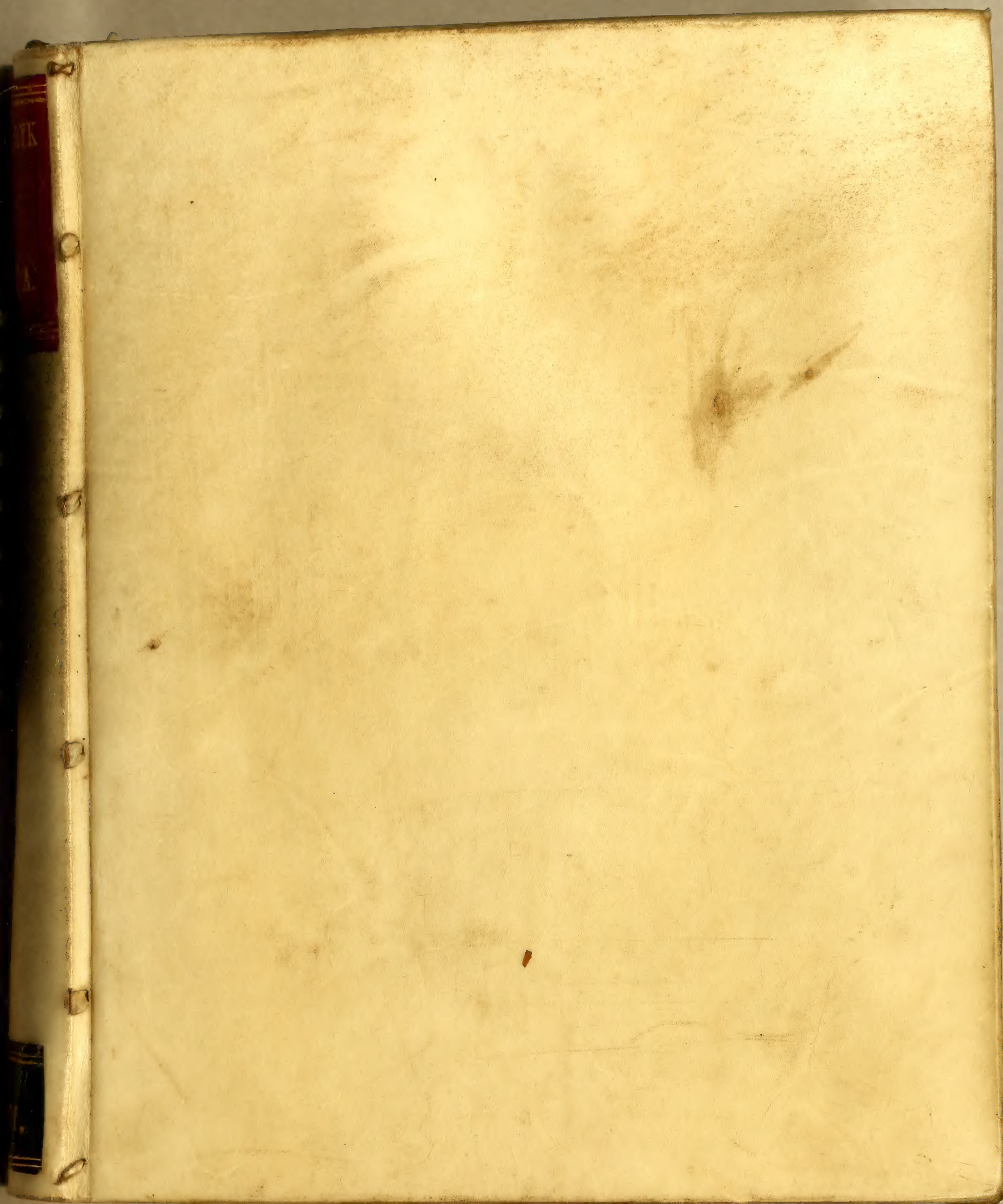
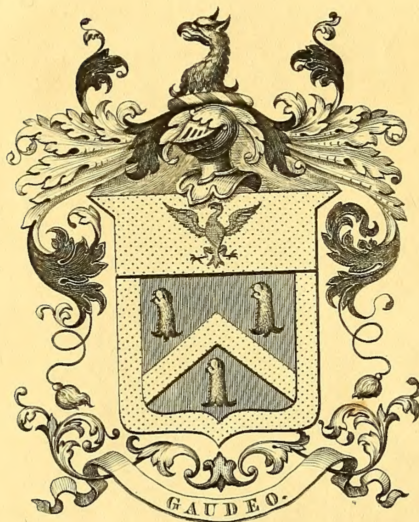
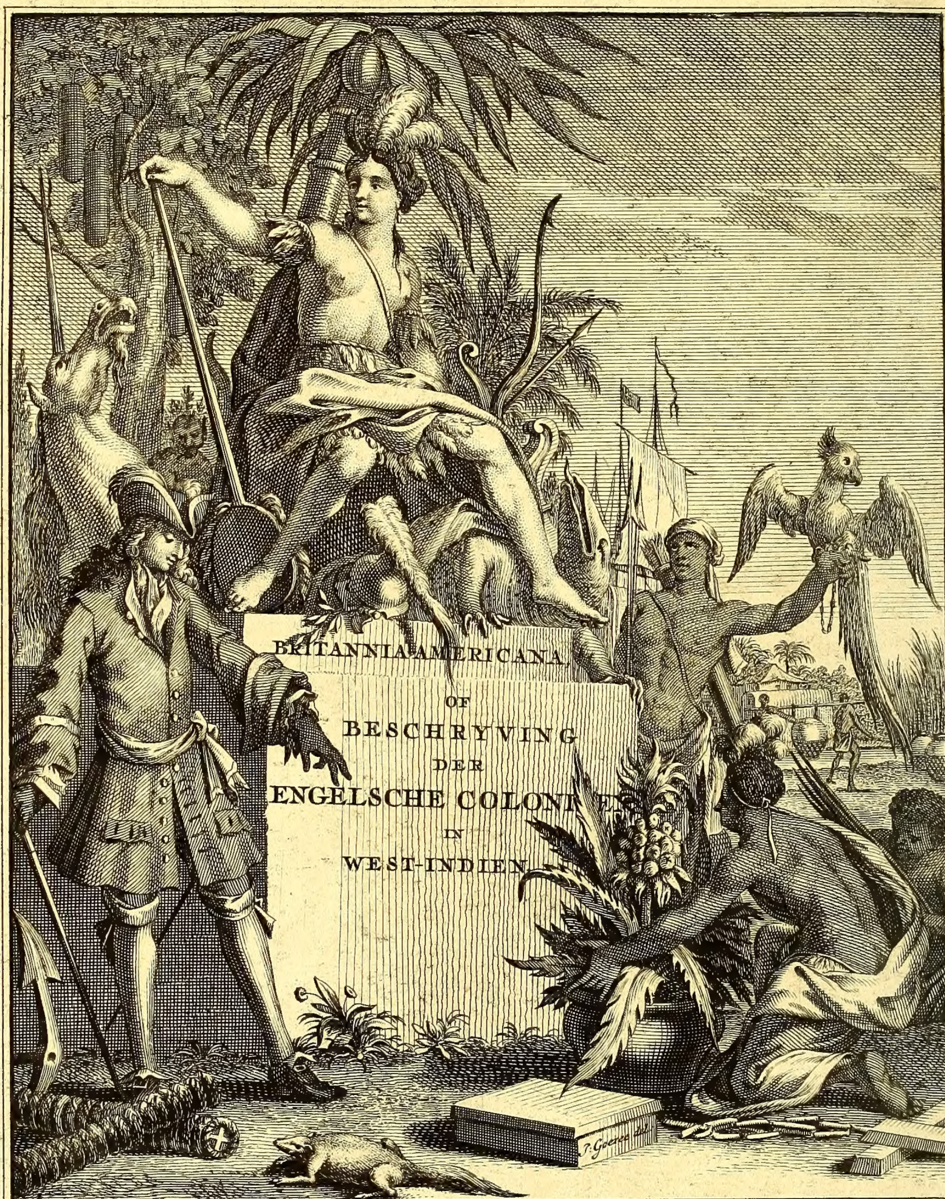



GAUDEO.

By John Addington.




Te Amſteldam by R: en G: WETSTEIN. 1720.

HET

# BRITANNISCHE RYK

IN

# AMERIKA,

Zynde eene Beſchryving van de Ontdekking, Bevolking, Inwoonders, het Klimaat, den Koophandel, en tegenwoordigen Staat van alle de *Britanniſche Coloniën*,

In dat gedeelte der Wereldt.

*I. DEEL*,

VERVATTENDE

*Terre-Neuf*, *Nieu-Schotlandt*, *Nieu-Engelandt*, *Nieu-Jork*, *Nieu-Jerſe*, *Penſylvanië*, *Marilandt*, *Virginie*, *Carolina en Hudſons-baai*.

Met eenige nieuwe Kaarten van de voornaamſte Kuſten en Eilanden.

*Uit het Engelſch*,

Als mede een omſtandig Berecht aangaande de Koffy en Koffy-plantery',

*Uit het Franſch vertaald.*

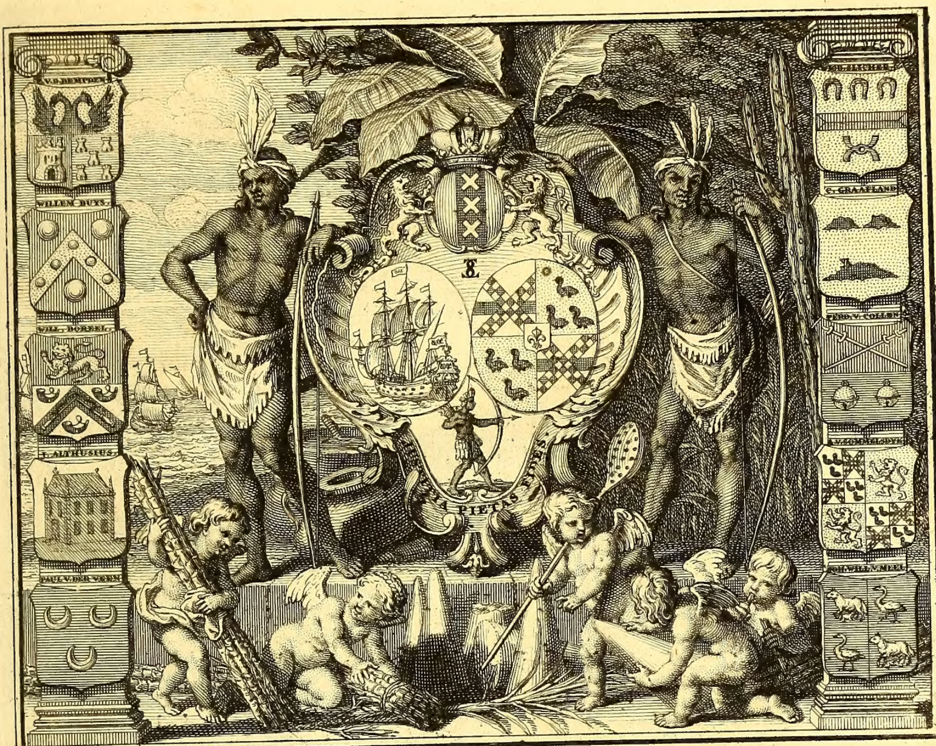


Te AMSTERDAM,

By RUDOLF EN GERARD WETSTEIN,

MDCCXXI.





*B. Picart, fecit 1720.*

AAN DE EDELE

# AGTBARE HEEREN

# DE HEEREN

EGIDIUS VAN DEN BEMPDEN,
Burgermeester der Stadt Amsterdam, en wegens de zelve Gedeputeerde in het Collegie van de

*2 Hee-

Heeren Haar Ed. Gr. Mog. Gecommitteerde Raden, midsgaders Bewindhebber van de Generale Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie ter kamer van Amsterdam, &c.

Mr. WIGBOLT SLICHER,
Hoofd-Officier en Raadt der Stadt Amsterdam, &c.

Mr. WILLEM BUYS,
Raad-Pensionaris der Stadt Amsterdam, meermalen Extraordinaris Envoyé, en ook Ambassadeur van dezen Staat, &c.

CORNELIS GRAAFLAND,
Schepen der Stadt Amsterdam.

WILLEM BOREEL,
President Schepen der Stadt Amsterdam en Bewindhebber van de West-Indische Compagnie.

Mr. FERDINAND VAN COLLEN,
Heer van Tienhoven, Schepen der Stadt Amsterdam, als mede Bewindhebber van de West-Indische Compagnie.

Mr. JOAN ALTHUSIUS,
Advocaat van de Generale Geoctroyeerde Nederlandsche West-Indische Compagnie.

FRAN-

FRANCOYS VAN AARSSEN
VAN SOMMELSDYK,
Heere van Sommelsdyk, Plaate en den Bommel, Vryheere van Spyk, Vice-Admiraal van 't Collegie ter Admiraliteit t'Amſterdam, &c.

E N

Mr. PAUL VAN DER VEEN,

Alle Directeuren van de Societeit van Suriname, als mede den Heere

Mr. JOHAN WILLEM
VAN MEEL,
Geheimſchryver van de zelve Societeit.

# MYN HEEREN,

DE gelegenheit van ons vaderlandt, en de naarſtigheit van onze voorouderen, gevoegd by de omſtandigheden der tyden, in welke zy zich bevonden, na dat zy het Spaanſche jok afgeworpen hadden, hebben gemaakt, dat zy hunnen koophandel al vroeg naar het Ooſten en Weſten uitgebreid, en door dat middel de ſchatten van zo ver afgelegene landen t' huis

gebragt hebben. Doch gelyk die landen op tweederhande manier kunnen aangemerkt worden, dat is, dat men de zelve reeds bevolkt, en tot den koophandel bekwaam, of woeſt en genoegzaam onbewoond gevonden heeft, alzo is boven al de yver en naarſtigheit der genen, die van het laatſte ſoort van landen eenig nut hebben zoeken te trekken, pryſlyk; en dat heeft voornamentlyk plaats gehadt ten opzichte der Ooſterlyke delen van Amerika, na dat die grote landſtreek ontdekt is geworden.

De Engelſchen, een volk, dat den koophandel voor het voornaamſte ſteunſel van hunnen Staat houdt, en daarom alles onderneemt, wat den zelven kan begunſtigen, hebben daarom van tydt tot tydt zich meeſter gemaakt van eenige gedeeltens van dat grote landt, en zyn in het zelve zeer machtig geworden: zy hebben die Landen meeſt bevolkt, den handel daar vaſt geſteld, en voornamentlyk door dat middel ſchatten voor zich verkregen, die hen tot dien bloejenden ſtaat gebragt hebben, waar in wy het Britanniſche Ryk tegenwoordig zien. Dat blykt onder anderen uit het werk, 't welk, onder onze opzicht uit de Engelſche tale in de onze overgebragt zynde, wy de eer hebben aan U Ed. Achtb. op te dragen.

Men vindt daar eene beſchryving van den aardt en geſteldheit dier landen, der zelver natuurlyke hoedanigheit, van Vogelen, Dieren, Gewaſſen en Mynen, ook op welke wyze de Mynen ontdekt zyn, hoe zy beſtierd worden, welke inkomſten het Britanniſche Ryk daar van trekt, naar dat zy onder eene meer of min gelukkige luchtſtreek gelegen

legen zyn, en wat meer nodig is, om eene volkome kenniſſe te hebben, aangaande de uitgeſtrekte Landen, die door hen in Amerika bezeten worden.

Aan wien, Ed. Achtb. Heeren, paſt het beter dit werk op te dragen, dan aan U Ed. Achtb. die de beſtiering over eene aanzienlyke landſtreek in Amerika, wel eer door de Engelſchen aan ons vaderlandt afgeſtaan, in handen hebt, en die door eene goede en naarſtige zorge alles aan het zelve te nutte maakt.

De Schryver zelf ſpreekt, als in het voorby gaan, van dat Landt, dat toen noch vry ruw en onbebouwd was: wat is het zederdt dien tydt veranderd, en wat is 'er verder niet van te hopen, zynde, gelyk het is, onder de beſtiering van zo bekwame, wyze en voorzichtige Mannen, als U Ed. Achtb. zyn! De gelukkige landſtreek, gevoegd by het goede Climaat, waar onder dat landt gelegen is, en by de geſtadige wakkerheit van U Ed. Achtb. om die Colonie te verbeteren, geeft geen kleine hoop aan ons vaderlandt, dat het met den tydt zo voordelig voor onzen handel en vaart zal zyn als eenig geweſt ter wereldt, alzo het bekwaam is, om allerhande Vruchten en Aard-gewaſſen voort te brengen, die elders in de wereldt onder eene diergelyke luchtſtreek te vinden zyn.

Wy ſpreken niet van de zuiker, die zederdt vele jaren van daar in grote menigte herwaards overgebragt is; maar van het geen, dat die landſtreek door de goede voorzorge van U Ed. Achtb. tegenwoordig belooft: namentlyk, het gelukkige Arabië ſchynt over-

 ge-

gebragt te zyn in Suriname. De Koffy, zynde geenzins het minst voordelige gewas van dat Landt, wordt tegenwoordig in Suriname , gelyk ons met zekerheit berecht is, niet alleen zeer aangekweekt, maar groeit daar ook zo wel, als zy in Arabië doedt, en het staat geschapen, dat UEd. Achtb. met den tydt in staat zullen zyn, niet alleen om ons Vaderlandt daar mede te voorzien, maar om de zelve aan andere Landen mede te delen. Iedereen ziet wel, hoe grote voordelen daar uit moeten ontstaan; maar de zelve gelegenheit en luchtstreek , welke Suriname zo vruchtbaar doedt zyn in Koffy, geeft ook reden om te denken, dat de grondt zelf in haren schoot onbekende schatten verborgen houdt, die wel haast door UEd. Achtb. zullen ontdekt worden, gelyk 'er reeds eenige ontdekking van schynt gedaan te zyn, 't welk die voordelen oneindig veel aanzienlyker zal maken.

Onze wensch is, dat deze algemene beschryving der Britannische Coloniën mag strekken tot eene aanleiding voor de Coloniers van UEd. Achtb. om die van Suriname te verbeteren, en niet te lyden, dat de naburige gewesten beter bebouwd worden dan die landstreek, welke aan hunne zorge toevertrouwd is, gelyk by UEd. Achtb. zorg gedragen wordt, dat de zelve Coloniers onder eene goede en zachte regering de vruchten van hunnen arbeidt mogen plukken. Ten minste zal deze beschryving, hopen wy, kunnen dienen, om UEd. Achtb. zomtyds een verloren uurtje niet onvermakelyk aan het lezen der zelven te doen besteden: en wy zullen ons gelukkig achten, iets toegebragt

te

te hebben tot 't geen, dat UEd. Achtb. aangenaam kan zyn, terwyl wy ons ter zelver tydt van onze plicht kwyten, en met eene onderdanige achting betuigen dat wy zyn,

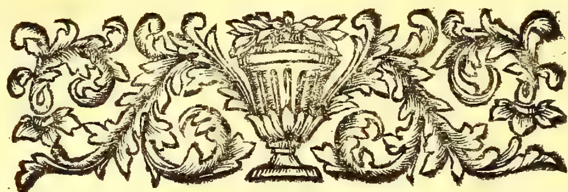
EDELE ACHTB. HEEREN,

Uw Ed. Achtbren

Gehoorzame en Onderdanige

Dienaars,

R. EN G. WETSTEIN.



# INLEIDING.



DE voornaamſte tegenwerping, welke door de vyanden van onze Coloniën tegen de zelve ingebragt wordt, is dat zy, door *Engelandt* van hare Inwoonders te ontbloten, ons vaderlandt verzwakken, en by gevolg het koninkryk veel meer ſchade dan voordeel toebrengen: en op deze tegenwerping zyn gegrond alle de redenen, die zy bybrengen, om de kwade behandelingen, welke de Coloniën hebben ondergaan, te verſchonen, van welke behandelingen wy in de Hiſtorie der Coloniën by verſcheide gelegenheden gewag gemaakt hebben; weshalven wy in deze inleiding ons werk alleen zullen maken, om de zo eeven gemelde tegenwerping van naby te onderzoeken, en te zien, in hoe ver zy den toets kan doorſtaan.

Men zegt, dat het volk de rykdom is van een landt, en dat het volk weg te nemen zo veel is, als een landt arm te maken. Zulke die dat zeggen, hebben daar mede in 't oog menſchen, die arbeidzaam, naarſtig en yverig zyn, en niet zulke, die ganſch geen beroep of ambacht oeffenen, of, dat erger is, zulke, die alleenlyk beſtaan door andere, die eenig beroep hebben, te plunderen en te beroven. Zo men dit toeſtemt, zo is 't klaar, dat de gene, die hunne gaven tot het grootſte profyt aanleggen, van het grootſte voordeel zyn van het koninkryk. Een man, wiens wetenſchap niet verder gaat, dan om dagelyx door zynen geſtadigen arbeidt drie ſtuivers te winnen, is in

in geen ſtaat, om den rykdom van zulk een Landt als *Engelandt* in het minſte te vermeerderen, om dat deze winſt veel minder is dan zyne noodwendige vertering; nochtans is zelf zodanig een een minder laſt voor het Landt, dan een die t'eenemaal ledig zit. Een die 6 ſtuivers daags wint, en net zo veel verteert, is voor het Landt noch laſtig noch voordelig, maar een die door zynen arbeidt en naarſtigheit zich zelf en zyn huisgezin niet alleen onderhoudt, zodanig een vermeerdert het kapitaal van de Natie naar mate van dien rykdom. Daarentegen is die geen, die niet met al doedt, of die niet zo veel doedt, dat het fonds van de Natie daar door vermeerderd wordt, volgens het zeggen van zeker voortreffelyk Koopman, *van geen nut ter Wereldt*. Hy voegt daar by, dat, indien alle de gene, die eenig beroep of Ambacht in het koningryk oeffenen, ganſchelyk ſtil zaten, om alleen van de vruchten en gewaſſen, die het Landt geeft, te beſtaan, door eene evenmatige uitdeling, gelyk de huis-armen onderhouden worden, de gehele Natie binnen korten tydt tot de uiterſte armoede, naaktheit en hongersnoodt zou vervallen, en dat gevolgelyk hunne landeryen en huizen niets meer waardig zouden wezen.

Vele redenen zou men kunnen bybrengen, om te bewyzen, dat eene vermenigvuldiging van menſchen, die of willens of by geval zonder eenig beroep leven, zo ver is, van te kunnen worden gerekent als een rykdom voor het Landt, dat het in tegendeel de kortſte en ſpoedigſte weg is tot eene ganſchelyke armoede; doch dit is zo klaar, dat het overtollig is zich verder hier over uit te breiden. Naardien nu *Engelandt* een eilandt is, welkers ingezetenen hunne Gewaſſen en Manufacturen niet als te ſcheep na andere Landen kunnen vervoeren, zo is 'er geen ander middel, om ons zelf machtig en aanzienlyk te maken, als door onze Vloten, welke Vloten niet kunnen werden onderhouden, als door onzen Koophandel en Vaart, zonder de welke gene Zee-luiden kunnen gekweekt werden; waar uit 't dan volgt, dat zodanige menſchen, die

tot een van deze oogmerken, 't zy tot den Koophandel, Vaart of Plantagien zich begeven, allermeest behoorden te worden aangemoedigt; want aan deze hangt onze macht, rykdom en veiligheit. Indien wy derhalven geen of weinig Handel buiten 's Lands hadden, wy zouden zekerlyk niet lang in staat zyn, om deze machtige Vloten te onderhouden, welke den Britannischen naam nu tot aan het einde der Wereldt geducht maken. Geen Koopmanschap kan tot vermeerdering van des Lands Kapitaal verstrekken, dan die uitgevoerd wordt, en alle andere neringen en handteringen ontfangen hunne kracht en leven van den Koopman, en de koop-waarde en achting van alle Koopmanschappen ryst of daalt, naar dat de vervoering der zelven van Landt tot Landt wel geschikt is. Door den Koopman moet de Zee-man bestaan, en een Planter met al het noodwendige verzorgd worden, en zy alle ondersteunen elkander, door 't voordeel van alle andere handteringen in 't byzonder en door den handel in 't algemeen te doen vermeerderen. Door de Planters in de West-Indië verstaa ik de Edellieden in dat werelds-deel wonende, welke hun werk maken, om de Gewassen van het Landt voort te zetten, en de zelve na Engelandt uit te voeren, van waar hy dan jaarlyks zo vele Manufacturen en Handwerkselen na West-Indië trekt, dat zulk een menigte van menschen in Engelandt daar door bestaan. 't Is niet gansch gemakkelyk te bepalen, hoe veel nuttiger zulk een Edelman voor ons is, als een enkeld Engelsch Land-Jonker, vermits de voorgemelde Schryver zegt, dat *een Arbeidsman in een van onze Amerikaansche Colonien 130 maal meerder voordeel aan Engelandt toebrengt, als eenig Arbeidsman van diergelyke soort binnen 't Koninkryk doen kan.* De verklaring, die hy vervolgens over deze stelling doedt, raakt voornamentlyk de Zuiker-Plantagien; doch wy zullen zyne eigene woorden alhier laten invloejen:

„ De grootste Consumtie van Zuiker, zegt hy, valt by
„ de rykften en gegoedsten van de Natie; de quantiteit Zui-
„ ker, die jaarlyks gewonnen wordt, is niet minder dan
„ 45000 tonnen; de helft daar van wordt geconsumeerd in

„ En-

„ Engelandt en bedraagt omtrent 800000 pondt Sterl. in waar-
„ de. De andere helft wordt uitgevoerd, en na dat die een
„ goed getal Zeelieden de kost heeft verschaft, wordt die
„ voor diergelyke waarde verkocht, en brengt alzo in geldt
„ of nuttige Koopmanschappen aan de Natie in retoer de
„ waarde van 800 duizend pondt Sterlings; voeg hier by,
„ dat, eer de Zuiker in onze Coloniën voortgebragt wierdt,
„ de zelve vier maal zo veel goldt in Engelandt, als nu ter
„ tydt, zo dat met de zelfde consumtie en tot dien zel-
„ ven prys, als wy zelf gene Zuiker-Plantagien hadden,
„ wy genoodzaakt zouden zyn, om in geldt of in de waar-
„ de van geldt, als van onze Manufacturen of Gewas-
„ sen te geven jaarlyks 2400 duizend pondt Sterlings voor
„ de Zuiker, die wy consumeren.

't Is zeker, dat voormaals de Portugesen alleen 400000 ponden aan Zuiker jaarlyks aan ons verkocht hebben, welke som nu door onze Plantagien ook wordt uitgewonnen: doch laat ons zien, wat de Schryver verder zegt:

„ Hier benevens komen in aanmerking de Brandewy-
„ nen, gemaakt van Siroop, de welke van de Zuiker-Colo-
„ niën na de andere Coloniën en na Engelandt gezonden
„ wordt, en de welke, indien die al te maal in Engelandt ver-
„ kocht en tot brandewyn gemaakt wierdt, pas de som-
„ me van 500 duizend pondt Sterlings zou bedragen, tot
„ de helfte van den prys, welke die zelfde kwantiteit bran-
„ dewyn uit Vrankryk nu kost. De *Indigo*, welke uit
„ die zelfde Coloniën komt, bedraagt 50 duizend pondt
„ Sterlings jaarlyks. Het *Kampeci-hout*, het welk de Span-
„ jaarden voormaals tot 100 pondt Sterlings de ton aan ons
„ verkochten, kopen wy al beneden de 15 pondt, en de kwan-
„ titeit die daar van komt is omtrent de 1000 tonnen
„ jaarlyks. De *Gengber*, dien wy daar van daan bekomen,
„ beloopt omtrent de 400 tonnen in 't jaar, en is nu wel vyf
„ maal minder in prys als die voormaals was; om nu niet te spre-
„ ken van de drogeryen, Verf-hout, Kakao, Speceryen, Goudt
„ en Zilver van de Spaansche West-Indië voor onze Negers
„ en Manufacturent geruild; door al het welke de Natie door

 „ de

„ de handen, welke zy in deze Coloniën bezig houdt,
„ 4000000 pondt Sterlings in 't jaar wint en oplegt. In-
„ dien men daar benevens acht ſlaat, dat in alle deze Zui-
„ ker-Coloniën gene 60000 Witte, zo Mannen, Vrouwen,
„ als Kinderen zyn, zo moet noodwendig volgen, dat de
„ een door den anderen, boven het geen hy conſumeert, ieder
„ boven de 60 pondt 's jaars voor 't Gemeen overwint.
„ De renten van de Huizen en Landeryen in Engelandt
„ bedragen volgens den Ridder Petty's oprekening 10000000
„ pondt de Conſumtie 50000000 pondt Sterl. Als men nu
„ de handwerkſelen, de Conſumtie en het Produkt der Ren-
„ ten tot een behoorlyke balans brengt, en onderſtelt, dat
„ de ingebeelde rykdom van het ganſche koninkryk
„ alle jaren in tydt van Vrede een tiende vermeerdert, zo
„ maakt dat maar vier millioenen Sterl. jaarlyks, het welk,
„ de eene menſch door den anderen gerekent, niet boven de
„ 17 Engelſche Schellingen vermeerdering van wezentlyke
„ rykdom voor ieder hoofdt is, buiten en behalven de nodi-
„ ge en geſtadige verſpilling en uitgift, waar uit dan volgt,
„ dat menſchen, die in de Zuiker-Plantagien werken, door
„ malkander 130 maal groter nut doen aan den gemenen
„ rykdom van de Natie, als zulke, die binnen's lands
„ werken. Hier tegen zouden zommige kunnen inbren-
„ gen, dat de bewoners van de Plantagien gene van onze
„ Nationale koopmanſchappen ſlyten, en dat, indien zy het
„ deden, gelyk de bewoners van Engelandt, hunne con-
„ ſumtie als dan bedragen zou 350000 pondt ſterl. jaar-
„ lyx, ieder menſch op 6 pondt en 10 ſchell. ſterl. gere-
„ kent, volgens de uitrekening van *Petty* en andere, en
„ dat zulx de renten omtrent een vierde zou vermeerderen;
„ doch, gelyk reeds gezegt is, alles wat door ledige men-
„ ſchen geconſumeert wordt, kan nooit noch den wezent-
„ lyken noch den ingebeelden rykdom van eene Natie op eeni-
„ gerlei wyze vermeerderen en niets als het overſchot kan
„ gerekent worden voor een aangroeiſel van rykdom, welk
„ aangroeiſel, volgens de allerredelykſte uitcyfering niet
„ kan wezen boven de 2 ſchellingen ſterl. in 't jaar, zo
„ dat,

„ dat, indien men al toeſtondt dat de bewoners der Coloniën
„ niets van onze eigene handwerkſels en gewaſſen verſlyten;
„ zo zou het verlies van hunne ontbering ten opzichte
„ van de conſumtie, die zy zouden maken, indien zy in
„ Engelandt woonden, alleenlyk bedragen 1700000 ſchel-
„ lingen of 60000 pondt ſteerlings jaarlyx.

Dus verre de boven-gemelde ſchryver, waar omtrent wy alleenlyk hebben te erinneren, dat hy ten opzicht van het getal der witten, die hy in de Coloniën onderſtelt, mis getaſt heeft, door dien 'er toen ter tydt, wanneer hy zyn traktaat ſchreef, wel omtrent 40 of 50000 witten, zo mannen, vrouwen als kinderen aan de *Barbados* alleen waren, zo dat hy ten minſte eens zo veel witten voor de gezamentlyke Coloniën hadde behoren te rekenen. Doch dit onaangezien, onderſtellende, dat wy niet boven de 800000 pondt ſterl. in Zuiker conſumeerden, indien wy 'er zelf geen konden maken, en dat 'er niet meer dan 2500000 pondt ſterlings overgewonnen wierden, door de 170 duizend menſchen in de Coloniën (zynde het dubbelde getal van het geen de Schryver onderſtelt) zo zou nochtans dan ieder menſch voor het gemeen overſparen 20 pondt ſterl. jaarlyx, en by gevolg zou ieder menſch in de Zuiker-plantagien veertig maal meer voordeel aanbrengen, als een die te huis leeft; het welk al de verandering is, die omtrent zyne ſtelling ſchynt te moeten gemaakt worden.

Want wat aangaat 't geen hy verder zegt, dat men zou kunnen voorwenden, dat de Colonië-bewoners gene van onze Nationale gewaſſen en Manufacturen conſumeren; deze voorwending wordt allerbeſt wederlegt door de lyſten van uitgaande rechten op de tol-huizen. 't Zou de onkundigſte menſch van de gehele wereldt omtrent de zaken van onze negotie moeten wezen, die niet te wiſt, dat de Planters in onze Zuiker-Eilanden zo voor hen zelf als voor hunne dienſtboden en ſlaven, alle ſoorten van noodwendigheden, zo van huisraat als akker-gereedſchap, kleding als voedſel en onderhoudt uit *Engelandt* trekken. Wy rekenen, dat 'er op de *Barbados* alleen omtrent 80000 zwarten zyn,

de welke nevens de 50000 witten 130 duizend zielen uitmaken, en als wy nu maar noch eens zo veel rekenen voor alle de overige Eilanden, wie kan zich verbeelden, dat 260 duizend zielen bestaan kunnen in een landt, daar niets is als Zuiker, Kattoen, Gengber en de andere zo even gemelde koopmanschappen, zonder eene onnoemelyke kwantiteit van alle soorten van goederen en Manufacturen uit Engelandt, buiten en behalven de levens-middelen, welke de Noorder Colonien hen toevoeren, te trekken en te consumeren.

Doch dit zal veel klaarder blyken, wanneer wy aan de goederen, die by ieder Colonië uit- en ingevoert worden, zullen gekomen zyn. Indien nu de Plantasien een mensch wegnemen, en dat omtrent drie binnen 's lands daar door de kost krygen; indien omtrent de helft van onzen uitlandschen handel daar uit bestaat, en als eene gestadig oeffenschool zyn, om bekwame Zeelieden uit te leveren; indien zy het kapitaal van de Natie omtrent 860000 pondt sterlings en niet meer deden aangroejen, zo zyn zy van een zo groot voordeel voor de Natie in den Koophandel, als omtrent de helft van alle onze ingezetenen elders gebruikt; want de jaarlyksche vermeerdering van het kapitaal van de Natie volgens Dr. Daverants uitcyfering niet boven de 2000000 pondt sterlings kan worden begroot.

De wyze, waar op deze vermeerdering geschiedt, is alleenlyk door de uitvoering van onze gewassen en handwerksels, en op dat de Lezer een klaar denkbeeldt daar van bekomen zou, zullen wy de redenering van den Rechter *Litleton* omtrent de *Barbados* alhier ter neder stellen:

„ Daar is onder anderen, *zegt hy*, een uitstekend groot „ voordeel in de Plantagien, het welk nog niet klaar ge- „ noeg aangewezen is, namentlyk, dat de Engelschen ver- „ scheide zeer goede en voorname Koopmanschappen uit „ hen zelf hebben, welke zy voorheen van andere Na- „ tien moesten kopen, en het welk alzo niet weinig „ toebrengt om hen te verryken, want het staat vast „ by alle zodanige, die den Koophandel verstaan, dat „ een landt als dan alleen door de Negotie ryker wordt,

„ wan-

„ wanneer de Koopmanſchappen, die uitgevoert worden,
„ van groter waarde zyn als die ingebragt worden. Deze
„ proportie tuſſchen de in-en uitvoering der goederen is ei-
„ gentlyk het geen men de balans van de negotie van een Landt
„ zou mogen noemen, en daar is geen ander middel in
„ de Wereldt om een landt door den Koophandel te doen ryk
„ worden, als door deze balans voordelig te maken, en door
„ meerder uit te voeren als 'er ingevoert wordt; daar zyn
„ wel zekere andere praktyken en kunsjes, waar door het
„ zomtyds ſchynt, als of 'er grote dingen gedaan wier-
„ den, maar daar in der daadt niets op zit. Een landt is in
„ dit opzicht als een partikulier, die van zyn land-goedt
„ beſtaat. Indien deze man meer verkoopt als hy koopt,
„ zo legt hy op, maar zo hy meer koopt als hy ver-
„ koopt, moet hy noodwendig in ſchuldt geraaken, of ten
„ minſte van het Kapitaal afſteken. Indien uit-en inkoop
„ gelyk zyn, zo doedt hy niets anders dan, gelyk men zegt,
„ den wyzer rond leven, dat is, zonder achterwaards te
„ teren en zonder op te leggen.

Deze Heer was een man van een uitſtekend verſtandt, en daar is geen traktaat over deze ſtoffe geſchreven, dat zo net in 't vereiſch der zake wegens de Plantagien treedt als het zyne. Hunne bezwaarniſſen worden met de allerlevendigſte verwen ter neder geſteld en hy ſpreekt daar van als een man, die waarlyk begaan is met hunne rampen, en hy beklaagt hen met eene oprechte en ongeveinsde mededogendheit. Na dat hy onzen boven gemelden bewys-grondt, aangaande de vermeerdering van s' lands Kapitaal en Rykdom door de *Barbados*, 't welk ook plaats heeft ten opzichte van de andere Zuiker-eilanden, aangeroerd heeft, zo zegt hy wyders:

„ Waarom zou *Engelandt* de welvaart en rykdom der
„ Plantagien benyden, nademaal zy alles, wat ons toehoort,
„ kunnen rekenen als hun eigendom, niet alleen, om dat
„ wy een gedeelte zyn van *Engelandt*, wat in een ruimen zin
„ genomen, maar ook om dat alles na dat ryk van *Engelandt*,
„ dat uit 52 Landſchappen beſtaat, toevloeit. *Engelandt*

„ trekt

„ trekt door eene zeilsteen-achtige kracht alles, wat de Plantagien goeds en nuttigs uitleveren kunnen, tot zich. *Engelandt* is het middel-punt, daar alles na toe strekt en helt. Niets als *Engelandt* kan onze gedachten verluchtigen en onze begeertens aanprikkelen. Waarlyk onze herten zyn steeds in *Engelandt*, waar dat onze ligchamen ook zouden mogen wezen. Winnen wy een weinigje gelds, wy zenden het aanstonds na *Engelandt*; en de bemiddelde lieden onder ons laten hunne kinderen in *Engelandt* opbrengen. Hebben wy een weinig kapitaal voorwaarts gebragt, onze wensch is terstondt, om het in *Engelandt* te gaan verteren; met een woordt, alles wat wy kunnen grypen en vangen, bekopen of belopen, is altemaal voor *Engelandt*.

Men zou kunnen inwenden, dat de andere Coloniën door zulk eene grote consumtie van allerhande Engelsche goederen en koopmanschappen, in verre na niet zo voordeelig voor Engelandt kunnen geacht worden; doch dit kan voorwaar niet gezegt worden van Virginie en Marilandt, welke Coloniën, hunne handel, en het voordeel dat zy Engelandt toebrengen, den Lezer zullen doen verzet staan, als hy aan de historie van de zelve zal gekomen zyn; waarnevens wy hier noch zullen melden het geen de Ridder *Thomas Dalby* op dit onderwerp in zyn voor-aangetrokken traktaat aantekent:

„ De prys van ieder pondt tabak in Engelandt, eer wy deze Coloniën hadden, was van omtrent 4 tot 16 schellingen, daar nu de beste Virginische tabak den koopman niet boven 17 stuivers het pondt komt, van welke 17 stuivers de Koning vyf trekt. Twee derde van dezen tabak wordt na vreemde marktplaatzen gebragt, de welke, gerekent tot omtrent 3 pondt sterlings een vat ('t minste dat de Natie daar van maakt) boven de 200 duizend pondt Sterlings bedraagt, behalven de grote menigte schepen, die daar in gebruikt worden. 't Is veel meer als een millioen, dat de Natie jaarlyx door de tabaks-planteryen oplegt, zo dat, rekenende het getal der witten in de coloniën, mannen, vrouwen en kinderen op 100 dui-

„ zend,

„ zend, zo brengt ieder van dezelve 20 pondt ſterlings „ voordeel jaarlyx aan de Natie; het is zeer waarſchynlyk, „ dat het getal der Indianen en zwarten beloopt 60 duizend, mannen, vrouwen en kinderen, en dat het noch „ veel ſterker zyn zou, indien zy de Negers gemakkelyk van Guinea krygen konden; elk van deze Negers „ verſlyt alle jaren twee bergſchoppen, twee ſnoeimeſſen „ twee wiedyzers, behalven bylen, zagen, boren, naalden „ en ander yzerwerk, als mede bouwſtoffen tot huizen en „ hutten en ander gebruik, ter waarde van meer als 120 duizend pondt ſterlings alleenlyk aan yzerwerk. De wolle „ en linnen ſtoffen, geſchut, touwwerk, ankers, zeilen en „ andere ſcheeps-materialen, behalven bedden en allerlei „ huisraat, welke zy van noden hebben, zyn oneindig; „ zo dat het voordeel, 't welk zy onze Natië toebrengen, „ onmogelyk kan nagerekent noch uitgedrukt worden, en „ laat derhalven genoeg zyn in een woordt te zeggen, dat „ de conſumtie en gewaſſen nevens de ſchepen en ſcheepsvolk, welke de Coloniën gaande houden, van een oneindiglyk groter voordeel is voor de rykdom, eer en macht „ van de Natië, als viermaal dat zelfde getal van menſchen, „ op de allerprofytelykſte wys binnen 't koningryk te „ werk geſtelt wezen kan.

Hier tegen zou men alleenlyk kunnen inbrengen, dat het getal der Indianen en Negers niet half zo groot is als hy het onderſtelt, maar 't geen hy van 't getal der witten zegt, is wel gerekent, welke misrekening omtrent de Indianen en Negers zyn argument niet veel verzwakt, door dien deze allerminſte van onze goederen ſlyten, en daar in legt eigentlyk zyne misſtelling. Wat de andere coloniën aangaat, *Penſylvanie* handelt mede in tabak, *Carolina* in zyde en rys, *Nieu-Engelandt* in ſcheeps-materialen; en in der daadt nademaal wy zo gemakkelyk, zo goed koop en met zo weinig gevaar deze goederen van daar kunnen bekomen, zo is het een ſchande voor onze ſtaats-beſtiering, dat wy om deze dingen de Noordſche volkeren liever willen zoebatten en met groot perykel de Ooſt-zee doorkruiſſen.

*Nieu-Jork* heeft het zelfde gerief van ſcheeps-materialen. Edoch zonder te melden dat Nieu-Engelandt, Nieu-Jork, de Jerſeis, Penſylvanie en Carolina de zuiker-eilanden met allerlei vee en andere levensmiddelen voorzien, en dat deze zonder de eerſt gemelde Coloniën niet kunnen beſtaan, gelyk zy meer dan eens, door een zeer droevige ondervinding geleert hebben, zo is het genoeg, dat zy zo voordelig voor Engelandt zyn, want om nu niet te ſpreken van de menigte van koopmanſchappen, welke oit uit ons landt derwaards gevoert worden, als wy maar alleen onderſtellen, dat 'er in alles zyn 350 duizend witten in onze Amerikaanſche Coloniën, en dat deze het kapitaal van de Natie jaarlyx vermeerderen met 800 duizend pondt ſterlings, zo blyft 'er, (de vermeerdering van het totaal van de Natië op 2000 duizend pondt gerekent) maar 1200 duizend pondt voor de reſt van de onderdanen van het Britanniſche ryk, gerekent op tachtig maal honderd duizend zielen, zo dat de coloniën alleen maar iets minder als de helft van de jaarlykſche vermeerdering der rykdommen van de gehele Natië uitmaken, waar uit dan klaarlyk blykt, dat een enkeld menſch in de Coloniën van groter nut is voor de Natie, als twintig in 't koningryk.

Laat ons nu eens overwegen de menigte van menſchen, die door dezen handel t'huis de koſt gewinnen, de menigte familiën, die daar door ryk worden, de grote ſommen, die de *Exchequer*, of 's lands ſchatkiſt daar door profiteert, aan dewelke *Barbados* alleen 50 duizend pondt jaarlyx betaalt, ſchoon niet tweemaal zo groot als *Rutlandt*, en gerekent op maar tien ſchellingen ſterl. ieder bebouwde morgen in 't eilandt.

Hier in 't is alzo klaarlyk te zien, dat de Coloniën ver zyn van nadelig voor ons te wezen door de menſchen die daar wonen. Maar dan zegt men, dat zy zekerlyk zodanig voor ons zyn, door de menſchen die om 't leven komen, dat zy zedert eenige jaren als kerkhoven geweeſt zyn, en dat 'er meer zeevarend volk door de Coloniën omkomt, als 'er door aangekweekt worden. Indien dit al in der daadt zo waar ware, als het valſch is, zo behoorde echter zulks nooit door een

een Europeaan te worden tegengeworpen; maar toch van waar kwam die dodelyke ziekte, welke de *Barbados* en alle de andere eilanden zo deerlyk bezette anders als van Europa, door de soldaten die in een kwade tydt hen tot hunne verdediging gezonden wierden, onder zulke kapiteins en aanvoerders, die niet alleen hun eigen volk, maar ook de gene, die zich by hen gevoegd hadden, verrieden; die zulks niet geloven wil kan maar nazien, hoedanig de staat van de Coloniën was voor de ongelukkige komst van deze zieke Soldaten en zeelieden.

Wy gebruiken, zegt Litleton op een andere plaats, zeven of acht honderd schepen in een gelukkige en veilige vaart; daar is minder gevaar in een tocht na onze gewesten (de Engelsche West-Indien) als in een reis na *Newcastle*, en gelyk de schepen veilig overkomen, zo komt het volk doorgaans gezond over, daar deze, die op Oost-Indië varen, doorgaans, het eene schip door het andere gerekent, de helft van hun volk verliezen.

Behalven deze aanwasch van rykdom ten opzichte van het kapitaal van de Natië, zo bevindt men, dat de schatten, die daar door gespaart of belet worden, uit ons landt te gaan, byna niet minder bedragen. Hoe vele Natiën, indien wy het opgaven, zouden aanstonds op de zuiker en tabaks-eilanden vallen, om tot zodanig een prys, als zy zelf zouden lusten, ons voor ons geldt te gerieven; alsdan zouden de tegenstrevers van onze plantagien hunne inwendingen beantwoord zien in een styl, die hen al immer zo zeer als de voorstanders derzelven zou doen zidderen.

Is niet de situatië van die eilanden, om de Spanjaarden en Franschen in Amerika afbreuk te doen, een genoegzame rede voor ons, om niet min zorgvuldig omtrent derzelver behoudenis te wezen, dan of het onze eigene frontieren waren; en dit heeft voornamentlyk zyne betrekking tot de *Barbados*. Zouden wy in Engelandt hen en ons zelven zo zeer verwaarlozen, dat wy dezelve zouden bloot stellen, om door de Franschen verovert te worden, waar van zy al meer als eens gevaar gelopen hebben; en wat toch zou het gevolg hier van

 zyn?

zyn? Alle de *Lewaards*-eilanden zouden onvermydelyk dat zelve lot moeten ondergaan, en zou *Jamaika* zelf niet lang kunnen tegenſtaan. De Franſchen zouden met een gunſtigen windt en met weinig onkoſten hun volk na *petit Guaves* kunnen overvoeren, en de inwoners van Jamaika alzo binnen weinig maanden tot de overgave dwingen; het verlies van de zuiker eilanden zou de Noorder Coloniën wel haaſt treffen, alle dewelke, uitgezondert Virginie en Marilandt, meeſt van de *Leward*-eilanden en van *Jamaika* beſtaan. De Coloniën van *Nieu-Engelandt*, *Nieu-Jork*, de *Jerſeis*, *Penſylvanie* en *Carolina* geven directelyk geen zo groot voordeel aan de vaart op Engelandt, maar zy dryven een zeer groten handel met de zuiker-eilanden, 't welk zeer profytelyk is voor Engelandt; en indien deze handel verloren wierdt, zou zekerlyk onze gehele ſcheepsvaart mede moeten verloren gaan; van wat gevolg zulx zou zyn voor de koopluiden, zyde en wolle ſtoffe-wevers, konſtwerkers en het zeevarend volk, kan een ieder ligt oordelen, vermids het zeker is dat onze Amerikaanſche plantagien veel meer van onze manufacturen en handwerkſelen vertieren en ſlyten, als door eenigen anderen uitheemſchen handel of vaart geſleten wordt.

En waarlyk, indien wy onze Eilanden verwaarloosden, wat have zou 'er voor ons overig blyven, om in de Spaanſche Weſt-Indiën te komen? Welk een afbreuk kunnen wy de Spaanjaarden en Franſchen niet van Jamaika doen, nademaal dat Eilandt als de ſleutel is van *Hiſpaniola* en de vaſte kuſt. Indien iemandt zou mogen vragen, wat wy 'er in dezen Oorlog * door gewonnen hebben, zo zal ik daar alleenlyk op antwoorden, dat het zeker is, dat wy 'er veel door zouden kunnen gewonnen hebben, en noch daar door zouden kunnen gewinnen; maar de vraag, warom zulks niet geſchied is, zullen wy anderen laten beantwoorden. *Jamaika* is als een breidel voor de Franſchen en Spanjaarden; hier van daan is het, dat hunne zilver-vloot zo onzeker en telkens na zo veelvuldige uitſtellingen heeft moeten t' huis komen. De Franſchen, welke zo grote redenen niet hebben, als wy om zo naarſtig omtrent hunne ſcheepvaart en zee-handel te wezen, kennen nochtans hun belang zo wel, dat zy al over een langen tydt ge-

* *Laatſte twaalfjarige Oorlog.*

getragt hebben mede een voet in Amerika te bekomen, en al het geen zy daar gekregen hebben, bewaren en verdedigen zy zeer zorgvuldiglyk. Zy hebben steeds een goed getal reguliere troepen tot *Canada*, tot bewaring van dat koud, woest en bar gewest, en hunne vlyt, om hunne beter plantagien te beschutten, is geenzins zonder vrucht. De koning betaalt zelf een goed gedeelte van de onkosten van het transport van de genen die zich derwaards willen begeven, en geeft hen daar benevens noch andere aanmoediging. Elkeen weet, dat de Konink van Vrankryk zyn eigen belang zo wel kent, dat, indien deze luiden, door na *Amerika* te gaan, hem kwamen te verzwakken of te verarmen, hy hen in dat geval liever na de galeien als na *Amerika* zou zenden.

De Hollanders hebben Coloniën in Oost-Indië, en zy houden die voor den grondslag van hunnen rykdom en koophandel; hunne Oost-Indische handel hangt van hunne Coloniën in dat gewest, en waarlyk al de macht en aanzien van hunnen staat hangt aan dien handel. Want, ofschoon die Coloniën niet minder volk verslinden en vernielen als de onze, nochtans, gelyk aan de andere kant de rykdom en handel aangroeit, zo groeit ook de menigte der inwoonders; en zo zal het met ons ook wezen, wanneer onze plantagien eenmaal zodanig van hunne belastingen zullen verligt wezen, dat zy wederom beginnen te bloejen en ons met nieuwe schatten zullen kunnen overstromen, gelyk zy voormaals gedaan hebben. Wat aanbelangt de Coloniën der Hollanders in de West-Indië, hoe koesteren zy *Suriname*, schoon wel eer een van de ellendigste gewesten des Werelds, en welk een zorg dragen zy voor de bewaring van *Curassao* en de plantagie van *Tabago*? Zonden zy niet, meer dan 40 jaren geleden, in hunnen oorlog met de Franschen, den Admiraal de *Ruiter* met eene vloot, om de Fransche zuiker-eilanden aan te tasten, en zouden zy zulks gedaan hebben, indien zy het bezit van die eilanden niet van groot voordeel geoordeelt hebben?

Welk een figuur hebben de Portugesen in Europa gemaakt, zedert dat de Hollanders hen voor 't grootste gedeelte uit hunne Oost-Indische Coloniën verjaagt hebben, in vergelyking van de macht en rykdom, die zy bezaten, toen zy meester van die Gewesten waren? Zulk een denkbeeldt hebben de

 Portu-

Portugesen van het voordeel van Coloniën, dat zy, om de zelve aan te moedigen, aan de burgers van Goa toelaten om Gedeputeerden op de Vergadering der *Cortes*, of Staten van het koninkryk, te zenden; en, indien iemandt zou mogen vragen, waarom onze Coloniën mede gene Gedeputeerden in ons Parlement hebben, zou men wel eenige voldoenende reden daar voor kunnen geven? Daar is een uitgestampt argument, met het welke zommige noch al dagelyx voor den dag komen, niet tegenstaande het zelve zo menigmaal en zo dikwyls wederlegt is, namentlyk dat de Spanjaarden hun eigen landt hebben uitgeput, om hunne Amerikaansche wingewesten te bevolken; maar wie is 'er zo onkundig, die niet weet, dat het uitbannen van de bekeerde Moren en Joden, het invoeren van de *Inquisiti* en de tyranny van de Spaansche regering Spanje tienmaal meer uitgeput heeft, als alle hunne Coloniën in Amerika zamen. Hadden gematigder raadgevers de overhandt gehadt, nooit zou 'er schaarsheit van menschen in Spanje geweest hebben, behalven dat ook hunne zotte hoogmoedt verwaandheit en luiheit hen meer als het gebrek van menschen of werk volk heeft doen verarmen. Zo wy daar benevens onderstellen, dat ieder Natië zelf haar eigen interest best verstaat, wie ziet niet, hoe zeer het gedrag der Spanjaarden onze stelling, te weten dat hunne West-Indische Coloniën van het grootste voordeel zyn voor hunne eigene provincien, komt te staven; want toch waarom vechten zy tegenwoordig *? Warom laten zy hen van alle kanten beoorlogen en ruineren? Warom is dit gehele krakkeel anders als om de Spaansche West-Indien? Waarlyk dit krakkeel zou ras bygelegt zyn, indien zy de Spaansche West-Indien aan den rechten eigenaar Carel den III ** wilden overgeven, zonder het welke deze Oorlog nimmer een goed einde nemen kan.

Wy hopen alzo, dat de Lezer nu overtuigt zal wezen, dat onze Amerikaansche plantasien van een zeer groot voordeel voor ons koningryk zyn; de argumenten, die uit de oudheit daar tegen ingebragt werden, zyn van generlei gewicht. Men zegt, dat *Aristoteles*, handelende van de wonderen der wereldt, zegt,

* *Staat aan te merken, dat dit werk in den laatsten twaalf-jarigen Oorlog is geschreven.*

** *De tegenwoordige Keizer.*

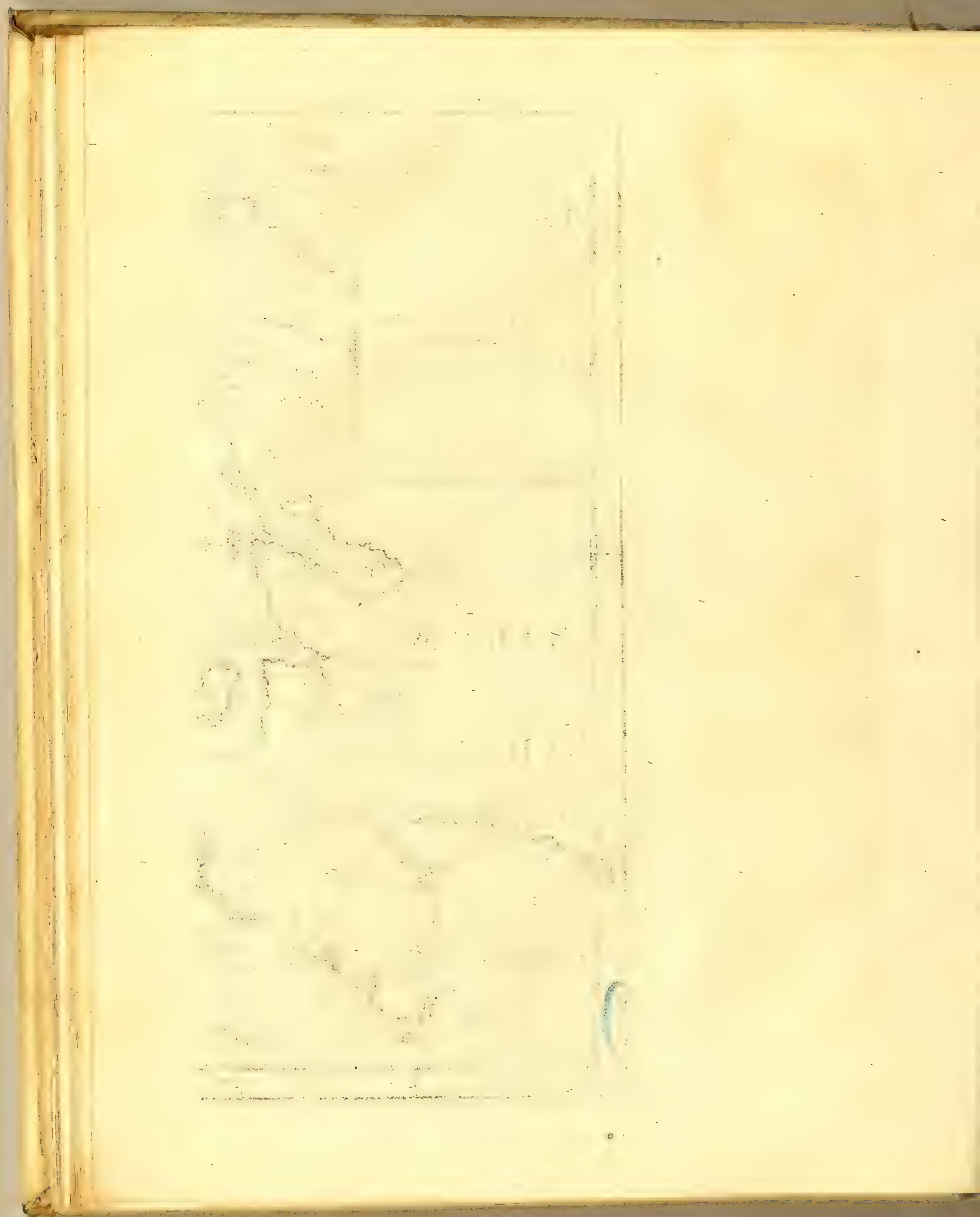
zegt, dat zekere ſchippers van *Carthago* een groot en zeer vruchtbaar eilandt, voerby de pylaren van *Herkules*, ontdekt hebbende (het welk noodzakelyk *America* moet geweeſt hebben, vermids *Groot-Britanje* toen reeds bekend was, gelyk mede *Ooſt-Indië* en *Amerika*) verſcheide huisgezinnen hun landt willen verlaten, om zich aldaar neer te ſlaan, maar dat de regering van *Carthago* hen zulks onder zware ſtraffen vetboodt. Hier door wierdt dit nieuwe geweſt zo zeer verwaarlooſt, dat het ander maal onbekend wierdt voor de inwoners van de andere geweſten, tot dat het 1700 jaren daar na noch eens door *Columbus* ontdekt wierdt. Dit wordt door eenige Hiſtorie-ſchryvers van Amerika aldus bygebragt, van al het welke wy breder zullen vermelden, wanneer wy aan die gedeeltens van Amerika zullen gekomen zyn, welke aan de Spanjaarden, Portugeſen, Hollanders, Denen en Franſchen toebehoren, welke gedeeltens wy voorgenomen hebben in een byzonder traktaat te verhandelen, wanneer wy bevinden, dat dit tegenwoordige den lezer behaagt. Schoon nu de *Cathaginenzen* zulk een nadelig denkbeeldt van de Coloniën hadden, zo legt het gevoelen van alle de nu levende Natiën tegen hen. Zyn de Coloniën, welke de *Athenienzen* en *Grieken* na *Aſië* zonden, hen ooit ſchadelyk geweeſt? Was niet *Jönië* als de voormuur van *Griekenlandt*, welke het tegen de *Perſen* beſchutte? Vindt men eenige klachte in de geſchieniſſen, dat deze Coloniën *Griekenlandt* ontvolkten? Geenzins; in tegendeel, de Griekſche provinciën groeiden en bloeiden daar door, hunne ſcheepvaart vermeerderde, en door hunne ſcheepvaart wierden zy meeſters van *Aſië*. Wie heeft ooit gezegt, dat de Romeinſche Coloniën *Rome* ontvolkten? Wanneer die ſchrandere en zeer vermaarde Natië nodig oordeelde, om ergens een Colonië te zenden, wierden duizenden van menſchen teffens, op koſte van het landt, weggezonden, en dat zo ver als de *Tygris* aan de eene kant, en de *Tagus* aan de andere van Rome afleggen. Deze Coloniën beveiligden hunne wingeweſten, en de grootſte ſtaatkundigen zyn van gevoelen geweeſt, dat, gelyk het Roomſche Ryk het grootſte was, dat ooit de zon beſchenen heeft, het zyne grootheit voornamentlyk hadt te danken aan deze milde uitzendingen van Coloniën.

Het

Het zou geen zwaar werk wezen te bewyzen, dat in de tegenwoordige omstandigheden van zaken de Britannische Colonien zyn, of zouden kunnen zyn, van een vry groter voordeel voor onze Natie, als de Romeinsche ooit voor de Romeinen geweest zyn, in zo verre als de veiligheit en koophandel van eene Natie van een vry beter belang is, als de uitgestrektheit van des zelfs wingewesten; doch dat zou deze inleiding te verre doen uitdygen; wy zullen alzo het opmaken van dit bewys aan den Lezer zelf overlaten, dewelke wy hopen dat, uit het geen wy gezegt hebben, nu ten vollen zal overtuigt zyn, dat onze Amerikaansche Colonien zo verre zyn van nadelig voor ons te wezen, dat 'er in tegendeel gene handen in het gehele Britannische Ryk met meerder glorie en voordeel voor ons gemenebest worden bezig gehouden.

Tot besluit zullen wy hier noch byvoegen, dat van alle onze Amerikaansche handel die van de zuiker allervoordeligst is. De Ridder Josias Child zegt in zyn traktaat van den koophandel: „Het staat in de macht van onze Regering, om door het „afnemen van alle belastingen van de zuiker, dezelve zodanig tot een *Engelsche* koopmanschap te maken, als de haring een *Hollandsche* koopmanschap is, en daar door aan het „koningryk meer voordeel toe te brengen, als de *Hollanders* „door den haring aan hunne Natië doen; vervolgens zouden „de zuiker plantasien van alle andere Natiën binnen weinig „jaren te niet lopen. Dit zeggen bevestigt al het geen wy hier voor gezegt hebben, en men zou gemakkelyk kunnen aanwyzen, door wat weg men zulk een groot goedt zou kunnen te weeg brengen, maar dan zouden wy in een verslag moeten treden van de hardigheden, waar onder de Colonien zedert zo vele jaren gezucht hebben, van de middelen, om die te verzachten, en van verscheide andere stukken; zommige van dewelke reeds in de partikuliere beschryvingen van deze Colonien omstandig zyn verhandelt, en wat de overige aanbelangt, wy zyn genoodzaakt, die tot een bekwamer tydt en gelegenheit te sparen, door dien deze inleiding zonder dat schier al te lang is geworden.


Nieuwe Kaart van
TERRE NEUF
en
NIEUW SCHOTLAND
mitsgaders de eilanden van
Breton, Anticoste,
St. Johns.
als mede de platen, daar gevischt word.
door
H. Mol.
St LAURENS
BAAI
TERRA
NEUF
of
NIEU
FOUNDLAND
NIEUW
SCHOTLAND
ACADIA
N. BRITANJE
DE WESTER ZEE
De
Groote
Banck of
Nieu Found
Land
Engelsche Mylen
Verte Banck
Banquero Banck
Baliénes Bank
Bank voor Acadia
Bank van Sable Eyl.
Bank met de Eylande
Bay Francois of Fundi Bay
Breton Eyland
Eyl. St Ian
Eyl. Anticoste
C Gaspa
Mont van St Laurens Rivier
Fortuyns Baai
Placentia Baai
Conception Baai
Trinity Baai
C. Ray
C. Race
C. Pine
C. Bonavista
K. Sable
E. Sable
J. Kyser fecit



# HISTORIE VAN TERRE-NEUF;

## BEHELZENDE

## Een Verhaal van deszelfs Ontdekking, Bevolking, Opkomst, tegenwoordige staat, Inwooners, Klimaat, Aardryk, Gewassen, Koophandel, enz.



E eerste Vinder van dit groote Eiland, was *Sebastiaan Cabot*, die door Koning Hendrik de VII, in het Jaar 1497. na de West-Indien gezonden wierd, om Landen te ontdekken. Het zelve is van een driehoekige gedaante, wel zoo groot als Ierland, hebbende ontrent 300 mylen * in zyn omtrek, zynde van Noord-Canada op de vaste kust ten Noorden, en van Nieuw-Schotland ten Zuiden ontrent zoo ver afgelegen, als de uiterste punt van Engelant van Vrankryk aflegt; het is niet meer dan 600 mylen van Lands-Endt, en de Groote Plaat legt niet wel half-wege Virginie; het legt voor het overige tusschen de 46 en 53 graden Noorder-breedte, en heeft zeer veele geriefelyke Havens en Bajen, zommige van dewelke meer dan 20 mylen binnen 's Lands tot malkanderen loopen. Eerste ontdekking.

Dog eer wy tot een verder beschryving van dit Eiland treden, zullen wy alvorens de historie van deszelfs ontdekking tot deszelfs beplanting door de Engelschen, laten voor af gaan. Onder de regeering van Koning Hendrik de VIII, deeden Mrs. Thorn en Elliot, twee Engelsche avonturende Koopluiden, een reize derwaards; zekere Mr. Hoxe, een ander Koopman van onze Natie, begon dat Land te bevolken, maar hy geraakte binnen korten zoo zeer in 't naauw, dat verscheide van zyne Makkers malkanderen uit hongers-nood dood sloegen en opaten; deze die in 't leven bleven, veranderden zoodanig, dat



* Door dit gansche Werk worden geen andere dan *Engelsche* mylen verstaan.

dat Sir William Butts, een Ridder van Noordfolk, op zyne wederkomst zynen eigenen zoon niet meer kende, en zig niet wilde laten overreden, dat hy het was, tot dat hy hem zeker teken aan zyn lichaam toonde, waar van zyn Vader nog eenige geheugenis hadde. De Engelschen dit Eiland naderhand verwaarloost hebbende, begonden de *Franschen* en de *Portugeesen* daar na toe te varen, dryvende met de Inwooners een zeer voordeeligen handel, in visch en andere gerieffelyke koopmanschappen. In het Jaar 1579 wierd Kapitein *Richard Whitburn* van *Ermouth* in *Devonshire* door Mr. *Cotton*, een Koopman van *Southamton* gezonden, om by de groote Plaat te visschen; edog, zyn volk de groote kou niet konnende doorstaan, liep hy in *Trinitys have* binne, alwaar zy een meenigte van Visch, Beeren, Bevers, Robben, Otters en andere dieren doodeden; en alzoo een tamelyke Reis gemaakt hebbende, keerden zy weder na Engeland. In 't Jaar 1583. ruste Mr. *Crook*, een Koopman van die zelve plaats hem tot diergelyk een togt uit; terwyl hy op het nieuw gevonden Land was, quam Sir *Humphrey Gilbert*, een vermaard avontuurend Koopman en Bloedverwant van Sir *Walter Raleig*, met twee kloeke scheepen en een Pynas aldaar aan, met zig brengende eenen Last-brief van Koningin *Elisabet*, om in haren naam bezit te neemen van het Eiland, het welk hy dan ook deed in de haven van St. Jan, in 't byzyn van Mr. *Whitburn*, de Schryver, waar uit ik dit ontleent heb. Sir *Humphrey* van daar na Virginie zeilende, verloor zyn grootste schip, en hy zelve aan boord van zyn pynas gegaan zynde, verongelukte in zyne wederomtogt na *Engeland*; zyn ander Schip, onder Kapitein *Hays*, quam met de tyding van dien wakkeren Edelmans ongelukkig noodlot t'huis.

1585. Twee Jaren daar na, wierd Sir *Bernard Drake* van *Devon*, met een vloot Oorlogschepen derwaarts gezonden, dewelke verscheide Portugeesche scheepen, met Visch en Olie geladen, weg nam, en in *Engeland* opbragt; want of schoon de *Franschen* en de *Portugeesen* derwaards voeren, om te visschen, zoo merkten de *Engelschen* zig egter aan, als de ware Meesters en Eigenaars van het Eiland, gelyk zulks blykt uit verscheide Octroyen, door onze Koningen verleent, voor en aleer de Franschen zig ooit aldaar hadden neergeslagen, en uit de bekentenis van uitheemsche Schryvers zelfs; want dus spreekt De *Laat* 'er van: *Hæc Insula ab Anglis, uti apparet, primùm inventa:* dat is, *Dit Eiland is door de Engelsche, gelyk zulks blykt, allereerst ontdekt.* En of men schoon voor geeft dat eenen *Jan Verazzan*, een Florentyn, gezonden door de Koning van *Vrankryk*, *Francois* de I. zig van dit Eiland in den naam van dien Koning zou meester gemaakt hebben, geevende het de naam van *Terre-Neuve*, of *Nieugevonde Land*; zoo kan zulks het regt der Engelsche in geenen deele benadeelen, vermits zulks eerst geschiede, verscheide Jaren na dat *Sebastiaan Cabot*, voor de tweedemaal daar geweest, en drie Inwooners met zig gebragt hadde, de-

wel-

welke hy aan Koning *Hendrik* de VIII tot een teken van zyne bezitneming van dat Eiland in zyne Majesteits naam, vertoonde; daar benevens verbood Sir *Humphrey Gilbert* aan alle andere Natien op die kust te visschen.

'tIs waar, de Engelschen toonden, geduurende een geruimen tyd, zeer weinig genegenheid, om zig op zulk een barren kust te vesten, vermits aldaar zeer weinig tot des menschen gemak en gerief gevonden word; dog gewinzugt had ten laatsten de overhand; en in het Jaar 1609 schreef eene Mr. *Jan Guy*, een Koopman, en naderhand Major van *Bristol*, een Tractaat, om de menschen tot een bevolking van dat Eiland aan te moedigen, tot dat eindelyk na veel schryvens en aanhoudens, de zaak zoo wel gelukte, dat in het volgende jaar, Koning *Jacobus* een Octroy verleende, gedagtekent den 10 April 1610 aangaande dat gedeelte van het Eiland dat van *Capo Bonavista*, Noordwaards tot aan de Kaap *St. Mary*, ten Zuiden legt, aan den Graaf van Northampton, Lord Zegel-bewaarder, Sir *Laurence Tanfield*, Lord opper Baron, Sir *Joan Doderidge*, 's Konings Sergeant, Sir *Francois Bacon*, Solliciteur Generaal, Sir *Daniel Dom*, Sir *Walter Cope*, Sir *Pier Ceval Willoughby*, Sir *Joan Constable*, *Joan Weld*, Schildknaap, *Ellis Crisp*, *Richard Bowdlen*, *Antoni Hawillant*, *William Lewis*, *Humphry Hook*, *Joan Guy*, *Philip Guy*, *William Menedith*, *Joan Donghdei*, en andere, dewelke onder het gebied van *Joan Guy*, een Volk-planting derwaards zonden; deze Edelman quam in 20 dagen aldaar aan, en trad in de Have van *Conception* aan land, waar na hy en zyne Makkers eenige huizen of liever hutten bouwden, tot hun verblyf en wooning. Mr. *Guy* gedroeg zig zelven zoo heus en minlyk jegens de Ingezetene, dat hy hunne genegenheden gantschelyk tot zig trok, zoo dat de Engelsche alhier in het voortzetten van hunne Volkplantingen, gansch niet gehindert wierden, gelyk in andere gewesten geschiede. In 't volgende Jaar 1611 begaf Kapitein *Withburn* zig andermaal derwaards, wanneer de vermaarde Zeerover *Pieter Easton* met 10 kloeke rykgelade Scheepen daar kwam, begeerende, dat Mr. *Whitburn* 's Konings vergiffenis voor hem zoude te weeg brengen, om weder na Engeland te keeren, dog het Hof de geduld van dezen Zeerover te ver uitrekkende, zeilde hy met zyne schatten na de *Straat*, en kort daar na nam de Hertog van *Savojen* hem in zynen dienst. Het vroor dit jaar, den geheelen Winter door, zeer weinig op dit Eiland, het welk, indien het in der daad zoo is, byna als een wonderwerk is aan te merken. In het jaar daar-aan-volgende vonden de Engelschen eenige wooningen der *Indianen*, het welk waren hutten, gemaakt van stokken, in het rond gezet en boven by malkanderen gebonden, hebbende ontrent 10 voeten breedte in 't ruim, gedekt met beeste huiden, en een haartstee in 't midden. Het Jaar daar aan 1613, overwinterden aldaar 54 mannen, 6 vrouwen en twee kinderen, en men bevond het saison gema-

Eerste oprechting der Maatschappy van *Terreneuf*.

matigder. De Engelschen zaaiden *Tarw*, *Rogge*, *Rapen* en *Buiskool*, dewelke, zoo men zegt, aldaar zoo wel groeiden, als in *Engeland*, 't welk te zeldzamer is, om dat in dat geweft, jegenwoordig geen Tarw nog ander Koorn meer groejen wil. De nieuwe Planters vingen meenigte van Vogelen en Visschen tot hun voedzel, als mede Beeren en Otters tot hun dekzel; dog wy hebben reden, om te denken, dat de zaken zoo niet gingen, als zy gehoopt hadden, want Mr. *Guy* en zyne Volkery keerden weder na *Engeland*. Het ongemak, dat hen meest plaagde, was de Scheurbuik, dewelke zy door hunne *Buiskool* genazen. In het Jaar 1614, wierd Sir *Hendrik Manwaring*, met een Vloot van vyf Oorlogschepen gezonden, om de Visschery aan dat Eiland te beveiligen, en in het volgende jaar deed Kapitein *Whitburn* wederom een togt derwaards, voorzien met een Lastbrief van de *Admiraliteit*, tot het aanstellen van Geswore Regters, ten einde om een onderzoek onder eede te doen, naar verscheide wanorders en misbedryven, door de Visschers aan die kust gepleegt.

Dr. W. *Vaughan* van *Carmartenshire* verkreeg van de Geoctroieerden een vergunning, om zig in een gedeelte van dit Landschap te mogen neerslaan, alhoewel hy zulks nooit werkstellig gemaakt heeft. In 't Jaar 1616 wierd Kapitein *Whitburn*, in zynen weg van *Terre-Neuf* na *Lissebon*, zynde met visch geladen, genomen; en in het Jaar 1618 ging hy als een Gemagtigde van Dr. *Vaughan* derwaards; waar of aan wien hy zig zoude addresseeren, vinden wy nog by hem zelfs, nogte by eenige andere Schryvers gemelt, nogte maken zy eenig gewag, dat aldaar eenige Volk-planting van Engelschen geweest zy, als eerst twee of drie jaren daar na, wanneer de Ridder George Calvert, Secretaris van Staat, van Jacobus een Octroi verkreeg, wegens het beste gedeelte van het Eiland. Deze Edelman van de Roomsche Godsdienst zynde, leefde te huis niet regt gerust, en had dezelfde reden om het Koninkryk te verlaten, welke deze Heeren hadden, die zig na Nieuw-Engeland begaven, namentlyk, om de vryheid van conscientie te genieten. Hy besloot derhalven, een schuilplaats in *Amerika* te zoeken, en bevindende, dat die van de Maatschappy van Terre-Neuf, gansch geen gebruik van hun Octroi maakten, wierd hy te raad, dit Eiland tot zyne wykplaats te maken; tot dien einde verkreeg hy eene opene Brief, voor dat gedeelte van het Eiland, het welk tusschen de Baai der Ossen ten Oosten, en Kaap St. Maria ten Zuiden legt, het welk tot een byzonder Landschap verheven, en *Avalon* genaamt wierd, by welke naam het nog hedendaags bekend is.

Baltimore's Volk-planting.

Op wat wyze deze opene Brief kon verleent worden, zonder de toestemming der eerste eigenaars, konnen wy niet wel begrypen, nademaal hy zig zelven binnen de palen van hunne Districten neersloeg, zoo dat een van beide waar zyn moet, of dat hy zig deswegen met hen

hen vergeleek, of dat Koning Jacobus verflokte het geen de Maatſchappy toebehoorde. De Ridder *George*, naderhand Lord *Baltimore*, zond eenige luiden, om het Eiland te bevolken, en om de zaken tegen zyne komſte te bereiden. In het Jaar 1621 begaf Kapitein Eduard *Wynn* zig met een kleine volkery, voor rekening van den Ridder *George*, derwaards; deze ſloeg zig tot *Ferryland* neder, bouwde Huizen, plante een kleine Tuin, en leide in 't Jaar 1622 een zoort van een Zoutmakery aan; dat zelve jaar overwinterde hy neffens den Kapitein *Pauwel*, 21 mannen, 7 vrouwen en 2 kinderen, op het Eiland. Het volgende jaar zond de Lord *Falklant*, Gemagtigde van Ierland, onder den Ridder François *Tanfil*, een volkery derwaards, dewelke egter onverrigter zaken wederkeerden. Na dat Kapitein *Wynn* aan den Ridder *George* een verſlag gezonden hadde, van zyne verrigtingen in dat geweſt, het welk hem eenig genoegen gaf, trok hy met zyn ganſche huisgezin derwaards, bouwde een fraai Huis en een ſterke Schans, op *Ferryland*, ten Noorden van Kaap de Raz, en woonde aldaar eenigen tyd; dog, vermits hy een beter fortuin op Virginie in 't oog had, keerde hy weder na Engeland, om een Octroi wegens dat Landſchap, het welk zedert *Maryland*, genoemt is, te erlangen, alhoewel hy den eigendom van *Avalon* op *Terreneuf* egter behield, regeerende zyne kleine Volkplanting op *Ferryland*, door Gemagtigden, en zulks tot zyn dood toe. Zyn zoon *Cecilius*, Lord *Baltimore*, deed mede zoo, tot dat de onluſten door den burgerlyken oorlog, in Engeland gerezen, deze zyne bezittinge eenigzins ontzenuwden. Omtrent het Jaar 1654, begaf de Ridder *David Kirk*, een Edelman, die veel eerder van wegens de ſlegte ſtaat zyner fortuin, als door die van zyne lichaams-geſteltheid genoodzaakt wierd, van lugtſtreek te veranderen, zig derwaards, nemende uit kragt van een ope Brief van de toenmalige regeering, alle de Planteryen van *Baltimore*, in bezit, over welker eigendom hy zig naderhand met den Lord van dien naam heeft vergeleken, alhoewel die van het geſlagt van *Calvert*, van hunne aanſpraak op dat Landſchap nooit ter dege afſtand hebben willen doen. Des niet tegenſtaande heeft de Ridder *David* zyn ganſche leven daar doorgebragt, gevende zynen naam aan een zekere Baai, of inham aan de Weſterſche kuſt, en zyne kinderen en kinds-kinderen hebben na hem daar gewoont, waar van de laatſte van hoogadelyk, tot de ſtaat van het gemeene zoort der Ingezetenen vervallen zyn. De Ridder *David* ondernam een togt tegen de Franſchen op *Canada*, en vernielde hunne plantaſien, welke deze evenwel onder de regeering van Karel de II niet alleen wederkregen, maar hen wierd daarenboven in die tyd voor de eerſtemaal vergunt, om zig aan de Zuidkuſt van Terreneuf neer te ſlaan, en om tot *Placentia*, *St. Pieter*, en andere plaatzen Schanſen te bouwen. Invoege dat zy, die in der daad niet anders zyn, dan onregtmatige indringers, door hunne liſtigheid en de nabyheid van *Canada*,

**Togt tegen de Franſchen op Canada.**

*da*, het juweel van alle de Fransche heerschappyen in *America*, het beste gedeelte van dit Eiland, een talryke bevolking en veel aanzienlyker Vestingen alhier bezitten, als de Engelschen zelf, dewelke zig doorgaans vergenoegt hebben met eenige verwoeste of verstrooide plantagien langs de kusten, denwelken zy niet eens de naam geven van Steden, maar slegts die van Havens of Baajen.

Doch eer wy met het verhaal van de geschiedenis dezer Landen verder gaan, zullen wy den Lezer een berigt mede deelen van de Plaatzen, waar in de Engelschen zig nedergeslagen hebben, het getal der Huisgezinnen, volgens de laatste opschryvinge, gedaan door een Koopman, die zig eenigen tyd in dat Eiland heeft opgehouden, en voorts van hunne levenswys; ik zou ook zeggen van hunne Regeerings-vorm, doch die verdient naauwelyks dien naam; wyders van de Indianen, de geaartheid van de Lugt en het Aardryk, de Dieren, Koophandel, en andere wetenswaardige dingen van dit Eiland.

Wat onder den naam van *Terreneuf* verstaan word.

Onder de naam van *Terreneuf* of Nieuw-gevonde Land zyn begrepen alle deze Eilanden, dewelke Westwaards van het zelve, in de Golf van *St. Laurentius*, en in de Rivier van *Canada*, of *Nieuw-Vrankryk*, ten Noorden en ten Westen leggen. Deze Eilanden zyn 15 in getale, van welke de aanzienlykste zyn, de Eilanden van het Zand of de Plaat van Kaap *Breton*, *St. Jans Eiland*, het welk ontrent 30 Engelsche mylen in de lengte, 16 in de breedte, en 90 in zynen omtrek heeft, alhoewel het eigentlyk niets anders is, als een groot Woud van Boomen, die tot niets dan tot brandhout bequaam zyn, aan alle kanten omringt met steile klippen. Kaap *Breton*, ten Zuiden van de Golf van *St. Laurentius*, is 60 uuren lang, 10 of 12 breet, en 140 in zyn omtrek, en het is als in tween door die Golf verdeelt. Het Eiland van *Assumtion*, anders ook genaamt *Anticosti*, is omtrent zoo groot, als Kaap *Breton*, en legt aan de mond van de groote Rivier van *Canada*. *Beershaven* is de beste Ree van het zelve. Tusschen *Anticosti* en het platte Eiland, is volgens het zeggen der oude Schryvers, de allerbeste Kabeljouws-visschery, vermits men 'er daar volgens hun voorgeven, doorgaans 100 in een uur plagt te vangen. 't Is waar, dat 'er wel zoo veele in een uur gevangen zyn, maar het is 'er zoo ver van daan, dat zulks doorgaans zoude geschied of een gemeene zaak zyn, als die plaats is van de beste kust tot de Visschery te wezen, vermits nog Engelschen, nog Franschen, ooit Netten tusschen deze beide Eilanden uitwerpen.

De Engelschen hadden voormaals hunne Volk-plantingen, zoo ver als Kaap *St. Mary* zig aan de Zuid-kust uitstrekt; dog nu beginnen zy eerst aan de punt van *Ferryland*, en leggen de gansche kust langs, van de eene Baai tot de andere, zomtyds 8 of 10 mylen van malkanderen, tot aan *Greenpont* toe, verstrooit; en stierende alzoo van *Kaap de Raz* de Oosterlykste uithoek van het Eiland, zoo komen wy aan *Ferry-*

*Ferryland*, alwaar ontrent 30 huyzen en huis-gezinnen gevonden worden; vervolgens aan

| | | | |
|---|---|---|---|
| *Kaap Broil*, | hebbende ontrent 12 huisgezinnen | *Toads Cove* | 2 |
| *Buls Baai* | 20 | *Mummables Baai* | 6 |
| *Brigas Baai* | 6 | *Petty Harbour* | 6 |
| *Bellin* | 3 | *St. Jans-ſtadt* | 60 |

De laatſte van deze draagt alleen de naam van een Stad, en legt voor aan de mond van de Baai, dewelke aldaar gemaakt word door een Rivier, die alhier in de Zee uitloopt; de mond van die haven is ontrent ½ myl breedt; op de Noordzyde van dezelve, aan den ingang, legt een Battery, en nog een andere ten Zuid-ooſten, benevens een bewalde Schans, met 8 of 10 ſtukken, dewelke met de Battery daar tegen over leggende, dienen, om de haven te beſtryken, zoo dat het onmogelyk is voor eenig vyand, om *St. Jans-ſtadt* te naderen, zynde de haven daar en boven geſloten door een ketting van 30000 ℔ gewigt, dewelke zy van de eene Veſting tot de andere konnen kruis-wys over malkanderen leggen. Voor de laatſte inval der Franſchen, hadden de Engelſchen daar ook een Kerk. De huizen waren aan de Noordzyde van de kuſt gebouwt, en ieder huisgezin had een zoort van een werf voor hunne deur, om viſch te droogen. De Kerk ſtond toen in het midden van de Stadt, dog de Engelſchen hebben zedert meerder veiligheids-halven hunne wooningen verplaatſt. De Schans aldaar, is met ontrent 50 ſtukken bekleed, de buiten-werken door den Overſten Richards daar bygevoegt, toen hy alhier het gebied had, daar onder begrepen; voorts is hier een bezetting van een vrye kompagnie voetknegten, welkers Hoofdman tegenwoordig is de Major *Loid*, dewelke ſteeds een wakend oog houden, en geduurende de laatſte onluſten van zeer groot nut voor het Land geweeſt zyn. Binnen de Schans, ter rechter en ſlinker zyde, zyn huisveſtingen voor de zoldaten, en recht tegen over de poort, ſtaat des Hoofdmans huis, na de hedendaagſche wys zeer fraai gebouwt. Na St. Jans-ſtadt, volgt St.Jans-ſtadt.

| | | | |
|---|---|---|---|
| *Kittavitty* | 20 huizen en huisgezinnen | *Baai Virds* | 10 |
| | | *Old parlikin* | 6 |
| *Torbai* | 4 | *Nieuw parlikin* | verlaten |
| *Holirood* | } 12 | *Silly Cove* | |
| *Salmon Cove* | } 12 | *Trinity Harbour* | 12 |
| *Havre de Graces* | } 12 | *Bonaviſt* | 25 |
| *Carboneer* | 30 | *Greenpond* | 3 |

In alles uitmakende 267 huisgezinnen, zommige van dewelke al heel talryk zyn; alle deze huisgezinnen konden voor dat de Franſchen deze Volk-plantinge van Kaap *de Raz*, tot aan *St. Jans-ſtadt* verwoeſt hadden, ontrent 4000 Engelſche Inwooners, zoo mannen, vrouwen, als

als kinderen, uitleveren, ſchoon 'er in het Jaar 1698, niet meer dan 1500 zielen gevonden wierden, zynde het getal jaarlyks naderhand ontrent 500 vermeerdert, zoo dat zy eindelyk boven de 4000 geſtegen zyn. De meeſte van deze menſchen vloden na *St. Jans-ſtadt*, alwaar zy veilig waren, dog alle de geene, die de Schans niet bevatten kon, wierden aan de genade der vyanden overgegeven, dewelke alle de huizen in het Weſt-ende van de ſtadt verbrandeden; en de weinige woningen die zy lieten ſtaan, wierden, zoo zy zeiden, alleenlyk geſpaart, om tot een huisveſtinge te dienen voor hen zelven, wanneer zy daar weder quamen, het welk zy dreigden te doen, alhoewel het tot nog toe by de dreigementen gebleven is. Zy onthielden zig vyf weken lang in de ſtadt, en quelden de zoldaten in de Schans door geſtadige valſche alarmen, tot dat zy eindelyk het aanvallen eerder moede geworden zynde, als de Engelſchen het verdedigen, de plaats verlieten, voerende eenige honderden van de Ingezetenen met zig.

De Engelſchen hebben over meenigte van jaren geene volkeryen gehad, verder dan *Bonaviſta*; maar 10 jaren geleden, hebben zy zig op *Greenponts*-Eiland neergeſlagen, en bezitten aldus het Noordweſter en Weſter gedelte van het Land, gelyk de Franſchen het Zuider en Zuid-weſter doen, werdende het Noordelykſte gedeelte van het Eiland door de Indianen bewoont. Binnen de palen van het Engelſche gebied, zyn verſcheide zeer gerieffelyke havens, gelyk als *Bonaviſta*, *Trinity*, *Conception*, dewelke zig zelven na de Zuid weſt-kant uitſtrekken, voorts *Torbaai*, *Capelins-baai*, *St. Jans-ſtadt*, de *Baai van de Oſſen*, die van 't *Verſche Water*, en andere, want daar is geen kuſt in de werreld met zulke uitſtekende en zeer treffelyke havens voorzien. Op de Franſche kuſt zyn de Baajen van *Trepazyn*, *St. Mary*, *Borrel* en *Placentia*, die zig Noordwaarts uitſtrekken. De groote Baai van *St. Pieter* legt aan de Zuid-weſt-zyde van het Eiland, 20 uuren gaans van de Rivier van *Canada*; het middelpunt van alle deze Baajen is binnen de palen van een zeer kleinen omtrek, zoo dat de gemeenſchap van de eene Baai tot de andere zeer gemakkelyk valt; daar zyn nog meenige andere Baajen rondom de Weſter-kuſt tot aan de *Groote Baai*, en nog veele meer tuſſchen die en *Trinitis-baai*, dewelke ontrent 49 graden Noorder-breedte legt, in een zeer gemakkelyke ſtand, om by kwaad weer in te loopen; deze Baai heeft 3 armen of rivieren, lang en breed genoeg, om van veele honderden ſchepen teffens te worden bevaren, en om bykans een myl van de mond der Baai te konnen ankeren. De *Bloemen-baai*, digt by *Greenponts*-Eiland, is zeer gevaarlyk van wegens de klippen; de Baai van *Trepazei*, welke jegenswoordig de grensſcheiding der Engelſchen is Zuidwaarts, legt ontrent 46 graden Noorderbreedte, is een treffelyke en zeer veilige kuſt, en zeer bequaam voor Schepen, om by ſtormig weer in te loopen, 't zy dat dezelve komen van *Virginie*, *Nieuw-Engeland*, of van de *Bermudas* Eilanden.

Het

Het is hier zeer heet in de zomer, en in de winter zeer kout; de sneeuw legt hier zomtyds 4 of 5 maanden lang op de aarde; zoo dat de Engelschen in de Noorder deelen woonende, geduurende dat jaargety genoodzaakt zyn, om het gemak van het brandhout, van de havens na de bosschen te wyken, alwaar zy dan hutten bouwen, en al het bosch daar om heen verbranden, zoekende den volgenden winter weder een ander bosch. De Ingezetenen van *St. Jans-stadt*, die aldaar overwinteren, moeten zomtyds groote elenden doorstaan, uit gebrek van brandhout. Het Land geeft wel overvloed van hout, maar de zwarigheid is, om daar by te komen, zynde de toegangen na de bosschen, hier van wegens de sneeuw en de klippen zeer moeijelyk, en zomtyds gansch onbruikbaar; en het is geen van de minste profyten voor de Onder-Officieren van het Garnisoen, als zy hunne zoldaten vermogen uit te zenden, om hout te halen. Men kan hier nauwlyks langer dan 5 maanden in het Jaar van huis gaan. De Ingezetenen hebben geen koorn, nog eenige andere leeftogt, of noodwendigheden (uitgezondert vogels, visch en wilt) dan het geen hen uit Europa word toegezonden. Het Eiland is vol van Bergen en ontoegankelyke bosschen, de weiden zyn zeer heidagtig, bedekt met een zoort van mos, in plaats van gras; de grond is tot geenerlei vrugt bequaam, bestaande uit keizel-gruis, zand en steenen. Dus luid het berigt van den Baron *La Hontan* en verscheide anderen, die ik over deze zaak heb nagezien, voornamelyk dat van Kapitein *Fransois*, een zeer degelyk opregt man, die in het Jaar 1702 aldaar gecommandeert heeft. En nogtans word het zoo wel door Mr. *Gui*, als ook door Kapt. *Whitburn* en op het kredit van deze door den vermaarden De Laat beschreven als een Aardsch Paradys, zoo vrugtbaar, als de oevers van de Nyl. De Capt. *Whitburn* zegt, dat het zonder eenige hand-arbeid groene peulen, wikken en boonen in overvloed voortbrengd, en dat men met weinig moeite hier zoo veel hooi kan maken, als men van noden heeft. Peeren, appelen, kersen, aard-en braambezien groejen hier in meenigte, als ook bloemen; en wat het koorn aanbelangd, zegt hy wyders, de grond is daar al immer zoo bequaam toe, als die van *Engeland*. Ik heb geoordeeld de verschillendheid te moeten aantoonen, die 'er gevonden word tusschen de berichten, door verscheide perzoonen van dit Eiland nagelaten. *Gui* en *Whitburn* wenschten, gelyk uit de opgepronkte beschryving, die zy daar van geven, is af te nemen, dat dit Eiland mogt bevolkt worden, daar het in der daad een van de barste gewesten in de weereld is; immers geduurende 6 maanden van het jaar, en geenzins een van de vermakelykste de overige 6 maanden door. Wy kunnen hier uit zien, dat zelfs luiden van het schranderste oordeel, als waar voor *De Laat* geagt is, zeer ligtelyk konnen dwalen in dingen waar in zy het op eens anders berigt moeten laten aankomen; en hoe omzigtig men behoord te zyn in het geven van zyn geloof aan zoodanige Schryvers,

**Klimaat.**

vers, die van volkplantingen hebben geschreven, waar in zy zelf eenig belang hebben. Gelyk nu dit Eiland nauwelyks bewoonbaar is voor een Engelschman, zoo is de regeering van het zelve niet min onlydelyk, gelyk die van hunne Mede Ingezetenen de Indianen.

Regeering. Zy hebben geen vaste Stedehouder, maar in tyd van Vreede is de eerste Kapitein van een schip, dat aldaar aankomt, al waere het maar een vaartuig van 30 of 40 Ton, Opper Gouverneur geduurende die visch-tyd onder de naam van *Lord* of *Heer van de Haven.* Ten tyde van oorlog is de regeering een weinig deftiger, vermids die als dan gevest is in de perzoon van den Bevelhebber van de vloot, die als dan tot beveiliging der Visschery derwaards word gezonden. Indien 'er maar 2 of 3 oorlogscheepen komen, is de oudste Kapitein zo wel Gouverneur van het landschap, als Bevelhebber ter zee; komt 'er maar een schip, zoo bekleed de gebiedende officier van het zelve dat aanzienlyk ampt; en in 't afzyn der Kapiteins van de oorlogscheepen en van den heer van de Have neemt de Kapitein van de landtroepen in de schans van *St. Jans-stadt* de regeering waar; en beide de eerste zoo wel als de laatste hebben geen minder magt, als onze Lords Opperkanceliers, vermids zy over alle gevallen eigen-goeddunkelyke uitspraek doen; ook hebben zy niet veele wetten van noden, vermids de Ingezetenen niet veel land nog geld bezitten; zy dryven allen hunnen handel by wyze van ruiling; zoo dat krakkeelery, het ontvreemden van iemands goed, zonder iets daar tegen te ruilen, het steelen van netten of visch-gereedschap de voornaamste geschillen zyn, die voor den Gouverneur pleegen gebragt te worden, dewelke dan den misdadigen voor zich doet daggvaarden, en des zelfs vonnis is altoos volstrekt en onherroepelyk. Indien nu de Kapitein van de landtroepen de regeering heeft waar te nemen, zoo weet deze hen door zyne zoldaten in ontzag te houden; dog hoe zeer zy ook van wetten en wetgeleerden ontbloot leeven, zoo is het gebrek van dezelve, voor zoo veel ik vernomen heb, een van hunne minste ongemakken. Indien iemand een moord begaat, word hy geboeid na Engeland gezonden, alwaar hy dan, ten zy de getuigen neffens hem gezonden worden, het welk kostbaar en niet altoos doenlyk is, zyne zaak voor de *Old-balie* laat bepleiten, dewelke hem dan gemeenlyk uit gebrek van getuigen en bewys, vry spreekt; gelyk dit het geval geweest is van zekere perzoon, dewelke over 3 of 4 jaren van Sodomitery beschuldigt wierd. Zoo fel als het klimaat hier te land ook is, egter komt die met de gesteldheid onzer Engelschen zeer wel overeen, zoo dat onze Lands-genooten daar doorgaans heel gezond leeven, uitgezondert die eenige zieklykheid met zig derwaards brengen.

Gewassen. Wat aanbelangt de gewassen van het land, brandhout en dennebomen zyn wel de voornaamste van het zelve, werdende deze laatste zoo bequaam geacht tot scheeps-masten, als die van *Noorweegen.* De Pyn- en Berkebomen groejen hier zoo hoog als ergens anders; als mede alle zoort van tim-

timmerhout. Wat aanbelangt het viervoetig gedierte, de Wolven, Beeren, Beevers, Otters, Vossen, Hazen en Eekhoorntjes verscnaffen hen overvloedige stoffe tot voedzel en vermaak, als ook tot het dryven van hunnen koophandel; en als wy Kapitein *Whitburn* mogen gelooven, zoo waren de wilde beesten, zoo wel als de inboorlingen zoo heusch voor de eerste ontdekkers, dat zy hen niet de minste overlast en ook geen zonderlinge moeite aandeeden, om zig te laten vangen.

Dog deze en diergelyke vertellingen zyn van geen beter stof, als die welke hy ons verhaalt van de Meerminnen, die hy voorgeeft gezien te hebben. Zeker is het, dat de zee rondom deze kust uittermaten visch-ryk is, inzonderheid valt hier de Kabeljouw, de gerieffelykste visch van het geheele land zeer overvloedig; voorts vangt me alhier Zalm, Haring, Makreel, Bot, en een oneindige meenigte van Forellen in de rivieren, dewelke wel niet zeer breedt nog lang zyn, dog zy zyn 'er in menigte, gelyk mede de versche water-bronnen. Vogels bequaam tot spys, en ander Wilt van allerlei slag, vind men hier aan alle kanten en is mede een der grootste gerieffelykheden van het land, welkers koophandel bestaat in de Visscheryen, zynde de voordeeligste handel, die 'er in de gansche weereld gedreven word, alhoewel die tot nu toe zeer is verwaarloost. Is het niet een zeldzame zaak, dat wy, die Meesters van de zee zyn, geen Meesters zyn van den koophandel, en inzonderheid van zulk een, die ons van regtsweegen toebehoort; en dat de Franschen, de aller geringste Natie in 't opzigt van den koophandel, door een behartiging van hun voordeel ons in zoo aanzienelyk een telg des koophandels de loef zouden afsteeken? 't Is te beklagen, dat wy, die hen uit de Brittische en Middelandsche Zëen gejaagt hebben, hen de Atlantische meiren niet desgelyks zouden konnen doen ruimen, om van onze eige Visschery meester te blyven, dewelke zoo wel aan 't gemeene Land, als aan alle de particulieren een oneindig voordeel zouden toebrengen; want behalven de aanmoediging, die zy geeft tot de scheepsvaart, de zeeluiden die zy aanqueekt, en de handteeringen die zy gaande houd, zoo vermeerdert zy den rykdom van de Natie op een ongemeene wys; want laat een schip van 150 Ton met 20 mannen bemand en niets anders aanboord hebbende als victualie en Visch-gereedschap, de reis doen, het zal, als het een goed jaar is, ten minsten een lading van 3000 ℔ sterling aan Visch weder t'huis brengen; en dat is een wisse winst, zoo wel voor het Land als voor de particulieren. De Engelschen en Franschen zenden zelden minder dan een laadinge van 500 scheepen 's jaars met Kabeljauw en Stokvis na *Vrankryk*, *Portugaal*, *Spanjen* en *Italien*; en indien de eerste een regtgrondige bezeffing hadden van de groote voordeelen van dezen handel, zy zouden geene onkosten ontzien, om den zelven op zulk een veilige grond vast te stellen, dat het voor geen Na-

Koophandel.

Natie in *Europa* mogelyk zou zyn, hen daar in te ſtooren. Zy zouden als dan geene onkoſten te groot agten tot het aanbouwen van ſchanſen en het verſterken van de havens, ten einde om de Viſſcheryen binnen dezelve alleen te konnen beheeren; zy zouden als dan zeer gaarn de laſten dragen van een vloot oorlogſchepen, om onze eige Viſſchers te beſchermen, en om de vreemde van de kuſt te weeren; en indien zoodanig een vloot daar ſteeds haar verblyf hield, zouden wy binnen weinig jaren den handel voor ons zelven merkelyk konnen vermeerderen, en de Franſchen uit dat Eiland en de nabuurige geweſten konnen verdryven, al het welk of ſchoon het een weinig gemakkelyker mag ſchynen in het ontwerp, als in de uitvoering, nogtans in verre na geen ondoenlyke zaak is; en ik twyffel geenzins, of de verſtandigſte van onze Natie zullen dat ſtuk t'eeniger tyd in behoorlyke overweginge neemen. En zoo het eens zoo ver gebragt word, zullen de zandplaaten van *Terreneuf* grooter rykdommen aan de Engelſchen uitleeveren, als de Goudgroeven van *Mexico* en *Peru* aan de Spanjaarden doen. Alhoewel nu onze Viſſchers aan de platen zelden viſſchen, maar alleenlyk in ſloepen digt onder de havens, zoo word nogtans van de *Groote Zandplaat* en eenige andere zoo veel geſprooken, dat de Leezer buiten twyffel in verwagtinge is, dat wy 'er desgelyks iets van zullen melden.

Platen. Alle deze Zandplaaten zyn niet anders, dan groote hoopen van zand, wyd en zyd in de zee op verſcheidenerlei afſtand van de kuſt verſpreid leggende; de *Groote Plaat* is ontrent 20 uuren van Kaap de *Raz*, de naaſte punt of lands-uit-hoek na haar toe geleegen; dezelve is 300 mylen lang en 75 breed; de zee die over dezelve heen ſtroomd, is by vloedtyd verſcheide vademen diep, zoo dat de grootſte ſcheepen zig op dezelve mogen begeven zonder vrees van te ſtooten, uitgezonderd op een plaats genaamd *de Maagden*, alwaar men agt, dat verſcheide ſcheepen met al hun volk verongelukt zyn; immers men heeft van veele welke dien koers genomen hadden, zeedert nooit iets gehoord nog gezien. De naaſte plaat is *de Groene*, ontrent 80 mylen lang en 40 daar zy breedtſt is; daar na volgd *Bankero plaat*, leggende in de geſtalte als een ſchoe, en byna van dezelve uitgeſtrektheid, als de andere; hier na de plaat van *Zand-Eiland*, genaamd de *Wale-bank*, die van *Acadia*, Luziana en de plaat van de Eilanden in *St. Pieters* Baai. Ontrent deze plaaten, nu meeſt bezogt door de Franſchen, en op de kuſten, heeft men zomtyds 6 of 700 zeilen op eenen tyd zien viſſchen. Rondom de *Groote plaat*, dewelke gedeckt is, wanneer de zee hoog gaat, en droog op zommige plaatzen, wanneer het ebt, is het meer als 200 vademen diep aan alle kanten; en ontrent dezelve leggen verſcheide kleine Eilanden, *Los Buchaloos* of de *Kabeljauws Eilanden* genaamt, van weegens de overgroote menigte van Kabeljauw, die aldaar gevangen word. De beſte vangſt-tyd is van Lente tot September. Over eenige jaren was de

de 20 Augustus doorgaans de laatste dag van dit vischgety, dewelke dan ook als een H. dag gevierd wierd; maar nu houd de Visch-tyd wat langer aan; want daar zy voor dezen gewoon waren, in September *Portugaal* en het *Naauw* van de *Straat* al achter hen te hebben, zoo gaan zy nu zelden voor October onder zeil; zy visschen altoos by dag, vermids de Kabeljauw by nagt niet wil byten. Van de leever van die visch word traan gekookt, welke leever op malkanderen word gestapeld, als de kabeljauw opgesneeden word; en hier van daan komt de olie, die van *Terreneuf* verzonden word. De Zèe, rondom deze plaaten word zomtyds onveilig gemaakt, door zeer zware brokken dryfys, welke de reisigers hier ontrent menigmaal en voornaamelyk in de maand van Mei ontmoeten. Zeeker Edelman varende in het Jaar 1686 van *Virginie* na *Engeland*, schryft dat hy ontrent de zandplaten van *Terreneuf* verscheide zeer groote en onguure schorsen van ys, die zich als eilanden aan 't oog vertoonden, hadde zien dryven; de Schipper was op 't verzoek van dezen Edelman zoo na aan een van dezelve gezeild, als hy veiliglyk doen kon; wanneer men bevond, dat dezelve een gansche uur gaans lang was en hooger boven het water uitsteekende als de top van de groote mast, werdende de sneeuw over dezelve gins en weer gejaagt, als op een ruime vlakte; een groote trop van kleine swarte duikers quamen een weinig te voren ontrent het schip, dog zy verlieten het kort daar na en begaven zig na dit Ys-Eiland; deze Edelman ontdekte ontrent 30 van diergelyke *Ys-Eilanden*, dewelke meer Noordwaards nog grooter en talryker gevonden worden.

De Inboorlingen van het Eiland hebben weinig gemeenschap met de Engelschen, maar de Franschen van *Canada* hebben eenigen handel met hen gedreeven. Deze zeggen, dat zy een zeer handelbaar volk zyn, en de *Engelschen*, die met hen verkeerd hebben, getuigen dat mede; zy beschilderen hunne huid en tronie; hunne kleederen zyn gemaakt van hartevellen, dewelke alleenlyk bestaan in een voorschoot rondom hunne middels; zy zyn doorgaans kort van postuur, bleek van tronie en borst, zonder baarden, dog zeer sterk van leeden en gewrigten, en doorgaans zeer doortrapt listig en diefagtig en zeer behendig in 't maken van schuitjes en keetels op hunne wyze. Zy gelooven aan een *God*, dien zy zeggen, dat alle dingen zoo wel mannen als vrouwen heeft geschapen, door het in de grond steeken van een deel pylen, waar uit zy zeggen, dat dezelve zyn voortgekomen. Een van hunne *Segamores* of Prinsen, gevraagt zynde wat hem dagt van onze *Godsdienst* en van de *drieenigheid*, gaf tot antwoord, dat 'er was eene *God* eene *Zoon*, eene *Moeder* en de *Zon*, en dat die waren vier, dog dat *God* boven die alle was. Zommige van hen verkeeren opentlyk met den *Duivel*, immers indien men aan de bygelovigheid onzer Reizigers eenig geloof mag slaan, zoo dat zy al hunnen raad aangaande het voeren van oorlog en andere zaken, volgens hun zeggen, van den *Duivel* ontfan-

Geaardheid der Indianen.



fan-

fangen. Hunne jonge vrouws-perzoonen, houden het op haar vyftiende jaar, ontrent 5 of 6 jaren lang, met zoo veele mans-perzoonen, als zy zelfs willen, waar na zy 'er eenen tot haaren egt-genoot uit kiezen, dien zy dan vervolgens bestendiglyk aankleeven. Zy zetten hunne afgesturvene regt overend in de grond neffens derzelver gereedste middelen, en een goede voorraad, als voor een langduurige reis. Zy zyn groote liefhebbers van danzen en zingen, en dikwils werpen de vrouwluiden onder het danzen, het geringe dekzel, 't welk zy om hun middel dragen weg, en huppelen alzoo geheel naakt in het rond. Wy zouden ons nog veel verder over deeze Indianen van *Terreneuf* konnen uitbreiden, dog zy verscheelen zoo weinig van die van de vaste kust, van dewelke wy te meermalen zullen geleegenheid hebben te spreeken, dat het onnoodig is, hier ter plaats iets meer van hen te melden; behalven ook, dat wy uit het berigt der Koopluiden en anderen, die daar ter plaatze gewoont hebben, dewelke wy aangaande den aard der inboorlingen naauwkeurig hebben ondervraagt, bevinden dat 'er op de berichten van die gene, die van hen geschreeven hebben, zeer weinig staat is te maken; 't zy dat de Indianen geheel en al verscheelen van het gene zy waren, toen het Land eerst ontdekt wierd, of dat deze avontuur-zoekers vermaak gevonden hebben, in hunnen leezeren zoo wat op de mouw te spelden.

De Engelsche bleeven in het bezit van de *Oostersche kust* van *Terreneuf*, hunnen handel en Visscheryen ongestoort en met goed voordeel voortzettende, geduurende al den tyd der Regeeringen van beide de Koningen *Karel* en *Jacobus*; dog de Franschen wierden middelerwyl sterker en sterker; en wanneer naderhand ter oorzaake van de *Revolutie* de Vreede tusschen *Engeland* en *Vrankryk* gebrooken wierd, zoo begonden deze beide Natien ook op *Terrenenf* malkanderen door vyandlyke daden te keer te gaan; beide wierden zy in hunne visschery gestoord en hunne planteryen van weerskanten verwoest; dog de Franschen waren veel zorgvuldiger, om het hunne te bewaren, als de Engelschen, dewelke het meeste in dezen oorlog leeden, gelyk in het vervolg zal gezien worden. Wat aanbelangt andere gebeurnissen van Sir *David Kirks* aankomst af, tot den laatsten oorlog, daar zyn 'er gene, die alhier een plaats verdienen; en wat tog zou men van die natuur konnen verwagten in de Historie van zulk een bar, woest en barbarisch gewest?

Oorlogen tusschen de Engelschen en Franschen.

Na de *Revolutie* en het uitbarsten van den oorlog, vielen de Engelschen en Franschen op malkanderen aan, zoo dikwils als zy geleegenheid hadden, om zulks met eenige hoop van voordeel te kunnen doen. De Engelschen begonden dit spel eerst en tasteden met 5 oorlogscheepen, waar van de *St Albaans* met 66 stukken de Vlag voerde, *Placentia* aan, dog wierden genoodzaakt, te wyken, doordien de Franschen veel beter toestel tot hunne verweering gemaakt hadden, als de En-

Engelschen zig verbeeldeden. De Franschen waren vry voorspoediger in hunne onderneemingen tegen de Engelschen; want in September 1696 quamen zy met een Esquader van 6 oorlogscheepen, namentlyk de *Pelicaan*, de *Diamant*, (beide van de Engelschen genomen), de *Graaf van Toulouse*, de *Harcourt*, de *Philippus*, de *Vendange* en eenige branders en galjoten op onze havens af. Ontrent *Kaap Spear* ontmoeteden zy het *Fregat de Saphir* onder Kapitein *Cleasby*, op het welke zy jagt maakten, dog hy ontzeilde hen in de *Ossebaai*, alwaar hy alles wat hy kon, in het werk stelde, om die plaats, in de korte tyd die hy hadde, zoo veel als mogelyk, te versterken. De Engelschen, die in die haven woonden, boden hem daar toe wel de behulpzame hand, dog op de aannadering der Franschen vlooden zy alle weg. Den 11 September kwam het geheele Fransche Esquader op de *Saphir* af, wordende het zelve van alle kanten beschooten; Kapitein *Cleasby* verweerde zig 2 uuren lang met de uiterste kloekmoedigheid, dog de Franschen ter zelver tyd eenig volk aan land gezet en de manschap die daar was in de bosschen gejaagt hebbende, omcingelden de *Saphir* van alle zyden; de Kapitein ziende, dat het onmogelyk was zyn schip langer te verdeedigen, stak het in den brand en week met zyne onderbevelhebbers en 35 mannen boschwaards. Terwyl het schip in brand stond, begaven 40 Franschen zig aan boord van het zelve, poogende den brand te blusschen, dog vermits het vuur al aan de kruitkamer kwam, eer zy het werk konden meester worden, vloogen zy alle met het schip in de lugt; 100 andere, die zig van het schip aan land begeven hadden, meenden het na *Ferry-land* te ontkomen, dog zy wierden onderweege door de Vyanden gevangen. Kapitein *Cleasby* en zyne makkers hadden het geluk van binnen die plaats te geraken, alwaar hy zyne uiterste poogingen aanwendde, om die plantagie tegen de Franschen, die dezelve kort daar na quamen aantasten, te verdeedigen. Den 21 van die zelve maand zetteden zy aldaar 600 mannen aan land, dewelke tot op een musketschoot met zeer veel kloekmoedigheid tegen de onze indrongen; dog de Engelschen met de zelfde kloekmoedigheid op hen vuur gevende, wierden zy genoodzaakt, halte te houden; de Franschen bleeven den onzen niets schuldig en zonden een Trompetter, om hen tot de overgave op te eischen. Kapitein *Cleasby* ziende, dat het onmogelyk was, met zoo weinig volk tegen zoo veele uit te houden, quam tot een akkoord, en gaf de plaats, die tog voor hem niet houdbaar was, aan de vyanden over; hy zelf zyn Luitenant en zyne 35 zoldaten wierden krygsgevangenen gemaakt en na *Vrankryk* gezonden, van waar zy naderhand uitgewisseld en weder na *Engeland* gevoert wierden. De Franschen verwoesteden daar op niet alleen die maar ook alle de andere Engelsche planteryen, uitgezonderd die van *St. Jan*, *Bonavista* en *Karboneer*. De Koning *William* vernomen hebbende, welk een schade de Engelschen geleeden hadden en het noodlot, het welk hunne visscheryen

ryen op die kust hadde getroffen, gaf daar op bevel tot het uitrusten van een vloot oorlogschepen onder het gebied van den *Admiraal Nevil*, dewelke versterkt wierd door 1500 mannen onder den *Ridder Joan Gibson*, jegenswoordig Gouverneur van *Portsmouth*. De *Admiraal Nevil* begaf zig het jaar daar aan onder zeil, en hy was zoo dra niet op *Terreneuf* aangekomen, of de Franschen verlieten terstond alle de plaatzen, die zy aan de Zuidzyde van het Eiland veroverd hadden. Daar was in die zelve tyd ook een Vloot van Fransche oorlogscheepen onder den Heer *Pointi*, dewelke door onzen Admiraal ontmoet wierd, dog hy verloor dezelve onder een dikke mist uit het gezigt. De *Ridder Gibson* deed daar na een krygsraad beleggen zoo van zyne, als ook van de Zee-bevelhebbers; men beraadslaagde, of men *Pointi* zoude vervolgen, of niet; de laastgemelde waren voor het eerste; de officieren van de Land-zoldaten gingen zulks tegen, om dat *Pointi* meer scheepen hadde dan onze Admiraal, zoo dat indien de Engelschen het te quaad gekreegen hadden, alles wat zy op het Eiland bezaten, in gevaar zoude zyn geraakt, van verlooren te worden De *Marquis van Nesmond* en Monsieur *Pointi* lieten zig eenige weinige dagen daer na met vyftien oorlogscheepen voor de haven van *St. Jan* zien; onze *Admiraal Nevil* hadde niet meer dan 12 scheepen van minder rang in de Baai. Hy zond daar op zoo voort berigt aan Kapitein *Drake*, commandeerende het schip het *Zeepaard*, die zig toen op de Reede van *Scabereen* bevond, dat de Franschen op de kust waren, verzoekende hem, op zyn hoede te wezen. Dog de Franschen vonden niet geraaden zelfs dat enkele Fregat aan te grypen, uit vrees, dat zy de Engelsche daar door in een gevegt zouden lokken. Vermits de zoldaten onder Sir *Gibson* zeer ziekelyk waren, was hy niet in staat iets van belang te Landewaart uit te regten. Hy bouwde een regelkunstige schans in de haven van *St. Jan*, dewelke hy *Williams-schans* noemde, latende den Overste *Handaside*, jegenswoordig Gouverneur van *Jamaika*, met 80 mannen tot bevelhebber aldaar; waar na hy weder na *Engeland* keerde.

In het jaar daar aan volgende quam Kapitein *Norris* met een vloot oorlogscheepen tot *St. Jan*, hebbende met eenen een magt-brief als Gouverneur van de geheele Engelsche kust. De Overste *Handaside* kort daar aan na *Engeland* gekeert zynde, wierd hy in het bevelhebberschap van de schans *William* door Kapitein *Lilburn* gevolgt; vermits het toen Vreede was met *Vrankryk*, zoo viel 'er in deze gewesten zeer weinig voor, om alhier gemeld te worden, zoo dat de Visschery nu onverhinderd voortgezet wordende, alle jaren nieuwe inwoonders aangewonnen wierden, invoege dat het getal derzelver binnen 3 jaaren eens zoo groot wierd, als het voorheen geweest was.

In het jaar daar aan volgende wierd de Ridder *Andre Leake* met een Vloot oorlogscheepen derwaards gezonden, agtende Koning *William* den handel van *Terreneuf*, onaangezien het in een tyd van Vreede was,

de

de onkosten van zoodanig een Oorlogs-vloot zeer wel waardig. Dit zelve jaar gaf Kapitein *Lilburn* zyn gebied in de schans *William* over aan Kapitein *Humphry Haven*, die het zelve egter niet lang heeft waargenomen, doordien in het jaar daar aan Kapitein *John Pouwel* tot Gouverneur van die Vesting aangesteld wierd; deze wierd het jaar daar aan volgende door den Overste *Michiel Richards* gevolgt; deze laaste een zeer ervaren Vesting-bouw-konstenaar zynde, verbeeterde deze Vesting op verscheide plaatzen, zoo door het aanleggen van nieuwe Werken als door het verleggen van eenige der oude, en maakte voorts die plaats zoo vast, dat het jegenswoordig een zeer fraje bouw-kunstige Vesting en eene der voornaamste van geheel *America* is. In 't Jaar 1703 begonden de Engelsche en Franschen nieuwe vyandelykheeden tegen malkanderen te pleegen; de Ridder *John Leake* met een Vloot daar gekomen zynde, vernielde drie Fransche oorlog scheepen en 30 Koopvaarders in de Baai van *St. Pieter*, alwaar de Engelschen landeden en de schans van die naam veroverden en tot de grond toe slegteden. Na dat de overste *Richard* wederom na *Engeland* gekeert was, wierd Kapitein *Thomas Lloid* in het jaar 1704 tot Gouverneur van de schans *William* aangesteld, welk ampt het jaar daar aan Kapitein *John Moody* te beurt viel, de Kapitein nu Major *Lloid* zig toen in *Engeland* bevindende. Deze *Lloid* keerde in het jaar 1705 weder na zyn Gouvernement op *Terreneuf*; zeker een noodlottig jaar voor de Engelschen, vermits de Franschen alle hunne Plantagien overvielen en verwoesteden, *St. Jans-stadt* verbrandeden en de schans met 1000 mannen beleegerden; de bezetting verweerde zig 5 weeken lang met de uiterste kloekmoedigheid, geduurende welke tyd de Franschen hen door gestadige aanvallen nagt en dag bezig hielden, tot dat zy ten laatsten door de kloekmoedige verweering der beleegerden vermoeid en afgeschrikt, het beleg moesten opbreeken, neemende de helft van de Engelsche gevangenen met zig, terwyl de overige het in de schans ontquamen. De Franschen hadden zelfs gebrek aan levens-middelen, en indien de sloep, die zy met versche voorraad verwagteden, op die tyd ware aangekomen, zouden zy de schans op nieuws aangetast en getragt hebben, dezelve stormenderhand te veroveren, zig beroemende, dat indien zy slegts meester waren van *St. Jans-stadt*, zy aan alle andere Natien het visschen op die kust dan wel zouden beletten. Zy dreigden ons nog steeds met een nieuwen inval, verwagtende tot dien einde tot *Quebek* meer scheepen en troepen uit *Vrankryk*. Ondertusschen hebben zy al het Visschers gereedschap vernield, en gene van de Engelsche jonge manschap, die zy slegts magtig konden worden, op het Eiland gelaten, zommige van dewelke zy na *Vrankryk* hebben gezonden, zynde dezelve naderhand door uitwisseling in hun Vaderland wedergekeerd; andere die niet uitgewisseld konden worden, begaven zig in Franschen dienst, en eenige zyn slaven tot *Quebek*.

De Franschen hebben nu tot *Placentia* een Gouverneur, een Onder-Gouverneur, een Major, drie Kapiteins en mindere Officieren naar advenant, drie Kompagnien zoldaten, een Konstabel, een Bombardier, 3 Sergeanten, 10 Metzelaars en nog andere konst-werkers en 500 weerbare mannen, behalven 300 Indianen en Canaders; doende alles wat zy konnen, om hen zelven te versterken, ten einde om hunne visscheryen te verzeekeren, en om de onze te bederven; het welk indien hen zulks ter deege gelukt, zullen de Engelschen meer dan 600 duizent pond sterl. 's jaars daar by verliezen; want zoo veel heeft hen deze handel alleen opgebragt. Om hen zelven te verdeedigen tot de aankomst van eenige versche hulp uit Engeland, hebben de inwooners van *St. Jans-stadt* hunne huizen nu rondtom de schans en onder het geschut der Wallen gebouwt, uit vrees van een nieuwe overval der vyanden; ook hebben zy binnen de pallisaden rondom deze nieuwe stadt, een kerk gebouwt, waar van eene *Jakson* althans Predikant is; dezelve is zoo groot niet, als die welke door de Franschen tot puin gemaakt wierd. Tot nu toe hebben de vyanden niets verders tegen de Engelschen ondernomen, zoo dat deze, die hunne havens en woonplaatzen verlaten hadden, zedert weder derwaarts gekeert zyn.

---

# DE HISTORIE VAN NIEUW-SCHOTLAND;

## Van deszelfs Ontdekking tot deze tyd toe.

Ontdekking.



NIEUW-SCHOTLAND is een gedeelte van het Land van *Canada*, en werd gezegt eerst te zyn ontdekt door eenige Ingezetenen van *Bretagne*, onder de regeering van *Lodewyk* XII; doch dat was maar als ter loop. *Fransois* I, Koning van Vrankryk, zond *Johannes Verazzanus*, van wien wy in de Geschiedenis van *Terre-Neuf* eenige melding gedaan hebben, om het in zynen naam in bezit te neemen. *Verazzanus* landde aan de Noordzyde van *Canada*, en nam in bezit het land, dat over de rivier van *St. Laurentius* gelegen, en jegenswoordig het *Fransche Canada* genaamt is. Doch omtrent dat gedeelte,

deelte, 't welk aan de Zuid-zyde van de rivier legt, maakte hy geene of zeer geringe ontdekkingen; want zoo dra hy kort daar na in *Acadia* of *Nieuw-Schotland* kwam te landen, wierd hy door de Wilden overvallen, vermoord, en zoo zommige zeggen, opgegeeten. De Engelschen hebben zich *Acadia* altoos ge-eigent, als een gedeelte van *Virginie*; en waarlyk de eerste Maatschappy van *Virginie* verstond het dus, dat alles, wat zy na de Noord-kant ontdekte en door geene andere *Europeanen* beplant was, aan haar toebehoorde. En vermits *Sebastiaan Cabot* daar al geweest is voor de *Bretanjers* en voor *Verazzan*, zoo schynt zulks, volgens de wys, waar op de *West-Indien* gewoonlyk werden ge-eigent, hen het meeste recht daar toe te geeven. De Vorsten van Europa verbeelden zich, dat de heerschappyen van deze Barbarische volkeren van hunne beschikking afhangen, en zy schromen gansch niet, deze volkeren uit hunne wooningen te verjagen, indien hunne Onderdanen slechts de moeite doen willen, van zoo ver te reizen, om zich in derzelver plaats neer te zetten. Alle deze landen, die geene inwooners hadden, waren voor de eerste, die kwamen; en het is zeker, dat de Engelschen de eerste zyn geweest, die zich hier neergezet hebben.

De grenzen en uiteinden van dit Landschap zyn de Alantische zee ten Noorden, *Bretanjes* Eiland en de Baai van *St. Laurentius* ten Oosten, *Canada* ten Westen en *Nieuw-Engeland* ten Zuiden; strekkende tusschen de 43 en 51 graden Noorderbreete, van de rivier van *St. Croix* in *Norembegue* tot aan de groote rivier van *Canada*; bestrykende een kust van wel 200 uuren in de lengte; alhoewel het door de Indianen nooit zonderling is bewoont geweest. **Deszelfs geleegenheid.**

In de tyd, dat Sir *Ferdinando Gorges* President was van de Maatschappy van *Nieuw-Engeland*, overweegende de uitgestrektheid van hunne Magtbrief, sloeg hy aan Sir *William Alexander*, een der Sekretarissen van Staat van Schotland en naderhand Graaf van *Sterling* voor, om een byzondere Magtbrief wegens het land ten Noorden van *Nieuw-Engeland*, te bezorgen, welke brief hy, als zynde een gunsteling van Koning *Jacobus*, zeer gemakkelyk verkreeg; zoo dat hem het Octrooi wegens dit land, zynde gedagtekent den 10 September 1621, wierd opgedragen. Het jaar daar aan zonden Sir *William* en eenige andere Reeders nevens hem, een schip met een goed getal volks aanboord, om zich op Nieuw-Schotland neer te slaan en planteryen aan te leggen. Deze Avontuurzoekers te laat uitgezeilt zynde, waren genoodzaakt op *Terreneuf* te overwinteren. In 1623 weder onder zeil geraakt zynde, kwamen zy tot aan *Kaap Breton*, een voorgebergte aan de *Noord-kust* van *Bretons-eiland*, zeilende al de kust langs, tot dat zy kwamen aan *Portmouton* digt by *Kaap Sable* in *Acadia*. Hier vonden zy drie aangename havens, en begaven zich in een van dezelve aan land, dewelke zy *Luke's-baai* noemden; vervolgens vonden zy een

breede rivier, die zy een groot end opzeilden, hebbende 8 vademen diepte by eb-tyd. Aan weerskanten van die rivier zagen zy weelige weiden, een aangenaam gezigt van groene heuvels, belommerde bosschen, of eerder hooge bergen en dikke wouden; de velden waren bedekt met rode en witte roozen en liefelyk-riekende lelien; zy vernamen hier geene menschen; en hunne nieuwsgierigheid verzadigt zynde, voeren zy verder de kust langs tot de naastehave, twee uuren van daar. Hier vonden zy een breeder en dieper rivier, als de eerste, en een gezigt, dat zich nog veel fraajer opdeed, als het zoo even gemelde. Zy bemerkten dat het een gerieflyken Oord zyn moest, om zich neer te slaan. Ook waren zy in hunne gissing niet bedrogen, vermits de grond zeer goed is tot vruchten en granen, en de stand uit zich zelven zoo voordeelig, dat zy zich daar gemakkelyk konden versterken. Kruisbeezien, Aardbeezien en Blaauw-bessen groeiden daar in overvloed; als mede Rogge, Garst en tarw; doch onze Schryvers verhalen ons niet, wie alle deeze dingen zaaide en plantede. Van daar zeilden zy tot de naaste have 12 uuren daar van daan, bevindende het land overal het zelfde, namentlyk vruchtbaar en aangenaam, de rivieren vol van Kabeljauw en andere kleine en groote visch; daar was ook overvloed van allerlei gevogelte, als wilde Ganzen, Endvogels, Houtsneppen, Reigers, Duiven, en verscheide andere zoorten van vogels, wier gelyke zy nooit gezien hadden. Eeke, Denne, Berke en meer andere boomen, welker namen zy kenden, en bekwaam tot timmerhout, vonden zy daar ook in meenigte. Nogtans konde dit alles hen nog niet bekoren, om daar te blyven, zoo dat zy weder na *Engeland* keerden, en de plaats naderhand nooit weder bezochten.

Dus wierd deze Plantagie nooit in staat gebragt, en hoewel verscheide scheepen, gelaaden met allerlei slegte waren, zoo uit *Engeland*, als uit verscheide gewesten van *America*, derwaards gezonden wierden, om te visschen, zoo hebben egter nog de Engelschen, nog de Schotten, nooit eenige wooningen aldaar opgeregt, het welk aan de Franschen geleegenheid heeft gegeeven, om zig van het gansche land meester te maken, en hen zelven tot *Port-Roial* aan de Noord-zyde van *Funda-Baai* onder de 45 graad Noorder-breedte, te versterken.

De Engelschen hadden zoo geringe gedagten van dit Landschap, dat zy het in 't jaar 1667 by de Tractaten van *Breda* aan de Franschen afstonden, tot den laatsten oorlog toe, hebbende nooit te voren de minste pooging aangewend, om deze onregtmatige indringers te vernestelen, waar over men zoo veel te meer moet verzet staan, om dat hunne Planteryen zoo digt aan die van *Nieuw-Engeland* gelegen zyn, dat zy telkens by een voorvallende Vreede-breuk hen zeer gemakkelyk van daar konden overrompelen. Behalven dat ook, indien de beschryving, die onze eige Autheuren van dit land gegeven hebben, en indien het geen de Franschen zelfs daar van getuigen, waar is, onzes bedunkens

kens het de moeite wel dubbelt waardig is, onze aanſpraak en eigendoms-regt dus niet, uit een loutere beleeftheid voor de Franſchen, te verwaarloozen. Edog dit geſchiede onder een Regeering, die den Franſchen zoo zeer was toegedaan, dat ik niet hoop, dat wy, of onze nakomelingen ooit diergelyke zullen beleeven.

Het volk van *Nieuw-Engeland* hadde zoodanige gedagten van deze Nabuurſchap der Franſchen in *Schotland*, dat zy beſloten, dezelve op hunne eigene koſten van daar te verdryven; zy hadden een ſterke ſchans op *Port-Roiaal* geboud, alwaar Monſieur *Meneval*, als Gouverneur het gebied hadde; zy hadden ook verſcheide Plantagien langs de de kuſt, en dreeven toen al een zeer merkelyken handel in Timmerhout, Viſch en Pelteryen; zynde wel tot 6 a 7000 zielen aangegroeid, dewelke gezamentlyk met de Indianen, hunne bondgenooten, de Engelſchen omtrent *Caſco-Baai*, *Wels* en *Nieuw-Engeland* niet weinig belemmerden. Om zig nu van deze vyanden te bevryden, zond de Regeering van *Nieuw-Engeland* den Ridder *William Phips* met 700 mannen en een dienſtig getal ſcheepen derwaards, om hen van daar te verdryven. *Sir William* zeilde den 28 April 1690, van *Nauta-Scot*, en quam den 11 Mei voor *Port-Roiaal*. De Gouverneur gaf de plaats, na zig twee of drie dagen verweerd te hebben, over, dewelke *Sir William* daar op in de naam van de *Koning William* en de *Koninginne Maria* in bezit nam, doende de ſchans ſlegten, waar na hy de Franſche bezetting weg zond, en de ingezeetenen van die Natie, die na deze verrovering wel wilden blyven woonen, den eed der getrouwheid aan den *Koning* van *Engeland* deede afleggen; ſtellende voorts een Gouverneur, die in zyn afweezendheid het gebied over hen voerde. *Sir William* vernielde in zyne wederom togt nog een andere Franſche Plantagie by de Rivier van *St. Jan* aan de Zuid-zyde van *Fundaas-Baai*. De Engelſchen dreeven alzoo een tyd lang een zeer voordeeligen handel in Pelteryen, met de inboorlingen, zoo dat de Baron *La Hontan* klaagt, dat de Engelſchen die van zyne Natie onderkroopen, en het zoo maakten, dat hy vreesde, dat de Franſchen metter tyd geheel en al daar uit zouden geraaken. Edog deze laatſtgemelde hebben *Port-Roiaal* en hunne andere plaatzen in *Nieuw-Schotland*, het welk zy nu *Acadia* noemen, zeedert herovert; de Engelſchen vergenoegen zig met hun oud eigendoms-regt, zonder tot nog toe de minſte beweeging tot herwinning van dit ſchoone land gemaakt te hebben.

Aard der Indianen.

De Leezer zal buiten twyffel verwagten, dat wy iets aangaande de Inboorlingen van *Nieuw-Schotland*, als ook van de andere Provincien van *America* vermelden. De geene, die omtrent *Port-Roiaal* woonen, werden *Souriquoiſen* genoemt, zyn van een middelmatig poſtuur, ſterk van leeden, tanig van koleur, zwart van haair, dragende geene baarden, uitgezondert hunne Regeerders en voornaamſte mannen, zynde alle de andere gehouden, hunne baarden met de wortels uit te plukken;

zy zyn gekleed, gelyk de andere Indianen, dragende alleenlyk een dekzel over hunne naaktheden. Des zomers leeven zy van Visch, en des winters van Indiaansch Koorn, waar van zy de kennis niet hadden, om het tot brood te maken, voor dat de *Europeanen* het hen geleerd hadden; zy hadden ook geenerlei gedaante nog denkbeeld van *Godsdienst*; hunne *duivels-bezweerders* die zy *Autmonis* noemden, waren hunne Priesters en Leeraren; zy waren gewoon de *Duivel* om raad te vragen, die hen dan met dubbel-zinnige antwoorden paaide, gelyk het *Orakel* te *Delfos*; zy hebben zeekere *Tabagia*, of feestdagen, op dewelke zy gewoon zyn onophoudelyk te danzen en te zingen. Wy hebben iets van hunne Zang- en Rym-konst gevonden, het welk wy den Leezer mede deelen:



* Ta meja alle lu ja ta meja douvem hau hau hè hè.

De twee laatste noten *hè hè* worden door 't geheele gezelschap, Choorswyze herhaald; en de Schryver, uit wien wy dit ontleent hebben, zegt, dat hy hen het woord *alleluja* zeer dikwils in hunne plegtige Feest-gezangen heeft hooren gebruiken, willende dat zulks een oorspronkelyk woord by hen zyn zoude.

---

# DE HISTORIE VAN NIEUW-ENGELAND.

## EERSTE HOOFDSTUK.

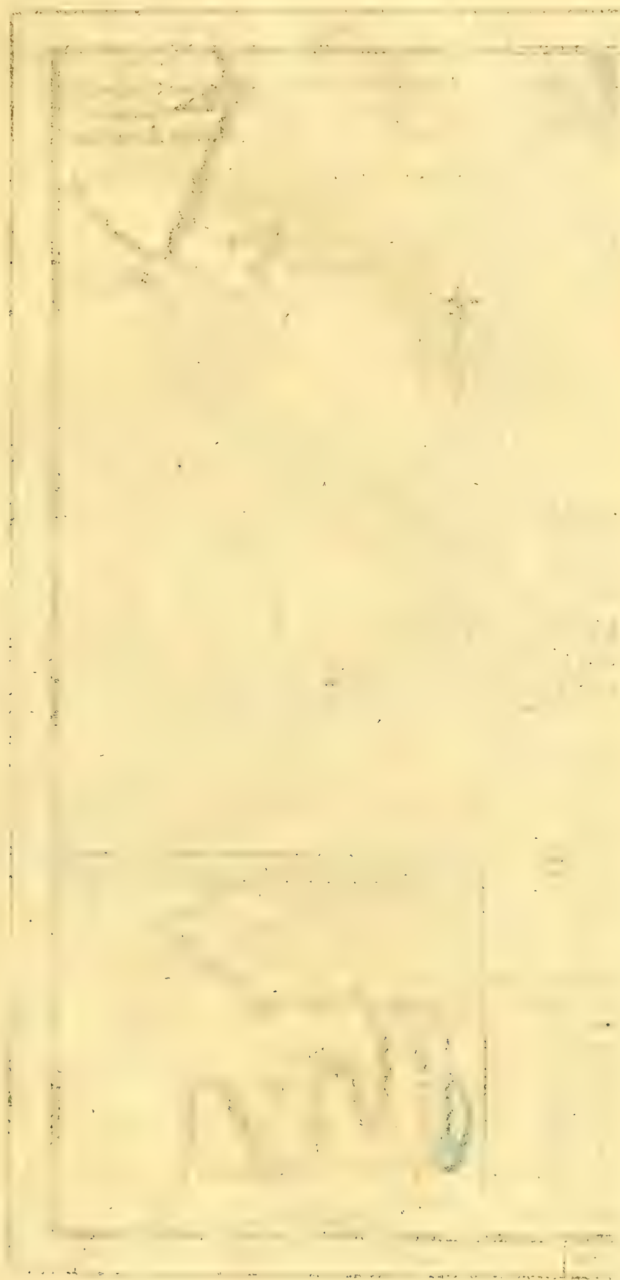
### Behelzende een verhaal van deszelfs Ontdekking, Bevolking, Oorlogen met de Indianen en Franschen, en van alles wat aldaar tot deze tyd toe is voorgevallen.

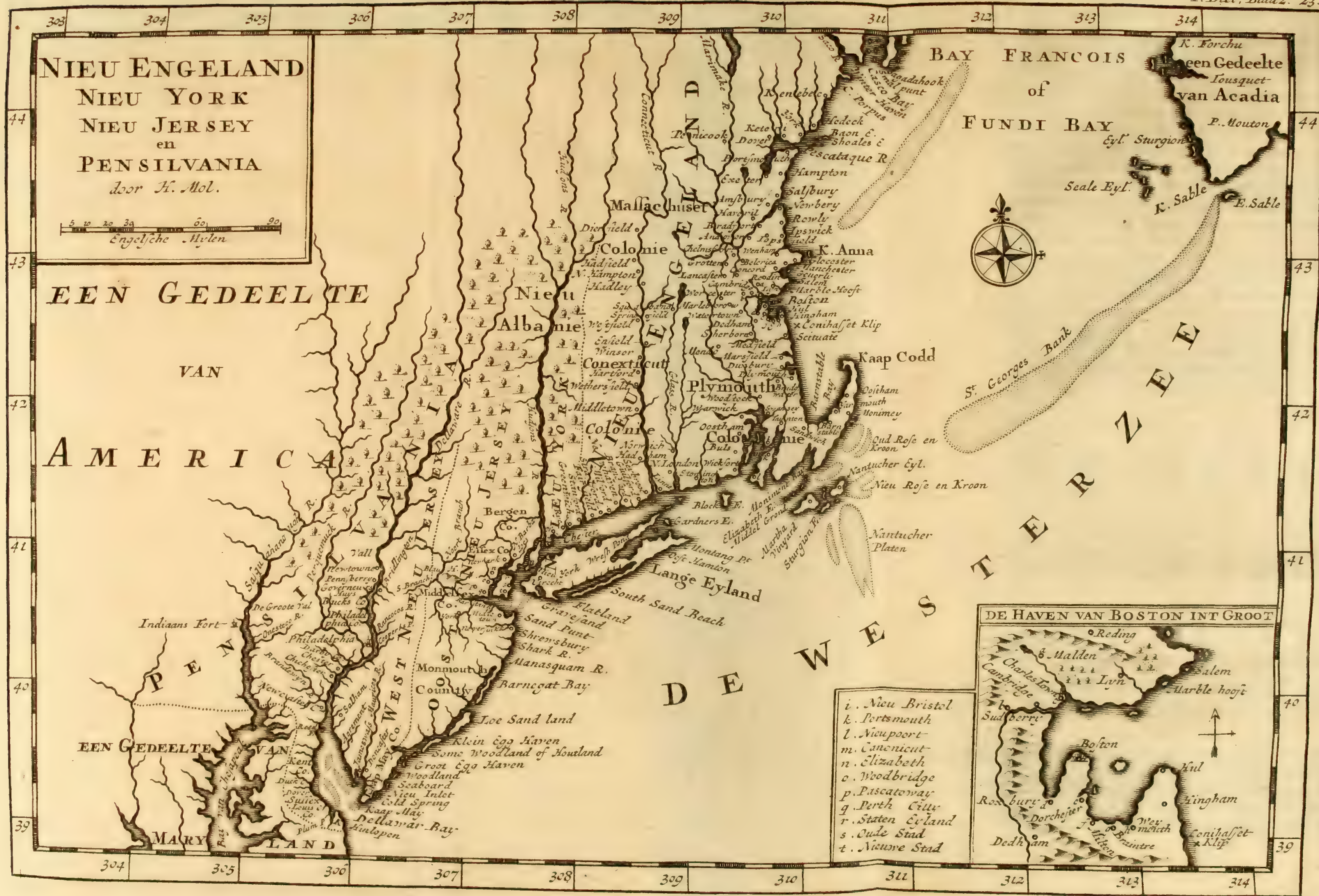
Ontdekking.



DEze Provintie een gedeelte zynde van het vaste land, het welke door Sir *Walter Raleigs* bediende *Barlou* en *Amidas* ontdekt, en door *Koningin Elisabeth*, *Virgine* genaamt wierd, zoo wyzen wy den Leezer wegens een verder verhaal van deszelfs ontdekking, tot de Historie van dat Land.

De




NIEU ENGELAND
NIEU YORK
NIEU JERSEY
en
PENSILVANIA
door H. Mol.
Engelsche Mylen
5 10 20 30 60 90
EEN GEDEELTE
VAN
AMERICA
BAY FRANCOIS of FUNDI BAY
een Gedeelte van Acadia
K. Forchu
Tousquet
P. Mouton
Eyl. Sturgion
Seale Eyl.
K. Sable
E. Sable
St. Georges Bank
DE WESTER ZEE
Kaap Codd
Nantucher Eyl.
Nieu Rose en Kroon
Oud Rose en Kroon
Nantucher Platen
Martha Vinyard
Elizabeth E.
Block E.
Gardners E.
Montang Pt.
Lange Eyland
South Sand Beach
Flatland
Gravesand
Sand Punt
Shrewsbury
Shark R.
Manasquam R.
Barnegat Bay
Loe Sand land
Klein Egg Haven
Some Woodland of Houtland
Groot Egg Haven
Woodland
Seaboard
Nieu Inlet
Cold Spring
Kaap May
Dellawar Bay
Hinlopen
MARY LAND
EEN GEDEELTE VAN
PENSILVANIA
WEST NIEU JERSEY
OOST NIEU JERSEY
NIEU YORK
NIEU ENGELAND
Nieu Albanie
Massachuset Colonie
Conexticut Colonie
Plymouth Colonie
Colonie
Boston
Salem
K. Anna
Marble Hoofd
Hampton
Salsbury
Newbery
Rowly
Ipswick
Escataque R.
Kenebec
Hedock
Philadelphia
Indiaans Fort
De Groote Val
Monmouth County
Bergen Co.
Sesquehanna R.
Delaware R.
Hudsons R.
Connecticut R.
Middletown
Hartford
Wethersfield
Windsor
Hadley
Westfield
Dierfield
N. Hampton
Hadfield
Norwich
N. London
Wickfort
Scituate
Conihasset Klip
Barnstable
DE HAVEN VAN BOSTON INT GROOT
Reding
Malden
Lyn
Salem
Marble hooft
Charles Town
Cambridge
Sudberry
Boston
Hul
Hingham
Roxbury
Dorchester
Weymouth
Milton
Braintre
Dedham
Conihasset Klip
i. Nieu Bristol
k. Portsmouth
l. Nieupoort
m. Canonicut
n. Elizabeth
o. Woodbridge
p. Pascatoway
q. Perth City
r. Staten Eyland
s. Oude Stad
t. Nieuwe Stad

De eerste man, die van onze Natie hier geland is, was de Ridder *Fransois Drake*, in zyne wederom-reis uit de *West-Indien*, in 't jaar 1586. Hy vertoefde toen 2 of 3 dagen aan deze kust, handelende met de Ingezeetenen in zulke dingen, waar van hy gebrek hadde. Een van de Indiaansche *Koningen* onderwierp zig aan *Koningin Elisabet*; een onderwerping welke in der daad niet meer was als een zoort van kompliment of eerbewyzing. Kapitein *Barlau* en de geene die na hem op *Virginie* gevaren hebben, voeren ook doorgaans op Zuid-*Carolina* en deze gewesten aan de vaste kust, ten Zuiden van de *Baai* van *Chesepeak*, dewelke alle onder de naam van *Zuid-Virginie* begreepen worden, gelyk die aan de Noordkant al over veele jaren onder de naam van *Noord-Virginie* zyn bekend geweest.

Kapitein *Bartholomeus Gosnold*, van wien wy in de zoo evengemelde historie van *Virginie* iets gemeld hebben, was de eerste Engelschman, die alhier eenig aanmerkelyk verblyf gehouden heeft; hy wierd door de Wilden zeer heusch gehandelt, dryvende zyne koopmanschap onder de 43 graad, alwaar hy digt by de Rivier *Piscatavai* aan land ging. Dog alzoo het weer en de lugt hem aldaar niet heel wel behaagde, begaf hy zig meer Zuidwaards. Hy zeilde dien ganschen nagt en vond zig des anderen morgens binnen de Baai van een magtige punt lands, aan welke punt of voorgebergte hy den naam gaf van de *Kabeljauws-Kaap*, van wegens de groote meenigte van Kabeljauw, welke hy daar ontrent vong, zynde dit de Noord-punt of uithoek van *Pleimouths-land*; daar benevens gaf hy de naam van *Marthaas-wyngaarden*, en *Elisabets-Eiland* aan twee Eilanden, leggende ten Zuiden van de Kaap, alwaar zommige van zyn gezelschap een proef namen, hoe het Engelsche koorn daar groejen wilde; en hadden zy nog voor hun vertrek het vermaak, van te zien, dat het heel weelig opkwam.

Het gerugt van deze Oorden, ontstaan uit de beschryving, die Kapitein *Gosnold* daar van gaf, zette zommigen aan, om dies aangaande een Octroi te verzoeken; en dit is het Octroi het welk wy in de bovengemelde Historie gezegt hebben, dat aan *Hanham*, *Raleig Gilbert*, *William Parker*, *George Popham* Schildknapen, en andere van de stad van *Pleimouth* verleend was, om te mogen planten, daar zy het zouden dienstig of geraden vinden, tusschen de 38 en 45 graden N. B. De Lord Opper-Regter *Popham*, de Ridder *Ferdinando Gorges*, Gouverneur van *Pleimouth* en verscheide andere Heeren en Koopluiden van het Westergedeelte van *Engeland* waren in deze Maatschappy betrokken, dewelke in Augustus 1606 een schip na *Noord-Virginie* uitzonden. Daar waren ontrent 30 mannen aanboord. Het bewind van deze togt wierd eenen *Hendrik Challons* opgedragen, dewelke tot ontrent de Spaansche Eilanden gezeild zynde, eenige Scheepen van die Natie ontmoetede, door dewelke hy genomen en met alle zyne Makkers gevangen na Spanjen opgezonden wierd, alwaar hy zoo wel als zy, **Beplanting.**

zeer

zeer hard wierden gehandelt. Schoon nu onze avontuurende Maatschappy door deze rampspoed niet weinig wierden afgeschrikt, zoo zond egter de Lord Opper-Regter *Popham* kort daar na een ander schip uit, gecommandeert door Kapitein *Hanham*, een der Reeders en deelhebbers, dewelke zoodanige ontdekkingen deed, dat deze die zig voorheen al van de Maatschappy hadden afgescheiden, nu besloten, om nog een kans te wagen; en dienvolgens wierden de Kapiteins *Popham* en *Gilbert*, twee andere Meedegenooten met twee scheepen, hondert mannen en genoegzame voorraad van mond- en oorlogsbehoeften, tot het aanleggen van een plantagie derwaards gezonden. Deze Kapiteins quamen aldaar in het jaar 1608 aan, en sloegen zig omtrent de Rivier van *Sagadahok* in *Norembegua* neer; aan de mond van welke Rivier zy een sterkte, genaamt de *St. Joris Schans* bouden. Doch vermits *Popham* overleed, en *Gilbert* genoodzaakt wierd, na het Vaderland te keeren, om bezit te nemen van een Erffenis, die hem door de dood van zyn ouder broeder *Jan Gilbert*, in die tyd President van de Noord-Virginische Maatschappy, was te beurt gevallen, zoo wierd de nieuwe Plantagie opgebrooken, en begaven de Planters zig wederom te scheep na *Engeland*. Dit was de toestand der zaken in dat gewest tot het jaar 1611, wanneer zommige van deze Avontuurders, dewelke wat meer moeds hadden, als de andere, en dit schoone land niet gaarne zouden zien verlooren gaan, twee scheepen uitrusteden, gecommandeert door de Kapiteins *Hobson* en *Harly*, met manschap, geweer mond en oorlogs-behoeften tot een nieuwe Plantery; dog een zeekere *Hind*, een Lorrendrajer, ruide de Wilden tegen hen op, zoo dat zy op hen aanvielen en veele Engelschen kwetsten, alhoewel zy 'er geene ombragten. *Hobson* het voor hem gansch niet raadzaam vindende, aan die kust langer te vertoeven, als zynde gekomen, om koopmanschap te dryven, en niet om te oorlogen, zeilde weder na *Engeland*. Onaangezien nu alle deeze wederwaardigheden, wierd de koophandel, zoo van Pelteryen als andere goederen, die van daar gebragt wierden, zoo vooreelig bevonden, dat vier perzoonen, te weten de Kapiteins *Rawden* en *Hangham* en de Heeren *Bully* en *Skelton*, twee wakkere scheepen op hunne eigene kosten uitrusteden, ten einde om met de Indianen vreede te maaken en om den handel te hervatten. Het gebied over deze scheepen en het bewind van deze gansche zaak wierd aan Kapitein *Jan Smit* opgedragen, voor dezen President van de Colonie van *Zuid-Virginie* en van wegens zyne krygs-verrichtingen aldaar vermaard. De Kapitein op de kust gekomen zynde beneerstigde zig, om kabeljauw te visschen, handelde met de Inwooners, en begaf zig, schoon hy niet meer dan 8 man by zig hadde aan land, kruizende gins en weer, om het land te bezigtigen. Hy maakte een zeer goede reis, steekende ontrent 1500 pond sterlings daar by op; de Koopluiden, voor dewelke hy deze togt hadde ondernomen, kreegen mede een goede uitdeeling

**Andermaal bezocht.**

deeling voor hunne onkoſten, door de meenigte van Otters, Beevers, Zoutevisch, Traan en andere goederen, die hy met zig na Engeland bragt. Hy gaf aan de Bewinthebber der Maatſchappy van Noord-Virginie een ſchets van het Landſchap, het welk vervolgens in het jaar 1614 op zyn verzoek *Nieuw-Engeland* genaamt wierd. Na dees voorſpoedige togt zond de Maatſchappy aanſtonds 4 ſcheepen, ten deele met dezelve manſchap, welke de reis met *Smit* gedaan hadde, welke laatſte ditmaal t'huis bleef, werdende de overige uit andere vervuld. Deze ſcheepen deden de reis in 6 maanden, gelyk de laatſtvoorgaande gedaan hadden, en kwamen met een zeer goede laading t'huis. Kapitein *Smit* zeilde dat zelve jaar, namelyk 1615 met twee andere ſcheepen na *Nieuw-Engeland*, dog door kwaad weer, zyne maſten verlooren hebbende, wierd hy genoodzaakt tot *Pleimouth* weder in te loopen, van waar hy, zoo heet was hy op deze togt, zig met een enkele bark in zee begaf, koers ſtellende na *Nieuw-Engeland*. Edoch hy had het ongeluk van door de Franſchen genomen en na *Vrankryk* opgezonden te worden. Een van de ſcheepen, die met hem gaan zoude, kwam gelukkelyk over en met een goede lading weder t'huis.

Het jaar daar aan 1616, wierden 8 ſcheepen van *Londen* en *Pleimouth* derwaards gezonden, dewelke met Viſch en Traan gelaaden zynde, hunne goederen met een goede winſt in *Spanjen* en aan de *Canariſche eilanden* verkogten.

In het jaar 1617 wierden 'er geene ſcheepen gezonden, maar in het jaar 1618 zeilden 2 kloeke ſcheepen van *Pleimouth* derwaards, die in de tyd van 5 maanden een zeer voorſpoedige en voordeelige reis maakten. In het jaar daar aan volgende wierd nog een ander ſchip na *Nieuw-Engeland* gezonden, en het gelukte onze Avontuurders zoo wel, dat ieder van de Matrozen in 6 maanden tyds 17 pond ſterlings had overgewonnen, zynde zoo veel als 30 pond nu ter tyd, en derhalven zoo veel als 5 pond 's maands, zynde eens Schippers tractement. Dus groeide de handel op deze landen van jaar tot jaar, dog aan het opregten van eenige plantagien wierd weinig of ganſch niet gedagt, tot dat *Jan Robbizon* en *William Brewſter*, zynde de eerſte een Predikant der *Independents*-gezinden, om zyne gevoelens onder de regeering van Jacobus I uit Engeland verdreeven en zig tot *Leiden* onthoudende, deze onderneeming op nieuws deden herleeven. *Brewſter* en verſcheide andere huisgezinnen waren *Robizon* na *Holland* gevolgt, alwaar zy niet tegenſtaande de vryheid van conſcientie, die zy aldaar genooten, egter zeer veele wederwaardigheden en ongemakken ontmoeteden, waar door zy op de gedagten vielen, dat zy *in Amerika* niet alleen die zelve vryheid van conſcientie, maar ook veel meer gemak en onderhoud zouden aantreffen. De *Koning Jacobus* bewilligde op de voorſpraak van Sir *Robbert Nanton*, Secretaris van Staat, in hunne overvoering na die geweſten; want *Sir Robbert* den *koning* gevraagt

D heb-

hebbeude, *of dit volk onder zyn Majesteits bescherming de vryheid hunner conscientien in America zoude mogen genieten*, *alwaar zy zyner Majesteits heerschappyen en het Evangelium teffens zouden tragten uit te breiden:* zoo antwoorde de Koning, *dat zulks een zeer goed heilzaam en pryslyk voornemen was. Brewster* (want *Robbizon* stierf, eer hy die togt kon aanvaarden) maakte een beding met de Maatschappy, wegens een zeer ruime streek Lands in de Zuid-wester-gedeelten van *Nieuw-Engeland.* Hy en zyne makkers gingen tot *Delft* scheep en zeilden na *Southampton*, alwaar zy een ander schip vonden, het welk met hen zeilde, hebbende verscheide Dissenters aanboord, dewelke de vervolging, die zy om hunne verschillentheid van de Engelsche openbare Kerk moesten uitstaan, wars geworden zynde, van besluit wierden, hen derwaarts te verzellen. Deze menschen begaven zig den 5 Augustus 1620 onderzeil, en kwamen na een zeer gevaarlyke reis aan de *Kabeljauws-kaap.* Hunne meening was zich ontrent *Hudzons-Baai* neer te slaan, maar hunne Hollandsche Schippers waren door die van hunne Natie omgekogt, om hen meer Noordwaards te vervoeren, doordien zy van zins waren, om zig van dat gedeelte van de kust zelfs meester te maken, gelyk zy naderhand deeden, alhoewel zy daar na door de Engelschen weder uitgejaagt wierden, dewelke dit Landschap den naam van *Nieuw-Jork* gegeven hebben. Ontrent de kust gekomen zynde, daar zy meenden zich neer te slaan, besloten zy een wyze van regeering op te stellen, en teekenden tot een grondslag daar van een handschrift, waar in zy hen zelven verklaarden te wezen, *onderdanen van de Kroon van Engeland, in een staatkundig lichaam zamen gevoegt, verbindende hen zelven plegtiglyk tot onderwerping en gehoorzaamheid aan de wetten enz. dewelke van tyd tot tyd ten besten van de Colonie zouden mogen gemaakt worden.* Dit geschiede op den 11 November, waar na zy eenen *Jan Carver* tot hunnen Steedehouder verkoozen, dewelke daar op 16 mannen aan land zond, om kondschap te halen en om een bekwamen Oord tot hunne woonplaats uit te kippen. Zy landeden tegen over het Eiland *Rhode* in het Koninkryk van *Patuxet*, alwaar de Indiaansche Natie onlangs door een woedende besmettende ziekte geheel te niet geraakt is. De Wilden vlooden, wanneer de Engelschen dieper in 't land quamen, voor hen weg, en zy vonden eenig Koorn van de Indianen, het welk onder de sneeuw bedolven lag. Zy zonden daar op een andere Party van 30 en een derde van 20 mannen uit, dewelke even zoo voorspoedig waren, uitgenomen dat de laatste door een trop Indianen omringt wierden, dewelke een dragt pylen op hen afschooten, dog zoo dra de Engelschen hunne vuur-roers op hen losten, vlooden zy na de bosschen, gelyk de eerste deden. Zy begaven zig daar op weder aanboord, en zeilden tot dat zy aan een plaats quamen die zy tot hun voorneemen gerieffelyk oordeelden. De grond aldaar was heel hoog, doorgaans met aangename Velden en Weiden, en de haven had een veel ruimer

baai

baai dan de *Kabeljauws-kaap*, en daar benevens twee fchoone Eilanden, namelyk dat van *Rhode* en *Elifabets Eiland* daar binnen in geleegen. Deze plaats was behalven dit zoo digt aan *Kabeljauws-kaap*, dat men van een naby geleegen hoogte dezelve zien kon. Alhier beflooten onze Avontuurzoekers zig zelven te veften, en begonden dienvolgens op Kersdag een ftad te bouwen, dewelke binnen 4 maanden eenigzins voltooid, en met de naam van *Pleimouth* genaamt wierd. Zy hadden egter geen Octroi uit *Engeland*, het welk hen in het bezit dezer plaatzen kon beveftigen, zynde deze plaats veel te verre ten Noorden geleegen van die, welke hen by accoord was opgedragen, zoo dat zy over een quamen, om eenige Regeerders uit hunnen hoop te kiezen, die zig zoo na als mogelyk was, aan de wetten van *Engeland* zouden houden, tot dat zy door een formeele Magt-brief des Konings in het wettig bezit geftelt wierden. Zy vernamen den ganfchen winter geene Indianen, maar wierden door een vreefelyke ziekte overvallen, waar door hun getal van 150 tot op 50 verminderde. Al vroeg in 't voorjaar quam een der hoofden van de *Moratiggonfche* Indianen, dewelke 5 dagen reizens van hen af woonden, ganfch alleen in hunne ftad, en verwelkomde hen op 't Engelfch, van welke taal hy een weinig geleerd hadde van andere Engelfchen, die voormaals daar geweeft waren. Dezen Indiaan liefkoosden zy op alle wyzen, en bragten hem alzoo in hun belang, gelyk zy dat mede deeden eenen Maffaffoit, de grootfte Indiaanfche Koning in alle deze geweften, door middel van eenen *Squanto*, een Indiaan, die in *Engeland* geweeft was; en alhoewel deze *Squanto* geene groote redenen hadde, om de Engelfchen te beminnen, zoo was egter de behandeling, die hem in *Engeland* was wedervaren, oorzaak, dat hy die van onze Natie zeer wel vermogt. Hy was door eene Hunt, een Lorrendrajer, nevens nog 20 andere Indianen door lift bepraat en weggevoerd, welke Hunt hen voor flaven aan de Spanjaarden verkogt. *Squanto* ontfnapte het kort daar na en quam in *Engeland*, alwaar hy als knegt by eenen *Slany* diende, en fchoon hy geene reeden hadde, als de liefde tot zyne vryheid, om hem te verlaten, zoo geraakte hy egter van daar na zyn land, alwaar hy aan die van onze Natie groote dienften deed, vermits hy de Indianen, dewelke om zig te wreeken tot die tyd toe beflooten hadden om alle de Engelfchen die in hunne handen vielen te matzen, verzekerde, dat deze Hunt om het geene hy gedaan hadde by die van zyne Natie voor een guit was uitgekreeten. *Squanto* toonde zig ongemeen minnelyk jegens die van de nieuwe Colonie, diende hen voor tolk en verzelde *Mr. Winflou* in zyn gezandfchap aan *Maffaffoit*, om de Vreede te bekragtigen, om dewelke te maken die Koning tot *Pleimouth* gekomen was. *Winflou* hadde de eere van op het Koninglyk bed by *Maffaffoit* en zyn *Koningin* te flapen, en vermits de *Koning* dezelfde eer aan twee of drie van zyne Grooten bewees, wierd onze Ambaffadeur zoodanig gedrongen, dat hy die eer

wel zou hebben willen missen, behalven dat het *Hof* van dezen *Koning* zoo slegt gestoffeert was met levens-middelen, dat *Winslou* schier van honger zou hebben gestorven. Dit onaangezien was de vriendschap van deze Barbaren zeer wenschelyk, om dat de *Narraganses* een magtige Natie, den Oorlog tegens onze Colonie verklaard en een bezending van uitdaging aan hen gezonden hadden, welke uitdaging door *Mr. Carver* heel trotselyk beantwoord, en de baldadigheid dezer Indianen daar door eenigzins beteugeld wierd. De Gouverneur in het eerste jaar van zyn bewind overlydende, wierd *William Bradfort* Schiltknaap in deszelfs plaats verkooren; hy was een Edelman van *Jork*, en een van die geene die uit *Holland* waren overgekomen, waar van daan als ook uit *Engeland* voor het ende van deze zomer nog meer andere huisgezinnen overquamen. Nu begonden onze luiden de velden rondom de stad te beplanten, de bosschen te zuiveren, hunne grenzen uit te breiden, en een zoort van een schans tot *Pleimouth* te bouwen, om tegen alle overvallen van de zyde der *Narraganses* gedekt te wezen. Zy bevonden zig grootelyks benaauwt door gebrek van koorn, tot dat het geene zy gezaaid hadden in staat was van ingezameld te worden, het welk daar en boven geschapen stond, om door een felle droogte geheel en al te zullen vergaan, dog de koele reegens, die naderhand vielen, deden het weder opkomen, zoo dat onze Colonie daar door bloeide en dagelyks toenam. Ondertusschen waren zy nog al zonder Octroi van *Engeland*, om het welke te verkrygen zy een perzoon te werk stelden, die het in zyn eigenen naam te weeg bragt, en de Colonie alzoo verraden zoude hebben, indien hy niet na verscheide vrugtelooze poogingen om een togt derwaarts te doen, ten laasten ware genoodzaakt geweest, om daar van af te staan. Daar na verkreeg Mr. *Winslou*, de bewinds-man van die van *Nieuw-Engeland* in Groot *Bretagne*, een Octroi, op de naam van de Gouverneur *William Bradfort* deszelfs erfgenamen, deelgenooten en gemagtigden; dog het getal der vrymannen merkelyk toegenomen zynde, begeerden die van de Generale Maatschappy, dat hy dit zyn Octroi in hunne handen zoude overgeven, het welk hy dan ook edelmoediglyk deed. En aldus wierd dit Landschap een zoort van een Republik, by een patent van *Koning Jacobus* I, welk patent (behoudende de Souvereiniteit aan de Kroon van *Engeland*) de ingezetenen van dit Landschap magtigde tot het verkiezen van een Gouverneur, geheimen Raad en algemeen Gerechts-hof, by wyze van een Parlement, dewelke volkomen magt en gezag zouden hebben, van bewind, uitvoering enz. gelyk zulks blykt uit de wetten dienaangaande gemaakt, waar toe wy ons hier gedragen.

Vermits ons een goed tydregister in deze historie ontbreekt, zoo ben ik genoodzaakt eenige gevallen vroeger en andere later te stellen, dan die gebeurt zyn; doch wy hebben getragt zoo nauwkeurig daar omtrent te weezen, als ons immer mogelyk was; en zullen echter zomtyds op-

zet-

zettelyk zoo te werk gaan, om den draad van ons verhaal niet af te breeken. Die van *Pleimouth* breideden hunnen handel aan alle kanten uit, en Mr. *Bradfort* begaf zig zelf in zèe, om van de Kabeljauws-kaap een weg na de *Massachusets* uit te vinden; doch dat mislukte hem. Edoch hy deed die reis daar na te land, om handel met hen te dryven. Hy vond by die Natie veele zieken, zynde dezelve niet weinig gebeeten op de Engelſchen, van wegens het verlies, dat zy geleeden hadden door een kolonie, die zich zelven onder het bewind van Mr. *Weston*, onder hen neergeslagen hadde, welke Weston zich van die van *Pleimouth* afgeſcheiden, en een andere kleine volkplanting tot *Weimouth* in de baai van *Massachuset* opgerecht hadde. Deze Mr. *Weston* van de Kerk van *Nieuw-Engeland* verſchillende, voerde onder die van zyne kolonie een zoort van Godsdienst in, op de wyze als die van de Anglikaanſche Kerk; en het ware te wenſchen, dat hun leeven zoo ſtichtelyk ware geweest als hunne leer. In tegendeel zy misbruikten de vrindſchap van de kolonie van *Pleimouth*, en beroofden de Wilden; en dat het ergſte van allen was, zy waren met die van Pleimouth, ten opzicht van zommige koopmanſchappen in een zoort van maatſchappy getreeden, waar door zy ſcheenen als een deel te hebben in hunne roveryen, en waar door zy zich by de Indianen verdacht maakten. *Westons* volk bedurf den Indiaanſchen handel, door de groote pryzen die zy aan de pelteryen en het koorn beſtededen.

De Gouverneur keerde van deze Natie weder na *Nauset*, aan 't ende van de *Kabeljauws-kaap* gelegen; van daar ging hy na *Mattachiest*, *Namasket* en *Manomet*, alwaar hy een goede voorraad van koorn opdeed. De *Koning* van de laatſtgenoemde Natie, erkende de *Koning Jacobus* als zynen Opperheer. *Bradfort* geraakte door deze langwylige togt in ſtaat, om zyne vrinden, die niet koorn genoeg van hun eigen gewas hadden, rykelyk daar mede te voorzien. De perzoon, die na hem om dezelfde rede uitgezonden wierd, was Kapitein *Miles Standish*, die het gebied had over de zoldaten, welke in die tyd tot 4 of 500 aangegroeid waren. Hy kwam tot *Mattachiest*, doch hy ontmoete zulk een heuſch onthaal niet, als de Gouverneur, vermits de Wilden alle zyne bagagie plonderden, wanneer zy ſlechts geleegenheid daar toe vonden. Terwyl hy zich tot *Manomet* onthield, quam eene *Wituwamet*, een Indiaan van *Masachuset*, als een Gezant van die Natie, om den *Koning* te verzoeken in een verbond met hen te willen treeden, om de Engelſchen zoo wel tot *Pleimouth* als tot *Weimouth* uit te roejen. Kapitein *Standish* bemerkte, na dat deze man gehoor gehad hadde, dat men dezelfde beleeftheid niet voor hem hadde als voorheen, zoo dat hy zyn koorn met zoo veel ſpoed als hy konde, aanboord deede brengen en weder na *Pleimouth* keerde, zynde tot tweemalen toe de aanſlagen van zeker verraderſch Indiaan, door de Sachem of *Koning* van *Manomet* beſteld, om hem te vermoorden, ontſnapt. Omtrent die

tyd wierd de *Koning Massassoit*, bondgenoot van onze Colonie, gevaarlyk ziek; en dewyl in zulke gevallen, de *Koningen* der Indianen gewoon zyn eenige complimenten of betuiging van leedweezen deswegen t'ontfangen, zoo wierd Mr. *Winslouw* andermaal gezonden, om die pligtpleeging af te leggen; deze nam in dit geval niet alleen het ampt van een Afgezant, maar ook dat van een Geneesmeester waar; invoegen dat zoo slegt als het ook met zyne gezondheid geschapen stond, hy egter door eenige Engelsche hartversterkende middelen hersteld wierd. Tot vergelding van deze goedaardigheid, openbaarde *Massassoit* hem de t'zamenzweering, die de *Massachusets* tegen de Engelschen gesmeed hadden, en ried hem, hen op het lyf te vallen, eer zy hunnen aanslag werkstellig maakten. De Engelschen daar en tegen die tot *Weimouth* woonden, wierden zoodanig door de Indianen besprongen, dat zy naauwlyks meer hadden, om van te leven, vermits deze barbaren hunne voorraad zelfs tot uit hunne schans weg haalden, dreigende den geenen de keel af te zullen snyden, die hen daar over te reede zouden willen stellen. Deeze dingen door *Winslouw* en de mannen van *Weston* aan de Colonie van *Pleimouth* vertoond zynde, traden deze in overweeging, wat hen in deze zaak te doen stond, werdende Kapitein *Standisch* middelerwyl bevoolen, na *Weimouth* te gaan, en de Engelschen aldaar tegen de Wilden te helpen verdeedigen, niet tegenstaande zy deze ongemakken zelfs op hunnen hals gehaalt hadden. *Standisch* daar op by hen gekomen zynde, vond de *Indianen* geheel en al meester van die kleine Colonie, dewelke hem al immer zoo qualyk handelden, als zy de ingezeetenen van *Weimouth* gedaan hadden. Hy hadde niet meer dan 8 mannen onder hem, met dewelke hy nogtans op deze barbaren los ging, verscheide van hunne Hoofden doode en de overige in de bosschen joeg.

Onder deze *Indianen* was de hier voorgemelde *Wituwamet*, een trotze barbaar, en een groot vyand van de Engelschen; en eene *Peksnot*, een karel van een Reus-agtige gestalte. Tegen deze twee vogt Mr. *Standisch* en een ander Engelschman, hooft voor hooft, en zy velden hunne tegenpartyders op de plaats ter neer. Daar na daagde hy den Koning van de *Massachusets* uit, om het verschil met hen op die zelve wys te beslissen, het welk die barbaar weigerden; en vermits nu de mannen van *Weston* door het voorbeeld en bystand van *Standisch*, nieuwen moed bequamen, vielen zy gezamentlyk op de *Indianen* aan, dewelke op het gedreun van hun kanon, heel schielyk en verbaast de vlugt namen. Deze *Indianen* waren van die geene, welke naast aan de Colonie van *Weimouth* woonden; en vermits zy de anderen in allarm bragten, zoo geraakte de geheele Natie op die wys in de wapenen, alhoewel zy op het gezigt en de aannadering der Engelschen van malkanderen liepen. Kapitein *Standisch* keerde dus zeegenpralend tot *Pleimouth* weder, met zig brengende het hoofd van *Wituwamet*, het welk een

een *Indiaan* van die ſtad ziende, wierd hy zoo neerſlagtig, dat hy daar op ondervraagt zynde, bekende, dat de *Maſſachuſets* en de andere *Indianen*, derzelver bondgenooten, een aanſlag tegens de Engelſchen hadden. Daar op lieten zy dezen Wilden los, en zonden hem aan de *Sachem* of *Koning*, en lieten hem weten, dat zy bereid waren, om hem te ontfangen, en dat indien zy de minſte vyandelykheid tegen des *Konings* van *Engelands* onderdanen tot *Weimouth* beſtonden, zy zulks met de uiterſte ſtrengheid op hunne Natie zouden wreeken. Deze boodſchap vond zoo veel ingang, dat de Sachem zig onderwierp en om vergiffenis verzogt. De *Indianen* naderhand voor 't grootſte gedeelte door een beſmettelyke ziekte omkomende, maakten alzo plaats voor de Engelſchen, dewelke nu het land, dat deze barbaren voormaals bezaten, bewoonen. Beide deze volkplantingen, zoo van *Pleimouth* als *Weimouth*, leefden dus 10 jaren lang in geruſtheid en voorſpoet, onder het vernuftig bewind van Mr. *Bradfort*, een Edelman van geleerdheid en godvrugtigheid, dewelke het wel-zyn der Colonien, als hun gemeene Voedſter-vader behartigde. Naderhand nam de Colonie van *Weimouth* allengskens af, terwyl die van *Pleimouth* allengskens groeide, zoo dat die van de eerſtgemelde Colonie ten laatſten genoodzaakt waren, dezelve te verlaten, en na de andere tot *Pleimouth* of te wel na *Oud-Engeland* weder te keeren.

't Is nu tyd dat wy ook iets vermelden, aangaande Mr. *Brewſter*, die naaſt Mr. *Robbinſon*, als de tweede Stichter van deze volkplanting ja als de eerſte mag gereekend worden, vermits hy het land gezien en aldaar tot zyn end toe gewoond heeft. Schoon hy nu geen kerkelyk perzoon was, zoo mogt hy egter volgens de wyze van hunne *Godsdienſt*, als een regeerend ouderling, leeraren, en alle de andere dienſten van het Herders-ampt, uitgezondert de uitdeeling der Sacramenten, als waar toe hy niet verordineert was, waarnemen; aldus bleven deze ingezetenen van *Nieuw-Engeland* zonder eenig Prediker of *Herder* tot in het jaar 1629, wanneer Mr. *Ralph Smit* uit *Engeland* quam, en het bewind der Kerk tot *Pleimouth* aanvaarde. Met deze *Smit* quam het eerſte zwarte Rundvee in *Nieuw-Engeland* over, het welk aldaar zoodanig vermenigvuldigde, dat al over veele jaren deze Colonie de *Suiker-Eilanden* daar mede zoo rykelyk heeft voorzien, als eenig ander geweſt, of zelf *Oud-Engeland* zou konnen doen. Dog wat Mr. *Smith* aanging, hy toonde een man van zeer ſlegte zeeden te wezen, zoo dat hy om die reeden, en om dat de Gouverneur uit onderſchepte brieven ontdekte, dat hy veele dingen tot nadeel van de Colonie overſchreef, van daar wierd uitgebannen. Terwyl de Colonie van *Pleimouth* dus door hare plantagie, viſſchery en koophandel, in rykdom en aantal van Inwoonders dagelyks toenam; zoo wierden verſcheide wakkere luiden, ten deele aangemoedigt door een vooruitzigt van winſt, en ten deele door een yver tot voortplanting der Chri-

Christelyke *Godsdienst*, van besluit, om diergelyke Colonien in meer andere gedeelten van dit *Indiaansch* gewest aan te leggen. De voornaamste van deze was eene Mr. *White*, Predikant van *Dorchester*, dewelke verscheide Edelluiden daar toe aangezet hebbende, zonden zy eenen *Roger Conant* met eenige manschap en noodwendigheden, die zig ontrent *Kaap Anna*, de Noorder uithoek van *Massachusets-baai*, zouden neerslaan. Deze *Conant* was dit werk wel haast moe, en daarom bedagt, om weder na huis te keeren; dog alzoo hy eenige brieven tot aanmoediging van Mr. *White* ontfing, die hem verzekerde, dat hy voor hem en zyne makkers, een patent neffens voorraad van allerlei noodwendigheeden op zyn tyd zoude verzorgen; zoo veranderde hy van gedagten, bleef en zag een bequame plaats uit, om een stad op te bouwen. Mr. *White* quam zyne beloften zoo wel na, dat verscheide van zyne vrienden van de Noord-Virginische-maatschappy, genaamt de Raad van *Pleimouth*, dat gedeelte van *Nieuw-Engeland* verkreegen, het welk tusschen de rivier van *Merimak* en *Karels-rivier*, ten einde van *Massachusets-baai* legt. De voornaamste van deze, waren de Ridders *Hendrik Rosswel*, *Jean Jong*, *Richard Salthonstal*, de Schildknapen *Isaak Johnson*, en *Mattys Cradock*; *Theophilus Eaton*, *Tomas Southcot*, en *Jean Veen*. Zy kogten van de *Maatschappy* al het regt en belang dat zy daar in dat land hadde, en verkreegen een Octroi van de *Koning*, geteekend in 't jaar 1628, om hunne landen te mogen bezitten en bewoonen in een gemeen Leen, na de wyze van *Oost-Greenwich*, met een verzeekering van bescherming tegen alle gemoeds-dwang, voor hen en voor alle zoodanige, die zig derwaarts zouden willen begeeven. Dienvolgens gingen verscheide van deze Heeren met hunne huisgezinnen derwaarts, met zig nemende zoo veele andere, als zy overreeden konden, om hen te verzellen. Over alle deze menschen wierd de Schildknaap *Cradock* tot Gouverneur gestelt, dewelke zig op een plaats neersloegen, by de Indianen genaamt *Nahemkeik*, welke plaats deze Non-Conformisten met de naam van Salem doopten, zynde omtrent 8 mylen ten Noorden van *Boston*, in het Graafschap Essex geleegen. Tot hen quam over Mr. *Higginson*, een Predikant uit het landschap Lester, en eene Mr. *Skelton*, Predikant uit het land van *Lincoln*, dewelke in hunnen Predikdienst geschort waren, om dat zy zich met de onverschillige dingen hen door hunne Kerkelyke bestierders opgelegt, niet wilden voegen. Deze trokken zulk een meenigte andere Puriteinen tot zich, dat de Colonie van *Salem* binnen een kort verloop van tyd, haar ouder Zuster de Colonie van *Pleimouth* bykans de loef zou hebben afgestooken. Mr. *Higginson* wierd tot Predikant van de Kerk van *Salem* verkoozen, en *Skelton* wierd hem toegevoegt. De eerste stierf binnen het jaar, en deszelfs zoon volgde hem, nog heel jong zynde in dat Ampt, dewelke nog heeden als Predikant tot *Salem*, leeft.

De Maatschappy van deze avontuur-zoekende Koopluiden in Engeland,

land, bevindende dat hunne Colonie van *Massachuset* heel wel opnam, en dat daar met 'er tyd goed voordeel van zou komen, beslooten dezelve alle redelyke aanmoediging te laten toekomen, en overweegende den hoogen ouderdom van den Gouverneur *Cradock*, en dat de Onder-Gouverneur *Jean Endicot* zoo bequaam niet tot dat ampt zyn zoude, als een man van grooter aanzien en magt, zoo verkoozen zy uit kragt van hun patent, het welk hen magt gaf, om hunne eigen Onder-Gouverneurs en verdere Regeerders in de steeden te verkiezen, eenen *Jean Winthrop* tot Gouverneur, en eenen *Tomas Dudlei* tot Onder-Gouverneur van de nieuwe Colonie, aan dewelke zy nevens deze heeren een ruime voorraad van allerhande noodwendigheden overzonden; en daar waren behalven deze nog ontrent 1000 perzoonen, dewelke op die zelve tyd derwaards scheep gingen. Onder deze waren de Ridder *Richard Salthonstal*, de Schildknapen *Theophilus Eaton*, *Jean Ven*, *Izaak Johnson*, en deszelfs huisvrouw *Arabella Johnson*. Zy kwamen in het volgende jaar 1630 in *Nieuw-Engeland*. De nieuwe Gouverneur de bedieninge van zyn ampt aanvaard hebbende, maakte zig by elk een geagt en bemind, zoo dat de zagtheid zyner regeering, de voorspoedigheid zyner raadslagen en de godvrugtigheid zynes wandels nog veel meer huisgezinnen derwaards lokten, dewelke daar toe te meer aangezet wierden, om dat zy zich op die wyze bevryd zagen van de woede van hunne vervolgers, menschen die de zuiverheid van onzen H. Godsdienst en de Christelyke zagtmoedigheid van de opregte Kerk van *Engeland*, met een eeuwige schandvlek bezwalkt hebben. Het opperhoofd of de belhamel van deze doldriftige yveraars, was in die tyd het Hoofd van onze Kerk, ik wil zeggen de Aartsbisschop *Lauwd*, in denwelken *Nieuw-Engeland* niet minder moet gehouden wezen, als Oud Engeland reden heeft zich over hem te belgen; want deszelfs onverzettelyke strengheid heeft zoo veele duizenden uit Engeland, om die felle gemoeds-dwang t'ontgaan, na de Indien gedreeven, dat hy zelf genoodzaakt was, aan den Koning daar over te klagen, en te verzoeken, dat deze afgang van menschen uit het Koninkryk eenigzins mogte worden gestuit; want nademaal zyn geestelyk zwaard hen in America niet konde raken, zoo besloot hy deze menschen binnen het bereik zynes arms te behouden, gelyk wy hier na zullen zien.

Om nu aan Mr. *Winthrop* en zyne Colonie eenige moejelykheden te verwekken, dagvaarde hy eenen *Cleaves* voor den *Koning*, op hoop van eenige beschuldiging tegens de Colonie uit dezen man te zullen halen. Dog *Cleaves* deed zulk een verslag van des Gouverneurs lofwaardig gedrag in alle opzigten, dat zyne Majesteit zich deswegen ten hoogsten voldaan toonde.

Die van de Colonie van *Massachuset* hadden nu reeds verscheide steeden gebouwt, als *Karels-stadt*, aan de rivier van die naam, in 't Landschap Midlesex, alwaar ook een kerk aangelegt wierd, en eenen

*Wilson*, een afgezet Predikant van *Sudburi*, in *Suffolk* tot herder van dezelve verkoozen; voorts *Dorchester* en *Boston*, welke laatste als uit het verval, indien men zoo spreeken mag, van Karelstadt oprees; want deze stadt niet zoo wel gelegen zynde tot den handel als *Boston*, zoo begaven veele van de Ingezetenen zich derwaards, gelyk de Predikant *Wilson* mede deed. Deze plaats geraakte tot zulk een bloejende staat dat zy binnen korten tyd de Hoofdstadt wierd, niet alleen van *Massachusets* Colonie, maar van geheel *Nieuw-Engeland*. Na *Boston*, wierd *Roxbury* in 't land van *Suffolk* gebouwt, en toen *Lyn* in dat van *Essex*, en *Waterstadt* in 't land van *Midlesex*. Alle deze steeden wierden in minder dan twee jaren gebouwt en voltooit, en zoo veel voorspoed verzelde deze volkplanting door de meenigte van menschen, die hier belandden, dat veele van dezelve genoodzaakt waren, om andere gewesten in deze landstreek te zoeken.

De eerste die van *Massachuset* opbrak, was *Tomas Koker*, Predikant van *Cambridge*, die zig op een plaats aan de rivier van *Connecticut* neersloeg, alwaar hy de stadt van *Hardfort* bouwde, waar van die streek *Hardfortsland* genaamt is. Van *Dorchester* begaven zich verscheide huisgezinnen na de Plaats, nu *Windsor* genaamt, in die zelve landstreek geleegen. Van *Waterstadt* gingen verscheide zich met hunne wooningen neerslaan, in de plaats daar nu *Wedersveld* staat, en veele van *Roxbury* begaven zich na *Sringveld*. Deze nieuwe plantery had een zoort van *volmagt* van die van *Massachuset*; dog bevindende, dat zy hunne ontdekkingen veel verder als de palen van die Colonie uitgebreid hadden, geregteden zy voor hen zelven een onafhangelyke regeering op, gegrond op hunne onderlinge verbintenis en toestemming, en wierden alzoo een Staat-vormig lichaam, maakten noodige wetten en instellingen, verkoozen Regeerders om die uit te voeren, en onder deze *Eduard Hopkins* tot hunnen Gouverneur. Deze Edelman keerde naderhand weder na *Engeland*, alwaar hy tot opziender van de vloot, een der Commissarissen van de Admiraliteit, en gedurende de regeeringe van *Cromwel*, tot een lid van het parlement benoemt wierd. Dog veele jaren voor dat hy *Nieuw-Engeland* verliet, wierd hy om het andere jaar tot Gouverneur van de Colonie van *Connecticut* verkooren. De geen die t'elkens met hem beurt wisselde, was eene *Jean Haines* Schildknaap. Deze plantagie was nauwlyks in staat gebragt, wanneer *George Fenwik* na *Nieuw-Engeland* gezonden wierd, voor rekening van verscheide perzoonen van aanzien, dewelke van de Lords *Say* en *Brook* eenige Landeryen gekogt hadden, aan de rivier welke door de Colonie van *Connecticut* loopt. *Fenwik* veste zich zelven aan de mond van de rivier, en bouwde aldaar de stadt, genaamt *Saybrook*. Het regt dat deze Lords tot dat land hadden, ontstond uit een patent van den Graaf van *Warwik*, aan wien de *Koning* het hadde geschonken. *Jean Winthrop* de jonge hielp hem in deze onderneming, en was zelf van gedag-
ten

ten om daar omheen te planten, tot welken einde hy een volmagt van deze Lords, wegens zommige landen verkreeg. Dog alzoo hy de nieuwe Colonie niet wilde hinderlyk zyn, heeft hy zig daar van noit bediend, uit aanmerking van het welke hy na de herſtelling van de Koninglyke familie tot hunnen Gouverneur verkoozen wierd. Die van *Connecticut* agtende, dat door de eigendoms-verkryginge van het land, het welk zy zonder eenigerlei opene brieven in bezit genomen hadden, zy hun regt op een vaſter grond zouden verzekeren, kogten het zelve met toeſtemming der eigenaars van Mr. *Fenwik*, welke Edelman wel een aanvang gemaakt hadde met planten, maar geene genoegzame aanmoediging gevonden om daar mede voort te gaan. Onder deze zoort van regeering bleven zy tot de herſtelling toe van de Koninglyke familie, wanneer zy een open magtbrief van de kroon verwurven, uit kragt van dewelke zy *Jean Whintrop*, zoon van *Jean Winthrop*, Gouverneur van *Maſſachuſet*, tot hunnen Gouverneur verkoozen.

Twee jaren na de opregting van de Colonie van *Connecticut*, verkreegen *Theophilus Eaton* en eenen *Davenpoort*, een Predikant, gehoort hebbende van een andere baai, ten Zuid-weſten van *Connecticut*, en op hoop dat hen meer huisgezinnen uit *Engeland* zouden volgen, van de eigenaars al het land, dat tuſſchen hen en de rivier van *Hutzon* legt, welke rivier de Zuidergedeelten van *Nieuw-Engeland*, van *Nieuw-Jork* afſcheid, en begaven zich in het jaar 1637 derwaards, alwaar zy zich in een vermakelyke baai neerſloegen, bouwende *Nieuwhaven*, waar van de Colonie de naam draagt, voorts *Guildford*, *Wilford*, *Stamford* en *Breinford*. Schoon zy nu het eigendoms-regt tot dit land hadden, waren zy egter niet gemagtigt, om eenige regeerders te verkiezen; nogtans vormden zy hen zelven door onderlinge toeſtemming tot een ſtaatkundig lichaam. Deze die zich hier neerſloegen, waren meeſt Londenaars en Koopluiden, en begaven zich tot den handel, kiezende Eaton, die tot een Turks handelaar opgebragt was, tot hunnen Gouverneur. Dog zy ontmoeteden zoo veel tegenſpoet, dat zy den handel bykans hadden opgegeven, van zins zynde om hen zelven na *Mariland*, *Jamaika* of *Ierland* te begeven, alwaar het Parlement hen de ſtadt van *Gallowai* met zeer groote voorregten tot hunne wooning had aangeboden; dog hunnen vlyt daar na aan den landbouw te koſt leggende, hadden zy veel beter fortuin, zoo dat zy nu niet meer dagten om te vertrekken. *Eaton* in het jaar 1657 geſtorven zynde, wierd door *Franſois Neuman* en *William Lead* gevolgt, welke laatſte Gouverneur van de Colonie was, wanneer *Winthrop* een magtbrief van Koning *Karel* II verkreeg, waar by de voorregten en vryheeden van deze Volkery, op een duurzame grond vaſtgeſtelt en aan die van Connecticut gehegt wierden, het welk geſchieden in het jaar 1664. Na deeze vereeniging verkoozen de beide Volkeryen *Jean Winthrop* de jonge tot hunnen Gouverneur, en *William Lead* tot hunnen Onder-Gouverneur.

Aldus hebben wy den Leezer een kort verhaal mede gedeelt, van den oorſprong der vier Colonien die 'er in *Nieuw-Engeland* opgeregt wierden; wy hebben die in hunne byzondere regeeringen verdeelt, en hunne merkwaardigſte gebeurniſſen aangeroert. Nu zullen wy omtrent deze geſchiedenis ons wat meer in 't algemeen uitlaten en van deze dingen handelen, die een betrekkinge hebben tot de gezamentlyke Colonien, begreepen onder de algemeene benoeming van *Nieuw-Engeland*. De Colonie van *Pleimouth* wierd nu door *Bradford* geregeert, zettende haare plantagien en koophandel voorſpoediglyk voort; dat zelve geluk hadden die van *Maſſachuſet*, onder de regeering van *Jean Winthrop* de oude. De Indianen hielden zich ſtil, zoo dat onze luiden ongeſtoort hunne zaken konden voortzetten, tot het jaar 1634, wanneer de Wilden op Kapitein *Stone*, onder het opzeilen van de rivier van *Connecticut*, aanvielen, hem en 6 mannen die by hem waren ombragten, en het vaartuig, waar in zy waren, deden zinken. Deze Barbaren vermoordeden desgelyks het volk van een ſchip, dat op *Lang-Eiland* gedreeven wierd. Deze moetwilligheeden bewoogen den Gouverneur en de regeering van *Maſſachuſet*, om 120 mannen onder de Kapiteins *Endicot*, *Underhil* en *Turner* uit te zenden, om deze Moordenaars te eiſſchen; en vermits de Indianen hen weigerden over te geven, vernielden de *Engelſchen* het land en joegen deze Barbaren in de Boſſchen. De *Pequots*, een Natie ontrent het land van *Connecticut* woonende, deden die Colonie zeer veel overlaſt, doodeden 9 mannen, en twee jonge vrouws-perzonen gevangen nemende. Hier op wierden *John Mazon* met 90 mannen, Kapitein *Hunderhil* met de bezetting van *Saybrook*, beſtaande uit 20, en Kapitein *Patrik* met 40 mannen van *Boſton* gezonden, om hen t'onder te brengen, en om de Colonie van deze Wilden te zuiveren. De Kapiteins *Mazon* en *Hunderhil*, in het gebied der *Narragenſes* gekomen zynde, week hunne *Koning* met 5 of 600 mannen na een ſchans, die hy onverwinnelyk oordeelde; maar de Engelſchen vielen hen kloekmoedig op het lyf, en veroverden de ſchans ſtormenderhand, houwende de Wilden alle aan ſtukken, uitgezondert 8, die het ontkwamen. Dit geſchiede op den 20 Mei 1637. *Weiwash* een bekeerde Indiaan, deed de Engelſchen veel dienſt op deze togt, hen overal in hunne oorlogen verzellende. *Saſſacus*, de voornaamſte Vorſt van deze Barbaren, dreigde, dat hy dit verlies op de Engelſchen zeer ſtrengelyk zoude wreeken, makende dienvolgens eenige toebereidzelen, om op hen aan te vallen; dog Kapitein *Patrik*, en kort daar na Kapitein *Stoutingh*, met een verſterking van *Maſſachuſet* aangekomen zynde, beſloot deze Barbaar zich zelven in de ſchans van *Maſſachuſet*, terwyl de Engelſchen verſcheide honderden van de Indianen gevangen namen. Veele honderden deeden zy door het zwaard ſneuvelen, en noodzaakten *Saſſacus* na de *Maquas* te vlugten, een der meeſt gedugte Natien onder de Indianen, dewelke gezegt worden menſchen-vleeſch

tot

tot hunne fpys te gebruiken ; dog deze niet genegen zynde eenen oorlog op hunnen hals te halen , hakten den *Koning* en alle de *Pekots* die hun verzelden, aan ftukken. De *Narraganfes* en de andere Indiaanfche Natien onderwierpen zig aan de voorfpoedige wapenen der Engelfchen, die in deze krygstocht ontrent 1000 mannen doodeden , ontrent 200 veele gevangen namen , en wel 13 van hunne kleine Koningen ganfchelyk affneeden ; ja dat meer is , de Wilden , om zich by de Engelfchen aangenaam te maken, vermoordeden alle de *Pekots*, die zy ontmoeteden , en zonden derzelver hoofden aan de Engelfchen tot een gefchenk, dewelke deze Barbaren dus gekaftyt hebbende , zulk een fchrik onder hen bragten , dat zy in 40 jaren daar na niet de minfte overlaft meer van hen ontfingen. En in waarheid , de magt der Engelfchen begon nu zeer gedugt en aanzienlyk te worden. Die van Maffachufet hadden ontrent 2000 zoldaten in dienft , onder het gebied van hunnen Onder-Gouverneur , Mr. *Dudlei* , met het carrcter van Major Generaal. Hunne burgerlyke regeering was nu ook op een zeer goeden voet gefchikt , alles ging voor wind en ftroom , en binnen 's lands waren zy ganfch niet bekommerd voor eenigen inval van buiten. In het jaar 1638 voelde men door ganfch *Nieuw-Engeland* een fchrikkelyke aardbeevinge; ook fcheen de ruft van binnen een vreefelyke ftooring te zullen ondergaan, van weegens een zekere partyfchap, die het hoofd niet weinig begon op te fteeken. Deze luiden begunftigden zoodanige , die de Presbyterianen met de naam van Sectariffen beteekenen, waar door zy volgens hunne zeedige manieren van uitdrukkingen, alle andere godsdienften, behalven hunne eigene verftaan. De Presbyterianen vereifchen een ftrikte overeenftemming met de gevoelens van hunne Godsdienft. *Winthrop* de Gouverneur deze partyfchap tegen gaande, gingen zy op haar beurt hem weder tegen. En wanneer de tyd der verkiezing van een nieuwen Gouverneur gekomen was, ftelden zy *Tomas Dudlei* den Onder-Gouverneur tegen hem op, en bragten het zoo ver, dat deze laatfte verkooren wierd; doende het jaar daar aan, wanneer *Whintrop* op nieuws verkoozen wierd, zeer groote moeiten, om zulks te beletten. De Raad der verkiezing wierd uit vrees voor een opfchudding, van *Bofton* na *Cambridge* verlegt. De Sectariffen poogden deze verkiezing in de war te helpen, doordien zy het Opperfte Hof verzogten, zeker fmeek-fchrift door hen overgegeven , dien dag in overweeging te willen nemen, het welk, indien het *Hof* zulks hadde toegeftaan, ware de tyd der verkiezing verftreeken geweeft , en de Factie zoude dan haren Gouverneur een jaar langer gehad hebben. *Winthrops* vrienden merkten in het eerft het bedrog niet , daar hunne tegenpartyders op toe leiden, en ftonden op het punt om den inhoud van hun verzoekfchrift in overweeging te nemen ; doch *Jean Whintrop* kante zich met zeer veel yver tegen deze wanorde, en beftierde het zoo, dat de verkiezing volgens gewoonte van het Hof nog dien dag gefchiede; en hy niet

tegenstaande de felle tegenstreeving zyner vyanden met een groote meerderheid van stemmen, tot Gouverneur verkozen wierd; echter was de party reeds zoo magtig, en hadden zy de Onder-Officieren, welker pligt het was den Gouverneur op te wagten, reeds zoo vervaard gemaakt, dat deze weigerden zulks te doen, hunne hellebaarden neerleggende. *Winthrop* in plaats van de Sergeanten te straffen over hunne baldadigheid, beval zyne eigene dienaren, die op te nemen, willende ook niet gedogen, dat de Magistraat hen deswegen strafte. Twee Partyen, genaamt de *Antinomiaansche* en *Familisticale*, waren de geene, die hun hoofd meest opstaken, zoo dat hy niet weinig moeite deed, om die t'onder te brengen, doordien hy een Order te weeg bragt, waar by hunne Aanvoerders wierden uitgebannen; derzelver vrienden, die hem als Gouverneur niet konden in rechten betrekken, dagvaarden hem als een lid van de Kerk, en begeerden, dat hy zich voor de Kerkelyke Vergadering zoude verantwoorden; waar in hy hen te wille was, zich zoo wel verdeedigende, dat de Vergadering hem in alles rechtvaardigde. De vonken van deze oneenigheden waren schier na *Pleimouth* overgewaait, en stonden geschapen, om een scheuring tusschen de beide Colonien te verwekken; edoch, *Winthrops* zachtzinnig en voorzichtig beleid, kwam alle deze stribbelingen te boven, zoo dat de vreede tusschen beide bewaart bleef.

Vermits de onlusten wegens de Dissenters, in *Engeland* bleeven aanhouden, zoo maakten de Ridders *Mattys Bointon*, *William Constable*, *Arthur Haslerig*, en de Schildknapen *Jean Hampden* en *Olivier Cromwel*, namen die in de geschiedenis van Engeland zeer wel bekent zyn, zich gereed om zich na *Nieuw-Engeland* te begeven, waar over beide in Kerk en Staat een zoort van allarm ontstond, zoo dat 'er den 30 April een Koninglyke Proclamatie uitquam, tot bepaling van het onordentlyk vervoeren van zyne Majesteits onderdanen na de Colonien, zonder een verlof van zyn Majesteits Commissarissen; werdende door den Raad met eenen een bevel uitgegeven, dat de Lord Opper-Thesaurier spoedige en kragtdadige middelen in 't werk zoude stellen, om aan 8 scheepen in de rivier de *Teems*, na *Nieuw-Engeland* zeilree, het uitloopen te beletten, en te ordonneeren, dat alle Passagiers en levensmiddelen, die 'er aanboord gevonden wierden, aan land gebragt wierden. Alle Non-Conformiste Predikanten, wierden desgelyks verbooden derwaards te gaan; welk bedryf, volgens het zeggen van zeker Leeraar van onze Kerk, het gemor en de klagte van het volk, dat zich dus geprangt vond, deed toenemen, en een geschreeuw van een dubbelde vervolging deed ontstaan, namelyk van dat men hen binnen 's lands quelde, en dat men hen ook niet wilde toelaten, hunne rust en toevlugt buiten het zelve te zoeken. 't Is waar, dat of schoon de groote meenigte van menschen die hun Vaderland verlieten, en zich na *America* begaven, de regeering geenzins bevreest dede zyn, dat zy

t'ee-

t'eeniger tyd het jok der afhankelykheid van de Kroon zoo wel als van de Kerk zouden afſchudden, egter niet dan een zeer nadeelig denkbeeld konde geven van die goedertierenheid, waar op de regeering in die tyd zich zoo veel liet voorſtaan, en dewelke als het voornaamſte kenteeken is, waar door Chriſtelyke Beſtierders zich behooren boven andere te doen uitmunten. De Ridder *Henrik Vanè* de jonge, zeilde met ontrent 20 ſcheepen van zyn gezelſchap ontrent die tyd na *Nieuw-Engeland*, alwaar hy tot Gouverneur van de Colonie van *Maſſachuſet* wierd verkooren. Dit deed hy met des Konings toeſtemmen, jaa zyne Majeſteit beval aan den Vader van *Henrik Vanè*, die deze reis tegen hield, zyne bewilliging desgelyks daar toe te geven. Deze jonge Ridder hadde voorgenomen zyn verblyf tot *Connecticut* te nemen, dog het kompliment, het welk die van *Maſſachuſet* by hem afleiden, deede hem van beſluit veranderen. Hier wierd hy een vinniger Non-Conformiſt, dan hy voorheen geweeſt was, en weder in *Engeland* gekomen zynde, was hy zoo driftig tegen de Koninglyke familie, dat hem zulks in het jaar 1662 den hals koſte.

De Colonie van *Nieuw-Engeland* nam in weinige jaren zoo ſterk toe, dat 'er in het jaar 1640 reeds 4000 menſchen buiten de vrouwen en kinderen geteld wierden, zy hadden alle de andere Engelſche Colonien in America verby geſtreeft, en zouden na allen ſchyn nog veel magtiger en talryker geworden zyn, ten ware de burgerlyke oorlog, die in *Engeland* quam uit te barſten, het vervoeren van menſchen tot na de herſtelling der Koninglyke familie belet hadde. De Colonien wierden door hunne vyanden, die het hen in *Engeland* te benaauwt gemaakt hadden, dikmaals zeer leelyk uitgeſchildert, gelyk als of het maar een hoop was van ſcheurzieke oproerige Geeſtdryvers, die den Staat t'eeniger tyd in gevaar zouden brengen. Schoon nu deze menſchen zeer verre waren van diergelyke vercierde toeleggens, zoo hielp zulks egter niet weinig, om hen in de gedagte van *Koning Karel* de eerſte zwart te maken, ten ware Mr. *Winſlou* van de Colonie van *Pleimouth* hunne verdeediging hadde op zich genomen, en zich tot dien einde na *Engeland* begeeven, alwaar hy ten overſtaan van den Geheimen Raad hunne onſchuld zoo kragtiglyk reddede, dat alle de verkeerde indrukzelen, die hunne vyanden aan die van de regeering ingeboezemd hadden, t'eenemaal wierden weggenomen, voor welken dienſt de Colonie van *Pleimouth* hem op zyne wederkomſte tot hunnen Gouverneur verkoos; dog vermits zyne tegenwoordigheid andermaal in Engeland vereiſcht wierd, wierd Mr. *Bradford* in dat ampt herſteld, en *Winſlau* aan het *Hof* gekomen zynde, wierd hy door die geene die 'er toen aan 't roer waren, met bedieningen voorzien, zynde nooit weder na *Nieuw-Engeland* gekeert, alhoewel hy hen alle bedenkelyke goede dienſten bewees in het waarnemen en voortzetten van hunne belangen. Of ſchoon nu deze plantagien ieder haar byzonder regts-gebied hadden, waren

ren zy egter alle t'zamen door een Verbond tot hunne onderlinge verdeedi ging en gemeene welstand, met malkanderen vereenigt. Welk bondgenootschap na verscheide zeer lange en vrugtelooze poogingen, eerst in het jaar 1643 tot stand gebragt wierd, en kreegen zy toen zoo wel de daad als de naam van de Vereenigde Colonien. Zy slooten en teekenden met malkanderen een Tractaat, waar by zy verklaarden, dat zy alle t'zamen met een en het zelve oogmerk en afzicht in deze gewesten van *America* gekomen waren, om de Christelyke Godsdienst te bevorderen en om de vryheid hunner gemoederen in zuiverheid en in vrede te genieten. De vier Colonien quamen desgelyks overeen, dat 'er jaarlyks twee Gemagtigden uit het midden van ieder zouden worden verkoozen, dewelke op bequame plaatzen die tot dien einde benoemt zouden worden, zouden te zamen komen met de noodige volmagten van de opperste hoofden van ieder Colonie voorzien, om zaken die het gemeene belang van alle de Colonien betreffen, gelyk als vreede en oorlog en andere diergelyke punten het gemeene welzyn der Bondgenoten rakende, te overleggen en te besluiten. Aldus regeleerde zy hunne Politie of Burgerlyke regeering, terwyl zy door de Vergaderinge van hunne Geestelykheid deze Kerkelyke Verklaring uitgaven: *Dat de Kerk zou werden geregeert door Priesters, Ouderlingen enz.* gelyk wy elders breeder zullen aantoonen. Zy begonden al heel vroeg een Collegie te stigten tot *Cambridge*, voormaals genoemt *Nieuwstadt*, en regteden aldaar een hooge School op. Dit werk wierd begonnen in het jaar 1630, wanneer *Jean Harrewird*, Predikant van *Karelstadt* by *Boston*, op zyn overlyden omtrent 800 pond sterlings gemaakt hadde, om tot voortzetting van dit goed voornemen gebruikt te worden, werdende hy aangemerkt als de Stigter van het eerste Collegie, het welk ook heeden nog na zynen naam *Harrewards-Collegie* genoemt word. Dit Gestigt wierd in het jaar 1640 door het hooge Geregtshof ingelyft, en de hooge School heeft zedert zoo zeer gebloeid, dat 'er zedert nog een ander Collegie gebouwt is, zynde het getal der leerlingen zomtyds al 2 of 300. Wy zullen den Leezer in de volgende Hoofdstukken een wydloopiger verhaal van deze Academie van *Nieuw-Engeland* meede deelen.

Nadien het volk in deze gewesten zich doorgaans geneert met Landbouw en Veehoedery, zoo bestaat hunne handel meest in Koorn en Ossenvleesch, het welke zy aan de Suiker-Eilanden vertieren; voorts in Visch, die zy mede derwaards en na de Straat brengen; en dan ook in Olie en andere kraam, welke zy na alle de plaatzen brengen daar zy maar eenigen handel hebben. Hunne Kraam bestaat in timmerhout, planken, masten, pypduigen, hoepels, alles goede vertierbare waar in de *West-Indien*. Zy begaven zich vervolgens tot het bouwen van scheepen, het welk hen zoo wel gelukt is, dat het als een gemeene zaak was, dat de Koopluiden van *Londen*, de scheepen tot hunnen handel in

in West-Indien nodig te *Boston* en andere plaatzen in *Nieuw-Engeland*, deden bouwen; zoo dat 'er meer scheepen in *Nieu-Engeland* gemaakt zyn, dan in alle de andere Engelsche Provinsien van *America* zamen. De Colonie van *Massachuset*, in magt en aanzien meer dan de andere drie toegenomen hebbende, zullen wy over de byzonderheden hare geschiedenis betreffende, ons wat breeder uitlaten.

In het jaar 1645 wierd Mr. *Dudlei* wederom tot Gouverneur, en Mr. *Winthrop* tot Onder-Gouverneur van dezelve verkooren. Te dier tyd ontstond 'er een zoort van opstand in de stadt van *Hingham*, in het Landschap *Suffolk*, werwaards Mr. *Winthrop* zich begaf, om deze wanorder door zyn gezag te dempen; waar op de oproerige een verzoek-schrift aan het hooge geregtshof tegen hem in leeverden, als eene die hunne vryheeden verdrukte, zoo dat hy genoodzaakt wierd, zyne zitplaats te verlaten, en voor dezelve te staan, als een beschuldigde en zich zelven te verdeedigen, het welk hy, zyn voorregt ter zyde stellende, deed; hy wierd door het Hof niet alleen vrygesproken, maar zyne verklagers wierden daar en boven in zware boete beslagen. *Jean Endicot* was nu Major Generaal van de troepen, en *Jean Burgis* Secretaris. *Winthrop* wierd in het jaar daar aan wederom Opper-Gouverneur, blyvende in het bezit van dat ampt tot dat hy stierf. *Bradford* regeerde de Colonie van *Pleimouth* in die hoedanigheid 37 jaren lang, uitgezondert drie, waar in *Winslau*, en nog twee jaren, waar in *Tomas Prins*, door verkiezing des volks met hem wisselde. De Colonie van *Connecticut* verloor haren Gouverneur, Mr. *Hopkins*, wiens broeder opziener van de Vloot in *Engeland* was; en deze Erfgenaam van deszelfs Goederen geworden zynde, was dieswegen genoodtzaakt, zig na *Nieuw-Engeland* te begeven, alwaar hem beneffens zyns overleden broeders ampt ook nog dat van Commissaris van de Admiraliteit en Scheepsbouw wierd opgedragen. Dog vermits hy naderhand als een Lid in de Parlementen onder *Cromwel* wierd beroepen, wierd zyn plaats in *Nieuw-Engeland* vervult, door de Schildknapen *Jean Hainnes*, *George Willis*, *Thomas Wells* en *Jean Webster*, dewelke beurt om beurt tot Gouverneurs van *Connecticut* wierden verkooren; hebbende deze Heeren door hun voortreffelyk beleid en wyze bestiering tot de bloejende staat, waar in die Colonie zich bevind, niet weinig toegebragt.

*Mr. Eaton* was Gouverneur van *Nieuw-haven* tot zyn dood toe; en dewyl 'er in geen van beide deze laastgenoemde Colonien iets merkwaardigs buiten het belang van het algemeene Bondgenootschap is voorgevallen, zoo zullen wy den Leezer met een afzonderlyk verhaal van dezelve niet langer ophouden. Die van het land van *Massachuset* zonden verscheide huisgezinnen, die tot de Visschery en Beverhandel genegen waren uit, om zich met hunne wooningen aan de Noordzyde van de rivier van *Pascatowai* neer te slaan, alwaar deze nieuwe bewooners verscheide steeden bouwden, en deze gewesten zyn

F be-

bekend onder de naam van de landen van *Oosthampshire*, en *Pascatowai* is gehegt aan de Colonie van *Massachuset*, die dezelve onder de bescherming van hun opperste hof namen. *Martaas Wyngaarden*, *Nantuket* en *Elisabets Eilanden*, wierden aan *Thomas Meihuy* geschonken, dewelke zich aldaar met zyn huisgezin en eenige weinige andere neersloeg. De Wilden hielden zich al dien tyd stil, en de Engelschen vreesden hen zoo weinig, dat zekere Kapitein *Haterton* met een kleine kompagnie door de wreeveligheid des *Konings* der *Narraganses* uitgetart, stoutmoediglyk in des *Konings* eige stadt en Paleis ging, den Koning by de hairen vatte en hem een pistool op de borst houdende, tot hem zeide, dat indien hy zyne Gyzelaars niet aanstonds ontsloeg, en het geen hy schuldig was aan de Colonie betaalde, hy hem zoude doorschieten. De *Koning* beloofde zulks te doen en kwam het ook na, niet eene van zyne dienaars het hart hebbende, om hem te helpen. Daar waren verscheide gerugten van zamen-zweeringen en toegeleide moorderyen, dog daar op is nooit iets gevolgt, zoo dat in de tyd dat *Oud-Engeland* door inlandsche beroerten jammerlyk verscheurt wierd, die van *Nieuw-Engeland* een diepe rust genooten. De meeste der Amerikaansche Colonien verklaarden na de dood van *Karel* de I, deszelfs zoon *Karel* de II tot *Koning*, en hielden het tegen de Republyk uit; dog die van *Nieuw-Engeland*, welker grond-beginzelen een nader verwandschap hadden met de Republyksche Regeerings-vorm dan die van de andere Colonien, onderwierpen zich gewilliglyk aan deze Nieuwe Regeering, zoo dat verscheide voorname Edellieden zich van daar na *Oud-Engeland* begaven, om neffens hunne broederen de puriteinen mede een deel te bekomen in het geroofde van hare vyanden, als mede in de ampten en bedieningen. Veele van de Predikanten van *Nieuw-Engeland* maakten nu geene zwarigheid, om deze God-geheiligde Oorden, gelyk zy die noemden, te verlaten, en op hoop van hunne reekening beter te vinden na *Engeland* te keeren.

Onder deze Edellieden was ook Mr. *Winslau*, Gouverneur van *Pleimouth*, die zyn Gouvernement in *Amerika*, tegen een plaats van Commissaris van de Vloot in *Engeland* verwisselde; voorts *Eduard Hopkins*, Gouverneur van *Connecticut*, *George Douwning*, *Henrik Vanè*, en andere. Onder de Predikanten was *William Hook*, dewelke goed vond zyne kudde tot *Nieuw-haven* in *Nieuw-Engeland* te verruilen voor een Meesters plaats van de Savoi in *Oud-Engeland*. *Robbert Pek* en *Heug Peters*, die zyne Kerk tot *Salem* verliet, om een Kappellaans plaats by *Cromwel*; voorts *Samuel Mather*, *Blinman* van *Bristol*, *Eaton*, *Knoules* en *Firmin*, en veele andere meer; dewelke, of schoon hen het prediken na de herstelling van *Karel* de II verboden wierd, nogtans zulke talryke gemeentens in het geheim bedienden, of anders zich in de tyd hunner regeering zoo wel verzorgt hadden, dat zy geenerlei gedvrugtige prikkelingen meer gevoelden, om zich andermaal over dat ge-

gevaarlyke water te begeven, ten einde om hunne beenderen by die van hunne broederen te laten begraven. Wy konnen hier niet stilswygend voorby gaan, zekere byzonderheid in deze historie van *Nieuw-Engeland*, betreffende eene *Venner*, de 5 Monarchist, zynde een van *Hug Peters* gemeente tot *Salem.* Deze quant was een Kuiper zynes ambagts, dog zeer oproerig in zaken van regeering; hy poogden zeker gezelschap van luiden te overreden, dat zy de Colonie van *Massachuset* zouden verlaten, om zich neffens hem te begeven na *Providence*, een van de *Bahamas Eilanden.*

Zy verzogten van de Magistraat verlof, om zulks te doen; daar op wierd een Vergadering belegt, om die zaak te overwegen. De Magistraat met toedoen van de Predikanten, verklaarden, dat zy om verscheidene redenen die zy bybragten, hun verzoek niet konden inwilligen. Waar op *Venner* opstond, zeggende in een taal, die met de plaats en tyd gansch niet overeenkwam, dat zy des niet tegenstaande beroepen waren om te verplaatzen, en dat zy daar van in hun gemoed overtuigt waren; dog zyne makkers zoo dwaas niet zynde als hy, liep dit werk zonder eenige verdere opschuddinge af, en bestonden zy op geenerlei wys, om op een wederhoorige manier weg te geraken, gelyk Venner zekerlyk zoude gedaan hebben, indien hy slegts iemand hadde konnen vinden, die hem daar ontrent hadde willen byspringen.

De Colonie van *Massachuset* verkoos na het overlyden van *Joan Winthrop*, die den 26 Maart 1649 stierf, den Schildknaap *Thomas Duddei* tot hunnen Gouverneur. Deze drie of vier jaren daar na desgelyks uit deze weereld scheidende, wilden de ingezetenen *Joan Heines* verkiezen; dog deze metter woon na *Connecticut* trekkende, wierd *Ioan Endicot* tot Gouverneur gekoozen, en *Eduard Gibbons* in deszelfs plaats tot Major Generaal benoemt. *Pleimouth* de Moeder-Colonie van de drie andere, hadde drie of vier jaren daar na het ongeluk, van hunnen ouden Gouverneur *William Bradfort* berooft te worden, dewelke den 9 Mei 1657 overleed. *Thomas Prins*, die reeds tweemaal Gouverneur geweest was, wierd in zyne plaats verkoozen, welk ampt hy veele jaren na malkanderen heeft waargenomen. *Theophilus Eaton*, Gouverneur van *Nieuw-haven*, in dat zelve jaar gestorven zynde, wierd *Fransois Neuman*, Secretaris van de Colonie in deszelfs plaats verkoozen; dog deze bediende dat aanzienlyk ampt naauwelyks 4 jaren, wanneer hy overleed, en door *William Lead* in dat bewind gevolgt wierd, dewelke voormaals Register-meester van een Bisschoppelyk hof in *Oud-Engeland* geweest was. Dog bevindende, gelyk zeker vermaard Schryver zegt, dat het voor een misdaad gereekend wierd, Predikatien elders by te woonen, wanneer 'er t'huis geene gedaan wierden, en dat het hof 't welk hy diende het voor beuzelingen rekende, zich met hoerery en egtbreuk vrolyk te maken, vatte hy een weerzin tegens hen op, weigerde by hen ten nagtmaale te gaan, en begaf zich

na *Nieuw-Engeland*, alwaar de goede luiden al immer zoo zeer in het andere uitterste dwaalden, doordien zy mannen en vrouwen om deze zelfde struikelingen ophingen, en die geene die hunne meenigvuldige sermoenen, alwaren zy nog zoo langdraadig en ongezouten, niet neerstig genoeg bywoonden, zeer strengelyk straften.

Wanneer *Karel* de II hersteld wierd, vereenigden de Colonien van *Nieuw-Engeland* zich met hunne Presbyteriaansche broeders in *Oud-Engeland*, en wenschten zyne Majesteit over deszelfs komste tot den Throon van zyne Voorouders, geluk, en zonden den Schildknaap *Symon Bradstreet*, Secretaris van *Massachuset*, en eenen *Joan Nordton*, Predikant van *Ipswich* in *Essex*, een man die in *Fullers* Kerkelyke historie voor geleerd en zeedig te boek staat, om hun addres aan zyne Majesteit over te geven, welk addres voornamelyk bestond in een verzoek, aangaande hunne vryheid van Conscientie. Zy zeilden in February 1661 uit, en keerden binnen het jaar ontrent weder, met brieven van de *Koning*, behelzende dat de betuigingen van hunne gehoorzaamheid en toegeneigdheid zyner Majesteit zeer aangenaam waren; dat zy niet alleen de bekragtiging van hunne voorregten, maar ook alle bescherming en aanmoediging van zyne Majesteit konden verwagten.

De Colonie van *Connecticut* al dien tyd zonder eenig formeel Octrooi geweest zynde, overrieden met toestemming van die van *Nieuw-haven Jean Winthrop* de jonge, om na *Engeland* te gaan, en het nodige patent van vaststelling en inlyving voor hen te bezorgen, 't welk hy deed. Deze Heer had een voortreffelyke opvoeding, was een goed Filosooph, opregt Christen en regt deegelyk Edelman, invoegen dat wanneer de Koninglyke Societeit opgeregt wierd, hy tot een Lid van dezelve wierd aangenomen, hebbende hy die Societeit met veele fraje dingen aan de hand gegaan, gelyk uit het regifter van hunne handelingen blykt. Men zegt dat hy des *Konings* gunst gewan, door aan zyne Majesteit een ring te vereeren, dien *Koning Karel* de I by zekere gelegendheid aan *Winthrops* Grootvader geschonken hadde. Op zyne komst in *Nieuw-Engeland*, maakten hem de twee vereenigde Colonien tot hunnen Gouverneur; *Ioan Webster* en *William Lead*, de eerste Gouverneur van *Connecticut*, en de andere van *Nieuw-haven*, stonden hunne bediening aan hem af, werdende *William Lead* door de nieuwe Colonie tot hun Onder-Gouverneur verkoozen. Verscheide leeden van beide deze Colonien kanteden zich tegen deze vereeniging, dog de meeste waren daar voor. Dog door de voorzigtigheid en zagte regeering van *Winthrop*, wierden zy alle wel haast over dat stuk tot eenerlei zin hereenigt.

Terwyl deze dingen dus voorvielen, rokkede *Alexander*, zoon van *Massasowit*, de *Narraganses* tot een opstand, het welk de Gouverneur van *Pleimouth* vernomen hebbende, zond hy *Iosias Winslau* die in die tyd de troepen gebood, om hem te vatten, het welk hy deed in een

van

van zyne jagt-hutten, brengende hem gevangen tot *Pleimouth*, alwaar hy van verwoedheid en hartzeer ſtierf. Deszelfs broeder *Philippus* volgde hem, die de Engelſchen zeer plaagde, niet tegenſtaande hy een nieuw Verbond met hen aangegaan, en de nakoming van het zelve met eede bezwooren hadde; alhoewel hy deze quellingen eerſt 9 jaren na zynes broeders dood begon.

De Provintie van *Nieuw-Engeland* was nu een magtige Natie geworden; de ſtadt van *Boſton*, de Hoofdſtadt, zoo groot zynde als een van onze Biſſchoppelyke zeetels in *Engeland*, en tuſſchen de 12 en 14000 zielen bevattende; want die ſtrenge acte, genaamt de *Bartholomeus* acte, welke zommige gewaande Voorſtanders der Kerk van *Engeland* te weeg bragten, en waar door meer dan 3000 Predikanten, zulke goede opregte Proteſtanten als eenige andere in de geheele weereld, van hun onderhoud berooft wierden, die ſtrenge wet, zeg ik, was oorzaak, dat veele van dezelve na *Nieuw-Engeland* moeſten overſteeken, dewelke door honderden van huisgezinnen gevolgt wierden, uit vrees van door den Aardsbiſſchop *Scheldon*, een maakzel van Doctor *Lauwd*, niet beter te zullen werden gehandeld, als deze laatſte hen gedaan hadde. Het geheele getal der ingezeetenen van deze Colonie word op omtrent 100000 begroot; en dewyl zommige van die geene, die overkwamen, vry wel gegoed waren, zoo wierden de ſteeden der Engelſchen haaſt vol, en hunne grenspalen van tyd tot tyd uitgebreid.

Zoodanig was de toeſtand van deze Colonien in 't algemeen in 't jaar 1665 wanneer die van *Maſſachuſet* de dood van hunnen Gouverneur *Joan Endicot* betreurden, in wiens plaats zy eenen *Richard Billingam*, een zeer bedaagt man, die 30 jaren te voren een lid van de Magiſtraat of breeden Raad geweeſt was, verkoozen. Hy bediende dat ampt omtrent 7 jaren, wanneer hy overleed en eene *Joan Levret* van Major Generaal tot Gouverneur van de *Colonie* wierd verheeven. Het jaar daar aan 1673 ſtierf *Thomas Prins*, Gouverneur van *Pleimouth*, werdende gevolgt door *Joſias Winſlou*, de eerſte Gouverneur die in *Nieuw-Engeland* was gebooren, een man met zoo veele Chriſtelyke en heldhaftige deugden begaaft, dat hy een ruimer baan waardig was, en zyne gaven tot veel grooter nut van 't gemeene beſt zou konnen getoont hebben, dan in deze barre en afgeleege hoeken der weereld.

Een of twee jaren voor dat hy tot Gouverneur verkooren wierd, begon den oorlog met den *Indiaanſchen Koning Philippus*, zoon van *Maſſoſſowit*, uit te barſten. Deze Barbaar was een langen tyd bezig geweeſt met het ſmeeden van een zamenzweering, om de Engelſchen te overvallen en te verpletten, het welk hy te eerder dede blyken, om dat het met eenen was om zich te wreeken, weegens een hoon dien hy voor gaf, dat hem door die van *Pleimouth* was aangedaan, doordien deze zekeren *Tobias*, een van zyne Raden en twee andere Indiaanen, om het vermoorden van eenen *Iean Souteman*, een bekeerde Indiaanſche

Leeraar, hadden doen ophangen; alhoewel zulks by een openbaar regtsgeding en door een vonnis van gezwoore Regters, half Engelſchen en half Indianen, geſchied was. Des niet te min nam Philippus voor, doordien hy de Engelſchen zeer hatede, zich van deze geleegenheid te bedienen, om zyne quaadwilligheid t'henwaards te doen blyken. Hy beprate verſcheide andere Indiaanſche Natien, om zich met hem te vereenigen, dewelke in meenigte tot hem kwamen, om neffens hem tegen den gemeenen vyand, zoo zy de Chriſtenen noemden, te oorlogen. De Gouverneur van *Pleimouth* zond daar op aan Philippus, om hem na de reden van deze zyne oorlogs-toerufting te vragen; dog zyne gezanten wierden mishandeld, en kort daar na deed een party van de Indianen eenen ſtroop in de landen van de *Colonie*. Zy losten een ry van hun klein geweer op een vergadering van Chriſtenen, dewelke met het verrigten van hunne aandagt bezig waren, waar van drie mannen gedood en eenige andere gequetſt wierden. Zy plonderden de plantagien ontrent *Mothoope*, en begonden den oorlog tuſſchen *Swanſlei* en *Taunton* in 't landſchap *Pleimouth*. De ingezetenen van deze plantagie, zonden daar op aanſtonds aan de twee andere om hulp; die van *Maſſachuſet* zonden heel ſpoedig den Kapitein *Thomas Prentice* met een troep Ruiters, en Kapitein *Daniel Henchman* met een Compagnie te voet. Deze wierden gevolgt door een Compagnie vrywilligers onder Kapitein *Moſely*, alle welke troepen zich met die van *Pleimouth* onder Kapitein *Cudworth* tot *Swanſlei* zamen voegden. Zy zonden 12 mannen uit om kondſchap te haalen van de vyanden; de Wilden in een hinderlaag leggende, doodeden een van dezelve, dog zy wierden door de overige van ons volk van daar verdreeven, ſchoon zy vyfmaal zoo ſterk waren. Den anderen dag trok het kleine Engelſche leegertje op de Indiaanen aan, dewelke hen niet dorſten het hoofd bieden, maar hunne wooningen aan de regtmatige wraak der Engelſchen ten beſten gaven. Deze vonden in hunne togt de half verſcheurde lyken van hunne lands-lieden, hunne hoofden op palen gezet, aan ſtukken geſcheurde bybels, leedige hutten, maar geen menſch die hen tegenſtand bood. De *Indiaanſe Koning Philippus* zelf vlood met de overige, latende zyn Koninkryk ter genade van de Veroveraars. De Indiaanen die onder hem hoorden, wierden *Wompanoachs* genoemt, en hadden de *Narraganſes* in een Verbond getroont tegen de Engelſchen. Alhoewel nu de laatſtgenoemde nog niet gewapent in 't veld verſcheenen waren, zoo trokken de Engelſchen, als wetende hoe groot een deel zy in deze Vredebreuk hadden, dwars door het land der *Wompanoachs* in dat der *Narragenſes*, en dwongen deze laatſte om hun verbond met *Philippus* te laten varen. Kapitein *Cudword* drong tot in de heerſchappy van de Sachem of Koning van *Pocaſſet*, alwaar de Kapiteins *Fuller* en *Church*, ieder een klein detachement by zich hebbende, door een heir Barbaren, dat ten minſten 20 malen zoo ſterk was

was als zy overvallen wierden. Kapitein *Fuller* wierd na het Eiland *Rhode* te rug gedreeven; twee hondert Indianen omringden Kapitein *Church*, en 15 man in een vlak veld; niet tegenstaande de ongelykheid van het getal, vogt Kapitein *Church* met een onverwinnelyke moed, tot dat al zyn kruit en lood verschooten was, wanneer hy na de zeekant week, doende alle de geene die hem tegenstand doen wilden voor hem vlugten, waar na hy zich aanboord gaf van eenige sloepen die van *Rhode* gekomen waren, werwaards hy zich uit handen van deze barbaren reddede, en van waar hy zonder tydverlies weder na het vaste land overstak, en vervolgens twee of drie geleederen musquettiers van *Massachuset* met zich genomen hebbende, dwong hy die van *Pocasset* op nieuws tot een gevegt. Hy doode in deze actie 15 en in de voorgaande 30 Indianen, jagende den overigen zulk een schrik op het lyf, dat zy voor zyn kleine troep zoldaten alle na de bosschen vlooden, zonder dat hy een eenige man van de zyne verloor. Kapitein *Cudworth* door de Kapiteins van *Massachuset* versterkt zynde, marcheerde van *Tauton* na een zekere vlakte 18 mylen van daar, alwaar de Wilde uit verscheide hinderlagen zommige van zyne luiden doodschoten, dog de Engelschen hen vervolgende tot aan hunne hutten, vonden zy omtrent 100 van dezelve leedig, zynde de Indianen alle gevlugt na een naby geleege bosschagie. De Engelsche bevelhebbers oordeeldeen dat het beste middel, om hen te onder te brengen zou zyn, hen uit te hongeren; derhalven posteerden zy 200 mannen op alle de toegangen van dat bosch, en zonden de overige tot hulp van de stad *Mendham*, alwaar de *Nipmukse* Indianen, bondgenooten van *Koning Philippus*, zeer groote roveryen en wreedheden pleegden. *Philippus* bevond zich zelfs mede in dat bosch, en nu tot wanhoop gebragt zynde bediende hy zich van de ebbetyd, en zwom met 50 van zyne beste luiden op kleine balkjes over een rivier, die in dat gewest was, en ontkwam het alzoo in het land van *Nipmuk*; 100 van zyne luiden in het bosch blyvende, moesten zich op gena en ongena overgeven. De Engelschen vervolgden *Philippus* zoo dra als zy zyne vlugt vernamen; en schoon zy hem zelfs niet achterhalen konden, kreegen zy egter nog zommige van zyne luiden, van dewelke zy 'er 30 nederhakten. De Indianen van *Monhegin* voegden zich by de Engelsche; maar de meeste van de Westersche Indianen, wierden door *Philippus* tegen hen opgeruit.

Aldus wierd de geheele Provintie van *Massachuset* in een oorlog gewikkelt, waar van het vuur veel vinniger blaakte, als het tot nog toe in het land van *Pleimouth* gedaan hadde. Kapitein *Hutchinson* gezonden zynde, om na de oorzaak te vernemen, waarom de Wilden in dat land gevallen waren, wierd zelfs doodelyk gewond, en 8 van zyn party ter neergevelt; de rest vlugte na *Quaboag*, een klein Dorp, alwaar de Christenen alle t'zamen in een huis geweeken waren, het welk, na dat de barbaren alle de andere huizen verwoest hadden, desgelyks door

hen

hen omcingelt wierd. Zy ſtelden alle middelen, die zy bedenken konden in 't werk, om hen daar uit te jagen; dog de Engelſche verdedigden zich zoo wel, dat alle hunne pogingen vergeefs waren, zoo dat zy ten laatſten beſlooten het huis in de brand te ſteeken; dog juiſt zoo als zy op het punt ſtonden om dat te beginnen, kwam de Major Wilwart, gehoort hebbende, in welke nood zyne vrienden tot *Quaboag* waren, met 48 man, viel de Wilden op het lyf, en dwong hen deze Veldloots, want meer en was het niet, te verlaten. De Major zond de Kapiteins *Lathrop* en *Beers* met meerder troepen af, om de vyanden in 't oog te houden, uit vrees dat zy het na de rivier van *Connecticut* mogten wenden, en de Indianen aldaar mede tot den oorlog troonen. Deze *Colonie* zond den Major *Treat* tot hulp van hare moeder-kolonie *Maſſachuſet*; en de Gouverneur gehoort hebbende, dat de Wilde langs die rivier woonende in beweeging waren, zond een Officier met eenige zoldaten uit, om eenige Gyzelaars tot borgtocht voor hun vreedzaam gedrag van hen te eiſſchen; dog deze Barbaren waren zoo ver van zulks te doen, dat zy hunnen Koning ombragten, om dat hy niet met hen te veld wilde, waar na zy in een boſch vlugteden, uit het welke zy op de Engelſchen ſchooten, en 9 van dezelve in 9 byzondere ſteeden t'huis hoorende, ter nedervelden.

Dus verſpreide deze bloedige oorlog zich over geheel *Nieuw-Engeland.* De Indianen verwoeſteden de plantagien ontrent *Deerfield*, een zeer vermakelyke landsdouw, dwongen de bezetting aldaar zich na een ſlegte ſchans te begeven, die zy tot hunne verdeediging daar ontrent hadden opgeworpen, dewelke tot een Frontierplaats van *Hamſhire* verſtrekte; zy doodeden 8 mannen in de boſſchen by *Squakheag*, waar op Kapitein *Beers* met 40 mannen wierd gezonden, om deeze en eenige andere kleene bezettingen af te loſſen; deze wierden op den weg door een groote troep Indianen overvallen. De Kapitein *Beers* met 20 van zyne luiden tot den laatſten man toe met de uitterſte kloekmoedigheid zig verweerende, wierd eindelyk door het groote getal overmeeſtert en geſlagen; de overige ontquamen het na *Hadlei.* Weinige dagen daar na volbragt de Major *Treat* met een grooter getal zoldaten het geene hem die reis mislukt was. De Kapitein *Lathrop* met 80 mannen getoogen zynde, om het koorn dat tot *Deerfield* was van daar te halen, wierd desgelyks door 800 Indianen agterhaalt. De Kapitein oordeelende, dat het hem beter zoude gelukken, indien hy zyn volk op de Indiaanſche wyze deede vegten, te weten met hen agter een boom te doen ſchuilen, en met hen ieder op een byzonder man te doen mikken, ſtelde daar door zyne zoldaten aan het verderf bloot, dat daar op volgde, werdende neffens hen op de plaats dood geſchooten. De Kapitein *Mooſlei*, hoorende het gedreun van het ſchieten, haaſte zich om *Lathrop* te hulp te komen; edog, hy quam te laat; hy zelf ſloeg zich 5 of 6 maal door de Barbaren, en doode met een hand vol volks meer dan

dan 100 vande vyanden, waar by hy niet meer dan 2 van de zyne verloor. In dit gevegt sneuvelde Capitein *Lathrop* en omtrent 70 van zyn volk; de grootste slagting van Christenen, die 'er tot die tyd toe in *Nieuw-Engeland* was voor gevallen.

De Indianen door dit succes aangemoedigt, overvielen *Springfield* (de Gyzelaars die zy tot borgtocht voor hun vreedzaam gedrag gegeven hadden al voor hunne komst weggevlooden zynde) verbrandden 32 huisen en onder anderen dat van den Predikant *Braver* te zamen met deszelfs Bibliotheek; en waren alle de Ingezeetenen vermoord geweest, indien niet een der goedaardigste van deze Barbaren dezen aanslag, eer die volbragt wierd, ontdekt hadde, zoo dat zy tyd hadden, om uit de stad in de vesting-werken te vlugten. Het opperste *Hof* tot *Boston* beval aan alle deszelfs troepen, zich omtrent *Northampton* te verzamelen. De Indianen van deze beveelen geene kennis hebbende en door het zoo evengemelde succes stouter geworden zynde, deeden 800 van dezelve een inval tot *Hatfield*, doch de Engelschen gereed zynde, om hen warm te ontfangen, wierden zy wel haast weder van daar gedreven, zoo dat de Westerlyke landen een tyd lang vry waren van hunne stroperyen, uitgezondert dat eenige verlope zoldaten nu en dan een kleinen roof deeden. Deze Indianen vloden tot de *Narraganses* en wierden door dezelve onderhouden; waar op de Gemachtigden van de *Vereenigde Colonien*, die zich hier over vergaderden, van gevoelen waren, dat zulks voor een vrede-breuk was te houden; en bericht bekomen hebbende, dat die Natie toeleide, om in de lente een oorlog te beginnen, waren zy in de voorbaat en zonden *Winslow*, de Gouverneur van *Plymouth*, met duizent mannen in de winter, om hunne landen te overvallen. De Gouverneur *Winslow* door de troepen van *Connecticut* versterkt zynde, toog 18 mylen ver in der vyanden land en greep de Wilden aan, in een schans die zy op een Eiland van omtrent 5 of 6 morgen groot, gemaakt hadden; en dezelve stormender hand verovert hebbende, deed hy 700 Indianen aan stukken houwen, behalven 300 andere, die aan hunne wonden overleeden, en een groot getal stok-oude vrouwen en kinderen, met dewelke die schans gepropt was, nademaal zy die voor onverwinnelyk hielden. De Gouverneur verloor in deze manhafte daad 85 gemeenen en 6 Capiteins als *Davenport*, *Gardner*, *Johnson*, *Gallop*, *Sealy*, en *Marshal*; en 150 gemeenen wierden gekwetst. Dit was de beste vesting, die de Indianen ooit gehad hadden, zynde van zelfs zoo sterk door deszelfs geleegenheid, dat de kunst der Europeanen daar niet by kon halen. De Wilden hadden nog nooit zoo zwaar een stoot gehad, zoo dat zy hun verlies nooit weder konden herstellen. De Engelschen behaalden dien winter nog eenige andere voordeelen, en keerden vervolgens weder na hunne woonplaatzen. *Mendham* geen houdbare plaats zynde, verlieten zy die, waarna de Indianen die in de asch leiden. De Franschen op *Canada*, schoon 'er geen oorlog was tusschen *Engeland* en *Vrankryk*,

 zonden

zonden den Indianen hulp en deze overrompelden Lancaster, verbrandeden verscheide woningen, dodeden en namen omtrent 40 perzonen gevangen, en onder deze was de vrouw en kinderen van den Predikant *Richardson*, die zich op die tyd tot *Boston* bevond, om hulp te verzoeken, en by zyne wederkomst zyn huis en boekzaal verbrand vond en daar benevens vernam het schrikkelyk noodlot, dat zyn huisgezin hadde moeten ondergaan, dewelke door de Barbaren in slaverny waren weggevoert, alhoewel deze laatste door Capitein *Watsworth* van daar weder verdreeven wierden. Zy deeden ook groote onheilen tot *Marlborough*, *Sudburi en Chelmsford*, twee hondert van de hunne overrompelden *Metfield*, verbrandeden de stad tot op de helft en doodeden 20 van de Ingezeetenen. Diergelyk een schade deeden zy tot *Weymouth* en drongen door de verschansingen tot verdeediging van *Northampton* opgeworpen, dog zy wierden door de Major Savage te rug gedreeven, na dat zy 5 huisen verbrand en 5 mensschen om hals gebragt hadden. De vyanden bevindende, dat zy niet bestand waren, om den oorlog aan alle kanten voort te zetten, keerden weder tot het Landschap, daar de krygs-zeetel in den beginne was, overvielen een gedeelte van *Plymouth* en weeken, na dat zy 2 huisgezinnen vermoord hadden, weder na hunne wooningen; kort daar na deeden zy eenen inval tot Warwyk en verbrandeden die plaats tot op den grond. Capitein *Pierse* vervolgde deze Brandstigters met 50 Engelsche en 20 bekeerde Indianen, doch de eerst gemelde zich in een hinderlaag verschuild hebbende, waar omtrent de Indianen zeer behendig zyn, overmanden zy hem door hunne meenigte, doodeden hem en al zyn volk uitgezondert eenen Engelschman en 12 bekeerde Indianen, alhoewel Capitein *Pierse* en zyn volk zich zeer lang en dapper verweerden, vermids 'er meer dan 140 Barbaren op de plaats bleeven. Dien zelven dag wierd het steedeken *Marlborough* door een andre party Indianen in de asch gelegd, verscheide Christenen tot *Sprinkfield* wierden vermoort, 40 huizen tot *Rhohobod* en 30 tot *Providence* verbrand. Tot *Chelmsford* en *Handover* pleegden zy de schrikkelykste wreedheeden tegen de kleine onnosele kinderen, en of schoon 40 Inwoonders van de Stad Zudburi op hen uytvielen en 30 van een Party Indianen die 300 mannen sterk was, in eenen nagt doodeden, wierd nogtans de plaats door hen besprongen, verscheide huisen verbrand en 12 mannen, die van *Concordia* gekomen waren om hen te helpen, in stukken gehouwen. De Capitein *Wasworth* deze brandstigtingen en moordenyen vernomen hebbende, trok met 70 man op de wilden aan, waar van deze laatste kondschap bekomen hebbende, omcingelden zy hem met 500 man in een bosch, velden de meeste van zyne zoldaten ter neer en namen verscheide van dezelve gevangen, dog het grootste verlies was dat hy en Capitein *Bradlebank* zelfs sneuvelden; aan de zyde der vyanden bleven 'er omtrent 120. De gevangenen die zy bekomen hadden bragten zy met de afgryselykste pynigingen ter dood.

Aldus

Aldus ſcheen de kans des oorlogs de Indianen 4 of 5 maanden lang te begunſtigen. De eerſte ſtoot die zy na de overwinning van den Gouverneur *Winſlou* kreegen, wierd hen door Capitein *Dennifon* van *Connecticut* aan het hoofd van 60 vrywilligers en 100 Indiaanſche Bondgenoten toegebragt, deze vielen op een Corps *Indianen* aan, ſloegen 70 van dezelve, onder de welke verſcheide van hunne voornaamſte Vorſten zich bevonden, en vermids de *Maquas* kort daar na op de *Indianen*, die met de Engelſchen in oorlog waren, aanvielen, en dat 'er tuſſchen deze Barbaren zelve een groote tweeſpalt ontſtond, zoo hadden de Engelſche nu wat meerder kans, om hen te overwinnen. Een party Engelſchen van *Connecticut* ſloegen een party *Indianen*, waar van 'er 44 dood bleeven, zonder dat de Engelſche een man verlooren; zy kreegen ook eenige gevangenen, onder dewelke was *Quaminget* de magtige Sachem of *Koning* van *Narraganſet*, den welken de Engelſchen zeer wyſſelyk aan hunne Indiaanſche Bondgenooten overleeverden, om het hoofd te worden afgehouwen, als wel verzeekerd zynde, dat dit de ſcheuring en vyandſchap die 'er tuſſchen hen was, ongeneesbaar maken zoude. Des onaangezien deeden de Barbaren nog al groot quaad tot *Plymouth*, *Tonton*, *Gellinsford*, *Concordia*, *Haverhil*, *Bradford* en *Woburn*. Zy beſtormden ook de ſtad van *Bridgewater*, dog de ingezeetenen op hen uitvallende en een zware ſlag reegen op die tyd vallende, bleef die plaats behouden. De Engelſchen doodeden verſcheide Indianen ontrent *Metfield* en *Plymouth*; en vermids zy uit 2 jongens, dewelke door hen gevangen zynde, hen naderhand ontſnapt waren, verſtonden, dat een deel Wilden eenige mylen verder de rivier op zich ganſch zorgeloos onthielden, begaf Capitein *Turner* met 180 man zich ganſch ſpoedig derwaards, overviel hen onverhoeds en doodede 100 van dezelve; edog hy had in zyne wederom-togt het ongeluk van zelfs overvallen en met 30 van de zyne gematſt te worden door een party Indianen, die zig in een hinderlaag verſchoolen hielden, en die egter deze overwinning met een verlies van 300 van de hunne moeſten bekoopen. Tot *Hadfield* wierden 25 Wilden gedood, in welk gevegt 5 Engelſche bleeven; tot *Rhohobot* ſneuvelden 12 Indianen en maar 1 Engelſch-man; een party van *Maſſachuſet* kreeg en doodede 40 *Indianen* en een andere van *Connecticut* 100 zonder verlies van eene man. 700 Wilden wierden van voor *Hadly* te rug gedreeven en de *Maquas* ter zelver tyd in hun land gevallen zynde, voerden hunne wyven en kinderen gevangen weg. Zy beoorloogden de onderzaten van *Koning Philippus*, waar van 'er 50 ſneuvelden. Deze Barbaar hadde verſcheide middelen in 't werk geſteld, om de *Maquaas* in een oorlog te wikkelen tegen de Engelſchen; onder anderen dede hy eenige *Maqueſers* dooden, waar na hy uitſtroide, dat de Engelſchen van *Plymouth* zulks gedaan hadden. Dog het gebeurde, dat een van deze *Maqueſers*, dien hy doodelyk meende gewond te hebben, wederom op en in zyn land quam, alwaar hy zynen *Koning* vande

 waarheid

waarheid der zake onderregt hebbende, vatte die Natie, om deze verradery en wreedheid, een onverzoenlyken haat op tegen *Philippus*.

*Philippus* zich verbeeldende, dat hy weer veiliglyk na zyn land zoude konnen keeren, nu de Engelschen zoo geteisterd waren door hunne vyanden, quam tot *Monthope*, alwaar de Major *Bradford* van *Plymouth* groot gevaar liep van in een hinderlaag neergemaakt te worden, dog hy redde zich door een vreemd toeval, sloeg verscheide *Indianen* en bragt de Koningin van *Saconet*, die tegen de Engelschen opgestaan was weder tot gehoorzaamheid. De troepen van *Connecticut* maakten 240 *Indianen* van *Narraganset* ter neder. 240 vande zelve in het landschap *Plymouth* onderwierpen zich en nog zoo veele andere, dewelke *Thonton* aangegreepen hadden, wierden afgeslagen. Capitein *Church* niet meer dan 18 Engelsche en 22 *Indianen* by zich hebbende, versloeg een party van 80 vyanden zonder een van de zyne te verliezen. Tot *Detham* namen 36 Engelsche en 90 Indiaansche Bondgenooten *Pombam* den *Koning* der *Narragansets* en 50 van de zyne gevangen. Deze Prins zeer zwaar gewond zynde, lag als of hy dood was ter aarde; een Engelschman hem wat digt genadert zynde, om hem te bekyken, greep de Barbaar hem heel fel in het haar, en zou hem gedood hebben, indien de andere hem niet waren te hulp gekomen. Door deze voorspoedigheeden der Engelsche wierden de Indianen zoodanig afgeschrikt, dat *Jan* een *Segamore* of Opperhoofd van de *Nipmuksche Indianen* zich met 180 mannen aan hunne genade overgaf. En om zich by de Engelsche aangenaam te maken, bragt hy een van de voornaamste van zyne natie met zich, dewelke de overige tot eenen oorlog tegen de *Colonie* van *Massachuset* opgerokkend hadde, den welken onze Officieren hem bevolen dood te schieten, gelyk hy deed. De bezettinge van *Bridgewater* gehoord hebbende, dat *Philippus* met een party in hunne nabuurschap gekomen was, gingen op hem los, doodeden 10 van zyn volk, namen 'er 15 gevangen en dreeven de rest op de vlugt, onder dewelke was *Philippus*, die door deze haastige vlugt alle zyne schat en buit agterliet. Capitein *Church* met 30 Engelsche en 20 Indianen, kreeg 23 vyanden gevangen, overviel *Philippus* in zyn hoofdquartier, doodende 130 van de vyanden en niet meer dan 1 man van de zyne verliezende. De *Koning* zelf ontquam het ter nauwer nood; zyn wyf en zoon wierden gevangen. Een overlooper in de Stad *Tonton* komende, onderregte die van de bezetting wegens zeekere plaats, daar een party *Indianen* zich verschoolen hield, op dewelke zy aanvielen en 36 van hen gevangen kreegen. De Koningin van *Pokasset*, die met *Philippus* in het laatste gevegt was, vlugte na de revier, alwaar zy geen *Kano* vindende, om over te steeken, begaf zy haar zelven op een plankje of balkje, het welk onder haar breekende, verdronk zy. Eenige Engelschen haar lyk by geval aangetroffen hebbende kapten haar het hoofd af, niet weetende wie zy was en zetteden het tot *Tanton* op een paal; de Indianen dit hoofd ziende en kennende, maakten een

een afgryzelyk gehuil en waren als in de uiterfte verflagenheid. De Capitein Church zyne troepen op Rhodes Eiland voltallig gemaakt, en uit een overlooper verftaan hebbende, na wat kant Philippus gevlugt was, joeg hem na en hem agterhaald hebbende, wierd hy, zoo als hy het in een bofch meende te ontkomen, door een Engelfchman en een Indiaan, die in zyne vlugt vuur op hem gaven, overhoop gefchooten. Hy wierd gevierendeeld en zyne vier deelen wierden tot een affchrik voor zulke oproerige Prinfen, die de ftoutheid hadden van hunne Nieuwe Engelfche opperheeren krygs-geweld te durven aandoen, op vier palen gezet. Zyn hoofd wierd tot Plymouth in triomf omgevoert en met zyne dood nam de oorlog in deze Wefterdeelen van Nieuw-Engeland een einde.

In het noorden hadden de Indianen, grenzende aan de landen van Main en Cornwal, aan de andere zyde van de Rivier van Pifcatawai, een zeer profytelyken handel gedreeven met de Engelfche, die zich aldaar hadden neergeflagen. Deze Europeanen hadden hunne Koopmanfchappen veel meer dan hunne Godsdienft ter harten, en waren met hunne Viffchery en Beverhandel zoodaanig ingenomen, dat zy zich zelven geen tyd gaven, om Kerken nog Steeden te bouwen, maar zich in planteryen en hutten hier en daar verftrooid onthielden. De Wilden met een zeekre wrok van ouds tegen hen ingenomen, vernomen hebbende, dat de Chriftenen van een ander gedeelte van Nieuw-Engeland in een oorlog geraakt waren, vielen op deze plantagien aan, verwoefteden veele van dezelve en doodeden 50 van de Ingezeetenen, alhoewel niet zonder verlies van meer dan tweemaal zoo veel van de hunne. Zeekre Wakely van Kasko wierd neffens deszelfs wyf en kinderen, door hen geflagt, gelyk mede de Capitein Thomas Lake van het Eiland Araufilk. De regeering van Maffachufet zulks vernomen hebbende, zonden den Capitein Houtorn, met een goed getal troepen, om deze Barbaren tot reeden te brengen; de Capitein verraffchte 400 van dezelve, die gekomen waren, om het huis van den Major Walden tot Quebego te beftormen, van dewelke de helft voor flaven verkogt wierden, de overige wierden op belofte van gehoorzaamheid voor het toekomende weder losgelaten, waar door de vreede in deze Colonie voor eenige jaren lang bewaard wierd. De meefte dezer voorverhaalde gebeurniffen vielen tuffchen de jaren 1673 en 1676 voor; en fchoon zy niet van die berugtheid en aangeleegenheid zyn, als die voortreffelyke heldendaden in Vlaanderen en Spanjen, dewelke nu onlangs de geheele weereld hebben doen verzet ftaan, zoo hebben wy nogtans geagt, dat de kloekmoedigheid van onze Engelfche Krygs-bevelhebbers in America niet teenemaal in vergetelheid behoord bedolven te blyven en dat een verhaal van hunne heldhaftige bedryven den Leezer niet onaangenaam zyn kan.

Eenige weinige maanden voor het eindigen van dezen oorlog ftierf Jan Winthrop de Gouverneur van Connecticut, werdende in deszelfs ampt gevolgd door William Lead, die voorheen al eens Gouverneur ge-

weest was. Twee jaren daar na stierf Levret Gouverneur van Massachuset, in wiens plaats Simon Bradstreet, die zyne bequaamheid al in verscheide Ampten betoond hadde, verkoozen wierd. Thomas Winslou de Gouverneur van Plymonth ontrent Kerstyd 1680 overleeden zynde, volgde zeekre Treat hem in dat Ampt, in welke tyd het Octroi aan deze en andere Colonien van Nieuw-Engeland verleend, het zelfde noodlot moest ondergaan, als de voornaamste Corporatien in Oud-Engeland; daar wierden Koninglyke beveelen *quo warranto* genaamt, en een vonnis uit de Kancelery tegen hen ingebragt, ingevolge van de welke Koning Karel de II den Schildknaap Hendrik Kranfield als Gouverneur na Nieuw-Engeland over zond. De Koning Jacobus matigde zich de eige-goeddunkelyke magt aan, om Gouverneurs Onder-Gouverneurs, Magistraats-perzoonen, Regters en Krygsbevelhebbers over dit gewest aan te stellen en beroofde alzoo de Colonien van Nieuw-Engeland op eenmaal van alle hare voorregten en vrydommen. Hy benoemde een Gouverneur over die Republyk, aan wien hy magt en gezag gaf, om met nog 3 of 4 andere die hy konde benoemen, zoodanige wetten te maken en te veranderen en voorts alle zoodanige belastingen op te stellen als zy zelfs goedvonden.

In het jaar 1685 wierd Joseph Dudly zoon van Thomas Dudly door een Koninglyke Lastbrief tot Prezident verheeven, de verkooren Gouverneurs wierden alle uit hunne Ampten gezet, en de vorm van regeering t'eenemaal veranderd. Deze Heer was zoo veel te aangenamer aan die van Nieuw-Engeland, om dat zyn vader zich by uitnemendheid wel verdient onder hen gemaakt hadde, en hy daar benevens in het Land gebooren was, dog alzoo hy de toenmalige regeerings-wys der Engelschen in Kerk en Staat wat te veel voorstond, verwekte hem zulks zeer veele vyanden. Ook bekleede hy die bediening niet heel lang, want in het jaar 1686 quam Sir Edmond Andros met een Commissie als Gouverneur van het gansche gewest uit Engeland. Hoe wellekom die was by de Ingezeetenen, kan men zich ligtelyk verbeelden, als men overweegt, door wien en boven wien hy aldaar aangesteld was. Het was gansch niet waarschynelyk, dat een perzoon op deze wys gezonden, zich zeer bemind konde maken; of dat iemand die, gelyk zeeker Histori Schryver en Preediker van Nieuw-Engeland zegt, met zulk een onwettige eigen-goeddunkelyke verraderlyke lastbrief aanquam, de gunst van het gemeen tot zich konde trekken. En inderdaad zyne regeering word door dien Schryver afgemaald, als die zeer wel geleek na die van zynen Meester Koning Jacobus, zoo wel in deszelfs loop als in deszelfs vervolg en einde. Het was in zynen tyd, dat Capitein William Phips, een inboorling van Nieuw-Engeland zich van daar na Londen begaf, om eenige Heeren en Kooplieden aan te moedigen, om iets te onderneemen weegens eenige gezonke scheepen in de haven van La Plata. Hy overried den Hertog van Albemarle en andere, die hem afzonden,
en

en hy was zoo gelukkig, dat hy het ſchip, waar in het zilver was trof, waar uit hy 300 duizent pond ſterlings in ſtukken van agten na Engeland brogt, van welke zomme hy 20 duizent pond voor hem genoot; de Koning ſloeg hem om deze daad tot Ridder en maakte hem tot Opper Sherif van Nieuw-Engeland; onze Ridder verzogt, dat het voorige Octroi herſteld mogt worden, dog zyn verzoek vond by den Koning geen ingang. Zyn oogmerk in het verkrygen van dit patent van Opper Sherif van *Nieuw-Engeland* was, dat het van hem mogt afhangen, om het land met eerlyke vroome Jurys of geſwoore mannen te voorzien; edog de regeering toen in wezen zynde, vond een middel, om zyn goed oogmerk daar ontrent te verydelen, zoo dat hy in 't jaar 1688. tot *Boſton* komende, gevaar liep van voor zyne eigene deur in *Greenlane*, daar hy zulk een fraai tichel-ſteenen huis naar de nieuwe wys geboud heeft, om hals gebragt te worden.

Het volk van Nieuw-Engeland verzogt den Koning door hunne bewinds luiden tot *Londen* Sir Hendrik *Aſhurſt* en Dr. Mater, Rector van het College tot *Harwart*, ten einde het zyne Majeſteit gelieven mogte, hen in hunne oude voorregten te herſtellen; zy kreegen ook wel eenige goede woorden tot beſcheid, dog zonder dat 'er iets in de zaak gedaan wierd, tot dat die Prins, om zyne quade regeering in *Oud-Engeland*, tot de noodzakelykheid gebragt wierd, om zyne kroon en throonte verlaaten.

Ondertuſſchen begon de Regeering van Nieuw-Engeland van wegens hare hardigheeden onverdraagelyk te worden. De eigendommen en goederen der goede Ingezeetenen wierden aan alle kanten opgeſlokt, en men bedagt, hoe men de eerlykſte luiden van het land zou van kant helpen; de Preedikers en Preedikdienſt, een onlydelyke hoon, als men den aard van dat beroep overweegt, wierden verbluft, de ſchoolen en lands-leerling-huiſen verdrukt en mismoedigt. De Gouverneur poogde zyne magt door een factie, alle vreemdelingen, te ſtaven. De wetten wierden gemaakt zonder de meerderheid van ſtemmen van zulke, die daar toe gemagtigd waren. Klagten en beſwaarniſſen wierden norſch aangezien, belaſtingen op geſteld zonder toedoen van een opperſte Landsvergadering, de menſchen onregtvaardig in gevangeniſſen geworpen ende Jurys zamengeraapt en omgekogt. Deze fraje regeerders gaven voor, dat de Octroi-brieven vernietigd zynde, het eigendoms-regt der Ingezeetenen tot de landeryen mede vernietigd was. De gene die tot meerder verzeekering nieuwe patenten voor hunne goederen wilden verzorgen, ſchoon die 50 jaren lang door hunne voorouderen waren bezeeten geweeſt, moeſten $\frac{1}{4}$ van derzelver waarde daar voor betalen, en om by alle deze rampen nog een andere te voegen, de welke die alle te boven ging, zoo quamen de Indianen van weegens de hardigheden die hen door de Regeering wierden aangedaan en op de aanhitzing der Franſchen en hunne aanhangeren tot een openbaren oorlog in het Ooſten, welke bykans zoo lang als die van *Troje* geduurd heeft.

De

De Ridder William Phips begaf zich na Engeland, om ten beſten van de Colonien te arbeiden, dog hy vond het Hof door de vrees voor de toen aanſtaande Staats-omwenteling, in zulk een verwarring, dat hy niets konde uitregten. De Prins van Oranje tot Koning verklaard zynde, keerde William Phips met genoegzame onderregtingen en volmacht van het toenmalig Miniſterie, naar dewelke hy zich ten dienſte van de Colonie zoude hebben te gedragen, weder na Nieuw-Engeland. De Koning William was ongeneigt, om den Gouverneur van dat land af te zetten, voor dat hy volkomentlyk van deszelfs gedrag onderregt was; dog de Ingezeetenen van Nieuw-Engeland beſpaarden hem die moeite.

Omtrent 100 Indianen deden in July 1688 een inval in de ooſterdeelen van Nieuw-Engeland, en alhoewel de Gouverneur die zich toen in het weſter gedeelte bevond, zoo voort hier van bericht kreeg, zoo verſchoof en verwaarloosde hy al 't geen tot verdeedeging des lands noodig was, en toonde daar en boven by zyne wederkomſt zich zeer vinnig misnoegd, tegens die gene van den Raad, die het eene en het andere tot beveiliging van het land in het werk geſteld hadden, zendende ter zelver tyd eenige van zyne vertrouwde ſchepzelen heimelyk na *Canada*, alwaar hy eenige van de moordzugtigſte Indianen, welke de Engelſche aldaar gevangen gezet hadden, op vrye voeten deede ſtellen. Zeeker man met een afſchrift van des Prinſen van *Oranjes* verklaaring in *Nieuw-Engeland* gekomen zynde, deed hy den zelven in hegtenis zetten en gaf vervolgens een proclamatie uit, waar by aan alle perzoonen bevolen wierd, hun beſt te doen, om aan alle de gene, die van wegens zyne *Hoogheid* gezonden wierden, te beletten, om aan land te komen. Tot *Boſton* wierd een gerugt verſpreid, a's of 'er eenig onheil te wagten was, van zeeker oorlogſchip *de Roos*, dat op de reede lag. Veele zoldaten van des Gouverneurs troepen liepen weg, en men begon voor een algemeene opſtand te dugten; verſcheide Heeren quamen by deze geleegenheid zamen, en beſlooten zich ingevalle van een opſtand aan het hooft te ſtellen van het gemeene volk, en ſtelden een verklaring op, dewelke door het ganſche land geſtrooit wierd. Op den 18 April wierd de Capitein van het zoo evengenoemde Oorlogſchip door eenige van de qualyk-gezinden gevat, waar op de Burgers van *Boſton* zich aanſtonds in het geweer begaven, werdende de Gouverneur en alle deze booswigten, die zich door hunne menigvuldige knevelaryen en bloedzuigingen tot een afſchuw des volks gemaakt hadden, in verzeekering genomen.

Deze gelukkige revolutie wierd zonder eenige plondering nog bloedſtorting volbragt. De Heeren, die een hand hier in gehad hadden, benoemden een Committè tot bewaring van de ruſt. De misdadigers wierden na *Engeland* gezonden; de Gouverneur en Magiſtraats-perzoonen die voor het vernietigen van hunne voorregten het bewind gehad hadden, wierden in het bezit van hun voorig gezag herſteld. De

Koning

Koning *William* en de Koninginne *Maria* keurden hun gedrag in dezen gehouden goed, en verleenden hen een nieuwe machtbrief, waar by, of schoon de Koning of Koningin van *Engeland* de benoeming van een Gouverneur daar in aan zig behielden, zy met al immer zoo groote, ja in zommige opzichten nog veel grooter privilegien begiftigt wierden, als zy te voren genooten hadden, indien men het getuigenis van een hunner eigene landsgenoten mag gelooven. Terwyl hunne bewinds-luiden de zaak wegens deze nieuwe magtbrief besolliciteerden, was de Ridder *William Phips* bezig, met die van Nieuw-Schotland weder tot gehoorzaamheid te brengen, ten koste van deze plantagien, gelyk wy in een ander Hoofdstuk zullen aantoonen. Op het verzoek van de Ridder *Hendrik Ashurst* en Mr. *Mater*, in den naam van de Colonie wierd Sir *William Phips* tot Capitein Generaal en Gouverneur als Hooft van de provincie van *Massachuzet* in *Nieuw-Engeland* aangesteld, onder welke benaming men zou meenen, dat die Colonie alleen verstaan wierd, dog de twee andere waren desgelyks in zyne commissie begreepen.

*Canada* was altoos een doorn in de voet van *Nieuw-Engeland*, en van die kant ontstonden alle hare onrusten, vermits de Franschen met zulk een aangeboren haat en neyd tegen de Engelschen zyn ingenomen, dat zy nooit eenige geleegenheid, om hen quaad te doen, laten verbygaan, in wat gedeelte van de weereld het ook zoude mogen wezen. Volgens hunne eigene bekentenis overvielen zy en hunne Bondgenooten de *Hurons*, in het jaar 1687 een Engelsche party en ontnamen haar een somma van 50 duizent kroonen. De Fransche Krygs-bevelhebber *Dulhut* versloeg een andere compagnie Engelschen, onder de Major *Gregorius*, die eenige *Iroquoisen* een natie, die in verbond met de Engelsche en in oorlog met de *Hurons* was, begleidden. Deze en andere diergelyke uittartingen gaven aan Sir *William Phips* een regtmatige grond tot zyne onderneeminge, om hen van *Quebeq* te vernestelen. Hunne Indiaansche Bondgenooten bedurven verscheide plantagien omtrent *Noorder-Jarmouth*. Capitein *Blakenan* een Vreede regter kreeg omtrent 20 van hen gevangen, dewelke als belhamels in den laatsten oorlog gediend hadden. Deze Indianen wierden na Falmouth in de Baai van *Casco* gevangen gezonden; de Wilden kreegen ook eenige van de onzen gevangen; *William Stoughton* en andere Heeren begaven zich, om met hen te handelen, hebbende de Wilden belooft hen tot *Macquoit* te zullen ontmoeten, en hunne Engelsche gevangenen met zich te zullen brengen, ten einde om tegens de hunne uitgewisselt te werden; dog zy quamen noit voor den dag, hebbende de Franschen, gelyk zy naderhand bekend hebben hen zulks ontraaden; de Engelschen eenige dagen te vergeefs gewagt hebbende, en ziende, dat zy bedroogen waren, keerden weder na *Falmouth*, alwaar zy naulyks waren aangekomen, als de Franschen andermaal eenen inval in *Noorder Jarmouth* deeden. De

Ridder *Edmond Andros* liet zich aan het dempen van dit oorlogs vuur niet heel veel geleegen zyn, voor dat de vlammen daar van zich veel verder verspreid, en de Franschen de tyd gehad hadden, om hen met geweer en oorlogs-behoeften te voorzien.

Wy zullen alzoo nu tot een kort verhaal treeden van dien Indiaanschen oorlog, waar de in Franschen opentlyk een hand hadden. Na het gevangen neemen der Indianen door de Capitein *Blakman*, kreegen de Wilde de Capiteins *Rouden* en *Gendal* gevangen. De eerste sturf onder het juk der slaverny, maar de tweede ontsnapte hunne handen. Daar na bezig zynde met het versterken van *Noord Jarmouth* wierd hy door de Indianen aangetast. Dog zy wierden afgewezen. Dit was het eerste bloed dat in dezen langduurigen oorlog vergooten wierd. De Capitein *Gendal* met een zyner knegts in een schuitje over de rivier gaande, verviel in een hinderlaag van eenige Wilden, die hen beide vermoordeden. Zy besprongen en vermoordeden verscheide Engelschen in een dorp genaamt *Merry-Meeting*, dat is vrolyke-ontmoeting; het zelve deeden zy tot *Sheepscoat*, een stad die als de thuin van het oosten geagt wierd; dezelve wierd tot op den grond afgebrant en de Ingezeetenen genoodzaakt, na de schans te vlugten; zy bragten de huisgezinnen van de Heeren *Burau* en *Bussy* tot Kenebunk om 't leeven en pleegden zoo veelerlei wreedheeden, dat Sir *Edmond Andros* ten laatsten met 1000 mannen oostwaards toog, bouwende een schans tot *Pemmaquit* en een andere tot *Pechipsot*, doende die tot *Sheepscoat* door nieuwe werken wat verder uitbreiden en versterken. Deese Ridder uit het bewind gezet zynde, zonden de voorige Gouverneur en Magistraat den Capitein *Groenloof*, om met de Indiaanen tot *Penacook* te handelen, dewelke onaangezien hunne glimpige voorgevens met de Wilde van Sahonia zich zamen gevoegt hebbende, den Major *Walden* in zyne bezetting tot Quebego overrompelden, hem en 22 van zyne Soldaten doodeden en 29 van dezelve wegvoerden. Dese wakkere Edelman was door eenen *Mesandouit* een Prins van de *Saconianen* verraden, den welken hy in zyn huis heel treffelyk onthaald en als een vriend op hem vertroud hadde. Deze Barbaar opende op de aannadering der Indianen de poorte van de schans en liet hem binnen. In hunne wederom togt wierd *Jean Broughton* door hen neergemaakt en eenige troepen hen nagezonden zynde, vlooden zy in de bosschen, laatende hun koorn en woonstede ter genade van den Capitein *Noojes* en zyne zoldaten, dewelke daar in trokken en hunne hutten en plantagien den grond gelyk maakten.

De Indianen doodeden op andere plaatzen veele mannen vrouwen en kinderen, gelyk mede een geheel huisgezin aan de noordzyde van de rivier *Merrymak*, vier Jongmans van *Saco*, die zy in een bosch omcingelden en nog 5 andere van *Saco*, dewelke met 20 van hunne makkers gekomen waren, om de 4 Jongmans te begraven. Eene *Starky* in hunne handen gevallen zynde, ontdekte hen, om zyn leeven te behouden, dat zeekre

zeekere Mr. *Gilles* en 14 andere Engelſchen niet verre van hen waren, deze alle wierden door de Indianen gekreegen en vermoord.

Deze Barbaren kondſchap gekreegen hebbende, dat 'er maar een kleine bezetting tot *Pemmaquit* was, klommen op een rots digt by dezelve geleegen, van waar zy de beleegerden elendiglyk benauwden, dewelke zich met hunne Gouverneur de Capitein *Weems* moeſten overgeven, op voorwaarde van hunne leevens en vryheeden te zullen behouden, dog de Indianen quamen deze voorwaarde geenzins na, vermoordeden het grootſte gedeelte van de bezetting en onder anderen de Capiteins *Skinner* en *Farnham*, dewelke gekomen waren, om de bezetting te verſterken, als mede Mr. *Patishal* leggende in zyne ſloep tot *Barbikan*. Deze rampen noodzaakten de Ingezeetenen van Leepskoat en Kennebunk, om deze oorden te verlaaten en hunne wyk na *Falmouth* te nemen, gelyk de Ingezeetene van verſcheide andere plaatzen in het ooſten mede deeden.

Het was voor de regeeringe van *Nieuw-Engeland* hoog tyd, op een wakkere tegenſtand tegen deze Barbariſche roovers en moorders bedagt te wezen. Dienvolgens wierd de Major *Swayne* met 500 mannen van *Maſſachuzet* en de Major *Church* een van hunne beſte Officieren van *Plymouth* met nog zoo veele Engelſchen en bekeerde Indianen tegen de vyanden gezonden, dewelke vernomen hebbende, dat de Luitenant Heuking met zyne ganſche bezetting uit een ſchans waar in hy het gebied had gegaan was, om hun dagelyks werk te doen, agterhaalden zy deze in hunne wederom tocht en maakten hen alle, 17 in getalle zynde, neder. Daar na greepen de Indianen de ſchans aan waar in niet meer dan 2 Jongens en eenige vrouwen en kinderen zich bevonden. Deze Jongens verdeedigden de ſchans tegen de Wilden, quetſten verſcheide van dezelve en wanneer zy zagen, dat de Barbaren een middel gevonden hadden, om een huis in de ſchans in den brand te ſteeken, wilden zy zich egter niet overgeven, dan op voorwaarde van hun leeven te zullen behouden, het welk deze onmenſchelyke booswigten toezeiden en egter naderhand 3 of 4 kinderen, en een van de jongens elendiglyk vermoordeden, zynde de andere het ontſnapt. De Capitein *Garner* zettede de vyanden na, dog zy waren hem te gaauw. Een andere party Indianen beſprong *Caſco*, doodeden den Capitein *Bracket*, en zouden de ganſche Stad in bloed geſmoort hebben, ten ware Capitein *Hal* in tyds met eenig ontzet waren aangekomen, en de Barbaren op de vlugt gedreeven hadde. De aanſlagen van de Majors *Swayne* en *Church* wierden verydelt, door de verraadery van eenige Indiaanſche Bondgenooten, dewelke als verſpieders uitgezonden zynde, alles wat zy wiſten aan de vyanden ontdekten; Deze verſtaan hebbende, hoe ſterk de Engelſche waren, begaven zich in hunne ontoegankelyke Boſſchen, alwaar onze luiden hen onmogelyk konden bykomen, zoo dat de Major *Swayne* de beſetting van *Blupoint* afgeloſt hebbende, na de winter leegeringen wederkeerde.

In het jaar daar aan besprong Monsr. *Ansel*, een Franschman van *Canada* en eene *Hoophoot*, een Opperhooft der *Hurons* de plaats genaamt *Salomons-dal*, het beste gedeelte der stad met vuur en swaard verwoestende, 30 menschen doodende en omtrent 50 gevangen wegvoerende, welke gevangenen met de uitterste onmenschelykheid gehandeld wierden, die de wreedaardigheid der Franschen en Indianen zoude konnen bedenken.

Deze inval der Franschen en hun verbond met de Indianen bragt de Engelschen in de allergrootste bekommering, invoegen dat Sir *William Phips* na de onderbrenging van *Nieuw-Schotland*, met 32 groote en kleine scheepen wierd afgezonden, om *Quebek* aan te tasten. De voornaamste oorlogscheepen waren, de 6 *Goede Vrienden* onder Capitein *Gregori Sugars* als *Admiraal* met 44 stukken, de *Jan en Thomas* onder Capitein *Carter* als *Onder Admiraal*, en de *Swaan* onder Capitein *Thomas Gilbert* als Schout by nagt. Zy hadden in alles 2000 man aan boord, en den 9 Augusti 1690 van *Hul* by *Boston* zeil gegaan zynde, quamen zy voor September tot Quebek, dog wierden door contrarie wint zoo lang opgehouden, dat zy met het opvaren van de rivier van *Canada* omtrent 3 weeken door bragten, het welk zy anders in 3 dagen konden gedaan hebben. Deze zukkeling gaf aan den Graaf van *Frontenac* tyd, om zich tot zyne verdeediging te bereiden, en om alle de troepen van de Colonie na *Quebec* te doen komen. Sir *William* verbeelde zich de vyanden te zullen noodzaken, om deze hunne krygsmagt te verdeelen, indien hy een leeger over land dede marcheeren, en de schans van *Mont-Royal* deede aantasten, terzelver tyd dat hy van zyne kant de stad aangreep.

Dit leeger zoude bestaan uit 1000 mannen van *Nieuw Jork*, *Connecticut* en *Plymouth* en uit 1500 Indianen, dewelke de Franschen in 't algemeen *Iroquoisen* noemen, maar onze Engelsche onderscheiden hen by de namen van hunne verscheide natien. De Engelschen marcheerden tot aan het groote Meir van *Canada*, maar aldaar gene schuiten gereed vindende, om hen over te voeren; en de Indianen die zich volgens hunne beloften by hen zouden voegen, niet te voorschyn komende, keerden zy weder na hunne plaatzen; zoo dat de Graaf van *Frontenac* niet van noden hadde, eenige detachementen tot beveiliging van *Mont Royal* te zenden. Sir *William* deede den Graaf tot de overgaaf opeischen, dog hy kreeg een zeer trots en misleident antwoord; zoo dat de Engelschen onder den Luitenant Generaal *Whaly* op den 8 Ocber ten getale van 1400 aan land traden, tot welk getal zy reeds door de kinderpokken en andere siekten gezmolten waren. De Ridder *William* bragt zyne scheepen middelerwyl na het west-einde van de stad, wagtende tot dat de Generaal *Whaly* den storm zoude beginnen; dog deze gehoord hebbende, dat de Graaf *Frontenac* 4000 mannen by zich hadde, en in staat was, om zich wakker te verweeren, besloot hy niet te-
gen-

genstaande de smeekingen der Engelschen, die het tegendeel begeerden, zich wederom scheep te begeven. De Ridder *William* nog al wagtende na het teeken van *Whalys* aan val aan de oost zyde, zond iemand aan land, om na de reden te vernemen, waarom zulks niet geschiede. Na dat hy van deze reden onderrigt was, als ook dat veele zoldaten dood gevroren waren, en dat de Colonel en andere aan de kinder-pokken ziek waren, beval hy dat het volk zich aan boord zou begeven, om zich te ververschen, waar na in een krygsraad wierd besloten, deze onderneeming te staken en weder na huis te keeren.

De Baron *La Hontan*, die toen ter tyd te *Quebek* was, zegt in zyn verhaal: dat de Franschen in de stad geen 200 sterk waren, toen Sir *William* daar ontrent quam; dat deze vuur op de stad hadde gegeven, schoon hy 'er nog wel 2 uren van daan was; dat de Engelschen ontrent 3000 mannen tegen het Eiland van *Orleans* ontrent 1½ uur beneden *Quebek* aan land gezet hadden, dog dat zy eenig volk in een hinderlage ontmoetende, te rug geweken waren.

Het Engelsche verhaal verscheeld veel van dit Fransche, want daar in word gezegt, dat die hinderlaag voor het volk van Whaly de vlugt koos. De zoo evengemelde Fransche Schryver voegt daar by, dat indien *Phips* door de Franschen was omgekogt geweest, om met zyne handen in zyne zakken het werk te blyven staan aan kyken, hy niet minder konde doen, als hy nu gedaan had; voorts dat de Engelschen Mr. *St. Helene* en nog 100 andere Franschen doodeden en den Heer *Jolet*, deszelfs huisvrouw en nog andere gevangen namen.

Waarlyk deze onderneeming trof een zeer droevig noodlot; want volgens de verhalen van *Nieuw-Engeland*, quamen ontrent 1000 mannen in deze togt op verscheidenerlei wyze, dog alle zeer elendiglyk, om. De vloot raakte in hare wederom togt verstrooit, en zommige scheepen wierden tot aan de *Leuwards Eilanden* gedreeven, een van de zelve wierd aan stukken gestooten, van een ander heeft men nooit tyding gehad, een derde ging met man en muis te grond, een vierde wierd op het woeste Eiland *Antecosta* gedreeven, alwaar de Capitein *Reinsford* en de zyne in den beginne 40 in getaale binnen een maand tyd door gebrek en quade lugt tot op de helft versmolten de overige; als door een mirakel wierden gered. Deze togt kosten de Colonie van *Nieuw-Engeland* 40 duizent pond sterlings, welke som zy betaalden by briefjes, dewelke zy op de wyze als de Exchequer briefjes in *Engeland*, deden circuleren.

De Ridder *William* zeilde kort na zyne wederkomst tot *Boston*, van daar na *Bristol*, en begaf zich wyders met alle spoed na *Londen*, en vertoonde aan den Koning, hoe noodzakelyk het voor deszelfs heerschappyen in de *West-Indien* was, *Canada* t'onder te brengen; dog de Fransche oorlog in *Europa* viel de Koning *William* reeds zoo zwaar, dat hy geen kans zag, om die in *America* gaande te houden. In deze tyd was

het, dat deze Ridder op de vertooning der Bewindsluiden van de Colonie van zyne uitmuntende verdiensten en yver voor de Koning en des lands welwezen, zyne Commissie en Acte ontfing als Gouverneur, beneffens het nieuwe Octroi, waar van wy hier boven reeds gewag gemaakt hebben; met de zelve keerde hy spoedig weder na *Nieuw-Engeland*, vergeselschapt van den Agent Mr. *Mather*. De blydschap over de aankomst van deze twee gewigtige en welverdiende perzoonaadjen was zoo groot, dat des weegen een dag van dankzegging door het gansche land aangesteld wierd. Indien men den Schryver van Sir *William Phips* leven in *Cotton Mathers* Verzamelingen geloof mag geven, zoo was deze *Phips* een zeer eerlyk degelyk man en een opregt beminnaar van zyn Vaderland, gelyk uit deze volgende aanspraak, door hem aan de Generale Vergadering gedaan zal blyken.

MYNE HEEREN.

*GY moogt u zelven voor altoos zoo gelukkig maken, als gy wilt. Overweegt vry al het geen eenigzins zou konnen strekken tot uwen welstand, en gy kond u zelven verzeekerd houden, dat wat ook voor Bils gy zoud mogen ontwerpen, die met de eer en 't belang van de Kroon bestaan konnen, gy my altoos bereid zult vinden, om dezelve te passeeren. Ik zoek maar geleegenheeden om UL. dienst te doen. Had het niet om deze zaak (de vernieuwing der vrydommen) geweest, nooit zou ik het bewind van deze landen op my genomen hebben; en als gy eenmaal zulk een reeks van goede wetten te zamen gestelt zult hebben, dat niemand, die na my komt, het in zyne magt hebben zal om UL: ongelukkig te maken, zal ik niet wenschen, eenen dag langer in dat bewind te blyven.*

Waarlyk deze Gouverneur was uitermaten zorgvuldig, omtrent het aanstellen van Opper-Rechters, Vreede-Rechters en Sherifs, een zeer omzigtig in het verbranden van Toverhexen. Het volk van *Nieuw-Engeland* was te dier tyd zoo zeer op het hexe jagen uit, dat 'er van zulke hexe jagers een maatschappy was tot *Boston*, even als de maatschappy van de hoere banners tot *Londen*. Deze maatschappy tot *Boston* begaf haar zelven, om alle hexen uit te vorschen, aan te brengen en in regten te vervolgen, gelyk die maatschappy tot *Londen* alle hoeren uitvorscht en ter straffe brengt. De maatschappy tot *Boston* hadde reeds by de 100 oude mannen en wyven, om hexery in de gevangenis doen werpen, en zommige ter dood doen brengen; zommige der zelve waren veroordeeld om verbrand te worden, dog de Predikanten van *Boston*, als mede de Fransche en Hollandsche Predikanten, den Ridder *William Phips* onderregt hebbende, dat eenige van de voorgegeve onheilen, welke men zeide door de hexen gestigt te zyn, ook wel een werk des Duivels zou konnen zyn geweest, in de gestalte dezer menschen, zoo was deze nieuwe Gouverneur zoo gereed niet, om haar ten vuure te doemen, als zyne voorzaaten geweest waren, en zommige van de

Toover-

Toveraars, dewelke alleenlyk na een ordre wagteden, om op nieuws ondervraagd te worden, verdienden veel eerder barmhertigheid en een goede aalmoes, dan de galg of het vuur.

De Ridder *William* zuiverde door het afschaffen of tegen gaan, van deze nieuwe hexen brandery, het land veel eerder van alle hexen, dan alle de strafoeffeningen omtrent zulke menschen voormaals gedaan hadden, want om my van de eige woorden onzes Historie Schryvers te bedienen, zoo waren die van *Nieuw-Engeland* nu al immer zoo driftig, om de gene die als hexen aangebragt wierden, vry te spreeken, als zy voorheen door een loutere dommigheid geweest waren, om haar te verdoemen, om welk voorzichtig en zeer vernuftig beleid, de laatste Koninginne *Maria* van geheiligde en roem-rugtige gedagtenis een brief van dankzegging aan hem schreef.

Nu zullen wy onze oogen verder laten gaan, op den Indiaanschen oorlog, wiens zeetel nu was in dat gedeelte van het landschap, daar de Gouverneur gebooren was. De Indianen kenden hem in perzoon, en wanneer zy hoorden, dat hy een scheepslading vol geld genomen hadde, verwonderden, zy zich ten hoogsten over het fortuin van een man, van wien zy niet de minste verwagting hadden, dat hy ooit zulk een figuur in de weereld zoude gemaakt hebben; dog zy stonden nog veel meer verzet, wanneer zy hoorden, dat hy tot Gouverneur van deze gewesten verheeven was, zoo dat zy niet alleen verwondert, maar zelfs verschrikt wierden. Zy wisten, dat hy hen en hun gansche land heel grondig kende, en dat hy het kunsje van den oorlog met de Indianen veel beter verstond, als zyne voorzaten.

De Franschen en Indianen overrompelden *Casco*, doodeden den Luitenant *Clerq*, en 13 man van een party van 30, die zich omtrent de stad onthield, dwongen de gene die daar in waren, dat zy na de schans moesten vlugten, welke zy ondermynden en den Engelschen Gouverneur de Major *Davids*, na dat hy zyn meeste volk verlooren hadde, noodzaakten om zich over te geven, op toezegging, dat hy en zyne overige zoldaten onder een genoegzaam geleyde, na de naaste bezetting zouden werden gebragt. Edog de Franschen zonden den Major en eenige van zyne zoldaten na *Quebecq* gevangen, de overige wierden door de Wilden gematst. De Capitein *Laurense* wierd in deze beleegeringe doodelyk gewond, en veele wakkere krygsluiden moesten hun leeven daar laten.

Na het verlies van *Casco* weken de bezettingen van *Papodak*, *Spulwink*, *Bleupoint* en *Bladpoint*, na *Sako* en van daar na Wels. *Hoopehood* volgde hen, stak eenige huisen in den brand; 12 of 13 mannen en vrouwen wierden neergemaakt, en nog 6 of 7 andere van Berwyk en Vospunt weggevoerd, dog de Capiteins *Floid* en *Groonloof* hem ontmoetende, wierden veele van de zyne gedood en hy zelf gewond. Hy wierd naderhand zelf door eenige Fransche Indianen gedood, dewelke hem en zyn party voor vrienden van de Engelschen aanzagen. Tot

Spruse-

Sprufekreek wierd een oud man vermoord en een vrouw gevangen genomen. Tot *Lamperwel* wierden 9 mannen om hals gebragt, en andere gevangen weggevoerd. De Capiteins *Wifmel* en *Floid*, door den hoogen Krygsraad tot *Portsmouth* afgezonden zynde, om het land tot aan *Cafco* te door kruifen, ontmoeteden den vyand by *Weelfrig fpon* en aldaar in een gevegt geraakt zynde, wierd de eerft gemelde Capitein, zyn Luitenant en de meefte van zyne zoldaten gedood, waar door Capitein *Floid* genoodzaakt wierd, te deinzen. Zy waren 100 mannen, dog de Indianen wel 3 of 4 maal zoo fterk, daar benevens waren de Indianen met Franfche zoldaten door mengt, die hen het ambagt des oorlogs en een regelkundige wys van vegten leerden, het welk de reeden was, dat de Engelfche meer volks in dezen Indiaanfchen oorlog nodig hadden, dan in de voorgaande, en dorften zy nu zoo ligt geen gevegt met de Indianen wagen, wanneer deze zoo veel talryker waren als zy, waar op zy voormaals niet eenmaal agt floegen. Na deze overwinning deden de Wilden een ftroop tot aan *Amesburi*, namen Capitein *Foot* gevangen en pynigden hem ter dood. De fteedelingen in alarm geraakt zynde, vlooden na hunne fchans, alhoewel de vyand 3 van de hunne agterhaalde en neermaakte, zoo veele huizen verbrande en al hun vee met zich voerde.

Men zond daar op een fterker trop krygsvolk, onder het gebied van den Major *Church* tegen deze ftroopers. Hy zelfs begaf zich met 300 mannen over zee, en lande des nagts tot *Makoit* in de Baai van *Cafco*. Van daar trokken zy regtdraads na *Pechipfcot*, een Indiaanfche vefting, dog de zelve verlaaten vindende, voeren zy de rivier 40 mylen verder op tot aan de fchans *Amonoskoggin*, alwaar zy 5 Indianen ontmoeteden, dewelke 2 Engelfche gevangenen by zich hadden. Zy bevryden deze gevangenen, maar konden de Indianen niet agterhalen. De bezetting in de fchans was niet meer dan 21 fterk. Van deze wierden 'er 20 gedood en gevangen, en 5 Engelfche gevangenen geraakten daar door in vryheid; de Major *Schuts* vervolgde de Wilden aan alle kanten, zoo dat zy genoodzaakt wierden, zomtyds eenige van hunne gevangenen agter te laten; onder deze was *Antoni Bracket*; doodeden zommige van hunne overloopers, dog geen kans ziende om hen uit hunne fchans-werken in 't vlakke veld te lokken, keerde hy weder na zyn poft, latende den Capitein *Convers* en Luitenant *Pleifted* in die oorden, om op der vyanden beweeging te letten. Kort daar na quamen de Indianen tot Wels, by zich hebbende een witte vlag tot een teeken van vreede, waar op de Major *Hutchinfon* en de Capitein *Toufend* gezonden wierden om met hen te handelen. Daar wierd een ftilftand gefloten, de gevangenen wierden van weerskanten uitgewiffeld, en het verbond wierd door eenen *Edgeremet* en nog 5 andere Segamores of hoofden der Indianen, in hunne fchuitjes tot *Sagadahok*, vermids zy niet aan land wilden komen, zoo goed als zy konden, geteekend. Onder de gevangens die

die by deze geleegenheid los gelaten wierden, was Mr. Hul dien zy gaarn zouden gehouden hebben voor hunne Secretaris, om dat zy zelf niet schryven konden, en *Nataniel White*, dien zy geheel uitgehongerd hadden, om hem met stokken dood te slaan. De Capitein *Convers* bleef met een goede bezetting tot *Wels*, om het land daarom heen te dekken, en aldus quam deze oorlog in het jaar 1691 voor een wyl tyds te eindigen.

De Indianen quamen in plaats van alle de gevangenen over te leeveren, 2 of 3 maanden daar na op Capitein *Convers* tot *Wels* aanvallen, dog hy ontfing hen zoo wel, dat zy weder moesten afwyken. De vyandlykheeden dus op nieuws begonnen, doodeden zy 2 mannen tot *Berwyk*, 2 tot *Exeter* en 5 of 6 aan de *Kaap Nitduck*. Om verder onheilen voor te komen, wierden 4 Capiteins met 400 mannen gezonden, die tot *Mahoit* landeden en na *Pechipscot* trokken. Deze troepen gene vyanden aantreffende, wierden gansch zorgeloos en geraakten in kleine troepen van malkanderen, het welk de Wilden bemerkt hebbende, vergaderden deze in een sterke trop, vielen hen met groot voordeel op 't lyf, en dwongen hen na hunne scheepen te vlugten, na dat zy Capitein *Shernbarn*, en verscheide zoldaten hadden verlooren. Toen doodeden deze Barbaren 7 menschen tot *Berwyk*, 21 tot Sandy, een gansch huisgezin tot *Rouley*, en een ander tot *Averhil*, en dwongen de bezetting van de sterke schans tot *Nitduck*, als die niet magtig was, om die plaats te verdeedigen, om van daar te vlugten. Een trop Paapsche Indianen besprongen de stad van *Jork*, alwaar zy 50 menschen neermaakten, en ontrent 100 in slaverny wegvoerden. De overige verweerden zich uit hunne huizen, en of schoon de ingezeetenen maar een hand vol volks uitmaakten, zoo dorsten egter deze Wilden, schoon zy verscheide honderden sterk waren, hen niet te keergaan. Alhier wierd de Predikant *Dummer* tot groote blydschap van deze Paapsche Barbaren, onder andere mede doodgeschooten. Men zond terstond een schip, met volmagt om de gevangenen van *Jork* in te lossen, en wyl de weinige overige ingezeetenen van die stad begonden te spreeken, van die plaats t'eenemaal te willen verlaten, wierd de Major *Hutchinzon* en onder hem de Capiteins *Floid*, *Convers* en *Taxter*, met een sterk detachement derwaards gezonden, om deze landstreek tegen de strooperyen der Barbaren te dekken. De Capitein *Convers* wierd alleenlyk met 15 mannen in de schans tot *Wels* geposteert, 15 andere wierden in de sloep en daar ontrent gelegt, om de bezetting van de rivier te konnen te hulp komen. Daar op quamen de Indiaansche Princen *Maden-kanando*, *Moxis*, *Edgeremed* en *Warumbo*, nessens de Fransche Bevelhebbers *Burnif* en *la Brocrè*, en 500 *Hurons* of Fransche Indianen op hen af; Edog zoodanig was de ongeloovelyke dapperheid van deze mannen in de sloepen, en van dit volk in de schans, dat deze Fransche Bevelhebbers en hunne vier Indiaansche Bondgenote Prinsen, na verscheide vrugteloose poo-

 gingen

gingen te water en te land om hen te overmeesteren, genoodzaakt waren schandelyk af te druipen, en het werk te laten steeken, alhoewel *la Brocrè* het verwyt van zulk een eerlooze aftogt nooit heeft behoeven te hooren, vermids hy al in den beginne van dezelve wierd doodgeschooten. De vyanden kreegen by geval eenen *Jan Diamant*, op die tyd gevangen, dien zy zoo wreedaardiglyk handelden, dat een beschryving daar van den leezer tot het uitterste afgryzen zoude verwekken; genoeg is het te zeggen, dat gene andere dan Indianen of Franschen ooit bequaam geweest zyn, om diergelyke te pleegen.

De Ridder *William Phips* de zaaken, betreffende zyn bewind tot Boston nu op een goeden voet vast gesteld hebbende, en hoorende dat de vyand een vreeselyke slagting onder zommige huislieden, aan de noordzyde van de rivier *Merrimack* gedaan hadde, trok met 450 mannen na *Pemmaquit*, alwaar de Capiteins *Bancroft* en *Wingbing*, op zyn bevel en bestiering de beste schans boude, die de Engelschen op de gansche kust van *America* hebben, dewelke hy met 60 mannen bezette, dog de onkosten van het bouwen en onderhouden van de zelve, veroorsaakte zulk een gemor onder de ingezeetenen, dat Sr. *William* daar door een verdriet in zyne Regeering begon te krygen. De Major *Church* kreeg 5 Indianen tot *Penopscot*, slegte hunne schans tot *Taconnet*, en verwoeste de koornvelden daar om heen. In het jaar daar aan zond Sr. *William* 350 mannen na Wels, en beval aan Capitein *Couvers*, dien hy tot Major verhief, de oosterlyke bezettingen te verzamelen, en alzoo in des vyands land te trekken het welk hy deed; hy doorkruiste de bosschen ontrent *Taconnet*, toog tot aan Saco en leide aldaar de grondvesten van een schans, dewelke door den Major *Hook* en Capitein *Hil* voltooit wierd, en den oosterlyken landen tot een bescherming verstrekte, hy kreeg verscheide Indianen dewelke hy alle in stukken deede hakken, tot wreeking van derzelver onmenschelyke moorderyen tot Disterrivier gepleegd. De Engelschen tot *Connecticut* vernomen hebbende, dat zich eenige Wilden ontrend Quaboag lieten zien, zonden een trop Ruiters op hen af, dewelke hen tot aan een digt belommert bosch vervolgd hebbende, hunne paarden aan den ingang van het zelve lieten staan, en hen op de hielen volgden, de meesten van dezelve neder maakte en verscheide Engelsche gevangenen, midsgaders alle hunnen roof weder verrooverden. Deze voorspoed der Engelschen, het kloekmoedig beleid van *Sr. William* en alle die nieuw geboude schansen aan de oostkant deed de Indianen met ernst op een vreede bedagt zyn, inzonderheid na dat zy vernomen hadden, dat de Maquaas hen met oorlog dreigden, om dat zy eenige van hunne Squas of Vorstinnen gedood hadden. Deze *Maquas* hadden het gebruik van grof geschut, eerder dan eenige andere Indiaansche natie en worden gezegd, door dit voordeel meer dan twee millioenen Indianen gedood te hebben. Deze menschen bewoonen de westergedeelten van Nieuw-Engeland, en leeven doorgaans

gaans in bondgenootſchap met de Engelſchen. De Indiaanſche Segamores hadden een Franſchen afgezant aan hunne Hooven, dewelke een *Munnik* was, om hen tegen de Engelſchen op te hitzen en geſtadig gaande te houden; deze *Monnik* deede alles wat hy konde om hen te bepraten, dat zy den oorlog moeſten voortzetten, dog alzoo de Franſchen hen met volk, geweer en oorlogs behoeften niet verder byſtonden, kon deze *Monnink* niet beletten, dat zy ten laatſten om een vreede moeſten ſmeeken.

Deze vreede wierd dan ook dienvolgens den 11 Auguſty 1697 door Capitein *Wieng*, de Heeren *Maning* en *Jonſon* in de naam van den Gouverneur *William Phips*, en door *Edgeremed* in den naam van de Indianen geſlooten. De Barbaren hielden zich omtrent een jaar lang ganſch ſtil, alhoewel de Franſche Geeſtelyken hen in al dien tyd geſtadig opruiden om den oorlog te hervatten, tot dat zy hen eindelyk zoo ver bepraateden, dat zy op nieuws eenen inval in de landen der Engelſchen deeden, dewelke zich door het vreedes-tractaat veilig oordeelende, zich niet zonderling bereid hadden, om zich te verweeren.

Een ganſch heir van deze Barbaren de ſtad van *Oeſter-rivier* ganſch heel onverhoeds overrompelende, namen aldaar 100 menſchen gevangen. Zeekere *Bikford* verdeedigde zyn huis kloekmoediglyk, en vermids zy geen kans zagen, om hem voor het aankomen van ontzet, te overmeeſteren, moeſten zy van hem afzien. Zoodaig eindigde nu de vreede van *Pemmaquit*, de plaats daar het laatſte Tractaat was geſlooten en geteekend. Zy vermoordeden Juffrouw Kodde en haar ganſche huisgezin tot *Piſcatawai*. Zy deeden ook een inval tot *Groton*, dog wierden door den Luitenant *Lakni* afgeweezen, alhoewel zy 20 perzoonen in die plantagie om het leeven bragten. Tot *Spruiekreek* matſten zy 3 en tot Killery 8 menſchen, alhier wierd een dogter van Mr. Douwning zeer wreedelyk mishandeld, dewelke niet tegenſtaande zy ter neergeſlagen en haar bekkeneel zeer zwaar gekneuſt, en alzoo voor dood gelaten was, egter weeder opgekomen en nu jegenswoordig nog in leeven is. Mr. *Pieke* Onder Sherif tot *Eſſex*, wierd tuſſchen *Amisbury* en *Haverhil* vermoord. Om deze ſchaders te vergoeden, kreegen de Engelſchen een der *Segamores* genaamd *Bommazeen*, dewelke neffens *Edgeremed* het laatſte Tractaat geteekend had, gevangen. Hy gaf voor dat hy juiſt zoo-even van *Canada* in het gebied der Engelſchen gekomen was, met een oogmerk om te zien, op wat wys men een einde zoude konnen maken van deze vyandelykheeden, dog vermids het bleek, dat hy een der voornaamſte werktuigen in de laatſte moorderyen geweeſt was, wierd hy na *Boſton* gevangen gezonden. Het verlies van zulk een groot man als *Bommazeen*, was oorzaak dat de Indianen zich 6 a 7 maanden ſtil hielden, waar na zy hunne wreedheeden weder op nieuws begonnen; zy kreegen 2 zoldaten van de bezetting van *Sako*, waar van zy den eenen doodeden en den anderen in ſlaverny wegzonden.

Eenigen tyd daar na quam eene *Jan van Sheepſcoat*, zoo genoemt na een plaats van die naam, alwaar hy gebooren was, en een der bekeerden van den vermaarden Mr. *Elliot*, dog nu een afvallige en zeer booze vyand, voorſlagen doen tot een vreede, en de Indianen quamen tot *Pemmaquit*, voorgevende, dat zy bevreeſt waren, de vreede aan hunne zyde te hebben geſchonden. Om hunne opregtigheid te toonen, gaven zy 8 gevangene vry, en beloofden de overige mede te zullen ontſlaan, de Collonel *Philips* Commandant als Hoofd van alle de Troepen, de Luitenant Collonel *Houthorn*, en de Major *Couvers* wierden gelaſt, om met de Wilden te handelen, dewelke niets anders in den zin hadden, dan om te zien, hoe zy *Bommazee* weder los zouden krygen, zoo dat wanneer zy zagen, dat der Engelſchen meening was, hem tot *Boſton* in hegtenis te houden, zy de onderhandeling af braken en onverrigter zaaken weer heen gingen.

Een trop Indianen die zich in een hinderlage verborgen hielden, kregen den Major *Hammond* van *Kettery*, en zonden hem na *Canada*, alwaar de Graaf van *Frontenacq*, die hem van de Wilden gekogt hadde, hem zeer heuſchelyk handelde. Een andere party quam geheel onverhoeds te paart tot *Bellerica*, want vermids zy nooit paarden gebruikten ten zy tot hunne ſpys, zoo was men daar op niet verdagt; zy doodeden aldaar 15 mannen en vrouwen, het welk aan een Sergeant en 3 mannen by *Pemmaquit* en 6 anderen, in een ſchuit boven de punt van Barbican roeiende, mede te beurt viel; zy namen 9 van de ingezeetenen van *Neubori* gevangen, dewelke zy, door Capitein *Groenloof* na gezet wordende, en bevindende dat zy hen niet langer konden met zich voeren, zoodanig verwondeden, dat zy alle uitgezonderd een jongeling daar aan overleeden. Capitein *Church* Gouverneur van *Pemmaquit* zyn Ampt neergelegd hebbende, wierd door Capitein *Chub* daar in gevolgd, dewelke zich aan een ſchandelyk en de Engelſche naam ganſch onwaardig verraad ſchuldig maakte, door dien hy den Vorſt *Edgeremed* en nog een ander Indiaanſch Prins, dewelke op een vreedehandeling by hem gekomen waren, tegen zyn gegeve woord en tegen de trouw der Natien ter dood bragt.

In het jaar daar aan wierd eene *Jan Church* en nog 3 andere van
1695 *Quebego*, *Thomas Cole* en zyn huisvrouw van *Wels*, en nog 14 perzoonen ontrent *Portsmouth* vermoord, en 7 gevangen genomen. In Auguſtus bragten de Franſchen eenig volk uit een oorlog ſchip genaamd *Niepoort*, 't welk zy van de Engelſche genomen hadden, aan land om de Indianen te helpen. Deze tyding maakte den verrader *Chub* zoo vervaart, dat hy de nieuwe en zeer ſterke ſchans van *Pemmaquit* overgaf. Die van *Nieuw-Engeland* miſten nu hunnen Gouverneur, den Ridder *William Phips*, vermids zy door hunne klagten en gemor te weeg gebragt hadden, dat hy een weinig na de vreede van *Pemmaquit* na *Engeland* opontbooden wierd, gelyk wy op de volgende bladzyden zullen

zullen aantoonen, van zins zynde het verhaal van deze Indiaansche oorlogen te eindigen, waar van het vermaak dat zy aan een Lezer van *Oud-Engeland* geven konnen, mogelyk zoo groot niet zyn zal, als het gerugt en geschreeuw, dat zy in *Nieuw-Engeland* veroorsaakt hebben.

Het verroveren van de schans tot *Pemmaquit* bragt de Engelsche daar om heen woonende, in de uiterste verslagenheid; zoo dat de Onder Gouverneur Collonel *Stoughton*, de beide Oversten *Gedny* en *Houdhorn*, ende Major *Church* met verscheide partyen uitzond, om het indringen der vyanden te beletten, dewelke zich met zulk een aanzienlyk conquest, als de schans van *Pemmaquit* was, te vreeden hielden, en op die tyd geen ander quaad deeden, dan dat zy 5 zoldaten van Sako, die by geval in hunne handen vielen, om hals bragten.

In het volgende jaar kreegen zy 39 gevangenen, en onder deze eene 1696
*Anna Dunstan*, een vrou van een meer dan mannelyke moed; zy was eerst over een week in de kraam bevallen, wanneer zy en haar kraamwagster 150 Engelsche mylen te voet ging, om ter plaatze te komen, daar de Indiaan, die zy als slavinne stond te dienen, woonde. Deze vrouwsperzoon naderhand met haar meester en zyn huisgezin, na een zamelplaats der Indianen reisende, nam zy des nagts hare kans waar, en hare kraamwagster aangemoedigt hebbende, om haar te helpen, doode zy 10 Indianen met hun eige geweer en ontsnapte hen alzoo; voor welke daad zy van de regeering 50 pond sterlings vereert kreeg, behalven andere geschenken van particulieren, dewelke te zamen al een goede zom uitmaakten. De Wilden in hunne stroperyen voortgaande, doodeden een man tot Jork en verscheide anderen op andere plaatzen; daar benevens wierd het geheele land gedreigd van een zeer vreeselyke verwoestinge van de zyde der Franschen, dog eer wy daar van spreeken, zullen wy alvorens verhalen hoe het met den Gouverneur *William Phips* afliep, en aan wien het bestier der Regeeringe van *Nieuw-Engeland* na deszelfs vertrek in deze zoo bekommerlyke tyden te beurt viel.

De Ridder *William* de vreede in deze gewesten, zoo als hy meende nu op een duurzame grond vastgemaakt hebbende, ende handel met de Wilden nu weder open gesteld zynde, begaf zich daar op na Engeland, om zich tegen de klagten van zyne vyanden, die hem aldaar voor den Raad over verscheidenerlei mis-dryf en quade regeering beschuldigden, te verdeedigen. De algemeene landschaps vergadering van *Nieuw-Engeland*, gaven hem brieven mede aan de Reegeeringe, waar by zy verzogten, dat hy als hunne Gouverneur mogte werden gecontinueert, het welk alleen voor een genoegzaam bewys zyner onschuld konde verstrekken; ook was de Koning wegens zyn gedrag zoo wel voldaan, dat hy buiten allen twyffel, indien hy lang genoeg geleefd hadde, in die zelve qualiteit weder na *Nieuw-Engeland* zou gezonden zyn. Dog hy stierf tot *Londen*, en het bewind der regeering bleef na zyne dood tot in het jaar 1697 in handen van zynen Gemagtigden of Onder Gouver-

neur de Schildknaap *William Stoughton*, in welk jaar de Graaf van *Bellamont* als Gouverneur aan quam. De Ridder *William Phips* hadde een ontwerp met zich t'huis gebragt, op wat wyze men Engeland uit de oosterlyke gedeelten van de Colonie van *Massachuset* met allerhande scheepsbehoeften zou konnen voorzien, welk ontwerp zeer gemakkelyk in 't werk zoude konnen werden gesteld. Zyn toeleg was ook, om de nodige hulp tot veroveringe van *Canada* te verzoeken, en het Hof was van de noodzakelykheid van die verovering zoo wel overtuigd, dat zy den Ridder *Fransois Weeler* beval *Nieuw-Engeland* aan te doen, en alle de troepen die in die Provincie waren, aan boord te nemen, en van daar na *Canada* te zeilen. Dienvolgens quam de Ridder *Francois Weeler*, geduurende de vreede van *Pemmaquit*, in *Nieuw-Engeland*, dog vermids hy drievierde van zyn scheepsvolk en landmilitie aan de zuiker eilanden verlooren hadde, zoo liep dat werk voor die reis te niet, het welk indien het volgens *Sr. Williams* ontwerp hadde konnen volbragt werden, *Nieuw-Engeland* op eenmaal van alle beangsthe-den en bekommeringen voor Fransche en Indiaansche stroopers zoude bevryd hebben.

De Onder Gouverneur bereide zich tot een wakkere verdeediging; in de schansen en vesting-werken, inzonderheid die tot *Boston*, wierden in een goeden staat van tegenweer gesteld. De Major *March* wierd met 500 man op de oosterlyke frontieren geposteert, om op de vyandelyke beweegingen aan die kant te letten, en hy kweet zich daar ontrent zoo wel, dat weinige Engelschen in hunne handen vielen. Zy doodeden een zoldaat omtrent *Wels* en kreegen nog een andere gevangen, die zy met stokslagen ter dood bragten. Drie andere wierden door hen gevat en vermoord, terwyl zy uit waren, om voor die van Sako hout te hakken. Zy kreegen den Luitenant *Flescher* en zyne twee zoonen, waar van de eene het ontsnapte ende ander nevens zyn vader gedood wierd. De Major *March* na Casco getoogen zynde, viel de vyanden aldaar onverhoeds op het lyf, dewelke na een enkele reis hun geweer gelost te hebben, na hunne schuiten vlooden, dog eer zy zoo verre quamen, wierden 'er een goet getal van dezelve gedood; de Engelsche verlooren by deze geleegenheid den Capitein *Weymouth* en 12 mannen. Dit gevegt of schoon het van geen groot belang schynt, was nogtans van een zeer groot gevolg, vermids het de gedreigde inval der Wilden, als mede de voorgenome landing der Franschen verhinderde, welke laatste door een storm afgemat, en de tyding van de nederlaag hunner bond-verwanten, en het goed postuur van tegenweer, waar in de Engelsche zich bevonden, bekomen hebbende, hunnen toeleg staakten.

Terwyl de Wilden met hunne stroperyen voortgingen, maakte de Lord *Bellamont* in *Engeland* zich tot zyn vertrek gereed, en ging met het Oorlog schip de *Deptfort* in November 1697 onder zeil. Hy wierd tot aan de *Barbados* gedreeven, dog geraakte van daar in December gelukkig

tot *Boston*. Kort na zyne aankomst toonden de vyanden, dat het oorlogen hen begon te verdrieten, dog eer die geeindigt wierd, pleegden zy nog al verscheide moorderyen, doodeden onder anderen 20 mannen van *Lancaster*, nevens de Predikant *Whiting*; verscheide huizen met 2 of 3 oude luiden daar binnen wierden door hen verbrand. Hier ter plaatze moeten wy *Chub*, dien booswigt, die *Pemmaquit* zoo verradelyk overgaf, niet vergeeten. De Gouverneur hem eenigen tyd in hegtenis gehouden en ondervraagt hebbende, liet hem daar na los; dog zoo als hy na zyn huis tot Andover gaan wilde, overvielen de *Indianen* hem en zyn wyf en gaven hen beide, tot een verdiende loon voor hunne verradery, den rest. Daar wierden nog verscheide andere meer gedood, en zy hadden den Oversten Dudley gevangen gekreegen, maar door de onzen nagezet zynde, moesten zy hem agterlaaten. Kort daar na deeden zy een aanval op *Deerfield*, aan de kant van Connecticut, dog zy wierden door den Predikant *Williams* en eenige der steedelingen afgeslaagen. Tot *Hadfield* wierd een man en een jongen door hen gedood, 't welk het laatste bloed was, dat zy vergooten. Want de Graaf van *Frontenacq* deede aan de Fransche Indianen bekend maken, dat 'er tusschen *Engeland* en *Vrankryk* een vreede getroffen was, en dat zy dien volgens alle de Engelsche gevangenen, op vrye voeten moesten stellen, gelyk zy dan ook deeden, alhoewel 'er reeds veele van dezelve om 't leeven gebragt waren. De Major *Convers* wierd neffens de Capitein *Alden* door den Graaf van *Bellamont* gezonden, om de gevangenen over te nemen, als mede om de betuiging van onderwerping en gehoorzaamheid van de Sachems en Segamores, of Indiaansche Vorsten, te ontfangen, dewelke zich weegens het breeken der vreede poogden te verschoonen, met te zeggen, dat de Jesuiten hen geene rust hadden gelaten, voor dat zy den oorlog op nieuws begonnen hadden, en dat indien de Graven van *Bellamont* en *Frontenacq* deze duivels niet uit het land joegen, zy geenzins konden verzeekeren, dat de vreede van eenige lange duur zyn zoude.

De Colonel *Philips* ende Major *Convers* wierden andermaal gezonden, om den koophandel met de *Indianen* te reguleeren, en om een kragtiger belofte tot gehoorzaamheid van hen te ontfangen, dewelke door *Moxus*, een der voornaamste *Segamoren* en nog andere den 7 January 1698 by *Marespoint*, in de Baai van *Casco*, geteekend wierd.

Na het sluiten der vreede deed de Graaf van *Bellamont* een Landschaps-vergadering beleggen, waar in hy neffens de loftuitingen, die hy aan onzen laatst-overleeden *Koning William* roemrugtiger gedagtenisse uitmat, aan de Vergadering zeer nadrukkelyk recommandeerde, dat zy den handel met de Indianen door een goede schikking en ordre op dat stuk, en door beeter koop'te geeven, als de Franschen, moesten tragten voort te zetten, dat zy hen zelven van oorlogs-behoeften moesten voorzien, en voor het in staat houden der vesting-werken zorg dragen, en

dat

dat zy omtrent het maken van hunne wetten, zich zoo na aan die van *Engeland* moeften houden, als het mogelyk was. Deze aanfpraak des Gouverneurs wierd door een addres van dankzegging, vol van heufche bewoordingen, uit de naam van de Vergadering beantwoord, doende de Onder-Gouverneur *Stougton*, zulks insgelyks uit de naam van den Raad, zoo dat nu alles in *Nieuw-Engeland* in volkomen ruft was. De Graaf van *Bellamont* te gelyk Gouverneur van *Nieuw-Jork* zynde, hield zyn meefte verblyf in die plaats. Geduurende zyne afwezenheid wierd de regeering in zynen naam, door den Onder-Gouverneur waargenomen.

In het jaar 1699 wierd de berugte zeerover Capitein *Kid* tot *Bofton* gevangen, en van daar na *Engeland* gezonden, alwaar hy by een vonnis des Parlements ter dood veroordeeld en gehangen wierd.

In het jaar 1700. bewilligde de Landfchaps-vergadering in een belasting tot het bouwen van een huis tot een Boekzaal en een Schouwburg tot *Cambridge*, alwaar ook een Indiaanfch Queek-fchool opgeregt wierd, of veel eerder eenige vertrekken in dat van *Harvard* voor hen gebout wierden. Den 10 Maart 1702 ontftond 'er tot *Bofton* in het huis van *Jean George* zulk een zware brand, dat 'er 9 pakhuizen met zeer veele goederen verbrand en verfcheide ftraaten ten deele in de afch gelegt, en ten deele zeer befchadigt wierden. De *Indianen* hebben zeedert en geduurende dezen tegenwoordigen oorlog in Europa de ftoutheid nooit gehad, van de vreede te verbreeken; en zyn de kapers door de Regeeringe en de Koopluiden van *Nieuw-Engeland*, zeedert de laatfte breuk met *Vrankryk* uitgeruft, zoo voorfpoedig geweeft, dat zy binnen weinige weeken 14 koopvaardy-fcheepen en 3 vyandelyke kapers hebben opgebragt. De Graaf van *Bellamont* in het jaar 1706 overlydende, wierd de Collonel *Dudley* tot Gouverneur van *Nieuw-Engeland* benoemt, zynde het Gouvernement der Provincie van *Nieuw-Jork* al door *Koning William* aan den Lord *Cornbury* gegeven.

---

## TWEEDE HOOFTSTUK.

### Van de geleegenheid, fteeden en vafte plaatzen, als mede van de lugts-gefteltheid, aardryk, gewasfchen, verfcheidenerlei dieren en van den Koophandel van *Nieuw-Engeland*.

Uitgeftrektheid van Nieuw-Engeland.

DE Heer *De Laat*, die voor de naukeurigfte Schryver van de *Weft-Indien* gehouden word, verzint zich in zyn verhaal van *Nieuw-Engeland*, wanneer hy zegt, dat het maar 70 mylen lang is. De *Hollanders*

*landers* hadden het in die tyd zoo zeer bezet, aan de Zuidzyde, alwaar zy toen de geheele Colonie van *Nieuw-haven* in hadden, en de Franſchen aan de Noordkant, alwaar zy alles, wat aan de andere zyde van de rivier *Piſcatawai* legt, als een gedeelte van *Norembegua* reekenden, zoo dat 'er voor *Nieuw-Engeland* maar weinig overſchoot; dog wy zullen bewyzen, dat het zich 300 mylen langs de kuſt uitſtrekt, zonder de punten en hoeken te reekenen, als wanneer het nog veel meer zoude beloopen. Het is nergens meer als 50 mylen in een rechte lyn breed. Het legt tuſſchen 41 en 45 graden Noorder breedte, en grenſt ten Noorden aan *Canada*, ten Weſten aan *Penſilvanie*, ten Zuiden aan *Nieuw Jork* en ten Ooſten aan de *Atlantiſche Zee*; en is alzoo in het midden van de gematigde lugtſtreek geleegen; en nogtans is het ten opzigte van hitte en koude, in verre na zoo verdragelyk alhier niet, als in de andere landen onder die zelve lugtſtreek, gelyk eenige gedeelten van *Italien* en *Vrankryk*. *De Laat* geeft hier van deze volgende reeden, namentlyk dat dit land aan deszelfs zeekant veel kouder is, ten deele weegens de nabyheid des *Oceaans*, wiens geſtadige beweeging en zeer hooggaande baren de kragt der zonne-ſtralen breekt, als ook ten deele weegens de meenigte der om hoog klimmende dampen, waar door de lugt zeer verkoeld word; hy zegd ook, dat de gedeelten dezes lands, die na 't Ooſten leggen, veel kouder, en die welke Weſtwaards leggen, veel warmer zyn; dat het des zomers aldaar niet zoo warm, en des winters daar en tegen veel kouder is, als in andere Europiſche landen, onder die zelve lugtſtreek geleegen; dog dat het, wat de zuiverheid der lugt, en vrugtbaarheid des aardryks aanbelangt, voor het beſte geweſt in Europa niet behoeft te wyken.

Het Klimaat van *Nieuw-Engeland* is in vergelyking van dat van *Virginie*, even als het klimaat van *Schotland*, by dat van *Engeland* vergeleeken. De lugt is immers hier zeer gezond, en komt met de geſteldheid der Engelſchen zeer wel over een, uit welken hoofde ook deze Colonie de allerbloejendſte en volkrykſte is, van alle die de kroon van *Engeland* in *America* bezit. Klimaat.

De aarde is hier doorgaans zeer vrugtbaar, dog op zommige plaatzen meer, dan op andere, waar ontrent wy het onderſcheid zullen toonen in het verhandelen van de byzondere landſchappen; om het welke te doen wy de kuſt van het Noorden tot het Zuiden zullen langs wandelen, en al het merkwaardige, dat tot onze kennis komt, aanteekenen, verdeelende het geheele land in de 4 voornaamſte Colonien, ofte Provincien, en deze wederom in derzelver byzondere Graafſchappen, agtervolgens de tegenwoordige verdeeling in het laatſte opſtel daar van gemaakt. Aardryk.

De uitgeſtrektſte en volkrykſte provincie is die van *Maſſachuſet*, het welk de naam is van die Indiaanſche natie, welke dat gedeelte des lands bewoonde, daar nu de Stad *Boſton* legt. Deze Provincie ſtrekt zig van het Maſſachuſet.

het Oosten na het Westen in de lengte, langs de kust van *Scituate* in het Graafschap *Pleimouth*, tot aan de rivier Sako in het Graafschap *Main*, omtrent 110 mylen ver, en in de breedte van 't gemelde *Scituate* tot aan *Enfeild* in *Hampshire*, in de Provintie van *Connecticut*, ontrent 60 mylen, alhoewel het verder op die breedte niet heeft. Onder deze Provincie behoren de Graafschappen van *Main* en *Cornwal*: In het eerste-gemelde leggen deze volgende steden: *Falmouth*, *Scarborough*, *Wells*, *Jork* en *Kittery*. In het tweede zyn de steeden *Douer*, *Exeter*, *Hampton*, *Hedeck* of *Nieuwcastel* en *Portsmouth*. Voorts behoort tot Massachuset het Eiland vad *Shoals*. Het Landschap *Jork* geeft ook wel de naam aan een gedeelte van deze Provincie, dog is voor het overige onder het Graafschap *Main* begreepen.

Main.

Cornwal.

Casco.

De uiterste Baai Noordwaards is *Casco*, waar in de rivier is genaamt *Sako*. Aan deze revier legt *Saco-stad*, anders genaamt *Scarborough*. Hier is een zeer goede schans in den laatsten Indiaanschen oorlog gebout, dewelke den Hurons of Franschen Indianen oostwaarts tot een breidel verstrekt; deze schans, was met 10 of 12 stukken beplant. In dat zelve Graafschap legt de schans *Willem Hendrik* aan de rivier van *Pemmaquit*, omtrent 20 roeden van *High-Water-Mark*, welke schans in tyden van oorlog met 18 stukken kanon beplant, en met 60 of 80 mannen bezet wierd. De rivier *Pemmaquit* loopt tusschen de 40 of 50 mylen ver door het land. Behalven deze zyn 'er nog 3 kleine rivieren, genaamt *Spurenwink*, *Kennebunk* en *Piscatawai*, en verscheide Eilanden ontrent de kust, zommige van de welke tien mylen lang zyn. De Ooster deelen, als zynde de verst af gelegene van geheel Engeland, hebben hooge Bergen en verschrikkelyke Bosch en en Wildernissen, maar na de zeekant en langs de rivieren is het altemaal vrugtbaar koorn en weyland, dog de voornaamste handel bestaat in bevers, timmerhout en visch. Deze twee Graafschappen waren inden beginne der volkplanting een Provincie op haar zelven, onder de naam van *New-Hampshire*, dog zy verzogten naderhand, om in de Provintie van *Massachuset* te worden ingelyft. De voornaamste Steeden met vestingwerken voorzien, zyn *Jork*, *Dover* en *Wels*, gelyk 'er mede zulke vestingen op alle de Frontieren zyn, als ook in de meeste andere gewesten, vermids de Indianen in eenen dag marscheerens tot in het hartje van het land komen kunnen. Daar waren ontrent 100 Huisgezinnen tot Wels voor den laatsten Indiaanschen oorlog in het Oosten. De Landschaps-regtsdagen worden tot Dover en Portsmouth op den laatsten Donderdag in Juny, en tot Jork op den eersten Donderdag in July gehouden.

Essex.

Voorts behoort onder Massachuset het Graafschap Essex, waar van wy de namen der Steeden alhier zullen laten volgen: *Amesburi*, *Andover*, *Beverly*, *Boxford*, *Glocester*, *Haverhill*, *Ipswich*, *Lyn*, *Manchester*, *Marblehead*, *Newbury-East*, *West*, *Romley*, *Salem*, *Salisbury*, *Topsfeild* en *Wenham*.

*Salem* is van alle deze Steden de voornaamste, alwaar de Landschaps-Vergadering op den laatsten Donderdag in November gehouden word; zy heeft ook een weekelykse en twee jaarlykse marktdagen. De eerste is op Woensdag en de twee laatste vallen op de laatste Woensdag in Mey en September. Deze Stad is zeer vermakelyk tusschen twee rivieren geleegen, en is daar benevens de eerste van alle, die in de provincie van *Massachuset* gebouwd wierden. *Lyn* is een koopstad. Dit landschap word ten Oosten besproeid door de groote rivier *Merrimak* dewelke meer dan 40 mylen ver kan bevaren worden; de aarde is hier niet zonderling vrugtbaar, ten zy wat nader aan de zeekant. De bergen zyn hier ook niet zeer hoog, en worden aan de West-kant door de Indianen bewoônt. Digt by legt een zeer vrugtbaar Eiland, ontrent 3 mylen lang; en vermids de meeste steden niet verre van de zee leggen, zoo verschaft zulks een groot gemak voor de visschery. In dit Graafschap legt het voor-gebergte *Trabigzanda*, nu genaamt de Kaap *Anna*, het welk zeer hoog is.

Na *Essex* volgd *Midle-sex*, waar onder deze volgende Steeden behoren: *Billerica*, *Cambridge*, *Charles-Town*, *Chelmsford*, *Concord*, *Dunstable*, *Groton*, *Lancaster*, *Marlborough*, *Malden*, *Medford*, *Newton*, *Oxford*, *Reading*, *Sherburn*, *Stow*, *Sudbury*, *East-Waterton*, *West*, *Woburn*, *Worcester*. Midlesex.

De voornaamste van deze Steden is *Cambridge*, geleegen aan de noorder arm van *Karels-rivier*. Hier is een Hooge School, verciert met 2 lands-leerling-huisen, genaamt *Harvard* en *Stougton*. Deze stad was eerst genaamt *Newton*, dog zy kreeg de naam van *Cambridge* van wegens de scholen, die aldaar gestigt wierden; zy heeft daarbenevens verscheide voortreffelyke gebouwen en fraje straaten. Hier na volgt *Charles-Town*, een moeder van *Boston*, van de welke het maar een myl aflegt tusschen twee rivieren, de eene genaamt *Charles* en de andere *Mistik*, strekkende van het eene oever der rivier tot aan dat van de andere. Deze stad is gecierd met een schone groote Kerk, een fraai Markt-plein aan de kant van de rivier, en twee lange straten die daar na toe lopen. De landschaps-vergadering word aldaar den derden Donderdag in Juny en December gehouden. *Reading* is een volkryke welgeleege Stad aan de Oevers van een groot binnen-meir, en hier zyn twee groote molens, te weten een koorn en een zaagmolen. *Waterton* is befaamt door de twee jaar-markten, die daar op de eerste vrydagen in Juny en September gehouden worden. De rivieren zyn in dit gewest niet heel breed, dog in groten getale, waar door het weiland aan alle kanten besproeit word, zoo dat dit de vermakelykste en vrugtbaarste landsdouw van geheel *Nieuw-Engeland* is; de weiden zyn hier vol van allerhande vee en word de Stad *Boston* van hier uitrykelyk voorzien van Runderen, Varkens enz. zoo wel om te verzenden, als ook voor hare eigene consumtie; de heuvels zyn hier als overdekt met schapen, en beide de heuvels

zoo wel als de schapen hebben zeer veel gelykheid met die van *Devonshire* in *Oud-Engeland*.

Suffolk. Nu volgt het Graafschap *Suffolk*; daar in zyn de volgende Steeden: *Boston*, welke stad 6 Engelsche en een Fransche Predikant heeft, *Braintree*, *Dedham*, *Dorchester*, *Hingham*, *Hull*, *Medfeild*, *Mendon*, *Milton*, *Roxbury*, *Weymouth*, *Woodstok* en *Wrentham*

Boston. De Hoofdstad van dit Landschap is *Boston*, welke met eenen de Hoofdstad is van geheel *Nieuw-Engeland* en de grootste Stad in *Amerika*, uitgezondert twee of drie Steden op de Spaansche kust. Zy legt aan de zee, en daar door zeer bekwaam tot den handel; daar benevens is zy aan de zeekant versterkt door een aanzienlyk Kasteel, gebouwt op een Eiland, aan de mond van de have, waar van het den naam voert van *Castle Island* dat is *Kasteel-Eiland*, en van de landzyde door verschanzingen op twee of drie naby geleegene hoogten, welke alle de toegangen bestryken. De Stad is met een meenigte van fraje gebouwen, zoo gemeene als byzondere, verciert; onder andere is het landschapshuis en het huis van den Ridder *William Phips* heel fraai. Zy heeft verscheide zeer schone straten; en men kan zeggen, dat zy grooter is als *Exeter*, werdende het getal der Inwooners op 10 of 12000 begroot. De bezetting bestaat in 4 kompagnien te voet. Daar zyn twee Parochie Kerken en een Fransche Kerk en twee Vergaderhuizen. De Oude, de Noorder en Zuider-Kerken behoren den Presbyterianen, dewelke hier de *wettige of openbare Kerk van Engeland* zyn; de Fransche behoort aan Fransche Protestanten en van de Vergaderhuizen word het eene gebruikt door eenige Ingezeetenen van de Anglikaansche of Bisschoppelyke Kerk, en het andere door luiden van de Doopsgezinde Belydenis. Hier is de voornaamste ree of have van de Colonie, en hier van daan worden in een jaar meer dan 3 of 400 scheepen met visch, osse en verkens vleesch enz. na verscheide gewesten van Europa en Amerika afgezonden. De Gouverneur houd hier doorgaans zyn verblyf en hier hebben de Leeden van het Algemeene Landschap hunne Vergaderplaats; hier houden de Gerechtshoven hunne zittinggen, en alle des Lands-zaken en belangen worden hier geschift en verhandelt. Kortom *Boston* is een zeer bloeiende Stad en behoeft van wegens de schoonheid van hare gebouwen, en de uitgestrektheid van haren koophandel voor weinig Steeden in *Oud-Engeland* te wyken. De weekelyksche marktdag is op Donderdag, en de jaarmarkt word tweemaal 's jaars hier gehouden, te weten op de eerste Donderdagen in Mei en October, en duuren ieder drie dagen. De landschaps Vergadering houd hare zitting op de laatste Donderdagen in April, July, October en January.

*Dorchester* is de grootste Stad naast *Boston*, en is gebouwt aan de mond van twee kleine rivieren dicht aan de zee: zy heeft twee jaarmarkten, eene op den vierden Donderdag in Maart, en de andere op

op den laatsten Woensdag in October. *Roxbury* is vermaard van wegens deszelfs vry school. *Weymouth* is de oudste stad in de Provincie, doch is nu zoo aanzienlyk niet, als in den beginne van de volkplanting. In deze landstreek zyn geene grote rivieren, doch veele kleine, die het land zeer vruchtbaar en vermakelyk maken, zoo dat *De Laat* zegt, dat deze oorden wel verdienen een paradys genoemt te worden. Ten westen van dit landschap en dat van *Midlesex* legt *Hampshire*, en daar in de volgende Steden *Deerfeild*, *Enfeild*, *Hatfeild*, *Hadley*, *Northampton*, *Springfeild*, *Southfeild* en *Westfeild*. **Hampshire.**

Dit landschap wat verder van de kust gelegen en bergachtig zynde, is zoo vruchtbaar niet als deze, die aan de rivieren of dichter aan de kust leggen. De voornaamste van de zoo evengemelde steden zyn *Northampton*, alwaar de landsvergadering op den laatsten Donderdag in Maart word gehouden, en *Springfeild*, alwaar die op den laatsten Donderdag in September by een komt.

Wy komen nu tot de volgende doch oudste *Colonie* van *Nieuw-Engeland*, namentlyk die van *Plymouth*, dewelke zich omtrent 100 mylen langs de kust uitstrekt, van de *Kabeljauws-Kaap* in 't landschap *Barnstable*, tot aan *Manchester* in 't landschap *Bristol*; en in de breedte omtrent 50 mylen van *Monament*, in 't landschap *Barnstable* tot aan *Scituate* in 't land van *Pleimouth*; en word verdeelt in de volgende landschappen, namentlyk: **De Coloni van Plymouth.**

*Pleimouth* waar in de volgende steden leggen, als *Bridgewater*, *Duxbury*, *Marshfeild*, *Midlebury*, *Plimouth* en *Scituate*.

De voornaamste stad van dit landschap is *Nieuw Plimouth*, de hoofdstad van de *Colonie* en de oudste in *Nieuw-Engeland*. Zy legt aan de groote meerboezem van *Patuxet* en bestaat uit omtrent 3 of 400 huisgezinnen. De grootste Stad naast deze was voormaals *Scituate*; doch of schoon *Plymouth* de eer heeft van de hoofdstad van het land te weezen, zoo is *Scituate* onlangs zodanig toegenomen, dat deze stad reeds met twee kerken pronkt, daar *Plimouth* tot nog toe niet meer dan eene heeft. Door dit landschap lopen 3 kleine revieren; de grond is by na van de zelve geaardheid, als die van *Suffolk*.

Als men van dit land na het naastgeleegen landschap wil oversteeken, moet men de *Kabbeljauws-Kaap* het hoogste gebergte op deze kust en de Noorderlykste land-punt of uithoek in deze Provintie, verbyzeilen. Het land daar om heen is bar, maar de gerieflykheid der visch-vangst heeft het zoo volkryk gemaakt, als eenig ander gewest van *Nieuw-Engeland*. Dit Graafschap is na de Stad *Barnstable* genoemt, leggende in een Baai, welke ook alzoo genaamt is. De steden van het landschap *Barnstable*, zyn *Barnstable*, *Eastham*, *Manimoi*, *Rochester*, *Sandwich*, en *Jarmouth*. **Barnstable.**

Regt tegen over de Zuider baai van dit landschap, genaamt de Baa

van *Monument*, leggen twee Eilanden, waar van het eene genaamt is *Martha's Wyngaard*, alwaar Capitein *Gosnold* aller eerst lande, en alwaar nu de Parochie Kerk is met 2 Predikanten, behalven verscheide Indiaansche Preedikers, zynde het Eiland jegenswoordig meest bewoond door bekeerde Indianen, gelyk mede het ander Eiland *Nantucket*, alwaar gene Engelsche, maar loutere Indiaansche Predikers over de Kerken gesteld zyn. Het naauw tusschen *Martha's Wyngaard*, en de vaste kust genaamt *Malabar*, is een zeer gevaarlyk vaarwater.

Bristol. De Provintie, die na deze volgt, is die van *Bristol*; de Steeden van de zelve zyn, *Bristol*, *Swansey*, *Taunton*, *Little-Compton*, *Swansey* aan de mond van de rivier *Providence* geleegen, is van eenig aanzien in de Provincie, dog de grootste handel word tot *Bristol* gedreeven, welke de Hoofdstad is van dit landschap, waar onder het Eiland *Rhode* als een gedeelte daar van gereekend word; in dit Eiland zyn 2 Kerken tot *Nieuwpoort* en *Portsmouth*. *Elisabeths Eiland* aan de mond van *Monuments Baai*, is een van die oorden, daar Capitein *Gosnold* eerst voet aan land gezet heeft.

De Rivieren *Providence* en *Patuxet* zyn de voornaamste, die in dit land gevonden worden, dog zy zyn beide niet zonderling groot. De *Narraganses*, de allergeduchtste Natie der Indianen, bewoonen de Zuidwester gedeelten van de zelve. Dit landschap heeft voor het overige niets buitengemeens, nogte iets, dat van de andere verscheelt, om alhier in het byzonder gemeld te worden.

De andere twee Provincien, dewelke nu de vereenigde Colonie van *Connecticut* en *Nieuwhaven* uitmaken, strekken zich in de lengte van *Stoniton* in de Provincie vau *Nieuw-Londen*, tot aan *Rye*, in die van *Fairfeild*, en tot aan de grensen van *Nieuw-Jork* omtrent 70 mylen, en in de breedte van *Saibrook* in *Nieuw-Londen*, tot aan *Windsor* in *Hartford*, omtrent 50 mylen. Het eerste landschap dat wy alhier aan de kust ontmoeten, is dat van *Nieuw-Londen*, waar in de volgende Steeden geteld worden: *Stoniton*, *Saibrook*, *Preston*, *Dansick*, *Norwich*, *Nieuw-Londen*, *Lyme*, *Libanon* en *Killingworth*

De Oostergedeelten van dit Landschap zyn zeer vermaakelyk en vrugtbaar, maar de Westerlyke zyn bosch en bergagtig, waar door zy een grooten handel dryven in pelteryen en houtwaren. *Saibrook* is de oudste Stad in het landschap, geleegen aan de zuidzyde van de rivier *Connecticut*. *Lyma* legt aan de Noordzyde, digt aan de mond van dezelve. Deze rivier is heel breed en in verscheide armen verdeelt, en kan tot aan *Harford*, dat is 60 mylen landwaards, bevaren worden. De Stad van *Nieuw-Londen* legt aan een rivier, genaamt de *Teems*, welkers eerste arm genaamt is *Glas-rivier*, de volgende *Russels-vermaak*; een derde arm voert de naam van *Indiaansche rivier*; de overige zyn zoo klein, dat zy niet meldenswaardig zyn. Daar is nog een ander smalle rivier, dewelke tot *Manchester* in de zee uitloopt.

Na deze Provincie volgt dieper in 't land het landschap *Hartford* met de steeden *Farmington*, *Glastonbury*, *Hadham*, *Hartford*, *Middle-Town*, *Simsbury*, *Waterbury*, *Weathersfeild*, *Windsor*, *Farm* en *Windham*. Hartford.
*Hartford* is de aanzienlykste van alle, en heeft 2 Kerken, de *Oude* en de *Nieuwe*, vermids die van *Nieuw-Engeland* niet gewoon zyn hunne Kerken door de namen van eenige heiligen te onderscheiden. Ontrent *Hadham* is een Eiland in de rivier van *Connecticut*, dewelke de Noorder grensen van dit landschap besproeit, genaamt het *Dertig-mylen-Eiland*, om dat het net zoo ver van de mond der rivier aflegt. In de Wester deelen vind men verscheide riggels van bergen en dikke bosschen, het welk den inwooneren overvloed van een voordeelige handel aan de hand geeft.

De twee volgende landschappen maken de Colonie uit van *Nieuw-haven*, en zyn beide Zee-provincien. De namen der steeden in het landschap *Nieuw-haven* zyn *Brainford*, *Derby*, *Guilford*, *Milford*, *Nieuw-haven* en *Wallingford*. Nieuwhave.

Digt by *Brainford* is een kleine Yzerhut aan een arm van een kleine rivier, die aldaar zich in de zee ontlast, zynde die plaats deswegen genaamt de *Ysermolen*. Nog een andere kleine rivier is 'er, die tot *Milford*, en nog eene die tot *Guilford* in zee loopt. De Hoofdstad van deze Provintie is *Nieuw-haven*, welke de eerste van alle deze steeden gebouwt wierd. Na deze wierd *Guilford*, toen *Milford*, daar na *Stamford* en laatstelyk *Brainford* aangelegt. Nu volgt het Landschap *Fairfeild*, en daar in de volgende Steeden *Danbury*, *Fairfeild*, *Fairfeild-Village*, *Greenwich*, *Norwalk*, *Rye*, *Stamford*, *Stratford* en *Woodbury*. Fairfeild.

Deze Provincie heeft geen vaarbare rivier; deze die in de Baai van *Hudson* beneeden *Nieuwe-markt* uitloopt, bykans niet noemens-waardig zynde, alhoewel zy omtrent haren mond nog al vry breedt is, dog deze breedte verliest zy 5 of 6 mylen hoger, strekkende hare lengte niet meer dan 15 of 20 mylen in het land. De meeste steeden leggen op kreeken of inhammen in de Baai van *Hudson*, en zyn zoo wel van weegens hunne koophandel, als grootte, niet zonderling vermaard; de bloejendste en volkrykste steeden van *Nieuw-Engeland* moet men in de Noorder gedeelten zoeken, niet tegenstaande de Zuiderdeelen mede van goed koorn, ossen, verkens en andere leeftocht voorzien zyn, doch niet zoo overvloediglyk, als de Colonie van *Massachuset*. Het land is binnenwaarts, namentlyk 8 of 10 mylen van de kust, niet dan bosch en bergen, en van niemand bewoond. Eenige van de rivieren en havenen, door ons opgenoemd, gelyk als die van *Merrimak* en *Boston*, zyn bekwaam, om 500 of 1000 zeilen te bevatten en bezaait met ontrend 200 Eilanden, waar door het geweld der winden en baren in deze wateren zeer veel word gebrooken. De bosschen zyn doorgaans vervuld met boomen, bekwaam tot allerlei timmerhout.

Hebbende aldus deze 4 Provincien in hunne meet-kundige t'zamen-hang

hang beſchouwt en een verhaal gegeven van derzelver verſcheidene geaardheden, als ook van het klimaat in 't algemeen, zoo komen wy nu tot de verſcheide zoort van gewaſſen en gedierten van *Nieuw-Engeland*; en zullen wy met de laatſte beginnen, en eerſt ſpreeken van de viſch, dewelke hier uitneemend goed en in genoegzamen overvloed is, zoo tot leeftocht, als tot de verzending en koophandel na buiten, beide in zee en rivieren, als onder anderen Kabeljouw, Roch, Steur, Bruinviſch, Zalm, Haring, Schelvis, Makreel, Oeſters, Moſſelen, Spiering, Aal, Prikken, Robben, Walviſch, en meer andere kleine en groote zoort van viſch.

Eenige jaren geleeden wierd op de kuſt van *Nieuw-Engeland* een doode Walviſch gevonden van die zoort, welke *Trumpo* genaamt werden, hebbende tanden gelyk die van een mole, en de mond zeer diep beneden de neus, welke laatſte in verſcheide gaten verdeeld was, waar uit een oliagtig vogt vloeide; het overige een dikke vetagtige ſubſtantie zynde, wierd uit de neus geſchrabt en gezegt de bekende *Spermaceti* te wezen. Deze walviſchen onthouden zich tuſchen *Nieuw-Engeland* en *Nieuw-Jork*.

De Walviſch-viſſchery ging voormaals meer in zwang, als nu ter tyd; maar de Kabeljauw-viſſchery is door den handel van *Terreneuf* merkelyk toegenomen, dog daar worden nog zeer vele van die en andere viſch gevangen, in gezouten en na de *Zuiker-Eilanden* gezonden, tot onderhoud der Negers en andere Slaven aldaar. De kuſt van *Nieuw-Engeland* is t'allen tyde, het zy ſchoon of leelyk weer, zeer ryk van viſch, dog de beſte vangſt-tyd is in Maart, April, Mey en een gedeelte van Juny. De Capitein *Smith* verhaalt, dat 'er in zynen tyd gevangen wierd een zoort van viſch genaamt *Alkermes*, het ſtuk 30 of 40 pond ſterl: waardig, dewelke nu weinig bekend zyn, en zeer zelden gevangen worden, gelyk het zoo mede geleegen is ten opzicht van de *Piſcis Stellaris*, of *Starreviſch*, van de welke 6 of 7 omtrent *Namtuket* gevangen zyn; en heeft de Heer *Wintrop* Gouverneur van *Connecticut* een verhaal aan het Koninglyk Genootſchap der Wetenſchappen van dit doorwrocht konſtſtuk der natuur mede gedeeld, her welk zich in meer dan 81920 kleiner deelen of telgjes van malkanderen ſcheid, en een der zeldzaamſte en onbegrypelykſte werk-ſtukken der ſcheppinge mag genoemt worden.

Deze *Smith* ſpreekt nog van verſcheide zoorten van beeſten, dieren en onder anderen ook viſch, dewelke nu zeer zelden of nooit in *Nieuw-Engeland* gevonden worden, gelyk als Leeuwen, Muskes-katten enz. Dog daar zyn Beeren, Otters, Bevers enz. als ook dat ſeldzame dier genaamt *Moſe*. Dit dier is ontrent van grootte, als een Os, heeft een hals, als een Hart, is kort van beenen, deszelfs ſtaart is veel langer als die van een Bok; het vleeſch van dit dier is een zeer aaugenaame ſpys, en het verandert alle 4 jaren van hoorens. *Joſſein* zegt in zyne zeld-

zeldzaamheden van *Nieuw-Engeland*, dat dit dier ontrent 12 voeten hoog is, lang van hoorens en breed van voeten. Een andere Schryver zegt, dat dit dier gemeenelyk des winters gejaagt word, en dat de jagers zomtyds een halve en zomtyds wel een heelen dag bezig zyn, om het te agterhalen; de grond in die tyd doorgaans met ſneeuw bedekt zynde, word het door de diepe ſtappen vermoeit; in zynen loop haalt het zomtyds boomen van een mans dikte om ver. Wanneer de jagers hem na by gekomen zyn, ſchieten zy hem met lancien; verwond zynde, loopt hy, zoo lang als hy kan, dog zeer langzaam, tot dat hy door het menigvuldig verlies van bloed ten laatſten zoodanig ter neder valt, dat de aarde onder hem davert. De dieren in *Nieuw-Engeland* plagten een zeer voordeeligen handel aan onze Engelſchen te verſchaffen, dewelke zeedert zeer merkelyk afgenomen is, gelyk ook de handel aldaar in 't algemeen, door het ongebruik, waar in de bevers en andere pelteryen geraakt zyn. Voor het overige vind men hier overvloed van alle zoort van Europiſch Vee, gelyk als Koejen, Schapen, Geiten, Zwynen en Paarden. De laatſtgenoemde zyn wat aan de kleine kant, en niet veel grooter, als de paarden van *Wallis*, dog zy zyn zeer taai en van grooten dienſt; dezelve worden in meenigte uitgevoert na de *Leeuwaards-Eilanden*, alwaar zy zoo onder de man, als tot trekpaarden, zeer veel gebruikt worden. De Koopluiden van *Nieuw-Engeland* zenden ook veel leer na die Eilanden en ook zeer veel Oſſe en Varkens-vleeſch, gelyk hier boven gemeld is. Van kruipend gedierte is hier, behalven andere Dieren, die dit land met de andere geweſten van *Amerika* gemeen heeft, de ratelſlang het vermaardſte en allergevaarlykſte. Hier zyn ook verſcheide zoorten van vliegen, welke den Inwooneren zeer veel overlaſt doen. Eenige jaren geleeden was 'er in *Nieuw-Engeland* zulk een menigte van zeeker zoort van vliegend ongedierte, dat de vrugtboomen meer dan 200 mylen ver ganſchelyk bedurven wierden. Dit ongedierte kwam uit de grond op, gelyk de wormen, en veranderde tot vliegen met een ſtaart, of angel, waar mede zy in de boomen ſtaaken, dewelke door het vergift, dat zy in dien angel droegen, ſturven.

Daar is nauwlyks een land onder de Zon, het welk zoo veel gevogelte, zoo in meenigte als in verſcheidenheid van zoorten, wilde en tamme, uitleevert, als *Nieuw-Engeland*. Hier vind men Feſanten, Patryſen, Kalkoenen, Ganſen, Eend-vogels, Reigers, Ojevaars, Waterraven, Zwanen, Meerels, enz. By deze geleegenheid moeten wy ook zeggen, dat het land geen minder overvloed heeft van koorn. namentlyk van al zulk koorn, als in *Europa*, of in *Amerika*, gevonden word. Zy verzenden zeer veel Tarw, Haver, Erreten, Boonen, Meel en Tweebak na de *Barbados* en *Caribiſche Eilanden*. Vlas en Hennip groeit hier zoo weelig, als in eenigen oord van de Ooſt-zee, of *Duitſchland*; in een woord, daar is geen eenig zoort van koorn of graan, dat eenige winſt geven kan, 't welk hier niet geteeld en aangekweekt word.

Het Indiaansch koorn dat gene zynde, het welke in dit geweſt meeſt gezaeit word en het eenigſte, het welk voor de komſt der Engelſchen alhier bekend was, zoo zullen wy den Leezer de wyze van deszelfs aankweeking alhier mede deelen, volgens het berigt door den Gouverneur *Winthrop* aan de Koninglyke Maatſchappy der Wetenſchappen dien aangaande gegeven.

De inwooners noemen dit koorn *Weachin* en in zommige gedeelten van *Amerika* is het bekend onder de naam van *Majes* of *Maize.* De aar van dit koorn is ontrent een ſpan lang, beſtaande uit 8 reijen koorn, ofte meer, na dat de grond vet of ſchraal is, zynde in ieder rei ontrent 30 koorntjes. Dit koorn is van allerhande koleur, gelyk als rood, wit, geel, blauw, olyfverf, groenagtig, zwart, geſpikkeld, geſtreept enz., en dat zomtyds in het zelfde ſtuk lands, ja in een en de zelfde aar; dog de witte en geele koleur is wel de gemeenſte. De aar is tegen de kou en ſcherpe wind door dikke bolſters en baſten gedekt; de halm groeit 6 of 8 voeten hoog; alhoewel die in *Nieuw-Engeland* niet wel zoo lang valt, als in *Virginie*; en tot *Canada* valt hy nog korter. Dezelve is met gewrichten of leden t'zamengevoegt, gelyk een riet en vol van een zoet zap, gelyk het zuiker-riet, waar van een zieroop, zoo zoet als zuiker, kan gemaakt worden, en waar van al meer dan eens de proef is genomen. Aan ieder lid zyn lange bladeren, en en aan de top is een telg met bloemen, gelyk de Rog-bloemen. Dit koorn word gemeenlyk geplant van het midden van *April* tot aan het midden van Mei. In de Noorder gedeelten groeit een zoort van graan genaamt *Mohank*, het welk niet voor *Juny* gezaait en egter op zyn tyd ryp word; de halmen of ſteelen van dat koorn zyn kort, de aaren by de grond, en van verſcheide koleuren. De *Maiſe* wort geplant in reyen, overal even wyd en ontrent 5 of 6 voeten van malkanderen; de aarde word met een ſchop tot ontrent 4 duim gediept en als dan worden 4 of 5 korrels in de breedte van een ſchop, en een weinig van elkander gelegt, waar na deze korrels met aarde overdekt worden. Zoo 'er nu 2 van deze granen opkomen, is het een goede Oegſt. De groente die van dit koorn eerſt uitſchiet, is ontrent een hand hoog, en word de aarde rondom dezelve met een ſchop telkens los gemaakt, en moet zulks geſtadig herhaald worden, wanneer de groente opkomt. Als de ſteel om hoog ſchiet, moet men een weinig aarde, als een bergje, daar rondtom heen leggen. Dit koorn word ontrent het midden van *September* ryp, het moet zoo voort, na dat het gemaait is, afgeſtroopt worden, ten zy het zeer dun op malkanderen gelegt werde, want anders word het ſchimmelig of ſpruitig. De Indianen dorſchen het en drogen het op matten in de zon, daarna bedelven zy het in holen in de grond, welke holen inwendig met matten of mos bekleed zyn, en dit zyn hunne koornſchuuren. De Engelſchen hebben het nog onlangs met hulp van de ploeg geplant. Zy maakten de vorens of groeven 6 voeten van malkande-

ren,

ren, dan weder andere vorens kruisweys over deze heen, leggende het koorn in ieder kruispunt, of daar de vorens in malkanderen lopen. De Indianen kneusen en builen het, tot dat het gansch fyn word, en eeten het dan in plaats van brood met visch of wild. Zomtyds stampen zy het ook wel in mortieren en builen het dan. De gewoonlykste manier is het koorn op kolen te roosten, het welk zy zoo kunstig weeten te doen, dat het heel gaar en mild word, zonder te zengen. Dan stampen zy het tot fyn meel, en nuttigen het zoo droog, of ook wel gemengt met water. De Engelschen mengen het tot een vasten deeg en bakken het tot brood. Het beste voedzel dat daar van gemaakt word, is genaamt *Samp*; het koorn word een half uur lang in water geweekt, dan in een vyzel gekneust, tot dat het zoo klein is als rysmeel, dan gebuilt, en vervolgens toegemaakt met melk of boter en zuiker, het welk een zeer aangenaame, voedzame en gezonde spys is. Van dit koorn maken de Engelschen ook goed bier op tweederlei wys; zy konnen het eerst tot mout laten schieten, of zy maken het bier ook wel van het brood; als zy het tot mout maken, moet het op en neerwaards schieten, tot wortels en tot bladen. Om het welke te doen, neemen zy het bovenste van de aarde weg tot ontrent 2 of 3 voet, dan overdekken zy die grond met koorn, en het koorn weder met de afgegravene aarde; wanneer dit bed dan geheel groen is, van de spruiten die het koorn uitschiet, het welk gemeenlyk binnen 10 dagen geschied, als dan word het uitgenomen, van de aarde gezuivert, gedroogt, gewaschen en dan nogmaals in een oven gedroogt. Van zulk mout word bruin bier gebrouwen dat aangenaam en gezond is. Het bier dat van brood gekookt word, kan langer duuren en is nog wel zoo goed van smaak. Het brood word tot grote brokken als een vuist gesneeden, waarna zy het bewerken en mengen, even als het mout, konnende zoo veel of zoo weinig hop daar by gedaan worden, als zy begeeren.

Behalven tuin-en andere vruchten, van dewelke hier nauwlyks eenig zoort ontbreekt, zyn de bosschen bezaait met eeke, olyve, essche, cypresse, kastanje, ceder, espe, boeke, denne, sassafras en sumackbomen.

Onder andere rariteiten van *Nieuw-Engeland* is ook de *Sabina vulgaris*, of zevenboom, die hier veel gevonden word, op de bergen en heuvels van zelfs groejende.

Hier groeit ook, gelyk als op de *Bermudas*-Eilanden, die beesie, dewelke wurmen voortbrengt, welke daar na in vliegen veranderen, groter dan de conchenille vliegen, die uit diergelyk een beezie voortkomen; in dewelke een verw gevonden word, zoo goed, als die van de conchenille-vlieg, en welkers geneezende kragt deze laatste verre te boven gaat.

In de Oosterdeelen van *Nieuw-Engeland* groeit een zeekere boom, op welkers bast kleine knobbels zyn, waar uit een zeeker vocht als

terpentyn vloeit, het welk zeer wondheelend is. De kleine eek groeit hier in 't wild, en wierd hier van daan eerst na Engeland gebragt, om voort gekweekt te worden. Maar de schat en glorie hunner wouden legt in de hooge eek en denneboom, uit dewelke Engelands scneepswerven met al het nodige scheeps timmerhout, en vry beeter koop, als uit de Oostzee, zouden konnen gerieft worden. Pik en teer word hier ook gemaakt en zoo goed als ergens in de Oostzee; en men kan zeggen, dat hier meer schepen gebouwt worden, als in alle de andere Engelsche, ja in alle de overige Colonien van *Amerika* zamen.

Het is ligt te begrypen, dat dit groot getal menschen op die wys alhier te werk gestelt, van een veel grooter voordeel zyn voor de kroon, dan zy in *Engeland* zyn zouden, alwaar toch buiten dat zoo veele duizenden leedig lopen. Neerstigheid en werkzaamheid zyn twee nodige dingen in *Amerika*, om te bestaan, alwaar in den beginne van de oprechting dezer Colonien niemand het leeven kon onderhouden, zonder een hand aan werk te slaan. En dewyl de noodzaaklykheid van het werken, om de kost te bekomen, zooo groot niet is in *Oud-Engeland*, zoo is dit de oorzaak, waar om 'er zoo veele leedig-gangers onder ons gevonden worden, dewelke van veel groter nut en dienst voor het land zouden zyn, indien zy alle zich in deze gewesten bevonden, alwaar de mond door de handen moet gevoed worden. Ook kan ik niet zien, dat 'er eenig ander onderscheid is tusschen *Nieuw*-en *Oud-Engeland*, als het geen'er is tusschen *Lincolnshire* en *Sommersetshire*, nogte kan 'er eenige reede gegeeven worden, waarom het den Engelschen in *Amerika* niet zoo vry zoude staan, hunne landeryen te bouwen en te verbeeteren, zoo als zy het geraden vinden, als het die van *Sommertshire* vrystaat, om zulks te doen tot gerief van die van *Lincolnshire*.

Die van *Nieuw-Engeland* dryven al ruim zoo groot een koophandel met *Oud-Engeland*, ale een van beide deze landschappen, naar mate van hunne volkrykheid; en door dien zy de *Leuwards-Eilanden* met leeftogt voorzien, zoo zyn zy ook in dat stuk van een groot nut voor het gemeene best: want zonder dat zouden de zuiker-plantagien niet in staat zyn, om driemaal hondert duizent menschen, witten en zwarten, te voeden, gelyk 'er nu op zyn minste gevoed worden, konnende de nodige leeftogt hen met die gemakkelykheid spoed en veiligheid niet uit *Engeland* gezonden worden, gelyk van deze Colonie.

De retouren, welke die van *Nieuw-Engeland* van deze Eilanden voor hunne masten, planken, pypduigen en hoepels bekomen, bestaan in zuiker, brandewyn, syroop, gember, indigo en kattoen; en dewy die retouren vry meer belopen, als zy tot hunne eigene comsumtie van noden hebben, zenden zy het overschot van die goederen na *Oud Engeland*.

Tot *Boston* zyn verscheide distilleer-huizen, alwaar zeer goede brandewyn gemaakt word. Doch hunne voornaamste handel in allerlei noodwendigheden is met *Oud Engeland*, van waar zy bekomen hunne

zyde

zyde en wolle ſtoffen, lywaten, waren van *Birmingham*, en allerlei handwerks-en ambagts gereedſchap. En ſchoon het hen aan geen ſtof nog werkluiden ontbreekt, om hen zelven van al het geen 'er tot des lyfs dekzel en kleeding vereiſcht word, te gerieven, zoo trekken en vertieren zy nogtans een zeer groote meenigte van zulke en andere koopmanſchappen uit *Oud Engeland*, tot groot voordeel voor onze ingezeetenen, zoo dat die handel verdient, op allerlei wyze te worden aangemoedigt.

De yzer en kopermynen, die aldaar gevonden worden, leeveren zoo veel niet uit, als men verwagt hadde, doch men heeft hoop, dat zulks met 'er tyd zal beeteren. Tot dus verre krygen zy hun meeſte yzer en koperwerk van hier. En inderdaad wy behoren hen het verbeeteren van hunne vee-weiding en landbouw niet te benyden, vermits wy langs een andere kant zoo groote winſten van hen rapen: niet tegenſtaande zommige onder ons zedert een korten tyd, ganſch anders van dezen handel geredeneert hebben, en onder andere zeeker bekent Handelaar, dewelke in zyn *Hiſtoriſch Verhaal van de Weſtindiſche Colonien* zich aldus uitlaat: *Zy* (die van Nieuw-Engeland) *pogen in alle opzichten en op allerlei wys, door hunne landbouw, viſcheryen, handwerkzelen en zeevaart die van* Oud-Engeland *na te bootzen, en plagten voormaals, gelyk zy ook nu nog eenigermate doen, de andere Colonien te gerieven met allerhande eetwaren, die zy tegen de koopmanſchappen van die Colonien, als zuiker, tabak enz. verruilen; en deze goederen verzenden zy dan na vreemde koopplaatzen. Tot wat voor of nadeel voor onze Natie, zal ik onbeſliſt laten, vermits ik geen vyand ben van eenigerlei nyverheid of eerlyke winzucht. Doch dit kan niet ontkent worden, dat indien 'er eenig volk in de Indien nadeelig is voor onze welſtand binnen 's lands, het zeekerlyk geene andere, dan deze en alle andere zodanige Colonien zyn, dewelke met een oogmerk opgerecht worden, om op zulk een wyze te beſtaan; en daarom zulke Colonien alleen verdienen verwaarlooſt en geenzins aangemoedigt te worden, dewelke een weg inſlaan, om ons eigen land en koningryk den loef af te ſteeken, en alzoo dreigen, om zich in tyd en wylen de afhanglykheid en gehoorzaamheid geheel en al te onttrekken.* Wy zullen tot antwoord hier op alleenlyk herhalen, het geen wy bereids hier voor aangeroert hebben; dat die van *Nieuw-Engeland* de goederen en koopmanſchappen, die zy van de Zuiker Eilanden in retour krygen, niet in eenige vreemde marktplaatzen, gelyk deze misgunſtige Schryver ter neerſtelt, maar in *Oud-Engeland* zelf vertieren.

Sir Thomas Dalby.

Eindelyk hoewel die van *Nieuw-Engeland* niet zoo veel gemunt geld hebben, om allen hunnen handel daar mede te doen, en diets genoodzaakt zyn, om goederen tegen goederen te vermangelen, zoo word 'er nogtans ook geld in *Nieuw-Engeland* gemunt, zynde zodanig een Munthuis tot *Boſton*, en is de Meeſter of Opziener van die Munt gehouden, het geld van goed zuiver zilver en naar net Engelſch gehalt te maken. En

zulk zilver geld is 'er genoeg tot de uitflyt-neering of handkoop in 't klein.

---

# DERDE HOOFTSTUK.

## Van de Inwooners, zoo wel Engelfche als Indianen, hunne Gods-dienft, Wetten, Gewoonten, Zeeden, Taal, Macht en Aantal; als mede een kort verhaal van het Hooge School van *Nieuw-Engeland.*

Indiaanfche Natien.

VAn de zeer veele Natien der Indianen, door Capitein *Smith* en den Heer *De Laat* opgenoemt, zyn 'er nu maar nog weinige overig, en van deze weinige is 'er by na geen eenige, die de naam voert, welke deze Schryvers haar geven. Zy gewagen van de Indiaanfche Koningryken *Segetago*, *Paktiuntanuck*, *Pocoffum*, *Tanghtanakgnet*, *Wabiggan*, *Naffaque*, *Mafche-cofqueek*, *Wawrigweek*, *Moshoqueen*, *Wackeogo*, *Paffaranack* en hunne Bondgenooten *Aucocifco*, *Acoominticus*, *Paffataquac*, *Aggowan*, *Maffachufet*, *Naemkek*; van alle dewelke de twee laatfte alleenlyk by de Nieuwfte Befchryvers dezer landen gemeld worden; de eerft-gemelde leggen meer Ooftwaards, hebbende de Engelfchen zich meeft in de Zuidergedeelten geveft, alwaar Capitein *Smith* nooit eenigen handel heeft gedreeven.

*Naemkek* is die ftreek lands, welke nu het Landfchap *Effex* uitmaakt; de naafte daar aan geleegen waren de *Maffachuzets*, welke den naam aan de voornaamfte Colonie in *Nieuw-Engeland* gegeven hebben; die Wilden, welke het land bewoond hebben, 't welke nu onder de naam van *Suffolk* en *Midlefex* bekend is, waren eertyds wel de volkrykfte natien van alle de andere Indianen; zy fcheenen ook eenigzins befchaafder, als de andere, het welk zou konnen ontftaan zyn uit de handel en ommegang, die zy met Europeaanfche volkeren gehad hebben, welke laatfte doorgaans met deze natie liefft te doen wilden hebben, behalven dat ook de meefte viffcheryen op deze kuft plagten te gefchieden.

Gelyk zy nu in hunne taal, zeeden en gewoonten zeer veel van de andere Indianen verfcheelden, zoo verfcheelden zy zelve ook eenigermaten van malkanderen; zoo was het ook geleegen met de natien aan de zuid-kant woonende, van dewelke wy 'er een menigte aangeteekend vinden; gelyk als onder anderen de *Maffafoits*, dewelke in 't land van *Nieuw-Briftol* ontrent *Monthope* woonden; de *Pokaffets* in 't land *Pleimouth*, de *Manimois* in 't land van *Barnftable*, de *Nanfets*, *Mattachiefts*, *Namaskets*, dewelke het land tuffchen de rivieren *Providence* en *Merrimak*

*mak* binnen-waards in hadden, de *Narraganfets* ontrent *Nieuw-Londen*; de *Pekots* en *Wapmokets*, met dewelke deze laatfte geftadiglyk oorloogden; de *Marchikans* en de *Sequems* in *Hamshire* ontrent 20 mylen van de kuft, de *Navafis* en *Horakafis* dieper in 't land; alle deze Natien waren Inwooners van het land aan of ontrent de rivier *Connecticut*; de *Morabiggons* ten Weften van de *Maffafowits*; de *Patukfes* tuffchen de Provincien van *Nieuw-Briftol*, en *Nieuw-Londen*; de *Maquaas* na de kant van de *Iroquoifen* ten Weften van de rivier *Connecticut*; de *Meneklafen* en andere Ooftwaards; alle deze byzondere natien wierden onder den algemeenen naam van de *Armonchiquoifen* begreepen; die van *Norembegua* wierden *Etechemins* genaamt, dog ieder *Sachem* of *Segamore* (dat is Indiaanfche Prins of Opperhooft), die flegts Heer was van een gebied van 8 of 10 mylen in de lengte, maakte van zyn land een Koningryk, en onderfcheide zyn volk met de naam van een Natie. Deze *Segamores* waren hunne hoofdlieden, gekoozen uit de oudften van hunne voornaamfte huisgezinnen; de palen van hun Regeerings-gebied ftrekten gemeenlyk tot aan deze of gene rivier of baai. De uitfpraak van zoodanig een *Segamoor* was altyd volftrektelyk befliffend in hunne Vergaderingen, alhoewel zy zomtyds met hunne Priefters en Waarzeggers te raad gingen, dewelke ook met eenen hunne Geneesmeefters waren; de magt van hunne *Segamores* was volftrekt en onbepaald; dapperheid alleen maakte een man edel of aanzienlyk onder deze Barbaren; en zy wiften van geen ander onderfcheid, als tuffchen mannen van kloekmoedigheid en bloodaards. Hunne kleeding beftond in huiden van beeren, wolven of andere dieren, welke zy des zomers afleiden en des winters weder aantrokken. Hunne fpys was Indiaanfch koorn, vifch en gevogelte; hunne wapens beftonden in boog en pylen, welke laatfte zy met vifchbeenen, in plaats van meffen, puntig maakten; hunne fchuitjes, die zy kanoos noemen, waren gemaakt uit de ftammen van bomen, die zy door het vuur hol maakten. Zommige hadden gene vafte woonplaatzen, maar onthielden zich na de wyze der *Tartaren*, 8 a 10 huisgezinnen zamen onder eene tent, om de gerieffelykheid van het viffchen; ja eenige willen, dat zy van deze laatftgemelde natie zouden zyn voortgekomen, dog zulks is een loutere giffing, genomen uit de geringe gelykvormigheid der zeeden tuffchen deze twee Barbarifche volkeren, en het welk voor het overige zoo weinig getoond kan worden, als hoe *America* aller eerft bevolkt wierd. Eenige van hen hebben vafte woonplaatzen, of hutten, gemaakt van palen en matten, overgedekt met baft van bomen, en ruim genoeg voor verfcheide huisgezinnen, zynde zy zeer gezellig en groote liefhebbers der zamenwoning, en ganfch niet krakeelagtig.

Indiaanfche Koningen en Regeerders.

Kleeding der Indianen.

Zy hadden geenerlei denkbeeld van *God* nog *Godsdienft*; zy baden een zeekeren *Duivel* aan; dog niet met eenige plegtigheid nogte eenige byzondere ceremonien, gelyk de Negers doen. Zy waren in die tyd, gelyk

Godsdienft.

lyk zy ook nog zyn, zeer listig, achterkouzig, wispelturig, wraakgierig, en diefagtig; zy neemen zoo veele wyven, als zy 'er onderhouden konnen, dewelke hunne kinderen ter weereld brengen, zonder de minste kreun of steun. Zy zyn zeer zagt van vleesch en tamelyk fraai van koleur, dog zy bederven die, door dien zy haar tronie beschilderen met zeeker zap of oli, het welk hen gansch tanig maakt. Zy zyn zeedert hunne handel met de Engelschen, zoo woest niet meer, als zy plagten. In plaats van bere-huiden dragen zy nu kleederen van laken, of eenig ander stof. Zommige van hunne *Segamores* en voornaamste luiden wonen nu ook al in huisen na de Engelsche wys gebouwt, en veele honderden van hen zyn tot de *Christelyke Gods-dienst* overgegaan. Zeekere *Mayhew*, Predikant tot *Marthaa's-Wyngaart* en die berugte nieuwe Engelsche Zendeling, *Jean Eliot*, zyn zeer voorname werktuigen omtrent de voortplanting des *Christelyken Geloofs* onder deze Barbaren geweest. Doch eer wy ons verder over dit stuk uitlaten, zal het niet ondienstig zyn, den Leezer alvorens een berigt te geven van den tegenwoordigen staat dezer Natien, ten opzicht van hunne zeeden, gewoonten, regeerings-vorm, kleeding, leevenswys, en taal, zoo als ons zulks nagelaten is door zeeker perzoon, die onder hen woont.

Tegenwoordige toestand der Indianen.

Schoon nu deze volkeren in zoo veele verscheide Natien verdeeld zyn, dat 'er over de 20 binnen de palen van deze Colonie gevonden worden, zoo schynen zy egter volgens hunne taal alle van eenerlei afkomst te wezen; want dat zy malkanderen geenzins of niet regt verstaan konnen, ontstaat veel meer uit de verscheidenheid der uitspraak of taaluiting, als uit eenig verschil der woorden, want by voorbeeld *Nuppaw*, *Duppaw*, *Ruppaw*, beteekend in 3 verscheiderhande taaluitingen de *Zon*. *Winnit*, *Wirrit*, beteekend *Goed*; *Pum*, *Pumme*, *Pim*, *Oly*,

Hunne taal, indien zulks mogelyk was, is nog woester, als hunne zeeden; en het schynt, dat die zeedert de verwarring der taalen tot Babel, nooit in het minste moet zyn beschaaft geworden; want by voorbeeld:

*Nummatchekodtantamoonganunnonas*
beteekent *Onze begeerten.*
*Noowoomantammoonkanunnonas*
*Onze neigingen.*
*Kummogkodonattoot tummoooctiteaongunnonas*
*Onze vraag.*

Daar zullen zeekerlyk geene voorbeelden meer nodig wezen, om eenig verstandig mensch van de woestheid en barbaarsheid der Indiaansche taal te overtuigen.

Regeerings-vorm.

Hunne regeerings-vorm is een weinigje beschaafder; hunne Koningen zyn wel volstrekte Opper-heerschers, dog zy nemen doorgaans het advys in van hunne Edelen, en wanneer zy zulks doen, kwyten zy zich daar ontrent met een zoort van Majesteit en deftigheid; dog zy beslissen door hunne uitspraak alle zaken, die in den Raad voorkomen.

De

De Keizers of grooter Koningen hebben hunne Steedehouders, die niet min volstrekt regeeren, als hunne meesters; de kroon of regeering komt altyd op den oudsten zoon; hunne Edelen zyn die, welke uit de koningen gesprooten zyn, of eenige landen door vergunning der koningen bezitten; zy hebben hunne *Vry-geerfden* en hunne *Lyfeigenen*; de eerste hebben een natuurlyk recht, om onder de heerschappy van hun Vorst te wonen, en gebruiken het land in 't gemeen; de laatste zyn zulke, die zy weten, dat van vreemde of uitheemsche zyn voortgekomen, en deze zyn eenigermaten onderdanen van de eerstgemelde. De inkomsten des Konings bestaan in geschenken, gestrande goederen, pelteryen, en eerstelingen der vrugten. In tyden van oorlog staat al het volk hem te gebod; zy hebben een kleinagting voor de regeering der Engelsche Gouverneurs, om dat die zoo zeer bepaald is.

Een van hunne Koningen op zeekeren tyd by *Mayhew*, Priester en Gouverneur van *Marta's-Wyngaard* gekomen zynde, om iets van hem te verzoeken, het welk *Mayhew* hem toezeide, daar by voegende, indien de Ingezetenen het mede zoo goet vonden, zeide deze Barbaar jegens hem: *Wat ik beloof, of spreek, is altoos waar, maar gy Engelsche Gouverneurs kont geen waarheid spreeken, want gy hebt het niet in uwe magt, om uwe meening en woorden waar te maken, maar myne woorden zyn altyd waar, om dat ik ze zoo kan maken.*

Hun geld noemen zy *Wampam*, het welk bestaat in kralen, gemaakt van schulpen of schillen van visch; hunne huizen of hutten zyn gemaakt van matten, gespannen om een deel palen in de grond; zy leggen des nagts rondom een vuur, zonder eenig ander deksel, als dat van hunne hutten; hunne kleeding bestaat in de huid van eenig wild dier, die hunnen rug bedekt, met een voorschoot om hun middel, tot op de knien hangende. Hunne voornaamste spys is *Nobekik*, dat is meel en water tot een zeekere dikte gekookt en het vleesch van zeekere dieren, visch en gevogelte, als zy die magtig kunnen worden; hunne geneesmiddelen bestaan in zeekere misselyke dingen, en in de bezweering van hunne priesters. De mannen zyn zeer lui en loom; de wyven doen al het huiswerk; deze planten en drogen het koorn en timmeren de hutten, terwyl de mannen by 25 en zomtyds by 100 zamen ter jagt gaan; zy verdeelen hunnen tyd door het slapen, en voorts door de maan en de winter; zy gelooven, dat 'er een menigte van *Goden* zyn, en dat alle schepzels van eenig belang een *God* in of ontrent hen hebben: zy offeren den *Duivel*; het danzen is een van hunne *Gods-dienstige* plegtigheden, welke oeffeninge zy zeer beminnen, brengende zomtyds geheele dagen daar mede door; de gene die van hen bekeerd worden, tragten zoo veel als mogelyk is, de Engelschen in alles na te volgen.

**Indiaansch geld.**

De eerste van hen die het *Christelyk Geloof* omhelsde, was eene *Jacomes*, een gering man van *Martaas-Eiland*, dien *Mayhew* overried,

zyne Afgodery af te zweeren, gelyk hy deed, belydende het Chriſtelyk Geloof in tegenwoordigheid van de *Sachems*, tot welke hy zeide, dat de *God*, dien zy aanbaden, groot vermogen hadde, dog bepaald en onderworpen aan dien *God*, dien hy nu hadde verkozen. De zoo evengemelde Predikant *Mayhew* bekeerde in den tyd van 10 of 12 jaren verſcheide honderden Indianen, dewelke hy in verſcheide kerken of gemeenten verdeelde en in vervolg van tyd met Indiaanſche Predikers verzorgde. Na hem ondernam Mr. *Eliot*, Predikant tot *Roxborough* niet ver van *Boſton*, dit werk der zendelingſchap, en leerde de Indiaanſche taal, in de welke hy vervolgens de *Bybel* nevens verſcheide Tractaten van de Chriſtelyke Zeedenoeffening en de Catechismus overzettede; dit geſchiede in of ontrent het jaar 1670. *Eliot* rechte een Indiaanſche gemeente op, in een ſtad genaamd *Natuk*, alwaar hy doopte, en voor de eerſte maal des Heeren Avondmaal aan de Indianen uitdeelde. De Predikant van die Kerk was, 19 jaren geleeden, zeekere *Daniel*, een *Indiaan*; de zoo even gemelde *Eliot* regte naderhand nog 4 andere Indiaanſche Kerk-gemeenten op, in de Colonie van *Maſſachuſet*, gelyk nog een andere tot *Mashipang*, 50 mylen van *Boſton*, in dewelke *Jakomes*, die nu een man van groote kennis en godvrugtigheid was geworden, tot Predikant aangeſteld wierd.

Niet ver van *Mashipang* zyn nog 5 andere Gemeenten, van bekeerde Indianen, zynde hunne Preedikers mede alle van die natie. Tot *Sakonnet*, in 't Graafſchap *Pleimouth*, is mede een groote Gemeente, en ontrent de *Kabeljauws-Kaap* zyn 6 zulke Vergaderingen, over dewelke onder anderen 6 *Indiaanſche* Preedikers in dien tyd geſteld waren. Zeekere *Treat*, een Engelſch Predikant van *Eaſtham*, preedikte zeer dikwils in de *Indiaanſche* Taal. *Nantuket* heeft mede een *Indiaanſche* Kerk en Predikant. Tot *Marta's-Wyngaard* zyn de 2 vermaardſte Kerken van *Indiaanſche* bekeerden; de Predikanten van dezelve zyn *Joan Jakomes*, zoon van den bovengemelden *Jakomes*, en eene *Joan Toquinos*, mede een *Indiaan*. Zy gaan alle zondagen tweemaal ter kerke; de Predikant doet een gebed uit zyn hooft, daar na zingen zy Pſalmen, en zulks gedaan zynde, verklaard de Predikant eenig Kapittel uit den *Bybel*, waar uit hy dan eenige leſſen en vermaningen opmaakt, dewelke hy door de Schriftuur en de reedenen aandringt, en vervolgens tot de oeffeninge overbrengt, door eene toepaſſing, gelyk de Engelſche Presbiteriaanſche Predikanten gewoon zyn te doen, en door dewelke zy onderwezen worden. Zy hebben geene Feeſt-nog Vaſt-dagen. De Indianen geenerlei kenniſſe hebbende van den waren *God*, hadden geen woord in hunne taal, om hem uit te drukken, waarom zy in hunne gebeden en predikatien zich van der Engelſchen woorden en uitdrukzelen, gelyk als *Jehova*, *Lord*, (welk laatſte is *Heer*) *God* enz. bedienen; hunne kinderen worden in de Catechismus van *Perkin* en in die genaamt de Vergaderings-Catechismus, onderweezen.

In

In alles zyn 'er 24 Kerken en Gemeenten van Indiaansche bekeerden in *Nieuw-Engeland*, zoo veele Indiaansche Predikers, en nog 4 Engelsche, welke mede in die taal preediken. In het Lands-school tot *Harvard* zyn ook vertrekken voor de Indiaansche Studenten, van welke het getal laatst al tot omtrent 30 was aangegroeit.

Op het Eiland *Nantuket*, was het getal der Indiaansche Christenen over 10 jaren al omtrent de 500, dewelke geheel en al onder de Engelsche Regeering staan, dog zy hebben 3 byzondere Geregtshoven op dat Eiland, dewelke magt hebben, om alle zaken beneden de 400 guldens te oordeelen en te beslissen. Zy verkiezen hunne eigene Rechters en Regeerders, van dewelke zy zich aan de Engelsche beroepen; zy reekenen het een groote eer, de Engelsche Wetten wel te verstaan en na te komen; zy houden ook registers, gelyk de Engelschen doen; ook laten zy hunne kinderen leezen en schryven leeren. De vrye heerlykheid van *Eastham* telde over 12 jaren over de 500 Indiaansche bekeerden, 4 Predikanten, zoo veele Schoolmeesters, en 6 Vreede Rechters. Hun gedrag, ommegang, gelaat en kleeding is veel deftiger en ernstiger, als die van andere Indianen. Tot *Sandwich* zyn 204 *Christenen*; ook wierd 'er in die tyd een nieuwe Kerk voor de *Indianen* tot *Albanie* in de provincie van *Nieuw-Jork* gebouwt. Hunne Koningen en *Powaus* kanteden zich met alle hunne kragt tegens den voortgang van deze bekeeringen, dog zy dorsten niemand eenige zonderlinge kwelling deswegen aandoen, uit vrees voor de Engelschen, den welken de bekeerde Indianen in alle tyden van zwarigheid zeer getrouw zyn.

Tot *Martha's-Wyngaard* zyn ontrent 15 a 1600 bekeerde Indiaansche huisgezinnen, zynde dat gansche Eiland byna van *Christenen* bewoond; men reekend alzoo, dat het getal van deze bekeerde Barbaren, met hunne kinderen, ontrent 4000 bedraagt, onder dewelke zeekere *Japhet*, Predikant tot *Marta's-Wyngaart*, zich door het bekeeren zyner landsgenooten zeer vermaard gemaakt heeft, alhoewel niet op een wys, als de Franschen op *Canada* doen, die dezen menschen den *Hemel* als een zoort van een *Mahometaansch Aards Paradys*, en de *Hel* als een afgryzelyke verblyfplaats voorstellen, en hunne *Indianen*, die zy *Hurons* noemen, wysmaken, dat de *Engelschen* onzen *Zaligmaker* gekruizigt hebben, en alzoo deze luiden veel eerder om hun eigen profyt, als om derzelver beste wille, zoeken over te halen; waar uit men kan afmeeten, hoe weinig deze Roomsch bekeerde Indianen, Oostwaards van *Nieuw-Engeland* woonende, by hunne bekeering gewonnen hebben.

Welk zoort van luiden de Engelschen waren, die zich eerst na deze gewesten hebben begeven, zullen wy best konnen gewaar worden uit zulke Schryvers, die in die dagen geleeft hebben. De Lord *Digby*, een vermaard pleiter voor de zaak van *Koning Karel I*, zeide eens in het Parlement, *dat mannen van de zuiverste conscientie*, *om de religie wille*, *gereed stonden*, *in de wildernissen te vlugten*. De Ridder *Benjamin*

 *Ru-*

*Rudiard* zeide, *dat een groot menigte van des Konings Onderdanen, dewelke zeer gaarn in onze gemeenschap zouden blyven, dog ziende, hoe verre het met ons reeds gekomen was, en vreezende, dat wy nog veel verder gaan zouden, gedwongen waren, uit het land te vlugten, voor een groot gedeelte, in Wildernissen, om dat het Land hen niet horen wilde.*

Dog hoewel het zeeker is, dat vele van deze Edellieden en Godgeleerden, dewelke zich eerst na *Nieuw-Engeland* begaven, als met geweld uit het land gejaagt wierden, door de harde vervolging van luiden van hoogvliegende grondbeginzelen, zoo waren zy egter niet alle van zulk een tedere conscientie; want zeekere Predikant zyne gemeente kort na hare komst in *Nieuw-Engeland* vermanende, dat zy zich zouden gedragen als een Godvrugtig volk, door alle hunne poogingen tot voortzetting van het *Evangelium* aan te wenden, indien zy niet omtrent het voornaamste oogmerk dezer volk-planting in gebreeke wilden blyven, stond een van de Vergadering op en riep overluid: *Myn Heer, gy vergist u, ons voornaamste oogmerk, waarom wy hier gekomen zyn, is om visch te vangen.* Edoch het blykt uit hunne geschiedenissen, dat zy zeer yverig geweest zyn in het bouwen van godsdienstige Vergaderhuizen, het aanleggen van *Synodes*, en het opregten van een *Kerk-regeering*, die een gedaante van Gods-dienstigheid zoude hebben. Het staat aan ons niet, om te oordeelen, of, en hoe ver zy daar toe gemachtigt waren.

Kerkregeering der Engelschen.

De eerste Gemeenten waren *Independenten* of enkele Vergaderingen, dog naderhand verscheide *Presbiteriaansche* Predikanten overgekomen zynde, rees 'er een groote twist en oneenigheid; tot dat zy zamen eenige artikelen teekenden, waar by zy het wegens hunne regeering en kerk-tugt waren eens geworden. Zy hebben ook al verscheide scheuringen, gelyk zy het noemen, moeten ondergaan, gelyk die van de Bisschoppelyke Kerk tot *Weimouth*, de Doopsgezinden tot *Swansy* en *Boston*, en de *Secte* van *Roger William*, dewelke in zyne predikatien beweerde, dat het patent van *Koning Karel* kragteloos was, en dat het niet geoorloft was, den Indianen hunne landen te ontweldigen, om welke onprofytelyke leer hy gebannen wierd.

De gevoelens der zoogenaamde *Antinomianen* en *Familisticalen* begonden zich mede te verspreiden; en waarlyk een verschrikkelyke verwarring in de Kerk, dreigde onze Colonie, van in hare eerste kindsheid te zullen gesmoort worden, edog zy hield zich over end, kwam alle zwarigheid te boven, en zy herstelde haar zelven door het opstellen van eenige Artykelen en Wetten, waar na men zich ten opzicht van den Kerkdienst en tugt zou hebben te gedragen, alle welke dingen den Leezer eerder tot verdriet, als tot eenige onderregtinge of vermaak strekkende, zullen wy die hier stilswygens verby gaan; en konnen de gene, die deswegen eenige nieuwsgierigheid zouden mogen hebben, daar ontrent volkomen onderregt worden, in de Historie van *Nieuw-Engeland*, door *Cotton Mater* in 't Latyn beschreven.

De

De *Independenten* en *Presbiterianen* het aldus wegens een inlyving hunner Gemeenten eens geworden zynde, maken alhier de openbare Kerk uit, zynde de *Anglikanen*, *Doopsgezinde* en *Quakers* die gene, die men hier *Diſſenters* noemt, en die door oogluiking geduld worden. Hunne *Synoden* hebben zoo groot een macht aan zich behouden, dat de werreldlyke Regeering in kerkelyke zaken zeer weinig heeft te zeggen; en is ieder Predikant byna als een Gouverneur of kleine *Paus* over zyn gemeente.

Werreldlyke regeering der Engelſchen in *Nieuw-Engeland*.

De Burgerlyke regeering wierd eerſt door Gouverneurs, Onder Gouverneurs en Majors Generaal waargenomen, dewelke door de Lands Vergadering wierden verkozen, beſtaande uit Gedeputeerden uit de ſteden, gelyk onze Burgten, die de Leeden voor het Parlement verkiezen; maar nu worden alle deze Amptenaren door den Koning aangeſtelt. De macht van deze door verbond vereenigde Colonien, beſtaat in het getal van hunne zoldaten en ingezeetenen. Men reekent, dat in geheel *Nieuw-Engeland* omtrent 160 duizent zielen, en daar onder 50 duizent weerbare mannen gevonden worden; daar de Indianen, indien zy tot een hoop vergadert wierden, geen leeger van 10 duizent mannen zouden konnen uitleeveren. Daar benevens is het, vermids het verſchil in hunne taal, zeeden en belangen, voor hen onmogelyk, zich door een verbond zodanig te vereenigen, dat zy daar door in ſtaat zouden konnen geraken, om den Engelſchen het hoofd te bieden, of hen eenige merkelyke afbreuk of ſchade toe te brengen. In tegendeel de laatſtgemelde zyn machtig, om hen, wanneer zy willen, van de kleine heerſchappyen, die zy in hunne nabuurſchap bezitten, te ontzetten. Doch het zy, dat zy het hun belang oordeelen, deze menſchen alzoo te laten wonen, ten einde zy te beeter met pelteryen zouden voorzien worden, en ook op dat het land te beeter gebouwt zoude werden; 't zy, dat zy het een onrechtmatigheid achten, de ware eigenaars uit hunne bezittingen te ſtoten, of dat zy beducht zyn, dat de Franſchen uit een nydigheid over de al te groten aanwaſch van de macht der Engelſchen in *Amerika*, met hen mogten aanſpannen; of wat de rede hier van zyn mag, zy laten hen geruſt wonen, en lopen geen zonderling gevaar van eenige merkelyke overlaſt of ſchade van deze Barbaren.

Levenswys en aard der Engelſche inwoonets.

De Engelſche van *Nieuw-Engeland* gelyken hunnen broederen van *Oud-Engeland*, in hunne leevenswys, zeeden en gelaat, uitgezondert dat zy wat nauwer gezet, ſtipter, ſtuurſcher en niet zoo oprecht zyn, als de Diſſenters van *Oud-Engeland*. Zy zyn zeer ſtreng in hunne wetten tegen zedenloosheid, waar in zy zoo ver gaan, als of zy dachten, dat 'er geen onſchuldig vermaak zyn kan; echter heeft men 'er in het uitvoeren dezer wetten een behoorlyke inzicht voor de brosheid der menſchelyke natuur.

Hunne Scholen.

Het pryſlykſte onder hen is hunne Akademie en Schryfſcholen; ieder ſteedje van 50 huisgezinnen is gehouden een ſchool te hebben, daar lee-

zen en ſchryven geleert word, en ieder ſtad van 100 huisgezinnen moet een Latynſch School houden, waar van de Leermeeſter de begaaftheid moet hebben, om zyne ſcholieren te konnen bekwaam maken tot de Hogeſchool of Univerſiteit, welke zy begonden op te rechten, zoo dra zy zich eenigzins ter deege geveſt zagen in deze landen.

In het jaar 1630 verſtrekte de Landſchaps Vergadering 400 pond ſterl. tot het bouwen van een Lands School tot *Newton* in *Midleſex*, ontrent 7 of 8 mylen van *Boſton*, door welke ſtichting van dit School de ſtad haren naam veranderde en in plaats van *Newton*, nu *Cambridge* genaamt wierd; doch met die kleine zom zouden zy niet veel uitgerecht hebben, indien niet *Jan Harvart*, Predikant van *Karelſtad* by *Boſton*, die kort daar na overleed, 800 pond ſterlings tot voortzetting van dit zeer heilzame werk, gelyk reeds gemeld is, hadde nagelaten. De andere Colonien gaven ook iets weinigs daar toe, doch verſcheide partikulieren, ziende het goed ſucces, dat van deze zaak te hopen ſtond, ſchonken hier toe meer, dan geheele Colonien.

Dit Landſchool dus gebouwt en begiftigt zynde, wierd ter eeren van deszelfs ſtichter *Harvards School* genoemt, en wierd *Nathaniel Eaton* tot Opperſte van het zelve verkoren. Deze was wel een man van geleerdheid, doch zoo ſtreng van aard en zoo los in zyne zeeden, dat hy uit zyn ampt gezet en gebannen wierd. Hy begaf zich daar op na *Virginie* en van daar na *Engeland*, alwaar hy tot de Biſſchoppelyke Kerk overging, en tot Predikant van *Biddifort* gemaakt zynde, zulk een wreed vervolger der *Presbyterianen* wierd, en in zyn ongebonden leeven zich zoo verre te buiten ging, dat hy eindelyk, om zyne ſchulden in de gevangenis gezet wierd, en aldaar geſturven is.

In het jaar 1640 verkozen de Magiſtraat en de Predikanten *Hendrik Dunſtar*, tot Overſte van het School, aan dewelke de Landſchaps-vergadering een patent verleende, waar by het School tot een Collegie wierd opgerecht, beſtaande uit een Overſte twee Leermeeſters en een Rentmeeſter, werdende de Gouverneur, Onder Gouverneur en de Magiſtraten van de *Colonie* tot Oppertoezieners aangeſtelt. Men begiftigde het met de inkomſten van de yzerhut tot *Charlton*; met deze en andere giften, en met een kleine onderſtand van de *Colonie*, geraakte het binnen korten tyd in ſtaat, om de nodige onkoſten goed te maken.

't Is merkwaardig, dat de vermaarde Ridder *George Downing*, die zoo dikwyls door het Overſchots Parlement onder *Cromwel*, en naderhand door *Carel de II* zelf, als Extraordinaris Envoyè gebruikt wierd, de tweede was, die als een Student in dit School beſteed wierd. De Schildknaap *William Mildmai*, *William Staagton*, laatſt Onder Gouverneur van de *Colonie*, en ſtichter van *Stougtons Kollegie* in dit Hoge ſchool, *Joſeph Dudlei* de tegenwoordige Gouverneur, en veele andere Edellieden van de provincie, vermaard in deze Hiſtorie, hebben op dit Hooge School geſtudeert.

*Dunſtar* was in de Ooſterſche talen zeer ervaren en daar bene-

vens

vens zoo geleerd, als een van de geene, die ooit in *Amerika* voet aan land gezet hebben, doch hellende een weinig na de gevoelens der Roomſchgezinden. De nauwgezetſte *Presbyterianen* en *Independents* gezinden ſtieten hem uit, niettegenſtaande hy hunnen predikanten in het overzetten van *Davids Pſalmen* zeer veel dienſt hadde gedaan. 't Is waar, dat zyne overzetting maar een zeer ſlecht maakzel is, en geenzins gelyk luidend met de verheevenheid en uitmuntende zangkonſt van dien *Goddelyken Dichter*; dog zangkonſt en cierlyke taal moet men in *Nieuw-Engeland* niet zoeken, want ten zy zy dat ſchynheilig geteem afleggen, het welk onze Engelſchen doorgaans *Cant*, dat is een zoort van een zinloos Kramers-latyn noemen, en het welk van geen gebruik is, dan om eenige armhartige verſtanden te beguichelen, en om aan de huichelaars zoo wat tydkorting te verſchaffen, zoo konnen wy niet zien, dat hun Hoogeſchool hen ooit eenig groot nut zal konnen verſchaffen, indien het anders waar is, dat het voornaamſte oogmerk der geleerdheid is, den menſch te onderrechten, te ſtichten en te vermaken. Op wat wys nu zulke loutere zinloosheden, zulk een armhartige teemtaal, of ſchoon met duizenden ſchriftuurplaatzen, en met de allergeleerdſte aanhalingen van boeken geſtoffeert, eenig vermogen of ingang op eenig reedelyk vernuft hebben kan, is iets, dat ons begrip te boven gaat.

De Hiſtorie van *Nieuw-Engeland*, geſchreven by zeekeren *Cotton Mather*, een man van vermaardheid in zyn vaderland, gelyk zulks blykt uit de Barbariſche verſen tot lof van den Schryver voor zyn boek geſtelt, leeveren een overvloedig bewys uit, dat een man in de letteren kan opgebragt zyn, zyne jeugd in het ſchool gesleeten, hondert Latynſche Schryvers geleezen, en daarbenevens de bekwaamheid kan hebben, om den zin daar van uitteleggen, zonder nogtans een oordeel te bezitten, om zyne vertoogen duidelyk en met een goede ſchikking voortteſtellen, nogte welſpreekendheid, om zyne gedachten en gevoelens op een cierlyke manier en in dier voegen uittedrukken, dat de menſchen daar door worden ingenomen en overgehaalt. Want van alle de boeken, die 'er ooit met dien achtbaren tytel van *Hiſtorie* in de werreld gekomen zyn, is het onmogelyk, 'er een eenig te toonen, dat zoo verward is in de ſchikking, zoo ſchoolvoſſig in de ſtoffe, zoo gebrekkelyk in zyne uitdrukkingen, zoo doorſpekt met rymtjes, letterverzetzels, naamdichtjes, en dan met vertellingen van mirakels en zeldzame gebeurniſſen, dat het eerder gelykt na een ſchool-jongens thema's boek, of na een deel Roomſche legende en ſprookjes, als na een *Hiſtorie*, geſchreven door een Hoofd van een *Proteſtantſche* Akademie.

Wy hoopen, dat de Leezer deze uitweiding ons wel zal willen ten beſten houden, alhoewel die nauwlyks dus mag genoemt worden, door dien het gene wy zoo even gezegt hebben, dienen kan, om den Lezer een denkbeeld te geven van het gebruik, dat die van *Nieuw-Engeland* van hun Hooge School maken, en om aan te toonen, tot hoe verre een

eigen-

eigenzinnelykheid en geaardheid der menschen dikmaals de overhand bekomt tot nadeel en tot verdrukking van de allernuttigste en vernuftigste der dingen. De *Historie* van *Cotton Mater* is alleen genoeg, om iemand een walg te doen hebben tegen alle geleerdheid en letterkonst, by aldien alle de schoolen des werrelds niet beeter, als dat van *Harvard* gesteld waren; want dat de letterkunst en taaloeffening van dat gansche school van geen beter stof is, dan die van onsen zoo even gemelden Historie-Schryver, blykt uit een brief, door deszelfs Vader *Incon Mater* aan de Kerk van *Cambridge* geschreven, en uit een menigte van aangehaalde plaatzen uit andere Schryvers van *Nieuw-Engeland*, waar mede deze Historie van *Cotton Mater* gepropt is.

Ons afzigt is in dezen niet, om het School van *Nieuw-Engeland* eenigen laak op te leggen, maar om hen, indien het mogelyk is, een gezigt te geven van hunne dwalingen, ten einde zy die elendige teemtaal, welke over honderden van jaren nog eens in de mode geweest is, mogten laten varen, de zuiverheid der taal met die der leere paren, en aan de spotters te doen blyken, dat de *Godsdienst* geenerley kunsjes nog hulpmiddelen nodig heeft, om zig zelven te onderschragen, maar dat de kragt en liefelyke tonen der *Godlyke* waarheden, noit zoo veel vermogen, om reedelyke gemoederen te beweegen, en te overtuigen, dan wanneer zy in cierlyke bekwame en eigendlyke spreekwyzen, gezuiverd van alle die talmeryen en gestadige herhalingen, voor den dag gebragt worden; en laat hunne eigene Doctor *Bates* door zyne beste stukken hen tot betere gedagten brengen, indien zy zig zelven te vroom agten, om uit de boeken van onze *Bisschoppen*, die weergalooze lichten van *Godgeleerde* welspreekenheid, *Tillotzon* en *Calamy*, te leeren.

Om weder tot ons verhaal te keeren; men rechte tot *Cambridge* een Boekdrukkery op, en het eerste boek, dat aldaar gedrukt wierd, waren de *Psalmen Davids*, in de tyd, wanneer *Dunstar* tot Prezident van 't Hogeschool wierd verkooren. Deze overzetting der Psalmen, schoon onverdragelyk ten opzicht van haare maat en rymen, heeft nogtans het lot, dat zy van de *Grond-text* minder, dan eenige andere overzetting afwykt; de verschooning, die deze overzetters wegens hunne kreupele verzen bybrengen, *dat Gods Altaren gene menschelyke cieraden nodig hebben*, is van hetzelve stof, als hunne andere bewys-gronden, even als of zy opzettelyk getragt hadden, plat en schor in hunne zang te wezen, en even als of zy het beter hadden konnen maken, indien zy gewild hadden; en als of de mensch niet verpligt was, des Scheppers lof in de allercierlykste taal en lieflykste melodie op te zingen, en daar in het exempel van den *H. Psalmist*, dien zy wanen overgezet te hebben, na te volgen. Indien het hen aan een getrouwe overzetting ontbrak, zoo is het te verwonderen, waarom zy dan ook niet de *Psalmen* in on-rym overbragten; doch indien zy de allerminste zeedigheid gehad hadden, zouden zy zeer ligtelyk hebben konnen bemerken, dat zy onder alle

andere

andere gaven, die hen ontbreeken, voor al ontrent die der Digt-kunst niet heel rykelyk medegedeeld waren.

In de tyd van *Dunstars* bewind wierd 'er ook een boekery tot *Harvard* aangelegt, dewelke door verscheide Heeren van *Oud*-en *Nieuw-Engeland* tot dien einde begiftigt wierd, en onder anderen door de Ridders *Kenelm Digby* en *Jan Meinard*, de Heeren *Bakster*, *Hil* en *Gale*. Verscheide anderen beschonken het School met Inkomsten, gelyk als onder anderen, de Alderman *Hashurst*, *Richard Saltonstal*, *Eduard Hopkins* en de Aarts-Bisschop *Usher*. Zommige der leerlingen wierden nu ook al tot *Bakalaureussen* en Meesters der Kunsten aangenomen; dog alhoewel het School de macht heeft, om den titel van *Doctor* mede te verleenen, zoo hebben zy egter zich nooit van die macht bediend, als in het eenig geval van *Increase Mater*, gelyk wy op zyn plaats zien zullen. *Dunstar* 14 jaren lang Prezident of Regeerder van het Hoogeschool geweest zynde, wierd onaangezien alle zyne geleerdheid en ongemeene begaafdheeden, door zyne *Non-conformiste* broeders uitgestooten, om dat hy in alle zaken niet heel stipt met hen overeenstemde; werdende *Charles Chancy*, Predikant van *Scituate* in deszelfs plaats verkooren. Deze *Chancy* was *Professor* of *Hoogleeraar* inde Griekssche taal geweest tot *Cambridge* in *Engeland*, en was in de meeste Oostersche talen zeer ervaren; de Historie-Schryver, zoo dikwils door ons aangehaald, zegt, dat hy op de dood van de Koningin *Anna*, Gemalinne van Koning *Jacobus* de eerste, een zeer geestig gedigt maakte, het welk gedrukt staat in een verzameling van Gedigten, genaamt *Lachrimæ Cantabrigienses*, dat is *Tranen door die van Cambridge uitgestort*. Hy was een zeer groot boezemvriend van Doctor *Usher*, en daar benevens een man van vernuft en goede geleerdheid na de gesteldheid van die tyden, dog hy wierd genoodzaakt, om na *Nieuw-Engeland* te wyken, om dat hy zich met de Hoogvliegende beginzelen des Aarts-Bisschops *Laud*, in het stuk der Kerk ceremonien niet wilde voegen. Hy regeerde het School van *Harvard* met wysheid, godvrugtigheid en teedere zorgdragendheid 17 jaren lang, waar na hy overleed, en door Dr. *Leonard Hoar* in dat ampt gevolgt wierd. Deze was de eerste der Prezidenten, die in het school zelve waren opgebragt. Zyne studeer tyd geeindigt hebbende, deede hy een reize na *Engeland*, alwaar hy tot *Cambridge* tot Doctor in de Geneeskunde aangesteld wierd. Vervolgens trouwde hy met de Dogter van den Lord *Lisle*, en keerde weeder na *Nieuw-Engeland*, alwaar hy toen tot President gekoren wierd; dog verscheide der voornaamsten van het land een weerzin tegen hem opgevat hebbende, zoo was zulks oorzaak van een groote ongehoorzaamheid onder de leerlingen, dewelke door deze luiden daar in gestyft wierden, invoege dat hy, om de menigvuldige stribbelingen en wederwaardigheeden, na 4 jaren regeerens genoodzaakt wierd, zyn ampt neder te leggen. Geduurende zyne regeering wierd 'er een nieuwe inschry-

ving gedaan, om het ſchool-huis te vergrooten; daar wierd omtrent 200 pond ſterl. ingeſchreven en betaald, van dewelke de Ridder *Thomas Temple* 100 pond gaf, met welk geld het ſchool zoodanig verandert wierd, dat het ſchier een nieuw gebouw gelykt. Verſcheide Indianen, daar in opgebragt, hebben den trap van *Baccalaureus* aangenomen; de eerſte, die zulks deed, was *Caleb Cheeschaumuk* genaamt; en verſcheide andere, die hier geſtudeert hebben, zyn nu predikanten van Indiaanſche Chriſten-kerken.

In 't jaar 1675 wierd *Urian Oakes*, Predikant van de ſtad *Cambridge*, in *Hoars* plaats verkooren, en na deszelfs dood, welke 6 jaren daar na voorviel, wierd *Increaſe Mater* tot dit ampt benoemt, dog hy Predikant zynde tot *Boſton*, en zyne gemeente hem niet willende ontſlaan, wierd eene *Jan Rogers* beroepen; deze was zyne opvoeding en geleerdheid aan het ſchool van *Harvard* verſchuld, vermids hy op het 6 jaar zynes ouderdoms al met zyn vader in *Nieuw-Engeland* was gekomen. In het jaar 1682 liep het ſchool-huis gevaar, van tot de grond toe aftebranden, dog zulks wierd voorgekomen, door dien de Prezident bygeval een veel korter gebed deed, als na gewoonte; zynde het gebruik, dat de Prezident en alle zyne ſchoolieren 's morgens in een openbaar vertrek vergaderen, en aldaar een gebed doen. *Rogers* was, gelyk de andere broederen van de Presbyteriaanſche gezintheid, gewent, wat langdradig te wezen, maar het geval wilde, dat hy den dag, wanneer in zeeker vertrek van het ſchool dit vuur ontſtond, veel korter was, als na gewoonte, waar door het vuur in tyds gebluſt wierd. Deze *Rogers* overleed, na dat hy 2 jaren geregeert hadde. *Increaſe Mater* wierd toen voor de tweedemaal en als nu met bewilliging zyner gemeente daar toe verkooren; deze was de eerſte Preſident, die in *Nieuw-Engeland* gebooren was, werwaards zyn vader *Richard Mater* in 't jaar 1635, om de vervolging, was gevlugt. Deszelfs zoon was de Schryver van de Hiſtorie van *Nieuw-Engeland*; de vader preedikte geduurende zyn verblyf in *Oud-Engeland*, alwaar hy de zaken van *Nieuw-Engeland*, als hunne Agent waar nam, zeer dikmaals in de vergaderingen der *Non-Conformiſten*; de gemaaktheid en teemagtigheid van zyn predik-ſtyl overtrof zelfs alle de andere leeraars van die gezintheid, welke in dat ſtuk allermeeſt hebben uitgemunt; en zeeker een eenige van zyne predikatien, indien die gedrukt waren, zoude genoeg zyn, om al het geen wy zoo even van de letter oeffening en taal-geleerdheid van dat ſchool gezegt hebben, op een onwederſpreekelyke wys te bewaarheden.

In de tyd, wanneer aan die van *Nieuw-Engeland* hunne magtbrief ontnomen wierd, veranderde de Overſte *Dudlei*, dien de Koning tot Prezident van *Nieuw-Engeland* aangeſteld hadde, den titel van Prezident over het ſchool, in die van *Rector*, dog *Mater*, die zich een tyd lang in *Oud-Engeland* onthield, met een nieuwe magtbrief van Koning *William*, en *Maria* weder gekeerd zynde, bekwam het ſchool desgelyks een

nieuw patent van de Regeering van *Nieuw-Engeland.* De Akademie begon nu zeer te bloejen, en vermids het ſchool-huis van *Harvard* te klein was, om zoo veele ſtudenten te huisveſten, dede de Heer *Stougton* een nieuw en veel groter huis bouwen, het welk na zyne naam *Stougtonhal* genoemt is. Het getal der ſtudenten in beide deze huizen, zoo wel Engelſchen als Indianen groeide binnen kort tot omtrent 400. Het ſchool heeft van tyd tot tyd eenige ſchryvers voortgebragt, dewelke zich door hunne tractaten, beſtaande meeſt in ſermoenen en diergelyke vertoogen, hebben bekend gemaakt, en hoewel hunne ſchriften nooit zonderling getrokken nog geacht geweeſt zyn, zoo moet men egter bekennen, dat sommige van hunne ſchryvers dat gene ſchynen te zyn, het welk doorgaans onder de naam van een goed ſcholier verſtaan word; ook is 'er geene reeden, waarom zy dat niet zouden konnen wezen, overmids zy zoo wel van herzenen en boeken voorzien zyn, als andere mannen van andere hooge ſchoolen; edog het is met de ſtyl der Schryvers geleegen, als met de ſchilder-konſt; een iegelyke land-aard heeft haar byzondere wys en trant, waar in zy van alle de anderen verſcheelt, en dewelke meer of min beſchaaft en overtreffend is, naar mate van de geeſtigheid en het inborſt der Natie.

*Increaſe Mater* wierd tot vergelding van zyne goede dienſten, omtrent zyn vaderland en het ſchool van *Harvard* geduurende zyn Agentſchap in *Engeland* bewezen, met den titul van Doctor in de Godgeleerdheid vereert, waar van de Bulle door de Profeſſoors geteekend en door het zeegel van het Hoogeſchool bekragtigd wierd. De magt, die zy daar toe hadden blykt uit de volgende woorden van deze Bulle: *Quum gradus Academicos tam in Theologiâ, quam Philoſophiâ, pro more Academiarum in Angliâ, conferendi poteſtas ab Ampliſſimo Gubernatore & à ſumma Maſſachuſettenſis Provinciæ Curia, ſecundum ſereniſſimi Regis ac Reginæ Guilielmi & Mariæ illis conceſſum Diploma, ſit nobis commiſſa; & quoniam Vir Clariſſimus, &c.* dat is; *Nademaal de macht, om Akademiſche eertytels, zoo wel in de Godgeleerdheid als in de Wysgeer-kunde, volgens het gebruik der Hoogeſchoolen in Engeland te verleenen, van den zeer Achtbaren Gouverneur en het Opperſte Hof der Provincie van Maſſachuſet uit kragt van het patent des doorluchtigſten Konings en der Koninginne Willem en Maria daar toe aan hen gegeven, aan ons is opgedragen; en overmids de voortreffelyke Heer &c:*

Edog niettegenſtaande het patent van Koning *William* en Koninginne *Maria*, den Gouverneur en het Hof van *Maſſachuſet* in ſtaat ſtelden, gelyk uit deze Bulle blykt, om die van het Hoogeſchool te machtigen tot het verleenen van Doctorale Eertituls, zoo heeft nogtans de voorgenoemde *Mater* zich van dien titul nooit bedient, nogte heeft de Hoogeſchool voor of na dien tyd dienſtig geoordeelt, iemand anders daar mede te bekleeden.

De tegenwoordige Gouverneur, de Overſte *Dudlei* begon zyne

 regee-

regeering met de Franſchen in zyne nabuurſchap wakker te beoorlogen, zendende op een tyd 4 ſloepen met 400 mannen uit om op de Franſche kuſt te kruiſen, alwaar zy 9 ſcheepen veroverde, en in die zelve tyd wierden nog 3 andere Franſche ſcheepen na *Canada* willende, door de kapers van *Nieuw-Engeland* opgebragt.

---

# DE HISTORIE VAN NIEUW-JORK.

## BEHELZENDE

*Een verhaal van deszelfs ontdekkinge, opregting, ſtaatsverwiſſeling, en andere merkwaardige gevallen tot dezen tyd toe; voorts van deszelfs Klimaat, Aardryk, Koophandel, Engelſche en Indiaanſche inwooners.*

Ontdekking en oprechting.

DIt land was in den beginne genaamt *Nova Belgia*, dat is *Nieuw-Nederland*; en de Hollanders welke zich als de rechte eigenaars van het zelve aanmerken, begreepen daar onder *Martaas-Wyngaart* en *Eliſabets-Eiland*, waar van het eerſte *Hendrik-Kriſtiaan* en het laatſte *Adriaan Bloks Eiland* door hen genoemt wierd, naar de namen der twee Schippers, dewelke naar hun voorgeven die landen eerſt ontdekten. Edoch het blykt geenzins, dat zy eenig recht tot deze Eilanden, of immers niet tot de vaſte kuſt van *Hudſons Bai* gehad hebben, voor dat zy het van Capitein *Hudſon*, die de eerſte ontdekker geweeſt is, kogten in het jaar 1608, welke koop zonder des Konings kenniſſe en toelating geſchied zynde, door de Engelſchen altoos voor nietig en van geener waarde gereekend geweeſt is, alhoewel deze laatſte hen voor een tyd geruſt in het bezit lieten, nogte hen op eenigerlei wys hinderden, om zich alhier te veſten.

Deze Engelſchen, dewelke zich uit *Holland* na de *Weſtindien* begaven, en aldaar de Colonie van *Pleimouth* ſtigteden, waren van voorneemen, om alle de landen, leggende langs de kuſt van de Baai, die door de Colonie van *Nieuw-haven* en *Lang-Eiland* gemaakt word, in bezit

bezit te nemen, doch de Schipper, die hen voerde, een *Hollander* en door eenige van zyne land-aart omgekogt zynde, bragt hen verder Oostwaards, waar door hunne bezit neming van *Nieuw-Nederland* alzoo voor die reis verhinderd wierd. Die van de laatstgenoemde Natie hadden hier reeds begonnen te planten, dog zy wierden door den Ridder *Samuel Argal*, Gouverneur van *Virginie* weder uitgedreven. De Hollanders vervoegden zich toen aan Koning *Jakobus* I, die hen vryheid gaf, om tot gerief van hunne scheepen, dewelke in hunne reis na *Brasil*, om versch water en levens middelen aldaar kwamen te belanden, eenige hutten langs de kusten te bouwen. Onder dit voorwendsel begonden zy van langzamerhand alhier zoodanig te nestelen, dat zy verscheide steeden en vestingen bouwdeu, plantagien aanrechteden, en binnen korten tyd tot een voorname en zeer volkryke Colonie aangroeiden.

Zy bouwden onder anderen een stad, die zy *Nieuw-Amsterdam* noemden op een Eiland, genaamt *Manahattam*, aan de mond der rivier *Hudson*, dewelke zy met de naam van de *Groote Rivier* doopten, noemende de Baai Oostwaards van de zelve, *Nassaus-Baai*. Zy bouwden een vesting omtrent 80 mylen boven de mond der rivier, welke vesting zy *Oranje* noemden, van waar zy een zeer voordeeligen handel dreven met de Indiauen, dewelke tot dien einde van *Quebek* over land tot hen kwamen. *Hendrik Christiaan* en na hem *Jacob Helkin* zyn de eerste Hollandscne Gouverneurs geweest, dewelke het land in de naam van de *West-Indische-Maatschappy* in Holland geregeert hebben.

De grenzen van *Nieuw-Jork* waren in den beginne *Mari-land* ten zuiden, het vaste land, zoo ver als het zelve kan ontdekt worden ten Westen, de groote rivier van *Canada* ten noorden, en *Nieuw-Engeland* ten oosten. Dog het strekt nu ter tyd zoo ver niet; want Koning *Karel* II dese streek lands by een patent van den 12 Maart 1664, aan den Hertog vau *Jork* geschonken hebbende, deed deze Hertog een gedeelte daar van aan de onder-eigenaars over, dewelke dat gedeelte *Oost* en *West Ierfei* noemden, en het welke jegenswoordig de grenzen van *Nieuw-Jork*, aan de Zuid en West kant uitmaakt; ten Noorden heeft het *Lang-Eiland* en ten Oosten *Nieuw-Engeland* tot deszelfs grens-palen; door *Hudsons Rivier* is het van *Oost* en *West Ierfei* gescheiden; en een linie, loopende door *Rye* en *Greenwich*, scheid het van *Nieuw-Engeland*; zoo dat de geheele Provincie en dat gene dat eigentlyk *Nieuw-Nederland* genaamt word, op de vaste kust niet meer dan 20 mylen breed, edog wel 120 lang is; het legt tusschen 40 tot 42 graden 50 minuten Noorder breedte. Het klimaat is veel getemperder, als dat van *Nieuw-Engeland*, en de grond zoo vrugtbaar, dat een schepel Engelsche tarw 'er hier 100 heeft voortgebragt, het welk geen geringe bekooring was voor de Engelschen, om zich van dit land te verzeekeren.

Grenspalen.


Dien-

Dienvolgens in den beginne van de eerste Hollandsche oorlogen na de herstelling van de Koninglyke Familie, zond *Karel* II, die het aan zynen broeder geschonken hadde, een vloot oorlog-scheepen met eenige land-militie, onder den Ridder *Robbert Car*, om het te heroveren. De Ridder *Robbert* kwam ontrent het einde van het jaar 1664 aldaar aan, zette 3000 mannen op het Eiland *Manahattan* aan land, en toog van daar recht na *Nieuw-Amsterdam*; de Gouverneur van die stad was een oud ervaren Krygsman, en hadde reeds een been in den dienst der *Staten* verlooren; edoch overrompelt door deze onverhoedse vyandlyke inval, en niet wetende, hoe sterk of hoe zwak de Engelschen waren, liet hy zich door de Inwoners, dewelke voor een plondering bevreest waren, overreeden, om de plaats over te geven. De Ridder *Robbert* hadde daar benevens een Koninglyk bevel doen afkondigen, dat alle die gene, die zich aan de kroon van *Engeland* onderwierpen, in deszelfs bescherming zouden werden genomen. Zeeker is het, dat zy niet in staat waren, om de stad tegen het Engelsche grof geschut te verdeedigen. Aldus verviel deze plaats, en met haar het gansche land in de handen der Engelschen. De zoo evengemelde stad was door de Hollanders van kalk en steen zeer cierlyk gebouwd, en alle de huizen met roode en swarte pannen gedekt; en vermids de grond, daar zy op staat, zeer hoog legt, zoo verschaft zulks een zeer aangenaam gezigt voor de gene, die zich een weinig daar van af bevinden. Meer dan de helft der Hollandsche ingezeetenen bleeven aldaar woonen, en zwoeren den eed van getrouheid aan den Koning van *Engeland*. De overige, die niet geneigt waren, om te blyven, hadden vryheid, om alle hunne goederen met zich te nemen, doch hunne plaatzen wierden wel haast door Engelschen, die zich alhier nedersloegen, vervult. Deze stad telt nu ontrent 800 huisen, waar van het geringste 100 pond sterlings waardig is; zy kan daar benevens van wegens hare sterkte en zeer vermakelyke stand tegen de beste stad in *Europa* ophalen. Hare Regeering bestaat uit een Major, een Registermeester, Alderman, Sherif, Breeden Raad, Onderschouts, en andere mindere Bedienden, naar de wyze van de Regeeringe der steeden van *Engeland*. Hier is maar eene Parochie-kerk, dog dezelve is zeer groot en frai gebouwd; de Predikant heeft 100 pond sterl: jaarlyks tractement; het Stadhuis is mede een frai gebouw. Het fort van *Jacobus* is een sterke reguliere vesting, waar door men de rivier kan bestryken De stad heeft ook een wal aan de land-zyde, met grof geschut beplant, om de Franschen en Indianen aftekeren. In deze stad is ook een Boekdrukkery. Het Eiland, daar zy opstaat, is ontrent 14 mylen lang, dog in verre na zoo breed niet, en was voor dezen bewoont door een Natie, genaamt *Manhaters*, dewelke men zegt, dat veel wreeder, woester en barbarischer waren, als de andere Indianen.

Deze door de Hollanders vernesteld zynde, scheenen deze laatste daar door

door een recht tot het land te hebben, doch het recht des oorlogs heeft dit verschil nog veel kragtiger ten voordeele van de Engelschen beslist; dewelke 13 dagen na de overgave van *Nieuw-Amsterdam*, welke stad zy de naam gaven van *Nieuw-Jork*, onder den Oversten *Nichols* dieper in het land trokken, tot aan het fort *Oranje*, gelegen aan de rivier van *Hudson*, 5 mylen beneeden de plaats, daar de Oosterlyke arm van deze rivier zich van de zuiderlyke afscheid, en na het meir der *Iroquoisen* 200 mylen landwaards inloopt. Dit fort bood zeer weinig tegenstand; de overste *Nichols* doopte het met de naam van *Nieuw-Albanie*, des Hertogs van *Jorks* erftitul van *Schotland*. De Engelsche houden hier altoos een bezetting van 2 kompagnien zoldaten.

Ontrent 50 mylen boven *Nieuw-Jork* legt *Kingston*, een frai en net gebouwde stad, bevattende ontrent 200 huisgezinnen. Twintig mylen boven *Albanie* legt *Schenectada*, een stad geleegen in een der vermakelykste valeien der weereld, en die valei, welke door de rivier *Trent* in *Nottinghamshire* besproeid word, niet ongelyk; dit steedje heeft ontrent 100 huizen; de Inwooners zyn deels Engelschen, en deels Hollanders. Deze plaats wierd in 't begin van den laatsten oorlog met *Vrankryk*, door de Fransche Indianen verwoest, dewelke de Inwooners alle om het leven bragten. Zeedert is aldaar een schans gebouwt, om tegen diergelyke overrompelingen veilig te wezen.

Tusschen deze schans en *Nieuw-Jork* wonen verscheide Indiaansche Natien, als de *Mackentowomi*, de *Pachani*, de *Wooran*, de *Mankikams* en na deze de *Maquas* ten Westen van het fort *Oranje*. Het land is doorgaans zeer vrugtbaar, en word van de Indianen, die niet zeer nyverig zyn, bewoont, uitgezondert *Soporskil* op de Westerkust van *Hudsons-Baai*, alwaar de Hollanders gene plantagien hadden, gelyk de Engelschen nu doen, alhoewel het binnenste land nog zeer weinig bevolkt is. Indiaansche Natien.

Na de zee toe legt het Graafschap *Westchester* met de steeden en parochien van *West* en *Oost-Chester*, *Jonkers*, *Cham*, *Rye*, *Stonebrook*, *Munerenock* en *Bedford*; wyders het landschap, stad en parochie van *Richemond*. De Ridder *Robbert Car* al het land aan de oostzyde van *Hudsons-Kivier* verovert hebbende, bemachtigde de stad en schans van *Arasapha* en het kasteel van *Delaware* aan de Westzyde, zonder verlies van een eenige man. De Hollanders aldus aan alle kanten door de Engelsche t'ondergebragt zynde, wierd de Overste *Nichols* tot Gouverneur of Stedehouder van de Provintie van *Nieuw-Jork* aangesteld, waar na hy tusschen de Inwoners en de Indianen een verbond maakte.

Dog eer wy met het verhaal van deze Colonie verder gaan, zal het niet ondienstig wezen, iets wegens *Lang-Eiland*, als een gedeelte des zelfs, te vermelden. Dit Eiland, dat 100 mylen lang is, heeft niet meer dan 12 mylen breedte, en was al door de Engelschen bewoont, eer de Ridder *Robbert Car* daar kwam, want Koning *Jacobus* dit land Lang-Eiland.

aan

aan *William Alexander*, Graaf van *Steirling* en eigenaar van *Nieuw-Schotland* geschonken hebbende, besloten die van *Lyn* in *Nieuw-Engeland*, als zich wat te nauw ten opzicht van hunne landeryen bevindende, om zich met toestemming van den Grave van *Steirling* derwaards te begeven, met wiens bewindsluiden zy een verding troffen, wegens het bewoonen en het bepla ten van een gedeelte van dit Eiland Zy trokken alzoo 100 huisgezinnen derwaards, neffens *Mr Pierson* hunne Predikant, en begonden ontrent het Westeinde van het Eiland te planten; doch de Hollanders van *Nieuw-Amsterdam* deden hen zulk een overlast, dat zy deze plantagien verlieten, en zich na het Oosteinde van het Eiland begaven, alwaar zy een stad bouwden, die zy *Southampton* noemden, en nu onder *Nieuw-Jork* behoort, waar aan zy gehegt wierd, toen de Engelschen de heerschappye van dit Eiland en van de byleggende vaste kust weder kreegen. Het Westeinde van dit *Eiland* is nu *Queens* of *Koninginnes-land* genoemt; daar in leggen *Jamaika*, *Heemstede*, *Konstabele*, *Utrecht*, en andere geringere plaatzen.

Dit Eiland heeft verscheide zeer gerieffelyke havens; niet verre van de kust, voornaamelyk aan de Oostzyde, leggen verscheide Eilandjes, dog geene van dezelve zyn bewoont. *Staten-Eiland* ontrent het Westeinde is 10 mylen lang en 5 a 6 breedt. De voornaamste plantagien op het zelve zyn *Billops*, aan de Zuidzyde en *Palmers* aan de Noordkant; aan de Oostpunt legt *Dover*, een andere kleine plantery.

*Lang-Eiland* had ook eenige Fransche Inwooners, dog die zyn nu van daar vertrokken, of aan de Engelsche regeering onderworpen. De Hollanders bakken hier al immer zulk goed aardewerk, als tot *Delft*. Ja zommige schryven, dat het zoo goed als het Chineesch is, doch de Engelschen schieten in deze kunst zeer verre te kort by de Hollanders. De handel van deze laatste bestaat in pelteryen, tabak, zoo goed als die van *Maryland*, paarden, ossen, verkens, oli, erreten, tarw en allerhande Europisch koorn, het welk hier zeer wel groeit, gelyk mede alle andere zoort van vrugten en kruiden, als ook vlas, hennip, pompoenen en meloenen, zynde de grond byna overal zeer goed. Omtrent het midden van het Eiland legt een vlakte 16 mylen lang en 4 breet, alwaar zeer goed gras tot hooi groeit, en zeer bekwaam, om schapen en ander vee te weiden; aldaar word geen steen, zand nog keizelgruis gevonden.

De grond is alhier zoo bekwaam, om paarden te leeren rennen, dat de beste paarden van het Eiland hier tweemaal in 't jaar gebragt worden, om wedlopen te houden, zynde de prys gemeenlyk een zilvere beeker. Daar zyn nog twee of drie andere kleine vlakten van een myl in 't vierkant, en van een zeer groot nut voor de naby geleege steeden.

Aan de Zuidzyde van *Lang-Eiland* vind men des winters zeer veel

veel walvisch, welke de Inwoners vangen en een sterken handel met den traan dryven. De rob onthoud zich hier in grote meenigte den ganschen winter door in de moerassen, aan zommige zeestranden en op de zandbanken. Die visch geeft een uitmuntende oli, en zou van groot profyt zyn voor de ingezeetenen, indien zy die op een gemakkelyker wys konden vangen.

De Engelsche en andere aan de vaste kust van *Nieuw-Jork* handelen met de Indianen in huiden van elanden, beeren, beevers, otters en andere kostelyke pelteryen. De Indianen verzorgen hen in de zomer met allerlei wild, visch en gevogelte voor een geringe prys. Voor 't overige word hier van daan zeer sterk gehandelt op de *Barbados* en op de *Zuiker-Eilanden*, in paarden, rundvee en varkens; hunne retouren bestaan in zuiker, meloenen en sterke drank, op de *Barbados* gebruikelyk. Die van *Nieuw-Jork* handelen ook zeer sterk, en met zeer goede winst op *Madera*, en de *Azores*, in pypduigen en visch; van waar zy wyn en brandewyn in retour bekomen; en waarlyk de Engelschen hebben weinige andere negocie, daar zoo veel winst in steekt, als in deze. My heugt van zeekere reeders, die met een klein scheepje van *Nieuw-Jork* op *Madera*, in min dan twee jaren 3000 pond sterl. hebben overgewonnen.

De gewassen van dit land zyn dezelfde, als die van *Nieuw-Engeland*, weshalven wy den Leezer dien aangaande derwaarts wyzen. De grond is echter hier wel zoo vruchtbaar en het klimaat zachter, als leggende 2 of 3 graden meer zuidelyk; daarentegen is het hier heeter in de zomer en kouder in de winter, als in de Europische landen, onder die zelve breedte gelegen. **Gewassen.**

De dieren, visch, vogels insekten, en wormgedierte zyn hier ook dezelfde, als in *Nieuw-Engeland*. Wat de inwoners belangt, alhoewel zy ook al meest met die van *Nieuw-Engeland* overeenkomen, zullen wy evenwel, om dat ieder Natie der Indianen ietwes van de anderen verscheelt, eenige weinige byzonderheden wegens die van *Nieuw-Jork* alhier aanroeren. **Dieren. Inwoners.**

Hunne taal is al immer zoo woest als die van *Nieuw-Engeland*. By voorbeeld, *nequoykanghen* beteekent *hals*, *synquoumackreggh* een *leeuw*. Van deze verschrikkelyde spraak zyn 'er zoo veelerhande dialecten of taaluitingen, als 'er koningryken zyn. Zy zyn doorgaans welgemaakt en sterk van lyf en leeden. Zy zyn van koleur heel tanig of geelachtig door de oli en andere dingen, daar zy hunne tronien mede beschilderen; zwart van haair en zeer sterk en behendig in het behandelen van boog en pylen. Zy leeven in een goed verstand met de *Engelschen*, die zy volgens het getuigenis van den Vader *Hennepin* zelf, veel beeter, als de Franschen, vermeugen. Ook hebben onze Engelscheh hier nooit zoo grooten overlast en vyandlykheid van de Indianen geleden, als onze Landsgenoten op *Nieuw-Engeland* en *Virginie*. Het ontbreekt hen aan **Taal.**

O geene

geene bekwaamheid, om alles te leeren; ook zyn zy doorgaans niet ongeneigt, om zich tot den Christelyken Godsdienst te laten overhalen, doch hunne Powaus of Priesters beletten zulks, zoo veel als mogelyk is. Geen volk onder de zon is 'er, dat zoo weinig inzicht heeft voor het band des huwelyks, als de Indianen. Om de minste beleediging, of zoo slechts het wyf haren man niet langer behaagt, jaagt hyze weg en neemt een andere. Het wyf neemt als dan hare kinderen met zich, en de huishouding neemt alzoo een einde. Het wyf mag daarentegen staande hunne zamenwoning, het met zoo veele andere houden, als zy wil, zonder dat zulks als een misdaad of ergernis word opgenomen, doch zoo zy zulks doet, moet zy haren man of naaste vrinden alvorens waarschouwen, dat zy zulk of zulk een Galant heeft. De maagdelyke staat is by hen een gansch overschillige zaak, vermits de meisjes voor hun trouwen mogen leeven, zoo als zy willen; bestaande hunne meeste eer daar in, dat zy, getrouwd zynde, hunne man dan alleen aanhangen. Geduurende hunne zwangerheid en zoo lang zy hunne kinderen zuigen, verkeeren zy by geene mans.

De Indianen hebben een groot ontzag en eerbiedigheid voor hunne Koningen. Zy geloven de verhuizing der zielen. Zy zyn groote liefhebbers van danzen, waar mede zy gansche dagen doorbrengen, en zyn overgegeeven tot allerhande kluchtjes in *Amerika* gebruikelyk, als ook tot dobbelspel, verdobbelende alles wat zy hebben, in de kaart. Zy hebben zeekere afgezonderde dagen tot hunne festynen en vermaaklykheden. Zy zyn niet zeer gezet op hunne kleeding en optooijing, waar in zy weinig verscheelen van die van *Nieuw-Engeland*. Hunne woning en hunne kost en drank is zeer slecht. Zy leeven in gestadige oorlogen; en geeven zelden kwartier, als aan vrouwen of kinderen, die zy voor slaven by zich houden. Doch het word al voor een zeer bloedige battalje by hen gereekent, als 'er 8 of 10 man dood blyven; en 't is al een machtig Vorst onder hen, die 100 weerbare mannen in 't veld kan stellen, werdende in het geheele district van *Nieuw-Jork* geene 1000 weerbare Indianen gevonden, zynde het getal der Engelschen wel 7 of 8 maal zoo groot. Wy zullen nu tot een verhaal treeden, op wat wyze deze Colonie van hare eerste kindsheid, tot dezen haren tegenwoordigen staat is aangegroeit.

**Begin en voortgang dezer Colonie.**

De Overste *Nichols* was Gouverneur van *Nieuw-Jork* tot het jaar 1683, wanneer de Ridder *Edmond Andros*, van den welken wy meermalen geleegenheid zullen hebben, te spreeken, tot deszelfs opvolger benoemt wierd. De vermaardheid van deze volk-planting met deszelfs koophandel aangroeiende, wierd zy alzoo een volkryke en zeer bloejende Colonie, in welke staat zy ook nu nog is. Na *Edmund Andros* wierd de Overste *Dungan* tot Gouverneur van *Nieuw-Jork* aangestelt

ſtelt. Deze laatſte was van de Roomſche Godsdienſt, en door Koning *Jacobus* II met dat ampt begunſtigt. Hy was een oud krygsman, en had den Spanjaard zeer lang gedient, waar door hy zulk een afkeer gekreegen hadde tegen de Franſche Natie, dat zulks hem wederhield, zoo wel in Koning *Jacobus* regeering, als na de revolutie, van die Provintie aan de Franſchen verraderlyk overtegeven. Die Koning hadde geduurende zyne regeering vergunt, dat de Franſchen van *Quebek* in *Canada* Prieſters mogten zenden, om de Indianen van *Nieuw-Jork* en andere indien zy konden, te bekeeren. Deze Prieſters tot *Nieuw-Jork* gekomen zynde, wierden door *Dungan* terſtond weder afgeſcheept, vermits deze getrouwe Patriot oordeelde, dat de toeleg van deze Monniken was, om de Engelſchen en hunne Bondgenote Indianen veel eerder in het belang der Franſchen, als in derzelve godsdienſt over te halen. De Koning van *Vrankryk* klaagde hier over aan Koning *Jakobus*, en was deze laatſte over het gedrag van *Dungan* zoo zeer misnoegt, dat hy naar allen ſchyn niet lang in dat ampt zoude zyn gebleven, indien de Prins van Oranje niet kort daarna tot Koning was verklaart geworden. Deze *Dungan* is naderhand lang bekent geweeſt onder de naam van Graaf van *Limerik* en heeft in 't jaar 1708 nog geleeft.

Na de Revolutie wierd de Overſte *Dungan* op ontboden, konnende het met een Proteſtantſche Regeering niet beſtaan, luiden van een ſtrydige godsdienſt in zodanige ampten te laten. De oorlog tuſſchen de Engelſchen en de Franſchen en derzelver Bondgenoten ter wederzyde was in *Europa* zoo dra niet uitgebarſten, of die begon in deze geweſten mede te blaken. Wy vinden een verhaal van zeekere krygsonderneeming der Engelſchen tegen de Franſchen by *La Hontan*; maar die Schryver doet ons ongelyk. Doch hoe zou een Franſchman bekennen, dat die van zyne Natie geſlagen zyn? Hy zegt: de Engelſchen kwamen in 2 dagen marſcheerens omtrent *Quebek*, en keerden toen wederom, zonder iets uitterechten. Zie hier in 't kort, wat eigentlyk van die zaak is. De Overſte *Pieter Schuiler* met 300 Engelſchen en zoo veele Indianen van de ſchans *Albanie* getogen zynde na de kant van *Quebek*, 400 mylen van *Nieuw-Iork*, kwam de Franſche Gouverneur van die ſtad met 13 Kompagnien geregeleerde troepen en zoo veele Indianen op hem af; doch niettegenſtaande deze ongelyke kans viel de Overſte *Schuiler* kloekmoedig op hen aan, verſloeg hen teenemaal, dodede 30 Officieren en meer dan 300 gemeenen, en dat met weinig of geen verlies van de zynen; edoch niet ſterk genoeg zynde, om de verſchanzingen der Franſchen aan te grypen, vergenoegde hy zich met deze zeege, en keerde met zyne troepen weder na *Nieuw-Iork*. Het omſtandig verhaal van dit gevecht wierd tot *Nieuw-Iork* gedrukt. De Franſchen, om dit verlies te wreeken, deeden daarna een tocht tegen de Engelſchen, overrompelden *Schenectada*, leiden de ſtad in de aſch en bragten de inwoners alle om 't leeven.

 De

De Koning *William* zond den Overften *Fletcher*, die in de plaats van *Dungan*, het Stedehouderfchap van *Nieuw Iork* aanvaarde. Deze had een bezetting van geregeleerde troepen in de Stad van die naam, om tegen de onderneemingen der Franfchen en derzelver Bondgenoten, de *Hurons*, gedekt te wezen.

Omtrent deze tyd te weeten in 't jaar 1696 gebeurde het, dat de Graaf van *Frontenac*, Gouverneur van *Canada*, een toeleg hebbende tegen *Schenectada* en *Albanie*, en met eenen, om de vyf Natien der Indianen, die het met de Engelfchen hielden, afwendig te maken, den 16 Juni van *Quebec* opbrak, en tot *Mont-Real* kwam, alwaar hy 3000 Franfchen en Indianen van *Canada* verzamelt vond, dewelke voorzien zynde met veele kanoos en allerlei voorraad en noodwendigheden tot deze togt, toog hy met deze troepen langs de rivier der *Iroquoifen* na de kant van *Nieuw-Iork*. Na een lange togt van meer dan 100 uuren, kwam hy in het land van de *Orandaguefes*, een van de vyf zoo evengemelde volkeren, dewelke hy door de meenigte zyner troepen overviel, een van hunne Kafteelen vernielde en al hun koorn en voorraad verbrande. De Overfte *Fletcher* de tyding van dezen inval der Franfchen bekomen hebbende, toog met de Engelfche zoldaten van zyne bezetting, een goet getal landmilitie en eenige van de Bondgenote Indianen, om den Franfchen het verder indringen te beletten. De Graaf van *Frontenac* van de aannadering der Enge'fchen bericht bekomen hebbende, koos met de zynen haaftelyk het hazen-pad. Een gedeelte van de Opperfte Natien der Indianen, vrinden van de Engelfchen, in aantocht zynde, om hen te helpen, vielen den Franfchen in hunne achterhoede, zoo dat 'er veele van de vyanden bleven. Deze inval maakte de *Iroquoifen* zoo verbittert tegen de Franfchen, dat zy den Overften *Fletcher* verzochten, zich na *Albanie* te begeeven, om met den Oppervorft hunner volkeren, die zich dan mede aldaar zoude laten vinden, maatregels te beramen, tot het voortzetten van den oorlog tegens den gemeenen vyand, en om den Franfchen deze ftroping betaald te zetten.

Na dezen *Fletcher* wierd zeekere Kolonel *Slauchter*, Gouverneur van *Nieuw-Iork*. In de tuffchen tyd der regeering van deze beide Gouverneurs, gebeurde het, dat eene Kolonel *Leflei* zich die bediening aanmatigde, zonder eenige machtbrief uit *Engeland*. Hy was van de party van die geene, dewelke altoos voorgeeven, dat zy de welftand van 't Gemeen meerder te harten hebben, dan andere. Zulk een voorgeeven vind doorgaans aanhangers. Het getal der leeden van de regeering van deze Provincie, die het met hem hielden, was ten minften zoo groot, als dat van de anderen. Hy vleide zich met de hoop, dat indien hy maar tyd hadde, om eenige vertoningen en verzoekfehriften uit de naam van zyne aanhangers na *Engeland* te zenden, hy in zyn bewind zou zyn beveftigt geworden; doch deze hoop was niet min dwaas, als

als flecht gegrond; want welk Vorst zal een perzoon waardig achten, om hem met eenig gezag te bekleeden, wanneer die perzoon zich dat gezag van zelfs en buiten zyn bevel en toestemming komt aantematigen, laat zyn zaak nog zoo rechtvaardig, en zyne verdiensten nog zoo groot zyn. Eene *Jakob Milburn* was zyn grote vriend in deze zaak, dewelke hem zonderlingen dienst deed, om de schans voor hem te verzeekeren.

Doch *Slauchter* met des Konings patent tot *Nieuw-Iork* gekomen zynde, maakte zich door list meester van de schans, vatte *Leslei* de gewaande Gouverneur en *Milburn* zynen vriend by de kop, en beval, dat men hun proces zoude opmaken, als zulke, die zich aan hoog verraad hadden schuldig gemaakt, door dien zy de schans tegen hem, die 's Konings Gouverneur was, gehouden en een van zyne zoldaten doodgeschoten hadden. De rechters en gezwore mannen maakten geene zwarigheid, om hen te verwyzen en dienvolgens wierden zy als verraders ter dood gebragt. Zommige oordeelden nogtans, dat *Slauchter* wat te voorbarig omtrent dit proces was te werk gegaan, welk gevoelen zoo veel ingang vond, dat hy geschapen stond, van op ontboden te worden, en mogelyk diergelyk een vonnis als *Leslei* te ondergaan, indien hy niet kort daar na tot *Nieuw-Iork* was overleden.

Na *Slauchters* dood wierd het Stedehouderschap van *Nieuw-Iork* door eenen *Ioseph Dudlei* waargenomen, tot de komst toe van den Graaf van *Bellamont*, dien de Koning *William* tot Gouverneur van *Nieuw-Engeland* en van *Nieuw-Iork* benoemt hadde. De Lord *Bellamont* was van zins, om tot *Nieuw-Iork* zyn residentie te houden, als zynde de vermakelykste plaats van geheel Engelsch *Amerika*. Doch wanneer hy in *Nieuw-Engeland* kwam, vond hy zyn verblyf en tegenwoordigheid aldaar zoo noodzakelyk, dat hy den overften *Dudlei* tot zynen onder Gouverneur over *Nieuw-Iork* aanstelde.

In 't jaar 1700 rechte *Dudlei* een postery op in *Lang-Eiland*, waar van daan de brieven tweemaal ter week bestelt worden, van *Northfleet* op *Netlebed*, *Egerton*, *Ashford*, *Huttington*, *Oesterbaai*, *Flushing*, *Newton* en *Bedford*, van waar ze dan verder met de trekschuit na *Nieuw-Iork* gezonden worden. Daar benevens wierd 'er in die tyt een paketboot aangelegt, tusschen *Northfleet* en *Stoniton* in *Nieuw-Engeland*, tot groot gerief voor de koophandel en briefwisseling tusschen die beide Colonien.

Omtrent die tyd kwamen omtrent 1000 Schotten, die zich tot *Darien* hadden neergeslagen, tot *Nieuw-Iork*, om hun huiswaards te begeeven, hebbende hunne plantagien verlaten; doch de Onder-Gouverneur weigerde hen de nodige bystand, onder voorwendzel, van zulks in de afwezenheid des Gouverneurs, die toen tot *Boston* was, niet te konnen doen. In dat zelve jaar wierd 'er een Boekery tot *Nieuw-Iork* opgerecht, en de Hollanders bouwden molens, om hout te zagen, kon-

nende een van die molens meer hout zagen in een uur, als veele mannen in eenen dag doen konnen. De Graaf van *Bellamont* zond ook op die tyd een zeer getrouw Addres van deze Provincie over, het welk door den Kolonel *Byard*, hunne Agent tot *Londen*, aan den Koning *William* gepresenteert wierd. Zyne Majesteit benoemde in Juni den Schildknaap *William Atwood*, tot Opper-rechter der Provincie van *Nieuw-Iork*, welk ampt hy waarnam tot de komst van den Lord *Cornbury*, zoon van den Graaf van *Clavendon*, die na het overleiden van den Graaf van *Bellamont* tot Gouverneur van deze Provincie aangestelt wierd. Zyn Lordschap in 't jaar 1701 met zyn huisvrou en huisgezin tot *Nieuw-Iork* aangeland zynde, zette den Schildknaap *Atwood* uit deszelfs bedieningen, en maakte nog verscheide andere veranderingen omtrent de regeering. De party, die het met *Leslei* gehouden hadde, was nog niet uitgebluscht. *Atwood* voegde zich met die party, gelyk verscheide andere Engelschen, en daar onder eenige brave luiden mede deeden. Men betichte deze party, dat zy de Hollanders te veel begunstigden, waarentegen zy hunne tegenstanders beschuldigden, als zulke, die den *Franschen* wat te veel waren toegedaan. Wy zullen ons aangaande dit krakkeel alhier niet inlaten, het welk stoffe gegeeven heeft tot zoo veelerlei moejelykheden, zoo wel in *Nieuw-Iork*, als in *Engeland*.

De Lord *Cornbury* wierd naderhand ook Gouverneur van *Nieuw-Iersei*, want kort na zyne aankomst tot *Nieuw-Iork* kreeg hy tyding van het overlyden van *Koning William*, te gelyk met eenige brieven van de Commissarissen van den koophandel, nevens een schriftelyk bevel van die van den Geheimen Raadt, om de Princes *Anna* voor Koningin uitteroepen, het welk dan ook op den 2 Juny 1702 met zeer veel staatzi volbragt wierd, werdende zyn Lordschap by deze gelegenheid verzelt en opgewacht door de Major, de *Aldermans*, die van den gemeenen Raadt, de Geestelykheid, den Adel, en de voornaamste Koopluiden van *Nieuw-Iork*. Daags daar aan ontfing hy het patent van Koningin *Anna*, waar by hy tot Gouverneur van *Nieuw-Iersei* aangestelt was, weshalven hy zich zoo voort derwaarts begaf, om de Koningin desgelyks in dat gewest te doen uitroepen.

Dit bovenstaande aangaande de Historie van *Nieuw-Iork* geschreven hebbende, is ons het volgende bericht ter hand gekomen, het welk wy den Leezer alzoo zullen mede deelen.

Men teld in de stad van *Nieuw-Iork* ontrent 1000 huizen, meest alle fraai gebouwt. De grote kerk wierd in 't jaar 1695 gebouwt, uit de milde giften van den oversten *Fletcher*, toen Gouverneur van *Nieuw-Iork* en van den overste *Nichols*, Gouverneur van *Virginie* en andere wakkere luiden. Daar is ook een Hollandsche, Fransche en een Luthersche kerk; als mede een vry school, het welk de tegenwoordige Gouverneur heeft doen oprechten. De stad heeft een graafschap onder haar gebied, bestaande de geheele Provincie van *Nieuw-Iork* in tien land-

landſchappen; vyf van dezelve, namentlyk *Albanie*, *Ulſter*, *Dutches*, *Orange* en *Koningsland*, zyn van Nederlanders of luiden van Nederlandſche afkomſt bewoond. De vyf andere zyn *Koninginnes-land*, *Suffolk*, *Cheſter*, *Richmond* en *Nieuw-Iork*.

De wallen van de ſtad, waar van wy hier voor melding gedaan hebben, waren reeds in ſtaat, wanneer zy *Nieuw-Amſterdam* genaamt wierd, doch haar meeſte ſterkte beſtaat nu in het Fort *Anna*, en twee nieuwe batteryen aan de waterkant. Het Fort is in een goede ſtaat, en is doorgaans met twee kompagnien zoldaten bezet.

De ſtad van *Albanie* is ook met een ſteene ſchans nu verzorgt, welke door den Lord *Cornburg* begonnen wierd, die de oude aarde ſchans deed afbreeken. Deze ſtad is meeſt van Hollanders bewoont, en is omtrent 150 mylen van *Nieuw-Iork* gelegen. De Schryver van dit bericht zegt ook, dat de provincie van *Nieuw-Iork* 170 mylen lang is, het welk veel meer is, als wy in den beginne van dit Hoofdſtuk gereekent hadden. In deze ſtad *Albanie* worden dikmaals byeenkomſten gehouden, tuſſchen de Gouverneur en de Indiaanſche Koningen. In 't jaar 1702 was 'er een vermaarde byeenkomſt, tuſſchen den Lord *Cornbury*, als Gouverneur, den Colonel *Schuiler* en Major *Dirk Weſſels*, aan de eene zyde, dewelke tot Commiſſariſſen benoemt waren, om met de Indianen te handelen, welke laatſte van hunne kant gezonden hadden 2 Sachems van *Canada*, 5 Sachems van de *Twichtwichts* en *Tinondade* Indianen, en dan nog de Sachems van de vyf Natien, die in verbond zyn met de Engelſchen, namentlyk de *Oneides*, de *Onontages*, de *Cajonges*, de *Sinneques* en de *Maquas*; men deelde van wederzyde geſchenken uit, en daar wierd een tractaat van koophandel geſloten. Hier leggen gemeenlyk 2 kompagnien tot bezetting, doch als 'er eenig inval te vreeſen is, word deze bezetting uit *Nieuw-Iork* verſterkt.

Tot *Schenectada* is ook een ſchans, doch dezelve is oud en ganſch vervallen, en de palliſaden zyn verrot; de bezetting beſtaat uit een gedeelte van die van *Albanie*. De plaats is nu veel volkryker, als zy was voor dat de Franſchen haar verwoeſt hadden. Daar zyn nog eenige andere forten op de grenzen, als onder anderen de ſchans genaamt de *Halve maan*, en de forten *Neſtigaan* en *Saractoge*.

Inderdaad de Engelſchen konnen niet te zorgvuldig zyn, omtrent de bewaring van hunne grenzen, gemerkt dien machtigen vyand tot *Canada*. Men zegt ook, dat de togt onlangs tegen *Nevis* ondernomen, op *Nieuw-Iork* eigentlyk gemunt was. Zeeker is het, dat terwyl *Nanſan* Onder Gouverneur van *Nieuw-Iork* was, een Franſch oorlogſchip in de have kwam, en dat de Kapitein die toen liet peilen, en een bericht daar van na het Franſche Hof zond.

*Kingſton* legt tuſſchen *Albanie* en *Nieuw-Iork* aan de Weſtzyde van de rivier. Daar is tot nog toe maar eene kerk in 't land van *Weſt-*

*chester*, doch daar is een vast jaargeld voor twee predikanten van 50 pond sterl. voor ieder.

Eer wy van *Nieuw-Iork* afscheiden, moeten wy een feilgreep aanmerken, aangaande de geleegenheid van *Lang-Eiland*, namentlyk dat het ten Zuidoosten gelyk *Nieuw-Engeland* Noordoostelyk daar van aflegt. Het Eiland is 150 mylen lang, en behelst *Koninginnes-land*, *Suffolk*, en *Richmond*; het word ook wel *Nassau's Eiland* genaamt. *Koninginnes-land* heeft twee steedjes, *Iamaica* en *Heemstede*. De vlakte by *Heemstede* is bekent, door de wedlopen van paarden die hier gehouden worden; de stoeteryen zyn hier zeer vermaard; ook word hier een regiment ruiters onderhouden.

't Landschap *Suffolk* heeft twee steeden, namentlyk *Oesterbai*, waar in 50 huizen zyn, en *Huntington*, daar ook zoo veel huizen zyn, maar geene kerken. 't Grimmelt hier van Dissenters, Kwakers en Independents gezinden.

---

# DE HISTORIE VAN NIEUW-IERSEY.

Dit land was voor de overgifte, die de Eigenaars daar van aan de Koninginne *Anna* gedaan hebben, in twee byzondere provincien verdeelt; doch alzoo die nu beide onder een Opperhoofd of Gouverneur en een en dezelve Raadt van regeering vereenigt zyn, zoo zullen wy die beide onder eenen naam van *Nieuw-Ierfei* begrypen.

Ontdekking. De eerste ontdekkers van dit land waren de Engelsche, en de eerste van deze was zeekere Kapitein *Hudson*. *De Laat* begrypt het onder *Nieuw-Nederland*. De inboorlingen of eerste bewoners van dit geweest waren de Indiaansche Natien, genaamt *Naraticongi*, aan de Noordzyde van de rivier *Raritan*, de *Minquaas*, de *Capitanasses*, de *Gacheos*, en de *Senneas* aan de Zuidzyde. De laatste bewoonden het land byna zoo ver als deze rivier zich uitstrekt. De eerste Europeanen, die zich hier neersloegen, waren eenige *Sweden*, dewelke alhier drie

drie verscheide steden gebouwt hebben, genaamt *Christiania*, (by de Indianen genoemt *Andostoka*) *Helsingburg* en *Gottenburg*. Hunne woningen waren meest aan de Zuidzyde van de rivier, en op de frontieren van *Pensilvanie*, recht tegen over welke provincie een schans legt, die nog huiden *Helsingburg* genaamt is. Doch der Sweden plantagien slaagden niet heel wel; zoo dat de *Hollanders*, veel nyveriger in dat stuk, als de *Sweden*, geen grote moeite vonden, hen daar van daan in zoo verre te verneстelen, dat *Bergen*, het Noorder gedeelte van *Nieuw-Iersei*, binnen korten tyd geheel door de Nederlanders beplant wierd.

De Koning *Karel* II, die even als zyne voorzaten het vaste land van *Amerika*, van *Canada* tot aan *Florida* voor zyn eigendom hield, deede deze streek lands invoegen in de opene brieven, dewelke dienaangaande op den 12 Maart 1664 aan den Hertog van *Iork* verleent wierden. Doch de Engelschen hebben zich nooit aan de Zuidzyde van *Hudsons* rivier neergeslagen, voor eenige jaren daarna, wanneer de Hertog van *Iork* den eigendom van deze provintie opdroeg, aan den Lord *Berklei* en aan den Ridder *George Carteret*, onder den naam *Nova Cæsarea*, by opene brieven gedagteekent den 24 Juny 1664. Deze twee Heeren wierden het eens, om het land in tween te verdeelen. Oost *Nieuw-Iersei*, of dat gedeelte, het welk aan *Nieuw-Iork* grenst, viel den Ridder *Carteret* te beurt; *West Iersei*, of dat gedeelte, het welk aan *Pensilvanie* paalt, wierd den Lord *Berkley* toegeweezen. Doch eer wy ons verder omtrent de Historie van dit gewest inlaten, zullen wy alvorens den Leezer een beschryving van deszelfs geleegenheid mededeelen; ten einde hy een beeter denkbeeld zou konnen opmaken van de plaatzen, waar van wy in 't vervolg zullen spreeken.

*Nieuw-Iersey* begrypt, volgens de zoo evengemelde opene brieven al dat land, leggende Westwaards van *Lang-Eiland* en *Manhaters Eiland*, of *Nieuw Iork*, en grenst ten Oostendeels aan de zee, en deels aan de rivier *Hudson*, ten Zuiden aan de zee, tot aan *Kaap May*, en de mond van de rivier *Delaware*, en ten Noorden tot aan de Noorderlykste arm van de gemelde rivier of baai *Delaware*, het welk is 41 graden 40 minuten breedte, strekkende van daar in een rechte lyn tot aan *Hudsons rivier*; welke streek lands ten tyde van het verleenen van deze brieven bekent was, by de naam van *Nova Cæsarea* of *Nieuw-Iersey*. Dus zien wy, dat deszelfs palen zyn ten Zuidoosten de volle zee, ten Westen de rivier *Delaware*, ten Oosten *Hudsons rivier*, ten Noorden het vaste land, leggende tusschen 39 en 40 graden Noorder breedte; strekkende in de lengte tot aan de kust en langs de rivier *Hudson* omtrent 120 mylen, en lopende deszelfs breedte al immer zoo ver uit als de lengte op de plaatzen, daar het op zyn breedst is. Nu zullen wy ieder van deze provincien afzonderlyk beschouwen. Geleegenheid.

De grootste en meest bewoonde was *Oost Iersey*, het welk Oost en



Noord-

Noordwaars de zee kust en de rivier *Hudson* langs, zich strekt van *Eier*-Have af, tot aan dat gedeelte van *Hudsons* baai dat onder de 41 graad Noorder breedte legt; en aan de Zuid en Westzyde van *West Iersey* afgezondert is door een grens-lyn lopende van *Eier-Have* tot aan de rivier *Croswik*, de *Steene beek* en de zuider arm van de rivier *Raritan*. Desselfs lengte langs de rivier *Hudson* en de zee kust is 100 mylen. Desselfs breedte is niet overal gelyk, alhoewel het beste van het land doorgaans onder *Oost Iersey* behoort. Het was in den beginne verdeelt in verscheide landschappen als *Bergen* aan de rivier *Hudson*, *Essex* en *Midlesex*, aan de Noordzyde van de rivier *Raritan*, en *Monmouth* aan de Zuidzyde.

Bergen. Het landschap *Bergen* legt aan de rivier *Hudson*, recht tegen over *Nieuw-Jork*, en is de streek lands, die eerst in deze gewesten beplant wierd. Dit en de andere gedeelten van *Iersey* zyn met verscheide rivieren voorzien, want behalven die van *Hudson*, zyn 'er de rivieren *Hakkinsak* en *Pasaik*, en verscheide kleiner riviertjes. De voornaamste, ja de eenigste stad in 't landschap is *Bergen*, want de overige zyn maar eenige buiten-plantagien. Onder het distrikt van deze stad behoren ontrent 5000 morgen lands, dewelke door de eigenaars ter leen gegeeven zyn; en in het landschap zyn nog omtrent 5000 morgen op die wys afgezondert en ter leen gegeeven. De stad is niet heel groot, en heeft niet meer dan 350 inwoners, meest Nederlanders, dewelke hier al zedert 40 jaren gewoont hebben. Men reekent in 't platte land van *Bergen* nog zoo veele inwoners, te weeten de vrouwen en kinderen daar onder begrepen. De stad *Bergen* legt op de Westerlyke punt of uithoek van des Lands Hoofd, het welk met het *Staten-Eiland* een inham maakt.

Essex. Het landschap *Essex* is van eenige vermaardheid van wegens de stadt *Elisabet*, welke in een kreek legt, recht tegen over de Westzyde van *Staten-Eiland*. Hier hebben de Engelschen zich eerst neergeslagen, en deze plaats was de voorspoedigste van alle, niettegenstaande de pogingen, die men aanwende, om *Perth* tot een Hoofdstadt te maken. Zy behelst 250 huisgezinnen, en heeft omtrent 20000 morgen lands, om te bebouwen. De Ingezetenen bezitten een plantasie onder de naam van een Erfpacht, en in deze stadt hebben de leeden van Regeering, het opperste gerechtshof en andere vergaderingen hunne residentie; ook word de grootste handel, die in deze Colonie valt, hier gedreven.

*Newark* is allerdichtst betimmerd van alle de steden in *Jersey*; zy legt 6 of 7 mylen van *Elisabets stadt*, behelst 100 huisgezinnen, en heeft bykans 25 duizent morgen lands om te bebouwen. Het Westerlyk gedeelte van deze landstreek word besproeit door een rivier genaamt *Rawai*, waar op een zaagmolen is; ten Noorden legt een richel bergen, genaamt de *Blauwe bergen*. Hier na volgt.

Het

Het landſchap *Midleſex*, het volkrykſte en bloejendſte van alle de provincien, wegen deszelfs plantaſien, alhoewel deszelfs Hoofdſtadt, genaamt *Perth*, nauwlyks de naam van een dorp verdient. In dit deel van de provincie zyn twee ſteden, namentlyk *Piſcatawai*, aan de rivier *Raritan*, dezelve heeft 80 huisgezinnen en 20 duizent morgen lands. Zeven of acht mylen daar van daan legt *Woodbridge*, een tamelyke ſtad aan een ſleuf binnen den inham, die door dit land en *Staten-Eiland* gemaakt word. Zy heeft 120 huisgezinnen en 15 duizent morgen lands, om te beplanten. Midleſex.

Door het Weſterlyk gedeelte van *Midleſex* loopt een rivier, genaamt *Milſtone*, zynde een vruchtbare en zeer vermakelyke landsdouw, en behorende aan eenen *William Dokwra* van *Londen*, de uitvinder van de zeer geriefelyke *Stuivers poſt*. De eigenaars bemerkende de zeer geriefelyke ſtand van *Perth*, bevalen hunnen bewindsluiden, alle mogelyke pogingen aan te wenden, om ingezeetenen derwaarts te lokken; edoch *Eliſabets ſtadt* belette zulks, gelyk wy terſtond nader zullen aantonen.

*Perth-amboi* draagt haren naam van *Iames Drummond*, Graaf van *Perth* en de punt van *Amboi*, waar op deze ſtadt is gelegen. 't Is een vermakelyke, gezonde en gerieflyke plaats aan de mond der rivier *Ravitan*, welke in de baai van *Zandyhook* uitloopt, welke baai 500 ſchepen kan bevatten en nooit toevrieſt. Volgens het ontwerp der eigenaars, wierd hier een ſtuk gronds afgeſtoken en in 150 gelyke deelen verdeelt, om op te bouwen. Het Gouverneurs huis was het eerſte, waarna 'er nog omtrent 40 huizen hier en daar getimmert wierden; verder heeft deze plaats, niettegenſtaande alle de moeiten, die de *Schotſche* eigenaars deeden, om haar te bevolken, niet konnen gebragt worden. Haar omtrek bevat omtrent 530 morgen lands. Hier van daan is een goede ryweg na *Piscatawai* en ook een na *Woodbridge*. Schoon het nu zoo gerieflyk legt, dat ſchepen van 300 ton in een gety konnen binnen en tot voor des koopmans deur lopen, zoo is deze ſtadt tot nog toe niet groter, als *St. Iames ſtadt* in *Virginie*, of nog niet zoo groot, als *Kentish* in 't landſchap *Midleſex* in *Oud-Engeland.*

Het land is vol plantaſien, de geheele rivier van *Raritan* langs; de voornaamſte eigenaars van dezelve zyn, *Robert Barclai* en *William Dockwra*. De rivier overgaande komen wy in het landſchap *Monmouth*; Monmouth. daar in legt *Midleton*, een fraai ſteedje, beſtaande in 100 huisgezinnen en 15 duizent morgen lands, om te beplanten. Het legt omtrent 10 of 12 mylen landwaards ten Noorden van *Shrewsbury*, en 26 mylen ten Zuiden van *Piscatawai*. *Shrewsburi* de Hoofdſtad is de Zuiderlykſte plaats in de provinci. Dezelve heeft 150 huisgezinnen en ontrent 15 duizent morgen lands; en legt aan een friſſche en zeer vermakelyke rivier, niet verre van deszelfs mond, genaamt *Shrewsburi-rivier*. Tusſchen deze ſtad en *Midleton* is een yzergroef, doch het ſchynt niet, dat die den eigenaaren eenig groot voordeel toebrengt.

Men heeft nog onlangs een nieuwe ftad in deze provincie aangelegt, genaamt *Freehold*, alhoewel zy tot nu toe niet meer dan 40 huisgezinnen kan optellen; fchoon haar dezelve portie lands, gelyk als andere fteden, aanbedeelt is.

West Ierfey. Wy komen nu aan *Weft Ierfey*, waar van wy maar een algemeene befchryving geeven konnen, zynde dit geweft niet verdeeld in provincien, gelyk *Ooft Ierfey*; alhoewel zeekere Doctor *Cox*, eigenaar van dit land zynde, het in 7 landfchappen verdeelde, onder de namen van *Kaap-Mai*, *Salham*, *Glocefter*, enz. doch zyne nazaten hebben die verdeeling zedert niet gevolgt. Schoon nu *Weft Ierfey* zoo veele fteden niet heeft, nogte zoo wel beplant en bevolkt is als *Ooft Ierfey*, zoo maakt echter het groot getal van bevaarbare havens, dit land al immer zoo gerieflyk tot den handel, als het ander zou konnen zyn. Daarbenevens leggen deze havens of fleuven op een bekwame afftand van malkanderen, en zommige lopen een goed end landwaards in.

De Oofterlykfte land-punt of uithoek van *Weft Ierfey* is *Kaap-May*, aan de mond van de rivier *Delaware*, recht tegen over het landfchap *Suffex* in *Penfilvanie*.

De ftreek lands tuffchen dit landfchap en *Kleine-Eier-have*, welke *Ooft*- en *Weft Ierfei* van malkanderen fcheid, word het land van Kaap *Mai* genoemt. Voor 't overige verneem ik niet, dat de andere gedeelten van *Weft Ierfei* nu ter tyd door eenige byzondere namen onderfcheiden worden.

Hier leggen wel hier en daar eenige huizen op de lands punt, maar tot nog toe is 'er geen ftadt gebouwt. De meefte inwoners zyn visfchers. Daar is ook een walvifch-vifchery aan de mond van de baai. Na Kaap *Mai* volgt *Maurits-rivier*, de grootfte in dit geheele geweft; wyders *Kobenzy*, een kleine rivier, maar diep genoeg voor kleine fchepen; tien of twaalf mylen verder legt een plaats mede genaamt *Kobenzy*, daar omtrent 80 huisgezinnen wonen. De baai en rivier van *Delaware* befproeit alle de Zuidoofterlyke, Zuiderlyke en Zuidwesterlyke deelen van *Weft-Ierfey*. De plantagien, waar van zommige zoo dicht betimmerd zyn, dat zy de naam van een ftadt hebben aangenomen, leggende alle langs die baai en rivier, en meeft aan inhammen, of kreeken.

*Antiochia* is onder anderen een plaats als een ftad aan een kleine fleuf. Na deze volgt digter aan de mond van de *Delaware*, *Gibbon*, wyders *Allowai* en dan de fchans *Helfingburg*, aan de mond der rivier en recht tegen over het landfchap *New Caftle* in *Penfilvanie*. Niet ver van hier valt de rivier *Salem* in de *Delaware*. Ontrent de helft van deze rivier na deszelfs oorfprong toe 20 mylen van *Kohenzy* legt een ftad, genaamt *Salem* na de naam der rivier. Deze plaats heeft ontrent 120 huisgezinnen.

*Finis-punt*, een ftadt, indien het zoo genoemt mag worden, legt recht

recht tegen over de ſtadt *New Caſtle.* Wyders *Namen-kreek*, *Almonkreek*, *Rakoonkreek*, *Laag Eiland* en *Waskreek*; deze laatſtgenoemde legt tegen over *Cheſter* in *Penſilvanie*; als dan *Groot Manto*, *Woodberry*, *Groenbank*, *Gloceſter-kreek* en *Kooperpunt*, tegen over *Philadelphia* aan de *Delaware*. *Gloceſter* is een tamelyk plaatsje, en behelſt omtrent 100 huizen, en legt in een zeer vermakelyke landsdouw. Hoger op legt *Panthakin*, *Northampton* of *Rancocosrivier*, *Burlington*, alwaar de regeering en rechtbank van *Weſt Ierſey* geveſt is. Dertig mylen hoger op neemen de plantaſien een einde. In *Burlington* vind men omtrent 200 huisgezinnen. De huizen zyn hier meeſt van ſteen gebouwt. Hier vind men op de markt-dagen overvloed van allerlei levensmiddelen. Boven deze ſtad legt een ander klein ſteedje, genaamt *Maidenhead*, van ontrent 40 of 50 huisgezinnen. Omtrent 40 mylen hoger, is het land der *Miniſinks*, een Indiaanſche Natie. Het land daarom heen zeer vruchtbaar zynde, is 'er hoop, dat het wel haaſt bevolkt zal worden, te meer wyl het aan *Nieuw-Jork* grenſt, waar mede het gemeenſchap heeft door middel van de rivier *Eſopus*, welke daar door loopt en by *Kingſton* zich in de *Hudſon* ontlaſt. Deze landſtreek heeft ook een gerieflyke gemeenſchap met *Maryland*, door een rivier, dewelke tot omtrent 8 mylen van de baai van *Cheſeapeak* heen ſtroomt; zoo dat het reeds eenmaal op het tapyt geweeſt is, om die 8 mylen door te graven, maar die van *Virginie* en *Maryland* kanteden zich zoo vinnig daar tegen, dat dit werk is blyven ſteeken.

De handel, gronds-geſteldheid en de gerieflykheid van havens en bajen, zyn in *Ooſt-* en *Weſt Ierſey* eenerlei, behalven dat in het laatſtgenoemde ſtuk *Weſt Ierſey* beeter voorzien is, al *Ooſt Ierſei*, door deszelfs rivier de *Delaware*.

Beide deze provincien komen ten opzicht van het klimaat, de gronds geſteltheid, als mede hnnne koophandel en gewaſſen, zeer na aan die van *Penſilvanie*. Het land geeft overvloed van allerlei koorn; en men zegt, dat de inwoners zoo naauw van gemoed waren, dat zy het niet wilden in bezit neemen, voor dat zy den Indiaan eenige voldoening daar voor gegeven hadden. Klimaat en koophandel.

Doch zy hadden zoo beſchroomt niet behoeven te wezen, vermits het een ieder geoorlooft is, een land, dat onbewoont en woeſt legt, gelyk dit was, inzonderheid langs de kuſt, in bezit te neemen. De weinige Indianen, die in beide de *Ierſeis* gevonden worden, verſtrekken tot byſtand en hulp voor de Engelſchen, dewelke wenſchen, dat hun getal groter was. Hoe weinig zy de Indianen te vreeſen hebben, is ligt af te meeten uit het getal derzelve, het welk niet boven de 200 kan halen in dit geweſt, waar en tegen men reekent, dat 'er omtrent 10 of 12 duizent Engelſchen zyn, en daar onder 2 duizent weerbare mannen.

De gewaſſen van dit land zyn dezelfde, als die van *Penſilvanie*; de

voornaamste negotie is in levensmiddelen, welke van daar na de *Zuiker Eilanden* vervoert worden. Zy doen ook iets in pelteryen en tabak met de Engelschen. Oli, visch en andere leeftogt zenden zy na *Portugal*, *Spanje* en de *Canarie-Eilanden*. Schepen zouden hier, namentlyk tot *Perth-Amboi*, goedkoop konnen getimmert worden; maar *Nieuw-Engeland* wint het in dat stuk van alle de andere Engelsche Noorderlyksche Colonien van *Amerika*.

*Nieuw-Jork* en *Pensilvanie* zyn alzoo de voornaamste Colonien ten opzicht van volk-en neeringrykheid, alhoewel *Nieuw-Jork* in het laatste stuk de overhand heeft, als zynde de beste marktplaats, om allerhande goederen te kopen en te verkopen.

Wy hebben iets gemeld wegens een yzergroef by *Midleton*. 't Is zeeker, dat hier goed yzer gemaakt word; doch die onderneeming is zedert in 't ried gelopen. In een woord, wy vinden niet, dat van alle de ertsgroeven van *Amerika*, eenige andere als die van *Mexiko* en *Perou* de onkosten konnen goedmaken; wat ook onze Schryvers, van het yzer, koper en andere mineralen van *Nieuw-Engeland*, en die geheele kust, zouden mogen opgeeven.

Historie. Om tot de geschiedenis van dit gewest te komen; twaalf jaren na dat de Hertog van *Jork* den eigendom van deze provincie aan den Lord *Berklei* en *George Carteret* hadde opgedragen, stond die Lord zyn recht af, aan *William Pen*, *Gawen Laurie*, *Nicolas Lucas*, en *Eduard Byllyng*, dewelke niet lang daarna, wegens een verdeeling der provincie over een kwamen met *George Carteret*. Deze gesturven zynde, deed de Graaf van *Bath*, en andere uitvoerders van het testament des overledenen, met bewilliging van deszelfs weduw, het Noorder gedeelte, het welk aan *Carteret* was te beurt gevallen, over aan *William Pen*, *Robert West*, *Thomas Rudijard*, *Samuel Groom*, *Thomas Hart*, *Richard Mew*, *Thomas Wilcox*, *Ambrose Rigg*, *Hug Hartshorn*, *Clement Plumsteed*, *Thomas Coper* en *Jan Haiward*. Van deze tyd af hebben de twee provincien *Oost-* en *West Iersey* elk hunne byzondere Gouverneurs gehad. De eigenaars verkoften kort daar na eenige perceelen van *Oost Iersey*, aan den Graaf van *Perth*, den Schildknaap *Jan Drummond*, den Ridder *George Mackenzy*, *Robert* en *David Barcklai* van *Ury* schildknapen, en nog 13 andere perzonen; dewelke met toedoen van zes van de zoo evengenoemde eigenaars, die na den dood van den Ridder *Carteret* bezitters wierden, een bekrachtiging van hun recht verkregen, door een nieuw patent van den Hertog van *Jork*, gedagteekent den 14 Maart 1682, waar by zy begiftigt wierden met alle de macht gezag en voorrechten, welke die Hertog eerst aan *Carteret* verleent hadde, of om beeter te zeggen, welke de Koning aan deszelfs broeder den Hertog van *Jork* zelfs geschonken hadde. En schoon nu alle de eigenaars van des Lords *Berklei* gedeelte namentlyk *West Iersey*, uitgezondert *Nicol. Lukas*, ook eigenaars waren geworden van *Oost Iersei*,

*Ierſei*, zoo wierden echter die provincien niet vereenigt, maar elk door byzondere Gouverneurs geregeert.

De eerſte Gouverneur van *Ooſt Ierſey* was *Robert Barklai*, en deszelfs onder Gouverneur of Stedehouder was *Gawen Lawrie*,

De Schotten wierden in dien tyd al immer zoo heftig vervolgt om hunne Godsdienſt, als de Engelſchen; zoo dat deze *Barklai*, die het Hoofd was van alle de *Kwakers* in dat Koningryk, zoo wel als ook van die in *Engeland*, geraden vond, zich met zyn huisgezin na deze geweſten te begeeven. Hier door is het, dat de meeſte Engelſche Ingezeetenen van dit land *Diſſenters* zyn, en de meeſte van deze *Kwakers* of *Doopsgezinden*. Dit volk is doorgaans zeer winzuchtig en nyverig. Laat hunne ſchyn-heiligheid wezen, zoo zy wil, men moet bekennen, dat diergelyk zoort van volk bekwaamſt is, om nieuw ontdekte landen te bewonen, als die geene andere weg weeten, om aan de koſt te geraken, als eenige neering of ambagt; om welke reden zy ook doorgaans veel nyveriger en zuiniger zyn, als andere, om te winnen, en om het gewonne opteleggen.

Een groot getal van deze menſchen uit *Engeland* gejaagt zynde, gingen 'er zeer veele van dezelve na *Ierſei*, en is alzoo dit land nog heden meeſt van *Diſſinters* bewoont, zoo dat 'er niet meer dan 2 Biſſchoppelyke Prieſters in deze geheele provinſie gevonden worden. Zeeker perzoon aan een der eigenaars gevraagt hebbende, of hier geene Advokaten waren, en neen geantwoord zynde, vraagde hy verder, of'er dan ook geene Medecynmeeſters nog Prieſters waren, en daarop desgelyks neen tot antwoord bekomen hebbende, riep hy daarop uit: *O Hemel, welk een gezeegent land moet dat wezen!*

De eigenaars benoemde in dat zelven jaar 1682 eenen *George Lockhart* tot Maarſchalk en *William Dowra* tot Sekretaris, den welken wy de meeſte naricht wegens deze Hiſtorie verſchuld zyn.

Zy maakten om het overleefrecht voortekomen, een verding onder malkanderen, en kwamen over een wegens zeekere wetten en voorwaarden, waar aan zy zich alle verbonden tot het beſtier der policyzaken, verdeelende het land in provincien, ſtammen, ſteden en parochien. Zy behielden in alles een zeevende aan hen zelven, verdeelende de reſt op de volgende wys. Aan ieder huis vader wierden 50 *Akers* * land toegelegt, en voor zyn vrouw, kinderen en dienſtboden 25 akkers, mits betalende elk 12 ſtuivers aan den Sekretaris voor hunne inſchryving, wanneer zy aanlanden. Dienſtboden, die hunnen tyd uitgedient hebben, bekomen 30 akers. Een ieder moet 2 ſtuivers van de aker aan erfpacht in 't jaar betalen; of anders zyn land bevryden, met 50 ſchelling ſterl. te betalen, voor een perceel van 25 akers, aldus toegewezen; en dus voor een groter of kleiner getal akers na advenant. Een ieder is gehouden zich in eenige ſtad neer te ſlaan en zoo veel land te hebben, als tot een huis en tuin vereiſcht word, zynde volgens

* Zynde omtrent een half morgen.

volgens hunne wetten elk een gehouden, binnen verloop van 7 jaren een huis te bouwen. De prys van het land wierd gestelt op 10 pond sterl. de 100 akers; en niemand vermogt meer als 1000 akers te bezitten. Edoch het schynt, dat dit laatste zoo stipt niet is nagekomen. Ook is het land niet op dien prys gebleven. Vermits naderhand de aker al voor 20 schelling sterl. en de 100 akkers dikmaals voor 60, 70 en 80 pond sterl. verkoft zyn; na dat het land ver of na aan een stad of tot de hanteering wel gelegen, of anders in zich zelven meer of min goed is.

*Barclai*, de eerste Gouverneur van *Oost Iersey*, heeft zynen naam vermaard gemaakt, onder zyne broeders door zyne schriften. Deze ging niet ten eersten na *Iersey*, maar liet zyn ampt bedienen door *Gawen Lawrie* zyn Stedehouder, den welken een zoort van een raadts vergadering, door de eigenaars toegevoegt wierd, om hem te helpen; doch hy kon het de eigenaars niet wel naar hunnen zin doen. Of het was, dat hy een mede eigenaar zynde van *West Iersey*, niet gaarn zag, dat deze provincie van *Oost Iersey* zoo voorspoedig was, dan of hy meende, dat de beveelen, die hem de eigenaars toezonden, met het best van de provincie niet overeenkwameu, zulks zullen wy alhier onbeslist laten. Dit is zeeker, dat hy de beveelen van de eigenaars heeft in den wind geslagen, in een punt, dat van het grootste belang voor den welstand van het land was. Namentlyk in 't jaar 1683 den 14 September, schreven de eigenaars aan Mr. *Lawrie* en aan den raadt, dat zy zich met hunne woning van *Elisabet* na *Amboi* zouden begeeven, ten einde om door hunne tegenwoordigheid de menschen aan te moedigen, om daar te gaan wonen, en de stad van *Perth*, die toen was aangelegt, te vol bouwen. Deze stad lag zoo gerieflyk voor de vaart, dat de geintereſſeerden reden hadden, om te hopen, dat indien hunne beveelen waaren nagekomen, deze stad van *Perth* binnen verloop van weinig jaren voor *Nieuw-Jork* nog *Philadelphia* niet zou hebben behoeven te wyken. Daar nu in tegendeel door het niet na komen van deze orders, deze twee laatstgenoemde steden tyd en geleegenheid hadden, om al den handel en vaart zoo sterk te trekken, dat de ingezeetenen van *Oost Iersey* geen kans ziende, om tegen hen te markten, het bouwen van de stad *Perth* lieten steeken; zoo dat deze stad, die eerst tot de Hoofdstad van *Oost Iersei* geschikt en uitgekipt was, nu maar een slecht dorp is.

Wy vinden, dat *Barclai* als Gouverneur gecontinueert wierd tot het jaar 1685, wanneer de Lord *Neal Cambel*, oom van den tegenwoordigen Hertog van *Argyle*, tot Gouverneur wierd aangestelt. In die zelve tyd kwam zeekere *George Keith* tot *Oost Iersey*, en rechte aldaar een school op. Deze wierd met eenen tot openbare landmeeter en opzichter der gebouwen aangesteld, van wegens zyne ervarenheid in de wiskonst. Hy hield zich hier twee of drie jaren op,

waar

waar na hy zich na een andere Amerikaanſche Colonie begaf. Weder in *Engeland* komende, zwoer hy zyne dweeperyen af, en omhelsde de gevoelens van de rechtzinnige Kerk van *Engeland*, waar van hy een Predikant wierd. Hy is door zyne ſchriften, die hy met de Kwakers over zyne geloofsverandering genoodzaakt was te wiſſelen, eeniger mate berucht geworden. Hy van *Ierſei* vertrokken zynde, volgde zeekere *John Reed* hem in dat ampt.

In 't jaar 1696 wierd de overſte *Andries Hamilton*, tot Gouverneur van deze provincie aangeſtelt, welke poſt hy niet lang bekleede; want in 't jaar 1697 wierd eene *Jeremias Baſſè*, in die hoedanigheid na *Ierſei* gezonden, die deze bediening ook niet lang behield, want de overſte *Hamilton* bragt zoo veel te weeg, dat *Baſſè* herroepen en hy zelf in zyn vorig gouvernement herſteld wierd; edoch *Baſſè* zette hem zulks op die zelve wys betaald, door dien hy zoo lang aanhield, tot dat *Hamilton* nog binnen 't jaar opontboden wierd, en hy *Baſſè* het bewind weder kreeg.

Deszelfs opvolger en de laatſte Gouverneur van *Ooſt Ierſei*, was de overſte *Andries Broun*, die deze bediening waarnam, zoo lang de tyd der eigenaars duurde. Dit ampt was juiſt hier zoo voordeelig niet, als men de lage prys der landeryen aanmerkt, als het wel is in andere Colonien, daar de bezolding en de profyten groter vallen, want een Gouverneur hier in 't jaar niet boven de 500 pond ſterl. kan opſteeken.

De Colonie groeide en bloeide onder alle deze Gouverneurs; en niet tegenſtaande het meerder getal van de Hoofdeigenaars en ingelanden Kwakers zyn, een volk, dat een byzondere getemtheid en zachtmoedigheid des geeſtes belyd, en vyanden zyn van oorlogen en vechten, zoo word hier nogtans doorgaans een gereguleerde militie van 1400 mannen op de been gehouden; werdende het getal der ingezetenen van *Ooſt Ierſei* op ontrent 12000 en dat van *Weſt Ierſei* op 8000 zielen begroot.

Eer wy van dit geweſt afſcheid neemen, zullen wy nog eenige byzonderheden aanmerken, die hunne betrekking hebben tot *Weſt Ierſei*.

Deze provincie is begonnen door Gouverneurs geregeert te worden, omtrent dezelve tyd, als de andere. Haar eerſte Gouverneur was de Schildknaap *Eduard Byling*, een der Hoofdeigenaars, dit met dat ampt bekleed wierd in 't jaar 1683, en het zelve verſcheide jaren na malkanderen heeft waargenomen; na verloop van dewelke het grootſte gedeelte van deze provincie verkoft wierd, aan eenen *Daniel Cox*, die dit ampt voor zich zelve ophield; doch vermids hy een lid was van het genootſchap der ordinaris medicyn-meeſters, en een zeer wyd uitgeſtrekte praktyk hadde, zoo vond hy niet geraden, die met de voet te ſchoppen, om zich na de *Weſt-Indien* te begeeven, maar ſtelde een Onder-Gouverneur, die in zynen naam regeerde. Deze zyne praktyk in 't vervolg zeer verminderende, wierd hy in 't jaar 1690 van be-

Q ſluit,

fluit, om een togt derwaards te doen. Tot *Salisbury* gekomen zynde, het welk de weg was na *Plymouth*, alwaar hy meende scheep te gaan, wierd hem zulks door een vrind ontraden, zoo dat hy zyn voorneemen staakte, en weder na *Londen* keerde, alwaar hy het beste gedeelte van zyn eigendom, aan eenen *Thomas Lane* en andere voor omtrent 9000 pond sterl. verkogt, een zomme gelds, wiers gelyke zelden voor een deel lands in een van onze Engelsche Colonien in *Amerika* betaald is. Wat deze laatste kopers ten opzicht van deze provintie ondernomen hebben, is tot nog toe niet tot onze kennisse gekomen, maar wel, dat zy geraden hebben gevonden, hun recht in zoo verre aan de Koningin *Anna* overtedoen, dat zy alle de andere voorrechten aan hen behoudende, van het oppergezag of souvereine regeering alleen afstand gedaan hebben. De Koninginne benoemde daar op zoo voort den Lord *Cornburi* tot Gouverneur, die *Jeremias Bassè*, die voor heen Gouverneur voor de eigenaars geweest was, tot zynen Sekretaris aanstelde.

Oost en West Iersei vereenigt.

De twee provincien 26 jaren lang ieder op zich zelven geregeert geweest zynde, wierden nu vereenigt onder de naam van *Nieuw Iersei*, en beide door een zelfde Gouverneur, Raadt en lands-vergadering geregeert. De Gouverneur kiest de raadsleden uit beide de provincien, en vermag ook een Onder-Gouverneur aan te stellen. In 't jaar 1703 koft eenen *Hook* 1875 morgen land aan de rivier *Delaware* in *West Iersei*, waar van hy een tiende gedeelte aan de Kerk schonk. 't Is iets dat aanmerkenswaardig is, dat een lid van den Raadt hier te wezen, zulks niet belet, dat mede op andere plaatzen te zyn. Aldus is de Overste *Robert Quary* niet alleen Raadsheer van *Nieuw-Iersei*, maar ook van *Nieuw-Jork*, *Pensilvanie*, *Mariland* en *Virginie*.

---

# DE HISTORIE VAN PENSILVANIE.

PENSILVANIE is geenzins de minste van onze Engelsche Colonien in *Amerika*; en als men de weinige jaren aanmerkt, zedert welke deze streek lands bewoont is geweest, zoo is het zeeker, dat geene van alle de andere Colonien zoo voorspoedig geweest, nogte zoo volk en geld-ryk is, als deze.

De

De Hoofdeigenaar van deze Colonie is eene *William Pen*, zoon van den Ridder *William Pen*, die ten tyde van *Olivier Cromwel* als Admiraal diende, en die nevens den overſten *Venables*, door *Cromwel* na *Hiſpaniola* gezonden wierd; en ſchoon die togt door het ſlecht beleid van *Venables* kwam te miſlukken, zoo wierd nogtans *William Pen*, van wegens de wysheid en dapperheid, in deze gelegenheid door hem getoond, zeer geroemt. Hy ging naderhand, wanneer de Koninglyke familie herſtelt wierd, tot de party der Koningsgezinden over, en wierd het gebied over de vloot onder den Hertog van *Jork*, in den eerſten Nederlandſchen oorlog aan hem opgedragen, zynde een weinig te voren tot Ridder gemaakt; hy ſturf kort daar na en wierd tot *Briſtol* begraven. Voor de grote dienſten, door hem aan de Koning en aan het vaderland bewezen, verzocht zyn zoon, de zeer ſchrandere *William Pen*, een patent als eigenaar van deze provinci; doch vermids hy zich tot een opperhoofd verklaarde van dat volk in *Engeland*, die men *Kwakers* noemt, zoo ontmoete hy zeer grote zwarigheden; hy kwam die nogtans eindelyk te boven en verkreeg een patent, gedagtekent den 4 Maart 1680, geevende zynen naam aan dit landſchap, het welk op des Konings bevel in het patent zelf *Penſilvanie* genoemt wierd. Doch eer wy iets meer van dezen *William Pen* gewagen, zullen wy den Leezer alvorens een denkbeeld van het land zelf trachten mede te deelen.

*Penſilvanie* vervat al het land in *Amerika* en de Eilanden daar onder behorende, beginnende van de 40 tot aan de 43ſte graad Noorder breedte, welks grenzen ooſtwaards van ontrent 12 Engelſche mylen boven *Newcaſtle*, of anders *Delawareſtad*, zich langs de geheele zyde van de rivier *Delaware* uitſtrekken; zoo dat deszelfs grenzen aan de Ooſtzyde, zyn de rivier en baai van *Delaware*, ten Noorden *Nieuw-Ierſei* of liever *Nieuw-Jork*, vermits het een groot end boven de *Ierſeis* uitloopt, ten Weſten de Indiaanſche Natien, ontrent den oorſprong van de rivieren *Susquahanaug* en *Delaware*, en ten Zuiden *Maryland*; ſtrekkende alzoo van *Pensberry*, tot aan kaap *Hinlope*, ontrent 150 mylen als een reep in de lengte, zynde in deszelfs breedte, die zeer gering is, meeſt belemmert door *Maryland*. Gelegenheid en uitgeſtrektheid.

De rivier *Delaware* is ten minſten 300 mylen ver bevaarbaar voor kleine ſchepen; zoo wyd heeft *William Pen* die zelf bevaren, gelyk het hem behaagt heeft, den Schryver van deze Hiſtorie te berichten. Zy verlieſt hare diepte in de bergen Weſtwaards niet ver van de *Iroquoiſen*, en loopt gelyk-dradig met de rivier *Susquahanaug* in tot *Maryland*; de laatſtgenoemde ontlaſt zich in de baai van *Cheſeapeak*, niet ver van daar ontlaſt de rivier *Delaware* zich zelven iu de baai van haren naam. Zomtyds zeilen de ſchepen, die na *Penſilvanie* willen, door de baai van *Cheſeapeak*. Beide deze rivieren verdeelen zich niet ver van hunne oorſprong in twee aanzienlyke armen, en tuſſchen die beide ſtroomt de Rivieren.

 *Schoolkil*,

*Schoolkil*, welke tot *Philadelphia* in de *Delaware* loopt. Deze zyn de eenigste rivieren van eenig belang in deze provinci; de rest zyn eerder kreekjes, als rivieren; dewelke aan de Zuid en Noordzyde van de *Delaware* in meenigte gevonden worden.

Het Wester gedeelte van dit land heeft geene bewoonde provincien; de eerste stad beneden den oorsprong der *Delaware* is *Newton*, daarna volgt *Pensberry*, tegen over *Burlington* in *West Iersei*. Hier tot *Pensberry* is een kleine kreek, maar *Newton* heeft 'er geen. Dit gedeelte van de *Delaware* word genoemt de *Freshes*. Na deze komt men aan de kreeken *Neshimeuk*, *Port Queffin* en *Pemmapeka*; tusschen deze laatstgenoemde en de kreek van *Towkaany* legt *Frankfort*, door de Sweden of door de Duitschen, die het bewonen, aldus genoemt, want behalven dit dorp zyn 'er veele andere plaatzen in *Pensilvanie*, geheel en al door Hollanders en Sweedse bewoont. De laatstgenoemde vesteden zich voornamentlyk in en by de zoo evengemelde kreeken, en omtrent de *Freshes*; de eerste hebben zich meest omtrent de baai neergeslagen. Deze plaats word anders ook wel *Oxford* genoemt. Van *Tocauny* over de *Molekreek* passeerende, komt men tot

*Philadelphia*, de Hoofdstad van deze Colonie; dezelve legt zeer gerieflyk tusschen twee bevaarbare rivieren de *Delaware* en de *Schoolkil*. De huizen staan met haar voorgevels langs twee byzondere waters, namentlyk aan de Oostzyde langs de *Schoolkil*, en aan de Westzyde langs de *Delaware*. Het bestek van ieder ry huizen dus langs de rivier, was op een myl uitgelegt, en van de eene rivier tot de andere in de breedte, is het 2 mylen. De straat langs de rivier *Schoolkil* is al drie vierde voltimmert. De huizen zyn fraai gebouwt; en aan gerieflyke pakhuizen en werven is hier gansch geen gebrek. En gelyk het begin van deze stad zoo voorspoedig was, dat 'er binnen het eerste jaar over de 100 huizen en hutten gebouwt wierden, zoo is zy zedert hare grondlegging in 't jaar 1682, van tyd tot tyd wakker aangegroeit, zynde het getal van hare huizen in 't jaar 1707 al over de 1200. De huizen zyn doorgaans wel getimmert en met ruime bogaarden en tuinen verciert; de grond is hier hoog en droog; de gerieflykheid der fonteinen, waterbakken en scheepswerven heeft mede tot de neeringrykheid dezer stad niet weinig toegebragt; ook vind men hier reeds veele ryke koopluiden, waar van 'er eenige zyn, die in koetzen ryden. Ik heb de afteekening van de stad, zoo als die uitgelegt en door *Thomas Holme* opgestelt is, gezien, en indien dezelve aldus voltimmert wierd, zou het een zeer aanzienlyke, machtige en grote stad zyn. De straten zyn volgens dit bestek zeer breedt en strekken in de lengte van de eene rivier tot aan de andere, zynde de bouwgrond ruim en wyd genoeg, om de inwoners van alle Noorder Colonien van *Amerika*, *Nieuw-Engeland* zelf niet uitgezondert, te bevatten. De schepen konnen hier met 6 of 7 vademen water

gansch

ganſch veilig ten anker leggen. Alle de geene, die 1000 akkers land en daarboven bezitten, hebben hunne huizen in een van de twee ryen of ſtraaten, langs de rivieren en in de Hoogſtraat, welke gaat van het midden van de eene kai of ſtraat langs de rivier, tot aan het midden van de andere kaai. Ider eigenaar van 5000 akkers moet een akker van vooren hebben; de kleine eigenaars in de agterſtraten een halve akker. Op deze wys heeft de geringſte man genoeg tot een huis, tuin en bogaard. De Hoogſtraat is 100 voet breed; dezelfde breedte heeft ook de Breedſtraat, welke van het Noorden na het Zuiden, midden door de ſtadt loopt. In het midden van de ſtadt is een vierkant plein van 10 akkers groot, afgeſtoken voor een gemeen-lands-huis, ſtadthuis, ſchoolhuis en het voornaamſte vergaderhuis der Kwakers, welke hier wel het grootſte getal der ingezetenen uitmaken, het welk niet zeer vreemd kan ſchynen, als men overweegt, dat de Lord Hoofd-eigenaar zelf van die gezindheid is. Ook was de vervolging in die tyd, wanneer *William Pen* het octrooi verkreeg, buiten gemeen heftig, zoo dat niet alleen de Kwakers, maar ook vele andere Proteſtantſche Diſſenters, hunne toevlugt tot dit geweſt namen, om voor hunne vyanden veilig te wezen. Ganſch anders is het gelegen met die luiden, welke zich zedert de roemruchtige revolutie met 'er woon na deze landen begeven hebben, welke laatſte dat geenzins deeden uit eenige vrees voor vervolging, die toen ganganſchelyk ophield, maar enkelyk, om in deze landen hun fortuin te zoeken, en om zich te verryken.

Aldus vindt men zoo wel in deze ſtadt, als in de andere plaatzen van *Penſilvanie*, allerhande gezindheden. Des niettegenſtaande is hier ook een Biſſchoppelyke gemeente, die nog al vry aanzienlyk is; zynde omtrent 700 zielen ſterk Hunne kerk is genaamd de Chriſt-kerk; de predikant heeft 50 pond ſterl jaargelt van de kroon, behalven het gene de ingezetene hem uit hunne beurs toegelegt hebben.

In ieder wyk van de ſtadt is een vierkant plein van 8 akkers groot, tot diergelyk gebruik geſchikt, als het plein van *Moorfields* tot *Londen*. Volgens de tekening zyn 'er 8 ſtraten, die van de eene rivier tot de andere loopen, in een gelyke lyn met de Hoogſtraat; 20 andere ſtraten zyn 'er, die van het eene einde der ſtadt tot het ander lopen; alle welke ſtraten 30 voet breedt zyn. De ſcheepswerf is aan een inham van de rivier *Delaware*, aan de Zuidhoek van de kai; aan welkers ingang een brug is. Verſcheide kleine beken ſtromen uit deze rivier door de ſtadt.

De algemene vergadering, als mede de geregtshoven hebben hunne zetel in deze ſtadt; alwaar alle de zaken, die het gemeene landt, de vaart en den koophandel betreffen, worden verhandeld en beſliſt. Men vind hier behalven de menigte van koophandelaars en planters, ook vele luiden van allerhande konſten en ambagten; zoo dat deze ſtadt, welke van alle de hoofdſteden van Engelſch *Amerika*, de jongſte is, in genen

dele de geringſte is van alle. Het diſtrict daarom heen is ook na haar naam genoemt; het overige land is in 5 provintien verdeeld, namentlyk *Buckingham*, *Cheſter*, *Newkaſtle*, *Kent* en *Suſſex*.

Een weinig van *Philadelphia*, legt een vermakelyk gebergte met boſch bewaſſchen, aan de oever van de rivier *Schoolkil*, genaamd de *Schoneberg*. *Wioco* is een Sweedſche plantagie, leggende een halve myl van de ſtad, alwaar de menſchen van die natie een kerk hebben; de Sweeden hebben ook een kerk tot *Tenecum*. Dog of deze plaatzen onder *Buckingham* of onder *Philadelphia* behoren, is ons niet bekent; en waarlyk een land dat zoo weinige inwoners heeft, te verdelen in provintien of graafſchappen, geſchied veel eerder uit een loutere verwaandheid en praalzucht, als uit eenige noodzakelykheid, of inzicht van voordeel.

Verder landwaards legt *Radnor*, in een vermakelyke landsdouw, en fraai getimmert, vervattende ontrent 50 huisgezinnen. Hier is een Biſſchoppelyke kerk, maar geen vaſt Predikant. In deze twee diſtricten vind men verſcheide kreeken, als onder anderen *Darby-kreek* enz. *Amorsland* legt tuſſchen deze en een ander naamloze kreek; van daar *Ridloyer* verby paſſerende, komen wy aan *Cheſterſtadt*; het getal der huisgezinnen van dit diſtrict is my niet opgegeven; dog volgens een oprekening van het geheele getal der inwoners van de Colonie, kan het niet ver over de 200 wezen. Deze plaats werd ook anders genoemt *Upland*, en heeft een Biſſchoppelyke kerk. De mening is geweeſt, om al hier mede een ſchool van die gezindheid op te rechten. Een ander klein ſteedtje is 'er aan de mond van een kreek, genaamd *Chicheſter*. Beneden deze is een groter kreek, van dewelke wy vaſtelyk konnen vertrouwen, dat het Nederlanders geweeſt zyn, die zig aldaar eerſt geveſt hebben, uit de naam van *Brandewyns kreek*, die zy nu nog draagt. Deze kreek heeft ruimte en diepte genoeg, om alle des Konings oorlogſchepen te bergen. Tuſſchen *Brandewyn* en *Chriſtina* is een yzerhut; van wat voordeel dezelve voor de eigenaars is, heb ik tot nog toe niet vernomen.

Van *Brandewyn* komt men aan de kreek van *Chriſtina*; alwaar in een tydt, toen de *Sweden* beide de oevers van de *Delaware* bewoonden, zy haar Hoofdſtadt hadden, waar in de Gouverneur reſideerde, volgens het verhaal van eene Monſieur *Robbe*, in zyne beſchryving van *Nieuw-Sweden*, onder welk *Nieuw-Sweden* een gedeelte van dit land en een gedeelte van *Ierſei* behoorde. Deze kreek is zeer breedt, doch het dorp, dat daar aan legt, van weinig belang. 't Is niet heel lang geleden, wanneer de Sweden hier noch een kreek hadden. Tuſſchen deze en de naaſte kreek legt *Newcaſtle*, na welke ſtadt het landt daarom heen genoemd is. *Newcaſtle* is door Engelſchen en Hollanders bewoond, zynde naaſt *Philadelphia* de grootſte ſtadt van *Penſilvanie*, bevattende ontrent 300 huisgezinnen. Onder andere kerken is hier ook een

een Nederlandſche. Hier van daan komt men aan de kreeken van *St. George* en *Blakbird*; regt tegen over dezelve legt een klein Eiland genaamd *Boado* Eiland, in de *Delavare*, zynde het water rontom het zelve 10 vademen diep. De kreek van *Apagnaman*; voert de naam van een rivier. Daar is noch een andere kreek zoo genaamd, welke beide kreeken door de naam van Noord en Zuid onderſcheiden worden. De ingezetenen hebben hier een kerk gebouwt, doch dezelve is tot noch toe met geen predikant voorzien.

*Bombais-punt* en *Ducks-kreek* paſſerende, komt men in het land van *Kent*; daar in leggen de dorpen en kreeken van *Kranenbroek*, *Dover*, *Marden* en *Mispelivin*. Tot *Dover* is een Biſſchoppelyke kerk. In de Baai van *Delaware*, omtrent 7 uren verder, legt de kreek van *Cedar*; die door zommige als een rivier te boek geſtelt is. Het ſleedtje of dorp daar aan gelegen, is het eerſte van het land van *Suſſex*, alwaar behalven deze plaats noch leggen *Plun-punt* en *Lewis-kreek*.

In dit diſtrict vind men weinig dorpen, doordien de Engelſchen zich meeſt geveſt hebben in dat gedeelte van het land, het welk aan de boven rivieren legt; en wat de Nederlanders en Sweden betreft, deze hebben zeer weinig of geen voorſpoed zedert dien tydt met hunne planteryen gehad, daar de Engelſchen in tegendeel zoo zeer zyn aangegroeit, dat 'er reeds meer dan 25000 van die natie in deze Colonien gevonden worden, welk getal van jaar tot jaar toeneemt. Omtrent 3 mylen beneden *Lewis-kreek* is de grenſſcheiding, welke *Penſilvanie* van *Mariland* afſcheid.

Wat aanbelangt de Indianen, ſchoon dezelve voor een groot gedeelte met die van *Nieuw-Jork* en *Virginie* overeenkomen, en dat het ook zoo gelegen is, ten opzigt van het klimaat en aardryk, zoo zullen wy nogtans den Lezer een bezonder verhaal van deze dingen mededelen, getrokken uit een brief door *William Pen* zelf, tot *Philadelphia* geſchreven, en daar nevens voegen, het gene andere Schryvers daar omtrent aangemerkt hebben.

Om met het klimaat te beginnen; wy bevinden, dat *Penſilvanie*, ten opzigt van de Zon, op dezelfde afſtandt legt, als *Napels* in *Italie*, en *Montpellier* in *Vrankryk*. De lucht is hier lieffelyk, zuiver en helder, en *William Pen*, die de Zuiderlyke delen van *Vrankryk* gezien heeft, vergelykt de Zuiderlyke delen van *Penſilvanie* by die van *Vrankryk*. De herfſt begint hier omtrent den 24 October, en duurd tot het begin van December, en is als een zachte lente in *Engeland*. Vriezend weer en zeer grote koude heeft men 'er ook wel gehad, als onder anderen in 't jaar 1681, doch altoos met een heldere kim, en met een droge, koude, ſcherpe hongerige lucht. Klimaat.

De rivier *Delaware* lag toen geheel digt; ſchoon die tot *Philadelphia* bykans 2 mylen breedt is. De lente duurt van Maart tot Juny, zonder eenige ruk-winden, met aangename regens, en een friſſche

lucht;

lucht; doch het weer is als dan mede, gelyk als in *Engeland*, veel ongestadiger, als in andere getyden. De hitte gedurende de zomer maanden is hier zeer groot; doch gematigt door koele winden. Gedurende de zomer waait het hier meest uit den Zuid-Westen; doch in de lente, herfst en winter is de Noord-Westelyke wind hier meest baas. Indien 'er door de Oost- of Zuidelyke winden eenige mist, nevels of dampen ontstaan, zoo ziet men die doorgaans binnen de tydt van twee uuren weder opklaren.

Aardryk. De landsdouw is verscheidenerlei; de grond is op zommige plaatzen geel en zwart zandt; hier mager, en daar vruchtbaar; op eenige plaatzen steengruizig, en op andere vet, vast en kleiachtig; inzonderheit dieper landwaards, omtrent de kleine rivieren en beken; alwaar de landeryen doorgaans driemaal zoo vet en vruchtbaar zyn, dan die welke langs de oevers van bevaarbare rivieren leggen. In zommige provintien is de aarde zwart en leemachtig, met een zandige grondt of bodem. Dezelve is niet alleen vet en vruchtbaar, maar kan ook met weinig moeiten gezuiverd worden, om dat de wortels der bomen niet diep sch eten, maar in het bovenste van de grond leggen blyven.

Rivieren. Wy hebben reeds aangemerkt, welk een meenigte van rivieren in *Pensilvanie* gevonden worden; het water in die rivieren is zoet en zuiver; doordien de grond zoo wel van de rivieren als beken, zand of gruis is. Hier zyn ook minerale bronnen, welke dezelfde werking doen als die van *Barnet* en *Northal*. Deze bronnen zyn omtrent twee mylen van *Philadelphia*.

Gewasschen. De gewasschen van dit land bestaan in allerhande bomen, vruchten, planten en bloemen. De voornaamste der bomen zyn, de zwarte walnoot, de ceder, de cipres, de kastanje, de populier, de gom, de sassafras, de esch, de beuk en de eek van verscheide zoorten, als rode, witte en zwarte. Hier valt ook kostelyk hout, als sumak, salsaparil enz.

Vruchten. De vruchten, die in de bosschen hier groejen, zyn walnoten, pruimen, kastanjes, witte en zwarte moerbesien, voorts aardbesien, blauwbessen en allerlei druiven; onder anderen valt hier een grote rode druif, door de inwoners genaamt de vos-druif, dewelke door *William Pen* zeer werd geprezen, zynde hy van gedachten, dat men daar van zoude konnen maken een wyn, indien niet zoo zoet, ten minsten zoo deugdzaam en lyvig als de Frontignac. Zekerlyk is de smaak van die druif, als die der Frontignac, alhoewel de kouleur anders is. Daar is ook een zoort van witte muskadel druif, en een kleine zwarte, even als de zoo genaamde tros-druif in *Engeland*. Perziken geeft dit land ook zeer overvloediglyk, en zoo goed als die van *Engeland*; uitgezondert de *Newingtons* perzik.

Koorn. Voorts zoo groeit hier ook allerhande koorn, als tarwe, garst, haver, rys, erten, bonen, pompoenen, meloenen, appelen, peren, pruimen,

pruimen, kerssen, aprikozen, en andere tuinvruchten; als mede Indiaansch-koorn, hennip, vlas, tabak, van welk laatste hier achter breder.

De vruchtbaarheid des aardryks is op zommige plaatzen zodanig, dat zeker *Eduard Jones* in den beginne van deze volkplanting van een grein Engelsche garst, op de gewonelyke wys gezaait, 70 halmen en aren van dat koren heeft zien opkomen. 't Is een gemene zaak hier, van een schepel gezaai, 40, 50, en zomtyds 60 schepels in te zamelen. Drie vierdevat tarwe is genoeg, om een aker, dat is een half morgen, te bezaajen.

Van dieren als visch, vogels, en woud gedierte vind men hier verscheide zoorten, waar van zommige tot voedzel en voordeel teffens, en andere alleen tot voordeel verstrekken. Tot het eerste zoort behoort de elant, een dier zoo groot als een kleine os; het hart, groter als de onze in *Engeland*; de bever en andere dieren. Het vleesch van jonge beren word hier door zommige gegeten, en als een lekkere spys geroemt. Ossen, koejen, schapen zyn hier in zulken overvloed, dat men zomtyds drie of vier honderd koejen by eenen Boer aantreft. De dieren tot voordeel alleen, en dewelke tot peltwerk gebruikt worden, zyn de wilde kat, de panter, de otter, de vos, de wolf, de civet kat; ook heeft het land zeer goede paarden, met dewelke zy zeer sterk op de *Barbados* en de andere *Zuiker-Eilanden* handelen. **Dieren.**

Onder de vogels is hier merkwaardig de tortel, dewelke zoo groot valt, dat zommige van dezelve 40 of 50 pond wegen. Voorts vind men hier faizanten, patryzen, duiven en meerels in zeer groten overvloet; wyders vind men hier bykans alle zoorten van water en lucht gevogelte, die in *Europa* bekent zyn

De rivieren in deze provintie zyn niet min vischryk als die van de andere landen van *Amerika*; inzonderheid de baai en rivier van *Delaware*, dog vermids wy die in het beschryven der andere provintien reeds meermalen opgenoemt hebben, gaan wy die nu stilswygend verby.

Het land geeft ook verscheide artzeny-kruiden, tot genezing van allerlei uitwendige kwalen. De bosschen zyn geciert met bloemen, die zoo van wegens hunne koleuren, als grootheid, gestalte, en verscheidenheid zeer fraai zyn.

Om nu tot de natuurlyke inwoners van dit gewest te komen, de Indianen van deze landtstreek zyn doorgaans lang, sterk en zeer wel gemaakt van lyf en leden, tanig van koleur, niet zoo zeer uit de natuur, als door de zalf, waar mede zy hunne tronie besmeren, zynde van beren-vet gemaakt; zwart en klein van ogen. Wat aanbelangt hunne tronien, de Ridder *William Pen* zegt, dat dikke lippen en platte neuzen hier zoo gemeen niet zyn, als onder de Oostersche Indianen en zwarten; en ik heb onder hen gezien, zulke fraaje welbesnede tronien, als 'er in *Engeland* konnen gevonden worden.

Hunne taal is niet heel ryk, doch schynt zeer hoogdravend, en niet onaangenaam van geluid en uitspraak. *Oktorokon*, *Rankokas*, *Orikton*, *Sakameron*, *Pokessin*, zyn namen van Indiaansche plaatzen. *Anna* is in hunne taal gezegt Moeder, *Issimus* Broeder, *Netap* vriend, *usqueoret* zeer goed, *pone* brood, *metse* spys, *matta* neen, *hatta* hebben, *peya* komen. *Tamane*, *Sekane*, *Menanse*, *Sekaterejus* zyn eigen namen van perzonen Hunne woordschikking is gansch anders, als de onze, want by voorbeeld, om te zeggen, *ik heb niet*, zeggen zy *matta ne hatta*, *niet ik heb*.

Om nu ook een woord te melden, van hunne zeden en gebruikkelykheden; zy wasschen hunne kinderen, en dompelen die in de revier, zoo dra zy ter werreld komen, en zulks herhalen zy zeer dikwils, om hen hart te maken; zy winden he in een doek, en leggen hen op een dun plankje, dat maar weinig breder en langer is, als het kindt, waar aan zy het vast binden, om het recht te doen opgroejen; en dit is de reden, dat alle Indianen plat van achterhoofd zyn. Aldus dragen zy hunne kinderen op hunne ruggen; wanneer zy 9 maanden oud zyn, konnen zy gemeenlyk gaan; zy dragen maar een smal doekje om hun middel, tot dat zy groot zyn; hunne jongens houden zy doorgaans bezig met visschen, tot dat zy vyftien jaren oud zyn, wanneer zy zich tot de jagt begeven; en wanneer zy eenige goede vangst van wilde dieren konnen tonen, mogen zy trouwen, zynde het zonder dat een schande, om een wyf te denken. De meisjes helpen hare moeders in het bouwen van het aardryk, en het planten van het koorn en andere gewonelyke arbeid der Indiaansche vrouwen, dewelke in der daad als de dienstmeiden zyn van hunne mans; alhoewel deze hunne wyven zeer bezinnen. De meisjes trouwen op haar dertiende of veertiende, maar de jongmans op haar zeventiende of achtiende jaar.

Hunnen hutten zyn van matten en palen, en nauwelyks hoger als een man; zy slapen op gras of riet. Als zy reizen, overnachten zy in de bosschen, rontom een vuur. Hunne spys is Indiaansch koorn, het welk zy op verscheidenerlei wyze toemaken; voorts bonen, erten, vleesch en visch. Zy zyn zeer heusch jegens de Europeanen, den welken zy altoos de eerste plaats en het beste beetje presenteren. Zy zitten doorgaans op de grond, met de hielen tegens hun achterste en de knien om hoog. Wanneer een of meer Europeanen tot hen komen, groeten zy hen op hunne wyze, zeggende *itah* dat is *heil zy met u*, waarna zy zomtyds geen woord meer spreken, lettende gestadig op alle toegangen rontom hen. Zy zyn zeer verblyd, als men hen iets geeft, maar zullen nooit van zelfs iets eisschen; indien zy by een Europeaan komen, en dat deze hen niet iets voorzet, om te eeten, gaan zy geheel verstoort heen.

Zy zyn zeer wraakgierig, doch als zy beleedigt zyn, weeten zy hunne gramschap meesterlyk te verbergen, tot dat zy geleegenheid zien, om zich

zich te wreeken. Daarentegen is de vrygevigheid hen als aangeboren, want als iemand van onze natie hen eenige fraajigheid vereert, zoo gaat die vereering wel door twintig handen, eer iemand van hen die aan zich behoud. Zy zyn by uitnemendheid vrolyk, en grote liefhebbers van danzen en feſtynen. Het geen zy bezitten, is onder alle de vrienden gemeen, alhoewel zy zelden malkanderen iets ontvreemden. Hunne begeerlykheid is niet heel groot, om dat zy niet veel van noden hebben. Indien zy geen denkbeeld hebben van onze geneugten, zoo hebben zy daar tegen ook geen kennis aan onze beſlommeringen en moejelykheden. Hun voedzel beſtaat in wilde dieren, viſch en gevogelte; zoo dat hunne koſtwinning hen met eenen tot hun dagelyks vermaak verſtrekt. Zy eten maar tweemaal daags, s'morgens en s'avonds. De aarde verſtrekt hen voor tafel en ſtoel; dronkenſchap was hen onbekênt, voor de komſt der Europeanen, en hebben zy doorgaans een zeer kwade dronk over zich. Ziek zynde, gebruiken zy het afziedzel van eenige wortelen, in fontein-water gekookt; en zy eeten geen vleeſch van eenig dier als van het wyfje. Zy zyn zeer geſtelt op het zweten en koude baden. *William Pen* verhaalt, dat hy in het jaar 1683 dieper in het land reizende, om nieuwe ontdekkingen te doen, aan een plaats kwam, daar een Kapitein van de Indianen woonde, want behalven hunne Sachems of Koningen hebben zy ook zekere Kapiteins, of Hoofdlieden, die het gebied voeren, over hunne legers. De Kapitein had in dien tyd de koorts; zyn wyf hadde een zoort van een bad voor hem toebereid, als een kachel of oven, om den welken warm te maken, zy eenige heete ſteenen daar tegen aanleide. De man in dit bad gekropen zynde, geraakte in een ſterke zweting, terwyl het wyf een byt of gat in het ys maakte van een rivier, die daar verby liep. Zoo dra dit gat gemaakt was, kwam de man uit den oven, en ſprong nog ganſch nat van zweet, tweemaal na malkanderen in deze byt; dit gedaan hebbende, kroop hy weder door zynen oven, en begaf zich toen na zyne woning; alwaar hy eenigen tyd voor een uur ging leggen, en zich vervolgens allengskens weder liet koud worden; dit alles gedaan zynde, bleef de koorts uit, en deze Indiaan was weder zoo gezond, als ooit te voren.

*William Pen* verhaalt verder, dat deze Indiaan, terwyl hy in die oven lag te zweten, hy om de benaauwtheid der warmte te vergeten, eenige deuntjes opzong, behelzende de heldendaden van zyne natie, daarna die van zyne voorouders en ten laatſten zyne eigene, waarna hy volgens het zeggen van *William Pen* in deze woorden uitbarſte: *Hoe komt het, dat wy Indianen onder onze eige luchtſtreek zoo ziek zyn, en deze vreemdelingen zoo gezond? 't Is als of zy gezonden waren, om het land in onze plaats te beërven; doch dat is geen wonder, zy beminnen den groten God, en wy niet.*

Hunne doden, zoo wel mannen als vrouwen, worden met al hun

tooizel begraven; de naaste bloedvrienden leggen eenige dingen, die van waarde by hen zyn, in het graf tot een teken van liefde. Hunne rouw bestaat in het swart maken van hunne aangezichten, het welk zy een geheel jaar lang continueren. Zy hebben eenig denkbeeld van de godheid en van de onstervelykheid der zielen; immers *William Pen* getuigt, dar hy hen heeft horen zeggen, dat zy geloven, *dat 'er een groote Koning is, die hen geschapen heeft, dewelke in een heerlyk land, Zuidwaards van hen gelegen, woond, en dat de zielen der vromen daarna toe gaan, om aldaar andermaal te leven.*

Hunne godsdienst bestaat in offerhanden en gezangen. In de oegsttyd onthalen zy malkanderen ter maaltyd; waarby zy de Europeanen zomtyds nodigen. *William Pen* verhaalt van een maaltyd, waar op hy genodigt was, en waar toe de Indianen wel 20 harten gedood hadden. Het overige van het tractement bestont in hete koeken van nieuw koorn, tarw en bonen. Na de maaltyd gaan zy aan het danzen. De genodigden moeten een kleine vereering in geld geven, tot de waarde van omtrent 6 stuivers, welk geld van visch-been gemaakt is; de zwarte vischbeen is onder hen als het goud, en de witte als het zilver. Het eene zo wel als het ander noemen zy *Wampum.*

Hunne regering geschied door Koningen of Sachems, gekozen uit het naaste bloed van moeders zyde, alhoewel hier geen vrouw erft. De reden die zy hier van geven is, om dat zy zich verbeelden, dat zy op die wys geen gevaar lopen, van ooit door bastaarden geregeert te worden. Ieder Koning heeft een Raadt, bestaande uit de oudste en verstandigste van zyne natie. Als 'er eenige zaak van belang voorvalt, moet de Koning het advys van dezen raadt innemen; en als het een zaak van zeer groote aangelegenheid is, worden niet alleen deze oude mannen, maar ook de jonge om raad gevraagt. Het is verwonderens-waardig, te zien, welk een gezach hunne Koningen hebben, en hoe zy nochtans als doot den geest van hun volk gedreven worden. Waarlyk in alle eenhoofdige heerschappyen, daar het rechte oogmerk van de instelling der regering betracht word, kan het gezach van een Vorst nooit te groot zyn, nochte de privilegien van den onderdaan zich te ver uitstrekken.

De eenvoudigheid van deze Indiaansche heerschappyen, verschaft ons een vry beter denkbeeld van den oorspronk der staatkundige regering en opper gezach, dan al het geen een *Filmer*, een *Leslei*, en andere zulke eerloze voorstanders van eige-goeddunkelyke dwingelandsche regering de werreld door hunne bedriegelyke redenering pogen diets te maken.

Hunne gehele strafoeffening bestaat in geld-boetens. Alle verongelykingen en misdaden, moorden en doodslaan zelf daar onder begrepen, worden door vereeringen in *Wanpum* en door festynen geboet, naar de grootheid van de misdaad, of naar de hoedanigheid van de perzoon.

perzoon en ſexe, die verongelykt of beledigt is. Want by voorbeeld, als 'er een vrouw is doodgeſlagen, zoo is de boete eens zoo groot, als voor een man; de reden, die zy daar van geven, is, om dat een vrouw kinderen baren kan, het welk de man niet kan. Zy krakkelen of doen elkanderen zelden eenig leed, zoo lang zy nuchteren zyn; en indien zy, dronken zynde, zich op die wyze te buiten gaan, houden zy het malkanderen ten beſten, zeggende, *dat het de drank was, en niet de man, die het deed.*

Hunne levens wys is ganſch eenvoudig, alhoewel zeer vuil en morzig. Zy waren van den begin af zeer heuſch en minnelyk jegens de Engelſchen, dewelke nooit eenig man, vrouw nog kind door hen verloren hebben. Ganſch anders wierden die van *Maryland*, *Virginie* en de grote Colonie van *Nieuw-Engeland* door de Indianen van die gewesten onthaalt, gelyk wy reeds ten dele uit het voorgaande gezien hebben. Dat nu deze Indianen van *Penſilvanie* zich zoo heuſch en menſchlievend jegens hunne vreemde ongenodigde gaſten toonden, werd aan het wys beleid van *William Pen* en aan deszelfs uitnemende goedaardigheid en vriendelyke behandeling omtrent deze menſchen toegeſchreven; hebbende hy, onder andere blyken van goedaardigheid, eenige duizend pond ſterlings aangelegt, om deze Barbaren te onderwyzen, en om hen voorts door allerlei vereeringen en weldaden aan de Engelſchen te verpligten. Daar zyn 10 verſcheide Indiaanſche natien binnen den omtrek van de provintie, en hun getal werd omtrent 6000 gerekent.

De Engelſchen van deze Colonie leven aldus geruſt buiten oorlog, zoo wel met de Indianen als met de Franſchen. *William Pen* het patent, als eigenaar van dit land bekomen hebbende, nodigde verſcheide huisgezinnen, dewelke landeryen van hem kogten, na dat hy die alvorens, zoo het ſchynt, van de Indianen gekogt hadde. De Sweden, dewelke alhier by de Hollanders, de eerſte planters, zoo wel hier als tot *Nieuw-Jork* begonden in te boren, ſloegen zich meeſt aan of by de *Freshes* van de rivier *Delaware* neer. Onder deze Sweden waren zeer vele Finnen, dewelke hun meeſte werk maakten van den landbouw. De Koning van Sweden, om zyne onderdanen in deze geweſten te beſchermen, ſtelde aldaar een Gouverneur aan, dewelke met de Hollandſche Gouverneurs zeer dikwyls moejelykheid hadde. De Hollanders die zich voornamentlyk geneerden door den koophandel, en zich aan of omtrent de baai onthielden, waren zoo daar door, als ook door de nabyheid van *Nieuw-Jork* te ſterk voor de Sweden, dewelke alzoo genoodzaakt wierden, zich aan hunne buren te onderwerpen; dit geſchiede in het jaar 1655 by een formele overgaaf, die de Sweedſche Gouverneur *Jan Rizing*, aan *Pieter Styrzand*, Gouverneur van de Hollanders, wegens dit gehele land deed. Aldus bleef deze Provintie onder de gehoorzaamheid van de Republyk, tot dat de Engelſchen zich van *Nieuw-Jork* meeſter maakten; waar

door het aan *William Pen* niet heel zwaar viel, om deze provintie desgelyks te bemeesteren; en beide Sweden en Hollanders t'onder te brengen.

Voor de tyd van *William Pen* waren hier zeer weinig Engelschen. Het getal der Hollanders en Sweden is nu noch meer als 3000. Een weinig voor dat *William Pen* zelf derwaarts ging, verkogt hy een stuk lands van omtrent 10000 morgen aan zekere maatschappy, namentlyk *Nicolaas Moor*, *James Klypool*, *Philip Fort* en andere, dewelke eigenaars waren van een gehele straat, en van noch een zyde van een straat van de stadt *Philadelphia*, en van 200 morgen lands, onder de stadt behorende

Deze maatschappy rechte een leertouwerey, een zaagmolen, een glashuis, en een walvisschery op. Hun opperhoofd woonde in *Londen*; de overige bedienden van deze maatschappy waren een Onderbewinds man, en Gemachtigde, een Thesorier, een Agent, Secretaris, Opziender der gebouwen, 12 Gecommitteerden, Chirurgyns, Factoors, Klerken, Boden, Portiers en andere mindere bedienden meer; midsgaders verscheide handwerks-luiden.

*William Pen* in het jaar 1681 zelf derwaards gaande, nam zeer vele menschen met zich, dewelke met de gene, die hem noch in dat eerste jaar volgden, omtrent de 2000 uitmaakten. Eer deze menschen in staat waren, om huizen te bouwen, waren zy genoodzaakt hutten op te slaan; deze hutten waren gemeenlyk 30 voet lang en 18 voet breed. *William Pen* was zoo dra niet in het land gekomen, of hy trad met de Indiaansche Koningen in onderhandeling, om hen eenige landeryen af te kopen. Vermids nu de Indianen niet sterk in getale, en daar beneven niet in staat waren, om een groot land te bebouwen, noch te beschutten, zoo dat de Engelschen hen zulks gemakkelyk konden ontweldigen, zoo waren deze Barbaren niet ongeneigt, om eenige hunner landeryen voor een kleine preis afte staan. Men kon alzoo in den beginne een district van 20 mylen voor een kleinigheid kopen; maar wanneer de Engelschen hier met gehele troppen over kwamen, toonden deze Barbaren zich niet zoo onkundig, als men meende, dat zy waren, maar eischten toen tienmaal zoo veel voor de landeryen. *William Pen* geeft ons een verhaal van de audientie, die hy op zyne aankomst by een der Indiaansche Koningen hadde, welk verhaal wy den Lezer zullen mededelen:

De Kōning, zegt deze Schryver, zat in het midden van een halve cirkel, hebbende zynen raad, bestaande uit de oudste en verstandigste van de natie, ter rechter en slinker hand naast hem zitten; achter hem een weinig van hem af zatten de jonger luiden op dezelfde wyze. Na dat zy de zaak overwogen, en vast gestelt hadden, beval de Konig aan eenen van den raad tot my te spreken, dewelke alzoo voort opstond, tot my kwam, en my in des Konings naam gegroet hebbende, my

by

by de hand vattede, en zeide, dat de Koning hem bevolen had tot my te ſpreken, en dat het alzoo niet was hy, maar de Koning, die tot my ſprak, om dat het des Konings meening was, het geen hy tot my zeide. Hy verzogt my, hen ten goede te houden, indien zy in een voorgaande vergadering ons begeren niet ingewilligt hadden, uit vrees, dat de Tolk zich niet wel mogt hebben gekweten, als zynde noch Engelſchman noch Indiaan, behalven dat het ook de gewoonte der Indianen was, te raadſlagen, eer zy iets beſloten; en dat indien de jonge luiden en de eigenaars van het land zoo bereidwillig geweeſt waren, als hy, de zaak als dan zoo veel uitſtel niet zou hebben geleden. Na deze voorrede ſprak hy van de belending der landeryen, omtrent dewelke wy het waren eens geworden. In al die tyd dat de perzoon tot my ſprak, was 'er niet een van allen, die de minſte beweging maakte; de ouden toonden een ganſch ernſtig gelaat, en de jongen droegen zich ganſch eerbiedig. Nergens heb ik zulk een ingeboren ſchranderheid beſpeurt, als men aanmerkt, dat zy een natie zyn, die van generlei overlevering weten; en het moet al een wys man zyn, die hen zal verſchalken in eenigerlei handeling omtrent een zaak, daar zy kennis van hebben. De koop geſloten zynde, wierden ter wederzyde grote betuigingen gedaan van vriendſchap en goede nabuurſchap, en dat de Indianen en Engelſchen in vrede met malkanderen mochten leven, zoo lang als de zon op de aarde ſcheen. Hier na ſtond een ander Indiaan op, doende een aanſpraak tot de gene, die daar tegenwoordig waren, zoo om aan hen bekend te maken, het geen 'er verhandeld was, als ook, om hen te belaſten en te bevelen uit de naam van den Koning, de Chriſtenen lief te hebben, en om voor al met een man gelyk ik was, en met het volk onder myne regering in vrede te leven; daarby voegende, dat vele Gouverneurs wel op de rivier gekomen waren, maar dat geene van allen hier zelfs was komen wonen; en vermids zy nu zulk een Gouveruenr hadden, die hen wel handelde, zy hem en den zynen generlei leed moſten toebrengen. Waar op zy alle van vreugde juichten en op hunne wyze Amen riepen. Door het woord Gouverneur meenden zy Hoofdeigenaar, want zy al verſcheide Hollandſche en Sweedſche Gouverneurs voor dezen gehad hadden. Het land aldus gekogt, wierd aan andere weder uitgeveilt, en het geen *William Pen* by eenige mylen gekogt haddde, verkogt hy wederom by 50 of by 500 morgens. Na dat het land een weinig beplant was, en omtrent zoo ver als de mond van de baai, wierd het in 6 landſchappen verdeelt, gelyk wy hier boven reeds gemelt hebben, dewelke zamen met de voornaamſte ſteden en dorpen, hunne gemachtigde zenden op de generale vergadering; want hier ſtaat aantemerken, dat aan de Hooft-eigenaar uit kracht van het patent de macht was gegeven, om met toeſtemming van het volk, ten beſten van het Gemeen allerlei wetten en ſtatuten te maken.

Het

Het patent zegt, *dat de Wetgevende macht zal zyn by de Gouverneur en het Volk zamen, zoo dat 'er geen wet gemaakt, nog eenigerlei belasting kan opgestelt worden, zonder toestemming van de ingezetenen, dewelke voor het overige dezelfde vryheden en voorrechten genieten, die in Engeland plaats hebben; dat alzoo de Gouverneur met toedoen van het volk alle zodanige wetten vermag te maken, die zy voor den welstand en veiligheid van het land geraden vinden, mids dat dezelve niets behelzen, dat tegen de gehoorzaamheid, die zy aan hunne wettige Souverein verschuld zyn, aanloopt.*

Alle de Ingezetenen, zoo wel Hollanders en Sweden, als Engelschen, waren over de komst van *William Pen* ten hoogsten verblyd. Hy hield twee generale vergaderingen, waar in de zaken met zoo veel eendragt en spoed wierden afgehandeld, dat schoon zy niet langer dan 3 weken by malkanderen waren, zy meer dan 70 verscheide wetten, zonder eenige verdeeldheid of moejelykheid vaststelden. De leden van deze vergadering beschonken *William Pen* met zeekere in en uitgaande rechten, doch hy was zoo edelmoedig, en vernietigde die tot verligting van het land en de koopluiden, die op *Pensilvanie* handelen.

Nu begonden de menschen uit alle gewesten van *Engeland* na *Pensilvanie* te komen, als van *Londen*, *Leverpool* en voornamentlyk van *Bristol.* Want vermits 'er in het Westen van *Engeland* zeer vele Dissenters gevonden en dezelve toen zeer hard vervolgt wierden, zoo begaven deze menschen zich met gehele troepen van *Bristol* na *Philadelphia.* In het jaar 1682 zonden *Thomas Goldny* en *John Dudlestone*, twee koopluiden van *Bristol* een schip van 300 ton met menschen en goederen na de nieuwe Colonie. Deszelfs benyders in die tyd uit gestrooit hebbende, dat *Wllliam Pen* dood, en dat hy kort voor zyn dood een Jezuit geworden, en alzoo overleden was, deed deszelfs Agent tot *Londen* in de Courant stellen, dat zulks onwaar was. Het geen *William Pen* wegens dit uitstrooizel aan zyne vrienden schreef, is wel waardig, om alhier gemelt te worden: *Ik verneem* zegt hy, *dat het geringe verstand en de groote kwaadaardigheid van zommigen, hen vervoerd heeft, om uit te stroojen, dat ik dood ben, en om de zaak te meerder aenzien te doen geven, dat ik als een Jezuit ben gestorven. Men zou immers zeggen, dat iemand, dien zy dood schreven, niet meer door die zelve luiden behoorde belastert noch benydt te worden; en waarlyk, vermids afwezenheid is als een zoort van dood, zoo behoorde de naam van een afwezende al immer zoo veilig te zyn, als die van een doden, nademaal zy beide in geen staat zyn, om zich te verdedigen; doch menschen, die kwaad in den zin hebben, bekreunen zich zelden, op wat wyze zy dat werkstellig maken. Hoe het ook zy; ik ben tot groote spyt en schande der uitvinders van deze leuge tot noch toe in het leven, en geen Jezuit. Hoe menige verdichtzelen en leugens hebben zy zedert myn vertrek uit Engeland niet uitgevonden, dewelke naar allen schyn jegenswoordig al im-*

*mer*

*mer zoo weinig geloof vinden, als het waar is, dat ik een dood man ben.*

De Koningen, Koninginnen en Groten van de Indiaansche Natien kwamen hem bezoeken en opwachten; en hy reguleerde alle de zaken van de provincie met geen minder vaardigheid, als wysheid. Hy rechte in ieder landschap rechtsbanken op, welke rechtsbanken alle 2 maanden zitdag moeten houden. Doch om alle verschillen en langduurige rechtsgedingen onder dit vreedlievend volk voortekomen, wierden 'er door ieder rechtsbank 3 *Vredemakers* verkoren, in de hoedauigheid van onpartydige scheidsmannen, om de verschillen tusschen man en man te horen en te beslissen. Op ieder herfst-en lente-tyd word 'er een vergadering in ieder landschap gehouden, om de zaken van weduwen en wezen te onderzoeken en af te doen.

De zaken dan op dien voet gereguleert en vastgestelt zynde, groeide en bloeide deze Colonie; verscheide wakkere koopluiden kwamen zich hier neerslaan, om den handel met de *Zuiker Eilanden*, die zeer voordeelig is. Die van *Pensilvanie* zenden hun koorn, osse en verkens vleesch, visch en vatduigen derwaarts, waar voor zy zuiker en andere gewassen van die Eilanden in retour bekomen, welke retouren zy na *Engeland* zenden en voor Engelsche goederen verruilen. Zy zenden ook paarden en allerhande vee na de Zuider-plantasien; hunne pelteryen verzenden zy na *Engeland* en alle andere gewesten, daar dezelve konnen verkoft worden. Behalven deze vallen hier nog andere koopmanschappen, die op de *Zuiker Eilanden* zeer begeert zyn, als huiden, smeer, schapen, wolle; wat de pelteryen aangaat, daar aan helpen hen de Indianen tot een zeer geringe prys. Door deze middelen en door het kloekzinnig beleid en wyze regeering van *William Pen* groeide deze Colonie zodanig, dat 'er in 't jaar 1684 al over de 6000 inwoners geteld wierden en daar onder 2500 weerbare mannen. Wel is waar, dat hy ten eersten 2000 menschen in 18 of 20 schepen met zich nam, het welk niet gering was tot een beginsel en grondlegging, en dat daar onder waren verscheide luiden van treffelyke middelen, die van wegens de vervolgingen hun vaderland moesten verlaten, om de vrede van hunne conscientien en de vrydommen der wetten van deze provincie te genieten, zynde de regeering toen alhier als een zoort van een Republik of Gemeente-staat vastgestelt, volgens dat voortreffelyk ontwerp, door den Ridder *William Jones* en andere zulke vermaarde rechtsgeleerden daar van opgestelt. Het bewind stond wel gelyk als dat van de andere Colonien, by den Gouverneur, raadt en vergadering; doch de benoeming van dezen raad stond niet aan den hoofdeigenaar, maar de ingezeetenen van ieder landschap kozen en zonden daar toe twee of meer perzonen. De Gouverneur stelde met toedoen van den Raadt zodanige wetten op, als zy goetvonden, welke dan in het openbaar aangeplakt wierden, op dat zy van ieder konden gelezen worden; de vergadering,

dering, welke mede door het gemeen verkozen wierd, keurde die dan goed of verwierp ze na haar goetdunken, in plaats dat in andere Colonien de Gouverneur de macht heeft, om de wetten door de vergadering opgestelt, te verwerpen of te bekrachtigen; zoo dat de regeeringsvorm van *Pensilvanie* in den beginne *Demokratisch* geweest is. Alle de verkiezingen wierden by loting gedaan, in een woord, de vorm van deze regeering was volgens het model der voortreffelykste Republyken in *Europa*, zodanig aangelegt, dat een ieders eigendom, voorrechten, vryheid, zoo geestelyk als werreldlyke, volkomen beveiligt waren. Doch zodanig is de zwakheid der menschelyke natuur, dat zy zelf onvolmaakt zynde, alles wat na volmaaktheid ruikt, haar niet kan behagen; en daar om hoe nader in deze werreld iets tot volmaaktheid gebragt word, hoe minder genoegen het domme gepeupel daar in neemt. Deze vorm van regeering was al te fyn voor de grove verstanden van zommige van het gemeen. Zy lieten zich voorstaan, dat het als vrygebore Engelschen hen niet betaamde, hunne stemmen in het donker te geeven; zy wilden 'er opentlyk voor blank staan; zy oordeelden, dat hun voorhoofd en hunne stem altoos behoorden over een te stemmen. Op die wys schreeuwden zy zoo lang tegen dat gedeelte van de regeerings-wet, waar door al het overige beveiligt wierd, ik wil zeggen tegen de verkiezing by loting of iets in een bus te doen, en hielden niet op, tot dat zy die in duigen hadden. Daarna zag men niet dan kuiperyen, verdeeltheid, scheuring en tweedragt tot zeer grote schade van deze Colonie, dewelke daar door niet weinig in haren wasdom gestremt wierd.

*William Pen* was niet langer dan twee jaren in *Pensilvanie*, wanneer hy weder na *Engeland* keerde, waar toe hy aangezet wierd door de zeer zware vervolging, die 'er toen tegen de Dissenters in het vaderland in zwang ging. Het credit en vermogen, dat hy aan het Hof hadde, bewoog hem, zich zelven voor zyne vrienden in de bres te stellen.

Tot dien einde, hebbende een verbond van vriendschap gemaakt tusschen 19 Indiaansche Natien en alle de Engelschen in *Amerika* en daar benevens een meenigte van goede wetten voor zyne Colonie, nam hy een besluit, om na *Engeland* te keeren, latende *William Markham* als Sekretaris, *Thomas Holmes* als Generale opziener, en het bewind der regeering in handen van den Raadt, waar van de Schildknaap *Thomas Loid* President was, dewelke uit hoofde van dit zyn ampt de regeering verscheide jaren na malkanderen heeft waargenomen, schoon hy geen acte hadde als Onder-Gouverneur, vermits *William Pen* altoos het opperste gezach als Hoofdeigenaar aan zich zelven behield.

Hoe groot een voorstander de Kwakers aan dezen *Pen* gehad hebben, onder de regeering van Koning *Jakobus*, en tot hoe verre hy het oor hadde van dezen Vorst, is iets, dat nog versch is in de geheugenis van alle de geene, die slechts eenige kennis aan de Historie van deze tyden hebben.

De

De vyanden van *Pen* ſpaarden geene laſteringen, om hem na de Revolutie zwart te maken; deze vyanden bragten zoo veel te weeg, dat het voorrecht, dat hy hadde, om zelf een Gouverneur in *Penſilvanie* te konnen aanſtellen, hem ontnomen wierd, werdende de Overſte *Fletcher* in 't jaar 1690 tot Gouverneur van deze provincie benoemt; welk ampt hy twee jaren bezat, geduurende welke tyd *William Pen* gelegenheid gehad hebbende, om zyne onſchuld te doen blyken en zich van de betichtingen zyner vyanden te zuiveren, wierd hy in zyn vorig recht van een Gouverneur te benoemen, herſtelt, benoemende hy dien volgens tot dat ampt eenen Kapitein *Blackwel*, voormaals Betaalmeeſter van het leeger in *Engeland*. De zoon van dezen Kapitein, genaamt *Lamb'ert Blackwel*, is onlangs als des Konings Extraordinaris Afgezant aan verſcheide hoven in Italie gezonden geweeſt.

Kapitein *Blakwel* regeerde de Colonie met wysheid en voorſpoed; dezelve begon nu weder op nieuws en ſterker als ooit te groejen, zoo in koophandel, als getal van inwoners; om deze tyd begonden zy den tabaks-handel, dewelke nu reeds zoo groot is, dat die van *Penſilvanie* al op eenen tyd 14 ſchepen te gelyk met tabak na *Londen* en andere plaatzen van *Engeland* hebben afgezonden.

Kapitein *Blakwel* wierd in zyn ampt gevolgt door *Thomas Loid*, wiens bewind niet min voorſpoedig was, als dat van zyne voorzaten. *Loid* overleden zynde, wierd de overſte *Markham* andermaal door *Pen* zelf tot Gouverneur aangeſtelt, dewelke dienvolgens het bewind waarnam ter tyd toe, dat de eigenaar zelf voor de tweede maal tot *Penſilvanie* kwam, het welk was in het jaar 1698.

De vervolging in *Engeland* opgehouden zynde, gingen 'er veele na *Penſilvanie*, niet om de geruſtheid of vryheid van conscientie, die zy nu in *Engeland* zelf genieten konden, maar om een beeter fortuin te zoeken. Deze luiden voor het meeſte gedeelte Biſſchoppelyken en Presbyteriaanen zynde, begeerden, dat 'er een zeeker getal militie zoude op de been gebragt en onderhouden worden, maar de Kwakers de meerderheid van ſtemmen uitmakende, waren daar tegen, en wierd eindelyk de zaak in diervoege bemiddelt, dat de andere gezintheden zich zouden mogen wapenen en hunne veiligheid op zodanigen wys verzorgen, die met de ruſt van de provintie beſtaan kon.

*William Pen* hield zich wederom twee jaren hier op, na welker verloop hy in 't jaar 1700 na *Engeland* keerde, latende de Colonie in een buiten-gemeen bloejende ſtaat, onder het bewind van den Overſten *Andries Hamilton*, als Onder Gouverneur. Hy had een proces, dat zeer lang aanhield, tegen den Lord *Baltimore*, aangaande de Zuid-oosterdeelen van zyne provincie, genaamt de *de drie lage landen*, *New-caſtle*, *Kent* en *Suſſex*, doch die Lord moeſt het ten laatſten verloren geven.

Door de tweedragt en verdeeltheden, die 'er in 't vervolg ontſtonden,

 wierd,

wierd de zeer gelukkige regeerings-vorm van *Penfilvanie*, gelyk wy bereids aan geroert hebben, in haar weezendlykfte en befte gedeelten zodanig verandert, dat zy van die tyd afgeregeert wierden door een Gouverneur Raad en Vergadering, welke elk in den haren dezelfde macht en gezag hebben, als de Gouverneurs Raden en vergaderingen van andere Colonien.

*Hamilton* overleden zynde, zond *William Pen* den Overften *John Evans* als Onder Gouverneur derwaarts, na dat hy alvorens door de Koninginne zelf geapprobeert was; vermits 'er even te voren een acte door het Parlement gemaakt was, volgens dewelke alle de Hoofdeigenaars van *Amerika* gehouden zyn, om geene Gouverneurs na hunne Colonien te zenden zonder de Koninglyke approbatie.

Wy zullen ons alhier niet inlaten in een onderzoek van de moejelykheden, met dewelke *William Pen* kort daar na ten opzicht van deze zyne Provintie te worftelen hadde. Uit het geene wy van anderen, niet van hem zelf, dien aangaande vernomen hebben, fchynt het ons toe, dat de voornaamfte oorzaak daar van geweeft is, zyne overmatige goedheid jegens de Indianen, zyne edelmoedigheid, die hem de zaken van de Colonie veel meer deed ter harten neemen, als zyne eigene, zyne menfchlievendheid jegens zulke, die het fortuin in dit geweft was tegengelopen, zyn vertrouwen op zulke, die hem verrieden en eindelyk zyne al te naauwe gezetheid omtrent de billykheid en het oeffenen van het allerftrengfte recht, een woord dat zeer na aan onrecht grenft, het welk wy hier alleenlyk als in 't verby gaan aanmerken, om aan de verdienften van dien wakkeren man een gedeelte van het lof te geven, dat hen toekomt.

Dewyl wy bevinden, dat wy in de Geographifche befchryving van deze Provintie hier en daar iets overgeflagen hebben, zoo zal de Lezer dat in het geen 'er nu volgt, verbeterd vinden.

De provincie, die eigentlyk genaamt is *Penfilvanie*, beftaat alleenlyk in de drie *hoge landen*, genaamt *Buckingham*, *Philadelphia* en *Chefter*, want meer ftaat 'er niet in het patent, door Koning *Karel* aan *William Pen* verleent; de lengte van die ftreek lands is omtrent 150 of 200 mylen, gelyk wy reeds gezegt hebben; behalven deze zyn 'er de drie *lage landen*, namentlyk *Newcaftle*, *Kent* en *Suffex*, welke *William Pen* bezit by een patent of overgifte van den Hertog van *Jork*; want deze waren begrepen in het patent dat die Hertog hadde wegens *Nieuw-Jork*, de *Ierfeis* enz., maar vermits die *lage landen* alzoo gekomen zyn aan den geen, die eigenaar was van de *hoge*, zoo heeft deze die beide onder een gouvernement vereenigt, alhoewel hy het recht heeft, om een byzonder Gouverneur daar over te ftellen, om dat hy ze by een afzonderlyk patent verkreegen heeft.

De drie *hoge landen*, of *Penfilvanie* eigentlyk zoo genaamt, eindigen met *Markus-haak*, 4 mylen beneden *Chefter*. De drie *lage landen* ftrek-

ken

ken omtrent 120 mylen langs de kust en 30 mylen daar van af na de kant van *Maryland*.

De veenen en waterlanden omtrent de baai van *Delaware* zyn zoo gerieflyk en vruchtbaar, als eenige diergelyke landen in de geheele wereld zouden konnen zyn, niettegenstaande dit onderscheid van *hoge* en *lage landen*; en door dien zy alle zes onder eene regeering en eenen zelfden Hoofdeigenaar staan, zoo worden zy doorgaans zamen onder eenen gemeenen naam van *Pensilvanie* begrepen, waarby zy ook doorgaans bekent zyn. Wy zullen dezelve ieder byzonder van het Westen Oostwaards in de navolgende orde opnoemen, beginnende met *Fallstounship*.

Het geheele land, dat in de patenten van *William Pen* aangewezen staat, van *Fallstounship* en hoger, tot 20 mylen beneden kaap *Hinlopen*, of kaap *William*, is in de lengte ontrent 330 en in de breedte 200 mylen. Het eerste land daar men aankomt, reizende van *Falls* tot aan de mond van de *Delaware* is,

*Buckingam*, en de eerste stad daar in is genaamt *Falstounship*, en bestaat maar uit omtrent 30 huizen; daarna komt men tot *Bristol* de Hoofdstad van *Buckingham*, hebbende ontrent 50 huizen, leggende recht tegen over *Burlington* in *West-Iersei*. Dit steedje is vermaard wegens de verscheidenerlei konstmolens, alhier opgerecht door eene *Samuel Carpenter*, een voornaam planter van deze Colonie en voormaals koopman in de *Barbados*; deze stad legt omtrent 20 mylen van *Philadelphia*.

*Pensberry* is een ambachts heerlykheid, behorende aan *William Pen*, die daar een treffelyk woonhuis gebouwt heeft; de plaats legt op een driedubbeld eiland, vermits de rivier *Delaware* daar driemaal om heen loopt. Het huis is van steen gebouwt, op een hoge droge grond en heeft omtrent 8 morgen bogaard, waar in zulke goede appelen en andere vruchten groejen, als 'er in *Engeland* zelf gevonden worden, het welk uit de stalen gebleeken is, die *William Pen* zelf daar van met zich gebragt heeft. Daar zyn nog 10 of 12 andere plaatzen in dit landschap, die stede-recht hebben, dewelke te zamen 6 Gedeputeerden tot de vergadering zenden; hunne spreeker is jegenswoordig eene *Joseph Growden*, Schildknaap; deze *Growden* heeft tot het beplanten en voortzetten van dit landschap zoo veel toegebragt, dat het zelve deswegen niet weinig in hem is gehouden.

Hier na volgt het landschap *Philadelphia*; de eerste stad, daar men van *Buckingam* aankomt, is *Frankfort*, hier boven reeds gemeld. 't Is zoo groot, als *Bristol* en tamelyk betimmert. Voorts *Philadelphia* de Hoofdstad, waar van wy reeds hier voor melding gedaan hebben; de straaten zyn hier zeer breed, en zyn na de verscheide boomzoorten genoemt, die in dit land groejen, gelyk als de *Moerbeezi-straat*, de *Sassafras-straat*, de *Kastanjen-straat* Enz. behalven die zoo genoemt zyn,

zyn 'er ook nog andere, als de *Koningstraat*, de *Breedstraat*, de *Hoogstraat*, enz.

Het Stadhuis is geheel van steen, en onder het zelve is een plaats voor gevangens. Langs de kaien vind men verscheide huizen, die 4 of 5000 pond sterl. waardig zyn, en heeft men hier al eens 15 schepen te gelyk op stapel gehad. De kelders en pakhuizen zyn hier zeer konstig in de rivier getimmert en zommige 3 verdiepingen hoog. De stad is nu in een zeer bloejende staat; zy heeft 2 jaarmarkten en 2 weekelyksche marktdagen; het getal der huizen en gebouwen neemt nog jaarlyks zeer toe, en zy heeft het voorrecht van eenige Gedeputeerden te zenden tot de Vergadering, die alhier haar verblyf heeft.

*Abington* en *Dublin* zyn twee kleine fraje stedekens in dit landschap, maar de voornaamste plaats naast *Philadelphia* is *Germantown*, bestaande meest uit Hoog-en Nederduitsche inwoners en hebbende ontrent 200 huizen, welke van voren alle met perzik-bomen beplant zyn. De stad is zeer vermakelyk en van een gezonde lugt.

Aan de andere zyde van de rivier *Schoolkil* legt *Welshtract*, zynde een plantasie van omtrent 20000 morgen, door *Walen* beplant of immers voor hen uitgelegt. Deze streek lands is vol van kleine steedjes, als *Radnor*, *Haverford*, *West Merioneth* en andere. Het is hier zeer volkryk en de menschen zyn doorgaans zeer nyverig; men vind hier de schoonste koorn-landen en een meenigte van allerlei vee, zoo dat deze landstreek zoo ryk en zoo welvarend is, als eenige andere in de geheele Colonie.

*Mountjoy* is een heerlykheid in dit landschap, behorende aan een dochter van *William Pen* en in deze heerlykheid is de eerste steenkalk gegraven, die ooit in *Amerika* gevonden is. Dit landschap *Philadelphia* zend 6 Gedeputeerden op de vergadering.

Nu komen wy aan het landschap *Chester*, zoo genaamt, om dat de meeste menschen, die dit land bewonen, uit het land van *Cheshire* in *Engeland* gekomen zyn; de eerste stad daar men aankomt is *Newton*, dezelve is gansch klein en heeft niet boven de 20 of 30 huizen.

*Chester*, de hoofdstad van het landschap teld reeds meer als 100 huizen. Hier is een treffelyke ree voor schepen; de geheele Koninglyke scheepsmacht zou hier ten anker konnen leggen, zynde de *Delaware*, waar aan deze stad legt, hier 3 Engelsche mylen breed. De stad heeft een kerk, een stadhuis en een gevangenhuis.

*Chichester* aan een bevaarbare kreek, alzoo genaamt, heeft ontrent 100 huizen. *Concord* is mede een steedje in dit landschap, het welk nog verscheide andere stedekens heeft, en zeer wel beplant is. Vier mylen beneden *Chester* legt *Marcushaak*, de uiterste grensplaats van de *drie hoge landen*, dewelke eigentlyk tot *Pensilvanie* behoren; alhoewel de drie andere landschappen nu mede onder dien naam verstaan worden. Het landschap *Chester* zend zes Gedeputeerden tot de vergadering.

Het

Het landschap *Newcastle* heeft een berg, genaamt de *Yzerberg*, van wegens de yzermyn, die aldaar gevonden is; het geen hier boven van een yzermolen of hut gezegt is, is een verzinning, gelyk men ons zedert onderrecht heeft. De hoofdstad van dit land is *Newcastle*, in een fraaje situatie aan de rivier *Delaware*. De Hollanders zyn de eerste planters van dit distr'ct, en de eerste bewoners van deze stad geweest, dewelke zy *Amstel* genoemt hadden. Men rekent het getal der Inwoners op 2500. *Philpotkreek* is zoo ruim, dat alle des Konings Oorlogschepen hier zouden konnen ankeren. *St. George* is een fraai dorp, 10 mylen beneden *Newcastle*. Daar is een ander klein steedje, genaamt *Aquapamanie*. Het gebied van de stad *Newcastle* strekt Noord en West 12 mylen ver. Dit landschap heeft mede 6 Gedeputeerden op de landsvergadering.

Het landschap *Kent* is mede vruchtbaar, doch niet zoo wel beplant, als de andere landschappen. Deszelfs hoofdstad is *Dover*, voormaals genaamt *St. Jan*. Deze plaats is heel klein, en heeft niet over de 30 of 40 huisgezinnen. Het land bestaat, gelyk *Virginie*, niet in stedekens, maar in plantagien, hier en daar verstrooit; het heeft vele treffelyke landeryen, en zend mede 6 Gepeputeerden tot de vergadering.

Het landschap *Sussex* aldus door *William Pen* genaamt, naar de Provintie van *Sussex* in *Engeland*, waar in hy geboren was. De hoofdstadt is *Lewes*, een fraaje en tamelyk grote stad, aan een aangename oeverbank van een rivier, tusschen de stad en de zee, het welk haar haven uitmaakt. Beneden dezelve aan de mond van de *Delaware* is kaap *Hinlopen*, of kaap *William*, en 20 mylen verder benedenwaards, legt kaap *James*, de uiterste grenzen van de Provintie van *Pensilvanie*. Men zegt, dat deze kaap haar naam voert na Koning *Jacobus* de eerste, in wiens tyd die al ontdekt, maar het land noch niet ter degen bekent was. Het landschap *Sussex* heeft niet veel steedjes, maar is gelyk als *Kent*, door planters bewoont, die zich hier en daar, zoo als zy het gerievelyks voor hen oordeelden, neergeslagen hebben. Het heeft mede 6 Gemachtigden op de vergadering.

Aldus hebben wy den Lezer zulk een volkomen bericht van *Pensilvanie* medegedeelt, als wy konden machtig worden, zynde dit geweft, om my van de uitdrukking van *William Pen* zelf te bedienen, eens flags dat is, gansch schielyk, een bewoont landschap geworden; zeker is het, dat geen Colonie in *Amerika* in zoo korten tyd tot zulk een handel, neering en volkrykheid gestegen is, als deze. Eer wy daar van afscheiden, zullen wy noch aanmerken, dat alle rechtzaken in ieder van de 6 landschappen afgedaan worden, door vierendeeljaarsche en maandelyke gerechtszittingen; ieder landschap heeft ook een of meer Sherifs. De 6 landen strekken 20 of 30 mylen, langs de rivieren of baajen, en van de oevers af, zoo verre als zy beplant zyn; op zommige plaatzen wel 20 mylen ver.

*Wil-*

*William Pen* heeft in ieder landſchap 5 Heerlykheden als zyn particulier eigendom aan zich behouden. De ingezetenen van *Penſilvanie* beſtaan uit allerlei natien en godsdienſten; doch de Engelſche natie is wel de talrykſte van alle; zynde de kwakers de talrykſte van alle de andere gezindheden. Men rekent, dat het getal der inwoners in het geheel, zoo Engelſchen, Hollanders, Sweedſchen en Franſchen, als Indianen en Negers in de provintie van *Penſilvanie* op zyn minſte tot op 35000 zielen beloopt.

Het is hier des zomers niet veel heter, als in *Engeland*, ten minſten niet langer als 7 of 8 dagen in de zomer; geduurende dewelke de hitte eenigzins groter is, als die in *Engeland* ooit beſpeurd werd. Hier groeit ook allerhande erts of metaal, en geen land in de wereld heeft zoo vele bevaarbare rivieren, voor grote en kleine vaartuigen, als *Penſilvanie*.

Schoon nu deze Colonie veel meer als eenige andere, welke de Engelſchen in *Amerika* bezitten, bewoont en beplant is, zoo rekent men, dat het geen aldus beplant is, niet meer als een dertigſte gedeelte van het geheel uitmaakt. Tot een beſluit zullen wy hier noch by voegen, dit volgende uittrekzel van een brief, door *William Pen* zelf aan de Autheur van deze Hiſtorie geſchreven: Wy conſumeren jaarlyks omtrent voor 18000 pond ſterlings aan Engelſche goederen en gewaſſen, waartegen onze retouren, zoo direćtelyk als over de *Zuiker Eilanden*, zoo veel bedragen, dat het profyt daar van voor de kroon of het gemeene land omtrent 30000 pond ſterlings opbrengt. De hoge landen van *Virginie* en *Maryland* zyn zeer gerieflyk, vermids de bergen niet over hoog, en de valeyen zeer groot en ruim zyn, vol van fonteinen en kleine rivieren, dewelke zich in de twee grote rivieren de *Sasquehanag* en de *Delaware* ontlaſten. Alle levensmiddelen zyn hier goed koop, en het arbeidsloon heel groot; zoo dat het een uitſtekend land is voor geringe menſchen; ambachtsluiden, gelyk als timmerluiden, ſmids, metzelaars, kleermakers, ſchoenmakers, en boere-arbeiders konnen hier behalven hunne koſt 15 of 20 pond ſterlings 's jaars overwinnen.

DE


Nieuwe Kaart
van
VIRGINIE
en
MARILAND
door
H. Mol.
Plantasien.
Indiaansche Huyse en Plantasien.
Creeken of kleine beeken.
Een Gedeelte van
PENSILVANIA
EEN
GEDEELTE
VAN WEST
NIEU
JERSEY
Dellawar Bay
MARYLAND
VIRGINIA
De Groote Bay van Chesapeak
WESTER ZEE
EEN GEDEELTE VAN CAROLINA
Engelse Mylen
Baltemore
County
Ann Arundel
County
Cæcil
County
Talbot
County
Dorchester
Cou.
Charles
County
S. Mary
Cou.
Richmond
County
Stafford
Westmorland
County
Essex
Cou.
Northumber
land Cou.
K. William Cou
K. of Queen C.
Nieu Kent Cou
Middelsex Co.
Prince George C.
CHARLES
JAMES
Henrico County
York
Cou.
Glofter
Surry Co.
Eylant Wight C.
Nanfamond C.
Warwick
Cou.
Elizabeth
Princess Ann Co.
Lower Norfolk C.
K. Charles
K. Henry
Stratens K
K. May
K. Hinlopen
Potawmack Riv.



# DE HISTORIE VAN MARY-LAND.

## EERSTE HOOFDSTUK.

### Behelzende een verhaal van deszelfs ontdekking, vastftelling, voortgang en tegenwoordige ftaat.

DEze provintie is altoos gerekent geweeft, als een gedeelte van *Virginie* tot in het jaar 1631, wanneer Koning Karel het aan *George Calvert*, Lord van *Baltimore*, van den welken wy in de Hiftorie van *Virginie* iets vermelden zullen, fchonk; wanneer en door wien dit land ontdekt wierd, zal de Lezer daar ter plaatze mede vinden. De Lord *Baltimore* leefde niet lang genoeg, om de vruchten van zyn octrooi te plukken; deszelfs zoon *Cecilius Baltimore* verkreeg een patent op zyn eigen naam, gedagtekent den 20 Juny 1632. Wy konnen de grensfen van dit geweft niet beter ter neer ftellen, als door de woorden van het patent zelf, het welke zegt, dat het is: dat gedeelte van een *Schier-Eiland*, leggende tusfchen den *Oceaan* ten Ooften, en de baai van *Chefeapeak* ten Weften, en afgezondert van het andere gedeelte door een rechte lyn, lopende van de kaap *Watkinds-punt* (gelegen in de voorfchreve baai niet ver van de rivier *Wighlo*) ten Weften; tot aan den *Oceaan* ten Ooften, en tusfchen die grenspaal ten Zuiden, tot aan dat deel van de *Delaware* ten Noorden, het welk onder de 40fte graad Noorderbreedte legt; en voorts die gehele ftreek lands, ftrekkende van de baai *Delaware* in een rechte lyn, langs de zoo evengemelde graad, tot aan de middaags-lyn van het eerfte beginzel der rivier *Patowmeck*, en van daar Zuidwaars verder tot aan de oevers van de voorfchreve rivier, en langs de Weft en Zuidzyde van dezelve, tot aan een plaats genaamt *Sinkwak*, aan de mond van de voorfz. rivier, alwaar dezelve zich in de baai van *Chefeapeak* ontlaft; en van daar in een rechte lyn tot aan de voorfz. kaap *Watkins-punt*.

Het beliefde den Koning, wanneer hy dit patent tekende, den naam van *Mary-land* aan dit geweft te geven, ter eeren van zyne beminde Gemalinne *Henrietta Maria*, dochter van *Hendrik* de IV, Koning van

*Vrankryk.* De Lord Baltimore hield dit land van de kroon *Engeland* ter leen, mids betalende tot een blyk van zyn leenmansſchap jaarlyks en ten eeuwigen dagen, twee Indiaanſche pylen van deze geweſten, aan het Kaſteel van *Windſor.* De macht van deze Eigenaar is zoo volſtrekt, als die van eenig ander in *Amerika.*

*Mary-land* legt alzoo tuſſchen 37 en 40 graden Noorder-breedte, en grenſt ten Noorden aan *Penſilvanie*, ten Ooſten aan de baai *Delaware* en de *Atlantiſche Oceaan*, ten Zuiden aan *Virginie*, van het welke het door de rivier *Patowmek* is afgezondert, en ten Weſten aan de Indiaanſche natien.

De Lord *Baltimore* dit octrooi verkregen hebbende, was in den beginne van zins, zelf derwaards te gaan; doch daar na van beſluit veranderende, benoemde hy zynen broeder, *Leonard Calvert* tot Gouverneur over deze provintie, den welken hy *Jeremias Hauley*, en *Thomas Cornwallis* toevoegde. De eerſte volkery, die na *Maryland* afgeſcheept wierd, vertrok in het jaar 1633, en beſtond uit omtrent 200 menſchen. De voornaamſte van deze Avontuur-zoekers waren Edellieden van zeer goeden huize, en van de Roomſche godsdienſt; want vermids deze gezindheid zoo wel als de Proteſtantſche Diſſenters in *Engeland*, in die tyd zeer vervolgt wierd, begaven zy hen zelven na deze ver afgelege geweſten, op hope van aldaar de vryheid hunner conſcientien te zullen genieten, onder een Eigenaar en Opperhoofd van hunne eigene belydenis, gelyk de Lord *Baltimore* was. Zy gingen alzoo den 22 November van *Cowes* in het Eiland *Wight*, onder zeil, en na dat zy eenigen tyd tot *Barbados* en St. *Chriſtoffel* vertoeft hadden, kwamen zy den 24 February tot *Point-Confort* in *Virginie.* De voornaamſte perzonen, die voor de eerſte maal overgingen, waren *Leonard Calvert*, Gouverneur, *Jeremias Hauley*, *Thomas Cornwallis*, zyne Raadsmannen, *George Calvert*, Broeder van den Gouverneur, *Richard Gerhard*, *Eduard Winter*, *Frederik Winter*, *Hendrik Wyzeman*, Schildknapen; *Jan Sanders*, *Eduard Cranfield*, *Hendrik Groen*, *Nicolaas Fairfax*, *Jan Baſter*, *Thomas Dorrel*, *Jan Metkalf*, en *William Saire.*

Deze Heeren waren met brieven van recommandatie van den Koning zelf aan den Gouverneur van *Virginie* voorzien, die hen met zeer veel heusheid onthaalde. Den 3 Maart voeren zy van *Point Confort* en kwamen aan de rivier *Patowmeek*, dat is omtrent 24 uren verder. De Gouverneur noemde de Zuid-punt van deze rivier *St. Gregory* en de Noord-punt *St. Michiels.* De rivier *Patowmek* veertien uuren hoger opgevaren zynde, kwamen zy aan *Heron-Eiland*, alwaar zy onder een naby gelegen klein Eilandje, het welk zy *St. Clemens* noemden, het anker uitwierpen. Alhier rechte de Gouverneur *Calvert* naar de wyze van zyne gezindheid een kruis op, en nam alzoo bezit van het Eiland, in den naam van onzen Zaligmaker, en van onzen Souvereinen Heer, den Koning van *Engeland*; waarna hy de rivier met twee kleine

vaar-

vaartuigen 4 uren hoger op voer, om ontdekkingen te doen. Aan de Zuidzyde van de rivier aan land gestapt zynde, bevond hy, dat de Indianen uit angst van daar gevloden waren; hy zeilde alzoo noch 9 mylen verder, en kwam aan de stad der Indianen, genaamd *Patowmeck*, alwaar zy door deze natie gansch vriendelyk ontfangen werden; de *Werowandze* of Koning van die Indianen was toen een kind, zoo dat deszelfs oom, *Archihau*, het land in zynen naam regeerde. Van *Patowmeck* kwam de Gouverneur tot *Piskattaway*, 20 uren verder, alwaar hy vele Indianen verzamelt vond, en onder dezelve een Engelschman, Kapitein *Hendrik Fleet*, dewelke verscheide jaren lang in grote achting onder deze Barbaren geleeft hadde. De Kapitein bragt de Koning der Indianen aan boord van des Gouverneurs schip, om met hem te handelen. De Gouverneur vraagde hem, of het met zyn believen zoude overeenkomen, dat hy en zyn volk zich in dit gewest neersloegen, indien zy daar toe een bekwame plaats konden uitvinden. De Koning gaf tot antwoord, ik zal u niet heeten gaan, ik zal u ook niet heeten blyven, maar ik stel het aan u eige bescheidenheid. De Indiaanen bevindende, dat hunne Koning langer uitbleef, als zy verwagt hadden, kwamen met gehele troppen na de rivier, om te zien, waar hy gebleven was, vrezende, dat de Engelschen hem mochten gedood hebben; en waren zy niet eer te vreden, voor dat hy zich zelven aan hen vertoont hadde. De Inwoners, die van *St. Clemens*-Eiland weg gevloden waren, ziende, dat de Engelschen als vrienden kwamen, keerden weder tot hunne woningen.

De Gouverneur het niet raadzaam oordeelende, zich in den beginne zoo diep in het land te vertrouwen, zond zyne vaartuigen de rivier afwaards, en begaf zich met Kapitein *Fleet* na een andere rivier aan de Noordzyde van *Patowmeck*, 4 of 5 mylen van deszelfs mond, dewelke hy de rivier van *St. George* noemde. Hy voer met zyn boot 4 mylen opwaards, en kwam aan een stadt, genaamd *Joamako*, na dewelke de Indianen, daarom heen woonende, *Joamakoes* genoemd worden. De Gouverneur stapte daar aan land, en begaf zich tot den Koning der Indianen aldaar, aan den welke hy de reden van zyne komst te kennen gaf, waarop de Indiaan weinig antwoorde, doch hy nodigde hem in zyn huis, onthaalde hem zeer vriendelyk, en gaf hem zyn eige bed, om daar op te slapen. Den anderen dag toonde hy hem de gelegenheid van het land, zoo dat de Gouverneur besloot, zich aldaar neer te slaan, en aan zyn schip en vaartuigen beval, derwaards te komen.

Om zich zelven aangenaam en zyn verblyf te veiliger en vreedzamer onder deze Barbaren te maken, beschonk hy den Koning en de voornaamsten van de stad met eenig Engelsch laken, bylen en messen, al het welke zy met groote blydschap aannamen, en van zelfs bewilligden, dat hy en zyn gezelschap in een gedeelte van hunne stad mogten wo-

 nen,

nen, behoudende het ander gedeelte voor hem zelven. De Indianen, die het eerstgemelde gedeelte bewoonden, gaven hunne wooningen zoo voort en zeer gewilliglyk aan de Engelschen over. De Gouverneur stelde ten eersten eenig volk te werk, om koorn te planten. Kort daar na gaven de Indianen hunne gansche stad aan de Engelschen over, dewelke zy aan hen inruimden, na dat den oegst was ingezamelt. Men beloofde van weerskanten in een bestendige vriendschap zamen te zullen leven, en indien 'er eenige belediging voorviel, de natie, door welke deze belediging geschied was, gehouden zoude zyn tot een billyke vergoeding. Aldus nam de Gouverneur de stad op den 27 Maart 1634 in bezit, en noemde dezelve *St. Maria stad.*

Een omstandigheid, welke dit Tractaat zeer gemakkelyk met de Indiaanen maakte, was dat de *Sasquehanoks*, een krygszuchtig volk, wonende tusschen de *Cheseapeak* en de *Delaware*, gewoon waren, zeer grote stroopingen te doen, zoo om het land, als ook om roof en buit. De *Joamakoes*, die deze *Sasquehanoks* vreesden, hadden een jaar voor de komst der Engelschen besloten, hunne woningen te verlaten, en dieper in het land te trekken; vele van hen waren reeds vertrokken, en de andere stonden op het punt, om hen te volgen. Wanneer nu de schepen en vaartuigen der Engelschen by hunne stad kwamen, maakte dit gezigt hen zeer verbaast, voornamentlyk toen zy het kanon van deze schepen hoorden donderen.

Het eerste dat de Gouverneur deed, was dat hy een wagthuis en een magazyn oprechte. Weinige dagen na zyne aankomst, kwam de Ridder *Jan Harvey*, Gouverneur van *Virginie*, derwaards, om hem te bezoeken, gelyk mede verscheide Indiaansche Princen en andere Indianen, van verscheide gewesten deden; onder anderen kwam 'er de Koning van *Patuxet*, dewelke aan boord gebracht zynde van het schip, dat toen op de rivier ten anker lag, op eenige ververschingen onthaalt wierd, zittende tusschen den Gouverneur van *Virginie* en den Gouverneur van *Maryland*. Een ander Indiaan van *Patuxet* op dien tyd aan boord gekomen zynde, en ziende zynen Koning in die staat, deinste hy geheel verbaast achter uit, menende, dat hy verraden was; hy wilde van het schip in het water springen, en niemand kon hem overreden, om in de kajuit te komen, tot dat de Koning van *Patuxet* zelf uittrad, en hem verzekerde, dat hy in geen gevaar was. Deze Koning was voormaals door de Engelschen van *Virginie* gevangen geweest. Na dat het tuighuis voltooit, en het schip ontladen was, beval de Gouverneur de wimpels en vlaggen aan land te brengen, het welk met zeer grote staatsie volbragt wierd, staande de Edellieden en hunne Dienaars alle geschaart in de wapenen; verscheide salvoos wierden uit het kanon van de schepen, en uit de musquettery aan land geschoten, over al het welk de Inboorlingen in verbaastheid en verwondering stonden opgetogen.

De Koningen van *Patuxet* en *Joamako* waren nevens vele andere Indianen by deze plegtigheid tegenwoordig, by welke gelegenheid de Koning van *Patuxet* de Indianen van *Joamako* vermaande, het verbond met de Engelschen aangegaan, zorgvuldiglyk na te komen; hy vertoefde eenige dagen na malkanderen tot *Joamako*, en overstelpte de Engelschen met komplimenten, na de Indiaansche wys. Toen hy heen ging, zeide hy onder het affcheid nemen, tot den Gouverneur, *ik heb de Engelschen zoo lief, dat indien zy kwamen, om my te doden, ik, indien ik noch zoo veel spreken kon, myn volk zou gebieden, myne dood niet te wreeken, want ik weet, dat zy zulks nooit zullen doen, of het zal myn eige schuld zyn.*

Deze Colonie verzorgde haar zelve met Indiaansch koorn, aan de *Barbados*, het welk zy in Indien gekomen zynde, tot hunne spys gebruikten, ten einde, om hunne voorraad van Engelsch meel en haveren gort te bewaren.

De Indiaansche vrouwluiden ziende, dat de Engelschen geen kennis hadden, om het toe te maken, bakten het brood voor hen, en leerden hen deze kunst. Daar was overvloed van Indiaansch koorn in het land, zoo dat onze nieuwe Avontuur-zoekers kort daarna 10000 zakken van dit koorn na *Nieuw-Engeland* zonden, om tegen zoute visch en andere levensmiddelen te verruilen. Terwyl de Indianen en Engelschen aldus zamen tot *St. Maria* leefden, begaven de inboorlingen zich dagelyks, om allerlei dieren en vogels te vangen, dewelke zy dan aan de Engelschen gaven, die hen eenige messen, kralen, of diergelyke kleinigheden daar tegen vereerden. Zy voorzagen hen ook met voorraat van allerhande visch; gedroegen zich zeer heusch en vriendelyk, en lieten zelfs hunne vrouwen en kinderen onder de Engelschen verkeeren, het welk een blyk van een groot vertrouwen onder hen is. Het was een buiten gemeen voordeel voor deze eerste menschen, die zich in *Mary-land* neersloegen, dat zy aanstonds in bezit geraakten van een stad, rontom dewelke de grond reeds beplant was, het welk een gelegenheid gaf, om ten eersten koorn te planten, tuinen te maken, en allerlei Engelsche vruchten te zaaien, zoo dat het alles met hen voor wind en stroom ging. Zy bevlytigden zich zeer, om huizen te bouwen, in een plaats, daar niet dan hutten waren; doch eer zy daar omtrent hun oogmerk bereikt hadden, gebeurde het, dat zeker Kapitein *Cleinburn*, een lid van den raad van *Virginie*, dewelke voor had, om alleen den handel van deze gewesten aan zich te trekken, verscheide geruchten onder de Indianen verspreide, als of deze nieuwe gasten niet waren dat gene, daar zy zich voor uitgaven, maar Spanjaards, en vyanden van de Engelschen op *Virginie*. De inboorlingen waren zoo eenvoudig, en zoo dom, dat zy zich lieten wysmaken al het geen *Cleinburn* wilde, schoon zy uit de gelykheid tusschen deze Engelschen en die van *Virginie*, ten opzicht van hunne kleding, manieren, taal en koopmanschappen geheel ligtelyk dit

bedrog hadden konnen gewaar worden; doch zodanig was de domheid van deze Barbaren, dat zy tegen de Engelſchen van *St. Maria* ganſch afkerig wierden, dewelke deze verandering in het gedrag der Indianen bemerkende, op hunne hoede begonden te wezen, waar door het timmeren der huizen voor die tyd geſtaakt, en al het volk te werk geſteld wierd tot het bouwen van een fortreſſe, dewelke binnen de tyd van 6 weken voltooit en met geſchut beplant wierd; waarna men weder aan het timmeren ging van de huizen, zoo dat 'er binnen de tyd van twee jaren 50 of 60 tot *Marie-ſtad* volbouwt wierden, doch de geſteldheid van de plantagien heeft dit werk in zoo verre geſtremd, dat 'er zedert niet vele meer gebouwd zyn.

De nieuwe aankomelingen voorzagen hen zelven met eenige koejen, verkens, en gevogelte van *Virginie*, en wierd deze Colonie met zoo veel gemak en gerieflykheid aangelegt, dat men die ten eerſten in een volkryke bloejende ſtaat zag. Zeer vele menſchen, en daar onder zulke, die een maatſchappy voor het toekomende met malkander opgeregt hadden, doch meeſt alle van de Roomſche gezindheid, begaven zich derwaards. Het land van *Joamako* dus door de Indianen geruimt zynde, begonden de Engelſchen het te beplanten, en de Gouverneur gaf aan de rivier *Joamako* den naam van *St. George* rivier. De gene die hier eerſt aankwamen, wierden doorgaans van een koorts aangetaſt, aan de welke zy den naam gaven van een toebereidende ziekte, als die hen bekwaam maakte voor het klimaat, aan dewelke voor eenige jaren zeer vele zyn geſturven, doch meeſt uit gebrek van goede voorzorg; maar zedert dat het land door het neerhouwen der boſſchen ruimer, en het gerief van woning en allerlei levensmiddelen, zoo wel als ook de kenniſſe der ingezetenen omtrent het ſtuk der artzenyen groter geworden is, zoo ziet men 'er zeer weinige meer aan deze ziekte ſterven; ja vele, die nu ter tyd uit *Engeland* of andere geweſten overkomen, blyven ganſchelyk vry daar van.

Regering. De regering van deze Colonie, wanneer die volkryker begon te worden, wierd meeſt geſchoeit naar den leeſt der Engelſche regering. De Gouverneur regeert met toedoen van een raads-vergadering, op de wyze als het huis der Lords, en die van den geheime raad van *Engeland*; het land naderhand in verſcheide provintien verdeeld wordende, gaf men aan ieder provintie de macht, van Gedeputeerden te zenden, tot de algemene lands-vergadering, welke vergadering was als het Lagerhuis in *Engeland*, beſtaande het Hogerhuis, gelyk wy zoo even gezegt hebben, in den Gouverneur en die van zynen raad, en zulke Heren van heerlykheden, en andere, als de Lord Oppereigenaar of deszelfs Stedehouder van tyd tot tyd tot die vergadering deed beſchryven. De Oppereigenaar of deszelfs Stedehouder vermogt deze vergadering naar zyn welgevallen te doen zamenroepen, te prorogeren, of te ontbinden; hunne bils door den Opper-

Oppereigenaar of deszelfs Stedehouder goedgekeurd zynde, kregen op die wys dezelve kracht, als een acte van het Parlement van *Engeland*; zoo dat geen bil kon passeren, noch eenige acte verandert of vernietigt worden, zonder de zamenlopende toestemming van den Oppereigenaar of deszelfs Stedehouder, en van de twee zoo evengenoemde staten.

Na deze wetgevende of Parlementaire vergadering wierd 'er ook een provintiaal hof opgerecht, het welk alle drie maanden tot *St. Marie* by malkanderen komt.

Dit is het opperste gerechts hof, voor het welke de voornaamste gerechtszaken bepleit worden, welker beslissing dan van den Gouverneur en deszelfs raad afhangt, in de afwezenheid van den Oppereigenaar. Behalven dit hof, het welk zich over de gehele Colonie uitstrekt, is 'er ook noch een onder-gerechtshof in ieder provintie, het welk zes malen in het jaar zitdag houd, over zaken, die den hals niet betreffen, en welker waarde niet is boven de 3000 pond tabak, met macht van appel voor de partyen aan het opperherechts-hof.

Het land wierd in 10 provintien verdeeld, 5 aan de Oostzyde van de baai *Chesapeak*, namentlyk, *Somerset*, *Dorchester*, *Talbot*, *Cecil* en *Kent*; en 5 aan de Westzyde, te weten, *St. Mary*, *Charles*, *Calvert*, *An Arundel*, en *Baltimore*, by dewelke noch onlangs gevoegt is *Prins George-land*, zoo dat dit land nu bestaat uit elf provintien.

Men heeft in ieder provintie plaatzen afgestoken, tot steden, doch dezelve zyn nooit volbouwt, waar van wy de reden in het vervolg zullen melden.

De Gouverneur bouwde een huis tot *St. Mary*, en regeerde het land ter tyd toe, dat die vermaarde beroerten in *Engeland* voorvielen, wanneer de naam der papisten zoo hatelyk wierd, dat de Puriteinen, welke toen de overhand hadden, naar allen schyn gene Roomschgezinden in eenig ampt zouden laten. Het Parlement nam zich de regering van deze Colonie zelf aan, en benoemde een Gouverneur; doch na de herstelling van *Karel* de twede, wierd de Lord *Baltimore* in zyn vorig eigendoms-recht herstelt, dewelke dien volgens zynen zoon, *Karel Calvert* in het jaar 1662 als Gouverneur derwaards zond. Deze *Calvert* hield zyn verblyf aldaar bykans 20 jaren, en noch lang na zyn vaders dood, wiens titels en goederen aan hem te beurt vielen. Door zyne tegenwoordigheid en wys beleid groeide deze Colonie zeer schielyk tot een aanzienlyke staat, zoo dat 'er in het jaar 1665 al 16000 Inwoners getelt wierden. Alle de Indiaansche natien rontom deze Colonie begaven zich onder de bescherming des Oppereigenaars; en wel in zoo verre, dat zeker *Naokosso* in het jaar 1663 tot Keizer van *Piskataway*, (het welk een ampt is van meerder gezach als de andere Indiaansche Koningen) verkoren zynde, hy in dat ampt door de Indianen zelf niet volkomen bevestigt geoordeelt wierd, voor dat de Gouverneur zyne goedkeuring op die verkiezing gegeven hadde. De Lord *Baltimore*

*more* spaarde geenerlei onkosten, om deze colonie te brengen tot dien staat van volkomenheid, waar in die jegenswoordig gezien word; en in der daad, als men zyne partydigheid voor de Roomschgezinden ter zyde stelt, welke voor een groot gedeelte oorzaak was, dat hem het bewind van deze gewesten ontnomen wierd, zoo moet men bekennen, dat hy de Colonie met zoo veel rechtmatigheid en zachtheid regeerde, dat de Ingezetenen gerust en gelukkig onder hem leefden; zy bloeiden en groeiden in aantal en rykdom. Hy dede een landswet uitgaan, volgens dewelke aan luiden van allerlei gezindheid vryheid van godsdienst-oeffening vergunt wierd, waar door niet alleen Roomschgezinde, maar ook Protestantsche Dissenters na deze gewesten gelokt wierden. Nooit heeft men gehoort, dat deze wet der vryheid in het vervolg niet heiliglyk is nagekomen; het welk in der daad tot een scherp verwyt moet dienen voor deze gewaande Protestanten in de andere Colonien, alwaar alle de gene, die van hunne gevoelens verscheelden, verdrukt en vervolgt wierden.

Niet tegenstaande nu alle de zorg, door den Lord *Baltimore* aangewend, om alle onmin en krygs-onlusten met de Indianen voorte komen, wanneer deze met die van *Virginie* in oorlog waren, pleegden de Barbaren nochtans eenige vyandlykheden in het jaar 1677, aan de Oostzyde van de baai, alwaar zy 4 mannen en een vrouw by *Nomany* doodsloegen; het welk de ingezetenen voor groter onheilen dede duchten; edoch deze donkere wolken waaiden over, zoo dat de stichters van dit kwaad gestraft, en het bloed vergieten alzoo gestremt wierd. Terwyl de Lord *Baltimore* hier woonde, huwelykte hy een van zyne dochters aan den Kolonel *Digs*, een Edelman en een der Hoofdeigenaars van dit land, en daar benevens een groot Koophandelaar en Commissionaris. De Lord *Baltimore* na *Engeland* gegaan zynde, stelde iemand tot Gouverneur, wiens naam ons onbekend is, en in wiens tyd de Lord *Baltimore* uit het bewind van deze landen ontzet wierd; alhoewel Koning *Jakobus* de twede al voor de revolutie van zins was, hem op de aanrading van vader *Peters*, daar van te beroven. Welke reden dezen Jezuit mogen aangezet hebben, om den Lord *Baltimore* zoo groot een ondienst te doen, konnen wy niet wel nagaan; naardien men zou konnen zeggen, dat hy dien Lord om deszelfs iever voor de Roomsche Godsdienst in tegendeel had behoren te begunstigen. Hoe het ook zy; het is zeker, dat die beruchte Jezuit de voornaamste berokkenaar van dit werk was; het patent van den Lord *Baltimore* wierd in twist getrokken, en hy stond geschapen, om het voorrecht van een Gouverneur over deze landen te benoemen, te zullen verliezen, indien niet de revolutie kort daar op gevolgt was, alhoewel deze laatste hem niet een zier gunstiger was, want de regering nu Protestants zynde, hadde men noch veel groter reden, om de maatregels, die 'er onder de regering van *Jakobus* tot hereeniging van *Maryland* met de kroon genomen,

men, tot een goed einde te brengen. Na een langdurig kostelyk proces, wierd de Lord *Baltimore* van dat gedeelte zynes voorrechts ontzet, het welk hem de macht gaf, om Gouverneurs over dit gewest aan te stellen. De Koning *William* benoemde vervolgens tot dat ampt den Ridder *Edmond Andros*, dewelke in het jaar 1692 in een landsvergadering der Colonie een acte passeerde, waarby de Koning *William* en de Koningin *Maria* in die hoedanigheid erkend wierden; en vermids 'er door deze verandering der regering, een zeer grote verwarring in de gerechtshoven was ontstaan, zoo wierd 'er een acte gepasseerd, waarby alle de voorgaande proceduren bondig verklaart wierden, uitgezonderd die, waarin eenige feilgrepen omtrent het recht konden aangewezen worden. Daar wierd ook vastgestelt, dat de jaren 1690 en 1691 niet zouden zyn gerekent noch begrepen in de wetten van limitatie.

Uit het geen 'er naderhand voorviel, blykt dat het gedrag van dezen nieuwen Gouverneur *Edmond Andros* niet in alle opzichten was zodanig, als het wel te wenschen geweest ware; want wanneer de overste *François Nicholson* hem in dat ampt volgde, wierd 'er in de acte, waarby van de tyd van *Andros* komste tot het Gouvernement tot de aanvaarding van *Nicholson* alle actien, rechtsgedingen, zaken en proceduren bondig verklaart, en alle borgerlyke en militaire amptenaren in hunne ampten bevestigt wierden, deze clausule ingevoegt: Mids dat deze acte den Ridder *Andros* in genen dele zal rechtvaardigen omtrent het gene hy ten opzicht van het wegnemen en gebruiken van des lands inkomsten, of omtrent het beroven van de voorrechten of eisschen der lands-vergadering of eenige andere particuliere perzonen, zoude mogen gepleegt hebben.

De regering van deze provintie is nu op dezelfde voet, als die van de andere Colonien, dewelke onmiddelyk van de kroon afhangen; namentlyk de Gouverneur en deszelfs raad worden nu door den Koning aangestelt; maar de vergadering bestaat noch als voor heen uit leden, die door de elf landschappen verkoren werden. Desonaangezien heeft de Oppereigenaar tot noch toe het genot van dezelfde voordeelen als voorheen, bestaande in zekere inkomsten, van tyd tot tyd door de vergadering toegestaan, als onder anderen in een belasting op ieder vat tabak, dat hier van daan gezonden word, al het welke, nevens het verkopen van onbebouwde landen, een zeer aanzienlyke zomme jaarlyks bedraagt. Hoe meer nu het gewas van den tabak toeneemt, hoe groter deze inkomst is; en dewyl de tabaks-plantery hier noch dagelyks meer en meer voortgezet word, zoo is het zeker, dat de inkomsten voor den Eigenaar van deze Colonie t'eeniger tyd buiten gemeen groot zyn zullen; daar benevens bezit de Lord *Baltimore* een zeer grote plantagie tot *Mettapanie*.

In het jaar 1692 benoemde de Bisschop van *Londen* eenen Dr. *Thomas Brai* tot zynen Stedehouder over *Maryland*, dewelke zich dien-

volgens derwaards begaf, om in dat geweſt de godsdienſt van de Biſſchoppelyke kerk van *Engeland* in te voeren. De elf landſchappen wierden dat zelve jaar by een wet van de vergadering in 30 parochien verdeelt, 16 van dewelke met predikanten en goede inkomſten voorzien wierden. Daar wierden ook verſcheide boekdrukkeryen opgerecht; vele duizenden van allerhande godsdienſtelyke boeken wierden gedrukt, welke de yverige Dr. *Brai* onder het volk uitdeelde. Behalven deze kerken zyn 'er ook verſcheide kapellen; het getal der papisten en Diſſenters is niet te min noch zeer groot.

De Societeit van de voortplanting des geloofs zond *George Maqueen*, en *Roberd Keith* na deze geweſten; edoch men zegt, dat de Kwakers en Papiſten hen beide even zeer wederſtreefden: doch om den Lezer noch wat nader van den ſtaat der godsdienſt dezer landen te onderrechten, zullen wy hem een bericht mededelen, door zeker ſchrander perzoon, in de tyd van *Nicholſons* regering, uit deze provintie aan de Koninglyke Societeit overgezonden.

De Ingezetenen van *Maryland*, zegt dit bericht, hebben dezelfde wetten, als die van *Engeland*, uitgezondert eenige landſchaps-wetten, aangaande zekere gevallen, voor dewelke by de wetten van *Engeland* gene genoegzame verzorging gemaakt is. De Biſſchoppelyke godsdienſt heeft hier al een tamelyke voet gekregen; daar zyn ook al verſcheide kerken gebouwt, en een jaargeld voor ieder Predikant by een eeuwigdurige wet vaſtgeſtelt; welk jaargeld meer of minder is, naar het getal der geſchattingden in ieder parochie. Ieder Chriſten jongman van 16 jaar en alle Negers zoo wel jongens als meisjes boven die jaren, betalen 40 pond tabak aan den Predikant, waar van de Sherif, gelyk als van de andere openbare inkomſten, den ontfangſt heeft. Op deze wyze heeft ieder Predikant omtrent 20000 pond tabak jaarlyks, het welk zoo veel is, als 100 pond ſterlings. 't Is het ongeluk geweeſt van deze landen, dat zy bykans nooit eenig Proteſtants Predikant gehad hebben, voor de tyd van de Gouverneur *Nicholſon*, een groot voorſtander en aanmoediger der geeſtelykheid. 't Is wel waar, dat 'er nu en dan wel een van die reizende predikers overkwam, maar dezelve waren doorgaans van zulk een ſlegt leven en gedrag, dat het kwaad voorbeeld van deze luiden, gevoegt by de liſt der Roomſche Prieſters, en by de zufferyen der Kwakers niet weinig heeft toegebragt, om alle gedaante van goede godsdienſt van hier te verbannen. Edoch door de beſcherming en het goed beleid van den Gouverneur *Nicholſon* kregen de zaken wel haaſt een andere keer. Het volk begon een gezicht te bekomen van de bygelovigheid der Roomſchen, en van de dweeperyen der Kwakers, zoo dat deze twee gezindheden binnen korten zeer vele van hunne volgers verloren, en zy te zamen in vergelyking der Biſſchoppelyken nu niet meer zoo talryk zyn. Wat de Kwakers aanbelangt, zy worſtelen geweldig, om hunne vrienden voor verdere afval te bewaren,

waren, tot welken einde hunne leeraars en inzonderheid de vrouwelyke, welke de yverigste van allen zyn, zich niet ontzien, die van de openbare kerk op allerlei wyze te belasteren. De inwoners hebben tot noch toe zich tot gene steden of corporatien konnen vereenigen, van wegens de weinige ambachtsluiden, die onder hen gevonden werden. Daar zyn wel verscheide plaatzen tot steden afgezondert, maar tot nu toe is daar weinig getimmert, uitgezondert *Anapolis*, alwaar de Gouverneur resideert; het welk door de grote pogingen van den oversten *Nicholson* eindelyk de gedaante bekomen heeft van een bemuurde stad, alhoewel het getal der huizen, niet over de 40 is, onder dewelke 7 of 8 dienen, tot herbergen voor vreemdelingen. Daar is ook een landschapshuis, en een vryschool van steen opgebouwt, dewelke een grote vertoning maken, door dien alle de andere huizen van hout zyn opgeslagen. De grond van een kerk is mede reeds gelegt, de eenigste kerk van steen in geheel *Mary-land*. Dit steedje heeft twee wekelyksche marktdagen; en hadde de Gouverneur *Nicholson* eenige weinige jaren langer hier gebleven, zoude hy de stad binnen korte tyd tot volkomenheid gebragt hebben.

Na *Nicholson* wierd *Nataniel Blakston* als Gouverneur derwaards gezonden, dewelke om dat hy de lucht van dit gewest niet verdragen kon, genoodzaakt was, om weder na *Engeland* te keren, in wiens plaats de overste *William Seimour* in die hoedanigheid derwaards ging. Deze ging in September 1703 aan boord van het oorlogschip de *Dreadnought*, het welk nevens andere oorlogschepen geschikt was, om de koopvaardy-vloot van *Virginie* en *Maryland* te convojeren; doch de *Dreadnought* door kwaad weer van de andere schepen afgeraakt zynde, liep in de *Barbados* binnen, alwaar de Gouverneur den 2 February aankwam. Het schip kon vervolgens door contrarie winden niet voor April of Mai des volgenden jaars in de baai van *Maryland* geraken, zoo dat de Overste *Seur* bykans 8 maanden uit was, over een reis, welke anders gemeenlyk in 6 weken gedaan word. Deze Gouverneur heeft zich door zyn wys beleid en regering ten hoogsten geacht en bemint gemaakt, by alle de Ingezetenen van deze Colonie.

Die van *Pensilvanie* hebben onlangs getracht een tabaks-handel in hunne Colonie aan te vangen, doch vermids die van *Mary-land* en *Virginie* zich zedert zoo lange jaren met dien handel reeds hebben bezig gehouden, en daar in zoo sterk geworden zyn, dat zy die op alle gewesten der werreld verzenden, zoo is 'er zeer weinig apparentie, dat die van *Pensilvanie* dit werk noch voor eerst in zoo verre zullen konnen meester worden, om nevens die van *Virginie* en *Mary-land* te konnen markten, zonder het welk die handel niet als schadelyk voor hen zyn kan.

# TWEEDE HOOFTSTUK.

## Behelzende een aardmeetkundige beſchryving van *Mary-land*, als mede een verhaal van deszelfs klimaat, aardryk, gewaſſchen, dieren, koophandel, Engelſche en Indiaanſche Inwoners.

SChoon wy van zins zyn, om hier achter een omſtandige beſchryving van *Virginie* en de gehele baai van *Cheſeapeak* te laten volgen, en wy ook de grenſen van *Maryland*, zoo als die in het patent van den Oppereigenaar zyn aangewezen, reeds ten dele gemelt hebben, zoo zullen wy nochtans den Lezer een uittrekzel mededelen, van een zeer naauwkeurig bericht, door zekere inboorling van *Mary-land*, genaamt *Philemon Loyd* aan ons gezonden, luidende als volgt: De Colonie van *Virginie* en de provintie van *Maryland* zyn gelegen aan de baai van *Cheſeapeak*, welkers mond is tuſſchen kaap *Hendrik* en kaap *Karel*, doch zoo, dat geen van beide de provintiën aan eene zyde van de baai legt, maar beide worden zy ter wederzyde door die gerieffelyke baai beſproeit, dewelke zich in de helft van beide derzelver diſtricten verdeelt, zoo dat een gedeelte van *Virginie* legt aan de Weſtzyde van de gemelde baai, en het ander gedeelte aan de Ooſtzyde, lopende de baai door het middelpunt. Aan de Weſtzyde is *Virginie* van *Mary-land* afgezondert, door de grote rivier *Patowmek*, en aan de Ooſtzyde door de rivier *Pokomoak*, welkers oorſpronk niet ver van de zee Ooſtwaards is. De grensſcheiding van *Maryland* begint aan de rivier *Patowmek*, en ſtrekt de baai langs Noordwaards ter plaatze toe, daar het met een linie afgezondert is, lopende ten Weſten van de mond der *Delaware*, onder de 40ſte graad Noorderbreedte, hebbende tot deszelfs grenzen ten Weſten eenige hoge bergen, en ten Ooſten de gemelde baai. De Ooſtzyde der provintie van *Mary-land* grenſt ten Weſten aan de baai van *Cheſeapeak*, ten Ooſten aan de zee, ten Noorden aan de Baai der *Delaware*, en ten Zuiden aan de rivier *Pokomoak*; welke rivier is als de landſcheiding tuſſchen *Mary-land* en *Virginie*. *Mary-land* is in elf landſchappen verdeelt, 6 aan de Weſtzyde, en 5 aan de Ooſtzyde van de baai; doch de gehele provintie heeft maar eene hoofdſtad, genaamt *St. Mary*, leggende zeer gerieffelyk tuſſchen de rivieren van *Patowmek* en *Patuxent*. Deze ſtad was voormaals de zetel der Gouverneurs, en de plaats daar de Gedeputeerden van alle landſchappen plagten te vergaderen. Daar zyn noch twee havenſteden van eenig belang, als *Annapolis* en *Willemſtad*; noch zyn 'er verſcheide andere ſteedjes, maar

van

van weinig of ganſch geen aanzien. De voornaamſte rivieren van deze provintie zyn de *Patowmek*, de *Patuxent*, en de *Severn* aan de Weſtkant; voorts de *Chiptonk*, de *Cheſter* en de *Saſſefras*. De provintie van *Mary-land* ſtrekt Noordwaards boven den oorſpronk der baai van *Cheſeapeak*, en legt ter wederzyde van dezelve.

Tredende nu tot een verhaal van ieder landſchap in 't byzonder, zullen wy met die, welke aan de Weſtzyde leggen, beginnen. *St. Mary*, het eerſte der zelve begint aan de punt *Kykuit*, ſtrekkende langs de rivier *Patowmek*, tot aan de lagerzyde van *Badskreek*, en zoo verder, tot aan den oorſprong van de kreek *Indiaan*, in de rivier *Patuxent*. In het jaar 1698 wierden eenige medicinale bronnen in dit landſchap ontdekt, genaamt de *Koolbronnen*, welke de regering ten behoeve van het gemeen, met het land, dat daar om heen legt, aan zich kogt, en eenige huizen dede bouwen, tot onderhoud en huisveſting voor de armen. In de ſtad van *St. Mary* is het oppergerechtshof, het welk aldaar een landshuis heeft. Deze ſtad zent twee Gedeputeerden tot de vergadering; zy zelf word geregeert door een Major, Griffier, Aldermans, en Gemeensluiden. Alhoewel de ſtad zulk een talryke Magiſtraat niet van node heeft, als hebbende niet meer dan 60 huizen; ook is 'er weinig apparentie, dat dezelve veel groter worden zal, zedert dat de zetel der regering van daar na *Annapolis* verplaatſt is. *Mettapany* is bekend, om dat het de woonplaats was van den Lord *Baltimore*, dewelke hier een huis voor zich zelven timmerde, omtrent de mond van de rivier *Patuxent*. Voor het overige heeft dit landſchap drie parochien, namentlyk die van *St. Jan*, *St. Clement* en *Hervington*.

Het landſchap *Karel* begint aan de bovenkant van de kreek *Indiaan* en *Buds-kreek*, daar het diſtrict van *St. Mary* eindigt, ſtrekkende vervolgens tot aan de kreek *Mattawoman*, en begrypt in zich al het land, dat boven langs de armen van de kreek *Indiaan* en *Budskreek* is gelegen. Dit landſchap heeft twee parochien *Briſtol* en *Piskatawai*.

Het landſchap van *Prins George* is het laatſt van alle uitgelegt, namentlyk in het jaar 1695. Het begrypt het land aan de boven kant van de kreken *Mattawoman* en *Swanſon*, en ſtrekt opwaards langs de rivier *Patowmeek* ten Weſten, en de *Patuxent* ten Ooſten. Dit landſchap heeft ook verſcheide parochien.

Het landſchap *Calvert* grenſt aan dat van *Karel*, van het welke, als ook van het land van *Prins George*, het afgezonderd is, door de rivier *Patuxent*; daar in leggen drie parochien, *Harrington*, *Warrington*, en *Calverton*.

*An-arundel* en *Baltimore* zyn van malkanderen geſcheiden door drie grenspalen, ſtaande omtrent 5 vierde deel myls van *Bodkins-kreek*, aan de Weſtzyde van de baai *Cheſeapeak*, en deze landſcheiding loopt van daar Weſtwaards, tot over de gemene weg van het gebergte, van de mond der rivier *Magati*, tot aan de mole van *Richard Beart*, vervol-

gende alzoo Westwaards tot aan twee merkpalen, waar van de eene is voor *An-arundel* en de andere voor *Baltimore*, strekkende steeds Westwaards van de rivieren *Magati* en *Potopsko*, tot aan een berg van witte steen; van daar tot aan de gemene landweg en het veer van *Potopsko*, en verder tot aan twee merkpalen, waarop aan de Noordzyde geschreven staat *Baltimore*, en aan de Zuidzyde *An-arundel*; van daar West-Noord-Westwaards tot aan de weg van *Elkritge*, en tot aan de twee merkpalen aldaar; van daar tot aan de rivier *Patuxent*; vervolgens opwaards, zoo ver de gemelde rivier strekt, makende dit de begrenzing van *Baltimore*. En behoort alzoo al het land aan de Noordzyde van deze scheidingslinien onder het district van *Baltimore*, en al het land aan de Zuidzyde tot het district van *An-arundel*.

De voornaamste stad van *An-arundel* is *Annapolis*, voormaals genaamt *Severn*; het zelve wierd door een acte van de vergadering in het jaar 1694 tot een haven-stad verheven, en met de naam van *Annapolis* herdoopt. Des lands gerechtshof wierd derwaards overgebragt, en men beval alhier een parochie-kerk te bouwen. In het jaar 1699 wierd *Annapolis* de hoofdzetel der regering en rechtspleging van geheel *Maryland*. Alle de wegen, die door eenig landschap van deze provintie na deze haven lopen, wierden volgens een wet der vergadering gemerkt met twee kerwen in een boom te maken, en overal daar de weg na *Anapolis* zich van eenige andere weg afzonderd, wierden palen gemerkt A. A. Hier wierd ook een vryschool opgerecht, en *Williams school* genoemt, met intentie, om noch meer andere scholen onder de bescherming van dit opperschool aan te leggen; van alle dewelke de Aartsbisschop van *Canterbury* Kancelier zoude zyn. De registers en archiven van het landschap *An-arundel* wierden herwaards overgebragt; de stad telde toen omtrent 40 huizen, doch dezelve heeft zedert niet zoo veel toegenomen, als men gehoopt hadde, vermids de geneigtheid der koopluiden van *Maryland* eerder strekt, om van malkanderen afgezonderd, als in eene stad zamen te wonen.

Het landschap *Baltimore* heeft een parochie of steedje alzoo genaamt, doch de huizen leggen zodanig van malkanderen, gelyk mede in de andere plaatzen van dit landschap, welke de naam van een stad voeren, dat zy naauwlyks verdienen gemelt te worden. Hier staat noch aan te merken, dat de grote rivier *Sasquehanagh* een weinig boven het landschap *Baltimore* zich in de baai van *Chesapeak* ontlast.

Nu komen wy tot de 5 andere landschappen aan de Oostzyde van de zoo evengemelde baai gelegen, waar van het eerste is het land van *Cecil*, waar van het Westergedeelte zoo dicht aan de *Delaware* schiet, dat men niet meer dan 8 of 10 mylen ver zoude behoeven door te graven, om deze baai en rivier met die van *Chesapeak* te vereenigen. Dit landschap strekt zich evenstrekig met de landen van *Newcastle* en *Kent* en *Pensilvanie*.

Het

Het landſchap *Kent* loopt als een Eiland in de baai van *Cheſeapeak*. Het land van *Talbot* is van dat van *Kent* door een dubbelde ſcheiding afgezonderd. Dat gedeelte, het welk aan de Noordzyde van de *Corſika-kreek* legt, is de Zuiderlyke grensſcheiding van het landſchap *Kent*, hebbende ten Noorden het landſchap *Cecil*.

De hoofdſtad van dit landſchap genaamt *Oxford*, wierd door een wet der landsvergadering in het jaar 1695 tot een haven-ſtad verheven, en toen *William-ſtad* genaamt. Dit landſchap heeft noch twee andere parochien, namentlyk *St. Michiel* en *Bullingbroke*.

Nu volgt het landſchap van *Dorcheſter*; de voornaamſte parochie in het zelve is *Dorcheſter*, zynde een plaatsje van omtrent 10 huizen. Het land aan de Noordzyde van de rivier *Nantikoke*, beginnende aan de mond van de rivier *Chikakoan*, ſtrekt opwaards tot aan deszelfs oorſpronk, en van daar tot aan het beginzel van de rivier *Anderton* en zoo na beneden tot aan de mond van de zoo evengemelde rivier *Chikakoan*; deze ſtreeklands, wierd in het jaar 1698 by een wet der vergadering verklaart, te behoren aan *Panquas* en *Annatoequem*, twee Indiaanſche Koningen en aan het volk onder hunne regering, en derzelver nazaten en erfgenamen ten eeuwigen dage, om het zelve te bezitten, als leenplichtige van den Oppereigenaar dezer Colonie, mids aan den zelven betalende een beverhuid tot een jaarlykſche erkentenis; dit landſchap heeft meer Indiaanſche ſteden, als alle de andere landſchappen.

Eindelyk en ten laatſten het landſchap *Sommerſet*, het welk een parochie heeft, van die zelve naam.

De namen van de andere parochien en ſteedjes van het zelve, vinden wy nergens beſchreven. Weshalven wy nu overgaan tot de beſchryving van het klimaat van deze Colonie.

Het klimaat van *Mary-land* als mede deszelfs aardryk en gewaſſen, komen voor een groot gedeelte over een met *Virginie*. In beide deze Colonien wonen de Engelſche van malkanderen verſtrooit, in hunne plantagien, het welk den aanwas der ſteden verhindert. Ieder plantagie is als een klein ſteedje op zich zelven, voorzien met allerlei levensmiddelen en noodwendigheden, niet alleen voor den eigenaar en deszelfs huisgezin, maar ook voor deszelfs werkvolk, knegts en arbeiders, en met koopmanſchappen om tabak of andere goederen te ruilen, werdende in deze provintie weinig geld gevonden, alhoewel het 'er ook niet zeer van noden is, zoo lang de tabak hier een courante waar blyft, en zoo lang men daar voor allerlei andere goederen in ruiling bekomen kan, gelyk het alzoo in deze provintie gelegen is. Hier zyn weinige koopluiden of winkeliers, die men eigentlyk zoo zou konnen noemen, dewelke gene planters met eenen zyn. De tabak, die alhier valt, is genaamt *Oronoko*, en is veel ſterker als die van *Virginie*, zoo dat een Engelſchman die naauwelyks kan roken; nochtans is die al immer zoo profytelyk voor de planter, en voor den handel in het algemeen, als die

van

van *Virginie*; vermids deze tabak in de Ooster-en Noorder gewesten van *Europa* sterk gezocht, en voor de zoetvochtige tabak van de rivieren *James* en *Jork* in *Virginie* geprefereert word. De planters van *Maryland* ziende, dat hunne koopmanschap in vreemde gewesten zoo wel getrokken wierd, hebben hunne plantagien met zoo veel naarstigheid gecultiveerd, dat men doorgaans rekent, dat deze provintie zoo veel of meer tabak uitlevert, als *Virginie*. Immers de grond is hier niet min vruchtbaar, zynde doorgaans grote ruime vlakten, met bergen hier en daar, maar die gemakkelyk te beklimmen, en maar middelmatig hoog zyn. De menigte van rivieren en beken brengt ook niet weinig tot de vruchtbaarheid des lands toe. Daar is generlei koorn noch boom-gewasch in *Virginie*, dat hier niet even zoo wel groeit. Viervoetige dieren en gevogelte zyn hier ook dezelfde als daar; derhalven zullen wy den Lezer, indien hy aangaande zekere byzonderheden van deze provintie iets meer begeert te weten, tot de historie van *Virginie* te rug wyzen; alwaar byna niets van dezelve gemelt word, het welk niet van deze provintie insgelyks kan gezegt worden.

De lucht van beide deze Colonien is bykans eenerlei, doch zoo de lucht van de eene gezonder mogt worden geoordeelt, als die van de andere, zoo zou men moeten zeggen, dat die van *Virginie* de gezondste is; echter is *Maryland*, schoon een jonger Colonie, in een veel bloejender staat, als *Virginie*; en dit is een klaar bewys van het groot voordeel van de grove tabak, en dat die te prefereren is voor de fyne *Virginie*-tabak; als mede dat al het geen buiten 's lands vertiert word, een grooter profyt uitlevert, dan het geen binnen 's lands geconsumeert word, behalven dat ook de tabak die in ons eige koningryk gesleten word, meerder arbeid en onkosten in het toemaken vereischt, en alzoo ook zelfs uit dien hoofde minder winst geeft, als die grove tabak, die na vreemde gewesten verzonden word

Het getal der schepen, welke uit *Groot Brittannien* op deze gewesten varen, beliep nu 40 jaren geleden, al over de honderd, zoo dat men daar uit kan afnemen, hoe groot het getal van die schepen nu ter tyd zyn moet, voornamentlyk als men aanmerkt, dat het getal der Inwoners, het welk in die tyd 16000 bedroeg, nu al over de 30000 gerekent word.

Wat de Indianen aanbelangt, deze van *Mary-land* zyn ten opzichte van hunne taal, zeden en gewoonten even eens, als die van *Virginie*. In den beginne van de Colonie waren zy in verscheide natien verdeelt, die ieder hun Koning hadden, doch hun aantal is nu zoo gering, dat zy zamen gene 500 weerbare mannen konnen uitleveren, indien men het bericht, door *Hugh Jones*, aan de Koninglyke Societeit gezonden, mag geloof geven; want zekere *Glover* zegt in zyn bericht, eenige jaren eerder aan die zelve Societeit gezonden, dat de Indianen in de landen van den Lord *Baltimore* aan de oor-

ſpronk van de baai talryker zyn, en dat 'er omtrent 3000 in verſcheide ſteedjes woonden, doch dat dezelve met malkanderen geſtadig oorlogende, naar al len ſchyn binnen korten tyd in getale zeer zouden verminderen; alhet welke het bericht van *Jones* aangaande hun getal in *Maryland* ſchynt te ſtaven; vermids 'er al in *Glowers* tyd niet meer als 3000 Indianen in geheel *Maryland* gevonden wierden in welk een getal men niet veel meer als 500 weerbare mannen kan onderſtellen. De gemelde *Jones* heeft verſcheide andere aanmerkingen, die wy den Lezer zullen mede deelen.

De baai van *Cheſeapeak*, dewelke Noord ten Weſten omtrent 200 mylen uitloopt, ſcheid *Mariland* en *Virginie* ieder in twee deelen, welke door de inwoners de Ooſt en Weſtzyde genoemt worden; geen berg legt hier om heen die 150 voeten recht op hoog zy; maar 100 mylen verder weſtwaards omtrent de beginzels van de rivieren, begint de grond te ryzen en vertoond zich met zeer hoge bergen en ſteile klippen, die zich Noord- en Zuidwaards verſpreiden; van welker toppen men geheel *Mariland* en *Virginie* met een opſlag kan overzien.

Al het lage land is zeer boſchachtig en is als een gedurig woud; geen land is hier geploegt nog beplant, als het geen door de Engelſchen beplant is; dewelke ſchoon zy al vry dicht by malkanderen wonen, echter doorgaans het huis van hunne naaſte buurman niet zien konnen van wegens de bomen. Buiten allen twyffel zal het binnen weinige jaren ganſch anders uitzien, vermits de tabaksplanteryen, dewelke nog dagelyks toeneemen, zeer veel hout vernielen zoo door het omploegen van de grond, als van wegens de menigte der tabaks, ſchuren en vaten, die daar toe van noden zyn.

De grond is doorgaans zandig zonder keiſteen, en zeer bekwaam voor de reizigers; ook behoeven zy hunne paarden niet te beſlaan, als by vriezend weer; de deugd en taaiheid van hunne kleine paarden en de wegen zyn zodanig, dat zy in een zomerſche namiddag, als het de nood vereiſcht, een togt van 50 mylen konnen afleggen, en zomtyds wel 100 mylen in eenen dag, alhoewel zy hunne mylen niet zoo lang reekenen, als wy in *Engeland* doen.

De milde giften der natuur brengen mede niet weinig toe, om dit land gelukkig te maken; de drie elementen verſchaffen hen overvloed van allerlei voedzel als wilde dieren, viſch en gevogelte, als mede een meenigte van zeer treffelyke wortels en kruiden, tot bewaring en herſtelling van des menſchen gezondheid, welker deugd en kragt meeſt door de Indianen zelf ontdekt is.

Het land geeft ook allerhande bomen, bekwaam tot timmerhout, als onder anderen eeke van verſcheide zoort, als wit, rood en zwart enz. wit en rood cederhout, welk laatſte alleen bekwaam is tot palen en balken, het witte tot planken; dit word hier, hoe wel verkeerdelyk, ook wel

X cypres

cypres-hout genoemt. Men vind hier ook een boom, dien zy mede den naam geven van cypres, dewelke zeer hoog en dik groeit en heeft een loof, als een plant; het hout daar van is zoo week en ſponsachtig, dat het niet kan gezaagt worden en nergens toebekwaam is. Het zwarte walneut-hout is uitſtekend voor de witwerkers van wegens deszelfs draad en koleur.

Hier valt een zoort van popelier, die zeer witte planken uitlevert; de boom is zeer dik en krygt een bloem, als een tullip. De tullip dragende laurier en mirt van verſcheide zoorten, een van dewelke een beeſie heeft, waar uit aan de Ooſtzyde van de baai een groen was geperſt word, het welk gemengt met wat ſmeer, bekwaam is tot kaarzen.

De lucht is hier nu gezonder, als voor dezen, het welk daar uit ontſtaat, om dat door het neerhouwen der boſchen, de lucht beeter gezuivert kan worden; ook is het hier nu in de zomer niet meer zoo heet, als in den beginne, door dien de koele winden nu meerder konnen doorwajen. Des winters is het doorgaans fel koud. De Noord-Ooſte wind is hier uitermate ſcherp, die ook de meeſte koelte des zomers aan brengt; de Noordweſte wind veroorzaakt koortzen, in de zomer, ten zy men zich daar tegen wapent, wanneer die begint uit te ſchieten.

Men vind hier geene wolle manufacturen, uitgezondert eenige weinige in 't landſchap *Somerſeth.* Tabak is hunne ſpys, drank, kleding en geld. Zy hebben ook wel Spaanſch en Engelſch gemunt geld, doch dat dient hen alleenlyk voor hunne dagelykſche uitgiften, maar geenzins in den koophandel, dewelke door den tabak alleen zoo wel tusſchen planters als tuſſchen koopluiden gedaan word. Hunne gewoonlyke drank is cyder, die zeer goed is; en indien dezelve behoorlyk toegemaakt wierd, zou die voor de beſte witte wyn niet behoeven te wyken.

Zy bekomen hier ook wyn van de *Madera* en *Fyal*, en brandewyn van de *Barbados*; bier, mout, *Franſche* en andere wynen komt hier uit *Engeland.* Hier is ook overvloed van goede druiven, die hier in 't wild groejen.

De meeſte Indianen wonen aan de Ooſtzyde van de baai, alwaar zy twee of drie kleine ſteden hebben. Des winters komen zy by troppen na de overzyde, om te jagen, waar toe de Engelſchen hen gebruiken. Dit is het eenigſte, dat hen kan vermaken; en zelden zal men zien, dat een Indiaan de levenswys of godsdienſt der Chriſtenen uit een eige geneigtheid zal zoeken aan te nemen. De oorzaak, waarom zy zoo zeer in getale verminderen, moet men aan de geſtadige oorlogen, die zy tegen malkanderen voeren, toeſchryven, en niet aan eenige oorlogen met de Engelſchen, met dewelke zy zoo weinige onluſten gehad hebben, dat die niet meldenswaardig zyn. De vrouwelyke ſexe heeft 'er ook een grote menigte vernielt; zoo dat hun getal nu zeer gering is. Daar is iets dat zeer merkwaardig is in deze menſchen, namentlyk, dat

zy zeer bloodaardig en bang zyn, om te vechten, doch wanneer zy gevangen zyn en ter dood verwezen, ſterven zy als helden, trotzeerende de allerverſchrikkelykſte tormenten, en zingende al den tyd, dat zy gemarteld worden.

---

# HISTORIE VAN VIRGINIE.

## EERSTE HOOFTSTUK.

### Behelzende een Verhaal van deszelfs ontdekking tot op deze tegenwoordige tyd.

ONder de naam van VIRGINIE wierd voor dezen verſtaan die geheele ſtreek lands van *Norembegua* tot aan *Florida*, behelzende de landen, nu by de Engelſchen bekent onder de namen van *Nieuw-Engeland*, *Nieuw-Jork*, *Nieuw-Ierſei*, *Penſilvanie*, *Mariland*, *Virginie* en *Carolina*. De inboorlingen noemen het APELEHEN; en is voor de eerſtemaal aan de Europeanen ontdekt door *Sebaſtiaan Cabot*, een Genueeſch Avontuurzoeker, tot *Briſtol* woonachtig, dewelke in 't jaar 1497 door Koning *Henrik* VII gezonden wierd, om nieuwe landen in de *Weſt-Indien* te ontdekken. Het geluk, dat *Columbus* vyf jaren te voren hadde, had alle de handeldryvende natien van *Europa* gaande gemaakt, tot het ondernemen van diergelyke togten, op hoop van mede een deel te bekomen in die koſtelyke ſchatten van *Amerika*.

De Franſchen, die nimmer in eenig ding de minſte willen wezen, pretendeeren, dat dit land eerſt ontdekt wierd door eenen *Johannes Verazzanus*, die het in de naam van Koning *Franſois* in bezit nam; gevende het de naam van *Mokoſa*; en dat hy het alzoo te zamen met *Canada*, waar aan hy de naam gaf van *Nieuw-Vrankryk*, met de Franſche heerſchappyen vereenigde. Doch dit is een louter verdichtzel op zyn Franſch, door alle de Schryvers, die van de ontdekking van *Virginie* ooit gewaagt hebben, op een onwederſprekelyke wyze en zoo menig-

werf wederlegt. Doch zonder ons in deze twisteryen verder in te laten, zullen wy zeggen, dat *Engeland* de rechte en eigentlyke ontdekking van deze gewesten verschuld is aan den vermaarden Ridder *Walter Raleig*, dewelke, gelyk uit deszelfs voortreffelyke *Historie des Werrelds* blykt, den staat en toestand van de geheele werreld zeer nauwkeurig onderzocht en verstaan hebbende, welk een onnoemlyk profyt en gewin de Spanjaarden uit hunne Colonien in *Amerika* raapten, van besluit wierd, een togt te ondernemen, om meer diergelyke landen te ontdekken.

De toenmaals regeerende Koningin *Elisabeth* hadde in die tyd te veel werks in *Europa*, om op eenigerlei onderneming of togt na *Amerika* te denken. Zy duchte voor een oorlog met *Spanje*; daar benevens verschaften de vereenigde Nederlanden en de Protestanten in *Vrankryk*, die zy tegen de dwinglandy der Spanjaarden en Franschen beschermde, haar zeer veele beslommeringen. *Walter Raleig* was derhalven genoodzaakt met eenige partikulieren aan te spannen, dewelke de onkosten daar van op zich namen, op hoop van het geene zy ontdekten, voor hen te zullen behouden.

Tot dien einde overried hy in 't jaar 1583 verscheide ryke edellieden en koophandelaars, dewelke zeer grote sommen gelds inleiden, om dien toeleg voort te zetten. Het jaar daar aan verkreeg hy een patent van de Koningin, gedagtekent den 25 Maart 1584, *om te bezitten, te beplanten en te genieten voor zich zelven en voor zulke perzonen, als hy zoude benoemen, zoo wel voor hen zelven als voor hunne erfgenamen, alle zodanige landen, districten enz. die zy kwamen te ontdekken, en op die tyd door gene Christen natie bezeten wierden.* Deze koophandelaars en edellieden rusteden in April deszelven jaars onder directie van Sir *Walter* twee kleine schepen uit, die zy onder de Kapiteins *Philip Amidas* en *Arthur Barlow*, twee bedienden van Sir *Walter* afzonden, welke Kapiteins geen nadere koers wetende, na de *Canarien* stevenden en van daar na de *Caribes-Eilanden*, van waar zy de golf van *Mexiko* dwars doorzeilende, de kust van *Florida* bereikten.

Zy waren zulke onkundige zeevaarders, dat zy volgens de rekening van ervare Schippers, over de 1000 uuren buiten koers gedwaalt waren. Zy deeden nogtans een voorspoedige reis, en kwamen aan den inham by *Roenoke*, jegenswoordig onder *Carolina* behorende, ten anker. Zy begaven zich aan zeekere Eilanden omtrent de kust, tusschen kaap *Fear* en de grote baai van *Chesapeak*, aan land. Daarna waagden zy het aan de vaste kust en kwamen in een land, genaamt *Wingandacoa*, over het welke een Koning regeerde, wiens naam was *Wingina*. Zy handelden met de Indianen, die zy daar vonden, dewelke hen kostelyke pelteryen en diershuiden gaven voor messen scharen en diergelyke kleinigheden; hunne schepen met deze goederen en voorts met sassafras en cederhout geladen hebbende, keerden zy weder na *Engeland*;

zy

zy namen ook eenige paerlen met zich, welke voor een baarblykelyk bewys van den rykdom dezer geweſten gehouden wierden. *Armidas* en *Barlow* maakten alzoo een zeer voordeelige reis, en om de reders van deze *Nieuwe Weſt-Indiſche Maatſchappy*, tot het voortzetten van dezen handel nog meer aantemoedigen, zeiden zy, dat het land, het welk zy ontdekt hadden, zoo overvloedig gezegent, het klimaat zoo zacht, de lucht zoo gezond, de kim zoo helder, de boſſchen en velden zoo vruchtbaar en vermakelyk en alles aldaar zoo aangenaam was, dat elk een door de beſchryving als verrukt wierd, en dat zulke, die het ten opzichte van hunne middelen niet naar hunnen wenſch hadden in het vaderland, genoopt wierden, zich om een beeter fortuin na dit nieuwe paradys te begeven.

Benevens deze beſchryving van het geweſt, en de voordeeligheid van den handel, roemden *Barlow* en *Armidas* ook niet weinig op de eenvoudigheid en goedaardigheid van de Indianen, en op de zeer grote voordelen, die men uit deze hunne onkundigheid en liefde tot de Engelſchen zoude konnen trekken. Hier by voegden zy een opgeſchikt bericht van alle de gewaſſen van het land, de verſcheidene zoorten van vruchten, planten, kruiden en bloemen en derzelver ſchoonheid en uitſtekende deugden. Zy bragten ook eenige boſſen tabak met zich, welke de eerſte tabak was, dien men in *Engeland* heeft gezien, en twee Indianen, welker namen waren *Wanchese* en *Mantes*. Eerſte tabak in Engeland gebragt.

De Koningin *Eliſabet* ſchepte zelf zulk een behagen in het verhaal, dat deze Avontuurzoekers van het land gaven, dat zy het vereerde met de naam van *Virginie*, van het woord *Virgo*, Maagd; 't zy om dat deze ontdekking voorviel onder haar als een maagdelyke Koningin, en zy dezen naam alzoo gaf ter eeren of ter gedachtenis van hare maagdelyke ſtaat; ofte wel, gelyk die van *Virginie* het uitleggen, om dat dit land de maagdelyke zuiverheid en vruchtbaarheid van de eerſte ſcheppingstyd, en deszelfs inwoners hunne eerſte onnozelheid en onſchuld, tot nu toe ſchenen bewaart te hebben.

De Engelſche koopluiden waren te meer genegen, om verder avontuuren in *Amerika* te zoeken, om dat men onlangs in een Spaanſch ſchip, dat van *Mexiko* na huis wilde, en door een van de Koninginnes ſchepen genomen wierd, eenige brieven vond, behelzende een beſchryving van de oneindige ſchatten, dewelke aldaar uit de mynen gehaalt wierden; zoo dat de Maatſchappy waar van Sir *Walter* Bewindsman was, en van wien zommige zeggen, dat hy zelf den naam van *Virginie* voor dit land uitvond, een beſluit namen, om andermaal een togt na deze geweſten te doen.

Sir *Walter* was van zins, om in deze togt het gebied zelf op zich en een genoegzaam getal zoldaten met zich te neemen, ten einde om zynen toeleg wegens het veſten van een Colonie aldaar, te konnen volbrengen; maar vreezende aan een andere kant, dat zyne afwezenheid

zyn kredit aan het Hof te veel mogt doen zinken, door dien de Graaf van *Leicester* het op alle gelegenheden poogde om ver te halen, gaf hy het bestier van deze twede onderneming aan zynen Lieutenant Sir *Richard Greenvil*, die den 5 April met 7 schepen, door de Maatschappy uitgerust, van *Plymouth* zeil ging; en deze Maatschappy was de eerste van die zoort, welke in *Europa* opgerecht wierd. De Koning *Jakobus* vereerde hen vervolgens met de naam van *de Gouverneur en de Maatschappy der West-Indien*; dewelke daarna om haar slecht bewind door deszelfs zoon *Karel* I vernietigt wierd.

De Ridder *Richard Greenvil* zeilde rondom de Wester en *Caribische Eilanden*, om dat hy geen nader weg wist. Zyne schepen waren geladen met levensmiddelen, geweer, kruid en lood en met menschen tot een volkplanting. Hy nam de twee zoo even gemelde Indianen met zich, die hem voor tolken zouden dienen; en hy kwam na een voorspoedige reis den 26 Mei tot *Wokokon*, zynde dezelfde plaats, daar de Engelschen het jaar te voren geweest waren.

In Augustus daar aan volgende begon hy te planten op een Eiland, genaamt *Roenoke*, omtrent 5 uuren van de kust, onder de 36 graad Noorder breedte gelegen. Hy ontdekte ook nog eenige andere landen, de baai verder op Zuidwaards; hy ruilde van de Indianen diershuiden, pelteryen, paerlen en andere goederen voor dingen van zeer geringe waarde. Hy liet 108 mannen op het Eiland *Roenoke*, onder het gebied van eenen *Ralph Lane* en Kapitein *Armidas*, om het in bezit te houden, en keerde zelf weder na *Engeland.*

Zoo dra Sir *Richard* weg was, begonden deze menschen, die hy achter gelaten hadde, hun werk te maken van het land verder te doorsnuffelen, trekkende zuidwaards meer dan 80 mylen en Noordwaards 130 mylen ver op en neer, en waagden hen zelven gansch onvoorzichtig te hoog op de rivieren en te diep in het land, waar door de Indianen beducht gemaakt wordende, wat hunne toeleg zyn mogt, hun gezelschap eerst begonden moe te worden en vervolgens den genen, die in hunne handen vielen, de keel affneden; ja dat meer is, het was niet lang daarna, wanneer zy een komplot maakten, om alle de Engelschen om hals te brengen, het welk egter nog by tyds wierd voorgekomen.

Het dag-verhaal van de verrichtingen der Colonie wierd de Maatschappy in *Engeland* behoorlyk toegezonden, doch deze droeg geen genoegzame zorg, om aan die menschen de nodige levensmiddelen op zyn tyd te laten toekomen, dewelke den aard van het klimaat nog niet ter deege kennende, geen voorraad van voedzel gedurende het saisoen gemaakt hadden, gelyk de Indianen gewoon zyn te doen, waar door zy in een zeer vreeslyke benauwtheid geraakten. De Indianen waren hen naderhand nooit weder getrouw, maar pasten steeds op, om hen in eenige hinderlaag te overvallen en aftesnyden, waar door zy genoodzaakt

zaakt wierden, veel omzichtiger te zyn in hunne ondernemingen. Doch ofschoon alle levensmiddelen hen van die kant afgesneden wierden, stonden zy alles met een onuitspreeklyke standvastigheid door, hunne ontdekkingen ontrent de 100 mylen langs de kust uitbreidende.

Zy hielden de Indianen in ontzag, door hen te bedreigen met de wederkomst van hunne reis genoten en een versterking van manschap. Maar wanneer zy dien ganschen winter nog in de lente, nog zomer daar aan volgende, gene schepen uit Engeland zagen opschieten, begonden zy te wanhopen, om het langer te konnen houden; de Indianen begonden hen te bespotten, wanneer zy hen dus van hunne landsluiden verlaten zagen, zoo dat zy nu alle ogenblikken niets anders te gemoet zagen, als allezamen een offerande te zullen verstrekken voor de wreedheid van deze Barbaren.

In deze droevige staat was hunne eenigste beezigheid, hunne oogen steeds zeewaards te houden, of zy eenig schip of vaartuig ergens mogten gewaar worden. En wanneer zy nu door gebrek, waken, honger en koude tot stervens toe waren afgemat, ontdekten zy in Augustus de vloot van *Sir Fransois Drake*, op hare wederom reis van een togt tegen de Spanjaarden in Noord Amerika, en die met eenen bevel van de Koningin hadde, om deze Colonie in passant aan te doen, en te zien, in wat staat dezelve zich bevond.

Het gezicht van deze vloot, was voor deze arme hongerige benaauwde menschen het aangenaamste, dat hunne oogen ooit aanschouwt hadden. Hun eerste verzoek was, dat hy hen een gedeelte van zyn volk en voorraad wilde overdoen, neffens een klein schip of vaartuig, op dat by aldien zy het niet langer houden konden, zy door middel van het zelve weder na het vaderland zouden konnen geraken. De Ridder *Drake* stond hun verzoek toe, verzorgde hen met allerlei levensmiddelen en behoeftigheden, en gaf hen een schip, het welk zy ook in staat stelden, om hen te konnen thuis brengen, indien zy genootzaakt wierden, om op te breeken; doch daar rees een zware storm, waar door dit schip van zyne ankers in zee gedreven, en zodanig ontramponeert wierd, dat het niet meer in staat was, om eenige reis te doen, het welk deze menschen zoo zeer mismoedigde, dat zy niet langer begeerden te blyven, niettegenstaande *Drake* hen een ander schip aanbood, zoo dat hy op hun ernstig aanhouden genoodzaakt was, hen alle met zich na Engeland te neemen, waar door deze eerste volkplanting een einde nam.

De Ridder *Walter Raleig* in deze tusschentyd bekommert zynde, dat dit lang uitgesteld ontzet, de Colonie in grote benauwtheid mogt brengen, verzocht de maatschappy, het zenden van nieuwe manschap en voorraad te verhaasten; men maakte derhalven met alle spoed een schip klaar, het welk voor af gezonden, en 14 dagen daarna door 3 andere schepen onder den Ridder *Richard Greenvil* gevolgt wierd.

Dit schip zeilde tot aan kaap *Hattaras*, een weinig bezuiden *Roënoke*, alwaar

alwaar de 108 mannen zich neergeslagen hadden. Doch de Schipper gene menschen ontdekkende, door dien zy reeds voor zyne aankomst met *Fransois Drake* weggezeild waren, keerde zoo haastig, als hy konde, weder na *Engeland*.

De Ridder *Richard Greenvil* vond alzoo op zyne aankomst, dewelke was eenige dagen na het vertrek van het zoo evengemelde advys schip, het eiland *Roenoke* daar hy zyne volkery geplant hadde, ganschelyk verlaten. En dewyl hy gene kennis hadde, van dat *Fransois Drake* daar geweest was, dacht hy, dat alle deze menschen door de Indianen waren omgebragt, tot dat *Manteo* hem verzeekerde, dat zulks zoo niet was, alhoewel *Manteo* hem niet kon zeggen, op wat wyze zy weg gekomen, of waar zy gebleven waren. Dit alles onaangezien besloot *Greenvil*, op nieuws eenige menschen ten getale van 50 op dit Eiland te laten, dewelke hy met voorraad voor 2 jaren verzorgde, en hen belaste huizen te timmeren, waar toe hy hen de nodige materialen gaf; *Greenvil* keerde weder na *Engeland*, na dat hy hen belooft hadde, dat zy ten eersten van daar met nieuwe voorraad en een goed getal menschen zouden worden onderschraagt Het volgende jaar wierd eene *Jan White*, met 3 schepen derwaards gezonden. Deze *White* hadde een goed getal mannen en vrouwen, neffens een treffelyke voorraad van allerlei leeftogt aan boord, en hy zelf had een acte als Gouverneur van de Colonie. Hy kwam den 22 July 1587 tot *Roenoke*, maar vond gene Engelschen, het welk hem niet weinig bedroefde. Hy vraagde *Manteo*, wat van hen geworden was, dewelke hem zeide, dat de Indianen een heimelyke aanslag tegen hen gemaakt, en eenige van hen gedood hadden; dat de overige in de bosschen gevloden waren, en dat men zedert niets van hen gehoort hadde. Hy vond het fort, dat zy gebouwt hadden, geslecht, de hutten ledig en de plaats, die zy bewoont hadden, met gras bewassen, en aan den ingang van het fort vond hy eenige beenderen van vermoorde menschen.

Dit alles kon nogtans *Jan White* niet afschrikken, zoo dat hy besloot, een derde poging tot bevolking van dit gewest te doen; hy sloeg zich met de zynen op dezelfde plaats neer, en herstelde het fort en de hutten; en na dat hy alles tot beveiliging en behoudenis van zyn volk in staat hadde gebragt, bestelde hy een zoort van regeering, bestaande uit hem als Gouverneur en twaalf Raadslieden, onder den naam van den Gouverneur en Byzitters van de Stad *Raleig* in *Virginie*. Den 13 Augustus nam *Manteo* het Christelyk geloof aan, en wierd uit aanmerking van zyne getrouwe diensten aan de Engelschen bewezen, door den Gouverneur tot Koning van de *Dassamonpeaks*, een Indiaansche natie, alzoo genaamt, verheven.

Deze nu zyn de beginzelen geweest van deze Colonie, welke vervolgens tot zulk een macht en rykdom is aangegroeit, dat zy jegenswoordig eene der voornaamste telgen van des lands inkomsten is. Door

goed

goed beleid en nyverheid maakte *Jan White* zich en de zynen wel haast geacht en ontzien by de Indianen, dewelke nu op allerlei wyze hunne vriendschap begonden te zoeken, en verscheide verbintenissen met hen aangingen, dewelke zy evenwel niet anders onderhielden, als naar mate, dat zy de Engelschen te sterk of te zwak voor hunne natie oordeelden. Schoon het nu onze Engelschen zeer voorspoedig scheen te gaan, zoo hadden zy nogtans met zoo veele zwarigheden en ongemakken te worstelen, door dien zy niet by tyds met het nodige uit *Europa* voorzien wierden, dat niets dan hunne onoverwinnelyke standvastigheid, dat onderscheidende kenteeken hunner natie, hen in staat kon stellen, om zulk een elende door te staan. Ja dat meer is, zy waren zoo ver van eenig berouw te hebben van hunne onderneeming of van eenige begeerte te toonen, om weder huiswaards te keeren, dat zy de vryheid van op het Eiland te blyven, elkander betwistteden, na dat zy *Jan White* hunne Gouverneur overreed hadden, na *Engeland* te gaan, om van de Maatschappy een nieuwe onderstand van menschen en levensmiddelen te verwerven.

*Jan White* liet alzoo 115 mannen op het Eiland en begaf zich met de overige na *Engeland*, alwaar hy behouden aankwam; doch het duurde wel twee jaren, eer hy eenige nieuwe onderstand verkrygen kon. Eindelyk wierden 3 Schepen uitgerust en met menschen en levensmiddelen afgezonden. *Jan White* zeilde met deze schepen in het laatst van het jaar 1589 van *Plymouth*, neemende zyn koers rondtom de Wester- en *Caribes* Eilanden, want geen andere koers was toen bekent. Hy kwam den 15 Augustus aan de Kaap *Hattaras*, en vervolgens tot *Roenoke* aan land gestapt zynde, vonden zy geene Engelschen; zy wierden eenige letters, op de bomen gesneden gewaar, die hen te kennen gaven, dat zy van daar na een andere plaats gegaan waren, maar niet werwaards; zy vonden eindelyk verscheide bomen, waar op de letters C. R. O. stonden, en wat verder gezocht hebbende, vonden zy op een paal van het Fort, dat zy verlaten hadden, in grote letters gesneden het woord *Croatan*, het welk de naam was van een Eiland, makende den inham omtrent 20 uuren bezuiden *Roenoke*. Zy gingen daar op weder scheep, om hunne makkers op te zoeken; doch zy waren nauwlyks alle zamen aan boord, wanneer 'er een zeer vreeslyke storm ontstond, waar door de schepen uit malkanders gezicht geraakten. Zy verloren hunne ankers en touwen, zoo dat zy niet weder na de kust dorsten steevenen; elk schip zocht zich zoo wel te redden, als het konde, tot dat zy eindelyk na veele rampen en na veel zukkelens het eene in *Engeland*, en de overige in *Irland* aankwamen.

Daar verliepen 16 jaren, eer men om eenige nieuwe onderneming op deze gewesten dacht; en is men naderhand nooit te weeten gekomen, wat van die 115 menschen, welke *Jan White* op *Roenoke*

 gelaten

gelaten hadde, geworden zy, wyl men zedert nooit eenige tyding taal nog teeken van hen gehad heeft. De laatste rampspoedige togt van *Jan White* was oorzaak, dat men de gedachten tot eenige verdere onderneming van deze natuur voor een geruimen tyd liet varen. En dit was de rede eigentlyk, waarom het bevolken van dit gewest zoo lang ter zyde gestelt bleef, en niet de moejelykheden, waar in *Walter Raleig* zich ten hove bevond, gelyk zommige Schryvers gewaant hebben, vermits het zeeker is, dat die voortreffelyke man van het jaar 1590 tot aan de dood van Koningin Elisabet, in een bestendige gunst ten Hove, en als Opperhooft van verscheide zeer aanzienlyke en befaamde ondernemingen gebruikt geweest is.

In het jaar 1602, waar in de Koningin overleed, ruste Kapitein *Gosnold* een klein Schip tot *Dartmouth* uit, en zeilde van daar met 32 mannen, zoo Bootsvolk als Reizigers, na *Virginie.* Deze *Gosnold* hadde reeds een van de voorgaande togten op dit gewest bygewoont, en was een zeer kundig Zeeman; hy hadde by zich zelven overlegt, dat 'er een veel korter weg na dit gedeelte van *Amerika* zyn moest; weshalven hy voornam, een rechter koers te houden en niet zoo zuidelyk nogte by de *Caribische* Eilanden om te zeilen, gelyk alle andere tot nu toe gedaan hadden, en waar door zy niet alleen eenige hondert uuren omgezeilt, maar daarbenevens voor de zeer gevaarlyke en moejelyke oevers en harde stromen van de Kusten en Eilanden van *Florida* blootgestelt waren. Dit gelukte hem, en hy vermyde deze Kusten en Stromen en vond een nader koers, dan iemand voor hem gezeilt was. Hy kwam ter breedte van 42 graden en eenige minuten benoorden *Roenoke*, tusschen de Eilanden, welke de Noordzyde van *Massachusets-baai* in *Nieuw-Engeland* uitmaken; doch vermits hy aldaar geen gerieflyke plaats vond, zeilde hy van daar verder na de *Kabbeljaauw-Baai*, nu behorende onder *Nieuw-Engeland.* Op deze wys deed hy zyne togt 700 uuren korter als tot nu toe geschied was, alhoewel onze Schepen nu ter tyd die reis nog wel eens zoo kort zeilen. *Gosnold* bleef eenigen tyd aan de kust, en handelde met de Indianen, en keerde toen met een goede lading, bestaande in diershuiden, sassafras en andere goederen, weder na *Engeland*, hebbende geen volk genoeg, om eenige van de zynen alhier te laten. 't Is merkwaardig, dat niemand van al dit volk, geduurende deze gansche togt ziek geweest is; en was dit de eerste *Westindische* reis, zedert die van *Amidas* en *Barlou*, die met eenigerlei winst gedaan wierd. *Gosnold* gaf zulk een voordeelig bericht van de gerieflyke havens, vermaaklyke landsdouwen, en profytelyken handel van deze gewesten, dat de Engelschen op nieuw op een bevolking van die oorden begonden te denken; verscheide Koopluiden van *Bristol* zonden Schepen uit, om op deze plaatzen te handelen. Twee van dezelve, welke de wyze van *Gosnold*, zoo in het varen als handelen, gevolgt waren, kwamen met een ryke lading t'huis. Die

van

van *Bristol* hier door aangemoedigt, zetteden hunne reederyen op deze landen voort, en hunne handel groeide zoo zeer aan, dat zy al over meenigte van jaren, de voornaamste handelaars op dit gedeelte der Indien geweest zyn, en de ongelykheid des getals aangemerkt, die van *Londen* zelfs te boven gingen, tot dat naderhand die van *Leverpole* hen den *Ierschen* handel ontweldigd hebbende, hen in die van *Virginie* mede niet weinig afbreuk deeden.

Die van *Bristol* zonden kort na de zoo evengemelde twee Schepen, nog een Schip onder Kapitein *Pring* derwaarts, dewelke in de Baai van *Witsen* het anker uitwierp, en aldaar een voordeeligen handel deed met de Indianen. Dat zelve jaar deed Kapitein *Gilbert* een togt na *Virginie*, doch hy was ongelukkig; hy handelde met de Indianen aan de *Caribes*-Eilanden, en zeilde van daar na de Baai van *Chesapeak*; hy was de eerste, die dezelve binnenwaards opzeilde; maar zich aldaar aan land begeven hebbende, kwamen de Indianen op hem af, dewelke *Gilbert* en nog 4 of 5 van de zynen met hunne pylen dood schoten, waarop de overige zich haastelyk weder aan boord begaven, en na *Engeland* wederkeerden.

Eer nu de Engelschen iets verders tot bevolking van deze gewesten, waar toe zy door de voordeelige togten der *Bristolsche* Koopluiden meer en meer aangezet wierden, konden werkstellig maken, deeden de Graaf van *Southampton* en de Lord *Arundel* een schip uitrusten, het welk onder Kapitein *Weimouth* uitgezeilt zynde, aan de Ooster Kust van *Lang-Eiland* verviel, alwaar de Kapitein met de zynen aan land trad, met de Indianen handelde, en eenig Engelsch koorn zaaide, om de grond te probeeren. Zy bevonden deze Indianen gespraakzamer en veel heuscher, als die van *Virginie*; doch de al te grote gewinzucht van onze Engelschen zette hen aan, om deze onkundige eenvoudige menschen omtrent den handel zodanig te verschalken, dat zy ten laatsten met een verbittering tegen de Engelschen wierden ingenomen, waar uit alle die moorderyen en wreedheden, welke de Lezer in 't vervolg van deze Historie vermeld vind, zyn voortgesproten.

De Kapitein *Weemouth* zeilde de rivier *Pouhatan* ten Zuiden van *Chesapeak*, omtrent 40 mylen opwaards, alwaar hy dezelve een myl breed, en van 7 tot 10 vademen diep vont, met inhammen ter wederzyde, van halve myl tot halve myl, alle diep en veilig; in zommige van dewelke Schepen van 500 ton ten anker konnen leggen. Terwyl hy de kust langs voer, handelde hy nu en dan met de Indianen, dewelke hen kostelyke pelteryen gaven, voor messen, kammen, kralen, en diergelyke vodderyen; zoo dat hy doorgaans de waarde van wel 10 of 12 pond sterl. ontfing, tegen iets, dat geen 5 schellingen bedroeg.

Op eene plaats was hy en zyn volk in gevaar, van door de Wilden gematst te worden, dewelke hem genodigt hebbende, om aan land te komen, onder voorwendzel van met hem handel te willen dryven,

300 mannen met boog en pylen in een hinderlaag geplaatst hadden; doch Kapitein *Weimouth* en zyn volk marcheerden met zoo veel omzichtigheid, en zoo wel gewapent, dat zy hem niet dorsten aangrypen. Hy nam ook een proef van de vruchtbaarheid des aardryks met eenig Engelsch koorn daar in te zaajen, en hy bevond, dat het hier al immer zoo wel op kwam, als in eenig ander gedeelte van *Virginie*.

Hebbende nu aldaar zyn Schip met alderhande goederen, die dit gewest geeft, als Pelteryen, Sassafras, en Tabak geladen, keerde hy weder na Engeland, nemende 3 of 4 Wilden, die hy gevangen gekregen hadde, met zich.

Het verhaal, 't welk hy t'huis gekomen zynde van zynen tocht deed, porde zommige wel eenigzins, om diergelyk een kans te wagen, maar niemand hadde moeds genoeg, om een nieuwe Colonie derwaards te zenden. Zy dachten niet eenmaal om die 115 mannen, die *White* tot *Roenoke* gelaten hadde; hunne gierigheid was vry groter, als hunne mededogendheid; koophandel en gewin was het eenigste, dat zy ter harten hadden; zoo dat het werk van een Colonie in deze gewesten op te rechten, teenemaal uit aller menschen gedachten zoude geraakt zyn, ten ware Kapitein *Gosnold* deze zaak onder de Regering van Koning *Jakobus* weder levendig gemaakt, en met zoo veel yver door gedreven hadde, dat verscheide Edelluiden geld tot dien einde inleiden. Daar wierden alzoo twee Maatschappyen by een en het zelve patent, gedagtekend den 10 April 1606 opgerecht, om twee bezondere Colonien aan te leggen.

De eerste Maatschappy bestond uit de volgende leden, als de Ridders *Thomas Gates*, *George Summers*, *Richard Hakluid*, Prebendaris van *Westmunster*, en *Eduard Maria Winkvelt* Schildknaap. Deze wierden de *Londonsche* Maatschappy genaamt. Hun patent gaf hen magt, om zich en alle de gene die zich nevens hen voegen wilden, te mogen neerslaan, op alle zodanige plaatzen, langs de kust van *Virginie*, als zy zouden geraden vinden, tusschen de 34 en 41 graden Noorder-breeten in een gebied, strekkende 50 mylen van hunne plantagie na alle kanten, en 100 mylen van de zee te landewaard; zynde aan alle andere verboden, daar te wonen of te planten, zonder vergunning van de Maatschappy, ofte deszelfs Bewindsluiden. In dit patent was *Maryland*, *Virginie* en *Carolina* begrepen, gelyk zy nu van elkander zyn onderscheiden.

De tweede Maatschappy bestond uit den Schildknaap *Popham* en eenige andere; dewelke in de Historie van *Nieuw-Engeland* reeds opgenoemt zyn. Deze wierd de Maatschappy van *Plymouth* genaamt. Het land dat hen gegeven was te bewonen en te beplanten, is gelegen tusschen 38 en 45 graden. N. B. met dezelfde begrenzing en voorrechten, als de *Londensche* Maatschappy. Die van *Plymouth* bezaten alzoo al het land van *Nieuw-Engeland*, *Nieuw-Jork*,

*Nieuw-*

*Nieuw-Ierfey* en *Penfilvanie*, alle welke Colonien toen onder eene naam van *Virginie* begrepen waren, gelyk daar onder mede behoorden de landen van de *Londenfche* Maatfchappy. Die van *Londen* waren de eerfte, die de handen aan dit werk floegen; zy deden noch in dat zelfde jaar 1606, 2 Schepen onder Kapitein *Newport* uitruften, dewelke by kaap *Hendrik*, de Zuiderlykfte punt van de Baay *Chefeapeak* binnen kwamen. De Heeren die hem op deze tocht verzelden, waren de Ridder *Perfey*, Broeder van den Graaf van *Northumberland*, en de Kapiteins *Gosnold*, *Smith*, *Radklief*, *Martyn*, en *Winkvelt*, welke 5 laatfte den Raad uitmaakten. Zy namen ook een Predikant en vele Ambachtsluiden met zich. De Kapitein *Newport* bouwde een fchans aan de mond van de rivier *Pouhatan*, dewelke hy met 100 mannen, voorzien met leeftocht, geweer en andere noodweudigheden, bezet liet, en dit was de eerfte volkplanting, die alhier ftand hield.

De Compagnie van zins zynde, om hunne onderneming met kracht voort te zetten, hadde om die reden den Kapitein *Jan Smith* in haren dienft aangenomen. Deze *Smith* was een zeer vermaard Zeeman, dewelke van een geringe afkomft, door verfcheidene tochten, zeer beroemd was geworden. *Smith* nam deze bediening blymoedig aan, en beftede al het geen hy bezat, tot den inleg. De Maatfchappy by haar patent gemachtigt zynde, om een Prefident en een Raad te verkiezen, en om Commiffien uit te delen, en een Rechtplegend gezag te oeffenen, verleende dienvolgens aan de zoo evengemelde Heren een Acte, waarby dezelve gelaft wierden, om een Colonie op te rechten, en dezelve door een Prefident en Raad te regeren.

De Edelluiden die nevens Kapitein *Smith* derwaards gingen, gedroegen zich zeer onheufch jegens hem, en hunne nyd over zynen yver en ervarenheid in zee-zaken ging zoo ver, dat het weinig fcheelde, of zy zouden hem ter dood gebragt hebben. Dit wierd aldus beftoken, door den Prefident *Winkvelt*, een zeer trots en inhalig man, dewelke terwyl Kapitein *Smith*, met de Indiaanfche Koningen verbinteniffen maakte, en handel dreef, op zyn verderf toeleide. Daar wierden valfche getuigen omgekogt, die hem van gevaarlyke aanflagen betichteden, waar na zy hem uit den Raad ftieten, en in een gevangenis wierpen, waarin hy zoo lang bleef, tot dat het de voorzienigheid behaagde, het bedrog en de fchelmftukken, door zyne vyanden tegen hem gefmeed, klaarlyk aan den dag te brengen, zoo dat hy weder op vrye voeten geftelt en op nieuws tot een Lid van den Raad verklaard wierd; de Prefident wierd van zyn ampt afgezet, en Kapitein *Ratclif* in deszelfs plaats verkoren; welke laatfte van *Smiths* bekwaamheid overtuigt zynde, hem het bewind der meefte zaken vertrouwde. De Maatfchappy hadde aan Kapitein *Newpoort* op zyn vertrek bevolen, na dat gedeelte van *Virginie* te zeilen, alwaar de Kapitein *White* zyne 115 mannen gelaten hadde, alhoewel 'er aan die kant gene veilige havens waren. De Kapitein

*Smith* was de Stuurman vau deze kleine vloot, doch niet tegenstaande hy een zeer ervaren zeeman was, zeilde hy den ouden koers langs de *Westersche* en *Caribes* Eilanden om, zoo dat zyne reisgenoten begonden te wanhopen, of zy de plaats, daar zy na toegingen, wel ooit zouden bereiken, en al spraken, van weder na *Engeland* te keren. Doch zoo als zy op het punt stonden, om te wenden, kreeg Kapitein *Smith* het land van *Virginie* in 't gezicht, en geraakte daar op gelukkelyk met twee van zyne schepen in de Baai van *Chescapeak* binnen.

De Kapitein *Smith* boude een schans aan de Zuidkaap, dewelke hy *Kaap Hendrik* uoemde, ter eere van Prins *Hendrik*, oudste zoon van Koning *Jakobus*. De Noorderkaap noemde hy *Karels-Kaap*, na de naam van Prins *Karel*, naderhand Koning Karel *de eerste*. De rivier *Pouhatan* doopte hy *James* of *Jakobs-rivier* na de naam van Koning *Jakobus*.

De President en de Raad vonden goed, de zoo evengemelde rivier alvorens naauwkeurig te onderzoeken, eer zich eenig volk daar omtrent neersloeg. Zy vonden 50 meilen opwaards een *Schier-Eiland* in die rivier, op het welke zy besloten, een stad te bouwen, die zy *James Town*, dat is *Jakobs-stad*, noemden.

De grond is alhier zeer vruchtbaar; twee derde van het Eiland is omringt door de rivier zelf, en het overige door een smal riviertje, bekwaam, om schepen van 100 ton te bevatten. Alhier bouwden zy Kastelen en Schanzen, en scheen het fortuin hen allezins te begunstigen, doch hunne eigene verdeeldheden stremden hunne voorspoed, gelyk wy in het vervolg zien zullen.

Het getal der menschen, die zich hier neersloegen, was omtrent 108. De twee Schepen wierden weder na *Engeland* gezonden, om meer mensehen en voorraad te halen. Midlerwyl begonden deze, die op de kust gebleven waren, te planten, te zaajen, en huizen te bouwen, en ook eenige koopmanschap te dryven met de Indianen. Wel is waar, dat zy in den beginne zeer groot voordeel deden, doch naar dien ieder van hen macht hadde, zyne goederen te verkopen tot zodanig een prys als hy wilde, zoo onderkropen de Engelschen malkander, het welk van een zeer dodelyk gevolg voor hen was, want die gene van de Indianen, welke duurder als andere van hunne natie gekogt hadden, meenden, dat zy bedrogen waren, waar door zy alle een haat tegens de Engelschen opvatteden, waar uit vervolgens een oorlog met de gehele natie ontstond.

Daar was noch een ander geval, het welk den Koophandel eenigzins stremde, namentlyk de Engelschen vonden een zoort van geel kleiachtig vischlym, het welk door de stroom in een hoek lands achter *James-Town* zamen gedreven wierd, welk vischlym zy voor goud aanzagen, zoo dat zy hunnen koophandel met de Indianen verwaarloosden, en alle hunne gedachten met deze ingebeelde goud
myn

myn beezig zynde, vervielen zy daar door tot zulk een rampzalige ſtaat, dat hunne Stad verbrand, hunne levensmiddelen verteerd, en zy alle in de uiterſte nood gebragt wierden; ja zodanig waren zy met dit gewaande goud-ſtof ingenomen, en met de hoop, om zich binnen korten daar door te verryken, dat veele hunne eigene veiligheid en verdeediging ter zyde ſtellende, door de Indianen overvallen en vermoord wierden. Terwyl zy in deze beklagelyke ſtaat waren, kwam een van de ſchepen, die om nieuwe levensmiddelen na *Engeland* gezonden waren, weder behouden tot *Jameſtown* aan, het welk zy zoo voort met dit gele ſtof gingen laden; want de alderkoſtelykſte pelteryen waren nu geen plaats in het ſchip waard. Niet lang daarna kwam het ander ſchip, het welk zy ook al met diergelyk een lading na huis zonden. Het visſchen van dien drek hield hen alle zoo bezig, dat het geenzins wonder was, indien 'er gene verdere ontdekkingen te landwaard gedaan wierden; vermids nu niemand zynen tyd daar toe beſteeden wilde, tot dat eindelyk de felſte hitte hunner begeerlykheid een weinig verkoelt zynde, de verſtandigſten onder hen begonden te argwanen, dat volgens het oude ſpreekwoord *al het geen dat blonk, juiſt geen goud was*; gelyk zy kort daarna tot hun groot leedwezen moſten gewaar worden.

De Kapitein *Smith* deed vervolgens verſcheide ontdekkingen langs de rivier *James*, en de Baai van *Cheſeapeak* door middel van twee ſloepen, dewelke zy ten dien einde met zich genomen hadden. In dat zelve jaar 1608 maakten de Engelſchen een aanvang met het planten van Indiaans koorn, en liet het zig aanzien, als of alles nu heel wel gaan zoude, indien niet hunne tweedragt, dwaasheid, en onachtzaamheid den voortgang deezer Colonie geſtremt, en alzoo oorzaak geweeſt hadden van de onheilen, die daar op volgden. Want terwyl de Kapitein afwezend was, onſtond 'er een algemeene verwarring; verſcheidene wilden de Colonie verlaten, en met een klein Schip ontvlugten, het welk egter nog bytyds verhindert wierd.

De Kapitein *Smith* wierd in zynen togt te landwaard, door de Wilden overrompelt en gevangen genomen. Dit geſchiede, terwyl hy bezig was, met ontdekkingen te maken langs de rivier *Chicohomony*; alwaar de Koning *Oppecamcanough*, hem uit een hinderlaag overviel, en al zyn Volk om 't leeven bragt, naa dat hy hen hadde gedwongen hun geweer neer te leggen. De Koning ſchonk Kapitein *Smith* het leeven, voerde hem met zich naa zyne Stad, alwaar hy hem wel onthaalde, en hem aan *Pouhatan* den Opperkoning der Wilden, prezenteerde; dewelke hem wilde gedoot hebben, indien niet *Pocahonta*, dogter van *Pouhatan*, van dewelke wy hier naa meer geleegenheid zullen hebben te ſpreken, door haare voorbeede zulks hadde verhindert. Kapitein *Smith* keerde alzoo veiliglyk weeder na *Jamestoun*; alwaar hy de *Kolonie* in zulk een ſtaat vond, dat de meeſte gerezolveerd waren, om weder op te breken; edoch, de Kapitein overried hen andermaal om

om te blyven. In die zelve tyd quam Kapitein *Neuport* mer verſch volk en leevensmiddelen gelukkig binnen; de beyde Kapiteins gingen by den Koning *Pouhatan* een bezoek afleggen, dewelke hen naar de Indiaanſche wyze met zeer veel ſtaatzie ontfing. *Neuport* keerde kort daarna weder na *Engeland*; Kapitein *Radclif* het prezidentſchap in die tyd nedergelegt hebbende, wierd Kapitein *Smith* met eenparigheit van ſtemmen tot dat ampt verkoren. *Smith* ondernam een tweede togt, om het land te ontdekken, na dat hy zeekeren *Scrivener* tot onder Prezident aangeſtelt hadde; doch de zaken gingen ſteeds van erger tot erger.

In het volgende jaar 1609 wierden eene *Jan Laiden* en *Anna Burroughs* in den huwelyken ſtaat alhier vereenigt; zynde dit het eerſte Chriſten paar dat in *Virginie* trouwde. In dat zelve jaar zonden de Prezident en de Regeering van *Jameſtoun* eenig Volk uit, om twee andere Colonien, de eene tot *Nanzamund*, onder Capitein *Martin*, en de andere tot *Pouhatan*, 6 mylen beneden den oorſprong van *James*-rivier onder den Eerwaardigen Mr. *Weſt*, op te regten. *Martyn* een aanſlag gemaakt hebbende, om den Koning van *Nanzamund* gevangen te nemen, misluke hem zulks, zoo dat hy genoodzaakt was deeze nieuwe Colonie te verlaten; en die onder Mr. *Weſt* hield meede niet lang ſtand. Niet lang daarna begon men een andere plantagie tot *Kiguotan* aan de mond van *James*-rivier. Ook kogt de Colonie te dier tyd een Stad genaamt *Pouhatan*, van den Koning van *Werogomoko* voor eenig koper.

De Maatſchappy in *Engeland* vernomen hebbende, hoe nadeelig de verdeeltheden in *Virginie*, omtrent den voortgang van hunne Colonien waren, prezenteerden een addres aan den Koning, waarby zy de vryheid verzogten, om een Gouverneur over *Virginie* te mogen aanſtellen, welk verzoek hen dan ook by een nieuw patent wierd toegeſtaan, ingevolge van het welke zy den Lord *Delaware* tot Gouverneur van de Colonie benoemden, wiens broeder was Mr. *Weſt*, van den welken wy zoo even geſproken hebben, en die zich toen ter tyd in *Virginie* onthield. De zoo even gemelde Lord bonoemde drie leeden van de Maatſchappy, namentlyk de Ridder *Thomas Gates*, *George Summers*, en Kapitein *Neuport* tot zyn Onder-Gouverneurs.

Deze drie Heeren begaven zich aan boord van een ſchip, het welk neffens noch 8 andere ſchepen, geladen met leevensmiddelen en andere noodwendigheeden, na *Virginie* zeil ging. Het ſchip, waarop de Gouverneurs zich bevonden, door ſtorm van de andere afgeraakt zynde, wierd omtrent de *Bermudas* op ſtrand gedreven, en aan ſtukken geſtoten, doch al het Volk wierd geborgen. De drie Onder-Gouverneurs leefden niet tegenſtaande het grote gevaar, dat zy hadden uitgeſtaan in een geſtadige oneenigheit, tot groot nadeel der zaken van de Colonie, voornamentlyk de twee Ridders, welker tweeſpalt zoo hoog

hoog liep, dat zy beide niet meer in een Schip begeerden te varen, maar ieder een byzonder Schip in de *Bermudas* deeden bouwen, gebruikende daar toe het want en touwerk van het oude Schip; en in plaats van pik en teer gebruikten zy traan en verkens-ſmeer, met lym en as gemengt.

Verſcheide van de ſcheepen, die met de Onder Gouverneurs uitgelopen waren, quamen in *James*-rivier binnen, doch de wanorde en verwerring nam door hunne aankomſt nog meer toe, door dien zy, voorgevende dat de oude Regeering door het aanſtellen van de nieuwe vernietigd was, weigerden zich te onderwerpen aan de Regeerders, die zy in *Virginie* vonden. Van welk een dodelyk gevolg zulks voor de Colonie was, zullen wy hierna verhalen.

Om nu tot Kapitein *Smith* weder te keren; terwyl de Maatſchappy dus bezig was, met de zoo evengemelde drie nieuwe Regeerders na *Virginie* af te zenden, en deeze door ſtorm en teegenwind in de *Bermudas* opgehouden wierden, zette Kapitein *Smith* zyne ontdekkingen wakker voort, alhoewel niet zonder grote moejelykheid en gevaar. Zyn voornaamſte teegenſtrever was *Pouhatan*, met wien hy in oorlog geraakte, geduurende dewelke hy verſcheide voordeelen op de Indianen behaalde, alhoewel hy ook zomtyds eenige van de zyne daarby verloor; hy zelfs wierd ten anderen male in een hinderlaag van Indianen by *Onaumoment* gevangen. De wyze, waar op hy door de Indianen wierd behandelt, zyne vlugt, zyne vriendſchap met *Nautaquans* des Konings Zoon, en de uitnemende liefde van *Pocahonta*, des Konings Dogter, zyn door hem zelfs in een Hiſtorie van zyne leevens-gevallen omſtandig beſchreven, tot dewelke wy den Leezer heen wyzen. Eene byzonderheit is 'er, die wy niet ſtilſwygent konnen verby gaan, namentlyk dat *Pocahanta*, wanneer *Smith* zyn hooft reeds op het blok gelegd hadde, om afgehouwen te worden, en zy haar Vader niet verbidden kon, om hem het leeven te ſchenken, zy haar hooft op het zyne leide, om hem alzoo te bewaren, of anders neffens hem het zelfde lot te ondergaan, welk blyk van buiten-gemeene liefde het vaderlyk hart tot medogenheit bewogen hebbende, den Kapitein uit dit gevaar verloſte. De Kapitein verhaalt, dat deze Indiaanſche Princes, toen noch geene dertien jaaren oud was, en dat zy de eerſte was van dees Indiaanſche natie, die de *Engelſche* taal leerde, het Chriſten geloof aannam, en met een Engelſchman trouwde. Kapitein *Smith* aldus tweemaal uit handen van deze Barbaren ontſnapt zynde, bevlytigde zich nu meer als ooit, om de Colonie wakker voort te zetten, dewelke zoodanig aangroeide, dat 'er nu reeds 500 menſchen in *James*-ſtad getelt wierden, behalven verſcheide andere plantagien, gins en weer in het land verſpreit leggende. Doch het ongeluk gewilt hebbende, dat eenig buskruid in een vaartuig, waar in *Smith* zich bevond, in den brand geraakte, wierd hy daar door zoo zwaar gewond, dat hy genoodzaakt was,

om genezen te worden, zich na *Engeland* te laten voeren. Hy was zoo draa niet vertrokken, of deze die hy achter gelaten hadde, ik wil zeggen, de Kapiteins *Radklif* en *Martin*, begonden met elkander te krakkelen; welke oneenigheid met het aankomen der schepen, behorende aan de drie Gouverneurs, noch meer toenam, zoo dat zy het verlies van hunnen laatsten President *Smith* wel haast beklaagden, vermids dezelve door zyne wysheid, wakkerheid, en goed beleid, de plantagien in goede order en tucht hield; en waarlyk men kan zeggen, dat zy zonder zyn toedoen, al overlang zouden veawoest geweest zyn, zoo van wegens hunne luiheid en onachtzaamheid, als ook door de verradery en moord-gierigheid der Indianen.

Hy hield hunne koornzolders altyd gevuld, en dwong de Indianen, 't zy door geweld of goede woorden, dat zy de Engelschen steeds met koorn en levensmiddelen moesten verzorgen. Door zyne kloekmoedigheid had hy zulk een schrik onder hen gebragt, dat zy niet het minste tegens de Engelschen dorsten ondernemen, tot welker verdediging hy verscheide schanssen en batteryen oprechtede. Edoch zoo groot was het verval, na dat hy vertrokken was, dat'er niet meer dan 60 menschen overig waren, wanneer *Thomas Gates* en *George Summers* aankwamen, zynde de andere alle gesneuvelt, deels door hongersnood en gebrek, deels door verraad en inval der Indianen. 't Is waar, dat zy wel eenige pogingen deden, om zich te verweren, doch zonder succes. De Kapiteins *Sikelemone* en *Radclif* met eenige manschap na de Indianen getogen zynde, om koopmanschap te dryven, wierden door den Koning *Powhatan* overrompelt, en 60 van de Engelschen gedood, vermids deze *Powhatan* met ons volk niet meer te doen wilde hebben, na dat *Smith* vertrokken was. Alle de Engelschen van de afgelege plantagien vloden uit vrees voor de Indianen na *James-stad*, uitgezonderd die van *Kiquotan*, dewelke door een schans versterkt zynde, het tegen de Indianen uithielden, alhoewel de meeste van hen in het vervolg door gebrek van levensmiddelen, even als hunne landsgenoten tot *James-stad*, van honger en kommer vergingen; ja zoo groot was de hongersnood onder hen, dat zy de lichamen der Indianen, die zy machtig konden worden, tot hunne spys gebruikten, en de lyken, die reeds begraven waren, uit de aarde weder uithaalden. De drie Gouverneurs begaven zich ondertusschen van *Bermudas* weder op reis, van waar zy den 11 May 1610 met 150 mannen op twee kleine schepen van cederhout zeil gingen, en 14 dagen daarna in *Virginie* aankwame. Zy voeren vervolgens de rivier op tot aan *James-stad*, alwaar zy de Colonie in de zoo evengemelde droevige staat gevonden hebbende, terstond een Raadsvergadering beleiden, om eenige middelen tot deszelfs redding en weder-oprechting te beramen. Edoch nademaal deze nieuwe aankomelingen, niet meer dan noch voor 16 dagen levensmiddelen aan boord hadden, vraagden zy de mannen van de

de Colonie, of zy met dezelve levens-middelen zich op reis wilden begeven, dan of zy liever aan land wilden blyven, en hun fortuin noch wyder beproeven, het welk zy in dit laatste geval zeer gaarn nevens hen wilden deelen; doch zy verkoren het eerste, en besloten alzoo *James-stad* te verlaten, en weder na *Engeland* te keren, en indien zy levensmiddelen te kort schoten, de banken van *Terreneuf* aan te doen, op hoop van aldaar eenige Visschers te vinden, en het volk tot meerder gemak op verscheide vaartuigen te verdelen.

Dit besluit was zoo dra niet genomen, of zy begaven zich alle aan boord, en kwamen den 9 Juny 's avonds aan *Hog-Eiland*. Des volgenden morgens kwamen zy aan *Moerbezie-Eiland*, 18 mylen beneden *James-stad*, en 30 mylen buiten de mond van de rivier, alwaar zy een boot in het gezicht kregen, het welk de Lord *Delaware* voor uit gezonden hadde, om de rivier te peilen. Deze Lord kwam kort daarna zelf, met drie schepen met levensmiddelen en allerlei andere noodwendigheden zeer wel voorzien, en met 250 menschen, om de Colonie op nieuws te bevolken. Zyn Lordschap overried hen, dat zy weder na *James-stad* zouden keren, gelyk zy dan ook deden. Dees Gouverneur herstelde de Colonie vervolgens door zyn goed beleid en voorzichtigheid in een bloeiende staat, en maakte hunnen koophandel met de Indianen weder levendig, welke Barbaren hy meer dan ooit in hunnen plicht hield, zoo dat zy de Engelschen noch opentlyk, noch door list of verraad eenige overlast dorsten aandoen. Het bewind der Regering van de Colonie had onder deze Lord zulk een aanzienlyke gedaante, als het ooit zedert dien tyd gehad heeft. Verscheide mannen van geboorte, wierden met ampten van rang voorzien. Zyn Lordschap zelf voerde het karakter van Lord Opper-Gouverneur en Kapitein-Generaal van de Colonie; de Ridder *Thomas Gates* was Lieutenant Generaal, de Ridder *George Summers*, Admiraal; de Schildknaap *George Piercy*, Gouverneur van *James-stad* en de schans; de Ridder *Ferdinando Wenman*, Overste van de Artillerie; de Kapitein *Neuport*, Vice-Admiraal, en de Schildknaap *William Strachy*, Secretaris van de Colonie.

De Lord *Delaware* zond *George Summers*, en den Kapitein *Argal*, na de *Bermudas*, om nieuwe leeftocht; *Summers* stierf op de reis, maar *Argal* kwam met een goede kwantiteit Kabeljauw van *Nieuw-Engeland* t'huis. De Ridder *Thomas Gates* wierd na *Londen* gezonden, om een verslag te doen aan de Maatschappy van hunne verrichtingen; doch de Lord *Delaware* kort daarna ziek geworden zynde, was genoodzaakt, tot herstelling van zyne gezondheid, weder na *Engeland* te keren, latende den Schildknaap *George Piercy*, als onder Gouverneur over de Colonie. Het verhaal, dat de Lord *Delaware* in Engeland gekomen zynde, van den toestand der Colonie overleverde, behaagde de Maatschappy zoo uittermaten wel, dat zy beval het zelve te doen drukken. Daar woonden nu omtrent 250 menschen langs *James*-rivier


vier

vier, over dewelke de Ridder *Thomas Dale*, door de Bewindhebbers tot *Londen*, tot Maarſchalk aangeſteld wierd. Deze kwam den 10 Juny 1611 met drie ſchepen, geladen met verſch volk voor de Colonie, levensmiddelen en allerlei andere noodwendigheden tot *James-ſtad*.

Eer de Ridder *Dale* in *Virginie* kwam, verviel de Colonie weder tot hare vorige elendige ſtaat, en begon op nieuws aan alles gebrek te lyden, veroorzaakt door hunne luiheid en tweedracht; want doordien zy zich verlieten op de toevoer uit *Engeland*, ontzagen zy de moeiten, om zelf koorn na de Indiaanſche wys te planten, ten einde zy van hen zelven zouden konnen beſtaan, indien de toevoer uit *Engeland* kwame te ontbreken, het welk van wegens de lengte, perykel en moejelykheid der togten zeer ligtelyk konde gebeuren.

Doch de zoo evengemelde Ridder, was zoo dra niet in *Virginie* aangekomen, of hy bragt alles in zulk een ſtaat, dat de voorſpoedigheid en treffelyke koophandel, waar in deze Colonie zedert gebloeid heeft, aan het tydſtip zyner Regering moet worden toegeſchreven; want hy was de gene, die de luiheid der Engelſchen in deze geweſten in neerſtigheid, en hunne loomheid in nyverheid veranderde; hy ſtelde een iegelyk aan den arbeid, en ontzag zich geenzins, een hand mede aan den ploeg te ſlaan, en het land te helpen omſpitten; welk goed voorbeeld van hunnen Overheer alle de anderen aanmoedigde, om desgelyks te doen, waar door al het land binnen korten tyd bezaait en beplant wierd; hy deed ook het diſtrict der Colonie rondtom opgraven tot een beſchutting tegen wilde beeſten, en tegen het roofzuchtigſte volk der Indianen; hy breide de grenzen der Engelſchen verder uit, en liet vervolgens na een bekwame plaats aan een der rivieren zoeken, alwaar hy op zyne koſten een ſtadt dede bouwen, dewelke na zynen naam *Dalesgift* genoemd is.

Of ſchoon nu de Maatſchappy tot het voortzetten van deze Colonie tot nu toe zeer weinig aanmoediging gevonden hadde, liet zy echter niet na, dezelve van tyd tot tyd met al het noodwendige te verzorgen, waar toe zy dan voornamentlyk wierden aangezet, door den Lord *Delaware* en den Ridder *Thomas Gates*. Deze laatſte wierd andermaal met 6 Schepen derwaards gezonden, hebbende 350 menſchen, 100 ſtuks vee en een meenigte van allerlei levensmiddelen en handgereedſchappen aan boord.

De Ridder *Thomas* kwam in Auguſtus in *Virginie*, alwaar hy de Regering weder zoo voort op zich nam. In September daar aan volgende, leide hy de fondamenten van een nieuwe Stadt tot *Arrahattuk*, bykans 60 mylen boven *James-ſtad*, noemende dezelve *Henricopolis*, of *Hendriks-ſtad*, ter eere van den Prins *Hendrik van Wallis*. Hy bouwde aldaar mede eenige ſchanſſen en wachthuizen, nevens een ſchutting van pallizaden aan de rivier *Coxendale*, tot bewaring van het vee. En daar de Engelſchen voorheen gewoon waren, het koorn met de ſchop

te

te planten, begonden zy het land nu te ploegen, en dewyl zy allengskens aanvingen te vermeenigvuldigen, verdeelden zy hen zelven in verscheide byzondere plantagien, waar van zy de landeryen met tabak en koorn beplanteden, waar voor ieder Planter gehouden was een kleine somme, by wyze van een erfpacht aan den Rentmeester der Colonie te betalen.

Hun vee begon wakker te vermeenigvuldigen, de wetten kregen de overhand, en nyverheid begon te bloejen, zoo dat de Colonie nu het aanzien kreeg, van te zullen duuren, alhoewel zy kort daarna door eenige nieuwe gevaren gedreigt wierd, uit dewelke zy echter door Gods goedheid zich gelukkiglyk reddede.

De Maatschappy van *Londen* haar Colonie in dien bloejenden staat ziende, achtte het haren pligt, voor den welstand der zielen zoo wel zorg te dragen, als voor die der lichamen. Tot dien einde nodigden zy veele liefdadigen, om hunne milde hand, tot het bouwen en het stichten van leer-huizen te openen. Veele godvruchtigen, op hoop van het Evangelie daar door voort te planten, deeden desgelyks. Vervolgens wierden 'er eenige Kerken gebouwt, en geestelyken overgezonden, gelyk wy op zyn plaats breder zullen verhalen.

In het jaar 1612 wierd de Kapitein *Argal*, naderhand Ridder, met nog twee andere schepen tot behoef der Colonie derwaarts gezonden. De Ridder *Thomas Gates* zond *Argal* na *Patowmak*, om koorn te kopen, alwaar hy *Pokahonta* ontmoete, van welke Princesse wy hier voor iets vermeld hebben. Hy nodigde haar, om aan boord van zyn Schip te komen, het welk zy dan ook na eenige geringe tegenstribbeling deed, zynde zy al voor heen daar toe verkoft door den Koning van *Postancy*, broeder van den Koning van *Patowmak*, by wien zy toen woonde.

*Argal* haar in zyne bewaring bekomen hebbende, hield haar vast en bragt haar na *James-stad*, met intentie, om haar vader tot bevryding van zyne dochter, tot alle zodanige voorwaarden te noodzaken, die hy goetvond. Edoch hy vond zich bedrogen, want of schoon haar vader haar zeer teder beminde, wilde hy echter niets ingaan, dat tegen zyn belang, of tegen dat van zyne natie aanliep. Ja hy wilde zich niet laten overreden, om een altoosduurend vredes-verbond met de Engelschen te sluiten, schoon *Sir Thomas Dale* zelf gegaan was, om daar over te handelen, tot dat hy vernam, dat zyn dochter een Christen geworden en *Rebekka* gedoopt, en met *Jan Rolfe*, een Engelsch Edelman, getrouwd was, by welke gelegenheid de Oom zelf in de Kerk kwam, en haar aan den Edelman ten huwelyk presenteerde.

*Pouhatan* bevestigde dit huwelyk, en nam het als een blyk van oprechte vrindschap, en was daar over zoo zeer in zyn schik, dat hy in 't jaar 1613 een verbond met de Engelschen aanging. Diergelyke huwelyken tusschen Engelschen en Indianen wierden voorgeslagen, als een middel, om de vrede te doen duuren; maar de Engelschen waren niet

niet zeer happig, om zich met deze Barbarische vrouwluiden in den echt te begeven, deels uit een viesheid voor de landaard en deels uit een afschuw, om dat het Heidinnen waren, edoch of zulk een viesheid in het begin der Colonie hen wel te stade kwam, en of het niet een grooter voordeel voor hen zou geweest zyn, indien zy daar omtrent iets inschikkelyker geweest en getracht hadden, om het Indiaansche vrouwvolk op die wys te bekeeren, laten wy den Leezer oordeelen.

Door deze verbintenis van *Pouhatan* met de Engelschen, en het trouwen van *Rolfe* met een Indiaansche Princesse, bragten de Engelschen een zeer grote en talryke natie der Indianen op hunne zyde: en dus vleiden zy zich met de hoop, dat zy nu voortaan voor geen bespringing nog inval der Barbaren, meer zouden te vrezen hebben; doch wy zullen in 't kort zien, hoe los deze hunne hoop gegrond was, en dat zy nooit nader aan hun verderf geweest zyn, dan toen zy zich allermeest veilig oordeelden.

Alhoewel nu *Thomas Gates* zelf tegenwoordig was, hadde *Thomas Dale* ook niet weinig deel in het bewind van de Colonie; en in dezelve tyd was Kapitein *Argal* beezig, om de Indianen van *Chicohomonie* t'onder te brengen. Deze twee laatstgemelde Edellieden waren zeer yverig in den dienst van de Colonie. *Thomas Dale*, na dat *Gates* in 't jaar 1614 weder na *Engeland* gekeert was, regeerde twee jaren, geduurende welke tyd van zyne Regeering de Colonie zeer bloeide; hy ging toen zelf na *Engeland*, en liet *George Jardly* tot Onder Gouverneur, *Rolfe* en deszelfs Huisvrouw *Pokahonta* verzelden hem, en zy kwamen den 16 Juny 1616 tot *Pleimouth*.

Kapitein *Smith* vernomen hebbende, dat de Indiaansche Princes, die zich zoo minnelyk jegens hem gedragen hadde, in *Engeland* stond te komen, en hy toen op het punt staande, om een reis te doen na *Nieuw-Engeland*, zoo dat hy haar zelf niet zou konnen opwachten, presenteerde ten haren hehoeve een Addres aan de Koninginne *Anna*, Gemalinne van Koning *Jakobus*, waarin hy de ongemeene heusheid en goeddadigheid, hem door deze Princesse aangedaan, ter neerstelde, en hoe zeer de Engelsche natie in haar gehouden was, wegens de diensten, aan dezelve bewezen door de Koning haar vader.

De Koningin ontfing dit addres zeer gunstiglyk. Doch *Rolfe* kwam met zyne Huisvrouw tot *Londen*, eer Kapitein *Smith* nog verder zeil ging, maar door dien zy de smook van de stad niet verdragen kon, namen zy haar huisvesting tot *Brentfort*, werwaards Kapitein *Smith* met verscheide van zyne goede vrinden zich begaf, om haar te begroeten.

Men hadde *Pokahonta* reeds overlang wys gemaakt, dat Kapitein *Smith* dood was, om alzoo te verschonen, dat hy zyn woord niet hield,

hield, vermits hy haar belooft hadde, weder in *Virginie* te zullen komen, van welk voornemen hy afgewend wierd, door het aanleggen van een Colonie in *Nieuw-Engeland*.

Wanneer *Pokahonta* hem nu zag, wierd zy gansch toornig, neemende het voor een hoon op, dat de Engelschen haar dus hadden voorgelogen, doordien zy meende geheel anders van hen verdient te hebben, invoege dat zy niet tegen hem begeerde te spreeken, tot dat zy eindelyk na veelerlei overredingen en zoete woorden, hem alles vergaf; doch het eerste dat zy tot hem zeide, was dat hy indachtig behoorde te wezen, hoe zeer hy aan haar gehouden was; en daarop verweet zy hem zyne onerkentelykheid en lichtzinnigheid, met zulk een nadruk en kragt van welsprekenheid, dat men daar uit zien kan, dat Natuur zelf een afschuw heeft van ondankbaarheid, vermids dit Barbarische vrouwmensch zulk een afgryzen daar voor toonde.

Zy wierd door de *Lady Delaware* ten Hove gevoert, en door de grootste Mevrouwen opgepast, dewelke zy met zulk een majesteit, deftigheid en liefstaligheid wist te bejegenen, dat een iegelyk zich ten hoogsten verwonderde, en zy de beschryving, welke Kapitein *Smith* van haar gegeven hadde, in alles waar maakte. Het geheele Hof schepte een behagen in de fraaiheid, statigheid en grootsheid van hare manieren, zoo dat men den armen Edelman, die met haar getrouwd was, begon te bedreigen, wegens dat hy een Koninglyke Princes had durven ten huwelyk neemen, zonder toestemming van de Koning.

Edoch dit was een zeldzame loosheid van Koning *Jakobus*, vermits men gansch niet te vrezen hadde, dat *Rolfe* door het trouwen van *Pokahonta*, het Koningryk van *Groot Brittanjen* in gevaar konde brengen, nogte dat zyn vermaagschapping met zulk een wyd afgelege Koning, onzen Koning *Jakobus* konde benadeelen. Ook zegt men, dat dit alzoo den Koning voorgestelt zynde, hy genoegen nam.

De Princesse *Pokahonta* wierd geduurende haar verblyf in *Engeland* met alle heusheid en eerbewyzing onthaalt, en wanneer zy weder na *Virginie* wilde keeren, wierd zy tot *Gravesand* ziek en overleed. Zy liet niet meer dan eenen zoon na by *Rolfe*, wiens nakomelingen nog heden in wezen, en in goed aanzien in *Virginie* zyn.

Kapitein *Jardly*, dien *Thomas Dale* als Onder Gouverneur in *Virginie* gelaten hadde, liet de wallen en schanzen vervallen, zynde hy zoo heet op het planten van Tabak, dat hy om de veiligheid der plantasien weinig dacht, konnende geen arbeidsvolk uit de Tabaksplanteryen missen, om de vervallene fortificatie-werken weder op te maken, of in staat te houden. Ja dat erger was, men verzuimde koorn te zajen. En aldus verviel de Colonie weder tot haar vorige elendige gebrekkelyke en onveilige staat, leggende nu gansch bloot

voor

voor de genade der Indianen. Daar benevens hadden de Indianen door deze langdurige verkeering met de Engelschen, het gebruik der vuurroers van hen geleert, het welk echter meest aan de luiheid der Engelschen moest geweten worden, doordien deze hen met dit geweer leerden omgaan, en hen uitzonden, om het wild, dat zy tot hunne spys nodig hadden, voor hen te schieten.

De Ridder *Samuel Argal* in het volgende jaar 1617 weder als Gouverneur overgekomen zynde, ziende in welk een deerlyke staat de zaken waren, en hoe zeer het volk van de Colonie in getale was vermindert, stelde hy alle zyne pogingen in 't werk, om deze wanorders te verhelpen, doch het kwaad had reeds zulke diepe wortelen geschoten, dat het niet mogelyk was, het zelve zoo ten eersten te smoren. Kapitein *Jardley* keerde na *Engeland*, en *Samuel Argal* regeerde de Colonie tot het volgende jaar 1618, wanneer de Lord *Delaware*, die gedurende al dien tyd Gouverneur van de geheele Colonie, en de andere zyne Stedehouders schynen geweest te zyn, met 200 uitgeleze mannen, en met een meenigte van allerlei levensmiddelen en andere noodwendigheden, zich na *Virginie* op reis begaf.

De Gouverneur zeilde nog al den ouden koers, langs de Kanarie en Karibische Eilanden. Door de langdurigheid van den togt, wierden veele van zyn volk ziek, zoo dat 'er 30 stierven, en hy zelf omtrent de kust gekomen zynde, overleed.

*Powhatan* in April van dat zelve jaar gesturven zynde, volgde hem zyn broeder *Itopatin* in de regeering, die het verbond met de Engelschen vernieuwde. Doch deze Vorst wierd kort daarna door zyn jonger Broeder *Oppecancanough* uit het ryk gejaagt, dewelke Koning zynde over de Indianen van *Chickahomoni*, alle de natien rondom hem, onder zich bragt, waar door hy ten laatsten zeer geducht was by de Engelschen.

Onderneming tegen de Franschen en Hollanders.

De Ridder *Samuel Argal* hebbende de Colonie nu weder in een vreedzame bloejende staat gebragt, begon zyne gedachten een weinig verder te laten gaan, en besloot een onderneming langs de kust te doen, ten einde om het land nog al verder te ontdekken, en de Franschen, die zich in *Acadia* neergezet hadden, van daar te verdryven.

Onderwege dreef hy eenige Hollanders uit verscheide plantasien, die zy langs *Hudsons* rivier opgerecht hadden. Daarna taste hy een Fransche Colonie aan, leggende Noordwaards boven de *Kabeljauws-Kaap*. Vervolgens joeg hy Monsr. *Biencourt* uit *Port Roial* in *Canada*, alwaar de Franschen reeds gezaait en gemaait, en verscheide molens schuuren en andere gerieflykheden hadden.

*Samuel Argal* keerde met den buit weder na *Virginie*, doch hoe hy deze plonderingen en vyandlykheden tegen het volk van een Vorst, die toen met onzen Koning in vrede leefde, kon verantwoorden, daar van maken de geschiedenissen geen gewag. Men vind alleenlyk, dat eenige maanden daar na, een klein schip uit *Engeland* kwam, om *Argal* afte-

halen

halen en na *Engeland* te brengen, gelyk dan ook geſchiede. De oorzaak van deze herroeping ſtaat nergens uitgedrukt, en word by giſſing alleenlyk aan dit zyn bedryf tegen de Franſchen toegeſchreven.

Hy liet Kapt. *Nathaniel Powel* tot Onder Gouverneur, die nog dat zelve jaar zyn ampt aan *George Jardly* afſtond, dien Koning *Jacobus* tot Ridder, en de Maatſchappy tot Gouverneur hadde aangeſtelt.

Deze nieuwe Gouverneur bragt op zyne aankomſt zeer veel verſch volk met zich, zoo dat de menſchen, die te gelyk met hem over kwamen, en dan deze die hem weinig maanden daarna volgden, over de 1300 bedroegen, dewelke in 21 ſchepen overgevoert wierden, het welk alzoo door den yver en goede directie des Graafs van *Southampton* te weeg gebragt wierd. Met deze ſchepen zond men ook zeer veel vee en andere noodwendigheden. Deze nieuwe aankomelingen gingen alle de leedige en verlate plantaſien in bezit neemen, en verſcheide nieuwe wierden door hen aangelegt.

De Colonie dus volkryk geworden zynde, vond men goet, in het toekomende Gedeputeerden uit ieder diſtrict te benoemen, wanneer 'er eenige nieuwe wet, of ordonnanci ſtond gemaakt te worden, welke Gedeputeerden door een vrye verkiezing der planters wierden aangeſtelt.

De eerſte vergadering, die op deze wys in *Virginie* zamen kwam, wierd in de maand van Mai 1620 tot *James*-Stad gehouden. De Gouverneur en de Raad verſchenen in den aanvang in deze vergadering, gelyk des Konings Commiſſaris, de Pairs en de Gemeensluiden in 't Parlement van *Schotland* pleegden te zitten. Alle de zaken van de Colonie wierden daar in verhandelt. In de volgende Hoofdſtukken zal de Lezer vinden, op wat wyze deze vergaderings-vorm verandert wierd.

In Auguſtus dezes jaars, kwam 'er een Hollandſch ſchip met Negers, waar van die van *Virginie* 'er 20 koften, dewelke de eerſte Negers waren, die hier van *Guinea* gebragt wierden.

In dit jaar wierden de grenzen der jurisdictie van *James-ſtad* afgepaalt, en verſcheidene landeryen wierden uitgedeelt aan de Maatſchappy, de Gouverneur, den Raad, de Kerken, en aan de Partikulieren. Langs de rivieren *James en Jork*, wierden verſcheide nieuwe plantaſien aangelegt. Men zond geſtadig verſch volk en voorraad uit *Engeland*. Tot Kaap *Karel* wierd een zoutput, en tot *Fallingkreek* een yzerhut opgerecht, zoo dat de Ridder *George Iardly* de ſchade van zyn voorgaande ſlechte regeering, nu door dubbelde vlyt en nyverheid ſcheen te willen vergoeden, alhoewel hy de veſting-werken aan ſchanzen en forten, ook nu niet naa behoren behartigde.

In 't volgende jaar 1621 volgde Sir *Francois Wyat* een jong Edelman hem in het bewind. Daar kwam dit jaar ook nog meer volk over, dewelke alle zich tot het Tabaks planten begevende, wierd 'er van dit kruid zoo veel gewonnen, dat zulks den handel ſchier bedurf, vermits

het profyt door de meenigte te gering was. De Koning dit verlies van de Maatschappy verstaan hebbende, beval, dat de planters het naastvolgende jaar, ieder niet meer dan voor 100 pond sterl. tabak zouden mogen planten, en het overige van den tyd besteeden, om koorn te zajen, potasch te maken of andere handwerkzelen te dryven. In November dezes jaars kwam Kapitein *Newport*, met 50 menschen voor zyne reekening, met dewelke hy een plantasie aanleide op de plaats, die naar hem nu nog *Newports-News* genaamt is. Men plante schier zoo ver, als de rivier van *Patowmek* lang is, vermits de Indianen aan die kant den Engelschen geen overlast deeden, maar in tegendeel de onzen zeer minnelyk bejegenden.

De algemeene vergadering, waar van wy zoo even gesproken hebben, begon nu eenige onder of landschaps-gerechtshoven op te rechten, tot handhaving der justitie, in ieder byzonder district omtrent zaken van niet heel groot belang. De andere wierden door den Gouverneur en zynen Raadt uitgesproken, als die het opperste en algemeene Gerechtshof van de geheele Colonie uitmaakten. Deze voorspoedigheid en bloeiende toestand van zaken, maakte onze Engelschen, gelyk het gemeenlyk zoo gaat, gansch zorgeloos ten opzicht van hunne bewaring en veiligheid. Zy verkeerden zeer sterk, en gansch opentlyk met de Indianen, aten, dronken en sliepen by dezelve in hunne hutten; hier door kregen deze Barbaren een volkome kennis van hunne macht en aantal, en leerden meer en meer het gebruik van de vuurroers. Zy wisten nu de gelegenheid van alle de woonsteden en vaste plaatzen der Engelschen, en hunne vrees voor dezelve allengskens verdweenen zynde, gaf hen zulks aanleiding tot een afgryslyken aanslag.

Het was niet lang geleden, dat de Koning der Indianen *Oppecancanoug* zich zeer verstoort toonde, over het doden van een van zyne Krygsbevelhebbers, een man van grote dapperheid en achting onder de Barbaren. Deze hadde zeekeren Engelschman, genaamt *Manning* steels-wyze weggevoert en gedood. Hy kort daarna in een der Engelsche plantasien gekomen zynde, wierd daar op gevat, om voor een vrederechter gebragt en gevonnist te worden, maar doordien hy zulk een tegenweer deed tegen de geene, die hem derwaards leideden, waren deze genoodzaakt, vuur op hem te geven, waar door hy gedood wierd.

*Oppecancanoug* het geval verstaan hebbende, wierd daar over zoo toornig, dat hy besloot, zich te wreeken; hy maakte alzoo een aanslag, om alle de Engelschen om 't leven te brengen, welke aanslag op Vrydag den 22 Maart 1622 in uitvoering zoude werden gelegt. De meeste omleggende natien der Indianen, waren in deze zamenzwering begrepen; en zouden zy ook naar allen schyn het stuk volvoert hebben, indien zeekere Mr. *Pace*, door een bekeerde Indiaan, zyn boe-

boezem-vriend, daar van niet verwittigt was geworden, alhoewel niet tydig genoeg, voor de geheele Colonie; want deze Indiaan dit schelmstuk maar 4 of 5 uuren voor de uitvoering ontdekt hebbende, kon men de verstafgelegene plantasien niet tyds genoeg waarschouwen, zoo dat de Engelschen, die naast aan de Indianen woonden, zoo wel mannen, vrouwen, als kinderen, ten getale van 334 perzonen, op een Barbarische wyze vermoord wierden. Mr. *Pace* vluchte na *James-stad*, en zoo deeden mede alle de andere Engelschen, dewelke hy konde verwittigen van het geen 'er in til was. Zommige stelden zich ter weer, en retiereerden zich al vechtende na hunne forten. De plantasien wierden aldus ganschelyk verlaten, en de planters staken hunne huizen, schuuren en pakhuizen, in de afgelege planteryen in den brand, en begaven zich alle na de forten en vaste plaatzen, om tegen den gemeenen vyand veilig te konnen wonen. De meeste die om 't leven kwamen, wierden door hun eigen geweer, instrumenten en handgereedschappen, die de Indianen by hen vonden, vermoord. Het werkvolk van de yzer-myn tot *Fallingkreek*, ondergingen dat zelve lot, uitgezondert een jonge en een meisje, die zich verborgen.

Deze yzermyn heeft nooit daarna konnen herstelt worden, en heeft men de aderen, welke de Opziener van dit werk ontdekt hadde, daarna nooit konnen weder vinden. Men had kort voor dit verraad een ontwerp gemaakt, om eenige glas-ovens tot *James-stad* opterechten, doch deze moord tusschen beide komende, geraakte dit ontwerp in duigen, doordien de Engelschen de lust tot diergelyke ondernemingen verloren.

Daarop begon den oorlog tegen deze Barbaren, dewelke niet ophield, voor dat zy de natien, die een hand in dit schelmstuk gehad hadden, ganschelyk hadden uitgeroeit; het welk aldus toeging. De Wilden, de rechtmatige wraak der Engelschen duchtende, begaven zich alle in bosschen en ontoeganglyke wildernissen, eer de onzen zich in een lichaam verzamelt hadden, om hen op het lyf te vallen. De Gouverneur ziende, dat 'er alzoo niets was uit te rechten, gaf hen goede woorden, nodigde hen, om weder na hunne woningen te keeren, en hun koorn te planten, en presenteerde, om de vrede, door een verbond met hen te vernieuwen. Zy luisterden na deze beloften, en wanneer zy nu weder alle tot hunne woonplaatzen gekeert waren, en om geen kwaad dachten, overviel hen de Gouverneur met de zyne, zoo dat zy by meenigte aan stukken gehouwen, en hunne woningen in brand gestoken en verwoest wierden, en onder anderen ook de residentie van *Powkatan* en *Oppecancanoug*, welke laatste reeds een huis na de wyze der Engelschen, hadde doen bouwen. Van hem word verhaalt, dat hy zulk een vermaak vond, in het omdraien van een slot en sleutel aan een deur, en zich zoo zeer verwonderde, dat zulk een klein konsttuig zulk een werking deed, om een deur aan een post vast te maken,

dat hy zynen meeften tyd met het flot op en toetedrajen doorbragt.

De Engelfchen voeren voort, met deze Barbaren aan alle kanten te vervolgen en uit te roejen, en dewyl zy fteeds met verfch volk, geweer en ammunitie uit *Engeland* onderfchraagt wierden, breidedenzy hunne plantafien weder op nieuws aan alle zyden uit, en beplanteden en bevolkten het land, gelyk het nu beplant en bevolkt is.

Eenigen tyd na deze moord, koften verfcheide Edellieden land van de Maatfchappy, en veele andere kwamen over, om plantafien aan te leggen. Onder de eerfte was eene *Martin*, die met eenen tot een Lid benoemt was van den Raadt; deze man was zoo twiftzuchtig van aard, dat door de verfchillen en oneenigheden, die hy in de Colonie deed ontftaan, daar verfcheide nieuwe wanorders ontftonden, waar door de overgeblevene Indianen, die op alles nauwe acht floegen, weder op nieuws moed fchepten, en andermaal op de Engelfchen, die op de uiterfte grenzen woonden, aanvielen en alle die zy vonden, om 't leven bragten, zonder eenige inzicht voor fexe nog ouderdom.

Dewyl nu deze en andere diergelyke wederwaardigheden voornamentlyk wierden toegefchreven, aan de flechte directie der Hoofdeigenaars, dewelke in het geringe profyt, dat 'er nu van kwam, zoo weinige aanmoediging vonden, dat zy veele zaken en inzonderheid 't geen tot onderhoud der forten en grensveftingen diende, verwaarloosden, waarby nog kwam, dat verfcheide van de voornaamfte hunne portien in deze plantafien verkoften, zoo wierd Koning *Karel* de I, zoo dra hy tot de Regeering gekomen was, hier door aangezet, om de Maatfchappy te ontbinden, en de Colonie in zyne onmiddelyke befcherming en directie te neemen. De Koning ftelde alzoo zelf een Gouverneur en Raadt, beval dat alle opene brieven en vonniffen in zynen naam zouden uitgaan, voorbehoudende een erfpacht van 2 pond fterl. van ieder 50 morgen lands, ten behoeve van de Kroon.

De Koning verordineerde wyders, dat de Colonie zoude geregeert werden door een Gouverneur, een Raadt, beftaande uit twaalf Leden, en een Vergadering van Gedeputeerden uit ieder diftrict, of landfchap, gelyk hier voor gemeld is. Hy verleende grote ftreken lands aan Edellieden en andere in *Engeland*, met een onafhanglyk gezag van de zoo evengemelde Regeering, gevende ieder Edelman in zyne landftreek dezelfde macht, welke de Eigenaars van geheel *Virginie* voor dezen gehad hadden. De grootfte van deze begiftingen, was die van het geheele diftrict van *Maryland*, het welk op die wys aan *George Calvert* Lord *Baltimore* opgedragen wierd.

Die van *Virginie* beweeren, dat uit deze verdeeling van hun land in verfcheide Provincien, verfchillende belangens ontftonden, waar door de welftand van het geheel, zeer dikwyls heeft moeten lyden. Zy verhalen, dat wanneer de Regeering van *Virginie* goetvond, het uitvoeren van flechten tabak te verbieden, om de prys van den tabak in *Engeland* te

te doen ryzen, die van *Mariland* zoo veel flecht goed afzonden, als zy konden, om van dit verbod van hunne nabuuren te profiteeren. Doch of die van *Mariland* niet even diergelyke klagten tegen de *Virginiers* zouden konnen te berde brengen, zulks zou ik niet wel konnen beslis-zen. Zeeker is het, dat die van *Mariland* in nyverheid en goede directie de *Virginiers* zelf zeer verre verby streefden, dewelke gelukkig zouden geweest hebben, indien zy door het voorbeeld det *Marilanders* waren wyzer geworden.

Om weder tot onze Historie te keeren, de eerste Gouverneur, die onmiddelyk door den Koning aangestelt wierd, was Sir *Iohn Harvei*; deze was een grote voorstander van diergelyke particuliere begiftingen van landeryen, waarin hy dikwyls zoo ver ging, dat hy de landeryen, die reeds door andere voor heen geeigent en beplant waren, dikwyls inpalmde. Kortom hy was een zeer flecht Gouverneur, een groot knevelaar en bloedzuiger, eigenheerschig, hovaardig en zeer oplopend, het welk zoo verging, dat de voornaamste van de Colonie zyne dwingelandy niet langer konnende uitstaan, hem by de kop vatteden en hem in 't jaar 1639 geboeit na *Engeland* zonden. Twee van hunne Gedeputeerden verzelden hem, dewelke met eenen gezonden wierden, om de klagten en bezwaarnissen der Colonie tegen hem, aan den Koning over te leveren, die in plaats van dezelve te verhelpen, gebood, dat Sir *Iohn Harvei* op staande voet weder na *Virginie* zoude keeren. Doch het gekerm in de plantasien ging zoo hoog, dat de Koning duchtende, dat het Parlement zich daar mede mogt bemoejen, den Ridder *Harvei* kort daarna opontbood, werdende de Ridder *William Berklei* in zyne plaats gezonden.

De verschillen tusschen den zoo evengemelden Gouverneur en de Colonie, veroorzaakten zulk een verwarring en droevige toestand, dat de Indianen, die steeds op gelegenheid loerden, om de Engelschen te overvallen, het andermaal waagden en 500, zoo mannen, vrouwen als kinderen van hen vermoordeden.

De Koning *Oppecancanoug*, gevoelig over deze nieuwe uitbreiding der plantasien, waar door hem veele landeryen ontnomen wierden, smeede een nieuwe zamenswering, om alle de Engelschen te vermoorden, doch naardien de Engelschen zoo ver van malkanderen verstrooid woonden, was hem zulks onmogelyk, ten zy hy hun geheele land overweldigde, het welk hy wel zag, dat in zyne macht niet stond. Hy beval derhalven, alle de Engelschen op de grenzen wonende te vermoorden, gelyk dan ook geschiede, waar toe hy zelf en zyne onderhorige Indianen hun best deeden. Dit bedryf was oorzaak, dat de Engelschen van de andere plantasien hem zoo lang beoorloogden, en vervolgden, tot dat zy hem gevangen kregen. Want de Gouverneur verstaan hebbende, dat hy gekomen was op een plaats, niet ver van zyne gewoonlyke residentie, begaf zich met een trop Ruiters derwaarts,

overrompelde hem, en nam hem gevangen. De Gouverneur was van voornemen, om dezen Indiaanschen Koning na *Engeland* gezonden te hebben, doch een zoldaat op het gezicht van dezen Barbaar, tot een rechtmatige toorn aangezet wordende, wegens de meenigte der wreedheden, aan de Engelschen door zyne handen gepleegt, schoot hem van achteren, dat hy stierf. Hy toonde zich onder het sterven zeer kloekmoedig. Hy was zeer hoog bejaart. Zyne oogen-leden waren zoo dik en zwaar, dat als hy zien wilde, zyne Slaven die moesten opligten. Gevangen zynde en eenig gedruis rontom hem horende van menschen, die gekomen waren, om hem te zien, wierd hy gansch toornig, en zeide tot den Gouverneur: *Indien het fortuin u tot myn gevangen gemaakt hadde, ik zou u zoo schandelyk niet tot een ieders spektakel ten besten hebben gegeven.* Dees Indiaansche Vorst was groot van postuur, deftig van wezen en verstond de konst der regeering zoo wel als iemand zou konnen doen, die in geenerlei wetenschap nog letteren is onderwezen. *Smith* zegt, dat hy een broederwas van *Pouhatan*, maar volgens de overleveringen der Indianen, was hy uit verre landen, ten Zuidwesten of zoo als zy het beschryven, niet ver van *Mexico* gelegen, overgekomen.

Het ongeval en de dood van deze Keizer, maakte de natien der Indianen, die onder hem geweest waren, zeer verschrikt voor de Engelschen. Daar was nu niemand onder de Barbaren, die schrander genoeg was, om zoo veele natien onder een gehoorzaamheid te doen vereenigen. En dewyl zy door deze verdeeling niet meer zoo machtig waren, als voorheen, leefden de Engelschen nu wat geruster; edoch de Gouverneur *Berklei* vernieuwde de vrede met alle deze natien, en en dewyl zy nu door een lange ondervinding geleert waren, dat zy door oorlog niet veel konden uitrechten, en dat zy al het kwaad, dat zy de Engelschen deden, telkens dubbeld betaald kregen, zoo onderhielden zy nu de vrede een geruimen tyd zeer heiliglyk.

De Colonie was nu in een zeer bloejende staat, en was reeds tot over de 15000 mannen aangegroeit, behalven de vrouwen en kinderen, wanneer de tyding van de onlusten, die in *Engeland* tusschen den Koning en het Parlement ontstaan waren, in *Virginie* kwam. Deze Colonie had een groter gevoel daar van, als eenige andere van onze Natie in de Westindien. Want *Berklei* bleef de party der Koningsgezinden getrouw, zelfs na dat *Karel* onthalst was, waar door hy den handel op *Engeland* teenemaal stremde. Daar en tegen wierd hen alle onderstand en toevoer afgesneden. Hunne tabak en andere goederen bleven over de hand en onverkogt, alhoewel zy niet buiten staat waren, om van hen zelven te konnen bestaan. Hun rundvee was al tot 3000 stuks aangegroeit; zwynen hadden zy mede in een zeer grote meenigte; en alle andere levensmiddelen waren zeer goet koop. Daar zy minst van voorzien waren, was het lastdragend vee; zy hadden op die tyd niet meer

meer dan 200 paarden en 70 ezels. Dit alles niettegenstaande, zouden zy echter zonder nieuwe onderstand uit *Engeland* het niet lang hebben uitgehouden, vermids hen veele andere noodwendigneden, en onder anderen ook veele handgereedschappen en instrumenten begonden te ontbreeken.

Het Parlement van *Engeland* begeerig zynde, om de Colonien te behouden, zond een Vloot oorlogschepen onder den Ridder *George Ascuë* na de West-Indien, met bevel, om de *Barbados*, de *Caribische* eilanden, en alle de Noorder Colonien onder de gehoorzaamheid van *Engeland* te brengen. Wy zullen in de Historie van de *Barbados* zien, wat deze Ridder op dit Eiland uitrechte, van waar hy den Kapitein *Dennis* met een klein Escader Schepen en eenige Landmilitie na *Virginie* zond, om den Ridder *Berklei* van daar te verdryven. Deze bleef des Konings party bestendig aankleven, huurde eenige Hollandsche Schepen, die toen in de Havens van *Virginie* zich bevonden, en deed een dappere tegenweer.

Die van *Virginie* volgden zyn voorbeeld, zoo dat *Dennis* hen te vergeefs aangreep en ziende, dat hy door vyandelykheid zyn oogmerk niet zoude bereiken, bediende hy zich van een list; hy gaf voor, dat hy twee balen Koopmanschappen van grote waarde in een van zyne schepen hadde, behorende aan twee van den Raadt van *Virginie*, en hy dreigde dat indien zy zich met de overige van den Raadt niet overgaven, hy deze goederen zoude prys verklaren. Die van den Raadt waren zeer wel geneigt, om zich te voegen naar den tyd. De Gouverneur alleen wilde liever alles wagen, als bukken onder een Regeering, aan de welke drie machtige Koningryken zich reeds hadden onderworpen. Hy wilde na generlei voorslagen luisteren, tot dat de twee Raadsleden, welker hart naar de behoudenis van hun goed jankte, alle de anderen van den Raadt overhaalden, om zich te onderwerpen, zoo dat *William Berklei* genoodzaakt was, voor den stroom te wyken, begeevende zich na zyne Plantasie.

De eerste Gouverneur, die door het Parlement aangestelt wierd, was eene Colonel *Digs*; na dezen volgde Mr. *Bennet*, en na hem eene Mr. *Mathys*. De Koophandel van *Virginie* nam wakker toe, niet tegenstaande de Acte onder *Cromwels* Regeering gepasseert, genaamt *Acte van Scheepvaart*, verbiedende aan die van *Virginie* het uit en invoeren van goederen in eenige andere als Engelsche schepen, met Engelsche matrozen bemant. Deze acte, welke gemaakt wierd, om aan alle andere Natien hunne Correspondenci met de Colonie af te snyden, wierd na de herstelling van de Koninglyke familie door een andere Acte van het Parlement bekragtigt, alhoewel met eenige bepalingen. De Ridder *William Berklei* zich altoos zeer yverig voor het welzyn van de Colonie getoond hebbende, was by die van *Virginie* uitermaten zeer bemint. Mr. *Mathys* overleden zynde, dwongen

zy hem, het bewind weder op zich te neemen, het welk hy niet doen wilde, voor dat zy alle belooft hadden, hunne levens en goederen te zullen wagen voor de zaak van Koning Karel de tweede, die toen in ballingſchap buiten 's Lands zwurf. Dit was in der daad een zeer ſtout of liever zeldzaam beſtaan, door dien zy toen nog gene tyding hadden van *Oliviers* dood. De Virginiers hem onder deze voorwaarden tot hunnen Gouverneur aangeſtelt hebbende, deed hy zoo voort Koning Karel de II tot Koning van *Engeland*, *Schotland*, *Vrankryk*, *Ierland en Virginie* uitroepen. Edoch het geluk wilde voor hem en voor de Colonie, dat kort daar na Koning Karel de II op den throon van zyne Voorzaten herſtelt wierd. Men vind echter niet, dat de Koning deswegen eenige andere beloning aan *William Berklei* deede toekomen, dan dat hy hem in zyn ampt liet continueeren, en hem tot een der hoofd-eigenaars maakte van de Provintie van *Carolina*, toen deze tot een prinsdom opgerecht wierd in 't jaar 1663.

De Ridder *Berklei* begaf zich na Engeland, om zyne Majeſteit over deszelfs komſte tot den Throon geluk te wenſchen, latende *François Morriſon* als zynen Stedehouder in *Virginie*. De Koning ontfing hem zeer gunſtiglyk, de welke in erkentenis van zyne getrouwheid aan de Koninglyke familie op den dag van zyne Kroning een mantel om hadde van een ſtof, dat uit *Virginie* gekomen en aldaar geweven was. *Morriſon* regeerde zeer treffelyk en tot groot genoegen van alle de Ingezetenen. Hy deed alle de Wetten overzien en in een lighaam verzamelen, en beval dat die voor de naaſte generale vergadering zouden open gelegt werden. Dezelfde zorgdragendheid toonde hy voor de Kerk, door het reguleeren der Parochien en het vaſtſtellen van Jaargelden voor de Predikanten; hy maakte ook verſcheide nieuwe Wetten tot aanmoediging van linnen en wollen Manufactuuren, het teeten van zywormen, het oprechten van Leertouweryen en Zoutmakeryen, en andere handwerkzelen meer. Terwyl de Onder-Gouverneur dus beezig was tot verbeetering der Colonie, wierden in *Engeland* de Inſtructien voor den Gouverneur opgemaakt, waar na hy zich in 't toekomende zoude hebben te gedragen. De Koning recommandeerde hem, voor al den landbou, de zyde en wolle handwerkzelen, en het wyn planten yverig voort te zetten, en te bezorgen, dat alle Schepen op *Virginie* varende, genoodzaakt wierden, om tot *Jamesſtad* in te lopen en zich aldaar aan het tolhuis aan te geven, eer zy hunne Koopmanſchappen vermogten te loſſen; welk bevel geen ander oogmerk hadde, dan dat op die wyze de menſchen mogten gelokt worden, om wegens de gerieflykheid des Koophandels in die Stad te gaan wonen, waar door dezelve alzoo binnen korten een zeer groote en machtige Stad zoude geworden zyn, doch dit bevel wierd zoo weinig nagekomen, dat 'er tegenwoordig minder woningen en huisgezinnen in die Stad getelt worden, als voor omtrent 80 jaren,

jaren, naardien een iegelyk zich schier op een byzondere plaats ging neer zetten, dewelke hy bekwaamst en vruchtbaarst oordeelde, om te planten en gerieflykst voor het inschepen. Dit is de rede, waarom 'er zoo weinige Steden in *Virginie* zyn, en waarom deze, die 'er gevonden worden, zoo klein zyn.

De Ridder *Berklei* kwam dan in 't jaar 1662. weder in *Virginie*, en begon zoo voort aan het verbeeteren der Plantasien en het aanleggen van Manufactuuren zeer ernstig te arbeiden. Hy liet een vergadering beleggen, en deed een acte door dezelve passeeren tot het volbouwen van *James-stad*. Ieder district of landschap wierd opgelegt, een zeeker getal huizen te bouwen; het welk dan ook door zommige alzoo wierd nagekomen, maar deze nieuwe huizen wierden in plaats van door nieuwe Huisgezinnen bewoont te worden, gebruikt tot kroegen en gaarkeukens, zoo dat de Stad zeer weinig daar door vergroot wierd.

Uit het gedrag, door den Ridder *Berklei*, onder de Revolutie gehouden, is genoegzaam af te neemen, dat hy gansch geen vriend was van de secte, die men in *Engeland Puriteinen* noemt. Voor den burgerlyken Oorlog bezorgde hy verscheide wetten tegen deze luiden, en nu na de herstelling van de Koninglyke Familie, maakte hy verscheide ordinantien, die nog strenger waaren, waar door niet alleen veele menschen *Virginien* verlieten, en zich na *Mari-Land* en andere Colonien begaven: maar ook zeer veele belet wierden, om derwaarts te gaan.

Schoon nu in't vervolg het gebod, dat alle Schepen tot *James-stad* moesten aanleggen, wierd ingetrokken, of door de vingeren gezien, zoo was nogtans de *Acte van Scheepvaart*, de vervolging van de *Dissenters* en de laage prys van den Tabak oorzaak, dat het volk zeer begon te morren, welk gemor door eenige Krygsluiden, die onder *Cromwel* gedient hadden, en derwaars gebannen waren, niet weinig wierd aangestookt. De verbittering rees eindelyk zoo hoog, dat verscheide Planters en andere een zamenzweering tegen de Regeering aangingen, alhoewel de bedienden en het werkvolk van zommige Planters, wel de voornaamste belhamels van dit komplot waren. De eigentlyke toeleg van dit volk was, hunne meesters om hals te brengen, en hen zelven meester te maken van de Plantasien. Onder dezelve was eene *Berkinhead*, dienaar van zeekere *Mr. Smith* van *Purton* in 't landschap *Glocester*; deze een inkeer gekregen hebbende, ontdekte den aanslag. De Gouverneur hier van gewaarschouwt zynde, en verstaan hebbende, dat de zamenzweerders hunne byeenkomst tot *Poplarspring* by *Purton* stonden te hebben, zond zoo voort eenige Ruiters derwaarts, om hen te overvallen. Eenige wierden gevangen, andere ontkwamen het, dewelke de rest van hunne makkers van de ontdekking van hunnen aanslag tydig kennis gegeven hebbende, zoo hielden deze zich t'huis.

 Vier

Vier van de gevangene wierden opgehangen. *Berkinhead* bekwam 200 pond ſterl. tot een beloning, en word deze dag, zynde den 13 September, nog jaarlyks in *Virginie* geviert. De Koning gehoort hebbende het geen 'er in *Virginie* gebeurt was, beval dat 'er tot *James-ſtad* een ſchans zoude gebouwt worden, om diergelyke muitelingen in teugel te houden, en om met eenen tot een veilige woonplaats te verſtrekken voor de Gouverneurs. Doch dit bevel is nooit werkſtellig gemaakt; want door dien die van *Virginie* de onkoſten van deze bouwing ſtonden te dragen, zoo vergenoegden zy zich met alleenlyk een battery van eenige kleine ſtukken kanon op te rechten.

In *Engeland* wierd een andere Acte gemaakt, dewelke zeer hard was voor die van *Virginie*. Namentlyk een acte waarby verboden wierd, eenige goederen of Koopmanſchappen in *Virginie* in te voeren, die niet alvorens in *Engeland*, en van daar derwaards gebragt wierden. Dit deed de prys van den Tabak nog meer dalen, en alle goederen uit Europa ryzen. Die van *Virginie* daarentegen paſſeerden een acte door hunne vergadering, waarby geordineert wierd, een jaar lang met het Tabak planten ſtil te ſtaan, om deze waar door ſchaarsheid, op een beetere prys te brengen. Doch deeze wet wierd van hare uitwerking verſteken, door dien die van *Mari-Land* weigerden, in den haren desgelyks te doen, dewelke voortvoeren, zoo veel Tabak te planten en af te ſcheepen, dat de prys daarvan ſteeds bleef, als voorheen. Men beſtond echter andermaal, om het Tabak planten te ſchorten, en de Agenten van *Mari-Land* en *Carolina*, die tot *James-ſtad* waren, gaven hunne toeſtemming, doch de Gouverneur van *Mari-Land* vond een voorwendzel, om het verbod kort daar na in zyne Colonie te vernietigen. Aldus moeſten de arme Planters van *Virginie* met ſchade werken en verkopen, doordien zy van hunnen Tabak niets of zeer weinig konden maken, waarby nog kwam, dat zy alle goederen, die uit Europa kwaamen, tot een hoge prys moeſten kopen, uit al het welke niets anders kon ontſtaan, dan zeer groot misnoegen, tweedragt en verwarring.

Wanneer men nu bevond, dat het aan de eene kant ondoenlyk was, een iegelyk Schip te noodzaken, om na *James-ſtad* te zeilen, en dan weder van daar na hunne gedeſtineerde plaatzen, en aan de andere kant, indien men een iegelyk toeliet aan te leggen en te ontladen waar het hem goet dacht, dat op zulk een wys veele vreemde goederen konden ingebragt worden: zoo beval de Koning, dat 'er hier en daar aan de verſcheidene rivieren, forten en ſchanzen zouden gebouwt worden, en dat alle ſchepen aan deze forten zouden moeten aanleggen, en dat dezelve de eenigſte plaatzen zouden zyn, daar de koophandel zoude mogen gedreven worden. Hadde men dit bevel nagekomen, zouden de inwooners genoodzaakt geweeſt zyn, zich na deze plaatzen te begeven, welke op die wys allengskens en by trappen tot volkome

Ste-

Steden zouden aangegroeit zyn, zonder den dwang van eenige wet, dewelke toch weinig invloed op de geneigtheid der menschen heeft, behalven dat in vrye regeeringen, daar een ieders eigendoms-recht behoorlyk word gade geslagen, de wetten niet licht iemand dwingen, ten zy de onmiddelyke veiligheid en bescherming van den Staat zulks vereische. Doch de zware brand van *Londen*, en de pest die in die tyd regeerde, stuiteden dit goed voorneemen van onzen Koning, het welk naderhand nooit in het werk is gestelt; door gebrek van diergelyke forten hebben deze kusten zeer veel moeten uitstaan in de oorlogen tusschen *Engeland* en *Holland*, vermits de Hollanders meenigmalen de Schepen hier uit de havens kwamen weg halen; want of schoon men al eenige batteryen hier en daar opgeworpen hadde, zoo kon dat tegen een inval der vyanden zeer weinig helpen.

De Ridder *Berklei*, om dit euvel van den al te lage prys van den Tabak op een andere wys te verhelpen, poogde het volk op allerlei wyze tot wolle en zyde handwerkzelen, het maken van potasch, en het planten van hennip, aan te moedigen; en hy zelf ging hen met zyn voorbeeld daar in voor, het welk indien de voornaamste Planters zulks gevolgt hadden, niet weinig tot welstand der Colonie zoude hebben toegebragt. De *Indianen* hielden zich in al dien tyd stil, vermids de Engelschen nu reeds zoo talryk geworden waren, dat zy een leger van 6 of 7000 mannen in het veld konden stellen, en nog tweemaal zoo veele overig behouden, om de plantasien waar te neemen.

Hy zond Kapitein *Bat* uit met 14 Engelschen, en 14 Indianen, om het land te ontdekken. Deze kleine trop begaf zich van *Appamotox* in *Karelsland* op reis, en kwam in 7 dagen aan den voet van een berg, dien zy met grote moeiten in 3 dagen beklommen, wanneer zy in de vruchtbaarste valeyen kwamen, vol van een zeer grote meenigte van dieren en onder anderen van zeer veele Buffels, Elanden en Kalkoenen, dewelke zoo tam waren, dat zy die met de handen konden vangen. Zy vonden ook druiven, welker beezien zoo groot waren, als kleine pruimen. Wat verder komende, vonden zy een rivier, welkers stroom zy volgden; zy kwamen eindelyk aan eenige leedige hutten, doch zy bemerkten, dat eenige Indianen niet lang geleden daarin geweest waren, dewelke naar allen schyn de vlucht genomen hadden, op het gerucht of op het gezicht van deze vreemde menschen. Aan de andere kant van deze hutten waren eenige moerassen, doch de Wilden, die Kapitein *Bath* by zich hadde, wilden zich op generlei wyze laten bewegen, om die te passeeren. Zy zeiden, dat een weinig verder een Natie woonde, die zout maakte en zulks aan hare nabuuren verkogt, maar dat deze Natie nooit gedoogde, dat iemand, die van buiten by hen kwam, weder van hen weg ging. En alles wat de Kapitein deede, om deze banghartige Indianen te bepraten, om verder te gaan,

was te vergeefs, zoo dat hy genoodzaakt was, met zynen trop wederom te keeren van waar zy gekomen waren.

Op het verhaal, dat Kapitein *Bat* aan den Gouverneur deed, besloot deze, zelf derwaarts te gaan. Alles was in bereidschap, om dezen togt te aanvaarden, wanneer de rebellie van den Oversten *Bacon* begon uit te barsten, waar door dit voorneemen van den Gouverneur gestaakt wierd. Doch eer wy deze rebellie verhalen, zullen wy hier nog ter loop zeggen, dat in 't jaar 1670. 4 of 5 jaren voor Kapitein *Bats* togt, eene Overste *Collet* met 9 Engelsche Ruiters en 5 Indianen het land dieper in toog, en dat naderhand de Major *Harris* met 20 Engelsche te paard en 5 Indianen diergelyk een togt deed, doch zonder iets van belang te ontdekken. De Ridder *Berklei* zond vervolgens zeeker Hoogduitscher, een Wondheeler van zyn beroep; deze toog langs den voet van het gebergte tot aan het binnenmeir de *Sherre* genaamt, het welk hy op twee plaatzen doorwaadbaar bevond te zyn. Deze man verhaalde, dat terwyl hy in een Indiaansche Stad was, omtrent het gebergte, daar vier Wilden kwamen, afgezonden aan den Koning, die aan de andere zyde van het gebergte woonde. Hy bragt met zich een Smaragd en eenig Spaansch geld, 't welk hy van de Indianen langs dat Meir wonende bekomen hadde, waar uit men giste, dat de Spanjaarden eenige Colonien aan de overzyde van het gebergte moesten hebben.

Om tot de zoo even gemelde rebellie te komen; de stichter van dezelve was de Overste *Nathaniel Bacon*. Deze Edelman had een treffelyke opvoeding gehad en gestudeert in *Engeland*; hy was jong, stoutmoedig, werkzaam, lieftalig en welspreekend. Door zyne verdiensten steeg hy tot het ampt van Raadsheer, en door die zelve verdiensten en zyne fraje hoedanigheden, verkreeg hy zich de liefde en achting van alle de Ingezeetenen, de welke te dier tyd zeer misnoegt waren tegen de Regeering en alzoo in een gesteltheid, om ligtelyk vuur te vatten, het welk *Bacon* bemerkende, blies hy de kolen van tweedragt zoo sterk aan, dat die eindelyk in een openbare vlam kwamen uit te barsten.

Doch eer wy verder in een verhaal treeden, zullen wy alhier ter neer stellen de vier voornaamste oorzaken van het misnoegen en het gemor dezer Coloniers. I. De lage prys van den Tabak in *Engeland* en de hoge pryzen van alle goederen, die van daar in *Virginie* gebragt wierden. II. De giften welke de Koning van de Landeryen in *Virginie* aan verscheide Edelluiden van *Engeland* deed, waar door veele Landeryen, reeds door planters bezeeten, wierden ingepalmt. III. De belastingen, die het Parlement van *Engeland* en hunne eigene Vergadering hen opleide. IV. De overlast die hen door de Indianen wierd aangedaan.

Van alle deze bezwaarnissen was die van de giften aan de Edelen wel de alleronverdraaglykste, nademaal zy van hunne eigendommen berooft

rooft wierden, na dat zy zoo veele gevaren, moeiten en onkoften hadden doorgeftaan, om dezelve te verkrygen en in ftaat te brengen.

De Vergadering dit overwogen hebbende, zond Mr. *Ludwel*, Sekretaris van *Virginie* en den Overften *Park* na *Engeland*, om zulks aan den Koning te vertonen. Daar moeft een nieuwe belafting geflagen worden, om de onkoften van deze reis en deputatie te vinden; na dat men een jaar lang gewagt hadde, eer men eenige tyding van hen bekwam, kregen zy bericht, dat 'er weinig hoop was van redres. Daar op wierden deze menfchen als wanhopig, en hunne wanhoop barfte uit tot een opftand. De Koning *Karel* de tyding van dezen opftand bekomen hebbende, wilde de vertoningen en fmeekfchriften van hunne Gedeputeerden niet meer aanhoren, zoo dat deze planters, die geld hadden, genoodzaakt waren, indien zy niet door oneindige proceffen wilden geruineert wezen, deze kwelladjen door het betalen van 3 of 400 pond fterl. hoofd voor hoofd ten behoeve van de begiftigden, af te kopen.

De Indianen hadden zich zedert de laatfte moordery ganfch ftil gehouden. Zy begonden zich nu op nieuws te bewegen aan het beginzel van de baai van *Chefapeak* en langs de frontieren. Deze die aan het beginzel der baai woonden, waren gewoon met de Hollanders, die tot *Monacas*, nu genaamt *Nieujork*, woonden, te handelen. Als de Indianen derwaarts reisden, pafleerden zy in 't gaan en wederom komen, over de grenzen van *Virginie*, die alzoo de eerfte keur hadden van hunne pelteryen en van al het gene zy te koop bragten. Zoo lang de Hollanders tot *Monacas* woonden, wierd deze handel ganfch geruft gedreven; maar zoo dra de Engelfchen zich van *Nieujork* en de plantafien aldaar meefter gemaakt hadden, en bemerkt, het voordeel dat hunne Landsgenoten van *Virginie* door de paffagie der Indianen genoten, rooiden zy deze Wilden op een verraderfche wyze tegen hen op, het welk hen zoo wel gelukte, dat de Indianen nu zedert dien tyd niet meer kwamen om te handelen, maar om te moorden en te roven.

Het geen de Indianen op de grenzen tot verbittering bragt, was het verlies van hunnen Koophandel, gevoegt by deze herhaalde pogingen van den Gouverneur, om het Land verder te ontdekken, het welk zy zich verbeeldeden te gefchieden, met een oogmerk, om hen te vernielen. En daarom, zoo dikwils als zy gelegenheid hadden, toonden zy hunnen haat en verbittering tegen de Engelfchen, dewelke aan hunne kant nu tot wanhoop gebragt zynde, door alle deze kwellingen fchaden en wederwaardigheden verblyd waren, gelegenheid te vinden, om hunnen moed tegen de Barbaren te koelen. Het gefchreeuw van alle de moorderyen, door hen gepleegt, had het volk zoo gaande gemaakt, dat de meefte van het gepeupel verlangden, om tegen de Indianen aangevoert te worden, met een befluit, om alle deze natien

ganſchelyk uit te roejen. Dit volkje vergaderde by troppen en hopen hier en daar, lopende van de eene plantaſie na de andere, zonder hoofd of aanvoerder, ſchreeuwende tegen de wreedheid der Barbaren en het vermoorden van hunne Landsgenoten, waar over zy wilden wraak oeffenen.

De Gouverneur, om zyn gezag en voorrechten te handhaven, wilde geenzins gedogen, dat dit gepeupel zoude oordeelen, wanneer het tyd of van noden was, om te oorlogen; zo dat, hoe meer zy daar op drongen, hoe minder hy zich wilde laten overreden, om het toe te ſtemmen. Zy continueerden nogtans zich te vergaderen, tot dat eindelyk de Overſte *Bacon* hen toeviel, hunnen yver voor het welzyn van het Gemeen pryzende, en hunne bezwaarniſſen heel breed uitmeetende. Dit gepeupel was uitgelaten in vreugd, wanneer zy zagen, dat zulk een man, als de Overſte *Bacon*, zich voor hunne zaak verklaarde, en zy verkozen hem daar op terſtondt tot hun Opperhoofd en Leidsman, het welk hy dan ook aannam; en hy wiſt hen door zyne lieftaligheid en welſprekende tong zoo zeer in te neemen, dat zy alle, man voor man, hun leeven voor hem wilden opzetten.

Hy was wel niet onbewuſt, welk een gevaarlyke ſtap hy gedaan hadde, maar zyne ſtaatzucht, of zyne geldzucht (want men zegt, dat zyn toeleg was, om zich van den Indiaanſchen handel alleen meeſter te maken) porden hem, om dit werk tot een openbaren opſtand voort te dryven. Hy monſterde zyn volk, en oeffende hen in den wapenhandel. Edoch om zynen handel een glimp te geven, zond hy iemand aan den Gouverneur, om van den zelven een laſtbrief tot dezen krygstogt te verzoeken, vertonende de onheilen, welke de Wilden veroorzaakten, en hoe nodig het was, dit kwaad te dempen, op hoop dat de Gouverneur daar door zoude bewogen worden, hem dezen laſt op te dragen, en hem tot Bevelhebber over deze vrywilligen aan te ſtellen.

De Gouvernenr weetende het aanzien en de achting, die *Bacon* zich by den Raadt zoo wel als by het Gemeen verkregen hadde, vond niet geraden, hem eensſlags voor 't hoofd te ſtoten, maar gaf zynen afgezondenen tot antwoord, *dat hy het met den Raadt zoude overleggen, en hem laaten weeten, wat'er beſloten was.* Doch *Bacon* geen geduld hebbende, om na den uitſlag van de debatten, die hier over vallen mogten, te wagten, zond andermaal tot den Gouverneur, met verzoek, om zynen laſtbrief zonder uitſtel te willen vervaardigen, op dat hy de vrywilligen zoude konnen aanvoeren tegen den gemeenen vyand, daar by voegende, *dat ze hem reeds tot hunnen Bevelhebber verkoren hadden, en dat hy en zy van zins waren, om den oorlog aan te vangen, 't zy dat hy goet vond, den laſtbrief te zenden, of niet.*

Edoch ziende, dat dit niet helpen wilde, en dat de Gouverneur onverzettelyk bleef, begaf hy zich zelven met 40 van de zynen in een vaar-

vaartuig na *James-ſtad*, om te verkrygen het geen hem tot rechtvaardiging van dezen zynen handel ontbrak. Hy verſcheen zelf in de Raadt, als een man, die verre van iets misdreven te hebben, in tegendeel verdient had door een ieder geprezen en bedankt te worden; wegens zynen yver voor den welſtand en de veiligheid van het Gemeen. Hy vertoonde aan de Leden van den Raadt den elendigen ſtaat, waar in de Engelſchen, die op de grenzen woonden, zich bevonden, de plonderingen en moorderyen der Indianen, en hoe begeerig deze vrywilligen waren, om dit geſpuis te verjagen, en om zulke onheilen in 't toekomende voor te komen, indien zy ſlechts een bevel van de Regeering hadden, het welk hen daar toe machtigde.

De Gouverneur in plaats van zyn verzoek toe te ſtaan, beval hem, dat hy zyn volk alvorens van malkanderen zou doen gaan, en ſchorte hem op in zyne bediening, als Lidt van den Raadt, om dat hy al te vrypoſtig geſproken hadde. Hoe zeer *Bacon*, die een groter macht hadde, om zich te wreeken, als de Gouverneur, om hem te wederſtaan, door dit doen verbitterd wierd, kan men ligtelyk oordeelen; hy ging ganſch toornig uit den Raadt weg, met een beſluit, om zich weder by zyn volk te vervoegen. De Gouverneur zond hem een vaartuig vol krygsvolk en eenige ruiters na, om hem tot *Sandypoint*, daar hy aan land wilde ſtappen, te onderſcheppen. Dit geſchiede alzoo, en *Bacon* wierd gedwongen, om weder na St. *James-ſtad* te keeren. De Gouverneur in plaats van hem te kaſtyden, bejegende hem zeer heuſchelyk, en poogde hem met goede woorden en vermaningen van zyn voornemen af te brengen. Doch *Bacon* bleef op zyn ſtuk ſtaan en begeerde een acte, zich verzekert houdende, dat de Gouverneur hem geen kwaad dorſt doen, dewyl 'er bykans 1000 mannen in 't geweer ſtonden, die het zeer ſtrengelyk zouden hebben gewroken, waar by nog kwam, dat terwyl men in den Raadt andermaal hier over twiſte, of men de begeerde commiſſie aan *Bacon* zoude uitvaardigen, of niet, men weder op nieuws bericht kreeg van verſcheide plonderingen en moorden, door de Indianen gepleegt, waar door de zaak en de party van *Bacon* niet weinig geſtyft wierd. De Gouverneur, die niet min jalours was wegens zyn gezach, als ieverig voor den welſtand van de Colonie, wilde tot het verlenen der begeerde commiſſie geenzins verſtaan, dewyl het ſcheen, dat men hem die wilde afperſſen, en dat 'er alzoo een hoger gezach, dan het zyne, over de Colonie regeerde. *Bacon* ziende, dat 'er door goede woorden niets te verkrygen was, begaf zich in ſtilheid na zyne vrywilligen, dewelke hy ten getale van 6 of 700 ter ſtad invoerde, en voor het Landshuis, daar de Gedeputeerden vergadert waren, in ſlagorder ſtelde, waar door alzoo de Gouverneur de Raadt en vergaderde Standen alle in zyne magt waren, weshalven de laatſtgemelde, waar van de meeſten hem behalven dat waren toegedaan, zodanig een commiſſie als hy begeerde, zelf op-

ſtel-

ftelden, en dezelve aan den Gouverneur zonden, om die te tekenen; gelyk hy dan ook, fchoon het hem zeer tegens de borft was, deedt.

By deze Commiffie of acte wierd *Bacon* aangeftelt tot Generaal of Opperbevelhebber van alle de krygstroupen in *Virginie*. *Bacon* hadde dezelve zoo dra niet ontfangen, of hy toog met de zyne, die hem nu zeer blymoediglyk volgden, na de grenzen der Indianen. De Regering nu weder buiten alle vrees zynde, wift de Gouverneur die van de vergadering te overreden, dat zy de Commiffie aan *Bacon* verleent, weder introkken, het welk gefchied zynde, verklaarde de Gouverneur hem voor een Rebel, met bevel aan alle de genne, die hem gevolgt waren, van malkanderen te gaan, en hunnen Aanvoerder over te leveren, by ftraffe, van als verraders te zullen worden aangezien.

Het Gemeen was doorgaans zeer verbittert, wegens dat men den Overften *Bacon* dus bedrieglyk behandelde; zyne zoldaten befloten, met hem te leven en te fterven, en in plaats van op de Indianen los te gaan, verzochten zy hunnen Overften, dat hy hen wederom na *James-Stad* voeren wilde; in deze wederomtocht vernielden zy de huizen en landeryen van alle de genen, die zy wiften, dat den Ridder *Berklei* toegedaan waren. Deze vlood na *Accomak*, over de baai, op hoop, dat de Ingezetenen van dit diftrict zich zyne zaak zouden aannemen. Edoch indien *Berklei* flechts een weinig meerder toegevenheid gebruikt hadde, zou hy alle deze onluften hebben konnen voorkomen, om dewelke by te leggen, het den Koning en de Colonie meer dan 100 duizend ponden Sterlings gekoft heeft; zoo dat die naar allen fchyn ganfchelyk zoud zyn geruineert geworden, indien niet *Bacon* ware komen te overlyden. De Gouverneur *James-Stad* verlaten, en het bewind der Regering als nedergelegt hebbende, deed *Bacon* alle de Voornaamften van het Land tot *Midle-Plantation* vergaderen; het gefchrift, waar by deze Heeren ontboden wierden, was door hem en vier Leden van den Raad getekent, en behelsde een verklaring, aangaande de redenen van hunne zamenkomft, benevens een verbintenis, waar by zy beloofden den Overften *Bacon* by te ftaan tegen alle zyne tegenftrevers, tot dat de Koning volkomentlyk van de zaak zoude onderrecht zyn, door perzonen, die *Bacon* tot dien einde uitdrukkelyk zoude afzenden. De verklaring behelsde onder anderen, dat de Ridder *William Berklei* het volk tot een inlandfchen oorlog hadde berokkent en aangehitft, en zich zelven het bewind der Regering onttrokken, tot grote verbaaftheid en ongerief van het Land; dat het leger, door *Bacon* op de been gebragt, ten beften was van het Gemeen, het welk alle deszelfs handelingen goed keurde.

De Gouverneur zat midlerwyl aan zyne zyde ook niet ftil, maar deed zyn beft, om zoo vele vrinden te maken, als hy konde; en dewyl

wyl hy onverzettelyk by zyn besluit bleef, om *Bacon* door geweld onder te brengen, zond hy de manschap, die hy tot dien einde gewurven hadde, in sloepen na de andere zyde van de baai. Daar vielen ook al eenige schermutzelingen, in dewelke aan weerkanten verscheidene gedood en gevangen wierden. Dus scheen het werk tot een zeer bloedigen oorlog te zullen uitbarsten, zynde het volk van *Bacon* zeer stoutmoedig en verbittert, alhoewel de gene, die den Gouverneur aanhingen, al immer zoo verwoed waren. De eerstgemelde had wel een talryker macht van troepen, doch de Gouverneur steunde op de hulp, die hy uit *Engeland* verwachte.

De Koning bericht bekomen hebbende van het geen 'er in *Virginie* omging, was zoo verre van te luisteren na de redenen, welke *Bacon* en de zyne tot hunne verdediging bybragten, dat hy zoo voort een Esquader oorlogschepen, hebbende een regiment landzoldaten aanboord, derwaards zond. Dit Esquader wierd gecommandeert door den Ridder *John Berry*, en ging ontrent Kerstyd des jaars 1676 onder zeil. De hoop van dit secours styfde den Gouverneur in deszelfs onverzettelykheid, zoo dat hy alle voorslagen, die van de andere kant tot een vergelyk wierden gedaan, verwierp. In dees rampzalige staat waren de zaken van de Colonie, wanneer de Colonel *Bacon* overleed. Hy wierd in stilte begraven, en de plaats, daar hy bygezet wierd, geheim gehouden, om te verhoeden, dat zyn lyk eenige hoon aangedaan wierd, alhoewel zeer scherp daarna gevorscht wierd, met een voornemen, om zynen beenderen een openbare schande op te leggen.

Door het overlyden des Opperbevelbbers, geraakte de geheele toeleg der misnoegden in duigen. De Overste *Ingram*, zyn Lieut. Generaal, en de Overste *Walklate*, zyn Major Generaal, leiden hun geweer neer, op belofte van vergiffenis. De overigen volgden hun exempel, zoo dat de Ridder *Berklei* weder na *James-stad* keerde, nadat *Bacon* en de zynen bykans 6 maanden lang in 't bezit der regeering van alle de landen aan die zyde van de baai, geweest, en de alle zaken aan de overzyde mede genoegzaam in hun geweld gehad hadden. De vrede dus herstelt, wierden eenige der misdadigen gestraft, alhoewel een algemeene vergiffenis was toegestaan. De Oversten *Johnson* en *Walklate* wierden van hunne ampten ontzet en onbekwaam verklaart, om eenige bediening van de Colonie in 't toekomende te bekleden. Het proces wegens de overigen stelde hy uit, tot dat hy de nodige bevelen uit Engeland bekwam; doch het Hof vond geraden, om die zaak door Commissarissen te laten onderzoeken, dewelke expres tot dien einde wierden afgezonden. Daarbenevens wierd de Lord *Colepepper*, die hem als Gouverneur ging aflossen, gemachtigt, om de gene, die een hand in deze opschuddingen gehad hadden, te straffen of vergiffenis te verlenen, naar eisch van zaken.

*James-town* of *James-stad*, de hoofdstad van de Colonie had het ongeluk,

 geluk,

geluk, van gedurende deze onluſten tot den grond toe afgebrand te worden. Een van *Bacons* officieren, ziende dat zyne zoldaten onwillig waren, op zyn bevel den brand in de muuren te ſteken, deed dat zelf, en het verlies, 't welk de Ingezetenen daardoor ondergingen, was zoo groot, dat die ſtad tot nog toe niet weder tot haar vorig aanzien heeft konnen gebragt worden.

Behalven dat alle neering en koophandel gedurende die verwarring in verval geraakte, zoo kwam hier nog by, dat de Indianen zich daar van bedienden, de buitenſte plantaſien overrompelden, en alle de Engelſchen, die zy vonden, elendiglyk om 't leven bragten, welke plantaſien toen zodanig door deze Barbaren verwoeſt wierden, dat die van Virginie tot dezen dag toe nauwelyks in ſtaat geweeſt zyn, om die te herſtellen, veel minder, om hunne grenzen zedert dien tyd verder uit te breiden, niet tegenſtaande de Wilden zedert zodanig zyn beteugelt, dat zy geheel afhanglyk en inder daad niet dan ſlaven van de Engelſchen zyn.

De dood van *Bacon* geviel nog voor de aankomſt van het Eſquader onder Sir *John Berry*, het welk in February lande; *Berklei* vertrok kort daarna na Engeland, latende *Herbert Jeffreis* als Onder-Gouverneur in Virginie. In Engeland gekomen, wierd hy ziek, en ſtierf kort daarna, zonder den Koning te hebben geſproken, dewelke zich over deszelfs gedrag zeer voldaan toonde, en hem zulks liet weeten, terwyl hy ziek lag, doende hem van tyd tot tyd de eer aan, van na zyne gezondheid te laten vragen. Deze *Berklei* hadde van het jaar 1640 tot het jaar 1678 over Virginie geregeert, zynde in alles 38 jaren lang, indien men de tyd van *Cromwels* regeering daaronder rekent, gedurende welke tyd zyne commiſſie wel gerechtelyk, maar niet werkelyk in kragt was.

Hy toonde zich een groot Yveraar voor het welzyn van de Colonie, door het aanmoedigen van fabryken en gebouwen, zoo dat de geheugenis van zyne regeering nog ſteeds in een goede achting is by die van Virginie. *Jeffrei*'s eerſte zorg na het vertrek van *Berklei*, was het maken van een vrede met de Indianen, Tot dien einde hield hy een vergadering tot *Midle-plantation*, alwaar de voorſlagen van wederzyde overwogen wierden; de vrede wierd daarop in Mai 1677 geſloten. Den 29 van die maand wierden de koningjes van alle de verſcheide natien der Indianen genodigt, om de vrede te komen tekenen, en aan de vermaaklykheden van dien dag deel te nemen, alzoo het juiſt de verjaring was van des Konings geboorte en gelukkige herſtelling op den throon van Groot Brittanje.

De Indiaanſche Koningen en Koninginnen ter beſtemder plaats gekomen zynde, wierden door de Gemachtigden en die van den Raadt met alle heusheid ontfangen; de vredes-artykelen wierden overluid gelezen en door de tolken vertaald, waarna de Koningin van *Pamunke* ver-

verzocht wierd, binnen de balie van het hof te komen, om het traktaat, zoo in haren naam als ook in die van verscheide andere natien, onder haar gehoorzaamheid staande, te teekenen, 't welk zy zeer blymoediglyk deede, alhoewel de Engelschen haar de wet ontrent de meeste conditien hadden voorgeschreven, waarna zy het geschrift aan den Gouverneur overgaf, die haar daartegen de minut, door de Engelschen getekent, ter hand stelde, gedurende welke uitwisseling het kanon gelost wierd. De Koningin en de andere Indiaansche Prinsen wierden door de Engelschen treffelyk onthaalt, waarna zy den anderen dag weder na hunne woonplaatzen keerden. Dit is de laatste formele vrede, die met deze Barbaren gesloten wierd, vermids de Engelschen hen zedert die tyd zodanig onder 't zim gebragt hebben, dat indien zy de minste beweging maaken tot eenigerlei vyandlykheid, de Engelschen in staat zyn, om hen door de ruitery, die zy nu in Virginie hebben, in stukken te laten houwen. De Engelschen laten hen voor 't overige gerustelyk wonen en leven, van wegens het voordeel dat zy uit den handel en arbeid der Indiaanen trekken.

De Onder Gouverneur *Jeffreis* stierf het jaar daaraan, wanneer de Ridder *Henrik Chickely* in zyne plaats wierd verkoren. 1679 Het merkwaardigste van zyne verrichtingen, was dat hy een wet van de Vergadering bezorgde, uit kragt van dewelke aan de hoofden of beginzelen van de vier grootste rivieren, magazynen gebouwt wierden, dewelke met oorlogs-behoeften en allerlei voorraad gevult en door eenige zoldaten bewaart wierden, tot groote schrik en breideling der Indianen.

In het jaar 1679 kwam de Lord *Colepepper*, als Gouverneur in *Virginie*, met zich brengende verscheide Acten, in *Engeland* ontworpen, om door de Colonie tot wetten gemaakt en aangenomen te worden. Hy beleide zoo voort een Vergadering; de Leden van dezelve verstaan hebbende, dat hy de macht hadde, om aan alle degene, die in de laatste opstand gewikkelt waren, hun proces te maken, willigden, om hem te believen, in verscheide Acten, waar door zyn gezag en belangen niet weinig wierden uitgebreid, waarentegen hy van zyne kant zyne toestemming verleende op verscheide Acten, die door de Ingezetenen ontworpen en aan dezelve voordeelig waren. Deze Gouverneur verkreeg van de Koning een verdubbeling van zyn salaris, het welk tot nu toe maar 1000 pond sterl. geweest was. Daarbenevens wierd hem een jaarlyksche zom van 150 pond sterl. toegelegt voor huishuur. De gewoonlyke geschenken, die de schippers aan de Gouverneurs doen, stelde hy op een vaste zom, namentlyk op 30 Engelsche schellingen van ieder schip boven de 100 ton, en 20 schellingen van alle schepen beneden de 100 ton, welke belasting zedert altoos zoo strikt is betaald, als of die door een Acte van de Vergadering geordonneert was. Behalven deze voordeelen, was 'er nog iets anders, waar uit zyn Lordschap niet weinig profyts raapte. De Vergadering overwogen

gen hebbende het verlies hunner ingezetenen, door het verminderen der geldspetien, vermids het om die rede in grote kwantiteit uit het land gevoert wierd na alle zodanige plaatzen, daar het hoger kon werden uitgegeven, deden een bil opstellen tot verhoging van dezelve. Deze zaak op het tapyt komende, zeide de Gouverneur, dat het een Koninglyk voorrecht was, de waarde van de muntspetie te veranderen en bepalen, en dat vermits hy tot het oeffenen van dit voorrecht was gemachtigt, hy van zins was, om zulks door een proclamatie van 's Konings wege te doen. De Vergadering dorst zodanig een voorgeven geenzins tegenspreken; het was toen geen tyd, om over iets, 't welk de Gouverneur en Gemachtigde van 's Konings wege, zeide tot deszelfs voorrechten te behoren, in twist te trekken, waardoor alzoo deze bil verviel.

De Gouverneur dit point naar zynen zin gekregen hebbende, deed in 't geheim alle de lichte stukken van achten, die 'er te vinden waren, opkopen tot 5 schel. * 't stuk, waarna hy een proclamatie uitgaf, waarby dezelve tot 6 schellingen verhoogt wierden. Kort daarna bragt hy een order voor 't licht, tot afdanking en afbetaling van het Regiment, doen onder *John Berry* overgekomen, en betalende hen met deze stukken tot 6 schellingen, volgens de verhoging, dewelke zy gedwongen wierden, op dien voet te ontfangen. Echter ontmoete hy in dit stuk van de verhoging, zoo wel als in andere, zeer veele zwarigheden. Hy poogde alles met een eigegoetdunkelyk gezag door te dryven, waardoor de Virginiers op nieuws begonden te morren, zoo dat het werk geschapen stond, andermaal tot een openbare opstand te zullen uitbarsten, indien niet de Vergadering by tyds door een Acte de gevolgen van dit misnoegen hadde voorgekomen.

* *Engelsch* moet hier en doorgaans verstaan worden.

De Lord *Colepepper* was in alles geen geheel jaar lang in *Virginie* geweest, wanneer hy weder na *Engeland* keerde, latende *Henrik Chickely* als zynen Gemachtigden of Onder-Gouverneur, en de zaken in een goede staat en het land zoo wel bebouwt, dat 'er nu al te veel tabak wierd gewonnen, zoo dat de prys van deze koopmanschap nog al meer daalde, waardoor een nieuwe en zeer gevaarlyke opschudding ontstond; want zommige der ingezetenen, om de prys te doen stygeren, wierden met hunne naburen eens, niet alleen om hunne eigene tabak, maar die van alle de andere planters, het gansche land door, des nachts terwyl de menschen lagen te slapen, te vernielen. Dienvolgens verwoesteden zy eerst hunne eigene tabak, waarna zy datzelfde deden omtrent die van de andere planters, waardoor alzoo een groot gedeelte van dit kruid vernield wierd; doch zy hadden niet moeds nog beleids genoeg, om hunnen toeleg geheel uit te voeren, want de vernielders wierden gevat, in de gevangenis geworpen, te recht gestelt en gevonnist, om opgehangen te worden; wordende dit vernielen en afsnyden der tabaks-planten geoordeelt te wezen felonie en muitery, waar voor

voor het ook door een byzondere Acte van de Vergadering verklaart wierd.

De Lord *Colepepper* kwam het volgende jaar 1680 weder in *Virginie*, met zich brengende een patent, als hoofd-eigenaar van een groot distrikt lands, genaamt de *Noorder Neck* en waar onder verscheide landschappen behoren. Deze landschappen hadden nevens andere het recht, van het zenden van gemachtigden op de Vergadering, de welke het hoogste gerechtshof van *Virginie* zynde, waaraan alle zaken in appel devolveerden, zoo vreesde de Gouverneur, dat de Vergadering zwarigheid zou maken, om dit zyn eigendoms-recht tot de *Noorder Nek* te erkennen, waarom hy een toeleg maakte, om haar van dit recht van appel te ontzetten. Tot dien einde verwekte hy een twist tusschen de afgezondenen, leden van de Vergadering en die van den Raadt; de eerst gemelde welke onder de hand door den Gouverneur zelf gestyft wierden, pretendeerden het recht van het hoogste resort of appel, hen alleen toe te behoren; en dewyl deze twist niet dan door de Koning kon beslist worden, zoo zond de Gouverneur deswegen een bericht van die gehele zaak na *Engeland*, tot nadeel van de Afgezondenen, waarop zyne Majesteit beval, dat voortaan alle appellen zouden worden getrokken voor den Gouverneur, en die van den Raadt; waarna de Gouverneur met zyn patent voor den dag kwam. Daar waren verscheide andere door dit zelve patent begiftigt, welke de Lord *Colepepper* uitkoft. Echter was hy het werk noch niet geheel en al te boven, tot dat 'er eindelyk een vergelyk wierd getroffen, volgens het welke de Inwoners van dat distrikt in 't toekomende, een zoort van erfpacht aan hem zouden betalen. Wy hebben deze omstandigheid hier aangeroert, om dat dezelve aanleiding heeft gegeven tot het veranderen van de Regerings-vorm van *Virginie*. 1680.

De Regeering van dezen Lord was in andere opzichten, zeer pryslyk; hy verbeterde zeer vele misbruiken, die ontrent de pleidojen waren ingeslopen, nam den oorsprong van het menigvuldig twisten voor een groot gedeelte weg, en matigde het loon, dat de Prokureurs en Klerken van de Pleiters gewoon waren te vorderen. Hy slechte de schanzen en magezynhuizen, door *Henrik Chickely* gebouwt, als zynde een grote last, en van weinig nut voor het Land, in welker Stede hy een Acte door de Vergadering deed passeren, tot het werven van een goed getal ruiters, om de grenzen te bewaren, tot dat men de Indianen niet meer behoefde te vrezen.

In het jaar 1683 keerde hy na *Engeland*, met voornemen om daar te blyven; waarop de Lord *Howard* van *Effingham*, tot Gouverneur benoemt wierd. De Lord *Colepepper* had zynen Neef, den Heer *Spencer* Sekretaris en Raad van *Virginie*, tot President aangestelt, al- 1683.

 hoe-

hoewel 'er andere leden waren, dewelke als ouder in rang zynde, dien tytel met meerder recht konden pretenderen, vermids de oudste Raad altoos pleegde President te zyn, en in afwezenheid van den Gouverneur en onder Gouverneur, het ampt van deze laatste waar te nemen.

1684. Gedurende het Presidentschap van *Spencer*, niets merkwaardigs voorgevallen zynde, komen wy tot de regering van den Lord *Howard*, die in het volgende jaar 1684. in *Virginie* aankwam, met een voornemen, als dat van zyn voorzaat, om geld te schrapen. Deze Gouverneur deelde het loon en verval met zyne klerken, dwong de Prokureurs, Advokaten en Schoolmeesters, dat zy Commissien of Acten van hem moesten nemen, zonder dewelke zy niet mogten pleiten of onderwyzen, welke Acten zy dan een iegelyk naar mate van zyne bekwaamheid en praktyk moesten betalen. Hy nam een overmatig loon voor het verzegelen van Testamenten en Voogdybrieven; hy wierp en hield de menschen in de gevangenis zonder hen te recht te stellen, veranderde of verdraaide de wetten door proclamatien, alhoewel de Rechters zich zyne proclamatien weinig bekreunden; maar zich aan de wetten hielden, uitgezondert in een eenig geval; namentlyk ontrent de wet aangaande de erfpacht, waarby aan de planters is toegelaten, de pacht te betalen in tabak tot 2 stuivers het pond; de tabak naderhand in prys gedaald zynde, wierd die wet by een proclamatie afgeschaft en de betaling geeischt in geld of in tabak tot eene stuiver het pond.

Deze Gouverneur maakte door alle deze zyne knevelarven en afperzingen, het volk van *Virginie* zoo verbitterd, dat zy den Oversten *Ludwel* na Engeland zonden, om over hem te klagen.

In het jaar 1685 wierd die zware belasting, die zoo lang geduurd heeft, op den tabak gestelt, dewelke oorzaak geweest is, dat zoo ve-
1685. le duizent oxhoofden tabak tot 12 d. een oxhooft verkoft zyn, om die belasting te ontgaan; dit geschiede 3 maanden na dat Koning *Jacobus* op den Throon was geklommen, en wierd dit zoo doorgedreven, juist in een tyd, dat het Parlement met een zonderlingen yver voor des Konings zaak was bevangen, namentlyk even na dat de Hertog van *Mommouth* geland was. De Bill voor deze tyding gelezen zynde, dacht niemand, dat dezelve zoo gemakkelyk zou doorgaan, indien niet de Hertog van *Mommouth* het passeren van dezelve door zyne landing, en opstand verhaast hadde. Door deze harde belasting is de nyverheid en werkzaamheid der planters, niet weinig verflauwt, en is dit de bronaar van alle de elenden, die zy zedert geleden hebben, waar door zy arm zyn gebleven, en buiten staat, om de lasten van dien langdurigen oorlog, die op de *Revolutie* gevolgt is, te dragen.

De Lord *Howard* beleide een Vergadering der standen van de land-
schap-

ſchappen, waarin een belaſting op alle wynen en ſterke dranken, die van andere plantaſien ingevoert wierden, bewilligt wierd, onder voorwendzel, om uit die belaſting de middelen te vinden, tot het weder opbouwen van 's lands vergaderhuis, 't welk door den brand van *Jamestown*, nevens andere huizen in de aſche gelegt was.

Zyn Lordſchap rechte een kancelery-hof op, welke rechtspleging hy die van het algemeen gerechtshof ontnam; hy maakte zich zelven tot Kancelier, en hield zyne zittingen in een kamer van een particulier huis, om dat die van het algemeen Gerechtshof, op het landshuis gewoon waren te vergaderen. Daar benevens pleegde hy zeer grote en zware knevelaryen, omtrent de oeffening van dit Kanceleryhof, het welk echter een einde nam, zoo dra hy weder na *Engeland* ging, waar na het algemeen Gerechtshof wederom bezit nam van haar vorig recht.

Of ſchoon nu de Lord *Howard*, op de komſt van Koning *Jacobus* tot den Throon zich ongemeen verheugt toonde, zoo bedreef hy echter geen minder vreugde, toen de Prins van Oranje tot Koning verklaart wierd. Hy ging kort daar na zelf na *Engeland*, latende *Nathaniël*, Vader van den hier voor gemelden Overſten *Bacon*, als Preſident, gedurende wiens bewind, het eerſte ontwerp gemaakt wierd, wegens het oprechten van een Hogeſchool, welk ontwerp aan den Preſident en den Raadt gepreſenteert, en door dezelve goet gekeurt zynde, beſloot men het zelve aan de Vergadering der ſtanden voor te ſtellen. Doch eer deze Vergadering belegt wierd, kwam *Franſois Nicholſon*, Schildknaap in *Virginie*, met het character van des Lord *Howards* ſtedehouder. Deze Edelman bevlytigde zich, om zich op alle manieren aangenaam te maken by het volk door zyne lieftalige gemeenzaamheid en zorgdragenheid, ontrent het voortzetten van den koophandel en manufacturen; hy ſtelde verſcheide openbare oeffeningen in, met beloningen voor de gene die in het ryden, rennen, ſchieten, worſtelen en vechten, uitmunteden. En wat het zoo even gemelde ontwerp aanging, wegens het oprechten van een Hogeſchool, het zelve behartigde hy met alle zyne macht; en ten einde het niet mogt blyven ſteken, uit gebrek van aanmoediging van de zyde der Vergadering, die toen niet zat, ſloeg de Gouverneur uit zyn eige gezag een inteekening voor, waar in hy en die van den Raad, de anderen met zulk een goed exempel voorgingen, dat 'er binnen korten 2500 pond ſterl. wierd ingeſchreven; de koopluiden van *Londen* toonden zich mede zeer mild in dit geval. In het volgende jaar wierd de zaak in de algemeene Vergadering goetgekeurt, en een addres opgeſtelt, om een opene Brief tot oprechting der Hogeſchool van den Koning te verzoeken, met welk addres de eerwaarde Mr. *James Blair*, na *Engeland* wierd gezonden, om het zelve uit naam van de Colonie te preſenteren.

De

De Vergadering maakte een wet tot aanmoediging van linnen weveryen en leertouweryen, en een andere, om de Planters dichter by malkanderen te doen wonen; doch deze laatste wet wierd zeer weinig of gansch niet nagekomen, vermids 'er gene steden gebouwt wierden; zelfs verzuimde men, *Jamestoun* weder op te bouwen, en in deszelfs vorige staat te herstellen, alhoewel de Onder-Gouverneur *Nicholson*, de wetten door de Vergadering gemaakt, by die van 't algemeene gerechtshof, ontrent alle rechts zaken zeer stiptelyk deed in acht nemen.

In 't jaar 1692 wierd de Lord *Howard* van zyn Gouverneurs Ampt ontzet, en de Ridder *Edmund Andros*, die reeds Gouverneur van *Nieuw-Engeland* geweest was, in deszelfs plaats aangestelt. Deze nieuwe Gouverneur kwam in February 1692 in *Virginie*, en begon zyne regering met het beschryven van een Vergadering. De Leden van dezelve wierden door hem overreed, om de wet tot de zamenwoning te schorten, doordien de koopluiden van *Londen* daar tegen waren, als vindende het gemakkelyker en voordeliger, den handel op alle plaatzen langs de voornaamste rivieren, vry en open te houden, behalven dat ook de Schippers liever hunne legplaatzen voor de deur der planters, of Faktoren hielden, alwaar zy na hun welgevallen konden lossen en laden, alles wat zy wilden, als wel aan eenige kaai, of onder eenige schans of fortens.

In deze tyd had zekere Mr. *Neal*, een berucht Ontwerpmaker in *Engeland*, een patent van de kroon verkregen, als Postmeester generaal van deze deelen van *America*, welk patent door de Vergadering overwogen en by een Acte beveştigt wierd; doch de bediening en uitvoering van dit Ampt wierd ondoenlyk bevonden, om dat de huizen te verre van malkanderen lagen.

In 't volgende jaar 1693, viel 'er een zeer zware orkaan in deze Provincie; waardoor de loop van verscheide rivieren gestopt, en zodanig verandert wierd, dat 'er nu verscheide rivieren zyn tusschen de grenzen van *Virginie* en *Newkastle* in *Pensilvanie*, die van sloepen en niet heel zware vaartuigen bevaren konnen worden.

De Ridder *Edmund Andros*, was zeer daarop gestelt, om de wetten en statuten van *Engeland* in alles in te voeren, en zelfs zulke, die als byzondere gewoonten van dat Koningryk moeten geacht worden, het welk een zeer grote verwarring ontrent de pleidojen en gerechtshoven veroorzaakte; en op die wys wierden de wetten door de Vergadering gemaakt, zeer dikwyls ter zyde gestelt, schoon die het fondament waren van de eigendommen der Ingezetenen, al het welke deze luiden in de uiterste bekommering storte, doordien het scheen, als of men dus doende voor had, hen alle teffens van hun eigendoms-recht te ontzetten; en dat meer is, zy leef-

leefden als zonder eenige wetten, het welk zoo ver ging, dat zeeker voornaam Heer, opentlyk dorst zeggen, *dat geen van alle de Inwooners eenig recht tot zyne landeryen hadde*.

Het patent tot het oprechte van een Hoge-School, nu zyn volle beslag hebbende, wierd Dr. *Thomas Bras* overgezonden, om Rector of Presedent te wezen van het zelve, dewelke een boekery met zich bragt, rykelyk gestoffeert met zodanige boeken, die tot den dienst van dit school vereischt wierden. Verscheide Professoren maakten zich gereed om over te gaan; waar van hierna breeder in 't vyfde Hoofdstuk.

De Gouverneur rechte verscheide Fabryken en Volmolens op, en was zeer neerstig, om kattoen te kweeken. Hy bragt de bediening van de Sekretary op een veel beter voet, en deed alle de protokollen, Journalen en Registers, in een nette order brengen; hy onderwees de klerken, in het uitvaardigen van zaken, door alle welke dingen hy zich zeer geacht en bemint maakte by de inwoners van Virginie. Hy was ook van zins, om het Landshuis weder op te bouwen, en om daar toe middelen uit te vinden, die niet heel lastig waren voor het gemeen, welk goed voornemen hy ook buiten twyffel zoude volbragt hebben, indien hy langer in Virginie ware gebleven.

In het jaar 1697 gebeurde het, dat het Esquader onder den Admiraal *Nevil*, 't welk na de *Havana* geweest was, om op het Fransch Esquader onder Mr. *Pointi* te kruissen, in deszelfs wederom togt, *Virginie* aandeed. De Admiraal, de Commandeur *Mees*, de Kapiteins *Lytcot*, *Holms*, *Belwood*, *Dyer*, *Studlei*, *Foster*, mitsgaders 5 Hollandsche Kapiteins en de meeste matrosen en zoldaten, waren aan een aanstekende ziekte overleden, en wierden door de overige van het volk hier aan land gebragt; deze ziekte verspreide zich tot *Jamestoun*, en in de Plantagien langs de rivier, waardoor zeer veele Ingezetenen weggerukt wierden, en duurde een zeer geruimen tyd. 1697.

In het jaar 1698 in November, kwam de Overste *Nicholson*, die van *Virginie* na *Mariland* getrokken was, weder in *Virginie*, met het charakter van Gouverneur. Deeze den zetel der Gouverneurs van *Jamestoun* na *Midleplantation* verlegt hebbende, begon in de laatstgemelde plaats een Stad te bouwen, doende de straten in de gedaante van een W afsteeken, en gevende aan de stad den naam van *Williamsburg* ter eere van de toen regeerende Koning van *Engeland*, *Willem* III, roemruchtiger gedachtenis. 1698.

Hy deed daar benevens recht tegen over het School, een aanzienlyk paleis bouwen, het welk hy het *Capitolium* noemde. Veele menschen, die zich het gemene best weinig bekreunden, schreeuwden tegen deze onkosten, te meer wyl de schattingen zoo hier als in *Engeland*, hen zeer drukten; behalven dat 'er in die zelve tyd een nieuwe belasting opgestelt wierd van 15 schel. voor ieder Christen dienstbode, en

20 schel. van ieder Neger. Ook was het gewas dit jaar zoo slecht, dat de schepen met niet meer als een derde van hunne lading moesten na *Engeland* keeren.

1700. De Agenten van de Colonie van *Nieu-Jork* vertoonden aan den Koning *William*, dat vermids *Nieu-Jork* aan die van Virginie tot een barriere of schutmuur verstrekte tegen de Franschen en Indianen, het billyk was, dat die van de laatst gemelde Colonie, een deel hielpen dragen in de onkosten tot het bouwen van een Fort in de Colonie van *Nieu-Jork*: De Koning stelde de zaak aan de Vergadering van *Virginie*; de Gouverneur oordeelende, den eisch der *Nieu-Jorkschen* in redelykheid te bestaan, sprak die zeer yverig voor, doch die van de Vergadering bragten een vertoog daar tegen in, het welk hierop uit kwam; dat noch de Forten toen in wezen, noch eenig, dat in 't toekomende in *Nieu-Jork* zou mogen gebouwt worden, het aller minste tot verdediging noch beveiliging van *Virginie* konden toebrengen, vermits de Franschen zoo wel als de Indianen, in deze laatstgemelde Colonie konden invallen, zonder zodanige Forten op hondert mylen te naderen.

Hier door verviel dit voorstel in de Vergadering; de Gouverneur ziende de onwilligheid der leden, gaf 900 pond sterl. uit zyn eige beurs, zynde dit de somma, welke die van Nieu-Jork eischten, door welke edelmoedige vrygevigheid hy zeer grooten roem behaalde. De Overste Guarry van *Virginie*, toen in *Engeland* zynde, verklaarde in een geschrift, 't welk hy een weinig na dat de Koningin Anna tot de regering gekomen was, aan die van de Commercie-Raadt overleverde, dat de Gouverneur *Nicholson* gezien hebbende, dat die van *Virginie* hunne eigene veiligheid zoo weinig bezeften, hy uit een yver voor haar Majesteits dienst, en een zorgdragenheid voor den welstand der Colonie, uit zyn eige beurs 900 pond gegeven hadde, vertrouwende op haar Majesteits gunst, en dat zy hem uit de inkomsten van die Provinci, dat geld wel zou willen goed doen.

1701. De Gouverneur verstaan hebbende, dat 'er een menigte van Fransche kapers ontrent de kust kruisten, ley een beslag op alle de schepen, zoo dat 'er geen vermogt uit te lopen, om alzoo te beletten, dat eenige van hen den vyanden ten buit wierden. In dat zelve jaar wierden eenige kamelen door Guineesvaarders in *Virginie* gebragt. Doch wy hebben zedert niet gehoort, of deze dieren, die 1200 pond gewicht konden dragen, alhier voortgefokt zyn, ofte niet, alhoewel wy onderstellen, dat deze zoort lastdragende beesten, hier niet beter, als aan de Barbados, daar men dezelve heeft moeten afschaffen, zullen geslaagt zyn.

1703. In 't jaar 1703 had men hier op den 8 October een zeer zware orkaan, waar door verscheide schepen van de ankers gedreven, en

zeer beſchadigt wierden; de ſchade in de Plantaſien was mede zeer groot, zynde dit geweſt, anders diergelyke zware orkanen of dwarrelwinden zeer weinig onderworpen.

In 't jaar 1704 keerde de Gouverneur Nicholſon weder na *Engeland*, hebbende waarlyk al te groot een roem door zyne regering verdient, om zodanig uitgeſchildert te worden, als de ſchryver van zeker onlangs uitgegeve Hiſtorie van *Virginie*, zich niet ontzien heeft te doen. Hy wierd in zyn ampt gevolgt door de Luitenant Generaal, George, Graaf van *Orknei*, werdende de Schildknaap *Benjamin Notte*, tot deszelfs Stedehouder of Onder-Gouverneur benoemt. Gedurende hun bewind, is 'er niets van belang voorgevallen, zynde deze Colonie tegenwoordig in een veilige en zeer bloejende ſtaat, hebbende de ingezetenen gene reden, om over iets te klagen, ten ware over die zware belaſtingen, welke de behoudenis van hunne Godsdienſt en vryheid tot nu toe onvermydelyk gemaakt heeft. 1704.

---

## II. HOOFDSTUK.

### Behelzende een Geographiſche Beſchryving van *Virginie*; mitsgaders de gelegenheit van deszelfs Steden, Havens, Rivieren, Forten, enz.

IN het voorgaande Hoofdſtuk hebben wy aangetoond, op wat wyze verſcheide Provincien, die in den aanvang onder den naam van *Virginie* verſtaan wierden, daar van afgeſcheurt wierden, door patenten ten behoeve van andere Eigenaren verleent, dewelke die afgeſcheurde Provincien met andere namen doopten, als *Nieuw-Engeland*, *Nieuw-Jork*, *Mariland* enz. noordwaards, en *Carolina* zuidwaards gelegen, alle welke landen een gedeelte geweeſt zyn van dat geweſt, 't welk onder de regering van Koningin Eliſabet *Virginie* genoemt wierd.

In vervolg van tyd is die naam alleen gebleven aan die ſtreek lands, dewelke legt langs de baai van *Cheſeapeak*, doch waar onder niet alleen *Virginie*, maar ook *Mariland* begrepen is, vermits die beide noch doorgaans in geſprek als anderzins door deze gemene naam van *Virginie* uitgedrukt worden; maar de Provincie eigentlyk zoo genaamt en afgezondert van *Mariland*, is ten Noorden bepaalt door de grote rivier *Patowmek*, die haar van *Mariland* afſcheid, en ten zuiden door *Ca-* Gelegenheid en grenspalen.

*Carolina*; ten Oosten door de zee, genaamt deswegen de *Virginische Zee*, en ten Westen en Noordwesten, door deze wildernissen, welke men zoo dikwyls vergeefs getragt heeft te ontdekken en dewelke gegist worden, te strekken tot aan de *Californische zee.*

De grensscheiding van deze Provincie, is nog niet naar behoren geregeleert, alhoewel in 't jaar 1703, de Vergadering in overweging gehad heeft, om die eens voor al te bepalen. Men rekent in 't gemeen, dat zy strekt 200 mylen van de punt *Confort* noordwaards, tot aan de mond van de baai *Sheseapeak*, en tweehondert mylen zuidwaards, bevattende al het land, West en Noordwest van de *Virginische*, tot aan de *Californische* zee, mitsgaders de eilanden in beide die zeen binnen de 100 mylen van de vaste Kust gelegen.

De mond van de grote Baai van *Cheseapeack*, is kaap *Henrik* ten zuiden, en kaap *Karel* ten noorden. Het water in haar sleuf is meest 9 vadems diep, doch op zommige plaatzen is het niet boven de 7. De Baai is 18 mylen breed, en legt op 37 graden Noorderbreedte. Zy loopt 100 uuren diep in 't land, en 60 uuren van haar mond af, heeft zy 7 mylen breedte. Dit nu is het geen onze hedendaagsche Virginivaarders de kaap van *Virginie* noemen. In dezelve stromen zeer vele bevaarbare rivieren, dewelke even als die, welke in 't Noorden van *Engeland* in de grote rivier de *Humber* lopen, zich alle in deze Baai ontlasten, dewelke zoo ruim en wyd is, dat alle de schepen van Europa daar ten anker zouden konnen leggen, alhoewel zy verscheide kleine eilanden in haren boezem bevat, zommige van dewelke beplant zyn.

Verdeeling. *Virginie* is in 25 landschappen verdeelt, waarin gevonden worden 49 Parochien, waarvan 'er 34 voorzien zyn met Predikanten, de overige 15 zyn ledig, welke laatste wy in de opnoeming telkens met een V. zullen merken.

Wy zullen beginnen met deze, die langs *James-rivier* leggen; deze rivier was eerst *Pouhatan* genaamt door de Indianen. Hier sloegen hen de Engelsche allereerst neer, en bouden twee schanzen t'hunner verdediging, doch die zyn zedert geslecht. De rivier loopt ontrent 140 mylen ver in 't land, en is tot aan *Jamestoun* bykans een myl breed. Het eerste landschap aan deszelfs zuid zyde is *Norfolk*, 't welk aan *Carolina* grenst. In dit landschap legt de Parochie van *Elisabet*, groot 112019 akers, besproeit door een rivier, genaamt *Elisabets-rivier*, dewelke in dit landschap haar beginzel heeft, en zich tusschen *Oostbaai* en *Westbaai*, in de rivier *James* ontlast. Naast aan dit legt het landschap genaamt, *Princes-Anna-County*, groot 98305 akers, en daar in de Parochie *Lynhaven* V. beneden kaap *Henrik.*

Het landschap *Nansemond*, groot 131172 akers lands met drie Parochien, doch alle zonder Predikanten. De rivier *Nansamond* ontspringt in dit landschap, en valt boven *Bennets-kreek* in de rivier *James.*

Isle

*Isle* of *White County*, groot 142796 akers, heeft twe Parochien, *Warmick-Squeek* en *Nieuport*. Hier is een fpring of fontein, die ruim zoo veel water uitgeeft, als *Holiwels* fontein in 't land van *Wales.*

*Surry-County*, groot 111050 akers land, heeft 2 Parochien *Soutwark* V. en *Lyorskreek.*

*Henriko-County*, de bovenfte landftreek aan de zuidzyde van *James* rivier, groot 148787 akers, heeft twee Parochien *Henriko* en *Briftol.* Het naafte landfchap daar tegen over aan de Noordzyde van de rivier is,

*Prins George* en *Karel County*, groot 161239 akers, heeft 3 Parochien, *Martin-Brandon*, *Wyanoke*, *Weftover*. De Parochien der drie laatftgemelde landen zyn alle met Predikanten voorzien. In het landfchap *Henriko* is een Stad, genaamt *Henricopolis*, doch dezelve is t'eenemaal vervallen. Twintig mylen boven den mond van de rivier legt de Stad *Monacan*, alwaar zich eenige Franfche vlugtelingen hebben neergeflagen. Naaft daar aan beneden *Karel-County* of *Karels-land*, aan de Noordzyde van de rivier legt.

*James-County*, of *Jamesland*, groot 108362 akers land, 5 Parochien, van dewelke 'er een aan de overzyde van de rivier legt, gelyk mede een gedeelte van dit landfchap. Deze Parochien zyn *Wallingford*, *Wilmington*, *Jamestoun*, *Merchantshundred* V. aan de zuidzyde van de rivier, en *Bruton* aan de overzyde. Dit word als het voornaamfte landfchap gerekent, vermids de Stad *Jamestoun*, die als de Hoofdftad is van *Virginie*, daarin legt op een fchier eiland aan de noordzyde van *James*-rivier, ontrent 40 mylen boven deszelfs mond. In deze Stad ziet men verfcheide huizen van fteen gebouwt, en daar onder verfcheide herbergen en gaarkeukens, voor 't gerief der reizigers en vreemdelingen; doch het getal van zulke gebouwen is niet groot, te weten niet boven de 60 of 70 in alles, ook leggen die niet eens naaft malkanderen, maar verfpreid. De oorzaken, waarom deze ftad tot nu toe in zoo flecht een ftaat is, zyn hier voor reeds vermeld. Niet ver van *Jamestoun* legt een fraai huis, door den Gouverneur *William Berklei* tot zyne woning gebouwt, en genaamt *Greenfpring*; hier is een fpring, waar van het water zoo kilkoud is, dat het niet dan met groot gevaar in de zomer gedronken kan worden. In dit landfchap legt ook de ftad *Williamsburg*, dewelke eer de laatfte Gouverneur aldaar ging refideren, *Midle-Plantation* genaamt was, en legt ontrent 7 mylen verder landwaards van *Jamestoun* af. In deze ftad zyn niet meer als ontrent de 30 huizen, fchoon de algemene lands-vergadering en het opperfte gerechtshof hunne zitting en verblyf alhier hebben, behalven dat ook het fchool alhier gefticht is. Meer hebben wy van deze ftad hier voor reeds gezegt. Nu volgt het landfchap *Jork*, 't welk tusfchen de beide rivieren, *James* en *Jork-rivier* is gelegen, bevattende

de 60767 akers land en 3 parochien *Hampton* V., *Jork* en *Nieupokoson*. De laatste legt aan de mond van de rivier *Jork*.

't Landschap *Warwik*, groot 38444 akkers twee parochien *Denby* V. en *Mulberry-ysland* V. De rivier *Pokoson* heeft haar beginzel in dit land en loopt in de baai van *Cheseapeak*, niet ver van de mond der rivier *Jork*.

*Elisabets-land*, het kleinste van *Virginie* als zynde niet groter dan 29000 akers en eene parochie, *Elisabets-stad*, dewelke schoon zy nooit groot geweest is, echter nu kleiner of geringer is, als in den begin, wanneer het nog eenige goede huizen van steen hadde, als ook een schans, die in den Hollandschen oorlog alhier gebouwt wierd, doch alles is nu vervallen, en schynt dat het bouwen van steden niet ligt sal succederen, zoo lang de planters liever elk op hen zelven wonen. Dien hoek lands doorkruissende tot aan *Pocoson*, komt men aan de mond der rivier *Jork*, door de Indianen genaamt *Pamunky*, welke naam de bovenste arm van deze rivier, stromende door *Williams-land*, aldaar nog heden behoud. Deze rivier is 60 mylen hoog bevaarbaar voor grote schepen, en nog 30 mylen hoger voor kleiner vaartuigen. Zy loopt een zelfde streek als de rivier *James* ontrent 100 mylen ver en zoo dicht aan dezelve, dat men op zommige plaatzen gene 5 mylen behoeft te gaan, om van de eene rivier tot aan de andere te komen; welk land tusschen deze beide rivieren dan ook om de gerieflykheid der scheepvaart, allermeest en door de vermogendste planters bewoond is, weshalven men ook na de laatste Indiaansche moord-inval voorsloeg, om een schutting van pallissaden van de eene rivier te maken tot aan de andere, ten einde men tusschen beide de rivieren op die wys veilig zou konnen wonen. Volgende nu de rivier opwaards door *Elisabets-land*, *Warwik* en *Jork*, komt men aan

*Nieu-kent* groot 171314 akers. Dit is een van de allergrootste en volkrykste landschappen van gansch *Virginie*, en word besproeit door de Zuider arm van de rivier *Jork*, en heeft twee parochien *Blisland* en *St. Pieter*. De Westerlyke grenzen van dit en het naastgelegen landschap zyn zeekere bergen, dewelke een glinsterend geelachtig zand uitgeven, welk zand, gelyk wy hier boven gemeld hebben, door de planters voor goud wierd aangezien.

*King-William-County* of *Williams-land*, behelzende 84324 akers en eene parochie, genaamt *St. Jan*; de rivier *Pamunky*, welke de Zuidelyke arm is van de rivier *Jork*, loopt door dit district. Zuidwaards van het zelve legt

*King* en *Queens-County*, groot 131716 akers en 2 parochien *Straton-Major*, en *St. Stephen*. De rivier *Chicohomoni* ontspringt in deze Provincie, en ontlast zich in de rivier *James* niet ver van de plantasie van *Bromfield*. Uit dit landschap door *Williams-land* en *Nieu-kent* langs de Noord-kust van *Jork-rivier* wederom keerende, komt men in 't landschap *Glo-*

*Glocester*, zynde meeſt van alle bevolkt, en groot 142450 akers en 4 parochien *Perſo*, *Abington*, *Ware* en *Kingſton*. De rivier *Prankitank* ſcheid dit landſchap van dat van *Abo*.

*Midleſex*, groot 49500 akkers en eene parochie *Chriſt-kerk* genaamt. De zoo evengemelde rivier is 20 of 30 mylen bevaarbaar. Het landſchap *Midleſex* legt aan de Zuidzyde van de rivier *Rappahanok*, dewelke zeer breed, diep en 40 mylen te landewaard bevaarbaar is, zynde aanmerkelyk, dat deze rivier en de ſtroom Jork beide uit lage moeraſſige gronden ontſtaan, en niet, gelyk andere rivieren, uit eenig gebergte. Boven *Midleſex* ontrent de *Falls* legt 't landſchap *Rappahanok*, anders genaamt *Eſſex*. Dit landſchap is groot 140920 akkers. In dit landſchap en dat van *Midleſex* legt het grote Moeras, genaamt de *Dragonſwamp* of *Draken-moeras*; het is zoo dicht begroeit met dorens en ſtruiken, dat het als een ontoeganglyke wildernis is voor menſchen, alhoewel niet voor wilde dieren, die zich met meenigte daar in onthouden. Het landſchap *Eſſex* heeft 3 parochien *Zuid-Farnham*, *Sittingburn* en *St. Mary*. De Zuidkant van het zelve word beſproeit door de rivier *Mattaponi*, de Weſterlyke arm van de rivier *Jork*, zynde bevaarbaar.

Hoger op leggen de landſchappen *Richmond* en *Stafford*, van dewelke ik nog gene tekening gezien hebbe, zynde nieu afgeſtoken landſchappen, behorende alle van ouds onder het landſchap *Rappahanok*. In dezelve leggen 3 parochien *Noord-Farnham* in *Richmond*, en *St. Paul* en *Overworton* in *Stafford*.

Naaſt beneden het zelve legt *Weſtmoreland*, zynde van een grote uitgeſtrektheid, doch hoe vele akkers het uitmaakt, vind ik nergens beſchreven; het heeft 2 parochien *Copelei* en *Waſſington*.

Beneden het zelve legt *Lancaſter*, aan de Noord-zyde van de rivier *Rappahanok*; dit landſchap is beſproeit door de rivier *Cartomain* of *Corotoman*, dewelke zich in die van *Rappahanok*, 3 uuren boven deszelfs mond, ontlaſt. Hier zyn twee parochien *Chriſt-kerk* en *St. Maria's Witte Kapel*.

Hier naaſt legt *Northumberland* het uiterſte landſchap aan de Zuidzyde van de rivier *Patowmak* Daar in zyn 3 parochien *Fairfeld*, *Boutracy* en *Wicomoco*. Hier is ook een rivier, genaamt *Wicomoco*, die in dit landſchap ontſpringt en zich in de baai ontlaſt, ontrent de mond van de rivier *Patoumak*, de Noordelyke grenspaling van *Virginie*, welke deze Colonie van die van *Mariland* afſcheid. De ſtreek lands van *Wicomoco* tot aan de baai word doorgaans genaamt *Northern Neck* dat is *Noord-ſtreek*.

Wy moeten nu na de overzyde van de baai, alwaar al het land langs het ſtrand of oever, van Kaap *Charles* aan de mond van de baai tot aan de rivier van *Pocemoke*, welke *Virginie* Ooſtwaards van *Mariland* afſcheid, ſteeds onder deze eerſtgemelde Colonie behoort.

hoort. Het zelve is verdeelt in twee landſchappen *Accomak* en *Northampton.*

*Accomak*, zynde deszelfs oude Indiaanſche naam, is het grootſte landſchap van *Virginie*, behelzende 200923 akers land, alhoewel niet zoo wel bevolkt, als de andere landſchappen aan de andere zyde van de baai gelegen; ook heeft het maar eene parochie, genaamt *Accomak*, maar geen Predikant; de rivier *Chiſſoneſſex* en verſcheide andere van minder belang hebben haren oorſprong in dit land.

*Northampton*, een klein landſchap, zynde die ſmalle reep lands tuſſchen de *Virginiſche* Zee en de baai van *Cheſeapeak.* Kaap *Charles* in het Zuiderlykſte gedeelte deszelfs, legt tegen over Kaap *Henrik*; en deze twee landspunten zyn die gene welke doorgaans *de Kapen van Virginie* genoemt worden. *Northampton* begrypt 99384 akers en een parochie, doch zonder Predikant, genaamt *Hungers.*

De Colonie heeft tot nu gene fyne ertsgroeven, alhoewel zommige reisbeſchryvers voorgeven, dat het gebergte *Apelchæan*, leggende in de Weſterlyke hoek van *Virginie*, met verſcheidenerlei ertsſtoffen bezwangert zoude zyn, waar van men echter tot nog toe niets heeft konnen ontdekken. Het gehele land is met rivieren bewatert, gelyk wy aangetoond hebben, welker vallen niet meer dan 15 of 20 mylen van elkander zyn. Behalven deze, die wy reeds genoemt hebben, zyn 'er nog de *Noordrivier*, de *Eaſtermoſt-rivier*, de *Pungoteque*, *de Apumatuc*, de *Pojanketank* en andere, die vele mylen bevaarbaar en zeer viſchryk zyn. 't Gety is hier nauwelyks te onderſcheiden, wanneer de wind Noordweſtelyk is, maar op andere tyden gaat de ebbe en vloed hier als in *Engeland*, alhoewel niet zoo ſterk, om dat het ty zich hier in zoo vele rivieren verſpreit. De bron-aaren, waar uit alle deze rivieren ontſtaan, zyn aan de voet van het gebergte *Appallæan* of *Apelchæan*; doch de ſtorting of val van deze rivieren is wel 60 of 70 mylen daar van daan. De oevers zyn doorgaans zeer zandig. De kei is meeſt zeer hard en doorſchynend. Zommige ſtenen hebben een luiſter en kan men het glas daar mede ſnyden, als met een diamant. De rotzen en bergen langs de rivieren zyn vol van yzer-aâren, gelyk doorgaans alle de hoge landen. Doch de onkoſten tot den aanleg van zulke yzermynen zyn zoo groot, dat die van *Virginie* tot dus verre hun geld daar ontrent niet hebben durven wagen, behalven dat ook hunne drift ontrent de tabaks-plantery zoo groot is, dat die hen alle andere middelen als doet verwaarlozen.

De meeſte van deze tabaks-plantaſien leggen langs de rivier *Jork*, alwaar ook de beſte tabak groeit, waar door het dan komt, dat de meeſte negotie ook aldaar gedreven word. Wat de Indiaanſche natien aanbelangt, wy hebben reeds elders aangemerkt, in welke ſtreken lands dezelve nog in wezen zyn. Hunne ſteedjes zyn zeer klein en hunne woningen zyn niet dan zeer erbarmelyke ſlechte hutten. Door de menigte

nigte der rivieren zyn hier een menigte van molens; de ſtroom van zommige is zoo ſterk, dat die zomtyds een halve myl beneden haar beginzel of ſpring-âar reeds een koornmolen kan omdryven. Alle deze rivieren zyn vol van kreeken en ſloten, langs welke de planters hunne tabak in ſchuiten en boten na de ſchepen, die op de rivieren leggen, brengen. De grootſte van deze alle is *Patowmak*, van dewelke wy iets meer in de hiſtorie van *Mariland* zullen gewagen Schoon men nu in zoo klein een kaart, als die welke wy hier nevens gevoegt hebben, niet wel zoo volkomen een beſchryving kan geven van *Virginie*, als wel in een groter zou konnen gedaan worden, zoo is nogtans deze kaart gepaſt volgens de laatſte ſchets, die daar van gemaakt is, zynde *Virginie* daar in verdeelt naar de nieuwe verdeling in 25 landſchappen, zedert dat de 6 nieuwe landſchappen, namentlyk *George-County*, *Princes Anna-County*, *William-County*, *King and Queens-County*, *Richmond* en *Stafford* daaraan gehecht zyn; zynde in de vorige kaarten maar 19 landſchappen; ook zyn in deze kaart gebragt zoo veele plantaſien, als het beſtek heeft toegelaten, 't welk in de kaarten van de andere Colonien ook alzoo in acht genomen is.

---

## III. HOOFDSTUK.

### Handelende van de Inwoners, en eerſtelyk van de Indianen, hunne regering, godsdienſt, zeden en gebruiklykheden, wyders van de Engelſche Inwoners, de vrye eigenaars, dienſtboden en ſlaven, hun getal, macht en levens-wys.

WAnneer de Engelſchen *Virginie* ontdekten, waren de Indianen van dat geweſt in verſcheide natien verdeelt, zulke als de *Kekongtans*, de *Weanoks*, de *Arrahattoks*, de *Appemetoks*, de *Nanſemunds*, de *Cheſeapeaks*, de *Paſſaboges*, alle welke natien of ſtammen zich onthielden in het diſtrict, waarin nu *Jamestoun* gelegen is, bewonende het land, gelegen aan de rivier *Powhatan*, of *Iames-rivier*. Aan de rivier *Pamunke* woonden de *Ioungtanunds* en de *Mattapamends*. Aan de rivier *Rappahanok*, of *Toppahanuk* leefden de *Manahoaks* de *Morougtacunds* en de *Cutatawomens*. De kuſt, daar de Engelſchen eerſt voet aan land zetteden onder de Kapiteins *Barlow* en *Amidas*, was genaamt *Win-*

*gandacoa*, en de Koning van het land *Wingina*. Dit legt Zuidwaards van de Baai van *Chefeapeak*, na de grenzen van *Florida*. Zomtyds gebeurde het, dat een der Koningen van deze natien de anderen beoorloogde en alzoo verfcheidene onder zich bragt, welker heerfchappyen dan na zynen dood weder keerden tot de eige Vorften van deze natien. Alle deze volkeren zyn nu ganfchelyk verdelgt, ten deele door hunne tweedragt en kryg onder malkanderen, en ook ten deele door hunne Oorlogen met de Engelfchen, dewelke nu meefters en bezitters zyn van al het land, gelyk wy bereids omftandig verhaalt hebben; en zullen wy flechts nog hier aanmerken, dat van alle de Indianen, gene zoo wreed nogte zoo verraderfch zich jegens de Engelfchen betoond hebben, dan die, welke op de grenzen van *Virginie*, eigentlyk dus genoemt, woonden. De Indianen van *Wingandacoa* waren zeer fpraakzaam en minnelyk jegens de eerfte aankomelingen van onze natie, zoo lang *Grangammeo*, *Wingina's* oudfte broeder, regeerde. Maar *Grangammeo* overleden zynde, floeg *Wingina*, die wel met hen handelen, maar hen niet gaarn tot naburen hebben wilde, een ganfch anderen weg met hen in, pogende hen op allerlei wyze afbreuk te doen; een party Engelfchen na 't koningryk van *Mangoaks* gegaan zynde, om koper-groeven te ontdekken, ruide hy verfcheide ftammen der Indianen jegens hen op, en in 't byzonder eenen *Temoatan*, Prins van de *Moratoes*, wiens Vader *Enfenore*, dit onheil echter belette. Warentegen *Menatonon*, Koning van een van deze ftammen, de Engelfchen door gefchenken van koftelyke paarlen liefkoosde, gelyk mede deed *Obisko*, Koning van de *Weopomeoks*, dewelke zich als een cynsbare aan de kroon van Engeland onderwierp. *Wingina* ziende, dat alle zyne pogingen, om de Engelfchen te vernielen, te vergeefs waren, begon het over een anderen boeg te wenden, met de Engelfchen, even als de andere Koningen deden, te ftrelen en allerlei beleeftheden aan te doen, om hunne vriendfchap te gewinnen; doch dit duurde flechts zoo lang tot dat hy gelegenheid vond, om hen te overvallen, gelyk hy deed, alhoewel tot zyn ongeluk, vermids de Engelfchen zyn volk op de vlucht joegen, en hem zelf gevangen hebbende, hem het hoofd af hieuwen. De volgende Oorlogen onder Kapitein *Smith*, zyn hier boven reeds verhaalt. Van alle de natien, die in den aanvang in wezen waren, en waarvan 'er zomwylen 2 of 3000 Boogfchutters in eene Stad zamen woonden, zyn de weinige overgeblevene nu hier en daar op de grenzen van de Plantafien verftrooid; fchoon zy nog al in plaatzen zich onthouden, die zy fteden noemen, is hun getal echter nu uitermate gering, gelyk uit de volgende lyft of ftaat zal blyken; doch alvorens moeten wy nog zeggen, dat zy vry groter vrees hebben voor de Indianen, die dieper of meer opwaards in het land wonen, als voor de Engelfchen, aan dewelke zy een zoort van cyns of fchatting betalen voor de befcherming, die zy genieten, welke fchatting beftaat in 3 Indiaanfche bogen, en 20 beverhuiden van ieder ftad.

## Staat der *Indianen* in *Virginie.*

In 't landſchap *Accomak* aan de Noordzyde van de Baai, leggen 8 ſteden, namentlyk *Matomkin*, meeſt uitgeſturven door de kinder pokken; voorts

*Gingoteque*; dat van deze plaats overig is, behoort nu tot het Prinsdom van een Koning, die over een natie van *Marilandſche* Indianen regeert.

*Kiquotan* meeſt geruineert.

*Matchepungo* heeft nog eenige weinige huisgezinnen.

*Occahanock* desgelyks.

*Pungoteque*, is een kleine natie, door een Koningin geregeert.

*Oanankok* heeft niet meer dan 4 of 5 huisgezinnen.

*Chiconeſſex* niet veel meer.

*Nanduge*, werd geregeert door een Keizerin, aan welke alle de andere natien langs de kuſt ſchatting betalen.

*Gangascoe*, in 't landſchap *Northampton*, zoo volkryk, als alle de andere natien zamen.

## Aan de Zuidzyde van de Baai.

*Wyanoke*, in Prins Georges landſchap; deze natie of ſtam is geheel verlopen.

*Appamatiox* in *Charles-city*, voormaals een machtige ſtam, nu maar 7 Huisgezinnen.

*Nottawaies*, in 't landſchap *Surrei*; de bloejendſte van alle de Indiaanſche natien; de Koning van deze, kan 100 Boogſchutters leeveren.

*Menkering* by *Nanſamund*, heeft ontren 30 boogſchutters.

*Nanſamund* heeft 30 Boogſchutters.

*Pamunkye*, 40 Boogſchutters.

*Chickahomony*, 16 Boogſchutters, voormaals een talryke natie.

*Rappahanock* in 't landſchap *Eſſex*, telt maar weinige huisgezinnen, hier en daar verſtrooid.

*Port-Tobago* in *Richmond*, 5 Boogſchutters.

*Wiccommoko*, voormaals een machtige natie, waar van *Pouhatan* Koning was; van dezelve zyn nu ter tyd nog drie mannen in 't leven, dewelke nog al de naam van een Koningryk blyven behouden, en zo hovaardig en trots zyn op hunne afkomſt, en zoo naauw in 't onderhouden van de zeden en gewoonten van hunne voorzaten, dat zy ganſch afgezondert leven, en met gene Engelſchen nog andere Indianen begeren te doen te hebben.

Uit al het welke blykt, dat deze Indiaansche steden en natien nu naauwlyks in staat zyn, om met hun alle meer dan 500 weerbare mannen in 't veld te stellen, daar de Engelsche militie in *Virginie* tegenswoordig wel 10000 mannen sterk is, gelyk wy ontrent het einde van dit hoofdstuk nader zullen aantonen.

Deze elendige menschen volgen nog steeds de zeden en godsdienst van hunne voorouderen, zonder dat hunne verkering met de Engelschen hen een zier beschaafder, nogte reedelyker in 't stuk van hunne godsdienst gemaakt heeft, uitgezondert het geringe getal van die gene, die tot het Christelyk geloof zyn overgekomen.

Wat aanbelangt hunne godsdienst, zy hebben alle, zoo 't schynt, eenig duister denkbeeld van een Godheid, doch de eene beter, als de ander. Zeeker Schryver verhaalt, dat hy een Indiaan heeft horen zeggen, *dat zy* (de Indianen) *geloofden, dat God doorgaans goeddoende was; dat deze God daar boven in den Hemel woonde; en dat hy de aarde den invloed zyner goedheid deed gevoelen; dat zyne uitmuntendheid niet kon begrepen worden; dat hy in zich zelven bezat alle zoort van gelukzaligheid; dat deszelfs wezen was onverganklyk, deszelfs Volmaaktheid eindeloos, bezittende een altoosduurende gerustheid en vrolykheid.* Doch hoe verre deze Schryver in dit verhaal te geloven is, laten wy den Lezer zelf oordeelen. Dezelfde Schryver zegt wyders, dat deze Indiaan, sprekende naderhand van hunne aanbidding des duivels, dien zy *Okee* noemen, daarop verder gezegt hadde; *dat het wel waar was, dat God de Gever was van alle goederen, doch dat dezelve natuurlyk en zonder onderscheid van hem neer vloeiden op alle menschen; dat God zich de beuzigheden der menschen, als te beuzelachtig, in genen dele bekreunde; nochte zich bemoeide met het gene zy bedryven, latende hen begaan, om zoo wel als zy kunnen, hun voordeel te doen met hunne vrye wil, en om van deze goederen, die van hem neervloejen, zoo vele, als 't hen mogelyk is te rapen; dat het alzoo eveneens was, en nergens toe helpen kon, hem te vrezen of te dienen: maar dat in tegendeel, indien zy den kwaden geest niet eerden en dienden, het te duchten stond, dat hy hen afbreuk zoude doen in hunne gezondheid, gerustheid en goederen, vermids hy hen steeds in de lucht, door donder, storm, onweer en diergelyke, kwam bezoeken.* enz.

Deze Schryver verhaalt verder, dat de zoo even gemelde Indiaan zich zeer onverschillig getoond hadde ontrent het afgodenbeeld, 't welk de Indianen van *Virginie* alle zamen aanbidden, staande in een tempel, genaamt *Quiocasan*, en dat hy de Priesters voor bedriegers hadde uitgescholden. Hoe het met dezen Indiaan gelegen geweest zy, dit beeld of deze afgod word met een buiten-gemeene devotie en godsdienstigheid door de Barbaren aangebeden. Hunne Priesters en Bezweerders zyn mede in een zeer hoge achting onder hen; zy zyn geweldige liefhebbers van bezweringen; en als men leest het geen zeeker Schryver, die in *Vir-*

*Virginie* geweest is, daar van zegt, zou men menen, dat zommige van onze Engelschen dwaas genoeg zyn, om aan zulke beuzelingen geloof te slaan; deze Schryver verhaalt in goeden ernst, dat de Overste *Byrd* niet lang geleden twee vlessen met sterke drank aan een Indiaan gaf, die hem door zyne bezwering, in een tyd dat het heel droog weer maakte, een schone regenbui op zyne Plantasie deede neer vallen.

Deze Priesters beloven aan hun volk het fraaiste vrouwvolk, een altoos durende lente, en een volmaaktheid van alle vermaaklykheden in de andere wereld, en dreigen hen met zeen of stromen van vuur, en afgryslyke pynigingen, die hen zullen worden aangedaan door een woudnimf, in de gestalte van een oud afschuwlyk wyf. Hunne offerhanden zyn menigmaal bloedig, in welk geval zy hunne jonge kinderen zelfs zomtyds den hals afsnyden. Zy hebben een zekere ongerymde bygelovige gewoonte, dewelke zy *Huskanawing* noemen, en aldus verricht word. Tien of twaalf Jongmans van de voornaamste en ontrent 20 jaren oud worden in een huisje, dat expres daar toe in de vorm als een zuikerbrood gemaakt word, opgesloten; het zelve is als een trali, over al open, dat de lucht daar door kan passeren; daarin moeten zy verscheide maanden lang zitten, zonder iets anders te nuttigen, als de drank of afziedzel van zekere vergiftige wortels, die de herzenen aangrypen, en waardoor zy als in een zoort van dolheid vervallen, en welke wortels zy toverwortels noemen. Zy geven voor, en maken elkander wys, dat door de kragt van deze wortels zy de geheugenis verliezen van alle voorgaande dingen, zelfs van hunne ouders, goederen, spraak, enz. even als de gene, die van het water der vergetelheid uit het meir van *Lethe* gedronken hebben, indien men de Poëeten mag geloof geven. Als zy nu lang genoeg in die staat zyn geweest, als dan word hen die drank in een minder portie toegedient, op dat zy alzoo by trappen het gebruik hunner zinnen zouden weder bekomen. Doch eer zy volkomen hersteld zyn, worden zy in hunne steden vertoond; de Jongelingen, die zodanigen *Huskanawing* doorgestaan hebben, zyn doorgaans zeer omzichtig van eenige geheugenis te laten blyken van het minste, dat voorheen gepasseert is; want anders zouden zy ten tweeden male in het huisje moeten, en dan worden zy zoo strengelyk gehandelt, dat zy het gemeenlyk besterven.

Na dat de jongelingen deze proef hebben doorgestaan, bekomen zy den tytel van *Caracouses*, dat is Mannen van aanzien in hunne natie. Zy zeggen, dat zy zulks doen, *om de jeugd te zuiveren van hare kindsche indrukzelen, en van die sterke eenzydigheid ontrent alle perzonen en zaken, welke de mensch doorgaans opvat, eer hy tot eenige rypheid van oordeel gekomen is.*

De Indiaansche Priesters, om zich by het volk geducht en ontzachelyk te maken, zetten hen zelven een gelaat en wezen by, zoo afgryslyk

 en

en leelyk, als immer mogelyk is. De Bezweerders trekken met de Priesters eene lyn in 't bedriegen, en zy deelen de winst onder malkanderen. De Indianen gaan by beide deze orakels om raad, als zy het een of ander meenen te ondernemen. Zy hebben gene priesterinnen nog waarzegsters. By alle buitengewone voorvallen rechten zy altaren op; hunne tempels zyn niet beter als hunne hutten; in dezelve ziet men zelden iets anders dan hunne afgod; ook worden de lyken van hunne Koningen en regeerders daar in bewaart.

Zy weten van generlei letteren nog geleerdheid; de wyze waar op zy elkander in afwezenheid hunne gedachten openbaren, is door eenige beeldsprakelyke tekenen. Zy tellen met een, tien, hondert enz. gelyk de Engelschen doen; maar hunne jaren rekenen zy by winters en verdelen ieder jaar in 5 getyden, de bot-tyd, de aar-tyd, de zomer, de herfst en de winter.

De maanden reekenen zy met de maan; zy verdelen den dag in drien, de ryzing, hoogte en daling van de zon; zy houden hunne rekeningen by knopen in een koord, of kerfjes op een stok. De Kapitein Smith verhaalt ten dezen opzichte een klugtige historie, namentlyk, dat toen de Princes *Pocahonta* na Engeland ging, een *Coucarouse*, dat is een der voornaamsten van de Indianen, die haar verzelde, van den Koning *Pouhatan*, de Vader van *Pocahonte*, bevel kreeg, om het volk van Engeland, als hy daar gekomen zou zyn, te tellen. Deze Indiaan, wiens naam was *Uttamaccomack*, in Engeland aangeland zynde, nam een stok, waar op hy begon te kerven, maar ziende wel haast, dat deze zyne opschryving niet zou toereiken, wierp hy zyn kerfstok gansch verstoord van zich, en weder in Indië gekomen en door den Koning gevraagt zynde na het getal der Engelschen, gaf hy tot antwoord: *Tel de starren aan den Hemel, de bladeren op de bomen en het zand aan den oever, dan zult gy weten hoe veele menschen 'er in Eageland zyn, want zodanig is hun getal.*

Zy achten den huwlyken staat, als de allerheiligste van alle verbintenissen, en hebben een afschuw tegen echtscheiding. Echtschending is de schrikkelykste van alle misdaden onder hen. De ongehuwde leven zeer kuisch, en indien het gebeurt, dat een maagd voor haar trouwen een kind kreeg, zoo is zy ganisch niet meer geacht. Ik weet wel, dat zommige Schryvers heel anders van de Indianen melden, doch die van Virginie zyn daar vry van. Zy zyn doorgaans levendig en vrolyk van aardt en de vrouluiden aardig en bevallig. De opvoeding van hunne kinderen is zeer ruw en woest. Zoo dra het kind gebooren is, dompelen zy het tot over 't hoofd in koud water, en binden het dan naakt op een plank, waar in zy een gat maaken, waar door het zyn gevoeg doet. Zy leggen wel een weinigje boomwol of bont tusschen beide, maar in dit postuur moet het blyven, tot dat zyne beenen hard, de gewrichten gezet en de leden sterk worden. Dan maken zy het

van de plank los, en laten het kruipen en kriewelen, zoo als het wil. Aan deze gewoonte ſchryven zommige toe de ſchoonheid en netheid der leden van de Indianen, de allervolmaakſte, die by eenige menſchen in de wereld te vinden zyn. Zommige zyn van een Reuzen-geſtalte, leven langer en zyn veel ſterker, als andere menſchen. Zelden of nooit ziet men onder hen eenige dwergen, menſchen met hoge of kromme ruggen, ſcheve benen, of andere diergelyke gebrekkelyke poſturen. Eenige Natien onder hen zyn zeer lang van talie en grof van leden, en andere kort en gedrongen; hunne kleur is doorgaans kaſtanje-bruin en tanig. Zy beſchilderen hunne aangezichten met het zap van een wortel, genaamt *Pocone*, welke hen een roodachtige verf geeft. Zy zyn anders blank en witachtig, geheel jong zynde, maar dit ſmeerzel en de zon maakt hunne huid hard en zwart; hun haair is doorgaans koolzwart en zoo zyn ook hunne oogen; zy ſcheren het haair op allerlei koddige manieren; de voornaamſten onder hen hebben altoos van achteren een lange lok; de vrouwluiden dragen het altoos heel lang over hunne rug hangende, of ook wel met kralen t' zamen gevlochten; de aanzienelykſte cieren hun hoofd met een zoort van een kroontje; de mannen hebben gene baarden, en om het uitkomen van den baard te beletten, bedienen zy zich van zeekere kunsjes, die zy den Engelſchen niet willen leeren.

Hunne kleding beſtaat in een mantel, om de middel toegegeſpt en een zoort van rok, om de middel vaſt gebonden, hangende tot op het midden der dye. De gemeene zoort dragen maar een rok of diershuid, om de middel gebonden. Het voedzel dat zy gebruiken is of gerooſt, gebraden, of gekookt. Hunne gewoonlykſte ſpys is *Homoni* en beſtaat in Indiaanſch koorn, geweekt, geſtampt en 10 of 12 uuren lang boven een zacht vuur in water gezoden. Zy ſlachten en plukken het gevogelte, villen en halen het gedermte uit het vier-voetig gedierte, maar de Viſſchen diſſchen zy met ſchobben en dermen, welke zy onder 't eeten wegdoen.

Hunne ſpys beſtaat ook voornamentlyk in bevers, tortelduiven, verſcheidenerlei ſlangen, zop of nat gemaakt van diers-ingewanden, erwten, bonen, enz. Zy hebben gene gezette maaltyden, maar eeten, wanneer zy honger hebben; zy hebben of kennen geen andere drank, als water. Hun brood word gemaakt van Indiaanſch koorn, wilde haver en zaad van zonnebloemen; zy eeten hun brood alleen en niet tot andere ſpys.

Zy reizen altoos te voet, met een vuurroer, of boog gewapent; leven van het wild, dat zy ſchieten, en leggen onder een boom op een weinigje gras. De Engelſchen hebben hen verboden, koorn, ſchapen of verkens in voorraad te houden, uit vrees dat zy hunne buuren zouden beſtelen. Wanneer zy aan eenige rivieren komen, maken zy op

ſtaan-

staande voet een kano of klein schuitje van de bast van een boom, varen daar in over, en laten het schuitje aan den oever leggen, wanneer zy denken, dat zy 'er geen gebrek van zullen hebben, of anders dragen zy het met zich.

Hunne manier, om vreendelingen te ontfangen, is door de *Calumet* of pyp van vrede, waar van wy elders reeds gewag gemaakt hebben; dit geschiet als volgt; zy vullen een pyp, die wat langer en ruimer is, als een gemeene pyp, met tabak, steeken die aan; dan doet de voornaamste onder hen een trek, waarna hy ze aan den vreemdeling over geeft; indien nu deze daaraan zuigt en smookt, zoo is het vrede, indien niet, zoo is het oorlog, indien het vrede is, zoo word de pyp van hand tot hand het gehele gezelschap rond gegeven.

De ziekten onder de Indianen bekent, zyn zeer weinig in getale, en ontstaan voor het meeste gedeelte uit te groten hitte of koude, waar van zy zich gemeenlyk genezen door zweeten. Tegen ongemakken en gezette pyn in leden en gewrichten, gebruiken zy schroeiyzers en koppen. Hunne Priesters zyn hunne Geneesmeesters, welke van kindsbeen af de kragt der kruiden en wortelen leeren kennen, in welke kennis zy zeer uitmunten, doch zy willen die aan de Engelschen niet mededeelen, voorgevende, dat zulks een gift van God is, met dewelke hy hen alleen heeft willen begunstigen.

Hunne rykdom bestaat in pelteryen, paarlen, en zeekere zoort van schulpjes en kralen, welke laatste dingen, alle hunne schat voormaals uitmaakte, maar zedert dat de Engelschen daar zyn gevestigt, zyn de pelteryen en paarlen desgelyks in waarde by hen geraakt. De paarlen, die hier vallen, zyn goed en zuiver, maar worden in zulk een meenigte niet meer gevonden, als eertyds.

Zy hadden ook voor de komst der Engelschen generlei instrumenten van yzer; hunne messen waren gemaakt van ried of schulpen, aan eene kant gescherpt. Zy wisten grote bomen omver te halen, door dezelve aan de wortel uit of af te branden, en hebben zy een zekere behendigheid om te beletten, dat het vuur hooger klimt; zy hollen de stam by de wortel uit door kleine vuurtjes, daarna schillen zy de bast van de stam, waar van zy hunne kanoos maken, van dewelke zommige wel 30 voeten lang zyn; zy zyn zeer goede handwerkers, want alles wat zy met de hand maken, is zeer net en juist werk.

Wat aanbelangt hunne regerings-wys en wetten, dezelve zyn in vorige Hoofdstukken reeds omstandig beschreven, en komen wy derhalven nu tot de Engelsche inwoners van *Virginie.* Wy hebben hier voor gezien, van welke geringe beginzelen dees Engelsche Colonie tot de tegenwoordige staat gerezen is. Men kan ligt denken, dat de eerste avontuurzoekers van deze gewesten, gene luiden van grote geboorte nog middelen geweest zyn, hoe het ook met de eige-

Engelsche inwoners van Virginie.

genaars van deze landen, die in Engeland woonden, mogt gelegen zyn. Luiden die grote goederen bezitten, zullen hun vaderland zelden verlaten, om in onbekende wilderniſſen te gaan wonen. 't Is waar, dat in vervolg van tyd, de Colonie aangegroeit en in een beetere ſtaat zynde, verſcheide luiden van zeer goede afkomſt en kleine middelen, zich derwaards hebben begeven, dewelke door hunne neerſtigheid en nyverheid machtig en ryk geworden zyn, zoo dat vele Edellieden van *Virginie*, op al immer zoo goede afkomſt konnen roemen, als eenige in Engeland. Edoch de konſt der wapen-ſchilden zou hier van weinig nut zyn, doordien de Virginiers veel meer gezet zyn op het wezentlyke voordeel, 't welk zy door de planteryen en koophandel genieten, als op eenige adeldom of eertytels zonder zulk voordeel; waar door het dan bykomt, dat een eerlyk koopman en een nyverig planter, hier de aanzienlykſte luiden zyn; en het zou niet dan te beter voor Engeland zelf zyn, indien nyverheid en aanzien in een nader verwandſchap met malkanderen gebragt wierden, als zommige ydele menſchen die thans hebben willen.

Het duurde al vry lang, eer de Colonie van *Virginie* een geſlacht van Engelſchen zag, die in 't land geboren waren; de oorzaak hier van was het kleine getal vrouwluiden, die derwaarts over kwamen; weshalven de eerſte Planters zich niet ontzagen, allerlei vrouwsperzonen te kopen of aan te nemen, die maar op eenigerlei wys door den beugel konden; het vrouwvolk was naderhand hier zoo ſchaars niet; want de Colonie tot een zoort van volkomenheid geſtegen zynde, begaven gehele huisgezinnen zich uit *Engeland* derwaards, deels om hun fortuin te verbeteren, en deels ook om de vryheid van gemoedsdwang te genieten, welke hen in het vaderland niet mogt gebeuren, voornamentlyk onder de regeringen van *Karel I.* en deszelfs zoon *Karel II.* Behalven deze, begaven zich ook zelfs vele Koningsgezinden in de tyd van *Cromwels* regering, na *Virginie.*

Dus is deze Colonie zodanig aangegroeit en vermenigvuldigt, dat 'er nu volgens de allernauwkeurigſte uitrekening, ontrent de 70 duizent zielen in *Virginie* geteld worden, zoo mannen, vrouwen, als kinderen, de Franſche vlugtelingen, de Inwoners van de hoek lands, genaamt de *Northern Neck*, en de Negers of Indiaanſche ſlaven daar onder begrepen, welke laatſte echter hier niet heel talryk zyn, in vergelyking van het getal, dat zy in de zuikerplantaſien uitmaken. Des niet tegenſtaande zyn echter de mannen doorgaans meerder in getale, dan de vrouwluiden, en zulks, om dat in alle tyden meerder mannen, als vrouwluiden overkomen, alhoewel nu onlangs het niet weinig in de gewoonte geraakt is, dat jonge vrouwsperzonen, die in *Engeland* ongelukkig zyn geweeſt, of den hond, gelyk men zegt, een weinigje hadden laten hinken, of die te hard gehandelt wierden, door hunne ouders,

ders, zich om een beter fortuin na *Virginie* begeven; het welk haar dan ook al dikwyls vry wel gelukt is.

Het volk van *Virginie* is als dat van *Engeland*, onderſcheide in vrye en dienſtboden; de vryen zyn zodanig door hunne bediening of geboorte, de knechts en dienſtboden zyn zodanig of voor hun leven of voor een zeekere tyd; de negers en hunne nakomelingen, zyn alle ſlaven of dienſtbaar voor hun leven; de witte, zoo mannen als vrouwen, voor zoo vele jaren, als zy hen verbinden; indien zy zich niet uitdrukkelyk verbinden, zoo zyn zy volgens de wet gehouden te dienen tot dat zy 24 jaren oud zyn, als zy onder de 19 jaren zyn, wanneer hunne dienſt begint; zoo zy daar boven zyn, is hunne tyd vyf jaren volgens de wet, waarna zy zoo vry zyn, en zoo bevoegt tot het genot van alle voorrechten en privilegien van de plaats, daar zy wonen, als iemand van alle de andere ingezetenen. Als de tyd der dienſtbaarheid om is, zyn de meeſters gehouden, aan ieder knecht te geven 15 ſchepels koorn, en twee nieuwe pakken klederen, zoo linnen als wollen; daarbenevens mag zodanig een vrygewordene 50 akers land in bezit neemen, indien hy eenig land vinden kan, dat nog niet vergeven, of in bezit genomen is; dit laatſte dient om vele zulke menſchen derwaards te lokken, doch daar is weinig op te vertrouwen, vermits men doorgaans ziet, dat de kroon na verloop van tyd zulke landedie ryen, by geen uitdrukkelyk patent verleent zyn, weder tot zich neemt.

De wetten van Virginie hebben een zonderlinge zorg gedragen voor de dienſtboden, ten opzichte van hunne kleding, koſt en verder behandeling. Hun werk beſtaat voornamentlyk in het bebouwen en bearbeiden van het land, en in het zajen en planten van den tabak, het welk hoe zwaar het ook word uitgeſchildert, echter hebben zy in het verre na zoo kwaad niet, als de daghuurders in Engeland.

De knechts en ſlaven worden nooit in krygs-dienſt aangenomen; men gebruikt daar toe gene andere, als vrye luiden van 16 tot 60 jaren oud, en zyn deze gehouden, eens in 't jaar, de monſtering te paſſeeren. Het getal der militie in *Virginie* is in alles 9522, namentlyk 2363 ruiters, en 7159 dragonders en voetknegten. Wy zullen den Lezer alhier een lyſt mededelen van het getal der Inwoners, mannen, vrouwen, kinderen, en krygsluiden van *Virginie*, zoo als dezelve in 't jaar 1703 is opgenomen, waaronder de Franſche vlugtelingen, die tot *Monachan* wonen, nogte de Inwoners van de *Noorder-Nek* niet zyn begrepen, welke laatſte daar by gevoegt, het getal ontrent de 70000 gegiſt word.

Land-

| Landſchappen. | Zielen. | Mannen. | Vrouwen, en Kinderen. | Krygsvolk. | Ruiters. | Voetvolk, en Dragond. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| *Henriko.* | 2413 | 915 | 1498 | 354 | 98 | 247 |
| *Prins George en Charles City.* | 4045 | 1406 | 2639 | 625 | 203 | 422 |
| *Surrei.* | 2230 | 880 | 1350 | 350 | 62 | 288 |
| *Wight.* | 2714 | 841 | 1873 | 514 | 140 | 374 |
| *Nanſamund.* | 2530 | 1018 | 1512 | 591 | 142 | 449 |
| *Norfolk.* | 2279 | 717 | 1572 | 380 | 48 | 332 |
| *Princes Anna.* | 2037 | 686 | 1351 | 284 | 69 | 278 |
| *James-City.* | 2990 | 1297 | 1693 | 401 | 123 | 278 |
| *Jork.* | 2357 | 1208 | 1149 | 390 | 68 | 322 |
| *Warwik.* | 1377 | 482 | 895 | 201 | 49 | 152 |
| *Eliſabet-City.* | 1188 | 469 | 719 | 196 | 54 | 142 |
| *Newkent.* | 3374 | 1325 | 2049 | 220 | 120 | 300 |
| *King and Queen.* | 2842 | 1244 | 1598 | 698 | 189 | 509 |
| *King William.* | 1834 | 803 | 1031 | | | |
| *Glocester.* | 5834 | 2628 | 3206 | 594 | 121 | 473 |
| *Midleſex.* | 1632 | 776 | 856 | 199 | 56 | 143 |
| *Eſſex.* | 2400 | 1090 | 1310 | 438 | 139 | 299 |
| *Richmond.* | 2622 | 1392 | 1230 | 504 | 122 | 382 |
| *Stafford.* | 2033 | 863 | 1170 | 345 | 84 | 261 |
| *Weſtmoreland.* | 2736 | 1131 | 1605 | 451 | 133 | 318 |
| *Lancaſter.* | 2155 | 941 | 1214 | 271 | 42 | 229 |
| *Northumberland.* | 2099 | 1168 | 931 | 522 | 130 | 392 |
| *Accomack.* | 2804 | 1041 | 1763 | 456 | 101 | 355 |
| *Northamton.* | 2081 | 712 | 1369 | 347 | 70 | 277 |
| | 60606 | 25023 | 35583 | 9522 | 2363 | 7159 |

Behalven deze Engelſche ingezeetenen, zyn 'er nog verſcheide hondert Franſche huisgezinnen, die om het geloof hun Vaderland verlaten hebben, dewelke door Koning *William* in *Virginie* gezonden zyn. Deze vluchtelingen bezitten een zeer vet weldragend diſtrict, 't welk hen toegewezen is twintig mylen boven de val van de rivier *James*, aan deszelfs Zuidzyde, zynde eertyds bewoont geweeſt door een zeer krygszuchtige natie van Indianen, genaamt de *Monachans*, naar welke naam nog heden de ſtad, die de Franſchen aldaar geſticht hebben, *Monachan* genaamt is.

 De

De Vergadering heeft hen met verscheide zeer treffelyke Privilegien begiftigt, en zich zeer goeddadig in hun opzicht betoond; doch niemand heeft hen een groter edelmoedigheid bewezen, als de Overste *Byrd*, die hen op alle gelegenheden heeft beschermt en ten dienst gestaan. Deze Franschen zyn een zeer neerstig en nyverig volk; zy hebben al over lang zeer goede wyn beginnen te maken in *Virginie*, en zelfs van wilde druiven; daar benevens hebben zy verscheide andere handwerkzelen alhier in gevoert, die zoo wel voor hen als voor de Colonie in 't algemeen van zeer groot nut zyn.

Men rekent het getal der Franschen, die 'erj egenswoordig zyn, op 1200; de hoek lands genaamt de *Northern-Neck*, groter en meerder bevolkt zynde, als een van alle de andere landschappen van *Virginie*, zoo word het getal der zielen aldaar op 6000 gegist, dewelke te zamen met die van de andere landschappen, *Mariland* uitgezondert, ontrent de 70000 inwoners uitmaken.

De gewoonten en zeden der Virginiers, komen meest met die der Engelschen overeen; het grootste onderscheid is ontrent de spys en drank, kleding, tydkorting en zoorten van krankheden, veroorzaakt door dien de lucht en klimaat hier anders is als in *Engeland*. Osse schape en kalfs vleesch hebben zy in overvloed, doch elk in zyne zoort niet zoo goed als in *Engeland*; maar zy hebben verkensvleesch, spek, en allerlei zoort van wild en tam gevogelte vry beter als in *Engeland*.

Het verkensvleesch kost 1, 2, a 3 stuivers het pond, een groot hoen 6 st. een kapoen 8 st.; de kuikens koopt men voor 3 schell. een doezyn; het brood, dat de vermogendste luiden gebruiken, is van tarw; de armen eeten brood van Indiaansch koorn; de tuinen zyn van allerlei moeskruid zeer wel voorzien; hunne drank is naar hunne middelen; de ryken brouwen een zoort van dun bier van Engelsch mout; het sterke bier komt uit *Engeland*, als ook de Fransche wyn en brandewyn, dewelke zy gebruiken, om *Punch* * te maken. De *Madera* wyn is de beste en voornaamste van alle hunne sterke dranken; de armen koken een zoort van bier van siroop en zemelen, of gedroogt Indiaansch koorn. Die van *Virginie* hebben nog verscheide andere dranken, die gezond en aangenaam van smaak zyn, Zy branden niet als hout, schoon 'er op veele plaatzen koolmynen zyn, zynde het hout hier zoo overvloedig, dat zy het hebben om het afhouwen. Het stof tot hunne kleding komt meest uit *Engeland*, en is doorgaans van zyde en zeer licht, zoo voor mannen als vrouwen; de mannen dragen in de zomer,

* *Drank, zeer gemeen onder de Engelschen, wordende gemaakt van brandewyn, water, limoensap, zuyker en notemuskaat.*

mer, om de koelte, gelyk in de andere gedeelten van West-Indien, linne jakken of rokjes, en de vrouwen katoene of linne nachtrokken; de huizen zyn getimmert, als in *Engeland*, behalven dat die in *Virginie* van buiten besmeert zyn met een kalk van oesterschulpen, die veel duurzamer is, als de Engelsche kalk.

De jagt is hunne voornaamste oeffening en tydkorting; doch hunne manier van jagen verscheelt in zommige opzichten van die der Engelschen; zy hebben van de Indianen geleert, het dier te achterhalen of verrassen, onder begunstiging van een gemaakt paard, gelyk de Indianen het deden door een gemaakt hoofd. Zy leeren ook hunne paarden geheel zoetjes naast des jagers zyde stappen, om alzoo te beletten dat het dier den jager niet in 't gezicht krygt, en op deze wyze verrassen en vellen zy het wild; behalven deze hebben zy nog verscheide andere manieren, die in *Engeland* niet bekent zyn. In bosschen ontrent 't gebergte onthouden zich ook wilde paarden; deze wilde paarde-jagt is zeer vermakelyk, en word met of zonder honden in 't werk gestelt; dezelve worden getemt, maar zyn zelden van een deegelyk goed gebruik. De bevervangst is ook een uitmuntend tydverdryf; men zegt, dat deze dieren een koning hebben, als de byen, dien zy alle volgen en gehoorzamen.

De ziekten, die men hier heeft, zyn meest verkoudheid, doordien de menschen, als zy eerst aankomen, zich niet naar behoren wagten; voorts buikpyn en loop, op dezelfde wys veroorzaakt, om dat de Engelschen als zy overkomen, te gulzig zyn in 't eeten van de vrucht van deze gewesten, die zeer aangenaam is: wyders een zoort van schurft, en dan een heete koorts, waarvan die eerst overkomen, gemeenlyk aangetast worden, van wegens de verandering van 't klimaat; de kina is een uitstekend middel tegen de koorts in *Virginie*. Zy hebben voor 't overige weinige Doctoren onder hen; en deze die 'er zyn, maken hun voornaamste werk van de kennisse der kruiden, die in *Virginie* vallen, en van een uitsteekende kragt zyn.

Eindelyk moet men den Inwoneren van *Virginie* dit lof geven, dat zy doorgaans zyn zeer voorzichtig, zorgvuldig, edelmoedig en gastvry ontrent alle reizigers en vreemdelingen, voor welke hun huis steeds open staat; de huizen der Edellieden en rykste van het land, leggen niet heel ver van malkanderen, zoo dat zy elkanderen zonder groot ongemak, en zonder ver te reizen dagelyks konnen bezoeken, zynde het volk hier doorgaans zeer gezellig en vriendhoudend van aard; ook onthalen zy elkander met een groter gulhartigheid, en zyn vry ruimer in hunne tractementen, als men in *Engeland* gewoon is, om dat alles hier veel beeter koop is.

# IV. HOOFDSTUK.

## Van de Regeering, Wetten, Gerechtshoven, Ampten en Inkomſten van Virginie.

De regeering was in den beginne in handen van een Preſident en een Raadt van twaalf leden. *John White* was de eerſte Preſident; het Preſidents-ampt naderhand vernietigt zynde, verleenden die van de maatſchappy in *Engeland* een Acte aan de Ridders *Thomas Gates*, *George Summers*, en Kapitein *Neuport*, om gezamentlyk Gouverneurs te wezen van *Virginie*. Ik vind niet, dat de Gouverneurs en hunne Raadt een groter gezag hadden, als aan de Preſident en de zoo even gemelde Raadt van twaalven gegeven was; alhoewel de naam hen een meerder gezag gaf in de inbeelding van zommige menſchen.

Wanneer Koning Karel I. de maatſchappy te niet deed, wierd het bewind der regering in diervoege geſchikt, dat de macht van de uitvoering der wetten geſtelt wierd aan den Gouverneur en den Raadt, maar de macht van nieuwe wetten te maken, wierd aan de Landsvergadering aanbevolen. Naaſt deze Vergadering volgt het Generale of Opperſte Gerechtshof, beſtaande uit den Gouverneur en de Raadsleden, dewelke als Rechters van dit hof zitten en kenniſſe nemen van alle rechtszaken, zoo wel kerkelyke als werreldlyke, civile en criminele. Van dit Hof mag niet geappelleert worden, ten zy de zaak boven de 300 pond ſterl. bedraagt, in welk geval het appel plaats heeft; namentlyk, aan de Koning en zynen Raadt, in *Engeland*. In criminele, of halsgerechts-zaken kan van dit Hof nooit geappelleert worden, maar de Gouverneur heeft de macht, om vergiffenis te verlenen, uitgezondert in ſtraffen wegens gepleegde moord, alhoewel hy ook zelfs in dit geval reſpyt of uitſtel verlenen mag, tot dat des Konings goetvinden is ingekomen; zoo dat de macht van een Gouverneur, in deze en andere Colonien zeer groot is, hangende hy van niemand af, als alleen van de kroon, doordien hy des Konings perzoon in zyne regeering verbeeld; en vermids de wetten, die door de Vergadering opgeſtelt worden, van zyne toeſtemming afhangen, zoo doet hy daaromtrent mede, zo als hy 't goet vind. De vergadering word door hem ontboden, geſchort en ontbonden als hy wil; hy beroept den Raadt, als hy wil en preſideert in dezelve; hy ſtelt de Vrederechters, en vergeeft alle militaire ampten, beneden dat van een Luitenant Generaal; hy geeft in des Konings naam proclamatien uit; is bewaarder van het groot zegel van de Colonie, en vermag de kroonslanderyen te vergeven, achtervolgens den inhoud van de voorrechten en wetten van *Virginie*; alle

be-

betalingen van de Thesaurie worden op zyn bevel en in zynen naam gedaan; hy is daarbenevens Vice-Admiraal, by een Acte van de Admiraliteit in *Engeland*; hy heeft een vast jaargeld van 2000 pond sterl. 150 pond voor huishuur, en daar benevens zyn de profyten van zodanig een Gouverneur zeer groot. Als de Gouverneur en Onder-Gouverneur afwezend zyn, word de regeering waargenomen door den President van den Raadt, dewelke een jaarlyks tractament heeft van 500 pond sterl., waarby dan nog komt zyn jaargeld als Raadsheer, 't welk evenwel niet heel groot is. De Koning benoemt de Raadsleden door opene brieven, waarin niets anders gezegt word, dan dat zy tot gezworene van den Raad werden gemaakt. De Gouverneur heeft macht, om de plaatzen der overledenen, of van zulke, die afgezet, of ook anders verplaatst werden, te vergeven, zonder na nieuwe bevelen uit *Engeland* te wachten. Deze Raadsheren hebben in vele dingen een gelyke stem nevens den Gouverneur, en verstrekken hem tot een breidel, indien hy de palen van zynen last zoude willen te buiten gaan in 't beschryven van landsvergaderingen, in 't gebruik van des lands inkomsten, het aan en afzetten van amptenaren, ontrent deliberatien en bevelen van den Raadt, het uitgeven van proclamatien, en het verlenen van machtbrieven en Octrojen. Zy zyn als het Hogerhuis en hebben een neen-zeggende stem, ontrent alle nieuwe wetten. Hun jaargeld is in alles 350 pond sterl. 't welk onder hen verdeelt word voor hunne vacatien in 't Gerechtshof of Landsvergadering. Die het Lagerhuis uitmaken, zyn de Gedeputeerden van de landschappen, namentlyk, twee wegens ieder, en een wegens *Jamestoun*, makende t'zamen 51 Gedeputeerden. De Hogeschool is volgens haar patent bevoegt, om mede een Gedeputeerde te zenden op deze Vergadering. Deze Gedeputeerden worden verkoren door de *Freholders* of vrye eigenaars, uit kragt van een schriftelyk bevel, houdende aan den Sherif, welk bevel in ieder kerk en kapel word afgelezen, en de dag der verkiezing als dan vastgestelt. De Gedeputeerden hebben de zelfde voorrechten en macht, als die van het huis der Gemeenten van *Engeland*, uitgezondert dat die van *Virginie*, vry veel gezwaait worden door den Gouverneur; na dat hunne acten of wetten door het hoger en lagerhuis zyn goetgekeurt, en de Gouverneur zyne toestemming daarop verleent heeft, als dan worden ze na *Engeland* gezonden, om door het koninglyk consent, ten vollen bekragtigt te worden; doch zoo, dat dezelve reeds voor volkomen kragtig gehouden worden, tot dat de Koning neen daarop gezegt heeft. Deze Vergaderingen worden eens of tweemaal des jaars beschreven, naar geschapenheid van zaken.

Behalven de Gouverneur en de Raadsheren, zyn 'er nog andere algemeene of hoger amptenaren, alzoo genaamt om dat hunne bediening zich uitstrekt over de geheele Colonie, als de *Naziener van 's Lands rekeningen*, wiens

wiens loon bestaat in een genot van 7½ ten hondert, van al het lands geld. De *Secretaris en President van den Raadt*, die ontrent 400 pond sterl. maken kan in 't jaar. De *Thesaurier*, wiens loon is 6 ten hondert, van al het geld, dat door zyne handen gaat; en eindelyk noch de *Ontfanger van de tollen*. De minder Amptenaren zyn de klerken van de hoven, de Sherifs en Opzieners enz. de Sherifs ampten zyn zeer profytelyk, doordien zy 10 ten hondert genieten van alle hunne ontfangst in hunne provinci, behalven andere voordeelen.

De gemeene middelen of inkomsten der Colonie, bestaan 1. in een Erfpacht van 2 schellingen voor ieder 100 akers, bedragende jaarlyks 1200 pond sterl.

2. Twee schel. van ieder oxhoofd tabak, die uitgevoert word; 15 stuivers per ton van ieder schip, 6 stuiv. hoofdgeld van ieder Passagier; wyders het geen van confiscatien, verlate goederen, vervalle landeryen door versterving of anderzins, enz. komt; bedraagende t'zamen jaarlyks 3000 pond sterl.

3. Voorts word 'er betaald 4 stuivers per gallon *, van wyn brandewyn, en *Rum* ‡, een stuiver per *gallon* van bier, cyder en andere zulke dranken; 15 schellingen van ieder knecht, geen inboorling van *Engeland* of *Wallis* zynde, en 28 schel. van ieder slaaf of swart, al het welke te zamen bedraagt 1200 pond sterl. jaarliks.

4. Een tol van peltwerk en huiden, bedragende jaarlyks ontrent 100 pond sterlings, welke tol aan de Hooge School gegeeven is.

5. De tol van 1 stuiv. op ieder pond tabak, die na andere plantasien en niet directelyk na *Engeland* gevoert word, door Koning *William* mede aan de Hoge School gegeven, beloopt jaarlyks 200 pond; zoo dat alzoo de gemeene middelen, of lands inkomsten van de Colonie te zamen bedragen 5700 pond sterl. in 't jaar.

Het algemeene of opperste gerechts hof, waar van wy reeds meermalen melding gedaan hebben, word ook wel de *Quarter Court* of Quartal-Hof genoemt, om dat het alle quartalen of vierde deel jaren, zitdag houd. Daar zyn ook onder-gerechts-hoven in ieder Provinci, dewelke alle maanden zitten, en daarom landschaps, of ook wel maandelyksche hoven genoemt worden, alwaar alle civile zaken, die beneden een zeekere zomme zyn, beslist worden, en van de welke aan het Quartal-gerechtshof kan geappelleert worden; voor dit laatste konnen gene zaken, die minder als 10 pond sterl. bedragen, ter eerster instantie gebragt worden. De Sherifs, Vrederechters, en andere amptenaren in de Provincie zyn de rechters van deze landschaps-gerechtshoven, voor

* *Een Engelsche maat, zynde ontrent 3 Amsterdamsche mingelen; 40 gallons doen te Amsterdam een Aam, of 120 mingelen.*

‡ *Een drank, sterker als brandewyn, op de Barbados gebruikelyk.*

voor dewelke een ieder zyne zaak zelf, of door zyne vrienden mag laten bepleiten. De Vrederechters houden in ieder landschap, byzondere zitdagen in 't jaar, om toezicht te nemen op de zaken van Wezen, en zulke die hunne goederen zelf niet administreren konnen.

Eindelyk de wetten van *Virginie*, zyn die acten en statuten van het Parlement van *Engeland*, welke alle hare heerschappyen in 't algemeen betreffen; wyders de wetten en vaststellingen van de Landsvergadering, rakende enkelyk de zaken en belangen van de Colonie, en de byzondere bevelen van de Koning, en zynen Raadt in *Engeland*, welke in vele dingen de kragt eener wet hebben in de Colonien; waar by dan nog komt de gebruiklykheden, of zoo genaamde civile wet, volgens de welke alle de zaken door de Admiraliteit gevonnist worden. Van de byzondere wetten van deze en alle de andere Colonien, is onlangs een verzameling door den druk in 't licht gegeven.

---

## V. HOOFDSTUK.

### Van de kerkelyke zaken, en de Hoge School van Virginie.

WAnneer die van den groten en kleinen Adel, Koopluiden en andere een patent kregen, wegens dit landschap, en van besluit geworden waren, om alhier een Colonie op te rechten; ontfingen zy van verscheide Godvruchtige menschen, zeer grote giften tot voortplanting van het geloof onder de Indianen, tot het bouwen van scholen, kerken, en het aanstellen en onderhouden van Predikanten. Tot dien einde wierd ook een grote Lotery, binnen *Londen* opgerecht, met intentie, dat het profyt daarvan aan de Colonie gegeven zou worden; deze Lotery wierd in St. Pauls kerk getrokken; doch wy vinden niet, dat dit geld besteed is tot dat gebruik, waartoe deze Godvruchtige menschen het gaarne besteed zagen, nochte dat daar door iets gevordert is ontrent de bekeering der Indianen. De Godsdienst in *Virginie* is voor 't overige gelyk in *Engeland*. De grootste hoop is van de Bisschoppelyke kerk; daar zyn ook eenige Dissenters, welker getal naar allen schyn veel meer zou zyn aangegroeit, had de Gouverneur *Berklei*, hen niet zoo hard vervolgt. In 't jaar 1641, begaf Mr. *Bennet* zich na *Boston* in *Nieuw-Engeland*, om in den naam van eenige Edellieden te verzoeken, dat hen eenige Predikanten van de laatstgenoemde gezindheid toegezonden wierden, gelyk dan ook geschiede;

daar kwamen 'er drie over, dewelke door particulieren zeer wel onderhouden wierden, doch de Gouverneur verbood hen te prediken, en beval, dat alle de geene, die zich met de ceremonien van de kerk niet wilden conformeren, de Colonie zouden hebben te ruimen.

Daar zyn 49 Parochie kerken in de Provinci, waarvan 'er 30 voorzien zyn met Predikanten, en leedig 15 zyn. Het ware te wenſchen, dat 'er wat meerder zorg wierd gedragen, om zodanige Predikanten derwaarts te zenden, die door een godvruchtig voorbeeldzaam leven zoo wel als door hunne predikatien, het volk konden ſtichten, zynde het nu zoo gelegen, dat de onwetenheid der Indianen niet zoo afgryslyk is, als de ongodsdienſtigheid en reukeloosheid, waarin het gering ge zoort der Virginiers meeſtendeels leven, van wegens de onverſchilligheid en traagheid der Predikanten, dewelke hen met geen behoorlyk exempel voorgaan. In ieder Parochie is een kerk, cierlyk gebouwt en van alles dat tot den dienſt behoort, voorzien. De grootſte Parochien hebben daarbenevens een kapel, en zommige twee: de predikdienſt geſchied beurt om beurt, in de kerk en in de kapel; ieder Predikant heeft een Lezer, om de kerkgebeden in zyne afwezenheid te leezen. Het jaargeld der Predikanten is vaſtgeſteld op 16000 pond tabak ieder, behalven de profyten, gelyk als 40 ſchellingen voor een lykpredikatie, 20 ſchellingen voor een paar te trouwen. De zaken van de Parochie of kerkgemeente worden waargenomen door een byeenkomſt van 12 der voornaamſten van dezelve, dewelke gekozen, en patronen van de kerk genoemt worden; zoo een van dezelve komt te ſterven, kiezen de overige eenen anderen in zyn plaats. Zy hebben het recht, om Predikanten voor te ſtellen, en zy alleen hebben macht, om collecten en ſchattingen in de parochie om te ſlaan. Niemand kan een Patroon van de kerk wezen, ten zy hy een geſchrift teekent, waarby hy verklaart, de gevoelens van de kerk van *Engeland*, getrouwelyk te zullen aankleven; twee van deze Patroonen worden tot kerk-opzieners aangeſtelt', welker werk het is, toe te zien, dat de bevelen van de byeenkomſt behoorlyk worden uitgevoert, de tabak die tot de inkomſten van de Parochie en den Predikant behoort, in te zamelen, de reekeningen te houden voor de Parochie en alle ongebondenheid en zedeloosheid uit de gemeente te weeren. De Patronen de voorſtelling van een Predikant gedaan hebbende, zoo ſtaat de aanſtelling aan den Gouverneur, achtervolgens de wet. Daar zyn niet meer dan twee Presbyteriaanſche en drie Quakers-vergaderingen, in deze geheele Colonie. De Biſſchop van Londen, die ook Biſſchop van deze en alle de andere Colonien is, ſtelt alhier een Commiſſaris, wiens werk het is, de kerken te viſiteren, en het opzicht te hebben over de geeſtelykheid, waarvoor hy 100 pond ſterl. 's jaars trekt. Voor 't overige werden de Diſſenters door de geeſtelykheid en de Gouverneurs alhier

zoo

zoo ſtrikt gehouden, dat hun getal daar door zeer weinig is toegenomen, hebbende de Landsvergaderingen alle zodanige maatregels ingewilligt, die de Gouverneurs maar voorſloegen, om den aanwaſch van deze gezindheid te verhinderen. Van welk een nadeelig gevolg zulks voor de Colonie en haren koophandel geweeſt is, ſtellen wy aan het oordeel van alle onpartydige liefhebbers van hun vaderland.

Wy hebben in 't eerſte hoofdſtuk gewag gemaakt van het ontwerp, tot het oprechten van een Hoge School, waar toe men naderhand een huis gebouwt heeft tot *Midleplantation*, nu genaamt *Williamsburg*, meeſt uit de giften van de Koning *William*, en deszelfs gemalinne, Koningin *Maria*, dewelke 2000 pond ſterl. 20000 akers land, de tol van 1 ſtuiver op het pond van al de tabak, die van *Virginie* en *Mariland*, na andere Colonien gevoert word, nevens de verkoping van het ampt van Opziener Generaal, 't welk toen open was, aan dezelve vereerden; de landsvergadering voegde daar nog by een tol op de pelteryen en diershuiden; zoo dat de inkomſte van dat School nu 400 pond ſterl. jaarlyks bedraagt, en alle jaren aangroeit. De fondatie beſtaat onder anderen daar in, dat 'er zullen wezen een Preſident of Rector, zes Meeſters of Profeſſoren; waarvan de Opperſte zalhebben 100 pond ſterl. 's jaars; voorts 100 ſcholieren, gegradueert of ongegradueert; deze waren gemachtigt, om te verkrygen en bezitten 2000 pond ſterl. jaarlyks; daar benevens waren in het patent zeekere Heeren tot Viſiteurs en Curateurs, van het ſchool benoemt, dewelke op het overlyden van een der Profeſſoren, de macht zouden hebben, om een ander in deszelfs plaats te verkiezen, als mede om wetten en ordinancien, tot welzyn van het ſchool te maken. Deze Profeſſoren zouden over alle konſten en wetenſchappen, en voornamentlyk over de Landboukonſt, bouwkunde, krygskunde, ſcheepvaart, tuinierkonſt, koopmans boekhouden en allerley fyne handwerkzelen, openbare leſſen houden eens ter week, van Paaſch tot St. Michiel, en tweemaal ter week van St. Michiel tot Paaſch. Zy maakten een aanvang met het tonen van ſcheikonſtige proeven ontrent kruiden en mineralien, waarin de Franſchen tot *Monacan*, hen zeer veel hulp boden, waar na zy zich begaven tot een onderzoek van de yzer, koper en lood mynen, in het gebergte van *Appelkean*. Zy hadden zoo groot een verwachting van de inkomſten van den hiervoor gemelden tol op den tabak, dat zy in voorſlag bragten, om behalven de zes reſiderende Profeſſoren, nog 4 reizende aan te ſtellen, dewelke ieder 120 pond ſterl. in 't jaar zouden hebben, en hun werk zoud zyn, door *Europa*, *Aſia*, *Africa*, en de overige gedeelten van *America* te reizen, om wysgeerige en ſcheikonſtige ontdekkingen en aanteekeningen te doen, en zouden zy zich by eede verbinden, niets te zullen ſchry-

ven, dan het gene zy met der daad konden bewyzen, waarachtig te wezen. Het Hoge School ſtond hunne reis en andere onkoſten te dragen.

De eerſte Preſident of Rector, die daarop aangeſtelt wierd, was zekere *Dr. Thomas Brai*, dewelke zeer grote giften in *Engeland* verzamelde, tot het oprechten van een aanzienlyke boekzaal. Het ſchool wierd in 't jaar 1700 geopent, wanneer een meenigte van Planters in hunne koetzen, en andere in ſloepen, van *Nieu-Jork*, *Penſilvanie* en *Mariland* kwamen, om de Akademiſche oeffeningen te zien. De Indianen zelf kwamen in meenigte by die gelegenheid tot *Williamsburg*, en men beſpeurde een algemeene blydſchap hier over door het ganſche land. Zeeker boek, genaamt *Oeffening der Godzaligheid*, wierd in de Indiaanſche taal overgezet, en die van het Hoge School waren reeds beezig, om een drukkery en drukkers, uit *Engeland* te ontbieden. In deze ſtaat waren de zaken van het Hoge School, zynde het huis waarin de ſcholieren zouden onderhouden worden, bykans volbouwt, wanneer het zelve kort daar na door een ſchrikkelyke brand, tot de grond toe verteerd en in de aſſche gelegt wierd.

---

## VI. HOOFDSTUK.

### Van het Klimaat, Aardryk en Gewaſſen van *Virginie*.

UIt de gelegenheid van *Virginie* is lichtelyk af te nemen, dat het klimaat zeer gezond moet zyn; ook komt het in waarheid met de geſteltenis der Engelſchen zeer wel over een. Het land is vol rivieren, en bygevolg vruchtbaar; de ongezondheid, waarover zommige Engelſchen klagen, ontſtaat meeſt door hunne eige ongematigtheid en onachtzaamheid, hebbende het land niet alleen alles wat tot bewaring en verſterking der gezondheid dienen kan, maar zulk een heldere ſchone kim en friſche lucht, aangename gezichten, en welige welriekende landsdouwen, als ergens in de werreld te vinden zyn. De grote overlaſt, welke de inwoners van dit geweſt te vreezen hebben, zyn de vreeslyke donderſlagen, die hier vallen, alhoewel zy weinig ſchade doen, de zeer grote hitte in de zomer, waar tegen hen de ſchaduw der dicht belommerde boſſchen niet weinig te ſtade komt, en dan eenig ſteekend ongedierte, als adders, ſlangen, enz. De ratelſlang is wel het geduchtſte van deze dieren, en waarvan wel het meeſt geſpro-

ſproken word; hare ſteeken zyn, indien men niet aanſtonds het geneesmiddel daar tegen gebruikt, onfeilbaar doodelyk, doch dit middel is zoo wel bekent, beſtaande in het hart van de ſlang op de wond te leggen, dat 'er geen knecht of ſlaaf is, die zulks niet weet; zoo heeft men ook middelen, om zich tegen het ander ongedierte te bevryden, zoo dat de overlaſt, die de menſchen daar door lyden, nauwlyks verdient genoemt te worden. De winter duurt in *Virginie* niet boven de 3 of 4 maanden, December, January, February en Maart, van welke het echter maar 30 of 40 dagen lang heel kwaad weer maakt. De Vorſt, die 'er valt, is doorgaans ſtreng, doch met een heldere ſchone kim, en duurt niet lang. De regens zyn menigvuldig en zeer verfriſchend, waardoor de hitte in de zomer, die in Juny, July en Auguſtus, op zyn hoogſt is, zeer gematigt word, waar by nog komen de koele friſche winden, die in dat geweſt zeer veel wajen, welke mede niet weinig helpen, om de hitte verdraaglyker te maken.

De grond beſtaat in zware vette aarde, 3 voet diep, daaronder is een klei of leem, waarvan zy ſchone tichelſteen bakken; doch de grond is hier verſcheiden, na dat die meer of min droog of vochtachtig is, en is alzoo voornamentlyk onderſcheiden in *hoge*, *lage*, *en veen of moerasgrond*, alle welke gronden met zand doormengt zynde, hun land veel warmer maakt, als het in *Engeland* is. De hoge landen zyn meeſt zandig, alhoewel de tabak daar ook reedelyk wel groeit, doch die zandige grond kan zoo lang niet uitleveren, als de lage landen, die zeer vet zyn, hebbende een zwartachtige zware klei de diepte van een voet, welke 7 of 8 gewaſſen uitgeeft, zonder nieuwe bemiſting. In de veenlanden groeit niet dan riet en biezen, gelyk in de onze, en die leggen onbebouwt. Hun bouwland is doorgaans zoo goed, als het onze in *Engeland*. Dat 't welk aan de mond der rivieren legt, is zeer vet, en brengt rys, hennip en Indiaanſch koorn voort. In de boſſchen vind men allerhande boomzoorten, als populier, eeke, pyn, kaſtanje, walnoten, en veele andere zoorten van bomen, en daaronder ook de ſaſſafras. Gelyk het land de rivieren meer opwaards anders is, als aan de mond der zelve, zoo is het wederom verſchillend, als men aan de beginzels komt van deze rivieren; alhier vind men bomen van een ongelooflyke dikte, medicinale en verfſtoffen, kool, ſteen, yzer en lood-groeven. Zeeker Predikant van *Henriko*, heeft voor de ontbinding der Maatſchappy, aan zyne vrienden in *Engeland* geſchreven, dat niet ver van de plaats genaamt de waterval, eenige zilveraderen ontdekt waren, zoo dat men met waarheid en zonder eenige vergroting kan zeggen, dat die van de *Virgine* niets ontbeeren, dat tot gerief, voordeel, of vermaak zou konnen ſtrekken.

Onder de menigerlei bomen, die hier groejen, zyn deze de nuttigſte, namentlyk de eeke. cypres en ceder, twee zoorten van olm, en voorts

de walnoot en efch; de eeke valt hier doorgaans zoo dik, dat die twe voet in 't vierkant houd, tot 60 voet van de grond. De eerfte fchepen, die op *Virginie* voeren, wierden gemeenlyk met ceder en klaphout geladen voor haar thuisreis, doch zedert zyn verfcheide koftelyker koopmanfchappen van daar gebragt. Daar is ook niet veel timmerhout uitgevoert, fchoon het land in die tyd vol boffchen was, in welke boffchen zoo weinig heggen en ftruiken groeiden, dat men een groot half uur gaans van zich zien kon, ftaande de bomen alle zodanig van malkanderen, dat een gedekte karre, tuffchen de allerdikfte kon door varen, vermits de takken eerft heel hoog van de grond beginnen; nogtans zyn zy na boven zoo dicht begroeit, dat zy des zomers een heel koele en aangename lommer geven. Hier groejen ook eenige wyngaarden, welke een zeer zappige druif uitleveren; doch alle moeiten, die men aangewend heeft, om wyn te maken, zyn tot nog toe vruchteloos geweeft; men zegt, dat de fparre en pynboom, die in *Virginie* zeer veel groeit, fchadelyk is aan de wyngaard; die de proef hier van genomen hebben, hebben dat meeft gedaan in de lage landen, daar de pyn meeft wafcht, behalven dat het grond-water daar ook niet zuiver, maar brak of ziltig is. Hier by komt nog, dat een groot getal Franfche wyngaardeniers, in verfcheide tyden derwaards gezonden, het ongeluk hebben gehad, van door de Indianen vermoord te worden, waardoor deze onderneming, om wyn te planten, geftremt is. Men zegt nu, dat de Franfchen tot *Monacan* wonende, van zins zouden zyn, om zulks nog een maal te probeeren. Behalven de bomen, groejen 'er ook vele heefters, en onder anderen eene, even als de falfaparil; de beezie is zoo groot als een erwt, en van een glinfterende karmozyn koleur; het land geeft ook velerhande gommen en drogeryen, behalven het faffafras hout, het welk eertyds een der voornaamfte koopmanfchappen was, die van daar gebragt wierden. Het gehele land is daaren boven als bedekt met een onnoemelyke menigte van verfcheiderhande planten en bloemen, zynde byna geen zoort van die beide te vinden, die hier niet zoo weeliglyk groeit, als in eenig ander gewest des werrelds.

Onder andere fteen vruchten groejen hier ook pruimen, en daar onder een zoort genaamt *putchamines*; men vind 'er drie zoorten van kerzen, zoo wel dragend als die van 't landfchap *Kent*, en groter als de Engelfche; de eene zoort groeit aan troffen, even als de druiven, het ander is zwart van buiten, en rood van binnen, het derde zoort is de Indiaanfche kers, en groeit op een hoger ftam, als de anderen. De perfiken groejen hier in zulk een overvloed, dat zy die aan de verkens geven; een zoort perfiken is 'er, zoo groot en byna van gedaante als een limoen, en is genaamt *Malachotoons*. Kwée-peeren groejen hier desgelyks in overvloed, als mede pompoenen en meloenen. De pruimen, die hier vallen zyn zwart en donker rood; de Engel-

gelsche zoorten van pruimen, willen hier zoo wel niet ryp worden, als in *Engeland*; de *Putchamines* zyn van verscheide groote, zomtyds zoo klein als de kroosjes pruimen, en zomtyds zoo groot als de bergamotpeer; deze vrucht recht ryp zynde, is zeer aangenaam, en bykans zoo zoet als een aprikoos; doch niet ter deeg ryp zynde, is zy zeer gevaarlyk, veroorzakende grote pyn en krimping in de darmen; de smaak en kleur is als van een kers; alle deze vruchten groejen in 't wild, en zonder gekweekt te worden, gelyk ook de meeste andere vruchten, waarvan wy gesproken hebben. Appelen en peeren groejen hier in zulk een meenigte, dat 50 vaten peerdrank en zoo veel appeldrank zyn gemaakt uit twee bogaarden, waarvan 'er weinige zyn, daar geen 11 of 1200 bomen geteld worden. De bergamot of zoppegroen, en dan nog een zeeker groot slag van peeren, zyn hier allergemeenst. De kwée-drank is hier ook zeer in gebruik, van wegens de menigte van kweepeeren, die 'er groejen. De vygen groejen hier mede zoo wel als in Spanje, maar de oranjes en limoenen, willen hier niet slagen. Behalven de gemeene eikels, zoo is 'er nog een zoort eikels, uit de welke de Indianen een oli perzen, waarmede zy hunne gewrichten besmeeren; nog een derde en beeter zoort eekels valt hier, welke zy drogen en tot wintervoedzel bewaren, als het koorn schaars is. De *pukkoon* en *Musquaspern* zyn wortels, welker zap van een zeer fraje kleur is, en waar mede de Indianen hunne lichamen en wapenen beschilderen; de *Tockawaeig*, is een zeer gezonde voedzame wortel; wyders de wortels *Shumack*, *Chapacour*, en de vermaarde *Slangewortel*, zoo bekent in *Engeland*, wegens deszelfs hartsterkende kragt, zynde te gelyk een tegengift in alle besmettende krankheden. Daar zyn ook weinig zoorten van bloemen, die hier niet zoo schoon als ergens in de gehele werreld gevonden worden. Behalven allerlei moeskruid, groejen hier ook veelerlei zeer heilzame medicinale kruiden.

De tabak is de voornaamste koopmanschap van *Virginie*; dit kruid is zoo voordeelig voor de planters, en de grond zoo geaard, om het voort te brengen, dat alle andere kostwinningen tot nu toe daar voor moeten wyken; ook is 'er gene, dewelke aan zoo vele slaven en dienstboden, en ander arbeidsvolk, werk zou konnen verschaffen, die zoo weing kapitaal vereischt, en waar door zoo groot een streek lands zou konnen met voordeel bebouwt worden; want zoo groot is het tabaks-land, dat indien het alles met koorn bezaait wierd, daar meer koorn zoude groejen, als alle de Colonien in *Amerika* zouden konnen consumeren. Dit kruid is zoo gemeen en bekent in *Engeland* en gansch Europa, en is daarvan reeds in de voorgaande hoofdstukken zoo veel gemeld, dat wy den Lezer met de beschryving daar van niet verder zullen moejelyk vallen, maar alleenlyk hier nog byvoegen, dat daar dit kruid by ons als de eerste bloem of vrucht moet opgepast en in

in acht genomen worden, die van *Virginie* het aan de genade van het weêr overgeven, het welk hoedanig het ook is, zelden eenig kwaad daar aan doet. De tabak van *Virginie* was eertyds zoo goed niet, als nu ter tyd. Die van Brasil had van ouds de grootste reputatie, doch nu wint de tabak van *Virginie* en *Mariland* het op alle markten boven die van *Brasil*. Die van *Virginie* zajen den tabak eerst op bedden, gelyk men in *Engeland* de spruitkool doet; ontrent een maand daarna als het blad ontrent een hand breed is, word die met het eerste regenachtig weêr verplant in de plaatzen, die zy tabaksbergen noemen.

Die van *Oud-Engeland* hebben de proef genomen van duizenderlei andere gewassen, waar van zy het zaad na *Virginie* gezonden hebben, en welke alle hier zeer wel groejen. Appelen en peeren groejen hier zoo weelig, dat 'er geen een planter is, die niet ten minsten een boogaard heeft, en in staat is, om jaarlyks een grote kwantiteit appel en peerdrank te maken, welke hier een der gewoonlyke dranken is; zoo dat men wel met waarheid zeggen kan, dat 'er gene tuin noch boom vruchten in *Engeland* bekent zyn, die niet hier in die zelve, zoo niet in groter volmaaktheid, voortgekweekt worden.

---

## VII. HOOFDSTUK.

### Van de viervoetige dieren, vogels, en visschen, die in *Virginie* gevonden worden.

De dieren, die dit land in 't byzonder eigen zyn, is de Aronghena, gelykende eenigzins na een das; de Assapanic, of vliegende Eekhoorn; de Mussaskus, een zoort van waterrat; de Utehunquois, een wilde kat; de Opassum, een dier, welkers wyfje een zak onder haar buik heeft, waar in zy hare jongen metzich draagt; de bosschen zyn daarbenevens voorzien met de meeste zoorten van dieren, die in *Engeland* of Europa gevonden worden, doch elk in zyn zoort vetter en groter; voorts vind men hier otters, bevers, vossen, marters en andere dieren, welker huiden van een kostelyke waarde zyn; de Indianen hebben een zonderling kunsje, om zulke dieren te vangen, het welk zy zorgvuldig voor hen zelven houden, uit vrees, dat zy het aan de Engelschen leerende, hunne pelt-negotie zouden verliezen. Benevens leeuwen, luipaarden, elanden en beeren, zyn 'er ook wol-

wolven, doch niet zoo veele, als wel in eenige andere deelen van *Noord-Amerika*, zynde dezelve doorgaans niet veel groter, als onze vossen in *Engeland*. De Engelschen vonden hier in den beginne geen zoort van dieren, zoo wilde als tamme, in zonderlinge overvloed; al het hoornvée dat 'er nu is, is Engelsche teelt; paarden zyn 'er zoo overvloedig en zoo goed, als in *Engeland*.

Het vliegend eekhoorntje heeft aan beide de zyden een vleeschige substantie, die het als vleugels uitbreid, als het van den eenen boom op den anderen vliegt, of springt, konnende aldus over de 100 voeten ver springen. Het dier Opassum genaamt, heeft een hoofd als een zwyn, en een staart als een rat, zynde van grootte als een kat; de zak of looze buik, waarin het zyne jongen draagt, is een losse huid, die zich over de geheele buik uitstrekt, en nergens, als aan de zyden, aan het vleesch vast zit. Na achter toe is een opening, zoo groot dat men daar een kleine hand kan doorsteken, waar in de jongen na dat zy gehaairt en sterk genoeg zyn, om te lopen, zich begeven, als 'er eenig gevaar is, of wanneer zy slapen gaan, of zuigen willen, het welk zy dus continueren, zoo lang tot dat zy zonder de moer hebben leeren leven; het vreemdste van allen is, dat deze jongen in deze valsche buik opgebragt worden, zonder ooit in de rechte of binnen buik geweest te hebben; de beschryvers van dit dier zeggen, dat het aan en om de pram ontfangen en gevormt word, alwaar het eenige weeken groeit, tot dat het zyn volkomen gedaante, hair en gezicht heeft, als dan valt het in deze valsche of looze buik, daar het uit en ingaat, als het wil. De Schryver, uit wien wy dit ontleent hebben, zegt, dat hy de jongen van dit dier gezien heeft, vast gehecht aan de pram, van dat zy zo klein waren als een vlieg, tot dat zy de grotte hadden van een muis; het doet ook de oude niet zeer, de zak te openen, om na hare jongen te zien. Het land geeft ook eenige panters, buffels en wilde zwynen, omtrent de beginzels der rivieren. De rede, waarom 'er zo weinig schapen zyn, word daaraan toegeschreven, dat het land nog niet gezuivert is van wolven. Alle de andere dieren, die onder de wilden gerekent worden, doen den mensch geen schade, maar vluchten voor hem; hun hoornvee en verkens bewaren zy voor dezelve door heiningen. Toen de Engelschen eerst in *Virginie* kwamen, waren 'er gene ratten nog muizen, doch zy kwamen van de schepen wel haast in 't land, en vermenigvuldigden zodanig, dat zy gedurende een tyd zeer vreeslyk van dit ongedierte gekwelt wierden. De Virginische waterrat of Mussaskus ruikt als muskus; bunzingen en wezels vind men hier weinig, maar hazen en konynen in overvloed.

Geen land is zoo merkwaardig ten opzicht der verscheidenheid van 't pluimgedierte, als *Virginie*, zommige van dewelke zoo gezellig zyn, dat als zy een mensch onder een boom zien, zy op een telg, die naast by hem is, gaan zitten zingen. Hier is ook een grote meenigte

 en

en verscheidenheid van allerlei groot gevogelte, als ganzen, endvogels, veldhoenders, zwanen, faisanten, sneppen enz.; de beste van alle deze vogels zyn hunne wilde kalkoenen, die veel groter vallen als onze tamme; die van *Virginie* hebben verscheide aardige kunsjes, om deze dieren te vangen, en onder anderen een val, waarin 'er zomtyds 16 of 17 op eenmaal gevangen worden. Wat de visch aangaat, men kan met waarheid zeggen, dat geen land onder de zon, zulke vischryke zèen en rivieren heeft, als *Virginie*, en dat 'er bykans geenerlei zoort van visch in zèen of rivieren, word gevonden, waarmede de kusten en stromen van dit gewest, niet voorzien zyn, behalven verscheide zoorten, die in andere landen niet bekent zyn. Mosselen en oesters zyn 'er mede in overvloed, en deze laatste zoo groot, dat zommige de grootte hebben van een paardshoef. Paarlen worden hier ook gevonden; de Indianen hebben zomtyds grote paarlen gevischt, doch de Engelschen hebben tot nog gene andere als zaadpaarlen konnen opdoen, welke zy in grote kwantiteit na *Engeland* zenden. In 't voorjaar zyn de beeken en binnewaters, zoo vol van haaring, welke daar komt, om zyne kuit te schieten, dat het onmogelyk is, daar door te varen, zonder eenige van deze dieren te verpletten. Alle andere zoort van visch in Europa bekent, worden met meenigte de geheele zomer door in de rivieren gevangen, en tot spys genuttigt. Behalven deze zyn 'er verscheide zoort van visch, die niet gegeten worden, als de bruinvisch, de haai, de rog, enz. De wyze, waarop de rygers hier te land de visch roven, is vermakelyk om aan te schouwen. Deze vogel huppelt over het water, en blyft dikwyls eenige minuten met zyne uitgespreide vleugels daar op rusten, dan neemt hy een vlugt om hoog, schiet vervolgens heel vinnig neer, en duikt zomtyds wel een halve minuut lang onder het water, waarna hy dan weder opkomt met een visch, zoo groot, dat hy die nauwlyks kan dragen. Om hoog vliegende, schud hy het water zoo fel af, dat het als een regen neer valt, waarna hy met zyne buit boschwaards vliegt, ten zy de arend hem gewaar word, want deze zoo dra hy de reiger met eenige vischbuit beladen ziet, vervolgt hem, en poogt hem te boven te komen, doch zoo dra hy boven hem is, laat de reiger zynen buit vallen; de arend verlaat hem als dan, en vliegt met zulk een gezwindheid naar dien buit, dat hy die achterhaalt, eer ze op de grond komt; men heeft bespeurt, dat deze vogels zomtyds op roof gaan, en daarmede door de lucht zwerven, enkelyk als om het vermaak te hebben, van door den arend aldus nagezet te worden, en wanneer die dan niet op hen afkomt, maken zy een yslyk gerucht en getier, als om hem te tarten. Dit bedryf van deze vogels verschaft den aanschouwer een zeer groot vermaak gedurende het zomer saizoen, want des winters worden zy weinig vernomen, en gist men, dat zy als dan hunne roof dieper in zee halen, of dat zy zich al dien tyd tusschen onbewoonde eilanden langs de kust onthouden.

## VIII. HOOFDSTUK.

### Van de munt van *Virginie*, en deszelfs koophandel met *Engeland* en andere gedeeltens van *Europa* en *Amerika*; de grote inkomften uit de tollen op den tabak; hoe voordeelig die handel is voor *Engeland*, en door welke nadeelen dezelve jegenswoordig gedrukt word.

ALhoewel de gewoonlyke manier van handel te dryven, alhier gefchied door het verruilen van eene koopmanfchap tegen een ander, ofte wel van allerlei koopmanfchappen tegen tabak, zoo is 'er echter ook eenige Spaanfche en Engelfche muntfpetie, hoewel die in groter abundantie hier gevonden wierd, voor dat de prys van het geld afgezet wierd, het welk aanleiding gaf, om het geld na andere plantafien, daar het hoger als in *Virginie* kon uitgegeven worden, te vervoeren. Hunne voornaamfte fpetien zyn of in goud van de Arabifche munt, of in zilver en goud, van de Spaanfche Weft-Indifche ftempel, of Engelfche munt; doch alle deze muntzoorten zyn, gelyk wy reeds gezegt hebben, hier zeer fchaars; want doordien de Regeerders van de omleggende Colonien de prys van het geld te meermalen hebben verhoogt, zoo is dit de oorzaak, waardoor *Virginie* deszelfs contanten meeft is kwyt geraakt, welk ongerief niet te verhelpen is, ten zy de Colonien alle zamen aan eenerlei wet, omtrent de waarde der fpetien gebonden worden; men heeft onlangs wel eenige pogingen aangewend, om zulks te weeg te brengen, doch tot nu toe te vergeefs; zynde de fchaarsheid van het gereed geld zodanig in deze Colonie, dat zulke die eenige verre reis doen moeten, naauwelyks het nodige geld daartoe vinden konnen, en dat 'er niet genoeg is voor de planters, om hun arbeids volk te betalen, waardoor de menfchen in fchulden, krakkeel, en menigvuldige proceffen worden gewikkelt.

De Spaanfche dubbele Dubloen geld in *Virginie*, 3 pond fterl. 10 fchel. de Dubloen een pond 15 fchel., de piftool 15 fchel. 6 ft. de Arabifche Seqains 10 fchel.; de ftukken van achten, uitgezondert de Peroufche, 5 fchel.; de Franfche kronen 5 fchel.; Peroufche ftukken van achten en Hollandfche Dalers 4 fchel. Voor het overige,

zoo zyn alle de Engelsche muntspetien, op den zelfden voet gangbaar, als in *Engeland*.

Wy hebben reeds meermalen gezegt, dat de voornaamste handel dezer Colonie bestaat in tabak; de beste is die, welke langs de rivier *Jork* groeit, en deze word meest in *Engeland* verkogt en gesleten; de andere zoorten, genaamt *Oranoak*, als ook die, welke op *Maryland* groeit, is veel scherper op de tong, alhoewel die met niet minder voordeel word verhandelt in *Holland*, *Denemarken*, *Sweden* en *Duitschland*. Van deze koopmanschap vind men, dat 'er jaarlyks zedert een geruime tyd 30000 vaten zyn uitgevoert; dewelke behalven andere voordeelen, welke de Engelsche daar uit halen, een winst van 5 pond sterl. per vat buitens lands hebben uitgelevert; waardoor alzoo het kapitaal van de natie 150000 pond sterl. jaarlyks is vermeerdert. Dezen handel is buiten allen twyffel de aller voordeligste van alle andere negotie voor *Engeland*; meer dan 200 sware schepen worden het jaar door daarin bezig gehouden, en de koninglyke sckatkist profiteert het eene jaar door het ander, tusschen 3 en 400000 pond sterl. daar by. Zeker is het, dat 'er jaarlyks ruim 200 schepen met deze koopmanschap uit de baai van *Virginie*, *Maryland* daaronder begrepen, worden afgezonden, en dat de lading van ieder schip het een door het ander, mag worden gerekent op 300 vaten tabak, makende in alles 60000 vaten; waarvan wy de helft onderstellen, dat in *Engeland* gesleten word. De inpost van deze 30000 vaten, gerekent tot maar 400 pond tabaks gewigt, bedraagt op den voet van 8 pond sterl. voor ieder vat, t'zamen 240000 pond sterl.; de andere helft, welke wy onderstellen, dat uitgevoert word, rendeert 5 maal minder aan de Exchequer, om dat de impost daar van ingehouden word, en een gedeelte is van de subsidie. In oorlogstyd kan men geen wisse calculatie maken, vermids de handel en vaart, als dan zeer onzeker is. Alhoewel in den laatsten oorlog onze *Virginie* en *Marylands*-vaarders vry gelukkiger zyn geweest als die van de *Barbados*, *Jamaika* en de *Karibes*-Eilanden. Zommige, welke pretenderen een heel grondige kennis van de negotie van *Virginie* te hebben, geven voor, dat 'er 100000 vaten tabak in een jaar van *Virginie* en *Maryland* verzonden, en 40000 daarvan in *Engeland* gesleten zyn; indien dit zoo is, zoo hebben wy in onze rekening wegens de tol inkomsten en het profyt, het welk de natie daar uit trekt, geenzins te veel gestelt, en op dat de Lezer te beter zoude konnen begrypen, hoe zeer deze negotie is aangegroeit, zo dient, dat de stad van *Leverpole* meer dan 50 schepen in een jaar van daar heeft bekomen, dewelke alle in haar have zyn ontladen; men zegt, dat de stad van *Bristol* alleen meer dan 60000 pond sterl. jaarlyks aan tol van tabak uit *Virginie* betaalt, het welk niet onwaarschynlyk kan voorkomen,

men, indien het waar is, het geen wy van geloofwaardige koopluiden van die ſtad verſtaan hebben, dat een enkeld ſchip aldaar t'huis horende, genaamt de *Briſtolſche-koopman*, gedurende deze laatſte 20 jaren, 8 of 10000 pond ſterl. jaarlyks aan tol van tabak, waar mede het uit *Virginie* t'huis kwam, betaalt heeft.

Behalven dit groot voordeel, het welk de natie door het uitvoeren van deze koopmanſchap, na andere geweſten van *Europa* geniet, zoo komt ook in aanmerking, welk een overgroot getal menſchen daar door hunne koſt gewinnen; immers men rekent, dat er 70000 Engelſchen in *Virginie* door beſtaan, en het getal der genen, die in *Engeland* daar door ſubſiſteren, is geenzins minder van wegens de menigte van allerlei manufacturen en handwerkzelen, welke dagelyks uit *Engeland* na deze Colonie gezonden worden, vermids die van *Virginie*, alles wat zy tot hunne kleding, gerieflykheid en overdaad van noden hebben, als mede alle handwerks-gereedſchappen van hier bekomen; zoo dat de koopmanſchappen, welke derwaards gezonden worden, meeſt zodanig zyn, waardoor veele handen in 't werk gehouden en veele monden gevoed worden, en alzoo de voordeligſte zyn voor het gemeen. En waarlyk de behoeftigheden, welke *Virginie* uit *Engeland* is trekkende, helpen een eindeloos getal ambachtsluiden van allerhande ſlag, gene daar van uitgezondert, aan de koſt; vermids alle deze handwerkzelen zeer goed kargazoen zyn voor de Colonien, ten zy de onkundigheid ofte alte grote begeerlykheid van zommige koopluiden, den markt komt te bederven, door het zenden van al te groten kwantiteit der goederen. De voornaamſte koopmanſchappen, welke derwaards gezonden werden, beſtaan in lywaten, zyde ſtoffen, Ooſt-Indiſche waren, wyn en andere buitenlandſche goederen, voorts in allerhande lakens, en andere wolle ſtoffen en baajen, hoeden, allerlei Neurenberger waar, wyders allerlei yzer gereedſchappen als bylen, ſchoppen, meſſen, naalden; eindelyk ook allerlei gemaakte mans en vrouwe kleren, kouzen, ſchoenen en in een woord, alle handwerkzelen, die in *Engeland* gemaakt werden.

Die van *Virginie* hebben voormaals ook heel ſterk gehandelt in vatduigen en hoepels, op *Madera*, *Terceras Fial*, en de overige *Azores* eilanden, doch die van *Nieuw-Engeland* en *Nieuw-Jork*, hebben hen van dien zeer voordeeligen handel ontzet. Zy hebben echter nog eenige negotie met de zuiker eilanden, werwaards zy hunne beſte zoort van tabak zenden; zy handelen ook met tabak, rundvee, en levensmiddelen op de Barbados, van waar zy Barbados-brandewyn, ſyroop en zuiker, weder t'huis voeren. Want of ſchoon zy in *Virginie* zelf zeer goede brandewyn maken, en ook zuiker van hunne zuiker-bomen zouden konnen hebben, gelyk de ondervinding dat meer dan eens heeft getoond, zoo zyn die van *Virginie* zoo geaard, dat zy te lui zyn,

 om

om eenig ding te bearbeiden, het welk zy elders zonder moeite voor hunne tabak konnen bekomen. Daar zyn alzoo behalven tabak, verscheide andere zoorten van negotie, waardoor zy zouden konnen bestaan, en welker onderneming veel goeds aan die eerstgemelde koopmanschap zoude doen; want hoe minder daar van geplant word, hoe hoger die in prys zoude steigeren; en waarlyk het land is bekwaam tot verscheide andere zeer profytelyke handteeringen van wegens het timmerhout, dat daar in overvloed valt, met deszelfs toebehoren, als pik, teer en hars; zy zouden ook vlas, hennip, kattoen, en zelfs zyde konnen maken; immers tot de drie eerst genoemde koopmanschappen, is het land zoo bekwaam, als eenig ander in de werreld, en de moerbezi bomen hebben hier voormaals vele zywormen gevoed. De schildknaap *Eduard Digs* deed zeer grote moeiten en onkosten, om de zydemakery alhier voort te zetten, na dat andere daarvan afgezien hadden, doch vermids hem alle aanmoediging wierd afgesneden, moest hy 'er desgelyks uitscheiden; verscheide van de laatste Gouverneurs hebben om redenen, die zy niet zouden durven blank staan, alle de gene, die deze handtering poogden in stand te brengen, op allerlei wyze onderdrukt, zoo dat zy genoodzaakt wierden tot hunne vorige morzery en swaren arbeid, ik meen het planten van tabak weder te keeren, en zich met deze kostwinning te vrede te houden.

Zeker kruid, genaamt zy-rgras, groeit daar van zelfs op verscheide plaatzen, en kan op verscheide tyden des jaars gesneden worden; de vezels van deze plant zyn zoo fyn, als vlas, en veel sterker als hennip. Ten tyde van Koningin *Elisabet*, wierd 'er een stuk grofgryn van dit kruid geweven, en aan haar Majesteit gepresenteert, doch de Engelschen hebben het zedert verwaarloost, en verder generlei gebruik daarvan gemaakt, schoon zy van de Indianen dagelyks konnen gewaar worden, waar toe het bekwaam is, vermids deze hunne mandjes, visnetten, hangel-snoeren en koorden daarvan maken; zy zouden ook, gelyk die van *Nieuw-Engeland* en *Carolina* doen, met paarden, rundvèe, osse en verkensvleesch, of andere levensmiddelen konnen handelen op de zuiker-eilanden, indien niet het planten van den tabak hen al te sterk bezig hield, om op eenigerlei andere negotie ter dege te denken.

Zeker is het, dat alles wat tot de scheepsbou behoort, tot zulk een voordeel van de kroon en de koopluiden van *Engeland*, uit *Virginie* zou konnen aangebragt worden, dat het te wenschen ware, dat 'er eenige verzorging gemaakt wierd, om hen tot de negotie en handteering van die dingen te verpligten, door het verlenen van alle behoorlyke aanmoediging daar toe. Het schynt als onbegrypelyk, waarom de Engelschen, welker Colonien met alle deze goederen zoo rykelyk gezegent zyn, de onkosten en moeiten doen, van die in de Oost-zee te gaan halen, alwaar zy die meest met gereed geld moeten betalen, gelyk

lyk als pik, teer, hars, terpentyn, planken, maſten, kromhouten, touw en zeilwerk. Die van *Nieuw-Engeland* en *Virginie* zouden al het ſcheepswand en timmerhout, dat wy van noden hebben, ons rykelyk konnen verzorgen, en zouden wy den Noordſche volkeren, dan niet langer ons goud en zilver behoeven te brengen, dewelke behalven dat dikmaals niet al te heuſch met ons handelen. Die van *Virginie* zyn zoo weinig daarop bedacht, dat ſchoon zy zien, dat reeds andere derwaards komen, om ſchepen te bouwen, zy het echter zelden of nooit onderſtaan; ja, zy verzuimen niet alleen, om met levensmiddelen op andere eilanden te handelen, maar dat meer is, zoo is hunne eige voorraad zelden groot genoeg, om tegen eenige ſchaarsheid of duurte, die 'er zoude mogen vallen, eenige weinige maanden lang uit te houden; de eenigſte verſchoning, welke die van *Virginie* wegens hunne luiheid zouden konnen bybrengen, is dat men niet alleen nooit bedacht geweeſt is, om hunne nyverheid aan te moedigen, maar dat erger is, dat men in verſcheide gelegenheden, om particuliere inzichten, die ſtraks heeft pogen te dempen of onderdrukken. Daar benevens is het gebrek van ſteden en talryker zamenwoningen mede een oorzaak, welke hen belet, om met de vruchtbaarheid des aardryks groter voordeel te doen, gelyk wy zulks hierboven reeds aangemerkt hebben; doch de voornaamſte mismoediging, waaronder zy zuchten, zyn de hoge tollen op hunne koopmanſchappen, bedragende die zomtyds tienmaal zoo veel, als de eerſte onkoſten of uitgaven; en daar is geen afſlag, indien 'er aan de kwaliteit der goederen iets ontbreekt, geen inzicht voor ſchade, hoge vrachten of premien voor aſſurantie, voor misgewas, hoog arbeidsloon, of andere diergelyke toevalligheden; een zaak, waaruit niet dan het ganſchelyke verderf van deze Colonie te wachten is; want als de tolmeeſter en faktoor betaalt zyn, ſchiet 'er weinig meer over; zoo dat de tabaksplanter niet alleen bedrogen is ontrent de prys van zyn goed, maar zyne wiſſelbrieven worden meeſt geproteſteert, wederom gezonden, en hy word genoodzaakt zware intereſſen te betalen, indien hy proceſſen en erger ongevallen wil vermyden; gaat het zoo met zyne wiſſelbrieven, zoo is hy daardoor genoodzaakt, om de noodwendigheden, welke hy anders uit *Engeland* zou konnen ontbieden, t'huis zeer duur te kopen; want laat hy ze op credit komen, zoo werden ze hem doorgaans zoo duur aangeſmeert, dat de allerergſte woekeraar zich zoude ſchamen, iemand op die wys te knevelen. Verkoopt hy zynen tabak binnenslands, daar zyn Factoors, welke het hun werk maken, om de prys van de tabak zoo laag te houden, dat die naauwlyks de onkoſten van het planten kan goed maken. Hoe zal men dit alles verhelpen in tyden van oorlog? Door de Virginievaarders een convooi van oorlogſchepen te geven, waardoor het aſſurantie-geld kan geſpaart worden; maar zal iemand zeggen, hoe is dat doenlyk? doch deze vraag is reeds

zoo

zoo menigwerf beantwoord, dat het onnodig is, zulks te doen; dit zullen wy alleenlyk hier nog erinneren, dat het zenden van een of twee schepen onder zodanige Kapiteins of Kommandeurs, dewelke hen zelven verbeelden Admiraals te wezen, en geenerlei gezag, als hun eigen, begeren te respecteren, nimmer van eenige vrucht zyn kan. Want op wat wyze deze kapiteins te werk gaan, wanneer zy in West-Indie zyn, blykt uit zeekere vertoning in geschrifte, onlangs aan die, welke de bestiering van dezen handel hebben, overgegeven, waarin onderanderen gezegt werd; *zy maken het hun werk, om de regering van de Colonien te wederstreven, en wanneer 'er eenige factie of partyschap in een plaats is, spannen zy doorgaans met die factie aan tegen de Gouverneur; zy leggen gehele weeken lang in een have, zonder eenmaal uit te lopen, om te kruissen; zy handelen hun scheepsvolk zoo hard, dat zy hen dwingen, om weg te lopen, zoo dra zy ergens aanlanden, en alsdan ruineeren zy de koopvaarders en de koopluiden, door het pressen van het volk van de koopvaardy schepen.* En om nog eenige stalen van de moetwilligheid der Zeekapiteins hierby te voegen; een van dezelve in *Virginie* zynde, wilde de vader van zeekere juffrouw nevens haar vryer, en verscheide van hare maagschap, het leven benemen, om dat men hem niet wilde toelaten, met deze juffrou te trouwen, niet tegenstaande hy een vrouw en kinderen tot Londen hadde, waardoor de gehele provinci in oproer geraakte. In een klagte, welke die van *Mariland* laatst tegen een Kapitein inbragten, werd gezegt, *dat uit zyn gedrag bleek, dat hy bekwamer was, om in een dolhuis gezet te worden, dan om een oorlog-schip te commanderen.* De Lord *Cornbury*, tot *Nieuw-Jork* aan een Kapitein bevolen hebbende, om verscheide schepen, met provisie voor de Koninginnes reekening tot *Pensilvanie* en *Carolina* geladen, na *Jamaica* te convojeren, verschoonde zich, met te zeggen, dat zyn schip opgelegt en onttakelt was; deze schepen konden op *Kerstyd* uitgelopen hebben, hy beloofde den 25 *Maart* te zullen zeilen, maar hy bleef tot in 't laatst van *May* leggen; hy weigerde *Carolina* aan te doen, en de schepen, welke daar lagen, met zich te nemen, schoon de Gouverneur hem zulks uitdrukkelyk belast hadde.

EEN GEDEELTE VAN VIRGINIA

De Bergen van Apalatian

CAROLINA

DE WESTERZEE

K. Charles
Kaap Henry
Stratens K.
Warxes
Caratock
Nieu Inlet
Oud Inlet
Kaap Hattaras
Hattaras Inlet
K. Lookout
Albemarle County
Noratoke R.
Pantegoe R.
Masepung
Pantegoe
Neuse R.
Coranine
Clared on County
Clarendon R.
de West Branch
Wateree River
Esaw
Casitaciqui
Longs & Cranes
Charles Towne
Kaap Fear
Lockwood Folley
Craven County
Barkly County
Santee R.
Cooper R.
Ashly R.
Ashby Langer
Westoh
Colleton County
Pleasant Valley
Cambahe
Edelano Eyland
Cartaret
Seewe R.
Sullivant E.
Stono R.
Colleton Inlet
Po. Royall
Hiltons Hooft
St. Catalina
Sapola
Wallea
May R.
St. Matheo R.
B. St. Matheo

CAROLINA
door
Herman Mol.
de Plantasien zyn aldus gemerkt

Engelse Mylen

DE BERMUDAS EYLANDEN
Verdeelt in deszelfs Wyken
door
H. Mol.

Lengte ten Oosten van Carolina 14 gr. Breete 32: 25

Engelse Mylen

Davids Hooft
Smiths Fort
Pagets Fort
Cavendish Fort
Pavers Fort
Sandys Fort
Warwick Fort
Tobacco Bay
St. Georges
Worsenholme
Eyland
St. Davids Eyl.
Coopers Eyland
Pembrook Fort
Nonsuch
Southampton
Konings Cast.
Moores Eyland
Charles Fort
Long Bird Eyl.
Hamilton Haven
Stokes Bay
Whalebone Bay
Burnt Punt
Hammilton Tribe
Tuckers Stad
Baily Bay
Harington Sond
De Staggs
De Flatts
Smiths Tribe
Harrises Bay
Devonshire Tribe
Brackis p.
Elbow Bay
Abbotts Bay
Pembroke Tribe
Pagets Tribe
Warwik Tribe
Ierland Eyl.
Elysabeth Eyl.
Ruckets E.
Gats Eyland
Walford E.
De Groote Sond
Groot Turkle bay
Chamberlain Bay
Daniels Eyl.
Sandys Tribe
Brother Eyland
Georg Bay
Southampton Tribe
Port Royall
Somerset Eyl.
Heydon Bay
Flemish wreck

# DE HISTORIE VAN CAROLINA.

## EERSTE HOOFDSTUK.

### Behelzende een verhaal van deszelfs ontdekking, oprechting tot een Colonie, en van alle de oorlogen en andere merkwaardige gebeurnissen, in dat gewest voorgevallen.

ALhoewel de Eigenaars van deze Provintie voorgeven, dat dezelve door *Sebastiaan Cabot*, in 't jaar 1500 zoude zyn ontdekt, zoo word dit echter doorgaans ontkent. *Mr. Archdale*, een der gemelde Eigenaren, zegt in zyne beschryving van *Carolina*, dat *Hendrik* VIII. omtrent het jaar 1500 den Ridder *Sebastiaan Cabot*, met schepen voorzag, ten einde om nieuwe landen te ontdekken; dat deze *Cabot* de kust van *Florida* bereikt, en het vaste land een groot end Noord-Oostwaards omgezeilt hebbende, weder naar huis keerde; doch dit werd in geen eenig geloofwaardige Historieschryver alzoo gevonden, nochte dat *Sebastiaan Cabot* ooit zoo ver ten Zuiden verzeilt geweest is.

*Carolina* is het Noorderlyk gedeelte van dat wyd uitgestrekte landschap van *Amerika*, het welk door *Jan Ponce de Leon*, in het jaar 1512 ontdekt wierd. *Jan Ponce* landde omtrent 30 graden van den Evenaar, niet ver van de rivier t. *Matheo*, in het Zuiderlykste deel van deze Provintie; hy was van het eiland *Porto Rico* derwaards ge-

 zeilt,

zeilt, gevende aan dit landſchap den naam van *Florida*, om dat deszelfs uiterlyke gedaante is als een geſtadige lente. De Spanjaarden, welke de bezitting van dit landſchap zeer ter herten hadden, zonden na verloop van 8 jaren *Vaſquez de Aillon*, om het nog verder te ontdekken, als behorende aan Keizer *Karel* V, in wiens naam *Ponce de Leon* het in bezit genomen hadde; *Vasquez* landde aan de Noordkuſt, gevende aan de Noord-Noord-Weſtelyke baai, den naam van *Jordaan*; hy verrichte niets merkwaardigs, ten zy men voor zodanig wilde rekenen de onmenſchelykheid, welke hy bedreef omtrent de Inboorlingen van het land; want na dat hy een groot getal derzelve op zyne ſchepen genodigt hadde, lichte hy de ankers, en hield hen naderhand als de elendigſte ſlaven.

In het jaar 1526 zond *Karel* V. zekeren *Pamphilio Narveſi*; na *Florida*, dewelke zich in het Zuiſt-Weſtelyk gedeelte van dit land, het ſchraalſte van alle, zich zoo lang ophield, dat hy en de zyne geſchapen ſtonden, om elkander van honger te eten, doordien alle hunne levensmiddelen verteert waren. Tien jaren daarna kwam *Ferdinand Soto* hier, om goud en zilver mynen te ontdekken, by zich hebbende 500 ruiters, en 900 voetknechten; doch hy zelf en meer dan driederde van zyne zoldaten vonden hier haar kerkhof, deels door gebrek of ziekte, en deels door de hand der Indianen; de overige wierden door *Lodewyk Moscos* na *Nieuw-Spanje* gevoert, alhoewel niet zonder grote ſwarigheid, vermids de wilden hen in hunne marſch te meermalen op het lyf vielen, en verſcheide van de Spanjaarden dodeden.

Door dees ongelukkige zeer koſtbare togt, wierden de Spanjaarden zodanig afgeſchrikt, dat zy de gedachten wegens het verder ontdekken van dit geweſt eenige jaren na malkanderen genoegzaam lieten varen, en zich niet bemoeiden, als alleen met dat gedeelte van de kuſt, het welk recht tegen over *Nieuw-Spanje* legt, en niet met dat, het welk gelegen is binnen en aan de overzyde van de ſtraat van *Bahama*; zynde dit het landſchap, het welk wy in dit hoofdſtuk zullen verhandelen, en het welk met recht voor een der rykſte en vruchtbaarſte geweſten van *Amerika* mag doorgaan.

De Franſchen bemerkt hebbende, dat de Spanjaarden deze wyduitgeſtrekte ſtreek lands verwaarloosden, zond Koning *Karel* IX. op aanraden van den Admiraal *Coligni* twee ſchepen onder Kapt. *Joan Ribaut* derwaards, dewelke na een reis van 2 maanden in de rivier der *Dolphynen*, tuſſchen de rivier van St. *Matheo*, en die van *Mai* aankwam; de rivier naaſt aan die van *Mai* ſtromende, noemde hy de *Seine*; een andere, die daaraan volgde, noemde hy de *Somme*; een derde de *Loire*, en noch twee andere doopte hy met de naam van de *Charente* en de *Garonne*. Hebbende aan de mond van

van *Albermarles* rivier, toen de *groote-rivier* genoemt, een veilige en zeer gerieflyke have gevonden, bouwde hy aldaar een ſchans, dewelke hy *Charles Fort*, dat is, *Karels Schans* noemde, gevende aan die have de naam van *Port Rojaal*, dat is, *Konings-have*.

De borgerlyke Oorlog, om die toen in *Vrankryk* woedede, verſchafte aan den zoo evengemelden Admiraal zoo vele bezigheden binnenslands, dat hy *Ribaut*, zoo het ſchynt, niet eenmaal dacht, waardoor deze in 't kort zulk een gebrek kreeg aan levensmiddelen, dat zyne zoldaten begonden te muiten. *Ribaut* dit ziende, vergenoegde zich, om groter onheilen voor te komen, met eenige ontdekkingen Noord-Ooſtwaards te doen, en keerde daarop weder na *Vrankryk*, gedurende welke wederomtogt, het gebrek op de twee ſchepen zoo groot wierd, dat zy gedwongen wierden een van hun eigen volk te ſlagten, om den overigen tot ſpys te verſtrekken; welk droevig noodlot buiten twyffel meer andere zoude hebben getroffen, indien zy niet juiſt op die tyd een Engelſch ſchip ontmoet hadden, het welk hen met nieuwe levensmiddelen verzorgde. De vrede, twee jaren daarna tuſſchen de Proteſtanten en Roomſchgezinden in *Vrankryk* geſloten zynde, bragt *Coligni*, die toen ten hove in gunſt was, te weeg, dat 'er andermaal eenige ſchepen na dit geweſt gezonden wierden, het welk nu ter eeren van den Koning *Carel*, *Carolina* genoemt wierd; het gebied van deze ſchepen wierd aan eenen *Lodewyk Laudoner* opgedragen, dewelke met eenen gelaſt wierd, om een Colonie aldaar op te rechten. Hy kwam in 't jaar 1564, op den 20ſten Juny, met drie ſchepen aan de kuſt, werdende door de Indianen heel minnelyk ontfangen, doch hy konde gene goud noch zilver mynen ontdekken, onaangezien hy grote moeiten aanwendde, om die te zoeken. De levensmiddelen, die hy met zich genomen hadde, bykans verteert, en de Indianen of ongewillig, of niet in ſtaat zynde, om hem met nieuwe te voorzien, nam hy een beſluit, om weder na *Vrankryk* te keren, doch zoo als hy gereed ſtont, om onder zeil te gaan, kwam *Jan Ribaut* met drie ſchepen uit *Europa*, het welk van die uitwerking was op de gemoederen der Indianen, dat zy zich hielden, als of de komſt van deze nieuwe ſchepen hen al immer zoo aangenaam was, als den Franſchen; de Indiaanſche Koningen van *Homoloa*, *Seravatri*, *Almakan*, *Malika* en *Caſtri*, kwamen *Ribaut* opwachten, en hem wegens zyne behoude aankomſt geluk wenſchen, belovende hem na het gebergte *Apalatean*, het welk *Carolina* van *Virginie* ſcheid, te zullen geleiden. De Franſche hadden nu een grote verwachting van deze hunne nieuwe Colonie, wanneer de Spanjaarden met een eſquader oorlogſchepen, en een goed getal landmilitie aankwamen, de Franſchen uit hunne Forten joegen, *Ribaut* en 600 van de zyne dodeden, niet tegenſtaande zy hem het leven by hunne overgave hadden

 toe-

toegezegt, dwingende voorts *Laudoner*, om met eenige andere, die in het leven gebleven waren, weder naar *Vrankryk* te keren. De Koning van *Vrankryk* toonde zich over deze geweldadigheid der Spanjaarden, omtrent zyne onderdanen gepleegt, op generlei wyze gevoelig, en zulks om dat deze luiden meeſt van de Proteſtantſche religie waren; ja zommige willen, dat *Coligni*, dewelke mede van die gezindheid was, met het oprechten van deze Colonie niets anders beoogde, dan om aldaar een veilige ſchuilplaats voor zich en zyne Gereformeerde broederen te vinden, by aldien zy het in *Vrankryk* te kwaad kregen. Hoe het hier mede ook zy, *Pieter Melanda*, die het gebied over de Spaanſche vloot voerde, deed den haat der Indianen tegen die van zyne landaard door deze ongehoorde wreedheden, welke hy omtrent de Franſchen pleegde, zodanig toenemen, dat zy maar naar gelegenheid wenſchten, om het gene den Franſchen was wedervaren, te wreken; welke gelegenheid zich dan ook kort daarna op deed; want Kapt. de *Gorgues*, een Franſch Edelman, op zyne eige koſten drie kloeke ſchepen uitgeruſt hebbende, zeilde met dezelve na *Carolina*, en aldaar aangekomen zynde, veroverde hy het Fort, en dede alle de Spanjaarden, die daar binnen waren, aan ſtukken houwen. De vyanden hadden noch twee andere forten gebouwt, welke hy insgelyks na zeer weinig tegenſtand veroverde, doende de bezettingen het zelfde lot als die van het fort *Charles* ondergaan, waarna hy de forten tot den grond toe dede ſlechten. De Franſchen ondernamen een reistogt na de heerſchappyen van *Apalacha*, omtrent het gebergte, in welke heerſchappyen zy vele Indianen, tot het Chriſtengeloof bebekeerden. De Indianen van dat geweſt waren veel heuſcher, als de andere, die meer Noordwaards wonen; en hunne zeden en levenswys hadden zeer veel gelykheid met die der Mexikaanſche Indianen. Wy vinden niet, dat Kapt. de *Gorgues* eenige Colonie hier opgerecht heeft, of dat de Spanjaarden naderhand getracht hebben, om dit land weder onder hunne gehoorzaamheid te brengen, het welk alzoo zedert het jaar 1567 van alle Europeaanſche natien verlaten geweeſt is, tot aan de regering van Koning *Karel* II. van *Engeland*. In het jaar 1622 wierden verſcheide Engelſche familien, uit vrees voor de moorderyen der Indianen in *Virginie* en in *Nieuw-Engeland*, na deze kuſten gedreven, dewelke zich in de provinci van *Mallika* ter neer ſloegen, omtrent het beginzel van de rivier van *May*, alwaar zy zich bezig hielden met het bekeren der Indianen, daarom heen wonende; men zegt zelf, dat de Koning van het land het Chriſtengeloof heeft aangenomen. In het jaar 1653 begaf Mr. *Brigſtok*, een Engelſchman, zich na *Apalacha*, alwaar hy door zyne landsluiden, die zich aldaar bevonden, zeer minnelyk onthaalt wierd.

Eer wy verder gaan, zal het niet ondienſtig zyn, een korte beſchryving van *Carolina* te laten vooraf gaan, zoo als het was voor dat de En-

Engelschen zich alhier hebben neergeslagen, welke beschryving te vinden is in een vertoog, in het jaar 1644 gedrukt. In het zelve werd gezegt „ dat de rivier, welke naast aan *Virginie* in zee stroomt, genaamt „ is de *Jordaan*, onder de 32 graad; daaarvan daan ontrent 20 uuren „ gaans zuidwaards na beneden legt het voor gebergte van St. *Helen*, „ dicht by *Port-Rojal*, het welk de Franschen voor de beste en veilig- „ ste plaats hielden, om hunne planteryen te beginnen. Tusschen de „ *Jordaan* en *St. Heleen*, leggen *Oristanom*, *Ostanum* en *Cajagana*; „ *Oristanom* legt 6 uren van St. *Heleen*, *Ostanum* 4 uren van *Orista-* „ *num*, en *Cajagana* 8 uren van *Ostanum*. *St. Heleens* is 5 uren gaans „ van *Dosbaxos*, een haven; de baai van *Asapo* is van de laatstgemelde „ plaats drie uren, *Cavanusiom* van *Asapo* 3, en *Capula* is van *Cava-* „ *nusiom* 5 uren, *Saron* 9, St. *Alkani* 14, en *St. Pieter* 20 uren, leg- „ gende onder de 39 graad. N. B. *Matheo* is 5 uren van St. *Pie-* „ *ter*.

De namen der zoo evengemelde plaatzen meest door de Spanjaarden gegeven, zyn daarna door de Franschen en Engelschen verandert; zoo dat het swaar valt, deze oude beschryving van *Carolina* met de nieuwe in alles overeen te brengen, weshalven wy daar omtrent niets zullen vast stellen, als wanneer wy zullen bevinden, het met eene volkome zekerheid te konnen doen. Hoe het hiermede ook zy, vermids dit geweest nu wel 100 jaren lang door alle Europeaansche natien was verlaten, zoo scheen het toen billyk, dat een iegelyk, die de onkosten doen wilde, het zelve in bezit konde nemen; het voorwendzel, dat *Sebastiaan Cabot*, de eerste ontdekker van het zelve geweest is, verstrekte de Koning van *Engeland* een eigendomsrecht, waarvan Koning *Karel* II. zich wilde bedienen, want eenige van den groten en kleinen adel hem verzocht hebbende, dat hy hen daarmede wilde begiftigen, verleende de Koning in het jaar 1663, den 24. Maart een patent, ten behoeve van *Eduard*, Graaf van *Clarendon*, toenmaals Lord Opper-Kancelier van *Engeland*, George, Hertog van *Albemarle*, de Lords *Craven*, *Berklei* en *Ashlei*, de Ridders George Carteret, William Berklei en Jan Colliton, *dewelke* (gelyk 'er in het patent gezegt word) *aangezet door een Godvruchtige, en zeer loffelyke yver, tot voortplanting van het Evangelium, een zeker landschap verzocht hebbende in die gedeelten van* Amerika, *dewelke tot noch toe onbebouwt en alleenlyk bewoont waren door eenige barbarische volkeren, die de ware God niet kenden enz. zoo hadde zyne Majesteit goetgevonden hen te begiftigen met al dat land van zyne heerschappyen in* Amerika, *het welke strekt van het Noordende van het eiland, genaamt* Lucke-Ifland, *in de zuid-zee van* Virginie, *onder de 36 graad. N. B. en ten Westen zoo ver als de Zuidzee, en zoo verder Zuidwaards langs de gehele rivier St.* Matheo, *dewelke aan de kust van* Florida *paalt, en van daar Westwaards in een rechte lyn, zoo ver als de voorgemelde Zuidzeen zyn strekkende, met alle*

*de koninglyke visseheryen , mynen , magt over leven en leden , mitsgaders alle andere zaken tot een volstrekt eigendomsrecht nodig , mids betalende een erfpacht van* 20 *Mark jaarlyks.*

De zoo evengemelde Heeren verleenden daarop allerlei aanmoediging aan luiden , dewelke zich in deze provintie wilden neerslaan , en vermids 'er een uitdrukkelyke wet gemaakt wierd, gevende volkomen vryheid aan allerlei gezindheden van den Christelyken Godsdienst , zo begaven zich zeer vele Presbiterianen en andere Protestanten , die van de kerk van *Engeland* verschillen , derwaards. Zeker Schryver van een boekje , genaamt *Het geval der Dissenters in Carolina* , drukt ten dezen opzichte zich uit , als volgt : De eerst Hoofd-Eigenaars waren zodanig overtuigt , dat niets zoo bekwaam was , om die provintie in een volkryke en bloejende staat te stellen , dan een algemene volstrekte tolerantie , dat zy de uitdrukkelykste en ruimste verzorging tot zodanig een tolerantie maakten , die ooit omtrent eenige landswet in de gehele werreld gemaakt is , gelyk gezien kan worden uit de 96 , 101 , 102 , 106 , artikelen van de fondamentele constitutie , of grondwet dezer provintie , waarin gezegt word : Nademaal de inboorlingen van dat land t'eenemaal vreemd zyn van alle Christelyke Godsdienst-oeffening , en dat hunne afgodery , onwetenheid , of dwalinge ons generlei recht geven , om hen te verjagen , of kwalyk te behandelen , en dat zulke die zich van andere plaatzen derwaards begeven , buiten allen twyfel zullen zyn van verschillende gevoelens , omtrent zaken van religie , op hoop dat zy daar omtrent vryheid zullen erlangen , en dat het ook niet redelyk voor ons zyn zoude , hen uit dien hoofde uit te sluiten : en wyders , op dat de vrede in deze verschillendheid van gevoelens zoude worden gehandhaaft , en op dat onze zamenleving en vrindgenootschap met alle menschen , welkers schending , onder wat voorwendzel ook , niets anders is dan een sware belediging tegen den Almagtigen God , en een zeer groot schandaal voor de ware Godsdienst , die wy belyden , behoorlyk mag worden onderhouden , en ook op dat Joden , Heidenen , en andere die van de zuivere Christelyke Godsdienst verschillen , niet zouden afgeschrikt en al te ver daar van verwydert worden ; maar door het bekomen van gelegenheid , om de waarheid en redelykheid van deszelfs leerstukken , de vredelievendheid en onaanstotelykheid van deszelfs belyders te leren kennen , en voorts door goede behandeling en overtuiging , en alle andere zulke krachtdadige middelen van zachtmoedigheid , zoo gelykformig met het oogmerk en grondregels van het H. Evangelium eindelyk worden overgehaalt tot het omhelzen en ongeveinsdelyk aannemen van deszelfs waarheden : zoo is 't , dat de wet voor hunne vryheid in dezen gezorgt heeft , doch alzo , dat geen perzoon boven 17 jaren oud de weldaad of bescherming der wet zal genieten , ten zy die perzoon een lidmaat zy van eenige kerk of belydenis , en deszelfs naam in eenig kerkelyk register ingetekent.

Al-

Aldus zorgden deze Hoofd-Eigenaars, dat menſchen van allerlei gezindheden omtrent de Godsdienſt in deszelfs vrye en ongeſtoorde oeffening gehandhaaft en beveiligt wierden. De Lezer aldus een denkbeeld hebbende van dit gedeelte der wetten, waarop de regering van die Colonie gegrond is, zal alzoo veel beter in ſtaat zyn, om van den aard en grondregels van die mannen te oordelen, dewelke gelyk hy in 't vervolg zien zal, zoo zeer getracht hebben, om de fondamenten van deze regerings-vorm om ver te ſtoten. De zoo evengemelde grondwet, naar welke die regering gevormt is, beſtaat in 120 artikelen, opgeſtelt door dien voortreffelyken een zeer beruchten Staatsman, den Graaf *Shaftsbury*, een der Hoofd-Eigenaren, en de eenigſte van alle, die met eenige reden als een begunſtiger der Diſſenters kon worden verdacht gehouden. Het eerſte artikel van deze grondwet zegt, dat een *Palatinus* of *Palts-Graaf* uit de Hoofd-Eigenaren zal werden gekoren, dewelke dat ampt gedurende zyn leven zal bekleden, en na deszelfs overlyden zal de oudſte der Hoofd-Eigenaren hem daarin volgen. De *Palts-Graaf* is een uitvoerder der wet in allerlei gevallen; de overige Hoofd-Eigenaren hebben elk mede hunne ſtandplaatzen en voorrechten. De Schryver van het zoo evengemelde boekje zegt, dat alle de magt der regering in 4 der Hoofd-Eigenaren, als in een middelpunt geveſt wierd, namentlyk in den *Palts-Graaf*, en noch drie andere Eigenaars, gemagtigt, om alles waar toe zy volgens het patent bevoegt zyn, in uitvoering te leggen, onder de naam van het Palts-Gravelyk hof, welke vier Heren hunne Gedeputeerden houden in *Carolina*.

Volgens deze zelfde grondwet moeten 'er in ieder landſchap of provintie van *Carolina* wezen drie Erf-Edelen, eene genaamt *Land-Graaf*, en de twee andere genaamt *Caſſiques*. Het Parlement of Landsvergadering beſtaat uit de Hoofd-Eigenaren, of derzelver Gemagtigden, en voorts uit den Gouverneur en de Gemeenten. Daar moeten volgens de wet zyn in alles 25 *Land-Graven*, en 50 *Caſſiques*, om een Ridderſchap uit te maken, doch het getal der *Land-Graven* en *Caſſiques* is tot noch toe ganſch gering; ook worden zy nooit beſchreven, om uit dien hoofde als een hogerhuis te vergaderen, de verbeelding van welk hogerhuis de Gouverneur en de Gemagtigden der Hoofd-Eigenaren zich nu hebben aangematigt. De Gemeenten of Leden van het lagerhuis worden verkoren door de vrye ingelanden van ieder landſchap, gelyk de Gemeenten in *Engeland*; deze leden moeten volgens de wet in een lagerhuis vergaderen, en elk een gelyke ſtem hebben. Dit Parlement zoude alle twee jaren eens of meermalen als het de nood vereiſchte, vergaderen. Behalven het Palts-Gravelyk hof zyn 'er noch andere Gerechtshoven, gelyk als het hof van den *Opper-Rechter*, van den *Opper-Conſtabel*, van den *Kancelier*, *Theſorier*, *Opper-Kamerling* en *Opper-Hofmeeſter*. De titels van *Landgraven* en *Caſſiques*, zyn uitgevon-

vonden, om dezen adel van die van *Engeland* te onderscheiden, en de eerst gemelde te stellen in een graad beneden de laatste. De *Land-Graven* moeten bezitters zyn van 4 Baronyen, en ieder Barony moet 600 akers groot zyn. De *Cassiques* moeten hebben 2 Baronyen, ieder van 3000 akers, alle welke Baronyen door verkoping of anderzins niet mogen gesplist worden; edoch zy hebben magt, om een derde der zelve voor drie levens te verpachten, om daar uit een onderhoud te vinden voor jonger kinderen. Jeder provintie van *Carolina* heeft een *Sherif* en 4 *Vrede-Rechters*. Jeder Planter betaalt een stuiver aan erfpacht van ieder aker aan de Hoofd-Eigenaren, ten zy hy die erfpacht afkope. Alle de ingezetenen en vrymannen van 16 tot 60 jaren oud, zyn gehouden, gewapent te verschynen, wanneer de grote Raad zulks komt te gebieden.

De Hoofd-Eigenaren leiden zamen een kapitaal in, tot het uitrusten van schepen, en het overvoeren van volk en rundvée, welke gemene onkoste 12000 pond sterl. bedroeg, behalven het gene noch door zommige Hoofd-Eigenaars in 't byzonder, en boven dit kapitaal wierd opgeschoten tot beter voortzetting der Colonie. Ook zyn alle de renten en inkomsten der Hoofd-Eigenaren van den beginne af aangelegt tot den gemenen dienst van het land. Vele Dissenters, luiden van goede middelen begaven zich derwaards, om de sware vervolging, welke toen in *Engeland* woedede, te ontwyken, maar het getal van die gene, welke om beter fortuin derwaards gingen, was noch veel groter. Hoewel nu de moejelykheden en perykelen, die zy in den beginne ontmoeteden, niet gering waren, zoo was nochtans de aanmoediging die hen aan de andere kant gegeven wierd, zodanig, dat de gene, die slechts eenig goed gebruik van hunne nyverheid, konst of hand-arbeid wisten te maken, nooit berouw gehad hebben, van zich derwaards te hebben begeven, nademaal aan iegelyk vry perzoon, die over kwam, 50 akers land wierd gegeven voor hen zelve en dan noch 50 voor ieder dienstknecht, als mede zoo vele voor ieder huwbare dienstmaagd, en 40 akers voor eene, die niet meer huwbaar was. Daar benevens wierd aan ieder dienstknecht of dienstmaagd, hunne tyd uitgedient hebbende, 50 akers land gegeven, mids betalende een stuiver jaarlyksche erfpacht van ieder aker. De gemene prys waarvoor het land nu in *Carolina* verkogt word, is 20 pond sterl. de 100 akers, en 10 schel. jaarlyksche erfpacht. In alle huur-celen worden uitdrukkelyk uitgezondert alle ertsmynen, bergstoffen en groeven van allerlei kostelyke stenen.

De zaken op den voet als wy zoo even verhaalt hebben, vastgestelt zynde, benoemden de Hoofd-Eigenaars den Oversten *William Sayle* in het jaar 1670. tot Gouverneur van *Carolina*; de eerste planteryen, die eenigzins in staat geraakten, wierden langs de rivieren *Albemarle* en *Port Rojaal* opgerecht; doch de gerieflykheid der landbouw en veewei-

ding

ding van de rivieren *Ashlei* en *Coper*, trok het volk in vervolg van tyd meest derwaards, waardoor alzoo dat gedeelte des lands allermeest bewoont is. In 't jaar 1671. zonden de Hoofd-Eigenaars een nieuwe onderstant van levensmiddelen en andere behoeftigheden na de Colonie, en benoemden *James Cartaret*, den Ridder *John Yeomans*, en den Schildknaap *John Lock* tot *Land-Graven* in *Carolina*. De Grondwet in zommige gevallen gebreklyk bevonden zynde, wierden eenige tydelyke wetten daar by gevoegt, en de regerings-vorm op deze wys vast gestelt; namentlyk, dat die zoude werden waargenomen door een Gouverneur, te benoemen door de *Palts-Graaf*, wyders een grote Raad, bestaande uit 7 Gemachtigden van de Hoofd-Eigenaren, 7 Edelluiden, gekozen door het Parlement, en 7 van de oudste *Land-Graven* en *Cassiques*, voorts door een *Admiraal*, *Opperkamerling*, *Kancelier*, *Opper-Rechter*, *Secretaris*, *Opziener*, *Thesaurier*, *Opper-Hofmeester*, *Opper-konstabel enz*. Alle de welke door de Hoofd-Eigenaren respectivelyk moeten benoemt worden. De Raad, om compleet te wezen, moet bestaan in een Gouverneur en 6 Raadsleden, van welke ten minsten drie Gemagtigden moeten zyn van de Hoofd-Eigenaren; en vermids het getal der inwooners te gering was, om een Parlement volgens de grond wet uit te maken, zoo wierd verordineert, dat dit Parlement of landsvergadering voortaan zoude bestaan uit een Gouverneur, de Gemagtigden van de Hoofd-Eigenaren, en 20 Leden, dewelke door de vrye ingelanden zouden werden gekozen, namentlyk 10 uit het landschap *Berklei*, en 10 uit het landschap *Colliton*, welk getal der leden zoude werden vermeerdert zoo dra 'er meerder Provintien zouden werden opgerecht, en naar mate dat het getal der Inwooneren van de Provintien zoude toenemen. De nieuwe wetten wierden in 't jaar 1671. gemaakt, na dat de Graaf van *Craven*, *Palts-Graaf* geworden was, zynde de Hertog van *Albemarle*, de eerste *Palts-Graaf* overleden. De Kapt. *Halsted* kreeg in dat zelve jaar bevel, om de rivier *Ashlei* hoger opwaards te ontdekken; daar wierd ook een aftekening van een stad gezonden, dewelke indien zy binnen de eerste 100 jaren volbouwt word, zoo zal het vry wel wezen; de Gouverneur, die den overste *Sayle* in zyne bediening volgde, was de Ridder *John Yeomans*, Baronet, onder wiens regering verscheide van de hier voor gemelde zaken zyn voorgevallen. Omtrent het jaar 1680. maakten de Eigenaars den Schildknaap *Joseph West*, een der eerste Planters van *Carolina* tot Gouverneur; deze was een man van kloekmoedigheid, wysheid, godvruchtigheid en zachtzinnigheid, en zulk een Gouverneur was in dezen tyd noodzakelyk, want alhoewel vele dissenters herwaards gevlugt waren, om een schuilplaats tegens hunne vervolgers in *Engeland* te vinden, zoo ontbrak het hier ook niet aan mannen van andere beginzelen, dewelke de vrede van deze eerst beginnende Colonie door factien en partyschappen stoorden. De twee voor-

ſte factien waren die van de Hoofd-Eigenaars, en van de Planters; en deze tweeſpalt rees zoo hoog, dat zeker *John Colepeper*, gevangen na *Engeland* gevoert wierd, met een beſchuldiging van hoog verraad te zynen laſte, wegens het verwekken van een rebellie in *Carolina*, waarover hy in *Weſtmunſterhall* te recht geſtelt wierd, doch het bleek na een volkome onderzoek van zaken, dat het niet anders was, als een hevig krakkeel tuſſchen eenige Planters en Ingezetenen van de provintie. De Overſte *Weſt* deed in 't jaar 1682 het Parlement byeen komen, wanneer 'er verſcheide acten of wetten gemaakt wierden, onder anderen een wet tot beveiliging der grote wegen, een tot ſtuiting van dronkenſchap en reukeloos ſweren, een tot onderhouding van den Zondag, en een tot vaſtſtelling van het getal der militie. De Hoofd-Eigenaars rechteden een byzondere rechtsbank op tot het beſliſſen van alle verſchillen tuſſchen Engelſchen en Indianen. De Gouverneur *Weſt*, omtrent deze tyd beſchuldigt zynde, dat hy de Indianen aan andere natien verkogt, zoo wierd hy om deze reden, als ook om dat hy de party der Planters tegen die der Hoofd-Eigenaars te veel begunſtigde, in 't jaar 1683 van zyn ampt afgezet, en de Schildknaap *Joſeph Moreton* in deszelfs plaats aangeſtelt.

Het was omtrent deze tyd, dat de diſſenters in *Engeland*, door de Roomſche factie en hunne aanhangers zeer fel vervolgt wierden, waar door zeer vele familien van die gezindheid genoodzaakt wierden, hun vaderland te verlaten, en een veilige ſchuilplaats in de Colonien te zoeken; onder deze was ook eene Mr. *Blake*, broeder van den vermaarden Generaal van dien naam, dewelke in het jaar 1683 met verſcheide andere familien in *Carolina* aan kwam. Door de tegenwoordigheid van deze *Blake*, wiens geſlacht tegenwoordig een der aanzienlykſten van *Carolina* is, begon de party der Diſſenters weder nieuwe moed te krygen, doordien de Gouverneur met een van deszelfs dochters trouwde, waardoor *Blake* in ſtaat geſtelt wierd, om hen beter dan ooit tegen hunne tegenpartyders te beſchermen. Het was niet lang daarna, wanneer het landſchap *Berklei* tuſſchen *Stono* en *Sewe*, als mede kort daarna het landſchap *Craven*, ten Noorden van *Berklei*, en dat van *Colliton* ten Zuiden, afgeſtoken wierden, alle welke landſchappen geſmaldeelt wierden in vierkante blokken van 12000 akers, om onder de Hoofd-Eigenaars, *Land Graven* en *Caſſiques* te worden verdeelt.

De Gouverneur *Moreton* deed kort na het aanvaarden van zyn ampt, het Parlement zamen komen, en maakte verſcheide nieuwe wetten, als onder anderen een tot het heffen van 500 pond ſterl. tot goedmaking van de gemene onkoſten der Colonie, een wet tot verhoging der waarde van uitheemſche muntſpetien, een tot het beletten van gerechtelyke vervolging wegens ſchulden, buiten de Colonie gemaakt, nevens verſcheide andere; en ſchoon de wet, verbiedende den ſlavenhan-

handel, desgelyks vernieuwt wierd, zoo voeren zommige echter noch al voort met het verkopen van Indianen, waarvan de Gemagtigden der Hoofd-Eigenaars zelf niet zuiver waren; of nu de Gouverneur Mr. *Moreton* hem heimelyk daarin begunstigde, gelyk zommige menen, konnen wy niet voor zeker vaststellen; gewis is het, dat hy dat ampt niet lang bekleedde, vermids de *Palts-Graaf* het jaar daaraan volgende den Ridder *Richard Kyrle* tot Gouverneur aanstelde; deze was een *Jersch* Edelman; doch door dien hy binnen het jaar sturf, wierd *Joseph West* andermaal door den Raad tot Gouverneur verkoren; en vermids hy een man was van grote middelen, zoo vonden de Eigenaars geraden, de verkiezing van den Raad te bekrachtigen.

Gedurende deze twede regering van Mr. *West*, begaf de Lord *Cardrosse* zich nevens 10 andere Schotsche familien, na *Carolina*, dewelke zich te zamen tot *Port Rojal* neersloegen, als zynde de gerieflykste van alle havens van *Carolina.* Deze Lord was van het huis van *Buchan*, welke titel als Graaf van *Buchan* hy ook naderhand onder den Koning *William* gevoert heeft; zyn verblyf in *Carolina*, was niet heel lang, want hebbende een misnoegen opgevat over zekere onheusche behandeling, die hem al hier wedervoer, begaf hy zich weder na *Schotland*; de andere Schotten, die zich mede tot *Port Rojal* hadden neergeslagen, wierden kort daarna door de Spanjaards van daar verdreven.

In deze tyd was het dat de Dissenters uit alle Provintien van *Engeland* herwaards overkwamen, zoo dat de Colonie dagelyks volkryker en magtiger wierd. *James Colleton*, een Inwooner van de *Barbados*, broeder van de Hr. *Pieter Colleton*, en een der Hoofd-Eigenaren wierd in die tyd met den titel van *Land-Graaf* begiftigt, waarop hy dat Eiland verliet, en zich met zyn huisgezin na *Carolina* begaf; alwaar hy zich tot oud *Charlestoun*, aan de rivier *Coper* neersloeg, en een fraai huis bouwde, het welk noch heden het Gouverneurs huis genoemt word, doordien hy kort na zyne aankomst Gouverneur gemaakt wierd; deze Gouverneur deed in het jaar 1687 het Parlement zamen komen, en vermids de meeste leden derzelve een mishagen hadden opgevat tegen de fondamentele constitutie, of grondwet, waarby de regeringsvorm is vastgestelt, benoemden zy Commissarissen, om die te onderzoeken, welke Commissarissen vervolgens een ontwerp van eene nieuwe regeringsvorm opstelden, het welk van de voorgaande niet weinig verscheelde; edoch dit nieuwe ontwerp wierd door de Hoofd-Eigenaars, en het gansche Volk van *Carolina* verworpen. De Gouverneur *Colleton*, gaf voor het overige zoo weinig genoegen door zyne manier van regeren, dat hy uit de provintie gebannen wierd; noodlot, het welk aan zeer weinig andere Gouverneurs van Colonien tot deze tyd toe te beurt is gevallen.

De Schildknaap *Archdale*, zegt in zyne befchryving van *Carolina*, dat de Schildknaap *Thomas Smith*, den zoo even gemelden Gouverneur in dat ampt volgde, en dat hy *Archdale* na *Smith* Gouverneur wierd; doch dan moet de laatftgemelde tweemaal Gouverneur geweeft zyn, vermids wy vinden, dat verfcheide andere voor 't jaar 1694 dat ampt bekleed hebben; Mr. *Archdale* zegt, dat in dat jaar de Gouverneur *Smith* aan de Hoofd-Eigenaars fchreef, dat zy iemand uit den haren na *Carolina* wilden zenden: echter is zeker, dat Kolonel *Robert Guarry*, omtrent 't jaar 1690 Gouverneur geweeft is; dat Mr. *Southwell* dat ampt na hem bekleed heeft, en dat in 't jaar 1692 de overfte *Philip Ludwel* Gouverneur geweeft is, en dat deze gevolgt wierd door den bovengemelden Schildknaap *Thomas Smith*, Land-Graaf van de Colonie.

*Archdale* verhaalt wyders, dat *Thomas Smit* een man was van grote wysheid, nuchterheid, en lieftaligheid, doch dat hy zulk een verdriet kreeg in het bewind, om dat hy een iegelyk niet konde voldoen, gelyk by wenfchte, dat hy in 't jaar 1694 na *Engeland* fchreef, dat het onmogelyk was, de zaken van de Colonie te veftigen, ten zy een van de Hoofd-Eigenaars zelf overkwame met volle magt en gezag, om alle klagten te horen, en alle misbruiken te verbeteren. De Hoofd-Eigenaars namen de brief van *Thomas Smith* in overweging, en verkozen den Lord *Afhley*, als een man, begaaft met alle de nodige hoedanigheden tot zulk een heilzaam werk, doch hy verzocht, dat men hem daarvan wilde verfchonen, wyl de belangen, die hy in *Engeland* hadde, zyne tegenwoordigheid aldaar niet konden ontberen; waarop de Schildknaap *Archdale* door de Hoofd-Eigenaars verkoren, en met een zeer ruime magt en gezag voorzien wierd, dewelke hy zoo dra niet hadde ontfangen, of hy begaf zich onder zeil. Hy kwam in Auguftus des jaars 1695 in *Carolina*; hy vond de zaken van de Colonie in een grote verwarring, weshalven hy het Parlement dede zamen komen, aan het welke hy een aanfpraak deed; die van het Parlement kozen den Schildknaap *Jonathan Amori* tot hunnen Spreker; vervolgens prefenteerden zy een zeer plichtfchuldig adres aan den Gouverneur, waar na men zich begaf tot het verhandelen van zaken, doch zoo groot was de tweedragt en verdeeltheid onder hen, dat zonder de buitengemene geduld en langmoedigheid, welke *Archdale* in deze gelegenheid gebruikte, hy nooit in ftaat zoude zyn geweeft, om de vergadering tot een ftilftand te brengen, gelyk hy echter eindelyk deed tot zoo verre, dat de meefte wanorders, waaronder de Colonie was zuchtende, geftuit of afgefchaft wierden.

Het Parlement prefenteerde een adres van dankzegging, aan den Gouverneur, om aan de Hoofd-Eigenaars na *Engeland* gezonden te worden, en alle zaken kregen een beter plooi. In die tyd gebeurde het, dat de *Tammafées*, een Indiaanfche Natie, dewelke voormaals onder

onder de Spanjaarden geweest, doch nu onder de Engelschen waren, een inval deeden in 't gebied van een andere Indiaansche natie, ontrent *Santa-Maria*, niet ver van *St. Augustino* wonende, van dewelke zy 'er een goed getal gevangen namen, met een voornemen, om die op de *Barbados* of *Jamaica* voor slaven te verkopen, gelyk onder hen gebruikelyk was. Mr. *Archdale* zulks verstaan hebbende, zond aan den Koning der *Tammasèes* bevel, dat hy deze gevange of overwonne Indianen na *Charlestoun* zoude brengen, het welk hy dan ook deed, en vermids de Koningen van *Engeland* en *Spanje* te dier tyd bondgenoten waren, zoo gebood de Gouverneur den Koning der *Tammasèes*, dat hy ze van daar na *St. Augustino* zoude voeren, gevende hen een brief aan den Spaanschen Gouverneur, waaruit men ligtelyk kan afnemen hoe kleinen macht deze Indiaansche Koningjes hebben, vermids deze den Gouverneur van zulk een geringe Colonie, als Carolina toen was, zoo groot als het nu ook zyn mag, te gebod moest staan.

De Spanjaarden van *St. Augustino*, schreven een brief van dankzegging aan den Engelschen Gouverneur; en niet lang daarna zond de Spaansche Gouverneur een Indiaansche Koning met een brief van beklag over eenig ongelyk, dat de Engelsche Indianen den Spaanschen hadden aangedaan, De Spaansche Indianen waren genaamt *Churchcates*, van dewelke 'er drie door de Engelschen Indianen, genaamt *Apalachicoloës* gedood waren; de Gouverneur beval daarop aan alle de Indianen, die onder zyne gehoorzaamheid stonden, dat zy den Spaanschen generlei leed zouden aandoen, het welk van zoo goed een gevolg was, dat wanneer *Robert Barrou*, *Eduard Wardel* en andere Engelschen op een tyd door storm zuidwaards van *St. Augustino* gedreven wierden, de Spaansche Indianen hen geen kwaad deden, en wanneer zy naderhand tot *St. Augustino* kwamen, de Gouverneur hen met allerlei levensmiddelen verzorgde.

De Overste Bul, een lid van den Raadt, die zeer sterk met de Indiaansche natien handelde, bewoog die, welke ontrent kaap *Fear* woont, zich aan de Engelschen te onderwerpen, dewelke hen echter niet veel vertrouwden; want een schip uit *Nieuw-Engeland* komende, op die kust schipbreuk geleden hebbende, besloten de Passagiers, die ten getale van 52 daaraf gekomen waren, zich te verschanzen uit vrees, dat de Indianen hen zouden vermoorden. De Indianen kwamen op hen af, en wenkten hen door teekenen van vriendschap, dat zy vryelyk en gerust by hen zouden komen, het welk de Engelschen niet dorsten wagen. Ten laatsten, wanneer alle hunne levensmiddelen verteerd waren, begaven zich zommige van de Engelschen in 't open veld, dewelke zeer heusch door de Indianen onthaalt, en met alles wat zy nodig hadden, verzorgt wierden; de Koning van deze Indianen nodigde hen in zyn stad en tracteerde hen, 4 of 5 van de Engelschen trokken na *Charlestoun*, om den

den Gouverneur kennis te geven van hunne ramp, dewelke zoo voort een ſchip zond, om de overige te halen.

Terwyl Mr. *Archdale* Gouverneur was, gebeurde het, dat twee Indianen onder het drinken krakkeel gekregen hebbende, de een den anderen dood ſtak; het wyf van den gedooden daarby zynde, haalde ganſch ſchielyk haar mes uit en ſneed den moordenaar zyne mannelykheid af, om hares mans dood te wreeken. De Gouverneur, die juiſt niet ver van de plaats was, daar dit voorviel, beval den misdadigen te vervolgen, dewelke daarop in een moeras ontrent 16 mylen van de ſtad wierd gevangen. De natie, tot dewelke de overledene behoorde, dezen doodſlag vernomen hebbende, kwam hunne Koning tot den Gouverneur, en verzocht dat de moordenaar mogt geſtraft worden; eenige van zyne vrienden wilden hem vry kopen, gelyk doorgaans geſchied, doch die van de beleedigde natie wilden zich niet te vreden houden, ten ware hy gedood wierd, waarop de Gouverneur beval, dat hy volgens de gewoonte der Indianen, door des overledens beſte kameraad zoude doodgeſchoten worden; wanneer hy nu na de plaats van de executie geleid wierd, kwam zyn Koning by hem, en vermaande hem, *naardien hy toch ſterven moeſt*, *te ſterven als een man*, daar by voegende, *dat hy hem zoo dikwyls wegens het drinken van ſterken drank hadde gewaarſchouwt*, *en dat hy het nu met de dood moeſt betalen*, *om dat hy na zynen raad niet hadde geluiſtert*. Aan den paal gekomen zynde, begeerde hy, dat men hem niet zoude vaſt binden, zeggende, *ik zal niet uit de ſtee wyken*, *als hy ſchiet*, gelyk hy dan ook deed; hy wierd in het hoofd geſchoten, en viel alzoo dood ter aarde. Hierdoor wierd een oorlog voorgekomen tuſſchen de twee natien, tot dewelke de twee Indianen behoorden.

De Indianen, die het land langs de rivier *Pemlico* bewoonden, wierden in die tyd meeſt door een aanſtekende ziekte weggerukt; en de *Coranines*, een zeer bloedgierige en barbariſche natie der Indianen wierd door een andere naburige natie meerderdeels verdelgt, al het welke onder de regering van Mr. *Archdale* voorviel, in wiens tyd ook verſcheide familien uit *Nieuw-Engeland* na *Carolina* kwamen, dewelke zich aan de rivier *Sewee* in *Noord-Carolina* neerſloegen. De Gouverneur *Archdale* na *Engeland* gekeert zynde, wierd *Joſeph Blake*, zoon van den hier voorgemelden *Blake*, tot Gouverneur gekozen, als de bekwaamſte Perzoon tot dit ampt, het welk hy dan ook tot een ieders genoegen waarnam.

In deze tyd kwam de Majoor *Daniel* uit *Engeland*, met zich brengende een nieuwe Conſtitutie, of regerings wet, beſtaande uit 41 artykelen, by dewelke al immer zoo wel gezorgt was voor de vryheid van Conſcientie, als by de oude grondwet gedaan was; doch deze nieuwe artykelen zyn nimmer door het Parlement van *Carolina* bekragtigt.

De

De Gouverneur *Blake*, schoon hy zelf een Dissenter was, vindende dat 'er geen vast onderhoud was voor den Predikant van de kerk van *Engeland*, bezorgde een Acte van de Vergadering, bestaande meest uit Dissenters, tot het bouwen van een bekwaam huis met een fraai stuk lands daarnevens, twee dienstboden en 150 pond sterl. jaarlyks voor altoos, ten behoeve van den Predikant van *Charlestoun*. Zyn huisvrouw was mede een grote weldoeneresse ontrent de bisschoppelyke kerk, alle welke weldaden door Dissenters gepleegt, een beeter loon verdienden, dan het geen hen wedervoer van die gene, die *Blake* in het bewind volgden; deze Gouverneur in 't jaar 1700 overleden zynde, kwamen de Gemagtigden der Hoofd-Eigenaren by malkanderen, en traden tot de verkiezing van een nieuwe Gouverneur, welk ampt doorgaans aan den oudsten *Land-Graaf* word opgedragen, ten zy 'er iets op hen te zeggen valt, of ten zy 'er eenig perzoon met dat karacter uit *Engeland* gezonden word; deze verkiezing viel den Schildknaap *Joseph Moreton*, als zynde de oudste *Land-Graaf*, te beurt, doch de Kapt. *James Moor*, een der Gemagtigden, steunende op de vrinden, die hy onder dezelve hadde, verklaagde *Moreton* als eene die het vertrouwen, door de Hoofd-Eigenaars in hem gestelt, geschonden hadde, door het aannemen van een Acte van Koning *William*, om te wezen Rechter van de Admiraliteit, terwyl hy ter zelver tyd zodanig een Acte tot dat zelve ampt van de Hoofd-Eigenaars hadde, en of schoon deze aanklagte aldus wierd beantwoord, namentlyk, *dat uit het koninglyk patent niet bleek, dat de Eigenaars iemand konden magtigen, om perzonen in rechten te vervolgen wegens feiten, buiten hunne heerschappyen gepleegt, welke magt nochtans noodzakelyk was voor zodanig een Rechter:* zoo was de party, die het met *Moor* hield zoo sterk, dat *Moreton* op dit voorgeven van zyn ampt afgezet, en *Moor* in deszelfs plaats aangestelt wierd. *Moreton* deed daarop een informatie en klagte voor de Hoofd-Eigenaars beleggen, doch tevergeefs. Deze verkiezing van Mr. *Moor* mag men aanmerken, als het noodlottig tydstip van alle de rampen en wederwaardigheden, welke die Colonie zedert getroffen, en aan de Ministers van *Engeland* zoo vele moejelykheden veroorzaakt hebben.

De Graaf van *Bath* overleden zynde, en deszelfs zoon *John*, Lord van *Granville*, onlangs Pair van het hogerhuis geworden, wierd tot Palts-Graaf verkoren. Al de werreld weet, hoe ieverig deze Lord zich toonde in het doordryven van een bil tegen occasionele Conformiteit, en hoe zeer zyne afkerigheid tegen de Dissenters is gebleken zelfs in de zaak van de tin-mynen, in 't Westen van *Engeland*, toen hy Opziender van deze mynen was. Zyne verbittering was zodanig, dat hy ook daarom niet lang in bediening bleef onder een regering, gegrond op beginzelen van rechtvaardigheid en gematigtheid, een regering,

ring, welke in alle dingen de eenigheid poogde te bevorderen, en welke in der daad tot het vereenigen van de gemoederen der Brittische onderdanen meer heeft toegebragt, als alle de voorgaande Vorsten zamen. Laat ons nu zien, op wat wyze de Kapt. *Moor* die geene betere grondregels hadde, als de zoo evengemelde Palts-Graaf, omtrent de regering van *Carolina* te werk ging. Mr. *Moor*, zegt de Schryver van het meergemelde boekje, genaamt *het geval der Dissenters in Carolina*, zich dus onbeschaamdelyk als Gouverneur ingedrongen hebbende, besloot zyn voordeel te doen met het gezag, dat hy in handen hadde, en dewyl hy niet ryk genoeg was, om van zyn ampt te konnen bestaan, nam hy voor, om zich van den gehelen handel met de Indianen alleen meester te maken. Tot dien einde ontwierp hy een acte, welke hy aan de vergadering voordroeg, doch *Robbert Stevens* en *Nicolaas Trod*, en verscheide andere toonden den bozen toeleg van deze Acte zoo klaarlyk, dat die van de vergadering ze weg worpen. De Gouverneur beschreef ontrent het einde van 't jaar 1701, een nienwe vergadering, en hoewel de vrye ingelanden alleen bevoegt zyn, om hunne stemmen te geven tot het verkiezen van leden, zoo bragt deze Gouverneur het daar heen, dat vreemdelingen, dienstboden, ja zelfs Negers hunne stemmen gaven tot het verkiezen van zodanige leden, welke zyne aanhangers en vrienden waren. Deze en andere diergelyke practyken omtrent de verkiezing der leden, waren oorzaak, dat die van het landschap *Colliton* een schriftelyke klagte over het gedrag des Gouverneurs aan den *Palts-Graaf* zonden. Het voorstel, 't welk hy in deze zelfde vergadering deed, om St. *Augustino*, een Spaansch Fort aan te tasten, geschiedde met geen beter oogmerk, namentlyk om by die gelegenheid Indiaansche slaven te maken, en dezelve voor zyn profyt te verkopen, doch eer wy van deze onderneming verder spreken, zullen wy noch zeggen, dat *John Ash*, een der leden voorgestelt hebbende, dat men de hier bovengemelde Constitutie, door den Majoor *Daniel* overgebragt, behoorde te bevestigen, hy daarin wierd tegen gesproken door de Heeren *Trod* en *How*, vrinden van den Gouverneur, welke deze Constitutie als iets belachelyks uitschilderden. Alhier staat aan te merken, dat deze *Trod* zelf Gouverneur van *Providence* geweest was, alwaar hy zich zodanig hadde gedragen, dat op een klagte der Inwoonders hy van dat ampt afgezet wierd. Om nu tot de zoo evengemelde onderneming tegen St. *Augustino* te komen; de Gouverneur dede 2000 pond sterl. door een Acte van de vergadering heffen; om de onkosten van deze togt goed te maken, doende vervolgens zoo vele schepen pressen, als 'er tot het overvoeren der troepen van noden waren, welke troepen zich *Port-Rojaal* zouden verzamelen; het getal derzelve was 1200, namentlyk 600 Engelschen en 600 Indianen; de Gouverneur nam het gebied zelf op zich, terwyl de Overste *Daniel*, een wakker krygsman met een andere party de rivier *Periaga* opwaards ge-

gezonden wierd, om St. *Augustino* van de landzyde te bestormen, terwyl de Gouverneur het van de waterkant zoude aantasten; zy vertrokken beide in Augustus des jaars 1702; de Overste *Daniel* veroverde op zynen togt twee kleine Spaansche Dorpen, genaamt St. *Jan* en St. *Mary*; daarvan daan trok hy na St. *Augustino*, bestormde en veroverde de stad, eer de Gouverneur *Moor* met zyne vloot was aangekomen. De Inwooners waren met hunne beste goederen in het Kasteel gevlugt, het welk met een zeer diepe en brede gracht omringt was, en voorzien met levensmiddelen voor 4 maanden; *Daniel* vond nochtans een aanzienelyke buit in de stad; daags daar aan kwam de Gouverneur met het Vlootje aan, een krygsraad gehouden zynde, wierd besloten, de troepen aan land te zetten, het welk geschied zynde, posteerden zy zich in de kerk en blokkeerden het kasteel; de Engelschen hielden dus een maand lang de stad in bezit, doch vindende, dat zy by gebrek van bomben en mortieren niets konden uitrechten, zonden zy een sloep na *Jamaica*; doch de Kommandeur van de sloep, zeilde in plaats van *Jamaica*, na *Carolina*, 't zy uit eenige bangheid, of uit trouwloosheid; doch wanneer hy zag, dat andere zich aanboden, om dezen last te verrichten, begaf hy zich andermaal onder zeil, na dat hy een geruimen tyd in *Carolina* vertoeft hadde. De Gouverneur ziende, dat de sloep te lang uitbleef, zond den Oversten *Daniel* met de zoo evengemelde boodschap na *Jamaica*. Deze krygsman, die het hartelyk wel meende, verkreeg een onderstand van bomben, en keerde met dezelve na *St. Augustino*. Midlerwyl kregen de belegeraars twee schepen van verre in 't gezicht, welke zy voor grote oorlogschepen aanzagen, waarop de Gouverneur goetvond de blokkering op te breken, achterlatende alle zyne schepen met een groot gedeelte mond en oorlogsbehoeften; zommige zeggen, dat hy de schepen alvorens verbrande; immers hy liet ze achter, en keerde met zyn volk te land weder na *Charlestouwn*, het welk 300 mylen van St. *Augustino* aflegt, naderhand verstond men, dat de twee vaartuigen, welke zy voor zo grote oorlogschepen aanzagen, niet dan twee kleine fregats, het eene van 22 en het ander van 16 stukken, geweest waren. De Overste *Daniel* met zyn vaartuig in het gezicht van St. *Augustino* komende, maakten deze Fregats jagt op hem, doch hy ontsnapte hen. Men kan alzoo zeggen, dat indien de Gouverneur *Moor* de wederomkomst van *Daniel* afgewagt, en zich tegen die twee Spaansche Fregats, welke niet meer dan 200 man aan boord hadden, te weer hadde gestelt, de Engelschen jegenswoordig naar allen schyn meester zouden zyn van het Spaansch Kasteel; deze togt was niet alleen ongelukkig in haar uitvoering, maar ook in deszelfs gevolgen, vermids de Colonie daardoor met een schuld van 6000 pond sterl. beslommert wierd. De vergadering gedurende de afwezenheid des Gouverneurs geprorogeert geweest zynde, kwam op zyne t'huiskomst weder by malkander; het eerste point, dat in

 over-

overweging genomen wierd, was, op wat wyze men geld zou heffen om die schuld te betalen; het twede point was het gevaar, waarin de Provintie zich bevond, vermids zy aan de Zuidzyde als geheel bloot lag. Terwyl de bils dien aangaande passeerden, wierd'er in het lagerhuis een ander bil tot het beter reguleren der verkiezingen ontworpen, en na een twede lezing na het hogerhuis, dat is de Gouverneur en den Raad gezonden, alwaar dezelve verworpen wierd, zonder dat de beyde huizen eenmaal met malkanderen daarover geconfereert hadden, waarop verscheide leden een betuigschrift ingaven, en alzoo uit het huis weggingen, doch deze kwamen daags daaraan weder in de vergadering, presenterende in 't vervolg te verschynen, indien de andere leden tot verdediging van de voorrechten van het huis nevens hen wilden aanspannen. De gehele vergadering bestont uit 30 leden; 15 van dezelve hadden het betuigschrift ondertekent, doch in plaats van dat men hadde behoren te trachten, om een temperament uit te vinden, zoo wierden zy door de overige van de vergadering, aanhangers van den Gouverneur, misleyd, en met schandelyke reflectien te keer gegaan; en gelyk men hen dus binnen de muren van het vergaderhuis mishandelde, zoo wierden zy daar buiten en op de openbare straat noch slimmer bejegent; want twee dagen daarna wierd *Thomas Smith*, voormaals Gouverneur en een yverig voorstander der voorrechten van het lagerhuis, door den Lieut. Colonel *George Dearsby*, een van degene die 't met den Gouverneur hielden, aangerand, die met den degen op hem aanviel en hem dreigde het leven te benemen; eene *John Ash*, een ander lid van dat huis, wierd op de straat door een deel oproermakers mishandelt en gedwongen, zich aan boord van een schip te retireren, en vervolgens gedreigt, om opgehangen, of na *Jamaica* gezonden, of op een onbewoond eyland gezet te worden, byaldien hy niet van taal veranderde. Deze *John Ash* was de man, die door 't volk van *Carolina* als hunne Agent gebruikt wierd, om hunne bezwaarnissen voor te dragen; de baldadigen pleegden verscheide andere zeer grote moedwilligheden, waartoe zy door den Gouverneur zelf en zyne vrinden wierden aangezet, namentlyk om alle de gene die hem en zyne boosaardige ondernemingen dorsten tegen spreken, opentlyk te beschimpen en op allerlei wyze te mishandelen: en ofschoon men zeer grote moeiten aanwendde, om deze oproermakers en hunne gepleegde moedwilligheden in rechten te vervolgen, zoo was dit alles te vergeefs, want de Ridder *Nathaniel Johnson*, in de plaats van *Moor* Gouverneur geworden zynde, bekwam deze laatste het ampt van Fiscaal, of Procureur Generaal; ja de nieuwe Gouverneur zelf verzocht zynde, een onderzoek tegen deze oproermakers te willen beleggen, gaf tot antwoord, dat zulks voor zyne regering gepasseert was, dat hy oordeelde, de tyd om daar tegen te inquireren te zyn verstreken, doch dat hy zoude zorg dragen, dat diergelyk in 't vervolg niet meer gebeurde.

De

De tyd gekomen zynde, dat 'er een nieuw Parlement moest werden verkozen, besloot de Gouverneur het zoo te bekuipen, dat het meest uit mannen bestont, die van dezelfde grondregels waren, als het voorgaande Parlement, waar toe hy dan ook dezelfde flinksche streken, als de voorgaande Gouverneur in het werk stelde; niet alleen allerley vreemdelingen, maar zelfs Joden, matrozen, knechts, en Negers wierden toegelaten, om hunne stemmen te geven tot de verkiezing. Deze vergadering nu aldus verkozen, was die, welke om de Dissenters te onderdrukken, een bil inbragt, gansch strydig tegens de eerste en laatste fondamentele Constitutie, tegen het ware belang van de Colonie, en tegen het recht van een iegelyk vry ingeland; deze bil was genaamt, *Acte tot krachtdadiger handhaving der regering van deze Provintie, door aan alle perzonen, welke hier namaals tot Leden van het huis der gemeenten zullen werden verkozen, op te leggen, dat zy zich conformeren, met de Godsdienst-oeffening van deze Provintie, naar de wyze van de Kerk van* Engeland, *en het Sacrament van des Heeren Avondmaal ontfangen, achtervolgens de wetten en gebruikelykheden van de gemelde kerk*; voorts was by deze Acte vastgestelt, dat de perzoon die naast zodanig een Dissenter, dewelke weigerde, zich volgens deze wet met de Kerk van *Engeland* te conformeren, de meeste stemmen had, in deszelfs plaats voor verkozen zoude werden gehouden; in 't Lagerhuis waren 12 leden voor en 11 tegen de bil; twee leden van het Hogerhuis, namentlyk *Joseph Moreton*, en een der Gemagtigden der Hoofd-Eigenaars wilden tegen deze bil protesteren, maar hun protest wierd niet aangenomen; deze bil passeerde op den 6 Mey, 1704. zynde getekent door den Gouverneur Sir *Nathaniel Johnson*, *Thomas Broughton*, *James Moor*, *Robbert Gips*, *Hendrik Noble*, en *Nicolaas Trod.* Hoe groot de bekommering was, waarin de Dissenters door deze bil gebragt wierden, is licht te denken; van welke Dissenters de Predikant van *Charlestouwn*, niet tegenstaande hy van de Bisschoppelyke kerk was, in een van zyne brieven aan Dr. *Stanhope* zegt, dat zy het deegelykste en talrykste gedeelte der Inwooners van deze provintie uitmaakte, en dat daar en tegen de vergadering, welke deze wet passeerde, bestont uit mannen, van zeer losse en bedurve grondregels. Uit het gene hier boven en zoo even verhaalt is, kan de Lezer lichtelyk afnemen, dat luiden, dewelke zoo barbarisch behandelt wierden, aan hunne zyde niet ganschelyk stil zaten, om zich uit deze verdrukkingen te redden. De Overste *Joseph Moreton*, en de Schildknaap *Edmond Bellinger*, Land-Graven en Gemachtigden van de Hoofd-Eigenaars, als mede alle de andere Gedeputeerden van het landschap *Colliton* en verscheide van de aanzienlykste en meest gegoede luiden van het landschap *Berklei* bewogen Mr. *John Ash*, een reis na *Engeland* te doen, ten einde om de zeer elendige staat der Provintie aan de Hoofd-Eigenaars te vertonen. Die van de andere party deden alles wat zy kon-

konden, om de reis van Mr. *John Ash* te verhinderen; hy geraakte eindelyk, hoewel niet zonder de grootste moejelykheid, van *Carolina* na *Virginie*, werwaards hem zyne volmagt en instructien, als Agent van de zoo evengemelde Edellieden en Inwoonders, wierden nagezonden. In *Engeland* gekomen zynde, vervoegde hy zich aan den Lord *Granville*; edoch bevindende, dat deze t'eenemaal was in het belang van de bovendryvende party, begon hy ganschelyk te wanhopen, van eenig redres of verbetering te zullen erlangen; hy stelde alzoo een vertoog-schrift op, het welk hy dede drukken, doch hy overleed, eer hy dit werk ten einde konde brengen, en zyne vyanden vonden na zynen dood een middel, om zich van alle zyne papieren meester te maken. Hoe deze bezending in *Carolina* wierd opgenomen, kan een iegelyk oordelen; de Schryver van het meergemelde boekje, genaamt *Het geval der Dissenters in Carolina*, zegt, dat de Gouverneur en deszelfs Agenten verscheide van de Inwooners verdrukten en vervolgden, en in 't byzonder den Land-Graaf *Smith*, en zulks uit hoofde van zekere brieven, die zy aan hunne Agent *Ash*, terwyl deze in *Virginie* en *Engeland* was, hadden geschreven, en welke brieven nevens de andere papieren aan des Gouverneurs Agent tot *Londen* wierden overgelevert.

Die van des Gouverneurs party hielden daar mede niet op, maar passeerden den 4 November een ander Acte, genaamt, *Acte tot vaststelling der Godsdienst-oeffening van deze provintie, naar de wyze van de kerk van Engeland, en tot oprechting van kerken, tot den openbaren Godsdienst, als ook tot het bezorgen van het onderhoud der Predikanten* enz. Deze Acte, zegt de zoo evengemelde Schryver, rook niet weinig na vervolging, en na een begeerte, om over de Geestelykheid zelf te heerschen, want zy stelden een hoog hof van Commissarissen aan, aan welk hof zy magt gaven, om Predikanten aan en af te zetten, en bykans op dezelfde wys te handelen, gelyk dat hoge hof van Commissarissen, het welk door Koning *Jacobus II.* opgerecht wierd. Een van deze hoog Commissarissen was, *James Serrurier*, anders genaamt *Smith*, dewelke de Schotsche compagnie voor een aanzienlyke zom opgelicht hebbende, van *Londen* na *Carolina* ontsnapte; waaruit de Lezer kan afnemen, van wat stof de mannen waren, die tot deze hoge Commissie wierden aangestelt; dezelve waren 20 in getale, en van deze 20 waren 'er elf, die nooit aan des Heeren tafel geweest waren.

De voornaamste koopluiden van *Londen*, die op *Carolina* handelden, stelden een verzoekschrift op, tegen het passeren van deze laatst gemelde bil; welk verzoekschrift zy in handen stelden van eenen Mr. *Bone*, Agent van *Carolina*, die den Palts-Graaf meer dan 7 weken lang moest nalopen, eer hy van hem verkrygen kon, dat 'er een vergadering der Hoofd-Eigenaren belegt wierd; en wanneer dezelve by mal-

malkanderen gekomen waren, deed Mr. *Archdale* zulk een krachtig vertoog tegen deze bil, dat het te verwonderen is, dat de Palts-Graaf op alle de bondige en zeer wel gegronde redenen, welke *Archdale* daar tegen inbragt, niets anders als dit volgende ten antwoord gaf: *Myn Heer, gy zyt van zulk gevoelen, en ik ben van een ander; onze levens zouden konnen te kort wezen, om deze twist te eindigen, ik ben voor de bil, en dit is de party, die ik voornemens ben te beschermen en aan te moedigen.* *Bone* verzocht, dat hy mogt door den Raad gehoort werden; waarop de Palts-Graaf antwoordde, *wat heeft de Raad hier mede te doen? het is een werk, dat aan myne voorzichtigheid is aanbevolen, en ik zal daaromtrent doen, het geen ik geraden vind; ik zie geen kwaad ter werreld in deze bil, en derhalven ben ik voornemens, die te passeren;* hy had daar by mogen voegen, *Car tel est nôtre plaisir.*

Vermids nu de Dissenters in deze Provintie, ruim twee derdens van de Inwooners uitmaken, en dat daar benevens de rykste en ordentelykste luiden van die gezindheid zyn, zoo is licht te denken, dat het daar niet by bleef. Dezelfde vergadering, welke deze bil passeerden, bragt een half jaar daarna een andere bil in, om die te vernietigen, doch te vergeefs, vermids dezelve door het hogerhuis wierd verworpen. De Gouverneur ziende, dat de welmenende Dissenters in het lagerhuis de overhand gekregen hadden, deed dit huis van elkander gaan, gevende haar de naam van een wispelturige vergadering. De Societeit, tot voortplanting van het Evangelium in *America* kennis gekregen hebbende van de Acte, waar by de boven genoemde hoge Commissie aangesteld was, besloten, geen Zendelingen meer na *Carolina* te sturen ofte aldaar te onderhouden, ten zy de gemelde Acte, of ten minste de Clausule, waarby deze Hoge Commissarissen waren aangestelt, alvorens wierd ingetrokken.

De Ingezetenen ziende, dat alle hoop van redres, wegens hunne beswaarnissen, zoo van de kant der regering in *Carolina*, als ook van de zyde der Hoofd-Eigenaars in *Engeland* ganschelyk was afgesneden, zoo namen zy een besluit, om de zaak te brengen voor het hogerhuis van het Parlement in *Engeland*, geenzins twyffelende, of die doorluchte vergadering zouden hen goed recht doen erlangen; en op dat de zaak van te meerder nadruk zoude zyn, zoo wierd het verzoekschrift het welk de Agent van *Carolina* aan het hogerhuis zoude overgeven, door verscheide zeer aanzienlyke koopluiden getekent; het welk dan ook van die goede uitwerking was, dat de Lords en Pairs van het hogerhuis een adres ten behoeve van de goede Ingezetenen van *Carolina* aan de Koninginne presenteerden, van dezen volgenden inhoud:

„ Het Huis rypelyk en ten vollen overwogen hebbende de natuur
„ van deze twee Actens, vinden hen zelven verplicht, van wegens de ge-

„ gehoorzaamheid, die zy aan uwe Majesteit, als ook het recht, dat
„ zy aan uwe onderdanen van *Carolina* verschult zyn, dewelke vol-
„ gens de uitdrukkelyke woorden van het patent door uw koninglyke
„ Oom, Koning *Karel* de II. aan de Hoofd-Eigenaars verleent, ver-
„ klaart zyn te wezen onderdanen van de kroon van *Engeland*, en
„ bevoegt tot alle vryheden, voorrechten en privilegien der Engel-
„ schen, even als of zy in dit koningryk waren geboren; en dewelke
„ volgens de uitdrukkingen van dat zelfde patent aan generley wetten
„ zullen zyn gebonden, dan zulke die met de redelykheid en billyk-
„ heid overeen komen, en zoo gelykvormig, als immer mogelyk is
„ met de wetten van *Engeland*, om te komen tot deze volgende re-
„ solutie:

„ *Eerstelyk*, dat het is het gevoelen van dit Huis, dat de Acte van
„ de vergadering van *Carolina* laatst aldaar gepasseert, en genaamt
„ *Acte tot vaststelling der Godsdienst-oeffening van deze Provintie naar*
„ *de wyze van de kerk van Engeland*, &c. in zoo verre als daar by
„ aangestelt is een commissie, tot het benoemen van Predikanten al-
„ daar, geenzins gegrond is op het patent, aan de Eigenaars van die
„ Colonie verleent, als zynde strydig tegen de billykheid, tegen de
„ wetten van dit koningryk, en verderflyk voor de Constitutie van de
„ kerk van *Engeland*.

„ *Ten anderen*, dat het is het gevoelen van dit Huis, dat de Acte
„ van de vergadering van *Carolina*, genaamt *Acte tot krachtdadiger*
„ *handhaving der regering van deze Provintie*, enz. laatst aldaar ge-
„ passeert, gegrond is op valsche onderstellingen in het stuk der dade-
„ lykheid, strydig tegen de wetten van *Engeland*, tegen den inhoud
„ van het koninglyk Patent, en voorts dat deze Acte is een aanmoe-
„ diging van ongodistery en reukeloos leven, verderflyk voor den
„ koophandel, en strekkende tot ontvolking en omkering van de ge-
„ melde Provintie &c. Weshalven wy uwe Majesteit verzoeken, de
„ krachtdadigste middelen te willen in het werk stellen, om de ge-
„ melde Provintie van deze eigengoeddunkelyke verdrukkingen, waar
„ onder zy nu legt, te bevryden; en te bevelen, dat de Autheurs van
„ deze verdrukkingen, achtervolgens de wet mogen werden ver-
„ volgt.

Waarop de Koningin geliefde te antwoorden: *Ik bedank dit Huis wegens dat het deze zaak zoo klaarlyk voor my opengelegt heeft; Ik ben overtuigt, van welk een groot belang de plantagien voor Engeland zyn, en Ik zal doen alles wat in myn vermogen is, om myne onderdanen te verlichten.*

Om kort te gaan, zullen wy tot besluit van dit Hoofdstuk, alleenlyk noch zeggen, dat de Koningin het geschrey der verdrukten verhorende, de nodige bevelen uitdeelde, om deze zaak volkomentlyk te onderzoeken; het welk geschied zynde, wierden de beide Actens voor nie-

nietig verklaart, en de Dissenters en andere, die van de kerk van *Engeland* verschelen, wierden alzoo in hunne vorige vreyheid herstelt.

---

## II. HOOFDSTUK.

### Behelzende een Geographische beschryving van Carolina, als mede van deszelfs klimaat, aardryk, koophandel, enz.

'T IS bekent, dat de provintie van *Carolina* al lang verdeeld geweest is in twee verscheide Gouvernementen, waar van het eene genaamt is *Noord-Carolina*, en het ander, *Zuid-Carolina*; doch het laatste als het volkrykste gaat doorgaans onder de naam van *Carolina*, zynde dat gedeelte, waar van wy in het voorgaande Hoofdstuk gehandelt hebben. Voor 't overige, behoren beide die districten aan een en dezelfde Eigenaars; alhoewel ieder een byzonder Gouverneur heeft, en dewyl zy in alle andere opzichten over een komen, zoo zullen wy in 't vervolg haar beide onder de gemene naam van *Carolina* begrypen.

*Carolina* vervat, gelyk reeds gezegt is, de gehele kust van *Noord-America*, tusschen 31 en 36 graden N. B. Deszelfs breedte kan niet wel gemeten werden, vermids by het Patent van *Karel II.* al het land, Westwaards in een rechte lyn van de zoo evengemelde graden tot aan de Zuidzee strekkende, aan de Eigenaars gegeven is. Deszelfs lengte word gerekent op 300 Engelsche mylen; zynde van wegens zyne gelegenheid zeer bekwaam tot den koophandel en vaart; de kust is aangenaam en veilig, en niet stormig of bevrozen in de winter.

*Archdale* zegt, dat *Carolina* is het Noorderlyk gedeelte van *Florida*, namentlyk van 29 tot 36½ graden, en dat het is als het middelpunt van het bewoonbare deel van het Noorderlyk Halfrond; want, zegt hy wyders, indien men het stelt bewoonbaar te wezen, van den Evenaar tot aan de 64 graad, zoo is het middelpunt van *Carolina* omtrent de 32 graad, leggende evenstrekig of paraleel met het land *Kanaan*, en mag met recht genaamt worden, de getemperde luchtstreek, in vergelyking van de overgrote hitte van de meer Zuidwaards gelegen Colonien, en van de overfelle koude van de meer Noordwaards gelege Plantagien.

Het land van *Carolina* is in 6 landschappen verdeelt, van dewelke

2, na-

2, namentlyk *Albemarle* en *Clarendon*, onder *Noord-Carolina*, en 4, namentlyk, *Craven*, *Berklei*, *Colliton* en *Cartaret*, onder *Zuid-Carolina* behoren.

Het eerste landschap is *Albemarle* aan de Noordzyde, grenzende aan *Virginie*; door het zelve loopt een rivier, aan dewelke dezelfde naam als aan het landschap gegeven is; aan dit zelfde landschap legt het eiland *Roanoke*, alwaar *Philip Amidas* en *Arthur Barlow*, eerst voet aan land zetteden; men zoude konnen zeggen, dat eigendlyk aan *Virginie* behoort, gelyk *Nieuw-Engeland*, het welk uit het patent van Koning *Karel* blykt Dit landschap *Albemarle* was in den beginne der oprechting van de Colonie veel meer beplant als een van alle andere landschappen, en telde bykans 300 huisgezinnen; doch de plantagien langs de rivier *Ashlei*, namen in vervolg van tyd zoo sterk toe, dat de meeste Planters zich met 'er woon derwaards begaven. Deze rivier verdeelt haar zelven omtrent *Sandypunt* in twee armen, genaamt *Noratoke* en *Notawag*. Naast de rivier *Albemarle* is de rivier *Pantegoe*, en tusschen deze beide legt Kaap *Hatteras*, waarvan in de Historie van *Virginie* gewag gemaakt is; daarna volgt de rivier *Neuse*; de *Koranines*, een Indiaansche natie, bewonen het landschap omtrent de kaap *Look-out*, dat is *Kyk-uit*.

Het landschap naast aan *Albemarle* leggende, is *Clarendon*, en daarin het vermaard voorgebergte, genaamt Kaap *Fear*, aan de mond van de rivier *Clarendon*, welke daarom ook wel kaap *Fears* rivier genaamt werd. Dit landschap is eerst door een Colonie die van de *Barbados* kwam, beplant; de eerste rivier na die van *Clarendon* is de rivier *Waterei* of *Vinegan*, omtrent 25 uren van de rivier *Ashlei*; deze rivier is bevaarbaar voor grote schepen, maar is tot noch toe niet bewoont. Een ander kleine rivier is 'er, stromende tusschen deze en de rivier *Clarendon*, genaamt de rivier *Wingon*, met een kleine Plantagie, genaamt *Charlestouwn*.

Wy komen nu aan *Zuid-Carolina*, het welk van *Noord-Carolina* is afgezondert door de rivier *Zantée*; het eerste landschap van *Zuid-Carolina*, aan die zyde is *Craven*, door Engelschen en Franschen zeer wel bewoont, welke laatsten een plantagie langs de rivier *Zantée* hebben. Na de rivier *Zantée* volgt die van *Zewée*, alwaar zich eenige huisgezinnen van *Nieuw-Engeland* hebben neergeslagen, De Franschen in het jaar 1706. alhier geland zynde, wierden zy door de Inwoners van deze kleine plantagie kloekmoediglyk afgeslagen, en met achterlating van vele doden genoodzaakt, wederom zee te kiezen.

Verder Zuidwaards legt het landschap *Berklei*; de Noorderdelen van deze provintie zyn niet beplant, maar de Zuiderlyke delen zyn vol van plantagien, van wegens de twee grote rivieren de *Koper* en *Ashlei*, die dezelve besproejen. Aan de Noord-kust is een kleine ri-

rivier, genaamt *Bowal*, dewelke door een kreek, welke daarvan uitloopt, een eiland uitmaakt, en niet ver van de kust leggen verscheide eilanden, genaamt de *Hunting Islands*, of jagt-eilanden en *Sillivans*-eiland. Tusschen dit laatst genaamde en de rivier *Bowal*, is een richel bergen, genaamt de Zandbergen. De rivier *Wando* bewatert de Noord-Westerlyke delen van dit landschap, en op haren oever vind men verscheide goede plantagien, gelyk als onder anderen die van den Overste *Daniel*, aan de Zuid-zyde, en die van den Overste *Dearby*, een weinig meer benedenwaards aan de Noord-zyde. Beneden deze laatstgemelde plantagie, loopt de rivier *Wando* in de rivier *Koper*, en beide deze rivieren ontlasten zich tot *Charles-Toun*, in de rivier *Asblei*, *CharlesToun*, de Hoofdstad van deze provintie is gebouwt op een strook lands tusschen de rivieren *Asblei* en *Koper*; doch hare huizen leggen meest langs de laatstgemelde rivier; dewelke een beek of arm heeft aan de Noord-zyde, en een andere aan de Zuid-zyde; deze stad legt onder de 32 graad, 40 minuten N. B. 2 uren gaans van de zee; zy is de eenigste in de provintie, die een vrye have heeft, het welk een swaar ongerief is voor het land, en een groot nadeel voor deszelfs koophandel; zy heeft 6 bolwerken met een linie rontom dezelve, en is de marktplaats, alwaar alle de gewasschen van de provintie te koop gebragt worden; haar handel is vry aanzienlyk, dewyl dezelve zich omtrent 1000 mylen landwaards uitstrekt, hoewel die noch groter zyn zoude, indien hare have niet aan eene kant het ongeluk hadde van gene schepen, groter als van 200 ton, te konnen ontfangen; zy legt in een zeer vermakelyke en vruchtbare landsdouw, en heeft verscheide schone straten en huizen; als mede een fraje aanzienlyke kerk, dewelke reeds voor eenige tyd te klein geweest is, voor het getal der toehoorders; hier is ook een openbare Boekzaal, dewelke door den Predikant van de Anglikaansche kerk bewaart word; men heeft ook al over lang gesproken, van een vryschool alhier op te rechten; of zulks zedert geschied zy of niet, hebben wy niet konnen te weten krygen. 't Is Dr. *Thomas Brai*, die door zyne gedane collecte in *Engeland*, deze en meest alle de andere boekeryen in *Amerika* verzorgt heeft. De Presbiterianen, zo Engelsche als Fransche, Mennonniten, Kwakers, hebben ieder mede hunne kerk of vergaderhuis alhier. De voornaamste plantagien omtrent *Charles-Toun*, zyn die van *Fergusson*, *Underwood*, *Gilbertson* en *Garnet*; de stad telt omtrent 250 huisgezinnen; in ieder van dewelke men doorgaans 10 of 12 kinderen vind, en zou zy buiten twyffel veel meer bevolkt zyn, indien niet de sware vervolging, waarvan wy in het vorige hoofdstuk gewag gemaakt hebben, vele Dissenters hadde afgeschrikt, om zich alhier neer te slaan.

*Charles-Toun* is de stad, daar de Gouverneur de landvergadering, de gerechtshoven en alle openbare amptenaren hunne residentie houden,

den. De *Hoek lands* tusschen de rivieren *Koper* en *Ashlei*, is omtrent 400 mylen breed; de oevers zyn ter wederzyde wel beplant. De voornaamste plantagien langs de rivier *Koper* zyn die van *Mathen*, *Green*, *Gray*, *Sarkkei*, *Grimbol*, *Dikkeson* en *Izart*. Omtrent een myl daar van daan, is de mond van de rivier *Gose-Kreek*, mede zeer wel beplant. De voornaamste plantagien alhier zyn die van den Ridder *Yeaman*, den Land-Graaf *Bellinger*, de Kolonel *Gibs*, de Heren *Schinking* en *Colliton* in Compagnie. De rivier *Back* loopt in de *Koper*, omtrent 2 mylen boven de *Gose-Creek*; de Westerlyke arm van de eerstgemelde rivier ontlast zich desgelyks, doch een weinig hoger opwaards, in de *Koper*. De voornaamste plantagien alhier zyn die van *Comming* en *Johnson*. Langs de rivier *Ashlei* leggen de plantagien van den Land-Graaf *West* aan de eene zyde, en die van *Gibs* aan de andere; voorts die van *Baden*, *Simons*, *Pendarvis*, *Colliton* en andere. Dit gedeelte van het land behoort aan den Lord *Shaftsbury*. Aan de Zuid-West kant van de rivier *Ashlei* legt de grote *Savana*; in dit landschap legt de *Dorchester*, een klein steedje, vervattende omtrent 350 zielen. De Independenten hebben hier een kerk of vergaderhuis. Niet ver hier van daan stroomt de rivier *Stono*, dewelke de landschappen *Berklei* en *Colliton* van elkander scheid.

Nu komen wy tot het landschap *Colliton*, besproeit door de zo even gemelde rivier *Sono*, dewelke door een gracht, dicht by de plantagie van *Blake*, met de rivier *Whatmolow* vereenigt is. De Noord-Ooster delen van deze provintie zyn vol van Indiaansche plantagien. De *Stono* en andere rivieren maken een weinig beneden *Charlestoun* een eiland, genaamt *Bonis*-eiland, het welk zeer wel beplant en bewoont is. Voor het overige zyn de twee voornaamste rivieren van dit landschap, genaamt de *Noord-Edistouw* en de *Zuid-Edistouw*. Aan de mond van de laatstgemelde rivier legt de plantagie van *Paul Grimbol*; 2 of 3 mylen hoger leggen mede zeer vele plantagien ter wederzyde. Wat hoger opwaards legt *Wilton*, by zommige genaamt *Nieuw-Londen*, een klein steedje, bestaande uit omtrent 80 huizen, en verscheidene zeer aanzienlyke plantagien rondom het zelve. Dit landschap *Colliton* heeft 200 vrye Eigenaars, dewelke hunne stemmen geven in het verkiezen der leden van de landsvergadering.

Het landschap *Cartaret* is noch niet bewoont, niet tegenstaande het geacht word als de vruchtbaarste en vermakelykste landsdouw van de gehele provintie. In dit landschap is de grote rivier *Cambage*, dewelke vereenigt met de rivier *Mai* aan de eene kant, en door de zee aan de andere kant, het eiland *Edelano* uitmaakt.

Het landschap langs de rivier *Mai*, was eertyds bewoont, door een Indiaansche natie, genaamt de *Westoes*; in het zelve is een vermakelyke valei en binne-meir. De eerste Engelschen, die in *Carolina* kwamen, waren van zins om zich hier om heen te vesten, doch de In-

Indianen ontrieden hen zulks, om dat de have van *Port-Rojaal*, als de schoonste van *Florida*, aan de Spanjaarden gelegenheid zou hebben gegeven, om hen te ontrusten. De Schotten sloegen zich hier neer, onder den Lord *Cardros*, doch wierden wel haast genoodzaakt, om hunne plantagien te verlaten, gelyk elders reeds gemeld is. De rivier *Port-Rojaal* is 20 uren van de rivier *Ashlei*, Zuidwaards onder 31 graden, 45 minuten N. B. Dees rivier heeft een treffelyke ingang, en 17 voeten diepte met laag water voor de boom; de have is ruim, zeer geriefelyk en veilig voor schepen; en het land daar om heen is zeer schoon en vruchtbaar. St. *Augustino*, een Spaansche plaats, hier boven gemeld, legt iets minder dan 200 Engelsche mylen daarvan daan, aan dewelke *Port-Rojaal* tot een breidel zoude konnen verstrekken, te meer dewyl de Spanjaarden van St. *Augustino*, niet heel talryk zyn. Naast aan de rivier *Port-Rojaal* is de rivier *Mai*, en de St. *Matheo*, welke de laatste rivier is van eenig belang onder *Carolina* of Engelsch *Florida* behorende.

De lucht is alhier zeer gezond, en het aardryk vruchtbaar, alhoewel wat keizelachtig, en lykt het daarom na de zeekant veel onvruchtbaarder, als het in der daad is. Op vele plaatzen langs de kust vind men een menigte van zeer weldragende wyngaarden, zoo dat men verwondert staat, waar zy hun voedzel van daan trekken; dieper landwaards is de grond swarter, vetter en kleiachtiger, en goed tot tichelstenen. De gewassen en koopmanschappen van dit land bestaan in Ossen, Verkens, koorn, botter, erten, huiden, leder, vatduigen, hoepels, katoen, zyde, enz. hunne voornaamste handel is op *Jamaica*, *Barbados* en de *Leeuwards*-eilanden; alhoewel men moet bekennen, dat hunne handel op *Engeland*, niet tegenstaande de sware lasten, waarmede die beswaart is, desgelyks niet weinig is aangegroeit; want al in 't jaar 1707. telde men onder de schepen van de Virginische vloot 17, die van *Carolina* kwamen, geladen met rys, diershuiden, pik, teer, enz. behalven andere *Carolinaas*-Vaarders, die buiten de vloot af en aan varen. De boom-en aardgewassen, dieren enz. van dit landschap zyn dezelfde als die van *Virginie*, weshalven wy den Lezer daar heen wyzen.

Wy zullen dit Hoofdstuk besluiten met een kort uittrekzel uit de beschryving, door Mr. *Archdale* in het licht gegeven; luidende als volgt: „ *Carolina* is verciert met geurige en welriekende bosschen en velden, waarvan de bomen zich het gehele jaar door groen vertonen. De grond is uit de natuur vruchtbaar, en gemakkelyk te bebouwen. Waren de Ingezetenen nyverig en vlytig, de rykdom zoude hen als overstromen, want ik ben verzekert, dat iemand met 500 pond sterl. eerst in *Engeland* wel aangelegt, en daarna in *Carolina* voorzichtig besteed, binnen weinig jaren zoo ruim zal konnen leven, als iemand die in *Engeland* 300 pond sterl. inkomste bezit, en indien

hy in zyne neerstigheid en zorgvuldigheid volhard, zal hy binnen korten een zeer ryk man worden, waarvan reeds vele exempelen geweest en noch meer zouden zyn, indien zy door onmatigheid en gulzigheid hunne levens niet hadden verkort. Wat de lucht aangaat, dezelve is altoos helder en gezond voor allerlei lichaams-gesteltheden. Zelden regeert hier eenige razende ziekte, ten zy dezelve uit de Zuider-Colonien overgebragt word; gelyk deze die in 't jaar 1706. regeerde, en zeer vele menschen tot *Charles-Toun* en andere plaatzen wegrukte. De ziekten die eigentlyk tot dit land behoren, bestaan in zeker zoort heel zachte koortzen, die meest in July en Augusty regeren, en voornamentlyk de nieuwe aankomelingen meest treffen. De Schryver zegt, dat hy tweemaal 5 jaren lang achter malkanderen in *Carolina* gewoont heeft, zonder eenige andere ziekte gehad te hebben, als die hy door verwaarlozing en te veel koude zelf veroorzaakt hadde, hebbende hy in acht genomen, dat de meeste koorzen doorgaans veroorzaakt worden door onmatigheid, of door dat de menschen zich niet warm genoeg kleden. Alles wat in eenig ander gedeelte van *Europa* groeit, groeit hier ook, en zulk een overvloed hebben zy hier van appelen, peren, abrikozen en perziken, dat zy die aan de verkens geven. Hunne vrucht is veel lieflyker van smaak, en niet zoo waterig als de Engelsche vrucht. Binnen 4 of 5 jaren groeit de steen hier tot een boom die draagt. In *Carolina* wast ook allerley zoort van koorn, als tarw, garst, erweten. Ik heb hier tarw-aren gezien, van 7 of 8 van onze duimen lang. In *Carolina* groeit ook rys, die zoo goed is als ergens in de werreld. Hunne pelteryen zyn niet zoo goed, als die van de Noorder-Colonien. De levensmiddelen zyn hier zoo overvloedig, dat zy die van de *Barbados*, *Jamaica*, en andere Colonien, voor een groot gedeelte daarmede voorzien; het geen hunne levensmiddelen zoo goed koop maakt, is onder anderen de kortheid van het wintersaisoen, waardoor zy geen voorraad voor dat saisoen behoeven op te leggen. De rivieren worden nu bevonden, meer bevaarbaar te zyn, als men in den beginne gedacht hadde; en het was een grote voorzichtigheid, dat de eerste Planters zich niet aan die rivieren neersloegen, welke best bevaarbaar zyn, maar aan andere, welker ingangen zoo gemakkelyk niet zyn, waar door vyanden en zeerovers hen zoo lichtelyk niet konnen bykomen. Wy vinden by een ander Schryver, dat de Byen hier mede in grote menigte gevonden werden, dewelke 5 of 6 malen swermen; en dat alzoo die van *Carolina* een ongelooflyke kwantiteit honing veegaderen; wyders dat 'er een zekere boom is, uit dewelke een oly groeit van een weergaloze deugd, om wonden te genezen; en een andere boom, waaruit een balzem voortkomt, welke bykans zoo goed geacht word, als die van *Mekka*. Het zyde win-

winnen word hier mede lustig voortgezet; daar zyn huisgezinnen, dewelke 40 of 50 pond zyde in 't jaar winnen, zonder dat zulks aan hun ander werk in de Plantagien eenigen hinder toebrengt, vermids zy de kinderen der Negers gebruiken, tot het voeden van de zywormen. De Ridder *Nathaniel Johnson* was de eerste, die het zydewinnen en het wynmaken alhier in staat gebragt heeft, en heeft hy zelfs 3 of 400 pond sterl. jaarlyks aan de zyde gewonnen. De wyn, die in *Carolina* gemaakt word, is zeer goed, en de druif valt daar zeer overvloedig. De oorzaak, waarom dezelve tot noch toe in *Engeland* niet gezien word, is, om dat die van *Carolina* hunne rekening beter op andere retouren vinden. Wy moeten hier noch byvoegen, dat zeker Fransch Dansmeester zich tot *Craven* neergezet hebbende, een goed kapitaal won, door de Indianen te leren danzen, en op de Fluit en Hautbois spelen; want het schynt, dat de Barbaren hem met de zelfde driftigheid aanmoedigden en liefkoosden, welke de Dansmeesters, Zingmeesters, en Viddelers van zyne natie onder ons Engelschen ontmoeten.

Vermids de Indianen van dit gewest, omtrent hunne aard, zeden en levenswys byna in alles met die van *Virginie* overeen komen, zoo zullen wy den Lezer alhier met gene nodeloze herhalingen ophouden, maar alleenlyk noch voor het allerlaatste zeggen, dat deze Colonie jegenswoordig in een zeer bloejende staat is; en dat het getal der zielen, schoon dezelve zoo onlangs een aanvang heeft genomen, in het jaar 1707, al op de 12000 gerekent wierd. De Hoofdeigenaars van dit land waren in die tyd de Lord *William Craven*, de Hertog van *Beaufort*, de Schildknaap *Maurits Ashlei*, broeder des Graafs van *Shaftsbury*, de Lord *Cartaret*, de Ridder *Colliton*, de Schildknaap *Blake*, *Archdale* en *Trot*.

# DE HISTORIE VAN HUDSONSBAAI.

## Behelzende een verhaal van deszelfs ontdekking, bevolking en tegenwoordige ſtaat, enz.

'T As in de regeering van Koningin *Eliſabeth*, dat alle de Engelſche heerſchappyen langs de kuſt van *Amerika* ontdekt wierden, uitgezondert *Hudſonsſtraat* en baai. Dewyl nu dit geweſt Noorderlykſt van alle legt, zoo ſchynt het, dat wy hetzelve allereerſt hadden behoren te verhandelen, doch behalven dat de Franſchen een zeer groot land tuſſchen de Engelſche heerſchappyen van *Hudſonsbaai*, en die van *Nieuw-Engeland* bezitten, zoo is het geweſt in zich zelven niet anders dan een loutere en zeer elendige wildernis, zonder eenige ſtad of plantagie; want alles wat men daar vind, beſtaat in 3 of 4 geringe Forten, tot handhaving der kantoren, die aldaar opgerecht zyn.

In 't jaar 1576, deed de Kapitein *Martin Frobiſher* zyne eerſte togt, om ten Noord-Weſten een paſſagie na *China* en *Kattay* uit te vinden. Den 12 Juny ontdekte hy *Tierra* de *Labrador*, op 36 graden, 8 minuten, en geraakte vervolgens in een ſtraat, of naauw, welke na zynen naam genaamt is; doch hy keerde den 1 October weder na *Engeland*. Het jaar daaraan volgende deed hy een twede togt, zeilde tot in die zelfde ſtraat, ſtellende alle bedenkelyke middelen in het werk, om de Inwoners van de kuſt te brengen tot eenige koopmanſchap, en om eenig bericht van het land en van deszelfs volkeren te bekomen; doch zy waren zoo wild en woeſt, dat zy alleenlyk zich bevlytigden, om de Engelſchen op 't lyf te vallen, en van kant te maken. Des niet tegenſtaande hield Kapt. *Frobiſher* het hier uit, tot




Nieuwe Kaart van
NOORD AMERIKA
volgens de Nieuwste waarnemingen.
door
H. Mol.
ONBEKENT GEDEELTE VAN AMERIKA
Circulus Anticus
HUDSONS BAY
NIEU BRITANJE
CANADA
FLORIDA
Nieu Mexico
CALIFORNIA
Golf van California
VIRGINIA
Carolina
WESTER ZEE
DE GROOTE SUYD ZEE
Tropicus Cancer
GOLF VAN MEXICO
DE ANTIL LES EYLANDE
NOORD ZEE
NIEU SPANJE
TERRA FERMA
N GRANADA
Venezula
Nieu Andalusia
GROENLAND
Straat Davids
Straat Hudsons
Labrador
Terra Neuf
Upper Lak
Huron Lac
Frontenac Lak
Errie L
Mexico
Cuba
Iamaica
Espanola
Porto Rico
Caribes Eylande
Bermudas
Straat van Anian
Nieu Albion

tot dat de winter begon te naderen, wanneer hy weder na *Engeland* keerde. Hy deed het jaar daaraan een derde togt, doch met geen ander ſucces, als in de vorige jaren.

Zes Jaren daarna, namentlyk, in 't jaar 1585, voer *John David* van *Dartmouth* uit, zeilende tot op 66 graden, 40 minuten. Het volgende jaar zeilde hy tot de 66 graaden 20 minuten, en zoo wederom Zuidwaards langs de kuſt tot aan 56 graden; van daar 54 graden verder, vond hy een open zee Weſtwaards, welke hy hoopte dat de zo lang gezochte paſſagie zyn zoude, doch doordien hy zeer kwaad weer kreeg, wendde hy weder na *Engeland*. In October des volgenden jaars deed hy dezelve togt, doch zonder iets meer uit te rechten, als in de vorige jaren. Daar wierden nu gene luiden meer gevonden, die luſt hadden, om diergelyke togten te wagen, tot het jaar 1607, wanneer Kapitein *Hudſon* de zoo evengemelde ſtreek lands, tot op 80 graden 23 minuten ontdekte, doch de kouwde is in dat geweſt zoo fel, dat 'er ſchier niets groeit tot des menſchen onderhoud. In 't jaar 1608 deed hy een twede togt, maar kwam niet verder als het vorige jaar. Hy ondernam in 't jaar 1610 een derde togt, om de Noord-Weſterlyke weg na *China* uit te vinden, zeilende 100 uren verder, als iemand ooit te voren gedaan hadde; wanneer hy van wegens het ys genoodzaakt wierd, de gehele winter door te blyven leggen. In 't voorjaar 1611 weder onder zeil gegaan zynde, om noch al verder te zeilen, en ergens aan land geſtapt zynde, wierd hy met noch 7 van zyn gezelſchap gevangen. De overige van zyn volk wierden in een open boot gezet, en aan de genade van de baren of van de winden overgegeven, door een van welke *Hudſon* en de zynen geſneuvelt zyn; zo dat hy die eer, welke hy nu geniet, van dat die grote ſtraat en baai na zynen naam genoemt zyn, duur heeft moeten bekopen.

Ons is niet onbewuſt, dat de Denen voorgeven, dat dit geweſt door een van hunne natie eerſt ontdekt zoude zyn, dewelke het ter eere van den toen regerende Koning van *Denemarken*, *Chriſtiernus IV*, *Chriſtiania* noemden. Doch hoe het hier mede ook zy, het is zeker, dat Kapt. *Hudſon* geweeſt is die gene, die deze baai eerſt aan de Engelſchen ontdekt heeft, en de eerſte, die zoo na aan het end van dezelve gezeilt is. In dat zelve jaar 1611, waarin *Hudſon* ſneuvelde, deed de Ridder *Thomas Button*, die zelve reis, op aandryven van Prins *Hendrik*. Deze Ridder paſſeerde door *Hudſonsſtraat*, latende de baai van die naam ten Zuiden; ſtevenende vervolgens meer dan 200 uren verder Zuid-Weſtwaards, wanneer hy een zeer groot land ontdekte, aan het welke hy den naam gaf van *Nieuw-Walles*. Hy overwinterde op een plaats, welke naderhand Port *Nelſon* genoemt is; en na dat hy de baai naar zynen naam *Buttonsbaai* genoemt, zoo ver als hy konde, ontdekt hadde, keerde hy van daar na *Digs*-eiland.

In

In 't jaar 1616, bezeilde Mr. *Baffin* de baai van den Ridder *Thomas Smith* tot op 78 graden, maar geen hoop ziende van aan die kant eenige doortogt te vinden, keerde hy weder om. Uit het voorverhaalde ziet men, dat alle de togten naar de Noord-Weſt, aangelegt zyn, op hoop van een paſſagie, of weg te vinden na *China*, doch dat is een uitvinding van dezelfde natuur, als de ſteen der Philoſophen; de eeuwigdurende beweging, of de lengte ter zee.

In 't jaar 1631, zeilde zeker Kapitein *James*, na de Noord-Weſt, en na dat hy een tydlang in deze zeen geſwurven hadde, kwam hy aan het eiland *Charlton*; alwaar hy onder de 52 graad overwinterde, niet ver van *Hudſon*, *Button* en *Baffin*. De Kapitein *Fox* zeilde dat zelve jaar uit, doch hy kwam niet verder als Port *Nelſon*. De burgelyke oorlogen, welke in die tyd in *Engeland* ontſtonden, waren oorzaak, dat de gedachten wegens diergelyke ontdekkingen ganſchelyk ter zyde geſtelt wierden; zoo dat 'er generlei togt van dien aard meer ondernomen wierd, tot het jaar 1667, wanneer *Sacharias Gillam* de ſtraat van *Hudſon* uit en in de baai van *Baffin* zeilde, tot op 75 graden, en van daar Zuidwaards 51 graden, alwaar hy door middel van een rivier, naderhand Prins *Roberts* rivier genaamt, tot een vrindelyke handel geraakte met de Inwoonders, en na dat hy aldaar een Fort, genaamt *Charles*-Fort gebouwt hadde, keerde hy met een goede lading weder na zyn Vaderland. Het geen tot *Gillams* reis aanleiding gaf, was dit volgende geval. Twee Franſchen, genaamt *Radiſſon* en *Goſelier*, van eenige Wilden aan het meir van *Aſſimponals* in *Canada* verſtaan hebbende, dat zy te land tot aan het end van de baai komen konden, alwaar de Engelſchen noch noit geweeſt waren, zoo verzochten die twee Franſchen de Wilden, dat zy hen derwaards wilden geleiden, het welk zy deden. De Franſchen keerden den zelven weg, die zy gekomen waren, wederom, en zoo verder na *Quebec*, de hoofdſtad van *Canada*, alwaar zy aan de voornaamſte koopluiden voorſtelden, om ſchepen na *Hudſonsbaai* te zenden; doch hun voorſtel wierd verworpen. Zy begaven zich van daar na *Vrankryk*, op hoop, van aldaar een gunſtiger gehoor te zullen vinden; doch zy vonden zich in hunne hoop bedrogen; want na dat zy een menigte vertoogſchriften overgelevert, en daar benevens veel tyd en geld verkwiſt hadden, kregen zy het zelve antwoord, als tot *Quebec*, en hun voorſtel wierd als een loutere herzenſchim verworpen. De Engelſche Ambaſſadeur tot *Parys* vernomen hebbende, wat voorſlagen deze twee Franſchen gedaan hadden, oordeelde zyn vaderland een goeden dienſt te zullen doen, indien hy die twee luiden in dienſt van de Engelſchen konde overhalen, dewelke reeds een pretenſie op de baai hadden; zy begaven zich op des Ambaſſadeurs raad na *Londen*, alwaar zy door verſcheide Heeren van aanzien, Koopluiden en andere zeer gunſtig wierden ontfangen, dewelke daarop den gemelden *Gillam*, een

een Kapitein van *Nieuw-Engeland* nevens deze twee Franſchen afzonden, op de wyze en met dat ſucces, als wy zo even gemeld hebben.

Zoo dra *Gillam* weder in *Engeland* gekomen was, verzochten de Reders die hem uitgezonden hadden, een patent van Koning *Karel* II. het welk zy dan ook voor hen en hunne erfgenamen verkregen wegens de Baai, genaamt *Hudſons*-Baai en de Straat, genaamt *Hudſons-Straat*. Dit patent is gedagtekent den 2 Mai 1670. De eerſte Eigenaars waren de Prins *Robert*, de Ridder *Hayes*, de Heeren *Joung*, *Wymans*, *Cradok*, *Letton*, *Wrenn* en *Hyward*.

De Baai legt tuſſchen de 64 en 51 graaden Noorder breedte; en heeft 10 graaden of 600 mylen lengte. De mond van de Straat, leggende omtrent de 61 graad N. B. is 6 uuren breedt; aan de mond legt een Eiland, genaamt *Reſolution*. De Eilanden *Charles*, *Salisbury*, en *Nothingham* leggen binnen de Straat; en het Eiland *Mansfeld* legt in de mond van de Baai. *Hudſons-Straat*, welke naa de Baai toelegt is omtrent 120 uren lang; het land aan beide zyden is door Wilden bewoont, van de welke wy weinig of gene kennis hebben; de Zuidkuſt is bekent by de naam van *Terra de Labrador*; de Noordkuſt heeft zoo vele namen, als verſcheide Natien, die daar van tyd tot tyd geweeſt en de eerſte ontdekkers van dit Land pretenderen te zyn, daar aan gegeven hebben; aan de Weſtzyde van de Baai hebben de Engelſchen een Colonie, en een Fort tot *Port Nelſon*; en dat geheele Land is genaamt *Nieuw-Zuid-Wallis*; de Baai alhier is genaamt *Buttons*-Baai; *Hudſons*-Baai, welke 't breedſt van alle is, heeft omtrent 130 uren breedte; aan de andere kant, namentlyk de kuſt van *Labrador* leggen verſcheide Eilanden, te weten, de *Slapers* Eilanden, en de *Bakers* Dozen; het end, of de grond van de Baai, waar door wy verſtaan al dat gedeelte van de zelve, van Kaap *Henrietta Maria* in *Nieuw-Zuid-Wallis*, tot aan *Redonda* beneden Prins *Roberts*-Rivier, is omtrent 80 uren lang, en bykans overal even breedt, namentlyk tuſſchen 40 en 50 uren; hier leggen ook verſcheide Eilanden, aan dewelke de eerſte ontdekkers de namen gegeven hebben van eenige grote Luiden in *Engeland*, of van die gene, in welkers dienſt zy waren, gelyk als *Weſtons*-Eiland, *Charltons*-Eiland, dat van den Ridder *Thomas Roe*, en andere; de beide oevers tegen malkanderen over leggende, worden genaamt het *Ooſtland* en het *Weſtland*; het eerſte is *Tierradi Labrador*, en het ander is *Nieuw-Zuid-Wallis*. Het vaſte land langs het end van de Baai word by de Franſchen voorgegeven te zyn, een gedeelte van *Nieuw-Vrankryk*; en waarlyk, als men van de Rivier St. *Margriet*, dewelke zich in de Rivier van *Canada* ontlaſt, rekent tot aan *Roberts* Rivier, aan het end van *Hudſons*-Baai, zoo is zulks niet boven de 150 mylen van malkanderen. Doch dit zy zoo 't wil, de Engelſchen bouwden hun eer-

 ſte

ſte Fort aan *Roberts* Rivier, het welk zy *Charles-Fort* noemden; zy hebben nooit eenige Steden of Plantagien in dit Geweſt aangelegt, en zullen dat naar allen ſchyn nimmer in het toekomende beſtaan. De Engelſchen die hier zyn, onthouden zich binnen de Forten in kleine huisjes of hutten, dewelke alleenlyk gemaakt zyn, om hen tegen de kou, regen en ſneeuw te beſchutten. Vyf of 6 uren van het *Weſtland*, legt het kleine *Rotzen Eiland*, aldus genoemt, om dat het gehele Eiland niet anders gelykt, als een deel rotzen en ſteenklippen op malkanderen geſtapelt. Men onderſtelt, dat de felſte Noord-Weſtewinden hier de overhand hebben, en de geheele Baai langs een hoge vloed maaken. In het Eiland vind men een grote menigte van Meeuwen en Zée zwaaluwen. Omtrent 3 mylen van het Zuid-Zuid-Ooſterdeel des Eilands legt een zeer gevaarlyke Zandbank, welke by laag water droog legt. *Charlton*-Eiland is een lichte witte zand, overdekt met een witte mos, vol van heiſters en bomen, en daar onder zeer veel Geneverbomen. Dit Eiland geeft het vermaakelykſte gezicht des werelds aan die gene, die hier in de voortyd aan komen, na een langdurige togt van 3 of 4 maanden, verzelt met het grootſte gevaar des werrelds van wegens de groote Ysbergen uitgeſtaan te hebben; Deze Ysbergen die in de Baai en Straat dryven, en tegen welke indien een Schip aan gedreven word, niet min als tegen een ſteen klip aan ſtukken ſtoot, vermids deze Ysbergen in der daad al immer zoo hard zyn, als de hartſte Steenrots. Het weer is omtrent het end van de Baai, 9 maanden lang, ongemeen koud, ſchoon het onder de 51 graad legt; dat is, naar de breedte te rekenen, nader aan de zon als *Londen*; gedurende de overige drie maanden is het hier buiten gemeen heet, met een Noord-Weſtewind. De grond zoo wel van het *Ooſt* als van het *Weſtland* brengt geenderlei graan voort; omtrent *Roberts*-Rivier groeien eenige geringe vruchten, als kruisbezien, aardbezien, enz.

De Koopmanſchappen, welke de Engelſchen herwaards zenden, beſtaan in kanon, buskruit, koegels, linnen en wolle ſtoffen, bylen, ketels, tabak, enz. welke goederen zy met de Indianen verruilen tegen allerhande pelteryen, waar omtrent de Maatſchappy van *Hudſons*-Baai over omtrent 38 jaren de volgende pryzen heeft vaſtgeſtelt.

| | | |
|---|---|---|
| Kanons | - | Groot en klein door malkanderen 10 goede winter Bevers vellen voor ieder; 12 vellen voor een van het grootſte zoort, 10 voor het middel; en 8 voor het kleinſte zoort. |
| Buskruid. | - | Een Bever voor een half pond. |
| Koegels. | - | Een Bever voor 4 pond. |

By-

| | |
|---|---|
| Bylen | Een bever voor een groot en kleine Byl |
| Messen. | Een bever voor 6 grote, of 8 kleine messen. |
| Kralen. | Een bever voor een half pond kralen. |
| Geboorde klederen. | Zes bevers voor een goed geboord kleed. |
| Effe klederen. | Vyf bevers voor een rood effe kleed. |
| Vrouwe klederen. | Geboord van twee ellen, 6 bevers; effen of slechte kleren, 5 bevers. |
| Tabak | Een bever voor een pond. |
| Kruid-hoorns. | Een bever voor een groot en twee kleine kruid-hoorns. |
| Ketels. | Een bever voor ieder pond. |
| Spiegels en Kammen. | Twee vellen. |

't Is zeker, dat de maatschappy op dien voet zeer veel heeft gewonnen, en hadden zy den handel sterk door gezet, zouden zy nu 300 per Cent konnen winnen, gelyk zy reeds voor dezen gedaan hebben, doch hunne retouren zyn nu gering, en de onkosten zeer groot. Men vind, dat haar Factoors, eens op een jaar 10000 bever vellen, behalven andere pelteryen, opgelegt hadden.

Wat aanbelangt de Indianen, dezelve komen in alles met die van *Canada* overeen, dewelke *Lattuntan* zeer naauwkeurig beschreven heeft; uitgezondert, dat hy hen een weinig meer kundigheid en beleeftheid toeschryft, als zy in der daad bezitten. De Indianen, welke omtrent *Roberts* rivier en andere plaatzen van de baai wonen, zyn veel eenvoudiger, als die van *Canada*, dewelke veel langer met de Europeanen verkeert hebben. Doorgaans zyn zy vreedzaam, en ganseh niet strydzuchtig, nochte onder hen zelven, nochte ten opzichte van andere natien; uitgenomen de *Nod-Wais*, een zeer woest en barbarisch volk, langs de oevers van de Straat wonende, dewelke zomtyds met kleine partyen op de andere Indianen aanvallen, en na dat zy 'er 10 of 12 de kop ingeslagen hebben, keren zy in triomf weder na huis. De Indianen, die tusschen de rivieren wonen, hebben ieder een *Okima* gelyk zy die noemen, of Overste over hen, dewelke altoos een heel oud man is, geacht alleenlyk om zyne voorzichtigheid en ervarenheid; hy heeft geen ander gezach, als het geen zy in zeker gelegenheden geraden vinden, aan hem op te dragen; hy voert het woord voor hen, als zy met de Engelschen iets hebben te verhandelen; gelyk hy mede doet, wanneer zy in 't voorjaar en in de herfst by malkanderen komen, om te beramen, waar een ieder zal mogen jagen en visschen; want ieder huisgezin haar bepaalt district heeft, het welk zy zelde verlaten, ten ware in dat district geen wild genoeg, om hen te voeden, gevonden wierd; in welk geval zodanig huysgezin met andere t'zamen spant,

De denkbeelden, die zy van het Opperwezen hebben, zyn zeer gering,

ring; zy zeggen, dat 'er zyn twe *Manetoës*, dat is, *Geesten*; waar van de eene hen al het goed, en de ander al het kwaad toezend; zy hebben een zoort van godsdienst, dewelke bestaat in zingen en danzen op hunne feestdagen, ter eere van de *Manetoës*, doch wanneer zy ziek zyn, of gebrek lyden, als dan hangen zy 't een of 't ander grolletje, dat by hen in waarde is, aan de top van een paal, dichte by hunne tent, om den kwaden Geest te bevredigen.

Om weder tot de geschiedenis te keren; de maatschappy zond in 't jaar 1670 den Schildknaap *Charles Baily*, als Gouverneur na *Hudsons-baai*, met wien de voorgemelde Franschman, genaamt Mr. *Radison*, en noch 10 of 20 andere overgingen; de Gouverneur nam zyn verblyf aan de rivier *Robert* in een klein fort, en hy beval aan zyn Secretaris een journaal te houden van het geen hen wedervoer, waaruit wy het voornaamste alhier zullen verhalen,

De voornaamste Indiaan ontrent het fort wonende, voerde den naam van een Overste of Prins, onder die van zyne natie; twee andere waren 'er, waarvan de eene genaamt was *Pieter*, en de tweede *Kancelier*, dewelke met hunne wyven en kinderen tot den Gouverneur kwamen, verzoekende om onderhoud, verklarende dat zy zedert eenigen tyd niets hadden konnen schieten, en alzoo van honger moesten sterven, indien de Gouverneur zich niet over hen ontfermde; waaruit men kan afmeten, in welke elendige toestand de Engelschen zich alhier zouden bevinden, indien zy niet precies van tyd tot tyd met onderhoud uit *Engeland* verzorgt wierden. *Bayly*, den Prins, Kanzelier, nevens deszelfs wyf en de overige gespyzigt hebbende, zond hen hoger opwaards om te visschen, en hy volgde hen zelfs in een schuitje om in de boven kwartieren te gaan jagen, doch hy ontmoette generley wild, dan alleen twee dieren, genaamt *Moose* en ook gene Indianen. Den gehelen herfst door zyn hier zeer vele wilde ganzen; zy komen gemeenlyk in 't begin van September, en hunne komst is een teken, dat de winter na by is, dewelke 40 weken duurt. De Engelschen hadden in dien tyd veel slechter hutten, als naderhand, en byna niets, om zich mede te dekken, als alleen eenige huiden van het zoo evengemelde dier. Daar was ter dier tyd een Engelsch kantoor tot *Port Nelson*, alwaar de Kapt. *Goselier* in 't jaar 1673 aankwam; deze Kapt. voer de rivier opwaards, om te zien of 'er hoger op gene Indianen woonden, doch hy vond wel eenige hutten, maar gene menschen daarin; hy vond eindelyk eenige overblyfzelen van het schip van den Ridder *Thomas Button*, welke daaromtrent al over de 60 jaren gelegen hadden; de Kapt. hadt bevel, om de rivier *Severn* op te zoeken, doch hy kon ze niet vinden, alhoewel die rivier in de oude kaarten van deze baai gevonden word. Omtrent het begin van October vliegen de ganzen meer Zuidwaards, 't welk een zeer onaangenaam gezicht is voor de arme Europeanen in de baai, dewyl hen zulks voor-

voorspelt, dat de felle kouw voor de deur is, en dat zy moeten voorraad van brandhout maken te hebben, eer de sneeuw valt. *Baily* zond een sloep na *Point Comfort*, tusschen *Roberts*-rivier en het eiland *Charton*, om robben te vangen, waarvan de Engelschen olie maakten voor hunne lampen, vermids zy gene kaarssen hadden, en de nachten hier zeer lang zyn. Omtrent den 10 October begint het langs de oevers te vriezen, doch het gebeurt dikwyls, dat eer deze maand ten einde is, het ys wederom dooit. Den 23 October kwamen verscheide Indianen en onder anderen een van *Quebec* en een van het Fort om met *Baily* te handelen; in eene nacht viel de sneeuw een voet diep, en den 6 November lag de rivier toe. Omtrent het midden van deze maand heeft men hier patryzen, de Engelschen vermaakten zich met dezelve te schieten, zoo lang het weer hen zulks toeliet; want in January was de vorst zoo streng, dat zy 't niet konden uithouden; zoo dat verscheide knechts van den Gouverneur het ongeluk hadden, van hunne neus en tonen door de vorst te verliezen. Het sneeuw in de bosschen legt zomtyds, als het op zyn diepst is, 7 of 8 voeten; daar zyn jaren, dat de sneeuw niet dieper legt als omtrent 4 voeten, gelyk in het jaar 1673. Den 21 January kwamen 'er 3 Indianen, die eenige beverhuiden en versche levensmiddelen aan het Fort bragten; zy verhaalden, dat zy onder het passeren van de rivier *Mose* omtrent tien dagen reizens verder als de rivier *Robert*, eenige lyken van Indianen gezien hadden, dewelke zy onderstelden te zyn van de Natie *Onaganoës*, welke natie meestendeels was uitgeroeit door een andere natie der Indianen, genaamt, *Notwages*, die zich toen omtrent de rivier *Mose* onthielden, dreigende dat zy de Engelschen in het voorjaar wilden komen bezoeken. De meeste van ons volk, hebbende nu niets om van te leven, als zoute spys, doordien 'er weinig patryzen meer gevangen wierden, wierden heel schurft. Verscheide Indianen kwamen in de maand van Maart, en bouwden hunne hutten aan de Oostzyde van het Fort, met intentie, om het overige van de winter daar te blyven, ten einde om in de lente te eerder by de hand te zyn, om met de Engelschen te handelen; deze Indianen waren van de natie der *Cuscididahs*. De Koning van dezelve liet aan den Gouverneur weten, dat hy eerstdaags hem wilde komen bezoeken. De Gouverneur begaf zich den 23 Maart, verzelt van *John Abraham* en eenige andere, over het ys, na *Point Comfort*, alwaar de Indianen eenige hutten hadden, om zoo vele versche levensmiddelen te kopen, als zy krygen konden, vermids hunne voorraad bykans verteert was. Den 25 Maart kwamen 'er 6 Indianen als gezanten van den Koning *Cuscidida* in het Fort, om bekent te maken, dat de Koning den volgende dag zelfs wilde komen, gelyk hy dan ook deed; doch het moeide hem zeer, dat hy den Gouverneur niet t'huis vond. Hy bragt zyn gevolg met zich, maar weinig beverhuiden, doordien zy de beste bevers na *Canada* gezonden

hadden. De Indiaansche Koning zond twee van zyne luiden aan den Gouverneur, om hem te verzoeken, om weder te keren; hy kwam den 31 Maart, weder in het Fort aan, met een kleine voorraad van *Mose*-vleesch, doch daags daaraan vernamen zy eenige ganzen, dewelke gewoon zyn, tegens het begin van de lente tyd hier weder te keren, en welke vogels zy met grote menigte vongen. Onze Engelschen bemerkten in 't vervolg, dat de rechte rede, waarom dees Indianen zich zoo dicht by het Fort hadden neergeslagen, was, om dat zy vreesden, te zullen worden overvallen door eenige andere Indianen, die de Fransche Jesuiten van *Canada*, tegen de Engelschen en alle die het met hen hielden, opgerokkent hadden; en waarlyk zy spaarden gene list, om de Inwoners te verhinderen, dat zy met de Engelschen handelden, tot welken einde zy de goederen der Indiannen heel duur betaalden, om alzoo onzen Gouverneur te noodzaken, desgelyks te doen; En op dat zy te beter in staat zouden zyn, om den koophandel der Engelschen te ruineren, gingen zy omtrent 8 dagen reizens van de plaats, daar de Engelsehen waren, een kantoor van hun natie oprechten. Den 20 Maay kwamen 'er 12 Indianen, onderdanen van den Koning *Cuscidida*, tyding brengen, dat 'er gedurende deze lentetyd gene of weinig hooglandsche Indianen zouden komen, om te handelen, doordien de Franschen hen meest alle na *Canada* gelokt hadden. Ter gelegenheid van de aankomst van deze 12 mannen, waaronder des Konings broeder was, hielden de Indianen een feest, het welk op deze wyze toeging; zy gingen alle in 't rond zitten, en een van hen, een nabestaande des Konings brak de spys in zoo vele stukken, als 'er perzonen waren; daarna deed de Koning een korte aanspraak, bestaande in een vermaning tot kloekmoedigheid tegen hunne vyanden, waarop alle de anderen een vrolyk gejuich maakten, het welk gedaan zynde, nam de man, die de spys gebroken hadde, de stukken, en deelde ze om, onder een gestadig geschreeuw van Oh! Ho! het welk zoo veel betekent, als *ik dank u.* 't Is byna ongelooflyk, welk een kwantiteit van bever, *Mose* vleesch en vet zy tot hun brood aten. Na dat zy gegeten hadden, wierd aan elk een weinig tabak gegeven om te roken; eenige dansten en zongen naderhand, terwyl een van hen op een trommel sloeg, gemaakt van een ketel met een huid overtrokken; deze festynen duren gemeenlyk de gehele nacht, en wanneer zy na huis gaan, nemen zy het overige van de spyzen met zich voor hunne wyven, dewelke zy zelden tot eenig festyn toelaten. Den 22 verrichteden de Indianen, omtrent het Fort wonende, een zekere ceremonie, welke zy *Powow* noemen, zynde een zoort van beswering; dit geschied aldus, daar word een klein toorntje gemaakt van witte stokken, omtrent 8 voeten hoog, het welk van boven open blyft, maar voor het overige word het heel dicht overtrokken met diershuiden, dat niemand daarin zien kan. Des nachts

nachts gaat de Besweerder in het toorntje, de andere gaan naast het zelve zitten, en doen hem verscheide vragen van dingen, die zy ten naasten by weten, gelyk als wanneer 'er eenige vreemden staan te komen; de Besweerder antwoord alsdan na zyne gissing, welk antwoord geacht word, als voortgekomen van hunne *Maneto* of God, dewelke hen ter dier tyd onderanderen zeide, dat de *Notwayes* binnen korten op hen af zouden komen, waarschouwende hen, op hunne hoede te zyn, zoo wel tegen deze natie, als ook tegen de *Mistigosis*, dat is Engelschen. Deze plechtigheid verrichten zy heel dikwils, en in verscheide gelegenheden, voornamentlyk als 'er iemand trouwt; indien het tegen hunne verwachting uitvalt, dan zeggen zy, dat hunne *Maneto* is *Muchocauwan*, dat is, *zeer kwaad*, doch zoo het naar hunnen wensch geschied, dan is hy *Moruchsise*, dat is, *zeer goed.* Wanneer zy op de jagt zynde, eenig wild vellen, dan pryzen zy hunne *Maneto*, en noemen hem *Wit* en *goed*, maar als zy niets opdoen, zo schelden zy hem uit, en noemen hem *swart* en *olyk.* Ieder Indiaan heeft doorgaans twee wyven, die hem in grote onderdanigheid als slavinnen in allerlei swaar werk, als houthakken en diergelyk, moeten dienen; de mannen doen niet anders, als op de jagt gaan, en als 'er eenig wild geschoten is, zoo gaan de vrouwen om het te halen, en zy moeten zorg dragen, om het te bewaren,

Op den 27 Mey waren omtrent 50 Indianen, zoo mannen, vrouwen als kinderen in 22 kanots, om met de Engelschen te handelen, doch zy bragten weinig of gene bevers met zich. Deze Indianen waren van de Natie der *Pishapokanoës*, uit den bloede van de *Eskemoës*, beide een zeer arm volk. De Gouverneur zond de Kapiteins *Goselier* en *Koole*, nevens den Schryver van dit journaal na de rivier *Mose*, om aldaar te handelen; zy kregen omtrent 250 huiden; de Kapt. van de *Tabittees* onderrechtede hen, dat het niet waar was, dat de Fransche Jesuiten de Indianen hadden aangezet, om met de Engelschen niet te handelen, maar alleen om in vrindschap te leven met alle die Indiaansche natien, welke met de Franschen in verbond stonden. Deze Kapt. of Overste van de *Tabittees* laakte de Engelschen, dat zy met zulke geringe natien als de *Cuscididahs* en *Pishapokanoës* hadden aangelegt, en hy gaf hen den raad, dat zy zich aan de rivier *Mose* zouden neerslaan, als wanneer de Hooglandsche Indianen tot hen zouden komen, om met hen te handelen. Midlerwyl kwamen de *Notwayes* Indianen tot op een vierde deel myls van het Fort, doch zy hadden de stoutheid niet om nader te komen; de Gouverneur zond een party Engelschen en Indianen op hen af, doch zy vloden zo snel voor hen weg, dat de onzen gene van hen konden achterhalen. De Gouverneur zeilde daarna zelf na de rivier *Mose*, en bragt van daar 1500 huiden t'huis, doordien de *Segittawams*, 50 uren van die rivier wonende, gekomen waren, om met hem te handelen. Hy ondernam daarop een togt, om de rivier

vier *Segittawam* te ontdekken, met intentie, om van daar langs de kust te stevenen tot aan *Port Nelson*, alwaar tot noch toe geen schans was, gedurende welke togt Mr. *Horst*, de Schryver van dit Journaal, als Commandant in dit Fort bleef, dewelke 4 welgewapende mannen in een boot uitzond, om de rivier *Notway*, dewelke zoo hoog als zy van wegens de val van het water varen konden, 5 mylen breed was, en vol van kleine eilanden en steenklippen, tusschen welke de wilde ganzen zich onthouden, te ontdekken. In 't begin van Augustus waren de Engelschen, die in het Fort gebleven waren, ten einde van alle hunne levensmiddelen, als mede van hun kruid en loot, zoo dat zy van een zeer vrezelyke hongersnood gedreigt wierden; zy hadden echter het geluk, van eenige Eentvogels, Talingen, en Pluvieren te vangen, waarmede zy zich geneerden, en om welke te vangen, zy altoos eenig volk uit hadden, tot de wederomkomst van den Gouverneur, dewelke na een reize van twee maanden weder in het Fort aankwam. Het bericht van deze zyne reize luid aldus: Hy zeilde den 16 July van de rivier *Mose*, en kwam den 18 aan de rivier *Segittawam*, alwaar geen Engelschman nooit te voren geweest was, hy bleef daar tot den 21, doch vond 'er weinig of geen bevers; de laatst genoemde rivier is gemakkelyk te bevaren ten Noord-Westen tot op 52 graden N. B.; hy handelde met de Koning der Indianen, welke de naam van die rivier draagt, hy beloofde hen, dat hy het volgende jaar met een schip zoude daar komen, waren tegens zy hem weder beloofden, dat zy een goede menigte van beverhuiden zouden verzorgen, en de Hooglandsche Indianen met zich brengen. Den 21 zeilde hy na Kaap *Henrietta Maria*; onderwegen zagen zy een groot eiland, strekkende Noord-Noord-West, en Z. Z. Oost, omtrent 14 uren van de mond der rivier *Segittawam*, zynde omtrent 2 dagen reizens groot in den omtrek, Indiaansche maat, het welk zoo veel is als 30 uren gaans; zy gaven het de naam van het *Viners*-eiland. Den 23 aan een punt gekomen zynde, wierden zy een rook gewaar; zy gingen daarop af, en vonden 7 Indianen in een zeer elendige staat; deze punt legt onder 52 graden 40 minuten, de Gouverneur nam deze Indianen in zyn vaartuig, en bragt hen tot aan een kleine rivier, genaamt *Equon*, alwaar zy eenige lyken van Indianen hier en daar op de aarde zagen leggen; zy vernamen aldaar, dat 'er een grote sterfte onder hen geweest was, veroorzaakt door gebrek van levensmiddelen, zynde dit land zulk een barre wildernis, dat het zyne inwoners naauwelyks voeden kan. Den 27 July geraakte de sloep op eenig ys, niet zonder groot gevaar, van aanstukken te stoten, hunne loots was een Indiaan, van *Nieuw-Severn*, van den welken verhaalt word, dat hy 2 reijen tanden onder en boven in den mond had, en dat hy zulk een schrik hadde voor het Compas, dat hy hen geen rust liet, voor dat zy hem aan land gezet hadden. Deze Indianen van de rivier van *Nieuw-Severn*, zyn mede heel

heel arm en berooit, gelyk alle die volkeren, welke Noordwaards wonen, veel armer en ook dommer zijn, als die aan de Zuidkant zich onthouden. De Gouverneur uit eenige van deze Indianen verstaan hebbende, dat daar gene Bevers te bekomen waren, en dat de Zeê rontom *Hoop* vol ys was, besloot, om weder te keren, hebbende hy en al zyn volk in 2 dagen niet anders gegeten als erwten, en haver en gort. In hunne wederomtogt wierden zy aan *Charltoun*-eiland op strand gedreven, alwaar zy 2 of 3 dagen zeer elendig lagen, waar na zy weder vlot raakten, na het verlies van verscheide noodwendigheden. Na dat hy den 30 Augustus in het Fort weder aangeland was, kwam 'er een Kanot in de rivier *Robert* met een Fransch Jesuit, geboren van Engelsche Ouders, en verzelt van een nabestaande van den Koning Cussididah. Deze Priester bragt van den Gouverneur van *Quebec* een brief aan Mr. *Baily*, welke brief gedagtekent was den 8 October 1673. zoo dat hy eenige maanden eerder in de rivier had behoren te wezen, doch hy was door de Indianen hier en daar opgehouden. De Fransche Gouverneur verzocht Mr. *Baily*, dat hy dezen Jesuit heuschelijk wilde handelen, van wegens de grote vriendschap, die 'er toen tusschen de twee kronen was; Mr. *Baily* besloot den Jesuit by zich te houden, tot dat 'er nieuwe Schepen uit *Engeland* kwamen; hy bekende, dat de Franschen met de Indianen van *Tabitté* handel dreven, het welk een inbreuk was tegen de Engelsche Maatschappy; vermids deze Indianen mede in haar patent waren begrepen. Het was na den 11 September, wanneer de Gouverneur ziende, dat 'er gene Engelse Schepen kwamen opschieten, aan zijn volk verklaarde, dat indien zy binnen 3 dagen gene tyding uit *Engeland* kregen, hy na het Vaderland keren wilde, tot welken einde hy, als ook om door de *Notways*-Indianen, die hen steeds dreigden, niet overrompelt te worden, alle de koopmanschappen, die hy vergaart hadde, aan boord liet brengen van een bark, met dewelke hy de reis meende te doen. Zy stonden op den 17 September gereed, om na *Point Comfort* te vertrekken, met voornemen, om aldaar te blijven tot den 22, en dan zoo wel als zy konden, van daar na *Engeland* te zeilen, vermids 'er geen exempel was, dat 'er ooit later als den 22 September eenige Schepen uit *Engeland* waren aangekomen; zy hadden nu niet boven de 300 pond meel en brood, 2 vaten goede erwten, en 30 ganzen in de pekel, en dewijl 'er ook maar weinig buskruid meer overig was, vonden zy niet geraden, om eenig wild meer te gaan schieten. In dees bedroefde staat waren zy, wanneer de Jesuit, de Kapt. *Hoselier* en noch een andere langs strand wandelende, om hunne devotie te plegen, 7 kanonschoten duidelijk hoorden afgaan, waar op zy zeer verblyd na huis liepen, om den Gouverneur deze tyding te brengen, dewelke daar op beval, dat men drie kanonschoten uit het Fort daar tegen zoude doen, alhoewel zy hun buskruid in dese onzekerheid wel hadden mogen sparen. Den volgenden dag kwam een Indiaan

 hen

hen boodſchappen, dat hy die nacht verſcheide ſware kanonſchoten tot *Point Comfort* had horen loſſen, en vermids hunne ſloep toen juiſt tot *Comfort* was, verwachteden zy alle ogenblikken de tyding van de aankomſt van eenige Engelſche Schepen, doch die gehele dag was bykans verby, zonder dat zy iemand vernamen, echter de ſloep kwam dien avond nog in de rivier, en dewijl dezelve geen vlag uitgeſtoken hadde, beſloten zy, dat 'er niets nieuws gepaſſeert moeſt zyn; het welk hen tot de uiterſte wanhoop ſoude gebragt hebben, indien niet het gezicht van 5 Engelſchen, die zy nooit te voren gezien hadden, hen uit de angſt gered hadde, uit dewelke zy verſtonden, dat het ſchip de *Prins Robbert*, onder den Kapt. *Gillam* met den nieuwe Gouverneur *William Leiddal* was aangekomen. Mr. *Baily* zeilde daar op den volgende dag na *Point Comfort*, alwaar het ſchip de *Shafsbury* onder den Kapt. *Shepherd* mede uit *Engeland* was aangeland. Zoo dra de commiſſie en inſtructien van den nieuwen Gouverneur gelezen waren, begon men de Schepen met alle haaſt te kalefateren en te laden. Doch de nieuwe Gouverneur ziende, dat het ſaiſoen te ver zoude verlopen, eer de ſchepen geloſt en weder op nieuw geladen konden worden, beſloot, om dezelve in de rivier *Robert* te doen overwinteren, werdende het volk van de twee nieuw aangekome ſchepen te werk geſtelt, om hout te hakken, en huizen te timmeren, gelijk zy deden; en zy maakten ook een brouwhuis en bakhuis in de Schans. De levensmiddelen, die zy met zich gebragt hadden, konden in verre na niet toereiken, om deſe menſchen te voeden, vermids zy nu in de 30 ſterk waren, en niet meer als voor 10 maanden brood hadden, het welk niet genoeg was, om hen den gehelen winter op het land te voeden, en daar na noch de ſchepen ook te victualiſeren. De Secretaris *Gorſt* wilde een iegelyks portie zeer vermindert hebben, om dat zy te langer zouden toekomen, doch de Gouverneur *Leiddal* verſtond het anders, zeggende, dat men t'zamen moſt leven en ſterven, waar door zy kort daar na in zeer grote noot gebragt wierden.

Alhier eindigt het Journaal van *Baily*, doch wy vinden in andere Gedenkſchriften, dat deze Gouverneur in *Engeland* gekomen zynde, aan de Maatſchappy een omſtandig verſlag deed van den toeſtand der zaken. Zy benoemden een Koopman, die onder de Gouverneur en Hoofden der Kantoren langs de andere rivieren het bewind zoude hebben van den handel met de Indianen; en zy zonden *John Bridger* na *Port Nelſon*, met het karacter van Gouverneur van het Weſtland tot aan de Kaap *Henrietta Maria*, dewelke onder het patent van den Gouverneur van het Ooſtland behoorde. De Gouverneur *Leiddal* wierd in dat Ampt gevolgt door eenen *John Nixſon*. De Maatſchappy bragt toen eerſt in overleg, om de Kantoren van de rivier *Robert* te verleggen na de rivier *Chikewan*, alwaar de Indianen zich meeſt onthielden, doch de uitvoering hier van geſchiedde eerſt twee of drie jaren daar na.

Het

Het eiland *Charltoun* was nu de plaats, die door de *Hudsonsvaarders* meest gezocht wierd, en werwaards de Factoors hunne koopmanschappen zonden, om geladen te worden. In 't Jaar 1682 zeilde Mr. *Bridger* na *Port Nelson*, om aldaar een kantoor op te rechten, en een schans te bouwen, doch eer hy daar kwam, had Kapt. *Benjamin Gilham*, Commandeur van een schip van *Nieuw-Engeland* en zoon van den hier voor gemelden Kapt. *Gilham*, Commandeur van het schip de *Prins Robert*, en toen in dienst van de Maatschappy, zich op die plaats neer gezet, doch hy was gene 14 dagen daar geweest, wanneer Mr. *Radison* en Kapt. *Goselier* aldaar aankwamen. Deze twee perzonen door de Maatschappy afgedankt zynde, waren uit misnoegen na *Canada* gegaan, om de Fransche Koopluiden aldaar aan te zetten, tot het oprechten van een kantoor tot *Port Nelson*. *Gilham* was niet sterk genoeg, om deze twee Franschen met hun gevolg van daar te doen verhuizen, doch hy zelf bleef 'er nevens haar wonen. Tien dagen na de aankomst van deze twee Fransche, kwam de zoo evengemelde Gouverneur *John Bridger*. De Franschen hadden zoo dra de tyding niet bekomen van zyne komst, of zy zonden aan boord van zyn schip, en geboden hem van daar te vertrekken, want dat *Radison* en *Goselier* reeds bezit van de plaats genomen hadden in de naam van den Koning van *Vrankryk*, hunnen Meester. De Gouverneur bekreunde zich dat gebod in genen dele, maar deed volgens zyne commissie eenige goederen ontladen, waar na hy al zyn volk te werk stelde tot het maken van een kantoor; *Radison* tot *Port Nelson* gebleven zynde, wierden de Gouverneur en hy daar na zeer gemeenzame vrinden, welke vrindschap van October 1682 tot in February daar aan volgende duurde, wanneer *Radison* den Gouverneur en Kapt. *Gilham* met al hun volk en goederen in verzekering dede nemen, en na dat hy hem eenige maanden lang in een zoort van gevangenis had gehouden, wierden zy ten dele in een half verrotte bark na een Engelsch schip, dat by kaap *Henrietta Maria* lag, gezonden; *Bridger* en *Gilham* wierden na *Canada* gevoert, alwaar *Radison* en *Goselier* met een schip aangekomen zynde, een gedeelte van de lading aan strand bragten, om de de Koopluiden, die hen gezonden hadden, te bedriegen, waar na zy de vlugt namen, en na *Vrankryk* ontkwamen. De Maatschappy van *Engeland* hier van kennis bekomen hebbende, schreef aan *Radison*, en hy aan haar, belovende, dat indien zy hem het ongelyk, dat hy haar hadde aangedaan, wilde vergeven, en hem wederom op zeker jaargeld in haren dienst nemen, hy zyn best doen zoude om de Franschen, die hy tot *Nelson* gelaten hadden, aan hen over te leveren, en zich van alle hunne pelteryen meester te maken, dewelke eene genoegzame voldoening zouden uitleveren, wegens de schade, die zy door hem geleden hadden. De Maatschappy bewilligde zyn voorstel, doch eer hy tot *Nelson* kwam, was het werk reeds verricht door Kapt. *John Abraham*, die met versche

onderstand en voorraad daar gekomen was. Deze Kapt. ziende, dat *Bridger* weg was, wierd tot in het jaar 1684 als Gouverneur van de Maatschappy gecontinueert.

Het jaar te voren, wierd Mr. *Nixon*, Gouverneur van *Roberts*-rivier, opontboden, en *Hendrik Serjeant* wierd in zyne plaats aangestelt; deze nieuwe Gouverneur had last van de Maatschappy, om het Hoofdkantoor van de rivier *Robert* te verleggen, na die van *Moose* of *Chikewan*; welke laatstgemelde rivier zedert den naam gevoert heeft van *Albanie*; hy bouwde aldaar een Fort, en hoewel hy daar doorgaans zyn verblyf hield, zoo was hy volgens zyne instructie gehouden, om alle voorjaren, wanneer de handel met de Indianen stil stont, zich met alle de goederen, die hy alsdan hadde, te begeven na *Charltoun*-eiland, en aldaar te wachten na de aankomst van de Maatschappy-schepen; daarbenevens moest hy zorg dragen, dat de koopmanschappen van de andere kantoren desgelyks in tyds na dat eiland gevoert wierden. De Gouverneur van *Canada* aan de Maatschappy van *Hudsons*-baai te verstaan gegeven hebbende, dat de Franschen zeer kwalyk opnamen, de ontdekkingen, die de Engelschen in deze gewesten deden, beval aan Mr. *Sergeant*, dat hy zorgvuldig op zyne hoede zyn zoude, om niet te worden overrompelt. Daar is een eiland in de baai, genaamt *Hays*-eiland, alwaar de Maatschappy een kantoor hadde; dit eiland en de rivier *Robert* waren de kantoren, die naast aan de Franschen lagen, zynde *Albanie* veel verder Zuidwaards gelegen. Wegens deze twee eerstgemelde kantoren was het, dat de Compagnie meest bevreest was, dat de Franschen zouden trachten haar daar uit te jagen. Wy vinden ook, dat eenige der bedienden van de Maatschappy tronwlooslyk omtrent haar gehandelt hebben, en dat verscheide Lorredrajers hare privilegie bedurven. Zy benoemden Mr. *Hugh Verner* tot Opperhoofd aan *Roberts*-rivier, en *George Geger* en *Thomas Savage* tot Bewindsluiden aan de rivier *Isinglas*, onlangs ontdekt; van welke ontdekking de maatschappy zich zeer grote voordelen beloofde, doch daar kwam niet met al van, schoon 'er een kantoor opgerecht wierd, om den handel aldaar mede voort te zetten; hare intentie was ook, om een volkery op *Charlton*-eiland te planten, tot welken einde zy aan den nieuwen Gouverneur *Sergeant* ordre gaf, om aldaar een Schans te bouwen, en die steeds met eenige manschap bezet te houden; de Gouverneur bouwde niet alleen die schans, maar ook eenige huizen, om de pelteryen, die van de verscheide kantoren na *Charlton*-eiland gebragt wierden, in te bewaren, als mede verscheide gerieflykheden voor die gene, die genoodzaakt wierden, aan dat eiland te overwinteren. De maatschappy belaste daar benevens aan alle hare Gouverneurs, dat zy zouden trachten om de grote onkosten, die zy doen moesten met het zenden van versche onderstand en levensmiddelen, te boven te komen, door het zaajen van koorn, en het planten van andere gewassen, doch al het geen men daar omtrent

trent heeft ondernomen, is t'elkens zonder eenige vrucht geweest, doordien het klimaat van dit gewest zoo koud is, dat zaad en wortels en al het geen uit andere Landen aldaar geplant word, zoo voort besterft.

De Maatschappy was nu in bezit van vyf bezondere kantoren, namentlyk *Albanie*, *Hays*-eiland, de rivier *Robert*, *Port Nelson* en *Nieuw Severn*, en de handel van ieder van die kantoren was reeds zeer aanzienlyk. Van *Albanie* trok de Compagnie doorgaans 3500 bevervellen in 't jaar, en door de grote zorgdragendheid en getrouwheid van den nieuwen Gouverneur *Sergeant*, nam de negotie der Engelschen zoo sterk toe, dat de Franschen bekommert wierden, dat zy alle de Hooglandsche Indianen aan zich zouden lokken. Zy wisten, welk een heimelyk goed verstand en vriendschap 'er toen was tusschen Koning *Jacobus* II. en *Lodewyk* XIV. en zy hielden zich verzekert, dat de eerstgemelde Koning om generlei belediging, die zy de Maatschappy aandeden, met *Lodewyk* zoude breken, weshalven zy besloten, om de Engelschen uit alle hunne plaatzen langs de Baai te verdryven; dienvolgens veroverden zy eerst *Hayes*-eiland, en daar na de Schans aan de Rivier *Robert*. Dit geschiedde door een party zoldaten van *Canada*, dewelke onder den Ridder *Troyes* te land van *Quebec* kwamen; en hier moeten wy ter loop aanmerken, dat de Franschen zulk een grote verwachting hebben van hunne *Amerikaansche* Kolonien, van hoe weinig belang die ook in der daad zyn, dat zy niet alleen alle wettige, maar ook zelfs alle onwettige middelen by de hand nemen, om die te behouden en uit te breiden, daar de Engelschen, welke naast de Spanjaarden de allerrykste Plantagien in dat gedeelte der wereld bezitten, zich zoo achteloos omtrent dezelve gedragen, als of zy niet waardig waren, dat men ze bewaart. Den 8 July 1686 kwam de Ridder *Troyes* voor het Fort aan de rivier *Albanie*, alwaar de Gouverneur *Sergeant* zyn verblyf hadde. Twee Indianen hadden hem de tyding gebragt van het overrompelen van *Hayes*-eiland en *Robert*-rivier; twee uren daar na hoordden de Engelschen van *Albanie* eenige kanonschooten, en zy zagen een weinig van hen af een trop Franschen, waar op eenige der bedienden van de Compagnie aan den Gouverneur verklaarden, dat zy hun leven niet begeerden te wagen, ten ware men hen van goede betaling verzekerde; de Gouverneur bragt hen door goede woorden en het uitdelen van klederen en andere noodwendigheden tot hunnen plicht; doch na twee dagen begonden zy weder op nieuw te morren; een van de Constabels maakte het volk wys, dat het onmogelyk was, de plaats te houden, en hy had de stoutheid, van opentlyk te zeggen, dat hy van zins was, om tot de Franschen over te gaan, en hy ging tot den Gouverneur, verzoekende dat hy hem wilde ontslaan, maar doordien hy gedreigt wierd, dat men hem zoude overhoop schieten, indien hy zulks bestont, wierd hy genoodzaakt

zaakt tot zyn post te keren. De Engelschen schoten midlerwyl zoo sterk op de Franschen, dat zy hen noodzaakten, van zich achter de zandbanken te verschuilen, alwaar het kanon hen niet konde raken; de Franschen schoten alleen met klein geweer, wanneer zy iemand op de wallen van het Fort gewaar wierden; zy begonden zich vervolgens te begraven, en zy maakten een borstwering zoo groot en sterk, dat de Engelschen hen nu generlei afbreuk meer doen konden. De Gouverneur verbeelde zich, dat deze borstwering tot niets anders diende als om tegen het geschut gedekt te zyn, waarom hy al dien tyd met geen grof geschut op hen schoot; doch hy zag wel haast, dat de Franschen een Battery begonden te maken; hy beval daar op, met kanon op hen te schieten, doch de Constabel zeide tot den Gouverneur, dat hy oordeelde, dat de Franschen hun kanon in vaartuigen daargebragt hadden, en dat het alzoo van meer dienst zoude zyn, indien men het weinige kruid, dat 'er noch overig was gebruikte, om deze vaartuigen in den grond te boren; maar de onderstelling van dees Constabel was ongegrond, doordien men bevond, dat de Franschen een middel gevonden hadden, om hun kanon door de bosschen aan te brengen; de Gouverneur vervolgens kondschap bekomen hebbende door twee verspieders, die hy uitzond, dat de vyanden hunne Battery voltooit, en het kanon daar op gebragt hadden, en bezig waren om het te laden, wierden de Engelschen, die in het Fort waren, zoo benauwt, dat zy 6 van de voornaamsten in hunne naam aan den Gouverneur zonden, dewelke verklaarden, dat zy hem niet langer konden noch wilden bystaan, vermids het dwaasheid was, zich te verbeelden, dat zy in staat zouden zyn, om het tegen den vyand uit te houden, daarby voegende, dat indien een van hen een arm of been kwam te verliezen, of om het leven raakte, zy geen staat konden maken, dat de Maatschappy voor hunne wyven of kinderen zouden zorg dragen, weshalven zy hem verzochten, de Schans by een verdrag over te geven. De Franschen begonden midlerwyl op de zydweringen heel sterk te schieten; de Gouverneur bleef bestendig by zynen plicht, en wilde van geen capitulatie horen; het welk zoo lang duurde, tot dat de vyanden een bres in de zydweringen geschoten hadden, het welk den Gouverneur bewoog, om de witte vlag uit te steken, en wierd alzoo de Schans op de volgende voorwaarden aan de Franschen ingeruimt; namentlyk *Eerstelyk*, dat het Fort met alle de daarin zynde goederen, aan de Compagnie behorende, aan de Franschen zoude werden overgegeven. 2. Dat de bedienden van de Maatschappy aan de rivier *Albanie* zouden behouden hunne klederen en bagagie, hen zelve toebehorende. 3. Dat de Gouverneur zoude behouden al het geen hem zelve toebehoorde, en dat zyn Predikant en dienstboden by hem zouden mogen blyven. 4. Dat de Ridder de *Troyes* (die over de Franschen gebood) alle de bedienden van de Maatschappy zoude voeren na het Eiland *Charlton*, om aldaar te wachten na de Engelsche Schepen, doch indien 'er geen Engelsche
Sche-

Schepen kwamen, dat dan de Ridder *Troyes* hen zoude eenige Schepen van de gene die 'er in het land waren, verzorgen, om hen na *Engeland* te voeren. En 5. hen in dit laatste geval met alle noodwendigheden tot de reis verzorgen, en hen midlerwyl zoo veel onderhoud geven, als zy nodig hadden. 6. Dat alle de Pakhuizen met 't geen daar in is, getrouwlyk zoude werden overgelevert; en eindelyk, dat de Gouverneur en alle de Maatschappys dienaren aanstonds zouden uittrekken, zonder geweer en wapens, uitgenomen de Gouverneur en zyn zoon, dewelke hun geweer zouden behouden.

Aldus wierd de Schans van *Albanie* aan de Franschen overgegeven, dewelke zich niet ontzagen, de meeste der verdragspunten, als zy 'er maar iets by gewinnen konden, schandelyk te verbreken; doordien zy den Gouverneur van alles wat hy bezat beroofden, en hem en zyn huisgezin in een gering vaartuig met weinige levensmiddelen voorzien, na *Engeland* zonden, alwaar hy door de Maatschappy noch barbarischer wierd gehandelt, niet tegenstaande uit het voorgaande verhaal blykt, dat hy gansch geen schuld hadde; doch het behaagde den Koning, hem in zynen dienst aan te nemen, waar door zyn gedrag genoegzaam wierd gerechtvaardigt.

Te dier tyd was *Thomas Fips* Gouverneur van P*ort Nelson*, het welk toenmaals van de Franschen niet verovert wierd, dewelke in bezit bleven van het Fort *Albanie* en alle de Engelsche kantoren tot in het jaar 1693. wanneer de Koning *William* op het verzoek van de Maatschappy eenige zoldaten derwaards zond, die den Franschen weder alles ontnamen, doch het duurde niet lang, of deze zonden zulk een sterke krygsmagt tegen de Engelschen, dat zy hun andermaal uit alle hunne Forten en Kantoren verdreven, dezelve met gereguleerde militie bezettende, het welk de Maatschappy noodzaakte, hulp van de Regering te verzoeken, dewelke dienvolgens twee kloeke Oorlogschepen onder den Kapitein *Allen* derwaards zonden. De Kapt. *Allen* in de rivier *Hayes* gekomen zynde, zond iemand om alle de plaatzen, daar de Franschen waren, op te eischen, dewelke ziende, dat zy niet in staat waren, om de magt der Engelschen te wederstaan, alle de Forten overgaven. De Kapt. *Allen* nám den Gouverneur van *Albanie* en eenige van zyn volk op zyn Schip, en de overige wierden ten dele op het ander Oorlogschip en ten dele op een Koopvaardyschip gezet.

De Kapt. had in zyne t'huystogt het ongeluk, van in een gevegt tegen een Fransche Kaper van 50 stukken te worden dood geschoten, waar door de Fransche Kaper het ontsnapte. In 't Jaar 1697. hadden twee Landsschepen, zynde het eene een Fregat, en het ander een Brander, het ongeluk, van in deze Baai met man en muis te vergaan; doch of zy door het ys aan stukken zyn gestoten, of op wat wys zy gezonken zyn, zulks heeft men tot nu toe niet konnen te weten komen. Voor het overige zoo is de handel en vaart in deze Baai zeer merkelyk verminderd,

mindert, zedert dat het gebruik der Bevers zoo ſterk is afgenomen, zoo dat de Pelthandel nu niet meer is, het geen die eertyds was; waar uit dan volgt, dat deze Maatſchappy van *Hudſons*-baai in verre na zoo aanzienlyk nu niet is, als zy eens over 25 of 30 jaren was. Daarbenevens hebben de Franſchen in 't begin van dezen laatſten twaalf jarigen oorlog *Port Nelſon* ingenomen, en de Maatſchappy heeft vervolgens alle de andere Kantoren of verlaten of van zelfs moeten inruimen, uitgezondert het Fort *Albanie*.

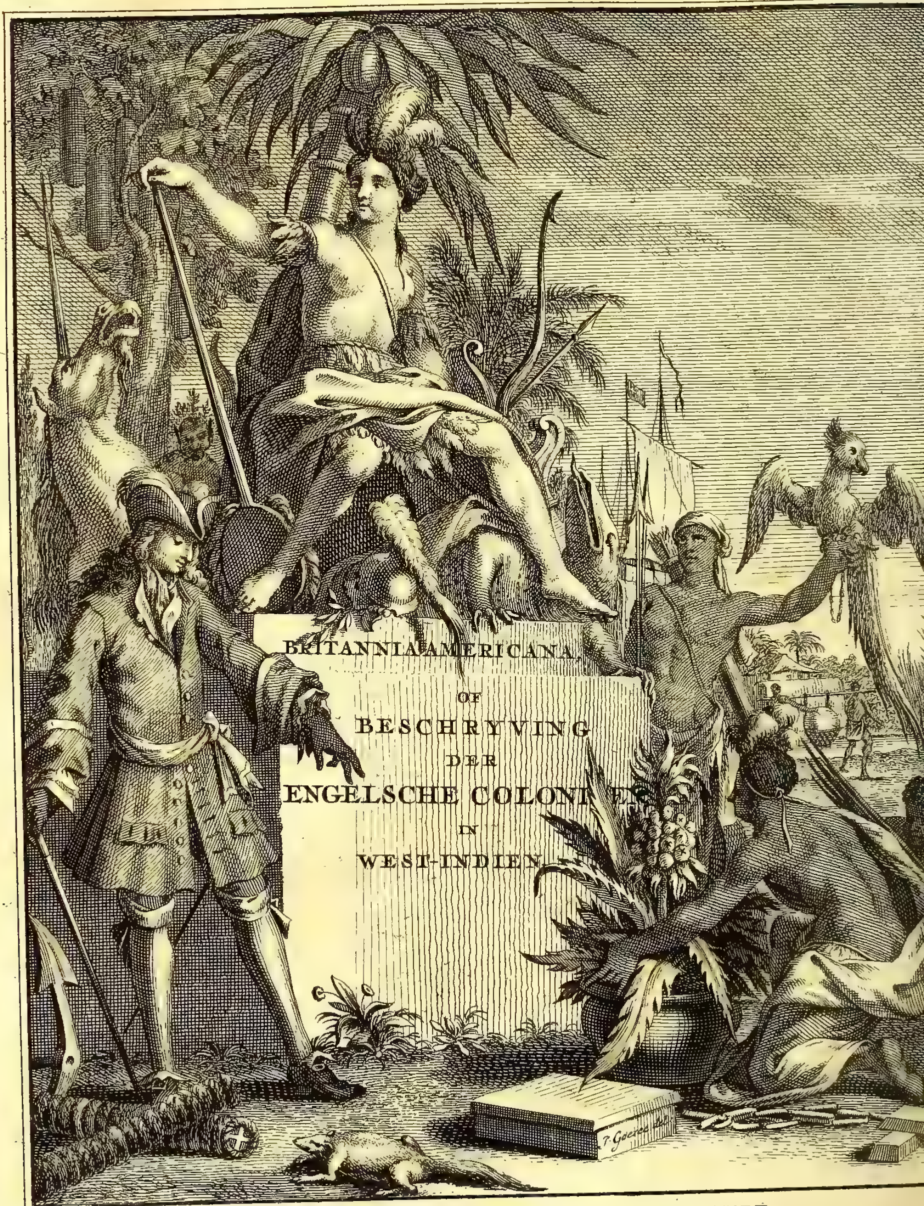
Eindelyk is deze gehele Baai met alle de Forten en Plaatzen, door de Engelſchen eertyds aldaar bezeten, by het X. Artikel van het Traktaat van *Utrecht* door den Koning van *Vrankryk* in vollen eigendom aan de kroon van *Groot-Brittannien* afgeſtaan.

*Tot een beſluit zullen wy hier noch byvoegen eenige woorden van de Taal der Indianen van deze Baai, met hunne betekenis.*

*Arakana*, brood.
*Aſtam*, kom herwaards.
*Aſſinne*, koegels.
*Apit*, een vuur-ſtaal.
*Arremitogiſy*, ſpreken.
*Anotch*, terſtond.
*Chickahigon*, een byl.
*Eskon*, een beitel.
*Manitowghigin*, een root kleed.
*Metus*, kouzen.
*Mokeman*, meſſen.
*Mickddy*, *Pickouw*, } busbruid.
*Mekiſh*, kralen.
*Mouſtodouwbiſh*, een Musket.
*No mun-niſs e to ta*, ik verſta u niet.
*Owma*, dit.
*Piſhſhiſh*, een kleinigheid, een beuzeling.
*Paſtoſigon*, een kanon.
*Piſtoſigon a hiſh*, een piſtool.
*Pihickeman*, een zakmes.
*Petta a ſhum e*, geef my een ſtuk.
*Pe quiſh a con gau mowon*, ik eet podding.
*Spog m*, een pyp.
*Stenna, i*, tabak.
*Soth im em*, Meni.
*Shekahoon*, een kam.
*Taney*, waar.
*Tine ſonec iſo*, hoe noemt gy dat?
*Tequan*, wat zegt gy?
*Topey*, dat is waar.

*Einde van het Eerſte Deel.*




BRITANNIA AMERICANA,
OF
BESCHRYVING
DER
ENGELSCHE COLONIEN
IN
WEST-INDIEN.
Te Amſteldam by R: en G: WETSTEIN. 1720.

# HET BRITANNISCHE RYK IN AMERIKA,

Zynde eene Beschryving van de Ontdekking, Bevolking, Inwoonders, het Klimaat, den Koophandel, en tegenwoordigen Staat van alle de *Britannische Coloniën*,

In dat gedeelte der Wereldt.

*II. DEEL*,

VERVATTENDE

*Barbados*, *St. Lucia*, *St. Vincent*, *Dominico*, *Antego*, *Montserrat*, *Nevis*, *St. Christoffel*, *Barbuda*, *Anguilla*, *Jamaica*, *de Bahamaansche en Barmudische Eilanden*.

Met eenige nieuwe Kaarten van de voornaamste Kusten en Eilanden.

*Uit het Engelsch*,

Als mede een omstandig Berecht aangaande de Koffy en Koffy-plantery,

*Uit het Fransch vertaald*.



Te AMSTERDAM,
By RUDOLF EN GERARD WETSTEIN,
MDCCXXI.




Nieuwe Kaart
van het Eyland
BARBADOS
behelzende alle deszelfs Dorpen en voornaamste Plantasien, mitsgaders Schanzen, Linien Batteryen en Wegen . door
H. Mol.
NB. de Plantasien zyn aldus gemerkt en dragen doorgaans den naam van de tegenwoordige bezitters.
Engelsche Mylen
J. K. sc.
Lengte West van't Eyl. Ferro. 41 gr. 00 min:
Breedte van Bridg Town 12. – 55.
de Cruyssen betekenen Rotsen onder water.
Macocks Bay
Groot Hooft
Lamberts Pt.
Cliffs Bay
de Cabbin
Rivier Bay
Schotland Rivier
Josephs Rivier
Tent Bay
Broken P.
Hatches R.
Conger Klip
Codringtons Bay
Consetts Punt
Lowe Punt
Bakers Bay
Ragged Punt
Deebles' Punt
Skull
Foul B.
Coblers Clip
Foul Bay
Mills Bay
Long Bay
Womens Bay
Little of Kleyne Bay
Suyt Punt
Cotton House B.
Ostines Stad en Bay of Charles Town
Little of Kleyn Eyland
Walkins
Walrond
Needhams Pt. en Fort
St. Anna Fort
Carlile Bay
Willoughbye F.
James Fort
Bagnalls Punt
Indiaans Riv.
Fontabell
Mellows
Hale of James Stad Par
Church P.
Queens Fort
Speights Stad of Lt. Bristol
Six Mens B.
Battery
St. Michaels
Brigd Town of Brugge Stadt
Gouverneurs H.
de Swarte Rots
St. Thomas Par
St. Lucys Par.
COMPAGNIE GROND
All Saints Par.
Apes Hill
SCHOTLAND
St. Andries Par.
St. Iosepha Par.
Chalkey Berg
Hellabye Berg
St. Georges Par
Christ Church P.
Beneden de Rots
De Topp van de Cliffe
St. Philips Par
St. Johns Par
Four Square
Conger Road
Six Paths



# HISTORIE
Van de
# BARBADOS,
## *TWEDE DEEL.*

---

## EERSTE KAPITTEL.

### Behelzende een Verhaal van deszelfs Ontdekking, Bevolking, Opkomst, Voltrekking, Verval en tegenwoordigen staat.

ALle Geschiedenis Schryvers, die van dit Eilandt gewag gemaakt hebben, komen hier in over een, dat het eerst door de Engelschen is bevolkt geworden: Dat de Portugezen de eerste Vinders daar van zyn geweest; en dewyl het hen zo gelegen was, om in hunne reizen van en na Bresil, die Kust aan te doen, lieten zy eenige varkens aan landt, dewelke, volgens 't gemeen verhaal der Schryveren, zo wonderbaarlyk vermeenigvuldigt zouden zyn geworden, dat wanneer de Engelsche daar kwamen, zy het Eilandt daar mede als overstroomt vonden. Maar na alle waarschynelykheit is dit maar een versieringe, want het Eilandt was t'eenemaal met Bosschen gedekt, en die Bosschen niet als weinig akers tot onderhoudt van die Dieren voortbrengende, is het niet wel te bezeffen dat 'er zo een overvloedt van geweest zou zyn.

Omtrent tien jaren daar na, kwam zeker Persoon aan de Barbados, dewelke onder de eerste Engelschen, die zich aldaar nedergezet hadden, gewoont hadt, en hy verzekerde een deftig en aanzienlyk Heer, van wien de Schryver van deze Historie dit berigt gekregen heeft, dat wanneer zy zich een tydt lang met zoute kost beholpen hadden, hy zo geweldig na versche spys verlangde, dat hy zich wel voor slaaf aan

den eenen of den anderen Engelſchman verkogt zou hebben, als hy hem maar een maaltydt van verſche ſpys hadt willen geeven. Indien 'er nu zo een overvloedt van varkens geweeſt was, en dat der zelver vleeſch zo aangenaam was, als hier na aangehaalt zal werden, kunnen wy ons niet inbeelden, dat hy zo groot gebrek, zo wel aan verſche als zoute koſt gehadt zou hebben.

De zelve Man beveſtigt 't verhaal, dat wy van de dikte der Boſſchen gedaan hebben, waar uit wel te beſluiten is, zo als wy doen, dat het voor 't gewaande oneindig getal varkens, onmogelyk zou geweeſt zyn om te kunnen beſtaan.

Wy kunnen niet verzekeren op wat tydt de Portugezen die ontdekking gedaan hebben, noch ook wanneer de Engelſche na hen het zelve ontdekten. Wy onderſtellen, dat de eerſte omtrent honderd jaren daar geweeſt zyn eer de Engelſchen het ontdekten: want *Alvarez Cabral* landde in Breſil in 't jaar 1501, en het is niet waarſchynlyk dat de Portugezen zyne landslieden, voorby de Barbados twintig jaren lang gezeilt zouden hebben, zonder die te ontdekken, de Kuſt van Breſil niet verre zynde van de *Charibiſche* Eilanden, waar van de Barbados het Hooft zyn.

Wat aangaat de tydt, wanneer de Engelſchen eerſt hier kwamen, hoewel wy het jaar niet vaſt bepalen kunnen, zo zyn wy wel verzekert, dat het onder de Regering van Koning Jacobus den Iſte moet geweeſt zyn. Want zulx blykt by een Bill, die in een vergadering te dier tydt in de Barbados gehouden, doorging. Deze Acte of Bill is geintituleert: *Een Acte tot het beter verzekeren der Wetten van dit Eilandt*, en ging door in 't jaar 1666. In 't welk vermelt wordt; dat alle *Bills bekragtigt door eenig Gouverneur en Raadsheer, Preſident en Raadt, uit krachte van eenige Commiſſie of Laſt Brief van Koning Jacobus, of Karel den Iſte. &c.* Het welk een klaar bewys is, dat het door de Engelſchen voor het jaar 1625 ontdekt is geworden.

't Geene wy van de manier of wyze van dien weten, is, dat omtrent het jaar 1624 een Schip van Sir *William Curteen* uit Fernambuk in Breſil te rug kerende door ſtorm en kwaad weer, op deze Kuſt gedreven wierdt, daar de Portugezen alvorens geweeſt waren, zynde zo als *Ligon* zegt, *niet verre uit den weg; want het is het Charibiſche Eilandt, dat meeſt Noordelyk legt*, TOBAGO *alleen uitgezondert.* En het is zo in der daadt, *Tobago* leggende op 11 Graden 16 Minuten Noorder breedte, omtrent een Graadt nader aan de Linie van de Barbados.

Dat dit Schip omtrent 't jaar 1624 deze Kuſt aandeedt, kunnen wy uit de volgende redenen beſluiten. Het is vaſt, dat geen Engelſchman naar Breſil dorſt varen, als onder de beſcherming van de *Hollandſche Weſtindiſche Maatſchappy*, de Spanjaarden en Portugezen, de ſtraffe des doods geſtatueert hebbende tegens alle Vreemdelingen die in hunne

ne handen in dat gedeelte van de vaste Kust mogten komen te vervallen.

Alhoewel nu de *Hollantsche West-Indische Maatschappy*, na het eindigen of verschynen van het Bestandt met Philippus den IIIde Koning van Spanje en Portugal, met vergunning van de Staaten Generaal daar op begon handel te dryven, zondt ze nochtans geen Vloot derwaards voor 't begin van 't jaar 1624, voor welke tydt wy ons niet inbeelden kunnen, dat de Engelschen zouden onderstaan hebben om in Bresil te komen, de Hollanders de minste Volkplanting aldaar niet hebbende, en Koning Jacobus in 't jaar 1625 zynde komen te overlyden; zo dat het ons toeschynt, dat genoegzaam bewezen is, dat Sir *William Curteens* Schip *anno* 1624, aan de Barbados gekomen is.

Het blykt ons nergens, dat Sir *William* in persoon overgekomen zou zyn, en wy kunnen ook niet recht zeggen, wie en wat dezelve geweest is. *Ligon* zegt ons alleen, *een Schip van Sir William Curteen*, wierdt op deze Kust gedreven en ankerde aldaar. Het Volk dat aan boordt was, zettede voet aan landt, en bleef 'er eenige tydt, om wegens de natuur van de plaats berigt te nemen, welke zo als hier boven gezegt is, zy zo overdekt met Bosschen vonden, dat 'er geen Velden noch Hutten voor de menschen om 'er in te woonen, te zien waren. Alzo min waren 'er eenige beesten, als de hier boven aangehaalde varkens, en deze zegt Mr. *Ligon*, *in overvloedt*, *de Portugezen hebbende lange tydt te voren eenige op dat landt gezet om voort te teelen*, *ingevalle zy 't eeniger tydt door kwaad weêr aan dat Eilandt gedreven wierden*, *zy daar versche kost mogten vinden om zich in zo een noodt*, *daar van te kunnen bedienen*. Hy voegt 'er by: *de vrugten en wortelen die daar groeijen*, *strekten hen tot groot voedsel*, *en zyn 'er in groote overvloedt*.

Waar in hy niet alleen door den oude Man, daar wy boven van gesproken hebben, tegengesproken werdt, maar ook door alle Beschryvingen die 'er ooit van de Barbados uitgekomen zyn; want alle komen daar in over een, dat hier geen gewas, wortel of kruidt, uytgenomen Porceleyn, gevonden is; en in der daadt hy bekent genoegzaam het zelve. *Ik ken geen kruydt*, *dat natuurlyk in 't Eilandt groeyt*, *'t welk daar niet van andere gewesten gebragt is*, *als alleen Porceleyn*, &c.

Het is zeker, dat de *Caribbeens* nooit dit Eilandt bewoont hebben, want daar waren geen overblyfzelen nog tekenen van eenige hunner dorpen of woonplaatzen, en zy zyn zo lang geen bezitters van die Eilanden geweest, aan welke zy de benaaming gegeven hebben, dat men zou kunnen onderstellen, dat zy daar vele eeuwen te voren zouden gewoont hebben.

Dit is waarschynlyk een van de Eilanden geweest, die ze uitkozen, om vermaakshalve te gaan bezoeken, daar wy in de Historie

van St. *Christoffel* breder van zullen spreken, alwaar wy van de *Charibbeens* zullen handelen, en nu tot ons tegenwoordig onderwerp te rug keren.

Eer dat wy de Historie van de Barbados vervolgen, zal het niet oneigen zyn aan te merken, dat de Portugezen het dien naam gegeven hebben, en buiten twyffel betrekkelyk tot de woestheit van het Landt, 't welk zy in de uitterste graadt wildt bevonden te zyn, en gevolglyk geloofden, dat het door Barbaren bewoont wierdt. Daar zyn zommige onbedreven menschen in dit Eilandt, die zich inbeelden, dat het woordt afkomstig is van de veeseltjes van de Vygebomen, en dat het daarom genaamt wordt *Bearebados*. Maar die *Etymologie* of woordgronding, is zo belachelyk als zonder grondt. De Portugezen noemden het *Los Barbados*, waar van daan het lange tydt genaamt wierdt, *de Barbadoes*; hoewel wy niet kunnen zien, dat de *The* in de Engelsche taal hier te pas komt. De Franschen gaven het in 't eerst de naam van *Barboude*. Nu noemen zy het, *La Barbade*; en de Engelschen, te minste alle die geene die eenigen ommegang met de plaats of het volk hebben, noemen het *Barbadoes*.

Het zal nu ons werk zyn te verhalen, waar het by kwam, dat het door onze Landslieden bewoont wierdt. De Engelsche, die daar uit het schip van Sir *William Curteen* landeden, wanneer zy na Engelandt keerden, maaken de ontdekking, die ze gedaan hadden, hunne vrienden bekend, en verscheide menschen, Edellieden en andere, begonnen daar een Volkplanting neêr te slaan. Men zondt schepen met Volk, voorraadt en werk-gereetschap, om de Bosschen neêr te houwen, den grondt te zuiveren, en de nodige behoeften tot hun onderhoudt te planten, doch zy vonden niet als dool-wegen tusschen de Bosschen.

Aldus zegt de Schryver van de *Historie van de Barbados*. Indien hy door voorraadt, koorn verstaat, was het onmogelyk daar te vinden, dat 'er nooit te voren was gezaait geweest. Zo hy de varkens meent, daar wy dikmaals van gesproken hebben, hoe komt het, dat ze 'er hier en daar maar een vonden leggen? Dit bevestigt 't geen de oude Man van het gebrek van versche kost gezegt heeft.

Toen de Engelsche een gedeelte van de grond gezuivert hadden, gingen ze aardappelen, Weegbree en Indiaansch koorn, met eenige andere vrugten planten; *'t welk*, zegt de zelve Auteur wederom, *met het varkens vleesch dat ze vonden, alleen strekte om lyf en ziel by een te houden.* En de onderstanden uyt Engeland kwamen zo traag by en zo onzeker, dat zy dikwils tot groote extremiteyten wierden gebragt.

*William Grave* van *Pembroke*, was een groot Avonturier in de eerste

eerste Bevolking van dit Eilandt, 't welk hy zelfs voor een groot gedeelte in bezit hadde: doch wy vinden niet dat de Koning hem 'er iets van vergunt hadt, want 't gansche Eilandt wierd daar na weggeschonken.

Die Lord zond Capt. *Cannon* over, om aldaar zyn zaaken te bestieren, en wy mogen *Cannon* als de eerste Gouverneur wel aanzien, de rest van de Volkplanting onder deszelfs bestiering zynde. Deze nieuwe Gasten vonden hier zekere potten of pannen van alderhande fatsoen, van kley gemaakt, zo aardig en zo konstig gebakken, dat men bezwaarlyk zou hebben konnen denken, dat zulks het werk van Barbaren of Wilden was. Evenwel was het gevoelen dat ze daar door de *Charibbeenen* gebragt waren, dewelke in hare *Canoos* en *Periagas* overkomende, de varkens opvangden, dezelve slagteden, en kookten hare spys in die vaartuigen. Welke gissing vry waarschynlyk voorkomt aan al die maar leest, het gene van de *Charibbeens*, hunne kleyne reysen en nette potten, in de Historie van St. *Christoffel* vermelt word. *Cannon eerste Gouverneur.*

Capt. *Cannon* zeyde tegen Mr. *Ligon*, dat dit een groot abuys was van de Planters, en dat geen Indianen daar oit kwamen: Maar dat die potten door de Negers waren gebragt, die ze van *Angola* hadden gehaalt, en eenige andere gedeeltens van *Africa*, en dat hy ze door die van *Angola* had zien *maken*, met de grootste konst van de werelt.

't Geen dezen Auteur tot antwoort aan *Cannon* schryft, is wel een van de fraayste deelen van deszelfs boek: *Hoewel ik niet ongenegen ben om deze Capiteyn te geloven, de welke na zyn beste kennis verhaalt, dat de Negers daar eenige potten bragten die zeer konstig en fraay gemaakt waren, zo staat het egter vry ieder een te geloven, dat 'er de Indianen ook eenige na toe bragten: En wie weet welke dat het netste gemaakt waren? want het is zeker dat in eenige deelen van het Eilandt, men op een helderen dag* St. VINCENT *klaar kan zien. En indien wy hen kunnen zien, waarom zouden ze ons ook niet kunnen zien? En zy onderstaan zekerlyk na alle plaatzen te gaan die ze zien, zo verre als zy weten dat zy 'er voor de nagt kunnen zyn, alzo ze zeer vroeg in den ochtentstond op reys gaan.*

Dit Verhaal van de reyzen der *Charibbeens* komt met de Fransse Auteuren over een, door Mr. *Davies* van *Kidwelly* overgezet, en waar van hy zich bedient in het Artykel van *St. Christoffel.*

Niet lang te voren was ieder van de eerste Avonturiers genoodzaakt zyne Bevolkingen te verlaten, of zyne landen te huuren van de Graaf van *Carlisse*, van de Familie van *Hay*, dewelke onder de Regeering van Koning Jacobus de Iste een groot gunsteling was. Deeze Lord verzogt van Koning Jacobus de Iste, de eygendom van

het Eilandt, en verkreeg 'er een vergunning van, maar niet van Koning Jacobus, want het blykt dat hy niet lang genoeg leefde, Koning Karel de Iste het zelve aan Jacobus, Grave van *Carlisle* vergunnende, het eerste jaar zyner Regeeringe. Waar op alle die zich derwaards begaven om hen neer te zetten, genoodzaakt waren hunne landen van hem te verkrygen, en de prys van weinig belang, en de landstreek aangenaam zynde, begon de Volkplanting in korten zo volkryk te werden, dat geen andere Bevolking zo een voortgang maakte.

Die eerst kwamen, verkoren het einde van de Baay, daar de Brugge-Stad nu staat, om die te bewonen, en daar omtrent en langs de Kust na 't Zuiden, waren de eerste Bevolkingen. Toen sloeg men zich neer op de Zuid-Oost Kust, en daar na op die van Zuid-West en Noord-West.

Het is een zeer groot ongeluk voor ons, dat omtrent 't jaar 1666, de Brugge-Stad afgebrand wierd, en alle de voornaamste Registers 't zoek raakten, in zo verre, dat by aldien wy voor die tydt met onze Chronologie of Tydreekening te kort schieten, ons de schult daar van niet moet gegeven werden, want dit Gouvernement dertig jaren lang een Eygenaar toegekomen hebbende, heeft men in Engeland geen publyke Registers daar van gehouden, en hoewel wy meenen dat wy het wel hebben, egter ons Verhaal by Traditie of Overlevering hebbende, als mede uit eenige uit Histogetrokkene passagies, is het niet onwaarschynelyk dat wy in onze Chronologie zouden kunnen dwalen.

Zo haast de Inwoonders van de Barbados daar gekomen waren, gingen zy aan 't Tabak planten, welke wat men ook van de Barbados Tabak nu mag zeggen, zo slegt bevonden wierd, dat ze in Engeland of elders, weinig of niets gold: zo dat zy voor een wyl tyds hen arbeydt, vlyt en moeyten, voor niet besteed hadden.

De Bosschen waren zo dik, en de meeste Bomen zo zwaar en zo kloek, dat 'er vry wat handen aan 't werk moesten zyn om ze neer te vellen, 't welk op nieuw een zobere troost voor hen was. Als de Bomen neergevelt waren, waren de takken zo dik en zo moeijelyk om te behandelen, dat 'er meer hulp toe vereyscht wierd als 'er bygebragt kon werden, om ze weer van de grond te lichten.

Aldus twintig jaren daar na, schryft Mr. *Ligon*, vond hy aard appelen, Maiz of Indiaanse ryst, en *Bonavists* tusschen de takken geplant, de Bomen nog langs de grond leggende, zo verre was het 'er van daan, dat men die opgeruymt hadde.

Sir *Henry Huuks* Gouverneur.

De eerste Gouverneur die ik bespeuren kan, dat derwaards met een ordentelyke Lastbrief gezonden wierd, was Sir. *Henri Hunks*, maar ik kan niet bepalen in wat jaar hy 'er na toe ging. Niet tegen-

genstaande alle tegenspoeden die de nieuwe Volkplanting overkwamen, geraakte ze egter in een bloeijende staat, want Indigo en Cattoenwol in overvloet opkomende, wierd 'er een groote menigte van die behoeften, als mede van geele verw stoffe na Londen afgescheept, alwaar vry wel verkogt wierden, zo dat men andere schepen na de Barbados zond, afgeladen met Koopmanschappen die men daar nodig hadde, als werk gereetschap, yser, staal, kleeren, hembden, en broeken, koussen, schoenen en hoeden.

Dus kwam 'er meer volk over, en hun handel groeyde aan te gelyk met de Maatschappy, en omtrent 't jaar 1646, zag men ze aan voor een bloeijende Volkplanting. Capt. *Swan* die toenmaals opziender van 't Eilandt was, maakte daar een *Plan* of Aftekening van, die hy de Gouverneur overleverde, de welke hy na Engeland gaande, mede nam, en dus vermist wierd; maar hy gaf 'er aan Mr. *Ligon* een Copy van uit zyn hooft en losse papieren, dewelke in 't koper gesneden wierd, dezelve is die hy voor zyn Historie geplaatst heeft.

De voornaamste van de eerste Planters waren Mr. *Hilliard*, Mr. *Holduppe*, Mr. *Silvester*, Mr. *Walrond*, Mr. *Raines*, Mr. *Kendall*, Mr. *Middleton*, Mr. *Standfast*, en Mr. *Drax*; want Mr. *Modifort* kwam niet over als omtrent 't jaar 1647. Den Eygenaar maakte zo weinig werks van de Planters, dat zy hem de eer weigerden van een Naam te geven, en dewyl den Gouverneur geen zorg droeg om hunne gerieven uyt de weg te ruymen, en dat 'er geen behoorlyke voorraad tot bescherming van 't Eyland was opgedaan, maakte zulks een groot geschreeuw onder deeze eerste Avonturiers, waar van de meeste maar tamelyk gegoet waren, en zy waren ongemakkelyk dat men geen zorg gedragen had om hen 't geene zy reets gewonnen hadden, en noch mogten komen te winnen, gerustelyk te laten genieten.

De Graaf van *Carlisle* vergunde 10000 morgen lands in dat gedeelte van het Eilandt, 't welk nu maakt de Parochie van St. George, aan *Marmaduke Rawden* Schiltknaap, Mr. *William Perkins*, Mr. *Alexander Banister*, Mr. *Edmond Foster*, Capt. *Wheath*, en anderen, op zekere voorwaarden die men onderstelt dat niet nagekomen zyn geworden: want weinig jaren daar na, keerden die landeryen wederom aan den Eygenaar, dewelke op het wederkeeren van Sir. *Henry Hunks* na Engeland, Capt. *Philip Bell*, aanstelde, (die na 't zeggen van *Ligon* Gouverneur van het Eylandt *Providence* geweest is) om dezelve Character in de Barbados te voeren. Aldaar was reeds een Raad en Vergadering aangestelt, en men had verscheide Wetten gemaakt, onder anderen een om 40 pond Cattoen van ieder Inwoonder te lichten, ten behoeve van den Eigenaar, dog die schatting en andere belastingen wierden onder 't Gouvernement van *Francis*, Lord *Willougby* afgeschaft.

Capt. *Philip Bell* Gouverneur.

Tot die tydt was nog geen suyker geplant, en waarschynlyk is zulks

zulks zo haast niet geschiet als Sir. *Dalby Thomas* het voorwend, in een Geschrift, 't welk hy *anno* 1690 in 't licht gaf. *Omtrent vyftig jaren geleden*, zegt hy, *gedurende den Oorlog tusschen de Hollanders en Portugezen in Bresil, gebeurde het dat een Hollander van daar kwam over 't Eilandt van de Barbados, alwaar niet tegenstaande dat 'er goede suyker rieten waren, de Engelsche die nergens anders toe wisten te gebruyken, als om koeldranken te maken voor dat heet Klimaat, zich inbeeldende dat de Tabak die zy daar planteden, zo goet als die van Verinas zou zyn, en staat makende dat daar ook Gember, Catoen en Indigo wel vallen mogt.*

*Ligon* schynt ons indachtig te willen maken, dat de Planters eenige proeven van de suyker namen, alvorens de *Hollanders* hen het kunsje leerden. Deszelfs woorden luiden aldus. „ Toen wy in dit Eilandt aan„ kwamen, 't welk was in 't begin van September 1647, wierden „ wy onderregt, ten deele door de Planters die wy daar vonden, „ en ten deele door onze eige aanmerkingen, dat hun groot werk „ van suyker maken, nu eerst door de Inwoonders was gepracti„ seert geworden, sommige van de vernuftigste Planters, planten „ van *Fernamboek* in *Bresil* gekregen, en in de Barbados een proef „ daar van genomen hebbende; En bevindende dat ze wel groey„ den, planteden zy 'er hoe langer hoe meer van, die daar zo„ danig vermenigvuldigden, dat 'er een vry groot getal van ge„ wonnen wierd, invoegen dat men het wel waardig achtede om 'er „ een kleyne suyker mole op te zetten, en aldus te onderstaan wat „ suyker men in die Landstreek zou kunnen maken: Maar hebben„ de het geheym van 't werk niet wel verstaan, was de suyker die „ zy maakten van zeer weinig belang, en over twee a drie jaren van „ weinig waarde, tot dat eindelyk hunne fouten bemerkt hebbende, „ door de dagelykse oeffening, zy die begonnen een weinig te ver„ beteren. En door nieuwe onderrechtingen van *Bresil*, somtyts van „ vreemdelingen, en nu en dan van hen eige Volk ('t welk zeer „ betrachtede de kennis van een zaak, daar hen zo wel in 't parti„ culier, als tot de algemeene welstand van 't gansche Eilandt zo veel „ aan gelegen was) waren ze niet afkeerig om somwylen een reys „ derwaards te doen, ten einde van hun verstand en kennis te scher„ pen in een zaak die zy zo zeer beyverden, zynde nu bekwamer „ geworden om de geheimen van die Mysterie uit te vorschen, „ doordien ze door hunne herhaalde fouten in haar werk zo dik„ maals waren blyven steeken. Aldus met meer planten en betere ken„ nis te rug kerende, gingen zy weer aan 't werk op een frisse hoop „ aan, maar in 't gene daar zy betere kennis van moesten gehad heb„ ben, schooten zy te kort: Want op onse aankomst aldaar, bevon„ den wy dat zy omtrent de drie voornaamste punten die het mee„ ste tot het werk doen, onwetende waren, namentlyk de manier

„ van planten, de tydt van in te famelen, en het ter deege plaatfen „ van de Ketels in hunne Fornuyzen, als mede de rechte weg om „ hunne Rollen met plaaten of yfere ftaven te dekken. Wy vonden „ meenige Suyker Werken opgezet, en de menfchen aan den arbeydt; „ echter was de Suyker die zy maakten, niet als bloote *Muscovado*, „ of Brefilfche, en weinig daar van kon aan de Man geraken, en „ verhandelt werden, zynde zo vogtig, vol van moer van fyroop, „ en zo flegt gezuyvert, dat ze nauwlyks der pyne waardt was om na „ Engeland over gebragt te werden.

Laat ons dit vergelyken by 't gene Mr. *Dalby Thomas* hier boven zegt, en wat hy verder zegt over 't zelve onderwerp: Hy plaatft het omtrent 't jaar 1640. zeven jaren voor dat Mr. *Ligon* in de Barbados kwam: *Deze Hollander de Suyker verftaande, wierdt door eene* Mr. *Drax, en eenige andere Inwoonders aldaar bepraat, om van de konft die hy 'er van wift, een ontdekking te doen.* Indien het zo is, hoe komt het dan dat zy nog zo onbedreeven daar in waren, 7 a 8 jaren daar na?

*Ligons* Verhaal daar omtrent, komt het natuurlykfte voor: Derhalven zullen wy het vervolgen, zynde een van de aanmerkelykfte deelen van de Hiftorie van de Barbados, te weten wanneer de Suyker Rieten geplant wierden: Dus gaat hy voort; „ Omtrent die tydt dat „ ik het Eilandt verliet, 't welk was in 1650, waren de Planters veel „ verbetert, want toen hadden zy de kennis om te weten wanneer de „ Suyker Rieten ryp waren, 't welk niet was voor dat ze 15 maan- „ den oud waren, en te voren famelden zy ze in op 12 maanden, het „ welk hen zeer benadeelde in 't maken van goede Suyker; Buyten „ dat waren zy gaauwer geworden, zo in 't kooken als zuyveren, en „ hadden de kennis ook gekregen om de Suyker wit te maken, zo als „ men hier in Engeland de Lompen noemt.

Ieder een zal kunnen zien wat verbetering de Suyker Rieten de Landeryen toebragten, als hy maar acht geeft op 't geen de zelve Auteur zegt van Majoor *Williams* Plantagie, de welke voor dat het werken in de Suyker begon, heeft mogen gelden 400 l. hoewel die in 500 morgen beftond; en wanneer hy overkwam, omtrent welke tydt ook aanlandde Col. *Thomas Moôifort*, gaf de laatfte 7000 l. voor de helft daar van; en hy voegt 'er by; *'t Is klaar dat al het land dat daar tot dit werk is gebruykt geworden, dezelve verbetering is toegebragt.*

Het is ontwyffelbaar dat de hoop om Suyker te maken, die Heeren die in de Burgerlyken Oorlog ingewikkelt waren, en welkers goederen in hen land daar door meeft vervlogen waren, tot een prikkel gedient heeft om over te komen. Het Hooft van deze was *Col. Humphry Walrond*, Mr. *Thomas Kendall* en andere, welkers namen en familien zeer wel bekent zyn in *Devonfhire* en in *Cornwall.*

Door het overkomen van deze Vlugtelingen en andere Avonturiers, wierdt het Eylandt, voornamentlyk het Zuidelyk gedeelte vry wel bevolkt onder 't Gouvernement van Mr. *Bell*, en het zal niet oneigen zyn, de Bevolkingen die 'er toen ter tydt waren, te vermelden. Het Oostelykste was van eene *Oystine*, die een dolle ligtmis was, daar ieder van wist te spreken wegens deszelfs buytensporigheydt en ongeregeltheden, in zo verre, dat het hem tot schande, en geenzins tot eer strekte, dat de Baay, en daar na de Stadt zo genaamt wierd. Naast dat van *Oostyne* was *Webbs*, dan *Placis*, dan *Ishams*, dan *Trotts*, dan *Knotts*, dan *Battyns*, dan *Thompsons*, dan *Bars*, dan *Webbs*, dan *Wheterfolls*, dan *Scrivens*, dan *Ross*, dan *Hotersalls*, welkers Nakomelingen tot op deze dag noch in bezit daar van zyn; dan *Glegitts*, dan *Birchs*, dan *Baldwins*, dan *Rouse*, dan *Freer*, welkers Plantagie nu door Col. *Freer* deszelfs Nakomeling bezeten werd. Dan *Allens*: deezen Heer was afkomstig van *Kent*, en van goede huyze. Deszelfs Zoon Luytenant Generaal *Abel Allen*, behield dit met noch andere inkomsten, tot deszelfs dood toe, en zyne zoonen waar van de oudste is Col. *Thomas Allen*, zyn 'er nu in bezit van. Meer landwaards in was Majoor *Hilliards*, daar Col. *Thomas*, naderhand Sir *Thomas Modiford* de eerste bevolking deede, en dan *Allen* wederom, en dan Col. *James* naderhand Sir *James Drax*. De laatste van een inkomen van 300 l. jaarlyks die hy bezat, geraakte tot een inkomst van 8 of 9000 l. 's jaars, en trouwde met de Dogter van de Graaf van *Carlisle*. Daar is geen mannelyk Oir van deze Familie overgebleven, en de goederen zyn in verscheide handen geraakt. Naast *Drax* was *Bones* Plantagie, dan *Sringers*, van wiens Nakomelingen tegenwoordig noch eenige hen in dit Eilandt onthouden. Dan *Mallins*, dan *Redwood*, dan *Knot* wederom, dan *Lacy*, dan *Sams*, dan *May*, dan *Hayes*, dan *Trott*. Naast *Allen* by de Kust was *Boben*, dan *Fawcet*, dan *Warmell*, dan *Kitteridge*, dan *Hamond*, dan *Wafer*, dan *Butler*, dan *Jones*, dan *Birch*, dan *Webb* wederom, en dan *Needham* die de naam gaf aan de Punt; op dewelke het Fort naderhand gebouwt is, zynde daarom genaamt *Needhams* Fort. Naast hem was *Cleves*, dan *Wood*, dan *Sanders*, dan *Moss*, en dan Mr. *Bells*, de Gouverneur by de *Indianen* Rivier, werdende de stroom, die in *Carlisle* Baay loopt zo geheten: En de Stadt bestaande uyt omtrent hondert huizen, was op de Zuidzyde gebouwt. Zy was in *Ligons* tydt zo groot als *Honslow*. Meer landwaards in was *Minors*, *Marshals*, *Coverly* en *Lees* Plantagien. Op de Kust aan de overzyde van de brugge was *Curtis*. Hooger op *Hills*, dan *Holdips*, dan *Perks*, dan *Bixs*, dan *Bowers*, dan *Fortescue*, van welkers Familie eenige noch in 't Eilandt wonen. Dan *Chambers*, dan *Rich*, wiens zoon *Robert Rich* Schiltknaap, Raads-

heer

heer was onder de Regeering van Koning *William*. Dan *Haw*, en dan *Peter*. Nader aan de Kusten was *Davies*, *Edwards*, *Belmans*, *Trish*, *Reids*, welkers Nakomeling was de gewese *John Reid*, Schiltknaap, Lid van den Raad; en dan *Mills*, van welkers naam noch laatst verscheide in de Barbados waren, en Col. *John Mills*, is tegenwoordig Lid van den Raad en Hooft Baron van de Exchequer; naast aan *Curtis*, was *Reids* wederom naby het strand, dan *Ashtons*, dan *Lamberts*, dan *Coxs*, *Wincotts*, *Balls*, *Martyn*, *Swinow*, *Howard*, *Eastwick*, *Stone*, *Morgan*, *Stallinidge*, *Fydes*, *Andrws*, *Whitaker*, *Wecks*, *Thompson*, *Hutton*, *Brown*, en dan de *Hole* Stad, aan de over zyde van de welke was *Balls*, *Legouch*, en *Woodhouse*.

Hoger op waren *Alvens*, *Watts*, en *Balls* Plantagien. De Gouverneur had 'er ook tusschen de *Hole* en *Speights*. Naast die was *Futters*, dan *Hollands*, dan *Smiths*, dan *Pearce*, dan *Marshalls*, dan *Terrells*, wiens klein zoon de geweze *Michael Terrel* Schiltknaap, een Lid van den Raad was. Omtrent *Speights* waren *Days*, *Powels*, *Russels*, *Flechs*, *Treacles* Bevolkingen. Meer landewaards in aan de over zyde van *Speights*, waren *Saltonstal*, *Walker*, *Senex*, *Bucks*, *Wells*, *Hales*, *Sympsons*, *Smiths*, *Trings*, *Wascots*, *Rowland*, *Wright*, *Nelson*, *Ware*, *Humphreys*, *Sandford*, *Hemingsworth* en *Hauleys* Plantagie. De laatste was een van de Gouverneurs van het Eilandt als hier na aangetoont zal werden. Dan *Guys*, een zeer aanzienelyke naam in de Barbados, dan *Parish*, en in het land, *Jates*, *Dukes*, *Bushells*, en *Birons*. Naast aan *Parish* was *Dottens*, welkers Nakomeling *William Dotten*, onlangs een Gedeputeerde was in de Vergadering voor de Parochie van St. *Andrews*. Dan *Browns*, *Strettons*, *Parvis*, *Cooks*, *Hargraves*, *Weeks*, *Conyers*, *Ogles*, *Stevens* en *Macock*, wiens Nakomelingen deszelfs goederen bezitten tot op dezen dag; dan *Patrick*, *Cater*, *Laurence*, en *Downmans* Plantagien, daar nu *Lamberts Punt* is.

Daar waren geen Plantagien aan den Oever Noordwaards, tot dat men aan de Berg *Chalky* komt, en niet boven tien of twaalf langs die Kust; Egter was het Eilandt zo volkryk, dat in eene monstering 10000 goede Voetknechten, en 1000 Paarden gevonden wierden; en 't getal der Zielen, alleen van de Blanken wierd gerekent op 50000, wanneer 'er niet de ¼ part van de Plantagien was die 'er nu zyn.

Tot de bescherming van het land wierden langs de Kusten, daar ze niet door de natuur gefortificeert waren, maar eenige geringe werken opgeworpen. En eene Capt. *Burroughs*, die een Soldaat en een Ingenieur voorgaf te zyn, nam aan de Fortificatien te maken, en dezelve met een behoorlyke treyn van Artillery te voorzien, om ze te kunnen verdedigen, mits dat men hem gedurende zeven

ven jaren den Accyns betaalde, 't welk door de Gouverneur en de Vergadering belooft wierd. Daar op floeg hy de handen aan 't werk, en maakte zodanigen Fort, dat toen bekwamer Ingenieurs in het Eilandt kwamen, zy bevonden dat het zeer nadeelig was, alzo het de gansche Have beheerste, en zelfs niet sterk genoeg was om die te kunnen beschermen; en indien het door de Vyand was verovert geworden, zou het landewaards veel schade veroorzaakt hebben. Over zulks wierd het in zeer korte tydt onder de voet geworpen, en men maakte in stede van dien, loopgraven, bolwerken, stormpalen, Hoornwerken, gordynen en contrescarpen. Men bouwde ook drie Forten, een voor een Magasyn om daar Ammonitie en kruyt in op te leggen, en de twee andere om by alle voorvallende gelegentheden een aftogt te kunnen maken.

Daar wierd ook een Regering aangestelt, bestaande uit een Gouverneur en tien Raadsheeren. Het Eilandt wierd mede in vier Districten verdeelt voor de Administratie van de Justitie, en in elf Parochien, die twee Gedeputeerden ter Vergadering mogten zenden. Men stelde insgelyks Predikanten aan, en men bouwde Kerken, doch zeer gemeen, en gansch niet pragtig

Aanwas van de Volkplanting.

De Inwoonders een aanzienlyken handel op alle gedeeltens der werelt dryvende, wierden ryk, en Col. *Drax* begon te roemen dat hy geen gedachten maakte van t'huys te komen, menende in Engeland, voor dat hy tien duizent l. 's jaars bezat, dewelke hy ook won, of te minste weinig minder.

Zy bedienden zich van blanke Slaven, Negers en weinig *Charibbeens*. De eerste hadden zy uit Engeland, de tweede van *Africa*, en de laatste van de vaste Kust, of de naburige Eilanden, die ze steels gewys, of door gewelt wisten magtig te werden, en altyd op een oneerlyke manier. Want de *Charibbeens* de slaverny zo zeer hatende als eenig Volk in *America*, hadden een schrik voor de Engelsche die ze vreesden dat hen onder 't jok zouden brengen: zy kregen 'er ook maar een zeer gering getal van in hen magt, door hunne zee-roveryen en stroopingen. Zy hadden zulk groot getal van slaven, Blanken en *Indianen* niet als zy nu hebben; men heeft minder volk nodig om 't Land te bebouwen, en hondert Negers kunnen de grootste Plantagie van 't Eilandt waarnemen, met de Blanke slaven die 'er op zyn.

De Negers ondertusschen talryker dan de Europianen zynde, begonnen een zamenzweering tegens hunne Meesters te smeeden. De eerste die ik in myne Gedenkschriften van dit geval vind, was omtrent 1649 als wanneer zy zodanig door de harde behandelingen verbittert wierden, dat hoop van wraak en van vryheid hen zulke gedagten in 't hooft bragt, dat men gemeent zou hebben, dat zy geen verstands genoeg hadden om die werkstellig te kunnen maken. Wy moeten bekennen

nen dat de Planters tot noch toe niet geleert hebben om hunne ſlaven anderzints als door ſtrengheyt te regeren. Buyten dien waren zy alle vreemdelingen, en gevolglyk zonder de minſte zugt tot het Land, of voor hunne Meeſters, daar nu van 60 of 70000 Negers, die men rekent dat in de Barbados zyn, 40000 van hen, Inboorlingen van 't Eiland zyn, en zo veel *Barbadiers*, als Nakomelingen van de eerſte *Planters*, en men behoeft ze niet met zo veel ſtrengheyd te ondergaan, als hunne voorzaten deeden, hoewel hen groot getal en ſtaat maakt dat ze ſteets te duchten zyn.

De zamenſweerders ten tyde van Gouverneur *Bell*, elkander een beklag gedaan hebbende van de ondragelyke laſten daar zy onder bezweeken, wierd het gemor algemeen, en de wraakzugt niet minder. Eindelyk, eenige onder hen die de ſlaverny niet langer konden verdragen, namen voor, hunne keetenen te verbryzelen, of in de uitvoering van dien te ſneuvelen. Zy maakten hunne lydende mede Broeders hen voornemen bekent; alle waren bereid om de handen aan zo een werk te ſlaan, en een groot getal van deze Misnoegde wierd in de zamenſwering ingewikkelt, in zo verre dat ze het grootſte getal uitmaakten. Zy bepaalden een dag om op hunne Meeſters aan te vallen, den hals af te ſnyden, en door dat middel niet alleen hen vryheyd te verwerven, maar ook het Eilandt te vermeeſteren. Dien aanſlag wierd zo geheim gehouden, dat 'er niets van uytlekte als daags te voren dat die werkſtellig moeſt gemaakt werden, wanneer een van hen, het zy uit ſlaauwhertigheid, of plichtshalve, wegens de liefde die hy zyn Meeſter toedroeg, de zamenſwering daar lang aan gearbeid was, aan den dag bragt. De Neger behoorde aan de Rechter *Hotherfall*, en aan hem wierd de ontdekking gedaan; Hy zond brieven aan alle zyne Vrienden, en deeze aan de hunne, waar door alle de Planters zo tydig van de zamenſwering kennis kregen, dat alle Zamenſweerders by de kop wierden gevat, en de voornaamſte aanleggers voorbeeldelyk geſtraft.

Vele wierden dus gehandelt, en geen van hen wierd vry gelaten; want zy toonden zo weinig berouw over hen verraad, dat de Planters bevreeſt waren, dat indien men ze in 't leven liet, zy wel een twede aanſlag zouden geſmeet hebben.

Wat de Indianen aangaat, zy zyn zo talryk niet dat men ze behoeft te duchten; egter zyn 'er noch vele, en zommige Plantagien hebben een huis voor hen tot dien einde, genaamt het *Indiaans Huys*.

Het is niet als te waar dat de *Engelſche* ſlinkſe ſtreeken gebruikten om ze te verſtrikken: Maar zekere jonge gaſt was zo wreet en ondankbaar tegens een jong *Indiaanſch* Vroumenſch, dat die Hiſtorie by na zonder weergâ is. Wy vinden die in *Ligon*; deeze *Indiaanſche* Deern woonde op de vaſte Kuſt naby het ſtrand, alwaar eens een En-

Engelſch Schip de Baay inlopende, eenige van 't gemeene Volk aan landt traden om te onderzoeken wat voorraad of water zy daar zouden vinden; want zy waren in nood. Maar de *Indianen* beſpeurende dat zy zo verre landwaards ingingen, dat ze wel verzekert waren, dat zy geen veilige aftogt zouden kunnen maken, onderſchepten hen in hunne te rugge komſt, vielen op hen aan, en joegen ze in een Boſch, alwaar verſtroyt zynde, zommige gevangen, en andere gedood wierden; doch een jongman van hen die van de reſt afgedwaalt was, ontmoetede dit *Indiaanſch* Vroumenſch, de welke op het eerſte gezicht met liefde tot hem bevangen wierd, en verbergde hem voor hare landslieden, in een ſpelonk alwaar zy hem oppaſte en eeten bragt, tot dat ze veiliglyk na ſtrand konden gaan, 't Schip nog in de Baay leggende, om de wederkonſt van hunne Vrienden af te wagten. Wanneer zy daar kwamen, de *Engelſche* die aan boord waren onttrokken geen ogen van hem en van deszelfs ſchoone Wilde; want zy was zeer fraay; zy zonden de lange Boot om ze af te haalen, en bragten ze weg; doch de jongeling toen hy in de Barbados kwam, vergat de vrientſchap die hem de *Indiaanſche* Deern getoont hadde, dewelke haar leven om hem te zalveeren gewaagt hadde, en hy verkogt haar voor ſlavin. Aldus verloor de ongelukkige *Yarico*, want zo was haar naam, haar vryheit om haar liefde. Een blyk van ondankbaarheyd dat nauwlyks in een *Engelſchman* te geloven is. Wat kon een *Spanjaard*, of een *Fransman*, Volkeren die boven andere wegens hen wreetheit en verraad uitſteeken, meer gedaan gehadt hebben? Zou men niet denken dat deze ſnode jongeling in een Land geboren was, daar de Inquiſitie en de Galeyen, de ſtraffe voor lichte fouten, en zomtyds ook de belooning voor deugt en voor verdienſten zyn?

Deze *Yarico* was zo een rechte Wilde, dat ze na eenige tydt in de Barbados gewoont te hebben, echter weigerde om klederen aan te trekken, en altydt naakt ging. Mr. *Ligon* roemt haar geſtalte en gedaante zeer, en hare ſchoonheid was niet zonder aanbidders; want wy vinden dat ze een zekere blanke Slaaf van haar Meeſter zo veel vriendſchap bewees, dat ze 'er een kind by kreeg; myn Auteur voegt 'er deze omſtandigheit by, dat toen ze bemerkte dat haar uur naby was, zy het gezelſchap daar ze by was verliet, na een Boſch ging, omtrent drie uuren achter bleef, en toen weêr *t'huys kwam met haar Kint in hare armen, zynde een kloeke, vrolyke en levendige Jonge.*

Wy hebben hier boven aangemerkt, dat 'er in 't jaar 1650 omtrent 50000 Inwoonders in de Barbados waren, zo Mannen, Vrouwen, als Kinderen, behalven de Negers en Indianen; dus zegt ons *Ligon*: Doch de *Franſſen* Auteur van de *Hiſtorie van de Charibiſche Eilan-*

*landen*, door Mr. *Davies* in 't *Engelsch* overgezet, schryft dat *men daar in 't jaar* 1646, *omtrent* 20000 *Inwoonders telde, de Neger-slaven daar onder niet begrepen, die men meende dat vry grooter getal uitmaakten.*

Daar is zulk een groot verschil tusschen deze twee Auteuren, dat men op het overbrengen van dezelve geen staat behoeft te maken; en het waarschynelykst is dat Mr. *Ligon*, die op de plaats zelfs geweest is, het beter weet als een vremdeling. Zyn ander Deel van 't Verhaal van de Barbados, toont aan dat het zeer volkryk was.

„ Daar zyn vele plaatzen zegt hy in dit Eilandt, die men te recht
„ Steden mag noemen, als vele fraye, lange en ruime straaten be-
„ vattende, met een groot getal van schone huizen voor de voor-
„ naamste Officieren en Inwoonders van deze edele Volkplanting ge-
„ bouwt. Waarlyk, wanneer men een vol vooruitzigt van 't gansche
„ Eilandt neemt, zou men het voor een groote Stadt aanzien, voor
„ zo verre dat de huizen op geen groote distantie de eene van d'andere
„ staan; dat vele van deze zeer wel getimmert zyn, na de manier
„ van timmeren in *Engeland*; dat de winkels en pakhuizen met alle
„ zoorten van koopmanschappen wel voorzien zyn: Dat 'er ver-
„ scheide Jaarmarkten en markten zyn: En eindelyk, dat het gansche
„ Eilandt als de groote Steden zyn, in verscheide Parochien verdeelt
„ is. De aanzienlykste Inwoonders oordeelen zich zo wel neerge-
„ zet, dat men zelden gezien heeft dat ze 'er weêr van daan trok-
„ ken.

Zodanig was de staat van de Barbados over 60 jaren, en men is als verbaast, wanneer men overdenkt wat voortgangen deze Volkplanting in zeventig jaren tydts gemaakt heeft. De menschen die hier uit *Engeland* kwamen, konden zo gering niet zyn als die zich na andere gedeeltens van America vervoegden, om dat tot het oprechten van een Plantagie, een Kapitaal van eenige duizenden ponden vereischt werd, die toen zo gemeen niet waren als nu, alhoewel wy een tydt van de grootste overvloet niet beleven.

Dewyl de menschen voornamentlyk hier kwamen om hen Fortuin te maken, en niet om vryheit van Conscientie te genieten, wierd dit Eiland niet door *Puritains* bevolkt als *Nieuw-Engeland*, en andere Volkplantingen het zyn. De Inwoonders waren voor het grootste gedeelte van de Kerk van *Engeland*, en Konings gezinden; evenwel waren 'er zommige van de Party genaamt *Round-Heads* of Parlements gezinden. Niettemin leefden beide de Partyen over vele jaren zeer vreedzaam onder elkander, en uit kragt van een overeenkomst tusschen hen gemaakt, ieder die een ander *Cavalier* of *Roundhead* noemde, moest een geringe zomme ten behoeve van de beledigde perzoon verbeuren.

Na 't Konings dood duurde deze goede verstandhouding niet lang;

want

want de Koningze die de magtigste Party uitmaakten, namen een besluit om het ten onrecht aangematigde gezag van de * *Rump*, niet te erkennen, en de Parlements gezinden waren van een ander gevoelen. Na dat 's Konings vrienden t'eenemaal in *Engeland* gedempt waren, was het niet waarschynlyk dat de Barbadiers het tegen de nieuwe Republyk zouden kunnen uithouden. Evenwel was Col. *Modiford*, Col. *Walrond* en andere noch vry hoogmoedig, en het grootste gedeelte van het Eilandt was genegen om Karel de I Ide te proclameeren. Wy vinden egter niet in de Bills die in de Vergadering doorgingen, dewelke in 't jaar 1648 zat, dat 'er iets gedaan wierd dat het Gouvernement in *Engeland* kon beledigen, 't welk toen in handen van 't Parlement was.

Mr. *Bell* was steets Gouverneur, en hebbende een Commissie van den Lord Eigenaar, had hy geen nieuwe van de *Rump* van noden, tegens welke de meeste Eilanden in de *Britsche West-Indiën* zich verklaart hadden, inzonderheit de Barbados, zo als gezegt is.

Koning *Karel* de Iste door deszelfs onnatuurlyke onderdanen onthalst zynde, zo haast de tyding daar van in dit Eilandt kwam, proclameerde het Volk deszelfs Zoon *Karel* de I Ide, de welke onderrecht zynde dat niet alleen dit Eilandt, maar andere en ook *Virginia* in hen gehoorzaamheit volhardeden, vatteden deszelfs Ministers een ydele hoop op, dat men in *America* wel Volk zou kunnen werven om hem tegens de Rebellen in *Engeland* de behulpzame hand te bieden, daar alle onze Volkplantingen toen in hen kindsheit waren, en men kwalyk 't Volk van hen arbeid kon aftrekken, om hen werken tegens de Vyand te verdedigen.

Niettemin wierd de Lord *Willoughby* van *Parham* door de Koning in *Holland*, Gouverneur van de Barbados verklaart, waar op hy 'er na toe ging. Doch de Planters die in de belangen van 't Parlement waren, als Col. *Alleyne* en andere vertrokken na *Engeland*, zynde voor de wraakzucht van hen vyanden beducht.

Om dat 't Gouvernement van dit Eiland meer als twintig jaren in handen van deze Lord en deszelfs broeder geweest is, zal het niet kwaad zyn iets van hem te zeggen. Hy was een van de eerste die troupen op de been bragt tegens Koning *Karel* de Iste, niet tegenstaande zyn Majesteit hem positive orders zond van 't tegendeel, en in 't algemeen ging hy in de Oostelyke geassocieerde Graafschappen overeenstemmig te werk met de Graaf van *Manchester* en *Olivier Cromwel*; Doch wanneer de laatste door deszelfs moed en kuiperyen hen beide de loef afgestooken hadt, en de Factie der *Sectarissen* in 't Parlement d'overhand begon te krygen, spande het de Lord *Willoughby*, die een Presbiteriaan was aan, met die van deszelfs eige bely-

* *Dus werdt uit verachting het overschot van dat Parlement genoemt, het welk Koning Karel den Eersten afzette.*

lydenis die misnoegt waren, kantede zich tegens 't Leger aan, en zynde een van die Pairs die door hen van verraad beschuldigt wierd, nam hy de vlugt na *Holland*, alwaar hy tot 's Konings belangen overging.

De Graaf van *Carlisle* had ook een Commissie aan deze Lord vergunt, om Gouverneur van de Barbados te zyn, en op deszelfs aankomst wierd Mr. *Bell* opgeschort. Terwyl hy hier was, ondernam hy een expeditie tegen 's Konings Vyanden in de Zuid Eilanden, die alle ondergebragt zynde, stelde de Koning de Majoor Generaal *Pointz* een andere Presbiteriaansche Overloper, tot derzelver Gouverneur aan.

Hy liet een Vergadering beroepen, de welke een Acte passeerde, geintituleert: *Een erkentenis en verklaring van de Inwoonders van het Eilandt van de Barbados, van zyn Majesteits recht tot de Heerschappy van dit Eilandt; en het Recht van de zeer Eerzame Graaf vau* CARLISLE *afdalende van zyne gedachte Majesteit; en van de Graaf van* CARLISLE *op de zeer Eerzame Lord* WILLOUGBY *van* PARHAM; *Als mede tot de eendragtige belydenis van de ware Godsdienst in dit Eilandt, en het statuëeren van behoorlyke straf voor de overtreders van dien.*

Zommige plaatzen 't passeren van die Bill toen hy de tweede maal Gouverneur van de Barbados aangestelt wierdt. Het was niet te denken dat dit Gouvernement van een lange duurzaamheit kon zyn, want na dat men in *Engeland* over alle deszelfs vyanden in *Europa* gezegepraalt hadt, was 'er geen reden om te hopen datze die in *America* eenige macht in handen zouden laten.

Col. *Alleyne*, en de andere Heeren die uit de Barbados kwamen, behoefden om geen bystand te solliciteeren. Die toenmaals de opperste macht in handen hadden, waren te yverzuchtig over hun eer, als datze het betwisten van hun gezag zouden toegelaten hebben; inzonderheit wanneer ze verstonden dat Prins *Robert* na de *Westindien* stond te gaan, om de Inwoonders van het Eilandt en van de vaste Kust in hun getrouwheit te bevestigen.

Zy waren ook tegens de *Barbadiers* verbittert, om datze een vollen handel met de Hollanders dreven, met de welke zy in oorlog stonden te treden, waarom zy besloten een kloek Esquader oorlogscheepen met een goet Corps land troupen aan boord, in zee te brengen, niet alleen om de Barbados en de Zuid Eilanden, maar ook alle *Engelsche* Volkplantingen in *America* te vermeesteren.

Het bevel over dit Esquader, als mede van de Land macht, wierdt aan Sir *George Ayscue* opgedragen, en met hem keerden derwaards Col. *Alleyne* en de andere Barbadiers die zich aan de Lord *Willoughby* niet hadden willen onderwerpen.

Sir *George* had order om een weinig van de Spaansche en Portugeeze

Kust te kruyssen, om Prins *Robert* zo 't mogelyk was te onderscheppen, 't welk niet hebbende konnen uytvoeren, zeilde hy na de Barbados, en kwam in *Carlisle* Baay den 16 October 1651: Hy vond 14 Hollandse schepen op de rede, en om voor te komen dat ze het niet op strand zouden zetten, zond hy Capt. *Peck* Commandeur op de *Amity Friggat*, met drie andere Oorlogscheepen, om zich van hen te verzekeren.

De Capitein liet daar op aanstonts de Schippers van die schepen aan boord komen, welke order zy gehoorzaamden, ziende wel dat alle tegenstand ydel zou zyn. Aldus nam hy alle de schepen en maakte ze prys, om dat ze met de Vyanden van de Republyk in dat Eilandt handel gedreven hadden. Sir *George* nam ook drie andere Hollandsche schepen, zo als ze na andere Eilanden meenden te zeilen.

De Gouverneur stelde zich aan of hy het Eilandt tot het uiterste wilde verdedigen; Daar wierd allarm gegeven, en 400 ruiters en voetknegten verscheenen in de wapenen, om de landing van de Parlementsgezinden te betwisten.

De Forten in *Carlisle* Baay beschermden die have; zo dat Sir *George* of en aan 't Eilandt laveerde, om een bekwame plaats tot de landing te zoeken. De Inwoonders zagen hem, en 't gezicht van zo een vloot op een vyandlyke manier komende, was gansch niet vermakelyk.

Het verlies van de schepen in de Have, de onmogelykheidt om ontzet te kunnen werden, en 't gebrek aan vele zaken dat ze zekerlyk te verwgaten hadden, deed de kloekmoedigste waggelen: Niet te min bleef hun getrouwheit voor eenigen tydt noch standvastig, inzonzerheit onder de gemeenste soort, die weinig te verliezen hadden: Want menschen van middelen zaagen wel in dat ze weer een zeer hacghelyke zaak voor hadden, en dat ze hunne Persoonen en goederen in gevaar stelden, zonder hoop van aan den Koning dienst te kunnen doen. Want het was nu gemakkelyk voor de Vyand om hen uit te hongeren, zo ze al 't landen niet ondernamen.

Op 't laatst ankerde Sir *George* in *Speights Bay* en bleef 'er tot December, wanneer de *Virginy* Koopvaardy Vloot arriveerende, hy besloot die gelegentheit waar te nemen om met grooter voordeel te landen; want hy stelde zich aan of het een versterking was die hem toegezonden wierd, en dat hy alleen daar op gewagt hadt, daar het een waarheit was, dat hy niet boven 2000 Man op hadt; en 't gezicht van een kleyn Leger aan strandt deed hem wat omzichtig zyn om syn volk niet ligt te wagen, voor dat hy dacht dat de Inwoonders grooter denkbeelden van deszelfs sterkte opgevat hadden als te voren.

De *Virginie* schepen wierden als een onderstand van Oorlogschepen

pen verwellekomt, en hy gaf aanſtonds order aan ſyn volk om aan land te gaan. Hondert vyftig Schotſe knegts wierden by een Regiment van 700 man gevoegt, als mede eenige Zeelieden, om 't getal ontzaglyker te doen ſchynen.

Het bevel over hen wierd aan de voorſchreeve Col. *Alleyne* opgedragen, de welke een vry groot Capitaal in 't Eilandt hebbende, geoordeelt wierdt de bekwaamſte te zyn om zich aan 't hoofdt van de ſoldaten te ſtellen, en deszelfs goederen weer magtig te werden. De *Barbadiers* waren zeer regulierlyk aan ſtrandt gepoſteert: Echter landden de *Engelſchen* op den 17. December en verdrevenze tot onder hun Fort, 't welk zy ſchielyk verlieten, na dat 'er 60 man aan beyde zyde geſneuvelt waren. Aan die van Sir *George*, wierd die wakkere *Barbadier* de Col. *Alleyne* met een musket ſchoot gedood, zo als men met landen bezig was. Hy wierd zeer beklaagt, zynde een treffelyk en zeer eerlyk man: De ſoldaten en zeelieden die hen volgden trokken in 't Fort, alwaar 4 ſtukken Canon gevonden wierden.

Het Zeevolk keerde na hunne ſchepen, die af en aan kruyſten, om alle onderſtand aan de Eilanden te benemen, en ook de komſt van eenige Kooplieden die met hen handelden, te verhinderen. De ſoldaten poſteerden zich in 't Fort, van waar zy uitlopen in 't Land deden; waar op de voornaamſte van de Inwoonders den Oorlog moede wierdt. Sir *George* door de verſtandhouding die hy in 't Eilandt hadt, dit ter ooren gekomen zynde, bragt door 't zelve middel te weeg, dat Col. *Modiford* die in 't Landt het meeſt te zeggen hadt, na een Tractaat met hem begon te luyſteren, en deze onderhandeling gelukte zo wel, dat *Modiford* zich opentlyk voor een Vrede verklaarde, en het met Sir *George* aanſpande, om de Lord *Willoughby* de Gouverneur, tot *reden* te brengen, zo als zy dat noemden.

Sir *George* 's Troupen waren nu alle aan ſtrand, en maakten een Bende van 2000 Voetknechten en 100 Paarden, want vele overlopers waren tot hen overgekomen. Indien Col. *Modiford* zich met deszelfs Party by hem gevoegt hadt, was 'er geen hoop van ontkomen voor de Gouverneur geweeſt, de welke te voren het Parlement verlaten hebbende, geen genade daar van te wagten hadt, indien buiten Tractaat gevangen genomen wierd. Dit wiſt hy beter als iemant, en dierhalven leende hy 't oor tot een onderhandeling; doch om eygentlyker te ſpreken, zullen wy zeggen dat Sir *George Ayſcue* tot het Tractaat deszelfs toeſtemming gaf, aangezien de ſterkſte zynde, indien hy gewilt hadde, zou hebben konnen ſpreken *en Maitre*.

Doch om het vergieten van Chriſten en Engelſch bloet voor te komen, ſtelden beyde Partyen Commiſſariſſen aan om te handelen: Sir *George* noemde Capt. *Peck*, Mr. *Searl*, Col. Thomas *Modiford*, en *James Colliton* Schiltknapen. De Lord *Willoughby* Sir *Ric-*

 *hard*

*hard Peers*, *Charles Pym* Schiltknaap, Col. *Ellice*, en Majoor *Byham*, die den 17. January over de Artykelen van Overgave overeen kwamen, die aan weerzyde even goet en eerbaar waren. De Lord *Willoughby* hadt 't geen hy begeerde, schadelooshouding, en vrydom van Persoon en goederen. Waar op hy eenige tydt daar na weder na *Engeland* keerde, en wy hebben van hem niet meer gehoort tot de *Restauratie* of Herstelling toe.

*Searl* Schiltknaap Gouverneur.

De *Rump* hebbende dus 't Eilandt 't ondergebragt, zonder met de Graaf van *Carlisle* over die zaak te rade te gaan, maakte —— *Searl* Schiltknaap daar Gouverneur van, de welke een Vergadering beriep, die verscheide goede Bills passeerde, als een Acte *tot het maken van gewichten, getallen en maten, na de getallen en maten, die in de Republyk van* ENGELAND *gebruykt wierden. Acte om te beletten dat de Zeelieden niet in de Herbergen en Alehuisen komen.* Acte *belastende dat het brengen van* WRITS *van dwalingen, en andere rechtmatige zaken voor de Gouverneur en den Raad gebragt zullen werden, om door de zelve te werden bepaalt, en om te zyn en blyven volgens de oude Costuymen van dit Eilandt.* Acte *tot het verhinderen dat niemant een indrag make op deszelfs Nabuurs-landen.* Acte *tot het stellen van een zekere en gestadige Wedde van alle Bedienden vervallen in het Eilandt.* Alle welke Wetten noch in kracht zyn.

Hier kunnen wy niet nalaten een groote verwaarloozing in Mr. *Rawlins* laatste Collectie van het Lighaam der Wetten in de Barbados aan te merken, dat hy geen zorg gedragen heeft om ons te zeggen in wat Jaar en onder wat Gouverneur, zulke Wetten gemaakt wierden, 't welk ons van een groot behulp zou zyn geweest, om de *Chronology* van dit Eiland op te stellen, nademaal weinige van deszelfs Satuten gedagteekent zyn, en de Gouverneur 's Naam zelden aangeroert werd, tot aan Sir *Jonathan Atkins* tydt toe.

**Col. Thom.** *Modiford* **Gouverneur.**

Wy weten zekerlyk wat Gouverneur Mr. *Searl* opvolgde, dog het hier boven aangehaalde toeval heeft lichtelyk eenige dwaling in de Opvolging veroorzaakt, alhoewel wy meenen dat wy op de rechte weg zyn, en dat deszelfs onmiddelyke Opvolger Col. *Thomas Modifort* is geweest, de welke een rechtschape werktuig was geweest om dit Eilandt onder de magt van 't Parlement te brengen, en 't was na 't overmeesteren van 't Eilandt van de Barbados, dat *Engeland* eenige zoetigheden van den Handel aldaar begon te smaaken; want de Inwoonders handelden te voren voornamentlyk met de Hollanders, en anderen Volkeren, in zo ver, dat zo wy *Ligon* geloven mogen, zy Ossen uyt Rusland kregen, dog hier in is hy te verdenken, en dat gedeelte van deszelfs boek, zo wel als andere, niet tegenstaande de Bisschop van *Salisbury* 's Voorrede, Briefs gewys, zweemt na een *Roman*, of verzierde vertelling. Dat zy met de *Hollanders* meest handel-

del dreven, is niet te twyffelen. Sir *Dalby Thomas* verhaalt ons in de Verhandeling daar wy reets van gesproken hebben, „ Dat gelyk „ het geluk van het Eilandt was, de konst van Suyker te maken van „ een Hollander geleert te hebben, zo ook de eerste en voornaam-„ ste steun van hen in hun voortgangen, tot dat ze die top van vol-„ maaktheit bereikt hadden, alle andere Volkeren in de Weerelt „ te boven gaande, moet voornamentlyk die Natie dank geweten „ worden, de welke eeuwige brengers over en weer, en zoekers „ van een matig gewin by den Handel zynde, credit gaven aan de-„ ze Eilanders, zo als ze aan de *Portugeezen* in Bresil gaven voor „ swarte slaven, en alle andere behoeften tot het planten en inza-„ melen, komende, wanneer hunne gewassen ingezamelt waren, de „ Suyker die ze gemaakt hadden afhalen.

Den Oorlog met de *Hollanders* beginnende kort na de Expeditie van Sir *George Ayscue*, wierd hun handel met die Natie daar door belet; en het aanstaande Commercie keerde tot deszelfs rechte middelpunt, *'t welk was met hen eige Vaderlandt te handelen.* 't Is een vaste waarheit; dat het ons voordeel is, dat *Engeland* het rechte middelpunt van de Barbados handel is.

Doch laat ons de Volkplanting en ons zelve recht doen, met te belyden dat wy met ons eige belang meer dan met het hunne te rade gingen, wanneer wy hen aan een Markt verbonden, en noodzaakten alle hunne waaren ons toe te zenden. Keur van markten is 't grootste voordeel van een handel. En wanneer omtrent de tydt van Col. *Modiforts* Gouvernement, het Parlement in *Engeland* de Acte van Navigatie passeerde, belastende onder anderen, dat het gewas van alle Volplantingen na *Engeland* zou afgescheept werden, wierd 'er aan de bloeyende staat van dit Eilandt verhindering toe gebragt, en indien het zo bleef als het was, zonder meer te vervallen, de belastingen die 'er naderhand opgeleit wierden, bragten het zo ver, dat desselfs tegenwoordige Solliciteur Generaal, Mr. *William Rawlins*, wel mag zeggen, zo als hy zegt in deszelfs Collectie van de Wetten; *Dit eenmaal bloeyend (dog helaas) nu verdorrend Eilandt.*

Zo haast *Jamaica* vermeestert was, besloot Col. *Modiford* derwaarts te gaan; en Col. *Tufton* wierd in deszelfs plaats Gouverneur aangestelt; wy oordeelen door de *Rump* of door *Olivier*; want wy zyn nu in de duysternis ten opzichte van de Jaren en d' order van opvolging, dog 't is zo na de onderrechtingen die wy van de beste Overlevering ontfangen hebben. Col. *Tufton* Gouverneur.

Het was in de tydt van dezen Heer, dat de Revolutien in Engelandt schielyk opkwamen, en geene van de Gouverneurs buiten 's Lands wisten wie hun meesters waren. In deze onzekerheit wist *Henry Hawly* een Commissie van de Graaf van *Carlisle* de Lord Eigenaar te verkrygen, nam bezit van 't Gouvernement; en Col. *Tufton* *Henry Hawly* Schiltknaap Gouverneur.

 zich

zich eenigermaten daar tegen aankantende, wierd gevangen genomen, van hoog verraad beſchuldigt, en veroordeelt om dood geſchoten te worden, welk vonnis wat van de Baay uitgevoert wierd.

Dus wierd *Hawly* Gouverneur van 't Eilandt gemaakt, en vierde deszelfs Inwying met het bloet van een treffelyk Edelman van zeer goede Familie, zynde aan de Graaf van *Thanet* vermaagſchapt. Wy vinden echter niet dat na de *Reſtauratie*, hy reekenſchap daar van moeſt geven, want zulke kragtige maatregelen wierden toen noodzakelyk geoordeelt om 't volk een ſchrik aan te jagen, en een vreedzame Juſtitie kon uitvoeren dat de Wapenen te voren niet konden doen.

In deszelfs tydt wierd een Vergadering gehouden, die een Acte passeerde *tot het bepalen van de aanhouding der Vergadering* ſtellende hun zittinge op een jaar, de voorgaande Vergadering verſcheide jaren gezeten hebbende, en de Inwoonders haar gedrag niet goetkeurende.

Francis Lord *Willoughby* Gouverneur.

Koning *Karel* de IIde om de goede dienſten van *Francis* Lord *Willoughby* van *Parham* te beloonen, herſtelde hem in 't Gouvernement van de Barbados, met de tytel van *Capitein Generaal en Gouverneur* EN CHEF *van 't Eilandt van de Barbados, en alle andere* Charibbiſche *Eilanden*. Dog Milord vond niet goet om derwaards te gaan: Hy ſtelde ook geen onder Gouverneur aan, maar zich met de profyten van deszelfs Gouvernement vergenoegende, bleef hy in *Engeland*, latende het bewind van de Barbados aan den Raad, en deze na de gewoonlyke loop, devolveerde de uitvoerende Magt aan hun Preſident, 't welk zedert altoos zo is gepractiſeert geworden in 't afwezen van de Gouverneur, en van den onder Gouverneur.

Het was in 't jaar 1661, dat Koning *Karel* den eigendom van dit Eilandt van de Lord *Kinowl* kogt, Erfgenaam van de Graaf van *Carliſle*, die 1000 l. 's jaars daar voor zou hebben, en zynde nu een Koninglyken Eigendom geworden, was 'er geen gelegentheit om eenige Commiſſie van iemant te krygen, als van de Koning zelfs.

*Humphry Walrond* Schiltknaap Preſident.

De Preſident van den Raad was *Humphry Walrond* Schiltknaap, een Edelman die om deszelfs getrouwheit in *Engeland* geleden hadt, en uit dien hoofde wierd hy genoodzaakt dat Koningryk te verlaten, en zich in de Barbados neer te zetten. Toen hy tot het bewind kwam, wierd een Vergadering by een geroepen die verſcheide merkelyke wetten maakte, als een Bil geintituleert.

Acte *tot aanmoediging van die gene die voorraad zullen planten, en te markt te koop brengen.*

Acte *tot het verbeteren, vermaken, en ſchoon houden van de gemeene hoge wegen, en bekende buiten paden in dit Eilandt, leidende na de Kerk en de markten, en om nieuwe wegen daar het noodzakelyk zal zyn, aan te leggen.*

Acte

Acte *betreffende de overdragten van goederen.*

Acte *tot het wel bestieren van dienstboden, en 't bepalen van de rechten tusschen Meesters en Dienaren.*

Acte *tot het aanmoedigen van alle getrouwe Predikanten in hun Pastoraal Ampt in dit Eilandt, gelyk mede tot het aanstellen en reguleeren van een behoorlyk onderhoud voor hen in 't toekomende.*

Acte *belangende geschreve depositien in Hoven geproduceert, en vaststellende hoe de klaarblykelykheit van zieke en verlamde perzonen, en van het* INTENDIT *van perzonen van dit Eilandt, voor goet zal gaan.*

Acte *de Hoven van de gemeene Pleit-zaal in dit Eilandt aanstellende; verklarende mede een methode en manier van procederen, beide tot Vonnissen en Executien, de welke in de gezeide Hoven moeten werden geobserveert.*

Acte *aanstellende een speciaal Hof, tot het spoedig beslissen van verschillen tusschen Koopman en Koopman, of Zeeman en Zeeman, of Koopman en Zeeluiden, omtrent vracht, schade of andere Zee zaken.*

Zy bevestigden ook de Acte omtrent het verval van de Officieren, ten tyde van de Stedehouder *Searl* gepasseert, gelyk de Koning en het Parlement de *Acte van Navigatie* in *Engeland*, tot groot misnoegen van de Volkplantingen gedaan hadt.

Gedurende Mr. *Walronds* bewind, wierden de Keurlingen dikwils door de Vergadering gereguleert, en een regiment ruytery wierd op zeker getal gebragt. Men droeg ook zorg voor het herstellen en onderhouden van de Borstweringen en Fortificatien; en dezen Heer gaf een algemeene vergenoeging omtrent het waarnemen van deszelfs Ampt. Het is in der daad natuurlyker te onderstellen, dat iemant die zelfs een Kapitaal in een land heeft, meer aandoening zal hebben voor de goede Regering van het zelve, dan iemant die het aanziet als een wooning, maar alleen voor een zekere tydt; waar na toe hy heeft weten gezonden te worden, om fortuin te maken, of iemant die aan 't vervallen was, weer op te beuren.

Mr. *Walrond* tekende deze Bills na de aankomst van de Lord *Willoughby*, 't welk was omtrent Augusti 1663. Want de boven aangehaalde Acte, *belangende geschreve depositien*, werd gezegt gepasseert te zyn door de Stedehouder, Raad, en Vergadering; evenwel staat 'er deszelfs naam, daar in de andere Bills door hem getekent, alleen gezegt word, door de *President*, *Raad en Vergadering.*

Het blykt by de Bill die de fatale belasting van 4 en een half *per cent* invoerde, dat de Lord *Willougby*, een nieuwe Commissie als Gouverneur aannam toen hy scheep ging om na de Westindien te zeilen, welke Commissie gedateert was den 12 Juny 1663, en die Acte passeerde den 12 December.

Dewyl

Dewyl wy in de volgende Kapittels dikmaals gelegentheit zullen hebben om daar van gewag te maken, zal het niet oneige zyn de redenen aan te halen die de Vergadering bewogen hebben, om die belasting voor eeuwig aan de Kroon toe te staan: *Nademaal tot de vrede en 't geluk van eenig Land, niets meer contribueert, als de bescherming van ieder Persoon in 't particulier daar in wonende, dan dat de publyke inkomsten daar van in eeniger mate mogen zyn geproportionneert na de publyke ampten en kosten, en ook wel overwegende de groote lasten die'er nootwendig moeten zyn tot het handhaven van de eer en waardigheit van zyn Majesteits gezag hier, de publyke Vergadering van de Zittingen, het dikwils beroepen van den Raad, het herstellen van de Forten, het bouwen van een huis tot de Zittingen, als mede een Gevangenhuis, en alle andere publyke lasten die't Gouvernement moet dragen; Uit aanmerking van dien, geven en vergunnen wy aan zyne Majesteit, en derzelver Erfgenamen en Opvolgers voor altoos, &c. Dat is te zeggen op alle ongangbare waren van 't gewas van dit Eilandt die daar afgescheept zullen werden, vier en een half*, in Specie, *voor ieder hondert.*

Indien nu de publyke lasten en kosten door deze belasting goet gemaakt zyn, indien de eer en waardigheit van het souverein gezag daar door gehandhaaft zyn geweest; indien de lasten van 't by een roepen der Zittingen, en het dikmaals vergaderen van den Raad, daar uit betaalt zyn geworden; indien de Forten weer opgetimmert, een huis voor de Vergadering en een gevangenhuis opgebouwt zyn geworden, en alle andere publyke onkosten die op 't Gouvernement vallen, door die belasting goetgemaakt werden, wat reden van klagen hebben dan de *Barbadiers*? Doch indien in tegendeel geen van alle die Artykelen in 't minste zyn nagekomen onder de Regeringe van Koning *Karel*, en Koning *Jacobus*; Indien de Inwoonders zelfs genoodzaakt zyn geweest door andere belastingen, alle de lasten van het Gouvernement in 't Eilandt goet te maken, hebben zy geen reden om te wenschen dat men daar nooit van de naam van *Willoughby* gehoort hadt?

Hy toonde dat hy 't Ampt dat de Koning hem opgedragen hadt, wel verdiende, dewyl hy voor zyn 1200 l. jaarlykse wedde een belasting van 100000 l. 's jaars voor de Kroon hadt weten te bewerken. Die Koning droeg zorg dat het aangelegt zou werden tot den dienst van zyn eige beurs, latende daar uit pensioenen aan deszelfs gunstelingen en anderen betalen.

Dus waren de 4 en een half *per cent* aan gelt, t'enemaal voor de Barbadiers verloren, en de Lord *Kinowl* was de eenigste persoon die eenig Capitaal in het Eilandt hadt, die daar eenig voordeel by hadt; want deszelfs 1000 l. 's jaars moesten uit het gelt betaalt werden, dat van die belasting kwam.

De

De Lord *Willoughbys* Familie met hem overkomende, *Henry Willoughby* Schiltknaap die deszelfs zoon, broeder of neef was, zettede zich in 't Eilandt ter neer, en deszelfs Plantagie werd op dezen dag genaamt, *Willougsby* 's Plantagie.

Milord *Willoughby* ondernam een Expeditie tegens de *Spaansse West-Indien*, gelyk zommige verhalen; maar geen Oorlog zynde toen tusschen de *Engelsche* en *Spanjaarden*, vertrouwen wy eerder dat het tegens de Hollandsche Plantagien geweest zal zyn, Koning Karel den Oorlog tegen de Staaten verklaart hebbende, laat dit nu zyn op een partuciliere of publyke reekening; hy zeilde na de vaste Kust, en stelden aan *Henry Willoughby* Schiltknaap, *Henry Hawly*, Schiltknaap, en *Samnes Berwik* Schiltknaap, om Gouverneurs of Stedehouders in deszelfs afwezen te zyn.

*Henry* Willoughby Schiltknaap, *Henry Hawly* Schiltknaap Gouverneur.

Dat ze mede Gouverneurs waren, blykt by een Acte, tot betere verzekering van de Wetten van dit Eilandt door hen gepasseert. *De tegenwoordige Gouverneurs hen namen onder de Acte schryvende*, zal *werden*, &c.

Uit krachte van deze Bill, wierden *Philip Bill* Schiltknaap, *Constant Silvester*, *Robert Hooper*, *Simon Lambert* en *Richard Eray*, Schiltknapen, en *Mr. Leonard Bowden* Leeraars van het Eilandt, en welke als Commissarissen aangestelt waren om by een te vergaderen de Wetten die toen in kragt waren, en in gevolge van hen Commissie, collecteerden ze de volgende Actens uit de boeken van de Secretary en diergelyke boeken meer, de origineele registers in den Orkaan of brand verloren zynde; Acte *om de Officieren in* veiligheit te stellen. Acte *belastende dat de Clerken*, &c. *van de verscheidene Hoven in dit Eilandt zekerheit zullen geven.* Acte *magt gevende aan Kerkmeesters en Diakens, om verkopinge van Landeryen te houden*, &c. *en nopende 't surphes van Land binnen deszelfs paalen*, &c. Acte *tot het overschryven en wel bewaren van de Registers.* Acte *betreffende de schade door verkens gedaan.* Acte *verklarende wat preuven tot Contracten, brieven, Procuratien, Volmagt-brieven, of andere schrifturen, in Rechten suffisant zullen zyn.* Acte *betreffende de voornaamste van de Parochie Kerk.* Acte *tot het ordonneeren van de publicatie in executie van de Acten, aangaande de eenvormigheit van de gemeene gebeden.* Acte *betreffende het morgen en avond gebed in de familien.* Zy bevestigen de Bills ten tyde van den *Sears* en Mr. *Walrond*, ten minsten alle die wy gezegt hebben toenmaals gepasseert te zyn geweest; als mede een Acte *dat 'er geen nadeel aan dit Eilandt, door losse en ongebonde persoonen toegebragt werde, zo wel in als omtrent 't zelve.* Acte *om een schikking te maaken van de geltboeten, die verscheide persoonen opgelegt zyn over wanbedryf in dit Eilandt begaan.* Acte *tot het reguleeren en vaststellen van de vervallen van verscheide Officiers en Hoven van dit Eilandt.* Acte *tot het te hulp komen van die persoonen die in de gevan-*

*gevangenhuizen zyn, en andere die niets hebben om hen Crediteuren te betalen.* Een byvoegzel tot een Acte geintituleert; Acte *tot het vastſtellen van de goederen en Rechten, der Inwoonders van dit Eilandt, in de bezittinge van hen Plantagien in het zelve.* Acte *nopende de verkopinge der Landeryen, door Volmagten, brieven, Executien en Administratuum.* Acte *om het verbranden der ſuyker rieten voor te komen.*

Deze Wetten ſtaan zeer wel verkort in de Collectie van de Plantagie Wetten, waar aan wy den Lezer dikmaals hebben gewezen, en men kan ze in 't breede zien in Mr. *Rawlins* Collectie.

De Commiſſariſſen hier boven genaamt, gaven het volgende beſcheid van hen Commiſſie.

„ Wy de Committé aangeſtelt tot het by een brengen van de Wetten, hebbende die laten vergaderen en overſchryven, gelyk by onſe handteekening blykt uytgedrukt in de Pagie, waar van de eerſte regel in dit boek komt, en zyn daar in uitgedrukt en vervat in hondert drie en vyftig bladen papier; en 't Boek nu zeer vergroot zynde, blykt het, dat 'er acht en vyftig Wetten by gekomen zyn, die in acht en vyftig voor afgaande pagies vervat zyn. En ten einde onze eerſte verklaringe ter degen verſtaan mag werden, ten opzichte dat tot de hondert drie en vyftig bladen papier betrekkelyk is, waar in de Wetten eerſt waren ter neer geſtelt geweeſt, hebben wy goetgevonden de tegenwoordige uitlegginge hier by te voegen. Gegeven onder onze handteekening, den 14. November 1667.

*Philip Bell.*

*Conſtant Silveſter.*

Het is wel voor de Inwoonders van de Barbados, dat die Wetten verſtaanbaarder zyn dan dit beſcheid; want wy vreſen, dat de Lezer dat wat duyſter zal vinden, zo wel als de Hiſtorie Schryver.

Deze Collectie van Wetten wierd door een Acte van de Vergadering belaſt en aangeſtelt, om in volle en volſlage kragt en *vigueur* te zyn, wierd in alle Parochien van 't Eilandt behoorlyk afgekondigt en weer aan de Clerk van de Vergadering ter hand geſteld. Men zond ze ook naar *Engelandt* om zyn Majeſtezts goetkeuring te hebben, en zy wierden door de Koning ten vollen goetgekeurt en beveſtigt, om van volle kragt te zyn, als *ſtandgrypende Wetten* van de Barbados, waar van geen een zedert afgeſchaft is. Wy ſpreeken van die welkers tytels in deze Hiſtory ingevoegt zyn.

*William* Lord *Willoughby*, Gouverneur.

*Francis* Lord Willoughby wierd weg gezonden, en kwam om een luchje in de Expeditie, daar wy in voorgaande pagies gewag van gemaakt hebben. Waar op Koning *Karel* de IIde deszelfs Commiſſie van Capiteyn Generaal en Gouverneur *en Chef* van het Eilandt van de Bar-

Barbados, aan deszelfs Broeder gaf, *William* Lord *Willoughby* die in dat Eilandt aankwam, in 't Jaar 1667. en het was door de Vergadering op deszelfs aankomst by een geroepen, dat de Wetten die de Commissarissen gecollecteert hadden, bevestigt wierden.

Daar is een zeer opmerkelyke zaak in hen Adres aan de Gouverneur, Raad en Vergadering gedagtekent den 18. July 1667. waar in na dat ze verklaart hebben, dat hen Wetten de eenigste Wetten en Statuten zyn die ze gevonden hebben, oorspronkelyk te zyn gemaakt en opgestelt, of vernieuwt, gecollecteert, verbetert en bevestigt, &c. Zy zeggen: dat 'er alleen twee Acten uytgezondert werden, waar in zy niet bepalen kunnen welk van beide *valide* was, beide belastingen invoerende op alle de waaren van dit Eilandt hier van daan vervoert, maar dat 'er een van alleen in kragt zou zyn. De eerste van welke Bills, zeggen zy is geintituleert, Acte *tot het invoeren van Accynsen*, gedagtekent den 17. January een duysent ses hondert en vyftig, dewelke gemaakt en gepasseert wierd door de Gouverneur, Raad in de verbeeldende van dit Eilandt, wettelyk volmagtigt door een Commissie van de Graaf van *Carlisse* daar toe door opene brieven des Konings gemagtigt: en die Bill kunnen wy niet zeggen dat herroepen is, om dat de andere Bill den 12. September gedagtekent, in 't Jaar een duysent ses hondert drie en sestig invoerende, *de belasting van vier en een half* per Cent, *en die men verstaat dat de voorgaande Acte herroept, niet vry is van tegenwerpingen en exceptien van verscheide persoonen, die de bezeffing hadden de Vergadering die de laatste Actie toegestemt hadde, een Vergadering was die niet wettelyk gecontrameert was, ten tyde dat ze de voorschreve Acte maakte.*

Dit Adres of Verklaring wierd getekent door alle seven Commissarissen, hier boven gemelt, de welke de aanzienelykste Edellieden van 't Eilandt waren ten opzichte van wysheit en rykdom. Mannen daar hun Landt zulk groot gevoelen van hadt, dat ze geen zwaarigheit maakten om het door Wetten toe te vertrouwen, en wy zien dat ze de 4 en een half *per Cent* verklaren, een Acte te zyn niet vry van tegenwerpingen en exceptien, &c. Indien 't zo is, hebben de Heeren van de Barbados 300000 l. uyt welbehagen betaalt, want zy hebben zich van die tegenwerpingen en verzetten niet bedient, om zich van die belasting te ontslaan.

Den Orkaan die men gezegt heeft dat oorzaak is geweest, van 't verliezen van eenige publyke Registers, was 't zelve jaar voor dat de Brugge stond, verbrand wierd, en die brand berooft ons van verscheide Registers, daar wy ons van zoude hebben konnen bedienen in 't neerstellen van de *Chronology* van dit Eilandt.

Wy zullen hier na meer zekerheit vinden. Den Orkaan wat verre van zo schrikkelyk te zyn, dat ze die publyke benaming zou verdienen, en indien ze eenige Registers indringe, moet het meer door

de vrees of verwaarloozing van de Bewaarder, als door de hevigheit van de ſtorm geweeſt zyn.

Omtrent de tyden van *William* Lord *Willoughsby* komſt in de *Barbados*, kwam Sir *Tobias Bridger* daar met een regiment Soldaten tot een vermeedering van ſterkte voor 't Eilandt. De Vergadering bezorgde de nodige behoeften voor de Officieren en Soldaten; gelyk door verſcheide Bills blykt die nu ten einde gelopen zyn: en wy maken gewag van geene als die nu in kracht zyn. De Vergadering bemachtigde ook de Gouverneur van 't Eilandt voor dit leger, om aldaar een Provooſt Maarſchalk aan te ſtellen, en paſſeerde een Acte, aanwyzende hoe de Clerken en Marſchalken voor de verſcheidene Hoven van gemeene Pleytzaalen in dit Eilandt, zullen aangeſtelt werden, en wat zy ontfangen zullen, als mede een Acte *nopende de Commiſſie van de Rechters en hen Aſſeſtenten.*

Wy zyn nu verlegen om de ſtyl van de Acte van deze Vergadering met de Hiſtory over een te brengen, want in alle voor de 10. Maart 1667. is uytgedrukt, *dat dit belaſt en gedaan werd door zyn Excellentie* WILLIAM Lord *Willoughby* van PARHAN, &c. en zulke Actens zyn geteekent *William Willoughby*; daar zedert den 10. Maart voorſchreve tot November daar aan volgende, werd alleen gezegt in de Actens die 'er paſſeerden; *laat dit door order van den onder Gouverneur, Raad en Vergadering gedaan en belaſt zyn.* Evenwel waren deze Actens ondertekent *William Willoughby.* Waar by het blykt, dat 'er toen een onder Gouverneur van de zelve naam als Mylord geweeſt is, want geen Gouverneur kon de Acte teekenen wanneer de naam van deszelfs Gedeputeerde daar in ſtond.

*William Willoughby*, Schiltknaap, Onder Gouverneur.

Wy vermeenen, dat deze *William Willoughby* eenigzins aan Milord vermaagſchapt is geweeſt, die welke hem als onder Gouverneur in deszelfs afweezen achter liet, na alle waarſchynlykheyt op reis gegaan zynde na de *Charribbiſche* Eilanden, daar hy ook Gouverneur was.

De verſcheidene Actens door den onder Gouverneur *Willoughby* ondertekent zyn de volgende: Acte *tot het verhinderen van alle geweldadige en heymelyke imkomſten in eenige Landen of huurhuyſen van dit Eilandt.* Acte *om voor te komen dit verkopen van Brandewyn, en* Rum *in de Kroegen, naby de breede paden en hooge weegen in dit Eilandt.* Acte *tot het herroepen van een voorgaande waag by Markt dagen aangeſtelt* wierden. De Acte die daar naaſt aan paſſeerde, wierdt door ſyn Excellentie, *William* Lord *Willoughby* van *Parham*, &c. geteekent zynde getituleert, Acte *tot het reguleeren en vaſtſtellen van de vervallen van verſcheide Officiers in dit Eilandt, en andere publyke Miniſters.* En ik moet het omtrent myn giſſing wel hebben, dat daar was een onder Gouverneur mede genaamt *William Willoughby*, of Milord zou beveſtigt hebben die Bills die deszelfs Onder Gouverneur

William *Lord* Willoughby Gouverneur.

verneur in syn afweezen gepasseert hadt, zonder genoemt te zyn, en zonder die te kennen, 't welk zeer onredelyk te geloven is, want zo lang als ze niet getekent waren, konden het geen Wetten zyn.

Milord 't Gouvernement weder ter hand vattende na eene afwezendheit van acht maanden, passeerde een andere Acte *tot het voortzetten en circuleeren van de stukken van achte*, en kort daar aan vertrok hy na Engelandt, zo als wy ons door deszelfs lang uitblyven inbeelden, want hy was vier Jaren absent, of na de *Charibische* Eilanden gegaan, om op *Ansogo* een Vastzetting te maken, 't welk, na wy onderrecht zyn, deszelfs eigendom was.

Ter zelver tydt wierd de laatste brand aan de brug meer dan vergoed, want de Stadt wierd weêr opgebouwt en uytgebreyd, de huisen van steen zynde, frayer en niet zoo zeer voor een tweede brand bloot gestelt als de voorgaande waren.

De Vergadering verordineerde by een particuliere Bill, met wat voor materialen de Stadt weer opgebouwt zou werden, want de Inwoonders begonnen hebbende slegte huisen alleen van hout op te timmeren, wierd zulk gestuyt door een voorgaande Bill van de Vergadering, tot dat ze die zaak nader in beraad zou genomen hebben.

De Lord *Willoughby* liet Col. *Christopher Codrington* syn Stedehouder agter, de welke in Feb. 1698. een Bill passeerde, *verbiedende dat niemant zou vermogen eenige goederen en waaren van huys tot huys, te brengen in dit Eilandt.* En een *tot het te niet doen van een Clausule in een Acte, getituleert: Acte stellende het intrest op tien pond Suyker, voor hondert pond Suyker, gedurende een Jaar.* In Mey 1662. teekende hy een Bill genaamt, *Additionale Acte wegens de overdragt van goederen.* Den 2. December, passeerde hy twee andere Bills, de eene getituleert, *Acte tot het invoeren van Actien van de Bank, en de manier om daar in voort te gaan.* Den andere, een *Acte nopende 't Spaans gelt.* De volgende dag teekende hy een andere Bill, genaamt, *Acte tot het anstellen van Overzienders van de Plantagien, de welke als Opsienders van de hooge weegen en Constapels zich zallen gedragen.* Den 4. Augusti 1670. passeerde hy twee andere Actens, de eene getituleert; *Additionale Acte aan de Bill wegens de overdragt van goederen.* Den andere, *Acte tot het voorkomen, dat het Volk zich niet uit dit Eylandt 't zoek zou maken.* In October teekende hy vier andere Bills: *Een bygevoegde Acte by die tot het opregten van Hoven, van gemeene Pleydooyen in dit Eylandt.* Een Acte *tot voorkoming van slinkse streeken der Rechtsgeleerden, en het affnyden van veel oneige Processen.* Een Acte *tot straffing van alle kleyne dievery, in alle drie maandelyke Geregtszittingen, in dit Eylandt.* Een Bill *tot het reguleeren en vaststellen van de vervallen van de Secretary van dit Eylandt.*

Omtrent de zelve tyd bragt *James Beek* Schiltknaap een Bill by de Vergadering te weeg, waar door gemagtigt wierd om een publyke Werf in de Stad St. *Michiel* op te timmeren, en Mr. *Richard Rumney* Ontfanger Generaal van het Eylandt, de gemeene Kas te kort gedaan hebbende, wierd 'er een Bill gemaakt om die publyke schult met desselfs goederen te effenen.

In July 1671. teekende de Gouverneurs Stedehouder de Bill, *om het verbranden van de suyker rieten voor te komen*, en Mr. *William Withington* gelt tot de publyke affaires betrekkelyk uitgegeeven hebbende, wierdt de Committé van de publyke reekeningen gelast om hem te remboerseeren, voor zo verre als het Landt by desselfs uytgaven bevoordeelt was geworden.

In February passeerde een Bill, *tot verhindering van den uytvoer van ongeschrapte Gember uyt dit Eilandt.* En twe andere Bills op den 5. Mey 1672. Namentlyk een *tot het jaarlyks op prys stellen van de Dranken:* en een *nopende de Voorkoopers en Opkoopers van voorraad.* De laatste Bill die de Gouverneur Stedehouder passeerde, wierd de 9. van deze maant geteekent, en was een van de dienstigste, zo als naderhand by ondervinding gebleeken is. Die Bill was geintituleert; *Acte betreffende de Persoonen die van zins zyn dit Eilandt te verlaten*, *en hunne namen in de Secretary aan te geeven*, en Warrans *van Arrest.*

William Lord *Willoughby* Gouverneur.

Niet lang hier na keerde de Lord *Willoughby* uyt Engelandt in de Barbados, of de Charibbische Eylanden, en bleef hier zo lang tot dat 'er een nieuwe Gouverneur in Engelandt gecontinueert wierd, 't welk in 1674. geschiede.

Wy hebben niet vernomen wie deese *Lord* tot deszelfs Stedehouder aangestelt had, of wie dat President van den Raad was toen hy het Eilandt verliet, noch ook of hy tot na de komst van *Jonathan Atkins* de nieuwe Gouverneur bleef, 't welk was in 't einde van 't Jaar 1674. Dog wy zyn verzekert dat de Lord *Willoughby* een Bill teekende de 29. Jannuary 1672. getituleert, *Uytleggende Bill van de Acte waar by de Negers onder de reéle goederen gestelt werden*; en dat wy niet meer van hen hooren in dit Eilandt, alwaar de *Willoughbys* lange tyd meester geweest zyn.

Sir *Jonathan Atkens* Gouverneur.

Na Sir *Jonathan Atkens* aankomst in de Vergadering nam hy deszelfs verblyf te *Fontabell*, omtrent anderhalve myl van de Brug, zynde een Plantagie die laatst aan Mr. *Springham* behoorde, de welke voor hem voor 500 l. 's jaars gehuurt was, en de Vergadering bevestigde haar Cedul, belastende dat de voorschreeve huur op gemeene kosten, betaalt zou werden.

De eerste Bill die Sir *Jonathan* passeerde, was geintituleert, *Acte tot wegneming van de 80 dagen na de uitvoering voor toekomende Contracten.* Ter zelver tyd was Mr. *Edwyn Stede*, Afgezondene

dene van de Secretary, en Mr. *John Higginbothan*, Clerk van de Vergadering. Die Bill wierdt de 25 Maart 1675 geteekent. Waar door men zien kan dat de Gouverneur 't jaar te vooren hier kwam. In April passeerde hy een Bill om de *peyl van de suyker vast te stellen.*

'T Was ten tyde van deze Gouverneur, dat de Koopluiden van *Londen*, en de *Barbados*, strengelyk en onrechtveerdiglyk gehandelt wierden door een Maatschappy van menschen, die zich de *Koninglyke Africaansse Maatschappy* van Engelandt noemden, en onder de bescherming van de Hertog van *York*, zo vele dingen na hen welgevallen uitvonden, als menschen zouden kunnen doen, die geen Souvereynen: maar Tyrannen waren. Wy zullen elders daar breder van spreeken.

Sir *Jonathan Arkens* had ordre om alle *Interlopers* of Lorrendrayers aan te houden: Dus noemde men die have Koopluiden, die met de grootste prykel haar best gedaan hadden om de Plantagien met Negers te verzorgen; dewelke niemand in mogt brengen als zulke, die de *Monopoly* onderteekent hadden.

Onze meening is niet een verhaal te doen van alle de schepen die door Oorlogschepen, de Gouverneur, en de Agenten genomen wierden, om de roovery van deze Maatschappy aan te kweeken, noch hoe vele huysgesinnen door hen wierden geruineert, die naderhand hen zelve ook hebben geruineert, en daar door geworden zyn de versmadelykste Maatschappy van Koopluiden in Europa, en dat met de prachtigste naam. Wy zullen nu van een van de vreeselykste uitkomsten spreeken, die oit in de Barbados gebeurden, welk Eilandt onlangs de schrikken van dien Oorlog ontsprongen is; want de *Ruiter* vertoonde zich met een Vloot van Hollandsche Oorlogschepen, om het zelve aan te tasten; Doch hy vond de Inwoonders zo wel tot tegenweer bereyd, dat na een Bravade van weinig schooten tegens de Forten aan de brug gedaan te hebben, hy weer afhield. Het is waar dat hy geen land macht aan boord had, en de Barbados waren nooit volkryker als toenmaals; want het Eilandt kan 10000 Man bekwaam om Wapenen te voeren op de been brengen, en nog meer manschap om alle behoeften in 't Velt na te voeren, behalven de Blanken. De Regeering liet een goet Corps troupen na de Kusten trekken, en zy verschenen in sulke meenigte aan strand, dat de Hollandsche Admiraal zig vergenoegde met eenig kruyt en ballen zonder vrugt te verschieten, en weer weg zeilde.

Den Orkaan die den 31. Augusti 1675. gebeurde, was de slimste vyand die dit Eiland ooit bekende, uytgenomen de Ontwerpers en Uytvinders van *belastingen* in Engelandt.

Het zuydelyk gedeelte van 't Landt stond het meeste uyt; want de Suyker-werken en Woonhuizen wierden alle neergeslagen. Zeer

wei-

weinig Windmoolens, uytgenoomen de steene moolens stonden de storm uyt. De huysen en Suyker-werken Noordewaard wierden meest verbryzelt: De Suyker-rieten wierden plat neer geslagen, en sommige met wortels en al opgenomen. Alle de Scheepen die in de Reede lagen wierden op strand gezet; de Potten in 't werkhuys wierden alle gebrooken. Noordwaards was de storm zo hevig niet. Van daar Zuydwaards en al over *Scotland*, was noch woonhuys, noch buiten werk, of windmoole blyven staan, uytgenoomen eenige weinige Steenmoolens. Alle de huisen in Baay wierden neergeslagen, zo wel als de meeste Kerken, en het grootste gedeelte van 't Koorn op 't velt vernielt wierd.

Men kan omtrent de schade wel gissing maken, wanneer op twee Plantagien behoorende aan *Mr. John Bowden* en Mr. *John Spark*, 't verlies niet minder was dan 6000 l. Anderen die tegens het verlies zo wel niet konden, wierden geheel en al geriuneert.

Het Jaar te vooren was 'er ook een Orkaan geweest, wanneer de schade ook vry groot was, maar al de huysen bleeven staan, en Mr. *Spark* hier boven vermelt, aan Mr. *Bowden* syn medestander schryvende, die toen te *Londen* woonde, gebruykt deese uytdrukkingen. „ Zedert myn laatste overkomst alhier, heb ik twee Orkanen by gewoont, die niet te vergelyken en maar vloo-beeten by „ deze waren.

't Is waarlyk wat buiten den haak dat men een *Orkaan* by een *Vloo-beet* sal vergelyken, maar overdenkende dat de Man niet verstond wat *Metaphora* en *Simile* is, kan men evenwel door die gelykenisse een *idea* of denkbeeld van de vreeslykheyd van 't laatste tempeest bezeffen.

Sir *Jonathan Atkins* liet aanstonts de Vergadering by een komen, en toen ze vergadert waren, namen zy in beraad hoe men best zou beletten dat de Crediteuren hunne schuldenaaren na zo een bedroefde ramp niet te schielyk op 't lyf zouden vallen: want de laatste zouden genoodzaakt zyn geworden het Eilandt te verlaten, indien ze te dier tyd wegens 't betalen van hunne schult aangesproken waren geweest. Zo zy heen gegaan waren, die overbleeven, zouden in groot gevaar wegens de Negers geweest zyn, daar de Inwoonders toen ter tydt een groote schrik voor hadden.

De Vergadering stemde toe om een smeekschrift aan de Koning te zenden, ten einde de 4 en een half per Cent afgeschaft wierden. Een middel dat ze alleen bekwaam oordeelden om de Volkplanting voor haare runie te behoeden: want behalven dat hun suyker rieten alle in de grond geruineert waren, wierden de Planters genoodzaakt zo veel van haar volk te gebruyken tot het weder opbouwen van hare huysen, dat het niet waarschynlyk was dat zy het Jaar daar aan een oogst zouden hebben. Ter zelver tyd hadden ze ook door

door gebrek veel uyt te ſtaan, want de Onderſtanden van voorraad die men gewoon was uyt *Nieuw Engelandt* over te ſtuuren, hadt men een groot gedeelte opgehouden; en die Volkplanting met twee zware plagen bezogt zynde, Peſtilentie en Oorlog; was het ergſte, dat men vrees hadde door de Indianen beſprongen te worden, 't welk egter van geen gevolg was, zo als wy elders aangetoont hebben.

Het Volk Zuidwaards maakte zeer weinig Suyker boven twee jaren; en de verlegentheit van de Planters was zodanig, dat indien men ooit de 4 percent wilde afſchaffen, het nu tyd was; dog de *Barbadiers* hadden zulk goet nieuws niet te verwagten. Koning Karel had grootelyks gelt van noden, zo wel als zyn onderdanen, hoewel mogelyk niet tot zo verſchoonlyke eyndens. De 4 en een half percent was een goede fonds voor 100000 liv., en wie kon zo een gift verwagten, in een tydt dat de Exchequer onder kwaad gerugt van bankerotten lag?

Wy vinden niet dat de Vergadering eenige Bils paſſeerde, om die geene, die by 't laatſte Orkaan geleden hadden, te gemoet te komen, nog iets dat 'er na zweemde, uytgenomen een Acte *tot het toeſtaan van een tweede vrye inkomſt voor het kwytgeraakte gewas van dit Eylandt, 't zy verlooren of genomen, betrekkelyk tot de 4 en een half percent*; want de Commiſſariſſen van den Accyns wilden den Planter niet vergunnen, wanneer hy de belaſting op de 100000 pond Suyker betaalt hadde, en 't in de have verlooren was, om een diergelyke quantiteyt in te ſcheepen, uyt krachte van het eerſt inkomen, zo als het nu toegeſtaan wierd door dees' Acte.

De huiſen door den Orkaan met de grond gelyk gemaakt geweeſt zynde, hielden de beſte Planters van 't Eilandt zich in hutten op, en wanneer ze weer begonnen te timmeren, waren zy bevreeſt om hare huiſen in lange tyd in de hoogte op te trekken. De Inwoonders waren zodanig met ſchrik van dit onweer aangedaan, dat weinige op 't beſtieren van hare vaſte goederen bedagt waren, hoewel zy gelt hadden om die te koopen, ziende voor wat toevallen dat dezelve bloot lagen.

In April 1617 zien wy by de Statuten van de Barbados, dat de Quakers hun zeer bevlytigden om de Negers te bekeeren; waar op, om zulks te beletten, een Bil met een miſſelyke Voorrede gemaakt wierd: *Nademaal men onlangs vele Negers niet wederhouden heeft van de Vergaderingen der Quakers by te woonen, als Aanhoorders van hunne Leer, die in hare gronden onderweeſen worden*, WAAR DOOR DE VEILIGHEIDT *van dit Eylandt groot prykel loopt*, &c.

In die Bill was zorg gedragen om een Clauſule in te brengen tegens eenige Schoolhoudende *Diſſenters*: want zo als men in Engelandt gehumeurt is, zyn de Gouverneurs van deze Volkplanting, zo wel als anderen, altyd zorgvuldig geweeſt om iets uyt te voeren.

In die tydt was 'er een ſnoode practyk in de Weſt-Indien, daar de

Engelsche me beschuldigt wierden, dat was hun steelen van de Indianen, en tot slaaven maken alle die ze kreegen op de vaste kust of in de Eilanden. Een Colonel *Warner* van deze onwettigen handel, indien ze die naam verdient, beschuldigt zynde, wierd in Engelandt gevangen genomen, en aanboord van de *Phœnix* fregat na de Barbados gezonden, om daar zyn straffe te ontfangen; dog hy vont 'er zo veele vrienden, dat hy 'er heel huyds afkwam.

Daar was een andere slinkse weg van handelen in dit Eilandt, daar groote klagten overkwamen. Eenige Koopluiden van de nood der Inwoonders bewust, bedienden zich van bedrog en andere listen om runtvleesch, spek, vis en zout, in hare bezittingen, in prys te doen steygeren; en de Planters zonder voorraad niet konnende leven, waren gehouden om die van hun tot een buytenspoorige prys, die zy 'er opgestelt hadden, te kopen.

Deze bezwarenis ging ten laatste zo ver, dat de Gouverneur, Raad en Vergadering een Acte maakten om die te verhelpen, *en de ongelegentheden die de Inwoonders van dit Eilandt overkwamen, van wegens de voorkoopers, opkopers en slyters, voor te komen.*

Den zelven dag de 29 November 1676 ging een Acte door, tot het uitleggen van een Clausule in de Bils, om Hoven van gemeene Pleydoyen in dit Eiland aan te stellen. Den 15 Maart teekende Sir *Jonathan Atkins* een andere Bil, *aanstellende een verkoopinge in een open Markt, van effecten voor den Accyns beslaagen, de Rechten van de Parochien, en der Dienstboden huurloon.*

De Gouverneur en de Vergadering lichteden gelt tot het herstellen en voleyndigen van de Fortificatien en borstweeringen, en om eenige nieuwe aan te leggen, indien het nodig was. In 't jaar doe het Paapsche Complot in Engelandt uytbrak, vinden wy dat het Gouvernement van de Barbados, tegens de Papisten in zekerheid gestelt wierd, door een Acte geintituleert: *Een Acte tot het beter werkstellig maken van een Statuyt van Engeland* geintituleert: *Acte tot het voorkomen van de gevaren die van wegens de Paapsche Weygeraars zouden konnen overkomen.* Het wierd getekent den 19 February 1678.

In het zelve jaar, convoyeerde Capt. *Delavat*, zynde op 't Oorlogschip de *Constant Warwick*, de Vloot Koopvaardy scheepen van de Barbados, tot op 20 graaden breedte, de Inwoonders voor een Oorlog met Vrankryk bedugt zynde, vreesden dat de Vyand die mogt onderscheppen; dog Koning Karel en Lodewyk de XIV. verstonden elkander te wel.

De *Constant Warwick* na de Barbados keerende, zoo als hy by 't Eilandt kwam, nam een Interloper, door eene Capt. *Golding* gecommandeert, hebbende Negers in, en voor dit Eilandt gedestineert; het schip behoorde aan Mr. *Richard Walter*, Koopman aldaar, en Mr. *John Bowden*, Koopman in *Londen.*

Sir

Sir *Jonathan Atkins*, in gevolge van deszelfs inſtructien, confisqueerde opſtaande voet 't ſchip en de Carga, om dat de Meeſter geen vergunning van de Koninglyke Africaanſche Maatſchappy had om handel te dryven, en Mr. *Walter* wierd genoodzaakt 1400 liv. te betalen, ten eynde Capt. *Golding* deszelfs ſchip en Carga mogt loſſen.

Van diergelyk nemen en opbrengen hebben wy al gewag gemaakt, maar het zyn gevallen te zeer tot de Koophandel behoorende, om onder zulke die alleen hiſtoriſch zyn, te mengen, van welk ſoort alleen zyn die geene, die betrekking tot het Gemeen hebben; gelyk in der daad die onderdrukking 'er een van was, 't welk *Edward Littleton* Schiltknaap, Rechter van *Spergts* of St. *Pujers* Rechtsgebiên, met zo veel kracht als rede, in een Geſchrift geintituleert, *de zware Pagten der Plantagien*, heeft aangetoont.

„ Men kan zig niet inbeelden hoe de Maatſchappy en hunne Agen-
„ ten over ons heerſchen, ons in hun gewelt hebbende; en indien
„ iemant zig opdoet om buyten hen te handelen, ſtellen zy 'er
„ zulken voorbeelt aan, dat weinige hen durven volgen. Indien
„ zy ons tot aan Guinée verdryven, behandelen zy ons als geſla-
„ ge vyanden, en t'huys zynde, werden wy voor Admiraliteits Ho-
„ ven getrokken en in een oogenblik verweezen. Zulke ſpoedige Ju-
„ ſtitie is 'er in de weerelt niet; 't woord is, dat wy prys zyn,
„ of gecondemneert als prys, als of wy vreemdelingen waren in een
„ openbaren Oorlog gevangen. Zy hebben een looſe ſtreek van ſtaat
„ om Interlopers in de Acte van Navigatie of Commercie te bren-
„ gen; 't welk zyn de ſtrenge Bils, omtrent de Plantagien. Maar
„ in dit geval worden wy voor de Admiraliteit gebragt, wat of de
„ Wet in tegendeel ook mag zeggen; zo helpt het ons niet te bewee-
„ ren, dat alle misgrypingen tegens Statuten door de Jurys moeten
„ onderzogt worden. De confiscatien van de Bils, hier boven aan-
„ gehaalt (die nooit minder zyn dan ſchip en goet,) werden aan
„ de Koning, de Gouverneur en den Aanklager gegeeven. De
„ Gouverneur in deze Zaaken, zit als Hooft-Regter van het
„ Hof, &c.

Zodanig was de Tirannÿ van deze Africaanſche Monopolie, en Sir *Jonathan Atkins* de Maatſchappy niet behagende in deszelfs proceduuren tegens de Interlopers (zo een vreeszelyke naam gaf men aan brave en eerlyke handelaars,) wierd t'huys geroepen, hoewel hy genoeg gedaan hadt om de gunſt van de Maatſchappy te verdienen; maar zy hadden een Man van meer ſtrengheid en minder eer van noden, en zo een vonden ze in deszelfs Opvolger Sir *Richard Duſton*, een Man van zodanige gronden, dat onder een andere Regeering, men hem het Governement van *Providence* niet toe- Sir *Rich. Duſton* Gouverneur.

toevertrouwt zou hebben. Hy was een volmaakt werktuig van het Hof, en door den Hertog van *Jork* gevordert geweest, ook in staat om alles uit te voeren dat hem maar bevoolen wierd.

Sir *Richard* ging onder zeil na de Barbados, in February 1680, deed de *Maderas* aan, en kwam in April aan de Barbados, alwaar hy met veel vriendelykheit en respect ontfangen wierd, en 't Eiland in een zeer bloeyende staat vond.

De Vergadering bekragtigde het huur-contract van *Fontabel* aan hem, en hebbende een Acte gepasseert om de Keurlingen op de been te brengen, wilde de Gouverneur dat 'er ingevoegt wierd, dat alle zoldaten in roode rokken zouden verschynen, 't welk de Inwoonders tot groote last strekte, en de Regter *Littleton* hier boven vermelt, zegt, *dat dit meenig arme huisvader uit het Eilandt deed vertrekken.* Dezelve Vergadering passeerde een Acte tot het doen herleven en verlangen van een Acte geintituleert: *Acte tot het wegnemen van de* 80 *Dagen na de Executie, voor toekomende Contracten.*

Sir *Richard*, om deszelfs getrouwheit te doen blyken, liet de Grand *Jurys* byeen komen, op de generale Vrede-zittingen, die voor 't Eilaudt van de Barbados gehouden wierden, op dingsdag den 16 Augusti 1681, om een Adres aan den Koning op te stellen, dewelke de Gouverneur na Engeland zond. Zyn Majesteit ontfing dezelve gunstelyk, en had de goetheit van te verklaren het groot genoegen dat hy hadde in deze betuiginge van pligt en liefde tot deszelfs Perzoon en Gouvernement; en dit Adres was een van de eerste van alle die Adressen van verfoeying, &c. daar alle vroome menschen zedert zo een afkeer van gehadt hebben.

In July 1682 teekende de Gouverneur twee Bils, die de Vergadering gepasseert hadden: *Een tot het beter reguleeren van de manier om briefjes van de Secretary uit te geeven.* De Voorrede van die Bil verhaalt ons by wat gelegentheit dat deselve doorging. „ Nademaal „ verscheide persoonen zig uit dit Eilandt na Jamaica begeven hebben, „ de Eilanden onder de wind, en andere nieuwe Vaststellingen, en „ hun vrouwen en kinderen agtergelaten hebben, *waar van vele zyn „ gekomen, en andere nog wel mogten komen tot last van de Parochien „ daar ze in gewoont hebben; om te beletten, &c.*

Men zegt, dat de harde handelingen van deze Gouverneur meenig een uit het Eilandt verdreeven hebben, waar door diergelyke Acte noodzakelyk wierd. De andere Bil die hy teekende, was een Acte *tot het houden van Verkooping op openbare Markten, van effecten voor achterstallen beslagen.*

In Maart daar aan volgende teekende hy een andere Bil, *tot het verzekeren van de paalen van eenige Parochien, en het omheinen van de plaatzen rontom de Kerken in dit Eilandt.* Kort daar na keerden hy na Engelandt; want in April 1683 vinden wy dat

*Hen-*

*Henry Walrond*, Schiltknaap, Luytenant Generaal van 't Eilandt van de Barbados was; en een Vrede Geregts-Zittinge van *Oyer* en *Terminer*, wierd den 2 van die maant voor hem gehouden.

*Henr. Walrond*, Schiltknaap, Luitenant, Gouverneur van de Barbados.

De *Grand Jurys* ſtelden een Adres op van 't zelve alloy als de voorgaande, dewelke om hun eige woorden te gebruiken, *door hun Edele en zeer veel verdienende Gouverneur* gepreſenteert wierd.

Daar in konden die Heeren goetvinden zich te verheugen over de bekende godvrugtigheit van Koning Karel de II. en in de getrouwheit en voorzigtigheit van hun *Godsdienſtige Gouverneur*, dewelke *Factie en Dwepery in hare ware* EMBRYS *of geboorte, geſmoort en te leur geſtelt heeft:* Zy zeggen aan de Koning „dat hunne gemoederen on-„eindiglyk ontroert zyn geworden, op de tyding die ze kreegen „van de veelvuldige aanſlagen en aanbiedingen die 'er onlangs in „Engelandt, hun land van geboorte, gedaan zyn, voor zommige „wederſpannige heetkoppen in de Hel uytgebroeit, ſtrekkende om „zyn Koninglyke Majeſteits Troon te doen ſchudden en beeven, „&c. Zy verklaren de afſchrik, die zy van dat vervloekt papier de „*Aſſociatie*, hebben, en dat zy hertige *Beminnaars* van deszelfs „zeer *dierbare* Broeder zyn, voor wien zy de *uytterſte achting* heb-„ben.

Inder daad, daar is iets zo wonderbaarlyk en buiten gewoon in de Waarheit, Welſprekentheit, Bewoording, en *Moderatie* van dit uitſteekend Adres, dat het ons leet is geen plaats over te hebben om de Leeſer aan te toonen, wat ſchoon Adres, Sir *Richard* zelfs de moeite nam, om drie duyſent mylen over te brengen, en als een preſent van dankbaarheit aan zyn Majeſteit over te leveren, die zo als men gezegt heeft, dezelve zeer gunſtiglyk aannam.

Dog weinig dagten, deeze eerwaardige Heeren van de *Grand Jurys*, dat zy zo haaſt reden zouden hebben om in plaats van Adreſſen, Vertoogen te doen; zo als op zyn plaats gezegt zal worden.

Het jaar daar aan keerde Sir *Richard Duſton* na de Barbados, hield een Vergadering, en paſſeerde een Acte *tot het ſpoediger remedieeren van de ſchade door paarden, en ander leevend vee gedaan:* als mede een ander, *om Procurateurs te volmagten, om over vonniſſen wegens particuliere Warrants te zitten:* en een ander, *verklarende hoe Zeerovery en* FELONIE *op zee begaan, zal werden geſtraft.*

Ter dier tyd wierd een Wet gemaakt om een Treſaurier voor het Eilandt aan te ſtellen, dewelke was Col. *Rich. Salter*, en de Rebellie in 't Weſte voorvallende in 't volgende jaar, paſſeerde het Gouvernement van de Barbados, een ſtrenge Bil tegens die Rebellen, die derwaards gezonden waren, waar door hun ſtaat by na zo erg als die van de Negers geworden was. Maar het was toen de

de mode in Engelandt, alle verdienſten in een bevende getrouwheit te doen nederdalen, en waarom zouden de *Barbadiers* niet zo uitzinnig zyn als de andere? De Bil was genaamt; *Acte tot het beſtieren en in dit Eilandt houden alle zulke overtuigde Rebellen, die dooe zyne Majeſteits geheiligde order of toelating, overgevoert zyn geweeſt of zullen werden, uit deszelfs Europiaanſche Domeinen na deze plaats.*

De Luytenant Generaal *Walrond*, niet tegenſtaande deszelfs getrouw Adres, en de plaats die Sir *Rich. Duſton* hem overgelaten had, verviel egter in zyn ongenade: myn Auteur verhaalt ons niet waar over; dog hoe ſtrengelyk en onregtveerdiglyk hy vervolgt wierd, zal by deszelfs vertoog, nopende die zaak, wel blyken.

„ Een ander aanmerkelyk voorbeeld van de ongelegentheden die „ 'er geweeſt zyn, en waar aan men onderhevig was, is dat van „ de voorſchreeve *Walrond*, dewelke op een bloote ingeeving te- „ gens hem, door een man gedaan, te recht geſtelt wierd voor een „ Hof van *Oyer* en *Terminer*; waar in hy maar alleen was, hoe- „ wel de eerſte in comiſſie, die van de Barbados hier na toe (En- „ geland) verordineert wierd, alwaar over de drie jaren opgehouden; „ en eindelyk op een volle te regtſtelling voor een Gerecht- „ zittinge op 't Land, alwaar zyn tegenparty magtig was, en hy op „ zyn beſt een vreemdeling, wierd 'er tegen hem maar 30 liv. „ ſchade verleent; en dat uit geen andere reden, als dat de Hooft- „ Regter behagen nam dit pleydoy na deszelfs wille te doen uit- „ vallen: waar door zulke wanorder, ruïne en verſtrooying van „ deszelfs vrouw, kinderen, familie, plantagie en goederen ontſtond, „ dat die ellende niet uit te drukken is, en in zommige opzigten niet „ behoort verhaalt te werden, zo dat geen menſch als van een buiten- „ gewoone kloekmoedigheit en verſtand diergelyk zou hebben konnen „ uitſtaan, 't welk hy betoont heeft door deszelfs geſtadige pogingen, „ (onder zyne onrechtveerdige onderdrukkingen) om 't gemeen belang „ van die Volkplantingen wel waar te nemen, en hunne droevige „ ſtaat ter deegen aan 't Hof voor te dragen; inzonderheit dat van de „ Barbados, alwaar hy op deszelfs aankomſt zo minnelyk ontfangen „ wierd, zo door het verbeeldende lighaam van het Eilandt, als door „ zyn Majeſteits Gouverneur en de Raad; hebbende de Gedeputeer- „ den hem een vereering van vyf hondert pond ſterlings gedaan, in er- „ kenteniſſe van de goede dienſten die hy aan 't Land gedaan hadt; en „ daar benevens een publyke Verklaring gemaakt van deszelfs billyke „ proceduuren in dat Hof van *Oyer* en *Terminer*, en inzonderheit in „ dit geval, waarom hy overgebragt wierd.

En dit moet ik verders de Leezer in opmerking geeven, „dat het „ niet de minſte misdaad van Staat was die men zo veel als bybragt „ tegen hem, om hem uit de Barbados na Engelandt te bannen; maar „ een loutere kwaadaardigheit van zommige, door de partiale Tiran-

„ ny

„ ny van eenige Grooten onderſteunt, die al deszelfs lyden veroor-
„ zaakte.

Het was in 't jaar 1685, dat de nieuwe belaſting op de Suiker gelegt wierd; maar zynde onder de Regeering van Koning Jacobus, is het nodig dat wy de dood van Koning Karel, en de Opvolging van deszelfs Broeder vermelden.

Wanneer Sir *Richard Duſton* door de geheime Raad in Engeland, van Koning Karels dood verwittigt wierd, „ liet hy op ſtaande voet de
„ Leden van de Raad aanzeggen van de volgende dag by een te ko-
„ men, en op de 23 zynde St. *George*, wierd Koning Jacobus met
„ groote plechtigheit en ordentelykheit, op de volgende wyze geprocla-
„ meert. Voor aan gongen de Officieren van twee regimenten te
„ voet, trekkende van *Fontabel* tot de Stad van St. *Michiel*, of de
„ *Brug*; vervolgens de Officieren van twee regimenten te paardt;
„ daar na de Vrede-Regters; de eerwaardige Geeſtelykheit; de Rechts-
„ geleerden in hunne Tabbarden; de Meeſters en Klerken van de
„ *Kancelery* in hunne Tabbarden; 's Konings Raad in hunne Tabbar-
„ den; de Regters insgelyks; vervolgens de ge-eerde Raad van de
„ Barbados: daar na trokken op verſcheide blazende Trompetten; de
„ Marſchalken van verſcheide Hoven, en hunne Gedeputeerdens; en
„ de Prevooſt Maarſchalk Generaal met zyn volk; daar na de Gou-
„ verneur door Konings Lyf-guardes te paardt verzelt. Zyn Maje-
„ ſteits Regiment Koninglyke Guardes te voet trok op in 't St. *Mi-*
„ *chiels* Stadt, om de Gouverneur te ontfangen, en hun pligt op de ſo-
„ lemneelſte wyze af te leggen, omtrent 't proclameeren van zyne Ma-
„ jeſteit, 't welk op de plaats, genaamt *Cheapſide*, gedaan zynde;
„ trok de Gouverneur daar van daan na *James Fort*, alwaar 't geſchut
„ van dat Fort, en ter zelver tyd van alle andere Forten, Platvormen,
„ Linien en Batteryen, een drie dubbelde ſalvo ſchoten, met groot ge-
„ juig van 't volk; 't zelve wierd ook gedaan door 't Oorlogſchip de
„ *Diamant*, en alle Koopvaardy ſcheepen die in de Bay waren.

Dog die pracht en Parade was de Eilanders van geen nuttigheit, om een afſlag te krygen van de zware belaſtingen daar mede ze nu gedrukt wierden: want de landing van de Hertog van *Mommouth*, ontſtak een Oorlog die men eerſt gevaarlyker oordeelde als daar na bevonden wierd. Het Hof bediende zich van die gelegentheit, ten einde zware geltzommen aan de Kroon toegeſtaan zouden werden; en onder andere taxen, wierd de additioneele belaſting op de Tabak en Suiker gelegt.

Met de zaak van de Planters, zo als door de Regter *Littleton* terneer geſtelt is, met betrekking tot de belaſtingen op de Suyker, was het dus gelegen.

„ Op de komſt van Koning Jacobus tot de Kroon; 't Parlement by *Zugten der*
„ een geroepen zynde, maakte men zich gereet om een Beklag te doen *Plantagien.*

„ te-

„ tegens de Commiſſariſſen van den Accyns, die onlangs de vryheit
„ genomen hadden, tot hun gruwelyk nadeel, *witte* Suyker te noe-
„ men, die nooit te voren daar voor gehouden was, en al wat zy ge-
„ liefden *wit* te noemen, moeſt de belaſting betalen van 5 ſchellingen
„ 't hondert; dog zy moeſten wel haaſt die gedagten aan een kant ſtel-
„ len, om zich tegens een nieuwe ſtorm daar ze me gedreigt wierden,
„ te wapenen: want zy waren verwittigt, tot hunne groote verbaaſt-
„ heit, dat 'er een *Project* in til was om ons noch grooter laſt op te
„ leggen, niet minder dan 2 ſ. en 4 d. het hondert meer op de *Muſco-*
„ *vado* Suyker, en zeven ſchellingen op de Suyker, bekwaam om te
„ gebruiken; want dat was nu het woordt. Zy zagen wel dat zulks
„ tot hunne ruïne ſtrekte, maar die zaak wierd ſchrikkelyk door de
„ *Epſoms* en *Dudleis*, omtrent de voorige Koning, doorgedrongen.
„ Het ſcheelde hen niet hoe veel volk zy tot de bedelzak bragten, als
„ zy maar gunſt genieten, en hun particulier avancement te weeg kon-
„ den brengen. Zedert dat zy onder de kudde van vreemdelingen ge-
„ raakt zyn, en de belaſtingen nevens hen betalen, hoopen zy datze
„ niet ſlimmer als de andere vreemdelingen zullen vaaren; maar dat
„ de Plantagien als een gejaagt Hert zouden uitgezondert werden, en
„ de laſt op hunne Waaren dubbelt, en by na drie dubbelt gelegt wer-
„ den, wanneer alle andere vry bleven, zulks was een reden om ver-
„ baaſt en verſlagen te zyn; zy vertoonden ootmoedig, dat indien
„ men de ganſche Tax op die handel wilde leggen, men te gelyk alle
„ Waaren mogt belaſten: zy zeiden dat een kleine vordering op alle
„ Accynſen tot alle eindens kan dienen, zo wel als een groote alleen
„ op zommige, en dat men die dus gemakkelyk zou konnen dragen,
„ zynde daar zo veel ſchouderen toe; doch zy wilden het oor niet lee-
„ nen aan iets van die natuur, zynde gereſolveert de ganſche laſt op
„ de Plantagien te leggen. De Uitvinders ſtonden ſterk daar op in 't
„ Parlement, voorwendende dat de nieuwe Tax op de Suyker, den
„ zelven niet bezwaren zou, dog dit wierd voor zo een barbaarſche en
„ zinnelooze expreſſie aangezien, dat 'er weinig vrees was dat zulks
„ door zou gaan, had Koning Jacobus niet zo wonderbaarlyk op dee-
„ ze Tax gezet geweeſt; 't welk echter dat Parlement, dat hem toen-
„ maals niets weigerde, nooit toegeſtaan zou hebben gehadt, indien
„ niet eenige geheime Raden, hen uit 's Konings naam en door des-
„ zelfs order verzekert hadden, dat zo de belaſting voor de Planta-
„ gien nadeelig bevonden wierd, men ze weer af zou nemen, zo dat
„ de Acte paſſeerde, en de Plantagien wierden geruineert. De Plan-
ters adreſſeerden zich, van tydt tot tydt, aan de voornoemde Koning, aan wien zy hunne verlegentheit te kennen gaven, doch 't geliefde hem niet noch voor een gedeelte, die laſten af te ſchaffen, noch hen eenig ſoulaas of verzagtinge toe te brengen. Op de eene tydt wierden ze na de Commiſſariſſen van 't Convoy geweezen, onder welke zy tot hun ver-

vertroosting, hunne vrienden tot Tegenstrevers vonden. Op een andere tydt wierdt hen door een groot Minister van Staat aangedient (die ook een van de voornaamste Tegenstrevers was, en die hen het antwoordt moest geeven: ) *dat het vry onbehoorlyk was, om niet te zeggen tegens de gehoorsaamheyd strydende, de Koning op deszelfs belofte te taxeeren:* wanneer zy maar alleen in haar onderdanig Request gezegt hadden; *Dat zy aangemoedigt waren geworden om zich ook aan zyne Majesteit te addresseeren door de gunstige uytdrukkingen, waar mede het hem gelieft hadde zig in 't Parlement te uytten, nopende desselfs Plantagien.*

Deese Tax duurde veele Jaren, en de Oorlogen opkomende, wanneer den Staat zig, van al 't gelt dat men lichten kan, wel weet te bedienen; konden de Planters op geen redres hoopen! Want hoewel de belasting nu vermindert is, zo is zy noch hoog genoeg, en zy zyn niet in staat om ze te konnen betalen.

De Gouverneur *Duston* was een yverig vrient van de *Africaansche* Maatschappy, zynde altoos gewoon in 't Hof te zitten, om over de confiscatien te vonnissen: De Agenten van de Maatschappy waren de Aanklagers, en zoo haast als 'er Vonnis geslagen was, deelden ze den buyt onder hen.

Mr. *Edwyn Stede* die maar onder Secretaris was, om dat hy een van de Agenten van de Koninglyke Maatschappy was, wierd als onder Gouverneur by hem gelaten, en de zelve *Stede* kreeg naderhand uyt Engeland een Commissie om Luytenant Gouverneur te zyn. De Vergadering vereerde hem 1000 l. en bevestigde mede de huur-cedel van *Fontabell.*

Het was nu in 't Land een gewoonte geworden om aan de Gouverneurs vereeringe te doen, welke met hunne wedde van de Kroon, buyte kansjes, verval, en bedieningen, maken dat dat ampt 4 of 5000 l. 's Jaars waardig is.

In 't Jaar 1687. deed de Hertog van *Albemarle* de Barbados aan, zo als hy na *Jamaica* ging. De Luytenant Gouverneur ontfing hem met groote eer, werdende op deszelfs landinge, met de Lyf Guarde te paart op gewagt, en na *Fontabell* geleyt: Zy kweeten zich van hunne pligt, gedurende deszelfs verblyf alhier, 't welk was drie weeken of een maant.

Omtrent de zelve tyd hadden de Negers een samesweering gesmeed, om tegens hunne Meesters op te staan en 't Eiland te vermeesteren: Zy meenden al de Planters te dooden, hunne vrouwen ten dienste van 't Hooft van de samensweerders te houden, en hunne kinderen en blanke Slaven, tot hunne Slaven te maken.

De tydt, om dit vervloekte complot uit te voeren, was haast geboren, en eenige Negers hadden zich van wapenen weeten te voorsien, die ze verborgen hielden, om zich in die gelegentheyd daar van te bedienen,

dienen ; dog zynde by tyds ontdekt, wierd de Regeering daar van verwittigt, alle de Inwoonders namen de wapenen op, de voornaamste samensweerders wierden by de kop gevat, gepeinigt en ter dood gebragt, en veele van hen de beste Slaven zynde, was 't verlies van hunne Meesters niet kleyn : Omtrent twintig van hen wierden ter dood gebragt.

In 't zelve Jaar bragten Mr. *Dalby Thomas*, (zedert Ridder geslagen,) Col. *Walrond* en eenige anderen, een soort van *Monopoly* op de baan, voor de *Factory* van alle goederen uyt de West-Indiën, 't welk indien het stand gegrepen had; zoude niemant, die van hun Maatschappy niet was, toegelaten zyn geweest om eenig Suyker, of andere waaren van de Plantagien te koopen.

Sir Joh. *Bowden* en Mr. *John Gardner* kantcden zich met goede reden daar tegen : Zy hadden toen de grootste Commissien van de Barbados voor eenige Koopluiden in Engelandt, zynde misschien de zwaarste die 'er oyt waaren gehuisvest, in eenig huis in de West-Indische-handel. Deze Heeren, zou men zeggen, dat dit alleen voor haar eigen intrest deeden ; maar den Auteur zegt dat hy wel bewust was, dat ze in dat stuk door de Heeren gepresen wierden, die 't grootste belang by de Barbados hadden : want geen Planter van eenig aansien was genegen om zig te laten dwingen tot het verzenden van goederen, aan menschen die hy niet kenden ; de andere waren ook niet willig om haare behoeften te kennen te geeven aan een Maatschappy, daar een particulier Koopman hen, zonder zo veel kondschap, kon helpen. En in der daad, deze *Monopoly* was zo onrechtvaardig en zoo grondeloos, dat zelfs de Lord Kancelier *Jeffreis* daar van niet wilde hooren sprreken ! 't Is waar, dat Koning Jacobus daar zo zeer niet tegen was ; dog die ongelukkige Vorst heeft 'er mogelyk behagen in gehad, om dat het onordentelyk was, dat hy den onderdaan omtrent dat geval een dwang opleyde, en om dat hy tegens de Wetten was.

Dog om dat Sir *Dalby Thomas*, in de hier boven aangehaalde handel, zich zelven omtrent dit desseyn magtig opveyzelt, laat ons eens zien wat een treffelyk Planter *John Rede* Schiltknaap, aan de Koopluyden hier boven genaamt schreef, met welke hy correspondeerde. „ Ik dank u van herte dat gy my 't nieuw Project o-
„ vergesonden hebt : Wy zien het aan als een zeer belachelyke en
„ verkeerde zaak, en dat indien het tot effect kwam ('t welk God
„ verhoede) zekerlyk onze ruine zou zyn. Indien de voornaamste
„ Uytvinder *Walrond* maar wist hoe syn Plantagie hier gesloopt
„ is, desselfs Negers en veé op de Markt gebragt en by uytroe-
„ ping verkogt zyn, zou hy waarschynlyk wel haasten om na de
„ Barbados te keeren (alwaar ik verzekert ben dat hy by vele zo wel-
„ lekom niet zou zyn) en zyn best zou doen, om 't geen hy agtergela-
„ ten heeft, by een te houden. Men zou wel op ieder punt iets
kun-

kunnen zeggen, dog het zou te verdrietig vallen, en het onderwerp is 't naaulyks waardig, dat men 'er over schryft. Mr. *Richard Walter* en de aanfienelykste Planters in de Barbados waren van 't zelve gevoelen daar omtrent.

De eerste Bill nu in kracht zynde, die wy bevinden dat in Mr. *Stedes* tyd door ging, was, een *Additionale en uytleggende Acte van een Acte* geintituleert, *Acte tot het bestieren van dienstboden, en de Regten vaststellende tusschen Meesters en Knegts*; 't welk den 15. Mey, 1688. geteekent wierd.

De Inwoonders waren door het laatste complot van de swarten zodanig in roere gebragt, dat de Vergadering een zeer groote Acte passeerde, getituleert; een *Bill tot het bestieren der Negers*, 't welk de Luytenant Gouverneur den 10. July, 1688. teekende, en den 2. October passeerde hy een ander, genaamt *Acte tot het verbinden en aanstellen van arme Leerlingen.*

De Vergadering vereerde hem 1000 l. sterling en passeerde een Bill, *tot het beter reguleeren van uytroepingen op openbare markten*: Een ander tot het verzekeren van 't bezit van Negers en Slaven: en een ander tot het herroepen van een Bill getituleert; Acte *tot het voorkomen van ontvolking*, 't welk Mr. *Stede* de 19. December teekende, en dit is de laatste Acte dien hy passeerde, die niet verandert of ten eynde geloopen is.

Na de Revolutie in Engeland, continueerde syne Majesteyt Koning *William* de IIIde, Hooglofselyker gedagtenisse! deeze Commissie op de Luytenant Gouverneur, tot dat hy *James Kendas* Schiltknaap aanstelde, als Capiteyn Generaal en Hooft-Gouverneur van de Barbados en andere Charibische Eilanden. Deeze Heer hadt een *Interest* daar te Lande, om my van de spreekwyze van de Barbadiers te bedienen, (want de Eylanders noemen altydt een inkomst of goet, een *Interest*) en was des te beeter wellekom by de Inwoonders.

Wy vinden dat de Vergadering een Bill passeerde, *tot beter gemak van syne Excellentie in syne beoogde reys*; 't welk voor syn aankomst gedaan zynde, konnen wy niet wel begrypen wat ze daar by meenen. Het kan tot Mr. *Stede* niet betrekkelyk zyn, want zy gaven hem noit de Tytel van Excellentie, zynde altydt Luytenant Gouverneur.

Eer hy de Barbados verliet, of dat Coll. *Kendas* daar aanlandde, addresseerden zich de Volkeren van St. *Christoffel* en andere Eilanden Zuidwaarts, aan 't Gouvernement van de Barbados, daar ze bystand van verzogten, vermits door de Fransse zeer geprengt wierden. Mr. *Stede* bragt de zaak in de Vergadering, de welke op de aanbieding van Sir *Timothy Thornhill* van zich aan 't hooft van een regiment tot hun bystand te begeeven, zulks inwilligde, 't welk den Gouverneur en de Raad mede deden.

Terwyl het bewind in hande van Mr. *Stede* was, viel 'er een ver-

ſchil voor tuſſchen de Luytenant Gouverneur en Sir *Timothy Thornhill.* De eerſte vervolgde deze in Regten, en Sir *Timothy* appelleerde daar van aan de Koning en deſſelfs Raad, de welken zo verre waren van hem verligtenis toe te brengen, dat hy gecondemneert wierd om 500 l. aan de Koning te betalen, en 1500 l. aan de Luytenant Gouverneur. De zaak zo als ik onderrecht ben, was over eenige woorden, die eenigſints een kleyne betrekking tot byde Gouvernementen hadden, maar 't was niet de pyne waard dat men 'er kennis van nam.

Hebbende deeſe *Warrant* of ſchriftelyke order daar toe gekreegen, liet Sir *Timothy* de Trommel roeren om vrywillige te werven, en in veertien dage tyds rechte hy een regiment op van twee hondert weerbare mannen, die allen uytgeſondert de Officiers, die Commiſſie hadden tot die expeditie, met Wapenen, &c. ten koſte van het Eilandt van de Barbados voorſien wierden. Men bragt ook Schepen by een om ze na *St. Chriſtoffel* over te voeren. De Soldaten gingen Scheep den 1. Auguſti, 1689, en raakten de zelven dag onder zeyl. Wat dat Sir *Timothy* in deze onderneming uitvoerde, daar ſal men van ſpreeken in de Hiſtorie op die plaatſen daar de Actien voorgevallen zyn.

*James Kendall*, Schiltknaap Gouverneur.

*Coll. Kendas* ging Scheep, om na deszelfs Gouvernementt te gaan, op een Eſquader Oorlogſcheepen door *Commodore Wright* gecommandeert, met de welke mede ging, de Graaf van *Inchiqueen* die tot Gouverneur van *Jamaica* aangeſtelt was. Den 3. Mey kwam deeze Vloot aan *Madera*, en aan de Barbados omtrent 't begin van Juny. 't Regiment van de Hertog van *Bolton* was aan boord van *Wrigts* Scheepen, geſchikt zynde tot de voorgenome Expeditie tegens de Franſſe in de Zuid-Eilanden, alwaar Sir *Timothy*, nu Majoor Generaal van 't Leger, bleef met deszelfs regiment van de Barbados.

In April voelde men een Aartbeeving in de Barbados, dog menſchen noch vee hadden 'er geen letſel van. Twee zeer groote Staartſterren verſcheenen in die gedeeltens van de Weerelt, en in vyf quartier uurs ebde en vloeyde de Zee driemaal, tot op een ongewoone hoogte.

Mr. *Stede* de laatſte Luytenant Gouverneur, keerde na Engelandt, en zettede zig in *Kent*, alwaar deſſelfs Familie lang een nederzitting tot *Stede-hill* gehad heeft.

Col. *Kendas* op ſyn aankomſt aan de Barbados ſpande ſyne uyterſte krachten in, om de Zuid Expeditie, met groote vlyt en goet ſucces voort te zetten. Verſcheide Heeren van de Barbados woonden die by, en in veertien dage tyds raakte de Vloot klaar aan de *Brug*, en zeilden na *Newis*, zoo als elders gezegt zal werden.

De nieuwe Gouverneur hebbende een Vergadering beleyt, wierd daar een Bill gepaſſeert, *om Konſtenaars en andere aan te moedigen om*

*om leerlingen aan te nemen*; de welke hy den 1. October 1690. tekende. Op welke tydt *George Paine*, Schiltknaap, Clerk van de Vergadering was, en Mr. *John Whetſtone* onder Secretaris, zynde de gewoonte, dat deze twee Officieren alle Bills in de *Barbados* te tekenen, zo wel als de Gouverneur.

In November ging een Acte door, *tot een beter verzekeren, hoe men de verbeurde Obligatien, wegens 't brengen van perzoonen uit dit Eilandt, zonder briefje, beſteden zal*, welke de Gouverneur den 17. December tekende, *als mede een Bill tot het aanſtellen en bepalen van 't gewigt van een Scheepel, by welke alle zoorten van koorn, peulen, of ander gewas van dit Eilandt zullen gekogt en verkogt worden.*

Ter zelver tydt liep de Vragt van de zuiker zo hoog, en de Schippers waren in hunne eiſchen zo buitenſporig, dat het Gouvernement van de *Barbados* genoodzaakt wierdt, zich met dat werk te bemoeien; waar op een Acte wierdt gepaſſeerd, *tot het reguleeren van buitenſpoorige pryſen, geëiſcht en ontfangen door de Schippers en andere, voor vracht van Suiker &c. na Europa gedeſtineert.* By de zelve mogt geen Commandeur van een Schip meer trekken dan 6. *Sc.* 6. *ſt.* het hondert van vragt voor *Muſcovado* Suiker; 7. *Sc.* 6. *ſt.* voor *witte*; 5. *Sc.* het hondert voor uitgebroeide; 6. *Sc.* het hondert voor geſchrapte Gember, en 2. *ſt.* het pondt voor Cattoen, daar de pryzen te voren dubbelt waren; doch de Inwoonders vonden zo vele ongelegenheden in deze Bill, dat de Vergadering de zelve of te niet dede, of opſchortte. In der daadt de Eigenaars en meeſte Reeders dreigden dat zy geen ſcheepen zouden zenden, noch na de *Barbados* gaan, tot dat men de vracht op zyn prys liet ſtaan. De Zuiker wierdt nu wel in Engelandt verkogt, en 't was een grote verlichtenis voor de Planters, die door zware belaſtingen en hoge vrachten gedrukt wierden.

Sir *Timothy Thornhill* hieldt zich met zyne *Barbadiers* in de Zuid-Eilanden op, en hy en zy hadden zich in 't veroveren van St. *Chriſtoffel* en in andere ondernemingen beroemt gemaakt.

Dit Jaar in January kwam een Vloot van kloeke Schepen; waar van aanſtonds 6 door order van den Gouverneur en Raadt genomen, en als oorlog-Schepen gezonden wierden om den Schout by Nagt *Wrigt* te verſterken. Deze Schepen waren door Capt. *Daniel*, Capt. *Leech*, Capt. *Champney*, Capt. *Harding*, Capt. *Man* en Capt. *Willey* gecommandeert, en zeilden van de *Barbados* den 11. February, en Capt. *Carter* kreeg order met een paquet na Engelandt over te ſteken, om aan de Miniſters, van 't geen hier omging, rekenſchap te geven.

Koning *William* de goedheit gehad hebbende Col. *Kendal* te beveelen dat hy te weeg zou brengen, de vryheit van die gene, die als in Slaverny in de *Barbados* waren, ter zake van de Rebellie, ten tyde van den Hertog van *Monmouth*, liet den Gouverneur den 17. Maart 1690. tot

tot dien einde een Acte passeren, de welke hy den zelven dag tekende, die Acte was getituleert, Acte *tot het te niet doen van een Acte, tot het bestieren en in dit Eilandt doen blyven van alle zodanige overtuigde Rebellen, die door order of toelating van zyne Majesteit overgevoerd zyn geweest, of zullen werden uit des zelfs Europeaansche Domeinen na deze plaats.*

In Augusti 1691. passeerde de Gouverneur een andere Acte, *om te verhinderen dat de Clerken van de Hoven van Gemene Pleidoien in dit Eilandt niet zouden practiseren als Procureurs, in die Hoven daar ze Clerken waren.*

Het zelve Jaar nam de Vergadering in overweging, hoe noodzakelyk het was, dat ze Agenten te *Londen* hadden, om door hunne Officiers zorg te dragen, aan 't Hof en elders, als het de gelegenheit vereischte, te solliciteren. Zy verkoren tot hun Agenten, *Edward Littleton* en *William Bridges*, Schiltknapen, met een jaarlyksch inkomen van 250. l. ieder. Men behoeft niet te vragen of ze voorzigtig hier in deden, en hadden zy zo eerlyk als wysselyk te werk gegaan, zou na alle schyn hunne wysheit beter succes gehad hebben.

't Is geen nieuws voor de Inwoonders van de *Barbados*, dat Mr. *John Gardner*, hier boven aangeroert, al over vele jaren hun gestadige en onvermoeide Solliciteur is geweest: dat was hy ten volle. Hem waren zy verschuldigt de gemakkelykheden die ze na de *Revolutie* in den *Afrikaanschen* handel vonden; want hy bewees zo klaar in 't Parlement en elders de onderdrukkingen van de Koninklyke Compagnie te dier tydt, om dat de Lorrendraaiers niet langer bevreest waren van te zullen opgebragt en gecondemneert worden; want de Maatschappy bediende zich niet meer van dat deel van hare Prerogative.

Dit was een dienst, dien zy toen zo aanmerkelyk vonden, dat behalven de veelvuldige dankzeggingen, die hen door zyne Correspondenten uit de *Barbados* toegezonden wierden, hy ook kreeg de zelve tekenen van erkentenisse van die gene, daar hy geen handel mede dreef; egter wanneer het in omvraag gebragt wierdt, of hy een van de Agenten van dit Eilandt zou zyn, haalde hen de Negative over, niet tegenstaande hy in zyn Agentschap meer voor hen gedaan hadt, zonder dien Tytel, dan gedaan hebben die gene, die 'er mede bekleet waren. Want wat aangaat de ondergang van 't *Monopoly* Project, en de opening van den *Afrikaanschen* Handel, (laat die by form van relaas, zonder ydelheit of eenzydigheit gezegt zyn) die was men aan deszelfs practyk en vernuft meer verschuldigt, dan aan eenig perzoon of perzonen, wie het ook zou mogen wezen; indien het Eilandt van de *Barbados* wegens des zelfs Agenten twee zulke diensten in de tydt van 17 jaren genoten heeft, ben ik een Vreemdeling omtrent hunne belangen, 't welk evenwel niemant zal pretenderen. Die zy zonder eenig

eenig ander voornemen gezegt als om aan de waarheit hulde te doen: En door het opregt vertoog, dat ik van alle hare grieven, en onderdrukkingen gedaan heb, zullen de Heeren van de Barbados wel zien, dat geen kwade bejegening magtig is geweest om my, tot het opofferen van myn getrouwheit aan myn wraakzugt, aan te porren.

Het is onder de waardigheit van een Historie, particuliere gevallen aan te roeren, en deze afweiding is mogelyk niet van zo een byzonderen aart, als men zich op 't eerste gezigt wel zou inbeelden.

Die Wyzen van de Barbados, die tot nadeel van den Auteur verklaart hebben dat het hun onveranderlyk gevoelen is, dat Affaires van Boeken, Handel in Studie oninschikkelyk zyn, kunnen wel zien dat hy niet van zins was om hen te hoonen, of te beleedigen; en wat hy ook weet als een Koopman, hy weet zyn pligt te wel als Historieschryver, dan dat hy driften boven billykheit zal laten gaan.

Deze Agenten wierden zedert gecontinueert, en de Wedde betaalt, doch met alle behoorlyk respekt voor de wysheit van Raadsheeren: daar is reden om te twyffelen of de 15000 l. die hen betaalt zyn geworden, zo wel niet aangelegt zyn geweest tot de gebruyken daar de vier en een half *per Cent* toe gegeven waren. Geen wys man kan denken dat een Edelman die in de Commercie niet opgebragt is, en geen belang by 't Eiland heeft, bekwaam kan werden, of voor Agent te spelen; alzo min een Koopman die vele Commissien heeft: want daar is geen soort van bezigheden die een Man zo veel bezigheit verschaffen, en hem in zo een gestadige beweeging houden, als Factory. Het is buyten twyffel eygen dat een Agent het ware belang van de Barbados ten volle zal verstaan, dat hy ledige tyd moet hebben om zyn Agentschap na behooren waar te nemen; dat het een Man van oordeel en van eer moet zyn, en niet een die een gehuurde pen nodig heeft om zyne grieven wel voor te dragen, en een Request ten *fine* van *redres* op te stellen.

Ik had deze weinige Aanmerkingen in 't Kapittel van den handel ter neer gestelt, doch dewyl het my toescheen dat daar door zou afweiden, komen zy natuurlyker hier beter te pas.

De Acte tot het aanstellen van de eerste Agenten, stond in twee jaren te verschynen, maar andere van dezelve natuur gingen door, en zullen na alle schyn door gaan, zo lang als de *Barbadiers* geen reden van klagen hebben, of vrienden hebben die ze om niet willen dienen.

De opening van den Handel op *Africa* wierd niet spoedig voltrokken; doch op 't laatst wierd 10 *per Cent* aan de *Koninglyke Compagnie* gegeven tot onderhoud van hun Forten, &c. Den eersame *John Farmer* Schiltknaap, die naderhand President was, schreef dus aan zyn Correspondent op dat Artykel, na dat hy de bedroefde staat waar in de *Barbadiers* toen waren, vertoont had. „ Ik hoop

„ dat

„ dat uwe poogingen, en die van onze Vrienden tegens de *Koning-*
„ *lyke Maatſchappy* de gewenſte uitwerking zullen hebben, 't welk
„ een ſouverein Cordiaal zou zyn om onze kwynende geeſten weer
„ op te wekken en te verkwikken.

'T Volk van Engeland zo wel als de *Barbadiers*, hadden groote gedagten van de zuid Expeditie: Maar de Heeren van de Barbados zagen wel haaſt dat die verwagtinge op niet zou uitdraajen: want niet tegenſtaande de Verhalen die daar van in Engeland gedrukt wierden, is het zeker dat zy daar, noch Admiraal, noch Generaal, iets uitvonden dat de onkoſten, die men daar toe in Engeland en in de Barbadot gedaan hadde, kon goet maken.

Col. *Former* was een ſchrander Man, en 't zal de Leezer niet mishagen, dat men hem opdiſt een Verhaal van onze zaken aldaar, en de aanmerkingen die hy daar over maakt in een Brif gedagtekent, den 3 April 1691, omtrent 7 weeken na dat de Vloot uit de Barbados was zeil gegaan, met de te voren vermelde verſterkingen.

„ Het volk van onze ſcheepen gepreſt zynde, en met de Vloot tot
„ de Zuid Expeditie mede gegaan, zullen zy by gebrek van het zelve
„ niet kunnen zeilen, en aldus op hun wederkomſt moeten wagten. Ik
„ wenſte dat ik dan in ſtaat was om u zo een Verhaal te doen van hun-
„ ne uitvoeringen aldaar, dat die u mogt behagen, doch na 't gene ze
„ tot nu toe gedaan hebben, twyffel ik zeer of ik het wel zal kunnen
„ doen: want Capt. *Wright* met alle 's Konings ſcheepen, door 6 van
„ onze beſte Koopvaardy ſcheepen verſterkt, van ſterkte als vier en
„ vyf deks ſchepen, wel bemant, is deze ſeven weeken daar plat bly-
„ ven leggen; en hoewel men hier groote dingen vertelde eer hy ver-
„ trok, als of men alle de Franſſe Eilanden in korten tyd zou innee-
„ men en vernielen, zyn 't egter tot nu toe maar praatjes die 'er gedaan
„ zyn, uitgezondert het nemen van een kleyne Viſſers boot: maar de
„ Franſſe zyn gaauwer geweeſt; want terwyl deze magtige dingen, door
„ onze Vloot op de Rêen en in de Baajen van St. *Chriſtoffel*, *Antegoa* en
„ *Newis* uitgevoert wierden, waren zy met ſloepen en ander kleyn
„ vaartuyg bezig met het nemen van onze ſcheepen, (Noordwaards en
„ Zuydwaards van dit Eilandt, na buiten en na binnen gedeſtineert,)
„ en wy hebben kondſchap dat 13 van allerly zoorten reets door hen ge-
„ nomen zyn, zo dat wy in zeer korten tyd, by gebrek van voorraad,
„ tot een ſlegte ſtaat ſullen vervallen.

Mr. *Reid* een ander Lid van den Raad in een Brief den 2de July daar aan volgende, ſchryft aldus.

„ Onze Oogſt is dit jaar vry ſlegt geweeſt. Na alle waarſchynlyk-
„ heit zal de toekomende nog ſlegter wezen, om dat wy de gewoon-
„ lyke ſaiſoenen tot het planten niet gehad hebben. Wy hebben door
„ een *Frans* jagt ſneuwtje vry wat geleden, 't welk ons in weerwil
„ van

„ van 's Konings Vlooten, volgens 't gemeen zeggen, 28 of 30 van „ van onze kleyne scheepen Zuidwaards van dit Eilandt genomen heeft; „ Dit heeft de voorraad schaarser en duurder doen werden. Onze „ Admiraal, daar wy na het schynt gelukkiglyk van ontslagen zullen „ werden, heeft in haar Majesteyts dienst wat traag geweest: Hy en „ Generaal *Codrington* verlieten *Guardeloupe* zonder eenige reden, al- „ leen uit hun eygene yver en uit vrees voor de Fransse Vloot, wan- „ neer wy drie maal meer scheepen dan de Franssen hadden. Zy lie- „ ten een Mortier agter, hoewel de Fransse ter zelver tyd 't Eilandt „ ook verlieten, zich inbeeldende dat wy *Martinico* gingen aantasten. „ Deze Expeditie is een van de meest onverantwoordelykste zaken ge- „ weest, daar men ooit van gehoort heeft.

De weinige zorg die *Wright* droeg om de Zeën van Kapers te zuiveren, joeg de Eilanders op kosten, van een uytrusting, van twee scheepen tot hun eygen bescherming. Wy vinden zulks in de Tytel van een Acte die toen passeerde, *om den eersame Col.* RICHARD SALTER *Tresaurier van dit Eilandt, te gelyk met een Interest van 20 per Cent 's jaars, alle uitgeschote sommen, die hy geleent en aangelegt sal hebben tot het huuren, uytrusten, en in Zee brengen van twee scheepen sloepen of andere Konings scheepen, tot bescherming van dit Eilandt.*

Wy bezeffen dat de Vloot en de Landmagt niet bestand waren om de Barbadiers van vrees te bevryden, alzo daar een andere Bill wierd gemaakt, *tot het retrancheeren en versterken van dit Eilandt en die plaatsen, daar het syn Excellentie sal ordonneeren.*

Deese Vloot bragt niet alleen de Barbadiers een groot kwaad toe, door 't weg nemen van hunne Land en Zee-luyden, maar de soldaten hadden een pestilentiale ziekten onder hen, waar mede de Eilanders besmet wierden: En het Eilandt 't welk te voren voor het gesondste van alle Eilanden daar omtrent gehouden wierd, is 't zederd altyd vry ziekelyk geweest; een groot getal Koopluyden, scheeps Capiteyns, Planters, Dagloonders en Negers, zyn door deze kwaal weg gerukt, en 't was te wenschen, dat men hen zoodanigen onderstand van manschap gezonden hadt, als ze tot hunne bescherming van noden hadden.

*Wright*, wegens deszelfs nalatigheyd en flaauwhertigheit, wierd gevange t'huys opgezonden: En de zaken van de Fransse in de Charibische Eilanden hadden die uitkomst niet, daar wy ze mede gedreigt hadden.

Het Fregat genaamt *Assistance*, een Frans Fluytschip ontmoetende van 80 Vat en 60 stukken, geladen met 30 Masten, en allerhande voorraat, nam het zelve, en bragt het in de Barbados op: Dit is een van de beste zaken, die'er door de Zee Officieren in die Expeditie verrigt zyn.

 Capt.

Capt. *Wren*, die den Admiraal Wright, in 't Commando van de Zuid-Vloot opvolgde, arriveerde den 16 January met een Vloot Koopvaardyschepen onder zyn Convoy, hebbende 8 Oorlogschepen by zich.

Den 24 van dezelve maant, Col. *Kendas* berigt gekregen hebbende, dat 9 Fransse Oorlogschepen na 't Noord Oosten van het Eilandt stevenden, gaf met kennis van den Raad order, dat men twee Koopvaardyschepen in zyn Majesteyts dienst zou overnemen, om die tot Oorlogschepen uit te rusten, 't welk alzo wierd gedaan, en zynde by Hare Majesteyts schepen gevoegt, de *Norwich*, de *Mary*, de *Antelope*, de *Mordaunt*, en de *Diamant* met twee sloepen; gingen zy den 30 onder zeil: maar hebbende verscheide dagen Noord-Oost van dit Eilandt, en op de breedte van *Martinico* gekruyst, zonder de Vyand te ontmoeten, keerden zy den 5 February na de Barbados. Daar na wierd geresolveert dat Capt. *Wren*, met dezelve schepen na de Zuid-Eilanden zou zeilen, als mede met de Koopvaardyschepen aldaar en tot *Jamaica* t'huys hoorende: En dat op zyn aankomst aldaar, hy de *Assistance*, de *Hampshire*, en de *St. Paul* een Brander, by zich zou nemen, waar na men zyn best zou doen om de Vyand op te zoeken.

In gevolge van die resolutie, ging hy den 17 February t'zeil en den 21 's avonts, zynde voor de *Deliadas* zag hy 16 Fransse Oorlogschepen en twee Branders, door den Grave de *Blenac* Gouverneur van de Fransse Eilanden gecommandeert. Zy zeilden t'zamen de gansche nagt over, zonder dat 'er iets voorviel, hoewel zy vry naby elkander waren. 's Anderendaags 's morgens, omtrent 2 uuren, kregen de Fransse de loef; ten 5 uuren liet de Franssen Admiraal boven van de voorsteng de Vlag wayen; ten 6 uuren, maakte hy t'zein om de Krygsraad te spannen, en rangeerde zyn Vloot in een Linie van bataille; van 6 tot 7 haddenze weinig wind, kalmte en veel regen; omtrent 8 uuren 's morgens de Fransse een koeltje hebbende, kwamen op Capt. *Wren* aanvallen. De *Mary* toen in de agterhoede zynde, ging 't gevegt met hem eerst aan, en daar na met de rest van zyn Esquader; 't welk van 8 tot 12 uuren des middags duurde, en gaf alle Koopvaardyluyden gelegentheyd om weg te raaken. Ter zelver tyd had de Vyand de *Mordaunt* door Capt. *Butler* gevoert, verovert; de *Mary* door Luytenant *Wyat*, en de *Engelandt* Fregat, door Capt. *Stubblis*, in 't midden van haar zynde; dog zy verontschuldigden zich, alzo zy zich met alle bedenkelyk goed beleit en dapperheit gedragen hadden.

Capt. *Wrens* Esquader bestont maar uit 7 schepen; waar tegens de Fransse 14 hadden van 40 tot 60 stukken, en 2 van 30 tot 40 behalven 2 Branders, 't welk een slegt bewys is van hunne zo geroemde dapperheit en beleit: Want niettegenstaande zo een groote ongelykheit, bragt

bragt Capt. *Wren* den 25 February deszelfs ganſch Eſquader in de Barbados, uitgenomen 't *Engelandts* Fregat, 't welk na *Jamaica* door zeilde. Ook viel geen een Koopvaardy ſchip in 's Vyands handen.

Dit was een zeer fraaye daad van Capt. *Wren*, en een van de beſte die 'er in de laatſte oorlogen in de *Weſtindien* voorgevallen zyn.

De ſterfte hield in de Barbados 't geheele Jaar nog aan, inzonderheit onder de matroosen, 't welk zo verre ging, dat men gemeenlyk, 10, 15 en 20 op een dag in de *Brugge Stad* begraafde, en de ziekte verminderde weinig, alzo de meeſte matrooſen van Oorlog en Koopvaardy ſchepen daar aan ſturven, en de Inwoonders de beſmetting weg hebbende, namen dagelyks in getale af.

's Konings ſchepen konden by gebrek van volk niet uit kruiſſen gaan. Capt. *Wren* was onder 't getal der dooden, en men mogt met regt de ſchepen wel doot graven noemen.

Na de *Revolutie* in Engelandt wierden verſcheide Leden uit den Raad van de Barbados verkeerd afgemaald, als of zy 't Gouvernement niet toegedaan waren; dog Col. *Kendas*, zich op 't ongelyk dat men hen aangedaan had, geinformeert hebbende, gaf zulke voorſchryving, ten haren beſten, ten Hove, dat alle die het begeerden, wederom in haar voorige plaatzen herſtelt wierden.

Omtrent deeze tydt geliefde het den Koning zekere *Lords* en Edelluyden aan te ſtellen, waar van acht gegageert waren, en de anderen waren leden *ad honores*, of liever leden voor hare plaatzen, om een *Comitté* te zyn, voor den Handel in de Plantagien. Die *Committé* is zedert beter bekent geworden by de naam; van *de Lords van de Commercie*, &c. Hunne naam toont genoegzaam aan, wat hun bezigheit was, en alles dat tot de Plantagien of handel betrekkelyk is, word nu voor hen gebragt.

Het Eilandt van de Barbados onder hun opzigt zynde, en wel een van de aanzienlykſte gedeeltens van dien, is het wel waard, dat wy van die *Committé* iets aan halen, dog wy zullen gelegentheit hebben om in dit, en andere deelen van onze Hiſtorie, daar van te ſpreeken.

Behalven de ſterfte in de Barbados in 't Jaar 1692. was het zeer buyig en ſtormig weer, en daar ſtortede zulke regens, dat de Planters hunne Suyker na de havens niet konden verzenden. De meeſte ſchippers die doen in 't Eilandt kwamen, wierden hier begraven, en de ſtaat van 't Volk was waarlyk te beſchryen.

De Vergadering paſſeerde een Acte *wegens de Commercie*, welke de Gouverneur den 2 Auguſti teekende. En een ander *om duyſent man op de been te brengen, die te wapenen en toe te ruſten tot een Expeditie tegens de Franſſe*, hoewel 't Volk toen zo ſchaars in de Barbados was, dat men ze nauwelyks miſſen kon. Een andere Bill paſſeerde en wierd

getekent in October, waar by belast wierd, *dat den Eed afgenomen zou worden van alle die geene, die door de Wetten van dit Eilandt gemagtigt waren of zullen werden, tot het aanhooren en bepalen van de schriftelyke orders van Erreur, en smeekschriften van bezwaarnisse, en alle andere zaken van billykheit, wat het ook zou mogen wezen.* Een ander zeer noodzakelyke Acte passeerde, en wierd dezelve maant geteekent, namentlyk; Acte *tot aanmoediging van alle Negers en slaven, die eenige t'zamensweering zullen ontdekken.*

De Vergadering drong zeer aan by de Gouverneur, en begeerde dat hun Agenten in Engelandt, de *Lords* van de *Comitté* zouden schryven en verzoeken, dat een regiment soldaten tot de Zuid Expeditie, tegens de Fransse geschikt, en in de Barbados mogt blyven, als de Expeditie gedaan zou zyn, en passeerde een Acte, om 't zelve vrye quartieren te geeven; Dog wy hebben nooit gehoort dat hen een regiment toegestaan wierdt, terwylen deze Gouverneur hier geweest is.

De Vergadering passeerde een Acte, om *'t verkoopen van Rum, of eenige andere sterke dranken, aan eenig Neger of andere slaaf, te beletten.* De Gouverneur teekende die; maar deze Bill wierd hier als ook op andere plaatzen, weinig onderhouden.

Gedurende deze Zitting ontfing de Gouverneur een Geschenk van 't Land: En de *Grand Juris*, aan de *Brug* hunne Vergadering houdende, stelden een zeer getrouw Adres op aan hare Majesteiten Koning *William* en Koningin *Mary*, dewelke door Col. *Edwyn Stede* overgelevert wierd, zynde door de Graaf van *Rochester* ingeleid. Ter zelver tyd wierd Col. *Stede* door zyn Majesteit, uit aanmerkinge van zyne getrouwe diensten, Ridder gemaakt.

De Leezer zal mogelyk de nieuwsgierigheit hebben om de reden te weeten, van 't passeeren van de Acte nopende de Negers hier boven aangehaalt. De voorreden van de Bil wegens het ontdekken van de zamenzweeringen zegt ons; *Nademaal verscheide Negers en slaven van dit Eilandt al over lang gearbeit en voorgenomen hebben een zeer schrikkelyke, bloedige, vervloekte en verfoeyelyke rebellie, gevolgt van massacres, om tot moorderyen en destructie te doen uitbarsten, &c.*

Deez' Aanslag is de algemeenste geweest, die de Slaven oyt gesmeed hebben, en bykans tot aan de uitvoering gekomen was. Die Fielten waren zo doortrapt, datze op 't sterk afneemen van de Inwoonders, door pestilentie en oorlog veroorzaakt, agt gaven, en zy beelden zich in, dat zy nooit beter gelegentheit zouden hebben, om hun duivelsch voornemen werkstellig te maken; hoe wel men kwalyk denken zou, dat ellendige menschen zo een dwaze als bloedigen aanslag, dorsten smeeden; dierhalve geen groote gedagten van dat werk te maken was: Want wat warenze van zins uit te voeren? Konden zy zich zonder voorraad handhaven? Zou dat hun staat verbeteren, van Meesters verandert te hebben? En in plaats van dienende Vryluiden,

den, flaven te worden van flaven, namentlyk van de Franssen? Of beeldenze zich in, dat de Christenen hen toegelaten zouden hebben om een *Negro-Monarchie*, of een Republyk van Negers in 't midden van hunne Gouvernementen op te regten, de Engelsse, Hollanders en Fransse, zouden liever een Verbond t'zamen gemaakt hebben, dan zo eene onnatuurlyke en gevaarlyke onafhankelykheit te dulden. Meenden zy tot hunne oorspronkelyke woestheit te keeren? Hoe zouden zy *Africa* bereykt hebben? Alle Volkeren zouden op hun, als gemeene vyanden 't oog gehad hebben: En zo Engelandt al niet dienstig gevonden hadt om hen te kastyden [zo als ze zeekerlyk strengelyk gedaan zou hebben] zouden alle Christen Volkeren besloten hebben hen aan te tasten en tot erger slaverny te brengen, dan hen zo snodelyk door verraad, moorderyen, en helsche ondankbaarheit, daar van te willen bevryden.

Eer wy verdere aanmerkingen hier over maken, zal men den Leezer meer omstandigheden mede deelen, dewelke deze zyn.

Aan deez' Aanslag zo als gezegt is, was al over lang gearbeit; Dog de zamenzweerders wierden nu en dan in de uitvoering te leur gestelt. Zy hadden besloten de Gouverneur om hals te brengen, en ter zelver tyd moesten die geene, daar men in ieder Plantagie 't meest op vertrouwde, op hunne Meesters en Opzienders aanvallen, en daar na zich met alle wapenen, ammunitie en paarden die zy zouden konnen magtig werden, na de *Brugge-Stad* begeven, alwaar zy zich in verscheide regimenten te paart en te voet zouden formeeren, zynde overeengekomen wie dat de voornaamste Officiers zouden zyn. Zy stonden verders door wapenen en ammunitie uit het publyk magazyn verzorgt te werden; door een Neger, die daar onder de Magazyn bewaarders te werk gestelt wierd, dewelke door zyn slaaf zou omgebragt worden. Zy hadden ook voorgenomen het Fort te overrompelen, en van daar, de schepen op de rede te beschieten. Dog hunne snoode practyken kwamen gelukkig aan den dag door twee van de voornaamste Zamensweerders, die zo als zy'er van spraken, beluistert wierden: Zy wierden aanstonds daar op gevat, verweezen om in keetenen opgesloten te werden, en zo te sterven: Zy stonden het dus vier dagen uit, en ziende toen dat'er geen ontzet van hunne medepligtige makkers te hopen was, beloofden zy 't geheele complot aan den dag te brengen; 't welk zy nakwamen, doende een volle belydenis, zo dat de voornaamste zamenzweerders ontdekt zynde, by de kop wierden gevat, gepynigt, en verscheide van hen ter dood gebragt.

De Wetten die over dat geval gemaakt wierden, staan in 't kort begrip der Wetten van de Plantagien, en in 't breede, in de Statuten van het Eilandt van de Barbados. Wanneer wy overdenken dat meer als de helft van de Blanken *Creolians*, of Inboorlingen van 't Eilandt, daar onder waren, komt hunne dwaasheit en dolheit des te onverantwoordelyker

lyker voor, datze genegen waren hunne natuurlyke Heeren tegens vreemde te verwisselen. Indien zy zich inbeeldeden datze tot in *Guinée* konden geraken, of zich zelve in de Barbados handhaven, moestenze de onnozelste halzen zyn, die'er op den Aardbodem gevonden werden, en hun begrip zo gering als hun staat zyn.

Dit is het grootste gevaar geweest waar voor de *Barbadiers*, wegens hunne slaven, ooit zyn bloot gestelt geworden: En de goede Wetten die men maakte om diergelyke t'zamenzweeringen in 't toekomende te weeren, hebben voor een groot gedeelte het oogmerk beantwoort.

Wat aangaat het verschil dat'er ten tyde van deze Gouverneur tusschen hem en Col. *Hallet* voorviel, en het Proces dat daar op volgde, dewyl geen genoegzame gedenkschriften by der hand heb, om het verhaal van die zaak te doen, kunnen wy het maar simpel aanroeren, en met onze Historie voortgaan.

De duizent man waar af gesproken is, waren al op de been gebragt in gevolge van de Acte van de Vergadering, en men maakte daar twee regimenten van, het eene door Col. *Richard Salter* gecommandeert, en het ander door Col. *John Boteler*, beide Planters in dit Eilandt. Het voornemen was die te voegen by andere troepen die men uit Engelandt verwagtede, om een expeditie tegens *Martenico* uit te voeren. Men rustede een goet esquader Oorlogschepen in Engelandt uit, die tegens 't laatst van 't Jaar 1692 na de Barbados t'zeil ging, hebbende aan boord Col. *Foulks* en Col. *Goodwins* regimenten te voet en 200 recruiten van Col. *Lhoyd.*

Sir *Francis Wheeler* was Commandeur van de Oorlogschepen, en Col. *Foulks* van de Land magt, de welke in de Barbados aankomende, Col. *Salter* en Col. *Boteler* by hen kreegen.

De Vloot zeilde uit dat Eilandt den 30. Maart 1693, en kwam den 1. April aan *Martinico*, alwaar se in 't *Cul de Sac Marine* ankerde. Wy moeten aanmerken dat de twee regimenten van de Barbados, wanneerze op de been waren, de Edellieden en andere Volontairs die van daar met hem gingen, 't gantsche getal van de Barbadiers uitmaakten, en op 13 of 1400 man, zynde ruim de helft van de Land magt, gerekent wierden.

De plaats daar Sir *Francis* ankerde, was het Suid-Oostelyke gedeelte van 't Eilandt, omtrent anderhalve myl van strand. Hy, Col. *Foulk* en Col. *Lhoyd*, gingen in een sloep om een bekwame plaats tot het doen landen van hun volk af te zien. De Fransse hadden verscheide kleine Wachten langs 't strand, een van welke Sir *Francis* met een musquet schoot onder de regterborst trof, zo dat hy voor zyn voeten neerviel, dog hy kreeg maar een zware kneuzing. Men gaf order om de troepen aan land te brengen, maar de wind zeer opsteekende, wierd zulks tot de volgenden dag uitgestelt, wanneer omtrent 9 uuren 's morgens Col. *Foulk* met 900 man zonder eenige tegenstant lan-

landede. De booten wierden aanstonts te rug gezonden, en tegens den avont wierd de rest van de troepen ook aan land gebragt. Den 3. April bleeven zy langs 't strand, en vernielden alle de huizen en plantagien omtrent *Cul de Sac Marine*, waar van de meeste goede zuiker werken waren, de Inwoonders en Negers middelerwyl in de Bosschen gevloden zynde.

Den 4. keerden de troepen aan boord. Den 5. kwam Sir *Francis Wheeler* met een detachement van 500 man in de Baai aan strand, na by de *Diamand*, verbrandde verscheide huizen en Plantagien, en tegens de nagt kwamen zy wederom aan boord. Den zelven dag een Luitenant van de regimenten van de Barbados, zonder order aan strand gaande met 6 of 7 soldaten, behalven 't gemeene volk van de Boot, verviel in een hinderlaag. Twee van de zyne wierden gedood, en de rest gevangen genomen.

Den 6. wierd Luitenant Colonel *Lilliston* met een sterke Party aan strand gezonden om 't Land, aan de zyde van de Baai na de *Diamand*, te vernielen, en hebbende zulks uitgevoert, keerde hy met zyn volk tegens de nagt aan boord.

Den 9. vervoegde zich Col. *Codrington* by hen met Col. *Lhoyds* regiment en de troepen van 't Zuiden. Dog Col. *Foulk* bleef zonder iets uit te voeren tot den 12, wanneer in een Krygsraad beslooten wierd na *St. Pierre* te zeilen, alwaar de Vloot den 15. aankwam en omtrent een musket schoot van het strand ankerde.

Op den 17. landdeden de Engelsche, en hunne voorste Partyen hadden eenige schermutselingen met den Vyand. Col. *Foulk* gaf order om zich van een hoogte meester te maken, en zond eenige partyen uit, die landewaards komende, alles vernielden daar ze door trokken.

Op den 18. posteerden zich de Engelschen op eene hoogte, zynde een Canon-schoot van de Stad *St. Pierre*, en men bragt verscheide veltstukken aan strand, die op de Vyand, dewelke agter zyne affnydingen lag, speelden.

Den 19. deeden de Fransse een uitval op *Foulks* buitenste wachten, dog zy wierden te rug gedreeven door een gedeelte van Col. *Foulks* regiment, geleid door Capt. *Sproston*, dewelke hen tot in hunne loopgraven vervolgde, alwaar den Officier, dieze commandeerde, gedood wierd. Col. *Blakstone* ondersteunde Capt. *Sproston* met een regiment van 't Zuiden, en de Vyand wierd zo kleinmoedig, dat hy niet meer uit de linien dorst komen.

Dusdanig was den uitslag van deze Expeditie op *Martinico*, waar in de *Barbadiers* eerder te voorbarig, dan anderzins geweest zyn; en indien de Officieren uit Engeland overgekomen, zich zo wel van hun pligt gekweeten hadden, als deze, die van de Barbados kwamen, zouden wy na alle schyn daar betere rekenschap van gegeven heb-

hebben. Want Krygsraad gehouden zynde, wierd'er beslooten, dat de manschap en de artillery weer scheep zou gaan, 't welk gedaan wierd: En de eenigste reden, die ik gehoort heb, dat men daar toe hadde was, om dat het een regulier Werk was, en zulks moet men veronderstellen, dat de Engelsche te voren wel wisten. Men zeide dat de soldaten ziekelyk waren; Indien het zo was, de zelve aan boord te houden, en Zuidwaards aan te voeren, was de weg niet, om ze gezond te maken.

De troepen maakten te zamen 4 a 5000 Man uit, en 't was volks genoeg om de Fransse uit alle hunne Suiker Eilanden te verjagen. Col. *Salter*, en Col. *Bowler* keerden na de *Barbados*, welk Eilandt daar door maar meer volk verlooren heeft, om dat daar geen soldaten gelaten waren, om hunne plaatzen te bezetten.

Col. *Foulk*, Col. *Goodwin*, Majoor *Abrahall* en andere Officiers sturven aan scheeps boord, en vonden een onloffelyke dood in 't ontvlieden van een roemrugtige. Het is waar, dat de Fransse op *Martinico* met groote schrik bevangen waren, en de meeste van de rykste Inwoonders gingen t'scheep, hunne beste effecten na Vrankryk mede nemende; waar van eenige door de Engelsche onderschept wierden.

Col. *Fran. Russel* Gouverneur.

Koning *William*, Col. *Kendal* herroepen hebbende, stelde Col. *Francis Russel* aan, broeder van de Graaf van Oxfort, om Gouverneur van de Barbados te zyn, en gaf hem een Commissie voor een regiment soldaten, die na dat Eilandt moesten over gevoert werden en aldaar blyven. Vervolgens droeg de Vergadering zorg voor hunne noodwendigheden tegens hun aankomst, 't welk was in 't Jaar 1694. En Col. *Kendas* na Engeland gekeert zynde, geliefde het zyne Majesteit hem, tot een van de Lords van de Admiraliteit, aan te stellen.

Hoewel na zommige raporten, de ziekte in de Barbados vermindert was, is het egter zeker dat 'er zo veel menschen stierven als ooit, zo wel aan land als aan boord; en de twee Oorlogschepen in *Carlisse Baai*, de *Tyger* en *Mermaid* hadden zulk gebrek aan manschap, dat de Vergadering genoodzaakt wierd een Acte te passeeren, om hen een spoedig onderstand van Volk te verzorgen.

Met Col. *Russel* gingen dessels Gemalinne, de *Lady North and Grey*, en haar Dogter, Suster van de tegenwoordige *Lord North*, welke beide daar sturven.

De eerste Acte nu in kracht, de welke de nieuwe Gouverneur Mr. *Russel* passeerde, was, *om voort te komen het breeken of weg nemen van eenige klippen of steenen in eenig gedeelte der Zeê of strand voor dit Eilandt*; welke Acte door Mr. *Thomas Brewster* getekent wierdt, dewelke als gezegt is, als onder Secretaris ageerde door order van de Gouverneur, en *George Puit* Schiltknaap van de Vergadering. De laatste eenige tyd daar na onder Secretaris geworden zynde, wierd de tegen-

tegenwoordige Solliciteur Generaal, in zyn plaats, tot Clerk van de Vergadering verkoren.

Het Gouvernement alhier vond goet de *Brigantyn Marygold* klaar te maken om Zuidwaards te gaan, en de overgebleeven manschap, die daar, na de Expeditie op *Martinico* gelaten was, af te halen.

De Vergadering schoot 700 l. op tot het victuaileeren van de Oorlogschepen de *Bristol*, en *Play-Prise*, en voegde Mr. *Francis Eylis*, een braaf Koopman van *Londen*, by de twee Agenten hier boven door een Bill vermeld, belastende dat men hem 1500 l. zou overmaken tot den dienst van 't Eilandt. Zy gaven den Gouverneur een geschenk van 2000 l. en onderhielden zyn regiment. De Gouverneur, de Raad, en de Vergadering zonden een zeer getrouw Adres van condoleantie aan Koning *William* over, wegens de nooit genoeg beklaagde dood van zyne Koninglyke Gemaalin, onze Souvereine Koningin *Mary*, Suster van onze tegenwoordige, in alle deelen genadige en roemruchtige Koningin *Anna*, dewelke de Koning zeer gunstelyk aannam, en eenige tyd daar na, Col. *Willoughby Chamberlayne* tot Ridder maakte, voor deszelfs goede en getrouwe diensten in dit Eilandt, dewelke daar na gestorven zynde, trouwde deszelfs Weduwe met Mr. *Mitford Crow* een Koopman van *Londen*, van wien men hier namaals meer zal zeggen.

Het Oorlogschip de *Child-Play*, convoyeerde een Vloot Koopvaardy schepen van de Barbados na Engelandt, en 't is opmerkelyk, dat de Eilanden de onkosten daar van voor het grootste gedeelte gedragen hebben: Want hadden zyze niet gevictualieert, zou de Vloot niet hebben konnen zeilen.

Behalven deze lasten, begonnen de Gouverneurs nu een soort van bezwarenis te werden, door hun afeisschen van geschenken van 't Landt, ziende zy die giften aan als hun regt, daar dezelve alleen een buiten gemeene goethartigheit van de Inwoonders was.

Col. *Russel* kreeg 2000 l. meer in 't Jaar 1695, hoewel hy dit [zo de gerugten waar zyn,] niet verdiende, want wy zyn door geloofwaardige onderregtingen verzekert, dat 'er geen buskruit genoeg in de Forten was om met 't zelve zeven schooten rond te doen, toen Mr. de *Pointi* zeilende na *Cartagena*, in 't gezigt van de Barbados kwam, en hadt hy de omstandigheden geweeten, waar in de *Barbadiers* zich toen bevonden, zou hy mogelyk zyn Expeditie volbragt hebben eer hy de vaste Kust bereikt hadt. Niet lang te voren was 'er kruit genoeg in de Barbados, maar de Zeerovers hadden hunne Agenten in dit Eilandt, zo wel als in andere plaatzen, ook waren daar deze en geene middelen in 't werk gestelt, om die van *Madagascar* daar mede te voorzien. Men behoeft niet te vragen hoe zulks geschiede, alzo zy 'er goet gelt voor betaalden; en indien de Heeren van de Barbados eenig argwaan over zo eerloozen handel hadden gehadt, zyn wy ver-

wondert dat zy door hunne Agenten in Engelandt niet bezorgt zouden hebben, van daar over te klagen.

Col. *Russel*, juist ten tyde dat die zaak een groot gerucht maakte, gesturven zynde, nam *Francis Bond* schiltknaap 't bewind van zaken op zich, tot dat'er een Gouverneur uit Engelandt over kwam: En de President, Raad en Generale Vergadering tyding gekregen hebbende van het vervloekte Moort Complot, zonden een zeer getrouw Adres aan zyne Majesteit over, *om de Koning geluk te wenschen, dat zyn Majesteit zo wonderbaarlyk en gelukkiglyk, ontkomen was de barbaarste en bloedigste moort, die onlangs tegens zyn Koninglyk Perzoon, door verfoeyelyke fielten en monsters van 't Menschdom; stond ondernomen te werden, zynde het een schande van deze Eeuw, en zullende strekken tot afschrik en vervloeking van toekomende Eeuwen.*

Over 't zelve voorval wierd ook een zeer getrouw Adres door de *Grand Jurys* van de Barbados, aan zyne Majesteit gepresenteert.

Ten tyde van deze President, wierden verscheide goede Wetten gemaakt die nog in kracht zyn, en die wy in 't byzonder zullen vermelden na de order van de tydt waar in ze gemaakt zyn. De eerste is een Acte, *verklarende dat de beslissing van alle betwiste verkiezingen van Leeden, om in de Generale Vergadering te dienen, na Wetten en Regten resideert in de Gedeputeerden van zyn Majesteits Onderdanen van dit Eilandt*, welke den 10. Februari 1696. geteekent wierd. En de 16. van dezelve maant ging een andere Bill door, zynde *een vervullende en uitleggende Acte van een Bill* genaamt, *Acte tot het aanstellen van arme Leerlingen.* En den 3. Maart daar aan volgende, een ander genaamt, Acte *ordonneerende dat de Solemneele affirmatie en verklaringe van 't Volk, genaamt* Quakers, *in stede van een eedt in de gewoonlyke form zal aangenomen werden.*

Omtrent die tydt kwam den Admiraal *Newis*, met een Esquader Oorlogschepen aan de Barbados, en den 28. April 1697. ging hy uit dit Eilandt zeil om Mr. de *Pointi* gade te slaan.

De Vergadering hunne Zittinge noch continuerende, passeerde 'er den 18. Mei een Acte, *om te verhinderen dat Regters niet zouden mogen pleiten en practiseeren in eenige van de Hoven van dit Eilandt:* Als mede een ander, tot *het herroepen van de Acte genaamt, een Bill, om een belasting te leggen op 't inschepen van materialen tot het publyk timmeren van steene-beeren, en tot het zuiveren van de Baar en Ree van Carliste.*

Twee Schepen de *Providence* en *Benjamin* wierden, in gevolge van een Bill ten dien einde gepasseert, door het Land uitgerust, en betaalt: En in Juni 1697. las men een Bill, die de President en Raad passeerden, *om de vryheit van de verkiezingen ongekreunt te laten, en te bepaalen, wie als vrye Eigenaars zullen geagt werden, en bekwaam zyn om te verkiezen, of als Gedeputeerden verkooren te wer-*

*werden, tot de voornaamste Leden van de Parochie-Kerk, of om te dienen als Gezwoorne, in Rechtsplegingen over reële Actien, in dit Eilandt*; een Wet van zeer groote aangelegentheit in deze tegenwoordige Constitutie van 't Gouvernement van de Barbados, zo wel als die *tot het vast stellen van de Keurlingen, van dit Eilandt*.

De Barbadiers wisten nog niets van 't sluiten van de Vrede te *Ryswyk*, toen deze Bill tot hunne verzekering tegens buitenlansche aanvallen opgestelt was. Men hadt belast geschut te planten op *Lesley* 's hoogte, den Berg, *Brugge*'s hoogte en andere bekwame plaatzen, om het zelve, op 't eersten allarm, te konnen vervoeren.

Omtrent 't begin van January; kwam de Graaf van *Bellemont* met het Oorlogschip de *Deptfort* aan de Barbados. Zyn reis was na zyn Gouvernement van *Nieuw-Engelandt* en *Nieuw-York*, en wierdt door storm hier aangedreeven.

De tyding van de gesloten Vrede in dit Eilandt gekomen zynde, kan ieder een zich ligt verbeelden, dat de Inwoonders, wegens de geleede schade, als ook de Resident, de Raad, en de Vergadering Koning *William* als by Adres congratuleerden, dat zy van herten blyde waren, over de veiligheit die hy voor hen te weeg gebragt hadt, door *Vrankryk* tot reden te brengen.

De laatste Bill nu in kracht, die onder Mr. *Bonds* Voorzitterschap passeerde, was een Acte *tot het beter verzekeren van de vryheit van zyn Majesteits onderdanen in dit Eilandt, en om lange gevankenissen voor te komen.*

In 1698. wierd den Eersame *Ralph Grey* Schiltknaap, broeder van de Graaf van *Tankerville* tot Gouverneur van de Barbados aangestelt, Hy zeilde den 1. Juni van St. *Heleen* met 't schip *Soldados Bize*. En kwam den 24. Juni te *Madera*, en na dat hy treffelyk door de Gouverneur, gedurende deszelfs verblyf aldaar, was onthaalt geworden, zeilde hy den 1. July daar van daan, en kwam den 26. aan de Barbados. Den eersame *Ralph Grey* Gouverneur.

De *Spidewils* Capt. *Coulsea* kwam daar in gezelschap van de *Soldados*, aan boord van welk schip een schelmachtig dessein wierd ontdekt, gesmeet zynde door eene *Jonathan Bear*, Opper-stuurman, om de Capitein te overvallen en te vermoorden, en daar na met het schip weg te zeilen. Waar op *Bear* en twee andere matroozen die 't meest aan 't Complot schuldig waren, by de kop gevat wierden, en wanneer zy aan de Barbados kwamen, wierdenze aan boord van de *Shernesss* overgezet, en gekeetent na *Engelandt* opgezonden.

De nieuwe Gouverneur Mr. *Grey* wierdt op zyn aankomst voor de Kust, door 't geschut van de Kasteelen en Forten begroet, en ten anker komende, wierdt hy door den Raad en Vergadering gecomplimenteert. De volgenden dag trad hy aan land, gedurende welke tyd

de Oorlogschepen en de Forten gedurig vuur gaven. Majoors *Garths* onafhankelyke Compagnie van reguliere soldaten, en eenige Keurlingen te paart, waren opgetrokken om hem te ontfangen, en op zyn landing wierdt hy door de Raad opgewagt, die hem tot de Raad-Kamer geleide, alwaar zyn Commissie gelezen wierd, en de gewoonlyke Eeden hem, en de Leden van den Raad afgenomen zynde, wierd hy daar na door hen ter middagmaal onthaalt. 's Avonts ging de Gouverneur door eenige van den Raad opgewagt, na Mr. *Bonds* huis twee mylen van de *Brugge-Stad*, alwaar hy bleef tot dat Mr. *Hothersalls* Plantagie voor hem bereid, en het huis om hem te ontfangen klaar gemaakt was.

Dingsdag den 2. Augusti, kwam de Vergadering by een, en wagte hem op in de Raad-Kamer, en hun spreeker *Thomas Marwill* Schiltknaap deed een Aanspraak vol van uitdrukselen van respect en getrouwheit jegens zyn Majesteit, en gelukwenschingen over 's Gouverneurs behouden aankomst.

Hier nevens een Lyst van de Leden van den Raad, die den Lezer niet verveelen zal, om dat hy daar door van de form van 't Gouvernement van de Barbados, meer bezeffing zal krygen.

Namen van de Gouverneur en Leden van de Raad, zo als die waren in 't Jaar 1698.

Syn Excellentie *Ralph Grey* Schiltknaap. Capitein Generaal en Hooft-Gouverneur van 't Eilandt van de Barbados, *Sancta Luciâ*, St. *Vincent*, *Dominico*, en de rest van zyn Majesteits Eilanden, Volkplantagien in *America*, bekent by de naam van *Charibische* Eilanden gelegen windwaarts van *Guardeloupe*.

De Leden van zyn Majesteits Raad te dier tyd, *Francis Bond*, Schiltknaap, gewezen President. *John Gilbs*, *John Farmer*, *George Lillington*, *George Vondinis*, *William Sharp*, *Tobias Frere*, *Michael Terris*, *David Ramsey*, *Richard Scot*, *Benjamin Cryer*, *Richard Walter*, *Thomas Merrick*.

Op de Gouverneurs aankomst, trad de Vergadering aanstonts tot het afdoen van zaken, was eendragtig en spoedig in hare debatten, en in een week tyds, wierden twee Bills klaar gemaakt, als een *tot het verklaren en verzekeren van de Regten en Magten van de Generale Vergadering van dit Eilandt*; En een Acte, *tot het vast zetten van vyf hondert ponk 's jaars voor Syn Excellentie 's wooning.* Wy vinden dat Mr. *William Hart* toen onder Secretaris was. De voorrede van de laatste Acte, geeft ons de redenen te kennen waarom de Gouverneur niet goet vond zyn verblyf op *Fontabell* te houden: *Nademaal het voor de Inwoonders van dit Eilandt noodtzakelyk is te bezorgen, en uit te vinden een Woonplaats voor zyn Majesteits Gouverneur van dit Eilandt, en ter zake van het verval en gebrek van vertimmering te* FONTABELL, *de Woonplaats van de laatste Gouverneur, zo is,* gezien

*gezien 't gevaar, waar aan hy in gevalle van oorlog geexponeert zou zyn, 't zelve tot het ontfangen van zyn Excellentie niet bekwaam geoordeelt*, &c. Dog dewyl het ten tyde van oorlog gedaan was, hadt men die bewysreden in Vredens tydt wel uit de Voorreden mogen laten.

De 500 l. 's jaars wierden betaalt voor *Hotherſalls* huis en Plantagie, 't welk na alle ſchyn de Gouverneur beeter geleek, en wierdt geoordeelt een beter koopje te zyn als 't andere.

Het is zeker dat dezen Heer vry wel ſtond in de goede gratie van 't Volk van de Barbados: Ook is 'er nooit Gouverneur geweeſt die zo bemint wierdt. Hy was een Man van eer, en van zo edelen inborſt als van geboorte, en afkeerig van hun iets kwaads te doen uit inzigt van eigen belang. Zulke menſchen winnen haaſt de genegentheit van een Volkplanting, en ter zelver tyd vinden zy ook haar voordeel daar by, want de onderdanen geven meer wanneerze zien dat de Gouverneurs niet gierig nog inhalende zyn, dan wanneer zy hen gedurig wat afeiſſchen, of zich met ſlinkſe ſtreeken behelpen.

Den 7. September paſſeerde een Acte *tot het inwilligen van twee duizent ponden voor de reis koſten van zyn Excellentie, om 't Gouvernement beter te onderſteunen.* De Tytel daar van is niet zeer Letterkonſtig. Mr. *George Pain* tekende die Acte, ageerende voor onder Secretaris voor deze reis: En Mr. *Rawlin*, Clerk van de Vergadering bragt de zelven dag een Bill te weeg, waar by hy aangeſtelt wierd om 't Lighaam van de Wetten te verzamelen, en *om de Wetten van 't Eilandt van de Barbados te drukken*, *en het zelve is in het daar aan volgende Deel vervat.* Hy gaf dat Deel uit, waar uit de Schryver dezer Hiſtorie eenige ſtoffe uitgetrokken heeft, als de Tytels van de Bills, &c. En die Verzameling niet verder gaande dan tot de voorſchreven 7. September 1698. kan die ons van geen nut meer zyn. Den zelven dag paſſeerden de Gouverneur, de Raad en Vergadering, een Acte *nopende de generale Zittingen.*

Dewyl het nu een tydt van Vrede was, viel hier weinig voor dat waardig was om aan te roeren. De ſterfte hield nog aan tot het Jaar 1698, dog verminderde hoe langer hoe meer zedert 't Jaar 1694. In 't begin van Mr. *Greys* Gouvernement, hield ze op, en het Eilandt wierd wederom gezond, doch zo niet als het twintig of dertig jaren te voren was; want twee jaren naderhand, *anno* 1700 begon de ziekte op nieuw: En ter zelver tyd was 'er een groote ſchaarsheit van koorn en andere voorraad, maar dewyl de ſterfte niet lang aanhield, wierd de ſchaarsheit, door de toevoer uit *Nieuw-Engelandt*, weg genomen.

Omtrent deze tydt wierdt *William Welby* Schiltknaap, Secretaris van 't Eilandt gemaakt: Een zeer braaf Heer, die de gewezen Hertog van *Devonshire*, en zyn Genade de tegenwoordigen Hertog in de zel-

ve Character gedient heeft. Dit Ampt wierdt naderhand gegeven aan *Alexander Skeyne* Schiltknaap, tegenwoordig Secretaris van de Barbados.

In 't zelve jaar 1700. was de Suyker schaars en duur. Daar was ook een Orkaan, die veel schade deed, floeg verscheide Werkhuizen neder, als ook twee schepen en twee sloepen aan strand.

Het daar aan volgende jaar 1701. de Gouverneur onpasselyk zynde, keerde na Engelandt, latende het bewind in handen van *John Farmer* Schiltknaap, toenmaals President van den Raad. In welke tydt Koning *William* overleden zynde, wierdt Hare tegenwoordige Majesteits komst tot de Kroon, door de Geheime Raad in Engelandt, aan de President en de Raad in de Barbados bekent gemaakt. Waar op Col. *Farmer*, zonder vertoeven order gaf tot het uitroepen van de Koningin, en den 18. Mei 1702, de President en den Raad, verzelt door Mr. *Skeyne* Secretaris, Mr. *George Hannah* Provoost Maarschalk, en andere publyke Officiers, de Geestelykheit en Heeren van de *Brugge-Stad*, en andere kwartieren van 't Eilandt, opgewagt door eenige troepen te paart, en het regiment Guardes te voet, gingen in een plegtige Processie van *James-Fort* tot de *common Parade*, alwaar de Proclamatie geschiede. Daar na deden de Forten en Schepen een driedubbelde Salvo uit 't geschut, en het volk gaf te dier gelegentheit alle publyke betuigingen van hare vreugde. De President en de Raad, mitsgaders de voornaamste Officiers en Inwoonders van 't Eilaudt, stelden een zeer fraai Adres op van gelukwensching aan de Koningin, en condoleerden haar van herten over 't afsterven van den Koning: Zy wierd afgelegt door den Eersame *Ralph Lord Grey* van *Werk*, hun gewezen Gouverneur; want de Graaf van *Tankervill* gesturven zynde, succedeerde hem deszelfs Broeder Mr. *Grey* in de Barony, maar niet in het Graasschap.

Den Oorlog was zo haast niet tusschen *Engelandt* en *Vrankryk* afgekondigt, of de Edellieden en Koopluiden van de Barbados, rusteden een goet getal Kapers uit, om op de Fransse los te gaan. Sestien van dezelve zich by een gevoegt hebbende, togen na *Guardeloupe*, 't volk landde op 't Eilandt, brandden een groot gedeelte van het Westeinde af, en bragt een goet getal Negers te rug. In 't zelve jaar viel 'er een aardbeeving op de Barbados voor, die anderhalf minut duurde, doch deed geen groote schade. De Inwoonders waren toen gesonder als ze eenige jaren te voren geweest waren.

Men zeide dat de Swarten, een ander Complot hadden gemaakt, om de *Brugge-Stad* te verbranden, en de Forten te vermeesteren, doch 't wierdt in tydts ontdekt, en de voornaamste zamensweerders wierden ter dood gebragt.

Het Jaar daar aan 1703. stelde Haar Majesteit Sir *Bevill Greenvill* tot Gouverneur van de Barbados, en aangezien het lastig voor 't

Land

Land was, geſchenken van 2000 l. en andere groote ſommen te doen aan de Gouverneurs, wierden orders gezonden om die gewoonte af te ſchaffen, en als een compenſatie van dien, wierdt de Gouverneurs wedde van 1200 tot 2000 l. 's jaars verhoogt.

Ten tyde van Koning *William*, was dit Gouvernement belooft geworden aan Mr. *Mitford Crow*; Koopman van *Londen*, die als leerling by een Barbados Koopman, eene Mr. *Abraham Tillard* gedient hadt, hy trouwende met de *Lady Chamberlayne* in dit Eilandt: En kuſte 's Konings handt daar over, hy liet zyn equipagie vervaardigen; maar na zyn Majeſteits dood, ſtondt Sir *Bevill Greenvill* daar na, die het zelve verkreeg.

Om de nieuwe Gouverneur te complimenteeren, ſtelde de Vergadering Sir *John Sanly*, Secretaris van de *Lord Chamberlain* aan, ook Sir *Bevills* Schoonbroeder om een van hunne Agenten te zyn; waar in hun gedrag waarlyk hooſſch was, maar niet zeer ſtaatkundig; want hoe is het mogelyk dat iemant bekwaam zou zyn om 't Eilandt te dienen als een Agent behoort, die niet ten vollen van hunne zaken onderregt is, die niet volmaaktlyk haar ware belang verſtaat, en die andere bezigheden van meer gewigt, als zyn Agentſchap heeft, te minſte ten zynen opzigte?

Sir *Bevill* aan de Barbados komende, wierd een huis voor hem en zyne opvolgers getimmert op *Zilgritus* Plantagie, alwaar hy zyn verblyf nam.

Daar was een nieuwigheit in 't Miniſterſchap alhier, de welke wat buiten gewoon was: De ſex was verandert, en de Dames verlooren haar tydt noch markt-gagie niet.

Den 27. September, wierd door Haar Majeſteits ſchip de *Blackwall* Capt. *Samuel Martin*, Commandeur in *Carliſſe* Baai, opgebragt een Franſſe Kaper met 12 ſtukken en 120 man, die hy op die breedte genomen hadt; als mede een Yerſch ſchip, de wil hebbende na de Barbados te zeilen, 't welk daags te vooren door de zelve Kaper genomen was geweeſt.

Den 2. February arriveerde daar Haar Majeſteits ſchip de *Dreadnought*, aan boord hebbende Col. *Seymour*, Gouverneur van *Maryland*: Hy bleef 'er maar weinig dagen, en vervolgde daar na zyn reis, zynde daar door ſtorm aangedreven.

Het Eilandt van de Barbados, was toen ellendig in Factien verdeelt, de eene was voor de Gouverneur, en de andere tegens hem, de laatſte zond klagten over na Engelandt, die tegengeſprooken wierden door die geene die van de andere Party waren; hoe wel 't gerucht algemeen was, dat Sir *Bevill Greenvill* verſcheide dingen gedaan hadt, die niet wel waren, doch de omſtandigheden tot ons niet gekomen zynde, is het beſt dat men die achter weege laat.

In deszelfs tydt was eene *Chilton*, die *Coks*-beſcheiden beantwoorde, Pro-

Procureur Generaal van de Barbados: Hy hadt het ongeluk van een Man daar te dooden, en schuldig yynde aan verscheide snoode practyken, wierdt hy gesuspendeert. Toen hy in *Engelandt* kwam, voegde hy zich by de Aanklagers tegen de Gouverneur, en het gelukte hem zo wel als of hy onschuldig was geweest.

De Factie in de Barbados liep zo hoog, dat zeeker Heer beschuldigt wierdt, van snoode desseinen tegen 't leven van de Gouverneur gesmeed te hebben, doch dewyl hy op 2000 l. gecondemneert wierdt, was echter 't algemeen gevoelen, dat'er meer kwaadaardigheit dan reden in de beschuldiging was. Die Edelman was een van de Raden, en indien wy gelooft hadden dat hy schuldig ware geweest, zouden wy hem genoemt hebben.

In 't Jaar 1705. de Vergadering in overdenking nemende, 't groot gebrek aan gelt in het Eilandt veroorzaakt, door het verzende van al het Silver van daar, op de Proclamatie tot het reduceeren der stukken tot een zekere prys in de *West-Indien*, passeerde een Acte om 65000 l. Papier Credit in te willigen, gevende magt aan de Tresaurier om tot die somme briefjes uit te geven, en gaf die aan de Planters op onderpand van Land en Negers. *John Holder* Schiltknaap Spreeker van deze Vergadering, wierdt tot Tresaurier aangestelt, en zou 5 *per cent* hebben, tot het beleggen van deze Briefjes. De menschen die gelt hadden, waren in 't algemeen tegen dit Project, want zy vonden hunne schuldenaaren zeer blyde van hen nu met papier te konnen betalen.

De Vergadering die de Acte gepasseert hadt gedissolveert zynde, procedeerde, de daar op volgende, krachtiglyk tegens die gene die daar deel aan hadden gehadt, en zond een Adres na *Engelandt* om daar over klagtig te vallen.

Den 4. July 1706. arriveerde aan de Barbados, 't Esquader van Hare Majesteits schepen onder 't bevel van Capt. *Kerv*, waar van daan zy na de Zuidelyke Eilanden zeilden, hebbende Colonel *Park* aan boord, die tot Gouverneur van die Eilanden aangestelt was.

Sir *Bevill Greenvill* herroepen zynde, of verlof verkregen hebbende om na *Engelandt* te keren, vond Haar Majesteit goet, uit aanmerkinge van Mr. *Crows* uitmuntende diensten te *Barcelona*, hem Sir *Bevill* in het Gouvernement te laten op volgen. De laatste ging op 't Oorlogschip de *Kingsale* na *Engelandt* gedestineert t'scheep, en stierf op zyn t'huis reis, zo ook de gewezen President Colonel *Farmer*, dog eenige tydt te vooren.

Mr. *Crow* kwam in de *Barbados* in 't Jaar 1707. en ingevolge van deszelfs instructien, zettede hy die Heeren, die aan de Papiere Credit Bill deel gehadt hadden, van hunne plaatzen in de Raad-Kamer af, en alle andere die in 's Gouverneurs magt waren. Dit maakte misnoegden, zo dat 'er al meer Vertoogen na *Engelandt* over gezonden wierden.

De

De laatſte Treſaurier Mr. *Holder* wierdt genoodtzaakt de 5 *per Cent* weder uit te keeren, die hy getrokken hadt om 't Papier Credit te beſtieren, dog hy daar van appelleerende, is de zaak nu noch *litis pendent*.

Eenige maanden voor de aankomſt van Mr. *Crow*, gebeurde hier een toeval aan eene Mr. *Samuel Frazon* een Koopman, die terwyl hy van boord van een Oorlogſchip kwam, door een ſtorm die 'er ontſtond, met zyn Boot zeewaards ingedreven wierdt, zo dat men voor zyn leven bedugt was; dog ten laatſten kreeg men tyding van hem, dat hy na 6 dagen op den Oceaan gedobbert te hebben, zonder eenige levens middelen, nog broot, nog water, op St. *Vincent* vervallen was, alwaar hy zo haaſt met zyn Zeelui en Negers geland was, door de Indianen moeder naakt uitgekleet wierdt; de twee matrooſen ſtierven kort daar na van vermoeitheit, maar de Koopman en deszelfs Swart haalden 't nog door: en hy bleef drie maanden in die ſtaat; waar na de Indianen hem tot *Martinico* overbragten, alwaar hy 17 of 18 piſtoolen voor zyn rantzoen betaalde, dog zy wilden zyn Neger niet laten rantzoeneeren. Van *Martinico* wierd hy door de Franſſe na *Newis* gezonden, van waar hy na de Barbados keerde.

Een andere Boot met twee Negers, dreef ter zelver tydt Zeewaards in, en 't volk landde den zelven dag te St. *Vincent*, alwaar de *Charibbeens* de Engelſche, die door ſtorm daar na toe gedreven waren, zo beleeft niet handelen, als ze Mr. *Frazon* gedaan hadden, hoewel zy hem vry kwalyk getracteert hadden.

Dus heb ik de geſchiedeniſſen, die dit bloeyend Eilandt raaken, met alle onzydigheit die een Hiſtorieſchryver betaamt getrouwelyk verhaalt. Dat deze Hiſtorie niet wydlopiger is, komt by gebrek van Gedenkſchriften waar op ik my verlaten kon. Ik hadt wel andere, maar ik wilde daar van geen gebruik maken. 't Was der pligt de Inwoonders hier beter op hunne zaken gelet te hebben, op dat ik behoorlyke hulp gehadt hadde: hoewel ik myne uiterſte pogingen gedaan heb om die te verkrygen, my meer dan eens aan 't Gouvernement adreſſeerende, 't welk evenwel die uitkomſt, tot het voortzetten van myn voornemen niet gehadt heeft.

Myn eigen ondervinding in deze zaken, particuliere brieven, en authentyke Regiſters hebben my verſchaft, 't geen ik hier den Lezer mededeel, verzoekende dat hy gelieve te overdenken, hoe een Man die nooit in een Landt geweeſt is, en daar van ſchryvende op een diſtantie van 2 of 3000 mylen, goede zorg moet gedragen hebben, of hy zou meer fouten begaan hebben, als men hier in vinden zal.

## TWEEDE HOOFTSTUK.

### Behelſende een Beſchryving van het Eilandt Barbados, met deszelfs Steeden, Forten, Fortificatien, Havens, Reën, Rivieren, Publyke en particuliere Gebouwen.

DE verſcheide verhaalen die men ons van de ſituatie van de Barbados medeelt, noodzaken ons zeer naauwkeurig in 't onderzoeken van dezelve te zyn, en, die na de laatſte afmeetingen, die van dat Eilandt gedaan zyn, te vergelyken met de berigten, die wy van de Inwoonders van dat Eilandt ontfangen hebben.

*Ligon* zegt in zyn Hiſtorie, dat het op 13 Graaden 30 Minuten Noorder breedte legt, en op het langſt, meer dan 28 mylen in de lengten behelſt, en op het breedſte, 17 mylen? Welke Beſchryvinge zeer net overeenkomt met de Kaart, die in zyn boek gedrukt ſtaat.

Een Auteur zonder naam, dewelke op de plaats zelfs pretendeert geweeſt te zyn, zegt dat het op 13 Graaden, 20 Minuten Noorder-breedte legt, dat het 24 mylen lang is, en op zommige plaatzen over de 15 mylen breedt.

Mr. *Robbe* berugte Franſſe Wereld-beſchryver, zegt dat het legt op 17 Graaden, Noorder breedte, en boven de 30 Hollandſche mylen in deszelfs omtrek bevat.

Na de laatſt gedrukte afmeetinge van dit Eilandt, legt het tuſſchen de 13 en 14 Graaden Noorder breedte; het Zuider gedeelte, op 13 Graaden 10 Minuten, en het Noorder gedeelte op 13 Graaden 27 Minuten; de lengte zynde van den uithoek beneden *Carews* Plantagien, in het Zuid-Zuid-Ooſten tot aan de Speuyt beneden *Dowdens* in 't Noord-Noord-Weſten, 21 mylen: En van *Newhams* uithoek tot aan *Carger*-Rots, over de 12 mylen, en omtrent 75 mylen in den omtrek.

Deze breedte is wel, en komt over een met de breedte van 't Eilandt, dog ons is door Heeren verzekert, die daar dikmaals gereiſt hebben, van *Oiſſins* in het Zuid-Ooſten tot *Cluffs-Baai* in St. *Lucy's* Parochie, in het Noord-Weſten, dat het ten volle 28 mylen lang is, en gerekent de breedte op 12, multipliceerende het eene door 't ander, maakt 336 vierkante morgen Lands, uitkomende in 't geheel op 215040 morgen.

Dog deze uitrekening hoe net dat die ook met de regelen van de Rekenkonſt uitkomt, zal die gene, die het afmeeten zullen, zekerlyk misleiden, want het Eilandt begrypt in zyn geheel niet boven de 100000 mor-

morgen Lands: zo dat deze over groote vermindering ſpruit uit de ongelykheit van de breedte, in het Noord-Weſten, daar het op zyn engſte is; en in 't Zuid-Ooſterlyker gedeelte van 't Eilandt daar het op zyn breedſt is.

De Barbados is een Eilandt dat het meeſte Zuidwaardts legt van alle *Charibiſche* Eilanden, uitgezondert *Tobago*, en zo als zommige willen: van een ovale form, breedt loopende na 't Zuiden, en enger werdende na 't Noorder gedeelte, met een kromte aan de Ooſt-zyde.

De naaſt Eilanden daar aan zyn St. *Vincent* en St. *Lucia*. Tot St. *Vincent* hadden de Engelſchen voor dezen een kleine Veſting. En als het een helderen dag is, kan men dit Eilandt van de Barbados zien. *Suriname* is het naaſte gedeelte van de vaſte Kuſt daar aan, en omtrent anderhalven dag zeilens daar van daan. De Engelſchen zyn eens in bezit van dat Landſchap geweeſt, dog de Hollanders dreven hen daar uit, en de eerſte gemelden vonden niet goet te verzoeken, dat die Plantagien hen mogten herſtelt werden.

Het Landt in 't algemeen reiſt traps gewys, is vlak in zommige geweſten; en in anderen met groote heuvelen, die 't aangenaamſte uitzigt van de werelt over 't Eilandt vertonen, met een gedurige groente.

Wy zullen met de Beſchryving van de Barbados, van de Hooftſtadt beginnen, *de Brugge-Stad*, en zo voorts van de eene Parochie tot de andere, 't geheele Eilandt over, voortgaan.

De *Brugge-Stad* wierdt in 't eerſt genaamt St. *Michaels*, na de naam van de Parochie Kerk, die St. *Michael* den Archangel toegewyd is. Zy is gelegen op de breedte van 12 Graaden, 55 Minuten in 't binnenſte van de Baai, gemeenlyk genaamt *Carliſle* Baai; en 't ſchynt dat men de grond, om deze Stad op te bouwen, meer gelegentheits als gezondheits halve verkoren heeft; Want het aardryk, daar omtrent landtwaarts, een weinig lager zynde als de Zee-Banken, vloeyen de ſpringtyden daar over, en maken een groot gedeelte van de vlakte tot een moeras: Waar uit voor deze kwaadaardige dampen plagten op te komen, die vry veel tot de ongezontheit van de plaats toebragten: Maar de Inwoonders hebben die vlaktens zedert droog gemaakt, en zo wel tegens de invloeyingen der Zee verzorgt, datze weinig letſel van die ongezonde uitwaaſſingen meer hebben, die te vooren de lugt bedorven, en groote kwaalen voortbragten.

Het moeras, dat men nu heeft aan de Ooſt-zyde van de Stadt, is door 't inkomend water of vloeden, die zomtyds de ganſche Stadt overſtroomen, veroorzaakt: het legt aan 't inkomen van een Valey, die eenige mylen 't Land doorloopt, en genaamt wordt de Valey van St. *George*.

Over eenige jaren was 'er een kleine rivier, die in de *Carliſle* Baai omtrent de Brug viel; en voor de Planters en Koopluiden zeer

I 2 ge-

gemakkelyk was, zynde diep genoeg voor sloepen die landwaatts omtrent een myl op gingen : Maar nu is ze t'eenemaal verstopt; en ten ware dat men de Inwoonders om ze te zuiveren dwong, zalze na allen schyn zo blyven; alzo niemant meent dat het van zyn belang is, om aan zo een noodzakelyk werk de handen te slaan, ten ware 't Gouvernement hen behoorlyke aanmoediging gaf.

Het *Brugge-Vlek*, of liever stad, is zekerlyk de schoonste en breedtste van alle de Eilanden, die'er in alle de Engelsche Volkplantingen buitenlands zyn. Zy bevat 1200 huizen van steen gebouwt, de vensters zyn van glas, en vele daar van met Engelsche glaazen, de straaten breedt, de huizen hoog, en de huuren zo duur, als in *Cheapside*, of op de *Brug* te Londen.

De Werven en Kayen zyn zeer zinnelyk en gemakkelyk, en de Forten na de Zee kant zo sterk, dat men ze door gewelt niet zou konnen vermeesteren, indienze zo wel met manschap en ammunitie voorzien waren als ze behooren te zyn.

De eerste van deze Forten Westwaards, is *James Fort*, by *Stewarts* Werf, waar op 18 stukken zyn. In dit Fort liet de Lord *Grey* toen hy Gouverneur van 't Eilandt was, een schoon huis voor den Raad timmeren. Daar naast komt *Willoughbys* Fort, dat op een kleine uithoek Lands gebouwt is, en van daar in Zee uitspringt, waar op 12 stukken Kanon zyn. De Kusten van *Carlisle* Baai, van dit Fort tot aan *Needhams*, zyn met drie batteryen, en *Needhams* Fort met 20 stukken voorzien.

Boven dit Fort en meer landtwaarts in, liet de gewezen Gouverneur Sir *Bevill Granvill* de Koninglyke Citadel bouwen ter eere van onze Souvereine Koningin *Anna*, noemende 't zelve St. *Anna's* Fort. Dit zal 't sterkste van 't gansche Eilandt zyn, en 't Landt meer als 30000 pond st. komen te kosten.

De Vergadering kreeg een schrik voor zulke groote onkosten, wanneer men tyding kreeg dat Mr. *d'Herbeville* zeer groote toebereidzelen op *Martinico* maakte, om de Barbados aan te tasten; hoewel 't zyn voornemen ook geweest is, dorst hy nochtans geen kansje daar op wagen; invoegen dat de storm op St. *Christoffel* en *Newis* viel, welke laatste Volkplanting, zo als elders verhaalt zal werden, hy t'eenemaal vernielde.

Na de Oost-zyde van de Stadt is een klein Fort van acht stukken, waar door men tegens alle buitenlansche overrompelingen verzekert werd, zo wel als tegen een opstand van binnen, en deze veiligheit maakt het de rykste Stadt van de *Charibische*: De Pakhuizen van de Kooplieden zyn hier in veiligheit, en dezelve als ook de winkels van de Kooplieden zo wel voorzien, als de Pakhuizen en winkels in *Londen*.

De Kerk in de *Brugge-Stad* is zo groot als vele van onze Hooft-Ker-

Kerken, waar in ook een Orgel is, zo schoon en zo kloek, als 'er in Engelandt zyn, waar by een zeer goet klokke spel, en een fraai uurwerk behoorde, dog door onachtzaamheit zynz'er nooit opgezet.

Men vind hier verscheide groote Herbergen, Ordinarissen, als ook een Posthuis om de brieven uit alle gewesten te ontfangen. In dezen Oorlog wierden, door 't Gouvernement alle maanden Packet-boots gebruikt om de brieven, af en aan, na de *West-Indien* te brengen.

*Carlisle* Baai, aan het einde van welke de *Brugge* staat, is zeer ruim en bekwaam om 500 schepen te bergen. Voor de laatste vervaarlyke Orkaan, was 'er een Steene-beer, dewelke van *James* Fort tot in Zee uit liep, maar wierd door het schrikkelyk onweder van 't Jaar 1694. t'eenemaal vernieldt.

Ieder een zal van de bevolktheit en sterkte vandeze plaats konnen oordeelen, door 't getal van derzelver Keurlingen, &c. die niet minder zyn voor de Stadt, als in *Michaels* omtrek dan 1200 Man: Men noemtze 't Koninglyk regiment of het regiment van de Gardes te voet. De Gouverneur, den Raad en de Vergadering houden hier hunne Zittingen, en het Hof van de Kancelery is 'er steets, ook worden in 't generaal hier alle publyke affairen van dit Eilandt verrigt.

Zo deze Stadt op zo een gezonde plaats stond, als ze op een veilige en voordeelige staat, zou ze in 't kort, de beste en grootste van zyne Majesteits Domeinen zyn, zo wel als zy de rykste is.

Aan de Oost-zyde van de Stadt is een Magazyn van steen opgetimmert, alwaar de voorraadt van kruidt, voor 't geheele Eilandt, altydt onder een goede Wacht, bewaart werdt. Omtrent vier mylen van de *Brugge* 't Land in, staat de Parochie Kerk van St. *George* in een zeer vermakelyke Valey.

Omtrent een myl van de Stadt, heeft de Vergadering een prachtig huis langs de weg voor 's Gouverneurs verblyf laten zetten. Men noemt het *Pelgrims*, na de naam van den Eigenaar van de grond. En anderhalve myl van de *Brugge* na 't Zuid-Westen, is *Fontabell*, 't welk de residentie van de Gouverneurs plag te weezen, alzo d'Inwoonders van het Eilandt, dat huis ten dien einde van den Eigenaar Mr. *Walrond* huurden.

Van de Brug na *Fontabell* langs 't strand, is een gefortificeerde Linie met een borstweering; en te *Fontabell* een battery van 10 stukken. Daar loopt van *Maxwel* na de *Chares* een reeks van bergen, tot aan *Harrisins* Plantagie, die het meeste Westwaards legt. De Linie vervolgt van *Fontabell* tot *Chares* Plantagie, onder welke een Battery is van 12 stukken, en van daar langs *Mellows* Baai zyn groote rotzen en steile klippen, die het Eilandt uit de natuur sterk maken en tegens alle aanvallen beschermen.

Op *Mellows* Baai is een Battery van 12 stukken, en van daar af-

affnydingen tot aan *Hole* Stadt, gemeenlyk genaamt de *Hole*.

De *Hole* legt 8 mylen van St. *George*, en 7 van de *Brugge*. 't Is een zoet fteedje, en beftaat uit eene ftraat, die nederwaards tot aan de waterzyde loopt, en van daar na de hoogte, zich in de langte uitftrekt, 't welk de geheele Stadt maakt; alzo 'er omtrent 100 huizen in zyn. De Ree is goet, en gemakkelyk voor de Planters in St. *Thomas* Parochie, om hunne goederen af te fchepen. Zy heeft een reguliere en fraaye Kerk, aan St. *James* toegewyd, van waar men ze zomtydts *James Town* noemt. Alle maanden werden daar, voor 't Diftrict van St. *James*, de Zittingen gehouden; en daar is tot verzekering van de have, een Fort met 28 ftukken beplant, als ook een Battery van 8 ftukken te *Church Point* by St. *James* Kerk.

Van de *Hole* na St. *Thomas* Parochie, na het Ooften, is anderhalve myl, en van St. *Thomas* tot aan *Speights* Stadt op de Kuft, omtrent 6 mylen.

De Linie vervolgt nog al langs 't ftrand van *Church Point* na Col. *Allen* 's Plantagie, waar onder een Fort met 12 ftukken is, dat de naam van *Queens Fort* voert. Van waar de Linie en borftweering tot aan *Reyds* Baai getrokken zyn, alwaar ook een Fort legt met 14 ftukken beplant. De affnyding vervolgt van daar tot aan *Scots* Plantagie, waar onder een Fort van 8 ftukken is. En van daar na *Bailys*, by welkers Plantagie een battery ftaat. Van *Benfon*, vervolgt de zelve tot *Heathcots* Baai, waar op een Fort ftaat met 18 ftukken dicht by *Speights Town*, voor welkers veiligheit het zelve opgeregt is.

*Speights Town* legt omtrent drie mylen en een half van de *Hole*, en was in 't eerft genaamt, *Little Briftol*, of 't kleine Briftol. 't Is de confiderabelfte plaats van 't Eilandt na die van de *Brugge*. Zy beftaat uit een lange ftraat genaamt *Jew Street*, en drie andere, die aan de water kant leggen, in 't geheel 300 huizen uitmakende. Toen ze eerft gebouwt was, kwam 'er een groote toevloeying van volk uit *Briftol*. De Planters in *Scotland* waren gewoon hunne goederen derwaards te ftuuren, omze na Engelandt af te fchepen, 't welk gelegentheit gaf om Pakhuizen te timmeren, en veel volk daar na toe trok: In die tydt geraakte de Stadt in een bloeyende ftaat; dog de *Brugge* heeft onlangs het grootfte gedeelte van de Commercie van daar na zich getrokken, als wanneer de plaats tot verval gekomen is.

Hier is een fchoone Kerk in, St. *Pieter* toegewyd, 't welk aan een van de 5 Diftricten van 't Eilandt de naam gaf; En de maandelyke Zittingen, waren voor deze verdeling hier gehouden. De Stadt wort door twee Forten befchermt, waar van een de zelve in 't midden van de Stadt legt, en is met elf ftukken beplant: Het andere aan 't Noord-einde heeft 28 ftukken; behalven een dat na de Zuid kant aan *Heathcots* Baai legt.

By deze Stad timmerde, of gaf Mr. *Hancok* een huis tot een vry fchool.

Of

Of het begiftigt is, of niet kunnen wy niet zeggen, dog wy zyn van deszelfs tegenwoordige ftaat beter onderregt, dat het t'eenemaal vervalt, zo het niet reets tot een hoop fteenen geworden is.

De Parochie van St. *Pieter*, is zo ruim dat men 'er, tot gerief, een Capel gebouwt heeft, en genaamt *All Saints*, zy legt twee mylen en één half 't Land in, by welke was *Holloways* Plantagie. Deze Capel is zo groot en fchoon, datze door de hedendaagfe Opzienders met de naam van Kerk verwaardigt is, dog zy behoort aan St. *Pieters* Parochie, alzo de Predikant aldaar beide de Parochien bediende.

Van *Speights Town* loopt de Linie en borftweering noch al tot aan *Macoks* Baai, drie mylen en een half in de lengte. Men heeft onlangs op die Baai een Fort gebouwt: van daar omtrent 2 mylen landwaards in, is St. *Lucy*'s Parochie. De Kerk, St. *Lucy* toegewyd, is zeer fraai en regulier.

Van hier na 't Noorder ftrand is een fchoone Landsdou, en langs de Kuften van *Macoks* Baai tot aan *Lamberts* Punt, zyn eenige kleine Bayen ieder door een Fort verfterkt, ter lengte van omtrent 4 mylen, van *Lamberts* Punt rondom 't Noorder ftrand tot aan *Deeble's* Punt.

En van daar na *Oftyns* Stadt in het Ooften, is het Eilandt uit de natuur fterk gemaakt door zeer hooge rotzen, en fteile klippen, dewelke 't land aldaar onnaakbaar maaken: Van *Carfet* Punt na de *Zuid* Punt zyn de klippen zeer hoog en aan een verknogt. De Zee is daar tot onder 't ftrand zo diep, dat geen fcheeps-kabel aan de grond kan komen, ten minfte voor zo verre om 't fchip te konnen bevryden; en 't is 'er zo vol rotzen, dat 'er geen aankomen aan is.

Nu moeten wy de binnenfte gedeeltens van 't ftrand na de Zuid-kant eens befchouwen, alwaar men 5 mylen van St *Lucys*, de Parochie Kerk en 't Diftrict van St. *Andrew* vind, gelegen in dat gedeelte van 't Landt genaamt *Schotlandt*. St. *Andrews* Kerk is een regulier en fchoon Gebouw, en 't Altaar-ftuk is door eene Mr. *Birchet* gefchildert, een van de befte Meefters in *Londen*, dog 't is nog niet opgeregt.

Daar is een reeks van bergen in *Schotlandt*, waar van de hoogfte genaamt werdt *Mount-Helleby*, en werdt gefchat de hoogfte grondt in het Eilandt te zyn. Van de top van deze plaats kan men de Zee rondom zien, en uit deze bergen komt de rivier op, die daar na genaamt is *Schotlandts-Rivier*: Zy valt in de Zee by *Chalky-Mount*, makende, omtrent een myl van 't ftrand, een foort van een Meer.

In dit gedeelte van 't Eilandt is een loffe grondt, die zomtydts een voet van de oppervlakte van de aarde, na dat die beplant is, tot groote fchade van de Planter na zig fleept.

Langs 't zelve ftrand, van St. *Andrew's* Parochie tot aan St. *Jofeph*, is omtrent 3 mylen en een vierde deel. In deze Parochie begint *Jofeph-Rivier*, de voornaamfte in het Eilandt; haar oorfpronk is in de klip

by

by *Davids* Plantagie, en zy valt in Zee onder *Holders*, na dat ze een loop van omtrent 2 mylen, van haar begin af, gehadt heeft. Zommige meenen dat deze en *Schotlandt-Rivier*, door 't indringen van 't zout water, door 't zant op ſpring-vloeden, eenigzints brak zyn, dog 't is niet waar: Maar de Vloeden, op andere tyden overſtroomen de weiden en Plantagien daar omtrent zo zeer, dat het zeer moeyelyk voor de reizigers, is om daar door te gaan.

Behalven deze twee Rivieren zyn 'er meeſt in alle Plantagien, bronnen van verſch water: Want graaft waar gy wilt tot eenige diepte, gy zyt verzekert van een bron te zullen vinden; van St. *Joſeph*, langs de zelve Kuſt tot aan St. *Johns*, is omtrent drie mylen en een vierde part. In deze Parochie is dat deel van het Eilandt genaamt de *top van de Klip*: Naaſt 't welke ſtaat *Draks-Hall*, een van de eerſte plekken landts die beplant zyn: En den Eigenaar Col. *James Drax* is met een zomme gelts van 300 l. een van de rykſte Planters geworden van zyn tyd, of die 'er na hem gekomen zyn; uitgezondert Mr. *Richard Walter*, die een Koopman zo wel als een Planter was.

Omtrent 3 mylen en een vierde part na de Zuid-kant van St. *Johns*, legt St. *Philips* en St. *Andrews*. Een reeks van bergen loopen van *Walronds* tot *Middleton's* Berg, en van daar na *Hardings* in St. *George*. Dit gedeelte van 't Eilandt is het laatſte van alle bewoont geworden, uitgezondert *Schotlandt*. Want dertig Jaaren na dat de Engelſchen zich eerſt daar in ter neer gezet hadden, was 'er geen Plantagie van *Codrington's* Baai langs die geheele Kuſt, en eenige mylen 't Landt in, tot dat men komt aan *Cottonhouſe* Baai by *Oſtyns*. De meeſte Parochien Zuidwaards, waren toen noch niet van de Boſſchen gezuivert. *Schotlandt* wierdt het eerſte beplant; en nu is het iets zeldzaamers een Boſch te ontmoeten van St. *Lucys*, tot St. *Oſtyns*, uitgezondert in *Schotlandt*, als het toen was, een huis daar te vinden.

Van St. *Philips* tot *Chriſt-Church*, of Chriſti-Kerk, is omtrent 7 mylen. De Kerk is in *Oſtyne's* Stad, die haar naam van een *Oſtyne* ontleent, wiens Plantagie by 't ſtrand is: En dewyl hy een dol en ſpoorloos Karel was, wierdt de plaats door hem berugt, en wierdt dierhalven *Oſtynes* genaamt, mitsgaders de Baai. Deze Stadt wordt zomwylen de naam van *Charles Town* gegeven, dog is meeſt, door die van *Oſtyne*, bekent.

De Stadts Baai is geflanqueert door twee goede Forten, een na de Zee-kant, en het ander na de Land-kant; zynde een Plat-form van de een na de ander, tot gemak van gemeenſchap-houding getrokken. Dat aan de Zee legt, is aan de Noord-zyde van de Stadt, en eer dat St. *Annes-Fort* of de Koninglyke Citadel aan de *Brug* gebouwt was, was die het beſte van 't Eilandt, zynde met meer als 40 ſtukken beplant. Het ander Fort dat aan 't Zuid-einde van de Stadt ſtaat, heeft

16 of

16 of 18 ſtukken op, beide dienende tot veilige beſcherming voor de plaats, die omtrent van dezelve groote is als de *Hole*, en op dezelve wys gebouwt, hebbende een lange ſtraat, en een laan in 't midden. Het is een van de vyf Diſtricten van 't Eilandt, zynde een Markt-Stadt, zo wel als de andere drie Steeden, waar in de maandelyke Zittingen gehouden worden. Zy is omtrent ſes mylen van de *Brugge* gelegen, en vier en een half van St. *George*. Van het Fort na 't Zuiden loopt de Linie en borſtweering tot aan de *Koninglyke Citadel*.

Anderhalve myl daar van daan legt *Little Iſland*, op *Allen* en *Carters* Plantagie, zynde omtrent een vierde deel myls van 't ſtrandt, en omtrent een myl van de gemeene weg, van *Oſtyne* tot aan de *Brugge* ſtaat de Plantagie van de gewezen Mr. *Pier*, vermaart wegens zyne tuinen, die de beſte van 't Eilandt geacht zyn, verciert zynde door de verſcheidenheit der wandelwegen, beplant, met Oranje en Citroenboomen, neffens kleine boſſchen, waterwerken, met de lieffelykſte en aangenaamſte vrugten, zo wel van deze weeldrige landsdou, als de uitgeleeſenſte van ons eigen Landt.

Het ganſche Eilandt dus zynde doorgegaan, is ons nu alleen overig, dat wy eenige aanmerkelyke plaatzen en zaken aan roeren, waar van wy niets in onze weg vermeldt hebben, om dat het ons niet luſtede den draat van de volkomen beſchryving, die wy van 't Landt maken, zo als het in zyne Parochien verdeelt is, af te breken.

Behalven de Baai, die wy genoemt hebben, zyn 'er op de Kuſt Zuidwaards, de *River* Baai, *Tent* Baai, *Backers* Baai; op de Kuſt Zuidwaards in 't Ooſten, *Skull* Baai, *Foul* Baai, *Mills* Baai, *Long* Baai en *Womens* Baai. Tuſſchen *Deeble's* Punt en *Oſtyne's*, *Six Meus* Baai na het Zuid-Weſten, en *Cliffs* Baai de Weſtelykſte in het Eilandt. Ook zyn 'er vry meer kleine Bayen, die egter geen naam hebben, of die van de Eigenaars van de Plantagien, die daar 't naaſt aan leggen, dragen.

Daar zyn ook groote Beeken die de naam van rivieren dragen, als daar is *Hochleton Cliff*, in St. *Joſeph's* Parochie, de welke omtrent een myl van de mondt van *Joſephs* Rivier in Zee loopt, ook *Harches* Rivier, by *Hayns's* in St. *John's* Parochie. Daar is een andere Rivier in Bosjes in St. *Philips* Parochie, dog de ſtroom is zo ſwak, dat die de Zee niet kan bereiken. Daar zyn verſcheide poelen beneffens ſtil ſtaande waters en putten, daar de Inwoonders hun water uit krygen. Deze zyn aan de Wind-zy of Noorder Kuſt, het eenigſte Water dat men by toelating de naam geeft van Rivier. Zuidwaards, of aan de Zuid-Kuſt, is de *Indiaan* Rivier, tuſſchen de *Brugge* Stadt en *Fontabell*, en dit gelykt meer na een Paarde-wet als na een rivier; maar by ſware regen-vloeden valt ze in Zee, zo dat dat genoeg is, om haar die eernaam van Rivier toe te ſtaan. Wat de Fortificatien belangt, daar wy

zo een wydlopige beschryving van gedaan hebben, die in haare lengte bestaan uit een Linie en een borstweering, lopende van Fort tot Fort, waar van de borstweering tien voeten hoog is van sand gemaakt; voor dezelve is een diepe gracht, en tot deszelfs veiligheit een hegge van doornen van een steekelige Plant, welkers prikkels zeer lang zyn, die als ze in 't vleesch komen, een zeer gevaarlyke wonde maken.

De sterkte en situatie van dit Eilandt, zynde het Noordelykste van de *Charibische* Eilanden, is zeer voordeelig; want het zelve is in alle oorlogen een middel van behoudenisse geweest, voor de overige Engelsche Zuidelyke Colonien, en heeft haar voor de aanvallen van den Vyand bevrydt, tot de laatste fatale slag toe, die haar Mr. d'*Herbeville* toebragt.

De Inwoonders van dit Eilandt, die zo veel moeite genomen hebben om het te versterken, hadden daar toe groote reden; want by aldien het 't rykste stuk Lands des weerelts niet is, komt zulks alleen dat de schranderheit van 't Volk daar toe niet genoeg is aangemoedigt geworden.

Om weder tot de beschryving van dit Landt te keren; zo dient, dat men daar verscheide groote kuilen of hoolen vindt, waar van eenige, als dat in Col. *Allen* 's Plantagie, zo ruim zyn, dat die meer als drie hondert man bevatten kunnen: andere kan men een halve myl of meer onder de grondt door gaan: Ook is'er een in Col. *Sharps* Plantagie, daar een waterstroom, meer als een quartier myls van deszelfs ingang doorloopt, ook een in *Okey-Hole*, naast *Wells* in *Somersetshire*. In deze holen vlugten dikmaals de Negers; wanneer zy by zich zelve bewust zyn, dat hunne fouten een sware straf verdienen, om het woede van hunne Meesters te ontgaan. Zy verbergen zich daar zomtydts heele weeken agter een, en komen 'er nooit uit, als by nagt. Deze kuilen zyn zeer ongezond van wegens de dampen. Men is van gevoelen dat de *Charibbeens* zich daar in onthouden hebben, toen zy dit Eilandt bewoonden: Dog het staat nog in twyffel of de *Charibbeens* ooit daar geweest zyn of niet.

Daar zyn weinig publyke gebouwen in de Barbados. De Kerken, Raadhuis, en 's Gouverneurs Wooning zyn al, dat eigentlyk die benaming kan hebben. De Kerken zyn altemaal fraaie reguliere gebouwen van steen, 't Gestoelte en de Predik-stoelen van Cederhout, en al de ornamenten zo bekoorlyk, als 'er eenige in 't *Britsche* Ryk konnen zyn.

De particuliere gebouwen zyn zo pragtig niet als men van de rykdom van de Planters zou kunnen verwagten. Daar zyn veel hooge huizen, ook eenige lage, want die geene die kort na 't groot Orkaan in 1676. aan 't timmeren gingen, waren zo bevreest voor een ander, dat zy hunne timmeragien lager aan leiden; maar die zedert na hen getimmert hebben, met die vrees niet bevangen zynde, hebben

hunne huizen doen ryzen tot drie en vier verdiepingen toe, ook zyn de gemakken zo fraai als in Engelandt; hier zyn weinig behangen kamers, alzo de muuren, door de vogtigheit des luchts, zo nat zyn, dat de behangzels haaft zouden rotten. De Planters zyn omtrent hunne gebouwen meer op gemak dan op pragt gesteldt: Zy zyn doorgaans zindelyk en bequaam tot wooningen van Heeren: en met dakpannen beleit, dog de schuuren en Negers-Hutten zyn met planken gedekt.

Andere zaken hier toe betrekkelyk, die eenige aanmerkinge waardig zyn, zullen by andere Hooftpunten verhandelt worden, alzo wy dit met de verdeelingen van 't Landt besluiten zullen, zo als het in 5 Diftricten verdeeldt is, bevattende 11 Parochien, en een Kapel tot gerief.

In 't Zuidelyk gedeelte van 't Eilandt. In St. *Michaëls* of *Brugge's* Diftrict, zyn

St. *Michaël*,
St. *George* en } Parochien.
St. *Johns*

In St. *James*, of 's *Hole* Diftrict.

St. *James* en } Parochien.
St. *Thomas*

In St. *Pieter* of *Speight's* Diftrict.

St. *Peters*, met
*All-Saints* Kapel en } Parochien.
St. *Lucys*

In het Noorden } In St. *Andrew Overhill's* of *Schotland's* Diftrict.

St. *Andrew* en } Parochien.
St. *Joseph*

In *Ostyne's* Diftrict.

In het Oosten } *Christ-Church* en St. *Philips* } Parochien.

## DERDE HOOFTSTUK.

### Van het Klimaat, Aardryk, en de Gewassen van Barbados.

HEbbende dus een Land-beschryving van het Eilandt gedaan, zo als het tegenwoordig is, is ons voornemen nu van het Aardryk en deszelfs Gewassen te handelen.

Wy konnen ligtelyk bezeffen, dat dit een van de vrugtbaarste Landen des weerelts moet zyn, daar het, wanneer men het eerst tot suiker rieten voort te brengen gebruikte, alle jaren een merkelyken oogst, van 3 tot negen Jaar inbragt, zonder verdere plantinge, maar alleen met wieden en zuiver te houden. Alhoewel het nu ten volle zo vrugtbaar niet is als te vooren (en hoe kan men zulks verwagten, na dat het zo veel geleden heeft?) is het egter noch zo vrugtbaar, dat met een geringe aankweeking het noch al een schat voortbrengt, die byna ongeloofelyk schynt, aan die onkundig zyn, omtrent den handel van het Eilandt; alzo ieder morgen de een door den ander 10 sch. jaarlyks profyt aan 't Nationale Capitaal van Engelandt opbrengt, buiten en behalven dat de Planter wint, en veele duizenden van monden die 'er daar en hier van onderhouden werden. Het is met zo een voortbrengende kragt gezeegent, dat weinig Landen, of mogelyk geen, het zelve te boven gaan, hoewel eenige gedeeltens wat schraalder dan andere zyn. Omtrent de *Brugge* is het aardryk sandig en ligt: in *Schotlandt* en St. *George's* Parochie by de Berg *Hilleby* en *Middletons* Berg, geeft het aardryk weder overvloedig, ook is het aardryk in de meeste plaatsen ligt en spongieus, dog zo vrugtbaar dat het 't gansche Jaar door gewassen geeft. De boomen, planten, en velden zyn altydt groen; van zommige gewassen zyn altydt eenige in bloessems, en anderen met vrugten, altydt aan de boomen hangende, zo dat men op eene tydt in dit Eilandt zien kan de groene vermaaklykheden van 't Voorjaar, en de rype bevalligheden van de Somer.

De Inwoonders zyn altydt doende met planten of zaayen, maar voornamentlyk in *Mai* en *November*, 't welk de Zaisoenen zyn, om Indiaans Koorn, Aardappelen, en andere diergelyke zoorte te zaayen en te planten.

In 't eerst was geen particulier Zaisoen voor de Suiker rieten; men meende dat alle Zaisoenen goet daar toe waren, hoewel ze in der daad wonderbaarlyk wel groeiden, dog zedert de grond niet is aangekweekt, hebbende zo lange tydt agter een gedragen, zo is het Zaisoen om Suiker rieten te planten, van Augusti tot het einde van Janua-

ry,

ry, 't beste gelukt, als in een ander Hooftstuk aangetoont zal worden.

Deze waar is de voornaamste van deszelfs Gewassen; de andere zyn Indigo, Cattoen en Gember. Daar was voor deze Kampezihout, *Kurkema*, of geele verw stoffe, en noch *Lignum Vitæ*, hoewel daar verscheidenheit van boomen, planten, vrugten, en kruiden zyn.

Van boomen, is de Medicinale Noot, daar veel van gesprooken is, zynde na 't zeggen van *Ligon*, van zo een vergiftige natuur dat geen dier het wil naderen. Hy voegt 'er by, dat die 18 voeten hoog groeit, 't welk niet waar is, want zelden groeit zy boven 8 of 9 voeten, en wordt in 't generaal gehouden voor een struik, en niet voor een boom. Daar is niets vergiftigs in, als 't bladt van de noot, 't welk gelyk andere medicynen in overmaat gebruikt zynde, doodelyk zou kunnen zyn, dog zo men het matig gebruikt, is het maar een zagte purgatie. Deze noot is dikwils gegeeten, ja blad en al, en de beesten knabbelen dikmaals daar dichte by, doch niet daar aan.

De vergiftige *Boom* is zo dik als de *Locust*, en schynt zeer schoon. Men zegt dat deszelfs sap, zo het iemandt in zyne oogen krygt, hem blindt maakt: En men acht het zeer ongezond onder zyn schaduw te staan: Evenwel maakten de Inwoonders in 't begin hunne Suiker-potten van deze Boom, naderhandt van Cederhout, en nu van aarde.

Alhoewel het sap van de *Cassavia* vergift is, maken egter de Planters voor hnnne Negers broodt van de wortel: Zy raspen die, en parssen 'er zo veel als mogelyk het sap uit, dat kneuzen zy, builen en bakken het tot het gebruik, daar wy hier boven gewag van gemaakt hebben, en dit *Cassavia* broodt werdt gehouden voor de voedzaamste spys, die ze aan hun slaven geeven.

*Coloquintada* draagt een schoone vrugt, de bast is glad, en van verscheide coleuren, als groen, donker rood, geel, en incarnaat met strepen. Dog is nu zo gemeen niet.

*Cassia Fistula* is een boom van de schielykste groei die 'er kan zyn, want men weet, dat hy in een Jaar tydt agt voeten hoog werdt. Het vleesch van de vrugt is medicinaal, en de Apothekers in Engelandt gebruiken het in hunne purgeerende middelen. De bladeren zyn van gedaante als die van een Beukeboom.

De *Tamarind-boom*, is eerst voor omtrent zestig Jaren in de Barbados geplant. Zynde aldaar uit de *Indiën* overgebragt, zo als ook de Palmboom, die door de Wyn en Olie die hy voortbrengt, berugt geworden is.

Dr. *Strubs* schryft, dat hy geloofwaardige onderregtingen hadt, dat 'er een Palmboom van 300 voeten hoog in dit Eilandt was: Maar ik ben wel onderregt dat daar nooit zo een geweest is.

De Vygeboom draagt een kleine vrugt, die by de Inwoonders in

weinig aanzien is. Deszelfs ſtam is zo kloek als een gemeene Olm-boom. De Kerſſeboom is ſlegter, deszelfs vrugt zonder gebruik en ſmakeloos. Deze Vygeboom ſchiet baarden of veezeltjes uit dezelve ſtam, uit dewelke weer wortels in de grondt ſchieten, en dus voortgroeyende, zou 'er, indien men het hebben wilde, uit dezelve een ganſch Bosje voortkomen. Dit is 't geen Mr. *Legat*, in zyn beſchryving van het Eilandt van *Diego Ruys*, by abuis, de *Pavillion* of *Tentboom* noemt, want dat Eilandt een Woeſtyne zynde, heeft het plaats om daar te groeyen, tot wat dikte het ook kan; men vindt de zelve ook in *Guinée*.

De Citroen boom is klein, doch draagt een kloeke vrugt, welkers gewigt de zelve dikmaals tot op de grondt neerhaalt: de ſteel is van een donkere koleur, het bladt gelyk dat van een Limoen, zynde van een donkere groene koleur; van de baſt van deze vrugt maken de Dames van de Barbados het heerlykſte Cordiaal van de weerelt, het geene om te verkoopen vervoert werdt; doch dit is zo goet niet, als 't geen ze voor hare Zaletten houden, want zorg gedragen hebbende dat alle Ingredientien daar toe behoorende, goet zyn, is het oneindig beeter als de keurlykſte wateren by *Philips*, en *l'eau de Barbade*, [zo als 't keurig volk haar Citroen water wil genaamt hebben], en zal buiten twyffel meer geagt werden, dan eenige van zyne koſtelyke Cordialen, indien het uit onze eigen Plantagien voort komt.

Deze boom levert ook, door de ſchil van zyn vrugt, een andere koſtelyke waar, namentlyk Succaden, die uitſteekende goet zyn, en wanneer ze wel toegemaakt zyn, alle die de Banket-bakkers in *Londen* maken, overtreffen. In der daadt, omtrent de konſt van Confituuren te maken en vrugten in te leggen, gaan de Dames van de Barbados de beſte in Engelandt te boven; want zy hebben daar toe het voordeel van het fynſte zuiker, als ook de keurlykſte vrugten die de de Natuur voortbrengt, ook overvloedt van uitſteekende bladeren, wortels, &c. om in te zulten, die beide aangenaam op de tong en gezond zyn.

De Oranje-boomen komen in de *Barbados* wonderbaarlyk wel voort, en de Planters konnen daar zo gemakkelyk van Oranje, Limoen, of Citroen-boomen *Allées* tot *avenues* voor hunne woonplaatzen hebben, als de Edelluiden van 't platte Landt, en in de Graafſchappen omtrent *Londen*, hunne ryen van Linde-boomen, of die van Olmboomen in een grooter diſtantie van de Stadt gelegen zynde. En wanneer wy overdenken, dat deze boomen meeſt altydt gedekt zyn met bloeſſems, of met vrugten beladen, moeten wy de Inwoonders, het vermaak van deze aangename wandelingen en lieflyke lommer benyden, daar de avondt koelte duizent zoetigheden bybrengt, en de Boſſchen met verſcheidenheit van welriekende reuken geparfumeert zyn; en de beſchryving van de *Elizeeſche* Velden, en Tuinen van de *Heſperides* verbeelden. Zo dat al dat

aan

aangenaam en verrukkend, in de verzieringen van de oude Poëten vermeld, maar flaauwe afbeeldingen van dit wezendlyke Paradys zyn, ook is 't onmogelyk zich binnen de palen van de deftigheit van een Historische styl te houden, wanneer men zo een verlokkende eenzaamheit behandelt.

Zy hebben alle zoorten van oranje en limoenen, zoet, zuur, in overvloedt, de vrugt daar van is kloek, en 't sap delicieus: De *China* zal niemandt kwalyk bekomen als die, die uit Spanje komt. De aangenaamheit van het Limoen-sap is zo aanmerkelyk, als de schoonheit en kloekte van de vrugt.

De Lindeboom in de Barbados is gelyk een Hulst-doornbosch in Engelandt. Over vyftig jaaren maakten de Planters daar heggen rondom hunne huizen van, alzo hunne steekels tot een fortificatie tegens de naakte Negers dienden; zy groeit 7 of 8 voeten hoog, vol van bladeren en vrugt: de bladeren gelyken die van een Limoen-boom, en de vrugt gelykt zo wel een Limoen, dat ter distantie van 9 voeten, men dus den een uit den ander niet onderscheiden kan. Het sap van deze vrugt is, zedert dat de *Punch* zo een modieuse drank in Engelandt geworden is, in groote quantiteit tot een goede prys verkogt geworden, en is nu een stapel waar, alzo verscheide vaten daar van in een Jaar na *Londen*, en andere havens van *Engelandt* en *Ierlandt* overgevoert zyn.

De Steekel-appel draagt een vrugt gelyk een osse hert; Deszelfs bladt gelykt dat van een Okkernoote-boom, en is van een bleek groene koleur, ze smaakt ook gelyk een musse Limoen.

De prikkelpeer is van betere smaak en gedaante: Zy gelykt na de *Greenfeild* peer: De bast daar van is van een bleeke groene koleur met geele streepen: Zy is grooter aan 't einde dan in het midden: Het lighaam daar van is schoon rood, gestreept met geele vlakken en zal weelderig groeyen, indien het op een muur geplant werdt, ook is de vrugt zo aangenaam als een aardbezie.

De Granaat-appel is een schoone boom, de bladeren smal, van een groene koleur, vermengt met olyve koleur: De vrugt is zo kloek niet als de Spaansche. Hier is ook de *Suursop* daar men in *Jamaica* van gesproken heeft: De Suiker-appel en *Haedoets*, 't welk een zoort van Oranje is; de vrugt zynde zo groot als een Meloen, of eerder grooter. *China-* of zoete Limoenen zyn hier in meenigte, en China-Limoenen; doch van zo veel gebruik noch profyt niet als de andere.

Daar zyn verscheide andere boomen en hesters, die ook vrugten dragen, waar onder de meeste van waarde is de *Papa*, die zo week is, dat wanneer de stam de dikte van een mans been heeft, men die met een mes kan afsnyden; men kookt de vrugt, en bedient 'er zich van met gezout varkens vleesch in plaats van raapen met spek.

De *Guaver*, zo als Mr. *Ligon* ook gezegt heeft, gelykt na een

Kriss-

Kersseboom; de vrugt is als een kleine Limoen; de bast zo dik als die van een Limoen, doch zacht en van een delicate smaak: Hy heeft in zich een vliesagtige substantie, vol van kleine zaaden gelyk de vyg, zommige wit, en zommige van een scharlake roode koleur: Deze vrugt heeft verscheide smaaken, en ons is gezegt, dat indien men de zaaden eet, dezelve, over al daar men ze loost, wederom groeyen, 't welk in 't begin van de Volkplanting aldaar aan de Plantagien veel hinder toebragt; want het vee dezelve eetende, lieten overal 't zelve weder vallen, zo dat 't een groote beslommering voor de Weylanden veroorzaakte.

De vrugt is gelyk een Queepeer, ook heeft men gelet dat de boom, als hy een halve voet hoog is, zo wel als op zyn hoogte van 18 voeten draagt, en maakt de beste *Gelei* en *Marmelade* van de weerelt, beide ver boven die van Queepeeren.

Wy moeten de Cocos-boom niet over 't hoofdt zien, dewelke 20, 30, of 40 voeten hoog werdt. De takken schieten met ruimte tusschen beide, aan verscheide kanten, uit de stam. Boven aan den top maakt zy een fraaye kroon, en alzo daar het grootste gedeelte der takken groeyen, werden zy daar door nederwaarts geboogen, ook groeyen noten, daar de laagste takken uitspruiten, die van verscheide gedaantens zyn, en de meeste zo groot als een kloeke voetbal; de huid is groen van buiten; zy hebben een vliesagtige substantie tusschen dat en de schil, die wanneer zy droog is, gelykt na de *Hemphurds* of hennip, of de bast van de *Maurgrave* boom, wiens schors wel bewerkt zynde, tot sterke touwen gemaakt wordt. De dop van de Cocos is byna een halve duim dik; die ze plukken, snyden'er een gat, zo groot als een driegulden stuk aan 't einde in, zynde vol van een heldere aangename sap, die men meende dat niet zeer gezond was, 't geen men onlangs contrarie bevonden heeft: De dop is met een substantie bezet zo dik als zy zelfs is: Zy is wit, en zo zoet en zacht als een Fransse Okker-noot. Men gebruikt zomtydts die doppen om uit te drinken als koppen, die in Engelandt tot dien einde met een zilvere randt verciert werden.

De Lezer moet onderscheidt maken in deze bomen, te weten tusschen de Cocos, en de Cacao boom, van welkers laatste de noot tot Chocolade gemaakt wordt: En is deze boom zedert weinig tyds zeer veel in de Barbados voortgekweekt; en de beste Chocolade, die ik van myn leven gedronken heb, was van de noten gemaakt, die in *Aptshill* Plantagie gegroeit waren.

Hoewel de Planters van dit Eilandt bevinden, dat zy hier zo wel groeit als in *Jamaica*, of *Hispaniola*, willen zy buiten twyffel de moeiten niet nemen om ze voort te kweeken; daar nogtans die vrugt een van de beste gewassen, die uit *America* komen, en van de grootste waarde zynde, zullen wy in de Historie van *Jamaica* omstandiger daar van handelen.

De

De *Custard* Appel draagt een vrugt zo groot als de kloekste Water Limoen. Hy is van de koleur als een worm, of zeekere groote pier. Men moet ze al eer dat men ze eet, een dag na dat ze geplukt is bewaren. Die ze dan eeten wil, snyd 'er een gat in, groot genoeg om 'er een lepel aan 't einde in te steeken, om daar mede de Vleesachtige substantie uyt te eeten, zy is gelyk een Vlaade, waar van daan ze haar naam ontleent heeft.

Dit is *Ligons* Beschryvinge, op wien men zig altyd niet vetrouwen kan: Want de koleur van deze boom is een schoon helder rood; en de vrugt zo gemeen, dat niemant dan Knegs en Negers 't zelve nuttigen.

De *Macow* boom is alleen wegens deszelfs Figuur aanmerkelyk, zynde doorgaans met prikkels omringt? Hy is van gedaante als een gemeene Wilge boom; geen mensch noch beest durft het aanraken. Hier brengt *Ligon* ons weer in een dwaling, want hy is zo hoog als een *Cocos* boom, waar van sommige omtrent 40. voeten hoog zyn.

De *Mangrave* Boom, is een Heester, die zig tot een groote wydte uytbreid. Daar druypt een soort van gom af, de welke aan malkander als yskegels neder hangt, de eene na d'andere, tot dat ze de grond raakt, alwaar ze wortel schiet, en bereikt de grootte van een boom. Zo men dit alles maar voor een boom rekent, zal de *Mangrave* wel een Bende ruytery verbergen, 't welk men evenwel beter zou kunnen zeggen van de Vygeboom, hier boven aangeroert. De *Indianen* maken touwen van de schors, en draien die zo fyn als vlas om 'er hangmatten van te maken.

De *Calibash* boom draagt een vrugt zo groot als een *Coco* en zo rond als een appel, is van een schoone groene koleur, de vrugt groeyt zo dicht aan de stam, dat men de steel, voor dat ze afgesneden is, niet bespeuren kan. Den dop wierd tot verscheyde gebruyken aangelegt, na de verscheyde fatzoenen van de zelve, zommige tot schottels, zommige tot koppen, zommige tot bekkens, en de kloekste tot water-kannen en emmers, zynde vele die 2. of 3. *gallons* in houden.

Daar zyn andere vrugtdragende boomen, als de *Anchovie Apple*, de *Daat boom*, 't Vergiftige *Riet* en de *Daay* boom, &c. Dog niet van zins zynde om hier van een natuur kundige Historie te maken, zullen wy de Lezer niet verder met de vrugt dragende bomen en heesters lastig vallen.

Van alle de bomen in dit Eilandt zou de Cattoen struyk wel tot het grootste voordeel kunnen strekken, zo als men in 't Hooftstuk van deszelfs handel zien zal. Het groeyt op tot de hoogte van een Persikboom; de bast daar van is van bruine koleur, de bladeren smal, in drie deelen verdeelt: Het draagt een bloessem zo groot omtrent als een roos, waar onder die kleyne groene scherp-puntige bladeren zyn, die het rondom beslaan. Dese bloessem bestaat uit 5. bladen, van een heldere geele koleur, hebbende verscheide purper streken na de stam, en

een geele knop of kroon met veezelingen van de zelve koleur omvangen. Na de bloessem, komt een vrugt van de zelve koleur, zo groot als een Okkernoots dop te voorschyn, wanneer die ryp is, is hy zwart aan de buyten kant. Deze doppen bevatten de Cattoen, en zo haast als ze ryp zyn, openen ze haar zelve, alzo de Zon ze open splyt.

De Cattoen boom is van geen gebruyk; hy werd byster groot en zeer hoog, voortbrengende peulen 5. duym dik: wanneer die ryp zyn, spleit de Zon ze open, zo dat de Cattoen daar uit vloeit, die zeer schoon is. Waarom 't volk tot het te verzamelen eer dat het open is past, want anderzins is ze verlooren, of anders uitstekend tot watte deekens.

De bomen, bekwaam tot Timmerhout in de Barbados zyn de volgende? De eerste en de fraaiste van het Woud, zynde de Ceder boom, is daar zeer gemeen, en dit is het meeste hout, daar men zich in het Eilandt van bedient, 't is sterk, lang, duurzaam en ligt, ook bekwaam tot het timmerwerk. Men heeft 'er een groot gedeelte van na Engeland gezonden, om trappen te beschieten, laadjes, stoelen, en andere huysraad van te maken; dog de reuk, die eenige zo aangenaam voorkomt, schadelyk zynde aan andere, daar by gevoegt de kosten van overvoeren, veroorzaakt dat de mode zo niet is doorgegaan, als het anderszins zou doorgegaan hebben.

De takken van deze boom zyn gelyk die van een Esse boom. Zy werden zomtyds van een wonderbaarlyke grootte, en het hout werd zo wel verkogt, dat Col. *Alleyne* 400. l. van eene boom gemaakt heeft, een zomme die den Lezer als ongelooffelyk zal voorkomen; dog men behoeft aan de waarheid van dien niet te twyffelen, alzo de Autor zulks van een aanzienlyk Heer (een man van eer) verstaan heeft, dewelke aan Mr. *Alleyne*, zeer naauw vermaagschapt was.

De Mastik boom groeit tot een bystere hoogte, zommige 60. voeten hoog, en de dikte na mate. Het hout daar van gebruikt men tot Windmoolens, als mede dat van de wilde pruimen boom, 't welk zomtyds ouder is, en draagt een vrugt gelyk de wilde peper in Engeland, daar het zyn naam van ontleent, en de *Locust* boom op wassende in de gedaante van een Toscaanse Pilaar, aan de voet zeer dik zynde, en by trappen tot aan de top verminderende. 't Hout daar van is van goede duur, en dient tot verscheide gebruiken in 't timmeren.

Daar is de Bastard *Locust*, het yzere woud of houdt, aldus genaamt wegens deszelfs zwaarte en hardigheidt; zy groeit zeer hoog, heeft twee maal jaars, in Maart en September, bloeisel: het hout is van een donker roode koleur. De *Lignum vitæ* Boom, Rood woud, geprikkeld Geel woud, en de *Palmeros*, de kleine en de Royale *Palmero*; de kleine *Palmero* groeit omtrent 50. voeten: de *Royale Palmero*, van 100. tot 300. hoog, en is een van de schoonste bomen van de gantsche wereldt. Twaalf jaren oudt zynde, is hy omtrent 17. voeten

ten hoog: Op zyn 40. jaren 180 voeten, en op zyn hondert jaren, wanneer ze tot volmaaktheid gekomen is, 300. voeten hoog, en maar 3. voeten in deszelfs diameter, 't bovenste of den top 80. voeten in de rondte; de takken zyn 18. voeten lang, en evenwel zyn de wortelen niet dikker dan Swaane schaften, en de vrugt niet grooter dan Fransse druyven.

De planten, die in de Barbados groeien, zyn amber, welker wortel bladen uitschiet, van gedaante niet ongelyk aan die van de tarw, als ze ryp is. De Negers delven de wortelen op, en schrappen ze om de buitenste huid daar af te halen, en benemen dus de kragt, anderzins zou ze altydt voort groeien. Die gene die geen volks genoeg hebben om ze te schrappen, zyn genoodzaakt om ze uit te broeien, welke Gember op ver na zo goet niet is als de andere: deze is zo hard als houdt, daar de geschrapte Gember wit en zacht is: En daarom werd de uitgebroeide Gember 40. *per Cent* beter koop verkogt dan de geschraapte.

Roode peper waar van twee zoorte zyn, een daar van gelyk kinder Coraal, waar men het niet van onderscheiden zou ter distantie van zes voeten. De koleur daar van is Karmozyn en schaarlake rood door een gemengt; de vrugt omtrent twee duim lang. De andere of de *Bonner peper*, is van de zelve koleur, en komt ook zo voor, dog is van gestalte als een ouwerwetze mantel knoop. De hoedanigheidt van beide, zo wel de een als den ander, is de zelve; en zyn beide zo sterk van reuk, dat wanneer ze gebrooken werden, daar zo een damp uit voort komt, dat al die daar omtrent zyn aan 't hoesten raken, na dat de peper al weg gedaan is. De *Spanjaarden* gebruiken die veel in hun zaussen, en ze geeft zulke sterkte, dat Knoflook daar flaauw en koel by is.

Verder zyn daar Comcommers, Meloenen, 16. duimen lang, Water meloenen van koleur gelyk een appel, verkoelende en goet voor de steen, ook zyn daar druiven, maar zo goet niet, nog in zo een meenigte als in de Noordelyke Volkplantingen.

De Weeg-bree boom of heester draagt een vrugt, die alhoewel niet zeer aangenaam, egter van zo een groot gebruik is, als 'er een in het Eilandt gevonden wordt, zynde de meeste voedende spys die de Negers nuttigen. Zy is van een schielyke en buiten gewone groei, uit eene wortel komen drie of vier spruiten, waar van een boven alle de andere uitsteekt, en zyn voorrang behoud, ook altydt de opperste is. Deze spruit schiet uit het binnenste gedeelte van de stam, en als ze groeit hangen de buitenste bladeren neder en rotten, dog daar komen weder nieuwe in de plaats. De vrugt groeit by na van gedaante als een lange boots dregge: Ze is geel als ze ryp is. De Negers houden 'er al zo wel of, als dat ze groen is; die zy dan kooken. De Engelsche eeten ze alleen als ze ryp is, de zelve alleen schillende. Het is een aangename, gezonde, en voedzame vrugt. De wilde Weeg-


bree

bree gelykt de andere wel, alleenlyk is ze van een Scharlake koleur, de bladeren zo breedt niet, en de vrugt nergens goet voor.

De *Banana* is van ſtam en bladeren gelyk de Weeg-bree, uitgezondert dat de bladeren wat dunder zyn, en dat de ſtam hier en daar eenige zwarte vlekken heeft; zy is van een flaauwe koleur, met eenige vermenging, over-een-komende met die van den Effeboom: de vrugt ſtaat regt over eind gelyk een bos beulingen ieder 4. of 5. duimen lang; ze is zoeter dan een Weeg-bree, en is heel goet geſtooft of gekonfyt gegeten, maar uitterlyk te zien en van ſmaak de Queepeer niet ongelyk. Die vrugt dient de Negers zo wel niet als de Weeg-bree, om dat ze zoet is, alzo zy een afkeer van zoete dingen hebben, indien myn Auteur daar geen abuis in heeft, want ik ben wel onderregt dat ze niet vies vallen van zuiker te eeten.

De vrugt, wanneer ze afgeſneden is, gelyk als men de wortel van de *Varen* (zeker kruid) doet, om daar een uitgeſpreide Arend in te vinden, vertoont de levendige verbeelding van Chriſtus aan't Kruis, het Hooft neer hangende, de Armen ten volle uitgeſtrekt, met een kleine verheffinge en de voeten kruiſſeling de eene over de andere.

Dus hebben verſcheide Auteuren geſchreven, dog ik ben van verſcheide Heeren onderregt, dat 'er niets van een verbeeldinge na een menſchelyke Figuur in te vinden is. Het is waar dat 'er een zoort van Kruis verbeelt lykt. Mogelyk zal de inbeelding 't gebrek van die verbeelding vervullen.

De laatſte en beſte van alle de uitſtekende vrugten die wy genoemt hebben, is de Pynboom, de ſchoonſte en aangenaamſte van alle die de Natuur voortbrengt. De vrugt is byna van koleur als abrikoos niet ten volle ryp: en de ſmaak van de zelve kort en mals, vol luchtgaatjes en van een zodanigen form en koleur, dat zy een lieflyk gezigt aan't oog verſchaft, en om die te proeven zeer verlokkend is. Men kan ze in Engelandt niet overbrengen, hoewel men dikmaals een proeve daar van genomen heeft. De reuk van die vrugt is van de uitterſte lieffelykheidt. De boom groeit nooit boven de 4. voeten, en de vrugt is zomtyds 14. duimen lang, en 6. in zyn diameter. Daar zyn tweederly ſoorten, de Koning en de Koninginne *Pyn*, en beide met zo veele verſcheide heerlyke koleuren geſchildert, dat zy het ſchoonſte gezigt van de wereldt aan 't oog verſchaffen.

De ſmaak daar van is wonderbaarlyk andoenend en ſcherp, en by beurten ook zoet, beide in een zeer hooge graad. Die vrugt is zo delicieus en ter zelver tydt zo verkoelende, dat zy die geene verrukt, die 'er van eeten.

Daar zyn veele andere Planten zo voor Medicynen, als tot voedſel zeer goet, als *Aloë*, 't welk een ſchone Plant is; de bladeren zyn vier duimen breed, een vierde part van een duim dik, en anderhalf voet lang, hebbende prikkels aan beide zyden. Uit deze bladeren

wan-

wanneer ze afgesneden zyn, komt de Aloë weder voort, zynde die bomen in dit Eilandt 't hele jaar door groen, en wat tydt dat men ze ook snoeit, lopen ze weder uit.

De *Sensille* Plant, of gevoelige Plant, is in de Barbados gemeen. Wanneer men die aanraakt, sluit ze haar bladeren, en in weinig tyds gaat ze weer open. De *Humble* Plant en de *Dumb Caue*, ziet men hier ook veel, mede de meeste moeskruiden en wortelen van de Engelsche, die daar wel voort groeien: dog *Look* zaad wil daar niet opkomen, en de roozebomen geen bloemen dragen, volgens 't zeggen van Mr. *Ligon*, dog hy heeft 'er abuis in, want daar is zulke goede *Look* in de Barbados, als in *Engelandt*, als ook schoone Damast en Provintie Rozen, 't gantsche jaar door.

Al onze kruiden zyn derwaardts gebragt; want wanneer de eerste Planters daar landeden, vonden zy niets van onze zoort, als Porcelein, daar het land toen zo mee overdekt was, dat men het als een onkruid moest weg werpen. Zy hebben Aardappelen in overvloet en *Yams*, 't welk een gedeelte tot voedzel van de Slaven is.

Alhoewel men weinig bloemen in 't Eilandt vind, nogtans zyn 'er eenige die zeer aangenaam zyn; gelyk als de witte Lely, die van zelfs groeit, en is schoonder bloem dan de Engelsche; de rode Lely is van de zelve grootte, dog geen van de beide aangenaam. De St. Jago bloem is zeer schoon, dog van een walgagtige reuk.

De Passie bloem, zo genaamt om dat ze eenige instrumenten van de Passie onzes Zaligmakers verbeelt, kruipt langs de grond gelyk de wilde Cypres, indien 'er geen boom is, waar tegens ze kan op groeien. Deze bloem is in de Barbados bekent by de naam van azyn Peer bloem, en men gebruikt ze om voor de groente over de Prielen heen te leggen, zo als wy hier de Kamperfoelie doen. De Water Limoen bloem werdt tot het zelve einde gebruikt. Wat de andere bloemen aangaat, daar van zyn 'er weinig of geen, alzo de hitte van 't Aardryk te hevig is, tot het voortkweken van zulke tedere gewassen.

De *Tour*, een klok bloem, zo genaamt om dat ze haar altydt op Zonnen ondergang opent: Men noemt ze in Engelandt *la Merveille du Perou.* Zy groeit Boschgewys, de bladeren hebben de gedaante van een hert, de punt te rug keerende; de bloem grooter dan een Sleutelbloem en van de schoonste purper koleur die het oog ooit beschouwde, Het zaad is zwart, met een oog van Purper, en van gedaante als een knoop, en zo hard, dat het daar toe wel zou konnen gebruikt werden.

Daar is een wortel in 't Eilandt, welken naam ik niet te weten kan komen, dog ik meen dat het de *Jams* is, waar van 't aldaar door de Negers gebragt is, en word in kleine hoogtens geplant, zo hoog als mols hopen; Wanneer het spruitjes schiet, slaan die aan ieder zyde tegens de grond neer, en groeien dan op als een stam, byna als de

Sparſies, zynde van een purper koleur, en dat geplukt zynde, als een Salade met olie, azyn, en zoudt gegeeten, is, als men niet beters krygen kan, een paſſabel koſie. De wortel is ook goet gekookt met geſprengd oſſe vleeſch, of Spek, of ook met botter en azyn. De kool die ze'er *de zevenjarige kool noemen*, is veel zoeter dan de onze; ſchiet vele loten uit wanneer ze ryp is, die weer verplant zynde, andere voortbrengen die zo ſchoon en kloek werden, als of ze uit het zaadt voortgekomen waren. Maar de gemeene kool werdt zo zeer niet als de andere gezogt; de kool boom, die 20, of 30. voeten hoog werdt draagt een bloem na gerade, gelykende na de kool in gedaante en in ſmaak.

*Eddois* is een Plant, van welkers ſteel de vleeſſige ſubſtantie gegeeten werdt, zo als wy de ſtoelen van Artichokken doen, ook is ze in alle deelen zo goet.

Wy moeten dit Hoofdſtuk niet ſluiten zonder gewag te maken van de *Withies*, die voor deze tuſſchen de Doornboſſchen kroopen, en haar aan de bomen vaſt maakten, maar nu geheel uitgeroeit zyn? Zy dragen een ſchoone en welriekende bloem, maar zo ze in een Plantagie komen, kruipen ze langs de grond gelyk peper wortel; en indien men ze niet uitgeroeit had, welk toen zeer moeielyk viel, zouden ze de groei van de Zuyker rieten t'eenemaal bedorven hebben.

Daar zyn ook allerhande zoorten van Peulvrugten in de Barbados, in zeer grooten overvloed, en ieder in zyn zoort uitſtekende. Appelen en Peeren willen daar niet voort, alzo min als vele onzer heeſter vrugten, als aardbeien, aalbeſſien, en kerſſen.

Wat het Koorn aangaat, hebben 'er de Planters nooit eenige Engelſche Tarw gezaait; en de armſte inwoonders, die hun meeſte grond tot Koorn beſpaaren, zaaien 'er alleen *Indiaans* of *Guinées* Koorn, dat ze aan de ryken verkopen, en dat voor zo een hooge prys, dat ze nog gedwongen werden naar de Noorder Volkplantingen te zenden om Indiaans Koorn te halen.

Dat gedeelte van het Eilandt genaamt de *Vlaker*, als ook het *Krenpelboſſen* woudt, zyn t'eenemaal met Koorn beplant, en veele duizende morgen Lands leggen by gebrek van volk om ze te bouwen woeſt. Het Engels Koorn is in 't algemeen in bloem derwaards uit Engelandt gezonden. Indiaans Koorn werdt zomtyds verkogt tot 2. ſch. 6. d. en zomtydts 10. ſch. de Schepel, dog gemeenlyk 5. ſch. de Schepel.

Men heeft hier geen Engelſche graanen voortgekweekt, indien ze 'er waren, is 'er geen twyffel of al het Zomer Koorn zou 'er wel opkomen; gelyk Haver &c. gedaan heeft, wanneer men eenige korrels tot een proef in de grond geſtoken hadt.

De Saizoenen om Indiaans Koorn te planten zyn voornamentlyk in *Mey* en *November*, hoewel men die ook wel het hele jaar door van Mey tot January plant.

Boom-

Boomgaarden en tuinen zyn in dit Eilandt raar, dog men zou 'er met een weinig arbeid vele dingen, buiten de Suiker rieten, konnen voort kweken, als ook de waren die 'er vereyscht werden, om een Markt in 't Landt daar van te konnen houden. De Natuur heeft gedaan en doet nog zo veel voor hen, daar zy de minste moeite niet nemen willen, om voor hun zelve iets te doen; en zich verlatende op hare goetheidt, als ook op d'onderstandt van 't gene steeds uit *Engeland*, als ook van de Noorder Volkplantingen hen toegebragt werdt, te vreden zynde met het gene zy voortbrengt, 't welk genoeg is, om de begeerte van de van de weelderigste smaak des wereldts te voldoen; zyn de vrugten zo delikaat en zo keurlyk van dit klein, dog aanvallig Eilandt.

Aangaande de Klimaat, zou men denken dat door deszels situatië, de hitte onverdraaglyk moest zyn, en waarlyk zou de hitte 8 maanden in 't jaar, niet te verdragen zyn, indien 'er geen koele luchtige windjes met der Zonne opgang kwamen, en koelder wierden na mate dat de Zon hoger klimt.

Het Landt is merkelyk koelder geworden zedert dat het van de dikke Bosschen, daar wy te voren van gesproken hebben, gezuivert is. Deze koele windjes waien uit het Oosten, met een streek of twee van 't Noorden, uitgezondert in de maanden van July, Augusti, September en October, welke tydt daar 't midde van de Zomer is, als wanneer het boven maten heet is, dog de koele windjes uit zee, de kleine Bosschen, en het lommer, als mede hunne koele huizen, maken dat de hitte nog wel te verdragen is, ook rekende men dit het gezonste Eilandt in *America* te zyn, tot omtrent 't jaar 1691. toe, wanneer men te *Cadix* eenige troepen inscheepte, om op een expeditië tegen *Martinico* te gaan. Deze regimenten bragten een pestilentiale koors met zig, waar mede 't gansche Eilandt zo besmet wierdt, dat gedurende 12. of 13. jaren, meer als een derde part van de Inwoonders weg gesleept wierden, en de meeste Zeeluiden die daar kwamen, wierden zo wel op de Koopvaardy als Oorlog-Schepen weg gerukt.

De schrikkelyke Orkanen, waar mede dit Eilandt tot een generale ruine plag gedreigt te werden, zyn nu zo menigvuldig niet als voor deze; en de ongezonde lucht die men noemde de *Siekte*, is zo veel afgenomen, dat het Eilandt haar voorige achting, gezondheids halve, weêr begint te krygen.

Uit de hoogte daar 't Landt op legt, volgt noodwendig, dat de lengte van de dagen byna altyd egaal moet zyn, alzo de Zon te ses uuren op komt, en te sesse onder gaat, 't zy een half uur voor of na, 't welk 't hele jaar zo continuert. Drie kwartier uurs na Zonnen ondergang is het donker, alzo de schemer avonden in deze Gewesten niet langer vallen.

# IV. HOOFDSTUK.

## Aangaande de Beeſten, Vogelen, Viſſen, Ongediert, en andere Dieren van de Barbados.

MEn heeft verſcheide beeſten in de andere *Charibbiſche* Eilanden gevonden, maar weinig of geen in de *Barbados*, welk, zo als men gezegt heeft, over al met varkens overſtroomt was. Daar men naderhand Laſt beeſten, en *Vee* tot s'menſchen onderhoud derwaards heeft moeten brengen.

Die Kamelen die 'er voor eenige jaren waren, of die men 'er nu nog vind, waren van verſcheide, in de eerſte Volkplanting van het Eilandt, daar gebragt. Zy willen 'er niet voort teelen, waarom 'er ook geen meer gebragt werden. Cap. *Higginbothan* van St. *Philips*, heeft 'er vier of vyf; ieder van welke een laſt van 15. of 1600. pondt Zuiker kan na de *Brugge* dragen, en keren met een diergelyk gewigt na deszelfs Plantagie, 8. mylen daar van daan gelegen.

De Inwoonders krygen uit *Engeland* de Paarden die ze voor hunne Koetſen gebruiken; en voor hun eige voerwerk, als ook voor de Keurlingen, uit *Nieuw-Engelandt*. Wat die tot gebruik van karren en gemeene *Voitures* belangt, zy werden haar eenige van *Bonariſten*, de Eilanden van *Capo Verde*, en *Curaſſau*, toegezonden.

Toen zy zich in 't eerſt daar neerzetteden, plagt *Virginia* hen met Paarden te voorzien, maar nu krygen zy ze meeſt uit *Oud-* en *Nieuw-Engelandt*, zynde hun eige tuk, moedig, ſnel en ſtout, dog klein en niet zeer fraai.

Oſſen, Stieren en Koeien, wierden aan de eerſte Planters, uit het Eilandt van *May* en *Bonariſte* toegebragt, waar van de afkomelinge nu voort telen, want men heeft bevonden dat, het vee, 't geene ſwart van koleur was en daar uit vreemde geweſten gebragt wierd, het pik en teer, dat aan het haair vaſt kleefdt, aflikten, en die haaren in 't lyf krygende, veroorzaakte zulks hun doodt, zo dat weinig daar van in 't leven aan ſtrand waren.

't Vee van de Barbados, is een tuk van middelmatige zoort. Zy ſnyden 'er zelden hunne Stieren, maar ſpannen ze in 't jok en voor de kar; gelyk als zy de koeien ook doen, latende haar daar werken en in hun Zuiker moolens lopen. Tegenwoordig zyn 'er niet veel, 't geringſte volk, die gebrek aan Negers hebben, bedienen zich alleen daar van. De Stieren zyn zo wel afgeregt, dat ze zeer ordentelyk werken.

*Aſſnegois* of Ezels gebruikt men 'er zeer veel, om de Zuiker tot de

*Brugge*

*Brugge* te dragen. Deze beeften zullen met haar laft langs wegen lopen daar geen Paarden pafferen kunnen. De eerfte kiezen haar weg, en indien een van hun komt te vallen, kunnen hem twee Negers weer op helpen; Zy dragen van anderhalf hondert tot twee hondert pont gewigts, zynde de *Affnegoes* daar zo wel als het andere Vee gebragt.

Dit Eilandt bezat geen levendig dier dat kloeker was als een verken, wanneer de Engelfche zich daar neer zetteden, zynde toen daar zulk een buiten gemeene overvloed van verkens, dat de Engelfche op hun eerfte landing, meer daar mee gekwelt als gedient waren: men meent dat ze daar door de Portugezen, om voort te teelen, zyn agtergelaten geworden, ten einde zy daar van voorraad in hunne paffagie van en na *Brefil*, zouden bekomen.

De verkens die de Portugezen daar aan landt zetteden, vermenigvuldigden daar in weinig jaren zo zeer, dat het gansche Eilandt ze kwalyk onderhouden kon: De *Europianen* en *Charibeens* kwamen van andere Eilanden over om ze op te vangen, zo dat de Engelfche het haaft de naam van 't *Verkens Eilandt* zouden gegeven hebben.

De fchapen willen in de Barbados wel groeien; dog daar zyn 'er zommige welkers vleefch zo aangenaam niet is, als het onze in *Engeland*, ook zyn daar een groote meenigte van bokken, meeft van de zelve natuur als die van *Wallis*, fmakende 't vleefch gelyk dat van de Walfche bokken. Aapen en Eenkhorentjes zyn daar in overvloedt.

De vogelen zyn hier te lande naar het zeggen van zekere Auteur, naauwlyks der pyne waard dat men 'er een befchryving van maakt. De grootfte die zy daar hebben, is een Buffaart-Wouw, kleinder dan de Engelfche Gryfe Buffaart, fnelder van wieken, en dienftig voor de Planters, door 't vernielen van de rotten, die anderzints hunne Zuiker rieten zouden ruineren, alzo zy 'er in groote menigte zyn.

Men heeft 'er ook een groote menigte van kloeke Tortelduiven; een veel fnoggerder Vogel van gedaante en koleur als de Engelfche Torteldnif, en veel beter om te eeten. De kleine Torteldnif is beter Vogel dan de groote, zynde van gedaante als een patrys, hare veders grys en rood, en bruin onder de vleugels.

Verder is in dit Eilandt een vogel gelykende een Lyfter, die ook zo genaamt werdt: Zyn veeren zyn altydt gekreukelt en zyn hooft neerhangende, als of zyn nek gebrooken was: Hy heeft 3 of vierderly ftemmen, luidt en zacht; verder een ander vogel gelyk een Winter Koninkje, die ze noemen *Quaking-trush*, zynde zeer luftig door zyn bewegen, dog hy zingt zelden of nooit, hebbende een lange bek. Daar is een fwarte vogel zo genaamt, met witte oogen: Zyn ftem is fchor gelyk die van een Specht of Roetaardt, zynde een groot verflinder van Koorn en bloeffems. Zy vliegen met troppen van veele duizenden, ook wandelende en huppelende. Een ander in koleur gelyk een *Feldefare*. Hy is, zegt *Ligon*, genaamt een Raadtsheer, *om dat zyn*

*hooft te groot schynt te wezen voor zyn lighaam*; maar zyn regte naam is een Druiloor; zynde zeer weeldrig in zyn vlugt, en zo vreemt in zyn gezang van noot, dat geen stem of instrument ze kan na bootzen. 't Is een quart Noot, 't welk een ontdekking in de Musyk is, die geen Meester tot nu toe heeft kunnen maken.

Daar zyn mossen, *Haysocks*, vinken. *Jellow-Hamers*, meezen, en diergelyke Vogels meer, daar de Engelsche geen namen toe uitgevonden hebben, alzo ze dezelve niet der pyne waardt geagt hebben, zynde klein en gering, ten opzigte van hun vleesch, veeren of zang.

De berugtste van al het gevederde Volk in *America*, is de *Colibry*, of *Gedommel-Vogel*, die, zo als zeker vernuftig Auteur zegt, wegens deszelfs schoonheidt van gedaante en manier van leven, verwonderenswaardig is, hebbende een reuk gelyk die van muscus. Hy is veel kleinder als een Winter koninkje; Egter hoewel hy de kleinste is, is hy de heerlykste van alle vogelen. Zommige van deze vogelen zyn niet grooter als het grootste zoort van vliegen, de kloekste naauwlyks een hommel in grootte overtreffende, en de koleuren van veeren van zyn hals en vleugelen vertonen die van de Regenboog. Zommige hebben zulk een glinsterend rood onder hare halsen, dat men op eenige distantie daar van daan, zou denken dat het een Karbonkel was; de buik en onder de vleugelen is ze van een vergult geel; de dyen zo groen als een Smaragd, de pooten en bek zo swart als gepolyst ebben hout, de twee kleine oogen, schynen gelyk twee diamanten, het hooft is gras groen; de veeren van 't Mannetje zyn schoonder als die van 't wyfje, en op zyn hooft heeft hy een kroon van veeren, even of het was om zyn opperheerschappy te onderscheiden. Hy is zo sterk in zyn vliegen, dat hy grooter geraas maakt door 't slaan van zyn vleugelen, dan de grootste vogelen. Hy vliegt geern dicht aan de voorby gaande man, en verrast hem gelyk een kleine dwarlwind: Hy leeft van den dauw, die hy met zyn tong van de bloessems afzuigt. Zyn tong is veel langer dan zyn bek, die holl is gelyk een riet, en van grootte omtrent als een kleine naalde. Men ziet hem zelden op de grond of op bomen, maar in de lucht op zyn vleugelen dryvende, naby de bomen daar hy zyn voedzel van trekt. De Gedommel vogels zyn magtig gezet op de bloessems van Cattoen bomen, zy zitten daar in, of in de Oranje bomen, en zyn zeer keurlyk in 't timmeren van hunne kleine huisjes in de takken. Het eenigste middel om de *Colibry* te vangen, is met 't schieten van zand, daar hy door aan 't duizelen raakt: Wanneer men hem heeft, kan men hem niet bewaren, want niemant kan hem 't voedzel geven dat hy gewoon is te nuttigen.

De beschryving van de *Colibry*, komt in de meeste dingen over een met de Gedommel vogels van de Barbados, die geen reuk hebben, als die men haar geeft na hunne doodt, wanneer ze geparfumeert, en voor

voor geschenken na *Engelandt* gezonden werden. Het glinsterend roodt onder den hals, hadt men nooit in de Barbados gezien; de buik en onder de vleugelen is van een donkere koleur; de dyen zo wel als de pooten en bek, swart]: Zyn hals is omtrent de grote van een halve okkerneut, in twee delen gespleten.

Wat het wilt gevogelte aangaat, 't zelve werdt van de Inwoonders van de Barbados weinig gezien. By hare stil staande wateren vangen ze zomtyds talingen, en een zoort van Gevogelte dat ze *Ossen en Koeien* noemen. Zy hebben een Vogel die ze de naam van het *Oorlog-Schip* geven, om dat hy na Zee uit vliegt, om ontdekkingen te doen, en men zegt dat 'er zulke vaste staat op die Vogelen te maken is, dat wanneer zy ook weer komen, het Volk luid keels roept, *een zeil*, en zyn nooit daar in bedrogen. De Schepen zullen deze Vogels ontmoeten 20. Hollandse mylen van 't Land. Mr. *Ligon* die dat verhaalt, moet juist daar omtrent zo zeer niet gelooft werden; want wanneer de windt verandert, en na 't Zuiden en Zuidt-Westen schiet, komt 'er een groote menigte van wilt gevogelte by troppen van de vaste kust overvliegen, als pluvieren, welpen, snippen, wilde duiven en talingen, dog weinig wilde eenden. De wilde duiven zyn zo vet, dat wanneer ze uit de bomen geschoten werden, neervallende zomtyds barsten; zy zyn grooter als onze duiven en van een zeer donkere koleur; zommige hebben een witte kring rondom haar hals; men heeft 'er 50. in eene schoot doodt geschoten.

Het tam gevogelte is van de zelve zoort als het onze in *Engeland*, alleenlyk dat de smaak van al die zoorten beter is. Hunne eendvogels die ze *Muscovy* noemen, zyn een uitstekend voedzel; zo ook hunne duiven, Kuikens en al hun gevogelte dat men in hokken houd.

Zy hebben eenige konynen, maar geen haazen, nog venaizoen. De konynen zyn goet en schaars, zo dat ze in 't algemeen 5. s. het koppel gelden.

Het ongediert dat men het meeste in dit Eilandt ziet, zyn slangen, waar van eenige drie voeten lang zyn: Zy dooden de Planters duiven, veroorzaken de zelve schade als ze in *Engelandt* doen, en slurpen haar melk op: Zy kruipen op een muur, ses of zeven voeten hoog, komen door de vensters in de kamer daar de melk kannen zyn, schuimen ze, en keeren de zelve weg te rug die ze gekomen waren; dog zy steken nooit iemant.

De Scorpioenen in de Barbados zyn zo groot als rotten; Zy vegten tegens de slangen, die ze aandoen om ze op te eeten, maar zy schieten altydt te kort: Zy doen nooit eenig letzel aan menschen of beesten. Daar zyn geen padden of kikvorschen. De Hagedissen waren gemeender in 't Eiland dan nu, om dat de katten ze meest vernielt hebben; Zy waren geern by de menschen, ziende hen styf in 't aan-

 gezicht,

gezicht, en horen hunne discoursen aan. Zy zyn gelyk die in Europa; hun ligchaamen zyn omtrent 4. duimen lang, hunne staarten by na zo veel, en 't hoofdt gelyk een slang, hunne ruggen van een gras groene koleur, blaauwagtig na de zyde, de buiken geel; zy hebben vier benen, en zyn zeer gaauw.

De *Musketoes* steken en byten de menschen s' nagts, en zyn in der daad de lastigste dieren die de Engelschen in *America* ontmoeten: Zy zyn gelyk de muggens in *Engelandt*, en zo menigvuldig niet in de Barbados, als in de Volkplantingen op de vaste kust, alwaar weiden, veenen en lage gronden zyn.

*Cockroaches* zyn omtrent van de grootte van een torr; als ze op menschen vallen die vast in de slaap zyn, dan bytenze tot dat 'er bloet uitkomt; en als zy wakker werden, zyn ze zo gaauw, dat men ze niet gemakkelyk vangen kan. De Negers, die dikke huiden hebben, en van wegens hun zwaren arbeid niet ligt ontwaken als zy in slaap zyn, werden dikmaals zo gebeten, dat hun huiden ter breedte van twee handen breedt gevilt schenen te zyn, of het met een roskam gedaan was. Het kan zo in Mr. *Ligons* tydt wel geweest zyn, maar het is zeker dat ze nu zo hinderlyk niet zyn: Het is waar, al waar ze aanraken, latenze een angel, en zo kinderen met smeerige vingers na bedt gaan, beknabbelen ze hen ongenadiglyk; zynde het schadelykste goet dat 'er in de Barbados is.

*Merriwings* zyn van zo een klein gestel, en zo dun en luchtig dat men ze bezwaarlyk vernemen kan als by 't geluid van hare vleugels die gelyk is aan 't geluit van een kleinen Jagt hoorn op een groote distantie. Daar ze steeken, komt een gezwel zo dik als een erwt, die een gantsche dag duurt. Deze *Merriwings*, door Mr. *Ligon* zo prachtig beschreven, zyn niet anders als 't geen wy muggen in *Londen* noemen, en *Stouts* in de Landstreek van het Westen. Alle landen die laag leggen, werden in Zomer tydt daar van geplaagt.

*Caterpillars* eeten de Aardappelen, en werden door de Kalkoenen gegeten. De *Chegoes* zyn een andere kleine zoort van schadelyk ongediert, ook zyn daar verscheide zoorten van kleinder d'een als d'ander, als mieren, &c. maar geen die 't Landt byzonder eigen zyn, en daarom niet gevoeglyk om hier geplaatst te werden, ten ware het de Woud-mier en Masstick vlieg was; de eerste vernielt het hout in de huizen. Op een hoop balken zullen ze een nest maken zo groot als een ton, en binnen in is het gelyk een Honig-raat, dog zonder honing: Zy zullen in zeer weinig tyds een stuk van een *Engelsche* Eykeboom op eeten en vernielen. Hun koleur is wit, en wanneer ze verplettert werden, komt 'er een zachte substantie uit van de zelve koleur; Zy timmeren op bomen in Bosschen, of in de huizen hunne nesten.

De *Mastik Vlieg*, die zo genaamt werdt om dat ze de Mastick bomen

men vernielt, zynde de reuk daar van zo aangenaam, dat ze de lucht parfumeert daar ze omtrent vliegt, ſtelt men vaſt dat ze de boom vernielt door een zoort van een raſp, die ze in de bek heeft, waar mede zy duizenden van hollen in den boom maakt, zo dat 'er hopen van ſtof als zaagſel onder gevonden werden.

De Zee van de Barbados, indien dat gedeelte van den Oceaan die ze omringt zo genaamt mag werden, verſchaft de meeſte zoorten van viſſchen die elders gevangen werden; ja die men zelden in andere gedeelten van de werelt ziet, zynde de Parrat viſch, *Snappers*, roode en gryze *Cavallos*, *Terbums*, *Coney-Fiſh*.

De Barbeelen werden in haar zoort, voor uitſtekend goed gehouden, als mede hun groote Zee-krabben en kreeften.

Daar is een zoort van Land Krab die zich altydt aan ſtrandt ophoud: Zy verbergen zich in huizen en holen, ook zomtyds in holle bomen; Men vind ze dikmaals op de trappen, in zaalen en in tuinen, daar ze de kruiden eeten. In Maart komen ze altemaal uit hare holen, en gaan in zulke menigte na Zee, dat ze een groot gedeelte van de grond bedekken daar ze gaan. Over eenige jaren plagten de Planters langs de gemeene wegen, over hen te ryden. Zy eeten ze nooit, maar de Negers houden 'er veel af, en houden 'er dikmaals gaſt maalen van.

De Parrat Viſch weegt omtrent 20. pond, en is van een goedeſmaak: Hy heeft ſchubben gelyk een Carper, van een groene koleur: Hy heeft geen tanden, maar ſcherpe en ſterke kaaken, en aaſt voornamentlyk op ſchelpviſch.

Wat de beſchryving van de andere zoorten van viſſchen, daar wy hier boven gewag van gemaakt hebben, aangaat, zyn wy genoodzaakt die te laten zo als wy ze in 't generaal gevonden hebben: Wy zyn onderregt dat ze alle uitmuntende ſpys zyn, en dat men ze dikwils op de tafels van de Heeren van het Eilandt opdiſt.

Wat de Schildpadt belangt, daar zullen wy in de Hiſtorie van *Jamaïca* breder van ſpreken, en ik zal hier maar alleen een fout van Mr. *Ligon* verbeteren, de welke ſchryft, dat de Schildpadt drie herten heeft, 't welk Dr. *Stubs* zegt dat hy vals bevonden heeft; want alhoewel de gelykeniſſe van de twee *Auriclas* zodanig is, als ook hunne ligchaamen of vleeſch, waar door een onverzichtige Opmerker miſleid kan werden, is het evenwel maar een hert dat drie hoekig en vleeſachtig is, &c.

In alle rivieren is maar kat-aal, en geen die 9. duimen lang is. Ook vind men verſcheide viſſchen die uit Zee komen, en in 't verſſe water blyven, als *Cophmirs*, ſnoeken, ſchollen, en eenige aalen.

# V. HOOFTSTUK.

## Van de Inwoonders, Meesters, Slaven en Negers; Hun getal, sterkte, manier van leven, spyze, oeffeningen, en vermaakelykheden.

VAn alle Engelze Volkplantingen, is dit Eilandt het eerst bevolkt geweest: De rykdom van de Planters door de vrugtbaarheidt van 't aardryk voortgebragt, lokte verscheide Heeren van goeden huizen die maar tamelyk gegoet zyn, om zich hier neer te zetten, en hun Capitaal dus te vergrooten. Alhoewel het beuzelagtig schynt, omstandigheden van Eertytelen, aan particuliere Perzonen gegeven, aan te haalen, evenwel kan men tot achting van de Barbados zeggen, dat de Koningen van *Engelandt* meer uit dat Eilandt tot Ridders gemaakt hebben, als uit al de rest van de Engelsche Plantagien in *America*; want zedert de Volkplantinge van 't Eilandt, zyn tot aanmoediging van vernuftigheidt, 13 Baronets en Ridders uit de Inwoonders gemaakt.

Baronets op den zelven dag van 18. Febr. 1661. gemaakt.

| | |
|---|---|
| Sir *John Colliton*, | Baronets. |
| Sir *James Modiford*, | |
| Sir *James Drax*, | |
| Sir *Robert Davers*, | |
| Sir *Robert Hacket*, | |
| Sir *John Yeomans*, | |
| Sir *Timothy Tornhill*, | |
| Sir *John Wetham*, | |
| Sir *Robert Legard*, | |
| Sir *John Worsam*, | |
| Sir *John Baudon*, | |
| Sir *Edwyn Stede*, | |
| Sir. *Willougby Chamberlaine* | |

Al wie ook de Kaart van de Barbados maar zal willen na zien, die zal bevinden dat de andere Plantagien door zulke menschen niet bezeten werden, zynde hier de *Walronds*, de *Fortescues*, de *Collitons*, de *Tornhills*, de *Farmers*, de *Pickerings*, de *Littletons*, de *Codringtons*, de *Willougbys*, de *Chesters*, de *Kendals*, de *Dimocks*, de *Hawleys*, de *Stedes*, de *Bideaux*, de *Alleyns*, de *Quintines*, de *Bromleys*, en andere, wiens Familien van de oudste en aanzienlykste in

in Engelandt zyn; wy dienen ook die gene niet over te ſlaan, die in der daadt een grootſe naam voert van *Palœologus* die een kleine Plantagie had by de top van de rots. Hoe hy aan die Keizerlyke naam kwam, hebben wy nooit klaar horen uitleggen; Wy kunnen ook geen geloof geven aan de Overlevering van de Familie, waar van een aan den Auteur getuigt heeft, dat deszelfs Voor-ouders oorſpronkelyke gevlugte *Grieken* waren, en afkomſtig van de Keizers van *Conſtantinopolen* van die naam, de welke in het Ooſten regeerden zedert de verdryving van de *Franſſen* door *Michaël Palœologus*, in de dertiende Eeuw, tot de ondergang van dat Keizerryk onder *Conſtantyn Palœologus* in de vyftiende Eeuw door *Mahomet de Groot*.

Al genoeg van deze afweiding, die alleen gemaakt is om aan te toonen, dat de gemeene reflexien die men op de Plantagien maakt, ten opzigte van de geringheidt der Planters, en haar oorſprong in de Barbados, zonder grond is, alzo daar zo vele goede *Familien* zyn, als 'er in eenige van de Graafſchappen van *Engelandt*, alwaar Commercie en Handel bloeiende zyn, gevonden werden. Byaldien die aanmerking waar was, zou het de achting van de tegenwoordige Inwoonders weinig krenken; de overgroote goederen die vele van hen bezitten, gelyk de *Draxs*, de *Guys*, de *Walters*, en de *Hallets*, zyn een heerlyk bewys van de vernuftigheidt en wysheid van hunne Vooronders, en een goede nodiging tot andere Koopluiden in *Engelandt*, om zich daar neer te zetten, en de zelve bezittingen trachten te verkrygen, die gelyk zyn met vele van onze grootſte Adel en mindere Edelen, van de eerſte rang in *Engelandt*. De aangenaamheidt van het Landt is inder daadt, zodanig, dat ze de rykſte wel verlokken kan, en de winſt zou groot genoeg zyn, indien men behoorlyke aanmoediging gaf, om de begeerlykſte te nodigen van daar te komen wonen. Gezondheidt en vermaak die gemeenlyk vreemdelingen zyn, wonen daar te zamen; en een vernuftig en voorzigtig man kan ryk worden met meer vermaak, als een verkwiſtende in Engelandt arm werdt.

De geſteltheit van dit Eilandt was zodanig, dat 'er menigte van menſchen na toe trokken, om het te zien en te bewonen; zo dat in weinig Jaren na dat de eerſte volkplanting daar gemaakt was, de Keurlingen van 't Land, die gene die 'er nu in *Virginie* zyn overtroffen, alhoewel 't Land op geen vyftigſte deel zo groot is: Zy vonden toen in de monſtering, 11000. ruiters en voetgangers, alle goede manſchap en zo wakker als 'er in de werelt zyn: Dat getal groeide naderhandt merkelyk aan, en in 't Jaar 1676. wanneer 't Eilandt in zyn bloeiendſte ſtaat was, onder 't Gouvernement van Sir *Jonathan Atkins*, waren 'er 20000. man, en 50000. zielen, alle Europiaanen van geboorte, of afkomſtig, en 80000. Negers, in 't geheel 150000. zielen, en dat in een Eilandt niet veel grooter als 't Eilandt *Wight* is.

Hier

Hier aan kan men zien hoe veel dit klein Eilandt gedurende omtrent 50. jaren gebloeit heeft. Daar zyn weinig Graaffchappen in *Engelandt*, daar 150000. zielen in zyn, en 't Koningryk zelfs in zyn geheel genomen, fchiet oneindig te kort omtrent de volkrykheit van de Barbados toen ter tydt; want genomen dat 'er 100000 morgen Lands zyn in de Barbados, en 40. millioenen in Engelandt, zo als 'er zyn na de befte uitrekeningen, als van *Chamberlain*, *Houghton*, &c. bevat *Engelandt* 400. maal zo veel grondt als dat Eilandt, en na gerade zou het boven de 50. millioenen Inwoonders moeten hebben, daar het geen agt millioenen heeft, na Sir *William Pettys*, en de grootfte uitreekeningen.

Het getal der zielen is zedert merkelyk afgenomen in de Barbados, zo door het vertrek van verfcheide der deftigfte Planters na Engelandt, daar ze groote goederen bezitten, en in groote overvloedt en pragt leven, als door een fatale krankte, die 't gantfche Eilandt befmettede. Zy was daar gelyk wy aangeroert hebben, in 't jaar 1691. overgebragt, en fleepte een menigte Inwoonders weg, zo wel Meefters, dienaars, als flaven, invoegen dat 'er niet boven 7000. weerbare Mannen waren, en 25000. Engelfche, en niet boven 60. of 70000. Negers, mannen, vrouwen en kinderen.

De ziekte is onlangs gemindert, en de Volkplanting neemt dagelyks toe in bevolktheidt, zo dat de gezondheidt die 't Land tegenwoordig geniet, zo ze duurt, het zelve in twee à 3 jaren zal brengen tot die gelukkige ftaat daar het te voren in was, zo 'er van binnen de moed niet te zeer benomen werdt.

Ieder vry Eigenaar en blanke flaaf, bekwaam om wapenen te voeren, is onder de Keurlingen van 't Eilandt opgefchreven, de welke nu uit omtrent 3500. voetgangers, en 1200. brave ruiters beftaan; en deze zyn zo goet en beter dan eenige reguliere troupen; want behalven dat de * *Creoliens* zulke brave mannen zyn als eenige in de werelt, zouden ze zekerlyk ftoudmoedig ftryden, om zo een ryk en aanvallig landt te verdedigen.

* *Dus noemt men de Engelfche die in de Barbados gebooren zyn.*

Wy hebben in ons Land-befchryvendt Verhaal van het Eilandt aangetoont, hoe het door de natuur en konft fterk gemaakt is; en om dat de Lezer niet verleegen zou wezen om te weten hoe een linie, van zo een lengte boven de 30. mylen langs de kuft, met manfchap bezet is, moet hy wel verftaan dat in gevalle van alarm, het Gouvernement 10000. ftoute Negers kan wapenen, die gaauw in 't behandelen van de piek, en in ftaat zyn om die affnydingen tegen alle aanvallers wel te verdedigen.

De Inwoonders zyn in deze drie orders gerangeert; Meefters, de welke zyn *Engelfche*, *Schotten* of *Yeren*, met eenige weinige *Hollandfe*, *Franffe*, en *Portugeefe* Jooden. De blanke Slaven zyn het by verdrag of by koop; daar zyn twee zoorten, zulke die zich zelve verkopen

koopen in *Engelandt*, *Schotlandt* en *Ierlandt* voor 4. jaren of meer; en zulke die aldaar door de Regering van de drie Koningryken wegens capitale misdaden werden overgevoert.

De Edellieden van de Barbados verwaardigden zich niet om eenige van de laatste zoort te gebruiken, tot dat de laatste ziekte en oorlog, hen tot gebrek van volk bragt: En van de eerste, zyn verscheide arme kinderen daar na toe gedreven, door noodt of uit misnoegen, die zich eerlyk en arbeidzaamlyk houdende, het zo ver gebragt hebben, dat ze, na de slaverny ten einde was, meesters van goede Plantagien geworden zyn, en daar na het Fortuin van hunne vrienden ook gemaakt hebben.

De Meesters, Koopluiden en Planters leven ieder als kleine Souvereinen in hunne Plantagien; Zy hebben hunne dienaren voor het huishouden, en die van het Veldt. Hunne tafels werden alle dagen gedekt, met verscheidentheidt van keurlyke gerechten, en hunne oppassers zyn talryker dan vele van den Adel in *Engelandt*; hunne Equipages zyn prachtig, hunne livreyen schoon, hunne koetsen en paarden fraai; hunne kalessen, chaises, en al het Rytuig dienstig tot reyzen, van een uitstekende pracht.

De rykste van hen hebben behalven deze landt trein, het vermaak van booten daar ze den *tour* van het Eilandt in doen, en sloepen om hunne goederen van en na de *Brugge* te voeren.

Hunne kleeding en die van hunne vrouwen is modieus, en hoofs, zynde in 't algemeen te *Londen* opgevoedt, zo dat hen ommegang aardig en beschaaft is, waar in ze onze meeste Landt Edellieden te boven gaan, de welke in een groote distantie van *Londen* wonende, met de werelt zeer weinig ommegang hebben, en door eene gedurige ommegang met hunne honden, paarden en rouwe boeren, krygen ze een manier van leven die met hun gezelschap over een komende is.

De Edellieden van de Barbados zyn beleeft, edelmoedig, herbergzaam, en zeer gezelschappig. Zy zyn nooit als onlangs, door Factien en partyschappen geplaagt geworden, en om den aanwas van verdeeltheden onder hen voor te komen, maakten zy ten tyden van de verwyderingen in Engelandt, een wet onder hen zelve, dat wie ook het woordt noemde van *Round-head* of *Cavalier*, aan 't gezelschap in zyn eige huis zou geven, een bigge en een kalkoen, en ze maakten zomtyds verbeuringen, om daar door gelegentheidt te hebben om hunne buuren te onthalen. Maar deze herbergzaamheidt is daar meest verdweenen, de Edellieden in *Engelandt* lerende, het beste goet voor hun zelve te houden, en daar niet ligt van af te scheiden. Evenwel zyn 'er noch eenige, wiens huizen steeds voor vreemdelingen open staan, en die ze alle met een blymoedig gelaat en een open hart ontfangen.

Hen gewoonlyke spys is zo als de onze in *Engelandt*. Zy hebben

Offen, Varkens, Kalveren, Schapen en Lammeren van hun eige aanfokking, of op hunne markten tegens 7. en een halve ftuiver 't pondt, 't welk daar goet koop is.

Hun tweede Geregt beftaat uit gevogelte, als Kalkoenen, ganzen, eendvogels, water vogels, kuikens, en vifch, die ze in overvloet hebben door hare wel gelege fituatie.

Alle zoorten van ingeleide vrugten tot de fauffen, als Olyven, &c. krygen ze uit *Engelandt*, gelyk ook tongen, hammen, anchovies, Caviaart &c. Hen pafteyen en broot werden van Engelfche blom gebakken, en hunne keuke knegts zyn zulke goede koks als 'er in *Engelandt* zyn.

Hen Deffert is voor al verwonderenswaardig, zynde de ware afbeeldinge van een tafel met hunne meloenen, Succaden en pyn-appelen gedekt, verrukkende.

Hun drank beftaat voornamentlyk in *Madera* wyn en water: Van die wyn zyn twee zoorten, *Malmfey* en *Vidonia*, de eerfte zo krachtig maar niet zo mal zoet als Canary, en de laatfte zo fcherp op de tong, en zo krachtig als *Champagne* wyn. Hy is roodt en gekoleurdt als *Tinto.* Zy drinken ook hunne glaazen wyn zeer koel, hebbende uitftekende Limonades van fyne zuiker en fontein water gemaakt, zo goet als wyn.

Het bloedrykfte volk onthaalt den een den ander met *Punch*, van de befte inmengfels gemaakt, als Limoenen, dubbelde geraffineerde Zuiker, en oprechte Franffe Brandewyn.

De goede Huishouders gebruiken hen eige gemaakte *Rum*, in ftede van Franffe Brandewyn. Zy hebben ook alle zoorten van andere wynen, Mout dranken, en *Cider* uit *Engelandt.* Kort om, de Inwooners van de Barbados leven in zo een overvloet, en zommige van hen zo weeldrig, als eenige in de werelt. Zy hebben alles dat tot pracht of weelde vereyft werd: Zy zyn in hun eige Landftreek volflage Heeren van alle zaken, uitgenomen lyf en leven van hunne flaaven, hebbende zommige niet minder dan 7. of 800. Negers, die van hen en van hunne Nakomelingfchap voor altoos flaven blyven.

Mr. *Walter* heeft 'er alleen boven de duyfendt, die hy alle dagen de koft geeft: En gelyk als hy in het Eilandt het meefte te zeggen heeft, zo is hy altoos zorgvuldig om ze te handhaven, en hen wel te verzorgen, belaftende aan deszelfs opzienders, beleefdelyk en voorzigtelyk met hen om te gaan.

Ieder woonhuis als ook buiten huis gelykt een fraaye Stadt, zynde meeft van fteen nieuw opgetimmert, en met dakpannen of leyen overdekt, die daar met fchepen, als ook fteenkolen tot de fmiffe, voor ballaft werden overgebragt, en alzo daar door de vragten niet hoog komen, is 'er van die behoeften in overvloedt.

De blanke flaven werden verkogt tegens 20. l. ieder; maar zo het hand-

handwerksluiden zyn, voor veel meer. Vrouwlui zo ze fraai zyn, 10. l. zo haast de tydt die ze volgens afspraak om te dienen, of ten einde van welke ze door de Wet verbonden zyn, verstreken is, zyn ze volkomen haar eige Meester; en gedurende haar slaverny, werden ze zachter gehandelt als de *Swarten.*

Haar kleeding is gemaakt van *Ozinbrig* rokken en broeken, en zomtyds van grof laken. Aan de slaven geeft men dikke broeken, schoenen, kousen, mutsen en Canevas borstrokken; En de vrouwen hebben hembden, rokken, borstrokken, schoenen en kousen die zeer zinnelyk en van goet gebruik zyn.

Wy moeten by Mr. *Ligons* verhaal nog voegen, dat de slaven wanneer ze hun tydt uitgedient hebben, 5. l. trekken, voor die geene die Britse slaven zyn. Alle andere hebben maar 40. s. Aangaande de slavinnen, daar zyn 'er nu geen als inboorlingen van 't Landt, die als de meiden in *Engelandt* gehuurt werden. Het is by geval dat 'er een uit *Engelandt* overkomt om zich te verhuuren, en geen vrouwmensch is zedert 20. jaren verkogt geworden.

Hun arbeid is niet zeer zwaar, maar veel ligter als onze dagloonders in *Engelandt*, en hun aanmoediging vry grooter; want zo ze tot iets bekwaam zyn als hun tydt om is, zyn 'er altydt genoeg die ze te werk willen stellen tot hun eige profeit.

Hun gewoonlyke kost is zo goet niet als die ze plagten te hebben by ryke Pagters in *Engelandt*; om dat ze alle dagen geen ossevleesch of schapenvleesch kunnen krygen: Evenwel kunnen zyn niet over eenig gebrek klagen, en de Planters onderscheiden ze uit de Negers, hen met beschuit uit *Engelandt* verzorgende. De Opperste van hen, werdt van zyn Meesters tafel bezorgt. De Opzienders hebben de tafels voor hen zelve in huis, wanneer den Eigenaar in *Engelandt* is.

De verscheidenheit van vrugten, wortelen en kruiden die daar groeien, is een groot behulp tot de kost van de slaven, door dien ze hun zaus en verandering verschaffen, wanneer zy van 't zoute runt vleesch, spek en visch moede zyn, 't welk hun uit *Nieuw-Engeland* en andere plaatsen toegevoert werdt.

De staat van de swarten is alleen erger, om dat hen slaverny eeuwigdurend is. Daar werd wel zo veel zorg voor hen gedragen, en eerder meer, om dat wanneer een Neger komt te sterven, den Eigenaar 40. of 50. l. komt te verliezen, daar by de doodt van een blanke slaaf, hy maar alleen 2. of 3. jaren huurloon verliest, die hy aan een ander moet geven.

Het werk van de swarten is meest in 't Velt, uitgezondert die men gebruikt in het kookhuis, Zuivering-huis, huiswerk, Moolens, voorraadschuuren, of woonhuisen, alwaar men de fraaiste en zinnelykste meiden tot huis diensten opbrengt, en de bekwaamste karels, en van 't beste postuur werden tot koetziers, voetknegten, stalknegten en

lackeyen gebruikt. Andere werden dikmaals in ambachts neringen te werk geſtelt, als kuipers, witwerkers, timmerlieden, ſmits, metzelaars, en diergelyke.

Een ſlaaf die in eenige van die handwerken een overvlieger is, is waardig 150. of 200. l. en ik weet dat 'er aan Sr. *John Bawdens* Plantagie in *Schotlandt*, 400. l. voor een die het koken verſtondt, geboden is. Zy worden alle geſchat van 40. tot 50. l. het ſtuk, en verantwoordiglyk voor hun vrouwen te dier tydt, 't welk door verſcheide toevallen bygekomen is, waar van wy in ons Artykel van den Handel gewag zullen maken.

De ſlaven uit de ſchepen van *Guinée* komende, werden by briefjes verkogt. Zy werden altemaal moeder naakt bekeken; en de ſterkſte en fraaiſte gelden het meeſte gelt. Men ſchikt ieder twee of drie Wyven toe, om 't Capitaal van de Planter zo veel te meer door vermenigvuldiging te vergrooten: want hen nakomelingſchap van geſlacht tot geſlacht zyn ſlaven, ten ware dat men hen de vryheit ſchonk: Maar de vraag is of hen *Poligamy* of veelvuldige vrouwen, de vermenigvuldiging niet meer hindert als voortzet. Het onmatig gebruik van zulke plaiſieren ontzenuwt de mannen, en doet hen vervallen, en men kan 'er geen ſterke afkomelingen van verwagten.

Indien hen wyven wat zachter gehandelt, en hunne laſten en arbeidt wat vermindert wierden, zouden 'er de Planters na alle waarſchynlykheidt hun rekening beter by vinden, door 't vermeerderen van 't getal van hunne ſlaven, en zulks zo ieder ſlaaf gehouden was maar een wyf te houden, daar men hen nu twee en meer toelaat.

Deze vrouwen zyn zeer ſtantvaſtig voor de man die voor haar Egtgenoot gehouden werd. Echtbreuk werdt voor het verfoeyelykſte van alle miſdaden by deze Barbaren gehouden, die zo jaloers zyn als de Italianen.

Wat aangaat de ergernis die zommige menſchen nemen ter zake dat de Meeſters hun Negers 't voordeel van den Doop zouden onthouden, is het met alzo weinig grond als het gemeen zeggen, dat de bekering tot Chriſtenen hen vry maakt. Zy en de hunne zyn zo wel ſlaven als te voren; alleen eenige ſchroomagtige opzienders maken wat zwarigheidt de touwen met knoopen zo dikwils te gebruiken tegens die nieuwe Chriſtenen, als ze wel tegens Ongeloovigen zouden doen.

De waarheit is, dat weinige van deze arme halſen tot het luiſteren na der Chriſtenen Leer, eenige neiginge toonen. Zy zyn met hun eige Afgodery zodanig ingenomen, dat ten ware het Gouvernement van de Barbados gemagtigt wierdt om een *Inquiſitie* op te regten, zy nooit bekeert zouden werden. Maar die genegen zyn om 't Sacrament van den Doop te ontfangen, laat men het toe, ook moedigt men ze zo ver aan, dat ze daar door naderhandt gunſtiger aangezien zullen worden. Het is waar dat de Planters niet zeer geſtelt zyn om zulke bekerin-

keringen voort te zetten; want hunne ſlaven op hoop van beter gehandelt te werden zouden alle 't Chriſtendom belyden met de lippen, terwyl het hert hun oude duivelſche Afgodery behouden zoud; daarom is behoorlyk zorge gedragen om de wezentlykheit van de bekeringe te onderzoeken, voor dat zy tot het heilig Sacrament van den Doop toegelaten werden; en 't zou wel zyn, indien de zelve zorg elders gedragen wierdt, om voor te komen dat men andere die het onwaardig zyn, aan s' Heeren Nachtmaal toeliet, de welke niet als te dikwils voor tydelyke belangen is bloot gegeven geworden.

De Negers zyn in 't algemeen valſch en verradelyk, hoewel men onder hen eenige voorbeelden van groote getrouwheit gevonden heeft, die men in het hiſtoriſch verhaal van het Eilandt aangehaalt vindt; anders zyn zyn zy voor het meeſte gedeelte geveinſt en trouwloos. Op het minſte voorval werden ze door 't goet gevoelen dat ze van zich hebben, als opgeblazen, zyn halſterrig, korzelig en wreet, en hun Meeſters zyn meeſt altoos onder de fatale dwang om ze onmenſchelyk te handelen; anderzints zouden ze niet te regeeren zyn.

Het groot getal maakt dat ze zeer te dugten zyn, dewyl ze drie tegen een zyn, en door hen veelvuldige aanſlagen om meeſter te werden, kan men wel zien dat de Planters gedrongen zyn met ſtrengheit over hen te heerſchen.

Men heeft de Hiſtorien die 'er vervult zyn van de ſtrengheit, waar mede de oppaſſers hen ondergaan vergroot, en weinig Engelſche zyn zo Barbaris geweeſt, als ze de vyanden der Plantagien afgemalen hebben, alhoewel de ſlaven na de natuur of verſtandt van de meeſters, beter of erger gehandelt werden. Het geeſſelen van hen met een leere ſweep van een paarde huidt gemaakt, tot dat ze t'eenemaal aan bloet zyn: Het binden van handen en voeten zamen, en zo geſlagen, en daaar na met pekel gewreven te werden, zyn Bullebacken om kinderen bang te maken, gelyk de ſprookjes van *Rauw-hooft*, &c. En evenwel als wy inzien hoe genegen dat ze tot luiheit zyn, en dat de Fortuin van hun Meeſters by na ten volle op hun zorg en arbeidt beruſt, kan men de oppaſſers niet laaken, dat ze hun traagheit en zorgloosheit ſtreng ſtraffen. Zommige van hen zyn zo achteloos geweeſt, dat ze vuur dicht aan de zuiker rieten gelegt hebben, waar door ganſche Landen met zuiker riet en ook huizen in vlam geraakt zyn; het uitblaazen van een pyp tabak tegen een dorre ſtomp van een boom, door eenige andere van hen, de wind daar op vattende, en een landt met zuiker riet daar dichte by zynde, wierdt alles wat 'er voor de windt was, vernielt en verbrandt. Mr. *James Holduppe* en Mr. *Conſtantine Silveſter* hebben over eenige jaren door zo een toeval 10000. l. verlooren.

Hen koſt is zeer ſlegt, en evenwel zyn ze daar mede te vreden,

 miſſchien

misschien nog beter zynde als die ze in hen eige Landt hebben Hen beste spys is weegbree, die ze kooken of braden, en dan eten. Zy bebben nu twee of drie maalen s'weeks zoute visch, makreel of spek.

Zy hebben eenig broot van Indiaans koorn gemaakt van 't gewas van 't Land, of van *Carolina* gehaalt. Dog van dit is zo een overvloed niet onder hen. Ieder huisgezin heeft zyn hut, voor de mannen, vrouwen en kinderen. Zy zyn van stokken, tienen, en Weegbree bladeren gemaakt, waar door ieder Plantagie wel na een kleine *Africaansche* stadt gelykt, en 't huis des Planters, als de Souverein, is in 't midden van de zelve.

By ieder hut is een klein stuk lands met een tuin alwaar de Negers Potatoes, *Yams*, *Cassavia* wortelen, &c. planten, Zy hebben ook een ander zoort van voedsel genaamt *Loblolly* van *Maize* gemaakt, welkers airen zy braden en dan eten.

De blanke slaven werden zomtyds met deze *Maize* gespyst, die men aldus voor hun klaar maakt. Het wordt in een mortier gestampt, en in water gekookt, en dan met wat zout gegeten, strekt het hen tot een gerecht. Het is een slecht voedsel, en zelden gebruikt men het laatste, ten ware in een tydt van groote schaarsheit. Indien een os, stier of koei of eenig zoort van vee by toeval komt te sterven, houden de Negers daar gastmaalen van, en de blanke slaven hebben zich dikmaals niet verontwaardigt om hun deel daar van te nemen.

Al de Inwoonders van het Eilandt zyn zo zeer op 't maken van zuiker gezet, dat ze geen grondt tot weilandt willen missen, 't welk de vleesch gerechten, die alleen tot de tafel van de Meesters dienen, vry schaars maakt.

De blanke slaven en Negers maken broot van *Cassavy* en Aardappelen Vele ordinaire Planters op hunne eerste Volkplanting in het Eilandt, waren met het laatste te vrede; dog nu meel, blom, en beschuit overvloediger zyn, tonen de Meesters weinig lust om iets anders als tarwen broot te eeteu.

De drank der dienstboden en slaven is *Mobbie*, gebrouwt met *Potatoes*, water en zuiker; *Kowwou* van Melasses water en Gember, *Perino* van de *Cassavy* wortel; na dat de oude wyven 't zap gekauwt hebben, zyn ze gewoon het zelve in 't water uit te spuwen, waar in het 3. a 4. uuren werkt, en zich van de vergiftige hoedanigheit zuivert. De wortel werd daar in met het zap gedaan, en deze drank komt het naaste van alle aan Engelsch bier. 't Is een zeer morsige bereiding, en men zou aan de lekkere smaak geloven, dat het een delicate drank moet geweest zyn.

Weegbree drank werdt gemaakt van Weegbree met water gemengt, en wel gekookt, de volgende dag door een teems gegooten, en gebottelt; dan is ze goet om in de tydt van een week uitgedron-

dronken te werden. Het is aangenaam en sterker als sek.

Daar is een andere vocht genaamt *Kill-Devill*, van de schuim van de zuiker gemaakt; Zy is sterk, dog niet zeer smakelyk, en valt zelden de slaven te beurt.

Pyne drank werd door het perssen van de vrucht gemaakt, en de vocht door een teems gietende: Daar na werdze gebottelt. Dit is een van de beste dranken die het Eilandt verschaft: De Planters drinken dikwils van deze aengename liqueur, en wanneer ze eerst gemaakt is, werd ze by *Nectar* of Goden drank vergeleken.

Men geeft de Negers dikwils een groote kroes *Rum* om ze tot hen werk aan te moedigen; en een pyp tabak en een zoopje is het aangenaamste geschenk dat men hen kan doen.

Zy werden alle morgen te 6. uuren door 't luiden opgewekt, en ten elven houden zy middagmaal. Ten eene werden ze weer na 't velt uitgeluit, en moeten tot ses uuren werken.

Hen mans kleding is grove wolle rokken of *Ozinburgh* hemtrokken en broeken. De vrouwen hebben rokken en borst rokken van 't zelve: De mannen, *Monmouths* mutsen, en de vrouwen het zelve. Zy hadden voor deze ook in eenige Plantagien, ruige deekens tabberden om zich daar in te bewinden als ze verhit waren, welke gewoonte door Col. *Walrond* is ingevoert, en veel beter is als hen longe pypen door de *Rum* te verteren.

De Zondagen zyn voor de Negers de eenigste dagen van plaisier, en de vernuftigste van hun, in stede van zich te verlustigen, of wat uit te rusten, zo als 't oogmerk is dat ze doen zouden, besteden die dagen met het maken van touwen van de bast van zekere bomen die tot dat gebruik bekwaam zyn: Zy verkopen ze aan andere dienstboden, blanken of swarten, voor eenige behoeften die ze hen verschaffen

Daar is een groot onderscheit tusschen de Negers; die gene die in de Barbados geboren zyn, zyn veel dienstiger als die uit *Guinée* gebragt werden. Mr. *Ligon* kon deze aanmerking niet maken; de Volkplanting was te jong, maar de *Creolien* Negers zyn over al beter geagt als de nieuw overgekomen, die ze *Sout Water Negers* noemen, de welke zy verachten, en warderen zich hoog, om dat ze in de Barbados geboren zyn. De kinderen die jong uit *Africa* overkomen, zyn ook betere slaven als ze opgewassen zyn, als mannen en vrouwen die daar van daan komen.

Aangaande hen wooning, door de grond die hen de Meester toeleit, hebben ze gelegentheit aan de handt om verscheide wortelen en planten te zayen, om bokken, verkens en gevogelte voort te teelen, die ze verkopen of zelfs eten; en zommige van hen door hen vernuftigheit, inzonderheit zo ze handwerklieden zyn, komen 40. of 50. l. waardigte zyn, en zomwylen meer, 't welk zy slim genoeg zyn om buiten hen Meesters kennis te houden. Die wat weten by eente schrapen, kopen klederen

beter

beter dan die hen Meester geeft, als de mannen, witte Hollandse rokken en broeken, een hembd, en zilvere haken. De vrouwen maken ook dat hen ryke mans hen een hembd kopen, een fraaie rok en borstrok, en haair snoeren voor haar hooft om zich op heilige dagen op te schikken. Zy kopen dikwils een deel van de voorraadt van de blanke slaven, die zulke dronkaarts zyn, dat ze daar van afstaan om gelt, om *Rum* te kopen, 't welk de *Kill-duivel* is door *Ligon* aangeroert, en zo geringe drank is, dat geen Planter van eenig aanzien die nu wil drinken: Deszelfs kelders zyn beter voorzien.

Als de Negers aan een doode stier, koey of paart kunnen komen, staat te zien dat ze haast weg daar mee weten: Maar de Planters dragen zorg dat ze hen niet in de weg geleit werden, aanstonts de zelve begravende, of op een andere manier aan een kant makende, dat zy 'er niet by kunnen komen, uit vrees dat zy ze zouden eeten, en daar door met eenige besmettelyke ziekte aangedaan werden. Daarom is het zeker, dat de Heeren geen dienstbooden aannemen die van krengen eeten, wat genegenheidt zy 'er ook toe mogten hebben; want men moet bekennen dat de nieuwelingen zeer greting zyn na zo een gastmaal, als ze eerst in de Barbados komen. Daar is ons een voorbeeld daar van verhaalt in een ongeluk dat Col. *Helms* overkwam, de welke over eenige Jaren een kaveling van Negers gekogt hebbende, die zy hem voor zyn Plantagie gezonden hadden, zo gebeurde het dat een koei door eenig kwaat toeval kwam te sterven: Waar op hy order gaf dat men ze in een put 40. vadem diep zou smyten, niet denkende dat iemandt van de slaven zou gewaagt hebben, om zich daar in neer te laten dalen: Maar de Negers de put niet toegestopt hebbende, en denkende dat 'er de koei zo gemakkelyk uit te halen zou zyn, als zy 'er ingekomen was, sprong een van hun 't eerst in de put, en wierd door een ander gevolgt, deze door een derde; een vierde volgde hem, en deze de vyfde, tot verscheide reisen, tot dat eindelyk den Eigenaar de lucht krygende van 't gene 'er gebeurt was, zyn ongeluk zag, in de doodt van deszelfs slaven, en belettede nog dat de sesde de andere niet volgde. 't Geen *Ligon* zegt dat de Planters Aardappelen broot eeten, lydt geen dispuit, en verscheide hebben my bevestigt, dat ze het boven tarwen broot prefereeren.

Wat aangaat 't kaauwen van *Cassavy* wortel door de oude wyven, zulks is een valsheit, of is te minste in de Barbados by menschen geheugenis niet gepractiseert geworden, de *Perino* zynde van *Cassavy* gemaakt, opgewerkt met zuiker na dat ze gebakken is. Daar werdt nu geen drank van Weegbree gemaakt. *Pynappel* drank iets van de koleur van Mée hebbende, smaakt scherp gelyk de *Pynappel*, is een verkoelende drank, en al te goet om aan dienstbooden of slaven te geven, die mogelyk een sterke gedistileerde vocht liever zouden hebben.

Wat

Wat aangaat de tabberden van ruige dekens, daar Mr. *Ligon* van ſpreekt, die zyn nu buiten gebruik: wat de reden daar van is dat ze in onze tydt zo goet niet zyn als ze in de zyne waren, laat ik door de Heeren van de Barbados beſliſſen.

In de vlakte van de grondt die hen toegeleit is, behalven de kleine tuintjes tot ieder huisje behoorende, die nu met lange dikke ſtokken gemaakt werden, en met riedt overdekt, verſcheide verdelingen rondom hebbende, planten zy Weegbree bomen, zo dat hen huizen niet gezien kunnen werden; zy zyn niet aan malkander, maar een kleine diſtantie d'een van de andere uit vrees voor brandt.

Aangaande hen uitſpanningen Sondaags, de grootſte hoop van hen danſt, of worſtelt den ganſchen dag, mannen en vrouwen door malkander. In Mr. *Ligons* tydt danſten de mannen onder zich zelve, en de vrouwen onder haar, dog nu is het zo niet. Zy hebben twee muzyk inſtrumenten gelyk keteltrommels voor ieder Compagnie danſſers, waar mede zy een zeer barbare melody maken. Zy hebben andere muſicale inſtrumenten, als een *Bangil* onze in eenige dingen niet zeer ongelyk, behalven in de muzyk; de *Rookaw* 't welk is twee gekapte ſtokken, en een *Jinkgoving* 't welk een zoort van handklopping is op de mond van twee die geen wys houden. Zy ſpelen altemaal zamen, en laten 'er ſtemmen ondergaan die een verbaaſde harmonie maken.

Zy zyn zo veel meerder in getal als de Blanken, dat men denken zou dat het onveilig voor de *Engelſchen* is onder hen te wonen; en evenwel is het gevaar door die meerderheit zeer gering, inzonderheit zedert 't Gouvernement zorg gedragen heeft, om zulke ſterke Forten te laten opwerpen als 'er onlangs gebouwt zyn.

Dit zyn de redenen waarom de Planters veilig kunnen zyn. De ſlaven werden van verſcheide plaatſen in *Guinée* overgebragt, de welke de een van d'ander in taal verſchelen, en gevolglyk kunnen ze in de Barbados geen vrye ommegang met elkander hebben; of als zy het al doen konden, haten ze malkander zo dodelyk, dat zommige van hen liever door de handen van de *Engelſche* zouden willen ſterven, dan het met andere *Africanen* aan te ſpannen, om tot het afſchudden van hen jok een aanſlag uit te voeren. Geen van hen mag eenige wapenen aanraken, ten ware op order van hen Meeſters: Zy werden in zulke dwang gehouden, dat ze een ſchrik hebben om na hen vryheit te denken, en wanneer ze de *Engelſche* zien monſteren en het exercitie doen, kan 'er geen grooter ſchrik in de werelt zyn als die daar ze dan door bevangen werden. Het is waar dat de *Creolian* Negers niet onder dat getal zyn; zy ſpreken altemaal *Engelſch*, en verre daar van daan dat ze voor een monſtering bedugt zouden zyn, verſtaan ze het exerceeren zeer wel, en zyn 'er heel gaauw by.

De wyze hoe dat de *Engelſche* Kooplieden voor zich zelve tot in 't

laaſt handel dreven, was met 't zenden van ſchepen na *Africa* met kraalen, tin, aarde potten, lakens, hoeden, kopere ſtaaven, meſſen, en poppegoet; dog nu werdt de handel gedreven met het verzenden van musketten, kruit, vuurſteenen, kaarsſmeer en gediſtilleerde wateren. Zy handelen van *Lierra Leona* af tot aan *Capo Negro*, een zeer uitgeſtrekt landt langs de kuſten, omtrent vyftien hondert mylen in de lengte, waar in vele fraaye Koningryken zyn, welkers Koningen hen onderdanen en krygsgevangens verkopen; zommige geringe luiden hen knegts, hen kinderen, en zomtyds hen wyven. Zy zyn alle afgodedienaars, en het voorwerp van hun verfoeilyke Godsdienſt is de Duivel, zo ze eenig voorwerp heeft, of zy in 't geheel wel een Godsdienſt hebben. De *Creolian* Negers zyn verre van zo een Duivelſche Godsdienſt te hebben; en zo ze al eenige hebben, moet het de *Engelſche* zyn, want zy hebben geen gelegentheit om eenige andere te leeren. De uitheemſche ſlaven geloven dat ze in hun eige landt zullen keren; welk geloof zy daar van daan met zich brengen. Zommige van deze arme bloeden zyn zeer vernuftig, en andere zeer plomp. Zy werden goede handwerklieden, als zy 'er een begrip van beginnen te krygen, en zulke zyn een ſchat voor de Planter; want de voornaamſte rykdom van het Eilandt beſtont in ſlaven, waar van eenige zo groote menigte hebben, dat hen Capitaal van dat Artikel alleen, boven de 20000. l. beloopt: Wanneer ze door een ſterfte aangetaſt werden, is de Planter bedurven, ten ware het een wel gegoet man zy, die deszelfs Capitaal kan vernieuwen: Het moet ieder jaar weer vol gemaakt werden, of hy zou haaſt volk te kort komen voor zyn werk, want daar moet een groot getal van zyn, by na de helft weg ſtervende eerze het werken gewoon zyn, en de *Poligamy* van deszelfs Negers weinig ſtrekkende tot nuttigheit van zyne Plantagie. Ieder *Pickaninny*, of jonge Neger een maant oud zynde, is waardig 6. l. en die koopmanſchap in 't algemeen ryſt of valt, gelyk alle andere op de markt.

Het bloet van de Negers is byna zo ſwart als hunne huiden. Doctor *Towns* zegt dat hy 't bloet gezien heeft, te minſte van twintig die adergelaten waren, zo ziek als gezond, en dat de oppervlakte van dien zo donker is als de grond van eenig *Europiſch* bloet, na dat het eenige tydt in een ſchotel geſtaan heeft, 't welk een bewys is dat de ſwartheit van de Negers gelyk als hun aanklevende van binnen is, en niet door het verzengen van de Son veroorzaakt werdt, inzonderheit ziende dat andere ſchepſels die onder de zelve klimaat en hitte leven als zy, zulk vloeyendt bloet hebben als die in Engelandt zyn.

Wat ook deze Doctor aan de *Koninklyke Maatſchappy* heeft gelieven mede te delen, ben ik door aanzienelyke lieden onderregt geworden, die 't bloet van duizenden van hen gezien hebbeu, dat 'er geen onderſcheit is tuſſchen de koleur van 't bloet van een Neger en dat van een

een *Europiaan.* Tot een bewys zeide hy my, dat Col. *Titcomb* een Neger met zuiker verbroeid had op verscheide plaatsen van zyn ligchaam, 't welk daar in witte vlakken gemaakt had, en deze witte vlakken de een door d'andere zo getrokken, dat de Neger volmaaktlyk blank wierdt; en zyn huidt wierdt zo teder, dat het overal blaren en sproeten door de Son kreeg, 't welk indien deszelfs bloet swart hadde geweest, nooit die uitwerking gehadt zou hebben. Deze verandering van een *Æthiopaanse* huidt zo in koleur als natuur, noodzaakte den Eigenaar om hem als een blanke slaaf te kleden. Daar en boven, alle Doctoren die in 't Landt woonden en verscheide geanatomizeert hebben, verzekerden den zelven Heer, dat 'er geen swartheit in 't bloet van de Negers, noch eenig ander onderscheit tusschen hen ligchaam en dat der Blanken is.

Men zou denken dat de last van een Plantagie daar dikwils 2. a 300. mannen te onderhouden zyn, zeer groot moet zyn, en dit werdt onder de Meester door een Hooft Oppasser bestiert, met een jaarlykze wedde van 100. of 150. l. en deszelfs onderhoudt, 2. of 3. onder opzienders, rekenmeesters en andere bedienden, die alle genoeg te doen hebben om de dingen in order te houden.

'T Geen van de Barbados gezegt is, met betrekking tot de dienstboden en slaven, kan ook voor *Jamaica* dienen, dewyl zy de rykdom zyn van dat Eilandt, zo wel als van dit Landt, en hen werk en manier van leven het zelve.

Eer wy dit Hoofdstuk besluiten, zullen wy eenigzints gewag maken van de uitspanningen der Blanken, zo wel Meesters als slaven, die hen tydt van vermaak hebben; de slaven op heilige en Feestdagen, de Meesters wanneer het hun gelust, gelyk in andere Landen.

Speelen, als kaarten, dobbelsteenen, triktrakken, ging voor dezen vry meer in zwang en met meer buitensporigheit in de Barbados als tegenwoordig; maar zy zyn genoodzaakt stille vermaakelykheden te nemen meer als werkelyke, wegens de gesteltenis van het Landt, dat tot het jagen of valkenieren niet bekwaam is. Zommige hebben ondernomen om verkens te jagen die wilt in de bosschen liepen, of bokken, met een half slag van honden, zynde van Bul en Wind-honden voort gekomen. Maar men mag het eigentlyk wel noemen een kortswyltje, van een *Mongrel* of iemandt wiens ouders van tweederley landaard zyn, zonder dat zich egter iemandt aan dat loopje stoordt.

De turf na 't zeggen van *Ligon*, zal nooit goet genoeg zyn, noch de grondt zacht genoeg om een klootbaan in de Barbados te maken. Maar Milord *Grey* toen hy Gouverneur van 't Eilandt was, heeft de redenen van dezen Auteur t'eenemaal wederlegt, want hy maakte zo een baan in Mr. *Hothersalls* Plantagie, de welke hy verhuurde, en daar was een andere lang te voren na de Noordzyde op de rots.

Beeren hebbenze ligtelyk wel, maar men heeft tot nog toe geen proef van die jacht genomen, want de vermakelykheden van de Heeren in dit Eilandt werden meest binnen de deur aangerecht.

Het zwierig volk schept het grootste behagen in Baals en Muzyk Concerten; de mannen van plaisier, in 't drinken en goet geselschap, en alhoewel men men zich zou inbeelden dat men een schrik zou hebben om zulke heete wyn als die van *Madera* te drinken, in zo een heet Landt, is het evenwel bekent dat zommige van hun 5. a 6. bottels daags gedronken hebben, en het verscheide jaaren uitgehouden hebben. Het sweeten is een uitsteekend hulp middel in dit geval, en is door vele met goet succès gedaan.

*Madera* wyn wit en rood, die men hier drinkt, is in de natuur tegen alle andere strydig, want ze kan geen koele kelder verdragen. *Fransse* en *Rynsche* wynen werden nooit in de Barbados bewaart, en komen ook niet wel met de magen van de Inwoonders overeen, indien ze die zo gestadig dronken als in Engelandt. Weinige zyn op *Canary* wyn gestelt.

Daar kwam eens in dit Eilandt een Compagnie van Poppe Kramers uit Engelandt, en ze zetteden hunne schone kraam op aan de *Brugge*, alwaar om de nieuwigheit van de zaak, zy een goede stuiver wonnen: Van daar trokken ze na de Zuid Eilanden, en daar van daan weer na huis. Wy zyn verwondert dat het voorbeelt door eenige van de jonge Compagnie van speelders te *Londen* niet nagevolgt is geweest; zy zouden beter gedaan hebben over te gaan, om in de Barbados na hunne vrye wil te speelen of te werken, als 't huis gebrek te lyden, tot dat ze door de Magistraat tegens wil en dank derwaarts gezonden werden.

De slaven in de Barbados aapen de kortswylen en oeffeningen van 't gemeene volk in *Engelandt* na, voor zo verre als ze met de hitte van 't Klimaat over-een-komen, en dewyl ze alle *Engelsche* zyn gelyk die van Engelandt, moet de Lezer in hen manier van leven, oeffeningen of uitspanningen, geen groot onderscheit verwagten.

VI. HOOFT-

## VI. HOOFDSTUK.

### Van het Gouvernement van de Barbados, Civiel en Militair; Van de Wetten, Hoven van Justitie, Publyke Ampten, Inkomsten en Kerk-zaken.

HEt Gouvernement van de Barbados bestaat gelyk dat van andere Volkplantingen, uit een Gouverneur en Raadt, die door de Koning of Koningin van *Engelandt* aangestelt werden, en door een Vergadering door de Vrye Eigenaren van ieder Parochie verkoren werden, twee tot ieder.

De Gouverneur is des Konings of Koninginne verbeeldende Perzoon, zo wel in deze als in de andere Plantagien. Hy is Capitein Generaal, Admiraal en Kancelier van het Eilandt, en heeft de magt om alle zoorten van Commissien beneden die van Generaal, uit te geven; om de Vergaderingen by een te doen komen en te dissolveeren; om Raden aan te stellen, alle misdaden te vergeven, behalven verraadt en moort, en zelfs in die gevallen uitstel te verlenen; alle Officieren die het niet by Patent zyn, af en aan te zetten. In een woort, met een Souvereine magt te werk te gaan, nemende het Advys in van deszelfs Raadt onder de Koning of Koningin van *Engelandt* volgens de Wetten van dit Eilandt, en hy heeft een negative stem in 't passeeren van alle Acten van de Vergadering. Als Kancelier van de Barbados, is hy gemagtigt om aan wien het hem gelieft te vergunnen, administratien en executoriale brieven van goederen van perzoonen die *ab intestato* zyn komen te overlyden, 't welk onder zommige kwade Gouvernementen, een voordelige tak van de Prerogative geweest is.

De tegenwoordige Gouverneur is *Mitford Crow* Schiltknaap, met een jaarlykze wedde van 2000. l. 't Was voor deze maar 1200. l. maar toen plag het Eilandt groote geschenken aan ieder Gouverneur op zyn aankomst te doen, en noch zo veel ieder jaar om deszelfs goede gunst te verkrygen, 't welk met der tydt tot een zoort van aloud gebruik gemaakt wierdt, en van de Gouverneurs als hen Recht afgewagt wierdt.

Haar tegenwoordige Majesteit deed die bezwaarnisse ophouden, door 't verbieden van zulke vrywillige giften in toekomende, en om het aan een andere kant goet te maken, vermeerderde zy de jaarlykze wedde tot 2000. l. Daar zyn niet te min verscheide wettige vervallen en

voordelen aan vaſt, de welke het Gouvernement by de 4000. l. s' jaars waardig maken, behalven de 500. l. s' jaars voor de huur van 't huis dat tot deszelfs reſidentie gebouwt is, op gemeene koſten in *Pelgrims* Plantagie, 't welk tot deszelfs gebruik geſchikt is.

Den Raadt beſtaat uit twaalf perzoonen, die gemeenlyk mannen van de beſte middelen en qualiteit van 't Eilandt zyn. Zy werden door de Koning of Koningin door brieven van *Mandamus* aangeſtelt. En op de doodt of wegzending van eenige van de Leden, heeft de Gouverneur magt om hen vacante plaatzen met andere te vervullen.

Hen werk is de Gouverneur in alle voorvallende zaken tot het Gouvernement betrekkelyk, met raadt en daadt by te ſtaan, en als Controleurs over hem te ſtaan, indien hy de palen van deszelfs Commiſſie te buiten ging. In de Vergadering maken zy het Hogerhuis, en matigen zich aan een volle negative ſtem gelyk het Huis van de Lords in *Engelandt*. De Preſident van den Raadt in het afwezen van de Gouverneur en van den onder Gouverneur, vervult deszelfs plaats, en ieder Raadsheer zit met de Gouverneur in 't Hof van de Kancelery.

De manier van de verkiezing van de Vergaderingen, hen zitten, ſtemmen en paſſeeren van Wetten komt zo na als mogelyk is, aan die van 't Huis der Gemeentens in *Engelandt*.

Aangaande hen magt en voorregten, die zyn alle in 't breedt in de Wetten van de Plantagien ter neer geſtelt, waar aan wy de Lezer refereeren, als mede om te weten welke dat nu in kracht en gebruik in dit Eilandt zyn, alwaar de wetten van *Engelandt* altoos gevolgt worden, zo verre als ze met de Coſtuimen van de Volkplanting overeen komen.

Om de Juſtitie des te gemakkelyker te kunnen adminiſtreeren, is het Eilandt in vyf diſtricten verdeelt: Over welke zo vele Rechters zyn die ieder in de zyne preſideert, en houden hen Hoven van gemeene Pleidoyen om alle zaken te horen bepleiten, volgens de Wetten van *Engelandt*, en de Coſtuimen van de Barbados.

De Eerſte van deze Hoven werdt gehouden in *Oſtines*, de laatſte Maandag en Donderdag in January.

De twede aan de *Brug*, s' Woensdags, Donderdags en Vrydags daar aanvolgende.

De derde aan de *Hole* s' Maandags en Donderdags daar aan volgende.

De vierde te *Speigts* s' Woensdags en Donderdags daar aan volgende.

De vyfde in de Parochie van St. *Andrew*, Vrydags en Zaterdags daar aan volgende.

Zy continueeren hunne reſpective Zittingen van vier tot vier weken tot

tot de 26. September jaarlyks, en dan adjourneerden zy zich tot de laatste Maandag in January.

Van deze Hoven kan in alle zaken boven de 10. l. aan de Gouverneur en deszelfs Raadt geappelleert werden. En van die in zaken boven de 500. l. aan de Koning of Koningin en Raadt in *Engelandt*. Behalve deze Hoven heeft men

Een Hof tot het verleenen van Copyen van Orgiginieele Schriften.
Een Hof van de *Exechequer*.
Een Hof van de Admiraliteit.
Twee Meesters in de Kancelery.
Een Clerk van de Kroon.
Een Procureur Generaal, *Hodgel*, Schiltknaap.
Een Solliciteur Generaal, *Will. Rawlins*, Schiltknaap.

In 't jaar 1698. collecteerde dezen Heer, 't Ligchaam van de Wetten van de Barbados in een Boek, 't welk door order van de Vergadering gedrukt wierdt, en dat Boek der Wetten door een Bill in de zelve Vergadering gepasseert, *werdt geacht en gehouden voor een goede Wet en Statut-Boek van dit Eilandt van de* Barbabos. Deze Wetten staan alle verkort in het Traktaat, daar wy dikwils gelegentheit gehadt hebben om van te spreeken. Daar en boven is 'er een Klerk van de Vergadering, een Stadts Schryver in de Kancelery, en een Prevoost Maarschalk; Dewelke de Hooft Officieren in de Wet en in den Staat zyn; de eerste naast aan de Gouverneur, en die daar wy reets gewag van gemaakt hebben zyn; de Tresaurier van 't Eilandt, de Secretaris, en de Gouverneur's Secretaris.

Behalven deze, heeft het volk van 't Eilandt Agenten in *Engelandt* om voor hen zaken zorg te dragen, wien zy 250. l. s'jaars toe leggen; een zeer fraye wedde, en door 't geven van diergelyk salaris, zou men kunnen denken dat de Planters geen reden hadden van zo bekommert te zyn, om zelfs de zaken van 't Eilandt te besolliciteeren. Daar zyn thans drie van deze Agenten.

Aangaande de militaire affaires van de Volkplanting, de zelve werden onder de Gouverneur door Colonels bestuurt, in de verscheide gedeeltens van 't Eilandt, alwaar 5. regimente te voet zyn, en twee te paart, behalven het regiment en de Bende van de Guarde, ieder bestaande wanneer ze voltallig zyn, uit meer als 1200. mannen.

Ten tyde van Oorlog maakt de Gouverneur Generale Officiers tot het beter bestieren van de troepen, als een Luitenant Generaal en een Majoor Generaal. De laatste Heeren die deze Commissie hadden waren.

*Abel*

*Abel Alleyne*, Schiltknaap Luitenant Generaal.
*John Holder*, Schiltknaap Majoor Generaal.

Voetvolk.

Het *Brugge* Regiment is het kloekste, en genaamt het Koninglyk Regiment of het regiment van de Guarde te voet. Het bestaat wanneer 't voltallig is, uit 1400. koppen, en is gekommandeert door Col. *Hallent.*

Het *Zuydelyk* Regiment; 1200. gekommandeert door Col. *Tho. Maycok.*

Sr. *Josephs* Regiment, 1200, gekommandeert door Col. *Rob. Yeamans.*

Sr. *Thomas* en Sr. *James* Regiment, 1200. gekommandeert door *Tho. Alleyne* Schiltknaap.

Ostine Regiment, 1200. gekommandeert door Col. ———

Het *Noordelyk* regiment gekommandeert door Col. *Hen. Pierce.*

Ruitery.

Het Zuidelyk Regiment te paart 1000. mannen, gekommandeert door Col. *Tho. Sandifort.*

Het Noordelyk Regiment; 1000. gekommandeert door Col. *John Freer.*

De *Guardes du Corps*, of Bende van de Guarde bestaan uit 130. Edellieden, en op alle publyke gelegentheden, wachten zy s' Gouverneurs Perzoon op.

De manier om de Keurlingen op te schryven, op de been te brengen en te betalen, komt onder dat Artykel in de *Wetten van de Barbados:* Derhalven zullen wy hier niets van zeggen, maar tot de inkomsten overgaan, de welke zulke zyn als die tot de Koning of Koninginne 's gebruik gegeven zyn. Als eerst, de 4. en een half *per cent* op alle goederen die afgescheept werden, 't welk aan de Kroon toegestaan is, en gemeenlyk 't eene jaar door het andere, 10000. l. jaarlyks bedraagt.

De belasting daar aan is 4. pondt van het buskruit voor ieder ton van elk schip dat daar ontlaad, en werdt altydt in Specie betaalt, belopende omtrent 600. l.

Daar is ook een belasting op de *Madera* wynen, 4. l. 10. f. de pyp, 't welk jaarlyks op omtrent 7000. l. beloopt.

En op alle andere liqueuren, 't welk niet boven 2000. l. opbrengt Deze zyn vaste belastingen; de andere zyn zulke die door de Vergadering tot de dienst van de Volkplanting gelicht werden, en dat werdt in

in 't gemeen gedaan door een Pondt tax of *Pole Tax*, en zommige jaren heeft het belopen op 20000. l. Dog ten dienste van de Koning of van de Koningin en hunne Erfgenamen is niets vastgezet, uitgezondert de 4. en een half *per cent.* De andere twee belastingen zyn geschikt tot het gebruik van de voorraadt magazynen en Forten: En de Barbadiers zeggen het zelve van de belasting van 4. en een half *per cent?* Met wat reden, zal naderhandt gezien werden.

De Parochie belastingen werden door de voornaamste van de Parochie geheven, tot onderhoudt van de Predikant en den Armen, en tot behoorlyke reparatie der Kerken. Dit brengt ons natuurlyk over tot de Kerk zaken van 't Eilandt, de welke onder 't bestier zyn van een Gesurrogeerde of in de plaats gezette, door de Bisschop van *London* aangestelt, de welke is de Bestierder van alle de Engelsche Volkplantingen in *America*: Alwaar na 't voorbeeldt van zyn Lordschaps yver tot de Kerk van *Engelandt*, deszelfs Geloof en Godsdienst voor 't grootste gedeelte striktelyk beleden werden. *De Wetten van de Barbados ordonneeren en belasten dat alle perzoonen in dat Eilandt wonende, zich zullen schikken na 't Gouvernement en de Discipline van de Kerk van* Engelandt.

Daar zyn zo weinig *Dissenters* in dit Eilandt, dat 'er zedert 't jaar 1690. geen publyke Vergadering met een Predikant gehouden is. De laatste Presbiteriaansche Predikant aldaar, was Mr. *Vaughan*, en zedert zyn doodt, heeft niemant van deszelfs gevoelen het waardig geagt zo ver te gaan om het zelve voort te planren.

De Predikanten hebben goet toegeleidt loon, de minste Prove jaarlyks waardig zynde 150. of 200. l. en die van de *Brugge* Stadt 6. of 700. l.

De tegenwoordige *Gesurrogeerde* is de Eerwaardige Mr. *Berisford* die de Godvruchtige en geleerde Mr. *Cryer* opvolgde, zo als deze den eerwaardige Mr. *William Walker* Predikant van St. *Pieter* gedaan hadt, en een Lidt van den Raadt, de eerste aan wien het de Bisschop van *Londen* gelieft heeft deze eerwaardige bedieninge op te dragen.

De Vergadering hadt onlangs in overweging genomen om een Collegie op te rechten en dat te beneficeeren, waar aan groote Legaten gemaakt zyn tot opvoeding van hun jeugt: Want ieder Planter kan die last niet dragen van zyn Zoonen na *Engelandt* te zenden om daar opgevoet te werden; 't welk de rykste ongelegen gevonden hebben, door 't veraf zyn van de Ouders en Opzienders van de kinderen, en door de toegeeflykheit van hunne Correspondenten alhier, de welke om deze jonge Heeren te vleyen, op hoop van hunne Commissien te krygen, wanneer ze in 't bezit van hunne goederen zullen zyn, of om hen te verplichten gunstelyk van hen aan hunne vrienden te schryven, hen al 't gelt geven daar ze om vragen, en daar door krygen zy dikmaals een manier van uitsporigheit die op hun ruine uitkomt. Dit zou men

voorkomen zo 'er bekwame ſchoolen in de Barbados waren, zo als men ze 'er gemakkelyk hebben kan.

Mr. *Tho. Tryon* die het belang van dat Eilandt zo wel als iemant verſtondt, beweert dat het zenden van hunne kinderen na Engelandt, een groot hinderpaal geweeſt is tot redres van hunne grieven, want wie kan zich inbeelden dat zy onder zulke zware laſten zittten, zo als zy klagen, wanneer zy 2. 3 4. 500. l. s'jaars aan hunne zoonen in *Engelandt* konnen verſchaffen, de meeſte van hun jonkers en pronkers werdende in de uitterſte graadt, en zich boven andere doende uitſteken door de zwierigheit van hun dragt en equipagie; Waar uit zegt hy, *beſloten werdt dat ze wonderbaarlyk ryk geworden zyn, en zo verre dat men niet denken kan dat het kwalyk gedaan, of eenige onderdrukking is, belaſtingen op hunne gewaſſen en waren te leggen; dog de wyzer zoort zyn menſchen van andere gevoelens, zo wel als ik zelfs.* En wederom, *de loſſe en buitenſpoorige opvoedinge van onze jeugt* (ſchryvende aan een Planter,) *is een ware aanwyzing van rampen en ellenden voor u landt, want in weinig jaren komen ze tot beſtier van publyke zaken.*

Al deze onkoſten en ongelegentheden zou men voor een groot gedeelte kunnen voorkomen, door de oprechting van een Collegie en Boekery aan de *Brug*, met geleerde en godvruchtige Profeſſooren in de Wetenſchappen, om jonge Heeren te onderwyzen, zonder hen aan de gevaren van de Zee bloot te geven, en de noch fataalder gevallen van verlokking en kwaadt gezelſchap in *Engelandt*, alwaar gelt na hun wil hebbende, wanneer ze hunne jaren noch niet hebben, om te weten hoe zy 'er zich van bedienen zullen, gaan zy gedurig in hunne doorbrenging en verkwiſting voort, tot dat zy niet meer hebben om te verteren.

Gelyk de Heeren van de Barbados wel onderſtellen kunnen dat den Auteur van deze waarheit zeer wel onderrecht is, mogen zy ook wel weten dat hy zeer veel exeptien tegens deze kwade gewoonte in te brengen heeft, maar niet genoeg om der zelver afſchaffing te betwiſten.

# VII. HOOFDSTUK.

## Van de Zuiker-Rieten, en de manier van maken en rafineren van de Zuiker, als nu in de Barbabos gepractiseert werdt; als mede een Verhaal van de natuur en gebruik van die Koopmanschap, Rum en Siroopen.

WY hebben in 't eerste Hooftstuk aangetoont in wat tydt de Zuiker Rieten in de Barbados eerst geplant begonnen te werden. Wy zullen nu zo wel aantonen hoe die Planten toen wierden voortgekweekt, als hoe de zelve nu werden behandelt.

Om die Plants wille is het, dat vele duizenden *Engelschen* zich met hnune huisgezinnen en goederen na de West-Indien begeven hebben. Daar door zyn ze van een geringe staat, tot een van aanzien en van rykdom gesteigert. Door de zelve hebben vele duisenden van huisgezinnen hun onderhoudt gekregen, en zyn in Engelandt ryk geworden; de publyke inkomsten, Handel en Navigatie zyn gevordert geworden, en 't Nationale Capitaal tot over de drie millioenen aangegroeit. In een woort, de korrel door die Plant voortgebragt, hebben zeer goede kenders gezegt, een substantie te bevatten, die, zo ze altemaal by een was, zo kloek als 't gansche Eilandt zou zyn.

De Zuiker groeit in een lange steel die wy een Riet noemen, vol van leden, twee, drie, vier of vyf duim op zich zelven, en omtrent ses voeten hoog, de spruiten en takken aan den top zo hoog klimmende, dat het omtrent by de acht voeten in al maken kan. Het ligchaam van het Riet is omtrent een duim diameter, zelden meer. De koleur van de toppen van 't Riet is een zuiver gras groen; van het Riet zelfs, geelachtig als het ryp is. Het is met eene dunnen huidt of bast overdekt, wat hardt aan de binnenste kant, zynde van een witte spongieuse substantie vol van zap die de dienstboden en andere zuigen, en een groote kwantiteit daar van eeten zonder hun gezondheit te benadelen. Niets is aangenamer dan dit zap wanneer 't Riet ryp is: 't Is ook zeer voedende en gezondt als men het matiglyk gebruikt. Hun manier van het te eeten is op deze wyze: Zy snyden den huidt of bast af, en steken 't pit of spongieuse delen in hun mont, wanneer 't sap daar uit vlugger zal komen, als honing uit de graat, en deze zoetigheit gaat die van de honing zo ver te boven, *als een Pippeling een wilden appel doet.* Het

is niet mal zoet, maar het zuiverste en beste zoet van de werelt. De natuur van dit zap gelykt veel na dat van appelen, maar is iets dikker; 't Is geel wanneer het Riet ryp is, zuiver en zonder eenige kwade smaak, en gaat van 't verhemelte af zo zoet als het 'er aangekomen is. Van dit zap werdt Zuiker, Rum, en Siropen gemaakt.

Het Zaizoen om de Zuiker rieten te planten is van Augusti tot het begin van December zomtydts, welke rieten niet ryp werden voor dat ze vyf vierdedeel jaars of anderhalf jaar in de grondt gestaan hebben.

Hun manier van groeyen is in spruiten, drie, vier of vyf uit een wortel. Zy zyn niet alle van een fatzoen, 't zy in diepte of lengte, na de deugtzaamheit van 't aardryk, en na de saizoenen. Zommige rieten zullen niet boven de drie voeten hoog ryzen, en andere zes, en de toppen van die rieten gaan boven de negen voeten in de hoogte, stoel en al, en zomtydts zyn ze onder de zes. Deze toppen van de rieten strekken tot zeer goet voedzel voor paarden en swart Vee, maar de vaste rieten werden na de mole gebragt voor 't gebruik daar wy naderhandt van spreken zullen.

De manier om ze te planten is door 't graven van lange grachten in de aarde, omtrent ses duimen diep, en zo veel breedt; en men legt 'er in een dubbelde ry rieten langs de gracht, d'een by d'ander, van het eene eindt van de gracht tot het ander; dan werdt die met aarde toegestopt, men graaft een andere gracht, en dan weer een andere, omtrent twee voeten distantie d'een van d'andere, tot dat het gansche landt met rieten beplant is. Dus brengen ze een grooter getal spruiten voort, want nu schiet een tak uit het lidt van het riet, daar de eerste Planters gewoon waren een stuk van het riedt lootrecht in een hol op zekere distantien in de grondt te steken; en hebbende drie of vier spruiten, welkers geheel gewicht op eene wortel berustede, wanneer ze sterk opschoten, wierden de wortelen door de stormen losgemaakt, en zo verrotteden ze, en waren nergens goet voor. Door deze nieuwe manier van planten is de wortel in veiligheit, en 't gewas is toegenomen. Zy komen kort op na dat ze geplant zyn; In omtrent 12. weken zyn ze twee voeten hoog.

De voornaamste zorg van de Planters is deszelfs rieten wel te laten wieden, 't onkruidt daar zeer gaauw tusschen in groeyende, en eertyds, inzonderheidt de *Withies*, zynde een kruiper die langs de grond kruipt, en zich aan de rieten vast maakt, waar door ze hun groey beletten.

Men moet ook de wortelen nazien, of 'er eenige van gemist hadden, om ze in tydts door andere te vervullen, op dat 'er niets uit de grondt schiete dat de Plant schadelyk mogt zyn.

Indien de *With* de Plantagie overstroomt heeft, of dat de Planter verzuimt heeft de plaats weer op te vullen van de wortelen die van tydt

tydt tot tydt afvallen, waar door den Oogſt ten dele ryp en ten dele groen is, en die dan nooit afgeſcheiden kunnen werden, als door veel meer arbeidt als ze waardig waren, zo brandt de Planter de rieten tot op de grondt af. Door dit middel, hoewel hy zo veel tydt verlieſt als deszelfs rieten gegroeit hebben, nochtans verlieſt hy zyn planten niet, want het vuur raakt de wortel niet, de welke aanſtonts wederom uitſchiet, en het verbetert de grondt en vernielt de rotten. Zy doen dit door 't aanſteken van vuur aan de buiten zyden van het Velt in een Cirkel geheel en al rondom het ſtuk lands. De rotten begeven zich van de kanten na 't middel punt, en de vlammen dit op 't laatſt ook bereikende, werdt 'er een ſwerm van verteert.

Dit ongediert wierdt daar door *Engelſche* ſchepen gebragt, en ze knabbelen en zuigen de Rieten zodanig, dat ze naderhandt verrotten. Ten tyde van de *Turnado* in November en December, vlieden de rotten na de huizen, daar ze al zo veel ſchade zouden kunnen doen, maar ze werden dan zo veel gemakkelyker verdelgt.

Men is nu gewoon de rieten te meſten, 't welk gedaan werdt wanneer dat ze geplant zyn, of wanneer dat ze opkomen en twee voeten hoog zyn, en dit is de grootſte moeyelykheit en onkoſten die de Planter onderworpen is, want indien dat meſten niet nodig was, zou een derdepart van de Negers het werk kunnen doen.

Wanneer de rieten ryp zyn, 't welk men aan hun koleur kan weten, werden ze met een byl of ander werktuig een voor een afgehouwen, want ze zyn te dik om met een ſeys afgemaait, of met een hand ſeys afgeſneden te kunnen werden. Als zy ze afſnyden, dan werden ze geſchooren, van de top afgehouwen en van bladeren en ſpruiten ter zyde ontbloot, die men bewaart tot het gebruik daar wy reets van geſproken hebben.

De rieten dus afgeſneden zynde, wierden als takkeboſſen met de teenen die 'er tuſſchen groeyen, opgebonden dog werden nu alleen met de toppen van de rieten opgebonden. Als dan werden ze door ezels in karren na de moole gevoert, of door paarden derwaards gebragt.

De moolens die men in 't eerſt daar in gebruik hadt, waren Veemolens; dog onlangs heeft ieder gegoet Planter een of twee windt moolens, en zommige drie, gelyk als op Sr. *Richard Hacket*, Sir *Samuel Huſsbans*, en Col. *Draxs* Plantagien.

Hun Vee en Windt-moolens zyn op de zelve manier als de onze in *Engelandt* gemaakt, en zy maalen dus de rieten in de vee moolens. De paarden en 't vee aan hun takels vaſt gemaakt zynde, gaan rondt, en draayen in de rondte de middelſte rolſteen, de welke getandt zynde om de andere van het bovenſte einde te draayen, de zelve rondt doen gaan. Zy draayen alle drie op de zelve middelpunten, de welke van geel koper en ſtaal zyn, gaande zo gemakkelyk, dat een man,

 het

het hantvatzel van een van de rondte by de hand houdende, alle de rolsteenen rondom kan doen gaan, maar wanneer de rieten tusschen in de rolsteenen gelegt zyn, is het een goet trekken voor vyf ossen of paarden. Een Negerin legt de rieten in aan de eene zyde, en de rolsteenen halen ze door aan de andere zyde, daar een andere Negerin staat, die ze ontfangt, en aan de andere zyde van de middelste rolsteen legt, die ze na de andere weg trekt.

Deze werking drukt het zap uit, en de *Engelschen* doen verders niet aan de rieten: Maar de Spanjaarden hebben een pers om het overige van de overblyfselen van de liqueur uit te perssen, na dat de eerste maling gedaan is. Hun werken is van weinig belang, hoewel zy 'er zo veel zoeken als het mogelyk is uit te halen.

Mr. *Ligon* van wien een gedeelte van dit verhaal van de Vee moole genomen is, spreekt daar breder van; maar deze Vee molens zyn mee st buiten gebruik geraakt, zynde wel 40. windt molens tegens een Vee molen; de rollen zyn van hout met yser beslagen, en zy perssen het zap zo door en door, dat men geen pers nodig heeft om 't zelve uit te drukken, want in een uur tydts droogt de Son de rieten zo sterk, dat ze goet zyn om verbrandt te werden.

Onder de rol-steenen is een holle plaats waar in al het zap dat van de rieten afloopt, ontfangen werdt, en door lode pypen of lode geuten overdekt en besloten, in een regenbak werdt gebragt dicht aan de trap, daar men van 't moolenhuis na 't kookhuis gaat.

De gekneusde rieten die men in Barbados *Trash* noemt of ondeugendt goet, werden in de Son gedroogt, en zedert dat het hout schaars geworden is, gebruikt men die tot de voornaamste brandtstoffe aldaar. *Zy maakt* zegt Mr. *Ligon een slap en ongestadig vuur, veel slapper als hout of koolen, in 't kooken van de Zuiker.*

Wanneer de Zuiker eerst in dit Eilandt geplant wierdt, bragt eene morgen van rieten zonder eenige verdere planting of mestinge meer op, als nu vier, vyf, ses of zeven jaren te gelyk: De zelve wortel schoot nieuwe takken uit, en die waren volder van zap dan de rieten te dezer tydt zyn, de Zuiker toenmaals van zo een groote substantie zynde, en zulke menigte van kostelyk zap inhoudende, daar de Planters nu tot een klein district lands bepaalt zynde, en dat zo dikmaals met de zelve plant uithalende, zonder ooit stil te laten staan, is de grondt daar door zo schraal geworden, dat ze thans genoodzaakt zyn ieder jaar te mesten en te planten, tot zo verre, dat hondert morgen riets een dubbeldt getal van menschen meer vereisschen als te voren, wanneer het Landt deszelfs natuurlyke kracht behieldt, 't welk toen niet alleen gewisse oogsten voortbragt, maar ook minder onkruidt, 't geen zedert door de herhaalde mestingen toegenomen is.

De meeste Zuiker Eilanden, inzonderheit de Barbados, hebben een zoort van witte krytachtige keyzelgruis, genaamt *Marle*, twee of drie

voo-

voeten diep in de aarde, 't welk uit zich zelve van een heete gesteltenis is, en dat is zodanig door mesten toegenomen, dat zy hun oogsten in alle de drie zaisoenen missen, en aan de andere kant in een nat jaar, groeyen de rieten welig, en komen nooit tot rypheit.

Men zal zekerlyk eenige tegenwerpingen, ten opzichte van dit in de Barbados, hier tegens inbrengen; want het geen gezegt is van de onzekerheit van het vuur van de gedroogde rieten, kan alleenlyk betrekkelyk zyn tot de nalatigheit van de dienstboden, in 't onder houden van dien, want zo 'er een brandstoffe is, zal die altydt een gestadige en krachtige vlam geven.

Wat aangaat de *Marle*, die men zegt hier zo veelvuldig te zyn, is zo schaars, dat ik door een Inwoonder van 't Eilandt ben onderrecht geworden, dat hy zelden of nooit daar eenige gezien heeft, noch ook eenige gronden te heet bevonden, of een Zaisoen te sterk voor deszelfs rieten.

Wy hebben hier voren gehandelt van 't groeyen van de rieten, en het uitpersssen van het zap in een Vee moolen: De behandeling is byna de zelve in een watermole; dog dit is betrekkelyk tot *Jamaica*, en die Eilanden alwaar de rivieren gemeender zyn als hier. Het voornaamste onderscheidt tusschen het eene en het ander, bestaat alleen in de manier van de rolsteenen te draayen, 't zy door trekken of door de windt.

Wanneer de vogt in de regenbak is, moet ze daar niet boven een dag in blyven, op dat ze niet zuur werde. Daar van daan werdt ze door een geut die aan de muuren van 't Kook-huis vast gemaakt is, in de Zuiver of kook ketel gevoert, en daar gekookt tot al de vuiligheit of grove substantie die boven op komt dryven, afgeschuimt is. Deze is de kloekste ketel in het Kook-huis, en als de vogt gerafineert is, neemt men ze uit de ketel, en men brengt ze in de twede, en zo vervolgens in de derde, vierde, vyfde, sesde en zevende. De laatste werdt de *Tach* genaamt, alwaar ze het langst kookt. Men houdze gedurig roerende en kookende, tot dat ze tot een dikte komt; en evenwel brengt ze al dat kooken maar tot een dikke kleefachtige substantie, zonder te korrelen of tot een graan te werden, 't geen niet geschieden zou zonder de loog die 'er in gedaan wer dt Deze loog wierdt over vele jaren gemaakt van de assche van de *With*, die in het velt zo schadelyk voor de rieten is: Men legt ze in 't water en kookt ze daar in tot dat ze een zekere kracht krygt, vervolgens werdt daar van een kleine kwantiteit in de kook-ketel gedaan wanneer de Zuiker aan 't kooken is; waar op die aanstonts korrelt en hardt werdt.

De hoedanigheit van de loog is scherp, en dat zuur maakt dat de kleefachtige substantie, van een scheid, t'zamenloopt en korrelt, en dus is het Candy en werdt Zuiker. Zo een droppel daar van in de ketel gedaan wierdt wanneer de liqueur eerst aan 't kooken is,

zou

zou ze t'eenemaal bedurven werden, en men zou 'er nooit Zuiker van kunnen maken.

De loog die men nu gebruikt, werdt van kalk gemaakt, die men in gemeen water te trekken gezet heeft. De ſlaaf die kookt, maakt de liqueur ſterker of ſlapper na de deugdelykheit van de rieten, en daar is nooit eenige bruine of witte Zuiker zonder dit Kalk water gemaakt, of pot aſch van de zelve deugdt, die men zeer zelden gebruikt, zynde nooit zo goet, noch zo goet koop als kalk water bevonden.

*Muſcovado* Zuiker, een woordt van de *Portugeezen* van *Breſil* ontleent, de welke van de bruinſte zoort is, vereiſcht zomtydts ſterker kalk-water als onze Zuikerbakkers of rafinateurs in 't rafineren van de witte Zuiker gebruiken: En zonder deze bewerking zo als gezegt is, kan het zap van de rieten nooit gebragt werden tot een vaſt beſtaanlyk ligchaam, noch een blinkende korrel verkrygen, dog zal een platte vadzige Siroop blyven, van een zware en grove natuur, noch gezondt, noch aangenaam. Want gelyk het zap van het riet een volmaakt zoet is, waar in de zultige t'zamentrekkende, bittere en ſcherpe hoedanigheden zwak en onmachtig zyn, zo kan het zonder haar toedoen tot geen ligchaam komen: Waarom kalkwater die dit alles in zich heeft, daar in gedaan werdt, wanneer de Zuiker begint te ryzen met een onſtuimige, onbeſtierbaar woede, door de geſting van het vogt van het kalk-water, en door de heftige hitte van het vuur veroorzaakt.

Om het overlopen van de zuivering ketel voor te komen, doen zy 'er een ſtuk boter in niet grooter als een kleine neut. Dit, alhoewel 'er twee of drie hondert gallons of 5. a 600. ſtoopen vochts in zyn, zal het ten eerſte neer doen ſlaan in zyn Cirkel in de kookketel, 't welk ontſtaat uit een zoort van tegenſtrydigheit tuſſchen de zoute zalpeterachtige eigenſchap van het zap van het riet, en het levende zwavel van de boter. Uit de Kook-ketel, wanneer het tot een bekwame ſubſtantie gebragt is, werdt de vocht in de koelbak gedaan, genaamt de Koeler, alwaar ze blyft tot dat in ſtaat is om in potten gedaan te werden, die nu van aarde werden gemaakt, en aan ieder een bekent, zynde dagelyks in de Banket winkels te zien in *Londen* en elders. Zy zyn wydt aan 't bovenſte einde, en nauwer nederwaards, alwaar een gat gemaakt is, op dat 'er de Siroop uit zou kunnen lopen; Een waar die dagelyks in *Engelandt* onder de Diſtillateurs gezogt werdt.

Van de ſchuim van alle Zuivering ketels diſtileren de Planters de beruchte geeſt, by de naam van *Rum* bekent, die eenige perzoonen boven brandewyn prefereren. Het is een heete geeſt en heeft een hinderlyke reuk en ſmaak. Men zegt dat het zeer gezondt is, en daarom heeft het onlangs, de plaats van Brandewyn, in de *Punch* vervult. In der daadt het is veel beter als de *Malt* geeſten en ſlegte vochten die men by onze Diſtillateurs verkoopt. Dog een fyne geextraheerde geeſt van

van Siroopen of druiven zal zekerlyk door alle keurige tongen boven de *Rum* werden gepreferecrt.

Wy moeten indachtig zyn dat de vocht van het Riet wanneer in de potten gedaan is, uitlopen zou, maar dat men ze met de top van het riet toeſtopt, tot dat ze op de *Dripps* gezet werdt, daar men hier na van ſpreken zal.

De Zuiker blyft in deze potten twee dagen en twee nachten; waar na ze t'eenemaal verkoelt is: Daar na klopt men met de vinger op de pot, en zo goet is, zal de pot geluit geven: Maar zo de Zuiker niet deugt, zal ze nooit hardt zyn, noch eenig geluidt geven.

De potten werden naderhandt, na het zuiveringhuis gebragt, en op aarde pannen gezet, genaamt *Dripps*, omtrent een voet van de grond, op dat de Siroop daar in zou lopen, de welke naderhandt of in 't diſtileer huis gebragt, of in een Regenbak gedaan werdt, alwaar ze zo lang blyft tot dat 'er een goede kwantiteit by malkanderen is: Zomtydts werdt ze wederom opgekookt, en men maakt 'er een zoort van Zuiker af, genaamt *Paneels*, ſlegter dan *Muſcovado*, en die werdt in vaten na *Engelandt* afgeſcheept.

De Planters rekenen dat de Zuiker in een maant tydts genoegzaam bewerkt is. Indien de Siroopen niet uit eenige van de potten loopen gelyk als ze behooren te doen, zo plegen zy een gat met een boor in hunne houte vaten te boren, om de paſſagie te openen.

Uit de Werk kamer werden de potten na de *Knokking-Room* of klop-kamer gebragt, zo genaamt, om dat de potten daar het onderſte boven gekeert werden, en de Zuiker daar uit geklopt werdt; de welke zich vertoont van drie verſcheidene koleuren en hoedanigheden, het bovenſte bruin en van een ſchuimachtige ſubſtantie, ter diepte van een duim of twee: De grondt ſwart, ſwaar, nat en vol van Siropen, tot omtrent een voet, en het middelſte wit, droog en goet, en deze in 't generaal drie vierde parten van het geheel uit maakt Het bovenſte werdt met 't onderſte, te zamen gelegt, waer van de helft van het geheel weder werdt gekookt, en verders met de *Paneels* gerafineert. Het middelſte werdt na het Voorraadthuis gebragt, als bekwaam tot de markt: Evenwel zal het ſchoonſte van deze zoort een *Voet* hebben; dat is, een zoort vanmoer op de grondt, na dat het in 't Oxhoofd gedaan is, die ſwarter, vogtiger en vuilder zal zyn als de reſt, 't welk door de Siroopen die 'er in blyven veroorzaakt werdt. Dit is de Zuiker die gemeenlyk ingevoert werdt, en bekwaam is voor kruideniers en banketbakkers. Negen ponden van 't zap van het Riet, 't welk is een *Gallon*, maken maar een pondt Muſcovado en zo veel Siroop; de reſt is ſchuim en drek.

Zo de rieten niet goet zyn, dan maken negen ponden maar drie vierendeel pondt Muſcovado Zuiker, en een gelyke kwantiteit van Siroopen.

De ondeugentheit van de Rieten wierdt in de voorlede tydt veroorzaakt, of om dat ze te dik geplant waren, waar door de hitte onder ſchept, en verhindert wierdt om tot aan de wortelen te komen, of door een nat zaiſoen, waar door zommige ryp, en andere niet ryp wierden; en die het wierden, waren zo veel niet in kwantiteit noch zo goet in kwaliteit.

Daar was zo veel onderſcheidt tuſſchen de Zuiker van zulk zoort van rieten gemaakt, en van die gene die ryp waren, als 'er tuſſchen Cyder van appelen gemaakt, die op de buitenſte zyde van de bomen gewaſſen zyn, als die gene die onder de belommerde takken groeyen, alwaar de warme ſtraalen van de Zon op de zelve geen invloejing kunnen hebben. Dit was wanneer de grondt te vet was, dog nu houdt dat gebrek op, en alle de rieten rypen wel, zo ze in tydts geplant werden.

Daar zyn ook andere oorzaken van de deugdelykheit van de koleur en grein van zommige Muſcovado zuiker, en van de ſlegtheit van anderen: Gelyk de goet en kwaatheit van de landen daar de rieten op groeyen; de goede of kwade zaiſoenen van het jaar daar de Zuiker in gemaakt is, ook de konſt en ervarenheit van de voornaamſte Werklieden. De beſte zoort is dat gene, dat van een fris, witachtig en helder geel is, met een flikkerendt grein. Ik heb eenige van deze zoort gezien, dat op Mr. *Walters* Plantagie op *Apeſhill* gemaakt was, zo ſchoon en zo wit, dat toen 'er een zware belaſting op de eerſte en twede witte was, en een ander, op Zuiker tot 't gebruik bekwaam, (uitgezondert die op de Muſcovado, waar op die tot op dezen dag continueert,) de zelve by de Opzienders aan 't Tolhuis voor eerſte witte gehouden wierden, zo dat deszelfs Correſpondent Sir *John Bawdon* genoodzaakt wierdt ſterke ſollicitatien aan te wenden, om ze te doen paſſeren voor *Filts*, een bewoording, die de Kooplieden hebben, tot de zoort die boven de Muſcovado de naaſte aankomt, en 't was van de laagſte trap met kley beſtreeke of gezuiverde Zuikers. Andere zoorten heb ik gezien zo ſlegt als *Antego* Zuiker, en alleen voor een Hollandſche markt bekwaam.

De bewerking van de Zuiker die daar aan volgt, is het rafineren van de Muſcovado door 't zelve *kalkwater*, waar mede het zap van het riet gerafineert is, en deze Zuiker noemt men *Witte* of gezuiverde Zuiker. De met kley beſtreke Zuikers werden wit gemaakt door 't beſtryken van kley op de potten met Muſcovado, het welk dus gedaan werdt: Zy nemen een zoort van witachtige kley, wat na tabaks pype kley gelykende, en temperen die met water tot dien einde tot omtrent de dikte van een pannekoeks beſlag: Zy gieten dat met een pollepel boven op de Zuiker in de potten, omtrent een duim dik: Welke kley een wonderbare werking over de Zuiker heeft, om ze te zuiveren, en de groffte, zwaarſte of bruine ſiropige deelen te doen zinken, en om te maken

dat

dat de Zuiker pot die in 't generaal omtrent een half hondert van bruine Zuiker inhoudt, minder in kwantiteit werdt, en van verscheide koleuren en deugden Want van de eerste drie of vier duimen aan 't bovenste van de pot, is de Zuiker na dat ze vier maanden gestaan heeft, zeer wit, en komt zeer na aan de witheit van onze Zuiker-bakkers Zuiker. De vier of vyf duimen daar aan volgende zyn zo wit niet, en dus is de gansche pot by trappen, tot dat men aan de grondt komt, ieder trap nederwaards, hoe langer hoe slegter werdende. Om die reden verdeelen de Zuiker bakkers en kley-werkers de verscheidene zoorten in *eerste*, *twede*, *derde*, en *vierde*, ieder van welke zoorten in afgezonderde vaten, den een van den ander gepakt werden, en tot verscheide pryzen verkogt, vry minder als 't gene zy 'er in den beginne van de Volkplanting van maakten, als wanneer de witte Zuiker voor 10. l. het hondert verkogt wierdt, en nu voor geen 3. l.

Dit Verhaal is ons door Mr. *Ligon* mede gedeelt, de welke van de Zuiker met kley te bestryken, zo wel niet onderregt was, als van de Muscovado: Want de rechte manier om de Zuiker met kley te bestryken is deze; wanneer de vocht van de *klaar makers* afgehaalt is, werdt ze door een teems gegoten zynde, in de *Taches* gebragt, en is als dan gelyk andere Zuiker: Maar wanneer men die in de potten zal doen, houdt men ze gedurig roerende, tot dat ze begint te verkoelen; en men laat de zelve tien dagen zo staan, dan graaft men ze vyf of ses duimen diep, en maakt ze dan weer gelyk, en overdekt ze met kley gedurende tien dagen: Als dan werdt ze weer opgedolven en gelyk gemaakt als te voren, en men legt 'er nieuwe kley over, die 'er op blyft, tot dat ze t'eenemaal gezuivert is. Daar na werd ze uitgeklopt, en verdeelt in eerste en twede; en zomtydts maakt de grondt een derde zoort. Daar is te minste 30. of 35. *per cent* verlies, dog dit werdt door de Siroopen goet gemaakt, die een zeer goet *Paneel* Zuiker maken; want de Siroopen van die Paneels werden tot *Rum* gedistilleert, 't welk men onlangs zeer zelden maakte, wegens de buitensporige belasting. De overgroote kwantiteit van gezuiverde Zuiker die hier en daar gemaakt werdt, is oorzaak van de goede koop, alhoewel de Planters laastleden gedwongen wierden van de met kley bestreeke Zuiker af te zien, ter zake van de zware belastingen en lage pryzen in *Engelandt*.

De met kley bestreeke Zuiker niet gerafineert zynde, dat is, wederom opgekookt, is niet vry van verscheide grove, bruine Siropige hoedanigheden, welke de rafinering alleen kan zuiveren of doen scheiden. Geen van onze Zuiker Eilanden kan dit zoort met eenig voordeel maken, uitgezondert de Barbados. En daar is geen eene Plantagie die rieten voortbrengt, welkers zap korrelt tot een Muscovado Zuiker, bekwaam tot het bestryken met kley, uit gebrek van kracht.

Indien men hondert ponden gewicht van de eerste en twede rafine-

 ren

ren wilde, zou 'er niet boven de helft van die kwantiteit van komen, de reſt zynde gelyk wy gezegt hebben; grove Zuiker, Siroopen en ſchuim, van een donkere ſwarte ſubſtantie, welke grove en vuile moer ſtoffe, terwyl de Zuiker in zyn geheel bleef, door de naauwzienſte oogen niet bekent noch onderſcheiden kon werden: En 't is het zelve met de Muſcovado, in 't brede genomen als met de voorſchreve grove ſtoffe.

De ſchoonſte gezuiverde Zuiker die ooit uit de Barbados gedurende deze 18. of 20. jaren gekomen is, is van het gewas gemaakt van Sir *Timothy Thornhills*, Sir *John Bawdons* en Mr. *Walters* Plantagien. De eerſte hadt een Neger die toegeſtaan was, om zyn konſt aan een van Sir *John Bawdons* dienaren te leren, en die wierdt zo treffelyk gevonden, dat ik heb horen zeggen dat dien Heer hem voor geen 500. l. verkopen wilde. Deze Swarte onderwees Mr. *Walters* dienaar, ook hebben andere zedert uitſtekende *witte* gemaakt, maar geen een zo goet als die van die plantagien kwamen.

Mr. *Walters* en Sir *John Bawdons* Plantagien leggen beide in *Scotlandt*, en ieder een zou daar uit kunnen beſluiten dat dat gedeelte van het Eilandt een Zuiker voortbrengt die bekwamer tot de kley is; dog men mag onderſtellen, dat de kennis van hunne ſlaven het meeſt tot de deugdelykheit van hun Zuiker contribueert.

Daar zyn andere manieren om de goede Zuiker uit de kwade te onderſcheiden, inzonderheit de Muſcovado Zuiker, daar alleen de werking van kooken aan gedaan is, blykende uit deszelfs duurzaamheit: Muſcovado vuilder en grover zynde dan het gekleyde of gerafineerde, kan zo lang niet bewaart werden. Men mag ze verſcheide jaren bewaren, hoewel ze tot gebruik goet zal zyn, dog in het twede jaar zo goet niet als 't eerſte; en wanneer hy anderhalf jaar oudt is, werdt hy van een zachte en ſlappe geſteltheit, en een klein week grein of ligchaam. De rafinateur zal zyn kwade hoedanigheden wel beſpeuren, zo haaſt als de Muſcovado in zyn pan is, en hy zal nooit zo veel uitleveren, noch wat dat hy doet, zo goet zyn, als of ze eerder bewerkt hadde geweeſt.

Gekleyde Zuiker zo die wel behandelt is, zal langer duren, doch niet veel: Waarom *Breſilſche* Zuiker in 't generaal vochtig is; en Barbados gekleyde Zuiker zal ook tot de zelve klamheit vervallen, en zo lang niet duren als 't gene dat gerafineert is.

Wy hebben zo dikmaals van gerafineerde Zuiker gewag gemaakt, de Lezer verwagte nu een verhaal daar van, waar in ze van de gekleyde verſcheelt.

Op de gekleyde zo als hier boven aangeroert is, heeft men geen kalk-water gedaan, ook is ze niet weer opgekookt, maar de potten van Muſcovado Zuiker werden alleen met kley beſtreeken, welke kley door hare koelheit, de vochtigheit verdikt en nederwaards doet

doet gaan; alhoewel 'er genoeg van overblyft om ze vuiler en grover dan gerafineerde Zuiker te doen zyn; welke Muſcovado is, werd wederom over gekookt en met kalk-water geclarificeert, verzegen, en in potten gedaan; deze Zuiker zal droger en van een flikkerender wit zyn, dan de helderſte van de gekleyde.

Dubbelde en drie dubbelde gerafineerde, is de zelve Zuiker; alleen dat die twee of drie malen over geclarificeert werdt. Door dat middel heb ik Zuiker gezien die witter was als de gevalle ſneeuw, en van een grein zo ſchoon als blom; evenwel van een zoetheit die niets kon evenaren, zelfs het zap van het riet niet; deze wierdt tegens de prys van tien pondt het hondert verkogt; daar de eerſte Witte maar drie pondt of drie pondt tien ſchellingen mogten gelden.

Daar werdt geen groote kwantiteit van deze zoort uit de Barbados gevoert, alzo de belaſting op gerafineerde Zuiker niet minder is dan 30. ſ. het hondert in *Engelandt*.

De Zuiker in de Barbados gerafineert, is oneindig ſchoonder en witter als de zuikerbakkers zuiker in Engelandt, deze menſchen zyn 't die deze waar vervalſchen, en brouwen 'er zo mede als ze geſmolten is, als de kleine wyntappers hunne wynen vervalſchen.

Het grein van de Barbados gerafineerde Zuiker is zeer ſchoon, en de koleur van een oprecht wit, te vergelyken by de beſte van die zoort in natuur: Daar de Zuikerbakkers gerafineerde Zuiker van een flaauwe blaauwachtigheit is, 't welk glinſterendt op het oog gelykt, maar wil niet doorzien wezen gelyk die van de Barbados. Een reden daar van onder vele anderen zou wel konnen zyn 't witten van de Zuiker in de Son in de Barbados. Eenige Planters gebruiken *Barbicues* tot dien einde, zynde een werktuig omtrent drie of vier voeten hoog, met laden, om Zuiker te bergen, en deze werden uitgetrokken wanneer de Zuiker bloot geſtelt werdt, en wederom opgeſloten, als 'er waarſchynlykheit is van een opkomendt nat of miſtig weêr, 't welk die waar zou doen ſmelten.

De Zuiker die door de Zonne-ſtralen gedroogt en wit gemaakt werdt, in een helder klimaat, moet gevolglyk van een zuiverder wit zyn als de gene die in rookige vertrekken met vuur van koolen of in ſtoven gedroogt is, alwaar de bedomptheit de rechte glans van de Zuiker zal benadeelen, alhoewel de raffinadeurs een middel weten om ze meer te doen glinſteren als die van de Barbados. Zedert dat zy en de Planters al hun Zuiker opwerken met de zoute ſalpeterachtigheit van ſteenen in water te trekken gezet, 't welk door kalk-water beter verſtaan werdt, zo als wy het tot nu toe genaamt hebben, en datdit inmengſel voor ongezondt gehouden werdt by eenige mannen en vrouwen, Doctoren, Apothekers, en andere, onder voorwendzel dat de ſtoffige, ſteenach-

agtige hoedanigheit van de kalk in de Zuiker overblyft, inzonderheit in de gerafineerde; en dat men liever gebruiken moest bruine, drekkige of gekleyde Zuiker, zal het niet oneige zyn op die tegenwerping te antwoorden, op dat vele duizende menschen die de moeite niet genomen hebben om zich omtrent die stoffe te beneerstigen, van hunne dwaling overtuigt mogen zyn: Waar in ik my bedienen zal van de Bewysrede van de gewezen Mr. *Thomas Tryon*, een uitmuntende en vernuftig Barbados Koopman te *Londen*, de welke koopmans zaken en studie by een wist te paren, en aan te toonen, dat men te gelyk zyn verstandt en fortuin kan verbeteren. Zyn woorden zyn deze.

„ De bruine of gekleyde Zuikers, zyn goet in haar zoort; zy zyn „ by onze witte gerafineerde Zuiker niet te vergelyken, dit zynde een „ vaste en algemene regel, dat hoe witter de Zuiker is, hoe zuiverder, „ schoonder en gezonder, als zynde te meer van alle grovigheit „ en onzuiverheit gezuivert. Aan de andere zyde hoe swarter, vadziger en vochtiger dat de zuiker is, hoe drekkiger en grover dat hy „ zyn moet, en gevolglyk hoe ongezonder en meer krenkende; want „ de meeste, indien niet alle, bewerkingen van koken, schuimen, „ klarificeren, en verzygen, die men doet om grove raauwe sappen „ van het Zuiker riet tot *Muscovado* Zuiker te brengen, werden door de „ Rafinateur noch al tot hoger graadt gebragt; en met groote kosten, „ verstandt en zindelykheit, de bruine zuiker om wit te werden „ bewerkt: En zekerlyk, hoe meer de zuiker van zyne grofheit en Siroopen ontlast is, hoe nauwer ingedrongen, hoe harder zyn ligchaam „ is, en hoe meer geesten en leven dat 'er in is. Het zal tot alle gebruiken van het huishouden met meer volmaaktheit strekken, van een „ schoonder smaak, van een uitstekender gesteltheit zyn, en maakt dat „ alle dingen daar ze in vermengt werdt, gezonder en aangenamer „ zyn; zo dat deze schroomachtige menschen zich wel verzekert kunnen houden, dat het glinsterendt grein en hardigheit van witte zui „ ker, niet geheel door 't inmengsel van kalkwater veroorzaakt werdt, „ maar door zyn eige fynheit en schoonheit, als zynde van de swaarste „ delen, of Siropen, of bruine Siropige hoedanigheit ontlast, de welke „ is zacht, swaar, en van een swarte of platten aardt; Behalven dat de „ macht en kracht van het zalpeterachtig zout 't welk 't intrekt, zich „ na buiten zet, en met het water inlyft, onzichtbare en geestige hoedanigheden zyn, zo onzigtlyk en aan 't Mensdom onbekent, als de „ kracht en macht die in het middel punt van alle planten en dierlyke schepzels resideert. En alhoewel wy bewust zyn dat ieder schepzel toeneemt, aangroeit, en vermenigvuldigt, evenwel blyft de „ innerlyke kracht waar uit zulks ontstaat, een geheim, en t'eenemaal onzichtbaar voor ons. Om nu te voldoen en beter te onderrechten die gene, die in hun geloof volharden, dat de werkman eenige loze streeken gebruikt omtrent 't bereiden van een mengsel van

„ kalk,

„ kalk, of iets diergelyks in de witte gerafineerde zuiker, laten zy gemeen water nemen als dat van de *Teems* of *Nieuwe Rivier*, 't welk „ voor het grootste gedeelte niet zeer schoon nog helder is. Laten zy „ daar in te trekken zetten, zo een kwantiteit van geblusehte kalk als „ de rafinateurs doen: In korten tydt zal het stoffige ligchaam van de „ voorschreve kalk op de grondt zinken, en het water zal zo als het „ is, van alle hare onreinigheden gezuivert en verdunt werden, en „ daar en boven noch veel schoonder en zuiverder gemaakt werden als „ het ander water dat uit de zelve bron komt. Daar en boven, zal het „ kalk-water veel langer zoet blyven, en van alle zoort van stinkende „ vervuildheit bevrydt zyn, als 't gemeen water dat in zyn geheel is, „ of waar in dit inmengsel van kalk niet gedaan is. Het is met dit zuiver en schoon water, dat bruine en witte Zuiker opgekookt werdt, „ en dat geeft byde die zoorten, dat levende glinsterendt greyn, en aangenaam en geestig ligchaam, zonder het welke geen konst het „ zelve tot zo een compleet en nuttelyk ligchaam kan brengen, en zo „ levendig en krachtig in zyn werking werden: Aan wiens oorsprong de „ beste Medicyns, Apothekers en huis houdende vrouwen hun verkwikkende en hardsterkende hoedanigheden verschuldigt zyn. Laat hen dan „ geloven of niet geloven, het is klaar dat'er in de witte Zuiker van de Rafinadeurs geen zodanig mengsel van kalk, aluyn, of iets diergelyks is.

Daar is een andere witte Zuiker van verscheide koleuren, onze Muscovado te boven gaande, genaamt *Lisbonse* Zuiker, om dat die eerst uit Bresil te *Lissabon* kwam; maar particuliere Planters hebben zulke goede Zuiker van dat zoort in de Barbados gemaakt, als 'er ooit in Bresil gemaakt is geweest: Ik heb 'er een voorbeeldt van in dit Kapittel gegeven; en de vochtige Barbados zuiker werdt dikwils door onze grossiers voor *Lissabonse* verkogt, de welke de goede vrouwen een *vette zuiker* noemen, onderstellende dat het beter zoet, maar onze Rafinadeurs witte zuiker is veel witter, drooger en zuiverder dan de *Bresilsche* witte zuiker. De beste Muscovado is witachtig met een glinsterendt grein, de naaste daar aan is zo wat aan de kant van een asgraauwe koleur, hebbende een groot, zandig grein of ligchaam; deze is 3. of 4. f. het hondert beter koop als de eerste zoort, en werdt in 't algemeen door de rafinadeurs opgekogt, gelyk de eerste door de grossiers gedaan werdt. De derde is van een donkere koleur, wat minder als de twee andere, en goet om te rafineren. De minste zoort van allen is van een diepe roode koleur, heeft een zacht slap grein of ligchaam, en maakt het slegste werk in 't rafineren, zo in hoedanigheit, koleur als veelheit. De waarde van alle Muscovado zuiker is altydt na gerade van deszelfs koleur en kracht; van witte zuiker, na zyn witheit en droogte; en van gerafineerde zuiker het zelve; de eerste van welke altydt een *Voet* heeft, of grondtzop, en de laatste weinig of niemendal.

Wy zyn des te wydlopiger in onze redeneringe over deze profytelyke

lyke Plant geweeſt, om dat ze het voornaamſte Artykel van de *Britſen* Handel in *America* is; Wy hebben gezien hoe dat ze van een wortel tot een plant komt, en hebben ze in al hare werkingen gevolgt, tot dat ze bekwaam tot de tafel is, of tot de Confituur doos van de Dames; waar aan wy zien kunnen met hoe veel moeyte en koſten de Planters deze koopmanſchap bewerken, die wy in *Engelandt* op zulke groote waarde niet kunnen ſtellen als wel behoort. Wy hebben gezien hoe de rieten na de moole, Vee moole, of windt moole gebragt werden; hoe het zap na de regenbak geleit werdt, daar van daan in ſes of zeven kookketels, en daar van daan na de koelbak: Hoe dat men ze dan in potten doet, en daar na in het Diſtileer-huis, en daar van daan in de klop-kamer brengt. Alle deze vertrekken zyn behoorlyk de een achter den ander getimmert, om 't werk van de ſlaven zo veel als mogelyk te verlichten; de welke van Maandags s'morgens wanneer ze beginnen te werken, tot Saturdag s'avonts, wanneer ze altydt uitſcheiden, geſtadig daar aan gehouden werden; maar dat werk te zwaar zynde, om het zo lang met de zelve menſchen uit te houden, werden ze tweemaal daags afgeloſt, en nemen hunne beurt in 't velt waar. Het zelve werdt met de paarden in de moole ook in agt genomen, daar 5. of 6. paarden te gelyk tot het trekken toe nodig zyn.

Zedert dat de windt molens opgekomen zyn, hebben de Planters zo veel vee niet gebruikt, noch ook zo veel gebrek daar aan gehadt als voor dezen. Men gebruikte ezels om de rieten, in plaats van nu met karren na de moolen te voeren, en de zuiker uit het voorraadt-huis na de waterkant te brengen, alwaar ze ingeſcheept of verkogt werdt.

't Geen nu noch af te handelen valt, is de drek van 't zap, de ſchuym van de Zuiveringketel, en het afdruypzel van de potten, al het welke bekwaam is om verbetert te werden. Men voert het na de regenbakken en bakken alwaar het geſt; en werden dan door pypen in de diſtileer vaten geleydt in een huis, naaſt aan 't voorgaande, 't welk men het *Diſtilleer-huis* noemt, hier diſtilleert men ze eerſt, en dan werd het overgehaalt tot een geeſt daar wy af geſprooken hebben, genaamt *Rum*.

De manieren om zulks te beſtieren, zyn zedert de eerſte Volkplantinge van het Eilandt veel verbetert: men heeft het tot zodanige volmaaktheit gebragt, dat indien 'er niet een zekere ſterke ſmaak by was die het van 't zap van het riet ontfangt, zou het naaſt aan de Franſſe Brandewyn aankomen; ook is het zekerlyk gezonder, ten minſte in de zuiker Eilanden; alwaar men aangemerkt heeft, dat die luſtig van het laatſte drinken, het niet lang maken, daar de *Rum* drinkers een goede ouderdom bereyken.

*Rum* vernielt de radicale vochten en de verteringe van de maag zo haaſt niet als de Franſſe Brandewyn doet; welkers ſchraale hongerige magerheit klaar blykt, door 't leggen van een raauw ſtuk vleeſch daar in, 't welk

't welk veel gaauwer verteren en vergaan zal als een gelyk ſtuk ter zelver tydt in *Barbados brandewyn* of *Rum* gedaan.

De Siroopen de welke het afdruipzel zyn van de Zuiker, werden in 't Landt gediſtilleert, of na *Engelandt* afgeſcheept en aan onze diſtilateurs verkogt, de welke daar mede een edele zuivere Brandewyn maken, veel beter als 't Koren Brandewyn of eenige andere geeſt, uitgezondert dat de wynſtok voortbrengt en daar van werdt overgehaalt.

Het afdruipzel van de Zuikerpotten in de Rafinadeurs Diſtilleer-huizen in *Engelandt*, werdt bruine Siroop genaamt, en deze is veel zuiverder als de Siroopen van de Barbados, uytgezondert de bruine Siroopen van de Barbados, die ook het afdruipzel van de Zuikerpotten zyn, na dat de Zuiker daar gerafineert is.

Bruine Siroopen maken uitſtekende ſchoone Brandewyn, en de bruine Zuiker een fynder geeſt als die. Deze gaat alle andere Brandewyn zo veel te boven, als het licht de duiſterheit doet, zynde de beſte en edelſte hardſterkinge die men van eenige vrucht of gewaſſen kan maken.

Siroopen en bruine Siroopen zyn van een uitſtekendt gebruik in de Medicynen en andere dingen, inzonderheit in giſtende vochten of dranken, waar in zy in vele trappen, boven de zoetheit van 't koren geprefereert moeten werden, en die tot geen gebruik dienen; maar die Zuiker en zyn Siroop zullen veel beter in derzelver plaats gevonden werden.

Wy moeten bekennen dat deze treffelyke voortbrenging van het riet in de Barbados, een van de aangenaamſte en nuttelykſte zaken in de werelt in vele opzichten is. Want behalven de voordelen die men daar van in de Commercie geniet, daar men in een ander Hooftdeel van ſpreken zal, kunnen de Medicyns en Apothekers het zelve niet ontbeeren, werdende byna drie honderderly medicynen met Zuiker opgemaakt: Meeſt alle banket en Confituur-waren krygen haar zoetheit, en werden daar door bewaart. De meeſte vruchten zouden zonder dat verderffelyk zyn, de ſchoonſte paſteyen kunnen zonder dat niet gemaakt werden, noch de beſte Cordialen die in de Dames haar zalletten zyn; alzo min haar Confituuren: Het Karnhuis zou ons ook nooit zo een verſcheidenheit van ſchotelen kunnen verſchaffen als het doet, alleen door het toedoen van dit edele zap.

# VIII. HOOFDSTUK.

## Van den handel van de *Barbados*, na en van *Engelandt* na *Africa*, en andere gedeeltens van *America*: En van hun cours hebbende gelt Specien, of Munt.

DEn handel van de Barbados is algemeener als vele menfchen zich zouden inbeelden, de welke niets daar van daan ziende komen als Zuiker, en weinig andere waren, denken dat alle Kooplieden daar alleenlyk gebruikt werden om de Zuiker te kopen, en na huis te ftuuren.

Het is waar dat dit het voornaamfte Artykel is, en 't is dit, dat zo veelderhanden handel na zich fleept, als na *Engelandt* om de nodige behoeften tot den onderhoudt en kleding van de Planters en hunne huisgefinnen te verzorgen; na *Nieuw-Engelandt* en *Carolina* om voorraadt: Na *Nieuw York* en *Virginie* om broot, fpek, blom, Indiaans koorn en tabak; na *Guinée* om Negers; na *Madera* om wynen; na *Terceras* en *Fyall* om wynen en brandewyn; na de Eilanden van *May* en *Curaffau* om zout; en na *Ierlandt* om Offevleefch en fpek; maar dien Handel is zedert laatft wat afgenomen.

Men ftaat verbaaft wanneer men overdenkt het ongeloóffelyk getal volks dat dit kleine plek lands in 't werk heeft, waar van wy elders zullen handelen, en wat groote Commercie het in die delen van de Werelt veroorzaakt.

Aangaande den handel met *Engelandt*, kon het voor dezen 400. fchepen, de meefte van een confiderabele groote, met Zuiker, Cattoen, Gember, &c. afladen. Zedert den oorlog, is dat getal tot 250. afgenomen, en egter is dit veel meer als alle de andere Zuiker Eilanden zamen konden bybrengen om af te laden.

De Inwoonders planteden in het eerft Tabak, en zonden die na *Engelandt*, maar die wierdt zo flegt bevonden, dat de noodzakelykheit zo wel als't profyt, hen dwong om na eenige anderen Handel om te zien, hoewel 'er zulke goede tabak als ergens in de Werelt gewaffen is.

Indigo wierdt daar over eenige jaren afgefcheept, maar nu is 'er weinig of geen in 't Eilandt gemaakt. Zy maken een groote kwantiteit gefchrapte en uitgebroeide Gember, en zy hebben overvloet van Catoen ftruiken, een Koopmanfchap daar men zyn profyt zeer wel by vindt.

Zy

Zy ſchepen ook af na *Engelandt*, *Lignum Vitæ*, Succaden, Citroen Water, Siroopen, *Rum*, en Limoen-zap. Deze twee laatſte waren was men gewoon over twintig jaren in vaatjes tot een preſent te krygen, gelyk men de Succaden deedt, en het Citroen Water in Bottels: Dog nu de Franſſe wynen en brandewyn duur zyn, en de Limoenen ſchaars, heeft men zich van *Rum* en *Punch* veel bedient, en Limoen-zap vervult de plaats van Limoenen. Deze goederen verzenden zy aan hun Factoors of Correſpondenten in *Engelandt*, de welke twee en een half *per cent* hebben aan Commiſſie voor het verkopen, en zo veel voor de retouren, en een half *per cent* Commiſſie om 't gelt met wiſſelbrieven te betalen en te ontfangen.

De Kooplieden in de Barbados hebben 5. *per cent* Commiſſie voor het verkopen, en 5. *per ceut* voor de Retouren, 't welk te zamen met de andere voordelen, hun bezigheit zeer profytelyk maakt; maar zy kunnen ook wel de Planters miſleyden omtrent de prys daar ze voor kopen en verkopen, hen verpligtende, de noodtdruften die zy weten dat zy hebben moeten, tegens de prys die het hen gevalt, te nemen, en hen de zelve voor hun Zuiker gevende, die zy weten dat ze verkopen moeten.

De meeſte Kooplieden aldaar zyn een zoort van Winkeliers, die hunne goederen in hunne pakhuiſen weer uitſlyten. Van de laatſte zyn verſcheide Winkeliers die heele Cargas daar van kopen tegens zo veel *per cent*, ſchietende by avance de inkoop koſten op volgens de Facture, van de ingelade goederen, en ſlyten naderhandt de goederen wederom uit. Deze goederen die alle van *Engelandt* of *Ierlandt* gebragt werden, zyn deze.

*Ozinbrigs*, 't welk een voorname Koopmanſchap is, waar van een zeer groote menigte door de dienſtboden en ſlaven gebruikt werd, welkers kleding van deze zoort van linnen gemaakt is.

Linnen van alle zoorten voor de Planters en hunne huisgezinnen.

Breedt laken en Karzayen voor de Planters eige gebruik, of van hun Opzienders.

Zyde en ſtoffe voor hunne vrouwen en dienſtboden van de huishouding.

Roode mutſen voor de ſlaven, mannen en vrouwen.

Kouſſen en ſchoenen van alle zoorten voor Meeſters en knegts.

Handtſchoenen en hoeden van alle zoorten en fatzoenen.

Franſſe kramery en pruyken.

Boordſels van linnen, wollen en zyde.

Oſſevleeſch uit *Ierlandt*.

Erweten, bonen, haver en biſcuyt. De drie eerſte uit het landt van 't Weſte; de laatſte van *Londen*, het broot daar beter zynde dan in eenig ander gedeelte van *Engelandt*, en zal beter duuren, 't welk

 nu

nu zeer wel te pas komt, daar men goede bifcuit koopt tegens 8. f. het hondert. Eer men het in de Barbados krygt, is het misschien half van de wurmen gegeten, of ten minsten in die tydt half bedurven, en de rest is nergens goet voor. Deze schade heeft men eeniger mate voorgekomen door de goetheidt van 't broot, 't welk de Bakkers van *Londen* het best bakken, en hoewel het op 't platte landt beter koop komt te staan, evenwel werdt het in die tydt aan de *Brugge* verkogt, of in het voorraadthuis op de Planters woning, daar is zo groot een aftrek van, dat de prys in 't generaal dubbelt is, en zo is 't dikwils met het bifcuit van *Londen* mede.

Wynen van alle zoorten, zwaar bier, en *Pale-Ale*, pekel, kaarssen, boter en kaas, yzer waren voor molens en Zuiker werken, als zaagen, handt zagen, vylen, beylen, beytels, houweelen, booren, handtbeylen, spykers en alle zoorten van *Birmingham* waren: Loodt waren, kruit en hagel en roodt koper waren. Wat aangaat het roodt koper en *Birmingham* waren, hoewel het goede Koopmanschappen zyn, zo komen ze evenwel het minst over een met het Klimaat van een van die Eilanden. Zy roesten, kankeren in, en werden in weinig jaren opgegeten.

De lucht is daar zo vochtig, dat indien eenig gereedschap van staal hoe schoon dat het is, maar eene nacht in de lucht bloot gestelt werdt, het de volgende morgen geroest zal zyn, 't welk hoewel de goederen thans zo ras niet roesten, de oorzaak is dat men dikwils een vervulling van diergelyke goederen nodig heeft, Koper waren zynde voor de zuiker, van een zeer goed gerief.

Klokken en horlogies gaan zelden daar wel; maar ik geloof dat de horlogie-makers of te minste de Eygenaars, dikwils in gebreke blyven, van 'er wel na te zien, 't welk de oorzaak zo wel is, als van de lucht, welkers vochtigheit gezegt werdt de veeren en mouvementen te beslaan, waar door de beweging onegaal gemaakt werdt. Ik heb een Heer gekent die een Horlogie in de Barbados gebragt hadt van *Waters* maakfel, omtrent tien jaren geleden, na dat hy het vier in *Engelandt* gehadt hadt; 't zelve ging daar wel zeven jaren lang, zonder dat men het behoefde schoon te maken of te verstellen: Daar een horlogie ter zelver tydt door de zelve man gemaakt, van de zelve prys, en even eens bewaart, in veel minder tydt in Engelandt bedurven is geweest, zonder dat 'er eenig toeval op kwam: En evenwel over verscheide jaren ging het wel of beter als het ander, 't welk zedert een andere reys in de Barbados is geweest, en gaat steets wel, zonder 'er iets aan te verstellen. Dit is een klaar bewys dat het Klimaat zulken vyandt niet is van dat edele konstwerk, als zommige onkundige *Reizigers* vermeenen.

Alle zoorten van *Indisch* goet, en speel goet, koolen, haardsteenen, hoepels, in een woordt al wat goet voor een Engelsche Markt of

of Jaarmarkt is, kan men daar verkopen, als men op 't onderscheit van de Klimaten acht geeft.

Dienstboden willen wel aan de man, inzonderheit de zodanige die niet om misdaden overgevoert werden, maar die uit hun vrye wil derwaarts gaan. Van deze zyn gansche Compagnien uyt *Schotland* gezonden, en zedert het maken van de Unie, hoopt men dat 'er veel meer derwaarts overgebragt zullen werden. Dog op 't verschil tusschen de twee Natien geresen, wegens de *West-Indischen* Handel te *Darien* en elders, onthielden de Schotten het voordeel dat de *Engelsche* Volkplantingen trokken uyt den overvloet van dienstboden, voortkomende door 't groot getal armen in dat Koninkryk.

Handwerklieden, timmerlieden, winkeliers, metselaars, smits, vloerleggers, koperslagers, kleeremakers, zyn zeer gezocht, en indien ze hun werk wel verstaan, kunnen ze 25 of 30 l. ieder voor hun vyf jarige dienst verdienen.

Dit en de andere Eilanden onder de Regeering van Koning Karel, hadden 't scandaal van kinder steelen, zo jonge karels als jongens, dat is, de zelve dwingende of verlokkende om buiten hun vrienden weeten aan boord te gaan. Eenige groote Kooplieden wierden daar over beswaart, en Sir *W. Hayman*, een Koopman van Bristol, wierd met der daat daar over voor den Rechter *Jefferies* in Rechten betrokken, dog het feyt wierd nooit ten vollen tegens hem bewezen, en zedert dat de Wetten zo scherp daar tegens ten uitvoering zyn gebragt, zo wel in de Volkplantingen als in *Engeland*, is die booze handel t'eenemaal gestremt. Die gene die een Carga van waren bederf onderworpen, of vergankelyke waren na de Barbados willen zenden, moeten alvoorens eenige noodzakelyke voorzorge dragen, namentlyk dat zy hun boter, olie, kaarssen, vochten, en voorraad zo na aan 't einde van September als zy kunnen, moeten inschepen, op dat het Schip waar in die geladen hebben, omtrent 't midden van November mogen aankomen, de reys gemeenlyk van zes weeken zynde, indien het Schip directelyk daar na toe zeilt. Ik weet in 't byzonder een Schip de *Richard* en *Michael*, Capiteyn *John Williams* Commandeur, behorende aan Mr. *Rich. Walter* en Col. *Michael Tenis*, dat de 't huys-reis in 22. dagen, zynde de kortste passagie daar men ooit van gehoort heeft, van dat Eilandt na *Engeland*, afgeleyt heeft. Want in het algemeen is zo een t'huys-reis van ses of seven weken, en een uitreis van vyf of ses weken. De Paketboten leggen het in 't gemeen in zes en twintig of acht en twintig dagen af.

Men moet ook zorg dragen voor de keur van de goederen, die gekogt werden om derwaarts te zenden; want zo de Factoor of Koopman zich op de winkeliers in *Londen* of andere plaatsen verlaat, zal hy dikwils bevinden dat zyne Koopmanschappen, zeer kwalyk op 't platte Land verkogt werden, alwaar hy een goet Correspondent moet

maken te hebben, die hem gestadig advys geeft van de vraag na alle soorten van Koopmanschappen, zommige van die daar wy van gesproken hebben, altyd beter getrokken werdende als de andere, na dat 'er schaarsheit is, en na dat ze de Planter nodig heeft. Hy moet voor al zorg dragen dat ze wel ingepakt werden, inzonderheit de Fransse Kramers waren, glas en alle licht brekende waaren, of hy zou wanneer het in de Barbados kwam, gruys in plaats van Koopmanschappen ontladen.

De vracht van goederen 't huyswaards, voor de laatsten Oorlog was 5 of 6. l. de ton; en zedert is ze geweest op 12 s. het hondert, 't welk zo goet is als dertig pont de Ton; want vele oxhoofden zuyker wegen 12 en 13 hondert aan gewicht, waar van vier 56 hondert maken, byna drie ton van 20 hondert tot de ton, en ik heb vaten gezien van 800 pond gewigt het stuk, welkers gewicht daar was 6400 gewicht tot de 8 ton; 't welk tegens 12 s. *per Cent* aan vracht van de Barbados op *London*, by de 40. l. de ton aan vracht komt te staan. Die buiten 's Lands gingen, plagten te geven 20 s. en 't is nu 4 of 5 s. de ton. Dit zyn zware lasten voor de Planters, die zy door geen middel kunnen voorkomen; edoch zullen wy elders breeder hier van spreken.

De zuykers onder de Regeering van Koning *Jacobus*, wierden voor 20 en 21 s. het hondert verkogt; de slegste van alle voor 17 en 18 s. en de zelve zoorten werden nu tegens 30 en 32. s. verkogt. Zy wierden onder Koning *Williams* Regering byna tegen 3 l. en de witte na gerade verkogt, welke prysen door slegte oogsten, stormen of nemen van Schepen veroorzaakt zynde, de Planters niet verwagten moeten 't zelve in hunne rekeningen van verkopingen te zullen zien, ten ware de zelve toevallen noch kwamen te gebeuren.

Wy zullen niet treden tot alle byzonderheden van de pryzen van alle waaren die van de Barbados komen, en men zou zo veel hier van niet gezegt hebben, doch dit is alleen het voornaamste, en daar is iets in 't verhaal, dat Historisch is.

Den handel die naast aan die van de *Engelschen* in de Barbados komt, is de *Africaansche*, de welke door de Agenten van de *Koninglyke Africaansche Maatschappy* aldaar voornamentlyk bestiert werdt. Het zyn tegenwoordig Col. *Butler*, Mr. *Bates* en Mr. *Steward*, Kooplieden aan de *Brugge*, doch die Maatschappy bezwaart den handel niet, zo als ze voor deze deed, tot groote schade van de *Londense* Kooplieden, die aan haar 40 *per Cent* op hand gelt gaven, op hunne Cargas op *Guinée*, om de vryheit van den Handel te mogen hebben; en boven dat, wierden zy genoodzaakt de Maatschappy hunne Koopmanschappen te laten kopen en laden na de prys die zy 'er op stelde, 't welk met andere voordeelen die Maatschappy zo veel opbragt als 60 *per Cent*, op alle de Kooplieden hunne rekeningen van ingescheepte goederen,

deren, de welke op Africa, op Slaven handelen gestelt zynde. Die Commercie is nu open, en alle Kooplieden op *Guineé*, de Neger-handel dryvende, betalen alleen 10 *per Cent* aan de *Koninglyke Maatschappy*, tot onderhoud van hare Forten en Kasteelen.

De waaren die men derwaards uit Engeland zend, zyn musketten, kruyt en wapenen, smeer, &c. zo als elders gezegt is, eenige hoeden en andere dingen tot de dracht behorende.

De prys van een Neger in *Guineé* over 30 jaren was, 50 s. of 3 l. en nu de *Barbaren* hun voordeel en onze nooddruft zo wel weten, houden zy hunne Slaven tot op 9, 10 en 12 l. 't stuk, 't welk de duurte op de Plantagien veroorzaakt, alwaar zy over 20 jaren zomwylen tot de zelve prys wierden verkogt.

De Planters door de Agenten van de Maatschappy en de byzondere Factoors, omtrent de prys van hunne Negers lange tydt misleit geweest zynde, zyn onlangs ontrent dezen Handel veel te kort geschooten. Zy zenden na *Engeland* om de *Cargas* die zy tot de reis nodig hebben, en vaardigen kleine schepen af, 't zy alleen, of in Compagnieschap, na *Guinée* tot het afhalen van Slaven, om hunne Plantagien te vervullen, die alle Jaren met 20 of 30 Negers gerecruteert moeten worden, voor ieder 4 of 500 morgen, of hun Capitaal zou haast tot niet werden. Want menschen zyn het leven van 't gantsche werk in de Barbados, en het is 't gebrek van dien dat de Planter in een behoeftigen staat houd, wanneer hy zich in die ongelukkige omstandigheden bevind.

Den anderen aanmerkelyke handel daar wy noch van spreken moeten, is dat op *Madera* om Wynen, die de voornaamste drank zyn die aanzienlyke lieden van het Eilandt gebruiken, 't zy op zich zelve, of met water gemengt. Van deze werden omtrent 3000 Pypen, *Malvesey* en *Vidonia* in een jaar ingebragt, 't zy door de *Londense* Kooplieden, of door de Barbadiers zelfs. De eerste uytgave die men te *Madera* doen moet, is van 20 tot 25 *Milrees* de Pyp, ieder *Milree* waardig zynde 6. s. 8. d. Engels gelt, dat is van 7 tot 9 l. de Pyp, behalven de lasten; en ze gelt op de Barbados van 18 tot 20 l. de Pyp, na dat 'er overvloet of schaarsheit van die Koopmanschap is. Het is een uytsteekende wyn, en hy heeft een byzondere hoedanigheit, namentlyk, dat hoe warmer dat hy gehouden werd, hoe langer dat hy duuren zal. Die wyn die directelyk uit *Madera* in *Engeland* komt, schynt als verschaalt te wezen, by die welke direct op de Barbados komt, en in tyden van Oorlog, is het de gewoonlyste weg om ze hier in te voeren.

Hoewel de Barbados nooit tegens *Jamaica* van gelyke voordeelen kan roemen, als omtrent den Handel op de *Spaansse West-Indiën*, en nooit zulke toevloejing van Rovers gehadt heeft, die de geene zyn, die den overvloet van 't Zilver toebrengen, edogh was 'er over vier á vyf

Jaren

Jaren zo veel gelt in het Eilandt in kas, dat men meent dat het wel 200000 l. ſt. aan waarde beliep, vele Kooplieden aan de *Brugge* 10000 l. gereet gelt by gelegentheit betaalt hebbende; dog die overvloet is thans zo gemindert, dat het veel zal wezen, zo'er tegenwoordig de tiende part van die ſomme in de Barbados is. Dit wierdt voornamentlyk veroorzaakt door 't goet gewicht van hunne ſtukken van achten; en de Proclamatie in 1702. in Engelandt afgekondigt om 't gelt na zyn gewigt op zekere waarde te ſtellen, zettede vele Handelaars aan om 't Zilver op te kopen, en het zelve na de andere Eilanden of in *Engelandt* te brengen, om de premie van de *Wiſſelbrieven* uit te winnen, de welke op het intrekken van de ſtukken van achte, en Papier Credit aanſtellende, tot 60 toe rees, en is nu 35 *per Cent*; en in vredens tyd, wanneer den Handel bloeyde, was het maar 10 of 12 *per Cent*. Na de Wetten van het Landt, moeten alle ſtukken van achte, *Seville*, *Mexico* en *Pillars* voor 5 ſ. gaan, en alle halve en vierde part ſtukken naar advenant. De acht ſtuivers ſtukken, of zeven ſtuivers en een half, worden *Bits* genaamt, en is in 't generaal het gelt dat op Markten en in Ordinariſſen gangbaar is. Lichte ſtukken en die van ſlegter alloy, mogten niet uit *Engelandt* ingevoert worden, alwaar het een gemeene zaak was zulke ſtukken op te kopen, en die na de Barbados te zenden. Hoewel de Cours van dit gelt dus gereguleert was, edoch was 'er niet genoeg om alle behoeften van den Handel daar mee goet te maken, en de Kooplieden ruylden de waaren die zy mee bragten, voor Zuyker, Cattoen, Gember, en de gewaſſen van het Eilandt, *Muſcovado* zuyker zynde 't generale *Middelpunct* van de Commercie aldaar, zo wel als in andere landen.

De eenigſte zaak die 'er noch overig is, om in dit Hooftdeel verhandelt te werden, is de Aſſurantie die Kooplieden en Planters voor de veiligheit van hunnen handel geven, en deze is in tyd van Oorlog zo buitenſpoorig, dat de Aſſurateurs uit en 't huis 30 *per Cent* willen hebben, daar zy voor den Oorlog zich met 7 of 8 zeer geern zouden vergenoegt hebben. De onzekerheit van diergelyke Aſſurantien, byna alle de Aſſurateurs daar door geruineert geworden zynde, in zo verre dat van 2000 l. op een Polis, ik wiſt 'er 1500 van kwaad te zyn, eer dat het verlies gebeurde, maakt dat de Planters hun eyge riſico lopen, zo dat zommige van hen tien duyzend pond in een jaar door hazard verlooren hebben, 't welk ons tot het volgende Artykel geleyd.

HOOFT-

## IX. HOOFDSTUK.

### Van de Rykdom van het Eiland, ten tyde van deszelfs voorspoed; het voordeel dat het aan Engeland toebracht, de nadeelen die het lyd, en hoe het verligt en verbetert kan worden.

WAnneer wy de rykdom nazien, die uit de gewassen van dit klein plekje gronds voortgekomen is, zullen wy vinden dat het voor de Kroon van *Engelandt* zo goet als eenige zilvere of goud Myn geweest is: door de overgroote meenigte van menschen die in dit Eilandt de kost krygen, als door een vloot Schepen daar toe van noden; wat getal Zeelieden voed het, als ook wat vermeerdering heeft het aan 't Nationale Kapitaal niet bygebragt, zo wel als de groote middelen die particuliere menschen daar door gewonnen hebben, want (om niet te spreken van menschen die een Kapitaal van 100000 of 150000 l. in het Eilandt bezitten,) hoe vele Kooplieden verkregen in korten tyd niet, Landeryen, Eertytels en Ampten, door het credit en 't profyt van deze bloeyende Handel, de welke onder de Regeering van Koning *Karel* de IIde 400. Schepen te werk stelde, ieder van 150 vat den een door den ander, in 't geheel 60000 Vat bedragende, waar op wel 20000 Zeelieden moesten wezen, behalve de familien die binnelands door het timmeren en reden van zo veel schepen, niet minder als 8 of 10000 Zielen uitmaakten. Den uitvoer uit dit Eilandt beliep gemeenlyk op 30000 Oxhoofden zuyker, waar van de helft voor een binnenlandsche, en de andere helft voor een vreemde consumptie gebruikt wierdt, en door het vertieren van 15000 Oxhoofden binnen 's Lands wierden te minste 10000 Zielen meer onderhouden, van dewelke eenige van hen, zelfs ryk geworden zyn. Het nette provenu van deze Zuyker mag op omtrent 250000 l. loopen, en dat van de andere waaren als gember, cattoen, ziroopen, &c. op 100000 l. meer, in alles op 350000 l. waar van de helft in Manufacturen, en goederen hier van daan weer uytgingen; want zy eeten, drinken en dragen al, dat van het gewas van *Engelandt* is, en door dit middel word voor 20000 monden meer zorg gedragen; behalven noch zo veele die door 't bewerken of weer uitslyten van deze waaren bestaan. In alles, by een nauwe uytrekening genomen, zou men wel durven staande houden, dat door den Handel op de Barbados, niet minder als 60000 Perzoonen in *Engeland* bestaan. en 'er 50000

S dan

dan in de Barbados zynde, onderhoud dit Eilandt honderd duyzend zielen, alle *Engelsche* of *Europianen*, zynde een zestigste gedeelte van de Inwoonders van 't *Britsche* Ryk; hoewel dat na 't getal van de morgen Lands te werk gaande, het op geen duyzendste part zo groot is, de drie Koningryken alleen reekenende. Door de 15000 Oxhoofden, die na *Holland*, *Hamburg* en de *Straat* vervoerd werden, en de aanmerkelyke meenigte van met kley bestreeke zuyker, die men na *Alicanten*, *Genua*, *Livorno* en *Napels* verzend, was het Nationale Kapitaal tot 50000 l. aangegroeyt, behalven wat het noch vermeerdert is in den uytvoer van Gember, Indigo, &c. 't welk te zamen een jaarlyks voordeel voor de Natie was van 200000 l. en dit voor 20 jaren te zamen maakt, 4 millioenen; en stellende maar de helft van die zomme voor de laatste 20 jaren, namentlyk 2 millioenen, zal het op 6 millioenen belopen, daar het Publyk zyn Capitaal, door dezen Handel in 40 Jaren tyds, mee vermeerdert heeft: Daar en boven brengt het noch 30 of 40000 l. jaarlyks in den Exchequer voor Accynsen en belastingen, en heeft weinig of niet tot deszelfs bescherming daar uit getrokken. In tegendeel heeft men 6 of 7000 pond 's jaarlyks daar van daan tot de Tresaurie alhier overgemaakt, voor de belasting van 4 en een half *per Cent*; en wat lasten ook de Inwoonders voor hunne veiligheit hebben moeten dragen, is als uit hun eige zak gekomen, uitgezondert eenige weinige musketten en amunitie, die men hen in zeer geringe kwantiteit uit Engelandt overgezonden heeft.

Dit heeft tot groote klachten in de Plantagie aanleyding gegeven, en hun Agenten alhier hebben vele Requesten ten fine van redres ingelevert. In de laatsten oorlog wierden zy gehouden zich zonder de minste bystand te behelpen en alles te wagen, uitgezondert in een of twee expeditien tegens de *Fransse*, 't welk hen op meer lasten jaagde dan het Gouvernement daar voordeel van trok.

In dezen Oorlog zyn zy beter gevaren, 't welk zy aan de tegenwoordige voorzichtige Regeering verschuldigt zyn. Want men heeft zorg gedragen om hen onderstand van Ammunitie van Oorlog toe te zenden. Doch zy hebben een onuytspreekelyk gebrek aan volk, 't welk niet alleen oorzaak is, dat zy vele duyzende morgen Lands onbebouwt laten leggen, maar ook de hoge prys van de Knegts en Slaven. Dit zou men voor een gedeelte voorkomen kunnen, door het zenden van 5 of 600 man, om hunne Forten te bezetten, ten einde zy voor geen overrompeling te vrezen hadden, en hun eige volk op hunne Plantagien konden gebruiken.

Verscheide regimenten zyn na de Zuid-Eilanden en *Jamaica* gezonden, doch de Barbadiers hebben het geluk noch niet gehadt dat men een genoegzaam getal manschap by hen liet. Ter contrarie, hebben zy om de andere te beschermen, alles uit hun eygen Eilandt getrokken.

Zy zonden 1500 Man met Sir *Timothy Tornhill*, &c. tegens *Martinico* onder Koning *Williams* Regeering, en onder deze van hare tegenwoordige Majesteyt, 1000 met Col. *Codrington* tegens *Guardeloupe*, waar van vele honderden nooit te rug gekeert zyn: Edoch, zyn 'er nooit eenige recruten in hun plaats weer na toe gezonden.

Den Oorlog in 't Land, nam al die manschap weg, die zich anderzints daar na toe zou begeven hebben, of die 'er na toe zou hebben vervoert geworden; en de Schotten zedert hunne harde behandeling tot *Darien*, wilden voor de Engelsche Volkplantingen geen dienstboden laten volgen, zo als ze op een redelyke prys gewoon waren te doen; al het welke zamen gevoegt, het Eilandt dier voegen verzwakt heeft, dat mogelyk deszelfs grootste veiligheit is, dat de vyanden haar zwakheit niet kennen.

De Acte tot lichting van vier en een half *per Cent*, meld in de Voorrede, dat het ingewilligt was tot het bouwen en onderhouden van de Forten, het timmeren van een Raadhuis, &c.

Deezen inkomst brengt verscheide duyzenden jaarlyks op, en van die tyd af, dat de zelve ingewilligt wierdt, beloopt het wel meer als 300000 l. Edoch is 'er geen duyzent Pond daar van tot het gebruik van het Eilandt, gedurende de gansche Regeeringen van Koning *Karel*, Koning *Jacobus* of Koning *William*, door 't Gouvernement aangelegt geweest. Daar wierden Pensioenen uit betaalt, en wat de Barbadiers nodig hadden, waren ze gedwongen door andere belastingen te lichten. Nooit hebben ook gedurig al die tydt, hunne Agenten, niet tegenstaande zy voor het bestieren van hunne zaken een goet jaarlyks wedde hadden, hen eenige aanmerkelyke dienst gedaan in 't doen aanleggen van deze belasting, of een gedeelte daar van; tot die gebruyken, daar het toe gegeven was. 't Is waar, men heeft derwaards Convoyen gezonden, en de schepen hebben daar door de zekerheit van hun Commercie eenige tyd gekregen; maar zy zyn niet in staat geweest om de Fransse Kaapers te beletten van het Eilandt rond te kruyssen, en alle Schepen die 'er kwamen, na huys of na vreemde landen de wil hebbende, weg te nemen. Twaalf Kaapers hebben op een tydt by dit Eilandt gekruyst, en een Oorlogschip lag die gansche tydt in de Haven, welkers Capiteyn gebrek aan volk voorwendende, geweygert heeft uit te loopen, hoewel zulks van hem in zeer dringende bewoordingen begeert wierdt. Want wanneer de Officieren derwaarts gaan, en buyten 't bereyk van de Admiraliteyt zyn, gaan zy als Souvereynen te werk, en vermeenen dat hunne macht na hun welbehagen bestiert zal werden.

Het verlies van hunne Barbados schepen in de Oorlogen met Vrankryk, is voor de Planters, Kooplieden, en al die gene die eenig belang by dat Eiland hebben, een vervaarlyke slag geweest. Zy hebben meer dan eenige ander handel geleden, hun verlies door 't kaapen binnen de tyd van een jaar in de laatsten Oorlog op 380000 l ge-

ſchat zynde. En in het jaar 1704. wierden uit een Vloot van 33 ſchepen, 27 genomen. Uit een ander van 6 ſchepen wierden 4 genomen: En uit een Vloot van 40 ſchepen, namen de Franſſe het grootſte getal weg.

Men ziet middel genoeg om dit kwaad te verhelpen, maar het voegt ons niet onze meerdere te onderrechten, welkers wysheit, om op een andere manier te werk te gaan, hare redenen mag hebben, daar wy mogelyk niets tegen zouden kunnen inbrengen.

Met het doen kruyſſen van eenige Fregatten omtrent 't Eilandt, en eenige andere in 't nauw van het Canaal, zou men 't verlies van zo veele van onze *Weſt-Indiſche* Schepen kunnen voorkomen, want die Handel is zo voordelig, dat men die onkoſten zeer gemakkelyk zou kunnen goet maken.

De Aſſurantien zyn zo hoog, dat de Planters het niet op kunnen brengen om de Premien te betalen: Zo zy het doen, zal het Aſſurantie gelt dikmaals de eerſte koſten niet betalen; doch onderſtelt dat de Aſſuradeurs ſtand houden, het aftrekken van 18 en 20 ſ. *per Cent* daar men geen reden van geven kan, de onkoſten van byeenkomſten, Commiſſie en andere laſten, lopen zo hoog, dat zo de Planter van twee reyzen een Oxhooft zonder Aſſurantie behouden overkrygt, hy met riſico te loopen beter gedaan zou hebben.

Dit heeft men alleenlyk door de vaſtigheid van onzen handel voorgekomen. En dat is een algemeen Artykel, 't welk hier af te handelen al te verdrietig zou zyn.

De Barbados handel heeft buyten de andere niet zonderlings in, als dat die ongelukkiger is geweeſt. Een ander merkelyk nadeel daar de Handelaars onder zuchten, is de weinige aanmoediging die men hen omtrent het met kley beſtryken en rafineren van hun zuykers gegeven heeft, door de zware belaſtingen die 'er op alle eerſte en tweede zoort, niet minder als 12 ſ. het hondert gelegt zyn. Door welk middel zy genoodzaakt zyn hunne zuykers hier na toe tot hun groot nadeel ongezuivert over te zenden, want zy kunnen hun zuyker gemakkelyker rafineeren en tot een civielder prys geven, als de Zuykerbakkers in *Engelandt* doen.

De lage pryſen van die Koopmanſchap in dezen Oorlogs tydt, zyn noch een andere tegenſpoed voor de Barbadiers geweeſt. Gedurende de laatſten Oorlog leeden zy ſchrikkelyke ſchade, maar hun zuyker wierd wel verkogt van 50 ſ. tot 3 l. het hondert, doch nu word ze voor 30 of 32 ſ. het hondert verkogt. En dit wierdt voornamentlyk veroorzaakt om dat men zich inbeelde, dat het nemen van zo een groot getal Schepen door de Franſſen, de prys daar van zou doen ryzen. Want gelyk wy gezegt hebben, de helft van de zuiker die uit de Barbados vervoert word, is voor een uitheemſche Markt, en wanneer 'er buiten 's lands na gevraagt werdt, is ze overal te vinden

zo

zo wel als in 't Eilandt, nademaal de Franſſe de zelve nu beter koop geven als de Engelſche, en de uitheemſche Markten, door de groote menigte die zy uit de geweſten van onze eige Plantagien vervoeren, overkroppen.

De prys van de zuyker is onlangs, door het inbrengen van eenige duyzende Kiſten uit de *Weſt-Indiën* door de Hollanders, vry veel gedaald. Zy kunnen dit ten tyde van oorlog wel uitvoeren, wanneer die Koopmanſchap een gevoeglyke prys mag gelden. Maar in Vredens tydt ſtrekt het tot geen profyt. Ter zelver tydt voelen de Barbadiers wel de ſchade daar van ten opzichte van hunnen handel; en het eenigſte middel om zulks voor te komen, is door het verminderen van de belaſting op de witte zuiker, waar door zy in ſtaat zouden zyn om die tot minder prys als een ander buiten 's lands te kunnen verkoopen; want alle Natien hebben het recht om 't geen hen gelieft op hun eyge grond te planten, en 't gewas daar van, waar dat zy maar een markt kunnen vinden, te verkopen, en de goedſte koop zal altyd de preferentie hebben.

De buitenſpoorige vrachten, 20 à 25 l. de Ton, is een ander overgroot nadeel voor de Barbadiers, en de eenigſte weg om dit voor te komen, is, dat men hier zorg drage om hen Convoyen en vlooten toe te zenden, en hunne Schepen met Zeelieden te voorzien, ten einde de Eigenaars aangemoedigt mogen werden hunne ſchepen tot die reys uit te ruſten; en indien ze ſchepen genoeg hadden, zouden de vrachten weer tot hun eige prys keren.

De wiſſel van het gelt, die geweeſt is 50, 60 en 70 l. *per Cent*, is een groote hinderpaal tot den Handel, en het proteſteeren van des Planters wiſſelbrieven in *Engelandt* is voor beyde, (de Planter en de Koopman) van het zelve kwaad gevolg. De Planter trekt op zyn brief van lading, en zo zyn zuyker verlooren werd, komt de wiſſelbrief te rug, die ten eerſte op 20 *per Cent* geloopen is, voor intreſt en koſten, 't welk hem en zyn Plantagie dikwils in een ſchult ſteekt, die hy nooit kan afdoen.

Het gebrek van voorraad, is voor de Inwoonders van dit Eilandt ook een groote ongelegentheid. Voor dezen gingen vyftig of zeſtig ſchepen ieder Jaar derwaards uit Engelandt en Ierland, geladen met bitter Bier, Ale, Broot, Blom, Boter, Kaas, Oſſevleeſch en Viſch, en nu gaat 'er de helft met die Cargas jaarlyks niet na toe. Zy kunnen ook geen genoegzame onderſtanden uit de Volkplantingen op de vaſte kuſt trekken, by gebrek van volk om die Schepen tot dien Handel te bemannen.

De Acte van Navigatie waar by de Vreemdelingen verboden werd met hen te handelen, is een andere ſtrenge moedbenemingе; en hoewel zommige van deze maar voor een tydt zyn, en men hopen mag dat ze met den oorlog een einde zullen nemen, zullen de andere egter

blyven duuren, ten ware het den Groote Raad van de Natie geliefde die ongemakken die zy lyden, te overdenken, en zorg droeg om daar in te voorzien; waar in Haar Majesteyt, niettegenstaande dat zy altyd bereid is om hare onderdanen verlichting te geven, in zommige gevallen geen ontlasting zonder een Acte van 't Parlement kan vergunnen.

En wanneer wy overwegen de overgroote kosten waar in zy vervallen zyn, dat een man daar in 't verschot van 2 of 3000 l. moet zyn, eer hy 100 pond zuiker aan gewicht kan maken, 't welk in vredens tyd boven 12 of 4 s. niet waardig is; en altydt een leggend Kapitaal van 5000 l. moet hebben om hondert Oxhoofden zuyker te maken, komt het ieder een maar redelyk voor, dat ze aangemoedigt behoren te werden, zo veel als de staat van de Zaaken het binnen 's Lands toelaat.

De prys van hun Zuyker zou door hun eyge bestiering wel kunnen steigeren, indien men hen overreden kon, dat ze hun Land dat niets voortbrengt, met Cattoen beplanteden, en die manufactuur alzo voortzetteden. Zy zouden als die van *Oost-Indiën* kunnen doen, en kleeden zich met het gewas van hun eige Land, dewyl hun Cattoen goet is, en de stoffen die 'er gemaakt werden, een bekwame kleding voor het Klimaat zyn. Door dit middel zouden zy overgroote kosten die zy doen moeten om lakens uit *Engelandt* te ontbieden, kunnen besparen. Zy zouden hunne Plantagien met minder volk kunnen bestieren, en minder zuyker makende, zouden zy ze gevolglyk beter op prys houden: Konnende daar en boven noch een groot gedeelte van hun Land missen, zouden zy het zelve kunnen laten bebouwen, en met voorraad voor hunne Familiën en dienstboden beplanten: Zy zouden ook niet gehouden zyn zo een groote quantiteyt van zoute visch en vleesch te koopen, 't welk men by ervarendheid bevonden heeft, dat de gezontheit van hun volk nadeelig was. De gewassen van hun eige Plantagien zouden beter voor de gezondheid zyn, meer krachten by zetten, en in veel graden gezonder als de andere zyn.

Zo zy eens hun zuykers op een goede prys konnen brengen, zouden alle andere gevallen van dwang veel lydelyker zyn; of daar toe schynt geen ander middel te wezen, als minder te maken, of dat wy meer verkoopen en inschepen. Zo doende, zouden de Hollanders het inbrengen uit de *Oost-Indiën* moede werden, en de Fransze geen hebbende om te verkoopen, gelyk 't geval in vredens tydt wezen zal, zou de Markt weer in onze handen komen; en 't zal de Barbadiers hun eige schult zyn, zo zy te veel zuyker maken, en te weinig koorn en andere behoeften planten.

Of nu de Regeering t' eeniger tydt geraden mag vinden hen ontlasting te verleenen, of de Acte van Navigatie te niet te doen, dan of de Barbadiers zelfs zulks met reden kunnen begeeren, vermeen ik niet te

te beslissen, maar het is zeker dat ze niet te veel doen kan voor een Volk, dat een plekje Lands 't welk over tachentig jaren niets waardig was, zodanig verbetert heeft, dat het nu vyf millioenen sterling Kapitaal waardig is, alles daar onder gerekent, en het zou, met een behoorlyke aanmoediging door vrede en gunst, in weinige jaren in waarde voor vele andere niet behoeven te wyken.

# St. LUCIA.

St. *Lucia* of St. *Lucyes*, zynde een van de Charibische Eilanden, onder den bestiering van den Gouverneur van de Barbados, moet voor een gedeelte van de Engelsche Conquesten in *America* gehouden werden, hoewel geen Engelschman zich ooit daar neer gezet heeft.

Het legt op 13 Graaden 13 Minuten, en kan gemakkelyk van de Barbados gezien werden. Zynde niet boven de 20 of 30 mylen van het eene Eilandt tot het ander. De *Charibbeens* plagten daar van andere Eilanden te komen, om in een byzonder zaizoen te visschen. Doch zedert de Fransse zich op Martinico ter neer gezet hebben, en zomtyds hen moeyte aangedaan en ontroert hebben, zyn zy zelden of nooit daar gekomen.

Daar zyn twee hooge bergen in 't Eilandt, die zeer koud zyn. Men ziet ze van een groote distantie, en de Fransse noemen ze; *Les Pitons de St. Alause*. Aan de voet van deze bergen zyn aangename Valeyen, met groote bomen gedekt, en met fonteynen besproeyt.

De Lucht acht men gezond, ook dat het aardryk vruchtbaar is; edoch kan ik niet bespeuren, dat iemand zeggen kan, dat hy zulks door zyn eige ervarentheit of door die van anderen weet.

Het is noch niet t' eenemaal ontdekt, hoewel verscheide Schepen daar op gedreven zyn, gaande of komende van de Barbados en andere *Charibische* Eilanden, en de *Barbadiers* zyn dikmaals daar na toe vermaakshalve gegaan.

# St. VINCENTS.

IS het Eilandt dat naast aan St. *Lucia* komt, en ook in 't gezicht van de Barbados. Het legt op 16 graden Noorder breete, en was het volkrykste van de Charibische Eilanden, eerdat de Europianen zich

zich daar neer zetteden. Maar de Indianen zyn nu meeſt door de Oorlogen die zy met de Engelſche, of andere van hunne vyanden gehad hebben, verdelgt.

Die gene die dit Eilandt *Ferro* of *Fietro* een van de Canariſche gezien hebben, verzekeren dat dit byna van de zelve figuur is. Het is omtrent 24 mylen in de lengte, en 11 in de breete, en byna van de zelve grootte als de Barbados.

Daar zyn overal hooge bergen in, tuſſchen welke vruchtbare vlaktens zyn, zo als gezegt is, maar zy hebben aankweekers van noden, om ze wegens hun vruchtbaarheit met eenige zekerheit te konnen pryzen.

De *Charibbeens* hadden voor deze vele ſchone dorpen; daar zyn 'er nu noch verſcheide, doch zy zyn ganſch niet volkryk.

Daar zyn nu eenige Negers, die tegens de *Engelſche* opgeſtaan zynde en hen overmeeſtert hebbende, een zoort van Volkplanting aan dat Eilandt gemaakt hebben, en zynde daar van beyde de ſexen, is hun getal aangegroeyt. Eenige Engelſe ſchepen van *Africa* komende, 't zy dat ze de wil na dit Eilandt hadden of niet, zyn zomwylen daar aangedreven.

Zy leven na hun oude mode, en van de Indianen afgezondert, met de welke zy geen verſtandhouding hebben, maar zy zyn te ſterk om door de zelve ondergebragt te werden, en zy kunnen niet uitgedreven werden, hebbende geen ſchepen om ze over te voeren, en een plaats om daar na toe te gaan, ten zy ze zich zelve als ſlaaven verkoopen.

# DOMINICO.

IS onder de beſtiering van de Gouverneur van de Barbados: Het legt op 50 graaden, 30 minuten Noorder breedte, en is omtrent 40 mylen lang, en 40 mylen over langs, alwaar het op zyn breedſte is.

Daar zyn verſcheide hoge bergen in 't midden, de welke een ongenaakbare grondt omvatten, alwaar van de toppen van zekere rotſen, men een oneindig getal van kruypend gedierte kan zien, van een ſchrikkelyke grootte en lengte.

Alhoewel de *Engelſchen* voorgeven Heeren van dit Eilandt te zyn, hebben zy nooit durven onderſtaan om daar een Volkplanting te maken, alzo de Charibbeens te talryk zyn. En wy zouden van die Barbare Natie in dit Kapittel gehandelt hebben, indien wy gedacht hadden, dat de plaats aan de *Engelſchen* behoorde. Daarom hebben wy van hen in 't breede geſprooken, in de Hiſtorie van St. *Chriſtoffel*, de aanzienlykſte onder de *Charibbiſche* Eilanden, te minſte onder die, daar de *Engelſchen* in bezit van zyn, waar aan de Lezer gewezen werd.

Geen

Geen van alle is zo volkryk als *Dominico*. De Inboorlingen vertellen aan alle vreemdelingen die 'er komen, een wonderlyk ſprookje van een overgroote monſtreuſe Slang, die zyn verblyf in de boven verhaalde grond heeft. Zy verzekeren dat 'er in zyn hooft een zeer flikkerende ſteen gelyk een Carbonkel is, van een onwaardeerlyke prys; dat het Monſter gemeenlyk dat koſtelyk Juweel met een dun vlies, dat zig vlug beweegt, bedekt gelyk dat van een menſchen ooglid, en wanneer het gaat drinken, of zich in de diepe grond vermaakt, vertoont hy het t'eenemaal: Zo dat de rotſen daar omtrent een wonderbaarlyk geflikker uit het vuur dat uit dat dierbaar Juweel glinſtert van zig geeven.

De Hiſtory zweemt zo na een *Roman*, dat wy verwondert zyn dat de *Franſſe* geen St. *George* uitgevonden hebben om deze trotze Draak te dooden. En buiten twyffel zouden zy 'er dan een lengte van ſchoone Hiſtorien van de liefdens gevallen van deze gallante Cannibals by gevoegt hebben.

Voor deze hadden zy hier een Koning, of liever een Cápitein die in alle de oorlogen die de Inboorlingen met hunne vyanden op de vaſte kuſt hadden, de Voorhoede van hun Leger geleyde, die een byzonder merkteeken om zyn lyf hadt, om zich van anderen te doen onderſcheiden.

De *Franſſen* hebben dit Eilandt meer bezogt als de *Engelſche*, hoewel de laatſte zeggen dat het hen toebehoort. Doch het zy hoe het wil, de *Charibeens* hebben altoos meer van de eerſte gehouden; miſſchien is 'er meer overeenkomſt tuſſchen den aardt van de *Franſſe* en deze *Barbaren*, als tuſſchen de *Engelſche* en hen. Hier namen de *Charibbeens* hun wykplaats, toen ze door de Europianen uit de andere Eilanden verdreven wierden.

In 't Jaar 1640. maakten de Franſſe Vrede met alle deze Eilanders, doch wy vernemen niet dat de *Engelſche* de moeyte namen van met hen in onderhandeling te treden, waar in zy miſſchien noch gerechtig noch voorzichtig geweeſt zyn; want die van *Dominico* hebben zulk een afkeer tegen hen opgevat, dat zy hen het meeſt van alle Natien haaten, uitgezondert de *Ariovagues*. Dit wierdt door het verraad van onze Landlieden veroorzaakt, de welke voor deze onder pretext van vriendſchap en van hen te onthalen, hen aan boord van hunne ſchepen wilten te krygen, en wanneer dezelve daar vol van waren, zeilden ze weg, en bragten mannen, vrouwen en kinderen tot ſlaverny. Het is gevaarlyk voor de *Engelſche* op dit Eilandt gezien te werden, en verſcheide die door ſtorm aan ſtrand gedreven waren, hebben 't verraad van hunne Landlieden duur moeten betalen.

Daar is een opmerkelyke paſſagie in de Hiſtory van de *Charibbiſche* Eilanden in 't Frans beſchreven, en in 't *Engelſch* door Mr. *Davyes* van *Kidwelly* overgezet; waar uit wy bezeffen mogen wat Recht de

Staaten hebben tot de Landen die ze in America bezitten, en indien deszelfs ſtelling goet is, zal het Recht van de *Engelſche* op *Dominico* niet zeer klaar blyken: *Het is een algemeene Regel* (zegt den Auteur,) *dat een Land van Inwoonders ontbloot, aan die geene behoort die 'er eerſt bezit van neemt, zo dat noch de Konings van Vrankryk vergunning, noch die van een Maatſchappy, iets meer kan doen dan deze Heeren te verzekeren tegens de pretenſien van die van hun eige Natie, die zich tegens hunne deſſeynen zouden willen aankanten.*

Welke aanmerking op alle andere gevallen, waar in de Natien van Europa een verſchil over eenig gedeelte van *America* onder elkander hebben, toegepaſt kan werden, en nu alle Landſchappen van Inwoonders ontbloot moeten zyn, om een volk tot het in bezit nemen van de zelve Recht te geven, zo zouden die 'er in wonen het zelve van de bezitter moeten hebben gekocht. Het is waarſchynelyk dat de *Charibbeens* nooit het bezit van dit Eilandt zullen afſtaan, en men mag het ook wel uit de Commiſſie van de Gouverneur van de Barbados laten, gelyk het Koningryk van *Jeruſalem* uit de Tytels van de Koning van *Spanje*.

In de tydt dat dit Eilandt ontdekt wierd, was 'er een *Charibbeen* woonachtig dien de Franſſe Capt. *Baron* noemden. Hy maakte hier van daan invallen op de *Engelſche* in de andere Eilanden, maar de Indianen hebben onlangs een ſchrik gekregen om hunne magtige Nabuuren te ontruſten, dewyl het deze laatſte gemakkelyk zou vallen de anderen indien het hun geluſte, uit te roeyen.

Wy zullen van 't Eilandt van *Dominico* en van de *Charibbeens* breder ſpreken, wanneer wy van de Domeynen in *America*, den Spanjaarden, Franſſen, Hollanders en Portugezen onderhevig, zullen handelen.

# HISTORIE VAN DE ZUID EILANDEN

# ANTEGO.

ANTEGO legt tusschen de Barbados en *Desirado*, op 16 Graaden en elf Minuten, Noorder breedte. 't Is omtrent 20 mylen lang, en even breedt op verscheide plaatsen. De aandoening daar van is gevaarlyk voor de scheepen, wegens de rotsen die het omringen.

Men vind in dit Eilandt weinig of geen fonteinen van versch water, waarom men al over lang gedacht heeft dat het niet te bewonen was: Edoch verkreeg de Lord *Francis Willoughby* omtrent het Jaar 1663. dit Eilandt van Koning *Karel* de Twede in eigendom, en omtrent 't Jaar 1666. zettede hy daar een Volkplanting neder.

Het is waar dat de *Engelsche* in de tydt van Sir *Thomas Warner* dit Eilandt ontdekten, en dat eenige Familien zich daar neer zetteden, omtrent 30 Jaren voor dat de eigendom aan de Lord *Willoughby* vergunt wierd. Maar hunne volkplanting was zo onzeker, dat de Fransse voorwendeden, zich, na dat de Spanjaarden hen uit St. *Christoffel* verdreven hadden, in 't bezit van dit Eilandt te hebben gestelt, zo zy naderhand het gedeelte van dat Eiland niet herwonnen hadden.

Het Eilandt is in 5 Parocchien verdeelt, drie van welke kleine Steden zyn; gelyk St. *John*-Stad na 't Noorden; en *Falmouth* en *Bridge Town* na 't Zuiden. De andere twee Parochien zyn, St. — en St. —

St. *Johns* Have is de gemakkelykste. Daar en boven zyn 'er noch verscheide andere goede Havens als *Five Island* Have, zo genaamt van de 5 kleine Eilanden die Westwaards van het Eiland leggen. *Carlisle* Baay, *Engelsche* Have, aan 't einde van de welke is *Falmouth-Town*, door *Charles* Fort verdedigt. Naast daar aan is *Willoughby-Baay*. Aan de Oost-strand is *Bridge Town*, dan *Green* Baay; een weynigje daar van daan is *Green* Eiland; dan *Nonsuch* Have, zynde een ruime Baay,

Van deze Kust na het Noord Oostelyk strand, zyn verscheide kleine Eilanden, genaamt *Polecat* Eiland, en *Goat* Eiland, en meer Noordwaards, *Guana Eiland*, *Bird Eiland*, *Long Eiland*, *Maiden Eiland*, en *Prickle-Pear Eiland.*

De hoofdstad van het Eiland is St. *Johns Town*, 't welk omtrent in hondert huisen bestaat, en 't getal van zielen in deze gansche Volkplanting werd gerekent op omtrent 8000 Blanken, behalven de Swarten, die driemaal zo veel in getal zyn, hoewel zy nu geen 18000 uit maaken.

Deze uitrekening is de grootste daar ik van gehoort heb, hoewel zommige my onderrecht hebben, dat 'er geen 1000 strydbare mannen in *Antego* zyn, het welk kwalyk te geloven is, dewyl het Eilandt zedert 15 Jaren gebloeit heeft, en een zeer goet regiment van 400 man onderhouden heeft, en niemant zou durven veronderstellen dat zy meer als een derde part van hun getal tot den oorlog gebruiken.

Hoe moeyelyk dat de toegang na dit Eiland is, zyn 'er egter zo vele plaatsen daar men landen kan, dat wy verwondert zyn dat de Fransse *Antego*, zo wel niet als de andere, daar de landing moeyelyker was, aangetast hebben, alzo 'er de Forten zo sterk niet zyn als die van de andere Eilanden waren, noch het volk zo talryk. Niettegenstaande het een ryke Landstreek is, echter hebben de Fransse dit niet als met dreygementen ontroert.

Het gebrek van fonteynen van versch water in dit Eiland, werd door regenbakken vervult, waar in de Inwoonders het regenwater vangen, en bewaren. Daar zyn eenige bronnen; maar geen rivier in 't gansche Eilandt.

Men vind hier eenige kreeken, als twee aan het einde van het Eiland *Five Island* have, en een genaamt, *Indiaan Creek*, tusschen *English* Have, en *Willoughby* Baay.

Wy hebben niet zeer veel van de Zuid-Eilanden te zeggen, om dat 'er weinig gedenkwaardige geschiedenissen voorgevallen zyn, en dewylze alle afgezonderde Gouvernementen, onder een Gouverneur of Capiteyn Generaal zyn, is de opvolging van de onder Gouverneurs door de Gouverneur *en Chef* aangestelt, zo onzeker, dat wy ons niet kunnen laten voorstaan van ze in een behoorlyke order te zullen stellen; daarom zullen wy ze alleen noemen als wy gelegentheit hebben om eenige feyten aan te halen, waar aan dat ze deel hebben gehadt.

Edoch, eer wy met ons verhaal van *Antego* voortgaan, oordeelen wy dat het niet oneige zal zyn, 't geen wy van het Klimaat, het aardryk, de dieren, gewassen en Handel noch te zeggen hebben, eerst afhandelen.

De situatie van dit Eiland toont genoegzaam aan dat het daar heet moet

moet zyn, en inderdaad is de hitte veel onverdraaglyker hier als in de Barbados, hoewel verder van den *Evenaar*; het aardryk zandiger zynde, en de grond zo wel niet van bosſchen gezuivert, geeft daar mogelyk aanleiding toe.

Men was hier gewoon zeer dikwils *Turnados* of *Orkanen* te hebben, 't welk zeer laſtig was; en zy zyn 'er thans noch niet dan te veel, gelyk de Inwoonders dit laatſte Jaar zulks tot hun groote ſchade ondervonden hebben.

Onder de dieren die men zeggen mag dat dit Eiland byzonderlyk eigen zyn, vind men voor eerſt onder de Viſſchen, de *Dorado* of Zee Braſſem, daar Mr. *Davyes* van *Kidwelly* in zyn vertaling van de Hiſtorie van de *Charibbiſche* Eilanden, zegt, dat hy *Dorado* genaamt werdt, om dat zyn hooft in 't water ſchynt te zyn van een groene, vergulde klare lucht koleur: Hy neemt zyn vermaak in 't volgen van de ſchepen, doch zwemt zo ſnel, dat de geene die hem vangen wil, met een yzere haak of lange ſtok aan 't einde van een werp-net vaſt gemaakt, zeer behendig moet zyn. Niemant kan zich een viſch verbeelden tot het zwemmen beter voorzien als deze; want hy heeft het voorſte gedeelte van het hooft ſcherp; de rug borſtels gewys met ſteekels voorzien, ſtrekkende tot aan de ſtaart die puntig is; twee vinnen aan ieder zyde van 't hooft, en zo veel onder de buyk, kleine ſchubben, en het ganſche lighchaam is van een figuur eerder breed dan dik, al het welk oorzaak is dat hy een wonderbaarlyke ſnyding door 't water kan maken. Zommige van hen zyn ontrent 5 voeten in de lengte. Die viſch is een weinigje droog in het eeten, en egter na 't gevoelen van vele, in ſmaak niet minder aangenaam als Forelle of Salm.

De *Shark* Viſch een zoort van Snoek, is in overvloed in de Charibbiſche Zeen, en men heeft aangemerkt dat hy zo gemeen by *Antego* is, als in eenige andere Eilanden, waarom wy van hem te dezer plaats zullen ſpreeken. Men noemt hem anders de *Requiem*; hy is een zoort van een Zeedog of Zeewolf, de verſlindenſte van alle viſſchen en de gulzigſte na menſchen vleeſch. De zwemmers hebben 'er een groote ſchrik voor, en niet zonder zeer goede reden, want hy leeft van de roof, en volgt gemeenlyk de ſchepen om op de vuyligheit die buiten boord geworpen werd, te aazen.

Deze Monſters ſchynen van een geelachtige koleur in 't water te zyn. Zommige van hen zyn van een onmeetelyke lengte en dikte, en zodanig, als bekwaam om een menſch in eene beet in tween te kloven, hun vel is ruyg, waar van men voor deze zachte vylen maakte om het hout te polyſten. Hun hoofd is plat, en de opening van de bek is juiſt niet voor de ſnuyt, maar onder de zelve; waar uit komt, dat om op hunne roof aan te vallen, zy genootzaakt zyn hunne buyken meeſt opwaards te keren: Hunne tanden zyn zeer

 ſcherp

ſcherp en zeer breed, zynde alle getant byna gelyk een zaag. Zommige van hen hebben drie of vier ryen van deze tanden in ieder Kaakebeen. Zy leggen binnen 't tand vleeſch, maar zy laten ze genoeg zien wanneer 'er gelegentheit toe is.

De *Shark* viſch werdt gemeenlyk door twee of drie viſſchen opgepaſt, die met een ſnelle en reguliere beweeging voor hem heen zwemmen, en ieder houd halte, of avanceert meer of minder na ze zien dat de *Requiem* doet. Zommige noemen hen *Rambos* en Pelgrims; dog de Franſſe Zeelieden, de *Requiems* Piloots, om dat die kleine viſſchen zyn leydslieden ſchynen te zyn. Zy zyn niet veel meer als een voet lang en van een dikte na gerade. Doch hunne ſchubben zyn heerlyk, en met zo veele aardige en levende koleuren verciert, dat myn Auteur zegt (men wel zeggen mag;) *dat ze met ketenen van paarlen, koraal, ſmaragden, en andere dierbare geſteentens omringt zyn.*

De *Requiem* is niet goet om te eeten, ten minſte wanneer hy niet zeer jong is; men meent dat het breyn van de ouden een hulp middel voor de ſteen of 't graveel is. De Franſſe en Portugezen noemen deze Viſch *Requiem*, of Ruſt, om dat hy gewoon is zich in ſchoon weêr te laten zien. Deszelfs lever gekookt, levert een groote quantiteyt olie uit, die voor de lamp goet is.

Wy mogten lichtelyk met zo veel reden van deze viſſchen gehandelt hebben, toen wy van eenig andere gedeelte van de *Charibbiſche Eilanden* ſchreven. Edoch hebben wy ze hier geplaatſt, om dat wy vinden dat anderen dus voor ons gedaan hebben.

De *Bucane* die men op deze kuſt vind, is, gelyk de Indiaanſche inwoonders, gulzig na menſche vleeſch. Hy gelykt wel een Snoek in figuur, doch is 7 of 8 voeten lang, en dik na gerade, leeft van roof gelyk de *Shark*, en grypt met woede de menſchen, die hy in 't water kan krygen, aan. Wat dat hy ook aanvat, ſnyd hy af; en zo hy het al niet doet, zyn deszelfs tanden zo fenynig, dat de minſte aanvatting van de zelve dodelyk is, indien 'er niet aanſtons eenig ſouvereyn tegengift opgelegt werdt.

Daar is een andere zoort van *Bucane* door zommige genaamt Zee-Woudhanen, van bek wat gelykende na die van de Woudhanen, uitgezondert dat het opperſte gedeelte veel langer dan het laagſte is, en dat deze Viſch beide kaaken even gemakkelyk verroert. Zommige van hen zyn zo dik en lang, dat ze boven de 4 voeten tuſſchen het hooft en de ſtaart lang zyn, en 12 duymen breed, by het hooft op zyde meetende.

Het hooft gelykt wat na dat van een Varke, doch met wyde blinkende ogen, die uitſteekend glinſterend zyn. Hy heeft twee vinnen aan de zyden, en onder den buyk een groote pluim, hoger en hoger by trappen ryzende, gelyk een haanekam, ſtrekkende van het hooft tot

tot byna aan de ſtaart, die in twee deelen verdeelt is. Behalven deze lange en vaſte bek, heeft hy twee zoorten van hoornen, hard, zwart, en omtrent een voet en een half van lengte, die onder zyn ſtrot neer hangen, en zyn aan deze zoort van viſch byzonder eygen.

Deze kan hy gemakkelyk in een holle plaats onder zyn buyk verbergen, 't welk hem tot een ſcheede verſtrekt. Hy heeft geen ſchubben, maar is met een ruyg vel gedekt; op de rug is hy zwart, groenachtig op de zyden, en wit onder den buyk. Hy is zacht, maar niet aangenaam om te eeten.

Men vind noch een andere Viſch op deze Kuſten, die genaamt werd de *Zee-Urchin*, en verdient die naam wel. Hy is zo rond als een bal, en vol van ſcherpe ſteekels. Zommige Europianen die ze gevangen hebben, hebben ze gedroogt, en tot preſenten aan Liefhebbers van Rariteyten gezonden, om in hunne Studeer-kamers op te hangen.

De *Zee Papegaayen* die in deze Zeën gemeen zyn, hebben ſchubben gelyk de *Karpers*, doch aangaande de koleur zyn ze zo groen als Papegaayen, daar ze hun naam van hebben. Zy hebben ſchoone en flikkerende oogen; hun oog-appel zo klaar als chriſtal en met een donkere kring omringt, en waarom nog een andere kring zo groen als een ſmaragd omſloten is, van welke koleur de ſchobben van zyne rug zyn, en die onder de buyk, van een geelachtig groen. Zy hebben geen tanden, maar kaaken onder en boven van een vaſt en dicht been, 't welk zeer ſterk is, en van de zelve koleur als hunne ſchobben, in kleine afdeelingen verdeelt, zeer ſchoon op het oog. Zy aazen op ſchulp viſch, en met die harde Kaakebeenen, kneuſen zy als tuſſchen twee moleſteenen, oeſters, moſſelen, en andere ſchulp viſch, daar ze zich mee voeden. Zy zyn uitſtekend goet om te eeten, en zommige van hen zyn zo kloek, dat ze het gewicht van 20 pond kunnen halen.

De *Eſpadon* of Swaard Viſch ziet men veel in Zee op deze Kuſten. Hy heeft aan 't einde van de opperſte kaaken, een verweerend Wapen, omtrent ter breete van een groote ſlag-zwaard, het welk harde en ſcherpe tanden aan beyde zyden heeft. Dit wapen is in zommige van hen omtrent 5 voeten lang, 6 duimen breed aan 't benedenſte eind; (om myn Auteurs woorden te gebruiken,) *gepalliſſadeert* met 27 witte en vaſte tanden in ieder rey, zynde de grootte van hunne lighamen na gerade van dien.

Het hooft van dit Zeemonſter is plat en vreeſſelyk om te zien, zynde van de figuur van een hart. Zy hebben by hunne oogen twee luchtgaaten, waar door ze het water dat ze zwelgen weer uitwerpen. Zy hebben geen ſchobben, maar een graauwachtig vel op de rugh, en een witte onder den buyk, het welke ruyg gelyk een vyl is. Zy hebben 7 vinnen, twee aan ieder zyde, twee op de rugh, en een die

hen

hen tot een ſtaart dient. Zommige noemenze *Zaag*-viſſchen, zommige *Keizers*, om dat 'er een vyandſchap tuſſchen hen en de Walviſſchen is, die zy dikwils tot der dood toe kwetſen.

Deze Viſch en verſcheide anderen, in de andere deelen van dit Traktaat vermelt, zyn ook gemeen in andere gedeeltens van de *Charibbiſche* Zeen. Edoch kunnen de Inwoonders hen gemeener namen geven; en miſſchien zullen de geringſte by deze benamingen niet bekent zyn, alzo min als zommige van 't gevogelte, die wy vinden dat door Mr. *Davyes* in de boven aangehaalde Hiſtorie verhandelt werden; gelyk als de *Canides*, die omtrent de grootte van een Phayſant, van een zeer ſchoone plumaadje zouw zyn. Deze Vogel ziet men meer op Curaſſau, en daarom zullen wy 'er hier niet meer van ſpreken.

De *Flammans* zyn groote en ſchoone Vogels; doch wy zouden 'er in dit Artykel niet van geſprooken hebben, om dat ze zich in moerasſige plaatſen en ſtaande wateren vermaken, die in dit Eiland niet gemeen zyn, alwaar overvloet van alle zoorten van vogels is, zo wilde als tammen.

Daar is meer overvloed van vée en andere beeſten, inzonderheit Wiltbraadt, dan in eenige andere van onze Charibbiſche Eilanden, welkers dieren meeſt dezelve zyn, gelyk ook hunne gewaſſen.

Zuiker, Indigo, Gember en Tabak waren de voornaamſte gewaszen en waaren van *Antego*, toen het eerſt beplant wierd, maar nu werd Indigo en Gember daar zeer zelden voortgekweekt. De zuiker en tabak waren beyde ſlegt in hun zoort, de eerſte zo zwart en ſlegt, dat men kwalyk denken kan, dat hy door eenige konſt geraffineert kan werden; en gelyk onze Engelſche Zuikerbakkers zich niet verwaardigden om dien drek in hunne ketels te doen, wierd hy in 't algemeen na *Holland* en *Hamburg* afgeſcheept, zynde voor 16. ſ. het hondert verkogt, daar andere Muſcovado zuiker voor 18 of 19 ſ. het hondert, gehaalt wierd.

De Planters van *Antego* hebben zedert hun Konſt verbetert, en daar werd thans zulke goede Muſcovado zuiker gemaakt, als in eenige van onze zuiker Eilanden. Zy hebben ook eenige zuiker met kley bewerkt, 't welk men niet weet dat in *Antego* over 20 Jaren gedaan is.

Alhoewel 'er niet veel tabak in dit Eiland geplant is, zo is 't geene dat daar is, zo kwaad niet als het te voren was, toen het tot geen ander gebruik verkogt wierd, als om ſnuyf te maken. De wilde *Kaneel boom*, zegt men dat in de *lage landen*, of *Savanna* Boſſchen in *Antego* groeyt.

Wy weten hier van geen andere gewaſſen die het niet met de andere Eilanden gemeen heeft; en alzo daar van elders gehandelt hebben, zullen wy met onze Hiſtorie die maar beknopt is, voortgaan. Onze gedenk-

gedenkschriften voor de Zuid-Eilanden stellen ons niet in staat, (en misschien zyn de zaaken niet van dat gewigt,) om ons veel meer daar over uit te breyden.

De History van de *Charibbische Eilanden*, door Mr. *Davyes* vertaalt, maakt gewag dat *Antego* door de *Engelschen* omtrent zo vroeg als St. *Christoffel* bewoont wierd, hoewel wy daar geen ander bewys van krygen kunnen, zo blykt 't ons niet dat het eerder beplant is geworden als na dat het in eygendom aan Lord *Willoughby* geworden is. Zedert is het tot de Kroon wedergekeert, en tot een gedeelte van 't generale Gouvernement van de Zuid-Eilanden geworden, dog heeft over dezelve geen aanmerkelyke figuur gemaakt, als omtrent 't jaar 1680. zedert wanneer het zyn bloeyende staat, aan de zorg en Interest van Col. *Codrington* meest verschuldigt is, dewelke van de *Barbados* gaande, daar hy Onder-Gouverneur was geweest, na *Antego*, hier en in de andere Zuid-Eilanden liet planten; en alzo hy een groote kennis en ervarentheit in de Suyker Plantagien, en een groot kapitaal om het uit te voeren hadt, won hy zulke groote middelen als eenig Planter in de *Barbados* of *Jamaica* gedaan heeft. Andere zyn exempel volgende, zo bloeyde *Antego*; en alzo hy het tot een verblyfplaats van zyn Gouvernement maakte, toen hy Capiteyn Generaal was, en Gouverneur Generaal van alle de Zuid-Eilanden, bloeyde dit Eilandt op het laatst zo wel als de andere, en het wierd reik, als ook volkryk.

Onder andere, die met de Lord *Willoughby* van de *Barbados* daar kwamen, was Major *Byam*, welkers familie steeds in het land is. Hy was een van de Comissarissen door die Lord aangestelt om met Sir *George Ayscues*, wegens de overgave van de *Barbados* aan het Parlement te handelen. Deszelfs zoon Col. *Willoughby Byam* was een van de aanzienlykste Planters in de Zuid-Eilanden.

Wy zyn niet in staat geweest om een nette Lyst van de Gouverneurs van deze Eilanden, van hunne eerste Volkplanting af, aan den dag te brengen, veel min van de particuliere Gouverneurs, of liever Onder-Gouverneurs van de byzondere Eilanden, waarom ik 'er dan geen ondernemen zal te geven. Sir *Nathaniel Johnson* was ten tyde van de *Revolutie* Gouverneur van die alle, en aan het Gouvernement niet aangenaam zynde, wierd hy t'huis geroepen; waar op Col. *Codrington* hem in deszelfs Gouvernement opvolgde, en Col. *Rowland Williams* wierd Onder-Gouverneur van *Antego* gemaakt.

In Maart 1689 viel 'er een schrikkelyke aardbeving voor in de Zuid-Eilanden *Montserrat*, *Nevis* en *Antego*. In *Nevis* en *Montserrat* geschiede geen groote schade, de meeste huizen zynde van hout, doch daar steene gebouwen waren, wierden ze in 't algemeen omverre geworpen, 't welk *Antego* zeer hard trof; alzo de meeste huyzen, gebouwen, suykerwerken, en windmolens van steen waren: Verscheide schepen wierden de hevigheit van de schudding op zée mede gewaar.

Op het uitbersten van den oorlog tusschen *Engeland* en *Vrankryk* na de *Revolutie*, verzogten de Inwoonders van *Antego* zo wel als die van de andere Zuid-Eilanden, bystand van de Gouverneur en van 't Gouvernement van de *Barbados*; en wanneer Sir *Timothy Thornhill* zyn regiment op de been gebragt hadt, zeilde hy 'er mee na *Antego*, alwaar hy den 5 Augusty aankwam en het onaangenaam nieuws ontfing, dat het Fort van St. *Christoffel* zich aan de *Franssen* op Maandag den 29 July 1689 met verdrag overgegeven hadt. Sir *Timothy* niet onkundig zynde dat zyn macht te swak was om een Eilandt, zo wel gefortificeert als St. *Christoffel*, aan te tasten, en het Gouvernement van *Antego* hem solliciteerende om by hen te blyven tot de aankomst van de Engelsche Vloot, die daagelyks verwagt wierd, stond hy hunne voorstellen toe; en bracht daar zyn regiment aan land, 't welk hy in de stad van *Falmouth*, omtrent van de grootte als St. *Johns* stad zond.

Na het verblyf van een maant in dit Eilandt, zond de Luytenant Generaal *Codrington* drie sloepen met 80 mannen van Sir *Timothys* regiment bemant, onder 't Commando van Capt. *Edward Thorn*, van *Falmouth* af, om de *Engelschen* met hunne goederen en gelt van het Eilandt van *Anguilla* af te halen, alwaar ze ellendig mishandelt en verstrooit waren door eenige *Tersche*, die de *Fransse* ten dien einde daar aan Land hadden gezet.

Voor Sir *Timothy Thornhills* aankomst, en gedurende syn verblyf te *Antego*, hadden de *Indianen* van de naburige Eilanden die in Verbond met de Fransse waren, verscheide landingen in dat Eilandt gedaan, doodende die Inwoonders, die aan de Zeékant woonden, ten getale van tien, en ontvlugteden telkens in hun snelle Periagas. Deze Rovers haar overvallingen, zyn ook al geweest, dat het volk van *Antego* wegens den vyand geleden heeft. Generaal *Codrington* beval aan eenige sloepen die goede zeilers waren, hen te vervolgen, doch de *Periagas* waren hen te gaauw; en om diergelyke schade in toekomende voor te komen, wierd 'er sterk op de Kusten gewaakt.

Omtrent het midden van September, landde een Fransse kaper met zyn volk op *Five Islands* by *Antego*, en nam eenige Negers, en zo als hy met zyn buyt weg trok, ontmoetede hy twee *Engelsche* sloepen, een van welke hy na eenige tegenstand nam; de andere die het ontvlugt was, kwam in, en gaf die actie te kennen: waar op Sir *Timothy* twee bemande sloepen uitzond met een Compagnie hand-granadiers, onder 't Commando van Capt. *Walter Hamilton*, dewelke hem den volgenden dag met zyn Prys opbracht, men vond aanboord van de Kaper 30 *Fransse* en 6 *Teren*; de laatste wierden door de Kreigs-raad te recht gestelt, en 4 daar van gehangen. In November ging Sir *Timothy Thornhill* na *Nevis* om de begeerte van het volk van dat Eilandt te voldoen.

De Inwoonders van *Antego* brachten 300 man op de been, die door Col. *Helverson* gecommandeert wierden, en landeden in een Eilandt, genaamt

naamt *Mary-Galante*, de *Fransse* toebehorende: zy dreven de Inwooners tot in de Bosschen, verbrandeden hun stadt, vernagelden het geschut, slegteden 't Fort, en kwamen met de geroofde buyt van het Eilandt op *Antego* te rug.

De Luytenant Generaal *Codrington*, (die tot noch toe zyn Commissie van Capiteyn Generaal niet ontfangen had) bleef op *Antego*, terwyl Sir *Timothy Thornhill* van *Nevis* tegen St. *Bartholomews* en St. *Martens* optrok; en zo als hy kwam aan de laatstgemelde, zo kwam Monsieur *Ducasse* met 700 mannen van St. *Christoffel* afzakken, om de *Fransse* te ondersteunen; de Major Generaal, (want zo luydde Sir *Timothys* Commissie) vaardigde een sloep af met een expresse aan de Luytenant Generaal te *Antego*, om hem zyn staat bekent te maken, verzoekende dat hy hem eenige schepen tot zyn onderstand wilde toezenden. Ingevolge van dien, beval de Generaal *Codrington* aan Col. *Hewetson*, met omtrent 200 man van *Antego*, aanboord van die sloepen, onder Convoy van drie Oorlogschepen, een van 40, en twee van 20 tot dien einde klaar gemaakt, na St. *Martins* te zeilen, alwaar hy den 30 January aankwam. De *Fransse* schepen die by 't Eilandt ten anker lagen, tasteden de *Eugelsche* fregatten aan; en na een gevecht van vier uuren, met weinig of geen schade aan de zyde van Col. *Hewetson*, zeilden ze weeder weg.

In 't volgende jaar kreeg de Generaal *Codrington* een Commissie van Koning *William* en Koningin *Maria*, om Capiteyn Generaal en Commandeur en *Chef* van alle Zuid *Charibbische* Eilanden te wezen; en den Admiraal *Wright* ter zelver tydt met een een sterk Esquader Oorlogschepen uit *Engelandt* komende, bragten alle de Zuid-Eilanden volk op de been tot het herwinnen van St. *Christoffel*, onder dewelke dat van *Antego* een gansch regiment van 400 man bybracht, het welk gecommandeert wierd door den Onder-Gouverneur Col. *Rowland Williams*, wiens Soon Mr. *Samuel Williams* eenige tydt daar na een van de Heeren studenten in *Christi Kerk* in Oxford gemaakt wierdt; zynde een groot liefhebber van de studie in wetenschappen, waar in hy in korten tydt groote voortgangen maakte. Den Auteur is verschuldigt aan de gedachtenis van zyn vrient hier in recht te doen, en dierhalven zal de *Lezer* deze afweiding ten beste opnemen.

Wy moeten ook niet in gebreke blyven van recht te doen aan *Christoffel Codrington* Schiltknaap; de Gouverneurs zoon, die door zyn verstand en bekwaamheidt in de Poëzy en Welsprekenheidt, in dezelve doorluchtige Academy boven andere uitmuntede, en verscheide stukken maakte die geen minder succes hadden, als dat de zelve de goetkeuring van kenders weg droegh: Hy was een Leeraar van *Aller-Zielen* Collegie; en wanneer Koning *William* zyn bezoek van vrientschap, (zo als zyn Majesteyt die geliefde te noemen,) aan de Universiteyt van *Oxford* afleide, bedankte Mr. *Codrington* in de naam van dat geleert lichaam met een

 zeer

zeer geleerde Redevoering zyn Majesteit daar voor. Hy was een Patroon van de beruchte Mr. *Creechs*, die zyn *Latynsche* Editie van *Lucretius* aan hem opdroeg. Wanneer dezen Heer de studie van Konsten en Wetenschappen had laten varen, trok hy het harnas aan, maakte zich in 't beleg van *Namen* beroemt, en wierd Colonel van zyn Majesteyts Guardes te voet gemaakt. Men zou meer van zyne daaden en verdiensten kunnen zeggen, maar wy moeten indachtig zyn dat wy de History van Landschappen, en niet die van perzoonen beschryven; doch het hooge Ampt dat hy naderhandt in dit Eilandt bekleedde, waar van hy nu een Inwoonder is, zal ons, ten opzichte van de afweiding die wy goetgevonden hebben hier plaats te geven, de Lezer verschonen.

De uitkomst van de Expeditie van St. *Christoffel* en andere ondernemingen in de Zuid-Eilanden, zal ter plaatze zelfs, daar die actien voorgevallen zyn, verhaalt worden: Wy moeten maar een fout van de Courant verbeteren, dewelke den 18 September 1690 ons meldt: *Achthondert man, tot de Expeditie tegens de* Fransse, *op St.* Christoffel, *waren te* Antego *geworven*; daar men, na een nauwkeurig en getrouw Verhaal daar van, geschreven door Mr. *Thomas Spencer Jun.* Secretaris van de Heer *Tim. Thornhill*, Wapenschouwer van zyn regiment, en Onder-Comssaris, bevind dat het *Antego* regiment alleen uit 400 koppen bestond; en waarlyk, indien dit Eilandt 800 man op de been kan brengen, om die tot een onderneming te gebruiken, mogen wy wel 't getal der zielen op 14 of 15000 in die tyd berekenen, 't welk niemant zou kunnen stellen, dat 'er ooit zo veel in *Antego* geweest zyn. Dit Eilandt zond haar aandeel van alle troeupen die in de laatsten Oorlog tegens de *Fransse* op de been wierden gebracht.

In 't jaar 1696 was het *Hawings* Fregat alhier, en zeilde na *Londen*, als Convoyer van een kleine Vloot van 11 schepen, die boven de 11 weeken op reys waren.

De Generaal *Codrington* in 't jaar 1698 komende te sterven, wierd deszelfs zoon *Christoffel Codrington* Schiltknaap, daar wy reets van gesproken hebben, als Capiteyn Generaal, en Gouverneur en *Chef* van de Zuid-Eilanden, aangestelt; en in gevolge van die Commissie vertrok hy van *Engeland* na dit Eilandt, alwaar hy de meeste tyd gedurende deszelfs Gouvernement, zyn verblyf hield, zynde een van de grootste Eigenaars van 't zelve.

In January 1699 arriveerde den Admiraal *Bembow* aan de Zuid-Eilanden, hebbende Col. *Collinswoods* regiment aanboord, waar van een gedeelte de Quartieren in *Antego* betrok, en een gedeelte in de andere Eilanden. De Gouverneur wat meer troepen uit *Engeland* gekregen hebbende, om het verlies van deze goet te maken, alzo vele van hen in de Eilanden gesturven waren, besloot hy, met het uitbersten van de tegenwoordige Oorlog, de *Franssen* op *Guardeloupe* aan te tasten.

De

De Kooplieden van *Antego* hadden verscheide Kaapers uitgerust, de welke gevoegt by eenige Kaapers van de andere Eilanden, een Esquader Oorlogschepen, en Macht ter Zée uitmaakten, die voor de *Fransse* te magtig was.

Hy bracht een regiment Soldaten op de been in *Antego*, waar van Colonel *Byam* Colonel was, ook gaven de andere Zuid Eilanden volk tor die onderneminge.

Den 7de Maart 1702. kwam die Generaal met de Land en Zée macht, in 't gezicht van 't Eilandt van *Guardeloupe*. De *Fransse* schooten van strand op hem, doch deden anders geen kwaad als een man te dooden, en kwetseden een jonge aan boord van den Commandeur. De Vloot bleef tot den 10 wachten na de komst van het Oorlogschip de *Mardstone* en eenige andere kleine Scheepen, die een weinigje van *Mary Galante* af lagen. Toen ze gearriveert waren, liet de Gouverneur in 't Noord-Weste van het Eilandt, het Anker vallen, en gaf order aan een deel volks om te landen, en eenige verspryde Plantagien op de Kust te vernielen, 't welk ook volbragt wierdt.

Den 12de met het aanbreken van den dag, landde Colonel *Byart* met zyn Regiment en een Detachement van 200 man van Col. *Whetams* regiment, op een plaats genaamt; *Les Petits Habitans*; alwaar zy wel eenige tegenstand vonden, maar noodzaakten den vyand wel haast om de vlucht te nemen.

Omtrent 9 uuren 's morgens landde Col. *Whetam* met noch 800 man in een Baay Noordwaards van een Stad genaamt de *Baylisse*, alwaar hy een groote tegenstand van alle 's vyands troupen vond, die in een zeer goede en voordelige borstweering geposteert lagen. Deze speelden onophoudelyk met groot en klein schiet geweer op de *Engelsche*, en voor al met de grootste woede tegens den Admiraal, terwylze met landen bezig waren. Edoch niet tegenstaande al hun vuur, trokken de *Engelsche* onbeschroomt na hunne afsnydingen voort; hebbende de musketten op schouder, zonder een schoot te schieten, tot dat ze de tromp van hun geweer op 't bovenste van 's vyands borstweeringe konden leggen. Van de *Engelschen* wierden drie Capiteyns aan 't hooft van hunne Granadiers gedood, eer dat zy van de eerste borstweering meester konde werden. Col. *Willis* maakte zich in die Actie door zyn groote dapperheid beroemt; en alle Officiers en Soldaten kweeten zich in die gelegentheit, gelyk *Engelsche* tegens *Fransse* vechtende doen, wy meenen gelyk mannen, die geboren zyn, om overwinnaars te wezen.

Tegens de middag hadden zy alle 's vyands buitenwerken verover t. Een uur daar na wierd de Stad genaamt de *Baylisse* ingenomen, gelyk ook de *Jacobus* Kerk, die de Fransse gefortificeert hadden, en waar in tien stukken Canon lagen.

Omtrent 2 uuren 's achtermiddags namen zy een borstweering in, daer de Fransse drie stukken Canon op geplant hadden, en een Redoat met een stuk.

Tegens de nacht, tasteden 400 Man en het Regiment van Marines, de *Jacobines* Plantagie aan, als mede de Borstweering langs de *Jacobines* rivier, de welke de sterkste en voordeeligste was van alle die de *Fransse* in de *West-Indien* hadden. Edoch, verlieten zy die, na dat de *Engelsche* maar twee schoten, met hun klein schiet geweer, daar op geloost hadden.

De volgende dag trok de Generaal op zonder verdere tegenstand, als dat het Canon van de vyand op hem speelde, en hy nam bezit van de groote Stad genaamt *Basseterre*, daar de *Engelsche* omtrent een week stand hielden, zendende partyen uit om de huisen van de Inwoonders, werken, zuyker rieten, en voorraat te verbranden en te vernielen. Zy belegerden het Fort en het Kasteel van *Basseterre*, en avanceerden tot op een pistool schoot van het Fort, en tot op een Musket schoot van het Kasteel; hebbende een battery met 16 stukken canon beplant. In deze Forten, en in een ander genaamt de *Dadaw Peck*, waren de Inwoonders met hunne Familien en beste goederen gevlucht, laten de het gansche platte land aan de genade van de *Engelsche* over, die van de *Fransse* geleert hadden hoe weinig dat zy die, in zulke gelegentheden, plaats moeten geven.

Doch al deze goede successen wierden door eenige onverwachte verschillen, tusschen de Bevelhebbers gerezen, vruchteloos gemaakt. Men moet het ook aan de wakkere tegenstand van de *Fransse*, en aan de ziekte van de *Engelsche* Soldaten ten deele toeschryven, 't welk de Generaal verplichtte om zyn volk weer 't Scheep te doen gaan na dat men op 't punt van 't conquesteren van dit Eilandt gestaan hadt.

In het jaar 1704. wierd Sir *William Matthews* Gouverneur van de Zuid Eilanden gemaakt; de welke kort daar aan gestorven zynde, wierd aan Col. *Park* van *Virginia*, (die aan de Koningin het heerlyk nieuws bracht van de overwinninge die de Hertog van *Malborrough* op de *Fransse* te *Hochstet* bevochten hadt, zynde toenmaals deszelfs Ajudant,) het Gouvernement van deze Eilanden opgedragen. Hy kwam te *Antego* den 14. July 1706. en hield hier zyn residentie. Eenige maanden te voren, hadden de *Fransse Nevis* vernielt en uitgeplondert. St. *Christoffel* had ook door een inval veel geleden; maar *Antego* was door hen niet aangetast geworden.

Omtrent deze tydt dat Colonel Park arriveerde, wierd een Yrsch Schip van *Belfast*, aan boord hebbende negen man en ses jongens in 't gezicht van dit Eilandt, door een ope sloep met vyftig *Fransse* aangetast, dewelke zulk een goede tegenweer deed, dat 40 van de vyanden gekwetst wierden, en de sloep genomen en te *Antego* opgebracht wierdt.

In

In 't Jaar 1707. daar aan volgende viel 'er de ſchrikkelykſte Orkaan of *Turnado* voor, daar men ooit in deze Eilanden van gehoort heeft. Hy beſchadigde ze alle, maar *Newis* en *Antego* meer als de reſt. Hy ſloeg huizen, werken en bomen om ver, rukte planten, zuykerrieten uit de aard, en veroorſaakte by na een algemeene vernielinge; 't welk nu zwaarder viel, om dat de Inwoonders reets zo veel ſchade aan een andere kant, door de vyand in hun handel geleden hadden, zo dat zy dit nauwlyks konden uitſtaan. Edoch deze ſlag van Gods voorzienigheit komende, behooren zy die met meer lydzaamheit te verdragen.

Wy zullen 't geen wy noch van *Antego* te zeggen hebben, met een lyſt van Officieren, Civiel en Militair, beſluiten.

De Gouverneur en Capiteyn Generaal van alle de Zuid Eilanden, *Daniel Park* Schiltknaap.

De Luytenant Gouverneur van *Antego*, *John Geamons* Schiltknaap.

*Edward Byam* Schiltknaap, Preſident van den Raad, twaalf Raads-Heeren; Hooft-Rechter, *Samuel Watkins*, Shiltknaap: voorts Colonel van 't Regiment te voet, Col. *Edward Byart.*

Colonel van het Regiment te paart, Col. *Lucy Blakmordt.*

# MONTSERRAT.

DE Spanjaarden hebben dit Eilandt die naam gegeven wegens de gelykenis die het heeft met een berg in *Catalonien* niet ver van *Barcelona*, berucht door de Kappel die aan de Heilige Maagt toegewyd is, en die onder de Rooms Catholyken in de grootſte achting is, uytgezondert die van *Loretto.*

De *Engelſche* hebben niet goet gevonden het zelve een andere naam te geven, zedert dat zy 'er meeſters van zyn. Het legt op 17 graaden Noorder breedte; is omtrent drie mylen in de lengte, en by na zo veel in de breedte, zo dat het na een ronde figuur gelykt.

Het wierd door de *Europianen* ter zelver tydt als St. *Chriſtoffel* ontdekt, doch daar wierdt geen volkplanting voor 't Jaar 1632. gemaakt. Tegens welke tydt Sir *Thomas Warner* eerſte Gouverneur van St. *Chriſtoffel* te weeg bracht, dat een kleine Volkplanting zich daar neer zettede, beſtaande uit onderdanen van *Engeland*, alzo wy niet verzekert zyn dat het *Engelſche* waren, wordende dit Eilandt in 't algemeen voor een *Yerſche* Colonie aangezien.

Het had de zelve Gouverneurs als St. *Chriſtoffel*; doch wy zyn van gedachten, dat men 'er Onder-Gouverneurs aangeſtelt heeft, gelyk dat zedert in gebruik gekomen is. Wy hebben geen goede onder-

derrichting zo van Generaals, als noch van Particuliere Gouverneurs kunne bekomen, waarom wy den Lezer ook niet met verkeerde zullen ophouden.

Dit Eilandt bloeyde in 't eerst meer dan *Antego*, doch zedert de Lord *Willoughby's* tydt, heeft het laatste dit de loef af gestoken. Voor 60 jaren geleden waren 'er 700 mannen in Montserrat, zynde toen 16 jaren na dat het eerst bewoont was geworden.

Wat aangaat het klimaat, aardryk, dieren, handel, en de voortbrengingen van dit Eilandt, die zyn by na de zelve als die van de andere *Charibbische Eilanden*, alleenlyk zyn hier veel meer bergen met Cederen en anderen bomen bezet, 't welk uit Zee een aangenaam uitzicht geeft. De valleyen zyn vruchtbaar, en beter met versch water als die van *Antego* voorzien.

Het zal de Lezer niet verveelen dat wy hem hier een verder verhaal doen, van de wonderlyke dieren in alle de Elementen, die de *Charibbeens* in 't byzonder eigen zyn, hoewel dezelve in andere plaatsen van *America* ook zyn; zo vermelden wy nogtans dezelve in het Artykel van *Montserrat*; om dat men zegt dat ze hier gemeender als elders zyn.

Op deze Kust, gelyk wy in de *Historie* van de *Charibbeens* voor dezen aangehaalt vinden, werdt een schrikkelyke zoort van een Monster gevangen, door myn Auteur en andere, *Zee-Duyvels* genaamt. Dit Monster is omtrent vier voeten lang, en dik na gerade, op zyn rug heeft hy een groot bos steekels, gelyk een Egel. Zyn vel is zwart, hard en ruyg gelyk dat van een *Zee-Hond.* Zyn hooft is plat, aan 't boyenste gedeelte met kleine opgaande bulten, tusschen de welke twee zeer kleine zwarte oogen zig vertonen. De bek die uyttermate wyd is, is met veescheide zeer scherpe tanden gewapent, waar van twee krom en ingeboogen zyn, gelyk die van een wilt Zwyn. Het heeft vier vinnen en een breede staart, puntig aan 't einde. Doch dit alles zou het de naam van Zee-Duyvel noch niet gegeven hebben, indien het niet boven de oogen twee kleyne zwarte scherpe hoornen hadt, die na zyn rugge krullen gelyk die van een Ram. Daar en boven is dit Monster zo leelyk, als men zich iets kan verbeelden: Het is zacht van Visch, vol van peesen, zynde een volslage vergift.

Daar is een ander zoort van Zee-Duyvel alzo afschuwelyk als het vorige, doch van een andere figuur. De kloekste van deze zoort zyn niet van het hooft tot de staart boven een voet lang, de korte ende breedte komen meest met de lengte over een; die wanneer ze willen, kunnen zy zich zo opblazen, datze zo rond als een kloot schynen te zyn. Hunne weide bekken zyn gewapent met veele kleine dog zeer scherpe tanden; en in plaats van een tong, hebben ze allen een klein beentje, dat bove mate hard is. Hunne oogen zyn zeer flikkerend, zo klein en zo diep in 't hooft, dat men de oog-appel kwalyk onderscheiden kan. Tusschen de oogen hebben

hebben zy een kleinen hoorn, 't welk na boven opsteekt, en voor het zelve een groote snoet die een kleine knoop aan 't einde heeft : Daar by een staart gelyk het breed end van een riem is, ook twee pluymen, de eene op de rug die byna recht op staat, en de andere onder den buyk: Zy hebben ook twee vinnen, een aan ieder zyde over 't midden van de buyk, hebbende aan de eindens iets gelyk kleine pooten, ieder van welke in acht klaauwen verdeelt is, met scharpe nagels voorzien. Hun vel is ruyg en steekelig, gelyk dat van een zo genaamde *Shark*, uitgezondert onder de buyk, de welke van een donkere roode koleur, en met roode vlakken gemerkt is.

Zy zyn niet goet om te eeten, men kanze gemakkelyk villen, en 't vel met Cattoen of gedroogde bladen gevult zynde, word door eenige liefhebbers als een rariteyt bewaart.

De *Lamantine* is dikwils in deze Zéen gevangen. Het is de beste Visch van alle de Zee-Monsters om te eeten, en werdt gelyk Salm en Kabeljauw in *Europa* tot voorraad gebruykt. De Spanjaarden noemen het *Namantin* en *Manaty*, wegens zyn twee kleine pooten als handen. Het is een Monster dat op zyn volkomene groey, 18 voeten lang, en 7 in de dikte is. Zyn hooft gelykt wat na een Koe, waar om het zomtyds een *Zee-Koe* genaamt werdt. Het heeft kleine oogen en een dik vel, van een donkere rode koleur, in eenige plaatsen gekrenkelt, en met kleine hairen bedekt. Gedroogt zynde, werdt het zo hard, dat het wel tot een schild tegens de pylen van de *Charibbeens* zou kunnen dienen, en zommige Wilden gebruiken ze om de slagen van hunne vyanden af te weren, wanneer zy in den stryd gaan. Het heeft geen vinnen, maar in derzelver plaats, de twee kleine pooten of handen hier boven gemeldt, onder zyn buyk, waar van ieder vier vingers heeft, zeer zwak om 't gewicht van zo een zwaar lighaam te dragen. Het aast op gras en kruyden, die omtrent de Rotsen groeyen, en in de ondieptens, daar niet veel boven een vadem water is.

De wyfjes verlossen van hunne jongen, byna op de zelve manier als de Koeyen, en hebben twee prammen met de welke zy ze te zuygen geven. Zy brengen 'er twee te gelyk voort, die nooit van de moer afgaan, voor dat ze geen melk meer nodig hebben, en op 't gras aazen kunnen, gelyk zy doet.

Twee of drie van deze *Lamantines*, maken een *Canoot* of boot vol. Die spys of vleesch is van vermillioen koleur, van smaak kort, en verkropt noch overlaad niet. De gezondste manier om ze te eeten, is na dat ze twee of drie dagen in 't zout gelegen heeft.

Deze Visschen werden gemeenlyker aan de mond van rivieren van versch water, als in Zee gevangen. Zommige waardeeren zeekere kleine steenen in het hooft van deze Monsters gevonden zeer hoog, als hebbende de kracht, wanneer ze fyn gestampt zyn, om 't graveel te

 gene-

genezen, en de steen die in de nieren gegroeyt is, te dissolveeren. Doch dit hulpmiddel is zeer vinnig, als ook om 'er niet te veel staat op te maaken, zo als myn Auteur zegt, de welke my misschien in een dwaling gebracht heeft, in 't handelen van de *Lamantine* op deze plaats. Het zy hoe het wil, 't verhaal van die visch voldoet myn nieuwsgierigheid, en ik hoop dat het by de Lezer van de zelve uitwerking zal zyn.

Dit Eilandt brengt voort al wat in de andere *Zuid-Eilanden* groeit, als, Zuyker, Indigo, Gember, Cattoen, &c. inzonderheit Indigo, waar van men een groote meenigte hier van daan na *Engeland* plagt te vervoeren. De Zuyker valt hier zo slegt en zo zwart niet, als die van *Antego*, dog zo schoon niet als die van de *Barbados* en *Jamaica*.

De handel van dit Landt is gelyk die van de andere *Charibbische* Eilanden. Hier was over 60 Jaren zulken groote toevloeying van volk, dat de Inwoonders een zeer schoone Kerk getimmert hadden, uit 't geene de Gouverneur, Kooplieden en Planters, gecontribueert hadden. De Preekstoel, de stoelen en al het timmerhout van binnen, was van het kostelykste en welriekenste hout, dat 'er in 't Landt groeide.

Hier waren ook toen al 3 of 4000 zielen, *Engelsche*, *Schotten* en *Ieren*; zedert is dat getal eerder toe als afgenomen, alzo men 'er noch een goede Kerk getimmert heeft, ook is het Eilandt nu in twee Parochien verdeelt, van welke alleen maar een in deze tyd voorzien is met een Predikant.

Onder de Regeering van Koning *Karel de* IIde, inzonderheid Koning *Jacobus* de IIde, dreven de Iersche Papisten een aanzienelyke handel op dit landt; alwaar Mr. *Terrence Dermot*, naderhand Sir *Terrence Dermot* en Lord Maire van *Londen*, toen Koning *Jacobus* de Dublin was, woonde, en veel geld won; gelyk ook deed Mr. *Thomas Nugent*, en andere Rooms Catholyken, die oorspronkelyk van *Ierland* waren. Toen Colonel *Codrington* Gouverneur van de *Zuid Eilanden* gemaakt was, was Col. *Blakstone*, Gouverneur van *Montserrat*.

In 't Jaar 1692. was 'er een schrikkelyke aardbevinge in dit Eilandt, en in meest alle de *Zuid Eilanden*. De Inwoonders brachten een Regiment van 300 man op de been, om de Generaal *Codrington* in zyn Expeditie tegen St. *Christoffel* by te staan: Welk Regiment door Col. *Blackstone* gecommandeert wierd. Wat zy en de andere soldaten in deze gelegentheit deden, zal men in de Historien van *Antego*, St. *Christoffel* en *Nevis* vinden.

De Col. *Blackstone* succedeerde na Col. *Hill* in het Gouvernement van dit Eilandt; maar ziekelyk zynde, vertrok hy op de *Mary* Jacht in 't Jaar 1697. na *Engeland*, en te *Milford-Haven*, voet aan land zettende, stierf hy te *Pembrok* den 24. Augusti: wie dat zyn Opvolger is geweest, hebben wy niet kunnen vernemen.

Een

Een gedeelte van Col. *Collingwoods* regiment te voet, 't welk uit *Engeland* in 't volgende jaar overgezonden wierdt, quartierde men in dit Eiland, 't geene al is wat wy 'er van zeggen kunnen.

Dit landt was de ziektens zo niet onderworpen als de andere *Charibbische Eilanden*, en heeft in volk en handel zo wel als een van de andere toegenomen. De Fransse tasteden het niet aan, toen zy op *Nevis* landeden. Aangaande het getal van de Inwoonders, kunnen wy maar alleen een gissing maken; want indien zy 300 man in 1690. op de been brachten, mogen wy onderstellen dat ze niet boven een derde part van hun gantsche getal daar toe gaven, en stellende al dat zy toen in de monstering duysent strydbare mannen kosten uitmaken, moeten 'er niet minder, na de gewoonlyke wyze van optelling in de staatkundige Reekenkonst, als tusschen de 4 en 5000 man, vrouwen en kinderen geweest zyn; by deze mag men noch wel 8000 Negers voegen, want het is een arm Zuyker-Eilandt, daar de Swarten niet tweemaal zo sterk als de Blanken zyn.

Het Eilandt van *Montserrat*, als een van de *Zuid-Eilanden*, is een gedeelte van Col. *Parks* Gouvernement, doch hy heeft hier een Gedeputeerde, zo wel als in de andere Eilanden.

De Luytenant Gouverneur is *Anthony Hodges* Schiltknaap, met derselver Raadsheeren, een Spreeker van de Vergadering, en een Hooftrechter; voorts een Colonel van een Regiment Keurlingen, namentlyk *Anthony Hodges*.

# NEVIS.

Het Eilandt naast aan *Montserrat* als men de distantie van den *Evenaar* volgt, dewelke de rightsnoer is die wy genomen hebben, is *Nevis*, van ouds, en nu gemeenlyk *Mevis* genaamt.

Het moet ter zelver tydt als St. *Christoffel* ontdekt zyn geweest, om dat het niet boven een halve myl daar van daan is. Het legt op 17 graaden, 19 minuten Noorder breedte, en is niet boven 6 mylen in zyn omtrek.

Daar is maar eenen berg, en die is in 't midden van 't Land, die met groote bomen tot boven op den top bedekt is. Alle Plantagien zyn rondom den berg, beginnende van de Zee-kant, en eindigende alleen aan de top van den berg, alzo het opklimmen gemakkelyk genoeg is.

Daar zyn verscheide bronnen van versch water in 't Eilandt, van welke eenige sterk genoeg zyn, om tot in Zee te vlieten, en mogen de naam van rivieren wel voeren. Alhier is een fontein dat een Mineraal is, waar van de wateren heet zyn. Men heeft niet ver van de oor-

 sprong

ſprong baden gemaakt, en met goet ſucces gebruykt gehad tot 't geneſen van die kwalen, daar de baden te *Bath* in *Engeland*, en te *Bourbon* in *Vrankryk* zo vermaart van zyn.

Eer wy verder in de Land en natuur beſchryving van *Nevis* treden, moeten wy de Lezer een weinig van het Hiſtoriſch mede deelen.

Sir *Thomas Warner* die de eerſte Volkplantinge op St. *Chriſtoffel* ſtelde, maakte ook de eerſte op *Nevis*, in 't jaar 1628. Maar in het volgende jaar, *Don Frederik de Toledo*, die de Engelſche en Franſche uit het eerſte Eilandt verdreef, beſloeg alle de ſchepen tot het getal van 15 die te *Nevis* waren. Op deze ſcheepen gooyden de *Spanjaarden* de *Engelſchen*, die zy noodzaakten St. *Chriſtoffel* te verlaten.

De Volkplantinge der *Engelſche* op *Nevis*, ging zo voorſpoedig voort, dat 'er in 20 jaren tuſſchen de 3 en 4000 man was, die hun onderhoud kregen, en gemakkelyk by de handel van de zuyker konden beſtaan.

Na de dood van Sir *Thomas Warner*, vinden wy dat 'er van zeekere Mr. *Lake* gewag gemaakt werdt, dewelke Gouverneur van dit Eilandt was, zynde vermaart als een man van groote godvruchtigheyt en voorſichtigheit, in zo verre, dat *Nevis* na men zeide, het beſt van alle *Charibbiſche* Eilanden beſtiert wierdt. Alle godloosheit, ongodvruchtigheid, en ongebondentheit wierd ſtrengelyk geſtraft. Daar waren toen drie Kerken in het *Eilandt*, hoewel niet zeer ſchoon, maar bekwaam om 'er na behooren de Godsdienſt te kunnen in verrichten.

*Charles-Town* is met groote huyſen bebouwt, de winkels wel voorzien, en hier en daar zyn Forten opgerecht, om de plaats tegens alle aanvallen te verdedigen. De Gouverneur en de Raad ſtelden in 't eerſt een prys op alle goederen, en een vaſte tydt van betaling voor dezelve, hoewel zulks een groot nadeel aan de markt zou toegebragt hebben, zo het langer ſtand gehouden had.

Sir *George Ayſcue* herwon *Newis* wederom, nevens de andere *Charibbiſche* Eilanden; en wy hebbende geen rechte lyſt van Onder noch Opper-Gouverneurs dien aangaande gekregen, is onſe meening niet om eenige daar van op te ſtellen, en bekent te maken; maar wy zullen van het Klimaat, Aardryk, Dieren, Gewaſſen en Koophandel een verder verhaal geven.

Het Klimaat is hier heet, en ik ben onderrecht geweeſt door menſchen die in beyde Eilanden verkeert gehad hebben, dat het eerder heeter dan in de *Barbados* is, hoewel het laatſte veel nader aan de Linie is.

Het Aardryk is vruchtbaar, voornamentlyk in de Valeyen. De reyſende grond is ſteenachtig, en de Plantagien werden ſlegter, na mate dat de Planters het gebergte hoger en hoger naderen, de grond aldaar onvrugtbaarder zynde. 't Land is daar veel beter koop als in de Valey, zynde ſlegter, en niet zo gemakkelyk te bebouwen. Het is met ons in *Engeland* ook zo gelegen, en 't heeft dezelve oorzaak: zo dat men deze Aanmerking wel zou hebben kunnen achter weegen laten.

De

De regens zyn hier hevig, en de *Turnados* zeer fel, gelyk wy in 't vervolg naderhand zullen aantoonen.

Belangende het gewas, den handel van dit Landt is het zelve als, het geene reets van de Barbados, *Antego* en andere *Charibbische* Eilanden gezegt is. De zuyker is de hooft Negotie hier zo wel als daar, en dient tot alle gebruiken zo goet als gelt: want al den handel van het Eilandt werdt door zuyker bestiert. Ponden van zuyker, en geen ponden sterling, is de Ballans van al hunne reekeningen, en deze waar tegens andere ruylende, doen de Inwoonders hare dingen hier zo wel mede, als of ze met zilver handelden.

Deze zuyker was om in 't generaal te spreken, Muscovado, van een weinig schoonder greyn als dat van *Antego*; doch zy hebben onlangs getracht het zelve met kley te bestryken. Sir *John Baundon* beval aan zyn Opzienders, omtrent twee en twintig jaren geleden, daar een proef van te nemen, zynde die Plantagie tegenwoordig behorende aan Mr. *Richard Merriweather*. Hy zond herwaarts Mr. *Hacket*, broeder van Sir *Richard Hacket*, van de Barbados, zynde een uytstekende Rafinadeur, die uit dat Eilandt overkwam, doch het Project hadt geen goet succes, door de onachtzaamheit van die geene, die te werk gestelt wierden, zo dat men geen witte zuyker in *Nevis* maakte, als voor eygen huys gebruik, vereeringen of monsters, als zedert een korten tydt geleden.

Tabak wierdt hier in 't eerst veel aan gekweekt; doch zedert 40 of 50 jaren weinig geplant.

Cattoen en Gember heeft men voor deze hier ook geplant, doch in de laatste jaren verzuimt zynde, heeft men alleen voor zuyker zorg gedragen, waar van een groote quantiteit is gemaakt geweest; zo dat men in een jaar 50 of 60 Schepen daar mede na Europa bevracht heeft.

Wat het Gedierte hier belangt, is bezwaarlyk een net verhaal van te geven. Niettemin, dewyl wy zien dat eenige daar reflexie op maken, zullen wy de Lezer daar iets van mededelen.

Hagedissen zegt men dat hier in groter menigte zyn, als in eenig ander van onze Zuid Eilanden; daar zyn verscheide zoorten van: de grootste van hen zyn die de *Charibbeens Onaymaca* noemen: zy zyn vyf voeten lang wanneer zy hun volle groey hebben, van 't hooft af te meeten tot aan het uytterste van de staart, de welke zo lang als de rest van hun lighaam is. Wat hare dikte belangt, die is omtrent van een voet. Haar vel is van verscheide koleuren, na de verscheidentheit van 't aardryk daar ze in voortgebracht zyn. De *Portugezen* noemen haar *Cameleons*, zich inbeeldende dat het een zoort van die Schepzels is. In zommige plaatsen zyn de wyfjes van een licht groen met zwarte en witte vlakken, ruyts wyze doorwrocht, en de mannetjes zyn groen. In andere, zyn de mannetjes swart en de wyfjes

van een licht graauw met zwart en groen doormengt. En anderen, zo mannetjes als wyfjes, hebben al de kleine fchubben, van haar huid zo glinfterend, dat men op zekere wydte denken zou als of ze in 't gout of zilver geftoken waren. Op hun rugge hebben ze fteekels gelyk kammen, dewelke zy opfteeken en neer houden als ze willen, en vertonen dan kleinder te zyn, van het hooft tot het einde van de ftaart. Zy gaan op vier pooten, ieder van welke vyf klaauwen heeft, met zeer fcherpe nagels. Zy lopen zeer rad, en voornamentlyk in het opklimmen van een boom. Doch het zy dat ze vermaak fcheppen om de menfch aan te zien, of datze van een domme en onbevreesden aard zyn, wanneer zy de Jager in 't oog hebben, wachten zy hem met gedult zonder te verroeren af, tot dat ze gefchoten worden. Wanneer ze boos zyn, zwelt haar krop onder de ftrot, waar door ze ontzacchelyker fchynen te zyn. Haar kaaken zyn zeer wyd, hare tongen dik, en zy hebben eenige zeer fcherpe tanden, met de welke, wanneer ze eens iets vaft houden, men het bezwaarlyk kan los krygen. Hare tanden zyn ganfch niet fenynig. De wyfjes leggen eyeren omtrent de grote van die der mosjes, maar de fchaal is zacht. Zy leggen ze diep in 't zand aan de Zeekant, om door de Zon te werden uytgebroeit. Waar uit zommige Auteuren hen onder de dieren, die zich half in 't water en half op 't land onthouden, geftelt hebben.

De Wilden hebben de *Europianen* de manier geleert, om deze *Hagediffen* te vangen; en na hun voorbeeld, moedigen ze die gene aan, die eerft by hen kwamen, om de zelve te eeten. Zy zyn zeer moeyelyk om te dooden, in zo verre dat zommige door drie musket fchooten gekweft zynde, waar door zy een gedeelte van haar ingewand verlooren hadden, nochtans niet vallen wilden. Edoch, wanneer men een houtje in hun neus fteekt, of een pennetje tuffchen hun oogen, daar een kleine kuyl is, waar in 't pennetje gemakkelyk ingaan kan, fterven ze aanftonts. Haar vleefch is mal-zoet, en niet gezond om dikwils van te eeten. Hare eyeren hebben geen wit, maar zyn altemaal doren.

De *Annolis* is een andere zoort van Hagedis, en in 't begin van de eerfte Volkplanting van dit Eilant, waren ze in alle Plantagien zeer gemeen. Dit kruypend Gediert is omtrent van de grootte van een Europiaanfche Hagedis, doch het hooft is langer, en 't vel geelachtig, en op zyn rugge heeft hy zekere blaauwe, groene en graauwe ftreken van het bovenfte van het hooft, tot aan het einde van de ftaart lopende. Zyn verblyf is in kuylen onder de aarde, daar hy 's nachts een groot geraas maakt. By dag is hy in een gedurige beweging, en zwerft om de hutten, om iets tot zyn onderhoud te krygen.

De *Land-Pike*, of Land-Snoek, is een ander wonderbaarlyk kruypend gedierte, 't welk men in dit Eilandt vindt, en zo genaamt werdt, wegens fyn gelykenis na die vifch, doch in plaats van vinnen heeft hy vier

vier pooten, zo ſwak, dat hy alleenlyk langs de grond kruypt, en wringt ſyn ligchaam als een ſnoek die eerſt uit het water gevangen is. De langſte van deze dieren zyn omtrent ſeſtien duymen, en breed na gerade. Het vel is met kleine ſchubben gedekt, 't welk een zeer groot ſchynſel van zig geeft, en van een zilvere groene koleur is. Zommige Liefhebbers plagten jonge in hunne Studeerkamers te hebben, en hielden ze voor Salamanders. 's Nachts makenze een afgryſſelyk geraas van onder de rotſen; welk geluyd ſcherper en bitſer voor 't oor valt, als dat van de kikvorſſen en padden, en zy veranderen hare toon na de verſcheidentheit van de plaatſen daar ze hen verborgen houden. Men ziet ze zelden, als een weinigje voor de nacht, en wanneer men eenige by dag ziet, zyn ze in ſtaat om die gene die ze ontmoeten, door hunne ſnelle beweging een ſchrik op 't lyf te jagen.

Men heeft in dit Eilandt vele aardige gekurfde Dieren gezien, maar geen raarder als dat genoemt werd de *Soldaat*, zynde een ſoort van ſlang. De naam die het gekregen heeft, komt van de *Franſſe*; en de reden daar van is zo miſſelyk, dat wy blyde zyn dat die niet van een *Engelsman* komt. Deze gekurfde dieren hebben geen ſchulpen die aan haar eygen zyn, doch om de ſwakheit van hare kleine lighamen tegens de belediging van de lucht, en de aanſtoot van andere dieren te verzekeren, nemenze bezit van een ſchulp, gemeenlyk dat van een klein moſſeltje, waar in zy zich als ſoldaten ſchikken, die geen vaſte wooning hebbende, hare kwartieren in andere mans huizen nemende, waarom zy *Soldaten* of *Soldiers* genaamt werden. Als ze grooter werden, veranderen zy hare ſchulpen, en gaan in ruymer, zo als zy ze aan de zeekant vinden, en zommige hebben hare kwartieren in de klaauwen van groote doode krabben genomen. Zy zyn van verſcheyde gedaanten en figuuren, na de verſcheydentheit van de ſchulpen daar ze bezit van nemen. Hare ligchamen zyn zeer teder, uitgezondert hare hoofden en klaauwen. Tot een wapen van tegenweer, en in plaats van een voet, hebbenze een klaauw, gelyk die van een groote Krab, daar ze den ingang van hare ſchulpen mee ſluyten, en haar ganſch lighaam verzekeren. Het is van binnen altemaal getand, en waar zy aankomen, houden zy zo vaſt, dat ze alles weg ſlepen. Dit gekurfde dier kruypt ſneller voort als een gemeene ſlang, en bevuylt met geen ſlym of ſchuym de plaats daar het over kruipt. Wanneer de *Soldaat* gevangen is, werdt hy boos, en maakt getier. Als hy by 't vuur gezet werdt, verlaat hy ſijn quartieren; zo men hem ſijn ſchulp voorhoud, om 'er weer in te gaan, treed hy 'er ruggewaards in. Myn Auteur voegt 'er by (want ik wil dezelve woorden gebruiken, om dat 'er iets in is, dat buiten gewoon is) *Wanneer vele van hen by een vergadert zyn met oogmerk om ter zelver tydt hunne voorgaande logementen te verlaten, en nieuwe te nemen, 't welk zy alle zeer genegen zyn te doen, ontſtaat 'er een groote twiſt, zy geraken tot een ernſtige ſtryd, die ze met hare klaauwen*

*wen uitvoeren, tot dat op 't laatst de swakste genoodzaakt is om voor den overwinnaar te buigen, de welke aanstonts van de schulpen van den overwonne bezit neemt, 't welk zy naderhand gerustelyk genieten als een dierbaar conquest.*

De Lezer moet wel onderrecht zyn, dat de History van de *Charibbische* Eylanden, waar van een Editie door Mr. *Davies* in 't *Engelsch* is vertaalt geweest, voor zeer authentyk aangezien werd, en zo verre als wy die vergeleken hebben by dingen die tot onse eyge kennis gekomen zyn, is het verhaal zeer net aangaande de tydrekening; en indien de hedendaagse Inwoonders geen van dese dieren in de *Charibbische* Eilanden kwamen te vinden, zouden zy daarom niet moeten besluiten, dat'er nooit geen waren geweest, maar veel eerder dat hunne voorzaten zich door hun vernuft daar van hadden ontlast. Daar zyn twee andere soorten van kleine slangen, die zeer schoon zyn; de eene is plat en van een donkere koleur; de andere is scherp, en heeft kleine, roode, geele, en blaauwe streeken of linien.

Daar is een ander, genaamt de *Vliegende Tyger*, om dat sijn lighaam met vlakken van allerhande koleuren gelyk de Tyger getekent is. Hy is omtrent van de grootte van een goude Tor; zyn hooft is scherp, en hy heeft twee groote oogen, flikkerende als een smaragd; zyn bek is met twee harde kaken gewapent, bovemate scherp, waar mede het sijn prooy vast houd, terwyl het 'er de substantie uittrekt; sijn gantsch lichgaam is met een harde en bruyne korst overdekt, die het tot een schilt verstrekt. Onder zyn wieken, die ook van een vaste substantie zyn, ziet men vier mindere wieken, die zo dun zyn als zyde. Het heeft zes beenen, ider van welke drie leden heeft, zynde met zekere kleine steekels bezet. By dag is hy gedurig op de vangst van andere gekurfde dieren, en 's nagts zingt hy op de bomen.

De *Hoorn-vlieg* is een kruypend gediert dat twee snuyten heeft als een Oliphant, het eene opwaards, en 't andere nederwaards keerende; zyn hooft is blaauw gelyk een Sprinkhaan; zyn twee oogen groen; de bovenste zyde van zyne wieken van een helder violet damast, met bleek rood, en een kleene draad van zilver; de koleur is zo levend en doorschynende, dat de konst het nooit zo kan namaken.

Dezelve Auteur zegt, zonder dat my de redenen bekent zyn, dat 'er een zekere afschuwelyke Spinnekop in deze Eilanden is, zo groot dat wanneer syn pooten uitgespreit zyn, het grooter plaats beslaat als de palm van een mans hand; zyn gantsche ligchaam bestaat uit twee deelen, waar van 't eene plat is, en 't andere rond; kleinder aan 't eene einde gelyk een duyve ey. Hy heeft een kuyl op zyn rugge, de navel niet ongelyk, syn bek kan men niet wel onderscheiden, om dat die eenigzints met haair overdekt is, 't welk gemeenelyk van een licht graauw is, doch zomtyds met rood vermengt. Hy is voorzien met twee wapenen, als uytstekende tanden van een vaste substantie, zo

zwart

zwart en glanzig, dat zommige curieuſe Liefhebbers ze in 't goud voor tandeſtookers hebben laten zetten; en de ondervinding of 't praatje zegt, dat ze kracht hebben om die partyen die 'er mede gewreven werden, voor pyn en verderf te bewaren. Als deze ſpinnekoppen oud geworden zyn, zyn ze overal met een bruyne dons overdekt, die zo zacht en dicht is als fluweel. Haar ligchaam werd door tien pooten onderſteunt, die aan de kanten een weinigje haairig zyn, en onder aan eenige kleine puntjes of borſtels hebben, hen dienende tot meerder vaſthouding aan de plaatzen daar ze opklimmen. Al deze poten komen uit het voorſte gedeelte van het kruipend gediert, ieder van welke vier leeden heeft, en aan 't einde zyn ze met een zwarten harde hoorn gewapent, 't welk in twee deelen gelyk een vork verdeelt is. Ieder jaar veranderen ze van huyd gelyk de ſlangen, als ook van de twee uytſteekende tanden, die hen voor tanden dienen, en hunne verweerende wapenen zyn. Zy hebben zeer kleyne oogen, die zo diep in haar hooft leggen, dat ze alleen twee kleine punten ſchynen te zyn. Zy aazen op vliegen; en men heeft aangemerkt dat op zommige plaatſen hun webben zo ſterk zyn, dat kleine vogels die 'er in gevangen waren, veel moeyte hadden om weer los te raken.

De wurm door de *Franſſe*, *Millepied*, of *Duyſent voet*, en *Palmer Worm* door de *Engelſche* genaamt, heeft men ook in dit Land gevonden. Het getal zyner pooten is byna oneindig, waar uit het zyn *Franſſe* naam gekregen heeft. Zy zyn als borſtels onder zyn ligchaam, en helpen hem langs de grond loopen met een ongelooffelyke ſnelheit, inzonderheit wanneer hy ziet dat hy vervolgt werdt. Hy is omtrent zes duymen lang. Het opperſte gedeelte van zyn ligchaam is overal met bruyne ſchubben overdekt, die hard, en de eene aan de ander gevoegt zyn, gelyk de pannen op een huis. Hy heeft een zoort van klaauwen aan zyn hooft en ſtaart, die zeer vinnig ſteeken, en zyn zo fenynig, dat de pyn 24 uuren of meer duurt, na dat de lyder diep geſtooken is.

Wy dienen wel eenig gewag te maaken van de rare vogels, die in deze Eilanden zyn. Over vele jaren wierd van daar een Vogel gebracht gelyk een Zwaluw; alleenlyk waren de twee groote veders van de ſtaart een weinigje korter, de bek omgeboogen gelyk een Eentvogel, hy was zwart alleenlyk onder de buyk, met een klein wit, gelyk onze Zwaluwen.

De *Vliegevanger* is een zeer aardig gedierte, van een kleine geſtalte en met vier pooten. Zommige ſchynen met fyn goud, of zilver laken overdekt te zyn; andere met een mengzel van groen goud, en andere bekoorlyke koleuren. Deze Vogels zyn gemeenzaam, ſtoutelyk in de kamers komende, die zy van vliegen en diergelyke ongediert zuiveren, 't geen zy met zo veel konſt en ſpoed doen, dat de behendigheit van een Jager daar niet by te vergelyken is; want zy leggen

gen op een plank neer, daar zy hopen dat de vliegen komen zullen, hebben hun oogen op hen geveſtigt, buygende hunne hoofden in zo veel verſcheidene poſtuuren als de vliegen van plaats veranderen. Zy ſtaan ook op hun voorſte pooten en gapen na haar prooy, met de bekken half open; en ſchoon men geraas maakt, en by hen komt, kan niets hen ſtooren. Wanneer ze op 't laatſt hun gelegentheit gevonden hebben, ſchieten ze recht op haar prooy aan, en 't gebeurt zelden dat zy die miſſen. Zy zyn zo tam, dat ze op de tafel komen terwyl de menſchen daar zitten en eeten, en wachten op de vliegen om ze te vangen: Zy komen ook wel op de handen en kleeren van iemant zitten. Het zyn zeer zindelyke kleine dingen. Zy leggen kleine eyeren zo groot als een erwt, en die met aarde overdekt hebbende, laten zy ze door de Zon uytbroeyen. Wanneer ze gedood zyn, verdwynt al hun ſchoonheit, en werden bleeker. Dit dier heeft iets van de natuur van de *Cameleon*, want het neemt de koleur aan van die dingen daar het op zit, zynde omtrent Palmboomen, groen; omtrent Oranje bomen, geel, en insgelyks by andere bomen.

Het zy dat deze dieren alleen dit Eilandt eygen zyn, of in 't gemeen op alle de anderen *Charibbiſche* Eilanden zo gevonden werden, zyn de zelve nogtans zo raar, dat wy niet twyffelen of de nieuwsgierige liefhebber zal in de beſchryvinge van dezelve behagen ſcheppen, en dit niet aanzien als een afweiding van onze Hiſtory, die wy nu gaan vervolgen.

Na de Herſtelling, wanneer den Handel door de Vrede bloeyde, hadt dit Eilandt zo wel als de andere, haar aandeel daar ook van, en nam toe in Inwoonders en in rykdom. De eenigſte vyand daar ze mee te worſtelen hadt, was den Orkaan, die in 't algemeen hen alle jaren een bezoek gaf. Op de 19 Auguſti 1667. viel 'er een ſchrikkelyke in dit Eilandt voor, op welke tydt Sir *John Berry*, Capiteyn van 't Oorlogſchip de *Coronation*, in de have lag met dat ſchip, en verſcheide andere, waar van een door Capt. *Langford* gecommandeert wierdt, de welke eenige voorbeduyding van een *Turnado* van een *Charibbeen* geleert hebbende, en die van verre ziende aankomen, maakte hy het Sir *John* en de andere Commandeurs bekent, de welke zig op des zelfs kennis verlatende, maakten hunne ſchepen klaar om Zee te kiezen, en in de morgeſtond omtrent 4 à 5 uuren, de wind vry ſterk uit het Noorden komende, ſtaken ze in Zée, en kwamen alle, vier à vyf dagen daar na wederom behouden op de rede. Capt. *Langford* was aan ſtrand, en zynde vaſt verzekert dat 'er een Orkaan aanſtaande was, droeg hy te voren zulke goede zorg om zyn zuiker en goederen in 't voorraad huis te bergen, dat wanneer den Orkaan de daken van de huizen weggeſlagen hadt, al zyn goet, behalven een Oxhooft zuyker behouden hieldt.

Toen Sir *William Stapleton* Gouverneur van deze Eilanden was, hield

hield hy gemeenlyk hier zyn verblyfplaats. Hier wierdt het Hof gehouden, en de Gouverneur daar wonende, wierden 'er de meeste zaaken van dit Gouvernement verricht.

Ieder van de Zuid-Eilanden heeft een byzonder Luytenant Gouverneur, Raad en Vergadering; en 't Gouvernement Generaal, is alleen op 't gezag van den Capiteyn Generaal berustende.

Wy vinden een verwonderens waardige en getrouwe Adres, die onder de Regeering van Koning *Karel* de IIde aan 't Hof overgelevert wierd, om die Vorst geluk te wenschen, dat hy de bloedige uytwerkzels van de beruchte *Rye-house* * Zamenswering ontkomen was. Zy wierd door Col. *Netheway* en Col. *Jefferson* overgegeven; de laatste is afkomstig van die *Jefferson*, waar van in de History van St. *Christoffel* gewag gemaakt werd.

Den 28 Maart 1685. proclameerde Sir *William Stapleton*, tot *Nevis*, Koning Jacobus de IIde met een groote pracht. De Prevoost Maarschalk verrichte die als Sherif, met slaande Trommels en blazende Trompetten, nevens Salvoos van al 't Geschut van de vyf Forten, van de Muskettery, van de Ruytery en 't Voetvolk, en van al 't Schietgeweer van de Schepen die op de Ree lagen.

Sir *William Stapleton*, maakte Sir *James Russel* Luytenant Gouverneur van dit Eilandt, en hy hadt het genot van die plaats tot dat zyn Commissie opgeschort wierd, door die van Capiteyn Generaal, die aan Sir *Nathaniel Johnson* vergunt wierdt, de welke ook te *Nevis* zyn verblyf hield; alzo 'er dier tydt geen van alle de Zuid Eilanden zo bloeiden als dit. Het voorzag alle de andere meest van haar Wynen en Negers; en men reekent dat 'er toen wel by de twee duyzend strydbare mannen in waren, 't welk na de gemeene reekening, 't getal der zielen, tot veertien duyzend zou brengen, behalven de Negers, waar van 'er niet minder dan 20000 waren; een ongelooffelyke menigte van een kleyn Eilandt, maar zes mylen lang; in staat zynde om tusschen de 30 en 40000 mannen, vrouwen als kinderen te onderhonden. En hoewel dat het ongelooffelyk schynt, zo zullen wy in 't vervolg van deze Beschryving, het zelve nader bewyzen.

In 't jaar 1689. woedde in *Nevis*, een schrikkelyke sterfte, inzonderheit onder de mans persoonen, de welke die sexe tot op de helft van deszelfs gewoonlyk getal bracht, en de Inwoonders noodzaakte Sir *Timothy Thornhill*, die toen te *Antego* lag, met zyn *Barbados* Regiment, na *Nevis* te komen afzakken, om tot hun bescherming te dienen; want de *Fransse* toen Meesters van St. *Christoffel* zynde, waren zy alle dagen in vrees van door de zelve te werden aangetast. Sir *Timothy* was bevreest om zyn volk in het hevigste van de



* *Rye-house* was het Huis daar de Zamensweerders by een kwamen, om Koning Karel waar te nemen als hy 'er voorby reed, om hem te vermoorden.

de ziekte te wagen; maar horende dat die vermindert was, ging hy 'er in November met zyn Regiment na toe, en campeerde op een aangename vlakte, leggende aan een kleine Rivier.

In 't begin van December wierd een Krygsraad by een geroepen, de welke bygewoont wierd door *Christoffel Codrington*, Schiltknaap, Luytenant Generaal, Sir *Timothy Thornhill* Majoor Generaal, Colonel *Charles Pym*, en Colonel *Park*, Colonels van de twee *Nevis* Regimenten, Col. *John Thomas* Luytenant Colonel van Sir *Timothy Thornhill*, Majoor *John Stanley*, en andere Officieren.

Daar in wierdt beslooten dat de Majoor Generaal met 300 Barbadiers en 200 *Nevisianen*, (om 't zelve woort van myn Auteur te gebruiken,) nederwaarts zouden trekken, en St. *Martins* en St. *Bartholomeus* aantasten, twee van de *Charibbische Eilanden* aan de vyand behorende, alwaar zy een stapel, tot onderhouding van hunne zuiker Eilanden, wilden maken.

Den 15 December bracht Sir *Timothy* zyn troupen aan boord van een Brigantyn en 9 sloepen, en ging de volgende dag zelfs scheep, om na de voorschreve Eilanden te zeilen.

Zy passeerden den 18 St. *Bartholomeus*, en omtrent 4 uuren in den achtermiddag, zynde 4 of 5 uuren van St. *Martins*, ontdekten zy een kleine sloep die op hen kwam aanzeilen, doch op 't gezicht van de *Engelschen* hielden zy af, en wendeden na een van de Baayen. Wanneer men aan de Baay kwam daar ze lag, zo zond Sir *Timothy Thornhill* Luytenant *Dowden* met drie geladen musketten in een boot om haar te naderen, aan boord te klampen, en indien het vlot was, na de vloot te brengen. Toen de boot op de zyde van de sloep gekomen was, maakte de vyand die in de doornbossen aan beyde kanten verborgen lag (de Baay van de land zyde besloten zynde) een sterk vuur op de Engelsche en noodzaakte hen, twee van hen gekwest zynde, af te trekken. De Majoor Generaal zeer begeerig zynde om de sloep in zyn gewelt te krygen, zond na dat het donker was, 30 man in 4 booten en Canoos, onder 't Commando van Capt. *Walter Hamilton*, om op nieuw een kansje daar op te wagen, en ze daar uit te krygen; doch de Fransse ontdekten het, en maakten op hen een sterk vuur. De Canoo waar in Capt. *Hamilton* was komen aanroeyen, kwam dicht aan de sloep, en bevond dat ze te grond gegaan was, al die 'er in waren, daar uit gegaan zynde; zo dat hy genoodzaakt wierdt de zelve te verlaten, en na de schepen te keren. Col. *Hamilton* kreeg twee schooten in een van zyn beenen; daar wierden noch vier perzoonen gekwest, maar geen een gedood. Die nacht maakten de Engelschen bewegingen, als of zy voorgenomen hadden 's anderen daags 's morgens te landen.

Op den 19. liet Sr. *Timothy* de Krygsraad aan boord van de *Brigantine* by een komen, waar in beslooten wierdt voor eerst St. *Bartholomeus* aan te tasten, na welk Eilandt de sloepen 's nachts zeilden. De volgen-

volgende morgen voor 't aanbreken van den dag, landde Majoor *Stanley* met 80 mannen, niettegenstaande den vyand zulks poogde te beletten: Zy dreven hem uit zyne borstweeringen, en met het aanbreken van den dag had hy zyn Vaandels geplant, op een Battery van 2 stukken Canon die hy van hen verovert hadt. Niet lang daar na kwam de Majoor Generaal aan 't strand, met alle de troupen die hy in drie ligchamen verdeelde. Hy zelfs geleyde zyn eyge Guarde van Edellieden, Volontairs, en twee Compagnien te voet, midden-door 't Eilandt.

Na een marsch van een myl, kregen de Engelschen een groote beschansing in 't oog, die wel bemant scheen te zyn. Maar Sir *Timothy* met zyn volk tastede de vyand braaf aan, de welke die verliet, na dat hy 2 of 3 salvoos gedaan hadt, en in de Bossen vlood. De Fortificatie was vier hoekig, bestaande uit omtrent twee morgen lands, omringt met dubbelde ryen van staaken ses voeten hoog, en ter distantie van vier voeten, de tusschen-vallen met aarde gevult zynde en een breede diepe gracht rondom. Op ieder hoek was een stryk weer, en ieder van de zelve met vier groote stukken Canon beplant Den ingang van dien was alleen een gat, waar door maar een voor een kon ingaan; in 't midden was 't huis van de Gouverneur, en een Corps de Guarde voor de soldaten, als mede een groote regenbak, met overvloet van versch water, zeven of acht vaatjes met gedroogde visch, broot na geraade, en twee vaatjes met buskruyt. Het was in een dal gelegen aan de kant van een meir, door de welke de Engelsche trekken moesten, om daar te komen, en aan de andere kant was een zeer hoge berg. Na dat Sir *Timothy Thornhill* daar in gekomen was, zond hy zyn Secretaris, Mr. *Spencer*, myn Auteur, met vier gelederen soldaten om de top van de berg te winnen, 't welk hy uitvoerde, en bevond dat 'er twee groote stukken Canon op lagen, geladen, met 't kruyt op 't laad-gat, brandende lonten, en daar by verscheide zakken met hagel om patryzen te schieten; maar de Fransse hadden zulken haast, dat ze zich de tydt niet gaven om op hem los te branden.

Omtrent vier mylen van de beschansing, aan de zyde van de berg, ontdekten zy een groot en ruym gebouw na een Fort gelykende, waar na toe de Majoor Generaal 300 man afzond onder 't Commando van Col. *Charles Pym*, met order indien hy het te sterk bevond, zich daar voor neer te zetten, en zyn komst af te wachten. In gevolge van dien, volgde hy Col. *Pym* weinig uuren daar na, met de rest van de troupen, hebbende een genoegzame bezetting in de beschansing gelaten.

Wanneer Sir *Timothy Thornhill* daar omtrent kwam, vond hy dat het maar een steene Platteform was, schuyn aflopende om 't regenwater in een regenbak te leyden. De Lezer moet weten dat 'er deze regenbakken gemaakt waren, om dat het Eilandt van rivieren, putten

 of

of andere gelegentheden ontbloot zynde, de Inwoonders gehouden waren om zich van alle middelen te bedienen, om het regen water te vangen, ieder huis zynde daarom van een of meer van die regenbakken voorzien, waar van zommige 14 of 18 tonnen water inhouden konnen. De Majoor Generaal campeerde hier die nacht, en de volgende dag trok hy na de beschanzing te rug.

Op den 20 December, een stilstand van wapenen toegestaan zynde, kwamen twee Fransse Capiteyns over, brengende de Artykelen van hun Gouverneur mede, waar op zy aanboden om zich over te geven. Sir *Timothy* gaf een schriftelyk antwoort, 't welk hy door twee Heeren zond die Frans spraken, behelzende een weigering om hunne voorstellen aan te nemen: want hy antwoordde, dat zo hy en de Inwoonders met hunne wapenen zig binnen twee dagen overgaven, hy bevinden zou dat de Majoor Generaal een braaf Heer was; doch zo hy langer wachte, hy geen kwartier te hopen hadt.

De twee Engelsche die na de Gouverneur gingen, kwamen de zelven dag te rugge, en brachten antwoort, namentlyk, dat hy binnen vier dagen zig zoude overgeven, maar dat het niet eerder geschieden kon, om dat zommige van de Inwoonders zich in de Bosschen verborgen hadden, en dat hy hen voor die tydt zyn voornemen niet mededeelen konde.

De twee volgende dagen trokken de Engelsche rondom het Eiland, brandende alle de huisen af daar ze voorby gingen. De Fransse schooten in zommige plaatsen op hen uit de Bosschen, doch deden geen schade. Op de bestemde dag staken de Engesche de vlag van vrede op, wanneer de Gouverneur, die door een groote menigte van Inwoonders verzelt was na hen toe kwam. Waar op de Majoor Generaal, zyn eige Compagnie van de Lyfwacht in de beschansing latende, en met de rest van zyne troupen rondom optrekkende, de twee Heeren die te voren by de Gouverneur geweest waren zond, om hem te gemoet te gaan. In het inkomen in de beschansing, wierdt hy door de Luytenant Colonel *John Thomas* ontfangen, de welke hem na de Majoor Generaal geleyde, die in het huis zat, dat maar een slegte wooning was, doch het strekte de Fransse Gouverneur tot een wandeling. Het huis geleek eerder na een duyvehuis, dan na een *Pavillon* van een Gouverneur, zo als de Fransse het noemen, bestaande alleen uit een vertrek beneden, omtrent twaalf voeten in 't vierkant, en een ander daar boven.

De Gouverneur wierd door een Monnik en eenige van zyne Officieren opgewacht, die alle door Sir *Timothy* beleefdelyk ontfangen wierden. De gevangens waren tusschen de 6 en 700 mannen, vrouwen en kinderen. De mannen wierden als gevangens, met de roerende goederen, Negers en Koopmanschappen, na Nevis gezonden. De vrouwen en kinderen wierden na St. *Christoffel* overgevoert. Sir

*Timo-*

*Timothy* gaf de Gouverneur zyne paarden, wapenen, en bagagie wederom, neffens eenige van zyn Negers, en ftond hem toe om de zelve ook na St. *Chriftoffel* te voeren. Daar waren in die onderneming maar tien Engelfchen gedood en gekwetft.

Terwylen Sir *Timothy Thornhill* op St. *Bartholomews* was, kwamen uit de naburige Eilanden by hem 8 of 9 floepen, met omtrent 50 mannen om hem te verfterken. Daar op zond hy de *Brigantine* met 9 floepen, onder 't Commando van Capiteyn *Walter Hamilton*, om het Eiland van St. *Martin* in allarm te houden, en een valfe attaque aan de Noordzyde te doen. De Capiteyn *Hamilton* zeilde den 19. January, ook liet de Majoor Generaal de zelve dag al zyn volk fcheep gaan, en ging die nacht na 't zelve Eiland 't zeil, alwaar hy en zyne troupen de volgende morgen aan de Zuidzyde landden, zonder eenige tegenftand, de vyand al zyn macht aan de andere zyde van het Eiland getrokken hebbende.

Omtrent twintig Franffen die in een borftweering aan die zyde, gepofteert lagen, gaven eens vuur, en verlieten het daar na. Toen al 't volk van Sir *Timothy* geland was, trokken zy t'eenemaal midden door 't land, en na een mars van twee mylen, kwamen zy in een bekwame vlakte, hebbende de vyand in 't gezicht, en zo als zy meenden, op hen avancerende.

Na dat zy een uur in dat poftuur geweeft hadden, trokken de Franffe af, en verbrandden een groot huis op een berg, omtrent een myl daar van daan, 't welk na een befchanfing geleek. Waar op de Majoor Generaal met al zyn troupen derwaards trok; maar hy bevond dat het alleen een groot huis was, 't welk zy afbrandden, op dat het de Engelfche tot geen fchuylplaats zou dienen. Niettemin waren de fteene muuren die ftaande gebleven waren, hen noch dienftig om zich voor 't fchieten te dekken.

Daar was hier een groote regenbak, doch de Franffe hadden die bedurven, met het werpen van zout daar in, nevens een byleggende put met het inwerpen van tabak.

Niet lang hadden de Engelfche hier geweeft, of de Franffe begonnen op hen uit een borftweering te fchieten, waar op zy een kwartier myls daar van daan, twee groote ftukken geplant hadden, zynde een valey tuffchen beyde; aan de flinker hand een laag land vol kreupelbofch, en aan de rechter, een reeks van bergen, met een zeer dikke boffchagie.

Sir *Timothy Thornhill* zond Capiteyn *Burt* met een Compagnie foldaten, om zich van de top van de berg te verzekeren, die het Fort daar hy in was commandeerde. Dat gedaan zynde, liet hy 'er hondert mannen onder 't Commando van Capt. *Geoffery Gibbs*, om die poft te bewaren, en trok met de reft van zyn volk te rugge na de vlakte, om de toegangen te verzekeren, en te beletten dat de vyand de Engelfchen niet in den rug zou vallen.

Zyn-

Zynde zelfs met verscheide Officieren en omtrent hondert soldaten in de vlakte gekomen, gingen zy aan een put staan drinken; alwaar zy, terwyl zy daar mée bezig waren, door een salvo van omtrent 30 schooten van de vyand, die in de Bosschen verborgen lag, begroet wierden. Evenwel wierd 'er niemant gekwest, niettegenstaande dat zy alle dicht by een stonden. Daar na wierd Majoor *John Stanley* met een Party uitgezonden, om de Bosschen te zuiveren, het welk hy uitvoerde, hen uit twee sterke borstweringen verjagende, die zy op eene kleine hoogte hadden, tusschen twee heuvels, over die, welke de Engelsche te voren gewonnen hadden: In welke werken zich de Majoor Stanley posteerde. De passagies aan beide kanten verzekert zynde, campeerde Sir *Timothy Thornhill* die nacht met het voornaamste Corps van zyn troupen, in het midden van een vlakte; en de volgende morgen wierden zyn twee metale veldstukken met affuyten, en twee ysere, zonder affuyten, aan strand gebracht. De ysere stukken wierden in de vlakte geplant, maar de metale wierden tegen het verbrande huis opgevoert, alwaar Sir *Thimothy Thornhill* zyn legerplaats neersloeg: En den 21. January omtrent 3 uuren 's namiddags, begonnen ze op den vyand te spelen.

In den avont wierd de Capiteyn *Bartholomeus Sharp*, met een Compagnie Soldaten uitgezonden om een pad door het Woud te hakken, ten einde de Engelschen de Vyand aan die kant konden aantasten: want in de valey hadden zy 4 groote stukken Canon geplant, recht op de gemeene weg; doch zonder affuyten zynde, konden zy ze niet aanvoeren om op de Engelsche, zo als zy gecampeert lagen, te spelen.

Eer dat de Capiteyn *Sharp* eenige voortgang in zyn werk gemaakt had, wierd hy door de vyand ontdekt, en zo lelyk gehavent, dat genoodzaakt wierd af te trekken. De Fransse schooten de gansche dag uyt hunne borstweeringen op de Engelsche, zo met grof als met klein schietgeweer, maar 's nachts hielden zy met schieten op.

De volgende morgenstond, liet Sir *Timothy* Luytenant *James Smith* met 30 man aan 't verbrande huis, trok na de borstweering toe, en slechte die, als mede hare linie die nederwaarts tot aan een bron in de valey liep, dicht aan hunne 4 groote stukken.

Hy kwam omtrent een myl hier van daan in een schoone vlakte, omcingelt met Oranje en andere fruytbomen, alwaar hy zich neersloeg. Hier was menigte van Vee dat in de weyden liep, en eenige huizen daar de Engelschen verscheide gevangens maakten, waar uit zy verstonden, dat de vyand by de 20 dooden en gekwetsten gehad hadt.

De Majoor Generaal liet Mr. *Spencer* in de vlakte met een wacht, om voor het plunderen zorg te dragen, en hy trok met zyn meeste troupen tegens het voornaamste Fort van den Vyand, twee mylen omtrent daar

daar van daan. Hy nam het in zonder eenig verlies, hebbende maar een gekwetste in de Actie bekomen. De vyand verliet het na een of twee salvos geschooten te hebben. Het bestond uit een Platteform met ses groote stukken zonder affuyten beplant, en een borstweering, van aarde opgeworpen.

Na dat hy de stukken vernagelt hadt, vervolgde hy zyn mars omtrent vier mylen verder, en campeerde toen in een aangename valey, alwaar een huis met een tuyn stond, aan een Monnik toekomende. Daar vond hy 's Gouverneurs paarden, gezadelt en getoomt, die hy achter gelaten hadt, zynde in 't gebergte met de Inwoonders gevloden.

Den zelven dag zynde den 23. January, trok Majoor Stanley over de bergen, aan de andere zyde van het Eilandt, en wierdt met een Party van de vyand handgemeen, sloeg hen uit de borstweering, en slechtede de zelve. 's Nachts keerde hy na zyn post, *Sadle* of kleine hoogte genaamt.

De 24. vervolgde Sir *Timothy Thornhil* zyn mars rondom het Eilandt, zonder eenige tegenstand, en 's nachts keerde hy na 't verbrande huis, daar hy wederom campeerde, en beval dat men daar de veroverde buyt zou brengen.

Den 25. zagen de Engelschen drie groote Schepen, een Brigantyn en een Sloep, tegens het Eilandt aan komen zeilen, en men verstond uit eenige gevangens, dat Mr. *du Casse* met 700 mannen onder 't Commando van de Gouverneur van St. *Christoffel*, aan dat Eilandt verwacht wierdt.

Aanstonts daar op liet de Majoor Generaal wachten trekken na al de Baayen, daar hy dacht dat de Vyand zou willen landen; maar zy de Engelsche sloepen ziende, bemerkten dat hy reets op het Eilandt was, en dus kwamen zy niet ten anker, maar maakten jacht op de sloepen, die hun best deden om het te ontsnappen. Een van de zelve in groot gevaar zynde, zettede het op strand, om niet genomen te werden, maar wierd 'er wederom door de vyand van afgehaalt, de welke daar niemant in vond, zynde alle daar uit gevlucht.

De gebieder van een van de sloepen in 't leger zynde, toen de gevangens ingebracht wierden, die dit verhaal deden, wierdt hy door Sir *Timothy* met een Expresse aan de Luytenant Generaal, die toen te *Antego* was, afgevaardigt om hem van de staat daar de Engelsche in waren, te verwittigen, en van hem, schepen tot hun bystand te verzoeken.

*Du Casse* zeilde de gansche nacht af en aan, en in den ochtentstond dicht aan land komende, loschte hy eenige Canon schooten, om de Inwoonders zyn aankomst bekent te maken. Omtrent de middag kwam hy aan de Noorder kant van 't Eilandt ten anker, de bloet vlag opstekende.

De Inwoonders door de komst van deze Schepen aangemoedigt, kwamen uit het gebergte afzakken, en hun Fort onbemant vindende, namen zy 'er weer bezit van, en planteden op nieuw hunne stukken, na dat zy ze weer open gedrilt hadden. 's Nachts zettede *du Casse* zyn soldaten aan land, waar van de Majoor Generaal tyding gekregen hebbende, bracht hy zyn veltstukken uit het verbrandde huis in de vlakte, en plantede die op de rechter en slinker vleugel van 't Corps dat daar gecampeert lag, de yzere stukken na de gemene wegen geplant zynde. Hy zettede sterke wachten op de *Saddle*, aan 't verbrandde Huis, en aan den berg die het zelve beheerst.

In deze staat van tegenweer bleef hy de 27, 28. en 29. January; de vyand hem niet durvende aantasten, alhoewel zy noch een andere versterking van drie Schepen, en meer troupen van St. *Christoffel* gekregen hadden.

Den 30. January in de morgenstond, arriveerde Col. *Hewerson* van *Antego* met drie Schepen, de welke de Luytenant Generaal aan Sir *Thornhill* tot zyn onderstand gezonden hadt.

De Fransse Schepen die ten anker lagen, Engelsche Vlaggen vernemende, lichtteden het anker, en zeilden hen te gemoet. Omtrent de middag ging de stryd aan, en na een gevecht van vier uuren, met weinig verlies aan de zyde van de Engelsche, hielden de Franssen af. De Engelsche Scheepen weeken ook wat, de gansche nagt, doch in de morgenstond op den 31. January keerden zy te rug. De *Fransse* Schepen kwamen ook in 't gezicht, doch hielden af op eenige distantie. De Majoor Generaal de buyt en veldstukken aan boord gezonden hebbende, gaf order dat al zyn buytenwachten, hunne posten verlaten zouden, en zakte na de vlakte af, met oogmerk om scheep te gaan, 't welk de vyand bespeurende, zakte hy ook af, en beyde partyen raakten handgemeen, tot groot verlies van de Fransse, die in de Bosschen gedreven wierden, en in groote verwarring de vlucht namen.

Naderhand maakte Sir *Timothy Thornhill* een eerlyke aftocht, en ging met al zyn volk Scheep, uitgezondert maar omtrent tien, die in deze actie gedood, en drie die gevangen genomen wierden, om dat zy in een van de borstweeringen waren blyven leggen slapen, toen de *Engelsche* die verlieten. Een van hen ontsnapte het noch, kwam aan de zeekant, en wierd door een boot die 'er na toe ging, van daar afgehaalt. De andere twee wierden naderhand uit gewisselt. Daar wierden omtrent twintig mannen gekwetst, die mer de rest den 2 February behouden te *Nevis* aankwamen.

Na dat het Regiment van de Majoor Generaal te *Nevis* weder gekeert was, de Inwoonders den dienst die ze gedaan hadden, in opmerking nemende, en hunne bereidwilligheit om daar tot hunne bescherming te blyven, tegens de verwachte aanval van de *Fransse* te St. *Christoffel*, zo leyden zy aan dat Regiment, in de maant van April 1690. ses maan-

maanden gagie toe, zo de Engelsche Vloot niet kwam, en indien dat ze kwam, eene maant gagie na haar aankomst.

De Inwoonders van dit Eilandt konden niet voorzichtiglyker gedaan hebben, want zy waren in zeer groot gevaar wegens de nabuurschap van St. *Christoffel*, daar vyf Oorlogschepen meer uit Europa gekomen waren; en daar wierd gezegt, dat de vyanden al haar magt te zamen trokken, om *Nevis* aan te tasten; maar de Luytenant Generaal had met het Regiment van Sir *Timothy Thornhill*, 1200 mannen, zeer wel gewapent om het Eilandt te verdedigen, zynde daar toen twee *Nevis* regimenten op de been, zynde Col. *Pyms* en Col. *Earls*, ieder van 300 mannen. De Forten, linien en borstweeringen, waren ook veel verbetert, en de menschen zo vol moed, dat men nergens anders van sprak, *als de Franssen in deze gedeeltens der werelt uit te roeyen*, zo haast de Vloot, die uit Engelandt verwacht wierdt, gekomen zou zyn, het welk in Juny daar aan volgende gebeurde. Toen maakte men met alle mogelyke spoed, voorbereydingen tot een Expeditie tegen *St. Christoffel*, waar aan alle de Zuid-Eilanden behorende tot de Kroon, deel namen. Zy alle zonden haar aandeel van volk te *Nevis*, 't welk bestemd was, om de plaats van de Generale rendevous te zyn, zynde zeer wel tot dien einde gelegen.

Op Maandag den 16 Juny, 1690. beval Col. *Codrington*, die nu een Commissie van Koning *William* en de Koningin *Maria* gekregen hadt, om Capiteyn Generaal en Commandeur en *Chef* van alle hunne Zuid Eilanden te zyn, een algemeene monstering in 't Eilandt van *Nevis* te doen, van alle troupen die tot de Expeditie tegen St. *Christoffel* op de been gebragt waren, en men bevond dat 'er 3000 mannen waren, na de monsterrollen die ingegeven wierden; namentlyk:

| | |
|---|---|
| In de Hertog van *Boltons* Regiment, door de Luytenant Generaal *Holt* gecommandeert. | 700 Man. |
| In dat van de Majoor Generaal *Thornhill*, door Sir *Timothy Thornhill*, zelfs gecommandeert. | 500 Man. |
| In 't Regiment van *Antego*, door Col. *Williams*, Gouverneur van dat Eilandt gecommandeert. | 400 Man. |
| In 't Regiment van *Montserrat*, door Col. *Blakstone*, Gouverneur van dat Eilandt gecommandeert. | 300 Man. |
| In de twee *Nevis* Regimenten, door Col. *Pym* en Col. *Earl* gecommandeert. | 600 Man. |

| | |
|---|---|
| In 't Regiment *Marine*, zynde een detachement uit de Oorlogschepen, onder 't Commando van Col. *Kegwin*, Capiteyn van de *Assistance.* | 400 Man. |
| In de Capiteyn Generaals Lyf-Guarde, onder 't Commando van Col. *Byam.* | 100 Man. |
| | 3000 Man. |

Den 17 en 18. Juny wierden de troupen ingescheept, en den 19. zeilden ze van *Nevis*, onder Convoy van Capt. *Wright*, Commandeur van het Esquader Oorlogschepen dat uit *Engeland* gekomen was. Wy zullen een nader verhaal van deze Expeditie doen, als wy van *St. Christoffel* komen te handelen.

Eenige tydt eer de troupen met de Vloot uit *Engeland* kwamen, namentlyk op Sondag den 6 April, omtrent 5 uuren 's avonts, hoorde men gedurende eenige weinige minuten, een vreemt naar getier; 't welk men meende dat uit de groote berg in 't midden van dit Eilandt ontstond. De Inwoonders waren daar over verzet, en aanstonts daar op tot hun grooter onsteltenisse, wierdt men zo een sterke aardbeving gewaar, dat de meeste huisen in *Charles Town* die van steen waaren, in een ogenblik met de grond gelyk gemaakt wierden, en die van hout waren, schuddeden. Ieder maakte zo veel haast als hy kon om 'er uit te gaan. Op de straaten, spleet de grond op zommige plaatsen een voet, en uyt de grond kwam heet stinkend water op, tot op een zeer groote hoogte. De Zee verliet haar gewoonlyke paalen, meer dan een derde part van een myl, tot zo verre, dat zeer groote Visschen bloot op strand lagen; maar het water kwam terstond weder; en naderhand geschiede die vreemde beweging noch verscheide malen, maar 't water liep zo sterk niet af als in 't eerst. De aarde op veele plaatsen wierd in groote menigte opgeworpen, en duysenden van grote boomen wierden uitgelicht, en onder de aarde gedolven, zo dat dezelve niet meer gezien wierden. Ieder huis in dit Eilandt, heeft gemeenlyk een groote regenbak, om 't regenwater te bewaren, zynde omtrent 9 of 10 voeten diep, en 15 of 20 voeten diameter; waar van zommige door 't gewelt van de aardbeving, het water opwierpen, tot op 8 of 10 voeten hoog, en de beweging van 't aardryk over 't geheel Eilandt was zodanig, dat 'er niets schrikkelyker kan gezien werden.

Verscheide sloepen die uit dit Eilandt na *Antego* gingen, gevoelden het op Zee, tusschen St. *Lucia* en *Martinico*, op weg zynde na de *Barbados*; de ontroering van 't water zo fel zynde, dat zy dachten dat ze op rotsen en sandbergen stieten, om dat de Scheepen geslingert wierden, als of ze in gevaar van te verbryzelen waren.

An-

Andere het onbewoont Eilandt doorgaande, of liever de Rots genaamt *Redunda*, vernamen daar dat de aardbeving zo heftig was, dat een groot gedeelte van dat rotsachtig Eilandt gespleten en in Zee geworpen wierdt, alwaar het weg zonk, makende zulk een luyd geraas als of 'er verscheide stukken canon gelost waren geweest. Men zag door dien val een groote wolk van stof in de lucht opgaan. Twee groote Staartsterren vertoonden zich in dit gedeelte van de werelt, en men zag in vyf quartier uurs de Zee drie malen, op een ongewoonlyke wyze, ebben en vloeyen. Van deze tydt tot aan de *Ryswykse* Vrede, viel niet merkelyks voor, als alleen dat daar door de Vrede zo in Europa als America hersteelt wierdt.

De Lezer zal gelieven aan te merken, dat het Eilandt van *Nevis* 600 mannen tot de publyke dienst tegens St. *Christoffel* op de been bracht; en wy kunnen niet onderstellen dat deze boven een derde van alle strybare mannen uitmaakten; zo dat 'er 1800 mannen in 't Eilandt moeten geweest zyn, na dat 'er door de sterfte zo vele waren weg gerukt. Hier uit kan men besluiten, dat het getal wel 2500 zal geweest zyn, toen het Eilandt in haar bloeyende staat was; in zulken geval zou het getal van weerbare, oude mannen, vrouwen en kinderen, 11 of 12000 moeten zyn; waar uit men kan opmaken, dat dit klein Eilandt zeer volkryk is.

Den oorlog en ziekte, het zelve ontvolkt hebbende, beval Koning *William* tot deszelfs zekerheit, aan Col. *Collingswoods* regiment te voet, Scheep te gaan aan boord van de Schepen onder 't Commando van de Schout by Nacht *Bembow*, die te *Nevis* den 12 January 1698. aanlandde, en een gedeelte van dat regiment, betrok hier zyn kwartieren. De Zeelieden, Soldaten en Inwoonders waren toen in goede gezondheit.

In 't zelve Jaar, succedeerde Col. *Christoffer Codrington*, *Junior*, zyn Vader die onlangs gesturven was, in 't Gouvernement van deze Eilanden, de welke op de dood van Koning *William*, order gekregen hebbende om haar tegenwoordige Majesteit Koningin *Anna* te proclameeren, beval dat de troupen die in *Nevis* waren, aan strand by een zouden vergaderen, om na het *Frans* gedeelte van St. *Christoffel* te trekken, en die troupen uit het Eilandt te doen verhuysen. Hy ging zelfs aan boort van de Fregatten, die onder dit Gouvernement behoren, verzelt zynde door 12 sloepen en Brigantyns. Hy kwam zeer dicht aan de Fransse Stad van *Basse-Terre*, om de Koningin aan boord te proclameren, zynde Vice-Admiraal van deze Zéen. Op een gegeve zeyn, wierdt Haar Majesteit eerst te *Nevis* geproclameert. 't Geschut begon men aan 't Noordelykste gedeelte van het Eilandt los te branden, 't welk door de verscheide Forten en Platteformen, langs 't strand beantwoordt wierdt. Vyftien kloeke koopvaardy Schepen die op de rede lagen, deden het zelve, en de Fregatten volgden daar

daar op, zynde tusschen de twee Eilanden; en de Artillery op St. *Christoffel* beantwoorde die van de Fregatten. Dit geschiede tot drie malen; en Haar Majesteits compagnien te voet, met de Keurlingen van beyde Eilanden in twee linien, deden insgelyks een drie dubbelde Salvo.

Zo dra als den oorlog weder uitbarstede, rustede dit Eilandt en *Antego* verscheide Kapers uit, om op de *Fransse* kust te kruyssen, en verzekerden hier door hun eygen Koophandel, en brachten de *Fransse* veel schade toe. Maar den Inwoonders van dit Eilandt, kwam naderhandt dit goed succes duur te staan. De *Fransse* in 't Jaar 1705. maakten groote toestel om de *Engelsche Charibbische Eilanden* aan te tasten, en dreigden zelfs de Barbados, doch dat Eilandt te sterk voor hen zynde, viel de storm op de Zuid Eilanden, en op *Nevis* in 't byzonder. Het vyandlyk Esquader bestont uit 12 of 14 Oorlogschepen, onder 't Commando van Monsr. *D'Ibberville.* Hun Landmacht bestond ten minste uit 3000 mannen, en hebbende een landing op St. *Christoffel* gedaan, kwamen zy den 21 Maart voor *Nevis*, alwaar zy hunne troupen by nacht aan land zetteden. De Inwoonders waren van hun komst verwittigt, en maakten zich zo goed als zy konden tot tegenstand gereed, wapenende zommige van hunne Negers, doch dat deed meer kwaat als goet. Door het groot getal van vyanden overweldigt zynde, vloden zy na het gebergte. De Fransse beducht dat zy nooit het Eilandt vermeesteren zouden, ten ware zy de Swarte konden onder brengen, zochten hen door schoone beloften tot het afleggen van hunne wapenen te brengen, hen verzekerende dat zy zo wel leven zouden als hunne Meesters, en dezelve niet weinig vleydende met de hoop van vryheit, of ten minste van een aangenaame en zachte slaverny; waar op deze trouwlooze slaven zich onderwierpen, en de *Fransse* opwaards trekkende om de *Engelschen* in 't gebergte aan te tasten, sloegen deze de Chamade, en daar op wierdt opden 24 van de zelve maant een Capitulatie gesloten, waar by zy Krygsgevangenen zouden zyn; maar om in het Eilandt te kunnen blyven, zouden zy maken dat een gelyk getal *Fransse* gevangens gelost zou werden, by wyze van uitwisseling, 't zy in *America*, 't zy in *Europa*. Ter zelver tyd zouden zy ook beleefdelyk gehandelt, en hunne huizen en zuikerwerken bewaart werden; doch de vyand brak verscheide Artykelen van de Capitulatie, tegens het Recht der Volkeren, en 't gebruik der Wapenen, handelende het Volk zeer barbarisch, hunne huizen en zuiker werken afbrandende. Door dreygementen en wreetheid, dwongen zy verscheide van hen een tweede Accoort, den 6 April 1706. te teekenen, belovende aan de vyand in de tyd van ses maanden, na *Martinico* een zeker getal Negers, of in plaats van dien gelt te zenden; waar na zy het Eilandt verlieten, mede nemende omtrent 3 of 4 duyzent Negers, die zy wys gemaakt hadden, dat

dat na de *Franſſe* Eilanden gebracht zouden werden, om op hun gemak te leven; doch zo haaſt zy aan boord waren, wierden ze in het ruym opgeſlooten, en zy gaven voor dat zy hen na de *Spaanſſe Weſt-Indiën* zouden overvoeren, en hen daar verkopen, om in de mynen te werken, gelyk hun voornemen ook was, en in der daad ook gebeurde. Een van deze Negers zulks ontſnapt, en aan land gekomen zynde, onderrechtede de andere die daar gebleven waren, hoe ſlecht dat hen de *Franſſe* gehandelt hadden. Waar op de Swarte de Wapenen opnamen, op de *Franſſe* die in het Eilandt waren aanvielen, hen de ſtrot afſneden, en eeniger maate wraak namen, over 't geene hunne Meeſters daar by geleden hadden.

De Agenten van *Nevis* en St. *Chriſtoffel* te *Londen*, ſolliciteerden de Heeren van den Handel, &c. hun verlies eenigzints in acht te nemen, aantoonende dat het eenige hondert duyſent ponden beliep; en in gevolge van dien, zonden die Heeren een van hunne Clerken na de Zuid Eilanden, om een naauwkeurige opſtel van het verlies, dat zy by dezen inval geleden hadden, op te nemen.

Het volk van dit Eilandt, hadt dit Jaar 1707. noch met zo een verſchrikkelyke Vyand te doen, namentlyk een Orkaan, die byna hunne zuyker werken t'eenemaal vernielde, de huizen neerſloeg, de bomen en planten, met wortel en al wegrukte, en hen in een zeer ellendige ſtaat bragt.

Wanneer Colonel Park hier kwam, maakte hy van deze plaats de zetel van zyn Gouvernement, en beriep hier een Vergadering. Men zeyde daar dat 'er eenig verſchil tuſſchen hem en de leden was, en dat 'er een kwade directie van zaken geweeſt was; maar zynde de zekerheit noch de particulariteyten daar van, tot onze kennis niet gekomen, zullen wy daar van, noch ook van den uitſlag van't vertoog van de Inwoonders van 't Eilandt, aangaande vergoeding van ſchade, niets meer melden. Het is niet te denken dat men hen zo een groote zomme zou geven, terwyl het *Britſche* Ryk op zulke ongelooffelyke koſten gejaagt werdt, om den Oorlog tegens de gemeene Vyand ſtaande te houden. Wat men voor hen in vredens tyd zou kunnen doen, is licht te bezeffen; maar nu vrezen wy dat zy hun verlies als een ſchult alleen aanzien; doch zo onzeker als zommige ſchulden die de Koopluiden van *Londen*, in de Zuid Eilanden in te vorderen hebben.

Onder Col. *Park*, Capiteyn Generaal van dit en de andere Zuid-Eilanden, zyn de volgende Bedienden en Officieren in *Nevis*.

Luytenant Gouverneur, *Walter Hamilton* Schiltknaap,
*William Burt*, Schiltknaap Preſident.

Twaalf Raads-Heeren. Voorts, een Spreeker van de Vergadering.

Een

Een Hooft-Rechter, een Colonel van het Regiment Keurlingen, een Rechter van de Admiraliteyt, een Secretaris, een Collecteur van den Accyns, en een Prevooft Marfchalk.

---

# HISTORIE VAN St. CRISTOFFEL,

## Vervattende een Verhaal van deszelfs ontdekkinge, Volkplantinge, Gebeurteniffe, Klimaat, Aardryk, Gewaffen, Handel en Inwoonders, *Charibbeens* en *Engelfche*.

DIt Eilandt werdt door de Wilden *Liamuiga* genoemt, en wierdt door *Chriftoffel Colombus* in de eerfte reis, die hy na *America* deed, ontdekt. Hy gaf het de naam van St. *Chriftoffel*, niet na haar eyge, maar na de figuur van haar gebergte, zynde in het bovenfte gedeelte van het Eilandt, een zeer hooge berg, welke als op zyn fchouders een andere kleinder berg draagt, gelyk als men zegt dat St. *Chriftoffel* in de gedaante van een Reus, onze Zaligmaker een kind zynde, op zyn fchouders zoude gedrage hebben.

Het legt op de breedte van 17 Graden en 25 Minuten, aan deeze zyde de Linie, zynde omtrent 75 mylen in zyn omtrek. Het geheel Eilandt is in vier kwartieren verdeelt, twee van welke door de Engelfche, en de andere twee door de Franffe bezeten werden; en zodanig gelegen, dat niemant van 't eene kwartier na 't andere kan komen, zonder dwars over 't land van beyde de Natien te gaan.

De Engelfchen bewonen dat gedeelte van het land, daar de hoge bergen opgaan, zynde omtrent 't midden van het Eilandt; uit deze bergen vlieten verfcheide kleine rivieren, alle in het gebied der Engelfche.

De Franffe bezitten meer van de vlakte, en hun landt is bekwaamer om bebouwt te werden: Echter zyn de Engelfche talryker, maar de Franffe hebben meer gefortificeerde plaatzen, en zyn beter gewapent.

Zy

Het Eyland
St. CHRISTOFFEL

1 2 3 4
Engelsche Mylen






Zy hebben vyf Forten met Artillery wel voorzien, die de haven beſtryken, en een van de zelve heeft reguliere werken, gelyk een Citadel. Het werdt *Baſſe Terre* genaamt, en is zeer ſterk. Het beſchermt *Marigot*, zynde de beſte Haven die de Franſſe in hun Land hebben.

De Engelſchen hebben alleen twee Forten, een over *Point Sable*, en Fort *Charles*, omtrent ſes mylen daar van daan, tuſſchen dat en *Baſſe Terre*. Ieder Natie houd guarniſoen in hunne Forten, en wachten op de frontieren, die alle dagen afgelofcht werden.

De *Charibbeens* die de Inboorlingen van het Eilant zyn, en het zelve voor de ontdekking van de Weſt-Indien in bezit hadden, bewoonden het toen Sir *Thomas Warner*, een Engelſche Avonturier aldaar kwam.

Monſieur *Deſnambue*, een Frans Edelman van het aaloude Huis van *Vauderop*, die voor de Franſſe in *America* commandeerde, kwam 1625. op St. *Chriſtoffel* de zelve dag als Sir *Thomas Warner*, en namen beyde in de naam van hunne reſpective Meeſters, bezit van het Eilandt. Zy koozen een plaats tot een veilige aftogt, en een goede have tot het binnen laten van zulke Schepen van beide Natien, die de wil na *America* zouden hebben, zynde dit Eilandt wel van havens voorzien. De Spanjaarden plagten in hunne Weſt-Indiſche reizen daar in te lopen, om vers water in te nemen, en zy waren met de Charibbeens in zulk een goed verſtand, dat zy zomtyds hunne zieken achter lieten, om in hun afwezen aldaar opgepaſt te werden.

Deze twee Edellieden wel bezeffende dat met zich in dit Eilandt te ſtellen, zy de Spanjaarden veel ongelegentheit zouden aandoen, beſlooten Volkplantingen van beide de Natien hier te laten, en zonder tot een betwiſting te komen over de geene die eerſt gekomen was, en wie het beſte recht tot het geheel hadt, kwamen zy over een, 't Eilandt onder hen te verdeelen. In gevolge van dien, wierden zy daar Meeſters van, en noodzaakten de Inwoonders, om zich te onderwerpen. Doch eer zy het verlieten, hebbende reden om te vreeſen dat 'er eenige heimelyke verſtandhouding mogt wezen, tuſſchen de Indiaanen en de Spanjaarden, om dat de *Charibbeenſche* toveraars de Wilden geraden hadden hun ſlag waar te nemen, en al de Europianen den hals af te ſnyden, zo overvielen de Engelſche en Franſchen, de meeſte Opperhoofden van 't Complot, dooden ze, en dreven de reſt uit het Eilandt. Toen lieten die twee Heeren eenige van hun volk in 't Land, en keerden, Sir *Thomas Warner* na *Engeland*, en Monſr. *Deſnambue* na Vrankryk, om recruiten van daar af te halen.

Hunne Meeſters keurden hun gedrag voor goet, en zonden ze te rugge met onderſtand van volk en voorraad, benevens laſtbrieven om Opperhoofden van de nieuwe Volkplantingen te zyn. Sir *Thomas Warner* Gouverneur.

Monſieur *Robbe*, in zyn verhaal van St. *Chriſtoffel*, zegt dat toen

Robbe p. 379. 4. Edit. Par. Monsieur *Desnambue* in 't land kwam, hy daar verscheide Fransche vluchtelingen vond. Hy sloeg hen voor een Volkplanting op te rechten, en daar in bewilligende, koozen zy hem als Gouverneur. Dit voornemen maakte hy den Cardinaal de *Richelieu* bekent, op deszelfs wederkomst in *Vrankryk*, door welke middelen, een *Americaansche* Maatschappy in 't Jaar 1626. opgerecht wierdt. En Capt. *Warner* die daar ter zelver tydt was, gaf ook gelegentheit aan de hand, om diergelyke *Maatschappy* in Engeland op te rechten.

Deze Maatschappy duurde in *Vrankryk*, tot het jaar 1651. wanneer ze St. *Christoffel* en de andere Eilanden, aan de Ridders van *Maltha* verkogten. Doch in 't Jaar 1664. kogtze de *West-Indische* Maatschappy, door order van de Koning, wederom van de laatste Eygenaars, en zy zyn noch in 't bezit van die Eilanden gebleven.

In 't jaar 1626. gingen Sir *Thomas Warner* en Monsieur *Desnambue* 't zeil, en de laatste kwam daar omtrent January 1627. hebbende een lange en ziekelyke reis gehadt. De Fransse waren omtrent 300 in getal. De Engelsche Volkplanting was ook omtrent zo sterk eer dat Monsr. *Desnambue* arriveerde, hadt Sir *Thomas* in zyn Volkplantinge, goede voortgangen gemaakt, en de twee Gouverneurs, om alle verschillen tusschen hun volk wegens de grensscheidingen van hunne landen voor te komen, teekenden Artykelen van verdeeling, op den 13 Mey, 1627. Zy zetteden toen de scheidpalen aan de verscheidene verdeelingen, die 'er noch op deeze dag staan, met dit byzondere beding, dat het visschen en jagen, aan de Inwoonders van beyde de Natien egaal vry zou staan. Dat de Zout-pannen en het beste timmerhout, ook in 't gemeen zou weezen, mitsgaders de mynen en havens. Zy maakten ook onder hen een Of-en Defensief Verbond, tegen alle hunne vyanden; waar na een ieder aan 't werk ging, elk in zyn post, om zyne Volkplantinge te bevoordeelen.

De Engelsche kregen gestadige onderstanden van volk en voorraad van *Londen*; door welk middel zy beter bloeyden dan de Fransse, en zy wierden niet alleen sterk genoeg, om 't gene zy bezaten te verdedigen, maar zy waren ook in staat, om volk tot nieuwe Plantagien in *Nevis* te missen, daar Sir *Thomas Warner* bezit van nam, en 'er volk op liet, in 't Jaar 1628. om een Volkplanting te maken, dog in 't Jaar daar aan volgende, wierdt *Don Frederik de Toledo*, met een Vloot uit Spanje gezonden, bestaande in 24 groote lastschepen en 15 Fregatten, om de Engelsche en Fransche uit het Eilandt van St. *Christoffel* te verjagen.

De Spanjaarden waren over de progressen van de Engelsche in de *Charibbische Eilanden*, geallarmeert, en zy meenden dat de veiligheit van hun eyge Plantagien vereyste, dat men beletten zou dat deze Natien zich niet in hunne nabuurschap zouden nestelen.

*Don Frederik*, eenige Engelsche Schepen die by 't Eiland *Nevis* lagen.

gen aantreffende, besloeg ze, en kwam toen op de rede van *Marigot* ten anker, onder 't Canon van *Basse Terre*, daar Monsr. *Rossey* commandeerde.

Noch de Fransse, noch de Engelsche Forten, waren in staat om zo een vyand 't hooft te kunnen bieden. Hunne magasynen van Ammonitie waren slegt voorzien, en hun getal kon tegen het Spaans leger niet op, al hadden zy noch zo veel kruyt en loot gehadt. *Rossey* na een geringe tegenstand, verliet *Basse Terre*, en maakte zyn aftogt na *Cabes Terre*, een ander Fort, alwaar Monsieur *Desnambue* in persoon was, die by zyn volk niet te weeg kon brengen, om zich aldaar te verweeren, of zig na de vastigheden in de Wouden en bergen te begeven, alwaar een hand vol volks, duyzent man zou hebben kunnen keren. Hy vertoonde hen dat *Don Frederik* het niet by kon brengen, om met hen te vervolgen veel tydt te verspillen, want dat hy in de *Havana* moest zyn om de Vloot t'huis te convoyeren. Edoch, dit en veele andere redenen die hy bybracht waren van geen klem, en van geen uitwerking. Niets kon hen te vrede stellen als Scheep te gaan, en het Landt te verlaten; dit wierdt hy gedwongen ook te doen, zo dat al de Fransse uit hunne Volkplanting weg liepen, gelyk hunne Bontgenoten de *Engelsche* ook deden, die daar over in groote verslagentheit waren; en de wanorder nam toe, op de tyding dat *Desnambue* met zyn Volkplanting heen gegaan was. Zommige dachten over Zee te ontkomen; andere vloden na 't gebergte, en al die geene die achter gebleven waren, ziende dat het te vergeefs zou zyn zo een machtige vyand tegenstand te bieden, zonden Gedeputeerden om met de Spanjaarden te handelen. De *Spaansse Don* wetende dat hy hen in zyn macht hadt, beval hen *en Maitre* het Eilandt aanstonts te verlaten, of dat hy ze alle door 't zwaard zou doen sneuvelen. Hy zond hen hunne eyge Schepen die hy te *Nevis* genomen hadt, om daar in scheep te gaan, en wierd overreed, om aan die gene die geen plaats in de schepen voor hen en hunne familien konden krygen, daar zo lang te blyven, tot dat ze over gevoert konden werden. Waar op *Don Frederik* het anker lichtte, mede nemende 600 Engelsche, die het bekwaamst voor deszelfs dienst waren, en hy was zo haast niet weg gegaan, of de Engelsche kwamen weer by malkanderen, en besloten met hunne Volkplantinge voort te gaan.

De Fransse die niet verder als *Antego* en *Montserrat* gegaan waren, zonden een Schip uit na St. *Christoffel* om kondschap in te halen, en vernemende dat de Spanjaarden weg gegaan, en de Engelsche met het herbouwen en herplanten bezig waren, zeilden wederom na St. *Christoffel*, en namen op nieuw bezit van hunne voorige woonplaatzen.

De Engelsche gingen voort, met het voortzetten van hunne Volkplantinge, tot dat zy in staat geraakten, om meer volk voor de Volkplantingen van de *Barbados*, *Montserrat* en *Antego* te missen, en Sir *Tho-* 1632.

*Thomas Warner* bevolkte en beplantede de zelve. In dat Jaar maakten zich de Hollanders meester van St. *Eustache*, en de Fransse namen bezit van eenige andere Eilanden.

De Engelsche bouwden voor zich zelven goede huizen op St. *Christoffel*, en hadden vrouwen en familien; daar de Fransse zich met hutten behielpen, na de manier van de *Charibbeens*. Weinig van hen waren getrouwt, en gevolglyk namen zy niet veel moeyte, om zich van alle noodzakelyke en behoorlyke dingen tot levens onderhoud, te verzorgen.

Monsieur *Desnambue* stierf omtrent 't Jaar 1637. en Sir *Thomas Warner* leefde niet lang na hem. Voor de dood van den Engelsche Gouverneur, was de Volkplanting zo aangegroeyt, dat 'er tusschen de 12 en 13000 zielen van haar eige Natie in 't Eilandt waren. Hy wierd in zyn Gouvernement door Col. *Rich* opgevolgt, de welke zyn Voorgangers stappen in 't wel bestieren van de Volkplanting, na volgende, daar door meer volk om over te komen en om zich daar neer te zetten aanmoedigde.

Col. *Rich* Gouverneur.

De voornaamste bezigheit van de eerste Planters, was Tabak voort te kweeken, waar door zy een behoorlyke leeftogt wonnen, doch de quantiteit die zy maakten naderhand de prys laag brengende, zetteden zy zich in verscheide plaatsen om Zuyker, Gember, Indigo en Cattoen te planten, waar door het in weinig tyds een ryk en bloeyend Volk wierd; beide Fransse en Engelsche, zeer minsaam onder elkander levende, tot dat de laatste oorlogen in *Europa*, een vuur daar ontvonkt hebben, het welk waarschynlyk niet als met het uytstooten van den een of den andere Party te blusschen zal zyn

Laat ons nu een verder gezicht van het Land nemen, door 't welke wy in 't vervolg van onse Histoiry zien zullen, dat 'er veel bloet van de twee strydende Natien vergooten is.

Het Eilandt is uytnemende vermakelyk, en de bergen de een boven de andere leggende, verschaft zulks een aangenaam uitzicht over alle Plantagien, tot aan de Zee-kusten rondom het Eilandt. Tusschen de bergen zyn schrikkelyke rotsen, ysselyke steyltens, dikke bosschen, en heete zwavelachtige fonteynen aan de voet, aan 't Zuidwestelykste gedeelte van het Eilandt. Daar is een *Isthmus* of nauwte, aan het Zuid Oostelyk gedeelte, de welke omtrent een myl en een half van *Nevis*, in zee steekt. Op 't zelve strand zyn Zoutpannen.

De lucht is goed en gezond, doch zeer door Orkanen ontroerd. De grond is licht, zandig en vruchtbaar, gelyk de overgroote meenigte zuyker, en andere waaren die het voortbrengt, zulks genoegzaam te kennen geven.

Het midden van 't Eilandt is nauwlyks doorgankelyk, ter zake van de hoge en ruwe rotsen en steyltens in het gebergte, en Bosschagien en Wouden, daar heele compagnien gemakkelyk zouden kunnen verdwa-

dwalen, maar men mag hopen dat men die ongelegentheit in tyds uit de weg zal ruymen, de Engelſche zo behendig zynde als eenige andere Natien in de werelt, om wegen te zuiveren, en boſſchen om ver te kappen. De bergen zyn verdeelt, of zy uit vertrekken beſtonden, de een boven de ander. En van de hoogſte af, word het oog wonderbaarlyk bekoort, door de bomen over al groen te zien, de welke rondom ieders grond als ſcheidpalen geplant zyn. De Plantagien gelyken zo vele tuynen, en de Natuur is altyd vrolyk en toelagchende.

De ſchoone huizen in dit Eilandt, doen ook veel tot de aangenaamheit van het vooruitzicht, zynde geen ſchoonder huizen in *America*. Vele zyn met verglaasde leyen overdekt. De eerſte van die zoort, daar men gewag van gemaakt heeft, dat hier gebouwt waren, zyn geweeſt die van Sir *Thomas Warner*, Col. *Richs*, zyn Opvolger in 't Gouvernement, Mr. *Everard*, en Col. *Jefferſons*.

De Engelſche om 't gemak van 't planten, zyn boven en beneden 't land verſpreyd. Hunne huyzen zyn van Cederhout, en voor wandelingen, vind men daar omtrent Allées van Oranje en Limoen bomen. Zy zyn in vyf Parochien verdeelt, drie aan de Zuid, en twee aan de Noord zyde.

In ieder van deze is een zeer ſchoone Kerk, van binnen beſchooten, en de Predikſtoel en de ſtoelen van verſcheide zoorten van dierbaar hout, als Ceder, Ebben-hout, Rood-hout, Breſil en andere, curieus van koleur, en aangenaam van reuk.

De Franſſe woonen daar dichter by een, en hebben onder 't Canon van de Citadel van *Baſſe Terre*, een ſchoone Stad, van goede klinkers en Hard-ſteen gebouwt. Daar is een ruyme Kerk, een Stadhuis, en een Gaſthuis. De Kerk aldaar was voor deze in handen van de Capucynen; maar in 't Jaar 1646. wierden zy over eenig misnoegen, door de Inwoonders afgedankt, en *Pere du Vivier*, met zyn Jeſuiten, kreeg het oppergezag over de geeſtelyke zaaken. Deze Jeſuiten ontfangen noch Tienden, noch ſalaris van het volk, maar zyn zelfs Planters, en hebben groote Plantagien in eygendom, die door Opzienders en ſlaven waargenomen werden, waar van de Geeſtelyken beſtaan.

Het Kaſteel in deze Stad, alwaar de Gouverneur zyn reſidentie houd, is het ſchoonſte gebouw dat'er in 't Eilandt is; maar wat aangaat de huizen van Planters en Kooplieden, zyn die van de *Engelſche* prachtiger als der *Franſſe*. De kleine rivieren in 't Land van de *Engelſche*, zyn een groote ververſching voor het Volk en het Land, en gelyk zy de rivieren hebben, zo hebben zy ook de beſte havens, als *Frigat* Baay, *Old* Rede, en anderen.

Op den berg omtrent drie mylen ten Noorde van het Fort *Charles*, is een plaats genaamt de *Silvere Myn*, en het landvolk zegt dat 'er zo een is; dog zy hebben geen volk en ook geen hert genoeg om daar aan te werken; want hun Zuyker Plantingen brengen hen zo veel

voordeel toe, dat zy geen gedachten maken om een zeeker voor een onzeker profyt te laten varen, bevindende dat zy gemakkelyk ryk kunnen werden. En men moet bekennen, dat met een behoorlyke aanmoediging, onſe Plantagien ons zo een groote ſchat zouden verſchaffen, als 'er de mynen van *Peru* en *Mexico* in de Threſaury van de Koning van *Spanje* gebracht hebben; want behalven ſyn eyge onderdanen, hebben de *Engelſche*, *Franſſe* en *Hollanders* altyd grooter aandeel als hy daar in gehad. De *Swavel myn* is tuſſchen het Fort *Charles* en *Point Sable*, by het ſtrand.

De Landpaalen of buiten zyde van het Eilandt, kan men rond doorreiſen, 't land zynde over al vlak; maar zo als gezegt is, eenige deelen van het midden zyn ongenaakbaar. Uit de rotſen aldaar, ſpringen verſcheide bronnen van heet water, en een gedeelte van het gebergte voert de naam van *Swavel* berg.

De beeſten in dit Eilandt zyn de zelve als die in de Barbados en de andere *Charibbiſche* Eilanden. Daar zyn 'er weinig die men hier gemeener ziet, als de *Rocquet*, een dier wiens vel gelyk een verdord blad is, met kleine geele of blaauwachtige punten getekent. Het heeft vier pooten, de voorſte de hoogſte; heeft flikkerende oogen, houd zyn hooft geſtadig op, en is in een geduurige beweginge. Syn ſtaart is opwaards na ſyn rugge gekeert, makende anderhalve Cirkel, &c. Het ſtar-oogt geern op de menſch, en wanneer vervolgt werdt, ſteekt het zyn tong gelyk een Windhond uyt.

Aangaande de Vogels, de raarſte zyn, de *Orinoco* een breede Vogel van geſtalte als een Arendt; zyn veders zyn licht graauw, ſwart gevlakt, en het einde van zyn wieken en ſtaart, geel. Hy valt noit op eenige vogel aan als in de ope lucht, en op die geene die bekken en klaauwen hebben, gelyk als hy.

De *Crawfoul* is een andere Vogel, van grootte als een kloeke Eentvogel, aſch-graauw van koleur, heeft een lange platte bek, een groot hooft, kleyne oogen, en een korte nek met een krop, daar drie of vier ſtoop water in kan. Zy zitten op bomen aan de Zee, om Viſch te vangen, die zy een groote diſtantie daar van daan konnen ontdekken, en zyn op hun roof zo aandachtig, dat ze licht te ſchieten zyn; maar zy zyn niet goet om te eeten.

De *Colibry* of *Gedommel Vogel*, is verwonderens waardig wegens zyn ſchoonheit, grootte, lieffelyke reuk, en manier van leven. Hy is niet grooter als de kloekſte ſoort van vliegen; evenwel zo ſchoon, dat de veeren aan den hals, rugge en vleugels, een Regenboog vertonen. Onder zyn hals is zulk een helder root dat het na een Carbunkel gelykt. Syn buyk is geel als gout, zyn dyen groen als een ſmaragd; de pooten en bek ſwart gelyk gepolyſt Ebbenhout; zyn oogen gelyken na Diamanten in een eyrond gat gezet; zyn hooft is van ſchyning groen. Het mannetje heeft een kuyf op 't hooft, van alle voor

ver-

verhaalde koleuren. Hy maakt een geraas met zyn wieken, gelyk een kleine dwarrel wind. Hy zuygt de dauw van de bloemen, zyn kleine kuyf uitspreidende, de welke na zo veele dierbare gesteentens gelykt. Het wyfje legt maar twee eyeren van een ovale form, zo groot als een erwt of een kleine paarl. Zommige Dames dragen ze voor pendanten, maar zy verliesen veel van haare schoonheid wanneer ze dood zyn. Hun reuk is gelyk dat van het schoonste muskus. Men vind ze ook in *Virginien*, in de Barbados, en in andere Gewesten in *America*.

Eer wy tot onze History wederkeeren, daar wy deze lange afweiding van gemaakt hebben (zo men afweiden noemen mag 't geen wy van 't gewas en 't land van St. *Christoffel* geschreven hebben) zal het niet wanvoeglyk zyn, iets van de *Charibbeens*, die Inboorlingen van het Eilandt zyn, te vermelden.

Zy zyn het zelve slag van volk als de Inwoonders van de andere Eilanden, handelbaar, en licht geloovig. Zy waren in den beginne willig genoeg om met de *Europianen* die daar eerst landeden, en in 't land waren, vreedzaam te leven, wanneer Monsieur *Desnambue* daar kwam; doch op zyn landing zeiden hunne *Boyez* of *Besweerders* aan 't volk in een generale Vergadering tot dien einde beroepen, dat de vreemdelingen gekomen waren om hun Landt weg te nemen, en tot de grond toe te vernielen, waar op besloten wierdt om hen te vermoorden, zo als wy reets gezegt hebben, en de *Engelsche* en *Fransse* verdreven ze uit St. *Cristoffel*. Naderhand hadden zy lange Oorlogen met beyde Natien, en deden landingen in de Eilanden die ze verlooren hadden, uit die daar ze na toe geweken waren. Verhaal van de *Charibbeens*.

Deze *Charibbeens*, na 't zeggen van zommige Auteuren, zyn afkomstig van *Arouages*, een volk van *Guyana*. Hunne Voorouders tegen hun Koning opstaande, wierden genootzaakt van de vaste kust ga de Eilanden de wyk te nemen, de welke tot die tydt onbewoont nebleven waren.

Onse Landsman Mr. *Brigstock*, die veel in *Florida* gereist heeft, en de taal van het Land spreekt, maakt hen afkomstig van de *Apalachites* in *Florida*, alwaar een Natie is die tot dezen dag *Charibbeens* genoemt werd; het Eilandt van Sta *Cruz* het eerste zynde daar zy op landden, na dat zy door de engte van hun eyge paalen, of door de macht van hunne Vyanden, gedwongen waren geweest de vaste kust te verlaten.

Zy zyn een schoon volk, en van een fraye gestalte: men ziet 'er geen een onder hen met een oog, lam, kreupel, gebochgelt, kaalhoofdig of mismaakt. Zy hebben swart haair, en kammen het zeer nettjes. Zy trekken hun baardt by de wortel uit zo haast als ze groeit. Zy gaan moeder naakt, mannen en vrouwen; en de *Fransse* dat een zeer complaisant volk is, om aan deze *Barbaren* te toonen hoewel

opge-

opgevoed dat ze zyn, wanneer zy onder hen komen, trekken zy ook hunne kleeren uit, om na de mode te zyn. Zy bestryken hun ligchamen met een verwe die hen over al rood maakt. Zy dragen een kleine hoed van vogels veeren, van verscheide koleuren, en somtyds een kroon van veeren. Zy maken gaaten door hunne lippen, en steken 'er een zoort van een kleine naalde door, gemaakt van 't gebeente van zommige beesten of Visschen. Zy doen het zelve aan hunne neusgaten, daar zy een ring of greyn van Christal door steken, of ander diergelyk poppegoet. De mannen dragen armringen om de spierachtige deelen van hunne armen, en de vrouwen om het gewricht van hare handen. Zy vercieren hun beenen met ketenen van *Rossada*, in plaats van koussebanden. Diegene van hen die met de Europianen ommegang gehadt hebben, dragen gemeenlyk fluyten om hun hals van de beenen hunner vyanden gemaakt. De aanmerkelykste van alle hun Cieraden, zyn zes breede stukken schoon koper zeer net gepolyst, zonder eenig graveerzel daar op, die in de gedaante van een wassende Maan gemaakt, en in een vast en dierbaar hout ingezet zyn. Deze noemen zy in haar taal *Caracolis*. Het is de livry of kenteeken, waar by de Capiteyns en hunne kinderen van 't gemeene soort van volk onderscheiden werden. De vrouwen beschilderen 't gansche ligchaam, en dragen een soort van laarsjes, di niet lager als tot aan de enklaauw komen.

De *Charibbeens* hebben een oude en natuurlyke en een zoort van bastaard spraak, waar onder zy verscheide *Europiaansche* woorden gemengt hebben, inzonderheit *Spaansse*. De laatste spreken zy onder de Christenen, en de eerste onder hen zelve. Alhoewel de *Charibbeens* van alle de Eilanden malkanderen in 't algemeen verstaan, is 'er nochtans by verscheide van hen, een zoort van *Dialect* of byzondere manier van uitspraak, die van de andere verscheelt. Hun taal is zeer lieftallig, en heeft weinig of geen *Gutterals* of letters die door de keel uitgesproken werden. De *Charibbeens* van de Eilanden hebben een aangenamer pronunciatie, dan die van de vaste Kust.

Zommige *Fransse* hebben aangemerkt, dat zy een zoort van afkeer hebben van de *Engelsche* Taal, en dat die zo ver gaat, dat zy ze niet kunnen hooren spreeken.

Zy zyn schuuw om hun spraak aan de *Europianen* te leeren, zelfs na dat zy de Christelyke Religie aangenomen hebben. De mannen hebben vele uitdrukkingen die alleen aan hen zelve eigen zyn, die de vrouwen wel genoeg verstaan, doch haar nooit van bedienen: Gelyk by voorbeeld; *Amac* een bed, is het woord van de man; en *Nekera* een bed, dat van de vrouw; een boog, *Oullaba*, de mans; *Chimala* de vrouws; de Maan, *Nonum*, de Mans; *Kati* de vrouws; de Son, *Huyeyon*, de Mans, *Kacht* de vrouws; en vele andere.

De

De vrouwen hebben ook haare woorden en manieren van ſpreeken, en indien de mannen zich daar van bediendden, zouden zy uitgelachgen werden.

De Wilden zeggen dat dit onderſcheid van ſpraak van mannen en vrouwen dus veroorzaakt is. Wanneer de *Charibbeens* deze Eilanden kwamen bewoonen, warenze door een Natie van *Arouages* bezeten, die zy ten vollen verdelgden, uitgezondert de vrouwen, daar zy mee trouwden om het Land weer te bevolken; de vrouwen haar oude ſpraak behoudende, leerden die aan haar dochters, en dit is tot op dezen tegenwoordigen tydt, door de moeders aan haar dochters zo onderhouden. De kinderen zoonen zynde volgen hun vaders ſpraak, en de meisjes die van haar moeder.

De *Charibbeens* van de vaſte kuſt, mannen en vrouwen ſpreeken de zelve taal. De oude mannen in de Eilanden hebben eenige woorden en ſpreekwyze op zich zelven, die de jonge nooit gebruiken.

Zy hebben een zeekere byzondere ſpraak, daar zy zich gemeenlyk in hunne Krygsraden van bedienen, die heel klinkende en vol van opſnyery is: De vrouwen en vryſters kunnen die niet verſtaan, maar anders verſtaan zy de mannen, en haar taal zeer wel, hoewel zy die niet ſpreken.

Zy hebben weinig ſcheldwoorden, en geen uitdrukkingen gehad, voor verſcheide ondeugden, voor dat de *Europianen* aan hen de zelve geleert hebben. Te voren hadden zy geen woorden tot de deugden, weetenſchappen, en konſten. Zy kunnen maar vier koleuren noemen, wit, ſwart, geel en root, waar mede zy maken dat alle overige koleuren over een komen.

Van de andere Natien zeggen zy, dat de *Engelſche* en *Spanjaarden* ganſch niet deugen. Dat de inhalendheit de voornaamſte deugt van de Hollanders is, maar dat de Franſſe gelyk rechte Barbaren, groots van ſpreken zyn. Dit verhaal geeft ons een Fransman, en gelyk die Natie in geen gebreke blyft om ons te verachten, is zy ook wel genegen om haar eyge lof breed uit te meten.

De *Charibbeens* zyn uit de natuur zwaarmoedig en melancholyk, doch trachten met gemaaktheit blymoedig en vrolyk te zyn, inzonderheit wanneer zy wat meer als recht uit gedronken hebben. Zy nemen het voor een groot affront op, dat men hen Wilden noemt, zeggende dat die bewoording de wilde beeſten alleen toepaſſelyk is. De naam van *Cannibals* gelykt hen ook niet, hoewel zy 't vleeſch hunner vyanden eeten, 't welk zy zeggen dat uit wraak gedaan werdt. Het komt miſſchien daar van daan dat zy die naam niet willen hebben, om datze door de ommegang die ze met de Franſſe, meer als met andere Europiaanſche Natien gehadt hebben, hoffelyker willen ſchynen te zyn. Zy ſcheppen groot behagen in de naam van *Charibbeens*, dezelve aanziende als een erkenteniſſe van hun edelmoedigheit en dapperheit;


want

want in de taal van de *Apalachites* betekent dat woort zo veel als krygslieden en dappere mannen.

Zy zyn van een handelbare inschikking, en zo medelydend onder hen, dat sommige alleen van hartzeer gestorven zyn, toen zy hoorden dat eenige van hunne landslieden die slaven van de *Europianen* waren, daar kwalyk van gehandelt wierden.

Zy verwyten de Christenen dat zy gierig zyn; want zy zorgen maar alleen voor een matig voedzel. Zy zyn verwondert dat de *Europianen* goud boven glas en Cristal prefereeren. Zy beschuldigen ze ook van ongerechtigheit, om dat zy hen van hunne Eilanden berooft hebben.

Zy hebben niet alleen een weerzin om na eenig ander land te reisen, maar zy dulden niet geern dat iemant van hun landslieden uit hun landt vervoert werdt; egter zyn zy zeer nieuwsgierig om alle dingen te zien, die een vreemdeling onder hen brengt.

In hun handel staan zy niet altyd stip op hun woord; evenwel wanneer hen daar over aangetoont werdt dat zy los en ongestadig zyn, zo zyn zy 'erover beschaamt.

De dievery is een groote misdaad onder hen. Zy laten hunne huizen en Plantagien zonder iemant om 'er op te passen, en hebben geen vrees voor dieven. Indien men hen een mes ontneemt, treuren zy daar over een week lang, en zyn greetig om hun wraak daar over te nemen. Zy bewysen elkander zeer groote genegentheit, maar zo ze gehoont werden, vergeten zy zulks nooit.

Hunne jonge mans hebben geen ommegang noch met vrysters, noch met getrouwde vrouwen. De mannen zyn de liefde minder onderworpen als de vrouwen, doch zy zyn kuysch uit de natuur, en indien zy door de *Europianen* niet tot ongebondentheit waren vervoert geworden, zou de geyle lust een van die woorden geweest zyn daar de *Charibbeens* geen uitdrukking voor hadden. De Christenen hebben hen de veynsery, leugentaal, verraadery, overdaad, en verscheide andere ondeugden geleert, die in deze Eilanden, eer dat zy eenige ommegang met hen hadden, onbekent waren.

De Wilden zyn beleeft en hoflyk jegens de vreemden, volgens 't zeggen van myn Auteur, en indien zy zo veel andere goede hoedanigheden bezitten, waarom noemt men ze *Wilden*? zy zyn zeer eenvoudig, 't welk zy nergens aan beter betoonen als in de buitengewoone vrees daar ze op 't gezicht van schietgeweer mee bevangen werden, niet kunnende bezeffen, hoe dat het afgeschooten werdt, en zy gelooven dat de boose Geest *Maboya* zulks doet, die zy denken dat de Maan op eet, wanneer zy geeclipseert is. Zy schreeuwen *Maboya*, of de Duyvel is hier, wanneer zy eenige kwade reuk ruyken. Niet lang geleeden, geloofden zy dat buskruyt het zaad van zeker kruyd was, en sommige waren zo dwaas dat ze het gingen zaayen. Zy stellen vast dat zout aan de gezondheid nadeelig is, waarom zy een afkeer hebben

ben om 't zelve te maken. Zy willen geen verkens vleesch, noch schildpadden eeten, het eerste uit vrees van kleine oogen te zullen krygen, en het laatste, om aan de traagheid en domheit van die dieren niet onderhevig te zyn. Echter zyn zy zo dom dat zy geen getal kunnen rekenen boven dat van hunne vingers en teenen. De Capiteyns, de *Boyez* en de oudste onder hen hebben meer verstand als 't gemeene soort: zy reekenen de maanden by de Maanen, en de jaren by de zeven starren: Edoch is 'er onder hen geen overblyffel van Oudheit te zien. Zy kunnen niet zeggen hoe lang het geleden is dat hunne Voorouders de vaste kust verlaten hebben; zy kunnen ook niet zeggen van wat ouderdom dat zy zyn, noch eenige reekenschap doen van de tydt wanneer de *Spanjaarden* in hun land zyn gekomen.

Aangaande hun Godsdienst, zy zeggen dat de aarde een toegeeffelyke moeder is die hen met alle noodzakelyke dingen tot het leven verzorgt. Zy luysteren na 't gene men hen zegt van een God de Schepper van alle dingen, en van de geheymenissen van 't Geloof; al wat zy 'er op antwoorden is; *Vriend, gy zyt een looze gast, ik wenste wel dat ik zo wel als gy kon praaten.*

De *Charibbeens* van de vaste kust hebben geen meer Godsdienst als die van de Eilanden. Sommige van hen hebben een soort van respect voor de Son en de Maan; egter bidden zy ze niet aan. Al wat noch eenigzins na een Godsdienst onder hen zweemt, is, dat zy een natuurlyk gevoelen van eenige Goddelykheit hebben, die vergenoegt is het vermaak van haar eige gelukzaligheit gerustelyk te genieten, zonder zich aan de snoode bedryven der menschen te stooren: Dat dezelve met zo groote goedheid aangedaan is, dat zy geen vraak neemt zelfs van hare vyanden, wanneer zy haar niet eeren noch aanbidden.

Zy beelden zich in dat 'er twee zoorten van geesten zyn, zommige goet en zommige kwaad. De goede geesten zyn hunne Gooden, en ieder een beelt zich in dat 'er een van hen byzonderlyk tot hen leydsman geschikt is. Zy zeggen dat hun verblyf in den Hemel is, doch zy weeten niet wat zy daar doen.

Wanneer een *Engelsman* of *Fransman* of eenig ander Europiaan, hen van God spreekt die Hemel en Aarde schiep, antwoorden zy, *waarlyk uwe God schiep den Hemel en Aarde van* Engeland, *of* Vrankryk, *of eenig ander land dat zy noemen, en maakte dat u tarw daar groeyde, maar onse God schiep ons land, en maakte dat onse Manioc groeyde.*

Dus is hun natuurlyk gevoelen van een Oppermacht, met zo veel buitenspoorigheden vermengt, en in zo een duisterheit gedompelt, dat men niet eigentlyk zeggen kan, dat die arme halsen eenige kennis van God hebben.

Zy hebben noch Kerken noch Altaaren afzonderlyk aan hunne Goden of goede Geesten toegewyd; maar zy maaken hunne offerhanden

 van

van *Cassava*, en wanneer zy denken dat zy door hem van hunne ziekte genesen zyn, maken zy een soort van Feest ter-syner eere. Zy roepen hem aan wanneer ze na zyne tegenwoordigheit verlangen, om wraak te nemen; om van hare kwalen genesen te werden, om raad te geven in hunne oorlogen, of om *Maboya* of de boose Geest te verdryven; en dit doen hun *Boyez* of Priesters voor hen. Ieder *Boyes* heeft zyn byzondere God die hy aanroept, met het zingen van zeekere woorden, verzelt met het rooken van tabak, als een present dat hem zeer aangenaam is. De *Boyez* roepen altyd hunne Goden of liever Duyvels by nacht aan; maar al wat 'er gezegt is van geesten die in de beenen van doode menschen komen, of van vrouwen die 'er mee bezeten werden om Orakelen te spreeken, laten zy verhalen die zulks geloven.

Wanneer eenige van deze *Wilden* ziek beginnen te werden, geloven zy dat de Goden van hunne vyanden hen die krankte toegezonden hebben. Zy nemen hun toevlucht tot hun *Boyez*, en die vertellen hen wiens Goden dat het doen, 't welk dan tusschen die persoonen vyandschap veroorzaakt; want daar zyn andere Priesters behalven de Papisten die hun werk daar van maken, om 't volk te misleiden. Hun *Boyez* zyn ook Toveraars.

Wat aangaat het zichtbaar verschynen van hun *Maboya* onder hen, zich slaande, speelende, en andere grillen doende, oordeelen wy dat de Lezer ons zo min geloven zou als deze *Americanen*, indien wy daar geloof aan gaven, of een verhaal van deden, alhoewel wy wel weeten dat het door andere Historie Schryvers gedaan is, die omtrent mirakelen vry wat toegeeffelyk zyn.

Men zegt dat de geesten der duysternisse hun gelegentheid 's nachts waarnemen, door schrikkelyke verschynselen, en vervaarlyke vertooningen, om de ellendige *Charibbeens* te verschrikken, ten eynde zy in een slaafsche vrees van haar macht gehouden, hun zinnen door beguygchlingen betovert, en zy genoodzaakt werden, om aan hen in alle schielyke voorvallen offerhande te doen.

De *Charibbeens* geloven dat ieder van hen zo veel zielen heeft, als zy kloppingen van slag aderen in hunne ligchamen gevoelen; de voornaamste ziel geloven ze dat in het hert is, en dat die na de dood ten hemel vaart by haar byzondere God, die haar daar brengt om in gezelschap van andere Goden te leven; en zy stellen vast dat ze 't zelve soort van leven leyd, als de menschen hier op aarde doen. Aangaande de andere zielen die niet in 't hert zyn, geloven zy dat na de dood, eenige aan de zee kant gaan leven, en dat zy schepen doen omslaan. De andere blyven in de wouden en bosschen, en zyn hunne *Maboyas* of boose geesten.

Zy zyn schrikkelyk benauwt voor donder en bliksem, en die van hen de welke uitterlyk scheenen daar niet van te weten als zy onder

der de Christenen zyn, heeft men bevonden zo verschrikt te zyn geweest als de rest.

Zy hebbben alleen tot het bouwen van hunne wooningen een boom en een byl van noden, en zyn zo dicht aan malkanderen als een dorp, en voor het meeste gedeelte, zetten zy zich neer op een grond die wat ryzende is, zo om de betere lucht, als om zich van die kwaadaardige vliegen, genaamt *Muskettos* en *Maringojas* te bevryden. Zy woonen geern by fonteynen, beeken en rivieren, om dat ze zich alle morgen wasschen eer zy hunne ligchamen met rode verw bestryken.

Hunne huizen of hutten zyn van een ovale gedaante van stukken van hout in de grond geplant, waar over zy een dak van weegbrée bladen leggen, of suyker rieten of eenige kruyden, die zy zo weeten te schikken en onder malkander te vermengen, dat onder dat deksel 't welk tot de grond toekomt, zy tegens regen en alle ongemakken van de lucht beschut zyn. Dit dak kan drie of vier jaren duuren, ten ware dat 'er een Orkaan voorviel.

Zy gebruiken kleine rieten overdwars gemaakt, voor palissaden. Zy hebben zo veele afdelingen onder ieder dak, als zy vertrekken willen hebben. Een stuk van een mat dient in plaats van deuren, grendels en sloten. Daar is niets boven hun hoofden als het dak zelfs, en de bloote aarde is alleen onder hun voeten, maar zy zyn zo zindelyk, dat zy zo dikwils veegen als zy zien dat 'er de minste vuyligheit op legt.

Behalven 't kleine vertrek daar zy hun rust nemen, en hun vrienden onderhouden, heeft ieder aanzienlyke familie, twee andere kleine vertrekken, het eene is de keuken, het ander hun voorraad schuur. Zy hebben een soort van hangbedden gelyk een Bedspry, van catoene netjes geweven 't welk aan zekere pilaren vast gemaakt is, en daar slingeren zy in gelyk als in een hangmat zo zy willen, of leggenze op een vaste plaats zo zy het goed vinden. Zy fokken zeer veel hoenders voort en ander gevogelte dat men in hokken houd, en hebben omtrent hun wooningen een goede voorraad van Oranje boomen, Citroen bomen, *Guavas*, vygebomen, *Bananas* en andere fruytbomen.

Hunne hoven zyn vol van *Manioc*, aardappelen, verscheide soorten van peulvruchten, als erweten, boonen, *Maiz*, gerst, en andere. Zy hebben ook Meloenen, Citroenen, kool van een zeer delicieuse smaak, en *Ananas*.

Zy veranderen dikmaals van wooningen, als het hen in den zin schiet, het zy wegens hun gezondheit, of uyt zindelykheit, of over de dood van iemant van de familie: De mannen voor het meeste gedeelte, brengen hun tydt buiten 's huis door, maar de vrouwen blyven 't huis, en doen al wat 'er in een huishouding vereyscht werdt.

De mannen jagen en visschen, maar de vrouwen brengen het wild 't huis van de plaats daar het gedood is, en de visch van de waterkant: zy doen die ook in de *Manioc*, bereyden de *Cassava*, en de *Ouica*,

*ca*, of gewoonlyken drank, maken de fpys klaar, paffen op de hoven, houden het huis en de huisraat fchoon, fchilderen hun mannen met *Roucou*, fpinnen catoen, en zyn geduurig in beezigheit.

In de Eilanden van St. *Vincent* en *Dominico* zyn zommige *Charibbeens* die vele Negers tot hun flaven hebben. Zommige hebben zy van de Engelfche gekregen, en eenige van de Spaaanffe Schepen die op de kuften gedreven zyn; en de Swarten dienen hen met zo veel gehoorzaamheit, als of ze het gecivilizeerfte volk van de weerelt waren.

De *Charibbeens* zyn gematigt en zindelyk in hun maaltyden, ten minfte het grootfte gedeelte van hen. Zy eeten dikmaals famen in 't publyk; de vrouwen eeten nooit niet voor dat de mans gedaan hebben; zy verdragen den honger met veel lydzaamheit; zy maken al hun eeten by een klein vuurtje klaar, en zyn de flechfte koks van de weerelt niet. Zy eeten gemeenlyk zittende op lage ftoelen, en ieder een heeft een lage tafel voor zich zelve. In plaats van tafelkleeden, gebruyken zy fchoone en brede *Banana* bladen nieuwlyks ingezamelt. Zy waffchen hunne handen voor de maaltyd, en eer zy hun eeten klaar maken. Hun gewoonlyk broot is een dunne koek die zy *Caffava* noemen, van *Manibe* wortel gemaakt. Zy hebben een ander foort van broot van *Maiz* gemaakt, en zommige van hen in plaats van Broot, eeten aardappelen.

Hun gemeen voedzel is, hagediffen, vifch, peulen en krabben. Hun Deffert zyn vygen, *Bananas* of *Ananias*. Zomwylen hebben de *Charibbeens* van de vafte kuft een verfoeylyke foort van toebereyding tot hun koft, dat is met het vet van de *Arouagas* hun onverzoenlyke vyanden

Hun drank is in 't algemeen *Mobby*, gemaakt, van aardappelen met water gekookt; gelyk de *Ouicon* van *Caffavia* gemaakt werdt. In verfcheide plaatfen vind men wel koftelyke en delicieufe wyn, als Palm wyn, *Coefcou* en Riet wyn, van fuyker rieten gemaakt, en daar wierd meer van deze wyn door de *Charibbeens* van St. *Chriftoffel*, dan door eenige andere Wilden gemaakt, om dat dit Eilandt het grootfte overvloed van fuyker rieten heeft.

De Europianen hebben hen leeren verlaten verfcheide van hun Barbare gewoontens, inzonderheit van hun ftrengheit tegens hunne vrouwen; want de laatfte ziet men nu zelden de vifch en 't wild dat hun mans gevangen hebben, 't huis brengen; en wanneer zy uit viffchen zyn geweeft, eeten de mans en de vrouwen famen. Daar en boven gaan de vrouwen nu meer als voor deze na de *Corbet*, of het huis van publyke Feeften en verheugingen: De Barbaren zyn ook zo afkeering niet meer van 't vleefch van Schilpadden, *Lamantine*, en zwynen, als ze te voren zyn geweeft. Een voorbeelt daar van wierdt in een Franffe Hiftory van de *Charibbifche* Eilanden by

by gebracht. Een Edelman van die Natie die in een van die Eilanden woonde, werdende door een Cacique of Capiteyn van de Wilden bezocht, onthaalde hem en zyn geselschap uit boertery met *Lamantyns* vleesch. De Cacique vreesende dat de Fransman hem betrekken zou, bad den Heer hem niet te bedriegen, en den andere op zyn eer verzekerde hem dat hy het niet doen zou. Toen ging 'er de Cacique op los, en at hartig. Na het gastmaal beleed de Fransman het bedrog, om te zien hoe de Cacique en die met hem waren, zich zouden houden: Doch de *Charibbeen* daar omtrent minder een Wilde als den andere, antwoorde; *Welvriend, wy zullen daar niet van sterven.* En hy en zyn makkers hielden zich uitterlyk daar wel te vreden over, maar gingen na huis, met opzet om zich daar over te wreken. Ingevolge van dien, eenige tydt daar na, nodigde hy de Franssen Heer te gast by zich in zyn dorp, en de laatste ging 'er na toe met eenige van zyne landslieden verzelt. De *Charibbeen* gaf een Feest daar overvloed van alles was, maar hy had order aan zyn volk gegeven, om in alle de Sauffen eenig vet van hunne doode vyanden te doen, waar van de voornaamste *Charibbeens* altyd wel voorzien zyn. Wanneer de maaltyd over was, vroeg de Cacique aan den Heer en aan die van zyn geselschap, wat dat hy van hun onthaal dacht? Zy alle preezen het ten hoogste, en bedankten hem voor zyn beleeftheit. Toen verhaalde hy hen de pots die hy hen gespeelt hadt. De meeste Fransse die zulks hoorden wierden zoo kwalyk, dat ze niet inhouden konnen 't geen zy genuttigt hadden, en wierden ziek van de inbeelding, waar op de *Charibbeen* lachte en zeyde: *Ik heb nu myn revengie van u genomen.*

De Wilden vermoeyen zich veel, zelfs in hunne uitspanningen. Het voornaamste van hun oeffeningen is 't jagen en visschen, inzonderheit het laatste. Zy zyn wonderbaarlyk afgerecht in 't gebruiken van hun boog en pylen. Zy nemen hun vrouwen niet mede wanneer zy uit jagen of visschen gaan, gelyk zommige Bresilianen doen.

Hun gewoonlyke jacht is na hagedissen. Zy zyn de beste visschers in *America*, 't zy met de hoek, pyl of andere uitvindingen. Zy weven bedden, maken korven van biesen, houte stoelen, al van een stuk, kleine tafels geweven van de bladen van de *Lauwrier* boom, voor kleetjes, *Carocolis*, verscheide soorten van tanden om te eeten en te drinken, gordels, hoeden, en kroonen van veders. De vrouwen maken laarsjes of halve kousfen van Catoen voor haar zelve.

De Mannen zyn zeer zindelyk in 't onderhouden en polysten van hunne wapenen, en nemen veel moeyte omtrent de *Periagas* of booten, waar van zommige zo breedt zyn, dat zy wel 50. Mannen kunnen voeren. Zy maken alle soorten van aarde potten, als mede aarde tafelborden. Zy scheppen veel vermaak in 't behandelen van schrynwerkers en timmerlieden hun gereedschap, en men zou van hen goede handwerk-

werklieden maken kunnen. Zy zyn groote liefhebbers van plaifier en uitſpanningen, en nemen een byzonder vermaak in 't houden en leeren van een groot getal Papegayen en Perroquiten.

De *Charibbeens* hebben Muficale inſtrumenten, doch inderdaad zeer verre van zoo een zoetluydende naam te verdienen. Hun trommels zyn van holle bomen gemaakt, over welke zy een vel trekken, maar alleen aan een eynde. Zy hebben een plompe ſoort van werktuig van *Calabas* gemaakt. Zo haaſt als zy in de morgenſtont op zyn, ſpelen zy een deuntje op een fluyt die gepolyſt en aardig gemaakt is; eenige van dezelve zyn van de beenen hunner vyanden gemaakt: terwyl zy op de fluyt ſpelen, zyn hun wyven beezig om hun ontbyt voor te zetten. Zy zingen zeekere Barbaarſche Airs terwyl hun viſch braadt. De meeſte van hunne liedtjes, zyn bittere ſchimpdichten op hunne vyanden gemaakt. Zy hebben ook gezangen op vogels, op viſſchen en op vrouwen. Ten opzichte van de laatſte, zouden zy wel aan Mr. *Collier* ergernis geven, want gelyk als Barbaren van de *Parnaſſus*, zyn ze vol van *vuyligheit*.

De danſſen van de *Charibbeens* geſchieden voornamentlyk, op hun *Corbet* of plaats van publyke Feeſt. Op die tyden, brengen zy nacht en dag door met eeten, drinken, danſſen, lagchen en praaten. Beyde, mannen en vrouwen bereiden zich dan om dronken te drinken, doch zy zyn het zelden zo beeſtachtig als alleen op deze ſolemneele voorvallen; als wanneer een krygsraad gehouden is; als zy van eenige Expeditie te rug gekeert zyn, 't zy dat die gelukkig of ongelukkig geweeſt is; op de geboorte van hunne eerſt geboore; waneer 't haair van hunne kinderen afgeſneden werdt; wanneer zy hun jaren hebben om ter kryg te gaan; wanneer zy een gebouw beginnen te timmeren, een boot af laten loopen, of van eenige ziekte herſtelt zyn. Zy hebben in tegendeel hun ſolemneele vaſten dagen, doch het zou te verdrietig zyn alle de belagchelyke redenen die zy daar toe hebben, hier te vermelden.

Zy ontfangen de vreemdelingen die in hun Eilanden komen om hun te bezoeken, met groote teekenen van vrientſchap en liefde. Zy hebben een zeer groote vrees van door de Europianen overvallen, en uit de Eilanden die zy bezitten, verdreven te werden; en om zulks te beletten, hebben zy eenige manſchap op de zee kuſten gepoſteert, als mede op de hooge bergen, om te ontdekken wie dat 'er komt, en kennis daar van te geeven. Aanſtonts zenden zy een *Canoo* af, om te zien of het vrienden of vyanden zyn, want zy betrouwen zich niet op de vlaggen van eenig volk, zynde door de Europianen bedroogen geweeſt. Zo zy vyanden zyn en landen, maken zy hinderlagen, vallen daar uit op hen aan, dan ſchielyk zich by een trekkende, laten zy een regenbuy van pylen vliegen, en daar na raken zy met hunne knodzen handgemeen, en ten laatſte indien de vyand hen te hard valt, vluchten zy na de rotzen, of wel na de zee, en zommige onder duykelende, komen

200.

200 ſchreeden daar van daan weer te voorſchyn: Na dat zy geſlagen zyn, komen zy dikwils weer by een, altemaal op zekere onbekende plaats of Rendevous zich latende vinden.

Dewyl zy geen reekenkonſt hebben, is zulks de reden dat zy niet kunnen zeggen, hoe vele dat'er van hen in een van de Eylanden zyn; maar men meent dat waar zy het talrykſte zyn, zy niet boven de 1500 weerbaare mannen kunnen uytmaken.

De Vreemdelingen die als Vrienden komen, werden als zulke onthaalt, met zo veel blymoedigheyd als overvloet van alles. Hun Regeering is zo Barbaars als hunne gewoontens, of liever al zo vreemt; maar waarom zou menze Barbaaren noemen ter zake van eenig ding dat wy van hen gezegt hebben, uytgezondert dat zy het vleeſch van hunne Vyanden eeten?

Onder hen zyn verſcheyde ſoorten van Capiteyns in ieder Eyland; de Capiteyn van de *Carbet* of Dorp, is in 't algemeen de Vader van een talryke familie; de Capiteyn van de *Periaga* of Boot, en een Admiraal die de gantſche Vloot commandeert; de groote Capiteyn, of Capiteyn Generaal, die ook genaamt is *Cacique.* Syn Ampt is geduurende deſſelfs leven; hy wert door verkiezing boven andere geſtelt, leyd hunne Legers, en is altyt onder hen in groote achting.

Zy zyn zelden meer als twee Caciques in een Eyland. Geen van deeze heeft eenig commando over de ganſche Natie, noch eenig oppergezag over de andere Capiteyns als den Oorlog gedaan is, en geen van hen gebied tweemaal als Opperhooft, ten ware hy zich bovenmaten gekweeten en beroemt gemaakt had.

Laat ons nu zien wat voor hoedanigheden een Man dient te hebben, om na 't Ampt van Capiteyn Generaal onder de *Charibeens*, te mogen ſtaan. Hy moet verſcheyde maalen in Oorlogen geweeſt zyn, en zich dapper daar in gekweeten hebben. Hy moet al zyn Mededingers in loopen, zwemmen en duykelen te boven gaan. Hy moet in ſtaat zyn om grootere laſten als de reſt van de mededingers te kunnen dragen, en om pyn uyt te kunnen ſtaan, welke proeven gemaakt werden door 't ſnyden en hakken in ſyn vleeſch; en ſyn beſte vrienden maken de diepſte inſnydingen; doch deeze plegtigheid word overal niet geobſerveert; Doch de *Charibbeens*, die de meeſte ommegang met de *Europianen* hebben, zyn'er van uytgeſcheyden, zo wel als van andere gewoontens, daar zy nu zelfs mee lagchen.

De Cacique verkooren zynde, verklaart hy den Oorlog, bereydt zich daar toe, en geleydt het Leger. Hy ſtelt vergaderingen van Raadsheeren aan, en van de *Carbet.*

Wat de Wetten belangt, die zyn'er niet, noch ook geen Magiſtraats Perſoonen. Die geen die zich beledigt acht, is zyn eyge Rechter, en krygt van zyn Wederparty zodanige voldoenig als hy wil of kan. Indien hy

hy zich zelve niet wreekt, werd hy voor een bloodaard aangezien. Zy weeten zo weynig wat Wet en Rechtsgeleerde zyn, dat zy tot *Geregtigheid* en *Vonnis*, geen woorden noch uytdrukkingen in hunne Spraak hebben; En indien zy wiſten wat men in de onſe daar door verſtaat, of hoe dat die misbruyckt werden, zouden zy met recht kunnen zeggen dat wy Barbaaren waren.

Zy nemen eenige Vrouwen in hunne Oorlogen mede, om hun koſt klaar te maken en op hunne *Periagas* te paſſen. Hunne Canoos zyn kleyne Booten, voor Rivieren of Baayen alleen bekwaam, zynde gewoon van Eyland tot Eyland te vaaren om zich te ververſchen, en ten dien eynde hebben zy Wachten in die, die woeſt zyn.

De *Arouagues* een Natie van *Guyana*, zyn hare onverzoenlyke Vyanden, die wredelyk de *Charibbeens* van de vaſte Kuſt vervolgen, zynde bloetverwanten van die van de Eylanden. De laatſte zeylen eens of twee malen in 't Jaar in hunne *Periagas* omze op te zoeken, en revengie van hen te nemen.

De *Arouagues* maken nooit eenig aanſlag op de Eylanden, maar ſtaan altyd maar op hun tegenweer. De Wilden van de Eylanden gaan langs de Kuſt van alle andere Eylanden, van *Sta. Cruz*, de verre afgelegenſte van de *Charibbiſche*, de welke drie hondert uuren van 't Land van de *Arouagues* is. Als zy landen en ontdeckt werden, nemen zy zulks voor een kwaad voorbeduydzel, en trekken weer af: zo niet, zoeken zy hunne Vyanden op, en raken hand gemeen. De gevangens die zy nemèn, werden niet aanſtonds gedood, doch geboeit en na huys gebracht.

Na de *Arouagues* haten zy de Spanjaarden en Engelſche. Een Frans Autheur geeft deze rede van hun haat tegens de Engelſche; namentlyk dat de laatſte onder de Vlagge van andere Natien verſcheyde *Charibbeens* aan boort gelokt hebbende, na dat zy hen dronken gemaakt hadden, na hunne Plantagien voerden, en als Slaven hielden, 't welk na alle waarſchynelykheyd een ſchandelyke reflexie door onze Vyanden de Franſe, op onze Lands lieden doet maken.

Zy hebben verſcheyde uytloopen in de Eylanden van *Montſerrat* ,en *Antego* gedaan, Huyzen afgebrand, de Plantagien vernielt, en Mannen, Vrouwen, en Kinderen weg gevoert; maar wy vernemen niet dat zy eenige van hen eeten, de *Arouagues* zynde hun eenigſte gerecht van die ſoort.

Omtrent vyftig Jaren geleeden, hadden zy zommige Engelſche Jongens en Meysjes in 't Eyland van *St. Vincent*, dewelke derwaards zeer jong vervoert geweeſt waaren, en door de Wilden met zo en veel aardigheyd als de hunne opgebracht wierden, die haar manier van leven zòdanig ingezoogen hadden, datze alleen van de *Caribbeens* te onderſcheyden waren door hun ſchoon haair.

Zy hebben de zelve afkeer van de Spanjaarden, en om de zelve re-

reden, maar de Fransse na 't zeggen van myn Autheur, een Fransman zynde, staan in een goed blaadje by de *Charibbeens.*

Het zal de Lezer niet verveelen dat men hem een byzonder verhaal doe van de manier, hoe zy hunne gevangens of krygs gevangens handelen, zynde daar van daan *Cannibals* genaemt, en zy zyn misschien het eenigste Volk op aarde, dat mensche vleesch by verkiezing eet. Want alhoewel de Fransse, die meer als eenige andere Natie in *Europa* ommegang met hen hebben, ons zo een Beschryving van hen geven, dat men denken zou dat zy zo beschaaft zyn, als zy zelfs gevonden zyn, is het evenwel zeker dat zy malkander dikmaals op zo een verfoeyelyk Gastmaal onthaalen, daar de natuur als men'er maar om denkt, een schrik van heeft, en het bloed in de aderen van doet koken.

Wanneer zy een Krygsgevange uyt het midden van de *Arouagues* t'huys brengen, behoort hy na rechten aan de geen die hem gevangen genomen heeft, en die Wilde bewaart hem aan zyn huys, legt hem vast in banden; en na dat hy hem 4 à 5 dagen heeft laten vasten, brengt hy hem op de *Carbet* te voorschyn, om daar tot een publyke Offerhande te dienen, tot een onsterffelyke haat van zyne Landslieden jegens die Natie.

Indien 'er op de plaats van 't Gevecht eenige Vyanden dood gebleeven zyn, eeten zy hen eer zy die verlaten. De jonge Vrysters en Vrouwen in den Oorlog gevangen, werden alleen als Slavinnen gehouden; maar voor deze hebbenze goede appeteyt gehadt om alle gevangene Mans, zo wel die van andere Natien als van de *Arouagues* op te eeten.

Wy zyn noch niet 't eenemaal van de waarheyt van dit overtuygd; doch in de History van de *Charibbische* Eylanden uyt het Fransch door *Mr. Davyes* vertaalt, geeft den Autheur voor, dat dit niet alleen waar is, maar hy zegt dat'er een groot onderscheyd is tusschen een *ragout* gemaakt van een Fransman, of een van een Spanjaard: Dus luyden zyn woorden, zo alze in de Engelsche Taal vertaalt zyn. *Zy hebben voor deze van alle Natien geproeft die met hen verkeerden, en zy bevestigen dat de Fransse de delicaatste zyn, en de Spanjaarden de zwaarste om te verteeren; doch nu strekken de Christenen hen gansch tot geen voedzel.* Waar in de ydelheyt van de Fransse Natie de klaarblykelykste zaak is, die men ooyt gezien heeft; want zy vergenoegen zich niet alleen met in andere Landen te zeggen dat zy het best van alle vechten, dat zy de beste Autheuren uytleveren, dat zy de beste praaters, Schilders, zingers, danssers, &c. zyn, maar deze Fransse Meester verzekert noch dat zy tot het beste gerecht van alle Volkeren om gegeten te worden, zyn. 't Welk een compliment op hunne Natie toepasselyk is, die de Cannibals misschien op hen hebben leeren maken, zedert dat zy door de Fransse gecivilizeert geworden zyn; want daar is geen

twyffel of zy zullen, onder alle hunne bekwaamheden, deze pluymstry-kery van hen hebben geleert.

Zy plagten hun Gevangens te pynigen eer dat zy ze ter dood brachten, maar nu geven zy hen de slag van genade, slaande hen op 't Hooft, braden, en eetenze dan op. Zo haast de ongelukkige gevangen dood op de plaats legt, vatten de jonge lieden het ligchaam op, wasschen het en snyden het aan stukken; daar na kooken zy een deel van 't vleesch en braden het andere, de Vrouwen 't houte spit likkende daar het vet van de *Arouague* aanzit. Ieder die 'er by is, krygt zyn deel. Al het vet dat'er van deeze duyvelsche kookzels voorkomt, wordt zeer zorgvuldiglyk bewaart en onder de voornaamste van hen omgedeelt, die het in Kalabassen bewaaren, om hun sauzen daar smakelyk mee te maken.

Zy wryven 't ligchaam van hunne kinderen met het bloed van deze ellendige Offerhanden, om hen tot meer wreetheden in toekomende aan te porren, en dus maken zy dat hun wraak erffelyk werdt. Maar de Franssen Autheur doet al wat hy kan om deze *Cannibals* te verschoonen, door voorbeelden van andere die noch wreeder zyn als zy, by te brengen. En waarlyk, hy schynt zeer genegen, om het deze *Charibbeensche* Menschen-Eeters, die het geurig gerecht van een Fransman zo hoog verheft hebben, te vergeven.

Wanneer deze Wilden genegen zyn om te trouwen, hebben zy een voorrecht om alle hunne volle Nichten te nemen, en zy doen daar anders geen moeyte om, als dat zy ze halen en hun wil daar mee doen. Daar na zyn zy hun wettige Vrouwen. Zy mogen 'er hebben zo veel als zy willen, en hoe de Capiteyns meer Wyven hebben hoe hoogmoediger zy'er op zyn.

Zy timmeren een byzondere hut voor ieder Wyf, en blyven by die hen meest aanstaan, waar over de andere niet jaloers zyn. Zy die meest het geluk heeft om by hem te zyn, is zeer iverig om hem op te passen. Zy beminnen hunne Wyven met zeer veel drift, zo lang als het duurt, doch verlaten ze als het hen gelieft; 't zy met of zonder reden. Edoch heeft men zelden gehoort dat zy hun eerste Vrouwen verlaten, inzonderheyt als zy'er kinderen by hebben. 't Jonge Vrouw volk dat ze gevangen krygen, nemen zy dikwils tot hunne Wyven; de kinderen die zy by haar krygen, werden voor vry gehouden, doch hun Moeders zyn altydt Slavinnen. Indien een van hen geen volle Nichten heeft, mag hy een trouwen die hem gansch niet bestaat, haar van haar Vader en Moeder ten huwelyk verzoekende. Zy zyn dan, mits dat het consent verkreegen werd, *ipso facto* of met de daad zelfs hun Wyven, en brengen ze na Huys. Die jongen Mannen die zich in Oorlogen beroemt gemaakt hebben, worden zeer lastig gevallen, door de Vaders en Moeders van jonge Vrysters, om dezelve tot haar Wyven te nemen; en zo dikwils als zy-

ze

zegepraalende uit den oorlog 't huys komen, werden hen nieuwe wyven aangeboden. De jonge mannen hebben nooit geen ommegang met vrouwen of vryſters voor dat zy getrouwt zyn. Indien voor deze een vrouw haar man niet getrouw was geweeſt, wiſt hy niet hoe hy deze miſdaad zou ſtraffen; doch zedert de *Europianen* dit beter onder hen bekent gemaakt hebben, zo doet een *Charibbeen*, die bevind dat zyn wyf haar lyf aan een ander ten beſte geeft, zich op ſtaande voet juſtitie, met haar 't breyn door zyn knuppel uit het hooft te ſlaan, of haar met een ſcheermes open te ſnyden.

Hun gewoontens op de geboorte van hunne kinderen, zyn te vuyl om hier vermelt te werden. Een onder andere korswylig genoeg, is, dat de man in plaats van de vrouw te bed gaat leggen, en tien dagen met ſpys opgepaſt werdt; en op de geboorte van de eerſt geboore, werdt de Vader gekopt, en hy vaſt een lange tydt.

Zo haaſt de kinderen ter weerelt komen, maken de moeders hunne voorhoofden plat. Zy ſwachtelen ze niet. Tien dagen na hun geboorte, geven zy hen namen van zeeker toeval dat de Vader overgekomen is, terwyl zyn vrouw ſwanger was. Als by voorbeeld; een *Charibbeen*, van *Dominico* te St. *Chriſtoffel* geweeſt zynde ten tyde dat zyn vrouw bevrucht was, en de *Franſſe* Generaal gezien hebbende, noemde het kind dat hy op zyn wederkomſt gekregen had, *Generaal*, ter gedachteniſſe van het vriendelyk onthaal dat hy van hem genoten hadt. Deze eerſte namen werden in de zoonen verandert wanneer zy grooter werden, om ſoldaten te zyn.

De *Charibbeenſche* vrouwen zuygen hare kinderen, en zyn zeer goede minnen. Haar kinderen werden in groote eerbied jegens hun ouders opgebracht; zy werden zorgvuldig opgetrokken in de oeffening van den boog, en andere wapenen, als mede om te viſſchen, zwemmen, en om manden, knodſen, boogen, pylen, bedden en *Periagas* te maken, 't welk is al wat zy oordeelen dat genoeg is om van hen geweeten te werden.

Deze *Charibbeens* door hunne natuurlyken aardt, gematigheit en oeffening, genieten een goede gezondheit, en leven lang. Men zegt dat zy zo ſterk in hun ouderdom zyn, dat het onder hen gemeen is, dat zy met de tnegentig jaren noch kinderen verwekken. Vele van hen, al over de hondert jaren, hebben niet een grys haair. Zy leven, zegt de boven gemelte Auteur, gemeenlyk hondert en vyftig jaren; en zomtyds langer; want over 50. à 60. jaren waren 'er menſchen onder hen levende, die de eerſte aankomſt van de *Spanjaarden* in *America*, noch te binnen kwam. Deze ſtok oude menſchen zyn ziekelyk, onbeweeglyk, en als loutere geraamtens geworden.

Wanneer zy 't eeniger tydt ziek werden, nemen zy hun toevlucht tot kruiden, vruchten, wortelen, olien, en gommen, waar door

zy haaſt weer gezond werden, zo de ziekte niet ongeneeſſelyk is. Zy hebben een onfeylbaar geheim om de ſteeken van ſlangen te genezen, zynde een groote kennis in hun ſoort van Medicyne, en zo het miſlukt, begeven zy zich tot hun *Boyez* of Beſweerders, dewelke door hunne duyvelſche geheimen, hen meenen te genezen. Het was voor deze een groote daad van vrientſchap onder hen, die gene te dooden die over oud waren en niet meer gaan konden, doch nu zyn zy van gedachten verandert.

Zy begraven hunne dooden met veele belagchelyke plegtigheden, die zy onder hen voor heilig houden, en zomtyts dooden zy ſlaven om de geeſten van de overledene op te paſſen.

Dus hebben wy in een klein begrip de lezer een duydelyk denkbeeld gegeven van de oorſprong, Hiſtory, Gewoontens, Zeden, Godsdienſt, en manier van leven van de *Charibbeens*, de eerſte Inwoonders van deze Eilanden; en dit verhaal zal zo wel voor alle Eilanden, als St. *Chriſtoffel* dienen, waar mede wy nu bezig zyn, en het zelve een van de grootſte zynde, hebben wy gedacht dat men het in geen beter plaats als hier kon inlaſſen.

Eer wy met de Hiſtoriſche gebeurteniſſen van dit Eilandt voortgaan, zullen wy door andere onderrechtingen, eenige verder kennis van het klimaat en het land nemen. Het wierd voor deze door aardbeevingen zeer geplaagt, de welke met het uytbarſten van de *Swavel* berg aldaar, over veele jaren, voor een groot gedeelte ophielden, en men heeft ze zedert zelden gevoelt. Orkanen zyn hier ſteets noch menigvuldig, en zedert eenige tydt was het de gewoonte, zo van de *Engelſche* als *Franſſe* Inwoonders, in dit en de andere *Charibbiſche* Eilanden, omtrent in de maant van Juny na de *Charibbiſche* Inboorlingen van *Dominico* en *St. Vincent* iemant te zenden, om van hen te weten of 'er dat jaar een Orkaan zou vallen, en omtrent tien of twaalf dagen voor dat den Orkaan kwam, lieten zy het geſtadig weten, het gene zelden miſte.

Een *Indiaan* die by Cap. *Langford* verſcheide jaren gewoont heeft, gaf hem deze voorbeduydzelen, om te weeten wanneer een Orkaan aanſtaande was. Het komt of op den dag van de volle Maan, of op kwartier Maans; zo het op volle Maan zal komen, moet men eenige dagen te vooren op deze teekenen acht geven. Dien dag zal men de lucht zeer ontroert zien, de Son rooder dan op andere tyden, een groote kalmte, en de bergen geen wolken noch miſt boven haar hebbende, 't welk in de hoge landen zelden zo is. In de kuylen van 't Aardtryk of de bronnen, zal een geraas zyn, als of men in een groote ſtorm was; de ſterren zullen 's nachts zeer groot ſchynen met kringen rondom haar, en de lucht uit het Noord-weſte zeer donker en leelyk, de zee ſterker ruykende dan op andere tyden, zo als zy gemeenlyk in hevige ſtormen doet; en zomtyds blaaſt de windt

die dag, voor een uur of twee, zeer hard uit het Westen, 't welk buiten zyn gewoone loop is. Op volle Maan, zal men dezelve teekenen hebben, doch een groote kring om de Maan, en veeltyds om de Son zien. Op diergelyke teekenen moet men acht geven op de Quartier dagen van de Maan; in de maanden van July, Augusti en September; want de Orkanen komen in deze maanden; de vroegste daar men ooit van gehoort heeft, was den 25 July, en de laatste den 8. September, dat niet vele jaren geleden is, want de maant daar ze gemeenlyk in komen, is Augustus.

Wy hebben niets verder te zeggen van St. *Christoffel* ten opzichte van het natuurlyke of Geographische verhaal van het zelve, zo dat wy ons tot het Historisch keeren zullen; waar in zo wy niet nauwkeuriger zyn geweest, de Lezer ons zal gelieven te verschoonen, vermits de zwarigheden daar wy mee te worstelen hadden: want hebbende minder ommegang met de Zuid-Eilanden gehadt, dan met de andere Plantagien, konden wy zo veel gedenk-schriften niet by brengen, als wy voor andere deelen van onze History van het *Britsche* Ryk in *America*, gedaan hebben.

Na Mr. *Rich*, de twede *Engelsche* Gouverneur van St. *Christoffel* volgde Mr. *Everard*, die in dat Gouvernement verscheide jaren bleef, en zo veel als wy bespeuren kunnen, bekleede hy dat Ampt, toen de *Rump* zich de Opper-Macht in *Engeland* aanmatigde. De Zuid-Eilanden haar Souverainiteit weigerende te erkennen, stelde Koning Karel de II. Majoor Generaal *Poynts* tot Gouverneur aan, en hy was in 't bezit van St. *Christoffel*, toen Sir *George Ayscue* aan de Barbados kwam, en dat Eilandt onderbracht; maar de Majoor Generaal Poynts niet sterk genoeg zynde om zich tegens de macht die Sir *George* met hem bracht, te verweren, vertrok hy voor zyn aankomst, en ging scheep na *Virginie*, de eenigste schuylplaats voor *Cavaliers*, of Konings-gezinden.

Wie dat het Parlement met dat Gouvernement begiftigde, kunnen wy niet zeggen; doch na de *Restauratie* wierd de Lord *Willoughby* Gouverneur van de Zuid-Eilanden gemaakt zo wel als van de Barbados, en hy hield daar zomtyds zyn residentie. Wie dat onmiddelyk zyn Opvolger is geweest, is tot onze kennis niet gekomen, ten ware het Sir *William Stapleton* geweest is, die wy niet lang na de dood van de Lord *Willoughby* in 't bezit van dit Gouvernement vinden, waar in hy tot zyn dood gebleven is; en in zyn plaats, maakte Koning *Jacobus* Sir *Nathaniel Johnson*, Gouverneur van de Zuid-Eilanden, die dat Ampt behield tot de komst van Koning William tot de Kroon, als wanneer uit misnoegen of uit vrees, hy na *Carolina* vertrok, en liet de plaats open voor Col. *Codrington* in het Gouvernement van deze Eilanden, dewelke hier vele goederen in eygendom bezittende, aan de Inwoonders zo veel te aangenamer was.

Daar

Daar is geen Declaratie van oorlog geweeſt tuſſchen *Vrankryk* en *Engeland* zedert de Volkplantinge van het Eilandt van St. *Chriſtoffel*; Edoch zyn de *Engelſche* en *Franſche* niet zonder ſchermutſelingen geweeſt over particuliere twiſten, maar zy maakten nooit eenig aanſlag om malkanderen uit de bezittingen te ſtooten, tot aan de laatſte oorlog die op de *Revolutie* in *Engeland* volgde; want Koning *Karel* en Koning *Jacobus* in hunne Tractaten met *Lodewyk* de XIV. waren over een gekomen, dat in geval van vredebreuk in *Europa*, de onderdanen van beide de Koningen in Weſtindien, neutraal zouden zyn, en dat vermits zy tot de vredebreuk in 't minſte niet gecontribueert hadden, zy gevolglyk in geen oorlogen ingewikkelt, en hun handel niet geſtoort zou werden, 't welk voor hunne aangroeyende Volkplantingen doodelyk zou geweeſt zyn. Maar de *Franſſe* die in het nakomen van hunne Tractaten nooit hun woort houden, braken dit, en eer dat 'er eenige Declaratie van Oorlog in *Engeland*, of in Vrankryk gedaan was, kwamen zy binnen de *Engelſche* palen, en vernielden die te vuur en te zwaard, noodzakende de Inwoonders na de Forten om hun veiligheit te vluchten. Het is zeker dat de hevigheden tuſſchen de twee Natien op zyn hoogſt gekomen waren, en men zegt dat de *Ierſche* Papiſten en andere van de Paapſche Factie in St. *Chriſtoffel* de *Franſſen* opgehiſt hadden om daar de vrede te breeken, eer ze in *Europa* gebrooken was.

In Koning *Williams* Declaratie van oorlog tegen de *Franſſe Koning*, werdt den inval van de *Charibbiſche* Eilanden door de *Franſſe*, als een van de beweegredenen daar van vermelt.

Wanneer zy de *Engelſche* in de engte gebracht hadden, addreſſeerden zich de laatſte om onderſtand aan 't Gouvernement van de *Barbados*; doch eer het zelve overkwam, hadden de *Engelſche* den vyand op de 29. July 1689. de Forten en hun gedeelte van het Eilandt van St. *Chriſtoffel* al overgegeven, en konden geen betere voorwaarden bedingen, als na het naaſt leggende Eilandt van *Nevis* overgevoert te werden.

Wy moeten nu de *Franſſen* in 't bezit van 't gantſche Eiland, en de *Engelſche* Inwoonders daar van in andere plaatſen woonende, laten. Het was een ſchrikkelyk verlies voor de kooplieden van *Londen* en andere plaatzen van *Engeland* die op de Zuid-Eilanden handel dreeven; want de Factoors te *Nevis* verkochten een groot gedeelte van hunne koopmanſchappen, inzonderheit hun Negers aan de Planters van St. *Chriſtoffel*; en dit ſtelde hunne ſchuldenaren buiten ſtaat om dezelve te kunnen betalen. Eenige oneerlyke Factoors namen deze gelegentheit waar om hare rekeningen met hunne Principalen te balanceeren; en een Koopman van *Nevis*, die aan zyn Correſpondent tien duyſent ponden ſchuldig was, betaalde het grootſte gedeelte daar van met de ſchulden van St. *Chriſtoffel*; want vele perſoonen in deze jammerlyke ellende geruineert zynde, was het een aan-

aanlokſel voor een oneerlyk Correſpondent om ſyne goede ſchulden met de kwade te moeten laten lopen ; en den Auteur is maar te wel overtuigt dat deze giſſinge niet als te waar is.

Acht maanden na dat de *Franſſe* alleen Meeſter van St. *Chriſtoffel* waren, viel daar een aardbeving voor die in deandere Eilanden ook gevoelt wierdt. De aarde opende haar negen voeten op veele plaatſen, en bedolf vaſte gebouwen, zuyker moolens, &c. Zy wierp om ver het Collegie van de Jeſuiten, en alle andere ſteene gebouwen.

De *Franſſe* hadden hier twee oorlogſchepen ; en 15 kleine ſchepen uitgeruſt hebbende, lieten zy 4 of 500 man aan boord gaan en zeylden daar mede na *Stacia*, uit welk Eilandt zy de Hollanders verjoegen.

Wy hebben vermelt dat Sir *Timothy Thornhil* te *Antego* zynde, daar van daan na *Nevis* gegaan was, om de komſt van den Commandeur *Wright* af te wachten. Wy hebben in ons verhaal van *Nevis* gezegt, dat de troupen hun rendevous daar hadden, en al dat wy noch te zeggen hebben, is, wat zy toen zy aan St. *Chriſtoffel* kwamen, uitvoerden.

De Capiteyn Generaal *Chriſtoffel Codrington* Schiltknaap, commandeerde deze Expeditie in perſoon, en zeilde van *Nevis* met de Landmacht, op Donderdag den 19. Juny 1690. De zelven avont kwam de Vloot voor het Eilandt van St. *Chriſtoffel*, in *Frigat* Baay ten anker. 's Nachts lichtten acht Fregatten het anker, en gingen drie uuren Zuidwaards aan leggen, om de vyand op te houden en af te matten, en de volgende morgen kwamen zy weder te rug. Dien dag ſchooten de *Engelſche* zeer ſterk uit het grof geſchut van eenige Fregatten die 't naaſt aan ſtrand lagen, op de *Franſſe* die in hare loopgraven waren, en kregen in tegendeel van de zelve eenige ſchooten van een Battery van vyf ſtukken die zy daar hadden, doch zonder eenige ſchade aan de zyde van de *Engelſche*. 's Nachts wierd 'er een Krygsraad aan boord van de Commandeur gehouden, die de Generaal en Hooft-Officieren, mitsgaders de voornaamſte Commandeurs van de Oorlogſchepen bywoonden.

Ingevolge van de reſolutien die 'er genomen wierden, landde de Majoor Generaal *Thornhill* met 400 man van zyn eige regiment, en een detachement van 150 man van de regimenten van *Nevis*, *Antego* en *Montſerrat*, de volgende morgen tuſſchen 2 en 3 uuren met de voorhoede, aan de kleine *Zoutpannen*, omtrent een uur Noordwaards van *Fregat* Baay. Het veldteken was lont om hun ſlinker armen. De vyand deed geen tegenſtand, hebbende die plaats onbezet gelaten, ter zake van derzelver ſituatie, alzo ze aan de voet van een berg legt die byna onnaakbaar is, en over de welke zy oordeelden dat het onmoogelyk was dat iemant komen kon. De *Engelſche* klommen over die ontoegankelyke hoogte by een padt dat door niemant als wilde geyten betreden wierdt, en in zommige plaatſen zo ſteyl was, dat zy genood-

 zaakt

zaakt wierden handen en voeten te gebruiken, om'er op te klimmen. Met het aanbreken van den dag wonnen zy de top, daar zy door 7 à 8 schooten van verspieders die daar gepofteert waren, begroet wierden, waar op zy aanstonts te rug trokken. Twee Officieren wierden door die schooten gekwetst, en een daar van stierf kort daar na aan syn kwetsuuren. Sir *Thimothy Thornhill* liet op die berg een Compagnie om die passagie te bewaren, en liet een derde part van zyn volk afzakken, eer zy door de Fransse ontdekt wierden, die toen schielyk uit hare loopgraven op de Engelsche vuur gaven. Zy kwetsteden verscheide, en onder anderen de Majoor Generaal *Thornhil* zelfs, die door het dun van zyn slinkerbeen geschoten wierdt, 't welk hem noodzaakte om zich aanstonds te laten verbinden. Maar zyn volk meest *Creolians*, vielen op de vyand wakker aan, attaqueerden die van ter zyden in hare loopgraven; ter zelver tydt dat het regiment van den Hertog van *Bolton* en de *Marines* op *Fregat Baay* landden. In welke actie Colonel *Kegwin* een doodelyke wonde kreeg, waar aan hy kort daar na stierf.

De Col. *Holt* die het regiment van de Hertog van *Bolton* commandeerde, en hier als Luytenant Generaal ageerde, taste den vyand ook zo wakker aan, dat hy den zelven dwong zyn post in wanorder te verlaten, en de *Engelsche* Meester van't velt te laten. Veertien Fransse en Engelsche wierden in deze actie gedood.

Sir *Timothy Thornhill* en de gekwetste aan boord van de Schepen gezonden, en alle de troupen aan land gebracht zynde, trokken dezelve op in vier battaillons. De Col. *Holt* die de voorhoede geleyde, had order met zyn regiment de weg aan de zee kant te kiezen. De Luytenant Colonel *John Thomas* aan 't hooft van 't regiment van de *Barbados*, marcheerde het land door; en Colonel *Williams* met het regiment van *Antego*, trok eenige distantie daar van daan, als een reserve voor dat Corps. De vier andere regimenten bewaarden hunne posten, en wachteden op nadere orders.

Na een mars van een uur, trof de Colonel *Holt* een kleine party van den vyand aan, en sloeg de zelve op de vlucht. De Compagnien van de *Fransse* die van *Frigat* Baay waren komen aanzetten, by de rest van hun volk gekomen zynde, trokken alle op de Engelsche aan, en hebbende het voordeel van de grond, en zynde drie tegen een in getal, vielen zy het regiment van de *Barbados* aan. Na een scherp gevegt van een half uur, hadden de Fransse de Engelsche meest omcingelt; maar de Colonel *Williams* met de Reserve toeschietende, en hen onverwacht en dapper op 't lyf vallende, grepen de *Barbadiers* zo veel moed, dat zy 'er wakker op los gingen, en de vyand in verwarring uit het velt sloegen, het eene gedeelte na de bergen de vlucht nemende, en de rest zich na het Fortbegevende, 't welk te vooren aan de Engelsche behoorde. De vier regimenten aan *Fregat Baay* kregen daar op order opwaarts te trekken, en 't regiment van de Colonel

*Holt*

*Holt* voegde zich ook by de Colonel *Thomas*. Waar na het gansche leger in een ligchaam optrok, en men stond de Soldaten toe, om met compagnien uit de naastgelege bronnen en regenbakken te drinken.

Terwyl het leger zich dus ververschte, kwam een schuytevoerder van den Commandeur aan den Capiteyn Generaal tydinge brengen, dat de oorlogschepen voor de Stad en het Fort van *Basse Terre* gekomen zynde, de Fransse, na dat twee of driemaalen hun geschut rondom afgelost hadden, de Vlaggen gestreeken, de Stad in brand gestooken en die verlaten hadden, doch door de wakkerheit van de Zeelieden die uit de Fregatten aan strand kwamen, wierd de brand gebluscht.

Daar op trok de Generaal *Codrington* aanstonts na *Basse Terre*, hebbende voorgenomen om 't leger daar die nacht te doen camperen; doch de vyand voorraad van wyn en andere dranken achter gelaten hebbende, en hy vresende de ongeregeltheden die daar uit onder de Soldaten mogten ontstaan, veranderde van resolutie, en hield daar alleen halte, plaatsende zyn eige Compagnie van de Guardes door de Colonel *Byam* gecommandeert, in de Roomsche Kerk. Hy beval toen dat het leger na het Jesuiten Klooster zou trekken, leggende omtrent een myl boven de Stad, daar zy zich wederom rangeerden, en order kregen de gansche nacht by hun geweer te blyven.

Men zettede Wachten uit, en partyen wierden uitgezonden om het vee op te halen. De Engelsche vonden in 't Klooster voorraad van blom, broot, &c. Het was die nacht nat weêr, en het regende zonder ophouden tot 's anderendaags morgens toe; doch de Officieren hadden ook hun deel van 't weêr zo wel als de Soldaten, want geene, uitgezondert de Generaals persoonen die in 't klooster gingen om een schuilplaats te zoeken, waren daar van bevryd.

De volgende morgen zakte het leger na de stad af, de Commissaris Generaal de voorraad van drank in een behoorlyk pakhuis, in veiligheit gelaten hebbende. De Soldaten hadden de vryheit om de Stad te plonderen, en de Commissaris van ieder regiment, deelde ook wyn en brandewyn onder hen uit. Het Fort alhier was met 16 stukken kanon beplant, die de vyand vernagelt hadt, maar de Engelsche haalden de nagels 'er weder uit.

Na de middag wierd de Majoor *Gunthorp* met 150 man van het regiment van *Antego* uitgezonden, om zich van een passagie te verzekeren, die men dacht dat door de vyand bezet was. De zelve lag op den weg na het Engelsche Fort, en de Fransse verlieten het voor de komst van de Majoor *Gunthorp*.

De volgende dag bleven de Engelsche in de Stad, en 's avonts was het land rondom in vuur en vlam, 't welk de Engelsche Negers gedaan hadden die van het gebergte waren afgezakt, alwaar zy gelegen

 had-

hadden zedert dat hunne Meesters, de Engelschen, uit het Eilandt verdreven waren.

De volgende dag trok de Generaal *Codrington* met het gansche Leger na het Fort, en campeerde die nacht omtrent drie mylen daar van daan, hebbende insgelyks veel regen moeten uitstaan. De zelve dag zeilden de oorlogschepen van voor *Basse Terre*, en kwamen aan *Old-Road*; en de kruywagens, houweelen, schoppen, &c. wierden aan strand gebracht.

Donderdag 's morgens den 20 Juny, trokken de Engelsche tot op een myl na aan 't Fort, en campeerden onder een hoge berg daar zy door gedekt wierden, een detachement van 't regiment van de Col. *Earl* uitgezonden geweest zynde onder 't commando van Capt. *William Butler* om zich van de top van dien te verzekeren. De volgende dag wierden de twee zware stukken van den Commandeur en de ses ponders aan strand gebracht, om boven op den top van de berg gevoert te werden, en 't regiment Marine onder 't Commando van Colonel *Kirby*, Capiteyn van 't Oorlogschip de *Successs*, wierdt te werk gestelt om een pad tot dien einde te maken, 't welk in twee dagen verricht wierdt. Men maakte een platte form, en dezelve wierdt met geschut beplant. Schanskorven wierden 'er ook gemaakt, om zich tegens het vuur van den vyand uit het Fort, waar voor men bloot lag, te dekken. Daar op begon men den 30 Juny uit het Kanon te speelen, en de eerste schoot zelfs was al van goede uitwerking. De Fregatten zeilden ook van *Old-Road*, avanceerden na 't Fort, en gaven 'er vuur op. Ter zelver tydt trok het leger door een diepe en wyde gracht, tot binnen een musket schoot van het zelve.

Na de middag keerden de Fregatten weder na *Old-Road*, maar het Canon van den berg bleef tot in den avond speelen, tegens welke tydt de *Engelschen* hare afsnydingen begonnen, makende van de gracht af, daar zy gecampeert lagen, een loopgrave met een halve Maan aan 't einde, daar 400 mannen in leggen konden.

Den eerste July wierdt een van de regimenten van *Nevis* en een gedeelte van het regiment van *Antego*, onder 't Commando van Col. *Charles Pym* uitgezonden, om een klein Fort van de vyanden te veroveren, zynde omtrent drie mylen van hare leger-plaats. Zy overrompelden het zelven, en maakten vyftig gevangens.

's Avonts de Luytenant Generaal *Holt* aan de buiten wachten die na 't Fort geplaatst waren, order gegeven hebbende, om zonder iemant te verschoonen, vuur te geven op die gene die 'er voorby zouden komen, hy zelfs naderhand daar dichte by in den donker rydende, om de werken te bezichtigen, wierd door syn lyf door eene Gibbons geschooten, een *Ier* die een van de Soldaten was die op Schildwacht stonden. Hy keerde na 't leger, en kwynde lange tyd aan de wonde met weinige hoop dat hy 'er van op zou komen. *Gibbons* wierdt voor

voor de Hof Maarſchalk te recht geſtelt, doch na een volkomen onderzoek, vry geſprooken.

Het geſchut op den berg van zo goede uytwerking zynde, wierden 'er den 2. July noch vier andere ſtukken van groote calibre opgevoert, maar een van het zelve met de eerſte ſchoot geborſten zynde, en de reſt niet wel geplant, maakte men 'er weinig gebruik meer af. Den zelven dag trokken vier Compagnien van de vyand uit het Fort, en bleven voor de poort gerangeert, doch een kwartier uurs daar na trokken zy 'er weder binnen.

De Engelſche hare halve Maan voltooit hebbende, trokken een andere loopgrave omtrent een kwartier van een myl beneden de voorgaande, waar in een gelyk getal manſchap leggen kon: En op een gelyke diſtantie beneden die, begonnen zy een andere die wyd genoeg was om 'er met de affuyten van 't ſwaar geſchut door te trekken.

De vier volgende dagen bleven zy geruſt in hare loopgraven, en 's nachts gingen zy in hunne werken. De *Franſſe* ſchooten dag en nacht op hen met geſchut en muskettery, doch brachten hen weinig ſchade toe, daar in tegendeel het geſchut op den berg den vyand uittermate benaauwde, latende geen hoek van 't Fort onbeſchadigt. Doordien eenige hondert *Franſſe* door eene Monſieur *Pinelle* aangevoert, zich in de bergen bleven onthouden, wierden 'er dagelyks partyen uitgezonden door de Officieren by beurten gecommandeert, om ze op te zoeken. En de Majoor Generaal Sir *Timothy Thornhill* wedergekeert zynde, ging den 7. July zelfs tot dien einde aan 't hooft van 200 mannen, doch hy kon geen vyand aantreffen, de *Franſſe* dan in de eene plaats, en dan in de andere zich verbergende. Niet te min, kreeg hy eenige gevangens, veel Negers, en een menigte Vee.

Na de wederkomſt van Sir *Timothy Thornhill* in 't leger, wierd door bevel van de Generaal in verſcheide plaatſen van het Eilandt, een Proclamatie met ſlaande Trommel afgekondigt, behelzende, dat alle die binnen drie dagen overkwamen, zyne beſcherming zouden genieten, en hunne perſoonen van den overlaſt van de Soldaten bevryd zyn. Waar op verſcheide familien haar overgaven; aan vele van de welke toegeſtaan wierdt om na hare huizen te keren, en men liet haar een geringe ſomme gelts tot nader order houden. Monſieur *Pinelle* zond ook een Tamboer uit het gebergte, om den Generaal *Codrington* te laaten weten, dat hy zonder verlof van den Gouverneur niet over kon komen. Niet te min verzekerde hy hem dat hy zich ſtil zou houden, en vrye paſſagie aan alle de *Engelſche* die hy mogt ontmoeten, zou geven.

Het leger bleef in haare loopgraven den 10, en 11. van dezelve maant, hebbende die tot op een piſtool ſchoot na aan het Fort gebracht. De belegeraars hadde een halve Maan over de poort, waar op zy bezig waren verſcheide Vaandels, twee 18 ponders, en 4 twaalf ponders te planten;

 doch

doch eer die gereet waren , floegen de trommels in 't Fort de *Chamade* op den 12. July, en vier perfoonen trokken 'er uit met de Vrede vlag. De Majoor *Legard* kwam ze in de weyde te gemoet , tusfchen de Engelfche loopgraven en het Fort , en hy geleydeze na de Generaal *Codrington.*

Na eenige onderhandeling, wierden over en weer Gyzelaars gegeven. Een Frans Majoor bleef by de Engelfche , en de Luytenant Colonel *Not* wierdt na de Franffe gezonden. De Capiteyn *Hamilton* ging als Tolk mede. Niettegenftaande de onderhandeling , ging de Generaal Codrington met fyn werken voort, latende zyn loopgraven met die van den vyand vereenigen, uit de welke zy gewoon waren uit het Fort aan de put te komen. Men zettede buyten wachten onder de muuren , en aan de poorten van het Fort , en 's avonts wierd 't gefchut van de Engelfche op de battery gevoert. Omtrent 12 uuren 's nachts , wierd 'er een Canoo over de muuren van 't Fort gelaten (zynde aan de zeekant gelegen,) 't welk dwars tegen de floep aanliep die dicht aan ftrand gekomen was. De donkere nacht had zulks begunftigt. De Engelfche deden een ganfche falvo op dat vaartuig ; waar op zy zich in haaft te rug begaven.

De Capiteyn *Hamilton* kwam by de fchildwacht aan de poort van het Fort , en beval hem Sir *Timothy Thornhill* te verwittigen , dat men een Schip gezien hadt. Waar op Mr. *Spencer* deszelfs Secretaris na *Old-Road* afgevaardigt wierdt, om de Commandeur *Whright* daar tyding van te brengen ; doch in die tuffchenpoos wierdt een Jacht de floep nagezonden.

De Commandeur liet daar op aanftonts twee Fregatten 't anker lichten , om 't voorfchreve fchip en floep op te zoeken ; 't welk zy deden, maar volgende dag keerden zy te rugge zonder eenig Schip gezien te hebben.

Gedurende al den tydt dat de *Engelfchen* de *Franffe* te land aantaften , waren twee oorlogfchepen daar omtrent kruyffende, om de *Franffe* Schepen die 'er met voordacht of by geval mogten komen, weg te nemen, doch zy zaagen 'er geen.

Den 14. July wierdt het Fort aan de Generaal *Codrington* overgegeven , op de zelve voorwaarden die de *Engelfche* bedongen, toen zy het zelve aan de Franffe overgaven.

Na dat de vyand uitgetrokken was , wierdt de *Engelfche* Vlag opgeftooken , de Koning en Koninginne 's gezondheit gedronken, het grof gefchut driemaalen gelofcht, en het ganfche leger deed een drie dubbelde falvo.

Het Fort was vierhoekig , beftaande uit vier ftryk - hoeken , met drie gordynen tuffchen ieder. Op elke ftrykhoek waren vyf ftukken canon geplant. De muuren waren van fteen omtrent twintig voeten hoog , met een diepe gracht twaalf voeten breet , omringt,

over

over welke was een smalle houte brugge. In het midden van 't Fort waren twee hoogtens voor batteryen opgeworpen. Daar was ook een put, maar op 't losbranden van 't Canon, droogde het water ten eersten op. Men vond 'er een goede voorraad van leeftocht, dranken, en buskruyt, maar gebrek aan kogels.

De *Engelsche* kregen omtrent hondert dooden en gekwetsten in 't hernemen van dit Eilandt, 't welk in 't algemeen zeer sterk is, zynde rondom met verscheide kleine fortificatien en borstweeringen voorzien, uitgezondert daar het uit de natuur met bergen en laagtens sterk gemaakt is.

De Inwoonders waren omtrent achtien hondert sterk, behalven de vrouwen, kinderen en Negers, die alle, (uitgezondert de Negers die als buyt moesten verdeelt werden) na 't Eilandt van *Hispaniola* vervoert wierden. Aan eenige particuliere persoonen, wierdt alleen vergunt dat zy na *Martinico* gebracht zouden werden.

Na een ververscbing van weinige dagen, ging Sr. *Timothy Thornhill* met zyn eige regiment in de sloepen scheep, en de *Marines* aan boord van de Fregatten, en zeilden na 't Eilandt van St. *Eustache.*

De zelve dag den 20. July kwam hy voor het zelve, en zond Capiteyn *Hamilton* aan strand met een Vrede-Vlag, om den Gouverneur en Inwoonders op te eysschen. Maar de Gouverneur gaf tot antwoort, dat hy de plaats tot het uitterste toe meende te verweeren.

De volgende morgen begonden de Fregatten op 't Fort te schieten, en ter zelver tydt landde de Generaal met zyn volk onder een hogen berg, daar zy op gingen. Niet lang waren zy voortgetrokken, of zy zaagen eenige *Hollandsche* Vaandels in de Bosschen; waar op een party derwaards op kondschap uitgezonden wierdt. Hy kwam te rug, met tydinge dat het Colonel *Scorer* was (gewese Gouverneur van het Eilandt voor de Hollanders, toen de *Fransse* het innamen) met hondert man onder zyn Commando, de welke van *Saba* kwam, en was daar drie dagen te voren gelandt; doch niet sterk genoeg zynde om het Fort waar in de Inwoonders gevlucht waren, in te nemen, was deszelfs voornemen te plonderen zo veel als hy kon, en dan weer te vertrekken. Hy weigerde zich by Sir *Timothy Thornhill* te voegen, om dat hy eerst geland was, en in gevolge van dien vertrok hy weer de volgende dag. De Majoor Generaal vervorderde zyn mars na het Fort, en campeerde binnen een musketschoot van het zelve, onder de opgang van een kleine berg.

De volgende dag landde het regiment *Marine*, en de schoppen en houweelen, &c. aan strand gebracht zynde, begonnen de Engelsche hunne verschansingen, trekkende een loopgrave langs het Fort, tot binnen een musketschoot van het zelve. Na een beleg van vyf dagen,

gen, ftak de Gouverneur de Vrede-Vlag op, en zond zyn Eyfch over; maar die wierdt zo hoog bevonden, dat Sir *Timothy* ze afſloeg en tot antwoort gaf, dat by aldien hy binnen drie dagen tot geen redelyker voorwaarden kwam, hy noch zyn volk geen kwartier zouden krygen. Binnen de geſtelde tydt wierdt een andere Vrede Vlag opgeſtooken, en de Gouverneur gaf het op lyfs genade over, mits dat ze met hun bagagie zouden uittrekken. Het Fort was met zeſtien zware ſtukken kanon beplant, met een dubbelde ry van ſtaken, de tuſſchen wydte met aarde opgevult, omringt, en behalven dat, noch ſterke paliſſaden. Aan de eene zyde was een diepe gracht, over welke een zeer ſmalle brug lag, geleydende na de poort, daar men maar een teffens kon ingaan. De belegerde waren omtrent zeſtig mannen, de vrouwen en kinderen eenige tydt te voren weg gezonden zynde. Zy hadden een water put, omtrent 20 vaatjes blom, eenige zoute viſch en ſpek, en weinig ammonitie. Zy droegen zich zeer wakker gedurende het beleg, inzonderheit de Gouverneur die omtrent het losbranden van het zwaar geſchut zeer yverig was. Sir *Timothy Thornhill* kreeg maar acht dooden en gekwetſten in 't hernemen van dit Eilandt, daar hy een Compagnie achter liet, onder 't commando van de Luytenant *John Mackarthur*, en toen keerde hy na St. *Chriſtoffel* met de ganſche Vloot, mede nemende de Inwoonders als gevangens, en van daar wierden zy na *Hiſpaniola* vervoert. De Luytenant *Pilkington* wierd naderhand met een Compagnie van het regiment van de Hertog van *Bolton*, derwaards gezonden om Mr. *Mackarthur* af te loſſchen.

De Inwoonders van het Eilandt van St. *Bartholomews*, die als gevangene van daar te *Nevis* gebracht waren, zynde na St. *Chriſtoffel* gezonden eer dat het zelve Eilandt hernomen was, vonden daar hunne vrouwen en familien, en na dat het Eilandt door de *Engelſche* weer verovert was, waren zy genegen om onder een *Engelſche* Regeering te woonen: waar op de Generaal *Codrington* hen de vryheit gaf om na het Eilandt te keeren: Zy begaven zich daar na toe, en hy vergunde een Commiſſie aan eene Capiteyn *le Grand*, voor deze een Inwoonder onder hen, om hun Gouverneur te zyn, en om uit name van Hare Majeſteyten, Koning *William* en Koninginne *Maria*, het Eilandt te bewaren en te verweeren, onder welk Gouvernement het verſcheide jaren geweeſt is.

Tot dus verre ging het de *Engelſche* voor de wind, en de ſpraak was daar algemeen, dat zy de *Franſſen* uit alle de *Charibbiſche* Eilanden meenden te verdryven.

De naaſte Expeditie die men uitvoeren zou, was tegen *Guardeloupe*. De Generaal Codrington beval dat men de troupen in October zou monſteren, en dat zy haar dan gereet zouden houden om ſcheep te gaan. Commandeur *Wright* wierd met zes kloeke koopvaardy Schepen

pen, als oorlogschepen in de Barbados uitgerust, versterkt, en men zond meer volk uit dat Eilandt onder Col. *Boteler* en Col. *Salter*. De troupen hadden haar rendevous op St. *Christoffel*, alwaar de Luytenant Colonel *Not* met een bezetting achter gelaten was, om de Inwoonders te verzekeren, zo wel tegen *de Fransse* en hunne Negers, die in 't gebergte gevlucht waren, als tegen den vyand die een inval in dat Eilandt mogt doen. Deze voorzorg was zeer noodzakelyk; want de Fransse en hunne slaven kwamen dikwils in de valleye afzakken, en in eene reys doodeden zy vyftien soldaten van een Compagnie te voet, die daar gebleven waren.

De Capiteyn *Wright* wierd van zeer groote traagheit omtrent zyn plicht beschuldigt, en dat hy uit nayver ten opzichte van den Generaal *Codrington*, of uit vrees voor de *Franssen*, de oorzaak was van 't mislukken van de Expeditie op *Guardeloupe*. Hy droeg geen zorg om de *Charibbeensche* Zéen van *Fransse* Kaapers te zuiveren, die de Barbados byna omcingelden, en wat hy te *Guardeloupe* uitgevoerd had, is niet waardig dat men 'er van spreekt, niettegenstaande dat hy een goede vloot hadde, wel bemant, en wel uitgerust. *Hy en de Generaal Codrington* (als een man van eer, aan zyn vrient schreef,) *verlieten* Guardeloupe, *zonder eenige reden, alleen uit eyge nayver en vrees voor de Fransse Vloot, daar wy driemaalen zo veel volk hadden als de* Fransse. *Zy lieten hunne mortieren achter. De* Fransse *verlieten ook ter zelver tydt het land, zich inbeeldende dat wy* Martinico *waren gaan aantasten, zo dat iemant voor een tydt bezit van 't Eilandt zou hebben konnen nemen.*

Wy hebben van deze onderneminge in de History van de Barbados gesprooken, zo dat wy 'er hier niet meer van zeggen zullen. De *Engelsche* bleven meester van geheel St. *Christoffel*, en de *Fransse* wanhoopten om haar gedeelte anders als door een *Vrede* wederom te krygen.

Op den 23. Maart 1694. kwam Commandeur *Wilmot* hier met de Vloot en de landmacht na *Jamaica* geschikt, en hy vervolgde daar na zyn voorgenome reis.

Den 23. January 1696. wierden de Adressen en Associatien van de Hooft-Gouverneur, Raaden, Vergaderingen, Officieren, Civiel en Militair, en alle de voornaamste Inwoonders van zyn Majesteyts Zuid-*Charibbische* Eilanden, die door Col. *Christoffel Codrington*, Hooft-Gouverneur van deze Eilanden over gezonden waren, aan Koning *William* gepresenteert.

In 1697. kwam Col. *Colingwood* aan de Zuid-Eilanden, met zyn regiment, en hy zelfs en een gedeelte van zyn soldaten wierden in St. *Christoffel* geinkwartiert, alwaar de Colonels vrouw en familie haar neerzetteden. Het Klimaat was haar gansch tegen, zo wel als de soldaten. Mevrouw *Collingwood* en haar kinderen stierven het volgende jaar, wanneer Col. *Codrington*, zoon van de Generaal *Codrington*,

zyn vader overleden zynde, in deſſelfs plaats Gouverneur van de Zuid-Eilanden aangeſtelt wierdt.

Den 13. January wierd dat gedeelte van St. *Chriſtoffel*, 't welk van de *Franſſe* in den oorlog verovert was, aan hen in gevolge van het Traktaat van Ryswyk weder gegeven; maar zy hadden 'er geen lang genot van, want in Juny 1702. Col. *Codrington* tyding van de Declaratie van deze tegenwoordigen oorlog met de *Franſſe*, gekregen hebbende, taſtede hy het *Frans* gedeelte van St. *Chriſtoffel* aan, en na eene ſalvo gedaan te hebben, wierd hem 't Fort overgegeven.

In de Hiſtory van *Antego* hebben wy een verhaal gedaan van de Expeditie van Col. *Codrington* tegen *Guardeloupe*, en de Franſſe Eilanden, van welke hy St. *Bartholomews* en St. *Martins* veroverde.

Eenige tydt voor het overgaan van 't Fort, gebeurde een zonderling voorval. Monſieur de *Gennes*, Franſſe Gouverneur, had de weduw van een Proteſtants Koopman van *Rochelle* getrouwt, de welke een dogter van dezelve Religie hadde, de welke hy Gouverneur, door alle middelen zocht te doen veranderen, ſtellende tot dien einde een Jeſuit te werk. De Prieſter door de Bewysredenen, of door de ſchoonheit van de jonge Juffrouw overtuigt, ging met haar na een *Engelſche* Volkplanting over, en Monſieur *de Gennes* haar wedereyſchende, namen eenige *Engelſche* Heeren de Dame en de Jeſuit by nacht, en brachten ze te *Nevis*, alwaar de Prieſter belydenis van de Proteſtantſe Religie deed, en met de jonge Juffrouw trouwde.

In 't Jaar 1704. wierdt Sir *William Matthews* Brigadier Generaal, in Haar Majeſteyts leger aangeſtelt, om Col. *Codrington* in 't Gouvernement op te volgen, en hy zeylde uit *Engeland* omtrent het begin van Juny met ſes Oorlog en twaalf tranſport Schepen, hebbende eenige land troupen, en Capt. *Walker* als Commandeur aan boord. Al het ſcheeps volk was gezond, uytgezondert op het oorlogſchip de *Burford*, daar 200 mannen ſtierven. Sir *William Matthews* zelfs ſtierf aan boord van den Commandeur, en wy hoorden van deze Eilanden niet meer, voor dat Col. *Daniel Park* daar Gouverneur van gemaakt wierd, in 't Jaar 1705. De Franſſe landden hier, eer dat zy hare verderffelyke landing te *Nevis* deden. Hunne troupen waren aan boord van vyf oorlogſcheepen en twintig ſloepen. Zy taſteden het Fort aan, en te rug gedreeven zynde, vielen zy op de Plantagien, waar van zy zommige verbrandeden, en de Inwoonders plonderden. De Gouverneur van de Barbados daar tyding van krygende, zond een ſloep aan den Luytenant Gouverneur van St. *Chriſtoffel*, om hem te laten weeten dat 'er een ſterk Eſquader van *Engelſche* oorlogſchepen, tot deszelfs onderſtand op weg was, in hope dat op dat nieuws, de *Franſſe* te rug zouden trekken, 't welk van de verhoopte

hoopte uitwerkinge was; want zo haast de *Fransse* zulks hoorden, verlieten zy het Eilandt op staande voet, met zich 6 à 700 Negers nemende, die Monsieur d'*Iberville* te *Vera-Cruz* verkogt.

De Inwoonders van St. *Christoffel* hebben verzogt dat men hen verlies goet zoude maken, zo wel als die van *Nevis*, en zy hebben door de laatste schrikkelyke Orkaan ook vry wat geleden, doch zo veel niet als de laatste.

Wy zullen deze History met de namen van eenige Officieren en Magistraats Persoonen, besluiten.

De Luytenant Gouverneur *Michaël Lambert*, Schiltknaap,
*Henry Durrel*, Schiltknaap President.

Voorts, twaalf Raden, een Hooft-Rechter, een Colonel van de Keurlingen, een Rechter van de Admiraliteyt, een Collecteur van den *Accyns*, een onder Secretaris, en twee Predikanten van de Kerk van Engeland.

Wy zullen hier de History van de *Engelsche* Zuid-Eilanden besluiten, om dat het deze al zyn die 'er in dit Gouvernement begrepen worden; maar daar zyn twee andere *Charibbische* Eilanden, tot de *Engelsche* behorende, daar men nu van spreeken zal, en aangaande haar situatie mogen zy zo wel als de andere Zuid-Eilanden, genaamt werden, namentlyk, *Barbuda* en *Anguilla.*

# BARBUDA.

DIt Eilandt 't welk door zommige *Barbouthes* genoemt werdt, legt op 17 Graaden, 30 Minuten Noorder breedte. Het is omtrent 15 mylen lang, leggende Noord-Oost van *Montserrat.*

Het land is laag en vruchtbaar, en de Engelsche begonnen het te beplanten, zo vroeg als eenige andere van de Zuid-Eilanden, uitgezondert St. *Christoffel*; want Sir *Thomas Warner*, die zich daar eerst neerzettede, liet een kleine Volkplanting in dit Eilandt, maar de *Charibbeens* verstoorden hen zo dikwils, dat zy dikmaals gedwongen wierden om het te verlaten, mitsgaders hunne Plantagien. Daar ging naauwlyks een jaar voorby of zy deden een of twee invallen, en dat in 't algemeen in de nacht; want zy dorsten hen niet by dag aantasten. Edoch de schade die de *Engelsche* door hen leeden, maakte hen het leven moede in een gewest, daar zy zo zeer voor de woede van de *Barbaren* bloot gestelt wierden. Doch deze dagelyks in getal afnemende, en de *Europianen* in tegendeel aangroeyende, namen de *Engelsche* wederom bezit van *Barbuda*, en daar waren omtrent

500 Inwoonders over 60 jaren. Nu zyn 'er duyzend of twaalf hondert zielen in.

De Eygenaar is de Eerzame *Christoffel Codrington*, Schiltknaap, en hy stelt hier een Gouverneur aan, hebbende 't zelve voorrecht als de andere Lords Eygenaars in hunne respective Jurisdictien in *America*.

In dit Eilandt werdt veel Vee gefokt, en de Inwoonders generen zich meest met dat soort van landbouw, alzo koorn en leeftocht, byna altyd op een goede markt in de zuyker Eilanden komen.

Daar is overvloet van alle zoorten van tam vee, gelyk als in Europa, en de Engelsche leven hier byna op dezelve manier als zy in de Graaffschappen van *Engeland* doen; alleenlyk is hun arbeyd in 't Velt daar zo zwaar niet als hier, het land zo veel heter zynde. Naast aan dit komt;

# ANGUILLA.

A*Nguis Insula* of Slange Eilandt, zo genaamt na deszelfs figuur, zynde een lange streek van aarde, doch eng, meest dicht na St. M*artins* drayende; waar van daan men het gemakkelyk zien kan. Het legt op 18 Graaden 21 Minuten.

Het land is vlak en bosachtig, het aardryk vruchtbaar, en de tabak die 'er voor deze groeide, wierd voor zeer goet na zyn zoort gehouden. Daar legt geen eenen berg in. Daar het op zyn breedst is, is een stil staande water, waar omtrent de Engelsche zich in 't jaar 1650. neerzetteden. Hun werk gelyk dat van de Inwoonders van *Barbuda* was koorn te planten, en tam vee voort te fokken, tot welk einde zy gelt mee brachten. Zy waren arm, en blyven noch zo tot op deze dag, zynde misschien de traagste schepselen die 'er in de werrelt zyn. Zommige hebben zich uit de Barbados en andere *Engelsche Charibbische* Eilanden derwaarts begeven, en daar leven zy gelyk men in de eerste eeuwen deed, zonder Regeering of Godsdienst, hebbende noch Predikant noch Gouverneur, noch Magistraats Persoonen, noch wetten noch Burgerrechten; in een woort, zo men een Frans Auteur geloven mag; *l'Isle n'est pas estimée valoir la peine qu'on la garde, ni qu'on la cultive*: Het Eilandt is de moeite niet waardig dat men 'er zorg voor drage, of dat men het bebouwt. Waar in mogelyk de *Fransman* mis is, want het aardryk goet zynde, zoude het, by aldien een vernuftig volk het bezat, wel haast maken dat het der pyne waard was om het te blyven behouden.

De tegenwoordige Inwoonders dragen nergens zorg voor als om voedzel en om kleeren, die beyde noch redelyk goet zyn, hoewel van die

de twee het voedzel het beste is. Zy trouwen hier in 't generaal, en begeven zich tot het huwelyk na de oude en goede wys. Zy hebben geen Practisyns om hen op de onkosten van huwelykse voorwaarden te jagen, noch Priesters om hen ter zake van een Trouwbrief gelt uit de sak te kloppen. Ider steunt hier op zyn eer, en dewyl het voor de man of de vrouw zwaar zou vallen hun staat door verandering te verbeteren, ziet men zelden een Echtbreuk onder hen. En zo 'er al reden toe was, zyn ze goedaardig genoeg om de kwestie by te leggen, ieder man zyn eige Meester zynde, of te minsten is ieder Meester van zyne familie. Het is een zoort van primitive Souvereiniteit, daar 's Mans macht de palen van desselfs familie niet te buiten gaat.

Men zou denken dat zo een arm volk gerustelyk zou konnen leven, en dat geen vyand trachten zou om hen te stooren; geene Natien zouden daar ook tydt aan willen spillen, uitgezondert *Wilde Ieren*, die wy zo noemen, om hen van de *Engelsche* van *Ierland* te onderscheiden. Deze halsen vast stellende dat het ommogelyk was dat 'er iemant armer als zy konde zyn, landdden daar in den laasten oorlog, en beroofden de Inwoonders van *Anguilla* van 't weinige dat zy nog hadden. In 't jaar 1689. zetteden de *Fransse* hen aan land, en zy roofden niet alleen, maar mishandelden ook de *Engelsche* op een Barbaarsche wyze.

Sir *Timothy Thornhill* die toen te *Antego* was, zuks gehoort hebbende, zond Capiteyn *Leward Thorn* met 18 Mannen om de *Engelsche* van dat Eilandt af te brengen, ten einde zy in toekomende voor geen aanstoot meer bloot zouden zyn.

Of zy toen vertrokken of niet, hebben wy niet gehoort, doch het is zeker dat 'er nu 150 familien in zyn, en 8 of 900 zielen, die armoedig, en men mag wel zeggen, ellendig zouden leven indien zy niet te vrede waren. Dog overdenkende dat zy niets meer begeeren, en dat zy tot 's levens onderhoud niets meer noodig hebben, waarom zyn zy zo gelukkig niet als de Inwoonders van *Peru* en *Mexico*?

# HISTORIE VAN JAMAICA.

## I. HOOFDSTUK.

### Vervattende een verhaal van desselfs ontdekking, volkplantinge, de veroveringe van het zelve door de *Engelsche*, en verdere geschiedenissen tot dezen tegenwoordigen tydt toe.

HEt Eilandt van *Jamaica* heeft de eer van eerst ontdekt te zyn door den persoon die *America* ontdekte, en gaf verder aanleiding om *America* als een nieuwe Werelt te ontdekken. Het legt Westwaards van *Hispaniola*, en *Zuidwaards* van *Cuba*.

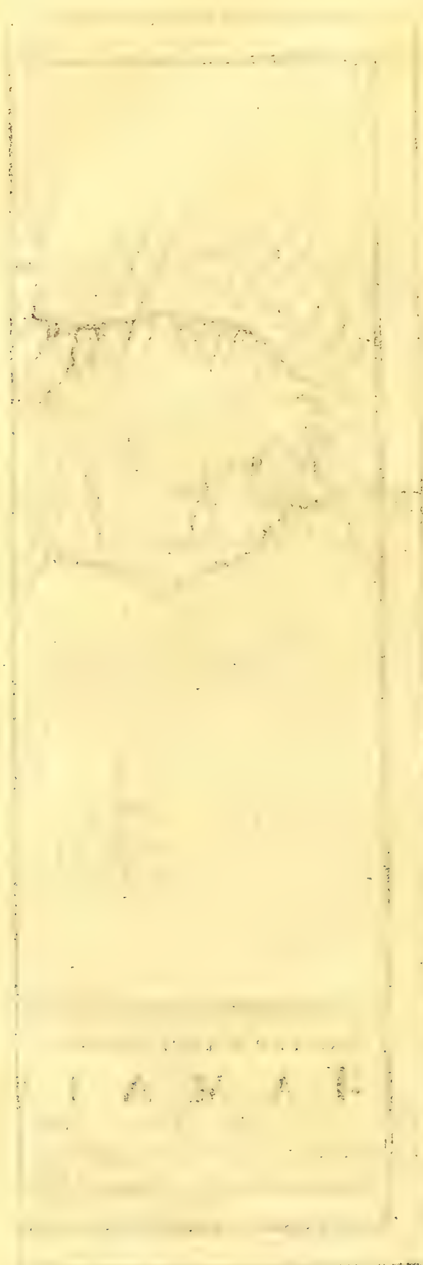
*Christoffel Colombus*, die het op zyn wederkomst van de *vaste kust* van *Zuid Ameria* ontdekte, noemde het St. *James Isle*, doch het wierd beter by de naam van *Jamaica* bekent, die het nu noch behoud.

Het Eilandt legt op 18 Graaden, Noorder breedte, of zo als eenige schryven, tusschen de 17 en 18; 20 uuren van *Cuba*, en zo veel van *Hispaniola*; of gelyk *Herrera* schryft, 25 uuren. Het is vyftig uuren in de lengte, van het *Oosten* na het *Weste*, en twintig of meer in de breedte.

De *Spanjaarden* zetteden zich eerst in het *Westelyk* gedeelte van dit Eilandt neer alwaar zy de stad *Melilla* bouwden, maar de situatie hen niet wel bevallende, bouwden zy *Sevilla*, meer Noordwaards, en toen *Orestan*, 't welk aan de overzyde van het gebergte aan het Zuidelyk strand lag: Doch de lucht in deze plaats beviel hen niet beter als die van *Mellila*. Zo dat zy wederom veranderden, en tot St. *Jago* hare volkplantinge verplaatsten, noemende die *St. Jago de la Vega*, alwaar zy door hulp van de Inboorlingen, een zeer schoone stad bouwden, daar *Columbus* Hertog van gemaakt wierdt.

Hier


Nieuwe Kaart van het Eyland
JAMAICA
door Herman Mol.
Engelsche Mylen
Verklaring der Toekens.
Steeden
Kerken
Suyker werken
Katoen werken
Indigo werken
Cacao Makery
St. JAMES
St. ANNS
St. MARIES
St. GEORGES
St. THOMAS
St. DAVIDS
CLARENDON
St. DOROTHYS
St. CATHERINE
Negril Bay
Konings Vally
Negro Vally
One Eye Savana
Graves Vally
Spaansch Craul
Oud Haven
Carlisle
Portland
Kingston
P. Royall Have
Morant Punt



Hier woonden de meeste *Spanjaarden*, en hielden slaven om voor hen op hunne *Stanetias* of kleine Plantagien te planten, van waar alle soorten van vruchten en voorraad in de stad aangebracht wierden. Zy bemoeyden zich met geen Manufactuuren of Handel, maar leyden een leuy en weelderig leven, hebbende gewassen van het land in overvloed. Al waar zy zorg voor droegen, was, om eenige weinige suyker, tabak en chocolate. Zomtyds kwamen 'er eenige weinige schepen by hen, aan welkers Capiteynen zy hunne huyden, talk, Peper en Coco-Neuten verkogten, doch in geen groote meenigte. Edoch om 't bezit van een land te hebben 't welk zy de moeyte niet wilden nemen om aan te kweeken, hebben zy sestig duysend *Indianen*, inboorlingen van het *Eilandt*, den hals afgesneden. Zy zelfs waren niet boven 1500 Inwoonders, en zo veel slaven, toen de *Engelschen* het veroverden.

De voornaamste redenen waarom zy hier zo weinig volk hadden, waren, om dat de *Spanjaarden* in 't generaal zich liever op de *vaste kust* of te *Hispaniola* wilden neder zetten. En de Hertogen *de la Vega* afkomstig van *Christoffel Columbus* die Eigenaars van het Eilandt waren, eyschten zware huuren van de Planters, stelden Gouverneurs aan, en waren als Souvereynen over 't Eilandt. Daar en boven waren de meeste van de eerste Planters, *Portugeezen*, daar de *Spanjaarden* altydt een afkeer van gehadt hebben.

In 1596. landde Sir *Anthony Schirley* die op de *vaste kust* van de *Spaansse Westindien* uit kruyssen had geweest, te *Jamaica*, veroverde St. *Jago*, plonderde het Eilandt, en verliet het daar na. En omtrent 't jaar 1635 kwam Col. *Jackson* hier van de *Zuid-Eilanden* met een vloot schepen, zettede 500 Mannen te *Passage-Fort* aan land, sloeg 2000 Spanjaarden uit hune werken, veroverde St. *Jago*, met verlies van 40 Mannen, plonderde de stad, en deelde den buyt met zyn soldaten. De stad toen op rantzoen gestelt hebbende, kreeg hy een merkelyke somme om die van den brand te verschoonen, en trok na zyne schepen te rug, zonder dat de vyand zyn achterhoede dorst ontrusten.

Na het welke, de *Spanjaarden* het Eilandt ongestoort bezaten, tot dat *Cromwell* door aanrading van den Cardinaal *Mazarin*, die zulks staatkundig bestooken hadt, om desselfs wapenen tegens de *Spanjaarden*, die toen in oorlog tegen de *Fransse* waren, te gebruiken, een vloot tot het conquesteren van *Hispaniola* uitgeruste. Twee duysend oude ruyters, en zo veel van het leger dat *Olivier* op de been hadt, behalven de volontairen en andere persoonen, gingen tot die Expeditie scheep.

Het Commando over 't leger wierdt aan Col. *Venables* en den Admiraal *Pen* opgedragen, die order hadden om de *Zuid-Eilanden* aan te doen, ten einde om daar meer volk in te nemen; geen twyffel daar aan staande of die Colonien zouden wel genegen wezen om tot een onder-

neming

neming, daar ze na alle waarſchynlykheit 't meeſte profyt van zouden trekken, de behulpzame handt te bieden.

De Colonels Doyly, Haynes, Buther, en andere Officieren van diſtinctie, verzelden de Generaals *Venables* en *Pen*, die in 't jaar 1655. aan de Barbados kwamen, van waar twee Oorlogſchepen na St. *Chriſtoffel* en *Nevis* gezonden wierden om volontairen te lichten. Zy kregen verſcheide behoeften aan de Barbados, alwaar houderden van volontairen en te minſte 1300. Mannen van de Zuid-Eilanden, zich by hen voegden.

Den 13. April kwam de vloot voor *Hiſpaniola*, en ontdekte de ſtad St. *Domingo*. De volgende dag zo als het in een Krygsraad beſlooten was geweeſt, landde de Generaal *Venables* (die uit liefde tot zyn vrouw dezelve mee genomen hadt) met 7000 voetknegten, een Bende ruytery, en voorraad voor drie dagen; doch die onderneming tot hier toe geen betrekking tot de Hiſtory van *Jamaica* hebbende, zullen wy ons vergenoegen met een algemeen verhaal daar van te doen, namentlyk dat onze troupen geſlagen wierden, en hun Commandant *Venables* met ſchande gedwongen na zyne ſchepen de wyk te nemen, hebbende de brave Col. *Haynes* en een groote menigte volks verlooren.

Toen de troupen weer ingeſcheept waren, wierd 'er Krygsraad gehouden, en daar in beſlooten in *Jamaica* een landing te doen, alwaar zy den 3. Mey aankwamen. De Generaals hun volk aan landt gezet hebbende, trokken recht op St. *Jago* aan, de hoofdſtad van het Eilandt, zynde van voornemen om de plaats aanſtonts te beſtormen, en om diergelyk noodlot dat hen te *Hiſpaniola* overgekomen was, voor te komen, 't welk alleen aan de lafhertigheit van hunne troupen te wyten was, wierd 'er een Proclamatie afgekondigt, waar by het ieder een geoorloft was, zyn makker zo dra hy het op een lopen ſtelde, onder de voet te ſchieten.

De *Spanjaarden* hadden van de nederlaag van de *Engelſche* op *Hiſpaniola* noch geen bericht gekregen, en waren in geen ſtaat om een leger van tien duyſend mannen het hooft te konnen bieden, behalven noch zo veel die men by der hand hadt. Zo dat de *Spanjaarden* tot behoudenis van hunne perſoonen en goederen, meer tot liſt als tot de wapenen hun toevlucht namen. En wanneer de Generaal *Venables* by de ſtad kwam, verzochten die van binnen te capituleeren, 't welk toegeſtaan zynde, hielden zy de onderhandeling dralende zo lang als zy konden, ten einde zy in die tuſſchenpoos hunne ſchatten na de boſſchen zouden konnen verzenden. Om de *Engelſche* op te houden, verzorgden zy het leger met verſche voorraat, en vereerden aan Mevrouw *Venables* eenige van de keurlykſte vruchten en andere lekkernyen van 't Eilandt, 't welk op haar gemaal zo veel vermog, en hem in zo een goet humeur bracht, dat de *Spanjaarden* tydt hadden hunne zaken te verrichten; want anders zou zyn gedult ten einde geweeſt zyn voor dat zy hunne beſte goederen in de ber-

bergen en in 't land begraven hadden, latende alzo aan de Engelschen een ledige stad over, waar in moye huizen waren, zonder Inwoonders of goederen; het welk geweldig buiten haar gissing ging. Dit was een vervaarlyke misrekening voor een leger dat op een plondering staat gemaakt hadt, en daar door te leur gestelt was.

Zy verzonden al wat zy hadden, wyven en kinderen na de Bosschen en sterktens, van waar zy met partyen uitliepen, en de *Engelsche* overvielen, waar van zy verscheide benden affneden, eer dat deze konden zeggen hoe zy by hen gekomen waren. Zy kwamen 's nachts op *Venables* volk aanvallen, en tasteden het zelve aan, wanneer het geen vyand verwachtende was; en by gebrek van kennis van 't 't landt, was het onmogelyk om hen te vervolgen.

Op het laatst wierden de *Spanjaarden* hunne ongemakkelyke kwartieren in de bergen moede, 't welk met het weelderig leven te St. *Jago* geensints overeen kwam. Aldus wanhopende dat zy in staat zouden geraken om de *Engelsche* te doen verhuizen, doordien deze hen in hunne schuylplaatsen begonden te vinden, weken zy na *Cuba*, latende de *Molatoes* en *Negers* in de Bosschen om de vyand te ontrusten, en bezaten zo lang dat Eilandt tot dat ze weder keerden.

De Viceroy van *Mexico* beval hen na *Jamaica* te keren, en gaf order aan de Gouverneur van *Cuba* niet te dulden dat de *Engelsche* daar bleven, hem verzekerende, dat hy zyn volk met manschap en ammonitie zou verzorgen, om het verloore te herwinnen. Ingevolge van dien, kwamen zy te rug, en verdeelden zich boven en beneden in byzondere familien, om des te beter te kunnen bestaan, en door de *Engelsche* niet ontdekt te werden. Doch door deze ellendige manier van leven, stierven 'er al verscheide, en daar kwamen niet meer als 500 soldaten tot hun onderstand over, de welke weigerden zich by hen te voegen, toen zy bevonden in wat zwakke staat dat zy waren; en keerden wederom na 't *Noorden* van het Eilandt, zich versterkende in een plaats genaamt St. *Cherreras*, alwaar zy een onderstand bleven afwachten.

Ter zelver tydt stelden de *Engelsche* zich in 't bezit van alle Zuidelyke en Zuid-Oostelyke gedeeltens van het Eilandt. Een regiment wierdt omtrent *Port Morant* gelegt, om zich daar neer te zetten, en andere wierden in andere plaatzen gelegt. Col. *Doyly* wierd 'er als Gouverneur over gestelt, met 2 à 3000 mannen van de landmacht, en omtrent 20 Oorlogschepen door de Vice-Admiraal *Goodson* gecommandeert. Col. *Doyly* Gouverneur.

*Venables* en *Pen* keerden na huis, en kwamen in September in *Engeland*, alwaar zy beide wegens hun schandelyk gedrag in deze Expeditie gevangen gezet wierden. Het zou ook een onverantwoordelyke schande voor de *Engelsche* Natie geweest zyn, indien de verovering van het Eilandt *Jamaica*, die meer by geluk als voorbedachte raad, door hen zo wel was uitgevoerd geworden, het verlies te *Hispaniola* niet goet gemaakt hadt.

*Cromwell* nam die ſlag van de Fortuin, met een heldermoet op, zynde altoos meeſter van zich zelve geweeſt, en om de zaak de beſte draay te geven, verhief hy zeer hoog het voordeel van dit nieuw Conqueſt in de *Weſt-Indien*, vaſtelyk beſloten hebbende, de voet die hy daar in gekregen hadde te behouden, en om dat Col. *Doyly* de voetſtappen van *Venables* niet zou volgen, beval hy dat men een Eskwader oorlogſchepen om na *Jamaica* te zeilen, zou uitruſten. Hy zond 'er de Majoor *Sedgewik*, om het Gouvernement in plaats van Col. *Doyly* op zich te nemen.

Met *Sedgewik* ging Col. *Humfreys* over, de zoon van die gene die op de te rechtſtelling van de Koning het zwaard voor de Preſident *Bradsham* heeft gedragen; en nam duyſend mannen verſch volk mede.

Voor de aankomſt van deze troupen, hadt Col. *Doyly* ontdekt waar dat de *Spanjaarden* zich ſterk gemaakt hadden, en was in aantocht om hen aan te taſten. Ter zelver tydt waren 'er noch dertig compagnien *Spanjaarden* overgezonden, om de eerſte te verſterken, die verſcheide ſterktens tot hunne beſcherming te *Rio Novo*, in het Diſtrict van St. *Mary* opgeworpen hadden, hebbende kanon en ammonitie van *Cuba*, en de vaſte Kuſt gekregen. Edoch, in weinig dagen, ſloeg hen Col. *Doyly* uit hunne werken, en liet de fortificatien ſlechten.

Dit groot verlies en andere die 'er ter zelver tydt te *Point Pedro* voorvielen, alwaar een party van hen zich wederom neergezet hadt, en daar uit verjaagt waren, maakte dat de *Spanjaarden*, tot het weerkrygen van het Eilandt, de moed t'eenemaal lieten vallen; zo dat zy hunne wyven, kinderen, en ſchatten, aan boord van een Schip lieten gaan, gevende alzo het land aan de *Engelſche* ten beſte.

In deze Actie te *Rio Novo* kregen de *Engelſche* hun eer wederom, die zy te *Hiſpaniola* verloren hadden. De *Spanjaarden* waren tweemalen zo ſterk, en met zeer goede verſchanzingen voorzien. Egter wierden zy daar uit door Col. *Doyly* verjaagt, en tot aan hunne ſchepen gedreven, en zedert hebben zy nooit eenige merkelyke aanſlag tegens de nieuwe aankomelingen ondernomen.

Hun *Negers* ziende dat hunne Meeſters, of door de *Engelſche* dood geſlagen, of van ziekte geſturven waren, ſneden hun Opperhooft den hals af, en verkooren een van hunne makkers, om over hen 't Commando te voeren.

Hick. Deze leefde een tydt lang in de bergen van rooven en ſtelen, maar ziende dat zy niet in ſtaat waren om het lang ſtaande te kunnen houden, zonden zy na Col. *Doyly*, en boden aan zich op voorwaarden van pardon te onderwerpen, 't welk toegeſtaan zynde, kwam hun Capiteyn met zyn Compagnie over, en leyde 't geweer neer. Eenige *Molatoes* en *Spanjaarden* bleven noch achter, doch de meeſte

meeste wierden door Col. *Doyly* uitgeroeyt, die de slaven gebruykte om dezelve uit de Bosschen te verjagen. De *Spanjaarden* in plaats van op het kastyden van de wederspannige *Negers* bedacht te zyn, verzochten eenig onderstand van hen, zynde tot zo een desperaat einde gebracht.

Verre daar van daan, dat de slaven hen de behulpzame hand zouden bieden, om getrouwheit jegens hunne nieuwe Meesters te betoonen, vermoorden zy hen zelfs, of ontdekten hunne schuilplaatsen aan de *Engelsche*, de welke in een jaar tyds, het Eilandt t'eenemaal van hen zuiverden, uitgezondert 30 of 40 *Negers* en *Molattoes*, de welke 't zy door hoop van hare vryheit daar door te verkrygen, uit liefde tot hun oude Meesters, of uit haat tot hunne nieuwe, zich in de bergen bleven onthouden, alwaar ze van hunne roveryen leefden.

Zy begingen verscheide moorden, en vreesende dat zy strengelyk gestraft zouden werden, indien dat zy betrapt wierden, vluchtte het grootste gedeelte van hen na *Cuba* in *Caukas*; zedert die tydt hebben de *Spanjaarden* niets dat der pyne waard is om te vermelden, tegen *Jamaica* ondernomen.

De *Spaanse* Negers die in de bergen bleven, wierden naderhand door de *Engelsche* rebelleerende *Negers* versterkt, en van daar kwamen zy dikwils in de valleyen afzakken; 't welk de Regeering van *Jamaica* noodzaakte om Forten op te bouwen, en Wachten uit te zetten om de *Engelsche* tegen alle overvallen te dekken. Eenige van hen omtrent weinig jaren geleden, kwamen op de *Engelsche* aanvallen, en bragten Mevrouw *Coates* en haar familie om hals. Zy was de Vrouw van de Rechter *Coates*, de welke naderhand in de Barbados gewoont heeft, en men zegt dat deze slaven of hun nakomelingen zich tot op deze dag in de bergen blyven onthouden. Om hun boos bedryf voor te komen, heeft men verscheide Wetten gemaakt tegen de *Negers* die zonder passen reisen.

Wy hopen dat de Lezer dit niet als een afweiding zal opnemen, dewyl wy het alleen gedaan hebben om de *Spanjaarden* en hunne slaven zo ver als wy konden, na te speuren.

De *Engelsche* ziende dat zy Meesters van het *Eilandt* waren, begaven zich tot planten, met zo veel vernuft als geluk, en zy kregen gestadig uit *Engeland* onderstanden van manschap, voorraad, mitsgaders alle andere behoeften.

Wanneer de *Engelsche* geen vyanden van buiten meer te bevechten hadden, begonnen zy onder hen te twisten, en de soldaten kwamen tot een gevaarlyke muitery; wat daar de rede van geweest is, laat myn Auteur, Parson *Hikkeringill* van Essex, die Capiteyn in 't leger was in de Expeditie van *Hispaniola*, en die uit *Jamaica* geschreven heeft, ons niet blyken. Het Hooft van de wederspannige was Col. *Raymund*, die de meeste soldaten aan zyn zyde getrokken hadt, zyn-

de in zeer groote achting onder hen. Hy wikkelde de Luytenant Colonel *Tyson* in de samenswеering, welkers oogmerk na alle schyn was, de Regeering zelfs in handen te krygen.

Col. *Doyly* het complot ontdekt hebbende, liet hen beide door de Krygsraad in rechten betrekken, de welke hen veroordeelde om geharquebuzeert te werden. Col. *Raymund* stierf met veel kloekmoedigheit, maar *Tyson* met berouw en leetwezen.

De Majoor *Sedgewick* stierf weinig dagen na zyn aankomst, van een ziekte die toen in het Eilandt woedde. Col. *Fortescue* volgde hem, en Col. *Humphreys* wierdt genoodzaakt na *Engeland* te keren.

Col. *Brayne* Gouverneur.

*Cromwell* die besloten hadt een vertrout Gunsteling als Gouverneur op *Jamaica* te houden, zond orders aan Col. *Brayne* in *Scotland* te *Port Patrick* duyzend mannen af te schepen, en na *Jamaica* te zeilen, alwaar hy het Gouvernement op zich stond te nemen; want *Olivier* hadt gansch geen zin in Col. *Doyly*, die een zoort van oud *Cavalier* of Konings-gezinde was: Edoch behield die Heer zyn plaats tot na 's Konings Restauratie; want Col. *Brayne* leefde niet lang na deszelfs aankomst in *Jamaica*, en de *Rump* bevestigde Col. *Doyly* in zyn Gouvernement na *Cromwels* dood, en de *Abdicatie* van *Richard*.

Col. *Doyly*, Gouverneur.

Dezen Heer bracht de Volkplanting in order, moedigde 't vernuft van 't Volk aan, en zettede de soldaten aan 't planten. De meeste van de eerste *Engelsche* Inwoonders van dit Eilandt waren *Militairen*, en het moest noodzakelyk zo zyn, om dat men zo na aan de Spanjaarden leggende, dagelyks in verwachting was dat men de wapenen zou moeten opvatten om 't geen men hadde, te behouden; doch men leefde gerust en zonder aanvallen meer als dertig jaren lang. Eenige die geen zin hadden om zich tot het bebouwen van het land te laten gebruiken, noch hun militair leven te laten varen, wierpen zich als Zeerovers op, en op de *Spanjaarden* kruissende, brachten zy vele ryke pryzen op, daar naderhand zo een Handel van gedreven wierdt, dat wanneer *Spanje*, *Jamaica* t'eenemaal opgegeeven hadt en de Vrede tusschen de twee Natien gesloten was, de *Engelsche* egter het Zee-roven niet verhinderen noch verbieden konden, en hier van daan zyn de *Buccaniers*, die onder de Regeering van Koning Karel de Tweede in *Jamaica* zo berugt zyn geweest, te voorschyn gekomen.

Lord *Windsor*, Gouverneur.

De Colonel *Doyly* wierdt kort na 's Konings herstelling herroepen, de Lord *Windsor* als Gouverneur derwaards gezonden, en verscheide Heeren trokken uit andere Colonien derwaards, gelyk Sir *Thomas Modiford* uit de Barbados deed, alwaar hy groote goederen gewonnen hadt; doch begeerig om noch meer te winnen, met grooter gemak en vermaak als hy 't huis kon doen, vertrok hy na de nieu-

we

we Volkplantinge, daar hy de jonge Planters zeer veel dienst deed, door zyne onderrechtingen, gedurende deszelfs Gouvernement, toen de Koning hem met dat aanzienelyk Ampt bekleedde, 't welk omtrent 't jaar 1663. geschiedde. En in zyn tydt was de Volkplantinge zo veel toegenomen, dat 'er tusschen de 17 en 18000 Inwoonders waren: Als,

*Sir Thomas Modiford, Gouverneur.*

| | Familien | Inwoonders |
|---|---|---|
| 1. In de Parochie van *Port-Royal* | 500 | 3500. |
| 2. St. *Catharine*, | 658 | 6270. |
| 3. St. *John*, | 83 | 996. |
| 4. St. *Andrew*, | 194 | 1552. |
| 5. St. *David*, | 80 | 960. |
| 6. St. *Thomas*, | 59 | 590. |
| 7. St. *Clarandon*, | 143 | 1430. |
| 8. St. *George*, 9. St. *Mary*, 10. St. *Anne*, 11. St. *James*, 12. St. *Elisabeth*, | | 2000. |
| | | 17298. |

Naderhand zyn 'er verscheide andere Parochien bygevoegt, en 't getal van de Inwoonders hier boven genoemt, is merkelyk toegenomen.

Deze Gouverneur zettede in de Parochie van St. *Katharine* Zoutpannen op, en beplantede velden met Coco-bomen, en na zyn voorbeeld wierdt het volk tot werkzaamheit aangeport, om het planten en den Handel voort te zetten en te verbeteren.

Men begon in 't Eilandt overvloed van gelt te zien, 't welk door de *Buccaniers* daar gebracht wierdt, zo als men die Zeerovers in de *Spaansse West-Indien* noemt. En het Gouvernement van *Jamaica*, hoewel het verre daar van daan was, om diergelyke roveryen aan te moedigen, zag hen egter noch door de vingeren, uit aanmerking van de schatten die zy 'er brachten en verspilden.

De eerste van deze die in *Jamaica* berucht was, was eene *Bartholomew*, bygenaamt de *Portugeez*, die door verscheide *Engelsche* verzelt was. Deze man ging te grond in zyn laatste Expeditie op de Banken, genaamt de *Gardens*, wanneer hy tot *Port-Royal* een prys veroverde. Hy wierdt in het Commando over de *Buccaniers*, door een *Hollander* te *Groningen* in de *Vereenigde Nederlanden* geboren, opgevolgt, en die *Brasiliano* genoemt wierdt, om dat hy zyn meeste tydt in Bresil doorgebracht hadt.

Toen de *Portugeze* de Hollanders uit *Breſil* verdreven, kwam deze Gaſt op *Jamaica*, alwaar hy wegens zyn ongebonden en ongeregelden aard zig niet konnende maintineren, en een Zeerover wierdt. Terwyl hy een particulier man was, hadt hy zo een goede naam onder zyn makkers gekregen, dat een Compagnie van muitemakers hem tot hun Capiteyn verkooren. In zyn eerſte reis nam hy een groot Schip, met zilver en andere ſchatten van *Nova Spanje* 't huis komende, 't welk hy in *Jaimaca* opbracht; en zo haaſt deze *Buccaniers* voet aan land zetteden, liepen zy na de hoer en ſpeel-huizen, om zich van de laſt die zy met zo veel prykel by een geſchraapt hadden te ontlaſten. Zy gaven 500 ſtukken van achten voor de gunſt van een licht vroumenſch, die ze aan een ander wel voor een Bottel Ale gegeven zoude hebben. Zy kogten wyn by de pyp, dwongen al die 'er voorby kwamen om van te drinken, en gooten zo veel weg als 'er gedronken wierdt. Door diergelyke Practyken, verteerde een van hen drie duyſend ſtukken van achtte, in minder dan een maant tyds.

*Braſiliano* door zulke wegen byna niet meer als een eenige piſtool in zyn zak overgehouden hebbende, ging wederom in zee, nam een Schip uit *Nova Spanje* te *Maracaibo* 't huis horende; maar in een twede tocht wierd hy genomen, zo als hy bezig was met op de kuſt van *Campeche* te landen. Hy wierdt voor de Gouverneur gebracht, en veroordeelt om benevens al zyn makkers gehangen te werden. Edoch, wiſt hy het zo ver te brengen, dat men hen 't leven ſchonk, en zy wierden na *Spanje* gezonden om op de galeyen te dienen, van waar zy eenige tydt daar na zich zalveerden, op *Jamaica* wederkwamen, en tot hun oude levenswys keerden.

*Lewis Scot* een *Welſchman* plonderde de Stad *Campeche*; Mansfeld nam het Eilandt van St. *Katharine*, *John Davids* plonderde *Nicaragua*, en keerde met vyftig duyſend ſtukken van achte op *Jamaica*, en in zyn volgende reis nam en plonderde hy de Stad St. *Auſtins* in *Florida*, niettegenſtaande dat 'er een bezetting van twee hondert mannen in 't Kaſteel lag. Maar de vermaarſte van alle de *Buccaniers* was *Henry Morgan*, de zoon van een ryke boer van *Walles*, die in het employ van zyn Vader geen zin hebbende, zelfs aan boord ging van een Schip dat na de Barbados geſchikt was, alwaar hy verkogt wierdt, en zyn tydt in dat Eilandt uitdiende. Toen de tydt van ſlaverny verſchenen was, kwam hy op *Jamaica* en nam daar dienſt met eenige Zeerovers, onder welke hy zo veel voorſpoed hadt, dat in 3 of 4 reiſen, hy een goet Kapitaal aan gelt won, en zich by andere gevoegt hebbende, kogt hy een Schip, en ging na *Campeche*, alwaar hy verſcheide goede pryzen nam. Daar na wierd hy door *Mansfeld*, een oud Zeerover, tot zyn Luytenant verkoren, en zy zeilden van *Port-Royal* met 15 Schepen met 500 wakkere karels bemant, die het Eilandt St. *Katharine* aantaſteden, het Eilandt ver-

over-

overden, waar op *Mansfeld* eene Monsieur *Simon* als Gouverneur liet met hondert mannen. *Mansfeld* had het oog op *Panama*, doch horende dat de *Spanjaarden* bereid waren om hem na behoren te ontfangen, vergenoegde hy zich met de verovering van St *Katharine*, welk Eilandt zo vruchtbaar, zo aangenaam en zo wel gelegen was om invallen en roveryen op de *Spaansse* Kusten in *America* te ondernemen, dat men dacht dat hy 'er een Volkplanting gemaakt zou hebben; maar Sir *Thomas Linck* toen Gouverneur van *Jamaica*, den opvolger van Sir *Thomas Modiford*, dorst daar geen bewilliging toe geven, om dat het een al te klaarblykelyke inbreuk tegen de geslote Vrede, tusschen de Kroonen van *Engeland* en *Spanje* geweest zou zyn. *Mansfeld* misnoegt zynde, week na *Tortuga*, een Eilandt in de Golph van *Mexico*, omtrent 15 uuren van de vaste Kust, alwaar de Zeerovers nestelden, en na hunne gedane Expeditien, gewoon waren zich te ververssChen.

Sir *Thomas Linck*, Gouverneur.

Ter zelver tydt wierdt Monsieur *Simon* by gebrek van onderstand, genoodzaakt het Eilandt van St. *Katharine* aan de Gouverneur van *Costa Ricca* over te geven, 't welk hy naauwlyks gedaan hadt, of daar kwam een Schip van *Jamaica* met voorraad, 14 mannen en 2 vrouwen om een Plantagie op hun eige gezag aan te leggen. *Mansfeld* stierf te *Tortuga*, en Capt. *Morgan* wierdt als Hooft van de *Buccaniers* aangestelt. 1669.

In zyn eerste reis veroverde hy *Puerto del Principe*, maar een van de zyne een *Franschman* gedood hebbende, kregen alle de andere van die Natie zo een afkeer van hem, dat zy hem verlieten. Kapiteyn *Morgan* deelde vyftig duysend stukken van achte onder zyn makkers uit, die zich in haast daar mee na *Jamaica* begaven, en het zelve met vrouwlieden en in andere ongeregeltheden door brachten.

In de volgende Expeditie veroverde hy *Puerto Velo*, een van de schoonste steden van 't Gouvernement van *Panama*. De schat die zy hier deelden, beliep wel op twee hondert vyftig duyzend stukken van achte, behalven 't laken, linnen, zyde en andere Koopmanschappen, waar mede de *Buccaniers* met haast na *Port-Royal* zeilden, en verteerden het daar volgens hunne gewoonlyke manier. Door dit middel kwam 'er gelt in overvloet, en de retouren geschiedden gemakkelyk na *Engeland*, daar vele hondert duysenden van die stukken ingevoert zyn geworden.

Toen hy de volgende onderneming te werk stelde, hadt hy wel vyftien schepen en negen hondert mannen by zich. Hy landde in de haven van *Occa* by Kaap *de Lobos*, doch deed geen buyt op. Zyn aanslag op *Hispaniola* mislukte hem ook, en niet wetende waar hy na toe zou gaan, een van de zyne die *Lolonnois* een berucht *Buccanier* gedient hadt (daar wy niettegenstaande dat hy in groot aanzien onder de Zeerovers was, vergeten hebben om van te spreken, om dat

hy

hy zyn gelt op *Jamaica* niet verteerde,) gaf hem raad om op *Maracaibo* in *Terra Firma*, 't welk *Lolonnois* te voren geplondert hadt, aan te vallen. *Morgan* tastede de Stad aan en veroverde ze, plonderde dezelve nevens *Gibraltar*, en vernielde drie *Spaansse* Oorlogschepen die wat van de have lagen om zyn aftocht te onderscheppen. Deze buyt beliep ook op twee hondert vyftig duysend stukken van achte, behalven kostelyke Koopmanschappen en slaven, die op *Jamaica* aan de man raakten, en 't gelt wierdt ter behoorlyker tydt besteet.

Door deze successen kreeg hy zo grooten naam, dat toen hy de rendevous voor het volgende Jaar te *Tortuga* vastgestelt hadt, hy twee duysend wanhopige karels en 37 Schepen in zyn dienst hadde. Zyn eerste aanslag was op het Eilandt van St. *Katharine*, waar van hy zich wederom meester maakte. Hy detacheerde Capt. *Brodely* om 't Kasteel van *Chagre* te veroveren, 't welk zyn aanslag op *Panama* zo veel te lichter maakte, en zyn aftocht beveiligde. *Brodely* dat Kasteel verovert hebbende, wierd 'er een bezetting van 500 mannen ingelaten, en Capt. *Morgan* trok met de rest, zynde omtrent 1400 soldaten, na *Panama*, sloeg 500 paarden en 1000 voetknechten die gezonden waren om hem 't doortrekken te betwisten op de vlucht, bestormde de Stadt, en veroverde ze na een gevecht van drie uuren. Toen hy meester van de Stad was, stak hy 'er de brand in, zonder met zyn soldaten te rade te gaan, of hen te laten weten wie dat het deed, en niemant kan zeggen om wat rede zulks geschiede. De meeste huizen waren van Cederhout getimmert, zeer prachtig en rykelyk van alles voorzien. Daar waren 7000 huizen in de Stad, behalven 200 pakhuizen.

Capt. *Morgan* bleef hier 4 of 5 maanden, partyen uitzendende om 't land te zuiveren, en gevangens en buyt in te halen.

Den 24 February, 1671. verliet hy de Stad, of liever haar puinhopen, 175 last beesten met zilver, goud, en andere kostelyke buyt afladende, en hy bracht 600 gevangens met zich. Hy nam en plonderde de stad van *Cruz* op de rivier *Chagre*, alwaar Kapiteyn *Morgan* de gevangens noodzaakte zich zelve te rantsoeneren, dreigende hen anderfints voor slaven te verkopen, en toen hy zo veel gelt by een geschraapt hadt als hy kon, verdeelde hy het onder zyn volk, doch volgens de verdeeling ieder man niet boven de twee hondert stukken van achte krygende, geloofden zy dat hy met hen niet recht handelde: En *Morgan* voor een muytery bevreest zynde, nam met hem 3 of 4 schepen daar mannen op waren daar hy op vertrouwen kon, en hy verlietze aan 't Kasteel van *Chagre* 't welk hy slegtede, en de Zeerovers dorsten het niet wagen om op hem aan te vallen, zo als eenige het voorgenomen hadden, om over zyn ontrouwheit wraak te nemen. Daar wierd gelooft dat hy geen zuiver spel met hen gespeelt hadt, en 't is zulk een wonder niet dat men een Zeerover vind

vindt die van onzuiver ſpel beſchuldigt werdt. De ſchat die hy nu op *Jamaica* gebracht hadt, wierdt byna op vier hondert duyſend ſtukken van achte gewardeert.

Na deze onderneming ſcheide Kapiteyn *Morgan* uit het *Buccanieren*. Hy hadt een ontwerp gemaakt om 't Eilandt van St. *Katharine* te verſterken, daar *Buccaniers* op te zetten, een have daar van voor de Zeerovers te maken, en dat hy als Prins over hen zou gebieden: Doch eer hy zyn ontwerp werkſtellig kon maken, kwam 'er een oorlogſchip uit *Engeland* met een nieuwe Gouverneur *John* Lord *Vaughan*, en orders van de Koning en den Raad voor de laatſte Gouverneur, Sir *Thomas Linch* om ten Hove te verſchynen, en op zulke Artykelen als 'er tegen hem door de *Spaanſſe* Ambaſſadeur ingegeven waren, te antwoorden, ter zake dat hy de Zeerovers in die geweſten tot groot nadeel van de onderdanen van de Koning van *Spanje*, de ſterke handt hadt geboden. *John* Lord *Vaughan*, Gouverneur.

De nieuwe Gouverneur zond na alle kuſten van *Jamaica*, om alle 't zeevarend volk te verwittigen, dat zyn Majeſteit van voornemen was om de Vrede tuſſchen hem en de Katholyke Koning geſloten, heiliglyk na te komen, en beval aan zyne onderdanen de minſte hoſtiliteyt tegen de *Spanjaarden* niet te begaan: Edoch, waagden noch eenige van hen een landing op 't Eilandt *Cuba*, alwaar zy alderhande wreedheden en roveryen aanrechteden, om de welke zo haaſt als zy gevat waren, in *Jamaica* gehangen wierden, alwaar Sir *Henry Morgan* (want zo moeten wy hem nu noemen, alzo de Koning hem wegens zyn dapperheit tot Ridder gemaakt hadt) een van de Commiſſariſen van de Admiraliteyt aangeſtelt wierdt, *Robert Byndloſs* en *William Beeſton* Schiltknaap, hem in de Commiſſie toegevoegt zynde. Het Character van deze Man blinkt uit ten opzichte van zyne dapperheit, en waarlyk, deszelfs verovering van *Panama* is een actie die byna zonder weerga is; doch of zyn eerlykheit zo groot als zyn couragie is, en de ſchande van Zeerovery die hy op de *Engelſche* bragt, iets is daar wy ons op zouden mogen beroepen, zulks is zo gemakkelyk niet te beſliſſen, als ik vind dat door Sir *Dalby Thomas* gedaan is, de welke van Sir *Henry Morgan* en deszelfs tegenſpoeden ſprekende, naderhand zegt: *Hy was zo een groot luiſter voor onſe Natie, en een ſchrik voor de Spanjaarden, als men 'er een geboren vind.* Hiſtoriſch verhaal van de Weſt-Indien.

„ Niettegenſtaende hy niets gedaan hadt als door Commiſſie van de
„ Gouverneur en Raad van *Jamaica*, en hare formeele en publyke
„ dankzeggingen voor de Actie ontfangen hadt, wierdt hy op een brief
„ van de Secretary van Staat na *Engeland* als gevangen opgezonden,
„ en zonder van eenige misdaad beſchuldigt te werden, of ooit ver-
„ hoort te zyn geweeſt, wierdt hy tot zyne groote koſten drie jaren
„ bewaart, niet alleen met verlies van eenige duyzenden die hy toen be-
„ zat, maar ook tot nadeel van zyn Plantagien, en verbetering van

„ Fortuin door zyn vernuft, daar niemand in *Jamaica* beter gelegent-
„ heid toe hadt als hy. Dus wierdt hy het overige van zyn leven door
„ een Hof Factie onderdrukt; en door zyne wederwaardigheden alhier
„ en de koude van 't Klimaat kreeg hy een kwynende teering. Dit gebeurde verscheide jaren daar na, gedurende het Gouvernement van de Lord *Vaughan*. Een van de grootste zwarigheden die 'er voorvielen, was de eigenzinnige proceduren van eene nieuwe Maatschappy, die zich de *Koninglyke Africaansche Maatschappy* van *Engeland* noemde. De Koning vergunde haar een *Charter* in dato den 26 September 1672. om op *Guinée*, *Binny*, *Angola* en *Zuid-Barbaryen* te handelen, met uitsluiting van alle andere. De Hertog van *York*, Prins *Robert*, de Graaf van *Schaftsbury* en andere persoonen van de eerste kwaliteyt, waren van die Maatschappy, de welke uit krachte van deze *Charter*, een Monopoly in dien Handel meende in te voeren, en alle schepen die uit eenige van die Gewesten van *Africa* met Negers of andere Koopmanschappen zonder hun verlof overkwamen, prys te maken.

De Hertog van *York* behartigde zodanig de belangens van deze *Corporatie*, dat hy Sir *Jonathan Atkins*, Gouverneur van de Barbados dreigde uit zyn Ampt te laten zetten, om dat hy maar eenige aanmoediging aan de *Interlopers* scheen te geven, (een naam die zy aan die Koopluiden gaven, die tegens dat onrechtveerdig *Monopoly* op *Africa* handelden.)

Verscheide schepen wierden met gewelt door hen van de Eigenaars genomen; de oorlogschepen order hebbende om alle particuliere Handelaars te beslaan, namen van een Koopman genaamt Sir *John Brawdon*, in verscheide tyden, voor de waarde van meer als tien duysend l. Zy waren zo streng dat zy alle schepen namen, of zy 'er door hun *Charter* toe bevoegt waren of niet, en de Kooplieden hadden een schrik om hare zaak te laten bepleiten, uit vrees dat men denken zou dat zy zich tegens 's Konings Prerogative wilden aankanten, zynde een *Ballebaks* woord, daar men zich in die Regeering van bediende.

Hunne Agenten onder 't Gouvernement van de Lord *Vaughan*, hielden de St. George aan, een Schip behorende aan de boven genoemde *Brauwdon*, en geconsigneert aan *Samuel Bernard*, Schiltknaap, een van de tegenwoordige Raad van *Jamaica*, maar die vroome Koopman zyn Recht voor Sir *Thomas Modiford*, toen Hooft-Rechter staande houdende, vielen de Agenten van de Maatschappy te kort, en wierden byna op duyzend ponden aan onkosten verwezen, om dat zich wegens hunne inhaligheit niet hadden kunnen verantwoorden.

Het zou zonder einde zyn, een verhaalvan alle snode Practyken van deze Agenten in *Jamaica* te willen doen, ingevalle een volmaakte History daar van tot ons overgekomen was. Hare tyranny was

was een van de zwaarste grieven, daar den Handel ooit mee gedrukt is geweest, en zy dreigden alle zuyker Plantagien te vernielen, indien 't Parlement van *Engeland* de Maatschappy niet geregelt, en de handel op *Africa* voor een groot gedeelte open gestelt hadt.

Omtrent deze tydt kwamen Mr. *Craufeild*, Mr. *Dukenfeild* en Mr. *Brent* Commissarissen tot het doen verhuizen van de *Engelsche* Colonie uit *Suriname*, ingevolge van een Tractaat tusschen Koning *Karel* en de Staten Generaal gesloten, uit die Volkplantinge met de *Engelsche*, zo mannen, vrouwen, kinderen, en Negers, ter getale van twaalf hondert persoonen, op *Jamaica*; die de Gouverneur, de Lord *Vaughan*, volgens de instructien die hy van 't Hof hadde, zeer gunstig ontfing en in het District van St. *Elisabeth* verzorgde, even veel land aan den een als aan den andere gevende, om het te bepianten. Het overkomen van zo veel volk was een groot behulp voor *Jamaica*, en de vruchtbaarheit van de grond, boven die van *Suriname*, maakte dat de Planters wegens het verlaten van hunne oude woningen, wel vergoet wierden.

Na de Lord *Vaughan* volgde den Eerzame *Charles*, Grave van *Carlisle*, die in 't Jaar 1678. in *Jamaica* kwam. De Lord *Vaughan* na *Engeland* vertrokken zynde, begon het volk van dit Eilandt op 't Caracter van zyn Lordschap te smalen, men mag hopen, meer met onbeschaamtheit als regt, want zy konden hem wegens het verkopen van zyn eige dienaren niet beschuldigen; een voorgeven zo valsch als ongerymt, daar men niet van gesprooken zou hebben, als om die Edele Lord van de klad te zuiveren, die de kwaadardigheit van zyne vyanden hem zogt aan te wryven. Mogelyk is het waar dat hy zich haastede om zo ryk te werden als zyn Gouvernement het eenigzinrs toeliet; en wanneer de Gouverneurs van dat verstand zyn, lyden in 't gemeen daar door de Inwoonders.

*Charles*, Grave van *Carlisle*, Gouverneur.

Gedurende het Gouvernement van de Lord *Carlisle*, wierdt het volk van dit Eilandt door een ongegronde vrees van een inval der *Fransse* ontroert, om dat de Grave *d'Estrées* met een Eskwader oorlogschepen in die gewesten was; steunende deze bekommering van de *Engelsche* alhier, op raporten van Zamesweeringen en moorderyen in *Engeland*, de Paapsche Zamesweering onlangs aldaar ontdekt geweest zynde.

Het Land de Graaf van *Carlisle* niet zeer wel aanstaande, keerde hy na *Engeland* op een koopvaardy Schip, en kwam te *Plimouth* in September 1680. hebbende Sir *Henry Morgan* als onder Gouverneur gelaten, zynde toen noch niet in ongunst van 't Hof geraakt.

Sir *Henry Morgan*, onder Gouverneur.

Sir *Henry* onderrecht zynde dat *Jacob Everson* een *Hollander*, een zeer bekende Zeerover toen in *Cow* Baay lag, met een sloep en een *Barqua Longa*, hebbende omtrent hondert mannen by zich, gaf hy aanstonds order een sloep die uitstekend wel bezeild was, en tot den

dienst zeer bekwaam, met 50 mannen te voorzien, behalven de Officieren, en hy zettede schildwachten uit om te beletten dat 'er geen booten of menschen zich op weg zouden begeven, om de Zeerover te waarschouwen. De sloep wierdt klaar gemaakt, en zeilde in de tydt van een uur. Den eerste February kwam zy voor *Cow* Baay, daar de Zeerover lag, en gelyk zy zonder vlaggen binnen zeilde, en 't meeste volk van hen in 't ruym was, keerden verscheide van het Zeerovers volk die aan strand waren, aan boord van hare sloep en bark, die Noordwaards van 's Gouverneurs sloep lagen. Zo haast als zy binnen schoots van de Zeerover was, beval de Commandeur en Chef, dat men 's Konings vlagge op zou heyssen, en klampte hen aan boord. De Zeerovers schooten in 't eerst uit eenig klein geweer, doch brachten de zoldaten weinig schade toe, en toen zy zagen dat zy met beleyt en dapperheit geentert wierden, sprongen vele van de Zeerovers in hunne *Canoes*, de welke omsloegen, en zy verdronken. Hunne makkers boden eenige tegenweer na dat men hen aan boord geklampt hadt, doch op 't laast vermeesterde hen 't volk van de Gouverneur nevens de sloep. Ter zelver tydt de Bark na 't Zuiden stevenende, sneed het touw los en ging onder zeil, hoewel niet zonder zichtbare schade, want men zag 3 of 4 mannen van hen over boord vallen, die een topzeil weer in order brachten, 't welk door een schoot uit 's Gouverneurs sloep ontramponneert was geworden. De sloep vervolgde haar, maar vruchteloos, om dat ze beter als de Engelsche bezeilt was.

De Capitein wierdt in 't gevecht gedood, maar zyn volk dat meest *Engelsche* waren, zond Sir *Henry Morgan* aan de Gouverneur van *Cartagena*, door Capitein *Haywood*, op dat zy de verdiende straffe wegens hunne begane Zeeroveryen op de *Spanjaarden*, zouden ontfangen.

Sir *Thomas Linch*, Gouverneur.

Omtrent het Jaar 1682. keerde Sir *Thomas Linch* met een nieuwe Commissie na *Jamaica*, om wederom Gouverneur te werden; zynde een man die boven mate de Koning getrouw was.

In die tydt wanneer men van het *Presbiteriaansche Complot* zo veel in *Engeland* sprak, wierdt het nieuws van de ontdekking van dien met alle mogelyke spoed na de West-Indien overgebracht; en Sir *Thomas* daar tyding van hebbende, maakte hy zulks aan de Vergadering die toen by een was, bekent, de welke daar over, *en Corps* by de Gouverneur en de Raad kwam, om te verzoeken dat 'er een dag gestelt mogt werden om den Almachtige Godt voor zo een groote en heerlyke verlossinge te danken. Sir *Thomas* nodigde den Raad en de Vergadering 's avonts ten eeten, en onthaalde hen wederom op den dag van dankzegginge. Doch 't geen de getrouwheit van de Vergadering veel meer deed blyken, was dat ze de inkomsten van zyn Majesteit 21 jaren langer in dit Eilandt deedt continueeren.

Om-

Omtrent deze tydt kruyſte het oorlogſchip de *Ruby* verſcheide maanden Noordwaards om die Geweſten van Zeerovers te zuiveren, waar op den Capiteyn *van Horn* Commandeerde, die een van zyn ſchepen verloren hadt, 't welk door de *Spaanſſe* vloot genomen was, doch de meeſte manſchap was het ontkomen.

De Vergadering hier boven vermelt, maakte verſcheide goede Wetten, die in 't breed gedrukt zyn en zeer wel verkort in het Tractaat ſtaan, daar dikwils in deze Hiſtory van de Plantagien van geſproken is.

Behalven de *Ruby*, kruiſte ook het Oorlogſchip de *Guernſey* Noordwaards, want die Zeën waren vol van Zeerovers, de welke *Franſſe* Commiſſien voorgaven te hebben, en wanneer zy eenige ſchepen van *Jamaica* ontmoeteden, waren zy 'er zeer beleeft tegen, latende hen paſſeren en repaſſeren, zonder in 't minſte te benadeelen.

De Gouverneur om zich wegens de ſchandelyke beſchuldiging te zuiveren, als of hy de Zeerovers aangemoedigt hadt, was nu zeer driftig tegens hen, en hy liet een Galey met 54 riemen bouwen, de welke met groote plechtigheit, den 12 Juny in 't water gebracht, en tot beveiliging van de Kuſt zeer dienſtig bevonden wierdt.

De *Buccaniers* gingen echter voort met hunne Zeeroveryen op de *Spanjaarden*: Zy hadden onder hun volk alderhande Natien, *Engelſche*, *Hollanders* en *Franſſe*. Ten tyde van Sir *Thomas Linch*, was 'er eene *Laurens* en eene *Michael Tankers*, die hen geleyden; en de *Spanjaarden* te *Carthagena* tyding hebbende dat zy omtrent hare Kusten kruyſten, zond de Gouverneur aldaar drie oorlogſchepen uit, een van 40, een van 36, en een van 20 ſtukken, om hen te nemen, maar zy wierden alle drie door de Zeerovers genomen, de welke 400 *Spanjaarden* doodeden met verlies van 14 mannen. Dit gebeurde in December 1683.

Daar viel verders niet merkelyks voor, onder 't Gouvernement van Sir *Thomas Linch*, 't welk hy omtrent drie jaren behield, en wierdt opgevolgt door Col. *Hender Moleſworth*, een Man van groote achting en eer, die Koning *William* naderhand tot Baronet verhief. Col. *Moleſworth* was Gouverneur, toen hier de tyding van de dood van Koning *Karel* kwam, en van de komſt van Koning *Jacobus* de IIde tot de Kroon. Hy hadt zyn verblyf te *St. Jago de la Vega*, of *Spaniſch Town*, en liet de Koning met alle mogelyke plegtigheit proclameren, hy zelfs aan 't hooft van de Keurlingen voor 's Konings Huis verſchynende. Men hadt daar omtrent eenige groote ſtukken Canon geplant, die men in deze gelegentheit loſchte. Daar van daan ging hy na *Port Royal*, en liet voor 's Konings Huis aldaar, zyn eige regiment op trekken, en deed aan 't hooft van 't zelve een diergegelyke Proclamatie, de welke hy naderhand met vreugde galmen en met oprechter blydſchap, voor Koning *William* deed.

Col. *Hender Moleſworth*, Gouverneur.

De Gouverneur en den Raad zonden aan Koning *James* een zeer getrouw Adrefs van gelukwenfching: dit moet men van de Heeren van de Plantagien zeggen, dat zy byna de eerfte in diergelyke gevallen geweeft zyn, en dat zy zo veranderlyk van humeur zyn geweeft als 't volk in *Engeland* was.

In 't zelve Jaar 1689. raakten de Zeerovers in de Zuid-zee in zeer groote benauwtheit, want aldaar op 't aanporren van de *Indianen* gelant zynde, verlieten hen de laatfte, waar door hun te rugge komft over land afgefneden was, en dat ganfche rot zo door gebrek als door de vyand verging. Een andere troup door Monfieur *Grammont* gecommandeert, nam *Campeche* in, daar zy niet als *Indiaans* koorn vonden. *Grammont* nam een floep behorende aan *Jamaica*, en dwong 't volk om hem te dienen, doch de *Engelfche* zich van eenige wanorder onder de Zeerovers bedienende, ontkwamen het in de nacht.

De Koning van *Vrankryk* het kaapen van deze Rovers verftaan hebbende, zond ftipte orders aan alle deszelfs Gouverneurs in *America*, om alle Commiffien die zy hen vergunt hadden, te herroepen, en verbood hen eenige roveryen meer tegen de *Spanjaarden* of eenige andere Natie te plegen, waar in zy tot die tydt toe waren aangemoedigt geworden.

In 't Jaar 1687. wierdt een Poft Comptoir in *Jamaica* opgerecht, en Mr. *James Wale* Poftmeefter daar van gemaakt, in het zelve Jaar ftelde de Koning *Chriftoffel* Hertog van *Albemarle* als Gouverneur van dit Eilandt aan, die met het Oorlogfchip de *Affiftance*, den 12 September, de Hertogin zyn Gemalinne ook aan boord zynde, van *Spithead* zeilde.

*Chrift.* Hertog van *Albemarle*, Gouverneur.

Zy kwamen in de Barbados in November; in *Jamaica* in January daar aan volgende, en wierden met groote pracht ontfangen. Men zeide dat deze Lord hier na toe als in een zoort van ballingfchap wegens zyn yver tegens het Pausdom gezonden was. Edoch dit fchynt een zeer favorabel zeggen te zyn, want de Hertog van *Albemarle* is nooit zo een Yveraar omtrent Godsdienft geweeft, dat hy 't Hof daar over zou moeyelyk maken, noch een Man van zo een belang in *Engeland*, dat de Regeering eenig nayver wegens hem kon hebben.

De waarheit is dat hy onlangs een groote fomme gelts getrokken hadt, door 't viffchen van Sir *William Phips* na 't zilver, en hy hadt verfcheide ontwerpen om na meer te viffchen gemaakt, de welke hy werkftellig meende te maken, en dacht dat wanneer hy in *Jamaica* was, hy zulks door zyn tegenwoordigheit wel zou konnen voortzetten. Hy hadt ook zo vele fchulden gemaakt, dat het zilver dat Sir *William Phips* hem thuis bracht, niet genoeg was om hem op een effe bodem te ftellen, en hy beelde zich in dat zyn Gouvernement wel wat toebrengen zou om hem te herftellen.

Deze en andere opmerkingen deden hem het Ampt aanvaarden; doch

doch zynde een man van plaisier, was men in verwachting dat die overdaad met de land-lucht gansch niet overeen zou komen, 't welk ook zo gebeurde.

Op Zondag den 19 February 1687. voelde men een aardbeving in *Jamaica*. Zy kwam met schuddingen, waar van 'er drie waren met een kleine tusschenpoos tusschen beide. Zy duurde omtrent een minuut in 't geheel, en was met een klein gedommel verzelt. Men voelde ze in 't algemeen door het gansche Eilandt. Zommige huizen wierden van een gescheurt, en byna geruineert; andere wierden van pannen ontbloot; zeer weinig bleven onbeschadigt, en het volk was overal in een groote verslagentheit. De schepen in de haven van *Port Royal* wierden het ook gewaar, en een dat Oostwaards van 't Eilandt lag, hier uit *Europa* komende, hadt ter zelver tydt zo hy zeide, een *Orkaan* uitgestaan. Iemant te paart rydende hadt het niet gevoelt. Een Heer in die tydt buiten op zyn Plantagie zynde, zag de grond rysen gelyk de baren van de Zee, wanneer de aardbeving daar langs liep, en toen Noordwaards draayde.

De *Spanjaarden* die in dit Eilandt en in de naburige woonen, timmeren hare huizen zeer laag, en zy bestaan alleen uit vertrekken beneden de grond, de muuren van balken gemaakt zynde, de welke zo veel onder de grond begraven zyn als zy 'er boven opstaan, en zulks om 't gevaar te ontgaan, dat andere gebouwen wegens de aardbevingen onderworpen zyn. En Dr. *Sloan* schryft; *Ik heb in 't gebergte barre plekken gezien, de welke de Inwoonders my zeiden, dat de uitwerkingen van aardbevingen waren, alzo eenige stukken van bergen hier en daar neder gestroyt lagen.*

De schrikkelyke aardbeving die 4 of 5 jaren daar na voorviel, maakt dat deze te minder opmerkelyk is.

Terwyl de Hertog van *Albemarle* in *Jamaica* was, vergunde Koning *Jacobus* een Commissie aan Sir *Robert Holmes*, om de Zeerovers in *America* te dempen, en Sir *Robert* bracht te weeg dat 'er een Proclamatie afgekondigt wierdt, *tot het werkelyker dempen van Zeerovers en Kapers in America.* Hy stelde ook aan *Steven Lynch* Schiltknaap, Consul in *Vlaanderen*, om zyn Agent in *Jamaica* te zyn, alwaar hy de boven genoemde Proclamatie bracht, en zond die na de *Spaansse* plaatsen, zo wel in de *Noord-Zee* als na *Panama* in de *Zuid-Zee*, zynde met paspoorten en met al het nodige wegens de Kroon *Spanje* voorzien.

De Hertog leefde niet lang in zyn Gouvernement, en zyn dood meent men verhaast te zyn geweest, zo wel door 't veranderen van wyn, als van 't Klimaat; want komende *Madera* wyn te drinken, die veele graden heeter is als *Fransse* wyn, en niets van de quantiteit verminderende, geraakte hy haast daar door in een ziekte die hem in 't graf bracht.

Een

Een treffelyk Koopman van Londen, noch in leven zynde, een Polis van Assurantie op 's Hertogs leven aangeboden zynde, om die tot een goede premy te ondertekenen, weigerde het, en gaf voor rede, eer dat de Hertog Scheep ging, dat hy *Madera* wyn dronk met de zelve overdaad, als hy *Clairet* gedaan hadt; 't welk wy ook gezegt hebben wegens 't verkorten van zyn dagen na zyn aankomst in *Jamaica*.

Col. *Hender Molesworth*, Gouverneur.

Na de dood van de Hertog van *Albemarle*, wierdt Col. Hender *Molesworth* wederom tot Gouverneur verkooren. Het ligchaam van de Hertog wierdt gebalzemt en na Engeland gebracht, in 't zelve Schip waar mede de Hertogin, tegenwoordige Hertogin van *Montague* na huis keerde.

Daar was tusschen de *Engelsche* en *Spanjaarden*, wegens den Handel in *Negers*, tusschen *Jamaica* en de *Spaansse West-Indiën*, een overeenkomst gemaakt. Dit Tractaat wierdt door *Don Santiago del Castillo* in *Londen* bestiert, en hy wierdt door de Koning van *Spanje* als Commissaris Generaal in *Jamaica* aangestelt, om de *Spaansse* Domeynen in de West-Indien met Slaven te verzorgen.

De Graaf van *Inchiqueen*, Gouverneur.

Koning *William* de IIIde, die toen in *Engeland* regeerde, maakte de *Don* Ridder, die beter by de naam van Sir *James de Castillo* bekent was; en zyn verblyf verscheide jaren in dat Eilandt hield. Syn Majesteit gaf daar 't Gouvernement van aan de Graaf van *Inchiqueen*, die in Mey 1690. scheep ging, en aldaar in behoorlyke tydt aankwam.

Op den 29 July begonnen de Negers omtrent vier hondert sterk, op Mr. *Suttons* Plantagie in het gebergte leggende, te revolteren, en het huis opgelopen, en die geene die 'er het opzicht over hadden gedood hebbende, namen zy 50 musketten, donderbussen, en ander geweer weg, mitsgaders een groote quantiteit buskruit en kogels; vier kleine veldstukken, en andere voorraad, en na de naaste Plantagien trekkende, doodeden zy den Opziender, en begeerden dat de *Negers* die daar waren, zich by hen zouden voegen, doch deze hielden zich in de bosschen verborgen. Als wanneer zy te rugge keerden, en maakten toestel om zich in Mr. *Suttons* groote huis te verdedigen.

Aanstonts wierdt 'er allarm in de naastgelege kwartieren gegeven, en 50 ruyters en voetknechten trokken tegen hen op. In hun voorttrekken wierden zy door andere partyen versterkt, de welke te zamen een goed Corps van manschap uitmakende, tasteden zy de *Negers* de volgende dag aan; de laatste trokken na de zuykker-rietten, die zy overal daar zy kwamen aanstaken, doch een Party van *Blanke* op haar achter-hoede gevallen zynde, sloeg hen op de vlucht, en vervolgde ze eenige mylen ver. Vele van de zwarten wierden gedood, en 200 van hen wierpen het geweer ter neer, en gaven zich over. De rest wierdt naderhand gedood of gevangen, en de voornaamste Aanleggers

gets van deze muytery wierden gehangen, gelyk als zy het verdient hadden.

In 1691. zond de Lord *Inchequeen* de Oorlogſchepen de *Swan* en *Guernſey* met de *Quaker* Ketch en een gehuurt koopvaardy Schip, om zo het mogelyk was, alle *Franſſe* ſchepen, die zy op de Kuſt van *Hiſpaniola* vinden zouden, van het Eilandt van *Arſch* tot *Port à Point*, mitsgaders hunne Volkplantingen aan ſtrand te vernielen.

Mr. *Obrian* commandeerde *en Chef* in deze Expeditie, waar toe negen hondert ſoldaten gebruikt wierden, en hoewel de uitkomſt de verwachting die 'er 't volk van hadde, niet beantwoorde, namen en vernielden zy evenwel verſcheide *Franſſe* ſchepen, en op de Kuſten landende, brachten zy den vyand eenige ſchade toe, doch nauwlyks genoeg om de koſten goet te maken.

De ſchrikkelykſte ellende die dit Eilandt of miſſchien eenig ander ooit overgekomen is, was de droevige aardbeving die de 7 Juny 1692. gebeurde; een zeer verbaaſt en vervaarlyk Oordeel van den Almachtige. Want zonder in een natuurlyke afweiding van zulke wonderbaarlyke *Phenomena* van de natuur te willen treden, vereyſcht onſe Godsdienſt in alle diergelyke gevallen, dat wy het oog op den Almogende houden, den groote Rechter van 's Menſchen herten, zo wel als naauwkeurige Naſpeurder van hunne wegen, en dat wy ziende hoe dat hy met andere op zo een buite gewone wyze te werk gaat, ons zelve daar uit een ſtrenge les van berouw en leetwezen voorhouden.

Het begon tuſſchen 11 en 12 uuren voor de middag, en ſloeg 9 tenten van *Port Royal* neer in de tyd van twee minuten, en alle aan de Werf-kant, in de tyd van een minut; zeer weinig wierden aan die kant verſchoont.

Men heeft kort daar aan iets zeer opmerkelyks, daar van door zeker Heer in *Lowthorps* Verkorting geſchreven gezien, luydende. *Ik heb al myn volk en goederen verlooren, myn vrouw en twee mannen, M. B. en haar dochter. Een blanke meyd is het ontkomen, die my verhaalde dat haar Juffrouw in haar Kamer was, twee verdiepingen hoog, en zy wierdt na de ſolder gezonden, daar Juffr. B. en haar dochter waren, toen zy de aardbeving voelden, en zy bad haar, haar kind op te nemen en heen te gaan; doch weder kerende, vond zy het water aan de top van de trappen van de ſolder, want het huis zonk recht neer, en is by de 30 voeten onder water. Myn zoon en ik gingen dien morgen na* Luguania. *De aardbeving kwam ons half wegen over, tuſſchen die plaats en* Port Royal, *daar wy nu overſtroomt waren geworden door een ſnelle rollende zee, zes voeten boven de oppervlakte, zonder eenige wind. Genoodzaakt zynde na* Liguania *te gaan, vonden wy alle de huizen met de grond gelyk, en geen eene plaats om onſe hoofden neer te leggen, als in Neger-hutten. De aarde continueerde te ſchudden den 20 Juny,* 5 of

 6 *ma-*

*6 malen in 24 uuren, en dikwils te beeven; een groot gedeelte van het gebergte viel om verre, en zulks geschiet noch dagelyks.*

Alle de werven te *Port Royal* zonken in eene reis neer, en verscheide Kooplieden verdronken met hunne Familien en goederen, waar onder was een boezem vrient van de Historie Schryver, Mr. *Joseph Heminge.* Men zag haast verscheide vademen water daar de straat gelegen hadt, en alles was zodanig overstroomt, nevens de Kerk die 'er was, dat het water zo hoog stond als de bovenste vertrekken van de huizen die blyven staan waren. De aarde wanneer open ging, zwelgde menschen in, die in andere straten weer te voorschyn kwamen, zommige in 't midden van de have, en echter behouden wierden, doch ter zelver tyd raakten twee duyzend *Blanke* en *Swarte*, in deze Stad om hals. In het Noorden, zonken meer als duyzend morgen lands en 13 menschen die 'er op waren. Alle de huizen wierden door het gansche Eilandt neergeslagen, en de Inwoonders die 'er over bleven, wierden genootsaakt om zich in hutten te onthouden. De twee groote bergen aan den ingang omtrent 60 mylen gaans, storten neer onder malkander, en stopten dus de rivier op, zo dat ze een gansche dag van die plaats tot aan de *Ferry* droog lag, waar door een meenigte van visch gevangen wierdt, 't welk de bedrukte zeer wel te passe kwam.

Te *Yellows* spleet een groote berg van een, en viel op 't vlakke land, bedekte verscheide woningen, en dodede 19 *Blanke.* Een persoon met name *Hopkins*, wierdt zyn Plantagie een halve myl van de plaats verzet, daar ze te voren gestaan hadt. Het water van alle wellen liep op, van eene vadem tot ses, en sprong 'er zelfs boven uit, door de hevige beweging van de aarde.

Door een ander Verhaal krygen wy een levendig en bedroeft denkbeeld van dit beschryelyk Oordeel. De Schryvers eige woorden zullen het beste genoegen geeven, zo als wy die in een Brief in 't boven verhaalde Tractaat vinden. *Tusschen* 11 *en* 12 *uuren* (zegt hy) *voelden wy de herberg, daar wy toen in waren, schudden, en zagen de stenen van de vloer oprysen. Ter zelver tydt hoorden wy een stem op de straat roepen;* een aardbeving, *en aanstonts liepen wy uit het huis, en zagen dat alle menschen de handen opheften, en God om hulp aanbaden. Wy liepen vast voort langs de straat, en aan ieder zyde van ons, zagen wy dat eenige huizen ingezwolgen, en andere tot een steenhoop neergeslagen wierden, 't sand in de straat ryzende gelyk de baren van de Zee, alle menschen die 'er op stonden, op lichtende, die aanstonds in holen wegzonken. Ter zelver tydt kwam een watervloed inbreeken, en wentelde deze arme zielen over en weer: eenige vatteden de balken van de huizen, andere wierden in 't sand gevonden, wanneer 't water afgelopen was, hun armen en beenen uitstekende. Sestien of achtien van ons die dat onaangenaam gezicht voor hen hadden, stonden op een klein stukje lands, 't welk God zy geloost,*

*looft, niet weg zonk. Zo haast de hevige schudding over was, was een ieder begeerig om te weeten of 'er noch iemand van zyn familie in 't leven was. Ik deed myn best om na myn huis te gaan over de puynhopen van de huizen die op 't water dreven, maar ik kon niet. Op 't laatst kreeg ik een Cano, en roeyde daar mée aan de kant van de zee na myn huis, waar ik verscheide mannen en vrouwen zag op wrakken in zee dryven. Ik nam 'er zo veel in de Cano als 't mogelyk was, en roeyde noch voort, tot dat ik kwam daar ik dacht dat myn huis gestaan hadt, doch ik vernam noch myn vrouw noch niemant van de familie. De volgende morgen ging ik van 't eene schip op 't ander, tot dat het eindelyk God geliefde, dat ik myn vrouw en twee van myn Neegers vond. Zy zeide my dat toen zy voelde dat het huis schudde, zy 'er uit liep, en al die 'er in waren, toeriep het zelve te doen. Zy was 'er zo haast niet uit, of het sand rees om hoog, en haar Negerin haar by 't lyf vattende, zakten zy beide in de aarde, wanneer op 't zelve oogenblik, het water in kwam, hen over en over deed wentelen, tot dat zy eyndelyk een balk vatteden, waar aan zy bleven hangen, tot dat 'er een boot van een* Spaans *schip afkwam die haar innam.*

De huizen van de *Jode* straat tot aan het *Borstwerk* wierden alle neergeslagen, uitgezondert 8 of 10 van de *Balcony*, die boven het water staan bleven.

Zo haast als de hevige aardbeving over was, ging het Bootsvolk aan 't plonderen van die huizen, en onder de plondering vielen 'er een of twee op hunne hoofden door een twede aardbeving, waar door zy 't leven verloren.

Wanneer de eerste groote schudding over was, begeerde de Predikant dat al 't volk hare gebeden by de zyne zou voegen, waar onder verscheide *Joden* waren de welke knielden, en beantwoorden die begeerte, en men hoorde hen in die extremiteit de naam van Jesus aanroepen.

Verscheide schepen en sloepen sloegen om, en vergingen in de have. Onder andere was 'er een oorlogschip genaamt de *Swan* Fregat, dat by de Werf lag om gekielhaalt te werden. De hevige beweging van de Zee en 't zinken van de Werf, wierp het over de toppen van verscheide huizen, en passerende het huis van eenen *Milord Pike*, viel 'er een gedeelte van 't huys op de Kajuit van 't Schip; en waar door het zelve nochtans niet omsloeg, zo dat het naderhand tot behoudenis van veele honderden haar leven diende.

Een groot en schrikkelyk geraas wierdt 'er in 't gebergte gehoort, in zo verre dat het veele *Negers* die van hunne Meesters weggelopen waren, en verscheide maanden afweezig waren geweest, een schrik op 't lyf joeg, en weder 't huis deed komen. Het water dat uit de bergen van de *Zoutpannen* kwam, vloeyde met eeñ groot gewelt op 20 of 30 plaatsen te gelyk, t' eene sterker dan 't andere, want op 8 of

10 plaatſen liep het met zulke hevigheit uit, dat wanneer men zo vele ſluizen te gelyk open gezet hadt, zou het met geen grooter gewelt hebben kunnen uitſtromen, en de meeſte tot 6 of 7 ellen hoog aan de voet van de berg; 3 of 4 van de minſte waren by de 10 of 12 ellen hoog. De *Zout-pannen* wierden aanſtonts overſtroomt. De bergen tuſſchen *Spaniſch Town* en *Sixteen Mile Walk*, of 16 mylen gaans, zo als de weg langs de rivier legt, waren byna lynrecht omtrent half wegen. Deze twee bergen waren aan een gevoegt, waar door de paſſagie van het water geſtopt wierdt, 't welk een andere doortocht gedwongen was te zoeken, en zulks voor het meerendeel tuſſchen de Boſſchen en Velden geweeſt is.

Acht of negen dagen verliepen eer 't volk daar eenige verlichting van kreeg, waar uit de menſchen beſlooten, dat het gelyk *Port-Royal* gezonken was, en de gedachten kregen om zich na een ander gedeelte van 't land te begeven.

De bergen langs de rivier waren zodanig tot puinhopen geworden, dat alle menſchen genoodzaakt wierden over *Guanaboa* na *Sixteen Mile Walk* te gaan. Het wêer was na de aardbeving veel heter dan te voren, en men vernam zo een ontelbare menigte *Muskettoes*, dat men diergelyke zedert dat het Eilandt is bewoont geweeſt, niet gezien hadt. Een groot gedeelte van de bergen te *Yellows* ſtorten neer, namen alle bomen die op de weg ſtonden met zich, en begroeven ganſchelyk een Plantagie die aan de voet van de zelve was. Het zand in *Port-Royal* krakende en zich in verſcheide plaatzen openende, verzwolg het volk dat op verſcheide plaatſen ſtond, en 't water borrelde uit het zand op, waar door vele menſchen overſtroomt wierden.

De huizen die noch waren blyven ſtaan, bevond men zodanig geſcheurt, dat weinig in ſtaat wierden geoordeelt om 'er veilig in te kunnen woonen, en de meeſten bleven naderhand een jaar ledig ſtaan.

De ſtraaten die naaſt aan de waterkant waren, zyn de beſte van de ſtad geweeſt, vol van ruime pakhuizen, ſchoone gebouwen, en gemakkelyke werven, naaſt de welke ſchepen van 700 ton konden leggen, en hare lading loſſchen. Hier woonden de voornaamſte Kooplieden, en nu helaas! is 'er 6, 7 en 8 vadem water.

Het gedeelte dat blyven ſtaan is, was een gedeelte van het eynde van die hoek lands, 't welk in zee uit ſteekt, en deze have maakt, aan 't einde van 't welke het Fort ſtaat, niet neer geworpen, maar door de aardbeving zeer ontreddert; het welk naderhand een volkomen Eilandt wierdt.

Het geheele ſtuk lands van het Fort na de palliſſaden of het ander einde van *Port-Royal* na het Land, zynde meer als een vierde van een myl groot, raakte weg door de aardbeving, en is nu ook met

al;

al de huizen die 'er zeer na aan malkander opftonden, nu teenemaal onder water. Dit ftuk lands was in 't eerft niet als zand, 't welk door het aanbrengen van hout en puyn, zoetjes en zachjes uit de zee is aangewonnen, die het zelve op eenmaal weer ingeflokt heeft. Op dit zandige hoek lands, hadden de Inwoonders groote en zwaare fteene huizen gezet, welkers gewicht op zo een lichte grond veel tot hun val by bragt, want de grond gaf zig niet verder mee, als zo verre als 'er de huizen op ftonden, en niet verder.

De fchudding was zo hevig, dat ze de menfchen op hare knien deed vallen, en zomtyds op hun aangezichten, wanneer zy langs de ftraat liepen om voor hare behoudenis zorg te dragen, en men kon nauwlyks op zyn beenen blyven ftaan.

Een ganfche ftraat daar zeer veel huizen na de aardbeving waren blyven ftaan, was toen twee malen zo breed als te voren, en in verfcheide plaatfen kraakte de grond en opende en floot zich fchielyk en vaft.

De Majoor *Kelley* van dit Eilandt heeft verhaalt, dat hy 2 of 300 van deze openingen op een tydt gezien heeft, in zommige van dewelke vele menfchen bedolven wierden. Zommige wierden door de aarde by 't middellyf gevat, en dood gekneuft, en van andere zag men alleen de hoofden boven de grond uitkomen. Zommige wierden geheel ingeflokt, en wederom door een groote menigte water weder op geworpen, terwyl dat andere neer gezonken, en nooit meer zyn gezien geworden. Deze waren de kleinfte openingen, de grootfte flokten groote huizen in, en uit eenige van de zelve liepen heele rivieren, fpuytende tot een zeer groote hoogte in de lucht, verzelt met een kwade ftank, en een leelyke reuk. De lucht die te voren helder en blaauw was, wierdt in de tydt van een minuut duyfter en roodachtig, by een gloeyende heeten oven te vergelyken. Het vallen van de bergen maakte een afgryzelyk geraas, en men hoorde een fchrikkelyk gedommel onder de grond.

Terwyl de Natuur tegens deze ftuypen te worftelen hadt, liepen de menfchen bleek en bevende na boven en beneden, en zodanig met fchrik bevangen, dat zy eerder na geeften geleken, zich niet anders verbeeldende of de jongfte dag was voor handen.

De fchudding was fterker op 't land als in de ftad, alwaar meer huizen bleeven ftaan, als in al de reft van het Eilandt. De menfchen konden in andere plaatfen niet op hunne beenen ftaan, maar vielen op hun aangezichte neer, en ftrekten armen en beenen uit om grooter kwaad voor te komen, zo als zy door de aardbeving gevallen waren. Daar bleef op *Paffage* Fort geen een huis ftaan, maar een te *Liguania*, en geen te St. *Jago*, uitgezondert eenige lage huizen door de leuye *Spanjaarden* gebouwt. In verfcheide plaatfen fpoude de aarde op een zeer wonderbaarlyke wyze. Aan de Noordzyde

 wier-

wierden de Planters huizen met het grootste gedeelte van hunne Plantagien ingeslokt, huizen, menschen, boomen, en alle in eene openinge, zo dat men toen een meir van over de duysend morgen lands zag, dat naderhand op droogde, en daar is niet het minste overblyfzel overig van huizen, boomen, of iets dat 'er te voren gestaan hadt.

In het district van *Clarendon*, 12 mylen van de zee, waren groote openingen en spuyting van water. Vele teekenen daar van zyn tot op deze dag over gebleven. In de bergen waren de hevigste schuddingen van alle, en het is een algemeen gevoelen, dat hoe nader aan de bergen, hoe grooter de schudding is. De *blaauwe bergen* leden het meest, en gaven twee maanden na malkander zo lang de schudding duurde, van haar een naar en afgryſſelyk gedommel met Ecchos verzelt. Een gedeelte van 't gebergte niet ver van *Yellows* na dat het verscheide sprongen gemaakt hadt, overstroomde een gansche familie en een groot gedeelte van een Plantagie, leggende een myl daar van daan, en een brede hooge berg niet ver van *Port Morant*, is gansch ingezwolgen, in welkers plaats nu een groot meir van 4 of 5 uuren te zien is.

Zommige waren van gevoelen dat de bergen ietwes gezonken waren, het is altyd zeker dat hare fraayheit verandert is, want daar ze pleegden altyd groen te zyn, daar meer als de helft van het gezicht nu dor legt. En hoe kan het anders zyn, daar ze zo aangetast en gedraayt zyn, en zo een menigte van bomen ontwortelt, en in zee door de aardbeving geworpen zyn, waar op men bereekent heeft, dat te voren hondert duizenden van oxhoofden zomtyds gedreven hebben.

Eenige beelden zich in dat het gansche Eilandt iets gezonken is, andere dat *Port Royal* een voet gezonken is, en verscheide wellen in *Legany* hebben op 2 à 3 voeten na zo langen touw niet van noden om water te krygen, als voor de aardbeving.

Het water in de have van *Port Royal* rees schielyk met zo een vreemde ontroering, dat het als in een storm opzwol; men zag 'er schielyk hoge golven, die met zulk een geweld over malkander rolden, dat zy de meeste schepen van hare ankers deden spoelen, hunne kabels in een oogenblik aan stukken slaande.

Capiteyn *Phips* en een ander Heer, die ten tyde van de aardbeving te *Legany* aan de zee kant waren, zagen dat de zee zo verre van 't land afweek, dat men de grond droog zag ter distantie van 2 of 300 ellen, en men zag 'er ook verscheide visschen leggen. De Heer die by hem was liep 'er na toe, en nam 'er eenige op; doch in de tydt van een minuut of twee, kwam de Zee wederom, en overstroomde een gedeelte van 't strand. Te *Yall-House* week de Zee meer als een myl af. Men reekent dat 'er by de drie duyzend menschen in alle gedeeltens van het Eilandt vergaan waren.

Na

Na de groote schuddingen, gingen die het ontkomen waren, aan boord van de schepen die in de have lagen, ten minste zo veel als 'er zich in konden bergen, en eenige bleven 'er over de twee maanden, de schuddingen gedurende al die tydt zo hevig en menigvuldig geweest zynde, dat zy het niet dorsten wagen om aan strand te blyven. Andere gingen na *Kingston*, alwaar zy wegens de eerste zuivering van de grond, en 't weinig gerief dat 'er by der hand was (de hutten van takken opgetimmert zynde, en niet in staat om 'er de regen uit te houden, de welke in groote menigte buiten gewoonte op de aardbeving volgde) nat en vochtig, behoorlyke medicynen en alle nooddruft ontbeerende, ellendig stierven. Daar was ook een algemeene ziekte, die men oordeelde dat ontstond uit de kwaadaardige dampen die de veelvuldige openingen van 't aardryk, over 't gansch Eilandt opgaven, invoegen dat 'er weinig waren die niet ziek wierden, want men reekent dat 'er drie duysend menschen weg gerukt wierden, 't grootste gedeelte uit *Kingston* alleen, 't welk nu noch geen zeer gezonde plaats is. Daar en boven, de groote meenigte van lyken die van de eene zyde van de have tot aan de andere opkwamen, zo als de Zee en Land winden hen daar na toe dreven, en zomtyds tot een hondert of twee op eene hoop; kan ook wel iets tot de ongezontheit van het Eilandt bygebracht hebben. De helft van de menschen die het op *Port Royal* ontkomen waren, stierven te *Kingston*, daar men 500 graven in de tydt van een maant gegraven hadt, hoewel 2 of 3 in een graf geworpen wierden.

De Vergadering beval dat men alle jaren, den 7 Mey, een Vast- en Bede-Dag zou vieren, ten ware het op een Zondag viel, als wanneer men de volgende dag zou nemen, ter gedachtenisse van deze droevige aardbeving.

Het verlies dat de Kooplieden zo in *Jamaica* als in *Engeland* daardoor leden, was vry grooter als 't geene men voorwend dat de Inwoonders van de Zuid-Eilanden geleden hebben: Evenwel hebben zy nooit om eenige onderstand gesolliciteert; 't is waar dat zy niet door de vyand geleden hebben. Niettemin had de Vergadering consideratie voor eenige van hen, als in 't byzonder voor Mr. *Benjamin Way*, Mr. *Joseph Sergeant*, Mr. *William Hutchinson*, Mr. *Francis Hall*, en Mr. *Edmond Edlyne*, de welke groote sommen aan accyns verschuldigt waren, wegens een groote menigte wynen die door de aardbeving vernielt waren, en door een Acte van 't betalen van die sommen uit dien hoofde spruitende, verschoont wierden.

Deze ramp was de eenigste niet die 't land overkwam; want omtrent de zelve tydt landden de *Fransse* met 300 mannen aan de Noordzyde van het Eilandt. Waar op het oorlogschip de *Guernzey* en verscheide sloepen tegen hen gezonden wierden. Zy verjoegen de vyand, brandden hunne schepen en namen of vernielden al hare manschap,

ſchap, zo te water als te land, uytgezondert 18 mannen die het in een ſloep ontkwamen.

Eenige tydt na dat 'er tyding van de eerſte groote aardbeving in *Jamaica* gekomen was, liep 'er een ſterk gerucht in *Londen*, dat 'er een tweede voorgevallen was, waar door 't grootſte gedeelte van het Eilandt, en de meeſte Inwoonders te grond zouden gegaan zyn, en al die daar belang by hadden, waren in de uitterſte verſlagentheit; doch met de eerſte brieven van daar vernam-men dat het valſche en grondeloze geruchten waren.

Sir *William Beeſton*, Gouverneur.

De Lord *Inchequeen* in dit Eilandt geſturven zynde, geliefde het zyn Majeſteit daar op in October, 1692. Col. William Beeſton Luytenant Gouverneur, en als Commandeur *en Chef* van 't zelve, aan te ſtellen. De nieuwe Gouverneur wierdt door de Koning ook Ridder geſlagen.

Sir *William* ging aan boord van de *Falcon* Fregat, en arriveerde den 9 Maart 169⅔. in *Jamaica*, alwaar hy zich beyverde met het verhelpen van verſcheide misgrypingen, die gedurende 't beſtier van de Lord *Inchequeen* in 't Gouvernement aldaar ingeſloopen waren.

In November 1693. wierdt het oorlogſchip de *Mordaunt* Convoyer van een vloot koopvaardy Schepen, van *Jamaica* na huis de wil hebbende, op de rotſen by 't Eilandt van *Cuba* geſmeeten, en verging, maar alle de manſchap wierdt behouden.

Dit jaar ſtelde de Vergadering Agenten aan om hunne zaaken in *Engeland* te beſolliciteren, de welke waren, Mr. *Gilbert Heathcot*, Mr. *Bartholomew Gracedieu*, en Mr. *John Tutt* Kooplieden van *Londen*, en men beval 450 l. te lichten, en die wierden hen geremitteert tot het beſolliciteeren van de publyke zaaken van *Jamaica*. Men ſtelde ook Commiſſariſſen in het Eilandt aan, tot het waarnemen van dat Agentſchap, de welke waren;

*Samuel Bernard*,
*Nicholas Law*,
*James Bradſhaw*,
*William Hutchinſon*,
*Thomas Clark*,
*James Baniſter*,
*Modiford Freeman*,
} Schiltknapen.

Het jaar daar aan, kreeg de Gouverneur Sir *William Beeſton* tyding, dat vier *Franſſe* oorlogſchepen het hier boven aangehaalde *Falcon* Fregat genomen, en te *Petit Guaves* opgebracht hadden, alwaar de vyand toeſtel maakte om iets tegen dit Eilandt te ondernemen. Want door verſcheide qualyk gezinde menſchen aangezet zynde, om dit te overrompelen, hadden zy beſlooten om hun deſſeyn werkſtellig

te

te maken, hebbende een verſterking gekregen door de aankomſt van drie oorlogſchepen uit *Vrankryk*, ieder 50 ſtukken voerende; van welken aanſlag Sir *William Beeſton* de eerſte gewiſſe kondſchap door Capt. *Elloit* gekregen hadt, de welke te *Petit Guaves* gevangen zynde, 't geluk hadde van daar van daan te ontvluchten, en kwam te *Port Royal* den laatſte Mey 1694. met noch twee andere perſoonen in een Canoo, daar geen menſch meer in kon.

Op deze tyding liet de Gouverneur Sir *William Beeſton*, de Raad vergaderen, en men nam zulke reſolutien als men beſt oordeelde om zich in goet poſtuur te ſtellen, en om hen wel te ontfangen. Men gaf order dat de meeſte macht van 't Eilandt omtrent *Port Royal* poſt zou vatten.

Den 17. Juny kwam de Franſſe vloot in 't gezicht, beſtaande uit de drie oorlogſchepen hier boven vermelt, verſcheide Kapers, ſloepen, en ander klein vaartuig; in alles omtrent twintig zeilen, door Mr. *Du Caſſe* de *Franſſe* Gouverneur van *Hiſpaniola* gecommandeert. Acht van hen bleven omtrent Port *Morant*, en 12 zeilen ankerden in *Cow-Baay* 7 uuren Noordwaards van *Port Royal*, alwaar zy met hun volk landeden, plonderden en verbrandden al wat hun voorkwam, verſcheide mylen ooſtwaards aan; doodden 't Vee, dreven verſcheide kudden van ſchapen in de huizen, en ſtaken 'er dan de brand in, zo dat ze de onmenſchelykſte wreedheden pleegden. Zy pynigden verſcheide gevangens die zy kregen, andere in koelen bloede vermoordende, na dat die twee dagen lang kwartier hadden gehadt. Zy lieten verſcheide vrouwen door de Negers verkrachten en de lyken weder op graven, want zo zyn de *Franſſe* als zy Meeſters zyn. Zy hadden beſlooten om 't zelve in andere gedeeltens van 't Eilandt te doen, en gedurende hun verblyf te *Port Morant*, zonden zy 5 of 6 ſchepen na de Noordzyde, alwaar zy te St. *Mary* en *St. George* landeden; doch op 't zien van eenige troupen die derwaards gezonden wierden, trokken zy te rugge, en keerden na hunne vloot.

Den 21. de wind zeer ſterk door wayende, gingen de ankers van 't Admiraalſchip door, waar op Monſieur *Rollon* was; welk ſchip toen in de diepte lag, en in geſelſchap van een ander afdreef, zo dat hy by de vloot niet weer kon komen, doch zettede het door na *Blakfield*-Baay, na het Weſt-einde van dit Eilandt, alwaar hy 60 mannen aan land zettede; waar op de Majoor *Andreſs* die daar gelaten was, om voor die geweſten zorg te dragen, op hem aanviel, doodede verſcheide van hen, en de reſt liep zo ſchielyk na hunne ſchepen, dat zy hun voorraad achterwegen lieten. Zo haaſt zy het anker konden lichten, weg zeilden.

De vyand te Port *Morant* zo veel kwaad gedaan hebbende als hy kon, zeilde hare ganſche vloot den 16. July van daar. De 17. 's morgens kwamen eenige van hen in 't gezicht van *Port Royal*, en 's achter-

termiddags, gingen zy alle wederom in *Cow* Baay ten anker leggen, en om de *Engelsche* op te houden, landden zy met hun volk zeer spoedig, en staken vuren op langs de Baay; maar 's nachts keerden zy alle na hunne schepen, waar in zy zich begaven, en den 18. zag men hen van Port *Royal* Westwaards aan zeilende, waar uit besloten wierdt dat zy het oog op *Carlisle* Baay in *Vere* hadden; en om te beletten dat zy de zelve schade niet doen zouden als te Port *Morant*, wierden aanstonts twee Benden ruytery die weg op gecommandeert, mitsgaders het regiment van St. *Catharine*, een gedeelte van 't regiment van *Clarendon* dat in de Stad lag, en een gedeelte van 't regiment van St. *Elisabeth*, 't welk op weg lag. De *Fransse* ankerden in *Carlisle* Baay dien achtermiddag, en de volgende morgen landden zy met 14 of 1500 mannen, de welke een Borstwering aantasteden, dat door 200 *Engelsche* verdedigt wierdt. Aan weerzyde wierdt een tydt lang groot vuur gemaakt; maar de laatste ziende, dat het werk niet behouden kon werden, trokken eindelyk af, en weder over de rivier, na dat ze vele van de vyand gedood hadden. In deze Actie wierden Col. *Clayburne*, Luytenant Colonel *Smart*, Capt. *Vassal* en de Luytenant *Dawkens* gedood; en Capt. *Dawkens*, Capt. *Fisher* en eenige andere Officieren wierden gekwest. Ter zelver tydt trokken 4 of 5 compagnien te voet, en eenige ruytery op de *Fransse* aan. De *Engelsche* niettegenstaande dat zy de nacht te voren 30 mylen gemarcheert hadden, en zeer vermoeyd waren, vielen met zo veel dapperheit op de vyand aan, dat zy niet alleen 't vervolgen van de *Engelschen* die de borstwering verlaten hadden, deden staken, maar namen zelfs de vlucht. Hier wierden vele van de *Fransse* gedood, als mede eenige *Engelsche*, en Capt. *Bukestead*, en andere Officieren wierden gekwest.

Den 20. en 21. vielen 'er eenige schermutzelingen tusschen kleine partyen voor. Den 22. kwam de vyand aan een steene huis, behorende aan Mr. *Hubband*, en tasteden het zelve aan. Daar waren 25 mannen van binnen, die verscheide *Fransse* doodden en kwetsten, waar onder eenige Officieren van aanzien waren. De Majoor *Lloyd* van dit treffen gehoort hebbende, trok met eenige ruytery en voetvolk tot onderstand van 't volk van Mr. *Hubbard*, en kwam noch in tyds om hem de vyand te helpen verjagen, de welke besflooten hadt de volgende dag een nieuwe kans te wagen, en zulks met een sterker party en canon. Op welke tyding Majoor *Lloyd* 50 mannen in Mr. *Hubbards* huis deed trekken, en de rest van de *Engelsche* wierden in een hinderlaag geleyt, in verwachting dat de *Fransse* volgens hun voorgeven, de storm zouden hervatten; doch de vyand veranderde van resolutie, en vindende dat zy veel van hare manschap verloren hadden, als mede verscheide van hun beste Officieren, en dat zy niet dieper in 't land konden trekken, gingen zy alle de volgende nacht wederom aan boord, en de 24. hare gansche Vloot onder zeil.

Mon-

Monsieur *du Casse* spoede zich met 2 of 3 schepen meer, zo veel als hy kon na huis, en 17 zeilen kwamen in Port *Morant* om hout en water te halen, 't welk zy met alle mogelyke spoed verrichteden. Den 28. zetteden zy de meeste gevangens die zy hadden, aan strand, en zeilden mede na huis.

De *Fransse* hadden volgens 't zeggen van de gevangens die van hen te rug gekomen waren, over de 350 mannen in verscheide schermutzelingen die zy met de *Engelsche* gehadt hadden verloren, behalven vele die van ziekte gesturven waren; zo dat hun gansch verlies op 700 mannen, terwyl zy in dit Eilandt geweest waren, geschat wierdt. Aan de zyde van de *Engelsche* waren hondert, zo Christenen, Joden en Negers gedood en gekwest.

Capt. *Elliot* die de Gouverneur van de voorgenome Expeditie van de *Fransse* verwittigt hadt, kreeg door order van Koning *William*, een Medaille met een Ketting, ter waarde van hondert ponden; en vyfhondert ponden aan gelt; en aan ieder van de gene die met hem ontvlucht waren, wierdt tot een beloning voor hare goede dienst, vyf ponden vereert. Voorts beval zyn Majesteit, dat Capt. *Elliot* aan de Lords Commissarissen van de Admiraliteyt gerecommandeert zou werden, om een bediening ter zee te hebben.

De Raad en de Vergadering zonden een Adress over, die aan de Koning overgelevert wierdt; waar by zy *hare dankbaarheit* te kennen gaven, *over zyn Majesteyts Koninglyke zorg over hen, in het spoedig derwaards behoorlyke hulp en onderstand te doen zenden, tot verdediging en veiligheit van hunne persoonen en goederen, tegens een wreet en barbarisch vyand; de welke in zyn laatste aanslag op dat Eilandt geen ander voordeel verkregen hadt, als 't geen aan de ongelykheit van hun getal, en niet aan de dapperheid van hunne manschap te wyten was, 't welk inzonderheit gebleken was in 't verbranden van verlate Plantagien, het vermoorden van gevangens in koelen bloede, en 't vrouwvolk onwaardiglyk handelende.*

De Koning gaf order dat een Corps troupen onder 't bevel van Col. *Lillington* na *Jamaica* gezonden zou werden; alwaar hy in 't Jaar 1694. met omtrent 1200 mannen aan kwam. De Gouverneur zo een kloeke versterking gekregen hebbende, besloot zich over de *Fransse* wegens hare gepleegde onmenschelykheit in de laatste inval te wreeken. De *Swan* Frigat wierdt na *Hispaniola* afgevaardigt, met een Agent om met de *Spanjaarden* wegens het aantasten van de *Fransse* in dat Eilandt, de nodige maatregels te beramen, en Capt. *Wilmot* Commandeur van een Esquader oorlogschepen toen in *Jamaica*, zeilde na St. *Domingo*, met Col. *Lillington*, de landtroupen aan boord hebbende. Toen zy daar kwamen, wierdt besloten dat de Gouverneur van St. *Domingo* met de *Spaanjaarden* na *Manchaneel Baay* zou voorttrekken, aan de Noordzyde van *Hispaniola*, alwaar hy de schepen zou vinden. Ingevolge

van dien, zeilde Capt. *Wilmot* na *Cape Francis*, en Coll. *Lillington* landde met zyn volk omtrent drie uuren van de Kaap, en Capt. *Wilmot* ging met zyn oorlogſchepen binnen een musketſchoot van 't Fort leggen. Den 18. de *Engelſche* dicht onder 't land komende, brandeden de vyand met groot-en klein ſchietgeweer geweldig op hen los, 't welk door de ſchepen beantwoort wierdt, waar op men beſloot dat zo haaſt de land macht aan de eene zyde van de ſtad zou konnen voorttrekken, het zeevolk het aan de andere zou beſtormen, terwyl de ſchepen 't Fort zouden beſchieten.

Capt. *Wilmot* ging dien avont met verſcheide booten uit, om een bekwame plaats tot landen uit te zoeken, en dicht aan een Baay gekomen zynde, ſchoot een Party volk dat in een hinderlaag was, ſterk op de *Engelſche*, doch zonder een man te dooden.

De volgende avont ging hy met meerder macht uit, 't welk de vyand vernomen hebbende, en gelovende dat hy voet aan land ging zetten, lieten zy het Fort ſpringen, verbrandden de Stad, en namen de vlucht in de nacht, achterlatende op de Batteryen van 't Fort en de Borſtweering, meer als 40 ſtukken canon.

De *Engelſchen* trokken de volgende dag in de Stad, en vonden daar een goede buyt. Daar na beſlooten zy *Port Paix* aan te taſten, daar Capt. *Wilmot* eenige dagen bleef ſtaan, om de komſt van de land macht af te wachten, de *Engelſche* en *Spaanſſe* troupen derwaards te land trekkende. Eer dat zy opkwamen, landde Capt. *Wilmot* met een party matroozen omtrent vyf mylen Ooſtwaarts van *Port Paix*; alwaar hy wegens een hinderlaag eenige tegenſtand vond; doch hy dwong wel haaſt de vyand om 't haze pad te kiezen, en hy verbrandde en vernielde de Plantagien tot naby het Fort, daar de *Franſſe* na toe vloden, waar op de matrooſen aan boord van hunne ſchepen keerden.

Capt. *Wilmot* verſtaan hebbende dat de landmacht naby *Port Paix* gekomen was, landede wederom met 400 matrooſen. De vier volgende dagen wierden meeſt beſteed om 't Canon-en mortieren aan land te brengen.

Den 21. zeilden de oorlogſchepen Weſtwaards aan van het Kaſteel, en brachten noch al meer ſtukken canon aan land. Den 22. wierpen de *Engelſche* een Battery op een hoogte, en begonnen de zelven avont daar mede te ſpeelen. De volgende dag begonden zy een andere Battery, die zy den 27. voltrokken. Beyde brachten den vyand groote ſchade toe, en maakten een groote bres in 't Kaſteel.

Den 3 July 's nachts, wierden Col. *Lillington* en Capt. *Wilmot* onderrecht, dat de *Franſſe* voornemens waren het Kaſteel te verlaten, zo als zy ook deden ten getale van 310. behalven 200 gewapende Negers, en 150 zonder wapenen. Doch de *Engelſche* en de *Spanjaarden* die gereet waren om hen te ontfangen, doodeden 'er vele

van,

van, waar onder hunne meeste commandeerende Officieren zich bevonden. Zy namen ook verscheide gevangen, en maakten zich toen meester van 't Kasteel, 't welk men oordeelde dat geslecht moest werden, doch zy brachten 'er de artillery, de ammonitie en voorraad van af. Daar na gingen de *Engelsche* weer scheep, en Capt. *Wilmot* stelde cours na *Jamaica*, alwaar hy den 21 July aan kwam.

Aldus vernielden de Bontgenooten twee van de *Fransse* Volkplantingen in *Hispaniola*, doodeden 380 mannen, brachten 150 gevangens te rugge, met 80 stukken canon, een schoone buit, en zulks met zeer weinig verlies aan hare zyde.

Het Kasteel was aan 't einde van een Baay gelegen, op een vlakke rotsachtige berg, zeer hoog, steil na 't land, en schuins aflopende na de zeekant. 't Was gebouwt in de gedaante van een vierkant, met vier bolwerken. Door de muur kon met geen canon geschooten werden. Boven op waren 14 kleine stukken canon, en deze sterkte was van groote aangelegentheit voor de Fransse in *Hispaniola*. Waarlyk, *Jamaica* is zo wel gelegen om de vyanden van de Kroon van *Engeland* in *Hispaniola* en op de vaste kust afbreuk te doen, dat wy verwondert zyn, dat de *Engelsche* geen meer voordeel van deszelfs situatie getrokken hebben. Het is zekerlyk hare eige schult, indien men de *Fransse* het minste in *America* laat bezitten, alwaar de *Engelsche* byna tienmalen talryker als hunne vyanden zyn.

Omtrent deze tydt passeerde de Vergadering een Acte, waar by Commissarissen aangestelt wierden, om vrydom aan zulke Neger-slaven te geven, de welke bewyzen zouden kunnen, dat eenige merkelyke dienst tegen de *Fransse* gedaan hadden: welke Commissarissen waren;

*Richard Lloyd*, *Fran. Rose*, *James Banister*, *Thomas Bindlos*, *John Walters*; Schiltknapen.

Hun macht was algemeen, maar die hier volgen, waren alleen Commissarissen voor de Parochien van *Kingston*, St. *Andrew*, St. *Davids* en St. *Thomas*; Noordwaards; namentlyk;

*Nicholas Laws*, *Edward Stanton*, *Modiford Freeman*, *Josias Heathcot*, *James Bradshaw*, Schiltknapen.

Dit Jaar huurde, victallieerde, en bemande het Eilandt *Jamaica* twee groote sloepen ten oorlog, en bracht 200 mannen op de been, om de rebellerende *Negers* tot reden te brengen, voor welke diensten men 4303. ponden lichtte op de *Engelsche*, en

750 op de *Jooden*, 't welk uitgeſchreeven, gecolleƈteert en betaalt wierdt door eenige van hare eige Natie; als,

| | |
|---|---|
| Mr. *Solomon Arary*, | Mr. *Jacob Henriquez*. |
| Mr. *Jacob de Leon*, | Mr. *Jacob Rodrigues de Leon*, |
| Mr. *Moſes Teiro*, | Mr. *Moſes Jeſurun Cardoſo*, |
| Mr. *Jac. Mendes Guteras*, | &c. |

De Ontfangers van dit gelt door dezelve Aƈte aangeſtelt, waren

| | |
|---|---|
| Col. *Charles Knigts*, | *Wil. Hutchinſon*, Schiltk. |
| Col. *Thom. Clark*, | Capt. *Joſias Heachcot*, |
| Capt. *Lancelot Talbot*, | En |
| Capt. *Rob. Wardlouw*. | Capt. *Tho. Clark*. |

De Threſauriers of Betaalmeeſters waren, Col. *Charles Knights*, en *Joſias Heathcot*, Schiltknaap.

En de Commiſſariſſen die het moeſten ontfangen, en 't beſtier van die zaak hebben, ſtelden Capt. *William Dodrington* aan, om viƈtuaillie, wapenen en ammonitie tot de ſloepen te bezorgen.

Men leide bezettingen in 't Fort *William* en *Port Morant*, die onder 't Commando van Col. *Edward Stanton* waren.

In 't jaar 1696. maakte Monſieur *Pointy* een feinte op *Jamaica*, zo als hy met een Frans Eſquader na *Carthagena* ging, doch de ſterkte van 't land vernomen hebbende, hield hy af, en vervolgde zyn reis. Zo haaſt de Inwoonders zyne ſchepen zagen, namen zy de wapenen op, en hielden zeer goede wacht, zynde in zo een goet poſtuur van tegenweer, dat zy liever gewenſt hadden van hem aangetaſt, als voorby gegaan te zyn. De *Franſſe* hadden werkelyk twee duyſend *Buccaniers* te *Petit Guave* in gekregen, met voornemen, om de *Spanjaarden* in *Hiſpaniola*, of de *Engelſche* in *Jamaica* aan te taſten, maar de ſtorm viel juiſt op de *Spanjaarden*.

Den Admiraal *Nevill* was toen in die geweſten, om Monſr. *Pointi* op te zoeken, en de *Monmouth* een van *Nevills* Eſquader, nam een *Franſſe* Kaper, die even te voren de Gouverneur van *Petit Guaves* aan land gezet hadt.

De 16 May 1697. kwam den Admiraal *Nevill* in *Jamaica*, en zeilde wederom den 25. hebbende daar na een goede wind gewacht. Twee of drie dagen daar na ontdekte hy 't Eſquader van *Pointy* van *Carthagena* te rug kerende. Hy maakte 'er een dag en een nacht jacht op; maar de *Franſſe* ontzeilden hem, en vervolgden hun cours, uitgezondert een ryk ſchip, dat te voren van de *Spanjaarden* genomen was, zynde Vice Admiraal van de *Barlovento* Vloot, 't welk de Prin-

Princes *Anna* en de *Hollandia* in *Jamaica* opbrachten, hebbende aan boord behalven het zilver, 100 vaten buskruit, en hondert Negers. Het Schip en de Carga wierden op twee hondert duysend ponden sterling geschat.

Den Admiraal *Nevil* zeilde na de kusten van *Hispaniola*, om op de *Gallioenen* te passen. Hy landde met eenige manschap in 't Eilandt, maakte zich meester van *Petit Guaves*, en plonderde en verbrandde het tot de grond. Hy nam ook seven *Fransse* Kapers.

Den Admiraal stierf in Augusti. De Commandeur *Mees*, Capt. *Dyer*, Capt. *Stadley* en Capt. *Foster*, stierven ook op deze reis. Zy waren alle Commandeurs van Oorlogschepen, en 't Zeevolk wierdt door de ziekte die toen op de vloot sterk in zwang ging, weggerukt.

Na de dood van de Admiraal *Nevill* en de Commandeur *Mees* wierdt het Esquader door Capt. *Diks* gecommandeert, de welke in de thuis reis, zich eenige tydt in *Virginie* ophield, alwaar 't volk weer gezond wierdt.

De *Fransse* vergoedden haast 't verlies dat zy dit jaar door *Engelsche* geleden hadden, want in 't vervolg vinden wy dat zy spraken van *Jamaica* te overrompelen. Zy hadden veertien oorlogschepen te *Petit Guaves* by een gebracht, waar onder schepen van 70 stukken waren.

Sir *William Beeston* zond Capt. *Moses* derwaards in een sloep, om een man of meer af te halen, ten einde hy van hunne aanslagen eenig bericht mogt krygen. Hy volvoerde zulks zeer wel, en met 4 à 5 mannen geland zynde, nam hy eene *Grumbles* uit een huis daar hy 's middags at, en bracht hem weg.

*Grumbles* was een Inboorling van *Jamaica*, daar hy weinig jaaren te voren gewoont hadde, als wanneer hy na de *Fransse* te *Hispaniola* over liep, zynde aldaar de voornaamste Aanlegger die de vyand aanporde om 't Eilandt van *Jamaica* zyn Vaderland, te overrompelen, te plonderen en te vernielen.

De *Fransse* meenden uitzinnig te werden, dat zy een Man die hen zo veel dienst kon doen, moesten missen; en zy dreigden indien men hem ophing, 't zelve aan Capt. *Price* te doen, Commandeur van een Schip van *Londen*, die zy genomen hadden, en te *Petit Guaves* gevangen hielden. *Grumbles* zeide dat de *Fransse* een desseyn op de *Havana* hadden; doch de tydige kondschap die de *Spanjaarden* van hunne toestel kregen, brak al hunne maatregels.

In 1698. passeerde de Vergadering een Bill tot het sterk maken van *Port Royal*; waar op de Gouverneur zich derwaards van *Spanish-Town* vervoegde, om dat werk te zien beginnen.

De *Schotten* hadden zich nu te *Darien* neergezet, en versterkten *Golden Island*, aan 't einde van de Golph, alwaar de *Isthmus* of nauwe passagie,

tus-

tusschen dezelve en de Zuid-zee zo eng is, dat weinig mannen het tegens een overgroote menigte zouden kunnen verweren, en alle doortocht die weg uit na *Indiën* verhinderen. Doch Koning *William* te dier tydt in een naauw verbond met de Koning van *Spanje* zynde, wierdt die Volkplantinge der *Schotten* als een openbare Vredebreuk aangezien, en hy kon niet dulden dat syn *Engelsche* onderdanen de nieuwe Colonie onderstand zouden doen, zonder welkers hulp, het voor de *Schotten* onmogelyk was, hun voornemen werkstellig te maken. Men zond dan orders aan de Gouverneur van *Jamaica*, en aan de andere Gouverneurs in de *West-Indiën*, hen geen toevoer van daar te laten toekomen; zo dat by gebrek van voorraad, de *Schotten* genoodzaakt wierden hare Volkplantinge te verlaten, voor welk verlies men hen naderhand in 't sluiten van de laatste heylsame Unie tusschen de twee Natien, een behoorlyke vergoeding bezorgt heeft.

In 't Jaar 1699. kwam den Admiraal *Bembou* in *Jamaica* met een Esquader oorlogschepen; de matroosen waren met een dodelyke ziekte besmet, die een groot getal van hen, als mede van de Officieren wegrukte.

De *South Sea Castle* Capt. *Stepney*, en de *Biddefort* Capt. *Sears*, twee oorlogschepen, vergingen by *Hispaniola*, in 't jaar 1700 en 30 vaten buskruit vlogen op in 't Fort *Charles* in *Port Royal*, door het groeten van een *Schots* Schip.

Maj. Gen. *Selwyn*, Gouverneur.

Sir *William Beeston* in 't jaar 1700. gesturven zynde, wierdt de Majoor Generaal *Selwyn* in April 1701. Gouverneur van *Jamaica* gemaakt, in welke tydt het Eilandt in een zeer bloeyende staat was, en 't volk van het Esquader van den Admiraal *Bembow* was toen ook gezond.

Deze Commandeur kweet zich omtrent zyn ampt met veel vigilantie en dapperheit, en hadt altyd Kruissers rondom het Eilandt, om den Handel te beveiligen; want men was in verwachting, dat den oorlog die nu tusschen *Engeland* en *Vrankryk* zedert vier jaren opgehouden hadt, op nieuw weder zou uitbarsten, om dat de *Fransse* Koning zich van de *Spaansse* Domeynen in *Europa* en *America* verzekert hadt.

*Pieter Beekford*, Schiltknaap, Luyt. Gouverneur.

De Majoor Generaal *Selwyn* kwam op *Port-Royal* in 1701. doch stierf kort na zyn aankomst, en *Pieter Beekford* Schiltknaap wierdt door den Raad tot Luitenant Gouverneur verkoren; de welke van de dood van Koning *William* hooglosfelyker gedachtenisse, kondschap gekregen hebbende, beval dat men al 't zwaar geschut ter distantie van een minuut losschen zou, te St. *Jago* of *Spanish Town*, *Port Royal* en *Kingston* op den 23 Juny 1720. van Sonnen ondergang af tot 's nachts te twaalf uuren. Het zelve wierdt door den Admiraal *Bembow* en door de oorlogschepen die onder zyn commando waren, ook gedaan.

De

De volgende dag wierdt onze tegenwoordige genadige Souvereyne, Koningin *Anna* met alle mogelyke plegtigheit, in *Spanish Town* de Hooft-Stad van het Eilandt, geproclameert; de Luitenant Gouverneur, de Raad, en de meeste Heeren van het Land tegenwoordig zynde, wanneer de respective compagnien soldaten en keurlingen in 't geweer waren. Al het grof geschut in de Stad wierdt drie malen gelost, en door zo vele salvoos van 't klein schiet geweer beantwoort. Al de Forten in 't Eilandt deden ook een driedubbelde salvo van al hun geschut, en de Vice-Admiraal, de oorlogschepen, en alle de schepen in de have deden het zelve. De Luitenant Gouverneur onthaalde 's middags de Raad en de voornaamste van de Stad, treffelyk ter maaltyd, en de vreugde die men over Haar Majesteits komst tot de Kroon hadde, was niet minder als het leetwezen over de dood van hun laatste Souvereyn.

Zo haast den Admiraal *Bembow* van de nieuwen oorlog tusschen *Engeland* en *Vrankryk* tyding kreeg, detacheerde hy eenige schepen onder zyn Commando, om de vyand met zo veel meer voordeel afbreuk te kunnen doen, en zeilde zelfs met de rest van zyn Esquader, om de *Fransse* en hunne nieuwe Bondgenoten de *Spanjaarden* aan te tasten, als mede om de Schepen die onder Monsieur *du Casse* na de *West-Indiën* gegaan waren, te onderscheppen. Eenige van deze Fregatten namen tusschen de twee Kapen van *Hispaniola* en *Cuba* een zeer ryk Schip, na Vrankryk moetende, ophebbende 20 stukken canon, en 190 mannen, 't welk zy in *Jamaica* opzonden.

Den Admiraal en deszelfs Officieren waren door hun lang vertoeven in dit Eilandt, het Klimaat zo wel gewoon, dat zy alle in goede gezondheit bleven. Het oorlogschip de *Bristol* nam de *Gloriana* een *Spaans* oorlogschip, en zond het te *Port Royal* op. Het was na St. *Domingo* gedestineert, om van daar een nieuwe Gouverneur na *Carthagena* over te voeren.

Het kruissen van den Admiraal met seven oorlogschepen tusschen *Leogane* en *Petit Gnaves* veroorzaakte een onuitspreekelyke verslagentheid onder de *Fransse* en *Spanjaarden*. Hy joeg een Frans oorlogschip van 40 stukken op strand; het geen de vyand springen liet op dat het niet in zyn handen zou vallen. Hy verbrandde met zyn booten twee koopvaardy schepen, en nam twee andere met een klein vaartuig en een sloep, die de *Colchester*, in *Port Royal* den 14. Augusti 1702. opbracht: waar na hy tot het opzoeken van *Du Casse* zeil ging.

De Raad en Vergadering van *Jamaica* een zeer getrouw Adres aan Haar Majesteit in *Engeland* overgezonden hebbende, wiert 't zelve door Sir *Gilbert Heathcot* en Sir *Bartholomew Gracedieu* twee treffelyke Koopluiden van *Jamaica*, overgelevert.

In October van dit jaar, vond de Koningin goet om de Graaf van *Peterborough*, die zich zedert door zyn Conquesten in *Spanje* zo beroemt ge-

gemaakt heeft, tot Gouverneur van *Jamaica* aan te ſtellen, en gaf hem ampelder volmacht als de Hertog van *Albemarle* gehadt hadde. Zyn Lordſchap tot Capiteyn Generaal en Admiraal van al Hare Majeſteits Volkplantingen in de *West-Indiën* verklaart zynde, kreeg Mr. *Graydon* order om de Lord *Peterborough* en de troupen die hy mee zou nemen, derwaards te convoyeren. Ieder die by de Plantagien belang hadt, was ten hoogſte verheugt, deze Commiſſie in zulke goede handen te zien. Waarom deze Lord niet vertrokken is, is een vraag die wy niet kunnen beantwoorden. En daarom zal het ons genoeg zyn alleen aan te merken, dat hy met de oorlog-en eenige tranſportſchepen vertrok, en dat de reis zo wel voor hem als voor het Koningryk ongelukkig uitgevallen is. Ter zelver tydt den Admiraal *Bembow* gehoort hebbende dat Commandeur *Whetſtone* met verſcheide ſchepen in zee was, maakte hy zeil om zich by hem te voegen; maar verſtaan hebbende dat Monſieur *Du Caſſe* te *Leogane* verwacht wierdt, ging hy derwaards om hem op te zoeken. In zyn paſſagie nam hy een *Franſſe* ſloep, en noodzaakte een Frans oorlogſchip van 50 ſtukken om het te *Leogane* op ſtrand te zetten, alwaar het opvloog. Het boorde een ander vyandlyk ſchip van 16 ſtukken in de grond, nam 'er een van 30, een ander van 16, en een derde van 6 ſtukken.

Daar na zeilde hy na *Petit Guaves* en Kaap *Donna Maria*, alwaar hy kondſchap kreeg dat Monſieur *Du Caſſe* na *Carthagena* zeil gegaan was, en den 10. Auguſti zettede hy het na de kuſt van St. *Martha*, om hem in te halen, met de *Breda* Capt. *Fog* van 70 ſtukken, aan welkers boord hy zelfs was; de *Defiance* Col. *Richard Kirby* Commandeur van 64 ſtukken, de *Windſor* Capt. *John Conſtable* van 60. de *Greenwich* Capt. *Cooper Wade* van 54, de *Ruby* Capt. George *Walton* van 48, de *Pendennis* Capt. *Thomas Hudſon* van 48, en de *Falmouth* Capt. *Samuel Vincent* van 48 ſtukken.

De 15. kwam hy in't gezicht van Monſieur *Du Caſſe* die vier kloeke ſchepen by zig hadt, van 66 tot 70 ſtukken, een groot ſchip Hollands maakſel, van 30 of 40 ſtukken, en een klein ſchip, vol van ſoldaten, met een ſloep en drie andere kleine ſchepen. Den Admiraal maakte aanſtonts daar op zein om tot een treffen te komen, en hy taſtede den vyand zeer wakker aan, het gevecht gedurende vyf dagen lang ſtaande houdende. En indien de andere ſchepen van zyn Eſquader hem onderſteunt hadden, zou hy zeekerlyk al de Franſſe of genomen of vernielt hebben, maar vier van zyne ſchepen deden hem geen byſtand. De *Ruby* wierdt den 21. reddeloos geſchoten, en na *Port Royal* gezonden, zo dat het altemaal op den Admiraal en de *Falmouth* aankwam; de welke niet te min een *Engelſch* ſchip nam, dat de *Franſſe* te voren verovert hadden. De *Breda* ontredderde zodanig de makker van *Du Caſſe*, dat het geboegzeert moeſt werden, en de reſt van deszelfs Eſquader wierdt zeer ontramponeert. Den 24. wierdt den Admiraal

miraal zyn been door een bout kogel aan ſtukken geſchooten, 't welk hem egter de moed niet benam om het gevecht te vervolgen; doch zyn Capiteins niet hebbende kunnen overhalen, om nevens hem het hunne tot zyn voornemen toe te brengen, wierdt hy genoodzaakt het op te geven, en dus geraakte *Du Caſſe* in *Porto Bello*. Hy beval dat de kwaatdoenders in 't ſchip zouden werden gearreſteert, en toen hy op *Jamaica* kwam, gaf hy een Commiſſie aan de Schout by Nacht *Whetſtone* die toen daar was, en aan andere Officieren, om hen te recht te ſtellen. Men hield een Krygsraad; en *Arnold Brown* Schiltknaap, Rechter Advocaat, nam zyn plaats in deze gelegentheit waar. Col. *Kirby* en Capt. *Wade* wierden wegens lafhertigheyt en ongehoorzaamheit aan de orders, veroordeelt om geharquebuzeert te werden, doch de executie wierdt uitgeſtelt tot dat men haar Majeſteits welbehagen wiſt. Capt. *Conſtable* van lafhertigheit vry geſproken zynde, wierdt wegens ongehoorzaamheit aan de orders, uit haar Majeſteits dienſt gecaſſeert, en veroordeelt om gedurende Haar Koninglyk welbehagen gevangen te blyven. Capt. *Hudſon* ſtierf voor zyne te recht ſtelling.

Dit vonnis was zekerlyk zeer billyk, want gedurende de ganſche loop van de oorlogen tuſſchen *Engeland* en *Vrankryk*, hebben nooit twee *Engelſche* zulke ſchande haar Vaderland aangedaan, als *Kirby* en *Wade* door hun lafhertigheit en verraad gedaan hadden, zonder van het groot voordeel te ſpreeken dat de Natie door 't vernielen van *Du Caſſe* en van deszelfs Eſquader, genoten zou hebben, 't welk mogelyk al de deſſeynen van de *Franſſe* op de *Weſt-Indiën* te leur geſtelt, en het onderbrengen van de *Spaanſſe* Domeynen aldaar verhaaſt gehad zou hebben. Doch die ſchoone gelegentheit was nu ontglipt, en zonder de gave van Profecy te hebben, mogen wy wel van te voren zeggen, dat 'er in lang zo een goede gelegentheit niet zal voorvallen.

De Admiraal leefde noch tot den 9 November, wanneer hy aan de wonde ſtierf, die hy in 't gevecht met *Du Caſſe* gekregen hadt. Capt. *Whetſtone* nam op zich 't Commando van 't Eſquader oorlogſchepen, 't welk toen in *Port Royal* lag.

De Koopluiden aldaar ruſteden een groot getal Kapers uit, en 9 of 10 van hen taſteden een plaats aan, genaamt *Toulon* op de Vaſte kuſt, omtrent tien uuren van *Carthagena*, die zy veroverden, plonderden en verbrandden. Van daar zeilden zy na *Caledonia*, trokken de rivier *Darien* op, en beprateden de *Indianen* om Gidzen te zyn; de welke in twaalf dagen hen by de goudmynen te *Santa Creuz de Cana* by *Santa Maria* brachten.

De negende dag van hun mars, vielen zy op een buiten wacht van tien mannen, die de *Spanjaarden* op zekere diſtantie van de plaats uitgezet hadden; waar van zy 'er negen gevangen namen, doch den

 ander

ander het ontvlucht zynde, verwittigde de lieden van de Mynen van hunne aannadering: Waar op de rykste van de Inwoonders zich met hun gelt en juweelen, van daar begaven. Edoch, de *Engelsche* ten getale van 400 mannen opgekomen zynde, veroverden het Fort, en namem bezit van de Myn, alwaar omtrent 70 Negers gebleven waren, die zy te werk stelden; en bleven daar 21 dagen, gedurende welke tydt zy omtrent 80 ponden gewicht aan stof goud kregen. Zy vonden ook verscheide stukken zilver die de *Spanjaarden* begraven hadden, toen zy die plaats verlieten. De *Engelsche* verbrandden op hun vertrek de gansche Stad, uitgezonderd de Kerk, en keerden na hunne sloepen, nemende de Negers met zich.

Zommige gingen de rivier noch verder op, hebbende een aanslag op een andere goud Myn gemaakt, genaamt *Chocoa*; en twee van de Kapers door Capt. *Plowman* en Capt. *Gandy* gecommandeert, zeilden na *Cuba*, landdden by *Trinidado*, en veroverden de Stad, met hondert mannen, verbrandden een gedeelte, en brachten een zeer groote buit daar van daan.

Col. *Tho. Handazyde*, Gouverneur.

Dit jaar wierdt Colonel *Thomas Handasyde* als Luytenant Gouverneur van *Jamaica* aangestelt, en Capt. *Whetstone* zyne schepen weer gekalefatert hebbende, ging hy met 12 oorlogschepen zeil om op de vyand te passen. Doch eer wy van deze Expeditie iets kunnen vermelden, moeten wy het vreesselyk oordeel aanhalen dat 'er op de ryke en schoone Stad van *Port Royal* viel (want zy verdiende toen die naam) en die nu zo diep begraven is, dat 'er thans geen andere overblyfzelen als puinhopen van te zien zyn.

De 9. January 170$\frac{2}{3}$. tusschen 11 en 12 uuren voor de middag, geraakte deze Stad door zorgeloosheit aan brand, en wierd voor de nacht in d' asch gelegt, zonder dat 'er een huis bleef staan. De plaats op een kleine uithoek lands door de zee omringt, gelegen zynde, en overal dicht met huizen bezet, en de straaten en steegjes eng zynde, kon men de hulp die men anderfints wel had kunnen toebrengen haar niet geven, en de Inwoonders konden zo veel van hunne goederen niet bergen, als zy in een plaats die meer open lag, gedaan zouden hebben. Niettemin wierden de Koninglyke Forten en Magazynen gansch niet beschadigt, noch geen van de schepen die ten anker lagen, uitgezondert een klein vaartuig en een sloep, verbrandden. De meeste Kooplieden bergden hun gelt en schultboeken, en zommige van hen, een merkelyke quantiteit van Koopmanschappen, door behulp van booten van de oorlogschepen. De Gouverneur liet in deze bedroefde gelegentheit de Vergadering te *Kingston* by een komen, recommandeerde haar de zaak van de arme Inwoonders, en liet haar weeten dat door 't advys van de Raad, hy tot dien einde eenig gelt uitgeschooten hadt; en men hadt hen ook verscheide vaten van runt vleesch, blom en versche voorraad toegezonden.

den. Op dit bericht, besloot de Vergadering eendrachtiglyk, dat zy de Tresaury zou rembourseeren al 't geen dat 'er uitgegeven was, of noch tot soulaas en onderstand van de bedrukte Inwoonders zou uitgeschooten worden; en zy verzochten de Gouverneur en de Raad de zelve zorg voor hen te blyven dragen. Zy nam ook verder met toedoen van de Luitenant Gouverneur, zodanige resolutien als voor de veiligheit en 't welvaren van het Eilandt in dit gewricht van zaken nodig wierden geoordeelt. Zy stemde dat *Port Royal* niet weder opgebouwt zou werden, maar dat de Inwoonders zich na *Kingston* zouden begeven, alwaar men straten uitgeleid hadde, die in korten tydt bebouwt en bewoont wierden.

Zo haast de tyding van de dood van de Vice Admiraal *Bembow* in *Engeland* kwam, kreeg de Vice Admiraal *Graydon* order na *Jamaica* te zeilen, om het Commando van het Esquader aldaar op zich te nemen. Voor deszelfs aankomst, keerde Capt. *Whetstone* na dat Eilandt, hebbende zedert den 14. February, tot de 9. April 1703. daar aan volgende uitgeweest. Hy kruyste omtrent vyf weeken aan beide zyden van *Hispaniola*, op hoop van een groote vloot koopvaardy schepen aan te treffen, die zo als hy onderrecht was, in die gewesten onder een Convooy uit *Vrankryk* verwacht wierdt. Maar geen kondschap daar van kunnende krygen, zeilde hy na *Petit Guaves* en *Leogane*, in de Golph van *Hispaniola*, en om beter te beletten dat 'er geen schepen uit die Baay het zouden ontkomen, verdeelde hy zyn Esquader, en zond Capt. *Vincent* die den Admiraal *Bembow* in zyn gevecht met *Du Casse* zo kloekmoedig ondersteunt hadt, met de eene helft Zuidwaards, en hy zelfs zettede het met de rest Noordwaards aan. Het was zo haast niet bedagt of, op 't verschynen van Capt. *Vincent* en de schepen die by hem waren, namen aanstonds drie *Fransse* Kapers hun cours Noordwaards aan, en kwamen dus in 't gezicht van de Commandeur, die een van 12 en een ander van 14 stukken op strand joeg, alwaar zy verbrand wierden, en de derde van tien stukken genomen wierdt. Ter zelver tydt kwam Capt. *Vincent* met zyn booten 's nachts zonder ontdekt te zyn, in den inham, alwaar vier schepen lagen, waar van het kloekste voor deze van de *Engelsche* genomen was, en was genaamt de *Selwin*. Het hadt zyn volle Carga, en was rykelyk geladen, maar alle zyn zeilen waren aan strand. Capt. *Vincent* verbrandde een schip, boorde een ander in de grond, en liet een derde uitboegzeeren, 't welk een medemakker van de Kapers was; de vierde was door 't volk van een van de booten bemant, doch het sprong by toeval. Dit verwekte allarm onder de vyand te land, en veroorzaakte een schrikkelyke verslagentheit, ziende het branden van de schepen aan beide zyden van de Baay. Het Esqnader kwam ook aan *Porto Paix* aan de Noordzyde, doch vond 'er geen schepen. Deze vier Kapers waren al die de *Fransse* te *Hispaniola* hadden, die gereet ston-

den om met 500 mannen naa de Noordzyde van *Jamaica* te zeilen, en een landing daar te doen, het land te plonderen en te vernielen. De *Engelsche* brachten 120 gevangens te rugge, en de *Fransse* leeden een merkelyk verlies, zo aan hunne schepen als goederen.

Den 5. Juny 1703. kwam Vice Admiraal *Graydon* op *Jamaica*, hebbende twee duysend land soldaten aan boord, welkers Hooft-Commandant was, *Ventris Colenbine*, Schiltknaap, Brigadier Generaal te voet, die aan scheeps boord stierf, toen de schepen in 't gezicht van het Eilandt waren. Daar was ook een groote sterfte op de vloot geweest, en de weinige overeenkomst tusschen de twee Klimaten van *Engeland* en de *West-Indiën*, is zodanig, dat men weinig lust heeft om soldaten derwaards te zenden, alwaar zy geen vyand zo zeer te vreesen hebben, als de lucht zelfs die zy scheppen. Dit kan men niet van menschen zeggen die de zelve gewoon zyn; maar geen voorwendzels ter contrarie kunnen boven een waarheit gaan, die door zo vele droevige ondervindingen bevestigt is.

*Kirby* en *Wade* de twee lafhertige Capiteyns hier boven aangehaalt, zynde dit jaar als gevangens onder vonnis des doods thuis opgezonden, vonden een *Warrant* of schriftelyke order klaar tot hunne executie, zo haast als zy te *Plimouth* kwamen; en ingevolge van dien, wierden zy aan scheeps boord geharquebuzeert. Een rechtveerdig voorbeeld voor alle die verraders, die alleen Commissien nemen om hare zakken te vullen, zonder zich in 't minste aan den dienst van hare Koningin en Vaderland te kreunen.

Op Vasten avont zo als het volk te *Kingston* in de Kerk was, voelde men een schudding van een aardbeving, die klein was, en geen schade deed.

De oorlogschepen die hier in 't jaar 1704. waren, namen in de tydt van 14 dagen drie *Fransse* Kapers, 120 gevangens, en hernamen een sloep van *Jamaica*; zo dat de zeen meest t'eenemaal van vyandlyke Rovers gezuivert waren. Dit Eilandt was toen zeer gezond, en de Koopluiden hadden een open handel met de *Spanjaarden*, om 'er overvloet van gelt te brengen. Het is te wenschen dat zy tot dien handel aanmoediging krygen, en de beste is voor deszelfs veiligheit zorg te dragen.

Den 7. Mey kwam Capt. *Whetstone* nu Schout by Nacht, in *Jamaica* met zes oorlogschepen en 12 Koopvaardy schepen uit Engeland. Hy nam een klein vaartuig en een sloep in zyn passagie. Zyn volk was gezond, 't welk zo continueerde.

Den 6. Juny ging hy uit kruissen, en nam niet ver van *Cartagena* een *Frans* schip van 46 stukken, na een zeer wakkere tegenstand van de Capiteyn. Een van de Kapers van *Jamaica* nam een ander *Frans* schip van 24 stukken.

De Schout by Nacht *Whetstone*, bleef in deze gewesten tot Septem-

ber

ber 1706. wanneer hy Capt. *Kerr* achterliet als Commandeur *en Chef* van het Esquader 't welk daar gebleven was.

Eer dat hy na *Engeland* zeilde, brachten de Kruissers van *Jamaica* daar acht pryzen op, een van welke een *Frans* Koopvaardy schip was, zeer ryk geladen, door eene *Cordier* gecommandeert, en door het oorlogschip de *Experiment* verovert, hebbende een kaper van *Jamaica* in zyn gezelschap. Een *Hollandsche* Kaper nam naderhand een Spaans Advys Jacht van 14 stukken, na St *Domingo* gedestineert, en een ander van 22 stukken, de wil hebbende na de *Havana*. Al het welke ons doet zien hoe voordelig dit Eilandt gelegen is, om de *Spanjaarden* in de West-Indiën veel afbreuk te doen, indien men de rechte maatregels daar toe te werk stelde, en dat men een behoorlyke aanmoediging gaf aan die gene die het geern zo zouden bestieren.

Het gedrag van vescheide Capiteins van oorlogschepen in deze gewesten, is zeer schandelyk geweest, en de Natie heeft veel daar door geleden.

In January 170⅞. voor de aankomst van Capt. *Kerr*, ontmoeteden Haar Majesteits schepen de *Bristol* en *Folkston*, tien Koopvaarders van *Petit Guaves* na *Vrankryk* gedestineert, onder Convoy van twee *Fransse* oorlogschepen, het eene van 24 en het ander van 30 stukken, uit de welke Capt. *Anderson* Commandeur van de *Engelsche* zes *Fransse* Koopvaarders nam, met Suyker, Cocao, Cochenille, en Indigo geladen, en hy bracht ze in *Jamaica* op, alwaar op zyn aankomst, den Admiraal *Wethstone* Krygsraad hield, en Capt. *Anderson* en de andere Officieren veroordeelt wierden om hunne Commissien te verliezen, om dat zy met de twee *Fransse* oorlogschepen tot geen treffen gekomen waren.

De Koopluiden van *Jamaica* door Capt. *Kerr* zeer misleid geweest zynde, en door zyne onachtzaamheid of gierigheit verscheide sloepen verlooren hebbende, die derwaards uit de *Spaansse West-Indiën* met zilver moesten komen, besloten zy zich aan 't Parlement te addresseeren, om redres daar omtrent te verzoeken: Ingevolge van dien, stelden zy Mr. *Thomas Wood* aan om hun Agent in dat geval te zyn, die de zaak met zo veel beleid en voorzichtigheid voortgezet heeft, dat men de Koopluiden tegens de schuldige recht gedaan heeft, en de voornaamste van hen is van zyn Commissie ontzet geworden, zonder hoop van ooit meer in Haar Majesteits dienst gebruikt te zullen werden.

II.

## II. HOOFDSTUK.

### Vervattende een Verhaal van de Diſtricten, Steden, Forten, Klimaat, Aardryk, Gewaſſen, Waaren, Dieren, Ongemakken, &c. die 'er in *Jamaica* zyn.

WY hebben reets van de ſituatie van dit Eilandt geſprooken, waar by wy oordeelen dat men voegen mag dat het 140 uuren van *Carthagena* na het Zuid-Weſte legt; 160 uuren van *Rio de la Hache*, in 't zelve landt; zynde van een ovale figuur, en na de laatſte uitrekening, is het 170 mylen lang daar het op zyn langſt is, en 70 breedt, daar het op zyn breedſte is, 't welk is omtrent het midden van het Eilandt. Na de twee einden werdt het by trappen enger tot dat het op twee punten uitkomt. Men zegt dat het omtrent vyf millioenen morgen lands bevat, waar van de helft beplant zyn.

Daar is een reeks van bergen, die het in twee deelen verdeelt, lopende van zee tot zee, waar uit overvloed van rivieren komen, die het aardryk zeer vruchtbaar maken, en de Inwoonders tot een groot behulp zyn.

Daar zyn uitſtekende Baayen op de Zuidelyke kuſten in overvloet te vinden, als *Port Royal*, *Port Morant*, *Old Harbour*, *Point Negril*, *Port St. Francis*, *Michaels Hole*, *Micary* Baay, *Allegator Pond*, *Point Pedro*, *Parattie* Baay, *Luana* Baay, *Blewfields* Baay, *Cabaritas* Baay, en vele andere, alle tot het inſcheepen zeer bekwaam.

Het *Eilandt* is nu in 16 Parochien verdeelt, die als men van Port *Morant* rondom het Eilandt gaat, dus leggen. Het eerſte is

De Parochie van St. *Davids*, in welke een kleine Stad is, genaamt *Free Town*, en Zoutpannen in *Yallah* Baay. Port *Morant* is in dit diſtrict een veilige en gemakkelyke Baay, daar de ſchepen tegens 't kwaad weer veilig zyn, en het land daar omtrent is wel beplant. Dit Diſtrict zend twee leden na de Vergadering, en is door een klein Fort gedekt, alwaar ten tyde van oorlog, twaalf mannen in bezetting gehouden werden. Hout en verſch water vind men overvloedig in deze Parochie. Naaſt daar aan komt

De Parochie van *Port Royal*, waar in de overblyfzelen van een van de ſchoonſte en gezondſte ſteden van *America* zyn, de welke haar naam aan de Parochie gegeven heeft. De Stad *Port Royal* wierdt voor deze *Coguay* genaamt, en toen zy in weezen was, ſtond zy op dat lang uitſtek lands, 't welk boven de tien mylen in zee uitſteekt, doch op zommige plaatſen zo nauw is, dat men het met een boog overſcheten kan.

Op

Op de punt zelfs van die hoek beslooten de *Engelsche* hunne Hooft-Stad te bouwen, want over 15 jaren was zy die naam wel waardig. Daar waren toen zo veel huizen op den uithoek, dat het na een Stad geleek. De reden waarom zy daar timmerden, was om de gelegentheid van de have, want het strand is 'er zo vast en de zee zo diep, dat de zwaarste schepen op zy van 's Kooplieden pakhuizen leggen, en met zeer geringe moeyten of kosten, laden of ontladen kunnen. Dit punt lands maakt dat de have zo veilig als 'er een in *America* tot het inscheepen is, hebbende het *meeste land* aan het *Noorde* en het *Weste*, en de Stad aan 't *Zuide*, zo dat die alleen aan 't *Zuid-Weste* open legt.

Duysent schepen kunnen hier leggen, en tegen alle winden die 'er wayen veilig zyn. Den ingang is door 't *Fort Charles* sterk gemaakt; het sterkste Fort dat 'er in de *Engelsche Americaansche* Domeynen is, met een linie van 60 stukken kanon Battery 's gewys geplant, en een bezetting van soldaten die door de Kroon in een gestadige betaling gehouden werdt. De have is omtrent drie uuren breedt, en zo diep dat ze in staat is om de kloekste Vloot van de grootste schepen die 'er in de werelt zyn, te bergen.

De groote rivier, waar op St. *Jago* of *Spanisch Town* staat, loopt door deze Baay in zee. Hier nemen in 't algemeen de schepen hun hout en versch water in. De gemakkelykheit om te ankeren, en de diepte van water, waar door een schip van duyzend tonnen hier wel aan de wal kan komen, maakte dat dit de voornaamste Have en Stad van het Eilandt wierdt, welke veel Kooplieden tot zich trok; de welke ook wel haast door Winkeliers, Wynkopers en andere Handelaars gevolgt wierden, in zo verre, dat toen de vreesselyke ramp van de aardbeving gebeurde, wel twee duyzend fraye huizen in de Stad stonden, welkers huuren zo duur als die van *Londen* waren. Deze Stadt brengt een gansch regiment van keurlingen op de been, en evenwel, uitgezondert de gemakkelykheit van de have, is deszelfs situatie noch goet noch gemakkelyk, alzo 'er hout, noch versch water, steen noch gras op dit uitstek lands is. Het aardryk is maar een heet droog zand, doch door de toevloet van Koopluiden, Zeeluiden en andere om handel te dryven, zou ze wel na een gedurige Jaarmarkt gelyken, 't welk maakte dat 'er alles zeer duur was. Daar was een groote Kerk met een Predikant, die door een Acte van de Vergadering 250 l. 's jaars toegelegt was. Deze Parochie zond drie leden na de Vergadering.

Deze Stadt zo als gezegt is, wierdt door een aardtbeving in 't jaar 1692. vernielt, en tien jaaren daar na toe zy weder opgebouwt was, door den brand verslonden: Waar op de Vergadering stemde dat men ze niet weer opbouwen zou; maar tot de Inwoonders na *Kingston* zouden gaan in de Parochie van St. *Andrew*, die daar door tot een Stad en Parochie gemaakt wierdt. Zy verboden ook in toekomende eenige

Markten te *Port Royal* te houden. Doch de goede gelegentheit die de menschen nodigde om in 't eerst daar te timmeren, zal ze na alle schyn met der tydt wel verlokken om de Stad weer op te bouwen, en de schrikkelyke Oordeelen te doen vergeten, de welke schynen te verbieden dat men zich in toekomende in een plaats neer zette, die den Hemel tot destructie gedoemt heeft. Naast aan die is;

St. *Andrews* Parochie, waar in de Stad *Kingston* stond, in de have van *Port Royal*, doch nu is die plaats een Parochie daar van geworden. Dit district zend twee Gedeputeerden in de Vergadering, en geeft de Predikant 100 l. 's jaars.

De Buurt van *Kingston* alwaar door een Acte van de Vergadering in 't jaar 1695. de vierendeel jarige zittingen voor de Vrede, en 't Hof van gemene Pleydoyen verplaatst zyn. De Secretaris, Ontfanger Generaal en Bediende van de Zeezaken waren genoodzaakt om hunne Comptoiren daar te houden, en zy hadt de Privilegie om drie Gedeputeerden in de Vergadering te zenden. Zy is veel toegenomen zedert dat *Port Royal* afgebrand is, en is nu een ruyme Stad van 7 of 800 huizen. Zy legt in de have van *Port Royal*; deze Buurt is daar door bepaalt na het *Zuid-Weste*, en aan 't *Noorden*, door de landen van de geweeze Sir *William Beeston*, en gaat voort van de *Calabasch* op aan de *Noord-Oostelyke* hoek door een rechte linie tot aan de voet van de lange berg, en van daar tot aan de palen van de Buurt van *Port Royal*.

St. *Katharine*'s Parochie, waar in de kleine Stad van *Passage Fort* staat, gelegen aan de mond van de rivier, die tot aan St. *Jago* loopt, is zes mylen van die Stad en zo veel van *Port Royal*. Daar zyn omtrent twee hondert huizen in de Stad, die voornamentlyk gebouwt wierden tot geryf van de Passagiers van *Port Royal* na St. *Jago* gaande. Daar is een Fort met 10 of 12 stukken beplant voor de veiligheit van die rivier. Zy wiert *Passage* genaamt wegens de passagie boten die altydt daar volk aan land zetten, die van de eene Stad na de andere gaan. Dit District zend drie Gedeputeerden na de Vergadering, en geeft de Predikant 100 l. 's jaars. Daar is een rivier in deze Parochie genaamt *Black River*, waar over een brugge legt. Ses mylen hoger op in 't land is de Parochie van,

St. *John*, een van de aangenaamste, vruchtbaarste en best bewoonde grondt in *Jamaica*, als iemand zich zou kunnen verbeelden, is by de naam van drie Plantagien, de een aan de andere vast zynde, bekent; als *Spring Vale*, *Golden Vale*, en *Spring Garden*, zend twee Gedeputeerden na de Vergadering en geeft de Predikant 100 l. 's jaars, maar is meest berugt om dat in de nabuurschap is van,

*Spanisch Town*, of *St. Jago*, zynde de Hooft-Stad van het Eilandt, toen de *Spanjaarden* daar meester van waren, zo als ze tegenwoordig noch is. Eer de Engelsche die verbrandden, toen zy ze conquesteerden,

wa-

waren 'er meer als twee duizend huizen, en 16 Kerken en Kapellen, doch na dat zy hare woede daar op geoeffent hadden, zyn 'er alleen de overblyfzelen van twee Kerken gebleven, en omtrent 5 of 600 huizen, zommige van welke zeer fraay en wel te bewoonen waren.

Zy wierdt door *Christoffel Columbus* gesticht, die haar noemde, *St. Jago de la Vega*, zo als wy hier vooren aangehaalt hebben, daar van hy de tytel van *Hertog de la Vega*, na deze Stad gekregen heeft.

Daar is een *Savana* of vlak velt voor de Stad, daar duyzende van schaapen, geyten, kalveren en paarden in de weide gingen, toen de *Spanjaarden* daar meester van waaren. Het achterste gedeelte van de Stad werdt door een schoone, doch onvaarbare rivier bespoelt, de welke te *Passage Fort* in zee valt. Het is een schoone breede stroom die langs de zyden van de Stad loopt, strekkende alle menschen tot drank, en andere gebruiken. De *Spanjaarden* noemdenze *Rio Cobre* of de koper rivier, om dat zy over dat mineraal loopt. Deze Stad is 12 mylen van *Port Royal*, en stond de *Engelsche* zo wel aan, dat zy 'er de Hooft-Stad van het Eilandt af gemaakt hebben. De Gouverneur en zyn Opvolgers verkooren ze ten eerste voor hunne Residentie plaats; de voornaamste Gerechts Hoven werden hier gehouden. De voornaamste Bedienden moeten hier blyven, alwaar de zetel van 't Gouvernement is; en door dit middel en 't nootlot van *Port Royal*, is deze Stad zo veel uitgeleyd, dat 'er nu twee duizend huizen meer in staan, als toen de *Engelsche* de zelve veroverden.

Het is een zeer fraye Stad, en de Inwoonders leven 'er in groote pracht en weelde. De *Savana* voor de Stad is alle avonden de *rendevous* voor aansienelyke luiden, gelyk 't *Park* te *Londen*, en de Wandel-plaatsen tot Parys zyn.

De nacht Wacht bestaat hier uit ruitery zo wel als voetvolk, bestaande in drie ruiters en een Corporaal, en 6 Soldaten en een Corporaal. Zy zend drie Gedeputeerden na de Vergadering. Het hoogste Gerechts-Hof werdt hier gehouden. Naast aan komt,

St. *Dorothys* Parochie; waar in *Oud-haven* of *Old-Harbour* is, omtrent 4 of 5 uuren na het *Zuiden* van St. *Jago*. Het is een goede reé en een kleine Golf, daar zich zo wel *Spanisch Town* als *Port Royal* van bedienen. Vier of vyf hondert schepen kunnen 'er leggen, zonder gevaar dat de een op de ander zou reien. Dit District zend twee Gedeputeerden na de Vergadering, en geeft de Predikant 80 l.'s jaars, zo als alle de Parochien doen die om St. *Dorothy* leggen. Op de zelve strand is,

*Vere Parish*; waar in een kleine plaats is genaamt *Carlisle* van 10 of 12 huizen; en *Maccary* Baay zeer bekwaam tot het inscheepen. Zy zend ook twee Gedeputeerden na de Vergadering. Aan die komt,

St. *Elisabeth* Parochie, de welke twee Gedeputeerden na de Vergadering zend, en is de laatste Parochie op de *Zuidelyke* kusten van het Eilandt. In de Baay waar in *Blewfields* rivier loopt, niet ver van 't strand, was de Stad *Oristam*, die de *Spanjaarden* bouwden, toen zy zich eerst in 't Eilandt neerzetteden.

Daar zyn een menigte van rotzen langs deze kust, en eenige Eilanden tusschen de laagtens, als *Servarilla*, *Quitesvena* en *Serrana*. Men zegt dat *Augustino Pedro Serrana* hier schipbreuk geleden heeft, en dat hy alleen behouden wierdt, en dat hy drie jaren alleen in dit Eilandt woonde; wanneer toen een ander Zeeman aan strand geworpen wierdt, de welke de eenigste was van al zyn geselschap die behouden was, en dat deze twee noch vier jaaren daar woonden, eer dat zy 'er van afgehaalt wierden. Daar zyn verscheide Plantagien na het *Westen* tot aan *Point Negril* 't welk 't Lands-end van *Jamaica*, en een goede have is, de schepen leggen 'er veilig tegen 't kwaad weer. Het is wel gelegen, in geval van een Vredebreuk met *Spanje*, voor onse oorlogschepen, om de *Spanjaarden* waar te nemen, die van en na de *Havana* daar voorby zeilen; en 't was daar dat de Admiraal *Bembow Du Casse* waar nam, toen *Kirby* en zyn andere Capiteyns hem verlieten.

Een weinig verder na het *Noord-Weste* stond de Stad van *Seville*, gelegen op de *Noordelyke* Kust by de Zee. Zy was de tweede Stad door de *Spanjaarden* gebouwt. Daar was voor deze een Collegiale Kerk, welkers Hoofd de Tytel van Abt voerde. *Peter Martyr* die de *Decades van de West-Indiën geschreven heeft*, was Abt van dit Klooster.

Elf uuren verder *Oostwaards*, was de Stad van *Melila*, de eerste die de *Spanjaarden* bouwden. Hier leed *Columbus* schipbreuk in zyn te rugge komst van *Veragua* in *Mexico*. Deze Stad stond in;

St. *James* Parochie, de welke twee Gedeputeerden na de Vergadering zend. Dit District is maar weinig bewoont, gelyk het ook daar aan volgende District.

St. *Annes* zend twee Gedeputeerden na de Vergadering. Het zelve doet

*Clarendon*, een Inlands District beter bevolkt en beplant.

St. *Marys* komt naast aan St. *Annes*, en zend ook twee Gedeputeerden na de Vergadering. Na *Rio Novo* in deze Parochie, namen de *Spanjaarden* de wyk toen de *Engelsche* hen uit de Zuid kust van het Eilandt gedreven hadden. Naast aan dit District komt;

St. *Thomas in the Vale*, dat zeer wel beplant is, en twee Gedeputeerden na de Vergadering zend. Naast aan die komt;

St. *George* 's Parochie die twee Gedeputeerden na de Vergadering zend. Als mede doet;

St. *Thomas* in het Noor-Oostelyke gedeelte van het Eilandt. Op de

de *Noordelyke* kuſt is *Port Francis*, door zommige *Port Antonio* genaamt, een van de beſte havens in *Jamaica*. Zy is wel gedekt en heeft maar eene fout, dat is, dat den ingang niet zeer gemakkelyk is, wegens het Kanaal dat door een klein Eilandt, 't welk aan de mond van de have legt, eng geworden is. Het werdt *Lynchesly* land genaamt, doch behoort aan de Graaf *Carliſle*, van de Familie van de *Howards*, die eens Gouverneur van *Jamaica* geweeſt is.

Daar zyn verſcheide goede havens, zo wel aan 't Noordelyke als aan 't Zuidelyke ſtrand, als *Cold Harbour*, *Rio Novo*, *Montega Baay*, *Orange Baay*. Maar de zuidelyke gedeeltens beſt bevolkt zynde, is daar de meeſte toeloop. Nu iſſer niets meer, den nieuwſchirigheit van de Lezer in eenige van deze *Noordelyke* Diſtricten waardig, te melden, ten ware wy tot de Natuurlyke Hiſtory van 't Land overgingen, welke de geleerde Dr. *Sloan* uitgegeven, en waar aan hy verſcheide jaren gewerkt heeft.

Het verſchil in de rykdom van deze Diſtricten of Parochien, kan men zien by opbrenging van een onlangs gelegde Tax van 450 l. over 't ganſche Land, zo als aan hunne Agenten in *Engeland* gebleken is;

| | l. | ſ. | d. |
|---|---|---|---|
| *Port Royal* | 49 | 10 | 10 |
| St. *Andrews* | 52 | 17 | 5 |
| St. *Katherines* | 56 | 16 | 3 |
| St. *Dorothy* | 25 | 3 | 1 |
| *Vere* | 47 | 1 | 8 |
| *Clarendon* | 42 | 1 | 8 |
| St. *Eliſabeth* | 51 | 6 | 8 |
| St. *Thomas* in het N. O. | 27 | 10 | 0 |
| St. *Davids* | 16 | 11 | 0 |
| St. *Thomas in de Vale*, | 21 | 9 | 0 |
| St. *John* | 15 | 8 | 3 |
| St. *George* | 3 | 15 | 6 |
| St. *Marys* | 11 | 13 | 7 |
| St. *Annes* | 7 | 2 | 6 |
| St. *James* | 2 | 16 | 8 |
| *Kingſton* | 19 | 5 | 0 |

Het aardryk van *Jamaica* is overal goet en vruchtbaar, inzonderheit in de *Noordelyke* gedeeltens, alwaar de aarde ſwartachtig is, en in vele plaatſen met pottebakkers aarde vermengt; in andere als na het Zuid-Ooſte, is de aarde roodachtig en zandig. Door malkanderen genomen, is het aardryk zeer vruchtbaar en voldoet het vernuft van de Planter zeer wel. De planten en bomen zyn altydt bloeyende en groen, van de eene ſoort of van de andere, en ieder maant gelykt daar na onſen April en Mey.

 Daar

Daar is overvloed van *Savanas*, of landen van *Indiaans* koorn. Deze *Savanas* vind men boven en beneden, zelfs tusschen de bergen, inzonderheit *Noordwaards* en *Zuidwaards*, alwaar een groote menigte van wilde beesten zyn, doch zo veel niet als toen 'er de *Engelsche* eerst kwamen.

De *Indianen* plegden *Maiz* in deze *Savanas* te zaayen, en de *Spanjaarden* fokten hun Vee aan, 't welk zy uit *Spanje* gebracht hadden; als paarden, koeyen, verkens, en ezels, de welke diervoegen vermenigvuldigden, dat men over weinig jaren gansche kuddens van wild vee in de Bosschen vond, gelyk mede wilde paarden.

De *Engelsche* doodeden een overgroote menigte ossen en koeyen toen zy meester van het Eilandt wierden. Evenwel bleef 'er noch een ongelooffelyk getal in de Bosschen, die daar, door de *Spanjaarden*, de zelve van de overwinnaars genomen hebbende, gedreven waren.

De *Savanas* zyn nu de onvruchtbaarste gedeeltens van het Eilandt, 't welk daar van daan komt, dat ze onbebouwt blyven leggen. Niettemin is 'er zo een overvloed van gras, dat de Inwoonders genoodzaakt zyn geweest om het te verbranden.

Gelyk *Jamaica* het Noordelykste van alle *Charibbische Eilanden* legt, is het Klimaat ook getemperder, en daar is geen land tusschen de *Tropicks*, daar de hitte gematigder en lydelyker is. De lucht werdt door de *Oostelyke* Landwinden, menigvuldige regens en de dauw die 's nachts valt, altydt verkoelt; 't welk voor de schrikkelyke verandering in de loop van de Natuur, door de aardbeving voorgevallen, maakte dat het Land zeer gezond was, en dat alle dingen daar in alle saysoenen even aangenaam en plaisierig voortkwamen.

De *Oostersche* en *Westersche* gedeeltens van 't Eilandt zyn 't regenachtig en winderig weêr meer onderworpen als de *Noordelyke* en *Zuidelyke*; en de dikke Bosschen aldaar verschaffen zo een aangenaam gezicht niet, als *Zuidwaards* en *Noordwaards*, 't welk een land is dat meer open legt, en minder aan wind en regen onderworpen is. De lucht in de bergachtige gedeeltens is koelder, en men heeft dikwils 's morgens eenige vorst op de bergen vernomen.

Eer de droevige Orkaan in 1692. zo veel honderden van Inwoonders deed sneuvelen, wierdt dit Eilandt door geen stormen gelyk de andere *Suyker Eilanden* geplaagt, noch de schepen wierden ook niet in de havens op strand gedreven; noch hunne huizen over hare hoofden neer geslagen, gelyk als in de *Barbados* en in de *Zuid-Eilanden*, maar zy kunnen nu daarover niet meer, boven hunne nabuuren, roemen.

Het weêr plag variabelder en losser te zyn als in de *Charibbische Eilanden*. De maanden van Mey en November zyn natte maanden, en de winter onderscheid men alleen uit de Somer door regen en don-

donde vlagen, die dan ſterker als in andere tyden van 't jaar zyn. De *Ooſtelyke* land-wind begint 's morgens te 9 uuren te wayen, en werd ſterker als de zon aan 't klimmen is, waar door de menſchen alle uuren van den dag ryſen en in het velt werken kunnen.

De nagten en dagen zyn meeſt van een gelyke lengte 't ganſche jaar door, en men kan nauwlyks eenig onderſcheid beſpeuren. De vloet gaat zelden boven de hoogte van een voet. Stormen heeft men 'er zeer zelden, en weinig of geen ſchepen zyn op deze kuſt vergaan. Doch een zeer net verhaal van het weêr, aardryk, water, Dieet en andere dingen tot *Jamaica* betrekkelyk, door Dr. *Stubbs* die deze Aanmerkingen gemaakt heeft, aan de *Koninglyke Societeyt* mede gedeelt zynde, zal ik tot genoegen van de Lezer als een Extract daar van hier by voegen.

„ 's Nachts waayt de wind van alle kanten te gelyk van het Ei-
„ land *Jamaica* af, zo dat geen Schip als dan kan inkomen, noch
„ voor de morgenſtond uit lopen, eer de Zeewinden opkomen. Als
„ de Son aan 't dalen is, vergaderen de wolken, en ſchikken zich na de
„ bergen; en leggen zo, dat oude Zeeluiden tegens den avont, ieder Ei-
„ landt na de *ſchikking* van de wolk die 'er over hangt, zullen noemen.

Gelyk 'er zekere bomen zyn die de regen na zich trekken, zo houd ook de regen op, of vermindert, na mate die Boſſchen om ver gehakt zyn. Te *Port Morant*, het *Ooſtelykſte* gedeelte van het Eilandt, is weinig Land-wind, om dat de berg daar ver van daan legt, en de landwind van daar komende, verlieſt al zyn kracht langs de weg die derwaards leyd.

In de have van *Jamaica* groeyen vele rotzen, van gedaante als hoorens van bokken en harten. Daar groeyen ook verſcheide Zee planten, welkers wortelen ſteenachtig zyn. Aan de *Punt* in *Jamaica*, alwaar *Port Royal* ſtond, vielen naauwlyks 40 regenbuyen in een jaar. Van de *Point* na *Port Morant* en zo vervolgens tot aan *Liguanie*, zes mylen van *Port Royal*, is 'er naauwlyks een halve dag, gedurende 8 of 9 navolgende maanden, beginnende van *April*, dat het 'er niet regent. Te *Spaniſh Town* regent het maar drie maanden in een Jaar, en dan noch niet veel. Aan de *Punt*, zal ieder die maar vyf of ſes voeten graaft, water vinden, 't welk ebt en vloeyd na het gety is, zynde niet zout, maar brak, ongezond voor menſchen, maar gezond voor verkens.

De paſſagiers wanneer zy eerſt in *Jamaica* komen, zweeten gedurig groote droppelen gedurende drie vierendeel jaars, en dan houd het op. Edoch, zyn ze niet dorſtiger dan in *Engelandt*, noch maakt hen al dat zweeten niet flaauw. Indien iemant dorſt heeft, kan hy die beſt door een weinig brandewyn leſſchen. De meeſte dieren drinken daar weinig of niet. De heetſte tydt van den dag is omtrent acht uuren in de morgenſtond, wanneer 'er geen *Landwind* is.

Wan-

Wanneer het in *Magotti-Savana*, leggende in het midden van het Eilandt tusschen St. *Marys* en St. *Johns* Districten, komt te regenen, zal de regen die hier of daar in een naad of zoom blyft hangen, in de tyd van een half uur in wurmen veranderen, hoewel die vlakte nochtans gezond is om in te woonen. Het water vind men aan de *Punt* niet boven vyf of zes voeten diep, echter ryst 'er geen vochtigheit uit het zand na de lucht, want de menschen blyven 'er dikwils de ganschen nacht op slapen, zonder dat het hen eenigermaten hindert.

De *Zee-Winden* komen in *Jamaica* niet op voor 8 of 9 uuren in de morgenstond, en gemeenlyk houden die op tegen 4 of 5 uuren 's avonts. Doch zomtyds wayen de *Zee-Winden* in de winter maanden 14 dagen en nachten te gelyk, en dan ziet men geen wolken, maar den dauw valt. Doch indien 'er een Noorde wind waayt, 't welk zomtyds in de winter eenige maanden duurt, dan valt 'er geen daauw, en men ziet geen wolken. Tegen 2 of 3 uuren 's namiddags ziet men de wolken vergaderen op de bergen, de rest van de lucht tot aan Zonnen ondergang helder zynde.

Wat aangaat de gewassen van het Eilandt, ze zyn byna de zelve als die van de Barbados. Wanneer wy met ons verhaal over dat ontwerp voortgaan, zullen wy van hun verschil daar in gewag maken.

De zuyker van *Jamaica* is helderder en van een schoonder greyn als de gemeene *Barbados Muscovado*, en werdt in *Engelandt* vyf of zes schellingen het hondert meer verkogt, zynde bekwaam voor Grossiers, daar de Barbados ongezuiverde zuyker door de Rafinadeurs handen eerst moet gaan. Tot het jaar 1670. waren 'er 70 moolens in *Jamaica* de welke twee millioenen ponden zuyker maakten; hoewel het zedert die tydt wel tienmaal zo veel toegenomen heeft.

De zuyker zal in *Jamaica* in tien dagen rasser bewerkt zyn als in zes maanden in de *Barbados*, en dit geschiet op die plaatsen daar het voor vele maanden te gelyk regent. Regens heeft men hier schielyk, en maken, eer dat zy vallen, geen voor afgaande verandering in de lucht, en waar van geen vochtigheid noch kladdigheid naderhand te zien is.

Daar komt meer Cacao van daan, als uit alle onse Colonien. Maar het moet niet langer als een Koopmanschap van onse Plantagien aangezien werden, hoewel dat die, in 't eerst de voornaamste nodiging is geweest om *Jamaica* te bevolken. Want de wandelingen die de *Spanjaarden* na lieten, toen wy het conquesteerden, brachten zulk een ongeloofelyk profyt op met weinig moeite, dat Sir *Thomas Modiford* en verscheide andere 't geen zy noch hadden, daar by op zetteden om daar door ryk te werden, en aan 't planten van een groote menigte van Cacao vielen, 't welk de *Spaansse* Slaven die in het Eilandt gebleven waren, altyd te voren gezegt hadden dat niet opkomen zou, en ook zo gebeurde; want alhoewel het schoon stond, en vyf of zes jaren wel voortgroeyde, wanneer het die ouderdom

dom bereikt hadt verdroogde het en ſtierf weg, tegens alle hoop en verwachting, zonder dat men de rechte oorzaak daar van weet, alhoewel zulks aan een zwarte wurm toegeſchreeven werdt, die men vindt dat aan de wortel knaagt.

De manier van planten geſchiet op die weiſe als in de Engelſche Kerſſe tuinen. Zy plaatſen een Weegbrée by ieder boom; en wanneer ze opgegroeyt is, gelykt ze na een Kerſſeboom. Ze wil wel ſchaduw hebben, en daarom werdt 'er de Weegbrée by gezet. De Cacao-bomen houd men zuiver en rein van gras door 't wieden. De bomen beginnen op haar 3, 4, of 5 jaren te dragen, en indien zy niet meeſt van te voren uitgingen, zouden ze op hun 15 jaren tot perfectie komen, en duuren tot 30 jaren, 't welk maakt dat ze de profytelykſte bomen van de werelt zyn; alzo een morge van dezelve meer als 200 l. in een jaar opgebracht heeft. Doch de oude bomen door de *Spanjaarden* geplant, door ouderdom uitgegaan zynde, en nu weinig voortgroeyende, gelyk de *Spaanſſe* Negers gezegt hebben, werden 'er nu weinig of geen van voortgebracht, dat de zorge en de moeyte die men 'er toe doet, waard is. De ſlaven ſchryven het een overgelovige oorzaak toe, waarom het niet tot perfectie komt, alzo de *Spanjaarden* vele Godsdienſtige plegtigheden gebruiken als zy het planten, dewelke hun ſlaven niet mogen zien. Doch 't is waarſchynlyk dat een voorzichtige Natie, die de konſt van *Cochenille* te maken, en de *Venelloes* te zuiveren, in hare binnelandſche Provintien verplaatſt heeft, (die de Koopmanſchappen van de Eilanden ten tyde van de *Indianen* waren) en verbooden heeft dat men geen Mynen aldaar zou openen, uit vrees dat eenige Natie aan de Zee gelegen, de luſt mogt bevangen om ze te overmeeſteren, aldus in het verplanten van de *Cacao* uit de *Caraques* en *Quatanela* op de vaſte Kuſt, wel met voordacht eenig geheim in 't planten van dien, voor hare ſlaven verborgen hieldt.

De Cocao groeyt op bomen in baſten of bolſters, van een groenachtige roode of geele koleur, ieder baſt 3 of 4 korrels omtrent de grootte en gedaante van een hazeneut, die de een van de ander afgezondert zyn door een zeer aangenaam verkoelend wite zap, omtrent van ſubſtantie als het binnenſte van een gebraden appel, tamelyk ſcherp en zoet, waer uit de neuten als ze ryp zyn, genomen en door 't droogen, gezuivert werden.

De Stam van een Cocao boom is gemeenlyk omtrent vier duymen diameter, vyf voeten in de hoogte, en meer als 12 van de grond tot aan de top van de boom. Deze bomen zyn zeer verſcheelende de een van de andere, want eenige ſchieten op in twee of drie ſtammen, en andere in een. Hunne meeſte bladen zyn verdord en de kouleur meeſt verſchooten, uitgezondert op zeer jonge bomen. Een dragende boom levert in 't algemeen op een jaar, van twee tot acht ponden neuten, en ieder dop of bolſter bevat 20 à 30 neuten.

De manier om die te zuiveren is , het zelve wanneer het ryp is, af te snyden , en dan 3 of 4 dagen in de doppen te laten meuken , 't welk geschiet door de zelve op hoopen te leggen. Daar na werden de doppen afgesneden , de neuten uitgenomen , en in een vat gedaan met Weegbrée bladeren gedekt, alwaar ze wederom 16 of 20 dagen meuken. De neuten in ieder dop, zyn door zekere veeseltjes in malkanderen gedraayt , en hebben een witte soort van substantie by zich, zeer aangenaam aan 't verhemelte zo als reets gezegt is. Door 't keren en meuken werden hunne kleine strenge gebroken , en het binnenste trekt in de substantie van de neut. Daar na leyt men ze drie of vier weeken te drogen in de Zon , en als dan werden ze van een roodachtige donkere kouleur. De doppen groeyen alleen uit de stam of zware takken ; alwaar ter zelver plaats bloessems en jonge vruchten zyn.

De grootste oogst van meest alle Cocao bomen in *Jamaica* , is in December of January , doch aan een van Col. *Modifords* Plantagie, dragen zy meest in Mey, egter is het niet boven vyf mylen daar van, daar 'er zyn, die altydt in December dragen; doch die gene die dan dragen, hebben eenige vrucht in Mey, zo als de andere in December hebben. Men plantze eerst in de nacht , altyd onder schaduw. Zommige planten ze onder *Cassave*, andere onder Weegbrée bomen, en zommige in hunne Bosschen. De *Spanjaarden* gebruiken ook een zekere brede Plant die veel schaduw geeft, door haar genaamt, *Madre di Cocao*; de moeder van de Cocao. De *Engelsche* gebruiken alleen de andere. Men moet ze altyd voor de Noord-Ooste winden bedekt houden.

De Inwoonders van *Jamaica* verplanten ze zelden, en alleen daar ze valt, gelyk als zy dikwils doen in ope, slechte en drooge landen; want deze boom wil een vlakke , vochtige en lage grond hebben , zo dat men ze gemeenelyk by rivieren en tusschen de bergen in plant. Men heeft aangemerkt dat het kwaad te wonen is daar goede Cocao bomen zyn. In de tydt van een Jaar werdt de Plant vier voeten hoog , en heeft een blad zes maal zo groot als een oude boom , de welke als de plant grooter werdt, af valt, en dan komt 'er een kleinder in der zelver plaats. De bomen zyn meest altydt op de distantie van twee voeten geplant, en zomtyds drie jaren oud zynde, daar de gront goet en de Plant voorspoedig is, beginnen zy een weinig te dragen, en dan snyd men al de schaduw of een gedeelte van dien weg. De vrucht neemt toe tot 10 of 12 jaaren, wanneer men vaststelt dat de boom op zyn best is. De wortel in 't algemeen schiet uit de takken, die de plaats van de oude stam vervullen , wanneer die dood of afgesneeden is, ten ware eenige kwade hoedanigheit van de grond of de lucht, beide deed uitgaan. Cocao is oorspronkelyk uit deze *Indien* , en wild, Na de kant van *Maranon* in de bergen zyn verscheiden afzetzels daar van, en men zegt dat de *Portugezen* laatst gehele Bosschen daar

van

van op de rivier *Maranon* ontdekt hebben. De Cocao passeert voor gelt in *Nova Spanje* en in de Landschappen daar 't zilver van daan komt.

Het volgende opstel is een uitrekening van de onkosten en 't profyt van een laan met Cocao bomen, zo als het door Sir *Thomas Modiford*, die de beste in *Jamaica* hadde, opgesommeert is.

| | l. |
|---|---|
| Voor de Patent van 500 morgen lands toen het land eerst geconquesteert wierdt - - - | 10 |
| Voor drie Negers en drie Negerinnen à 20 l. het stuk - | 120 |
| Vier witte Dienstboden, hunne wedde en onderhoud, à 20 l. het stuk - - - - | 80 |
| 20 Houweelen, 20 kruywagens en 20 spaden - | 5 |
| Het onderhoud van zes Negers gedurende zes maanden tot dat men voor hen, voorraat kan by een brengen - - - - - | 18 |
| Voor een Opziender, 40 f. 's maants - - | 24 |
| | 257 |

Deze menschen zouden moeten beginnen te werken de eerste dag van Maart, om voor zich hutten te bouwen, aardappelen, koorn en weegbrée bomen te planten, en wanneer de Plantagie in staat is om hen te ontfangen, moet men noch vyf Negers en vyf Negerinnen kopen, tegen 20 l. 't stuk, makende 200 l. En in 't laatst van Maart moet de Planter zyn Cocao planten, het zy met de neud of zaad, tusschen ryen van Weegbrée-bomen, zes voeten hoog. Een-en-twintig morgen zal men ider jaar kunnen beplanten, en de eerste Juny van het volgende jaar, zal de laan vol van Cocaos bomen zyn, die in de tydt van vier jaren vruchten zullen dragen, die in 't vyfde, bekwaam zyn om in te zamelen. Ieder morgen zal jaarlyks duyzend pond gewicht voortbrengen, 't welk toen 4 l. het hondert in het Eilandt waardig was. Dus zullen de een-en-twintig morgen ieder jaar de waarde van 840 ponden sterling voortbrengen.

De onkosten om de vrucht in te zamelen en te bergen, zyn gering; weinig zakken en eenige andere dingen werden 'er toe vereyst, dewelke in alles tot 43 l. 10 f. loopen: zo dat de gansche uitgaaf maar 500 l. is, waar van de onkosten ieder jaar verminderen, en het profyt vermeerdert na 't getal van morgen lands die 'er nu beplant zyn. Men moet aanmerken dat deze uitrekening gemaakt wierdt toen 'er eerst een Colonie in 't land kwam, doch 't zal dienen om de Leezer eenig denkbeelt, van 't voordeel van zo een bepoting in deze tydt, te geven, want in de meeste dingen is het noch even eens. Landeryen en Negers zyn duurder, doch de schaarsheit van de laatste is maar voor een tydt, en

de eerste, daar is het zo kwaad niet om aan te komen, want in de Noordelyke Districten kan men 'er genoeg voor een redelyke prys kopen.

Van de Indigo, brengt *Jamaica* meer voort, als eenige andere Colonie; uit hoofde van de groote kwantiteit van *Savana* Land; want het komt in een lichte zandige grond best voort, zo als die *Savanas* of groote vlaktens zyn. Het zaad daar het van voortkomt is geel en rond, wat kleinder als wikken. De grond werdt eerst om gespit, dan graaft men geuten, zo als onse Hoveniers voor de peulen doen, waar in 't zaad omtrent Maart geleydt werdt. Het werdt ryp in de tydt van acht weeken, en in versch omgespitte aarde zal het tot de hoogte van omtrent drie voeten opschieten; maar in andere niet meer dan 18 duymen. De stam is vol van bladen van een donker groene kouleur, en zal, van het eerste zaayen af, negen oogsten in een Jaar verschaffen. Wanneer het ryp is, snydt men het af, en leyd het in bekwame vaten gedurende 24 uuren. Dan moet het van het eerste water gezuivert werden, en in bekwame regenbakken gelegt werden, alwaar zorgvuldig door een geslagen zynde, men het omtrent 18 uuren stil laat staan. In deze regenbakken zyn verscheide kranen, die het klaar water uit laten lopen, en het dikke doet men in linnen zakken van omtrent drie voeten lang, en een halve voet wydt, gemeenlyk van *Osnabrugschs* linnen gemaakt, de welke opgehangen werden, tot dat al het dunne weg druypt. Als het niet langer druypen wil, doet men het in houte doozen, drie voeten lang, veertien duymen wydt, en een en een half diep. Deze doozen moet men in de Zon plaatsen, dog niet tot op 't heedste, wanneer men ze in neemt tot dat de groste hitte over is. Dit moet men gedurig doen tot dat ze behoorlyk droog zyn.

In een land dat goet voor Indigo is, zal den arbeyd van een mensch in een jaar tusschen de 80 en 100 ponden gewicht voortbrengen, 't welk van 12 tot 18 l. voor de Planter zal komen te belopen, zo 'er geen toeval komt; want Indigo zo wel als andere waaren in die Gewesten, zyn'er vele onderworpen, waar van de gemeenste zyn 't kwaat weer en de wurmen, daar ze dikmaals door vernielt werdt.

*Piemento* is een ander natuurlyk gewas van *Jamaica*, van waar het *Jamaicaasch Peper* genaamt is, zinspelende op deszelfs figuur en de voornaamste plaats daar het valt. De bomen die het dragen, zyn in het algemeen zeer hoog en weid uitgestrekt.

„ Deszelfs stam is zo dik als iemands dye, zo als Dr. *Sloan* die in
„ *Jamaica* gewoont heeft, ons onderrecht. Zy groeyt recht op meer als
„ dertig voeten hoog, is overdekt met buitengewoone gladde bast van een
„ graauwe kouleur. Zy is overal met takken bezet, hebbende het
„ einde van hare takken met bladen van verscheide zoort bezet, de
„ breedste vier of vyf duymen lang zynde, en twee of drie breedt in
„ het

„ het midden, daar het op zyn breedste is, en daar van daan vermindert het tot aan beide eyndens, komende tot een punt uit, dun, doorschynend en gladt zonder eenige insnydingen, van een donker groene kouleur, en staande op stelen van een duym lang, wanneer ze gekneust werden zyn ze zeer welriekende, gelyk de bladen van een Laurier boom. Op de einden van de takken vind men bundels van bloemen, ieder steel een krom geboogè bloem dragende. In ieder bocht zyn verscheide steeltjes van een bleeke groene kouleur. Waar op volgt een bundel van gekroonde beezien, (de kroon in vier blaadjes bestaande,) die wanneer ze ryp zyn, grooter als Jenever beezien zyn; in 't eerst groenachtig als ze klein zyn, doch zwart en doorschynende als ze ryp zyn, vervattende, in een vochtig balzamik vleesch, twee breede zaaden door een vlies afgezondert, ieder van welke een half rond is, die beide aan een gevoegt, maaken het tot een rond zaad. Het groeyt in alle bergachtige gedeeltens van het Eilandt *Jamaica*, doch inzonderheit aan de Noordzyde; waar dat deze bomen ook groeyen, laat men ze in 't algemeen staan, wanneer andere bomen gevelt werden. En zy werden zomtyds geplant daar zy nooit groeyen, ter zake van het groote profyt dat 'er met deze gekweekte vrucht te doen is, welk alle jaren by groote menigte na *Europa* vervoert werdt.

Hoe dit planten overeengebracht kan werden met het geen Sir *Dalby Thomas* van het afhouwen van deze bomen schryft, laten wy de Ridder en Doctor zamen beslissen.

De Ridder zegt, dat de moeyte om het in te zamelen, het ongelooffelyk duur zou maken, indien de Inwoonders van *Jamaica* niet een gemakkelyker manier daar toe uitgevonden hadden.

De bomen die 'er zyn blyven staan, groeyen in 't gemeen in de bergen en bosschen, en die dewelke niet voor planten uitgetrokken werden, maar den Koning behooren; en daar overvloed is, gaan de Inwoonders met hunne slaven na de Bosschen, de bomen neerhakkende, halen het van de takken af.

Op deze weis komt 'er geen *Piemento* twee malen van eene boom in Europa, en dewyl het twee of drie Jaren agter een kan komen te mislukken, moet men 't gene het tegenwoordig voortbrengt, als een toevallig voordeel voor de Planters aanzien, eerder als iets daar men als op een Nationaal voordeel of gestadige inkomst, kan staat maken. Het zelve mag men ook zeggen van *Lignum Vitæ*, *Guiacum* of *Rood-hout*, en verscheide andere zoorten van bomen die daar van daan komen, want hoe meer dat 'er komen, hoe minder dat 'er overblyven. En de tydt tot het groeyen van deze zoorten van hard houd, in plaats van de bomen die afgehakt zyn, vereischt na menschelyke reden, zo vele honderden van jaren, dat het voorstellen om ze te planten, eerder dwaasheit als voorzichtigheit zou zyn.

De *Jamaicaas* Peperboom volgens Dr. *Sloan*, bloeyt in Juny, July, en Augusti; doch vroeger of later na haar situatie is, en de saysoenen wegens de regens verscheiden zyn, na dat zy gebloeyt heeft, rypt de vrucht haast. Doch men moet ook aanmerken dat in gezuiverde ope gronden de vrucht ryper werdt als in dikke Bosschen. De moeyte om ze toe te maken, of tot het gebruik te bewaren is gering, zynde voor het merendeel al door de Negers gedaan. Zy klimmen op de bomen en plukken de takken af, met de onrype groene vrucht, en daar na lezen zy zorgvuldig de vrucht van de takken en bladeren; 't welk gedaan zynde, leggen zy ze, gedurende vele dagen; bloot voor de Zon, van zyne opgang tot deszefs ondergang toe, dezelve dan op kleederen spreydende, en nu en dan kerende, alleen voor de daauw die daar zeer zwaar valt, zorgvuldig bewarende. Door dit middel werden ze een weinig rimpelig, en van een groene veranderen zy in een bruyne kouleur, wanneer ze bekwaam zyn om aan de markt gebracht te werden. Zy zyn van verscheide fatsoen, doch gemeenlyk van de grootte van zwarte peper, eenigzins in reuk en smaak na de kruyd-Nagelen, Genever beezien, Canneel en Peper gelykende, of eerder een byzondere gemengde reuk hebbende, die na alle gelykt, waar van daan het *All-Spice*, of anders *Al-Specery* genaamt is.

Hoe geuriger en kleinder dat ze is, hoe beter dat ze geschat werdt. Die vrucht mag wel gehouden werden, (volgens 't zeggen van de Doctor) voor *de beste en getemperste, zuiverste en minst benadelende, van de gemene* Speceryen, *en bekwaam om in grooter gebruik te komen, en maer door te gaan, als hy doet onder alle* Oost-Indische *waaren van die soort; alle welke hy meest verre overtreft, door 't doen verteren van de spys, de dikke humeuren verdunnende, de maag matiglyk verhittende en versterkende, de winden verdryvende, en zo veel goet aan de ingewanden doende, als wy van de Speceryen zouden kunnen verwachten.*

De *wilde Canneel Boom*, gemeenlyk doch valschelyk genaamt *Cortex Winteranus*, groeyt in dit Eilandt. Zyn stam is omtrent van grootte als de *Piemento Boom*, en groeyt 20 of 30 voeten hoog, hebbende vele takken en spruiten nederwaards hangende, makende een zeer fraaye top. De bast bestaat uit twee deelen, de eene uitwaards, en de ander inwaarsd. De buitenste bast is zo dun als een Engelsche schelling, van een wittachtige asgraauwe kouleur, met eenige vlakken hier en daar boven op, die 'er verscheidentlyk doorlopen, zynde van een balzamike smaak. De binnenste bast is veel dikker als Canneel, zynde zo dik als een ducaton, glad van een witter kouleur als de buitenste, van een scherper en balzamiker smaak, zomtyds gelyk die van Nagelen, en niet gommachtig gelyk *Canneel*, maar droog, en kruimelende tusschen de tanden. De bladeren schieten

ſchieten aan de eyndens van de takken uit, zonder ſchikking, ieder van haar op ſtelen van een duym lang ſtaande, zynde de bladeren twee duym lang, en een duym op zyn breedſte na het eind, alwaar ze het meeſte rondachtig zyn, zynde ſmal in den beginne, van waar de breedte tot het einde opgaat, van een geelachtige groene kouleur doorſchynende en gladt, zonder eenige inſnydingen omtrent de kant na de bladeren van een Laurier boom gelykende.

Op het einde van de takken ſpruyten bundels bloemen uit, gelykende wat na kransjes, hebbende ieder een ſteeltje. Op de top is een kelkje van eenige kleine bladeren gemaakt, waar in vyf purpere knopjes zyn, in welke een breede ſteyl is; na dezen volgen zeer vele kalkachtige beezien van de grootte van een kloeke erwt, rondachtig, groen, en een zenuwachtig bleekgroen dun vleeſch vervattende, met vier zwarte doorſchynende zaaden van een irreguliere figuur. Alle deelen van deze boom wanneer ze verſch zyn, zyn zeer heet, kruydachtig en ſcherp van ſmaak, wat na nagelen gelykende, 't welk zodanig prikkelt, dat men zomtyds klaar water gebruiken moet, om het weer af te ſpoelen. Hy groeyt in de *Savana* Boſſchen, meeſt aan ieder zyde van de gemeene weg tuſſchen *Paſſage Fort* en de Stad St *Jago de la Vega.* De baſt van de boom is 't voornaamſte dat men gebruikt, zo in de *Engelſche* Plantagien tuſſchen de *Tropicks* in de *Weſt-Indiën* als in *Europa*, en men kan ze zonder moeyte bereiden, alzo men de baſt maar af te ſnyden heeft, en dit in de ſchaduw te laten droogen. Het gemeenſte zoort van volk gebruikt het in de *Weſt-Indiën* in plaats van alle andere ſpeceryen, werdende voor zeer goet gehouden, *om de onmatige vochtigheit van de maag op te droogen, om 't verteeren van de ſpys te bevorderen, en de winden te verdryven,* &c. De *Rum* verlieſt zyn lelyke ſtank, wanneer het met deze baſt gemengt is.

De oprechte *Cortex Winteranus*, voor welke de Drogiſten deze wilde Canneel verkopen, wierdt door Capt. *Winter* die Sir *Francis Drake* in deszelfs reis rondom de Weerelt van de Straat *Magellan* verzelde, overgebracht.

De zo beruchte Boom genaamt de *Cabbage Tree* of *Koolboom* is (zegt Dr. *Stubbs*) niet anders als een Palmboom, en al wat men als kool eet, is 't geen dat dat jaar uitgeſproten is, en zo is het mals. Zo men het raauw eet, is het zo goet als eenige nieuwe Amandelen, en zo men het kookt, overtreft het de beſte kool; wanneer die top afgeſneden is, ſterft de boom. Het hout zal nooit rotten, en wanneer het gedroogdt is, werdt het zo hard, dat men 'er geen ſpyker in ſlaan kan.

Daar is een Boom in *Jamaica* genaamt de *Baſtard Ceder*, welkers hout zo ſpongieus is (hoewel niemand het zo op het gezicht beſpeuren kan) dat zo men 'er bekers van draait en wyn of brandewyn in

giet,

giet, zal die in korten tyd tot in de grond toe weg zinken.

Daar is een boom genaamt *Whitewood*, in welkers hout zo men 'er schepen van timmert, geen wurmen zullen komen. De *Soap* boom groeyt in *Spanish Town* met beezien zo groot als musket ballen, waar mede men zonder eenig ander inmengzel by te doen, beter wassen kan, als met eenige Spaansse seep, doch het doet het linnen met der tydt rotten.

Het Sap van *Cassavia* is een sterk vergift; alle varkens en gevogelte die het drinken, zwellen op en sterven 'er aanstonts van. Zo men de wortel braad, is het geen vergift, maar zy veroorzaakt alleen snydingen in den buyk.

De *Palma* levert een ongelooffelyke kwantiteyt van olie uit, waar van men gemakkelyk een algemeen gebruik zou kunnen maken. Het is het eenigste hulpmiddel van de *Indianen* en *Negers* voor hooftpyn.

De *Manchinel Boom* is een hout van een uytstekend greyn, zo goet als het *Jamaicas* hout, doch breedt tot op vier voeten diameter. De *Spanjaarden* maken 'er bedden van, en de *Engelsche* leggen 'er gemeenlyk vloeren van, in hunne vertrekken in *Jamaica.*

De *Manchinel Appel* is een van de schoonste vruchten van de weerelt op het oog, een van de aangenaamste van reuk, en de liefselykste van smaak (zynde daarom by vele genaamt de *Oog-Appel*) doch gegeten zynde, veroorzaakt ze een gewisse dood. Het hout daar van, hoewel groen, indien het tegen de hand gewreven werdt, zal 'er het vel van afgaan, en blaaren doen komen; indien ook eenige droppelen regen uit deze boom vallende op iemants hand komen, of op eenig ander gedeelte van het naakte ligchaam, zal het van dezelve uitwerking zyn.

Daar is overvloet van Cattoen en Gember in *Jamaica*, en die is schoonder als die van de *Charibbische Eilanden.* De Tabak die daar geplant is, was beter als die van de Barbados, doch daar valt zo weinig, dat het de naam van een Koopmanschap niet mag voeren.

Men maakt hier zeer goet bereyd leer. De leertouwers hebben drie basten daar zy mede bereyden, *Mangrave*, *Olive* bast, en een ander. Zy bereyden beter als in *Engeland*, en in zes weeken tyds is het leer bekwaam om tot schoenen bewerkt te worden. Daar is overvloed van hout, gelyk geel verw hout, rood hout, en meer ander verw hout, met verscheyde zoorten van zoet hout.

Men behoeft niet te twyffelen of daar zyn Kooper mynen in het Eilandt, en de *Spanjaarden* zeggen dat de klokken van de groote Kerk van St. *Jago*, van *Jamaica* 's metaal gegooten zyn. Men stelt vast dat 'er Zilver-mynen ook zyn, zo wel als te *Cuba* en op de *vaste Kust.* En daar is een plaats in de bergen van *Port Royal* of *Caguay*, alwaar na men zegt de *Spanjaarden* zilver opgegraven hebben; doch

de

de *Engelſche* zyn zo gelukkig niet geweeſt van het te vinden. De *Spanjaarden* hebben *Ambregris* op de kuſt gevonden; doch de *Engelſche* hebben niet dikwils dat goet geluk gehadt. Edoch over eenige jaren heeft een onwetend gezel hondert en tachtig ponden *Ambregis* aan ſtrand, op een plaats in die Geweſten die men noemt, *Ambergreaſe Point*, daar de *Spanjaarden* gemeenlyk eens in 't jaar kwamen om na 't zelve te zoeken, begraven gevonden. Deze groote kwantiteyt was in tweën verdeelt, onderſtellende veroorzaakt te zyn door de wenteling en rolling in de Zee. Zommige zeggen dat het door een dier voortgebracht werdt, gelyk de honing of de zyde; en Mr. *Tradway* die dit ſtuk gezien heeft, ſchryft dat hy in verſcheide plaatſen van dit ligchaam, de bek, vleugels, en een gedeelte van het ligchaam van het dier gezien heeft, 't welk hy eenige tydt bewaart heeft. Hy hadt ook van een man hooren zeggen dat hy het levendige dier gezien hadde, en hy geloofde dat ze als de byen op de Zeeſtrand of in Zee zwermen. Andere zeggen dat het de drek van de Walviſch is, en andere dat het uit de wortel van een boom voortkomt.

Men zou overvloet van zout in *Jamaica* kunnen maken, want zy hebben drie groote ſtaande wateren; edoch maken zy maar alleen genoeg tot hun eige gebruik. Over dertig jaren, maakte men hondert duyſent ſchepels op een jaar, en Capt. *Noye* die de ondernemer was, zeide dat hy wel vyf hondert duyſent vierendeelen maken kon, als hy ze maar kon verkopen. Salpeter vind men ook hier, en hun lange peper is in groote achting in de *Weſt-Indiën*.

Drogeryen en medicinale kruyden zyn in groote overvloed in het Eilandt, als *Guiacum*, *China*, *Salſeparella*, *Caſſia*, *Tamarinde*, *Venilloes*, vele ſoorten van *Miſſeltoe*, als mede heilzame Gomme en wortelen. Maar aangaande deze dingen, moeten wy de weetgierige aan Dr. *Sloan* 's Natuurlyke Hiſtory overwyzen.

De Plant daar de *Cochenille* van gemaakt werdt, groeyt in *Jamaica*; edoch kunnen de Inwoonders by gebrek van kennis, om ze te behandelen, geen voordeel daar uit trekken. Daarenboven verderft ze de Ooſte-windt, zo dat die nooit tot rypheit komt.

Het zal niet oneige zyn van die uitſteekende Verfſtof *Cochenille* een uitlegging te doen. Men gelooft in 't algemeen dat ze voortkomt van een vrucht genaamt de *Prikkel Peer*, dragende een blad van een ſlymachtige natuur, en een vrucht bloed rood, vol zaaden, die een verfſtof uitlevert byna gelyk 't *Breziel hout*, dat in weinig dagen door 't vuur vergaat. Doch het ongediert dat uit deze vrucht of bladen voortkomt, geeft een ſtandhoudende verwe, als ieder een bekent is.

Een oude *Spanjaart* in *Jamaica*, die vele jaren in dat geweſt van de Weſt-Indiën gewoont heeft, daar een groote kwantiteit van *Cochenille* gemaakt werdt, verzekert, dat dit ongediert het zelve is dat de *Engelſche* de *Lady Bire*, of *Cow Lady* noemen. In 't eerſt gelykt het

na een kleine blaar of kleine knop van de heester, op welke zy eyeren leggen, de welke naderhand door de hitte van de Zon een *levendig ongediert* of kleine wurm werden. Deze *Wurmen* door de tydt werden vliegen, en tot volle rypheit gekomen zynde, 't welk men door de ervarentheit heeft moeten uitvinden, met de zelve in verscheide saysoenen by een te vergaderen, dood men ze door de rook van een hoop brandbare stoffe, van de wind kant van de heesters, waar op het ongediert aast (hebbende te vooren eenige uitgespreide kleden onder de planten geleit) waar door al het ongediert gestikt en gedoot zynde, door het schudden van de planten op de kleeden neer vallen, en aldus in groote menigte met weinig moeite by een vergadert werden: Daar na schud men ze van dezelve klederen op een steene vloer, opengelegt zynde aan de hitte van de Zon, tot dat ze gedroogt zyn, en hare ligchamen oprimpelen, als wanneer ze zachtjes met handen gewreven werden, als zand zullen kruimelen, en afgezondert zynde, de vleugels daar van gescheiden en uitgezift werden. Men zegt dat andere de zelve in brede en ondiepe kopere bekkens in de Zon leggen, waar door ze van de weerkaatzing der straalen schielyker droogen.

De *Prikkel Peer* of *Indiaansse Vyg* werdt gemakkelyk voortgekweekt, door het leggen van een enkeld blad, ter diepte van de helft van zyne lengte, in de grond, wanneer het zelden missen zal of ze zal wortel schieten. Andere zeggen dat ze uit het zaad kan voortkomen, 't welk eenigzints als een vyg is, spruitende uit zekere bloemen die uit de toppen van de bovenste bladen voortkomen, welker vrucht vol van rood vleesch is, die wanneer ze ryp is, de handen van die gene die 'er mee omgaan, gelyk de moerbeyen, met een purpere kouleur bevlakt, op welke vrucht, of op de bloessems het ongedierte aast, en misschien veroorzaakt zulks de kostelyke verw die ze in hunne ingewanden dragen.

Daar zyn weinig Colonien in *America* die zulken overvloet van vee hebben als 'er in *Jamaica* is. De paarden zyn zo goet koop, dat men voor 8 of 10 l. een goet paard kan kopen. De ossen en koeijen zyn kloek; en eer de *Engelsche* kwamen, die meer op het planten als op het weiden gezet zyn, was 'er een groote overvloet van; maar nu kunnen zy daar van niet roemen, en werden met vleesch uit de andere Volkplantingen, zo wel als de *Zuid-Eilanden*, verzorgt.

Hun Baayen, reden en rivieren, zyn vol van uitstekende visch van alle soorten, zo *Europiaansche* als *Americaansche*. De *Schiltpad* is de voornaamste, om dat het de profytelykste is ten opsichte van deszelfs schulp. Zy zyn in menigte op de Kusten omtrent 20 à 30 uuren aan de slinkerhand van *Port Negril*, naby de Eilanden van *Camaros*. Daar komen verscheide schepen in een jaar van de *Charibbische Eilanden* om ze te vangen, want hun vleesch werdt voor het beste en gezondste voedzel gehouden dat 'er in de *Indiën* is.

De

De *Schiltpadden* dryven en ſlapen lang boven water, in ſtil weer, in zo verre dat de Zeelieden gemakkelyk na hen toeroeyen, en hen met yſerdraad, of een touw om hunne pooten ſlaan, of met een werpnet vangen. Als hun bloet heet gemaakt werdt, ſterven ze; want om levendig te blyven moet het niet heter als het Element zyn daar ze in leven. Zy byten veel meer gras af, dat onder water is als zy 'er van inſlokken, waar door zomtyds de Zee met gras overdekt is, alwaar ze op de grond aazen. Eens omtrent in een half uur komen zy op, halen eens adem gelyk een Zwaan, en dan duykelen zy weer onder. Als ze uit het water zyn, halen ze wat meer achter een adem. Zo ze aan ſtrand geſlagen werden, op hun rugge leggende, zullen de tranen uit haar oogen biggelen.

Men kan ze twintig en meer dagen uit het water houden, en evenwel zyn ze zo vet, dat ze bekwaam zyn om te eeten, als men haar alle dagen maar een halfpintje zout water geeft. Het vet aan haar darmen is geel, alhoewel dat van hun ligchaam groen is. Het hooft afgeſneden zynde ſterft aanſtonts, en wanneer men 'er het hart uit neemt, duurt de beweging niet lang; maar een gedeelte van het vleeſch zal indien 't geſtooken werdt zich beweegen, en ook van zich zelve vele uuren na dat het in kwartieren geſneden is, zo dat de gewrichten zo van haar beenen, ſchouders en pooten haar beweginge hebben, alſchoon men maar in het vet ſteekt. Maar indien men deze ſtukken van de *Schilpad* maar in de Zon legt, ſterven ze aanſtonts op de zelve wys, gelyk de pooten doen, wanneer ze afgeſneden zyn.

*Het bloet van de Schiltpadden* (zegt Dr. *Stubbs*, in zyne Collectie) *is koelder als eenig water dat ik ooit in Jamaica gevoelt heb. Edoch is het ſlaan van hun hart en ſlagaderen, zo krachtig als dat van eenig ander gedierte. Deszelfs longe legt in hun buik. Hun gal is driehoekig, van een vaſt vleeſch en bloem rood. Hun lever is van een donker groen. Zy hebben een zoort van kloeke tand waar mede zy het gras kaauwen dat ze in de Zee eeten. Al de Schiltpadden van de* Charibbiſche *Eilanden tot aan de Baay van Mexico, komen des Somers weer aan de Cayman Eilanden op deze kuſt, om haar eyeren te leggen en die daar uit te broeyen. Zy ſpeelen veertien dagen met malkanderen, en leggen dan in eene nacht omtrent drie hondert eyeren met wit en doorn, maar geen ſchaalen. Dan ſpelen zy wederom, en leggen ze in 't zand, en zo tot drie malen; wanneer het mannetje tot een ſoort van onmacht en blind geworden is, werdt hy zo door 't wyfje t' huis gebracht. Haar vet is groen maar niet kwaad voor de maag, alzo het in zop gekookt of geſtooft werdt, en na dat men die gegeten heeft, werdt het water olyagtig en van een geelachtig groen.*

Men heeft hier alle zoorte van gevogelte, wild of tam, en meer papegaayen als in eenige andere Eilanden.

De vruchten, bloemen en kruiden zyn byna de zelve als die van de Barbados, verscheide, en uitstekend in hare zoorten. De vruchten van de bomen in dit Eilandt van de zelve zoort, werden niet op een tyd ryp. Daar is een ry van pruyme bomen van twee mylen op de gemeene weg na *Spanish-Town*, waar van men eenige heeft zien bloeyen, zommige met groene, andere met rype vruchten, en andere ter zelver tydt die al gedragen hebben.

Men heeft gezien dat de Jasmyn eer bloeyde voor dat hy bladeren had, en ook na dat de bladeren afgevallen waren. De *Sowr-Sop* een zeer aangenaame vrucht, heeft een bloem met drie bladeren. Wanneer deze open gaan, geven ze zo een groote kraak, dat de menschen dikwils van onder de boom weg lopen, vrezende dat dezelve neervallen zal.

De ziektens van dit Landt voor de aardbeving, waren voor de *Europianen* zo dodelyk niet, als ze zedert geweest zyn. Onmatigheit is altydt voor de *Engelsche* fataalder als het Klimaat geweest, en de reizigers die altyd in de Stad *Port Royal* met drinken voortvaren, mogen wel tegen de hitte van 't Klimaat hard schreeuwen, welkers vuur zy met hun vlammen van binnen aansteken. Matigheit en beweging zou veel tot 's menschen gezondheid toegebracht hebben, eer dat 'er ziektens uit *Europa* overgebracht wierden, en dat de lucht met pestilentiale dampen van de aardbeving besmet wierdt. De ziektens die de vreemdelingen meest kwellen, zyn waterzucht, heete en koude koorzen, pyn onder de leden, 't welk gemeenlyk door sterk drinken en luyheidt veroorzaakt werdt.

Daar is een Vogel genaamt de *Pelicaan*, maar het is een soort van *Cormorant*. Het heeft een visachtige smaek; edoch, wanneer men het vleesch twee uuren in de grond begraaft, verliest het die smaak.

De vogels die zommige *Fregats* noemen, werden hier *Oorlogschepen* genaamt. Hun vet is goet voor pyn in de leden.

De *Vuur-Vliegen* in *Jamaica* krygen en schieten het licht uit als ze vliegen, en hun licht duurt eenige dagen na haar dood. Deze vliegen zyn een zoort van *Cantharides*, by dag groen gelykende, maar flikkerende en schynende by nacht, zelfs na haar dood, zo als wy reets aangemerkt hebben. Onze Auteur verzekert dat hy ze dood op een gedrukt en geschreve papier leggende, het zelve in den donker heeft kunnen lezen.

Daar zyn verscheide kwaadaardige dieren en ongediertens alhier, zo wel als in andere Eilanden.

De *Wood Lice* eet het leer en de boeken, en eenige zoorten van timmerhout, maar niet alle.

De *Ciron* of *Chego* is een vreesselyke plaag voor de Zwarten; inzon-

zonderheit zo ze onder de zeenuwachtige leeden komt. Zy zyn heel pynlyk en kunnen niet uitgetrokken werden, uit vrees dat de Instrumenten van de Chirurgyns aan de zenuwen zouden raken. Geen Engelsman krygt ze ooit of hy moet ter plaatze komen, daar de Zwarten veel komen. Die vuyle voeten hebben, krygen ze meest, en zelden iemant anders. Zy spreiden zich allengskens over de heele voet. Zy eeten de toonen af, en verspreiden zich over 't gansche lichaam van eenige luye Zwarten. Men kan 'er niet voelen voor dat ze een week in 't ligchaam geweest zyn. Zy broeyen heel sterk, en besluiten zich in een blaas, dewelke zo haast de Zwarten die voelen, door zommige daar toe bekwame menschen zonder veel pyn laten uithalen, goede zorg dragende dat 'er niets van dat gebroey, 't welk als neten is, overblyve, uit vreese dat het een nieuw broedzel zou veroorzaken.

Nu is aanmerkelyk dat de Zwaluwen in *Jamaica* hoe heet dat het is, in de winter maanden vertrekken, en dat de Endvogels en Talingen eerst tegen die tyt daar aan komen.

De *Manchinella* van gedaante als een kleine kreeft, die in de *Charibbische Eilanden* zo gemeen is, vind men alzo veel in *Jamaica*, als de *Adders* en *Guyanas*, maar geen van alle zyn venynig.

Het verschrikkelykste gedierte is de *Alligator*, die men gemeenlyk omtrent de rivieren en staande wateren vindt. Zy aazen op vleesch 't welk ze zeer greetig najagen, maar zelden komen ze aan mensche vleesch, om dat men hun gemakkelyk ontsnappen kan, alzo ze niet als in een rechte linie lopen, en zich bezwaarlyk en langzaam omkeren kunnen. Zommige van hen zyn tien of vyftien, en eenige twintig voeten lang; hun huid is overal zo schelpachtig en zo hard, dat het moeyelyk is de zelve elders als in 't oog, of in de buik te kunnen kwetzen. Zy hebben vier voeten of vinnen, waar mede zy of gaan of zwemmen. Men merkt aan datze gelyk de vis nooit eenig gedruis maken. Hun manier van jagen is aldus. Zy leggen op de banken in de rivieren, en wachten alzo de beesten op, die 'er komen om te drinken, die ze vatten, zo haast als ze binnen hun bereik zyn, en opvreten. Zy bedriegen ze des te gemakkelyker, om dat ze na een lang stuk van oud droog houd gelyken, of na iets dat dood is. Het kwaad dat deze dieren doen, werdt door het voordeel dat men van hun vet trekt, vergoedt, waar van een uitstekende zalf gemaakt werdt, die voor alderley pyn of trekkingen in 't gebeente of de leden goet is. Zy hebben zakken van muskus, sterker en geuriger als die van de *Oost-Indiën*; de reuk is zo groot en zoo aantrekkende, dat het daar door gemakkelyk is te ontdekken waar dat ze leggen, en ze te myden voor dat men ze in 't gezicht krygt; het vee zelf door een ingeeving van de natuur kan ze ruiken, en loopt van hen weg. Zy fokken voort gelyk de padden doen, door eyeren die zy in 't zand leggen, op de ban-

ken aan de rivieren; hun eyeren zyn niet kloeker als die van een kalkoen, maar niet gevlakt. Zo haaſt hun jongen uit den dop komen, gaan ze te water.

Deze *Alligators* zyn geformeert gelyk Hagediſſen, zynde viervoetig, en lopen na gerade met hare buiken, zo verre ook van de grond. Die hun volle groey hebben, zyn met tanden voorzien gelyk een *Maſtiff*, of bulhond, als hier voren vermelt is. Zy kunnen gevangen en gedood werden door iemand die behendig, en in de manier van zulks te doen, afgerecht is, 't welk dus toegaat. Men moet een groote lange ſtok in zyn hand hebben en ze op zy aantaſten: want zo imand het van voren deed, zouden ze hem te gaauw zyn, en op zyn lyf ſpringen, ('t welk zy door de lengte van hun ligchaam gemakkelyk doen kunnen) en aldus word men ze meeſter. Als men ze tuſſchen de ſchouders en de voorſte beenen treft, kan men ze licht meeſter werden.

Zommige plaatſen in dit Eilandt zyn met kleine en ſtinkende vliegen gekwelt; zulke ongemakken kan men in de *Weſt-Indiën* niet voorkomen.

Daar zyn verſcheide andere byzonderheden tot *Jamaica* betrekkelyk, die aanmerkens waardig zyn, die zo wel niet onder een byzonder Artykel ter neer geſtelt kunnen werden.

Verſcheide zoorten van boonen groeyen in dit Eilandt, gelyk de *Cacoous*; het *Paarts oog* boon, zo genaamt wegens deszelfs gelykenis na het oog van dat beeſt, by wyze van een kring die 'er byna rondom loopt, het *as gekoleurde Nikker* zo genaamt, wegens deszelfs volmaakt rond, en dat zeer na een *Knikker* gelykt, waar mede de jongens gewoon zyn te ſpelen.

Yzer en andere metalen roeſten minder in *Jamaica* in regenagtig weer, gelyk als Dr. *Stubbs* in het Tractaat zo dikwils door ons aangehaalt, aanmerkt.

Het is abuis dat eenige Tabak wilt groeyt, te minſte in *Jamaica*. De zwavelachtige Tabak die aldaar op een zalpeterachtige grond groeyt, zal zulke goede koleur niet krygen, noch zo lang goet blyven als andere Tabak; in zo verre dat de Kooplieden dikwils al hun Tabak verliezen op de reis na *Engeland*, altemaal weg rottende. De Tabak, die op zommige gronden, die vol van Salpeter zyn, groeyt, vat vlam als men ze rookt. De aardappelen in de zelve ſalpeterachtige grond, werden twee maanden eerder ryp, dan in eenige andere gronden, maar zo men ze aanſtonds niet gebruikt, verrotten ze, doordien de Salpeter de buitenſte ſchil van de wortel opvreet, de welke in die zoort van gronden dunder als in andere plaatſen is.

Dezelve Doctor zegt elders; *ik heb nooit van eenig Orkaan omtrent Jamaica gehoort*; maar de ſchrikkelyke aardbevingen die de Inwoonders zo na aan hare algemeene tuine gebracht hebben, zyn ſlimmer als

als de ſtormen die men zo dikwils in de *Charibbiſche Eilanden* uitgeſtaan heeft.

Wy moeten niet nalaten aan te halen dat 'er heete bronnen en andere Minerale Wateren in dit Eilandt zyn, zo als wy vinden uit het bericht dat daar van aan de *Royale Societyt* door Sir *William Beeſton* gegeven is. De *heete Bron* daar meeſt van geſproken is, wierdt over vele jaren ontdekt, doch de verheit en moeyte om 'er by te komen, maakte dat de menſchen daar geen proeve van namen, voor de maant van Maart 1695. wanneer twee perſoonen, de eene door de pyn in de buik zeer mager geworden zynde, en een ander met de Venus ziekte beſmet, daar na toe gingen, kleederen mee brachten, een hut bouwden om zich voor zon en regen te bewaren, en beide aanſtonts door 't drinken en baden zo een verlichting vonden, dat in omtrent tien dagen t'eenemaal genezen zynde, weer na huis gingen. Hy komt uit een klip, in een vers lopend water na by een ſchoon riviertje van goet koel water; doch is zo heet, dat men verzekert, dat 'er ten eerſten eyeren in zouden kunnen kooken: zommige zeggen ook kleine kreeften, en kuikens, en die gene op welkers voorgeven niet veel ſtaat te maken is, voegen 'er by, dat men 'er een kalkoen zelfs in gaar zou kunnen koken. Het zy hoe het wil, het is zeker, dat op wat gedeelte van het ligchaam het ook komt, men het zelve niet verdragen kan, en het vel afbrand. Het geneeſt zweeren en de ingetrokken zenuwen, in weinig dagen, tot groote verwondering. Colonel *Bekford* die door de Doctoren opgegeven was, wegens zeer ſcherpe pyn in zyn ingewand, ging 'er na toe, gebruikte het, en wierdt herſtelt. Een ander wegens pyn in de buyk, en een derde wegens Venus ziekte hebben 'er de zelve gelukkige ondervinding van gehadt; 't welk die wateren zo beroemt gemaakt heeft, dat vele naderhand zich daar na toe begaven. Men nam 'er een proef van met Galnooten voor Sir *William Beeſton*, en daar door wierdt het water in 24 uuren alleen gelyk oude *Canary* wyn. Hy zegt: *uit liefhebbery namen wy een proef van 't water van onſe rivier te* Spaniſch-Town *met galnoten, en in eene nacht veranderde het in een donker groen, wat meer na 't zwart hellende.*

Mr. *Robert Tredway* ſchreef uit Jamaica. *Wy hebben onlangs twee heete Bronnen ontdekt; een Noordwaards, 't welk zwavelachtig ſchynt te zyn, het ander Zuidwaards is zeer zout, doch na ik onderrecht ben niet zwavelachtig; beide werden zeer geroemt wegens 't cureren van de ziektens van deze Geweſten; de kolyk, trekkingen van zenuwen*, &c.

Onder andere zeldzaamheden van dit Land, is 'er een die zeera anmerkelyk is, en dat is de Plant genaamt *Spirit Weed*, de welke wanneer haar zaad ryp is, zal het vat, dat het zaat in heeft, door eenig ander ding aangeraakt zynde, indien het nat is, zich aanſtonts openen

nen met een hard geraas, haar zaad overal verspreiden, tot op een merkelyke distantie.

Dus hebben wy de Lezer een Verhaal van het voornaamste, van de Natuurlyke Historie van dit Eilandt gegeven, en de redenen daar van te onderzoeken, zou een verhandeling buiten ons bestek zyn. Alzoo Dr. *Sloan* in zyn Tractaat genoeg gezegt heeft, om aan alle volkomen genoegen te geven, welkers nieuwsgierigheit hen tot zulke curieuse uitleggingen aanport.

---

## III. HOOFDSTUK.

## Van de Inwoonders en Handel van *Jamaica*, en de Voordeelen die *Engeland* daar uit trekt, en trekken kan.

J*Amaica* gelyk de Barbados, vervat drie zoorten van Inwoonders, Meesters, Knechts, en Slaven, waar by men noch een vierde zou kunnen voegen, die hoewel zy onzeker zyn, echter door hun toevloeying aldaar, een groote versterking voor het Eilandt zyn, namentlyk, Kapers, en Scheeps-volk, die zich altyd op deze kusten bevinden, om de goederen van de eene plaats na de andere te voeren, of om te kruyssen en pryzen op te brengen. De Kapers zyn op een tydt de beste bloem in den Hof van de *Jamaicaansche* Handel geweest: zy brachten daar verscheide millioenen van stukken van achten, en maakten het land zo ryk, dat het in zeer weinig jaren alle Volkplantingen overtrof, zelfs de Barbados, die langer bekent en beplant zyn geweest.

De huisvaders van de huisgezinnen in *Jamaica*, Planters en Kooplieden, leven met zo veel pracht en plaisier als eenige Heeren in de Weerelt kunnen doen. Zy houden koetsen met zes paarden, hebben hun treyn van knechts met livrey voor en achter hen; en in de pracht en weelde, hebben zy altydt de andere Volkplantingen overtroffen. Of het voor hen niet beter geweest was de werkzaamheit en zuinigheit aangemoedigt te hebben, staat ons niet te oordeelen; de natuurlyke voordeelen die zy boven alle andere Eilanden hebben, vereisschen zo noodzakelyk niet dat ze vernuftig moeten zyn, en de rykdom die hen door hen Handel met de *Spaansse West-Indiën* toegebracht werdt, stelt hen in staat om hunne kosten goet te kunnen maken. Welke beide zaaken zo veel menschen daar deed by een komen, dat 'er voor 20 jaren, zestig duisend *Engelsche* zielen, en honderd

derd duizend *Swarten* in het Eilandt waren. De oorlog, de aardbeving en ziektens die 'er zedert geweeſt zyn, hebben den aanwaſch van de Colonië verhindert; doch tegenwoordig is 'er byna 't zelve getal; waar van 15000 *Engelſchen* de wapenen kunnen voeren, en de keurlingen beſtaan uit verſcheide benden ruitery en zeven regimenten te voet, zeven duizend man uitmakende.

De manier van leven van de Meeſters, Slaven en Knechts alhier is de zelve als die van 't volk van de Barbados, en de manier van Gouvernement van gelyken, doch de Handel verſcheelt in eenige dingen, gelyk als in de meeſte van hunne verw-ſtoffen, die de Kooplieden van de Barbados de gelegenheit niet hebben om uit te voeren. De Baai van *Campechie* heeft die van *Jamaica* zeer veel voordeel toegebragt, want zy hadden anders geen onkoſten te doen, als het hout af te hakken en weg te brengen, 't welk in 't algemeen in *Engelandt* op een goeden markt komt, doch de Spanjaarden hebben gedaan wat zy konden om dien handel te verhinderen, in zo verre dat men gedwongen was de Boſch-Hakkers met Wachten te voorzien en om haren buit te vechten.

De Handel van *Jamaica* met de *Spanjaarden* beſtaat voornamentlyk in Negers, Stoffen en andere *Engelſche* Manufacturen. Over eenige jaren was het de *Spanjaarden* niet geoorloft met de *Engelſchen* te handelen; maar na de *Revolutie* wierdt een Tractaat van Commercië tuſſchen Koning *William* en Koning *Karel* geſloten, ten opzichte van hunne Domeinen in *America*; en Sir *James de Caſtillo*, dien Koning *William* tot Ridder gemaakt hadt, nam zyne reſidentie in *Jamaica*, als Agent voor de *Spanjaarden*, om Negers voor hen te kopen, en die na de *vaſte Kuſt* af te ſchepen. De voordelen van dien Handel, indien ze geduurt hadt, en met wysheit en vernuft hadde voortgezet geweeſt, zou de *Engelſche* Natie verrykt hebben; maar de Oorlog met Vrankryk en Spanje heeft alle Commercie tuſſchen *Jamaica* en de *Spaanſche Weſt-Indiën* belet, de welke de *Engelſchen* niet te veel kunnen aanmoedigen.

De verdere Koophandel van *Jamaica* komt over een met dien van de *Barbados*, waar na toe wy den Lezer van onze Hiſtorie van dat Eilandt over wyzen.

*Indigo* en *Piemento* zyn de waren van dit Landt, en van de Cocao-Neuten is noch maar een nieuwe proef in de Barbados genomen; anders zyn de waren van dat Landt en *Jamaica* al een, en wy zouden tot nodeloze herhalingen moeten komen, indien wy een byzonder verhaal daar van wilden doen. In 't algemeen, heeft deze handel het voordeel van die van de Barbados; want die helpt ons aan geldt, daar men 't huis zo een gebrek aan heeft, inzonderheit zedert de uitvoer van zilver door de Ooſt-Indiſch-Vaarders, die men omtrent dat verderffelyk praktyk al te veel toegegeven heeft. Waarlyk het zou

voor *Engelandt* zyn, indien onze *West-Indische* Handel wat meer aangemoedigt wierdt, en dat men van onzen Oost-Indischen minder werk maakte; de eerste verrykt het Publyk, en de laatste alleen eenige weinige byzondere menschen, die het Nationale belang aan 't hunne opofferen; en van alle onze Plantagien verdient *Jamaica* in verscheide opzichten de opmerking wel van de Engelschen. Het legt in het middelpunt van de *Spaansche* Conquesten in *America*. Geen schip kan gaan of komen van de Vaste Kust of de Eilanden daar toe behorende, of het moet noodzakelyk in 't gezicht van *Jamaica* komen, of in handen van onze Kruissers vallen, als wy daar maar schepen genoeg hebben, met wakkere en getrouwe Commandeurs voorzien, om op hen te passen; en 12 of 15 ligte Fregatten zouden daar toe genoeg zyn, om het profyt van de pryzen goed te maken, door de schade die de vyandt daar by lyden zou.

Ieder Zilver Vloot, die van *Carthagena* komt, loopt in *Hispaniola*, van waar zy niet na de *Havana* in *Cubā* zeilen kan, zonder *Jamaica* aan de eene of aan de andere kant voorby te gaan. De *Havana* is de generale Vergader-plaats voor de Vloot, en men kan ligtelyk begrypen van wat aangelegenheit hunne Vergadering aldaar voor hunne veiligheit is, 't welk wy wel haast kunnen verhinderen, doordien wy Meesters van de Zeën omtrent *Jamaica* zyn.

De gewassen van dit Eilandt zyn in 't algemeen de beste in haar zoort, die 'er in eenige van de *Engelsche* Plantagien zyn. Hun zuiker, gember, Cattoen en Indigo zyn beter als die van de *Charibbische Eilanden*; en men kan 'er grondt genoeg missen voor de Inwoonders, om zich met voorraadt van hun eigen gewas te verzorgen, indien zy niet dachten dat het beter was, om de Waren, die tot een *Europeaanschen* Markt bekwaam zyn, voort te kweken. Alle voorraadt en nodige behoeftens die men uit *Engelandt* na de andere Plantagien zendt, werden ook na *Jamaica* gezonden; en daar werden gestadig tot dien handel tusschen de 2 en 300 kloeke schepen gebruikt, en voor den Oorlog waren 'er veel meer.

De Wetten van *Jamaica* zyn in de beknopte Verhandeling van de *Plantagie Wetten* zeer wel byeen verzamelt, en het Natuurlyke Verhaal van 't Landt, is door Dr. *Sloan*, Secretaris van de *Koninklyke Vergadering*, die in dat Eilandt veel te zeggen heeft, in 't licht gegeven, het welk door het Verhaal dat wy hier van gedaan hebben, de weetgierigen een genoegzaam denkbeeldt zal geven.

De tegenwoordige Gouverneur van *Jamaica* is zyn Excellentie

*Thomas Handazyde*, Schiltknaap.

*Peter Bekford*, Schiltknaap, President.

Voorts

Voorts tien Raadsheeren, een Onder Secretaris van het Eilandt en Clerk van den Raadt, een Spreker van de Vergadering, een Hoofdt-Rechter, Procureur Generaal, Rechter Advocaat, Clerk van 't Hof, Ontfanger Generaal, Bediende van de Zee-Zaken. De Gouverneur is Colonel over de Keurlingen te paardt. Voorts zyn 'er zeven Colonels te voet.

# HISTORIE VAN HET EILANDT PROVIDENCE.

Vetvattende een Verhaal van des zelfs Ontdekkinge, Volkplantinge, Aardryk, het Klimaat, en alle Geschiedenissen daar toe betrekkelyk, tot dezen tegenwoordigen tydt, &c.

Dit Eilandt is het Hoofdt van die men noemt de *Bahama Eilanden*; en niet tegenstaande dat Character is het van zo weinig belang in zich zelve, dat het wel geweest was, indien men het nooit ontdekt hadt; want al het voordeel dat de Inwoonders pretenderen kunnen dat het *Engelandt* bybrengt, of aan de andere Coloniën, is, dat het voor de Wrakken gelegen legt, waar door zy menen te behouden, die daar aan strandt gedreven werden, en ook voor schepen die door storm genoodzaakt werden daar binnen te lopen. En dewyl het eenige honderd mylen uit den rechten cours van de schepen is, na of van eenige Volkplantingen van de *Engelschen*, zo is het zeker dat by aldien zy 'er nooit van hadden horen spreken, zy 'er niets by zouden hebben verloren.

Het *Eilandt*, genaamt *Providence*, wierdt door Capt *William Sayle* ontdekt, de welke naderhandt Gouverneur van *Carolina* was. Hy wierdt daar door ſtorm in gedreven, zo als hy na de *Vaſte Kuſt* op reis was. Door hem heeft het den naam van *Sayles* Eilandt gekregen.

Deze Avonturier, na *Engelandt* komende, omtrent 't jaar 1667. gaf zyne Reders, zynde de Eigenaars van *Carolina*, een Verhaal van zyne Ontdekkinge; en zy maakten dat zy dit en alle de *Bahama Eilanden*, voor hen en hunne erfgenamen tot eene gift verkregen. De uitgeſtrektheit van die Gift legt van de 22 tot aan de 27 Graad, N. B. Alle Eigenaars van *Carolina* waren niet betrokken in de gift van *Providence*, maar alle Eigenaars van *Providence* hadden belang in dat van *Carolina*. Zy waren zes in getale, en noch zo op dezen dag.

*George*, Hertog van *Albemarle*.
*William*, Lord *Graven*.
Sir *George Cartaret*.
*John* Lord *Berkley*.
*Anthony* Lord *Aſhley*,
En
Sir *Peter Collioon*.

Welkers Erfgenamen en Gekwalificeerden het zelve op dezen dag bezitten.

Het Eilandt *Providence* legt in 't middelpunt van vier of vyf honderd Eilanden, waar van zommige 160 mylen lang zyn, andere niet groter als kleine rotzen, die boven water ſteken, zo dat men zich wel verbeelden kan, dat het zeer gevaarlyk voor de ſchepen moet wezen, onder dezelve door ſtorm weder gedreven te werden.

Het meeſte profyt, dat de Inwoonders van *Providence* deden, was by het ongeval van arme Avonturiers; of van zulke die ſchipbreuk geleden hadden, of van zulke die in eene winter reis na de *vaſte Kuſt*, of *America*, na de *Bahama Eilanden* gedreven waren geweeſt, en in *Providence* om voorraadt waren gelopen, waar van zy gemeenlyk gebrek aan hadden, en daar over in grote noodt waren, na dat ze gedurende een langen tydt, van het eene Eilandt na het ander waren geſlingert geworden. Het is waar, dat dit Eilandt 'er weinig of geen van hadde, als de voorraadt van *Carolina* kwam; doch de handelaars hadden hier eenige magazynen, om die gene die gebrek hadden, daar mede te verzorgen, en die ſtrekten tot een grote verligting voor de ongelukkige Zeelieden, daar wy van ſpreken.

Aangaande de wrakken, het Volk van *Providence*, *Harbour-Eilandt* en *Elenthera*, gaat daar mede te werk, als men zegt, dat de goede lieden van *Suſſex* doen. Al dat aan ſtrandt kwam, was prys, en indien een Zeeman met meer geluk dan de andere, zo wel hy als zyn wrak aan landt kwam, was hy niet zeker dat hy 't weder zo wel daar af zou brengen. Dit is miſſchien een ſchandaal; maar 't is wel bekend dat de Inwoonders, al 't geen zy uit een geſtrand ſchip konden krygen,

gen, aanzagen als hun eigen, en zich weinig kreunden om na de Eigenaars te vernemen.

Het Eilandt *Providence* legt op 25 Graden, N. B. is 28 mylen lang, en elf breed, daar het op zyn breedst is. Het heeft den naam van *Providence* van Capt. *Sayle* gekregen, na dat hy voor de tweede reis daar op gedreven wierdt, toen hy na de *Vaste Kust* moest.

De eerste Gouverneur die derwaards door de *Eigenaars* gezonden wierdt, was ——— *Chillingworth*, Schiltknaap. Wy kunnen de tydt niet zeker bepalen, wanneer hy 'er na toe ging, maar 't is waarschynlyk dat het omtrent 't Jaar 1672. geweest is. Verscheide menschen gingen uit *Engelandt* en andere Coloniën derwaards, om zich 'er neer te zetten; en een zoort van ongebonden leven lydende, waren ze wat onverduldig om geregeert te werden. Mr. *Chillingworth* kon hen tot geen reden brengen. Zy vergaderden oproeriglyk, vatten hem by de kop, scheepten hem af na *Jamaica*, en iedereen leefde zo als hy 't best dacht, na zyn eigen plaisier en interest.

—— *Chillingworth*, Schiltknaap, Gouverneur.

De Eigenaars bevonden dat zy met eene ongeregelde Colonië te doen hadden, en het was een zeer slechte aanmoediging voor iedereen, zich in hunne handen te begeven, na het onthaal dat zy Mr. *Chillingworth* aangedaan hadden; doch 6 à 7 jaren na dat hy weggezonden was, maakten de Lords Eigenaars ——— *Clark* Schiltknaap, Gouverneur, wiens noodlot noch slimmer was als dat van zyn Voorzaat; want de *Spanjaarden* voor 30 jaren, nayverig zynde over ieder nieuwe Volkplanting van de *Engelschen* na het Zuiden, kwamen op hen aanvallen in 't Eilandt Providence, vernielden al hun effecten, de welke zy niet konden of niet wilden medevoeren, en namen den Gouverneur geboeid met zich, hebbende de weinige dorpjes die 'er in 't landt waren, verbrand. Naderhandt verlieten het de Inwoonders, en vertrokken na andere Coloniën.

—— *Clark*, Schiltknaap, Gouverneur.

Mr. *Trot*, een van de Gouverneur *Clarks* Opvolgers, heeft den Schryver van dit Relaas bericht, dat de *Spanjaarden* Mr. *Clark*, na dat ze hem gedood hadden, aan het spit gebraden hadden; maar misschien werdt dit gezegt om de vertelling nog schrikkelyker te maken, en het zou beter in een *Gedicht* als in een *Historie*-Boek passen. Het is zeker dat zy hem doodden, en dat na deze overrompeling het *Eilandt* onbewoont bleef, tot omtrent de tydt van de *Revolutie*, wanneer verscheide menschen zich derwaards uit *Europa* en de *Vaste Kust* begaven; onder de welke was Mr. Thomas *Bulkley*, die een wydlopig Verhaal uitgegeven heeft, van 't geen hy aldaar geleden heeft onder het eigenwillige Gouvernement van een *Cadwallader Jones*, die de Lords Eigenaars op deze tweede Volkplanting van *Providence*, in 't Jaar 1690. tot Gouverneur maakten. Hy kwam daar de 19 Juny, en wierdt door alle de Inwoonders met het respect, dat men zyn qualiteit verschuldigt was, ontfangen. Maar, zegt *Bulkley*, hy ontdekte wel haast

*Cadwallader Jonis*, Gouverneur.

*de zwakheit van zyn oordeel, de boosheit van zyne neiginge, en zyne kwaadaardigheit jegens de Perſoon en 't Gouvernement van zyn Majeſteit.* Want de Eigenaars van *Carolina* zyn niet ongelukkig geweeſt in de keur van hunne Gouverneurs in die Provintie alleen. Myn Auteur ſchryft van dezen *Jones*, dat al zyn ſlechte Practyken met lydzaamheit door 't volk verdragen wierden, tot dat ze zo veelvuldig en kwaadaardig geworden waren, dat men ze niet meer verdragen kon.

De Inwoonders, onder de verdrukking van dezen Gouverneur zuchtende, waren in een verfoeielyke ſlaverny; en op dat de Lezer zich een denkbeeldt van de tyranny van Gouverneurs in Eigenaars Gouvernementen moge maken, zullen wy eenige van de meeſt ter zake dienende misdaden, daar deze Perzoon ſchuldig aan was, aanhalen, en het is jammer dat zyne Hiſtorie niet tot een voorbeeldt van ſchrik ſtrekke, voor alle die onder zyn Character zich op de zelve wyze zo zeer tegen de Rede, de Regtvaardigheit, en de Deugt vergrypen.

Hy poogde op te richten en by zich zelve ſtaande te houden een volſlage onbepaalde macht, om na zyn wil en welbehagen te regeren. Hy matigde zich de Koninglyke Prerogativen aan, en ſtoutelyk gebruikte hy de Koninglyke ſtyl. Hy vergaf Eer-tytels, en bekleedde de Perzonen die hy zo begiftigt had, met de Privilegien van de Pairs van *Engelandt.* Hy vergaf Capitale misdaden, beſloeg het Publyke Treſoor, en beſteede het tot zyn eigen gebruik. Hy verwaarloosde de beſcherming van het *Eilandt*, verminderde de magazynen van het kruit, nam tot zyn eigen gebruik de Lords Eigenaars heerlykheden, en nodigde Kapers om in de have te komen. Hy weigerde de Eeden aan Koning *William* en aan de Koningin *Mary*, zo als hy zyn bediening aanvaarde, af te leggen, wanneer hem die door een van de Lords Eigenaars Gedeputeerden voorgehouden wierden. In een aanſpraak die hy aan 't Volk deed; verklaarde hy een vryen Handel te willen hebben, en met 's Konings verdoemde Officieren niet te doen te willen hebben; ſtelde de onwetenſte, behoeftigſte, en daar 't meeſt op te zeggen was, in de grootſte bedieningen van macht en vertrouwheit. Hy bewees veel vriendſchap aan de Rovers die in *Providence* kwamen. Hy beſloeg na zyn eige wil verſcheide Perſonen in de boete; hy ſtelde zich zelf aan als Gedeputeerde van het Hoofdt van de Lords Eigenaars, Treſaurier, Prevooſt, Maarſchalk en Hoofd-Secretaris van de Provintie, en ſtelde zyn eige Creaturen in die plaatzen onder hem. Hy liet gemeenlyk de menſchen zonder reden of *Warrant* gevangen zetten. Hy weigerde geſchreve ſtukken in Rechten als die verzocht wierden, tegen deszelfs gunſtelingen, die gemeenlyk de *ſlechſte van 't Volk* waren. Hy weigerde een van hen te vervolgen, die 10 grote ſtukken geſchut geſtolen hadt, behorende aan *Nieuw Providence.* Hy vergaf en ſprak vry de Zeerovers, zonder Rechtſtellinge,

linge. Hy gaf Commissien aan Zeerovers, zonder en tegen 't Advys van den Raadt. *Onder schyn van een van deze Commissien (volgens 't verhaal van* Mr. Bulkley, *) een schip tot de Bermudas behorende, zynde in de Rivier van Pensylvania, wierdt op een Zeeroversche wyze genomen, en zou uit Zee weggesleept zyn geworden, indien eenige menschen van die plaats niet gewapendt tegen die Zeerovers waren uitgegaan, en met geweldt het schip weder uit hunne handen hadden ontweldigt, welke Rovers hun lelyk bedryf door hunne Commissie en Instructien van de voorschreve* Jones *goed maakten.*

Hy verwaarloosde met willens het beroepen van een algemene Vergadering tot zes maanden na de tydt, door de Instructien van de Lords Eigenaars vast gestelt, en regeerde door orders van eene *Jointe*, de welke hy na zyn eige wil beval dat de Vergadering tot Wetten maakte. Terwyl die Vergadering zittende was, liet hy zyn zoon, die Capitein van een schip in de haven was, zo naby komen, dat hy al zyn geschut kon aanvoeren, om op 't huis te speien daar de Generale Vergadering zittende was. Hy liet ze onverhoed scheiden, terwyl'er zaken te verhandelen waren, daar de Provintie ten uiterste aan gelegen was. Hy spande het met zyne Bocanieren en Zeerovers aan, om eenige van de vroomste en dienstigste Inwoonders zonder wettige reden of te Rechtstelling te bannen. Hy zeide dat het hoog verraadt was, een Request tot het doen zitten van eene Generale Vergadering te doen tekenen. Waar aan men zien kan, hoe dat Tyrannen, en van een lage afkomst geboren, overeenkomst hebben met een Souvereinen Wetgever, in het handhaven van Parlementen.

Deze en vele andere schelmachtige practyken werden door *Bulkley*, tegen *Jones* aangehaalt, en 't volk, het niet langer dus onder hem kunnende uithouden, leverde Mr. *Bulkley*, die toen Onder-Secretaris was, een Aanklachte van hoog verraadt tegen hem; waar op hy by den kop gevat en gevangen gezet wierdt.

Het Gouvernement devolveerde op den Raadt, en die verklaarde Mr. *Gilbert Ashley* President, een Proclamatie latende uitgaan, waar by alle Inwoonders van de *Bahama* Eilanden bevolen wierdt, aan den gezegden President de schuldige gehoorzaamheit te bewyzen. Deze Proclamatie was gedateert den 24. January, 1692. en getekent door twee Gedeputeerden van de Lords Eigenaars, en vyf Leeden van de Vergadering, die ook Raadsheeren waren; namentlyk door,

Col. *Bowen Clausen*,
*Thomas Comber*, Schiltknaap. } Gedeputeerden.

Mr. *Nicolaas Spencer*,
Mr. *Tho. Higginbotham*,
Mr. *Israel Jones*,
Mr. *John Ogles*,
Mr. *George Dumarisque*, } Gedeputeerden van de Vergadering.

*Jonas*

*Jones*, dus gevangen zittende, ſtondt hy en zyne vrienden zeer verzet, wetende den haat van den Aanklager, en al te wel de ſchuldt van de beſchuldigde. De Gouverneur verzocht den Raadt hem toe te laten dat hy na 't huis van Mr. *Bulkley* ging, en te onderſtaan of hy op zyn gemoedt kon winnen, dat hy deszelfs beſchuldiging weder introk. Hy kreeg 'er verlof toe, en by hem komende, beloofde hy hem te herſtellen in alle de bedieningen die hy hem ontnomen hadt; de ſchade die hy hem veroorzaakt hadt, goed te doen, na zyn voorſchryven te regeren, en niets van een publyke natuur buiten deszelfs advys te doen.

Na vele woorden over en weder, antwoordde *Bulkley: Hy moeſt ter behoorlyker tydt geweten hebben de dingen die tot zyn eige en de publyke vrede en welſtandt behoorden; doch nu was het te laat. Dat het zyn werk was de beſte toeſtel te maken die hy kon om zich te zuiveren van de zware beſchuldiging die tegen hem lag, 't welk, indien hy het kon doen, zo wel tot zyne eer als veiligheit zou ſtrekken; en de Wet zou hem voordeel genoeg tegen zyn beſchuldiger verſchaffen, die in zulk een geval eenige gunſt van hem noch verwachtte, noch begeerde. Bulkley voegde 'er by. Hy zou aan verraadt ſchuldig zyn, indien hy zyn begeerte opvolgde.* Jones antwoordde, *wilt gy 't bloedt van myn hert hebben?*

De beſchuldiging tegen den gewezen Gouverneur wierdt gepubliceert, en Mr. *Bulkley* moeſt een Obligatie van 500 l. tekenen, om hem te vervolgen. Doch *Jones* beſloot hem die moeite te ſparen, en om de woorden van deszelfs Aanklager te gebruiken, *eenige wanhopige guiten, Zeerovers en andere vergaderden, neffens een oproerige bende, dewelke de* 27. *February* 1692. *met geweldt van Wapenen Bulkley afzetten, Jones wederom uitriepen, en hem in de oeffening van zyne Diſpotique macht herſtelden.*

Nu was het *Bulkleys* beurt om te lyden. Schuldig of niet ſchuldig was de vraag niet. Hy was aan de vervolging overgegeven, en de zelve gewapende Troup, na deszelfs huis gaande, vatte hem by den kop, ſloot hem op in een duiſtere gevankeniſſe, dreigde hem met de pynbank, en dwong hem over te geven alle de boeken die eenige betrekking hadden tot deszelfs bediening van Onder Secretaris.

De Hoofden van dezen Troup waren.

| | |
|---|---|
| *Daniel Jakſon.* | *Char. Wainwright.* |
| *Tho. Wake.* | *Sam. Coverley.* |
| *Tho. Witter.* | *Sam. Dunſtomb.* |
| *Martin Cock.* | *Rich. Carpenter.* |
| *Rob. Bolton.* | *Joſias Ap Owen.* |
| *Lancellot Lawſon.* | *Blackden Docden.* |
| *William Smith.* | En |

*Na-*

*Nathaniël Shepheredſon*, die een Rebel tegen Koning *William* was, hebbende des zelfs vyanden tegen zyne onderdanen gedient, en mee van de buit gedeelt die de *Franſchen* van de *Engelſchen* genomen hebben; waar van hy door twee getuigen beſchuldigt wierdt; evenwel ſtont *Jones* toe dat hy in *Providence* zyn verblyf mogt houden, om daar met een ander mans vrouw in openbare echtbreuk te leven, indien men Mr. *Bulkley* geloven mag. Hy was een van deze Gouverneurs vertrouwelingen, en het voornaamſte werktuig van zyne tiranny; zo als ook was *Bartholomew Mercier*, een *Franſman*; door welken *Bulkley* en zyne vrouw onmenſchelyk waren gehandelt, in zo verre, dat de laatſte, kort daar aan ſtervende, plechtig op haar dood-bedde voor verſcheide getuigen verklaarde, en tot dien einde een verklaring ondertekende, dat *Cadwallader Jones*, *John Graves*, *Marten Cock*, *Bartholomew Mercier*, *Thomas Gumber*, *Robert Bolton* en andere de oorzaak van haar doodt waren.

*John Graves*, uit *Engelandt* komende, eenige maanden, na dat Mr. *Bulkley* zyn verloſſing, op het overgeven van zyne boeken, te weeg gebracht hadt, beſchuldigde hem van hoog verraadt, wegens des zelfs gehoude proceduuren in de beſchuldiging, en *Bulkley* wierdt in de boejen gelegt aan boordt van het ſchip van den Gouverneur *Jones*, 't welk onlangs van de Barbados gekomen was, niettegenſtaande dat 'er eene peſtilentiale ziekte aan boordt was.

Het was de ſlimſte niet van de aanſlagen tegen Mr. *Bulkley*, zy hadden zamen aangeſpannen om hem met geweldt aan boordt van een Zeerovers ſchip te krygen, en de Rover beloofde zich van hem te ontdoen, met hem op een verlaten Eilandt aan landt te zetten, of op eenige andere wyze; waar van hy kondſchap krygende, verbergde hy zich in de boſſchen, tot dat de Zeerover wegzeilde.

*Marten Cock* hadt ook een aanſlag gemaakt om hem te vermoorden, 't welk, in tyds ontdekt geworden zynde, voorgekomen wierdt. *Jones* zondt toen na *Harboer Eilandt* en *Eleuthera*, om te zien of hy een weg krygen kon om *Bulkley* te betrekken; 't welk hy niet doen kon, om dat de laatſte als een Martelaar in de zaken van zyn Vaderlandt aangezien wierdt.

*Bulkley* wierdt gevangen gehouden tot de aankomſt van *Nicolas Trott*, Schiltknaap, met een commiſſie van de Lords Eigenaars om Gouverneur te zyn in plaats van *Cadwallader Jones*. Mr. *Trott* ſtondt Mr. *Bulkley* een behoorlyke rechtſtellige toe, waar in hy vry geſproken wierdt. Waar na hy *Jones* wederom van hoog verraadt beſchuldigde.

Wat rede de nieuwe Gouverneur gehadt heeft om zyn voorzaat verlof te geven om van het Eilandt te gaan, zonder tot eene

ne wettige te rechtstelling te komen, weten wy niet. Het feit is waar, en wat ons aangaat, het schynt ons toe dat 'er een zo ware oorzaak van klachten tegen hem was, dat hy behoorde een rechtvaardige straffe ontfangen te hebben, om dat hy de macht, die hem ter handt was gestelt, zo kwalyk misbruikt hadt.

*Bulkley* gaf voor dat hy 4000 pondt livres verloren hadt door de vervolging van dezen Gouverneur *Jones*; doch dat schynt wat ongelooflyk; want een kapitaal van 4000 livres is eene zaak, daar men weinig van gehoort heeft in de *Bahama Eilanden*.

Toen hy in *Engelandt* kwam, addresseerde hy zich aan den Koning, door middel van den Grave van *Portlandt*, en hy kreeg order alle zyne papieren by Sir *William Trumball*, Secretaris van Staat, te laten. Wat redres hy vondt weten wy niet, en wat hy verdiende laten wy den lezer oordelen.

Ter dezer tydt was de stadt te *Providence* zo aanzienlyk geworden, dat zy met den naam van *Nassau* vereerd wierdt, en eer dat het Gouvernement van Mr. *Trott* ten einde liep, waren 'er meer als 160 huizen; zo dat ze zo groot was als de steden van St. *Jamez* en St. *Maryes* in *Marylandt* en *Virginië*.

De have van *Nassau* wierdt voor *Hog-Islandt* gemaakt, 't welk aan Mr. *Trott* behoort. Het loopt parallel met het zelve, vyf mylen in de lengte, leggende *Oost* en *West*. Aan het inkomen van de have is een bank, over welke geen schip van 800 tonnen passeren kan, maar binnen de bank kunnen de Koninklyke schepen van *Engelandt* veilig leggen.

Ten tyde van Mr. *Trott* was 'er in de Stadt *Nassau* een kerk, en hy begon in 't midden van de zelve een Fort aan te leggen, 't welk met zyn huis een vierkant uitmaakte. Dit Fort was met 28 stukken en eenige halve slangen voorzien.

In 't jaar 1695 dreef het *Winchester* oorlogschip, komende van *Jamaika* in geselschap van andere schepen, tusschen de laagten van *Bahama* en *Kaap Florida*, en hadt het ongeluk, van aan strandt op de rotzen, genaamt de *Martiers*, leggende Zuidwaards van die *Kaap*, te vergaan.

Daar is noit geen oorlogschip aan *Providence* geweest, uitgezondert dat van *Avery*, zynde een Zeerovers schip, dat daar onder wel gerekent mag worden, want het voerde 46 stukken, en, komende in een tydt, wanneer de Inwoonders in een slegten staat van tegenweer waren, zou het van geen vrucht geweest zyn zich tegen hem aan te kanten. Maar volgens de levens-wyze, die wy van 't volk van *Providence* gehadt hebben, kunnen wy niet denken dat een Zeerover, die zeer ryk was, niet wellekom by hen zou geweest zyn.

Mr. *Trott* heeft den Auteur verzekert, dat 'er in die tydt maar

70

70 mannen in 't Eilandt waren, zo gezond als ziek, en *Avery* zondt hondert kloeke kerls toen hy hem zag. In zo een geval kon de Gouverneur geen genoegzame tegenweer doen, om het aantasten van die stadt door den Zeerover, en 't wegnemen van de zelve met geweldt voor te komen, daar hy in tegendeel, als vriendt komende, alles betaalde en wel tot een zeer hogen prys.

Dus zien wy waar in de handel van deze plaats voornamentlyk bestondt, en wie dat 'er meest verkeerde. Het was zeer ongelukkig, dat 'er alleen maar 70 mannen op dien tydt in 't Eilandt waren, daar weinig te voren en kort daar na twee honderd mannen waren, 't welk het grootste getal was, dat men ooit in de *Bahama Eilanden* heeft kunnen monsteren: Want behalven *Providence* is een bevolking op *Harboer Eilandt* en *Eleuthera*. *Harboer Eilandt* was zo genaamt wegens de even-gelykheit van de haven. Het is twintig uuren van *Providence*, en daar staan omtrent twintig huizen. *Eleuthera*, groter, doch heeft zo veel huizen niet. Zomtyds zyn 'er twee of drie familien in eenige van de andere Eilanden.

De Inwoonders van deze Eilanden, op verkiezingen van Leden van de vergadering en andere publyke gelegenheden, gaan na *Nassau Providence*, om hunne stemmen te geven. De vergadering bestaat uit twintig leden, die door de Inwoonders van alle de Eilanden, tot dien einde byeen gekomen, verkoren worden; want, de Provincie in geen districten verdeelt zynde, hebben zy geen ander middel om hunne Gedeputeerden te verkiezen.

Het Fort, 't welk Mr. *Trott* opbouwde, was in zynen tydt van zo een nuttigheit voor 't *Eilandt*, dat, alhoewel 'er de *Franschen* verscheide malen landden, zy echter geen vrucht van hunne landing hadden, maar de Gouverneur was daar zo kwalyk aan te krygen, om gebrek van manschap, dat de helft van 't volk altydt de wacht op een tydt hadt; en het waken was zo lang en kwam zo dikwils weer, dat de inwoonders schrikkelyk afgemat wierden. Gedurende de tydt van deze Gouverneurs deden de *Fanschen* verscheide aanslagen, maar geen een van alle gelukte hen.

Mt. *Trott* bleef in zyn Gouvernement tot het jaar 1697. tegen welke tydt de Lords Eigenaars * *Nicholas Web*, Schiltknaap, tot Gouverneur van de *Bahama Eilanden* benoemden; en Koning *William*, in den Raadt zynde, hadt de goedheit van hunne nominatie voor goed te keuren. Waar aan wy zien kunnen, dat zyn Majesteit goed-keuring toen noodzakelyk geoordeelt wierdt.

De Eeden, door de Bils van Handel en Navigatie enz. verordineert, om door de respective Gouverneurs van zyn Majesteits Plantagien afgelegt te werden, wierden Mr. *Web* in de Raad-ka-



* *Nic. Web*, Schiltknaap, Gouverneur.

mer voorgehouden ; en de zelve afgelegt hebbende, hadt hy de eer om zyn Majesteits handt te kussen.

Gedurende de tydt van dezen Gouverneur viel niets gedenkwaardigs voor. De Vrede, in *Europa* gesloten, voorkwam de Oorlogen in *Amerika*. Wrakken en Zeerovers waren de eenigste hoop van *Providence*, gevende het landt geen gewassen als *Brasiletto* hout en zout. Te *Xuma* in het Eilandt, wierdt een grote kwantiteit zout gemaakt, het welk de Inwoonders na de *Vaste kust* en andere Eilanden overbrengen.

*Carolina*, de naaste Colonië aan deze zynde, dryft 't volk van *Providence* daar de meeste handel mede. Het is omtrent een week zeilens na *Carolina*, en tien dagen zeilens wederom, ter zake van de sterke stroom in de Golph van *Florida*. Men zou zich kunnen verwonderen, waarom deze plaats geen genoegzaame voorraadt voor duizend zielen zou kunnen voortbrengen, en boven dat getal zyn 'er noit geweest. Zedert is ons door een Heer, die Gouverneur van *Providence* geweest is, berecht, dat de erweten in zes weken, en het *Indiaansch* koorn in twaalf opkomen.

Toen dit Eilandt in zyn bloeienste staat was, waren 'er 3 of 400 zwarten; en Mr. *Lightwood* ondernam 'er een zuiker-werk op te zetten, 't welk hy eeniger mate tot volmaaktheit bracht, alzo het Aardryk vruchtbaar, maar slecht van specien is. Hy timmerde een zuiker mole, en andere stonden des zelfs voorbeeldt te volgen, toen de *Franschen* en *Spaanschen* een einde van alle hunne ontwerpen maakten.

Men heeft Walvisschen hier aan strandt dood gevonden, met zaadt over al hunne ligchamen verspreid; doch myn Auteur, die op de plaats zelfs geweest is, schryft dat hy noit gehoort heeft, dat eenige van die soort door iemandt gedood zouden zyn, om hunne sterkte en gauwigheit. Zo een Walvisch is verscheide honderd ponden ster. waardig. Zy zyn zeer sterk, en hun ligchaam, 't welk wel eenige vademen lang, is met zenuwen overdekt.

Vele van de visschen in *Providence* zyn venynig, veroorzakende een grote pyn in de gelederen voor die gene die ze eeten, 't welk een korte tydt duurt ; en op 't laatste, met twee of drie dagen, gaat de pyn weg. Van die gene die van dezelve soort, fatsoen, gedaante, kouleur en smaak, zyn eenige vergiftig, en de andere in 't minste niet nadelig ; en die het zyn, zyn het alleen voor sommige van het geselschap. De ziekte wierdt noit dodelyk voor de menschen, maar honden en katten sterven 'er wel aan. In menschen, die eens dat ongemak gehadt hebben, zo haast zy visch eeten, alhoewel dezelve gezond is, nochtans begint de oude kwaal in hunne ligchamen daar door weder op te gisten en doedt de smerte weder toenemen.

Mr.

Mr. *Richard Stafford*, daar wy thans verhaal van de *Bermudas Eilanden* gewag van gemaakt hebben, zegt in eenige van zyne Aanmerkingen, die hy aan de *koninglyke maatschappyen* mede gedeelt heeft: *Vele rare dingen zou men in* Nieuw Providence *kunnen ontdekken, indien 't volk maar aangemoedigt wierdt.* Het is overvloedig voorzien van verscheidenheit van visschen en van gevogelte, en van verscheide soorten van bomen en andere planten, welker hoedanigheden tot noch toe niet bekent zyn.

*Ambregis* heeft men hier gevonden, maar niet in grote kwantiteit, en de Inwoonders zyn noit in een zeer bloejenden staat geweest.

De Gouverneurs spraken zo breed, of zy onderkoningen van *Peru* waren geweest; zy zeiden tegen iedereen, dat zy kracht van leven en doodt hadden, en konden niet verdragen dat men hen afhankelyk van 't Gouvervement van *Carolina* docht te zyn, alhoewel het 'er iets na gelykt. Want de Eigenaars waren gewoon, als 'er eenig verschil tusschen de Inwoonders van *Providence* en hunnen Gouverneur gerezen was, orders na den Gouverneur van *Carolina* te zenden, om kennis van de zaak te nemen, om hen te bevelen 't geen zy best zouden oordelen.

Hier waren Gerechts-Hoven van alle benamingen, gelyk in *Westmunster-hall*, en de Inwoonders waren zo pleit-ziek, dat geen vlek in *Cornwall* by hen te vergelyken was, 't welk des te meer verwonderens waardig is, om dat zy niet veel hebben om daar over te twisten, noch ook om aan processen te koste te leggen.

Na Mr. *Web* volgde * *Elias Hasket*, Schiltknaap, als Gouverneur van de *Bahama Eilanden*, omtrent het jaar 1700. Hy vondt een ongeregelt volk, en zy waren het te meer, om dat 'er nu in eenige tydt weinig wrakken waren aankomen dryven, en de Zeerovers begonnen hun geldt in andere plaatzen te verteren. Wat dat ook de reden was, de Inwoonders wierden in weinig tyds zo met kwaadheit tegen Mr. *Hasket* ingenomen, dat zy hem by den kop vatten, aan yzere banden leiden en hem wegzonden, op zich nemende om voor hen een Gouverneur te verkiezen. Die keur viel op * *Ellis Lightwood*, Schiltknaap, in wiens tydt de volkplantingen vernielt waren. Want in July 1703. landen daar de *Spanjaarden* en *Franschen* uit *Petit Graves*, overrompelden 't Fort, namen den Gouverneur gevangen, plunderden en mishandelden de *Engelschen*, verbranden de gansche stadt *Nassau* met de Kerk; behalven Mr. *Lightwoods* huis, plunderden het Fort, en vernagelden 't geschut. Zy namen den Gouverneur mede, en omtrent de helft van de zwarten. De rest zalveerde zich in de losschen. Maar in Octo-

 ber

* *Elias Hasket*, Schiltknaap, Gouverneur.

ber kwamen zy wederom, en namen de meeste overblyfzels van de Negers mede.

Mr. *Lightwood*, zyne vryheit door uitwisseling of rantzoen te weeg gebracht hebbende, kwam te *Carolina*, en van daar in een schip op avontuur gegaan zynde, heeft men 'er noit iets van gehoort.

De *Engelsche* Inwoonders van de *Bahama* vonden na deze twede inval niet raadzaam hier langer te blyven; zo dat zy vertrokken, eenige na *Carolina*, zommige na *Virginië*, en zommige na *Nieuw-Engelandt*.

Niet te min stelden de Eigenaars aan, * —— *Birch* Schiltknaap, om als Gouverneur van *Providence* over te gaan, dewelke, niet gehoort hebbende dat de Inwoonders het Eilandt verlaten hadden, derwaards ging. Maar vindende dat het een Woestyn was, nam hy de moeite niet om zyne Commissie te openen. Hy bleef daar twee of drie maanden, en was genoodzaakt al die tydt in de Bosschen te slapen. Waar na hy te rug kwam, en liet de plaats onbewoont, zo als ze tegenwoordig noch blyft. Maar men is in verwachting, dat, zo haast als 't Gouvernement van het Eilandt vast gestelt zal zyn, en dat men middelen van tegenweer in 't werk stelt, de wrakken en andere voordelen 't volk wel zullen aanporren, om zich weer voor de derde maal neer te zetten.

Daar is nu een Ontwerp gaande, in welk voor Mr. *John Graves*, een van *Bulkley* vervolgers, sterk gesolliciteert wordt, om de Nominatie van Gouverneur uit handen van de Eigenaars te krygen. Wy zullen met der tydt zien of hare Majesteit die wel zal willen aannemen; en of *Graves* zo, als hy in verwachting is, de eerste Gouverneur zal zyn, na zo een verandering in deze Constitutie.

De tegenwoordige Eigenaars zyn,

*William* Lord *Craven*, Palatyn van het Eilandt van Providence, &c.

*Henry*, Hertog van *Beaufort*.
*William*, Lord *Berkley*.
*John*, Lord *Cartaret*.
De Eerzame *Maurice Ashley*, Schiltknaap.
Sir *John Colliton*, Baronet.

* —— *Birch*, Schiltknaap, Gouverneur.

HIS-

# HISTORIE
## VAN DE
# BERMUDAS
## OF
# ZOMER EILANDEN
## VERVATTENDE

*Een verhaal van hare Ontdekking, bevolking, Aanwasch en tegenwoordigen Staat van de Colonië. Eene beschryving van 't Landt, Klimaat, Aardryk, Gewassen enz.*

HEt eerste gewag, dat wy vinden dat *Engelsche* Auteuren elders van deze Eilanden gemaakt hebben, is in Capitein *Lancasters* reize, om ontdekkingen in *Oost-indië* te doen, in 't jaar 1593. De Capitein zondt eenen *Henry May* uit Hispaniola naar *Engelandt*, hebbende voor zich passagie verkregen aan boordt van een *Fransch* schip, door Mr. *de Barbotiere* gecommandeerd, de welke aan strandt op 't eilandt gedreven wierdt, gemeenlyk genaamd *Bermudas*, en deze was de eerste van onze landslieden die 'er geweest is.

Belangende de eerste inwoonders, is het wel waarschynlyk, dat 'er geen voor de *Engelschen* daar geweest zyn, alzo het zo verre van de vaste kust van *Amerika* legt, dat de *Indianen* geen ervarenheit genoeg van de scheepvaart hadden om het aan te doen.

*Oviedas* schryft, dat hy by de *Bermudas* geweest is, en dat hy van gedachten was om sommige varkens, om voort te telen, aan landt te zetten; doch hy wierdt daar van daan door een storm verdreven, zynde stort-regens, blixem en donder zeer veel onderworpen.

De naam van *Bermudas* zegt men dat haar gegeven is door *John Bermudas*, een *Spanjaard*, die het op zyne reize naar de *Spaansche West-*

*Indië*

*Indië* ontdekte, en verscheide jaren, voor dat Mr. *May* daar aan strandt gedreven wierdt; doch wy lezen niet, dat hy in eenige van de zelve landde, hoewel het zeker is, dat de *Spanjaarden* aan landt geweest zyn, niet willens, maar door schipbreuk daar toe gedreven. Alzo men in 't water onder de rotzen verscheide wrakken van schepen gevonden heeft, die men ligtelyk kon onderscheiden, dat zommige *Spaansche*, zommige *Hollandsche*, zommige *Portugeesche* en zommige *Fransche* waren; en in 't jaar 1572. gaf de Koning *Philippus* het tot een geschenk aan eenen *Ferd. Camelo*, die nooit bezit daar van genomen heeft.

Mr. *May*, hier met zyn schip gebleven zynde, haalde, na dat hy met zyn geselschap een weinig op een van de grootste van deze Eilanden, nu den naam hebbende van *St. George*, vertoeft hadt, zo veel van 't wrak van hun schip by malkander, als 'er van te vinden was, en maakten daar van, neffens het Ceder-hout dat ze in de bosschen hakten, een schip, om te zien wat zy 'er van bergen konden, en van de overblyffels een nieuw schip, en na verscheide gevallen kwamen zy in de haven van *Europa*, daar ze te doen hadden.

Dit verhaal van *May* van deze Eilanden maakte, dat men 'er veel van sprak; en Sir *George Sommers* en Sir *Thomas Gates*, het eigene nood-lot daar in 't jaar 1609. over komende, deedt dat verhaal herleven. Evenwel dacht het niemandt raadzaam te wagen om derwaards te gaan, als na eene twede landing van Sir *George*, die zich daar wat ophieldt.

Wy hebben van de schipbreuk van Sir *George* op deze Eilanden gesproken, alwaar twee vrouw-lieden, die passasiers waren, verlosten, de eene van een jongen zone, die *Bermudas* gedoopt, en de andere van eene dochter, die *Bermuda* genaamd wierdt. Wy hebben vermeld, hoe hy en zyne medegesellen daar af kwamen, in de Historie van *Virginië*, daar zyne reis na toe lag. Wy hebben ook vermeld, hoe hy herwaards door den Lord *de la Ware* gezonden wierdt, om voorraadt voor die van *Virginië* te halen, alzo de *Bermudas* overvloedt van varkens en tortelduiven hadden Sir. *George* miste de kust, en deedt aan dat van *Sagadahoc* in *Norembegua*, daar hy versch water en voorraadt innam, en ging voort met het opzoeken van deze aangename en vruchtbare eilanden. Eindelyk vondt hy de zelve, en, zeer afgemat zynde wegens de ongemakken van de zee, die hy hadt moeten uitstaan, boven 't geen zyn grote ouderdom, zynde ver over de zestig jaren oud, kon verdragen, stierf, zo haast als hy aan landt kwam.

Het is opmerkelyk dat aan het schip, daar hy mede over kwam, geen yzer was, uitgezonderd een bout die in de kist zat, en al hun hout en planken waren van Ceder-hout.

Deze

Deze Eilanden zyn naar hem *Zomer-Eilanden* genaamd; de welke de *Engelsche* Zee-lieden, die gemeenlyk de termen en namen van plaatsen verkeerdelyk uitspreken of schryven, *Summer Islands* noemen. Een naam dien ze wel waard zyn, ten opzichte van hare aangenaamheit en vruchtbaarheit.

Sir *George* beval zyn volk met zwarte varkens naar *Virginië* tot onderstandt van die Colonie te keren, maar zy namen een ander besluit na zyne doodt, en, hun Ceder-schip met zodanigen voorraadt verziende als zy hadden, zeilden zy naar *Engelandt*, alwaar zy aan *White-Church* in *Dorsetshire* aankwamen, hebbende 't lyk van Sir *GeorgeSommers* aan boordt, en alleen 't hert en de ingewanden aan de *Bermudas* gelaten, daar Capit. *Butler* twaalf jaren daar na een Fransch gedenk-teken voor de zelve liet oprechten.

Op hunne wederkomst deden deze personen zo een verslag van 't landt aan de Maatschappy van *Virginië*, dat zy het wel de moeite waard achtten om eene Correspondentie tusschen *Engelandt* en het zelve vast te stellen. In gevolge van dien verkochten zy deze eilanden aan 120 personen van de zelve Maatschappy, die een *Charter* van Koning *Jacobus* verkregen, waar door zy eigenaars van het zelve wierden.

Wy moeten niet nalaten het volgende deel van deze Historie aan te halen, hoewel het eenigzins naar een Roman gelykt; doch, zederdt wy gevonden hebben, dat het als eene waarheit bygebragt wordt, denken wy het raadzaam den Lezer zelf daar van te laten oordelen, zonder zich alleen op onze gevoelens te betrouwen.

Men zegt, dat, wanneer Sir *George Sommers* eerst hier was gekomen, twee van zyn volk achtergebleven waren. Deze, eenige misdaden begaan hebbende, waar over men hen ter doodt zou gebragt hebben, indien zy waren mede gegaan, vlieden in de bosschen, en wilden hem tot *Virginië* niet versellen. Zy waren noch hier toen Sir *George* wederkeerde, en zederdt zyn vertrek hadden zy zich met de gewassen van het landt beholpen, zo als die uit de natuur voortkomen. Zy hadden voor zich eene hut gebouwd, en bezit van 's *George* Eilandt genomen.

Deze twee mannen, welker namen waren *Christoffel Carter* en *Edward Waters*, bleven na het twede vertrek van Sir *George*; en zy bepraatten eenen *Edward Chard*, die laatst overkwam, om by hen te blyven. Nu waren *Carter*, *Waters* en *Chard* alleen heren van 't landt; maar, gelyk de Koningen van de wereldt, kregen zy haast kwestie onder malkander. *Chard* en *Waters* kwamen tot een byzonder gevecht, maar *Carter*, hoewel hy hen haatte, geen zin echter hebbende om alleen te blyven, kwam zulx voor, met te dreigen, dat hy zich tegen den geen verklaren zou, die het eerst van leder trok. Op 't laatst, de noodt maakte hen goede vrienden, en zy spanden

zamen om ontdekkingen te doen; in een van welke expeditien zy 't grootste stuk *Ambregis* tusschen de rotzen vonden, dat 'er ooit in eenen klomp gezien was, wegende tachtig ponden, behalven andere kleiner stukken. Deze schat maakte hen byna uitzinnig. De waarde van dien bragt hunne hoofden op hol; zy wierden krank-zinnig als zy 'er om dachten, en zy, om de gelegenheit te hebben van zich daar van te kunnen bedienen, besloten een zo wanhopigen aanslag uit te voeren, als 'er iemandt in de uiterste noodt zou hebben kunnen verzinnen, 't welk was een boot te timmeren, zo goed als zy konden, en naar *Virginië*, of het *Nieuw-gevonden landt*, te zeilen, zo als weder of windt het toelaten zou. Maar eer zy hun buitensporig ontwerp werkstellig konden maken, kwam 'er een schip uit *Engelandt*; want Capit. *Marthew Sommers*, broeder van Sir *George*, hadt belooft by hen te komen, of een schip tot hunnen onderstandt te zenden, zonder het welke zy voor of na aldaar niet zouden gebleven hebben. Het schip, dat zy van strandt ontdekten, was de *Ploeg*, 't welk 60 personen met zich voerde, door de *Nieuwe Bermudas Maatschappy* afgezonden om eene volk-planting te maken, over welke zy zekeren Mr. *Rich Moor* als Gouverneur aanstelden, de welke een eerlyk en vernuftig man was. Hy verkoos eene vlakte in St. *George* Eilandt om zich daar neder te zetten, en daar timmerde hy zelf eerst een huis, of liever eene hut; want het gebouw bestondt alleen uit *Palmeto*-bladeren; evenwel maakte hy het groot genoeg voor zich, zyne vrouwe en familie, en, de rest van de Avanturiers des zelfs voorbeeldt volgende, wierdt het een soort van eene stadt, die met der tydt van eene merkelyke grote wierdt, en is nu St. *George*-stadt, eene van de sterkste en best betimmerde van alle onze *Amerikaansche* volkplantingen, want de huizen zyn van Ceder-hout, en al de Forten van gehouwe stenen.*

Mr. *Moor* was een man van geringe afkomst, en maar een timmerman; doch een goed Architect en Ingenieur, maar quam 'er in 't begin van de Colonië, om het ampt, dat hy hadt, te bekleden, als een onervaren Edelman geweest zou zyn. Hy bragt zynen meesten tydt door in het fortificeren van 't Eilandt, en zette met allen mogelyken yver en bekwaamheit het werk van de plantagie voort. Hy maakte eene aftekening van de stadt, zo als die tegenwoordig is. Hy leerde het volk den wapen-handel en de krygsoeffeningen; timmerde 9 of 10 Forten, en voorzag de zelve met krygs-voorraadt. Hy bouwde ook eene Kerk van Ceder-hout, de welke door storm nedergeslagen zynde, zo liet hy eene andere van *Palmeto*-bladeren opslaan op eene plaats, daar meer beschutting voor onweder was.

In

* 1612. Mr. *Rich Moor* Gouverneur.

In het eerfte jaar van zyn Gouvernement kwam 'er een ander fchip met onderftandt van voorraadt en dertig paffagiers. In dien tydt vondt hy den buit van *Ambregis*, dien *Carter*, *Waters* en *Chard* verborgen hadden; alzo een van hen het naderhandt oopenbaarde, het welk de Gouverneur tot zich nam, als aan de Eigenaars behorende? Hy zondt een derde deel aan de Maatfchappy naar *Londen*, met het fchip dat het onderftandt overgebragt hadt, en de reft in de zelve proportie, by de eerfte gelegenheit die 'er voorkwam, het welk aan de ondernemers zulke aanmoediging gaf, dat zy voortvoeren met hen de vorige provifie, voorraadt en meer volk toe te zenden, tot dat zy in ftaat geraakt waren om zich zelf door hunne eigene fterkte en plantagien te kunnen verweren en maintineren.

Mr. *Moor* zondt zeer goede waren naar huis, beftaande in Ambregis, Drogeryen, Ceder-hout, Tabak en de gewaffen van deze Eilanden.

In het derde jaar van zyn Gouvernement lieten de Spanjaarden zich op de Kuften zien, met voornemen om hen daar van daan te verdryven; doch vindende dat zy beter in ftaat waren om hen te onfangen dan zy zich ingebeeld hadden, vervolgden zy hunen weg, na dat de *Engelfchen* twee fchoten op hen gedaan hadden; hoewel zy, indien zy toen een aanval gedaan hadden, naar allen fchyn de Volk-planting geruineerd zouden hebben, alzo 'er aan bus-kruidt zo een gebrek was, dat 'er niet een vaatje in St. *George* te vinden was, alzo ze met het wild-fchieten het meefte van hunnen voorraadt verbruikt hadden. 1614.

Het was ook ten tyde van dezen Gouverneur, dat de beruchte Rotte-plaag in de *Bermudas* begon, dewelke vyf jaren duurde. Zy wierden daar gebragt door de fchepen, en vermenigvuldigden zo ongelooflyk aan landt, dat men nauwlyx zo een getal ooit in de wereldt gezien heeft. Zy hadden neften in ieder boom, en de ganfche grondt was van hen overdekt. Zy aten de vruchten op, als ook de bomen daar ze in neftelden. Zy verflonden al het koren zo binnen als buiten 's huis, en geen katten, honden, vallen of vergift konden iets bybrengen om 't landt van dat ongedierte te zuiveren. Zy zwermden niet alleen in 't Eilandt van St. *George*, maar ook in vele andere daar zy overzwommen, en overal vernielden wat hen voorkwam. Op 't laatfte verdwenen ze in oogenblik, en verdwenen zo wonderbaarlyk als ze gekomen waren.

Het is aanmerkens-waardig, dat men gedurende deze rotte-plaag een groot getal raven in 't Eilandt zag, die men 'er voor of na niet gezien heeft.

Toen de drie jaren van het Gouvernement van Mr. *Moor* verlopen

 wa-

waren, wierdt * Capt. *Daniel Tucker* overgezonden om hem op te volgen.

Deze Heer moedigde de verbetering van den land-bouw zeer aan, het planten van tabak, en ſpande alles aan dat maar tot welwezen van de Colonië kon ſtrekken, die hy in een bloeienden ſtaat zag eer hy ze verliet.

Het grootſte gedeelte van de huizen, die van *Palmeto*-bladeren gemaakt waren, wierden afgebroken, en andere van ſteen wierden in de plaats gezet. Men plantte verſcheide vrucht-bomen, men zuiverde velden en boſſchen, en men ſtelde eene reguliere wyze van Regering aan. Doch de ſtrengheit van des zelfs Krygs-tucht viel zommige ongebonde perſonen zo laſtig, dat vyf van hen, om uit zyne handen te geraken, een zo wanhopig voornemen werkſtellig maakten, als *Waters* en zyne makkers gedaan hadden om uit het Eilandt te ontkomen. Zy wiſten, dat de Gouverneur hen geen verlof zou geven om te vertrekken, en daarom verzonnen zy deze liſt om daar toe te komen. Horende dat Capt. *Tucker* zeer begerig was om in zee uit viſſchen te gaan; doch dat hy zulx niet dorſt onderſtaan, om dat verſcheide viſſchers-boten door kwaad weder afgedreven waren, en 't volk verongelukt was, ſloegen zy hem voor een boot van 2 of 3 tonnen voor hem te timmeren, met eene dek, en zo toegetakeld, dat ze alle ſtormen zouden kunnen uitſtaan. De Gouverneur zulx ingewilligd hebbende, gingen zy aan 't timmeren in eene byzondere plaats, voorwendende dat die bekwaam voor hunne timmeragie en tot het laten af lopen van de boot was. Zy voltooiden het eerder dan men verwacht hadt, en de Gouverneur zondt volk om de boot af te halen, zynde van voornemen om daar mede aan boordt van 't ſchip te gaan, 't welk hy naar *Engelandt* afvaardigde. Wanneer zyn volk daar kwam, was 'er noch boot noch timmer-lieden te vinden. Al wat zy van hen konden horen was, dat, de boot de nacht te voren voltooied zynde, die gene, die ze getimmerd hadden, met de zelve in zee geſtoken waren om eene proef te nemen hoe dat het zeilen zou. Op 't laatſt vonden zy uit eenige brieven, die zy achter gelaten hadden, dat zy naar *Engelandt* gegaan waren, en hun wedervaren en avontuur is ons op de volgende wyze verhaald. Zy leenden een Compas van een nabuur, op 't eene of 't andere voorwendſel, en gingen aan boordt van een ſchip dat naar *Engelandt* zeilree lag, alwaar zy met de matrozen tegen proviant verruilden eenige dingen, die zy aan boordt hadden. Een van hen zeide tegen de zee-lieden in 't heen gaan, *dat, hoewel hen verboden was met hen te gaan, zy echter hoopten eerder dan zy in Engelandt te zyn.* Waar op de Schipper van 't ſchip lachte,

* Capt. *Dan. Tucker*, Gouverneur.

lachte, en deze zorgeloze Avanturiers gingen onder zeil met schoon weder en windt, dat een en twintig dagen duurde. Daar na wierden zy van een hevigen storm gedurende twee etmalen belopen, die hen in de uiterste verlegenheit bragt, en noodzaakte om het voor den windt te laten aflopen, en hen een weinig buiten cours West-waards aandreef; doch, de windt weder goed waaiende, en tien dagen zo blyvende, vervolgden zy hunne reis met vrolykheit. In dien tydt ontmoetten zy een *Franschen* Kaper, daar zy aan boordt gingen om eenig onderstandt te verzoeken; maar, in plaats van hen te helpen, beroofde hy hen van 't weinige dat zy noch hadden. Hy ontnam hen alle hunne instrumenten van navigatie, en liet hen zo dryven. In dezen ellendigen staat zeilden zy weg, wordende dagelyx hoe langer hoe zwakker. Hun meeste voorraadt was opgeraakt, brand-hout was 'er niet meer, geen droppel versch water overig, en geen voedsel voor meer dan eenen dag, wanneer zy eindelyk op 't zelve oogenblik, op welk zy geen anderen staat maakten dan van te zullen vergaan, een landt tot hunne on-uitsprekelyke vreugde zagen. Dit landt was *Yrelandt*, daar zy in 't Graafschap van *Cork* aan landt traden, en wierden treffelyk door den Graaf van *Thomond* onthaald, wien zy hunne reis verhaalden, die 42 dagen geduurd hadt.

De personen waren Mr. *James Barker*, een Edelman, *Richard Sanders*, de uitvinder van dien aanslag, *William Goodwin*, scheeps-timmerman, en opziender van die gene die de boot getimmerd hadden, *Thomas Barker* een wit-werker, en *Henry Puet*, een matroos, welker onderneming zo stout was, dat hunne namen by de nakomelingen in gedachten zullen blyven.

Capt. *Tucker* stondt in 't jaar 1619. aan Capt. *Butler* *, die daar tot dien tydt met vier goede schepen aankwam, zyn Gouvernement af, in welke schepen hy ten minste 500 passagiers overbragt, en dewyl 'er reeds zo veel *Engelsche* in 't Eilandt waren, begon de Colonië in een aanzienlyken staat te geraken; en te meer, dewyl de *Engelschen* geen een zo talryke Colonië in *Amerika* hadden, noch eenig andere, uitgezonderd die van *Virginië* en eene kleine Volkplanting in *Nieuw-Engelandt*.

Capt. *Butler*, zo als gezegd is geweest, rechtte een schoon gedenk-teken aan de overblyffelen van Sir *George Sommers* op, die in het Eilandt gebleven waren, de zelve in de Kerk van Sir *George Town* byzettende, met een opschrift in *Engelsche* verzen, zo Barbarisch als de plaats daar hy toen Gouverneur over was.

Hy verdeelde de Eilanden in districten, en het Gouvernement wierdt door den Gouverneur, Raadt en Vergadering aangesteld, daar

 zulx

* 1619 Capt. *Butler* Gouverneur.

zulx te voren alleen door den Gouverneur en Raadt gedaan wierdt. De Wetten van het landt wierden ook zo gelykformig met die van *Engelandt* gemaakt, als de omstandigheden en gelegenheit van het landt het toelieten, zo als in alle de Coloniën van *Amerika* gedaan is.

Toen de drie jaren van het Gouvernement van Capt. *Butler* ten einde waren, zonden de eigenaars eenen * Mr. *Bernard* over, om des zelfs plaats te bekleden.

Deze Heer kon de land-lucht niet verdragen, als des zelfs Voorzaten, want in minder dan zes weken na zyne aankomst stierf hy, en de Raadt verkoos ** Mr. *Harrison*, om tot de aankomst van een nieuwen Gouverneur, of nieuwe orders uit *Engelandt*, President te zyn.

De Colonië was zo bevolkt, dat men de zelve gedurende de Voorzitterschap van dezen Heer, op drie duizend *Engelschen* rekenen kon; en hare zaken waren zo voorspoedig, dat ze op zyn minst tien Forten hadden, die met vyftig stukken canon beplant waren.

Wy hebben zo weinig ommegang met deze Eilanden gehadt, en zo weinig berecht daar van gekregen, dat wy ons niet sterk kunnen maken om de Successie van 't Gouvernement te vervolgen, noch ook om een wydlopig verhaal te doen van de geschiedenissen, die onder hun Gouvernement voorgevallen zyn. Het is waar, dat 'er niet veel geweest zyn; en indien ons berecht het beste geweest is dat men heeft kunnen krygen, weten wy genoeg van de *Bermudas* Eilanden om zeer wel voldaan te zyn, alzo 'er niet veel meer van gezegd kan worden.

De aanzienlykste persoon die ooit deze Eilanden bezocht heeft, was zekere *Edm. Waller*, Schiltknaap, een Eigenaar van de zelve, een van de braafste mannen en schranderste geesten die 'er in de Hoven van Koning *Karel* den Isten, en Koning *Karel* den IIden geweest zyn, en een van die genen, aan wien het Mr. *Dryden* bekent de overkoming van zyne gevallen verschuld te zyn.

Deze Edelman, zynde een man van fortuin en van verstandt was tot een lidt van het *Lange Parlement* verkoren, en in 't eerst viel hy tot de party over, die tegen den Koning was, hoewel hy naderhandt in de zamenzwering tegen 't Parlement kwam, waar over Mr. *Chaloner* en M. *Tompkins* ter doodt gebragt wierden; maar Mr. *Waller* kwam 'er van voor eene boete van tien duizend ponden en een banissement: waar na hy naar de *Bermudas Eilanden* ging, alwaar hy zich eenigen tydt ophieldt, en van daar naar *Vrankryk* over-

* *Bernard* Gouverneur, 1622.
** *Harrison* President.

overvoer. Toen *Olivier Cromwell* de overhandt kreeg, keerde Mr. *Waller* naar *Engelandt.*

Gedurende zyne tegenwoordigheit in dit landt hebben de *Bermudas* de eere gehadt van door eenen van de deftigste Poëten, die ooit de *Engelsche* Taal verrykt heeft, bezongen te worden, het welk eene eer is, die zich geen van de andere Eilanden, of eenig gedeelte van de *Amerikaansche* vaste kust, kan aanmatigen.

De inwoonders van dit Eilandt zyn nooit grote handelaars geweest. Zy vergenoegden zich met het geen zy van het aardryk tot hun onderhoudt konden trekken, en zy vonden genoeg, zo tot hun voedsel als vermaak.

De gezonde lucht nodigde verscheide personen van andere plaatsen om derwaards te gaan, en daar door rekent men, dat 'er over omtrent 20 of 30 jaren acht of tien duizend zielen geweest zyn van *Engelsche* afkomst. Of nu dat getal zederdt verminderd is kunnen wy niet zeggen, maar wy geloven eerder, dat het meer af dan toegenomen zal zyn.

Het Gouvernement zondt onder de Regering van Koning *William* een trouwhertig Addres over, gelyk ook de *Associatie*, die door den Gouverneur, Raadt, Vergadering en voornaamste Inwoonders getekend wierdt; de welke Sir *William Trumball*, toen Secretaris van Staat, den 15. February 1696. aan zyn Majesteit overleverde.

Twee jaren daar na geliefde het den Koning, *Samuel Day*, Schiltknaap, tot Gouverneur van deze Eilanden aan te stellen. Hy ging aan boordt van het Oorlogschip *Maidstone*, in de maan van Mei, en kwam in July te *St. George.* In den tydt van twee jaren wierdt hy of herroepen, of stierf in zyn Gouvernement, want in 't jaar 1700. wierdt Capt. *Bennet* Gouverneur van zyn Majesteits *Barmudas* of *Zomer-Eilanden*, waar van wy weinig meer te zeggen hebben; uitgenomen wat tot de Geographische of natuurlyke beschryving van dien betrekkelyk is: daarom gaan wy tot de zelve over, hopende daar door 't geen goed te maken, waar omtrent wy in deze Historie te kort mogen gekomen zyn.

Komende nu tot de Geographische beschryving van deze Eilanden en tot het overige gedeelte van ons verhaal, dien aangaande, vinden wy haar getal zo groot, dat het meeste gedeelte daar van geen naam heeft. Zy zyn zo klein, dat zy den zelven niet waardig zyn. Zommige Schryvers zeggen dat 'er 300 zyn; andere 400, en andere 500; maar om niet vast te bepalen 't geen tot aan ons met zo veel onzekerheit gekomen is, zullen wy alleen durven vast stellen, dat 'er boven de 400 zyn, om dat het grootste gedeelte van de Schryvers, die 'er eenig gewag van maken, daar in overeen komen.

Zy

* Zy leggen eenige honderd uuren van wat landt dat het ook is; het allernaaste aan de *Vaste kust*, 't welk is *Kaap Hattoras* in *Carolina*, zynde 300 uuren daar van daan; het Eilandt van *Hispaniola* 400, *Madera* 1000, en *Engelandt* 1600 uuren; leggende tusschen 32 en 33 graden Noorder breedte.

Het achtste gedeelte van de zelve is onbevolkt, en alle, behalven de Eilanden van Sir *George*, Sir *David* en *Cooper*, hebben maar alleen weinig huizen, boven en beneden verspreid. Zy maken te zamen de figuur van een wassenden maan, en zyn binnen den omtrek van 6 of 7 uuren op 't meeste. Geen van allen is van eene merkelyke grote, doch eenige zyn veel groter dan andere, en na dat het Ty en de zee gedurig daar over spoelt, heeft een en de zelve verscheide groote.

Het voornaamste of grootste Eilandt van alle is genaamd St. *George*, en is omtrent 16 mylen in de lengte van E. N. E. tot W. S. W. Het is geen uur gaans op de breedste plaats; maar rondom is het door de natuur gefortificeerd, de rotzen zich overal een groot stuk in zee uitbreidende. By welke natuurlyke sterkte, inzonderheit Oost-waards aan, daar 't Eilandt het meest bloot legt, de Inwoonders die van Forten, Batteryen, Borst-weringen en Linien gevoegd hebben; en het Canon van de Forten en Batteryen is zodanig geschikt, dat het alle Canalen en uitstekken in zee beheerscht.

Daar zyn niet meer dan twee plaatzen, daar de schepen veilig kunnen inkomen, en het is niet gemakkelyk voor iemandt die plaatzen te vinden. De klippen zyn zo menigvuldig, en dier voegen gelegen, waar van zommige t'eenemaal niet te vinden zyn, dat zonder een goed lootsman aan boordt te hebben een schip van tien of twaalf tonnen den weg niet zal vinden om in deze haven te komen, maar als men het eens weet, kunnen de allerkloekste schepen wel inkomen. Deze twee havens zyn zodanig gefortificeerd dat, indien een vyandt daar voor lag, men den zelven gemakkelyk daar uit zou kunnen houden.

Op demeeste plaatsen kan men de klippen by laag water zien. Het ebt en vloeit 'er niet boven de vyf voeten. Het strandt zelf is een klip voor het grootste gedeelte, en 't zou onmogelyk zyn een Eilandt uit te vinden, dat beter dan dit door klippen bewaard is. Waarlyk zy zyn alle zodanig daar mede omcingeld, dat ze, als met een spoedigen ondergang, schynen alle schepen te dreigen, die zich verstouten om op die kust te komen; en zo veel hebben daar op schip-breuk geleden, dat de *Spanjaarden* haar den naam van *Los Diabolos*, of *Duivels Eilanden*, gegeven hebben, alzo ze voor hen zo wel als alle andere volkeren fataal geweest zyn.

De

* Van *Spanje* 1000 uuren; van *Londen*, 1100 van *Roanoke*, 500 Del.

De Stadt *St. George* ſtaat aan het einde van de have van den zelven naam, hebbende 6 of 7 Forten en batteryen, als *Kings Caſtle*, *Charles Forts*, *Pembrook Fort*, *Cavendiſh Fort*, *Davyes Fort*, *Warwik Fort* en *Sandys Fort*, met over de 70 ſtukken kanon beplant, en zy zyn zodanig geſchikt, dat men ze alle aanvoeren kan om op de ſchepen te ſpelen, eer dat die binnen kunnen lopen.

In deze ſtadt is eene ſchone Kerk met eene deftige Boekery, die de Inwoonders verſchuldigd zyn aan Dr. *Thomas Bray*, de Patroon van de *Amerikaanſche* Letterkunde. Daar ſtaan by de duizend huizen; en is zeer fraai bebouwd, hebbende een Stadhuis, waar in de Gouverneur, de Raadt en de Vergadering byeen komen.

Behalven de Stadt en de verdeling van Sr. *George* zyn 'er acht wyken; namentlyk die van *Hamilton*, *Smiths*, *Devonshire*, *Pembrook*, *Pagets*, *Warwik*, *Southampton* en *Sandy*; van welke *Devonshire* in het *Noorden*, en *Southampton* in 't *Zuiden* Parochien zyn. Zy hebben daar eene Kerk en eene byzondere Boekery. In het ganſche Eilandt zyn Plantagien van Oranje- en Moerbeie-bomen, en andere gewaſſen van het landt, die het van een ſchoon voor-uitzicht maken.

Daar is eene have in de wyk of diſtrict van *Southampton*, de welke ook genaamd wordt *Southampton*, en andere havens als de *Great Sound*, *Harrington's Jnlet*, *Hamilton's* diſtrict, *Paget's* Port, in *Paget's* diſtrict, en andere.

Daar zyn Parochie-Kerken in eenige van de kleinder Eilanden, en alle Inwoonders zyn onder het een of het andere van de acht wyken verdeeld.

Wat aangaat het Klimaat, het wierdt over tachtig jaren voor een van de gezondſte Geweſten van de Wereldt gehouden, en men was gewoon de zieken uit de Zuiker-Eilanden in *Amerika* derwaards over te brengen, gelyk men die van de *Noordelyke* geweſten van *Vrankryk* naar *Montpellier*, om de luchts wille, brengt. Doch zedert twintig jaren zyn daar ſchrikkelyke Orkanen geweeſt, die de lucht zodanig beſmet hebben, dat de *Barmudas Eilanden* haar aandeel van ziekte gehadt hebben, zo wel als de *Antilles* en de *Charibbees*. Niettemin blyft de gedaante van den Hemel, de helderheit en ſchoonheit noch de zelve. Het weder is in 't algemeen ſchoon en aangenaam, en de lucht getempererd en friſch.

Hier is eene ſoort van eene gedurige Lente, en hoewel de bomen hunne oude bladen afleggen, krygen zy geſtadig ter zelver tydt nieuwe in de plaats. De Vogelen telen voort 't ganſche jaar door, of te minſte in de meeſte maanden, en het landt is insgelyx *vruchtbaar en betoverend, doch niet zo veel meer verrukkender en vruchtbarer dan Engelandt*, dat daar door de menſchen, die hier

kunnen blyven wonen, verlokt zouden worden om zich derwaards te vervoegen.

Het is waar, dat de donder en bilxem hier zeer vreesselyk zyn, zynde de klippen dikmaals door de laatste van een gespleten. De stormen komen op met ieder nieuwe maan; en men heeft inzonderheit aangemerkt, dat, wanneer men een Cirkel om de Maan ziet, daar zekerlyk een vreesselyk Tempeest op volgen zal. Deze Cirkels zyn daar groter dan elders, en de stormen zyn vreesselyker. De Noordelyke en N. W. winden regeren het meest, en, wanneer die waaien, wierdt het van Zomer Winter. Het regent 'er niet veel, maar sterk, en als dan wierdt de lucht op eene vreesselyke wyze verdonkerd Zelf ziet men daar sneeuwen. Het aardryk van het Eilandt St. *George* en de andere Eilanden is van verscheide kouleuren en getempertheit; de bruine aarde is de beste, de wit-achtige, die gelyk zandt is, komt daar aan, en de rode, die naar klei gelykt, is de slimste. Twee of drie voeten onder den grondt legt een bestaanlyk wit ligchaam, die de Inwoonders de klip noemen, doch met zeer weing reden, want het is zo zacht als kryt, en poreus of met kleine gaatjes bezet gelyk een pruim steen. Deze gaatjes bevatten eene menigte water, en voor zo verre het eene klip is, maken de bomen hunne wortelen daar in vast, en trekken hun voedsel-zap daar uit. Men vindt 'er dikwils klei onder, en de hardste soort van deze klippen vindt men onder de rode aarde. In deze is weinig of geen water en het legt in den grondt in 't vierkant, gelyk dikke blauwe stenen boven op malkander.

In deze Eilanden vindt men selden eenig versch water. Het geen zy 'er hebben komt door de kleine openingen van de blauwe steen of klip, waar in zo veel zultige beeldjes zyn, als in dat, 't welk uit zee komt, na dat het door het zandt getrokken is. Deze twee soorten van water zyn al dat ze hebben, uitgezonderd regen-water dat men in de regen-bakken opvangt. Beide de andere soorten zyn een weinig brak.

De *Engelschen* hebben verscheide wallen vier of vyf schreden van de zee gegraven, die daar mede correspondeerden, en ebden en vloeiden gelyk de zee doedt; evenwel was het water zo versch als 't geen verder landwaards gehaald was.

Het aardryk is zeer vruchtbaar, en levert twee oogsten uit in een jaar; want, dat zy in *Maart* zaien, zamelen zy in July; en in December, 't geen zy in August gezaaid hebben; en het voornaamste gewas van het landt is Mais of Indiaansch Koorn, het algemeen graan van *Amerika*, 't welk het voornaamste onderhoudt van het volk is.

Hunne velden leveren overvloedt van andere Planten uit, gelyk Tabak,

Tabak, maar van geen goede foort, en gevolglyk van weinig voordeel voor de Inwoonders. Zy hebben de meeste soorten van andere Planten, die in 't byzonder tot de *West-Indië* behoren, en die gene, die 'er uit *Europa* gebragt en aldaar voortgekweekt zyn, komen tot volmaaktheit. Zy hebben ook het vergift kruidt, 't welk is gelyk *Engelsch* klim-op, en het aanraken van dien veroorzaakt eene pyn en gezwel op staande voet, doch het gaat weder over, gelyk als het zo genaamde *Roodheit*, 't zap van welke wortel een sterk braak-middel is. De zo genaamde *Sea Feather* groeit op de klippen op den grondt van de zee, gelyk een wyngaards bladt, maar kloeker met aderen, van een bleek rood. Uitgezonderd het vergiftige kruidt, is 'er geen venynig ding in deze Eilanden, noch onder de dieren, noch plant-gewassen, en zo 'er eenig fenynig beest gebragt wordt, zal het niet in 't leven blyven. Men heeft 'er eenige hagedissen gezien, eer de wilde katten, die ten tyde van de Rotte-plaag voortkwamen, de zelve vernielden. Maar deze hagedissen hadden geen fenyn by zich. Hare Spinne-koppen hebben ook geen vergift, hoewel zy kloeker zyn. Wy zullen gelegenheit hebben om in dit Hoofdstuk breder daar van te spreken. Hare velden nu overlopen hebbende gaan wy nu hare Wouden doorzoeken, alwaar wy voor eerst de heerlykheit van ouds *Libanus* vinden.

De Ceder is een schoner boom dan 'er een van die soort in de andere gewesten van *Amerika* gevonden wordt. Hy is harder en duurzamer, kunnende het uiterste nat en droog weder verduren zo wel als een Eike-boom, en men heeft bevonden, dat het een uitstekent timmerhout voor schepen is, en de beste sloepen, brigantynen en diergelyke schepen van alle de *West-Indië* werden in de *Bermudas* getimmerd, als zynde bekwamer tot gebruik en om te zeilen.

Deze bomen, als *Palmeto*, *Peper*-bomen, dragende eene vrucht gelyk de *Lauwer-bomen*, *Olyf-bomen*, Moerbeie-bomen en vele andere, daar de *Engelschen* geen naam toe weten, zyn de natuurlyke gewassen van het Eilandt.

Haar *Palm-boom* is een soort van wilde Palm, gelykende in alles naar de rechte Indiaansche Palm, uitgenomen de vrucht, die zwart en rond is, gelyk eene zwarte pruim. Men heeft aangemerkt, dat 'er eene menigte van Zyde-wormen in hunne bladeren zitten, en dewyl 'er ook een grote overvloedt van Moerbeie-bomen is, zou de zyde-Manufacture meer voortgezet zyn geworden, als ze is, indien de Inwoonders hun interest bekend of meer betracht hadden.

Daar is eene grote verscheidenheit van welriekend hout. Sommige is zwart; eenig van eene gele, en ander van eene rode kouleur. De bezië van deze bomen hebben de zure hoedanigheit

heit van eene wilde pruim, en de *Engelschen* gebruiken ze veel om den loop te genezen, die zy zeer onderworpen zyn, om dat zy te gulzig van de aangename Palm-beſſen eeten.

Hunne vruchten zyn *Dalen:* Hun *Prikkel-peer*, van gedaante en fatzoen als eene *Engelſche Kathryn*, is vol van zop, gelyk eene *moerbei*. Zy groeit op de rotzen, en naar de Zee-kant vindt men een ſoort van Kamperfoelie, dragende eene vrucht gelyk een boom, en een andere heeft 'er gelyk een doorn, welke vrucht is eene harde taaie beezie en een harde ſchil.

De bevruchtſte vrucht en een van de ſmakelykſte in de wereldt is hun *Oranje-Appel*, veel groter dan die elders groeien, van zo eene aangenaamheit, zo in ſmaak als reuk, dat men die by de lieffelykſte vrucht van de wereldt vergelyken mag.

Daar groeit een beezie in de *Bermudas*, genaamd de *Zomer Eilandt Reedweed*, welke bezie zo rood als de *Prikkel-peer* is, vertonende byna de zelve kouleur. Uit welke bezie eerſt wurmen voortkomen, die naderhandt vliegen worden, wat kloeker dan de Cochenille vlieg, welke op de zelve bezie azen. Men zegt dat 'er een kouleur in gevonden is, die wel zo goed is als die van de Cochenille Vlieg, en eene medicinale kracht by zich heeft, die de andere ver overtrefte.

Wat de dieren van deze Eilanden aangaat, daar waren 'er geen als varkens, ongedierdt en vogelen, toen Sir *George Sommers* daar ſchipbreuk leedt. Hy bevondt dat 'er zommige varkens in 't Eilandt waren, door het uitzenden van twee of drie van de zynen om hun koſt te zoeken, en toen ze wederkwamen, wierden ze door een groot wild zwyn gevolgd, en gedood zynde bevondt men dat het een treffelyk gerecht was.

Alle de varkens, die zy naderhandt doodden, waren zwart, waar uit beſloten wordt, dat de *Spanjaarden* hen daarom voort te telen gelaten hadden, om dat ze van de zelve ſoort waren als die gene, die zy naar de *Vaſte kuſt* van *Amerika* bragten.

Zommige hebben zich ingebeeld, dat de Eilanden hunnen naam daar van daan gekregen gebben, *Bermudas* in de oude Caſtiliaanſche ſpraak een *zwart varken* betekenende. Zulx als eene dwaze inbeeldinge in den windt ſlaande is het zeker, dat het Eilandt met de zelve overvloedig voorzien was, en dat de Portugezen en *Spanjaarden* gewoon waren zommige op de onbewoonde Eilanden te laten, op weg zynde naar *Weſt-indië*, op dat zy, in gevalle zy daar aan landt gedreven, of daar in te lopen gedwongen wierden, verzekerd konden zyn van verſch voorraadt te zullen vinden. Die in de *Bermudas* zyn worden van Palm en Ceder bezien gemeſt, mar hun getal is zeer veel afgenomen.

Deze Eilanden hebben meer en groter verſcheidenheit van ge-

vo

vogelte dan eenig ander in *Amerika*. Daar zyn Valken, van allerhande soorten, Reigers, water-hanen, zwanen, talingen, snippen, endvogels, enz.

Toen de *Engelschen* eerst kwamen, vonden zy hier een soort van vogelen, genaamd *Cohows*, de welke in de holen van de rotzen en in de gaten gelyk een Kanyn, voorttelen, en waren zo talryk en mak, dat men ze met de handt kon grypen. Zy zyn nu meest vernield, alzo men ze gemakkelyk kan vangen. Zy zyn van de grootste van een Zeemeeuw.

Daar is ook de *Tropik vogel* en de *Pemlico*, die men selden by dag ziet; en een onaangename voorbode van storm is.

De visch is hier in overvloedt zo wel als de vogelen. Men heeft 'er zo veel soorten van, dat de Auteuren tot noch toe geen benaming voor hen uitgevonden hebben.

Van die soorten, die met schobben bezet zyn, heeft men den Walvisch, den Zwaard-visch enz. Doch inzonderheit is 'er de Schiltpat in een wonderbaarlyken overvloedt, en zo groot als zy 'er in de wereldt zyn. Men heeft den walvisch-vangst geprobeerd, doch zonder succes.

De Walvisschen vindt men alleen omtrent de *Bermudas*, in de maanden van February, Maart en April. Zekere *John Perinche* vondt daar een doden, die aan 't Eilandt was komen dryven, en hoewel hy in die zaak onwetende was, wist hy 'er echter eene grote kwantiteit van *Sperma Ceti* uit te krygen.

Hunne walvisschen hebben zo veel olie niet in als eenige andere; 't geen zy hebben is in 't eerst gelyk *Sperma Ceti*, maar 't wierdt door 't vuur gezuiverd.

'tZal den Lezer niet onaangenaam zyn, dat wy hem 't volgende verhaal van de Walvisschen in de *Bermudas* voorhonden, 't welk door Mr. *Richard Stafford* aan de Koninklyke Maatschappy medegedeeld is.

„ Wy hebben in deze Zeën omtrent de *Bermudas* eene grote
„ menigte van Walvisschen, de welke zich gemeenlyk in Maart,
„ April en Mai op onze kusten laten zien. Ik heb 'er zelf vele
„ van gedood. Hunne wyfjes hebben overvloedt van melk, die de
„ jongen zuigen uit de prammen die by haar navel groeien. Zy
„ hebben geen tanden, maar azen op 't gras, dat onder aan den
„ grondt op de rotzen gedurende deze drie maanden wascht, en
„ in geen ander tydt van het jaar. Wanneer zulx verteerd en
„ weg is, gaan de walvisschen ook henen, die wy doden om de
„ olie. Maar daar zyn ook *Sperma Ceti* Walvisschen aan strandt
„ komen dryven, 't welk *Sperma* (zo als zy het noemen) gansch
„ over 't ligchaam van die Walvisschen legt. Zy hebben ver-

„ fcheide tanden, die omtrent zo groot zyn als hen gewigt van „ de handt.

*Ambregis* en *Sperma Ceti* heeft men hier in grote menigte, als mede perlen, gevonden, al 't welk hier nu zo raar is als elders.

De Spinnekop in deze Eilanden is een fchoon ongedierdt, en het fchynt uiterlyk of hy met perlen en goudt vercierd was. Zyn web is in kouleur en fubftantie eene volmaakte rauwe zyde, en zo fterk geweven, dat 't, van den eenen boom naar den anderen lopende, naar zo veel fnaren gelykt. Zomtyds worden 'er kleine vogels in gevangen, naar 't verhaal van Capit. *Smith*, welkers geloofwaardigheit in dien tydt buiten twyffel gehouden wierdt.

Musketoes, Weegluizen, mieren, en andere ongedierte, zyn hier te vinden, waar van eenige zeer moeielyk en fchadelyk vallen.

Wy hebben van dit Eilandt weinig meer te zeggen, welkers Gouvernement, zo als gezegd is, naar dat van de andere Coloniën gelykt, beftaande uit een Gouverneur, Raadt en Vergadering.

Zy hebben minder privilegien als eenige van onze andere volkplantingen, 't welk wy aan de geringheit van hunnen handel toefchryven: want deze Colonië brengt geen merkelyke waren voort, waar door de Inwoonders zich kunnen verryken; en het Commercie beftaat voornamentlyk in timmerhout en voorraadt, 't welk zy naar de andere geweften van *Amerika* verzenden, de welke de zelve van noden hebben; ook vervoeren zy eenig tabak naar *Engelandt*.

Verfcheide Familien hebben zich voor dezen, ter zake van hunnen Godsdienft of gezondheit, uit Engelandt derwaards begeven, en namen confiderabele effecten mede. Daar is een foort van Kramers-Handel tusfchen *Engelandt* en die Eilanden, waar by de Inwoonders noch van de eene noch van de andere plaats veel fchatten overwinnen.

Het timmeren van fchepen en floepen is de voordeligfte zaak van hun Commercie; en het volk van de *Bermudas* fchynt zich met de aangenaamheit en overvloedt van hun landt vergenoegdt te houden, in eene veilige en gerufte fchuilplaats, afgezonderd van zorg en kommer, waar mede men in andere geweften der wereldt beladen leeft, zonder eenige zucht om zich zelf te verryken; en of fchoon zy diergelyke begeerte hadden, is de vraag of zy eenige gelegenheit zouden hebben om daar toe te geraken.

Mr. *Norwood* en de voor aangehaalde Mr. *Stafford*, een verder verhaal van de *Bermudas* uitgegeven hebbende, zullen wy den Lezer het zelve in hunne eigene woorden mededelen.

„ Ik heb nooit eenig zandt in de *Bermudas* gezien, dat bekwaam „ is

„ is om glas of messen te slypen, gelyk als in *Engelandt*, maar wel
„ eene substantie gelyk zandt, hoewel veel zachter. Wy hebben
„ ook gene kleine stenen noch vuur-stenen. Zommige van de In-
„ woonders der *Bermudas* alhier bereiken honderd jaren, en noch
„ iets daar boven. Vele leven tot by honderd, doch weinige
„ daar boven. En als zy sterven, zyn ouderdom en zwakheit,
„ maar niet eenige ziekte de oorzaak van hunne doodt. De algemene
„ ziekte, die wy alle jaren onder ons hebben, is eene koude, en
„ die verneemt men het meest in het heetste weder. De lucht is
„ hier lieffelyk en aangenaam. Onze Dieet, ten opzichte van 't
„ spyzen, is maar gemeen. Het volk in 't algemeen is arm, en
„ ik heb aangemerkt, dat arm volk het gezondste is.

„ Het kruidt, 't welk wy Vergift-kruidt noemen, groeit gelyk
„ het Engelsche klim-op.

„ Ik heb een man gezien, die daar mede vergiftigd was, dat al
„ het vel van zyn aanzicht afschilferde, en evenwel hadt hy het
„ nooit aangeraakt, maar alleen zyne oogen in 't voorby gaan daar
„ op geslagen; doch ik heb het zelve in mynen mondt gekauwd en
„ het heeft my geen letsel toegebragt. Het is niet schadelyk voor
„ alle menschen.

„ Hier zyn Spinnekoppen, die hunne webben tusschen de bomen
„ spinnen, staande zeven of acht vaden van elkander, en zy doen
„ hun werk door hun webbe in de lucht uit te spouwen, al-
„ waar de windt de zelve van boom tot boom brengt. Deze web-
„ be, wanneer ze volmaakt is, zal een vogel vangen zo groot als
„ een Lyster.

„ Wy dekken onze huizen met de bladeren, maar niet met de
„ bast van een boom, welk de Palmeto is, zonder welken boom
„ wy in dit Eilandt niet genoeglyk zouden kunnen leven. De
„ bladeren van zommige van deze bomen zyn acht of tien voeten
„ lang, en negen breed.

Het Gouvernement van deze Eilanden wordt zo, als gezegd is, gelyk de overige, door een Gouverneur, Raadt en vergadering bestierd: Zo dat wy hier niets anders by te voegen hebben, en deze Beschryving hier mede zullen besluiten.

# BERECHT.

*Aangaande den Coffie-boom, voorgesteld volgens de waarnemingen van die genen, die de laatste reize door t' Gelukkige Arabië gedaan hebben.*

Beschryving van den Coffie-Boom.



E boom, die den Coffie voortbrengt, groeit van zes tot twaalf voeten hoog. Zyne dikte is van tien, twaalf, en tot vyftien duim in zyn omtrek. Wanneer hy zyne vereischte volkomenheit heeft, gelykt hy zeer, wat de gedaante belangt, naar een van onze Appelbomen, die tien of twaalf jaren oud is. Wanneer hy een weinig oud is, worden gemeenlyk zyne onderste takken krom, die zich dan ook in t' ronde uitbreiden, en een zonne scherm verbeelden. Het hout daar van is zeer zacht, en zo buigzaam, dat t' einde van zynen langsten tak tot twee of drie voeten van de aarde kan weder gebogen worden. De schorse van den coffie-boom is wit-achtig en een weinig ruw. Zyn bladt komt gansch na aan die van een citroen-boom, hoewel het zelve niet ten eenemaal zo puntig noch zo dik is: de koleur is ook een weinig donkerder groen. De coffie-boom is altydt groen, en ontdoedt zich nooit van alle zyne bladeren te gelyk. Zy groeien aan beide de zyden van de takken, op eene matige tusschen-wyte, en byna tegen malkander over.

Verder is 'er niets byzonderlyker in dat soort, dan zyn gewas; want men ziet dien boom byna in alle tyden van t' jaar bloemen en vruchten dragen, waar van eenige noch groen, en andere ryp of byna ryp zyn.

Zyne bloemen zyn wit, en gelyken zeer naar de Jasmein-bloem, hebben op de zelve wyze vyf kleine blaadjes, die vry kort zyn; waar van de reuk aangenaam is, en iets balzemachtigs in zich heeft, hoewel de smaak der zelven bitter is. Zy wasschen tusschen de zamevoegsels van t' onderste der bladeren en de takken.

Wanneer de bloem afgevallen is, blyft 'er in hare plaats, of veel eer komt 'er uit ieder bloem aanstonds een klein groen vruchtje voort; maar dat, naar mate dat het rypt, rood wordt, en 'er bykans als eene grote kersch uitziet. Zy is goed om te eeten, voedt en verfrischt zeer, onder het vleesch van deze kersche vindt men, in plaats van een steen, de boon of kern, die wy koffie noemen, in een fyn vliesje. Deze boon is alsdan zeer zacht, en zyn smaak vry onaangenaam; maar, naar mate dat deze kersch ryp wordt, krygt de boon, die 'er in



*Coffie boom in Arabien, naar t'Leven afgetekent.*

Befch
ving
den
fie-
Boon

*Bladeren van de Coffie boom, volgens haare natuurlyke grote.*



Beſc
ving
den
ſie-
Boo

Tak van een Coffie boom, met zyne bloemen en Vruchten, naar t' Leven afgetekent.





in is, van tydt tot tydt zyne hardigheit: en de zon deze rode vrucht ten laatste te eenemaal uitgedroogt hebbende, wordt dat vleesch, 't geen te voren kon gegeten worden, een knop of bolster van een zeer bruine koleur, 't geen de eerste of buitenste bast van de coffie uitmaakt, en de boon is dan hard, en van een zeer heldere groene koleur: zy legt in een dikke soort van vocht, die bruin van koleur en zeer bitter is. De knop, die aan den boom door een klein zeer kort steeltje vast is, is een weinig groter dan de knop van een Lauwer-boom, en ieder knop bevat niet meer dan eene boon, die gemeenlyk zich zelf in twee halve verdeelt.

Deze boon is, gelyk wy reeds gezegd hebben, onmiddelyk in een fyn vlies gewonden, die daar van een tweede bast is, of anders de inwendige bast. De Arabiers maken veel werk van de eene en de andere, om haar coffie te zetten, zo als zy 't noemen, op zyn Sultaansch, waar van in 't vervolg gesproken zal worden.

De Reizigers verzekeren, dat de coffie-bomen door zaaijing en niet van heesters noch loten voortkomen, gelyk zommige gezegd hebben, uit de knoppen, dat is uit de gansche vrucht en in hare volkome rypheit, in de aarde gezet zynde, waar van men vervolgens de planten, als zy noch klein zyn, opneemt, om ze te verplanten daar men 't goed vindt.

De coffie wil best geplant zyn aan den voet van 't gebergte en kleine heuvelen, in de schaduachtigste en vochtigste plaatzen. Hare grootste kweeking bestaat in 't water van de beeken of fonteinen, die op de bergen zyn, door kleine riolen en goten om de stam van de bomen te leiden; want 't is noodzakelyk, dat zy besproeid en wel bevocht worden, om vrucht te dragen en hare vrucht ryp te doen worden.

Om deze reden is 't, dat de Arabiers in 't verplanten van de coffie een gruppel van drie voeten breed en vyf diep maken, die zy met kleine keisteentjes beleggen, op dat 't water des te gemakkelyker en dieper in deze aarde, daar deze gruppel mede gevuld is, zou kunnen doordringen, en alzo deze aarde altydt in eene behoorlyke frischheit houden; wanneer zy nochtans zien, dat 'er veel rype coffie aan de bomen is, leiden zy 't water van de stam af, op dat de vrucht op zyne takken een weinig verdroge, 't geen de al te grote vochtigheit zou kunnen beletten.

Indien de Franschen de reis naar Mouab niet gedaan hadden, zou men noch langen tydt onwetende gebleven zyn in zekere byzonderheit, de coffie-bomen betreffende, waar van 't zeker is dat noch niemandt gesproken heeft; te weten, dat op die plaatzen, welke tegen het Zuiden, of al te veel open leggen, men deze bomen geplant vindt onder andere grote bomen, 't welk men zegt een soort van populier-bomen te zyn, om hen tegen de al te grote hette van de

zonne te dekken. Men ſtelt vaſt, dat zonder deze ſchaduwe, die de friſchheit van onderen bewaart, de bloem van de coffie haaſt verdord zou zyn, en nooit vrucht zou voortbrengen, gelyk men ten opzichte van zommige bomen, op de zelve plaatzen ſtaande, ziet, die zulke nuttige buren niet by zich hebben. Deze populier-bomen ſpreiden waarlyk hunne takken ongelooflyk wyd uit, en maken door hunne geſtalte eene volkome ronde uit, 't geen alles bedekt, wat zich onder de zelve bevindt.

De Franſchen hebben de coffie-bomen voor de eerſte maal gezien niet verre van de Stadt Tage, en met die byzonderheit, daar wy van ſpreken, om dat het landt meer oopen is, en alzo meer bloot ſtaat, dan op andere plaatſen, voor de brandende hette van de zonne.

Zy hebben gemerkt, dat ieder populier-boom door zyne ſchaduwe een zeker getal van coffie-bomen bedekte; 't geen op de zelfde wyze onderhouden wordt in de ganſche plantagie, en dat de coffie-bomen in een zekere order geplant zyn, en in een ſoort van lanen op een rechte lyn, als de appel-bomen in Normandie. Eindelyk ging de nieuwsgierigheit van een der Franſche Reizigers, die 't tekenen verſtondt, zo ver, dat hy op de plaats zelf een coffie-boom uittekende, met zo veel netheit als 't hem doenlyk was, daar toe uitgekozen hebbende zo een boom, die hem het bekwaamſte ſcheen te zyn om de ſchoonheit en de waarheit van de natuur in dit gewas recht te kunnen verbeelden. Het is deze zelfde aftekening, die hier nevens verbeeld wordt, en zonder twyffel den weet-gierigen zal aangenaam zyn.

In plaatzen, door hare gelegenheit minder warm, ziet men deze grote bomen, om tot ſchaduwe te dienen, niet. De coffi-bomen ſtaan daar ongedekt, groien en dragen tot verwondering zonder dat behulp. De Heer *des Noyers* heeft eene menigte van deze laatſte gezien op zyne reis, die hy ten dien einde naar Redia of Zedia, een klein ſteedtje in 't gebergte, twaalf mylen van Betelfaguy gelegen, gedaan heeft. Het is een van de beſte landſtreeken; gelyk hy uit den Gouverneur van Redia zelf verſtondt, van het ganſche landt; want buiten de coffie-bomen, de welke de ſchoonſte zyn, die men zien kan, zyn 'er de andere vrucht-bomen in overvloedt. Daar is een ſchoon ſoort van tarwe en ander koren, men vindt 'er zelf meloenen en komkombers in overvloedt. Daar ter plaatſe, als ook op den weg naar Mouab, ſtaan de coffie-bomen in order en een rechte lyn, op eene middelmatige tuſſchen-wyte de een van den andern, geplant.

De Heer *des Noyers*, om dat in 't voorby gaan te zeggen, is my als een van de verſtandigſte en naukeurigſte reizigers voorgekomen. 't Is voornamentlyk uit zyne waarnemingen dat ik de beſchryving van de coffie-doom, die hier voor in dit berecht gemeld

wordt,

wordt, getrokken heb; en alzo hy de liefhebbery gehadt heeft van een gehelen tak daar van mede te brengen, waar aan de vruchten noch zaten, die hy door zyne zorg zeer wel heeft weten te bewaren, is het gemakkelyk geweest eene aftekening daar van te maken. De weet-gierigen, ziende hier een tak, waar van de bladeren en vruchten volgens de natuur zyn verbeeld, zullen wel haast zien, dat dit zeer veel verscheelt van al 't geen wy tot noch toe in verscheide werken gezien hebben, waar in men heeft voorgegeven, dat de takken van coffie-bomen verbeeld wierden.

Wat aangaat de inzameling van de coffie, alzo de boom, die deze vrucht draagt, op een en den zelven tydt geladen is met bloemen, rype en onrype vruchten, zo is 't eene noodzakelykheit, dat de zelve moet geschieden op drie byzondere tyden? en in dien opzichte kan men zeggen dat 'er drie saizoenen in 't jaar zyn, bekwaam om de coffie in te zamelen; maar die tyden zyn niet volkomen regulier noch vast bepaald, zo dat de Arabiers, eigentlyk gezegd, geen inzamelings tydt erkennen, dan die van den maandt May, om dat de zelve de grootste van 't gehele jaar is.

Wanneer zy de coffie willen inzamelen, spreiden zy een laken onder de bomen, waar na men de zelve schudt, en al de coffie, die ryp is, valt zeer gemakkelyk daar op. Men doedt ze dan in zakken om de zelve elders te vervoeren, en by hoopjes op matten leggen, op dat ze eenigen tydt in de zonne drogen, en de basten, die de boon in zich hebben, vervolgens zich kunnen oopenen, door het middel van grote stene of houte rollen, die zeer zwaar zyn, die men 'er overheen rolt.

Wanneer door dezen arbeidt de coffie van zyn schors is ontdaan, en, gelyk men de zelve ziet, in twee kleine boonjes gescheiden, of veel eer in tweën verdeeld is, 't geen te voren maar een boonje uitmaakte, wordt de zelve weder op nieuw in de zon te drogen gelegd, om dat zy dan noch al te groen is, en dat al te versche coffie, en die niet heel droog is, gevaar loopt van op zee te bederven; men want de zelve vervolgens om ze te zuiveren met grote wannen, op dat zy te beter mogt verkocht worden; want die gene, die geen zorg dragen, dat hunne coffie schoon, zuiver en behoorlyk gedroogd is, zyn gehouden, die tot minder prys te verkopen.

Het is tydt iets, aangaande 't toebereiden en drinken van de coffie by de Arabiers, te melden. In het algemeen is hun manier van de coffie toe te maken bykans overeenkomstig met die van de gehele Levant, die de Europianen dagelyx navolgen, met dit onderscheidt, dat de Arabiers die gemeenlyk gebruiken, zo ras die gezet is, zonder de zelve te laten zinken, en altydt zonder eenig zuiker. Zy drinken de zelve uit kleine kopjes. Daar zyn 'er on-

der hen, die een natten doek om de coffie-kan ſlaan, zo haaſt als zy die van 't vuur nemen, 't geen het dikke van de coffie aanſtonds doedt zinken, en den drank veel klaarder maakt; hier door komt ook eene zeker ſoort van room op de coffie, en wanneer men ze in de kopjes ſchenkt, zo geeft ze meerder waaſſem, en maakt eene ſoort van een vetten damp, dien zy gaarne ruiken, om de goede hoedanigheden, die zy de zelve toeſchryven.

Coffie op zyn Sultanſch.

De Lieden van rang hebben eene andere wyze, die hen alleen eigen is. Zy gebruiken de boon van de coffie niet, maar alleenlyk de baſt of bolſter, die 'er om zit, daar onder mengende 't fyne vliesje, dat onmiddelyk om de boon zit *; zo dat, wanneer alles behoorlyk toegerecht is, zy oordelen, dat geen drank by de zelve kan vergeleken worden. De Franſchen hebben aan het Hof van den Koning van Yemen, by de Gouverneurs en lieden van den eerſten rang geen andere coffie gedronken, en bekennen in der waarheit, dat het zeer goed en ſmakelyk is; zo dat men 'er geen zuiker behoeft toe te gebruiken, om dat 'er geen bitter in is, 't welk men dient te verzachten, en dat men 'er daarentegen een gematigde zoetigheit in proeft, die aangenaam is. Deze drank noemt men de coffie op zyn Sultanſch, daar men overal in 't landt veel werk van maakt. Voor het overige is 'er weinig waarſchynlykheit, dat men het behoorlyk werkſtellig kan maken als daar ter plaatſe; want zo die baſten van coffie, die reeds niet veel kracht meer in zich hebben, een weinig te veel gedroogd zyn, of vervoerd en bewaard worden, zo verliezen ze veel van hare hoedanigheit, die voornamentlyk in hare verſchheit beſtaat.

De Franſchen hebben dikmaals aan de groten van het landt, en aan alle ſoorten van menſchen naar de reden gevraagd, waarom zy zo veel coffie dronken; wat goed zy hen deedt; of 't gebruik daar van ook eenige ziekte genas, en ten laatſte, waar toe de coffie goed was? Het antwoordt in 't algemeen was, dat de coffie voedzaam was; en op verſcheide wyze goed doedt; dat het daarenboven voor hen een zoet tyd-verdryf, en eene aangename gewoonte was. Ik weet niet, of men aan dit grote gebruik van coffie

* Men neemt de buitenſte baſt van de coffie-boon, die volkomen ryp is, men ſtampt ze, men doedt ze in eene kleine pan of aarde pot, en zet ze op een vuur van kolen, geſtadig omroerende, op dat ze niet brandt als de coffie, maar om alleenlyk een weinig bruin te worden. Ondertuſſen laat men 't water in eene coffie-kan koken, en wanneer de baſt gereed is, werpt men die, neffens ten minſte een vierde deel van het vliesje te zamen daar in, latende dan dat te zamen op die wyze koken als men de coffie gemeenlyk doedt. De koleur van dien drank gelykt dan zeer wel naar 't beſte Engelſche bier. Men bewaart die baſten op zeer droge plaatzen, en die wel toegeſloten zyn, want anders geeft de vochtigheit daar een kwaden ſmaak aan.

coffie onder de Arabiers, niet wel eene aanmerking van de Fransche reizigers zou kunnen toeschryven, dat is, dat die menschen van eene grote matigheit, en voor het grootste gedeelte mager en droog, hoewel van eene vrye goede gestalte zyn.

Ik eindig dit berecht met twee aanmerkingen; de eerste is, dat de Arabiers van Yemen, en ook alle Oostersche volkeren, zich ten volle overtuigd houden, dat de coffie in geen andere delen van de wereldt wascht dan in hun landt, nochtans heeft men gelooft, dat zy oorspronkelyk uit Ethiopië kwam, van waar ze in 't gelukkige Arabië overgevoerd is. Deze gedachte is eeniger maten bevestigd door 't verhaal van de Reis, die *Karel Jacob Poucet* in 't jaar 1698. 1699. en 1700, in Ethiopië gedaan heeft.

Die reiziger zegt, dat men tegenwoordig noch coffie-bomen in dat landt ziet, die men niet aankweekt dan uit zinnelykheit. Hy beschryft zelf de plant, zonder te verzekeren, dat hy die gezien heeft: maar die beschryving, waar in die plant, daar wy van spreken, by een mirte-boom vergeleken wordt, is zo onderscheiden van den coffie-boom, dien de Franschen in Arabië gezien hebben, dat 'er noodzakelyk eenig misverstandt in moet zyn. Voor het overige maken de beste Reis-beschryvingen, die wy van Ethiopië hebben, waar van de meest geachtste die van den Vader *Tellez*, Jesuit in Portugal, is, en de Historie van Ethiopië zelf, door *Ludolf* zo naukeurig en fraai beschreven, in generlie wyze geen gewag van de coffie *.

Het zy zo het wil, na dat de coffie uit Asië geheel Europa met dat gevolg, het welk men weet, is doorgegaan, heeft men niet nagelaten dat soort van bomen te vermenigvuldigen; 't geen men noch dagelyx voortgaat te doen, naar mate dat men dagelyx 't vertier en 't voordeel daar van ziet vermeerderen; zo dat men hedendaags de coffie op veel gebergtens en andere plaatzen van den Yemen geplant vindt, daar men 'er te voren geen gevonden heeft.

De laatste aanmerking is, dat het bykans een algemeen vooroordeel in Europa is, waar van de verstandigsten nochtans meer en meer zich ontdoen, dat de Arabiers, nayverig van een goedt, 't geen niet als by hen voortkomt, geen eene coffie-boon uit hun landt laten voeren, die niet door 't vuur of kokend water is doorgegaan, om, zegt men, het voort-zettende zaadt te doen sterven,

 op

* Zo 't waar is, dat de Abyssiniers uit Arabie in Ethiopië van de oudste tyden af, gekomen zyn, gelyk *Ludolph* schryft, zouden zy den coffie-boom uit Arabië daar kunnen gebragt hebben; de welke waarschynlyk daar niet zeer wel zal geslaagd hebben, alzo 't zelf noch zeer onzeker is, of men 'er hedendaags wel eenige in Ethiopië vindt.

op dat, zo men in andere landen van gedachten mogt zyn om 't zelve te zaaien, het te vergeefs zou zyn.

*Joan Ray*, een geleerde in Engelandt, en een der vermaardste kruid-kenners van onzen tydt, is mede gelyk andere in de zeifde dwaling gevallen; want, na dat hy van de krachten van de coffie gesproken heeft, zegt hy zeer ernstelyk, " dat de coffie nergens dan in 't gelukkige Arabië groeiende, hy zeer verwonderd „ is, dat een zo kleine hoek lands zo veel kan voortbrengen en „ dat die genen, die meesters zyn van eene vrucht, zo zeer gezocht, „ 't zo wel hebben weten te beletten, dat men ergens anders een „ eenig zaadje heeft kunnen machtig worden, bekwaam om gezaaid „ te worden, op dat men daar door hen in hun voordeel niet te „ kort mogt doen.

Eene dwaling, die niet meer staande kan gehouden worden, na dat men het getuigenis der Fransche reizigers heeft, en na de te rug komst hunner schepen, die vele zakken, gevuld met coffie, in zyn geheel, dat is met zyn bolster of dubbelde bast, hebben medegebragt, zonder de voorgewende verandering te hebben ondergaan.

Voor het overige weet men, dat de Hollanders, welker schranderheit en geneigdheit voor den Koophandel niet genoeg te roemen is, coffie uit Arabië op Batavia hebben gebragt, die zy gezaaid, verplant en gelukkig opgekweekt hebben, in de landen rondom die vermaarde stadt gelegen; maar zonder veel voordeel, nademaal zy noch schepen van Batavia zelf naar de rode zee zenden, en hun geldt aan de Arabiers voor den coffie-handel geven. Men zegt, dat de al te grote hette van dat klimaat meest al de vrucht van de coffie-bomen doedt afvallen, de welke, gelyk wy gezien hebben, eene matige warmte, met veel schaduwe en frischheit verseld, vereischen.

De Engelschen hebben ook te Madraspatan coffie-plantagien gemaakt, die veel minder opgenomen hebben, dan die van Batavia, en die tegenwoordig eeniger wyze verlaten zyn.

Terwyl ik dit berecht opstel, komt my ter ooren, dat men in de Tuin van de stadt Amsterdam coffie gezaaid heeft, en dat men 'er eindelyk zo ver gekomen is, van 'er planten van gekweekt te hebben, waar van eenige na drie jaren ouderdom reeds vruchten gedragen hebben; en dat 'er zelfs wezentlyk eene van die jongste planten in de Koninklyke Tuin tot Parys is, waar by men voegt, dat de Heren van den Magistraat der stadt Amsterdam aan den Koning van Vrankryk een coffie-boom zenden, reeds te eenemaal

* *Joan Ray* in zyne algemene Historie der Planten, te Londen gedrukt in 't jaar 1686.

nemaal volwassen, met zyne vruchten beladen, en zo ver gebragt als wy gezegd hebben, 't geen verder bevestigt, dat de Arabiers geen streken omtrent de coffie en coffie-boom gebruiken, en dat het niet onmooglyk is, dat men ten laatste in alle de vermaardste Tuinen van Europa dien boom zal vinden: ik zeg in de vermaardste tuinen; want schoon 'er de coffie-bomen standt houden, zulle zy echter altydt onder ons gehouden worden voor rare en zonderbare planten, waar in de kunst de natuur eeniger maten gedwongen heeft; en 't is te geloven, dat die bomen nooit van eenig belang zullen zyn ten opzichte van de vermenigvuldiging der coffie in klimaten, zo verscheiden zynde van dit landt, het welk de voorzienigheit geschikt heeft tot voortbrenging van die plant.



# BLAD-WYZER.

G.



H.



*Hut-*

*I.*

Man-

## Q.



## R.

*Taal*

T.



V.

*W.*



*Y.*

Z.



EINDE.

Geleese 1775.
H: B

— in

